IACOBVS ALVAROTVS SVPER FEVDIS.

SVBTILISSIMI IVRIVM CAESAREI NECNON PONTIFICII enucleatoris, domini Iacobi Aluaroti in libro feudorũ clarissima lectura: nodosas quasq; difficultates haud penitendi uiri ac doctoris eximii Oberti de Horto eiusdem libri autoris hactenus præ sui obscuritate nimia plerosq; a lectonie deterrẽtes ingeniosissime explanans. Cui nouissime Sumaria notabiles materias sub breuiloquio amplectentia: Repertorio alphabetico ordine distincto quo quid optes facilius reperias non omisso subiecimus.

Lugduni apud Iacobum Giunta.

1545

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

Tractat Alvarottus 1438.

In nomine sancte ⁊ indiuidue trinitatis patris ⁊ filii ⁊ spiritussancti: gloriose virginis Marie: vtriusqꝫ Jacobi apostolorū: totiusqꝫ celestis curie Amē.

Venerande vniuersitati iuristarū Paduane: Jacobus de aluarotis patauus salutem ⁊ opus presens.

Animaduerti ⁊ sepe mecū cogitaui spectabilis rector Reuerēdi prēs frēs dilectissimi ⁊ vniuersitas venerāda vos nō parū admirari q̄ ego q̄ p̄nti tp̄e neqꝫ offō lecture apud vos fungi visus sū neqꝫ nostris scholasticis disputatiōib⁹ multū frequēs tot vigiliis tot laborib⁹ totqꝫ curis solicitudinib⁹ ad hec studia vr̄a nedū in citādaverū etiā plurimū coadiuuāda atqꝫ exornāda his p̄ntib⁹ meis cōmētariis accesseri. Sꝫ ꝑfectovr̄a charitas ⁊ bñuolētia in ordinataqꝫ scribentiū tā antiquorū q̄ modernorū cura atqꝫ diligētia me ad tam arduum tamqꝫ graue opus induxit. Dum em̄ post susceptas doctorales infulas annis sexdecim cōtinuis lectureofficio operā dedissē peragrassemqꝫ omnes codices atqꝫ scripta que in vtroqꝫ iure in vsu habētur ⁊ a maioribus nostris ad nostrā doctrinam tradita ⁊ relicta fuerunt comperi omnia alia nostri iuris ciuilis volumina plane ⁊ copiose ac suo debito ordine ⁊ elegātia laudabilem finem assequuta. Sed cum in has feudorū consuetudines diuertissem in ipsisqꝫ pro ipsarum magnitudie subtilitate atqꝫ difficultate materie diuti⁹ resedissē animaduerti commētatores earū ī plurib⁹ defecisse: ita vt nedū vtile sꝫ necessariū fore existimauerim huic tali morbo succurrendum. Quis em̄ ad hec vsqꝫ tp̄a continuationes rubricarū vt congruū fuerat ad plenū induxit: q̄ tñ ꝑfecto non min⁹ laudabiliter ꝑut in aliis nostri iuris ciuilis partib⁹ fieri consueuit: in p̄nti opere ⁊ adduci ⁊ declarari potuerunt. Quis scribentium adhuc in textualib⁹ ad integritatem ingessit? Nullus preterea glossator expeditionē ⁊ declarationem suo debito ordine prosequutus est: verū eas aut in totū suo loco: vel pro parte omittendo: vel saltē vt decens fuerat eas non nobis planas sꝫ ꝯfusas relinquēdo. Quis oīum aliorū sniās doctorū atqꝫ dicta suo volumine cōprehēdit? Quis materias feudales vbiqꝫ alibi vagas ⁊ dispsas vna simul cōgerie collocauit? Quis oīa capitula extraordinaria alteri⁹ cōpilationis huic nostro feudorum operi interseruit? que tñ frequēter a nonnullis doctoribus suis in voluminibus allegantur. Quis insup post cuiuslibet capituli vel paragraphi cōmentum vbi de eadē materia in vtroqꝫ iure habeat̄ ⁊ p̄ glossas ⁊ doctores copiosas remissiōes adduxit? Quis postremo reptoriī tabulam superaddidit: quo facile qs qd̄ cupit reperire queat? Hoc enim summe necessariū existimaui: cū plerūqꝫ ipsi studentes ⁊ p̄sertim scholastici has nostras leges ⁊ ꝯsuetudines feudales nō multū familiares habere ꝯsueuerunt. Omnia ista deo ꝓpicio non tam eleganter quā vtiliter in hoc nostro p̄senti opere consummauimus: vt nedū q̄sqꝫ doctus sed scholasticus possit ⁊ valeat in hac feudali sc̄ia studere legere ⁊ intelligere ⁊ quicquid cupit de facili absqꝫ labore reperire. Nihil boni q̄ a scribētib⁹ tacitū fuit omisi oīa eorū scripta euisceraui: ⁊ huic vni operi acommodaui. In quacūqꝫ determinatione autoritates ipsorū semp adduxi ⁊ allegaui. Ut aūt ipsorū doctorum taꝫ antiquiorū q̄ modernorū qui super has feudales ꝯsuetudines scripsere noticia ac laudabilis memoria non lateret eorū noīa hic inserere curaui. Et si Jo.an. iuris lumē in suis additiōibus titulo de feudis scribat se in hac materia habuisse diuersos tractatus. quorum autores ignorasse fateat̄: mihi tñ plurimū ac sedulo elaboranti: vt oīum volumīa q̄ scripsere colligerem taꝫ ex gymnasiis nostris Italicis q̄ vltramontanis euenit vt p̄ eorum discursum ac frequēs studiū eorum noīa oblata simul ⁊ patefacta sint. Qui em̄ Pōtifices qui Principes ⁊ magistri in hac materia feudali primit⁹ nobis textus in mediū reliquerunt: ex eorū suprascriptionibus facile est cognoscere. Inn. em̄ tertius ex pōtificibus decretales nōnullas edidit. Gregori⁹ septimus: Alex. tertius: Honorius tertius: Celestinus tertius: Clemēs terti⁹: Alex. quartus ⁊ Urbanus quartus sniās plurimas vtiles ⁊ necessarias nobis tradiderūt. Ex imperatoribus vero a quibus leges feudales fluxerunt hi habentur: Coradus primus: Henricus secundus: Lotharius tertius: Federicus primus: Henricus quintus ⁊ Federicus sc̄ds. Ex magistris vero quorū autoritates ꝑ textu recepte sunt hos inscriptos tenemus: philibert⁹ ep̄s: Girard⁹ cagapisti: Obertus de orto. Ex nōnullis etiā decretis ⁊ ex variis cōsuetudinibus regni tam Italici q̄ Germanici necnō plurimorū populorū que in iudiciis atqꝫ curiis p̄ vsu ciuitatum frequentabantur: multa nobis ⁊ ad nostrā doctrinam collecta: ⁊ ꝑ decisionibus veris obseruata ⁊ robore textuali firmata sunt. Ex quibus omnibus postea idē Obertus de orto tunc vir famosus ⁊ maximus iuriscon. in hocqꝫ iure feudali instructissimus p̄ns opus feudorū elimatū ⁊ digestū ac vtile satis ⁊ necessariū edidit ⁊ nobis reliquit. Cū vero ipsius operis vtilitas gustata fuisset: ītra nostri iuris ciuilis p̄tes receptuꝫ est. Neqꝫ imperatoris Federici sc̄di defuit autoritas: cuius assensu hic liber post nouā Justiniani ꝯstitutionū collationē decime collatiōis titulū sibi vēdicauit. Sup hoc opere multi scripserūt glossas: nōnulli cōposuerūt summas plurimi quoqꝫ egregii cōmētatores euaserūt. Bulgarus em̄ ⁊ Pileus primitus glossauerunt. Hugolinus insuper ⁊ Coradinus: Simon Uicētinus. Jacobus gofredi glossas aliquas addiderūt. Post quos Jacobus colūbi de regio glossas vtiles ⁊ plenas huic operi adiecit: ip̄mqꝫ opus sui glossis tā vtiliter tamqꝫ copiose ⁊ eleganter ornauit vt nemo post ipsum al's glossas inscribere ausus sit. In his em̄ ⁊ hodie versamur: ⁊ sculptas nostris codicibus tenemus. Summiste aūt plures fuerunt: quorū Pileus prim⁹ fuit: cuius summā postea idē Jacob⁹ colūbi in melius reformauit. Insuper summas varias scripserūt. Jo. faxioli: Odofredus Rolādinus. Jo. de brunosco: Job. Jo. blācus Gof. Jo. lector: Marti. sy. Ja. de are. Ja. de ra. Henri. archiep̄s ebredunēsis postea vero nuncupatus Ho. q̄ a Pileo paucis additis suā summā traxit. Petrus quesuel q̄ opus elegās ⁊ vtile sed rarum ac pene incogitum reliquit quod directoriū iuris nūcupauit. Fuit p̄terea inter alios summista excellens Jac. ardizoni veronēsis: q̄ summā adeo copiosaꝫ scripsit hisqꝫ iurib⁹ feudalib⁹ redundātem vt nihil in ea qd̄ ad rem feudalem ꝑtineat intactū relinquatur. Restat vt de commentatoribus quoqꝫ sermo habeatur. Jac. aurelianensis se nobis primuꝫ oñdit post hūc Petrus de ceruī Ja. de beluisio doctor ꝑspicuus Andreas de yser. vtilitate magis ⁊ redūdātia q̄ ordīe laudand⁹ Rayneri⁹ forliuiensis ⁊ Nico. de neapoli. qui in omnibus prefatos Jac. de bel. ⁊ Andrean de ysernia nihil aut parum addētes secuti sunt. Nouissime Bal. doct. illustris q̄ ⁊ si plures notabiles ⁊ frequētes decisiōes in suis scriptis adduxerit: ꝑfecto tñ ⁊ plerunqꝫ glossarum ⁊ aliorū scribentium sniās ad materiam pertinentes aut in totū omisit: aut sine ordine vllo prosequutus est. Nos vero hoc modico voluminū numero oīum supradictorū dicta collegim⁹ ⁊ suo debito ordīe collocauim⁹ vt quicq̄d a p̄orib⁹ dictū est hoc breui libello ītroclusuꝫ reperias. Multa quoqꝫ excerpsi a Rofredo beneuētano in libellis ab altero Rofredo eius discipulo ⁊ compatriota: Ab azone in brocardis ab altero Rolandino de placiola Patauo: a Dyno: Cyno: Bartolo: Baldo: Albrico de rosate Bartholomeo de saliceto: quē ī iure ciuili ī primitiis studiorum meorum in magistrū ⁊ preceptorem habui: ⁊ a Raphaele fulgosio: vbicunqꝫ alibi sparsiꝫ de hac materia in corpore iuris tractauerūt. Plurima etiam collegi ex archidiacono Inno. Speculo: Joā. Andrea: ex Butrio: ex Frācisco zabarella patauo ac Car. olim compatre ⁊ in canonico iure domino ⁊ magistro meo. Aliqua insuper adduxi ex pisanella ex Raymūdo ⁊ ex Thoma de aquino sc̄da sc̄de: que ad ꝓpositum nostrū ꝯgruere visa sunt. Inter hos qui ī declarādis iuribus nostris feudalibus laborem plurimuꝫ impēderūt nō est meum ex suspitione nominis iudicare qui precipui ⁊ añ alios habiti sunt illustres videmus tñ inter glossatores Jacobum columbi principatuꝫ tenuisse. Inter summistas Jacobum ardizoni. Inter commentatores Jacobuꝫ de beluisio. Fuerūt preterea plures alii numero hoc nomine qui scripsere: quos supra nominauimus nō vt me numero eorum adiiciam: sed vt fame ⁊ nominis ipsorum conseruatorem subiiciam. Juxta dictum Jo. an. in prin. clementinarū: qui nomē Jo. pape vigemisc̄di compilatoris earum: qui prius Ja. vocabatur plurimum commendauit: adiiciēs: plures eodem suo nomine scriptores egregios claruisse. Neqꝫ hoc nomen Ja. iter totius nostri iur. ciuilis fundatores defuit ꝑut Justi. Imperator ī sua lege sc̄da circa medium. C. de veteri iure enuc. attestatus est. Emicuit preterea hoc nomē inter apostolos duplicatū quorum alter epistolam canonicam scripsit qui etiā saluatori nostro ī figura simillim⁹ fuit. Quis igitur hoc nomine nō gloriet̄. Quis huic nomini nō debitas gratias agat. Quis hoc nomen nō vsqꝫ ad celū extollat? Quare spectabilis rector reuerendi patres fratres dilectissimi ⁊ vniuersitas venerāda: hoc op⁹ nouū elimatū ⁊ digestū suscipite: q̄ ꝑ vobis iā multo tp̄e per me inchoatū: ⁊ maximo cū labore ac vigiliis tādem ad finē ⁊ cōsummationem vsqꝫ deductū gratanter exhibeo ac trado. Ipsumqꝫ per reuerēdissimuꝫ in xp̄o patrem ⁊ dñm meum. d. Petrum donatum ep̄m Paduanū huiusqꝫ studii nostri cācellarium dignissimum: ⁊ in vtroqꝫ iure doctorē dissertissimū ac per vos ⁊ per sapiētissimos dños doc. sacratissimi collegii Paduani collegas ⁊ dños meos quorū numero me licet indignū aggregare iā annis. xxx. dignati sunt supplēdū emendandū ⁊ corrigendum. Posteaqꝫ si meretur in bibliothecā vestram ꝯseruandū. Illud tñ charitatiue rogo vt nō prius reprehendatisq̄ legatis: quum in ciuile sit iudicare nisi tota lege per

155
207. a

K

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕ

specta. Gratias itaq₃ ago omnipotēti deo eiusq₃ matri gloriose virginis Marie: vtriq₃ Jacobo apostolo: quorū suffragijs hec per me dudū reuoluta ad optatum finem deduxi: faciantq₃ tandem vt eorū gloria ⁊ participatione vobiscum fruar. Amen.

Humanuz genus sicut

preceptis regulatur naturalibus aut gētiū aut ciuilibus vt in.l.j.in.§.j.ff.de iu.⁊ iu.⁊ insti.eo.ti.in fi.ita quoq₃ duplici iuri subijcit scripto: vcȝ ⁊ nō scripto vt insti.de iu.na.gēti.⁊ ci.in.§.constat ⁊.ff.de iu.⁊ iur.in.l.ius ciuile in.§.j.⁊ in prin.decreto.⁊.j.dist.cōsuetudo. Postq̄ ergo in alijs libris legalibus tam digestoꝝ q̄ codicis ⁊ institutionū ⁊ in nouē collationibus precedētibus tractatū ⁊ declaratū est de iure scripto qđ cōsistit ex legibus plebiscitis senatuscōsultis principū decretis magistratuū edictis ⁊ prudentū rñsis: vt in.d.§.cōstat ⁊.ff.de insti.⁊ iu.in.l.ius aūt.⁊ in decretis di.ij.in prin. videndū est nunc de iure nō scripto. Est aūt ius nō scriptū illud ius qđ vsus cōprobauit: nā diuturni mores cōsensu vtētium cōprobati legem imitanť. insti.de iure na.gen.⁊ ciuili in.§.ex nō scripto. Ex hoc quidā maiores nostri hūc librū vsum feudorū appellauere: cū in eo vsus feudales seu mores vel ꝯsuetudines cōtineanť: vt pȝ.ꝟ.ti.j.in.§.hoc quoq₃. Est aūt mos ꝯsuetudo longa tracta de moribus tm̄mō.j.di.mos aūt. Consuetudo est ius morib⁹ institutū qđ ꝓ lege suscipiť cū defuit lex.vt.j.di.cōsuetudo.facit.ꝟ.de cog.feu.in.c.j. Et ex hoc quidā alij hūc librū consuetudines feudorum appellauerūt.⁊ ideo in prin.prime rubrice inscriptum est. Incipiūt consuetudines feudorū ⁊c.

¶ Harū itaq₃ consuetudinum feudaliū materiam tractaturus a quibusdā prefationibus inchoandū existimaui: que libentius nos ad cognitionem materie ꝓducunt.⁊ cum ibi venerimus euidentiorē nobis prestant intellectum: iuxta.l.j.ff.de ori.iu. verum quū hec feudalium consuetudinū documēta plerūq₃ in diebus festiuis a voce magistra tradi soleāt bñ est priusq̄ ad ipsam traditionez perueniamus videre ⁊ cognoscere an licitū sit in dieb⁹ festiuis legere studere vel scribere: ne forte quum nos alij predicauerim⁹ ipsi reprobi iudicemur iuxta dictū apostoli.j.ad Chorinthios.ix.c. Et circa hāc questionē Azo in summa.C.de ferijs vť tenere qđ nō liceat. Item tȝ Ray.in proemio ffoꝝ.in.§.ij.per illū tex.qui legalem scientiam appellat artē. Et cum hac opin.vť ibidē pertransire Bar.facit.l.j.ff.de iusti.⁊ iure. Artes enim non possunt exerceri in diebus festiuis.l.diu⁹ traianus.ff.de ferijs vnde si non est licitum legere vel docere in diebus festiuis: ita ⁊ consequenter non liceat addiscere.l.culpa.C.de malefi.⁊ ma. Sed in contrariā sñiam sunt glo.nostre vt vcȝ liceat legere docere studere ⁊ addiscere in diebus festiuis vt not.in dicta.l.diuus.⁊ in.l.ij.C.de ferijs. Et hec opi.est fundata his rōnib⁹. Nā disciplina militaris pōt exerceri ꝑdictis diebus.d.l.diu⁹.ergo ⁊ disciplina legalis cū eqparenť.l.aduocati.C.de aduoca.di.iudi.⁊ in proemio insti.in princip. Item q₂ omnia ea possunt exerceri talibus dieb⁹ sine quibus mūdus regi nō potest.l.omnes.⁊.l.pluralitas.C.de ferijs. Mūdus aūt regi non posset sine legibus: in auť.vt diuine iussiōes in princip.⁊ in auť.habita.C.ne fi.pro patre. ergo legalis sciētia poterit dictis diebus exerceri.⁊ hanc opi.simpliciter secutus est Nico.de neapoli in prin.auť. Tu vero vtranq₃ opinionez saluādo dic melius ⁊ sanctius ꝟm Albri.de rosate quem sequutus est Raphael fulg.in.d.l.ij.C.de ferijs.qđ aut quis dat operā studio gratia lucri sicut aduocat⁹ vel doc.⁊ hoc nō lȝ.⁊ ita intelligatur prima opinio. Aut dat qs operam studio gratia veritatis inueniēde vel etiā ꝓ opere pio: vt ꝓ aduocatione miserabiliū ꝑsonarū: ⁊ tūc lȝ vt in.ij.opin.vñ doctores ⁊ scholares pñt studere ⁊ legere cā intelligentie etiam diebus feriatis in honorem dei ꝟȝ ipsos. Idē tȝ Cardinalis florentinus dñs Franciscus zabare.in.c.j.extra de ferijs.dicens qđ ad illuminandū intellectum licitum est studere in diebus festiuis dūmodo nō fiat cā lucri: dicit tñ vitandū esse studium solenne saltem de mane vt possit vacari audiēdis missis.vt.xv.qō.iiij.placita. Et intelligit semp predicta dummō nō fiat cā lucri: nisi necessitas subesset.ar.in.c.lȝ de ferijs.⁊ in.d.c.j.i fi. Idē vť sensisse Pe.⁊ Pau.de leaza. Est aūt studiuȝ solēne qñ est cōcursus: vt q₂ fit solēnis disputatio. Dñs aūt Anto.de bu.in.d.c.j.extra de ferijs.vbi latius hūc articulum tractauit: sic dicit qđ putat qđ die dñico nō liceat studere ꝓpter lucrū particulare consilij nisi necessitas aliud suadeat pro expediendo illum qui de longinquo venit. Nec etiam liceat legere salariato vel studere nisi necessitas aliud suadeat. Similiter nec scholari liceat studere: q₂ diem deputatum ad seruitiuȝ altissimi deputat ad seruitium mūdanum: nisi studiū esset de materia spūali: i qua studēdo deo seruit. alias dicit ipe ꝙ nō putat licitū lȝ doc.⁊ scholares in hoc plurimū peccent. Non ob.dicit ipse ꝙ studēdo dicatur opus ꝑium: q₂ studium si dirigitur in bonum finem est ei⁹ finis vt qs vt bonus efficiatur ⁊ vt iustitiam ministret. sed vt plurimū est ob finem diuitiarum ⁊ honorū. Vñ lȝ opus sit lici[...] tñ finis est malus. Itē dato ꝙ finis esset bonus sicut ⁊ litig[...] est i finē iustitie: ⁊ tñ nō lȝ hoc tpe feriaꝝ. vñ cōcludit ꝙ nō [...]dente necessitate nō liceat. Nō ob.l.pen.de ferijs. q₂ lȝ de iu[re ci]uili sit licitū militare: illud operať necessitas. Nec in actu [...] iure canonico pugnare die dominico vt in.c.j.de treuga ⁊ p[ace]. Itē adducit ⁊ aliam rationem: q₂ studere in materijs po[...] abstrahit hominem a contemplatione dei ⁊ a cultu ⁊ reue[rentia] eius in qua specialiter his diebus est insistendum. Item ne[...] non potest quin studium habeat in se annexum saltem fi[nem ac]quirendi ad sustentationē vite sue: ⁊ sic non est omnino c[ontem]platiuus: ergo nō est licitum cum ob finez cōtemplationis [...] hec ꝓhibitio: vt in.d.c.j.de ferijs.⁊.l.dies.⁊.l.omnes.C.eo [...] hec fuerūt verba Butrij in.d.c.j. Ego vero vltra predictos [...] pro declaratiōe ꝑdicte questiōis adduco autoritatē beati [Tho]me scđa scđe.q.xxij.articulo.iiij.vbi dicit ꝙ nullus act⁹ spi[ritua]lis exercitij est cōtra obseruantiam sabbati puta si quis [...] verbo vel scripto. vñ numeri.xxviij.dicit gl.ꝙ fabri ⁊ hom[...]fices ociantur in die sabbati. Lector autem diuine legis v[...] ab opere suo nō desinit.⁊ Leuitici.xxiij.c.dr: omne opus [...] nō facies in sabbato. Ad hoc autem facit qđ idez beatus [Tho]mas.q.xli.arti.fi.dixit quod obseruatio festorum nō imp[...] que ordinantur ad hominis salutem etiā corporalem. [...] est qđ medici possunt licite mederi homines in die festo [...] hať Jo.vij.c.facit ad predicta de consec.di.iij.ieiunia.in [...] pisanella in litera ferie.⁊ in summa Jo.lectoris sub rubri[ca de fe]rijs.qō.vij.⁊.ix. Nunc vero ad materiā feudorum princip[aliter] ingredientes premittamus aliqua necessaria ad intellig[entiam] totius presentis tractat⁹ ⁊ materie feudalis ne videam[ur] nudi ⁊ illotis (vt ita dixerim) manibus ipsum tractatum [...]nus amplecti: iuxta.l.j.ff.de origi.iur. Subijciaȝ igitur al[iquas] questiones introductiuas ⁊ preparatiuas dicendorum [...] prima est ista. Quero ergo primo de his que in p̄ncipijs li[brorum] ꝯtractari solēt ⁊ q̄ Philosophus in prin.libri Phis.reg[...]dat: vcȝ q̄ fuerit cā efficiens huius libri qui materialis: que for[]malis: que finalis: que huius libri vtilitas: ⁊ postremo cui p[ar]ti Philosophie supponať. Ad primū rñdeo ꝙ causa imme[dia]ta ⁊ ꝓpinqua efficiens huius libri fuit Obertus de orto qui [com]posuit ⁊ cōpilauit istum librum. Causa vero effi[ciens re]mota [...] mediata fuerunt illi qui primitus fecerunt decr[...] ⁊ con]suetudines feudales ex quib⁹ ipse Obertus post[...] cōpilauit de quibus satis copiose dixi.s.in prologo [...]. Quis autem fuerit iste Obertus de orto ⁊ vnde tra[...] dixi infra in quib.cau.feu.amit.in prin.⁊ latius infra de [...] cogni.in pri. Fuit enī iste Obertus de orto causa propinqua [effi]ciens huius operis sicut a simili dicim⁹ in fabro qui est cau[sa effi]ciens cultelli. Quidā autem voluerunt dicere qđ de [...] causa efficiens magis ꝓpinqua: vt no.glo.super prima [...] auť.de heredi.⁊ falci. Sȝ de hoc hic plene per Bart.⁊ Bal[...] rubrica.ff.de iusti.⁊ iur.⁊c. ¶ Ad scđm vero videlicet que [fuit] causa materialis hui⁹ libri respondeo qđ fuerunt ipsa de[cisiones] ⁊ leges ac consuetudines tractātes de materia feudali [...] ipse Obert⁹ composuit istum librum. Nam sicut faber ex [mate]ria ferri cōponit ⁊ fabricat gladium. Lanificus ex lana c[...]nit ⁊ conglutinat pannum: ita Obertus de orto ad istum [li]brum componendum assumpsit sibi materiam ex predic[tis deci]sionibus ⁊ cōsuetudinibus que proprie secundum legis[...] materie sciētie nostre legalis taȝ speculatiue q̄ practice [...] sumimus facta hominum pro materia: ⁊ sic ius nostru[m fun]datum super accidētibus idest super casibus emergētib[us ex qui]bus oritur bonum ⁊ equuȝ: ⁊ ex illo bono ⁊ equo oritur [...] iura ex factis nata sūt.vt.l.si ex plagis.in.§.si quis in di[...] l.aqui. Verum q₂ in hac causa materiali circa ius nostr[um ...]ga inter doctores disputatio: ideo dic plene per Bar.⁊ [...] dicta rubria de iusti.⁊ iure. ¶ Nunc vero ad tertium q[ue est] de causa formali respōdeo ꝙ causa formalis huius libri [...]uidere istud opus in tres libros principales quorum p[rimus] rat secundum And.de yser.⁊ Nico.de neapo.vsq₃ ad tit[ulum de] feudi cognitione: ⁊ ibi incipit secundus liber q durat v[sq₃ ad ti]tulum in quib.cau.feu.amit. Et ibi incipit tertius liber [qui du]rat vsq₃ ad finem operis. Quilibet insuper preditorum [...] est diuersis per titulos cōgruētes: ⁊ quilibet titulus est [...] in leges seu capitula vel paragraphos. Et hec est ꝓp[ria ...] hui⁹ libri redacti in vnam compaginem ⁊ formam p[...]stinctam per ipsum Obertum conditorem vt melius [in]telligereť.arg.inst.de lega.in.§.sed ne.in primis.⁊.ff.de c[...] li.l.j.⁊ q₂ forma dat esse rei.l.iul.§.si qs cū nihil.ff.ad c[...] cut sartor dat formā ꝯgruentē clamidi ⁊ cappe: ⁊ faber [...] ita Obert⁹ dedit formā cōueniētē huic suo operi. ¶ Ad [...] ad quartū videlȝ que fuit cā finalis seu intentio Ober[ti ...] circa istud suū opus cōpilādū. Et rñdeo ꝙ cā finalis fu[it redi]gere in p̄ntem librū oēs leges decreta ⁊ ꝯsuetudines [...]

feudali tractātes ⁊ que sparsim vagabanť q₂ ꝯtingebat plerūq₃ eas nō apparere vel nō ꝓbari: aut difficulter probari. Ideo pro cōmuni vtilitate ꝯsuetudines ꝑdicte ⁊ vsus ꝑfati varij ⁊ dispersi ac leges Imperatorū ⁊ nōnulla decreta redacte sunt in presentem librū ꝑ ipsuȝ Obertum. Et sic cā finalis propinqua fuit: vt ista talia iura feudalia in noticiam haberenť sicut intētio fabri est fabricare gladiū vt incidat: q₂ ad illū finē fit. Fuit ꝑterea causa finalis ⁊ intētio remota ipsius Oberti ipsa scȝ felicitas ⁊ stat⁹ felicitatis ac beatitudo eterna ad quā oēs scientie ordinātur iuxta.l.j.in pri.C.de offic.prefecti pre.afri.⁊ in proemio insti.in fine ⁊ in autē.de heredi.⁊ fal.in fine. ¶ Ad quintū videlicet q̄ sit vtilitas hui⁹ libri respondeo ꝙ ex predictis satis patet vtilitas ei⁹ quoniam melius ⁊ commodius deuenitur ad notitiam huius scientie feudalis ꝙ prius: ⁊ reddiť vnicuiq₃ quod suum est: quod est proprium institie: vt.ff.de iusti.⁊ iure.l.iustitia.⁊ instit.de iustitia ⁊ iure.in prin. ¶ Ad vltimū vero cui parti philosophie supponatur hic liber respondeo ꝙ ethice idest morali scientie: quia tractat de morib⁹ habentiū feuda dirigēdis in viam rationis ⁊ institie vt infra que fuit princip.cau.bene.amit.in.§.item q dño. infra de feud.alie.in.§.j.⁊ in.c.moribus infra si de feud.fuer.controuer. sicut ⁊ alij libri legales vt.C.de legib⁹.l.leges sacratissime ⁊ de materia harū omnium suprascriptarum causarū dic plene per gl.⁊ doctores in dicta rubrica.ff.de iudi.⁊ iure.⁊ per Azo.in prin.sue summe codicis ꝑ Dynū super rubrica.ff.de operis noui nūciatio.per gl.⁊ canonistas in princ.decretaliū. ¶ Quero secundo de nomine hui⁹ libri. Et respondeo qđ quidam appellāt ipsum vsum feudorū ⁊ ita nos cōmuniter appellamus. quidam appellant cōsuetudines feudorū vt superius dixi ⁊ ita ꝑ glossas nostras appellanť: vt nota.in.l.de quibus.ff.de legi.C.que sit longa ꝯsuetu.in.l.ij.⁊.ff.solut.ma.in.l.etiam ⁊ de regul.iur.in.l.inuito. Alij appellant librū feudorum vt per glo.iur.canonici in.c.f.extra de feu.⁊ ꝑ Hostiē.in summa de feudis. Aliqui vt yr.appellant ipsuȝ cōstitutiōes feudales. Alij vt Azo ⁊ Odof.i auť.cassa de sacrosan.eccle.appellant ipsuȝ decimam collationē. quicquid autēȝ sit debemus stare in hoc denominationi vtentium.l.j.ff.de fin.⁊ de fun.instru.l.cū delationis.in.§.asinam. quod patet quia quū non sit nomen generis a natura licitū est cuilibet immutare pro libito.ar.in.l.si qs in fundo vocabulo cū ibi no.ff.de leg.j.ꝟm Andre.de yser.⁊ Nicola.de neap. vtrū aūt hodie debeāt ampli⁹ nominari vsus vel consuetudines postq̄ sunt redacte in scriptis dicam.ꝟ.super rubrica primi titui: vbi videas. ¶ Quero terio vtrū iste liber sit autorizabilis ita qđ i causis ⁊ i iudicijs ⁊ i scholis possint allegari cōtenta in eo sicut ceteri libri legales.⁊ hāc q̄stionem format Jac.de belui.ꝟ.in ti.j.in.§.fi.⁊ adducit plures rationes ꝓ ⁊ contra. Sed omissis superfluitatibus ista est veritas i hac questione quoniaȝ de legibus imperatorū sicut Corradi Lotharij Frederici primi ⁊ Frederici secundi: quorum plures leges reperiunť in hoc libro interserte ⁊ insuper aliorum imperatorū non est dubitandum aliquo modo qđ sunt autorizabiles cum sint leges imperatorum.l.leges.C.de legi. De ceteris autem cōsuetudinib⁹ ⁊ decisionibus scriptis vel recitatis per Girardum capagisti vel Obertū de orto qui fuerunt plurimorum dubiorum decisores videtur plurimū dubitandum quia necubi reperitur qđ habuerint autoritatem legis condende que nō presumiť data nisi probetur.ff.de ori.iur.l.ij.§.penul. Sed tamē veritas est in contrariū videlicet quod imo tales seu leges decisiones scripte adducte vel recitate in hoc opere sint autorizabiles allegabiles ⁊ seruande: q₂ semper sic est obseruatum ⁊ interpretatum: ⁊ a tāto tēpore circa cuius initij non extat memoria. Item quia hic liber semper fuit lectus ꝓ autentico in studijs generalibus: ⁊ sup eo multi ⁊ maximi doctores scripserūt cōponēdo glossas ⁊ summas ⁊ sic debet haberi ac si costaret qđ esset scriptus per habentē potestatē condendi legem.argu.de aqua quot.l.hoc iure.§.ductus aque ⁊ extra de verbo.signi.c.super quibusdam.§.preterea. ¶ Item quia nunq̄ fuit hoc in questione deductum nec contrariū apparet. vnde tacito consensu per tantū tempus videnť approbata hec iura diutius obseruata.ff.de legi.l.sed ea. Item quia semper allegaņť iura eius sicut alioruȝ librorum legalium: vnde minime sunt mutanda ⁊c.l.minime.ff.de legi. Item quia nōnulle decretales sequunť decisiones in hoc libro situatas vt patet extra de iudicijs.ca.ceterū.⁊.c.nouit ⁊ de consti.que in ecclesiarum ⁊ de penis in quibusdā ⁊.c.ad aures ⁊ de sen.excom.grauem.⁊ de hereticis excōicamus ⁊ in multis alijs infinitis capitulis in quibus fit mētio harum decisionum. Constat aūt nullam esse argumentabiliorē probationem quam summorum pontificum ⁊ imperatorū.l.fin.C.de legi. Itē adducitur ⁊ alia ratio quia iste consuetudines iter imperiales constitutiones inserte sunt ⁊ de principis conscientia: ergo ⁊c.vt.C.de emēda.iusti.codit.in.§.j.⁊.ff.de legi.l.nā vt ait. Item q₂ iste consuetudines in principis curia obseruantur ⁊ ipso mādante fuerunt autēticate: vt dixi.s.in prologo. Nam vt ait Odoff.in auten.cassa.de sacrosanc.ecc.imperator Fredericus scđs misit cōsuetudines autenticoꝝ q̄ sunt Justiniani ad collegiū doctorū papie vt aptarent eas sub congruis titulis: ⁊ ita ipsi fecerunt. Sed postea dominus Ugolinus glossator antiquus post nouā collationē autēticorū posuit hunc librū feudoꝝ: ⁊ oēs ꝯstōnes iperatoris Frederici antiq ⁊ iunioris: ⁊ aliq̄s alias: ⁊ vocauit decimā collationem. Concluditur ergo ꝙ hic liber sit autorizabilis.⁊ ita se habet cōis opi.in omnibus studijs tā vltra montes q̄ citra.⁊ omnes doctores ita sequuntur ⁊ tenēt ⁊ nos tenere debemus.⁊ de hac questione plene tangit.d.Franc.zab.cardi.in.c.ij.extra de feudis questione fi.ibi etiā ꝑ Butri.in fin. ¶ Quero quarto an iura ⁊ consuetudines huius libri ligēt gentes sicut alie leges cōmunes.⁊ videreť dicendum qđ non: q₂ cōsuetudo vnius prouincie non videtur posse ligare aliā: vt not.in.l.j.C.de emēda.lib. Sed tamen de his cōsuetudinibus teneas cōtra.vt ligens oēs sicut alie leges.⁊ est ratio propter consensum principis qui in istis consuetudinibus confirmandis interuenit expresse vel saltem tacite: quia eas patitur in suo vigore durare ⁊ sic videnť esse generales consuetudines que ligare habent sicut consuetudo populi romani que ligat omnes ꝓuincias.l.de qb⁹ ff.de legi. Ergo ⁊ principis cōsuetudo debet hoc operari: cū oīs potestas populi roma.sit in eū translata.l.j.ff.de consti.princ.ꝟm Nico.de neap. ¶ Utrū autem ille cōsuetudines vel alie leges cōmunes ligant omnes reges ⁊ dominos q de facto non recognoscunt superiorē: dic vt ple.dixi.ꝟ.de pace iura.fir.in princip. Quid autē de legibus lōbardorū: de qbus sepe fit mentio in isto libro tā in text.quā in glossis an ligent omnes vel solum lombardos: dicit An.de yser.qui mouet qōnem ꝙ de legibus Imperatorum ibidē insertis sicut Lotharij Caroli: Ludouici ⁊ aliorū Imperatorū non est dubiuȝ ꝙ debent pro legibus seruari: ex quo sunt leges imperatorū.l.leges.C.de legi.⁊ scđm ea que traduņť in.l.j.C.de sum.tri.⁊ fi.ca. Sed de legibus Luprandi ⁊ Rotaris ⁊ silium Regū: qm̄ nō reperiuntur fuisse Imperatores sed tantum reges lombardie non seruabunť ꝓ legibus: quia tantuȝ regno suo potuerunt legem imponere.d.l.j. Sed tamen dicit ipse quod ratio ipsaruȝ posset allegari: quia etiam ex legibus abrogatis ⁊ correctis remanet ratio.l.ij.ff.ad trebellian.⁊ not.ff.de coniugen.cum emanc.libro.l.j. Sed Nicola.de neapo.intelligit hunc solū de legibus que sunt in.vj.voluminibus iuris nostri cōmunis: quoniaȝ ⁊ si aliqua lex sit correcta bene remanet ratio ipsius ex qua pōt sumi argumentum: ⁊ ita intelligantur predicta. Sed vbi ex legibus que non sunt in dictis voluminibus vellet qs sumere argumentū: tūc non pōt: vt nota.C.de iusti.co.ꝯfir.circa mediū.in gl. necesse: imo eas allegans puniretur pena falsi: vt ibi dicit text.⁊ hoc confirmo per dictum Bal.in auten.dos data.C.de donatio.ante nupti.allegantis Odoff.dicentem qđ ista lex lombardoꝝ: ⁊ ratio ei⁹ hodie recessit ab aula: ⁊ alibi dixit ꝙ de hoc iure non est curandum in.l.si in vita.C.de nupt. dicas tamē quod vltra dicta sex volumina librorum possent iperatores quotidie nouas leges facere: vt nota.in dicta glo.de insti.codi.cōfir. prout videmus.de pace constantie.ad reprimēdam qui sunt rebelles ⁊c. Quare autem in hoc libro plerūq₃ in tex.⁊ glo.allegantur. Ideo est vt ostēdantur varietates consuetudinum in hac materia: que secūdum varia iura firmabantur vt dixi.s.in prologo.⁊ de feu.cogn.in.c.j. ¶ A quo auteȝ dictus liber lombarde fuerit factus. dic quod a karolo: vt dixit glo.xxxiij.q.j.in.c.j.⁊ appellant ipsum librū capitularium Karoli ⁊ de eo etiam tangit glos.xj.q.j.quicunq₃ ⁊ ibi etiam dicitur ꝙ lex abrogata potest allegari: liceat non cōfirmeť dicit tamen Bal.⁊ Odof.in dicta auten.dos data.C.de donatio.ante nupt.qđ fuerūt facte dicte leges a quibusdam regibus qui appellantur lōgobardi: eo quia habebant longas barbas ⁊ magnas. ¶ Sed quid de capitulis extraordinarijs feudorum q̄ intitulantur alterius compilationis: an reputētur autentica: vide quod dixi.ꝟ.de capitulis extraordinarijs.in principio. ¶ Quero quinto quid sit feuduȝ: ⁊ vnde dicatur: ⁊ omissis omnibus alijs diffinitiōibus doctorum ponam hic solum diffinitionē que traditur per text.ꝟ.in quibus cau.feu.amit.in.§.fin. videlicet qđ feudum est beneficium qđ ex beniuolētia alicui ita datur vt proprietas qdem rei immobilis beneficiate penes dantē remaneat vsusfructus autem illius rei ita ad recipientem transeat vt ad eū heredesq₃ suos masculos ⁊ feminas: si de his nominatim dictū sit: imperpetuum ꝑtineat: ad hoc vt ille ⁊ sui heredes fideliter domino seruiant: siue id seruitium nominatim quale esse debeat sit expresse: siue indeterminate promissum. Et secūdum istam diffinitionem omnia necessaria late comprehenduntur. Diffinitur etiā pluribus alijs modis ⁊ breuius. prout scripsi in.d.l.fi.vbi videas ¶ Quare aūt appellatur feudum ⁊ vnde dicať dic qđ dicitť a fidelitate vel a fide: vt.ꝟ.per quos fi.inuesti.in fi.⁊ de hac q̄stione ple.per Jaco.ardizo.in prima charta sub rubricella vide dicať feudū. Est autem fidelitas ipsum iuramentum qđ prestatur a vasallis domino.vt.ꝟ.qd pre.de.inuest.an fid.i fine. Pluribus etiā alijs modis capiť fidelitas: vt ponit Bart.in extrauagāti ad reprimēdam.in prin.⁊ latius scripsi in.c.j.ꝟ.quid prece.de.inuesti.an fideli.⁊ quāq̄ in omnibus contractibus graue sit fidem fallere.l.j.de

consti.pe. ⁊ q̄cquid facimus debeat cōsistere in fide.l.j.ff.si cert.pet. tū p excellentiam dz consistere in feudis: in quibus dominus quodāmodo se cōmittit vasallo ⁊ ecōtra: ⁊ ideo per istā excellentiam feudū denominaṫ a fide seu a fidelitate. Interdum vulgares appellāt feudū alio modo: sicut gallici q appellāt galeriam: vt i.c. j.extra de feudis. Qualiter vo feudū constituitur: dic vt.j.quib. mod.feu.ɔsti.pos.c.j. Item qualiter inuestitura sit fienda vel petēda: ⁊ fidelitas p̄stāda.no.glos.j.per quos fit inuesti.in fi. Inuestitura aūt quid sit habeṫ.j.in tit.quid sit inuestitura. Et interdū appellaṫ inuestitio: vt.j.si de inuesti.inter do. ⁊ vasal.lis.oria.in.c. j.in princ. Que autē persone possint feudū dare: statim videbitis j.tit.j.in princi. ⁊ j.per quos fi.inuesti.in.c.j.vbi etiam declaratur que psone possint feudū recipere. Sed qualiter in causa feudali iudiciū agitetur: procedatur ⁊ fruatur habetur infra in titulo apud quem vel quos cōten.feud.ter.de.c.j.cū fi. ¶ De genere vero actionis cōpetentis ⁊ domino ⁊ vasallo feudali plene dixi infra q̄ fuit pri.causa beneficij amit.in.§.sed nec alia. ⁊ infra de controuer.inter dominū ⁊ episcopum.in capitulo primo.vbi glossa tangit. Postremo qualiter feudū acqraṫ ⁊ qualiter amittaṫ patebit īfra in suis pprijs titulis. ¶ Quero sexto quot sint species seu diuisiōes feudorū. Respōdeo plures secundū docto. Nā Jaco.ardizo.in summa sua in secūda charta sub rubricella quot sint genera feudoꝝ enumerat solū quatuor gn̄a. Alij vo doctores moderniores colligūt decē distinctiōes feudoꝝ: quos hic seriatim ⁊ magis ordinate quā ipsi faciūt describā: addēdo vltra doctores aliqs quas alibi sparsim reperi ⁊ huc adduxi. ¶ Prima em̄ diuisio est ista: quoniam feudorū aliud est regale sicut est feudū Marchie: ducatus: comitatus vel alterius regalis dignitatis: quod ab imperatore vel rege recognoscitur: vt infra de feudo Marchi.capi.primo. Aliud est non regale qd recognoscitur ab alijs inferioribus a principe vel a rege: vel si recognosciṫ a principe non consistit in istis dignitatibus: vt quia inuestiuit de aliqua plebe vt infra in primo titulo in princ. ⁊ infra qs di: dux: comes vel marchio in princ. ⁊ §.j. ¶ Secūda est diuisio: quoniam aliud est feudū nobile quod suum nobilitat possessorem: ⁊ istud appellatur padogum. Aliud burgense: qd non nobilitat vt infra qs dicaṫ dux: comes vel Marchio ⁊c.in.§.ceteri. Sed circa hanc diuisionem dixit Jaco.de belui.latius: quem etiam recitat Jo.and. super rubrica de prescripti.in addi.Specul.videlicet quia feudū aliud est nobile aliud minus nobile aliud aliqualiter vel medio criter nobile. Nam concessum ab imperatore regi: duci vel marchioni ⁊c dicaṫ nobile: sed minus nobile sit quando feudū concediṫ a predictis: sed aliqualiter nobile est quando feudum est cōcessum a vasallis suprascriptorum proximiorum. Sed ignobile est illud qd est concessum a minimis valuasoribus a quibus nullā dignitatem vel nobilitatem consequi posse dicūtur vt patet infra in princi.j.tit. ⁊ in.§.j. ⁊ j.de feu.marchi.cum duabus rubricis seq. ⁊ in dicto ti.qs di.dux ⁊c.addit Jo.an.ibidem qd etiā est dare feudum honorificū frāchū liberū ⁊ sic nobile. Et vt ipse dicit ideo appellatur p̄dictis modis quia ex eo nil prestatur: vt apud vulgum her verba sonant.vt extra de spō.ex literis.de verbo.sig.anniculus. ⁊ sic indefinita loquutio faciet eū ab omni seruitio absolutū: vt exta de testi.significauit ⁊.l.in tradendis.cum ibi no.cō.p̄di. Intelligas tamen libertatem ⁊ frāchisiam ⁊ nobilitatē non eximere eū a capitulis comprehēsis in natura fidelitatis: que numeranṫ.j.in tit.de forma fideli.alias contineret repugnantiā ⁊ cōtrarietatē: vcz qd sit feudū ⁊ liberū prorsus ab omni fidelitate: qd non est dicēdū.extra de appel.solicitudinem. ⁊.l. vbi repugnātia.de reg.iur.nā esset potius quedā libera donatio si penitus esset liberū scdm prefatum Jo.an.in dicto loco. ¶ Tertia est diuisio: qm̄ aliud est feudū qd habet propriam naturā feudi: aliud est feudū qd habet impropriā. Natura aūt propria feudi est q̄dā qualitas innata a prin.generationis feudi: ex qua virtus cōtractus profisciṡciṫ ⁊ semper regulariter videtur inesse nisi per pactū improprieṫ.vt.j.de feud.non haben.propri.na.feu.c.j. ⁊ j.qd sit inuesti.c.j.in.§.fin. Et intelligiṫ habere propriā naturam qn̄ est simplex ⁊ rectū ⁊ transitoriū ad heredes. ⁊ ad eū cui inuestitus alteri coequali infeudauerit. ⁊ de quo non dz qs disuestiri sine cognita culpa. vt.j.de natu.feud.c.j. ⁊ in.d.titu.de feud.non habē.p.na.feu. Sed impropriā naturā intelligiṫ habere pluribus modis: videlicet qn̄ daṫ accipienti vt ipse ⁊ sui heredes ⁊ cui dederint habeāt: vt in.d.c.j. Itē quādo sine inuestitura est acquisitū: vt.j.qui.mo.feu.consti.pos.c.j. Item feudū guardie ⁊ gastaldie: vt.j.de feu.guar. ⁊ gastald. Itē camere ⁊ caneue.j.de feu.col.c. ij. ⁊ de votis feu.in princ. Itē feuduz soldate.vt.j.quis di.dux: co. vel mar.in fi. Itē quādo non est transitorium ad heredes.vt.s.dixi. ⁊ istis omnibus modus hz naturā impropriā feudi ⁊ irregularem. ¶ Quarta est diuisio: quoniā alio respectu feudum aliqn̄ habet propriam naturam.vt qr dignitas cū feudo transit ad heredes inuestiti sicut communiter fit.put videmus in duce Mediolani: in Marchione Ferrarie ⁊ similibus. Interdū tale feudum habet impropriam naturam feudi: vt quando dignitas

neqꝫ feudū trāsit ad heredes: sed solū ad vitā vasalli. Sicut videmus in Marchionatu Anconitano: in Ducatu spoletano ⁊ Comite cāpanie ⁊ similibus: quo casu potius posset appellari administratio lz sit collata p modum feudi mediante inuestitura de qua dixi.j.de alie.feu.in fin. ⁊ in dicto.c.j.de feu.marchi.ca. ⁊c. ¶ Quinta est diuisio: quoniā aliud est feudū ecclesiasticum aliud seculare. Et ecclesiasticū est duplex: quoniam quodam daṫ seu suscipiṫ ab ecclesia tanquam ab ecclesia. quoddam est qd datur a clerico non tanquam ab ecclesia.vt infra de q inuesti.fa.cap.j. ⁊ j.qui.mo.feu.consti.pos.in fi. Potest ecclesia ⁊ clericus recognoscerere feudū a laico: vt infra de capi.cor.in fine. ¶ Sexta est diuisio: quoniam aliud est feudum antiquū siue paternum: aliud est feuduz nouum. Feudum paternum capitur equiuoce. Nam primo ⁊ large dicitur paternum quando iam feudū fuit acquisitum ab aliquo ex antecessoribus qui fuit agnatiōis cōmunis vt.j.de gradi.succes.in feudo.in c.j. §.his vero. ⁊ j.de natu.succes. feu. capi. primo. ⁊ hoc modo potest appellari etiam antiquum: eo quia est acquisitum ab antecessoribus: vt not.glo.super.v.inuestiture.infra de succes.feu. Secundo autem ⁊ stricte dicitur paternum illud feuduz quod fuit acquisitum a patre meo vel ab aliquo alio meo ascendēte vsque ad quartum gradum: sed a quarto gradu supra appellatur antiquum.vt.j.in titu.j.in.§.cum vero. ⁊ not.j.de succes.feu. j. ⁊ ibi ple.dixi in vltimo notabili. Nouum autem feudum est quando de nouo acquiritur feudum. ⁊ ideo appellatur nouum vt.j.q testes sint neces.ad pro.no.inuesti.in.c.j. Et in hoc est differentia: qr in feudo nouo nō succedūt nisi descendētes. sed in feudo antiquo seu paterno succedunt: non solum descendētes sed etiam collaterales qui tamen descendūt a primo acquirente: vt probaṫ in dictis locis. vtrum autem per refutationeꝫ feudi paterni desinat esse paternū. Itē si fiat inuestitura de feudo paterno tāq̄ de nouo: an similiter desinat esse paternum. dicam in vasallo decrepite eta.capi.primo.in fine. ¶ Septima est diuisio quoniam aliud est feudum paternuz: de quo supra proxime dixi. Aliud est maternum: videlicet quod primo fuit acquisitum per feminam vt.j.de beneficio femi.in capi.j. Et sicut paternum large diciṫ quodcūqꝫ feudū q est acqsitū ab aliquo ex superioribus q agnationis cōmunis vt.s.dixi.ita maternum dicitur illud feudum q a quacunqꝫ femina ex superioribus fuit acqsitū que fuit cognationis communis scdm Bal. ⁊ ... lis tractabiṫ sicut feudum parternum vt in.d.c.j. ... ibi dixi. ¶ Octaua est diuisio quoniā aliđ est feudū masculinum qd regulariter transit ad masculos tantum ⁊ non ad feminas vt.j.in ti.j.in.§.hoc autem ⁊ de succes.feud.in.§.filia. Aliud feudū femininum seu femineum quod per pactum transit ad feminas: vt in.d.§.filia. Quo casu tunc demum succediṫ femina si non extat masculus vt.j.de eo qui sibi here.qꝫ suis.capi.primo. fallit etiā vbi trāsit ad filiam eo quia redemit.vt.j.quemadmodum feu.ad fi.per in capi.primo. ⁊ de natura succes.feu.in ⁊ j.an mari.succe.vxo.c.primo. ¶ Nona est diuisio quoniā feudū aliud est diuisibile aliud nō diuisibile. Regulariter omne feudū est diuisibile sed fallit in marchi.ducatu vel comitatu ⁊ in ceteris feudis similibus dignitatem habētibus vt.j.de feu.ɔtro.in.c.oēs ⁊ oēs ⁊ de phi.feu.alie.per fre.in.§.preterea ducatus ⁊ dicatis vt ibi dixi. ¶ Decima est diuisio quoniā aliud feudū reale siue ppetuuz aliud personale aliud personalissimum. Reale nāqꝫ seu perpetuum feudum est illud qd transit ad heredē qn̄ vnusqꝫ sibi suisqꝫ heredibus psperit vt.j.de duo.fra.de ca.inuesti.c.j.j.in qui.cau.feu.amit in.§.fi. Personale feudum est quando feu.ad vitam alicuius cōceditur: vt.j.qui.mo.feu.consti.po.c.j. ⁊ de cōsue.rec.feu.c.j.vel sicut est feudum habitationis qd finitur morte accipiētis nisi aliud specialiter cautum sit vt probatur in.c.feuda habitationū in ti.de feudis ⁊ beneficiis in capitulis extraordinarijs. Feudum vero personalissimum est illud feudū qd soldata appellatur ⁊ istud ex neutra parte transit ad heredem vt infra quis di.dux: co.vel marchio.in.§.fi. Feudū enim regulariter trāsit ad omnes heredes qui sunt in eodem gradum vt.j.in tit.j.§. ⁊ quia. ⁊ de successi.feu.in princ. ... fallit in his q viuūt iure frācoꝝ qr tūc transit ad primogenitum scdm Jaco.de bel.facit quod dixit Bal.in.l.cū antiquitas.C. de iure deli. ¶ Undecima est diuisio qm̄ feudū aliud fit cum iuramēto. ⁊ sic cū fidelitate ⁊ hoc regulariter: aliud absqꝫ iuramento videlicet si p pactū remittatur vt.j.per quos fi.inuesti.in.c. ... la ⁊.j.de capi.cor.in princi. ¶ Duodecima est diuisio quoniam aliud est feudū rectū ⁊ parū aliud est feudū non rectum sed conditionatū nō q sit sub conditione sed sub quadaz qualificatione. Nā regulariter quidam feudum simplex ⁊ rectum est sed quia interdum qualificatur eius conditio vt quia datur ad certū seruitium vel conditionem certam vt infra quid sit inuesti.in.§.penul. ⁊ fi. Ideo appellatur conditionatum. vt ... in.c.fi.j.de ca.qui.cur.ven.vbi videas. facit.c.j.in fine.in ... feu.amit. Potest etiam tradi alia diuisio inter feudū ...

feudū nō rectū alio respectu qm̄ feudū pōt dici rectū quādo qs adipisciṫ possessionē feudi p̄cedente licentia domini presente curia qr tale feudū est perinde ac si esset facta inuestitura ⁊ est trāsmissibile vt.j.de ɔsue.rec.feu.in.c.j.in prin. Sed si dicta licētia eēt data absqꝫ curia: tūc tale feudū nō cēseretur rectū sed abusiuū ⁊ nō esset trāsmissibile vt.j.qui.mo.feu.consti.pos.c.j. ⁊ istā doctrinā tradit Bal.in.d.c.j.de cōsue.rec.feu. Item ⁊ alio respectu pōt dici rectū illud feudū qd est ppetuū ⁊ non pōt reuocari vt infra de cōtro.inuestit.in.§.item si vasallus. illud vero qd potest reuocari appellaṫ nō rectū. ⁊ de hoc loquiṫ titulus de feu.guar. ⁊ gastal.vt qr daṫ ratiōe alicuius officij vel mariti vt dixi infra de cōtro.inter vasal. ⁊ epi.in capitulo primo in euidētialibus. ¶ Tertiadecima est diuisio: qr aliud feudū appellaṫ ligiū aliud non ligiū. Nā feudū ligiū est vbi iuraṫ fidelitas cōtra omnē hominem qd feudū pprie nō cōceditur nec recipitur nisi ab eo qui non recognoscit superiorē. Sed feudū nō ligiū est qn̄ in ɔcessione ⁊ fidelitate excipitur prior dominus cui iam est ligatus: vt.j.hic fin.lex in fi. ⁊.j.de probi.feu.alie.per loth.l.ij.vt puta si facio tibi homagiū excepta fidelitate qua tali domino meo teneor. nam dicitur homo ligius: quasi ligatus domino suo.vel dicitur ligius quasi legalitatē ɔtinēs de quo p tex. ⁊ gl.i cle.pastoralis.de re iudi. ⁊ i Spe. de feu.§.quoniā.versi: ⁊ no.vbi plene videas. ⁊ j.de cap.extraord. in.c.j. Ex qbus infert Jo.an.in glo.dicte cle.q qs non pōt esse homo ligius duorū. sz bene pōt esse ligius vnius ⁊ vasallus alterius. Pōt etiā quis esse vasallus duorū.d.l.ij. Sed tamen in vasallatico vel fidelitate semp intelliṫ excepta psona imperatoris: vt.j.de probi.feud.alie.per Fede.in fi. ¶ Decimaquarta est diuisio quoniaz feudū aliud est in curte domini: aliud est extra curtē vt probaṫ.j.tit.qui.mod.feu.amit.in.§.fi. ⁊ ibi not. ⁊ de hoc plene dixi.j. de capi.q cur.vend.i.c.j.in princ.vbi videas. ¶ Decimaquinta in super habemus differentiā inter feudum ⁊ allodiū: quoniaz feudū recognosciṫ a domino. allodiū vero a nemine recognoscitur. Et diciṫ allodiū res hereditaria que ppria est ⁊ libera: vt probatur i.c.ij.j.si de feu.fue.contro. ⁊.j.de pace iura.fir.in fi. ⁊ de hoc allodio notauit glo.in.l. ⁊ si quis in.§.sed interdū.ff.de relig. ⁊ in.l. penul.C.de inge.manu. ⁊ ibi per Bald. ¶ Decimasexta scias qd habemus feudū guardie ⁊ gastaldie ⁊ pro mercede alicuius rei. qd quidē feudum immediate elapso anno pōt auferri: si simpliciter fuerit datū. Secus si ad certū tempus debet expectari.vt.j.in tit.de feu.guar. ⁊ gastal.in capi.primo. ⁊ de cōten tione inter do. ⁊ vas.c.j.in fi. Quādo autē intelligaṫ esse feudū guardie ⁊ gastaldie dic vt plene declaraui in.d.c.j.de feu.guar. ⁊ gastal. ¶ Decimaseptima habemus feudū camere vel caneue.vcz vt quis recipiat tm̄ annuatim de camera vel caneua cōmunis.vt.j.de feu.cognit. in.c.ij. Et i isto feudo non dz solui nisi quādo camera vel caneua habet vn̄ solui possit.alias debet expectari q sit soluēdo.vt.j.de notis feudorū in princ. Et istud tale feudū trāsit ad heredē. ⁊ est pprie feuduz. ⁊ daṫ propter aliqd seruitiū factum domino. Sed habemus etiā solu.datā que est queda prestatio annua ⁊ gratuita que a neutra parte transit ad heredē: vt quia datur forte prouisio alicui nobili ad paupertatē redacto: ⁊ nō censetur feuduz: vt probaṫ.j.qs di.dux.co.vel mar.i fi. ¶ Decimaoctaua habemus feudū qd appellaṫ feudū aduocatiue.vt qr aliquis est aduocatus fisci. ⁊ illi aduocatie est annexum feudū. Similiter dicas in pcuratia vel iudicatura vel notaria vel aliud officiū cui sit annexuz feudū certū: vt probatur.j.de pace tenē.in.§.quicūqꝫ.vel feudum quod appellatur scutiferorū quod est deputatū pro illo officio. de quo feudo fit mentio in capitulis extraordinarijs in.§.j. ⁊ dixi infra de feu.guar.in princi.in remissionibus. ¶ Decimanona scias qd beneficium in specie sumptū idem est q feudū.vt infra in quib.cau.feu.amitt.in.§.in primis. Nam hec iura feudalia interdū appellāt beneficiū interdū feudū: vt infra si de feu.fue.contro.in.c.bn̄ficiū infra de beneficio femine in rubrica. ⁊.in.c.j. ⁊ de lege cor.in.c.ij. ⁊ de vasal.q contra cōsti.loth.in.c.j. ⁊ in pluribus alijs locis. ⁊ plene per Jac.ardiz.in summa in prima charta sub rubricella vnde dicaṫ beneficiū. Et ex his dixit Roffr.in libellis in tracta.de offic.iudicis quo subueniṫ censito sub rubricella de vasallis q archiepiscopi episcopi ⁊ prelati pro eoꝝ bn̄ficijs pn̄t dici vasalli domini Pape. Habent enim quasi in feudum suos episcopatus archiepiscopatus abbatias ⁊ similia a dn̄o Papa. ⁊ iurant ei fidelitatē.vt in.c.ego episcopus extra de iureiurā.interdū capiṫ beneficiū pro officio.vt īfra de pace tenē.in.§.quicunqꝫ. ¶ Uigesima subsequēter scias qd habemus etiā quoddā beneficium qd appellatur manuale seu victuale vt sunt distributiones quedam quotidiane que dant presentibus ⁊ residētibus de qbus habeṫ i.c.j.de cleri.nō residen.lib.vj. ¶ Uigesimaprima notabis q̄dā esse feuda q̄ magistraliter appellanṫ in nonnullis locis quaternata seu de tabula.videlicet illa que spectant ad collationē alicuius regis vel domini: q̄ sunt scripta in quaternis camere seu tabula vt dicit An.de ysern.i.c.j.de ɔtro.feud.apud pares. ¶ Uigesimasecūda potest addi alia diuisio: qm̄ aliud.est feudū corporale qd consistit in rebus inmobilibus: aliud incorpale

qd cōsistit in iuribus decimalibus vel alijs iurisdictionibus: vt ait Bald.īfra de ɔsue.rec feu..in.§.j.i fi. ⁊ pbaṫ in.c.ij.j.de feu.cogni. Et hec sunt oīa genera feudorū que nedū p summistas tangun tur: verū etiā ab alijs sparsim diuersimode tradita reperi: ⁊ hoc loco cumulaui. ¶ Quero.vij.quare appelletur vasallus: ⁊ quis sit. ⁊ vnde dicaṫ: ⁊ quot nomina habeat. ⁊ respōdeo qd vasallus idē est q obligatus: ⁊ deriuaṫ a vas vadis qd interpretaṫ obses. inde vadimoniuz. Est em̄ obligatus vasallus ad plura domino suo vt infra de forma fi.in.c.j.vn̄ vasallus idē est qd fidelis.i.ille. qui est obligatus ex fidelitate vt.j.an remo.sint testes qui pa.esse desic.c.j. Et iō appellatur etiā fidelis: vt infra in tit.j.in.§.antiqsimo: ⁊ hoc iō: qr fidelitatem iurat vt.j.quali.iura.debet vasallus quinimo etiam si remitteretur iuramētum deberet nihilominus esse fidelis vt.j.q̄ fuit pri.cau.be.amit.in.§.j. ⁊ de capi.cor.i princi. Interdū appellatur homo alienus: vt ait Bartol.in.l.si queramus.ff.de testa. Interdū appellatur clientulus: vt.j.de feu.alien. in prin. ⁊.§. ⁊ si clientulus. Clientulus em̄ idem est qd seruitor. vn̄ Terentius ait: Semper commendauit in clientelam.i.in seruitium. Nū vasallus est obligatus ad seruiendum domino: vt.j.in qbus cau.feu.amit.in fi. Et ex hoc verbo clientulus sumunt quidam argumentū qd vasallus sit de iure romano etiam ante ista iura feudalia cū de hoc nomine ante esset cautum in iure cōmuni vt.l.rem non nouā in fi.C.de iudicijs. Sed communis opi.est in cōtrariū vt dixi.j.de contro.inter do. ⁊ vas.de inuesti.in princ. in quarto notabili vbi videas. Interdum appellatur feudatarius iuxta vulgare.i.obligatus ad fidelitatē per iuramentum inuestiture vt.j.p quos fit.inuesti.in fi. ⁊ de no.fid.for.c.j.in princ. Interdum appellaṫ miles vt.j.de feu.si.cul.non a.in capi.j. ⁊ ibi not. Interdū appellatur valuasor quasi dignus stare ad valuas domini vt dixi infra quis di.dux co.vel Marcb.in princip. Interdū vasalli appellanṫ pares vt infra si de inuesti.inter do. ⁊ vasal. lis ori.in capitulo primo. ¶ Insuper sciēdū q ex generali ɔsuetudine trahunṫ ⁊ adducuntur etiam alia nomina ad hanc materiam: quorum omnium vt notitia habeaṫ hic inserere curaui. Nā habemus homagium quando aliqs promittit se esse hominē alicuius domini ⁊ stare ⁊ habitare vbi voluerit dominus: ⁊ ea seruitia exhibere put dominus voluerit: ⁊ super hoc facit sibi homagiū idest promissionem vt sit homo suus de quo in clemen.pastoralis.de re iudica. Nam censetur pro homagio obligatus qui fidelitatem ⁊ obedientiam prestat vt in ca.grauem.extra de excessi.prelatorū. Aliqui autem appellant istā obligationem hominiū vt in capi.ex diligenti.extra de simonia. Aliqui appellant vasallagiū ⁊ prout ibi dixi Hostien.homagium frequenter capitur p fidelitate ⁊ econtra ⁊ pro vasallagio.nam ista vocabula magis a moribus ciuitatum ⁊ vtentium intelliguntur emanasse: quā a iure scripto vt tenet Specul.tit.de feudis.§.ij.versic. ij.quare quoniā natura quotidie noua nomina edere deproperat vt.l.ij.§.sz qr.C.de vete.iur.enucle. ¶ Utrū aūt pro rebus spiritualibus sit prestādū homagiū dixi infra per quos fi.inuesti.in.§. nulla. Et de his vasallagijs homagijs hominijs ⁊ vtrū teneāt tales cōtractus q qs efficiaṫ homo alterius dic plene per Spe. in d.§.ij.in prin.cum tribus versi.sequen. ⁊ in versiculo quarto. ⁊ in pluribus alijs versic.sequen. ⁊ in.§.fi. ⁊ per docto.in.d.c.ex diligenti ⁊ in capi.veritātis.extra de iureiuran. ⁊ per archidia. ⁊ glo.de statu regula.periculoso lib.vj. ⁊.C.de agri. ⁊ censi.in.l.cum simus ⁊ in.l.fi.C.de seruis fugi. ⁊ vide gl.super rubrica i.d.tit.de agri. ⁊ cēsi q ponit octo diuersa nomina ⁊ genera colonorū. Nam quidam sunt ascriptitij qdā censiti quidā perpetui qdam cōditionales qdā inquilini quidā originarij quidā simplices quidā rusticani liberi: q̄ omnia declara vt ibi colligiṫ ⁊ p gl.in dicta clemē.pastoralis vbi predicta declaranṫ. ⁊ p Bar.ff.de vsur.l.si apes.§.fin. ⁊ in Spec.de feu.§.fi.ad fi. ¶ Ultra suprascriptos adducit Rof. in libellis in loco supra allegato plures alias species colonoruz quoniā quidam appellanṫ reddentes q nihil aliud faciunt dn̄o nisi q reddūt dn̄o vel gallinas vel spalas vel porcū vel agnuz vel librā cere vel aliqd aliud. Quidā sunt manētes qui in solo alieno manēt in villis ⁊ p.xxx.annos dominus ab eis manentibus recipit seruitia certa. Quidam sunt angarij qui seruitium faciunt proprijs expensis puta tot operas in septimana. Quidam sunt perāgarij q faciūt dicta operas ⁊ vltras hoc soluūt etiā redditus p patrimonio ⁊ de his dixi.j.q̄ sunt regalie. Quidā sunt hoīes recōmēdati q se subijciūt patrocinio alterius ⁊ dicunt domino q volunt esse sui recōmendati vt habeant suam defensionem ⁊ pro hac recognitiōe ⁊ maiorātia ⁊ recōmendatione obligant se ad aliqd seruitiū vel ad aliqd soluēdū. ⁊ de istis omnibus declara p dcm̄ Roff.i dicta rubricā de offi.iudicis quo subueniṫ cēsito.vbi plura dicit. Quidā sunt homines appellati obsides.i.obligati p hostagio vt p Inn.in.c.ex rescripto extra de iureiu. ⁊ pbaṫ i.l. obsides.ff.de testa. ¶ Sūt p̄terea aliq hoīes q appellanṫ hoīes de mansata. Est autem mansata quādo dominus dat alicui māsum cō diuersis possessiōibus: ⁊ propter hoc ille se facit hominē domini ad certū seruitiū teneṫ. ⁊ talis dr homo de māsata: qr ē ho

mo rōne possessionū.psona tn̄ eius est libera ⁊ dimissa mansata alibi se trāsferat.Quidam tn̄ vocant eos homines de mansata quasi de familia:⁊ isti quasi ꝑ seruis habenẗ:vt de predictis ponit Specu.in.d.§.in ver.sꝫ nūqd homo meus in titu.de feudis vulgares autē corrupto vocabulo appellāt eos homines de masenata.facit ad pdicta qd̄ dixit Bal.in preambulis feudorꝫ in sua diuisione.§.feudorum.❡Notandū insuper qd̄ habemus sex cōtractus ex quib⁹ trāsferẗ dn̄iū rei retento dominio directo:quorū quilibet hꝫ nomina diuersa.⁊ differūt iter se:de quib⁹ omnib⁹ per ordinē videam⁹.Nam primus est cōtractus superficiari⁹:secūdus est cōtract⁹ locatiōis ad longū tps.tertius est cōtractus emphiteotic⁹:quart⁹ est cōtract⁹ libellari⁹:qnt⁹ est cōtractus pcarie i genere feminino:sext⁹ est cōtract⁹ feudalis:de quo in isto libro.Capio primū ⁊ dico qd̄ cōtract⁹ superficiari⁹ est qn̄ vendo vel dono vel aliter in te transffero superficiem seu domum existentem in tali fundo meo:vt ex dicta superficie soluas mihi aliqd:vel etiā concedo vt possis ibi superficiem ponere.Nam dominium directum remanet apud me:sed vtile dominiū est apud te superficiariū.l.j.in.§.j.⁊ in.l.j.ff.de superficiebꝫ.⁊ est iste contract⁹ isti⁹ nature qd̄ destructa funditus domo vel molēdino vl alia superficie impetu aquarū vel igne qd̄ finitus erat contract⁹ superficie ꝑ dictum interitū:vt dicit Bal.super rubrica.C.de iure emphi.⁊ fm̄ Bar.iste talis superficiari⁹ censeẗ de cōsuetudine tanquā libellari⁹ seu emphiteoticarius:vt in.d.l.fin.ff.de superfi.⁊ in.l.fi.§.fi ager vecti.facit qd̄ no.in.l.j.§.is aūt.ff.de superfi.⁊ in.l.superficiario.ff.de rei vendi.❡Venio ad secūdū de locatione ad non modicū tempus:quod intelligas vbicūq; locatio includit.x.annos:vt no.in.l.fin.ff.si ager vec.ideo solet tradi cōsiliū vt nō loces possessionē tuā nisi ad nonē annos:q2 si locares vsq; ad.x.tūc trāsferes vtile dominiū.qd̄ intelligas locatione durāte:vt in.d.l.fi.⁊ ibi hoc tꝫ Ray.facit ꝙ dixit Bart.in.l.qui fundū.ff.loca.⁊ ꝑ no.gl.in.l.si vt certo.§.si duob⁹.ff.cōmo.in gloss.magna circa mediū.❡Capio tertiū de cōtractu emphiteotico:⁊ dico qd̄ emphiteosis seu cōtractus emphiteotic⁹ est locatio seu traditio rei facta imperpetuum hac lege vt quandiu pensio siue census seu vectigal soluaẗ nō possit auferri ab ipso emphiteota seu ab habente ab eo causam:vt probaẗ insti.loca.in.§.adeo.ff.si ager vecti.in l.j.Et dicitꝫ emphiteosis ab emphiteos grece qd̄ latine dicitꝫ melioratio.hoc ideo q2 olim tātum sterilia dabanẗ vt meliorarenẗ:sed hodie etiā non sterilia danẗ.vt not.in.d.§.adeo ⁊ Azo i summa de iure ēphiteotico:facit.l.fi.C.de iure ēphi.⁊ aul.⁊ ꝑ aut.si qs ruinas.C.de sa.san.ec.❡Venio ad quartū vcꝫ ad libellariū ꝯtractū.⁊ dicitur libellus quasi breuis scriptura:vt dicit Bald.in.§.aut si libellario infra quib.mo.feu.amit.Et fm̄ quosdā iste cōtractus libelli seu liuelli cōsistit quando vasall⁹ locat rē feudalem vsq; ad.xxix.annos ⁊ ita dicit Cy.in.l.j.C.de iure emphi.Et in hoc dicūt esse differētiam inter emphiteosim ⁊ liuellū:q2 emphiteosis fit imperpetuum:liuellus vero ad tps.xxix.annorum Alij dicūt qd̄ liuellus est quod datur vasallo etiam ppetuo sub modica pensione:vt.j.quali.olim po.feu.alien.in.c.j.⁊ tūc erit differentia:quia ad constituēdum emphiteosim fit necesse qd̄ cōcedens sit directo dominus:sed liuellus cōceditur per vasallū qui nō est directo domin⁹.⁊ id accipiens non dr̄ proprie emphiteota q2 cōcedens non est dn̄s:nec conceditur dominus.Sed tamē fm̄ Bar.hodie nō his vocabulis abutimur.⁊ pro cōmuniter loquēdi accipim⁹ liuellū ꝑ emphiteosi ⁊ econtra.Idem dicit Jac.ardiz.in sum.⁊ sic nulla differētia erit in effectu inter cōtractū emphiteoticū ⁊ liuellū vt vꝫ sentire text.in.d.c.j.quali.olim feu.po.alie.⁊ ita tenet Bart.i.d.l.j.C.de iur.ēphi.⁊ in.l.fi finita.ff.de vectigalibus.ff.de dam.infec.vbi glo.facit mentionem de isto ꝯtractu liuelli:⁊ in autē.ingressi.C.de sacrosan.eccle.Cyn.in.d.l.j.C.de iure empbi.q.ij.Et Cardinalis florentinus hoc idem in.c.fin.extra de loca.⁊ de cōtractu libelli traditur.§.quib.mo.feu.amit.in.§.aut si libellario.⁊.j.qli.olim po.feu.alie.in.§.donare.⁊ ꝑ Jnno.extra de pba.c.in presentia.⁊ per Bal.super rubrica.C.de iure empbi.p a30.in summa de iure empbiteotico.❡Capio quintum de precaria ⁊ dico qd̄ precaria est ꝯtract⁹ innoiat⁹ ad quenī ad preces alicuius ⁊ de quinquennio in quinquennium vult renouari.vt extra de pcario in capit.j.⁊ capi.precarie coniuncta gl.plus autem dicit Hostie.⁊ aliqui canoniste qd̄ est differentia inter precariā de qua.s.⁊ contractum precarie ⁊ precariū dicentes qd̄ contractus precarie est donatio facta vsq; ad mortem accipientis.xvj.q.iij.sepe.xv.q.j.clerici.Precarium aūt est quod precibus petenti vtendū conceditur tandiu quādiu is qui concessit patitur.l.j.in princip.ff.de precario.⁊ in.d.c.j.de precario:⁊ hec differentia traditur etiam in directorio iuris:que colligitur in istis versibus.Rie:rium tria sunt quibus est caput vnum Rie cum moritur.citra nec vult renouari.Ria magis viuit post lustrū nempe renascens.Rium ficut ego moritur cum vult suus autor.Sꝫ Cy.in.l.j.C.de iure empbi.dicit quod iste tales differentie sunt abusiones:⁊ ideo Bartol.in.d.§.fi de vectigalibus.dicit qd̄ precariū renocatur ad voluntatem concedentis ⁊ hoc est clarum.Sed istud nomē precaria:nō est nomē iuris sed potius cōsuetudinis:vt ꝑ Jnno.in.d.c.j.de precario.Sed tamen qualitercumq; sit ista precaria in nihilū differt a contractu ēphi.imo in omnibus ⁊ per omnia est eiusdē nature in effectu cuius est emphiteosis.⁊ iō qd̄ i vno dispoñ.hꝫ locū in reliquo:⁊ ita sentit ibi ... in effectu Que autem differētia sit inter precariū ⁊ commodatum vide per gl.i dicta.l.j.ff.de precario.❡Circa sextum vero de tractatu fuedali nō īsisto:q2 de hoc satis dixi.s.in.v.q.Que differētia sit inter contractum feudi ⁊ emphiteosis facile est cognoscere.Nam emphiteota potest pignorare iuxta ea que notantur in.l.fi.cum ibi no.C.de iure emphi.⁊ insti.de locatione.§.adeo.⁊ in.l.tutor.§.fi.cū.l.se.ff.de pigno.act.⁊.ff.de pig... vectigali.sꝫ vasallus nō vt.j.de probi.feud.alie.per fe.in.l... ci.Item vasallus iurat ⁊ est obligatus ad plura que enumerantur.j.de forma fi.emphiteota nō.Item Emphiteota cadit a iure suo si nō soluit per trienniū censum suū.l.ij.C.de iure em... vel ꝑ bienniū in ecclesia.vt in cap.potuit.extra de locato.Vasallus nō soluēdo non cadit si ex feudo debet solui vt q2 est conditionatū vt soluaẗ:vt dixit Spe.i ti.d loca.§.nūc aliq.ver... itē vasallus teneẗ ad homagiū:emphiteota ad solutionē canonis vt insti.loca.in.§.adeo.Itē quia feudū datur gratis ... re ob remunerationē cōiter.in ēphiteota vero plerūq; census τ pretiū interuenit vt dixit Specu.in.d.tit.§.nūc aliqua ... iiij.quare in fi.vbi videas.Idē ex multis causis amittere... lus feudū q̄ numerantur infra que fuit pri.cau.be.amit... tū ex quib⁹ emphiteota nō amitteret.Itē iste cōtract⁹ feudi est inductus iure cōsuetudinario vt patet infra statim in pa... rubrica:ꝯctus vero emphiteoticus est inductus de iure ciui... no.i.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.lꝫ possit dici qd̄ etiā ꝯsuetudo sit de iure ciuili insti.de iusti.⁊ iure in.§.ex nō scripto:⁊ ... j.an agnat⁹ ⁊c.c.j.itē plures alie differētie possent assignari quas recitare lōgū esset:de qb⁹ videas in ca.potuit.ex de locato.⁊ ... circa predicta Bal.sup dicta rubrica ⁊ in.l.j.C.de iure emphi... Et hec sufficiāt pro aliquali introductiōe ad materiā que ... cū dei oīpotētꝭ ⁊ vtriusq; Jacobi apostolorū auxilio igrediamur.

❡Incipiūt cōsuetudines feudorū Et primo:De his qui feudum dare possunt.⁊ qualiter acquiratur ⁊ retinetur. Rubrica.

RUbrica ista diuersis modis habetur secundū glossam hic positam ... niā quidam habent rubricam talem:videlicet quibus modis feudū acquiratur ⁊ retineatur. Alij autem habent rubricaꝫ magis plenā hoc modo videlicet:Incipiūt cōsuetudines feudorum:⁊ primo de his qui feudum dare possunt ⁊ qualiter acquiratur ⁊ retineatur:⁊ hic est vera rubrica:quam approbat glossa hic posita:⁊ cōmuniter vtimur ⁊ bene.Et secundū hāc formā supra proxime descripsi ⁊ intitulaui.Pro cuius rubrice declaratione diuido ipsam in duas partes principales.Nā primo parte se cōtinuando ad libros superiores ponit titulum huius libri.Scdo diuidit tractatū suū quo ad titulos sequētes.scdo ⁊ pmo.Et hec scda ps facit tria:quia primo pōit de psonis:dum dixit de his qui feud.dare possunt.Secundo de acquisitione:dū dixit qualiter acqrat.Tertio ponit de eius vita ⁊ reseruatiōe dū dixit ⁊ retineaẗ.Silem modū rubrice habem⁹ in rubrica.C.de acqui.pos.Cōtinuatio autem huius rubrice ad libros ⁊ collationes superiores satis pꝫ ex his q̄ dixi in prin.preābulorū:vbi etiā declaraui:quare rubricator titulauerit istū librū hoc modo dicēdo.Incipiūt cōsuetudines feudorū ⁊c.⁊ ibi videas ꝑ itelligētia pdictorū.Op.ab extra parte hui⁹ rubrice ꝙ male dicat:Incipiūt ꝯsuetudines.Nā quotiescūq; ꝯsuetudo transit ad legē scriptā pdit nomen consuetudines:⁊ vocaẗ lex:vt isti.de iure na.gen.⁊ ci.in.§.constat.Sed iste ꝯsuetudines trāslate sunt in scripturā.vt ptꝫ:ergo debent appellari leges.Sol.potest rn̄deri dupliciter.Et primo:quia hic scriptura nō interuenit vt ius scriptuꝫ per eam fiat.sed vt memoriā dareẗ:⁊ tāq; notoria cōsuetudo nō indigeret pbatiōe.ff.de pig.l.ꝯtrahiẗ.⁊ qd̄ no.C.so.mat.l.dos a patre.Scdo soluiẗ:qd̄ ibi cōficitur scriptura:tūc demū dicaẗ ius scriptum hꝫ ea q̄ sunt iuris scrpti:vt q2 sit lex vel plebiscitū:vel senatusconsultū;vel magistratus edictū:vel rn̄sa predentum ⁊c.de quibus habeẗ insti.de iure na.gen.⁊ ci.in.§.scriptū.Sed Oberto huius libri cōditori nō cōstat qd̄ fuerit data talis autoritas iō ipse refert:nō aūt statuit.sicut i simili dicimus:si ius ciuile refert pretorium:non tamen facit pretorium esse ius ciuile.ff.de here.quali.⁊ differen.in.§.sed.his.⁊ si statutum municipale refert ius commune non propterea facit quod ius cōmune dicatur municipale:vt no.i.c.j.de constitu.libro.vj.⁊ ita dicit Dy... hic.Sed hec verba ante ipsum fuerūt Nico.de matarellis ut refert Cy.in.l.ij.que sit longa consue.in secunda.q.licet Bal... non allegat dicentes quod cōsuetudo quādoq; potest scripto mandari ut quādo ppl's ordinat ius consuetudinariū reducatur i scriptis ꝑ iuris pitos q scribūt cōsuetudines ciuitatis ⁊ tn̄ propterea nō dicetur ius scriptum.sicut ⁊ cōtractus nō diciẗ in scriptis quādo scriptura fit ad eternam rei memoriā vt no.C.de fide instru.l.cōtract⁹.⁊ sic dicunt redactas fuisse in scriptis has cōsuetudines feudorū.Et vt ait Ja.ardiꝫ.i summa sua sub rubricella quare fuerūt cōsuetudines feudorū i scriptis redacte i prīa charta.In scriptis ideo fuerūt redacte q2 cōtrouersiarū quedā decidebanẗ iure romano q̄dā iure lonbardorū:quedā sola consuetudine feudorū que in scriptis nō erant redacte.vnde necessarium ⁊ vtile fuit de his cōtrouersijs iscribere:⁊ in scriptis redigere:vt.j.de feu.cogni.i.c.j.nō ea ratione ꝙ alias nō valerent qm̄ ⁊ si remāsisset i cōsuetudine:tn̄ viam suam obtinerent:vt insti.de iure naturali in.§.ex nō scripto.ff.de legi.l.de quibus.in fin.⁊.l.si de interpretatione.cum esset comprobatum tale iudiciū cōsuetudiuarium feudi.l.imo magne.ff.de legi.Sed ideo i scriptis sunt redacte:q2 melius in memoria commendaẗ perdicta iura.s.alegata.Et ideo dixit Bar.i.l.de quibus.ff.de legi.ver.quarto modo accipitur ⁊c.ꝙ nō est de esse cōsuetudinis ꝙ nō sit scripta:qd̄ patet:q2 lex dicit ꝙ ꝯsuetudo est tāte autoritatis ꝙ nō est necesse eam scribi:vt ꝓbatur in.d.l.imo.Ergo p̄supponit ꝙ possit scribi.vnde dicit ipse ꝙ aut considerauimus consuetudinē quātum ad sui introductionē:⁊ tūc est impossibile qd̄ sit scripta quia venit ex tacito cōsensu populi:vt in.d.l.de quibus.Aut cousideramus ipsaꝫ quātū ad cōseruationē ⁊ memoriā.⁊ tūc pōt esse scripta vt ptꝫ i his ꝯsuetudinib⁹ feudorū.⁊ hoc mō habes satis clare istū articulū expeditū vltra alios.Quero ab extra iuxta ordineꝫ huius rubrice:quare pmo p̄miserit de psonis dantiū feuda.scdo de acquisitione.⁊ postremo de retētiōe.Et rn̄deo fm̄ Jac.de bel.quia primo tractādū fuit de psonis q̄ de rebus:per regulam.l.si q̄ram⁹.ff.de testa.l.qdā referūt.de iure codi.⁊ isti.d iure natu.gē.⁊ ci.in.§.fi.cuꝫ psone sunt digniores rebus.l.iustissime.ff.de edil.edic.Et q2 post dati.feu.sequiẗ acq̄i.Jccirco subiunxit de ipsa acq̄sitio.qm̄ acq̄sitio oriẗ ex ipsa datione p̄cedēte.xij.q.ij.pnceps facit ꝙ no.sup rubrica.ff.cōmoda.Sꝫ q2 post ipsam dationem ⁊ acquisitionē subsequiẗ retētio:qm̄ ad hoc vt habeat locū retētio est necessariū ꝙ p̄cesserit acq̄sitio:cū retēto sit de acq̄sitio.ar.ff.d le.l.fi.⁊.C.⁊.ff.de acquiren.posses.⁊.ff.de acqui.re.do.in.l.j.⁊ insti.de re.diui.in.§.singulorum.Igitur consequenter ⁊ bene subiecit ista rubrica de retentione ipsius feudi acquisiti:⁊ hoc modo habes intentionem rubrice.

1 ❡Marchio Comes Ualuasor maior q ⁊ capitane⁹ Ualuasor minor qui ⁊ Ualuasinus:qui sint:⁊ quare sic dicatur.
2 Uasallus ⁊ si nihil feudi absq; dn̄i volūtate possit pōt nihilominus cuipiam infeudare:vbi syncere ⁊ sine frāude id fecerit.
3 Archiepiscopus vnde dicatur ⁊ que sit eius iurisdictio.Iteꝫ in quo differat a patriarcha.
4 Episcopus quis sit vnde dicatur quomodo consecretur ⁊ qbus sit insignitus nominibus.
5 Imperator etiam rex dicitur:⁊ vbi sit eius regnum.
6 Rex quilibet in suo regno monarcha censeẗ.⁊ quod possit Rex regno ⁊ Imperator in imperio.
7 Ecclesiastice psone dignitatē habētes an ⁊ qn̄ infeudare possunt
8 Infeudare que persone possint.
9 Abbas ⁊ abbatissa in tpalibus pares iudicanẗ:nā ⁊ vterq; ifeudare potest:in spiritualibus autem non item.
10 Clerici que bona infeudare possunt.⁊ nu.15.
11 Bona regalia que sint ⁊ in quotuplici differentia.
12 Consuetudo quanto tempore inducatur.⁊ de hoc plures opi.
14 Consuetudines feudorum in quibus feudis locum habeant.
16 Clericus seu prelatus an ⁊ quando ⁊ quas res infeudare possit.
17 Prelatus infeudare solitus inmasculos alterādo feudi naturā idem feudum valeat infeudare in feminas.
18 Uasall⁹ ecclesie an ⁊ q̄ mō possit alienare feudū sine ꝯsēsu plati.
19 Rex an possit bona regni infeudare in diminutione regalis iurisdictionis:⁊ an eius successor posset eadem reuocare.
20 Legatus de latere res ecclesiarū sue legatiōis nō pōt infeudare.

QUia de feudis.Istō pnci-piū vsq; ad §.⁊ quia:tractat de secunda parte rubrice videlicet de personis que feudū dare possunt.Et diuiditur in tres partes:quoniā in prima ponitur intitulatio ad sequentē materiā.In.scda poniẗ q̄ psōe ecclesiastice possunt dare feudum.⁊ qn̄.In tertia q̄ ꝑsone seculares.secūda ibi feu.autē ⁊ tertia ibi marchio.Casus.Persone ecclesiastice dignitatem habentes feudū dare possunt si hec consuetudo ⁊ nobiles seculares ⁊ qui ab eis feu.accipiūt.hoc dicit.❡Et premitto pro notitia circa casus positioneꝫ in toto hoc libro quod lector debet proponere casum i terminis imperatori:⁊ ab eo querere ꝑut i alijs ꝯstitutionibus iperialibus fieri consueuit:cum iste liber ꝯtineatur inter collationes antenticorū vt dixi.s.i ꝓlogo.⁊ ita sensit Ja.de bel.j.ti.primo.in prin.qui dum legisset octo vicibus istum librū ita figurabat vt ibi patet per eum.⁊ eodē modo figurabat Bal.vt ibidem ex eius dictis colligiẗ qui tamē legerat annis.xlvj.quando suā lecturā super hoc libro compillauit prout ipse narrat i suo prologo dicte lecture.Item sciendum ꝙ cuꝫ plerūq; i hoc libro ponanẗur vocabuli ⁊ termini nō habentes conformitatem cum iure cōmuni.⁊ insuper etiam cōpositio textus difficultateꝫ in se cōtineat:iccirco non mirandum si circa ipsius tex.litere declarationē in qualibet parte plurimū elaboraui.Nam hoc necessariū existimauit vt quibuscūq; presertiꝫ scholasticis quib⁹ hoc opus dirigēdū duxi essent plana omnia atq; clara:qm̄ vt ait Ja.de bel.j.eo.in.§.hoc quoq;.Liber iste indiget multa inquisitiōe ⁊ diligentia lꝫ quidam derideant sed qui deridet deridebiẗ tan-
1 dem vt ipse ait.†Nunc vero quātum ad intellectuꝫ huius principij specialiter premitte ꝙ marchio est ille qui a pricipe inuestit⁹ est de marchio.Comes vero qui inuestit⁹ ē de comitatu ⁊ isti tales ꝓprie appellanẗ capitanei regni seu regis.Illi vō q ab istis feuda recognoscūt dicūẗ ꝓprie maiores valuasores regni qtn̄ hodie ēt capinei nuncupātur.Illi vero qui ab illis maioribus valuasorib⁹ feuda accipiūt appellātur miores valuasores seu valuasini.Illi autem qui ab istis valuasinis feuda accipiūt dicuntur minimi valuasores vt predicta probantur.j.quis di dux co.vel mar.in.c.j.⁊.j.an maritus succe.vxo.in fi.cum tit.sequenti.⁊.j.de
2 natura feu.⁊ in isto textu.❡†Item sciēdum quod licet vasall⁹ non possit de suo feudo etiam partem aliquā alienare absq; voluntate domini vt.j.de vasallo qui contra cōstitutionem lotb.feud.alie.i.c.j.⁊.j.de probibi.feud.alie.per fre.in prin.potest tamen alteri infeudare:dūmodo fiat sincere ⁊ sine fraude ⁊ equalitate.vt.j.quali.olim po.feud.alie.in.§.j.de probibita.feud.alie.per Fre.in.§.illud quoq;.⁊ plene nota.per glo.j.de capi.cor.in.§.preterea.❡His premissis nunc pone casum i terminis per te vt litera docet.In textu ibi quia.Ista dictio ponitur hic ostēsiue:vt ostendat intentioneꝫ loquentis.⁊ materiam de qua tractaturus est.Interduꝫ ponitur restrictiue:vt notatur i.l.si is qui animo.de acqui.poss.Interduꝫ ponitur accusatiue.Iterdum conditionaliter vt no.glo.in.c.ex ore.extra de priui.Ibi archiepisco-
3 pus.†Et dicitur archiepiscopus ab archos quod est pnceps q2 est supra episcopos in aut.de san.episco.§.vt autem.⁊ no.in.l.archigerontes.C.de episco.audi.⁊.j.questione.vij.dispensationes i suprascriptiōe.⁊ debet ordinari ⁊ cosecrari ab episcopis sibi subiectis sue prouincie.vt habetur.lxvj.distin.in.c.j.⁊ in glo.summe.De iurisdictiōe autem archiepiscoporum:habetur de offic.ord.c.pastoralis.⁊ de peniten.⁊ remis.in.c.penulti.Patriarcha etiaꝫ appellatur archiepiscopus vt nota.i.l.iubemus nulli in princi.C.de sacrosan.eccle.Que autem differentia sit inter pmatem metropolitanuꝫ ⁊ predictos:not.per gloss.xxj.distinc.c.j.⁊.c.cleros Papa auteꝫ se vocat se episcopū:sed addit hec verba seruus seruorū dei:vt in proemio decretaliū:⁊ quare hoc dicat vid nota.in ꝓemio.vj.libri.†Ibi episcopus diciẗ ab epi:quod est su-
4 pra ⁊ scopis quod est intendere ide episcopus id est super intendens vt exponitur.viij.q.j.qui episcopatū.Hꝫ em̄ sup intendere circa clericos ⁊ circa omnes laicos sicut ceteri primates vt i auẗ.de sanc.epi.in.§.sancimus autē.⁊ i.§.vt autem.Qualiter autem episcopus debeat ordinari ⁊ consecrari:habetur.lxiij.dist.in.c.j.⁊ in Specu.de sacra vnctio.⁊ ibi per Joan.and.facit in auẗ.de sancti.episcop.i.§.j.De iurisdictiōe vero episcopali ponit plene Bald.in.l.si quis ad declinandam.de episcop.⁊ cleri.Ibi abbas id est pater monachorum:vt qui alias appellatur archimandrita id est princeps vel prior monachorum in auẗ.de monachis.in §.competens.cum ibi not.Quandoq; appellatur presul in auẗ.de sanc.epis.in.§.si quis autem.cum ibi not.Qualiter autē ordinentur abbates habetur in auẗ.de monachis.in.§.ordinationē ⁊ in auẗ.de sanctissimis epis.in.§:iubemus.⁊ de eorū iurisdictione.vide in spec.de dispensa.sunt quoq;.ver.abbas.Ibi abbatissa:q̄ dicta sunt i abbate possent repeti a pari in abbatissa vt in d.§.iubemus.in fi.⁊ de iurisdictiōe abbatisse:vide extra d maioritate ⁊ obedientia.c.dilecta.Ibi prepositus:qui interdū appellatur dominus plebis seu plebanus:vt ifra episcopuꝫ vel abba.in.c.j.i prin.Quis autem proprie dicitur prepositus habetur in c.quāuis.extra d verb.sig.ibi dare fuerit hoc ē dicere qd̄ poterit ifeudare eas res:de quib⁹ est consuetudo infeudādi.Alie auteꝫ res de quibus non esset ꝯsuetudo non posset per eos infeudari:q2 sunt de dominio ⁊ de ti.ecclesie vt.j.epis.vel abb.i.pn.ibi marchi.qs sit mrachio ⁊ comes.⁊ alie persone hic enumerate dclaraui.s.in euidentialib⁹:⁊ traditur plene per tex.j.quis di.dux co.vel mar.⁊ in gl.hic posita:que ad dictum ti.se remisit:q̄ per hoc
5 est expedita.†Ibi regno vel regis:potes intelligere de regno imperatoris:quod proprie est italicū ⁊ alemanicuꝫ.vt dixi.j.de pace tenenda i princ.⁊.lxiij.distin.i.c.tibi domino.Et similiter potes intelligere dum dixit regis.i.iperatoris qm̄ etiā Imperator appellaẗ rex.⁊ presertim ante coronationē ⁊ consecrationē:vt i

De his qui feudum dare possunt.

c.venerabilem.extra de electione.ꝛ.l.bene a zenone i fi.C.de qua. prescrip.ꝛ quod nota.i.l.ex ea.ff.de postu. ꝛ dixi plene in.c.j.ſ.de
6 no.fi.for.† Potest etiam itelligi iste text.de quocunq; alio rege vel regno:scdm An.de yser.qꝛ quelibet prouincia hꝫ seruū regē ꝛ qlibet rex est monarcha in suo regno.vj.q.iij.scitote.ꝛ.vij.q.j. in apibus.Quinimo plus iur.habet rex in regno q̄ imperator i imperio:scdm An.de yser.qd ptꝫ:qꝛ rex trāsmittit regnū suū qd non facit impator imperiū qꝛ ex electione creat:vt i.d.c.venerabilem.de electio.Et videm⁹ quod in quocūq; regno sunt duces comites ꝛ alij barões.facit.l.postli.i p̄n.ff.de ca.Ibi ab istis s.marchiõib⁹ ꝛ alijs.s̄.noīatis.ibi valuasores subaudi maiores Ibi capitanei hodie appellāt:subaudi iprope tn̄vt.j.h po.eē ti. q.mo.feu.amit.i p̄ri.Ibi q ripi.s.maiores valuasores.Ibi ab eis s.maiorib⁹ valuasorib⁹.Ibi minores valuasores.Et subaudi q̄ etiam isti minores possunt alijs adhuc iferiorib⁹ dare feu.vt p bat.ſ.in fi.ti.ꝛ isti tales inferiores appellant minimi valuasores vt.ſ.an.ma.suc.vr.in.c.fi.ꝛ in ti.ibi seq.
7 ¶†No.q̄ persone ecclesiastice ꝛ seculares dignitatē habētes possunt ifeudare.sꝫ i hoc est dr̄ia qꝛ clerici tūc demū ifeudare possunt si i sua ecclesia sit cōsuetudo infeudandi ꝛ tūc solū bona solita ifeudari ifeudabūt nō aūt alia q̄ nō sunt solita infeudari vt hic.ꝛ.ſ.epi.vel abba.in.c.j. In laicis aūt non fit dicta dist.an sit cōsuetudo vel nō:qꝛ idistīcte pn̄t ex generali ɔsuetudine feudorū q̄ laicis hic descriptis autoritatē tribuit infeudandi:vt in.d.ti.quali.oli feu.po.al.in.§.j. ꝛ ple.no.ſ.d capi.co.i.§.p̄terea.ꝛ ppter hoc iste tex.cū ministerio nihil replicauit de cōsuetudine dū specificauit psonas seculares q̄ ifeudare possunt.Nec etiaꝫ iste tex.aliqd dixit de imperatore vel rege an pn̄t dare feudum tāq̄ de idubitabili.qꝛ absq; dubio possunt vt.ſ.de natura feu.in p̄n.ꝛ.ſ.qs di.dux co.vl mar.in p̄n. Nā si ceteri inferiores pn̄t multomagis rex ꝛ impator vt.l.barbarius.in fi.ff.de offi.p̄to.Ideꝫ dicendū d papa iuxta ea que tradunt in.c.si eo tpe.de ele.lib.vj.de q̄ dic vt dixi.ſ. epi.vel abba.in
7 prin.¶†No.q̄ fm ista iura nō erat licitū omnib⁹ indistīcte infeudare sꝫ certis tm̄ psonis qb⁹ vl dignitas seu nobilitas vel antiq̄ cōsuetudo tribuebat.qꝛ indecēs videbat vt vn⁹ rustic⁹ hr̄et vasallos sub se:qꝛ hr̄e vasallos est q̄si dignitas:cui ꝛ iurisdictio inest:vt.ſ.de phi.feu.alie.p fre.in.§.pe.facit q̄ no.Arch.in.c.j.de ɔsue.li.vj.Sꝫ hodie tā maiores q̄ minores ꝛ minimi valuasores ifeudāt vt.ſ.de na.feu.i fi.Quinimo ēt rustici ifeudare pn̄t:dummō habeāt ltimā administrationē suoꝝ bonorū vt.ſ.p q̄s fi.iue post p̄n.ꝛ tꝫ bal.hic.Et ad h adduco autoritatē Inn.i.c.veꝝ.extra d fo.ɔpe.ꝛ q̄ dixi.ſ.de lege co.i.§.ex ea.ꝛ tꝫ.Card.Frā.zaba.
9 in.d.c.verū.in p̄mo suo not.¶†Not.q̄ i administratione bonorū tpaliū equiparant abbas ꝛ abbatissa qd ptꝫ:qꝛ sicut abb.infeudat ita ꝛ abbatissa.sec⁹ aūt i administratiōe reꝝ spiritualium vt in.c.noua quedā extra de pe.ꝛ re.ꝛ.xxiij.di.sacratas.ꝛ.c.mlier. ¶No.q̄ cōsuetudo vni⁹ ecclesie seruanda ē in.d.ecclia.facit.venditor.in.§.si cōstat.ff.cō.predi.ꝛ est rō qꝛ dicta ɔsuetudo dat autoritatē vt hic.ꝛ.ſ.de cog.feu.in.c.j.ꝛ in.l.dn̄i p̄dioꝝ.C.agri.ꝛ censi. lib.xj.Quāto aūt tpe iducat ista ɔsuetudo ibi ple.no.ꝛ statiꝫ dicam in gl.nr̄a q̄ hic tāgit.¶Quero cū glo.j.qd sit feudū ꝛ vn̄ dicat ꝛ quotuplex sit feu quatr distiguat.ꝛ ista glos.p rn̄siōe se remittit ad ea q̄ ple.notauit i sum.Sed tu imediate dubitabis de qua summa loquat cū plures summe sup hac materia a maioribus nr̄is tradite sint vt dixi.s.in prologo.vn̄ dic q̄ loqt de summa ɔposita p Pyleū sup q̄ Ja.colūbi.glossator nr̄ fecit additiones eāq; in meli⁹ reformauit ꝛ in.d.sum.i princ.p̄dicta oīa declarauit veꝝ tu latius d predictis qōnibus dicas vt scripsi plene.s.
10 in preambulis.¶†Opp.cū gl.ij.lꝫ non alleget q̄ imo clerici non possunt ifeudare de reb⁹ ecclesiaꝝ suarū vt pbat i.d.c.j.ſ.epi.vel abba.So.dicit glo.q̄ iste tex.dꝫ intelligi d regalib⁹ hoc ē de illis rebus q̄ sunt translate i ecclesiā ex bn̄ficio regū vel principū qm̄ talia pn̄t infeudari p ipsos clericos.ibi aūt loqt de reb⁹ cōcessis ꝛ relictis ecclesijs p anima q̄ nō pn̄t d iure p ipsos clericos ifeudari cū tenaci⁹ resideāt ꝛ ihereāt ipsis ecclesijs q̄ ea q̄ pcedūt ex ppa liberalitate ꝛ donatiōe pricipū ꝛ regū.sꝫ cū ista regalia possint infeudari deductū ē p cōsuetudinē vt etiā de alijs bonis fiat ifeudatio ɔsuetudine pmittēte ꝛ hoc voluit tota ista glo.vsq; ad
11 fineꝫ q̄ obscure satis locuta est.†Pro cuius declaratiōe sciendū q̄ plurib⁹ modis possunt dici bona regalia.Primo dignitates regales de qb⁹.ſ.de feu.mar.du.ꝛ co.in.c.j.Scdo possunt dici regalia tributa vl vectigalia seu port⁹ vl ripatica ꝛ similia de quibus.ſ.in tit.q̄ sunt regalia q̄ q̄nq; cōcedūtur in ecclesijs.Tertio dicunt regalia ea q̄ rex pcipit ecclesia vacāte ex puilegio romanorū pontificū vt in.c.gn̄ali.de ele.lib.vj.Et de his regalib⁹ ēt loquitur ista glos q̄ tamē cōmuniter nō tenet qꝛ ea q̄ dant a manu regia ecclesijs nō debent posse alienari vt i aut.de alienatione.ꝛ emphi.j.§.ea vero.coll.ix.ꝛ.C.de sac.san.ec.aut.hoc ius porrectū.Et ideo dixit Ja.de bel.quē leqt Nic.de nea.q̄ ista glos.dꝫ dicere totū cōtrariū vcꝫ qꝛ si plat⁹ hꝫ in feudū ab alio q̄ a rege pōt infeudare etiam sine cōsensu dn̄i vn̄ vsitatum est idē in regalib⁹.Et ex hoc ɔcludūt ipi q̄ siue hēat in feudū a rege siue ab alio q̄ potest

indistincte alteri in feudare sicut dicim⁹ de laico sꝫ tamē ... cessarius cōsensus capituli per ea q̄ no.in.c.j.de reb.eccl.nō ... lib.vj.Sed ista so.nō eneruat cōtrariū quare alij soluunt ... lius vt cōtrariū loquat quādo clerici vellēt infeudare bona ... sunt in libera possessione ꝛ dn̄io ecclesie ac ptāte q̄ casu nō ... sunt hodie vt ibi licet antiquit⁹ possent.hic vero loqmur de bonis q̄ nō sunt icorporata i potestate in ꝛ mense ipsius ... que bene possunt infeudari vt hic ꝛ in.c.ex parte extra de feu... quib⁹ infertur q̄ clericus nō possit in feudare ea bona que ... re sui ingressus reperit incopata i ptāte ꝛ mēsaꝫ etiam si fuis... solita infeudare per illū tex.ꝛ est ratio qꝛ iā sunt de titulo ... ecclesie vt ibi.secus autē si essent sibi aperta post ei⁹ ingress... tunc non intelligerent esse d ti.ecclesie.ꝛ per cōsequens pos... feudare postq̄ ɔsuetudo ē p̄dicta bona ifeudari vt hic.ꝛ ... sisse gl.iiij.ſ.Sꝫ tu itelligas q̄ iste cleric⁹ seu plat⁹ sep possit ... potuit pcessor vn̄ dato q̄ feudū solitū ifeudari fuisset apti ... pcessorē nihilomin⁹ poterit successor illō ifeudare vt.ſ.d cle... sti.fa.c.j.i fi.qꝛ rōne breuis possessionis nō intelligit mutatas rei nec eo ipso qd ecclia repit esse in possessione feudi ... mi feudū esse incorporatū vt i.d.c.j.in fi.Et hoc ibi tꝫ Bal. qd esset necesse qd pbet incorporatio p ea q̄ dixit Bal.i.l. bo.vacā.li.x.vbi videas.ꝛ vr̄ esse de mēte Inn.in.c.vt super de re.ec.nō alie.ꝛ ad h adduco gl.i cle.frequēs.de excel.pla. v.indignas.facit.c.possessiones.de re.ec.non alie.secus aūt successor tpe sui itroitus inueniret bona i dn̄io:ita qd esset ... cta d mensa:qꝛ tūc nō posset reinfeudare sine licētia sūmi ... tificis:p ea q habent in.d.c.vt super.extra de re.ecc.non alie. declarabit p doc.qn̄ intelligunt esse bona mēsalia:vbi vide gl.ꝛ doc.in.d.cle.frequēs.Et dicit An.de yser.qd lꝫ precessor dedisset i feudū illud qd ē solitū in feudari:nihilomin⁹ potest successor illud dare.arg.no.i.l.cū de cōsuetudine.ff.de legi.ꝛ pcessore immediate fuisset illud feudū receptū i mēsam per ... annos qm̄ tūc esse iducta cōsuetudo non dandi.ar.C.de feu... l.eum q.li.xj.ꝛ eoꝝ q̄ hic no.i glo.facit qd dixi.ſ.si de feu.fu... in.c.si qs per.xxx.Sed aduerte circa istā qōnem:qꝛ archi... viij.c.j.dicit qd postquā feudū est reuersum ad ecclesiā:ꝛ prelatus stetit per annū qd ipm nō infeudauit qd amplius nō pōt infeu... dare:qꝛ intelligit cōsolidatū p.d.c.j.ꝛ.l.fin.§.quot.de publi... admittit zab.in.c.ij.extra de feudis.q.xij.si plat⁹ percepit fructus taliū bonoꝝ eo mō quo percepit de alijs bonis mēsalibus ... ex hoc vr̄ incorporasse:vt post annū cēseant de mēsa ... tn̄ passu dicit vidisse cōsilia varia ꝛ ɔria magnoꝝ doctorum ... cta dicit procedere nisi plat⁹ ex aliqua iusta cā distulisset ... re:quo casu ēt post annū posset ifeudare dū tn̄ nō teneat ... longo tpe qꝛ arbitrarium erit postq̄ nō est determinatum ... vt ibi per leum.ꝛ in.q.xiij.¶Utrum autē prelatus possit ... re suis attinētibus ꝛ cognatis.dic vt plene dixi.ſ.si de in... ter dn̄m ꝛ vasal.lis or.i.c.j.vbi gl.tangit.De administrato... vo simplicib⁹:vt sunt economi ꝛ administratores ciuitatis ... similis an possint ifeudare dic per glo.ꝛ doc.i aut.quibus ...
12 C.de sac.sanc.eccle.¶†Quero cum gl.ij.quanto tēpore inducat cōsuetudo talis de qua in isto tex.q̄ prelat⁹ possit dare i feu... Et rn̄det glo.ponendo duas opi.Prima q̄ requirat tm̄ ... vt nō extet memoria in cōtrariū.p hac opi.facit.l.j.in fi.ꝛ.l... prin.ff.de aqua plu.arc.ꝛ.ff.de aqua q̄.ꝛ esti.l.hoc iure.§.duc... aque.Scda opi.est Azo.q̄ requirant anni.xxx.ar.C.de pscr... an.in.l.cōpetit.ꝛ.l.omnes.Suadet rō qꝛ per cōsuetudinē acquiritur iurisdictio.l.j.C.de eman.li.vn̄ p hāc cōsuetu.acquiri... nor ecclesie ꝛ iurisdictio i suum vasalluꝫ ꝛ hoc vult vsq; ad ... Sed Ja.de bel.tenet q̄ requirant anni.xl.qꝛ ifeudatio ē alienatio.vt no.in.l.cum nō solū.§.filius aūt.C.de bo.q̄ li.ꝛ.l.j.ac ... do do.In alienatione aūt rerū ecclesiasticarū requirit diu... ad prescribendū vt in aut.quas actiones.C.de sa.san.eccl... na.feudū q̄ opi.nō plꝫ Nic.d neap.qꝛ hr̄et locū quādo tra... de maiori piudicio ecclie vcꝫ qn̄ ecclia amitteret totū ... grū veꝝ hic retinet dn̄iuꝫ directū vt.no.C.vti pos.l.j.ꝛ.ff.de ... pos.l.iij.§.ex ɔrio.qd qdē dn̄ium est sibi efficax.ꝛ vtile:tū q̄ ecclia hꝫ seruitia:qꝛ ē spes q̄ feudū possit ad eā redire per ... expssos.ſ.q̄ fu.prima cau.be.amit.p totū cū si.¶Itē qꝛ hꝫ ... dictionē ꝛ honorē.vt.s.dcm̄ est:ꝛ p tāto ipse cōcludit q̄ suf... anni.xxx.Sꝫ cōcordādo oēs istas opi.dicēdū sic fm dn̄m ... q̄ aut infeudatio ē manifeste dānosa ecclesie:ꝛ tūc reqrat ... tps cuius in ɔriū memoria nō extat:ꝛ hoc mō itelligat p... glo.Aut ē manifeste vtilis ecclie:ꝛ tūc pscribat spatio.xxx. ꝛ sic pcedat.ij.opi.gl.ꝛ rōnes Ni.de nea.Aut ē dubiū:ꝛ tūc ... runt āni.xl.ꝛ ita itelligat opi.Ja.de bel.ꝛ vult bal.i effectu ... q̄ nō ita clare.Quot ad act⁹ reqrant.ſ.p̄dictū tps ad hoc ... cōsuetudo iducat dicit Ja.de bel.q̄ binus qꝛ ɔsuetudo ... quēter fit vt.C.q̄ sit lō.ɔsue i.l.j.Id aūt dr frequēter fieri q... bis vt i aut.de defen.ci.i.§.fi.vn̄ ɔclude scdm ipm esse neccessarium ... vel qd idem prelatus dederit bis duob⁹ idem feudū:vel q... prelati duobus vel idem diuersis tēporibus successiue in...

de cum prescriptione de qua.s.dictū est.arg.C.de epi.audi.l.iij. §.fi.extra de cau.pos.ꝛ proprie.cū ecclesia vbi ple.de hac materia: ꝛ p doc.in.l.de quibus.ff.de legi.ꝛ.C.q̄ sit lō.ɔsue.i.l.ij.quod etiā videt tenere Ja.ardiꝫ.i sum.charta.ij.sub rubricella qui pos.da. feu.Dicit quoq; idem Ja.de bel.q̄ sufficit tacitus cōsensus capituli nec requirit expressus:postq̄ iuuatur pscriptione lōgissima vt.s.dictum est.arg.l.si quis emptionis.C.de pres.xxx.an.de quo in aut.hoc ius porrectuꝫ.de sac.sanc.eccle.extra de dona.c.ij.ꝛ.i.l. j.C.de p̄di.cur.lib.x.vbi tex.not.qn̄ cōtractus intelligit in dubio esse factus p vtilitate vl nō.Opp.cum gl.iiij.de.c.j.ſ.de cleri.qui inuesti.fa.in prin.vbi clericus indistincte pōt dare in feudū etiā dato q̄ nulla sit cōsuetudo.So.dicit glo.esse intelligendum istū fm illum vcꝫ qꝛ loquit de rebus ppr̄ijs ipsi⁹ clerici q̄ casu potest ipse clericus dicta sua bona ppria ifeudare sicut posset quilibet laicus nec requirit aliq̄ ɔsuetudo vt ibi.Sed hic loquit de reb⁹ ipsi⁹ ecclesie in quib⁹ nō pōt nisi sit cōsuetudo vt hic.ꝛ voluit ista glo.que bene loquitur vsq; ad versi.ꝛ ita videt ꝛ hoc ptꝫ in ɔrio
13 glo.que bene loquitur vsq; ad versi.ꝛ ita videt ꝛ hoc ptꝫ in ɔrio ¶†Oppo.subsequenter cū dicta gl.in dicta parte q̄ imo cleric⁹ hodie non possit dare in feudum etiaꝫ si ecclesie sit cōsuetudo qꝛ talis consuetudo reprobatur per papā Urbanum vt pbatur.ſ. epi.vel abba.c.j.Sol.dicit glo.iste text.dꝫ itelligi fm illum vcꝫ qꝛ bona que sunt solita ifeudari possūt infeudari etiā hodie cū ibi papa cōfirmet preteritas infeudationes ꝛ ɔsuetudines.Ea autē bona q̄ sunt subiecta ecclesie ꝛ de ti.ecclesie ꝛ q̄ nō sunt solita ifeudari nō possent ifeudari de nouo.Eodē modo si alias fuissēt solita infeudari.sꝫ mō sunt effecta de dominio ꝛ subiectione ecclesie qꝛ tūc nō possunt infeudari d nouo ꝛ ideo prelatus nō posset infeudare bona q reperit tpe sui igressus esse subiecta ꝛ icorpata ecclesie vt ibi.Secus aūt si essent solita ifeudari ꝛ aperirent sibi post eius igressum qꝛ tūc ppter cōsuetudinē antiquā posset dicta bona reinfeudare nouo vt hic.ꝛ hoc voluit ista glo.vsq; ad fi.quam declara p ea que dixi.s.i gl.ij.vbi late examinaui istū articulum.Unū tamen no.qd dixit Ja.de bel.vcꝫ.q̄ etiam post dictam cōstitutioneꝫ pape Urbani posset induci noua cōsuetudo ifeudandi per istum tex.ꝛ est ratio qꝛ postq̄ confirmat cōsuetudinem preteritā videtur approbare cōsuetudinē simplicit ꝛ per consequens videt permittere consuetudinē nouam iduci qd intellige veꝝ nisi esset res spiritualis vt est decima qꝛ tūc nō putarē talē cōsuetudinem de nouo inductā hoc posse operari vt.ſ.dicā.
14 ¶†Sed vtrum cōsuetudines feudoꝝ habeāt locū in feudis ecclesiasticis dic q̄ sic vt pbatur in.c.ceterū.extra de indi.ꝛ ibi per Zab.in.iij.no.ꝛ ē ratio qꝛ tales ɔsuetudines sunt de natura feudi vt patet de phi.feu.alie.per Fre.l.j.ꝛ qꝛ sunt approbate vt dixi i preambulis.¶Opp.cū glo.fi.contra ea que supponunt in isto tex.videlicet q̄ etiam illud q̄ est datū a minoribus valuasorib⁹ censeatur esse iure feudi ꝛ pro feudo habetur.Sed cōtra de.§.fi. ſ.eo.vbi dicit q̄ solum illud censetur pprie esse feudum quādo est datuꝫ a capitaneis regni vel a minoribus valuasoribus secus auteꝫ si a minoribus.Sol.dicit gl.q̄ iste tex.loquitur fꝫ iura antiqua fm que fiebat dicit differentia.Hodie autē nulla est differētia inter predicta vt est text.ſ.de natu.feud.i fi.ꝛ hoc voluit ista glos.vsq; ad fineꝫ que bene loquit.nā hodie absq; culpa nullus vasallus potest disuestiri etiā si esset de minimis valuasorib⁹ licet olim posset vt ibi.de quo dic vt ibi no.ꝛ.ſ.de feu.si.cul.non.a. in.c.j.¶Opp.ab extra q̄ imo nō teneat consuetudo super infeudatione rerum ecclesiasticarum vt pbatur in.c.quāuis.ꝛ i.c.fi.ex
15 tra de decimis.†So.ibi loquit in iuribus ꝛ rebus spiritualib⁹ in quib⁹ non pōt induci noua cōsuetudo qꝛ nō cadunt in laicū vnde decime hodie nō possunt in feudari:qꝛ sunt cib⁹ in domo domini.xvj.q̄stiōe.j.reuertimini.verum ille decime que ab antiquo fuerunt date laicis ex causa vt defensarent ecclesiaꝫ ab hereticis ꝛ alijs oppressionibus perseuerant adhuc ꝛ dimittūtur i potestate laicorum:ꝛ in his talibus decimis succedūt laici etiā hodie vt videamus.Nā regulariter non debēt succedere:vt i ca. ad hec extra de decimis.vnde i dictis dicimis ab antiquo datis laicis ꝛ dicta causa fiūt inestiture ipsis laicis:ꝛ ipsas iuste tenēt ꝛ possident.Sꝫ qn̄ dicta causa cessauit:tūc expsse pbibitū fuitq̄ ampli⁹ nō ɔcederet vt no.i.d.c.q̄uis.ꝛ i.d.c.fi.deq̄ materia.p Ho. in sum.de decimis.§.fi.versi.iij.querit.ꝛ qd hr̄ extra de deci.in.c. pbibem⁹.Quid aūt i noualib⁹ vide in.d.c.quāuis.ꝛ in.c.tua.extra de decimis.¶Utruꝫ aūt clericus seu prelatus possit ifeudare rem occupatā per potentē que nō est solita infeudari.ꝛ dicit Ja.an.ꝛ.d.Franc.zab.in.c.ij.extra de feudis q̄ nō:ne aperiat via malignādi:de quo etiā per Bar.s.in pamb.feu.i sua tertia diuisione.Sed qd si esset feudū possessuꝫ p potentē a quo nō pōt percipi pēsio vl seruitiū:an poterit alteri ɔpotētiori ifeudari.ꝛ hut. in.d.c.ij.dicit q̄ sic.nec.ob.titu.de alie.iu.mu.cā fa.qꝛ itelligitur qn̄ fit dolose ꝛ animo tm̄ turbādi aduersariū hic qn̄ bona fide; ꝛ vt facilius res ecclesie recuperētur:ꝛ erit speciale fauore ecclie. Et ideo dicit ipse q̄ hoc nō liceret etiā clericis quo ad patrimonialia de quo per Hosti.in summa i titu.de alie.iu.mu. ꝛ cetera vbi aūt fuerit facta dicta pbibitio q̄ laici de cetero nō posset de

nouo obtinere decimas.quidā dicūt in cōcilio lateranēsi sub alexan.per.c.prohibemus.extra de decimis.ꝛ vr̄ pbari in.c.cū apostolica in fi.extra de his que fi.a p.ꝛ in.c.ij.in.§.illas aūt.extra de decimis.li.vj.Quidam dicūt per Urbanū quintū i.cōsilio turonensi per dictum text.ſ.epi.vel abba.sed ego nō puto quod ibi loquatur d Urbano quinto:vt ibi dixi.Quod autem dixi q̄ hodie decime nō possent ɔcedi laicis intelligas sꝫ iure feudi:qm̄ fruct⁹ decimarū bene possent cōcedi laicis i ips vite ēt hodie vt in.c.ij.extra de loc.ꝛ ita no.in.d.c.q̄uis.¶Op.q̄ imo ecclesia possit infeudare de nouo etiam non existente ɔsuetudine:vt in.c.ad nostram.extra de re.ec.nō alie.So.hoc id ibi est:qꝛ suberat causa necessaria:quo casu pōt prelatus dare feudū cū consensu capituli:sꝫ nulla subsit consuetudo:sed sine causa nō potest nisi esset cōsuetudo vt hic facit qd not.in.c.abbatibus.xij.q.ꝛ tenet Jac.de
16 belui.¶Quero ab extra pro declaratione totius materie:an et qn̄ ꝛ qualiter clericus seu prelatus possit dare in feudum.Et respōdeo capiendo omnia mēbra.quoniam interdū cleric⁹ vult ifeudare rem propriā:tunc potest pro libito volūtatis .sicut posset quilibet laicus.vt.ſ.de clerico qui inuesti.fac.in p̄n.Interduꝫ vult dare rē ecclesie:ꝛ isto casu:aut dicta res spiritualis.vt puta decima.ꝛ tūc si est de decimis ɔsuetis infeudari ante pbibitionē ab ātiquo ꝛ isto casu poterit reinfeudare.vt i.d.c.quāuis cū.si.s. allegatis.ꝛ tꝫ Zaba.i.c.ij.extra de feudis.q.x.Si vo i dictis decimis ifeudādis nulla ē ɔsuetudo vel est ɔsuetudo:sꝫ iducta de nouo post dictam prohibitionem.ꝛ tunc nō poterit infeudare nec tenebit infeudatio etiā stāte dicta consuetudine de nouo iducta vt in capi.ad hec.ꝛ in.c.fi.extra de decimis.ꝛ i capi.causam q̄ de prescrip.Poterit tamē clericus seu prelatus concedere ex causa fructus ipsius decime ad tēpus nō autē imperpetuuꝫ:sine causa autē non posset.vt in.c.pbibemus.ꝛ di.capi.q̄uis.extra de decimis.ꝛ extra de loca.i.c.vestra.ꝛ in.c.ad hec.extra de decimis.ꝛ p Archi.in.c.statuto de decimis.lib.vj.ꝛ.j.q.iij.puenit.ꝛ .xvj.q.vij. in prin.Poterunt quoq; decime pro vtilitate ecclesie cōmutari: vt in capitu.vt super extra de re.eccle.non alienam.Potest etiaꝫ laicus decimam quā tenet in feudum trānsferre i alium siue laicum siue clericuꝫ dūmodo faciat de consensu episcopi.vt in.d.c. prohibemus.de decimis.cum ibi not.facit.c.ij.in:§.sane.de decimis.lib.vj.Interdum prelatus vult infeudare rem temporalem ecclesie ꝛ tunc si ecclesia recognoscit in feudum hanc eādem rem ab alio.ꝛ isto casu poterit alteri infeudare sicut posset quilibet laicus per no.ſ.de capi.co.in.§.preterea.Erit tamen necessarius cōsensus capituli isto casu fm Jaco.de bel.cū infeudatio sit alienatio.Interdū prelatus vult infeudare reꝫ ecclesie quam ecclesia p̄dicta nō recognoscit ab alio.ꝛ tūc si talis res ab antiq̄ sit solita in feudari.ꝛ tale feudū sit apertū ipsi plato post ei⁹ ingressuꝫ ad dictū beneficiū.ꝛ isto casu poterit absq; dubio reifeudare.vt hic ꝛ in.c.ij.extra de feudis.ꝛ quod no.in.c.pceptis.xij.dist.q̄ intelligit Jac.de bel.ꝛ Nico.de neapo.nisi ecclesia esset pauper:qꝛ tūc deberet pro se reseruare vt in aut.vt deter.sit nu.cle.col.j.ꝛ in aut.de ecclesiasti.re:immo.ali.col.v.Itē excipit Bal.nisi dicta cōsuetudo fuisset inducta pviolētiā:qꝛ tūc nō posset pscribit p no. Jo.an.in.c.c.fi.extra de re.eccle.nō alie.¶Nā ɔsuetudo debet esse iusta ꝛ rōnabilis p no.in.c.fi.extra de cōsutudi.ꝛ.l.qd nō ratione.ff.de legi.secūdū Jaco.de bel.Aut fuit apertū pcessori suo:ita q̄ iste prelatus tpe sui ingressus reperit iā apertū:sed tn̄ nōduꝫ erat effectū de mēsa ꝛ titulo ecclesie:ꝛ ad huc poterit iste plat⁹ dictū feuduꝫ reinfeudare:vt.ſ.de cle.q inuesti.facit in fi.fm Bal.in hoc passu.licet Jac.de bel.cōtra.Sed hoc fallit i archiepiscopo mediolanēsi:qui nō potest infeudare ea que reperit aperta tēpore sui in gressus.vt ibi:quod an hodie sit verū dic vt ibi dixi.Si vero prelatus tempore sui ingressus reperit feudū apertū ꝛ etiā incorporatum ꝛ subiectum mense ecclesie sue ita qd est effectū de titulo ecclesie ꝛ tunc nō potest infeudare illud vt.ſ.epi.vel abba. c.j.nisi cum autoritate summi pontificis.vt in.c.vt sup extra de re.eccle.nō alie.Interdum prelatus vult infeudare rem que nō est solita infeudari ꝛ tūc nō potest regulariter vt hic fallit si necessitas immineret quo casu posset interueniētibus solennitatibus requisitis vt in.c.ad nostrā extra de re.eccle.nō alie.quod intelligas verū nisi esset res que fuisset collata in ecclesiā cū ɔditione ne alienetur quia tunc nō posset secūdum Jac.ardiꝫ.per.§. sacratissimas in aut.de alie.ꝛ emphi.Item similiter ipsa ecclesia vel monasterium nō posset infeudari vt in j di.tit.in.§.quoniam cognouimus.Interdum prelatus vult infeudare feudum non dūm sibi apertum videlicet feudum de quo adhuc alter est inuestitus ꝛ possidet ꝛ tunc aut vult inuestire ꝛ nō potest nisi cōsentiētes qui possidet vt.ſ.qui suc.te.in.c.j.de quo dic vt ibi dicam. Aut sub tempore vel conditione quando erit sibi apertū ꝛ tūc bene teneret inuestitura ꝛ sine voluntate vasalli possidentis verumtamē isto casu si ipse prelatus ante moriatur vel cedat beneficio antequam sibi aperiatur tunc successor suus nō cōpelletur habere ratam quia euanescet ipsa inuestitura.Aut fuit sibi apertū eo viuente ꝛ talis inuestitura est adimplēda ꝛ possessio

tradēda ipsi inuestito.vt predicta probanṫ in.d.c.j.post pͥn.j.de cle q̄ inue.fa.⁊ in.d.c.j.j.qui succ.te.⁊.j.in ti.hic po.esse ti.qui succe tene.⁊ i.c.ij.j.qui.mo.feu.consti.po.⁊ hoc modo habes totam distinctionē planā vltra alios traditam.⁊ vide circa p̄dicta i directorio iuris in ti.de feudis ⁊ per Host.in sum.di.ti.§.iij.versi.
17 sed nūqd ⁊ per Jo.An.in eius sūma rubri.de deci.q.xxiij.†Quero an plat⁹ q de ꝯsuetudine sol ei⁹ est ifeudare feudū i masculos possit alterare eius naturā ⁊ in feudare idē feudū etiam in feminas Et dicit Ja.de bel.ꝙ non nisi ꝓpter aliquod meritū ⁊ seruitium recipientis.vt.j.de.l.cor.c.ij.in.§.ꝑfecto.⁊.j.queād.feud.ad fi.perti.c.j.ar.ff.de pu.⁊ vecti.l.vectigalia.⁊ si quid in fraud.pa.l.vnus libertus.facit qđ no.in.l.iubemus.C.de sa.sanc.ec.⁊ in.l.qbus.ff.de legi.⁊ sequiṫ etiam Nico.de neapo.vtrū autē ex aliqua causa superueniente possit prelatus alterare naturā feudi.dic vt tangitur extra de feud.in.c.ex parte.in fi.⁊ circa predicta vide ꝙ
18 dixit Zaba.in.d.c.ij.extra de feud.¶†Quero an vasallus ecclie possit vēdere feudum suum sine consensu prelati ⁊ quis modus sit obseruādus in tali alienatione.vide qđ plene dixi.j.q̄ fue.pri.cau.be.amit.in fi.Sed an possit feudū suum alteri ifeudare.dixi plene in.§.preterea.s.alle.de capi.cor.in.j.q̄ extra gl.vtrū autem pater habeat vsumfructū in feudo filij.dic vt dixi in.c.ij.j.de fra.de no.be.inuesti.lȝ An de yser.formauerit hanc qōnē in isto pri.
19 ⁊ nō bene cum hic nō cadit ad ꝓpositum.¶†Quero an rex posset infeudare bona aliqua regni sui quorū infeudatio sit in magna diminutione regalis iurisdictionis.dic ꝙ non p.c.itellecto extra de iureiur.sec⁹ autem si nō ita fortiter diminueretur iurisdictio regni q̄ tunc posset vt i.c.abbate sane.de re iudi.li.vj.⁊ tenet Bar.in.l.ꝓhibere.in.§.plane.quod vi aut clam.nec successor posset tūc illud reuocare de iure vt.j.c.nouit.extra de iudi.đ quo per Bal.i.l.rescripta.C.de preci.impe.of.⁊.s.in preambulis feu
20 dorū in sua prima diuisiōe feudor̄.¶†Quero an legat⁹ de latere possit infeudare res ecclesiarum sue legatiōis.dic ꝙ non.vt tenet Archi.xxv.ij.de ecclesiasticis nisi esset sibi concessum:vt in auṫ.perpetua.C.de sac.san.ec.⁊ in ea.causa ⁊.q.in.c.amputata.p Arc.⁊ tenet etiam.Bart.in.d.§.plane.facit ad materiam.c.venerabilem.de pre.Sed an posset cōcedere licentiā ep̄o infeudandi.Spe.in ti.iij.§.consequenter.v̄si.ceterum.dicit ꝙ non.⁊ Za.seq.in.c.ij.extra de feu.per no.in.c.pro illor̄.extra de prebē.de quo per But.i.d.c.ij.vtrum auten sit presumptio ꝙ tales legati habeant commissionem ad ea que agunt:lȝ de ea non constet.ponit Bal.in.l.exemplo.C.de proba.vbi videas de quo i.c.nouit.extra de offic.leg.De ꝑtāte autem talium legator̄ de latere:⁊ aliorū qui nō sunt de latere.habetur in.c.dilectus.extra de fil.presby.In qbus autem differūt no.in.c.excōmunicatis.de offic.lega.lib.vj.⁊ in.c.veniens de verb.sig.¶Ultimo ad materiā prelator̄ ⁊ clericor̄ infeudantium ⁊ de inuestituris ipsor̄:vide alia plura q̄ dixi.j.ti.ij.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ in.d.ti.j.ipȝ vel abba.et in tit.j.hic pōt esse tit.qui succe.te.⁊ in.d.j.de cle.qui inuesti.fac.⁊ p Ja.ardiȝ.plene in sum.sua in charta.ij.sub rubricella de inuestituris prela.⁊ in charta.v.sub rubricella decima po.da.i feudū ⁊ de materia habeṫ de ca.extraor.in.§.bn̄ficium.intelligiṫ p canonistas in.c.ij.extra de feud.⁊ in.c.per tuas.extra de dona.De ꝑtinentibus aūt ad personas seculares infeudātes ⁊ đ dignitatib⁹ ac titulis secularibus incipiendo ab īperatore vsq̄ ad īferiores satis copiose dixi.j.qs di.dux co.vel mar.in prin.vbi videas ⁊ in remissionibus quas ibi in vtroq̄ iure adduxi.Et de materia p̄senti plene per Hosti.in summa ti.de feud.§.iij.De titulis vero ⁊ dignitatibus ecclesiasticis incipiendo a papa vsq̄ ad inferiores dicam.j.in.d.titu.episcopum vel abbatem.in prin.

¶Summaria super.§.Et quia.

1 ☞Filij nepotes vasalli defuncti succedunt in feudum:q̄ quādo frater succedat fratri.⁊ nu.4.
2 Filij ⁊ si a patre inqualiter instituti sint eliqualiter tamē in feudo succedere debent.
3 Pacto aliquid fit licitum qđ secluso pacto illicitum censereṫ.
5 Jura circa materiā successiōis feudor̄ disponētia q̄ ⁊ q̄tuplicia
6 Frater decedens instituendo heredē extraneū an dicatur mori cum legitimo herede.
7 Fratre vno culpam cōmittente ꝓpter quam iure feudum amittat an alter frater succedat in feudo.
7 Filia femina feudi capax minime creditur.nam ⁊ fratrē defuncti nequaq̄ in impedire potest:nisi forte hoc in inuestitura exp̄ssum esset:vel ipsum feudum esset maternum.
9 Feudo propter culpam amisso quis succedat:⁊ ad quē reuertatur feudum:⁊ cui dominus feudi gratiam facere debeat.
10 Feudum an equaliter spectet ad filios:⁊ in quibus casibus hoc falsum sit.
11 Filius i potestate patris ⁊ succedit i feudo sola administratiōe deficiente filius autem emancipatus non item.
12 Filius exheredat⁹ an ⁊ quādo patri i feudo succedat.⁊ nu.14.
13 Filio exheredato an ⁊ quando nepos non exheredatus succedere possit.
15 Jus accrescendi an ⁊ quando in feudis locum habeat.
16 Jure accrescendi an possit alia pars obueniēs retineri p̄pria perdita.
17 Jus accrescendi in emphiteosi an locum habere dicatur.

§ Et quia. Supra in precedētibus visum est de pertinentibus ad scdam partē rubrice.s.de his qui sunt dare feudū.Nunc vero in isto.§.intendit tractare de duabus partibus ipsius rubrice videlicet de acquisitione ⁊ [...]tione feudorū.Et diuidiṫ iste.§.vsq̄ ad.§.hoc antē notandū j.eo.in partes.ix.Quoniam in prima parte se cōtinuat ad p̄[...]dentia:vsq̄ ibi antiquissimo.In secunda recitat ius antiquissimum in quo feuda intelligebanṫ semp data vasallis ad beneplacitum dominorum:quoniā poterant domino ea reuocare quandocunq̄ volebant:vsq̄ ibi postea.In tertia ponit ius anti[...] in quo dicta feuda intelligebanṫ data vsq̄ ad annum:ita q̄ nō poterant auferri p dominos a vasallis nisi elapso anno [...] ibi demū.In quarta ponit ius antiquum in quo statutum [...] vt dicta feuda intelligentur data donec vasallus viueret ⁊ fidelis domino suo.vsq̄ ibi sȝ cum hoc.In quinta ponit [...]uum:in quo declaratum fuit:dicta feuda etiā mortuo va[...] deuenirent in vnū ex filijs ipsius vasalli quē domin⁹ feud[...]ret vsq̄ ibi quod hodie.In sexta ponit ius magis nouū.i[...] statutū fuit vt dicta feuda ꝑuenirēt eq̄liter in omnes filios vasalli:non autem in nepotes:vsq̄ ibi cum vero.In septima [...]nit nouissimum : in quo statutū fuit per legem corradi in descendenti.vcȝ vt etiā nepotes ex filio vasalli succedere pos[...] i feudo vsq̄ ibi ⁊ vt frater.In octaua ponit prouisionē [...]tum dicte legis corradi.ī linea transuersali:vcȝ vt in feudo [pa]terno frater succedat fratri morienti sine descendentibus ma[scu]lis:vsq̄ ibi si autem.In nona parte ponit ꝓuisionē dicte le[gis] corradi i feudo nouo:videlicet vt vnus frater nō succedat al[teri] etiam si simul ambo fuissent inuestiti:nisi exp̄sse fuisset dictum [in] inuestitura vt vnus alteri succederet quo casu propter dictum [pa]ctum bene succederet vnus alteri morienti sine masculis descen[...]dentibus:alias secus.⁊ hoc vult vsq̄ ad finem.¶Et hec diuisio sufficiat etiā pro summario i qualibet sui parte tamē si vis bre[...]
1 uiter hoc intēdit.†Filij ⁊ nepotes vasalli mortui hodie succedunt in feudum.Frater autem tunc demum succedit fratri si feudum est paternum.secus autem si sit feudū nouum:quia tūc non succederet nisi specialiter fuisset dictum in inuestitura vt succedere posset:quo casu succedit si frater mortu⁹ nō reliquit legitimos descendentes.hoc dicit.Et premitte pro euidentia quid sit feudum antiquum seu paternum:⁊ quod sit nouū:vt dixi.s.in preambulis:vbi videas in sexta diuisione feudorū.In textu ibi personis scilicet in parte precedēti.Ibi initia scilicet circa acquisitionem ⁊ retētionem.Ibi connexum id est attributum istud ius [...] feudādi.Ibi auferre rem subaudi etiam sine culpa.quod hodie non licet vt.j.de feud.si.cul.non.a.c.j.Ibi datam ⁊ sic erat ad similitudinem precarij vt.l.j.de preca Ibi habeant ⁊ sic erat ad similitudinē locatiōis que per annum solita est durare.ff.loca.l.itē queritur.§.quod autem vel ad similitudinem feudi gastaldie vel guardie: vt patet.j.titu.proxio.Ibi fidelis.i.vasalli qui fidelitate appellatur etiā fidelis vt dixi.s.i preambulis.Ibi produceretur .i.extenderetur ad similitudinem vsfructus.vt.C.de vsufructu.in.l.habitatio.vel ad similitudinē priuilegij personalis.l.j.ff.de mune.⁊ ho.Ibi deueniret:subaudi:sed nō ad omnes sed in quem.⁊c.vt sequitur.⁊ istud erat ad similitudinē bonorum vt.C.de penis.l.honor.Ibi beneficiū id est feudum vt.j.qui[...] cau.feu.a.§.i.dixi.s.in preambulis.Ibi cōfirmare ad similitudinem lucror̄ nuptialium que olim illi filio dabāṫ quē lucris [...]gebat.vt.C.de se.nup.l.generaliter.in fi.Ibi equaliter vt.j.de feu.i.c.j.Ibi ꝑtineat ⁊ oēs prestabūt fidelitatē equal̄r nisi forte ex diuisiōe ad vnū pertineat q̄ tūc ille solus iurabit vt habetur j.si de feu.fue.contro.Ibi cū vero.quidā habent istū.§.pro titulo ⁊ male quoniā debet esse.§.ꝭm gl.hic positā.Sed tutius melius est habere pro versiculo q̄ continuat eandem materiam ita includitur per doc.cum precedētibus.Ibi proficisceretur ad suscipiendum imperij coronā vt dicit tex.j.de pace iura.firm.fi.Ibi a fidelibus.i.vasallis.Ibi ex filio scilicet acquirentis feudum Ibi producere.i.extēdere.Ibi dignaretur: subaudi vita cōcedere promulgando legem in qua p̄dicta cōtinebanṫ.Fecit quoq̄ in qua plura alia capitula cōcessit vt habeṫ in.l.fi.de bene.tri.in lombarda.⁊ hoc voluit glo.hic posita.vtrū aūt ⁊ quando appellatione filiorū debeant cōprehendi nepotes vel nō dic [...] l.liberor̄.ff.de ver.sig.de his autem legibus lombardor̄ dixi in p̄ambulis.Ibi legitimo here.i.filio masculo.⁊ ita semper debet intelligi ⁊ exponi in hac materia feudali vt.j.de feu.alie.§.si clientulus.⁊.j.de.l.cor.in.§.similiter.Quid autem in cōtractu empbiteotico.dic vt in.l.in cōuētionalibus per glo.⁊ doc.de ver.sig.Ibi eorum patris ⁊ sic loquitur i feudo.paterno i illud [...]su.Ibi accipit subaudi de nouo ⁊ sic loquitur nunc i feudo nouo.Ibi defuncto subaudi postea.Ibi legitimo herede [...]

vt.s.⁊ subaudi moltomin⁹ si reliq̄sset legitimū heredē p ea que sequnṫ.Ibi ꝙ ēt scȝ non succedit:vt.j.sequiṫ.Ibi cōmuniter.i.sil.vt.j.de fra.de no.be.inesti.i.c.j.Ibi acceperint scȝ feu . nouum de quo prime dixit nisi hoc.s.qđ alter alteri succedat.¶No.cōsideranda atq̄ declarāda esse initia rer̄ atq̄ originē p̄sertim i iure nostro ꝓut hic videm⁹ declarari initia feudor̄:⁊ qual̄r paulatim ac diuersis tp̄ibus ipsorū documēta nobis tradita exercuere ꝓut in simili facit iuriscōsultus in.l.j.⁊.ij.in princi.ff.de orig.iu.
2 ¶†Nota filios hodie equal̄r i feudo succedere p̄ri qđ intelligas verū ēt si essent per patrē i equal̄r instituti.vt.j.de suc.feu.in p̄n.⁊ est rō q̄ prouidentia legis seu ꝯsuetudinis feudor̄ prestat hoc priuilegiū ipsis filijs.vt no.hic gl.⁊.j.an agnat⁹ vl̄ filius re.here.in.c.j.⁊ ibi late dixi.facit.l.si arrogator.ff.de adop.⁊ p Bal.in.l.liberti.C.de operis li.vbi dicit ēt hoc idē esse i emphitheosi.de q̄
3 in Spe.de loca.§.nunc aliq̄ ver.lxxviij.¶†No.ex hoc tex.hic ⁊ in fi.aliqd posse fieri licitum si p pactū sp̄aliter exprimaṫ ꝙ al̄s sine pacto nō esset licitū.⁊ ad h̄ tēdit gl.fi.h̄ posita q̄ i sui p̄n.colligit istō notabile. ⁊ allegauit ad hoc ꝯcordātes aliquos.⁊ tādē q̄ est via brocardica remisit se ad libellū disputationū Py.qui alias appellaṫ de presump.Sȝ tu de hoc brocardo dicas vt p gl.⁊ doc.in.l.de rebus.ff.de arbi.⁊ in.l.cū quid.ff.si cer.pe.⁊ in.l.fi.C.de dona.⁊ qđ no.per gl.j.de succes.feu.in fin.⁊ dixi.j.de duo. fra.de no.be.inuesti.in.c.j.in notabilib⁹.⁊ p canonistas in.c.ex ore.extra de
4 his q̄ fiunt a ma.par.ca.¶†No.qđ i feudo paterno succedūt nedū filij sed etiā nepotes ex filijs:vt hic i.§.cū vero qđ hodie extensum ē vsq̄ in infinitū videlȝ vt omnes agnati masculi descēdētes in infinitū succedāt vt.j.eo.in.§.hoc quoq̄.i fi.succedunt quoq̄ i tali feudo nedū fratres inter se vt hic:sed etiā oēs ceteri agnati trāsuersales et vlteriores simil̄r in infinitū:dūmodo sint de descēdētib⁹ p̄mi acquirētis:vt.j.de gra.suc.in feu.c.j.§.j.⁊ dixi i.c.si capitanei.j.đ feu.marchie.vbi gl.hoc tenuit:licet quidā voluerint dicere qđ solū vsq̄ ad.vij.gradū p.§.hoc quoq̄.j.e.In feudo autē nouo succedunt soluȝ descēdentes nō aūt transuersales:ēt si essent fratres nisi in inuestitura hoc sp̄aliter esset cautū vt hic in
5 ver.si autē.†Sȝ quia circa istam materiā successionis feudor̄ habemus diuersa iura vario mō disponentia:presertiȝ circa successiones colateraliū:iđ pro aperienda veritate ⁊ cōcordia istorū iuriū cōsiderandū est ꝙ p̄mo fuit ius antiq̄ssimū i quo nulla erat successio in feudo neq̄ feudum habebat aliquā vitaȝ:q̄ dñs qñ cūq̄ volebat poterat illđ reuocare ꝓ libito:nulla subsistēte cā:vt hic in p̄n.Postea emanauit scđm ius quo data est modica vita ipsi feudo scȝ spatiū anni tm̄ vt hic i ver.postea.Subsequēter emanauit tertiū ius quo data amplior vita ipsi feudo videlicet ad vitā vasalli:vt hic i ver.demum ⁊c.Postea emanauit quartū ius quo ampliata est vita feudi etiā vsq̄ i vitā vni⁹ ex filijs suis quē ipse dñs eligeret vt hic i v̄.sȝ cū hoc ⁊c.Postea emanauit q̄ntum ius:in quo est extēsa vita ipsius feudi vsq̄ in vitā omnium filiorū ipsius vasalli vt hic in v̄si.qđ hodie.Subsequēter extēsa ⁊ ampliata fuit vita ipsius feudi vsq̄ ad nepotes ex filijs:⁊ vt fratres inter se succedere possent in dicto feudo paterno:vt hic i v̄.cū vero.Postea ⁊ subsequenter extēsa est vita ipsius feudi inter collaterales vsq̄ ad quartū gradum:vt.j.eo.in.§.hoc quoq̄ sciēdum.in princ.Postea adhuc fuit extensa vita ipsius feudi iter ipsos collaterales vsq̄ ad.vij.graduȝ:vt in.d.§.hoc quoq̄ in v̄.
lȝ.Sed istud est intelligendū qñ de acquirente feudū fit trāsitus p̄mordialiter ⁊ imediate ad collaterales ex pacto vl̄ alijs modis quib⁹ pōt.vt ptȝ.j.de fra.de no.be.inesti.c.j.qm̄ tūc talis acq̄sitio non pōt fieri vt successio ꝓgrediaṫ vltra.vij.gradū:vbi.Sed qñ de acq̄rēte feudū fit p̄mordialiter trāsitus ad descēdētes tūc isto casu progreditur ⁊ extēditur ⁊ successio huius feudi in infinitū etiā ad trāsuersales descendentes ex descendētibus primi acquirentis:vt ꝓbatur.j.de natura succes.feud.c.j.j.de gradi.d.§.j.j.de succes.feu.§.j.⁊ ita intellexit Bal.istū passum in.d.c.si capitanei.lȝ non plene.Inter descendentes aūt per rectam lineā nulla est dubitatio quod in infinitum succedunt:⁊ vita feudi est īfinita ⁊ perpetua:vt in.d.§.hoc quoq̄.⁊ in.d.titu.de gradi.in prin.⁊.j.de natu.suc.feu.in cap.j.⁊ ibi declaraui:an succedatur in stirpes vel in capita.⁊ hoc modo habes clare istū passum ⁊c.¶Oppo.cū p̄ma glossa qđ imo etiā hodie sit in ꝑtāte dñorū auferre feudū vasallis elapso anno:vt ꝓbatur.j.in ti.seq.Soluit gl.duobus modis.Et p̄mo qđ ibi sit speciale.in feudo guardie ⁊ gastaldie:⁊ in feudo quod datur in remuneratione ⁊ mercedē laborū vasalli:que feuda de sui natura non durant nisi anno:vt.j.de cōten.inter dñm ⁊ vasal.de inuesti.in fi.vnde elapso anno possunt auferri pro libito dantis:etiā nō restituto pretio soluto p ipsos vasallos pro acquisitione talium feudorū.Et p̄dicta sunt vera nisi in datione talium feudorū fuisset stabilitū certum tēpus:q̄ tūc infra dictum tp̄s nō possent reuocari:vt ꝓbatur in.d.ti.seq.Scđo mō soluit glos.qđ dictus ti.sequēs ⁊ similia iura loquētia de dictis feudis corrigantur per illum tex.vt hodie talia feuda nō possint auferri etiā elapso etiā ipso.que so.reprobaṫ p gl.cū illa iura sint posteriora.vnde non est verisil̄e qđ debeant corrigi per

istud ius ꝙ precedit vt in.§.quibus de nouo cōpo.⁊ sic stat ista glo.cū prima solutione.⁊ bn̄ vsq̄ in fi.Ex qua glo.cōclude ꝙ regulariter feudū est ꝑpetuū ⁊ trāsitoriū ad heredes vt.s.dixi.Fallit in feudo guardie ⁊ gastaldie ⁊ simib⁹ de quibus in hac glo.de quib⁹ etiā hodie nihil est īmutatū ꝭm Bal.Et rō fallentie est:q̄ talia feuda danṫ ratione officij.Officia regul̄r durāt solū anno l.plurib⁹ de.ff.cōdi.⁊ demō.⁊.l.dic.ff.de ferijs.ergo nimirū si cessante officio ⁊ cā debeat cessare effect⁹ ipsi⁹ feudi.l.gn̄aliter.C.de epis.⁊ cle.Qualia aūt sint dicta feuda declarabo i.d.titu.seq.In dubio v̄o qñ simpliciter daṫ feudū intelligiṫ perpetuū.arg.in.l.falso.C.de diuer.re.⁊ i.l.⁊ q̄.de in.om.in.fȝ Ja.de bel.Et de his beneficijs personalib⁹ q̄ cū persona finiunṫ plene tangit Ja.ar.i sum.ti.de suc.feu.sub.rubricella i feudo regni marchie ducatus:comitat⁹ ⁊c.cū rub.seq.§.¶Oppo.cum gl.ij.qđ imo etiam hodie feudū nō debeat durare nisi vsq̄ ad vitā vasalli vt ꝓbaṫ.j.de feu.marchie.in.c.j.So.ibi loquitur i speciali casu vcȝ i feudis regalibus.sicut sunt duces:comites:marchiones ⁊ ceteri barones qui recognoscunt feuda ⁊ regalia a rege vel principe in qb⁹ feudis ꝭm rigorē iustitie ⁊ cōsuetudinis feudor̄ non hȝ locū successio:sȝ talia feuda deberēt extingui cū vita vasalli vt ibi:veruntamē hoc est hodie vsurpatū per cōtrariā cōsuetudinem vt etiam in talib⁹ feudis habeat locum successio:⁊ sic nō extinguaṫ cū vita vasalli:vt dixit tex.j.de feu.alie.in fi.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq̄ in finem:que bene loquitur:⁊ cū ea cōcludo qđ hodie in talibus feudis regalib⁹ habet locum successio:sed tamen nō possunt diuidi:vt ꝓbaṫ in.§.preterea ducat⁹.j.de probi.feu.alie.per Fed.facit ꝓ hac cōclusione:q̄ ista talis vsurpatio est scđm cōmunem naturam successionū ad feuda:vt in isto tex.ptȝ:⁊ ꝓbatur etiā.c.j.j.de feud.cogni.de quo latius dicā in.d.§.fin.¶Oppo.cū glo.iij.in ver.in sup ⁊c.cōtra istum tex.qđ supfluat in eo qđ dixit ꝙ in feu.nouo frater non succedit fratri:etiā si cōmuniter sint inuestiti:cū de hoc habem⁹ similiter casum exp̄ssum.j.de fra.de no.be.inuesti.in.c.j.So.dicit gl.qđ quidā glossatores antiqui fatenṫ cōtrarium dicentes qđ vacat.Sed tu dic qđ imo non vacat:q̄ intētio meli⁹ declaraṫ p positionē vtriusq̄ cū i vnoquoq̄ ponanṫ aliqua verba q̄ nō ponunṫ i alio.arg.in auṫ.de equa.do.
6 §.his cōsequēs.col.vij.¶†Quero cū glo.v.iuxta ea que hic dicūtur ꝙ frater succedit fratri i feudo paterno dūmodo decedat sine legitimo herede ⁊c.Quid si frater qui decessit īstituit heredē extraneū nunq̄t intelligaṫ esse mortu⁹ cū legitimo herede ita qđ frater superstes priueṫ ea portione feudi que erat apud moriētē.Et rñdet glo.ꝙ nō q̄ nō đr eē mortu⁹ cū herede legitimo in materia feudorū nisi relinquat filijs q essent successuri ab ītestato vt j.de alie.feu.in.§.⁊ si clientulus.⁊ no.in.l.ex facto.in fi.ff.ad treb.vñ dato ꝙ legitime īstituat extraneū nihilomin⁹ frater poterit venire ad successionē vt.j.de succes.feu.i pri n.⁊ est rō quia feuda nō pcipiuntur iure hereditario vt ibi sȝ ex ꝓuidētia principis q ita statuit vt hic vel legis seu cōsuetudinis feudor̄ i quibus hoc cautum est vt nulla ordinatio de feudis posset fieri in testō sed legitime heredes admittanṫ.facit.l.si arrogator in.§.j.ff.de adop.Ex quib⁹ cōcluditur ꝙ iste frater admitteṫ ad succedendū in ea parte feudi q̄ erat apud fratrē mortuū non qđ ab eo fratre mortuo illud consequatur sȝ potius ab antecessoribus suis q illud feudū acq̄siuerūt ⁊ hoc voluit ista gl.q̄ bn̄ loqṫ ꝭm doct.vsq̄ ad
7 versi.vñ itelligo.⁊c.§.¶†Quero subseq̄nter cū dicta gl.quid si vnus ex dictis fratribus ꝯmisit aliquā culpā ex qua amittere debet feudū que plures sūt.vt.j.qui.mo.feu.amit.⁊.j.que fuit pri.cau.be.a.an alter frater succedet i dicto feudo.Et respōdet gl.ꝙ sic dummodo iste frater q succedere intēdit nō possit excludi p culpam propriā q̄ tūc non admittereṫ nisi talis culpa ex qua excludebatur fuisset sibi remissa p dñm q̄ sibi satisfecisset per.l.fi.in lombar.de bene.cū terminis tri.⁊ hoc voluit ista gl.vsq̄ ad v̄.sic ergo ⁊c.Ex qua gl.eliciunt due cōclusiones.Prima est ꝙ frater succedit in feudo fratri amittenti feudum ꝓpter culpaȝ.Sȝ ista conclusio nō est vera idistincte per ea que dixi.j.si vasall⁹ feu.pri.cui def.vbi distixit ꝙ aut vasallus deliquit in dominium et tūc dñs p̄ferṫ in feudo delinquētis quibuscūq̄ ⁊ descendētib⁹ ⁊ agnatis ipsius vasalli delinquētis siue feudū sit nouū siue antiquum.Si vero vasallus delinquit in aliuȝ q̄ dñm ⁊ tūc si feudū eēt nouū reuerteret ad dñȝ.si v̄o ātiquū tūc ad agnatos exclusis oībus descendentibus ⁊ predicta ꝓbantur ex iurib⁹ que ibi allegaui.Sȝ iterdū vasallus cōmittit culpā alienādo ⁊ tunc ad quē reuertaṫ feudū.⁊ dic ꝙ si est nouū reuertaṫ ad dñȝ si v̄o ē ātiquū tūc ad agnatos ꝓut late dixi.j.q̄ fuit pri.cau.be.a.in.§.si.in conclusionib⁹ vbi videas.¶Scđa conclusio q̄ eliciṫ ex ista gl.ē ista vcȝ ꝙ vasall⁹ deliquēs pōt satisfacere dño de dicta culpa ⁊ dñs potest sibi culpā remittere ⁊c.Sed circa hanc conclusionē qualiter vasallus satisfaciat dño dic vt dixi.j.de ꝓhi.feu.alie.p fe.in §.insuper.Et an domin⁹ in preiudicium aliorum agnatorū possit culpam remittere:dixi.j.de vasallo decre.eta.in.c. ⁊.j.de alie.
8 feu.pa.in.c.j.⁊.j.si vasallus feu.pri.cui.de.ca.j.¶†Oppo.cum dicta glos.quod imo filius defuncti non excludiṫ fratrē defuncti

in successiõe feudi:vt pbat.j.in.§.primo:cuius ꝯtrariū dr hic i
fi.so.ibi loquit de filia femina q̃ nõ est capax feudi:vñ nõ pt suc
cedere neq̃ impediret fratrē defuncti:nisi esset dictū i inuestitu
ra vt succederet:vel si feudū esset maternū vt.j.de suc.feu.i.c.j.hic
vo loquit d filio masculo q hñ ipedit trāsuersales.vt.j.d gradi.i
pn.r hoc vult ista gl.vsq̃ ad v.itē hoc rc.q̃ hñ loquit.itelligas tñ
q filia femina nūq̃ admitteret stāte filio masculo:dato qd feu
dū esset femineū nisi dictū esset inuestitura vt succedere posset p
ea q̃ dicunt.j.de bñficio feu.in.c.j.r.j.de eo q fi.here.suis rc.in.c.j.
9 ¶†Opp.cū dicta gl.q imo frater vasalli defuncti excludat filiū
ipsius vasalli a successiõe feudi:vt pbat.j.si vasall9 feu.pri.in.c.j.
So.dicit gl.q ibi ideo:qr filius priuat ex delicto patris nõ aūt
agnat9 trāsuersalis.r q̃ sit rõ diuersitat9 ibi dixi.Poterit tñ dñs
facere gratiā huic filio:r sibi feudū ꝯcedere vt ibi:r h vult glo.
vsq̃ ad v.q nõ Sed tu aduerte:qr ista gl.nõ hz bonā ꝯsideratio
nē:qm̃ aut dictū feudū ex delicto amissū erat nouū r reuertit ad
dñm:r nõ admittunt collaterales.Aut erat antiquū:r tūc aut
delictum fuit cõmissum in personā alteri9 q̃ dñi:r tunc tale feu
dū hñ trāsiret ad agnatos trāsuersales:sed dñs nõ posset facere
gratiā filijs exclusis in pīudiciū ipsorū agnatorū.Aut delictum
fuit cõmissum in psonā dñi:r tūc feudū reuerteretur ad dñm et
agnati nõ possēt admitti.r iõ de hac qõne dicatis vt ibi lati9 di
xi.¶Opp.cū dicta gl.ꝯ ea q̃.s.dicta sunt vcz qd imo filia vasalli
mortui excludat fratrem.ipsius vasalli a successione:vt.j.queād
feu.ad fili pti.in.c.j.So.gl.fatēdo cõtrariū in casib9 illius capli
vcz qñ mortuo vasallo filia emit feudū patris a dño.vel dñs eā
reinuestiuerit i remuneratiõne amoris: vl seruitior vasalli mor
tui:qb9 casibus filia amittit ad successionem dicti feudi nec po
terit molestari ab agntais vt ibi.r hoc voluit gl.vsq̃ ad finē.q̃
intelligas esse verā r pcedere qñ pdictū feudū fuisset nouū.ita
q libere erat reuersum ad dñm:quo casu ipe dñs hz liberū arbi
trium disponēdi de dicto feudo put sibi placet nec agnati qui
nullū habent ius in dicto feudo possunt contradicere.Si vero
feudū fuisset antiquū i quo agnati admittebant:tūc dñs nõ po
tuisset inuestire filiā defuncti in pīudiciū ipsor agnator:vt dixi
in.d.c.j.vbi videas.qr ibi ponūtur diuerse opi.circa intellectum
ipsius.Et addas etiā aliū casuz in quo posset succedere:vt si ita
disponeret cõsuetudo qd etiā femine succederent:qm̃ tunc vale
ret cõsuetudo:q̃ reuerteret ad ius cõmune.ff.de pac.l.si vnus.§.
q si i spē.r tz And.de yser.r Nic.de neap.in.§.se r Spe in titu.
de feu.i.§.quoniā.ver.xxi.vel nisi feudū esset eius nature vel qua
litatis:vt.j.de gra.post pn.¶Op.cū gl.fi.qd imo frater succedat
fri in feudo nouo:ēt si nõ sit expsse dictū in inuestitura vt pbat
j.de he.fra.r quali.frater fra.suc.So.ibi feudū fuerat emptū de
cõmuni pecunia fratrū dño sciēte.r stantibus fratribus i cõmu
nione quo casu feudū est cõe:r vn9 alteri succedit sec9 antē si dñs
ignorasset q fuisset ēptū de cõi pecunia qr tūc nõ esset cõe nec vn9
alteri succederet ne dñs ignorās r inite cogat habere aliū vasal
lū quē velit vt.j.de fra.de no.be.inuesti.in.c.ij.r hoc voluit glos.
vsq̃ ad vsi.qr tñ est cõtra.rc.Que antē requirant ad hoc vt tale
feudū emptū intelligat esse cõe dixi i cõtrario vbi videas.¶Op.
subsequēter cū dicta gl.ꝯ prime dicta qd imo nõ debeat attēdi
ex cuius pecunia ematur res sed quo noīe qm̃ si ex pecunia alte
rius emo mihi rem dicta res erit mea nõ autē illi9 cui9 fuit pecu
nia.vt.C.cõ.vtrius.iudi.in.l.si patru9.cū si.Sol.dicit gl.fatendo
ꝯtriū qd ista est regula que fallit in quibusdā casib9 specialib9 vi
delz in pecunia dotali fm quosdā q gl.immediate reprobat per
l.ex pecunia.C.de iure do.Item in pecunia pupillari r militis.r
ad hoc adduxit tres vsus quos vide p te vsq̃ in finē.Sed tu ad
das alios casus vltra gl.in qb9 res efficit illi9 vcz in pecunia cu
ius fuit pecunia furiosi vel pdigi.per.gl.que solet allegari p sin
gulari j.l.ij.C.de cura.fu.q̃ eqparat pdictos pupillos i bñficijs
facit qd no.in.l.marcellus.ff.de fideius.r.ff.de cõdic.in debi.in.l.
interdū.in fi.magne glo.Item in pecunia ecclesie.vt no.glo.in.l.
sit vt pponas.de rei vēdi.r in.d.l.si patruus.Idem dicēdū qñq̃
in feudo empto ex pecunia cõi vt psupponit ista glo.r pbat i.d.
c.j.r.j.de bñficio fratris de quo dic vt ibi.vtrū autē res empta ex
pecunia dotali sit dotalis.ista gl.determinat qd nõ vt.s.dixi tñ
gl.Accur.tz ꝯtriū in.d.l.si vt pponis.r in.l.si patru9.vnde tu cõ
cordādo eas dic q in subsidiū censeat dotalis alias sec9.ar.eorū
q̃ no.in.l.si filij.C.de dona.inter vi.r hoc tz etiā Bal.p.si pculus.
ff.de iure do.r hāc eandē distinctionez adduci in pecunia eccle
sie vel pupilli per not.in aut.qui res.C.de sacrosan.eccle.Et ad
das vnū casum singularem fm Say.q in tali re que in subsidiū
est effecta dotalis q cõpetit vxori vtilis reiuendicatio.l.vxor ma
rito.ff.de dona.inter virū r vxo.Et de hac materia tñ lati9 dica
tis p Cy.r doct.i.d.l.si vt pponis.r per can.in.c.vnusq̃sq̃.extra
de pecul.cleri.¶Opp.ab extra q imo feudum nõ spectet equali
ter ad filios.vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.mulier.r.j.de filijs na
10 tis ex ma.ad mor.ꝯtracto.†Sol.dic qd iste tex.ponit regulā que
fallit in plurib9 casibus.vnus est ibi ppter pactū appositū.Se
cūdus est si vnus ex filijs delinquit r non satisfecit:vt.j.de probi.

feu.alie per fed.in.§. insuper.Tertius i filio naturali.j.si de fe
fue.contro.in.c.naturales.Quartus si fili9 est adoptiuus
ti.in.c.adoptiu9.Quint9 si fili9 est clericus:vt.j.de benefi.
Sext9 si ꝯsuetudo hoc disponeret:vt in.c.filij.j.si de feu.fue.
tro.sicut videmus in his qui viuūt lege frācor fm quā pr
nit9 succedit:vt p Jo.and.super rub.de feudis r etiā dixi
mulier facit.c.lz.extra de voto.Septimus qa filia femina
cedit cū masculis:vt.j.eo.in.§.hoc aūt notandū.Octauo
exheredato mala mēte.ar.in aut.de nup.in.§.soluto.ff.de
lib.l.j.§.si exheredato fm Jac.ardiz.q hoc tz i summa sub
cellila de inuestitura marchi.Sz de hoc vltimo dicā stati 7
gl.r doc.in.l.ex facto.i fi.ff.ad trebel.¶Op.qd imo filius
cedat patri:cū potius intelligat cõtinuare ius suū qd ha
11 ēt viuēte patre:vt no.gl.fi.j.de feu.co.i.c.ij.†So.ergo fateor
riū p ea q̃ ibi no.i filio in ptāte qr nõ deficit nisi sola admi
tio vt.ff.de li.et post.l.i suis.Sed i filio emācipatio sec9:sicu
teris agnatis q pprie dñr succedere p emācipationē em̃ nõ
filius iure feudi pñi vt dixi in.d.c.adoptiu9.j.si de feu.fue
Et intelligas qd isti tales agnati intelligūt succedere.s.eo
ctu qr in locū pcedentis succedūt nõ aūt eo respectu vt te
ad debita hereditaria.vt.j.an agnat9 in.c.j.sicut videm9 i
cijs ecclesiasticis facit.l.si arogator.i.§.j.ff.de adop.¶Opp
nunq̃ aliqs itelligat mori sine legitimo herede cū saltē vl
cedit fiscus.l.j.C.vnde vir r vx.So.hoc verū regulariter vt
in.l.j.de bonis vacantib9 sz fallit in feudo vbi solū fili9 &
j.de feu.alie.i.j.§.r si clientulus.Ideo si vasallus moriat si
ris intelligat mori sine herede vt ibi r in.d.l.ex facto.§.fi.
12 no.ff.ad trebel.¶†Quero ab extra an filius exheredat9 suc
in feudo r Jaco.ardiz.i summa de succes.feu.sub.rubricella
lius emancipatus suc.in fen.format istam qõnē r induci
argumēta ad partes tādē vr residere i hāc sniam vcz qd suc
si irritū sit factū testm̃:secus si ex testõ sit adita hēditas qr
succederet i feu.ar.ff.ad siml.l.si exheredat9 de bo.libe.l.si p
§.fili9 a successione tñ collateraliū ppter hoc nõ excluditur
suc.r legi.l.in.§.pt.Et si a patre exheredet non succedit etiam
feudo aui qr p patrē videt ꝯsequi bona auita nisi pmo pr
serit q̃ auus qr tunc succedet auo r non patri.Si vo exhered
ab auo tautum tunc non succedet auo i eius feudū sed bene
13 cedet patri i feudo patris.¶†Si vo qs filiū exheredauerit tñ
nihilominus eius nepos q nõ ē exheredat9 ne neq̃ a patre neq̃
ab auo succedet patri r auo premortuo patre vel
non sit in eius potestate alioquin aliud esset:qr per
acqreret eius patri exheredato.arg.ff.d bo.lib.l.si ex patronis.
§.j.r.§.ij.r.l.q si pater.r.l.si filius.ff.de operis lib.r ista sunt
14 ba.Ja.ardiz.in dicto loco.†Sz aduerte qr videretur dicendū
vbicūq̃ qs est legitime exheredatus ex iuxta causa videat
priuatus feudo.qr ista consequētia est bona:cum quelibet
que est sufficiens ad exheredationem itelligatur sufficiēs
di puatiouem.vt est text.notabilis.j.que fu.pri.cau.be.amit
predictis modis.vnde intelligerez ea que dixit dñs Jaco.
ct9 esse vera absq̃ dubio:vbi dicta exheredatio nõ habuit
put ipse dicit.Sz vbi habuit vires r est exheredat9 ex tali
ex qua ēt nõ posset stare in curia dñi absq̃ dedecore q tū
feudo.vt.j.an ille q interfecit fra.do.c.j.Non tñ intelligas
oi cā opi.r fama isti9 filij exheredati granet sit puandus
ti.q̃ fu.pri.cau.be.a.in.§.illud.r dixi in.d.c.j.an ille q iute
do.facit ad pdicta qd dixi i.c.j.j.an agnatus vl filius repu
15 rc.in limitationib9 ibi positis.¶†Quero an in feudis h
ius accrescēdi:r ista est vitas scdz Ja.de bel.qd aut loqmur
do paterno:r hz locum ius accrescēdi vt hic:sed tñ intelli
prie loquēdo magis esse quedā successio seu successoriuz e
vt.j.de bene.fra.in.c.r hic r extra de feu.in ca.ij.quod ptz q
si iam fuisset feudum acceptatum:hz locum dictuz ius ac
di:vt.j.de feu.marchie.i.c.ij.r hic i v.cū vo.fm Ja.de bel.
de neap.lz Spe.ꝯ eode mõ dicit Bal.si frater supstes re
partē suā i manib9 dñi:q nihilomin9 alia portio sibi acc
iure successorio.l.si titio.§.vsufr.ff.d vsu.r d vult.r pu.l.cohe
§.fi.r.j.de eo q fi.fe.agna.c.j.Aut loquimur in feudo nouo
nõ habet locū ius accrescēdi regalr:vt.j.de feu.mar.in.c.fi.
i v.finaūt rc.Fallit ista regula qñ expsse hoc esset dictū vt
vs.qd ēt rc.sz tñ hoc nõ esset tūc virtute iuris accrescēdi:s
16 pacti:vt.s.dixi.†Sz qd si aliqs perdat partē suaz:an per
crescēdi possit postea retinere aliā partē si sibi obueniat
determinationē ex.l.si titio.§.j.ff.de vsufr.r sed.Bal.i.l.j.
rū diui.qd.liiij.Item fallit an alijs casibus expressis.j.de
fra.r qua.fra.fra.suc.in.c.j.j.de duob9 fra.a ca.inuesti.in.c.
fra.de no.benefi.inuesti.de qua materia dic plene p Spec
feu.i.§.qm̃.vsi.xxxv.r in.d.c.ij.extra de feu.r ibi per Zab
Bal.i.l.j.de cad.tol.r in.c.j.de duo.fra.a ca.inuesti.r p Bal
si mihi.de vb.ob.vtrū aūt in ꝯctib9 habeat locū ius accres
dic vt in.d.l.si mihi.r titio.ff.verb.ob.r per Cy.r doc.in.l.
nõ pe.par.r i.l.j.C.si socius libera.ipialis.li.x.r i Spe.d

In vltimis aūt volūtatib9 in rebus patrimonialib9 an habeat
locū:dic per doc.in.d.l.j.qñ nõ pe.par.ff.de le.iij.in.l.re coniūcti.
r.C.de cad.tol.l.j.i.§.pro scdo.r in.§.sin autem.r.ff.de vsufru.ac
cre.l.j.§.sed iterdū vtrū aūt habeat locū i dona.cā mortis dic vt
in.d.l.j.in fi.C.de cadu.tol.r in.l.j.C.si soci.impialis lib.sine here
de decesserit.In iuribus vero sepatis r aduersantib9 an habeat
locū.dic vt in.l.sed cū patrono.ff.de bo.posses.r.ff.de cõdi.r de.l.
mulieri r titio.†Quid aūt i emphiteosi:an habeat locuz ius ac
crescendi.r dicit Bal.hic q sic:sicut in feudo vt accrescat p natu
rā cõtractus r tacitā prudentiam cõtrahentiū.ar.ff.de pac.l.ta
le pactū.§.fi.de quo p ipsuz i autē.si quas ruinas.de sac.san.ec.et
in.l.ij.C.de iure emphi.Sed an habeat locū iter vsufructuarios
dic vt no.per gl.r doc.i.l.dñs vsufructuario.ff.de vsuf.Itē an ha
beat locū in seruitutib9.vide.ff.quēadmodum serui.a.i.l.aquam
r qd ibi no.r vide Bal.i.l.j.C.qñ nõ pe.ptes.¶Vltimo ad mate
riam presentē videas i.d.c.j.j.de bene.fra.r.j.de fra.de nou.be.in
uesti.in.c.j.r i plurib9 remissionib9 quas ibi adduxi.r.j.de duo
bus fra.a ca.inuesti in.c.j.r ple.per Ja.ardi.i summa charta ter
tia sub rubricella de inuesti.marchionum comitū r aliorum cir
ca fi.r in ti.de succes.feu.in pma rubrica cū se.r se.r rubricella de
collateralibus cum quatuor rubricellis sequentib9.r in rubricel
la vbi frater succe.fra.r vide per Host.in summa.§.iij.

1 ¶Femine an r qualiter a successione feudorum excludantur.
Consuetudo iuris cõis dispositionē sic alterare potest vt etiā a
lege Romanorum eadem aut mos vinci nequaq̃ valeat.
Mulier qnāobrem deterioris sit conditionis ipso masculo.
Mulieres que armis assuefacte reperiantur.
Voluntas an r quando pro ratione sufficiat.
Ratio dictorum maiorum nostrorum non semper redditur.
Principis voluntas iusta causa dicitur.
Immunitas concessa posteris ad quos extendatur.
Mulier armata vadēs ad pugnā an per hoc succedat in feudo.

Hoc autem. Supra prime dictū ē de successiõe ma
sculorū agnatorū ad feuda.Nūc vero i
isto.§.tractare intēdit de exclusione mulierū r earū descēdētiū a
successiõe feudor.¶Et diuidit i duas ptes.In pma ponit dcū
cū determinatiõe r rõne.In scda excipit a pdicta determinatiõe
scda ibi nisi.¶Casus.Filie r ear descēdētes etiā masculi repellū
tur a successiõe feudorū nisi spāliter h agat vt succedere possint.
h dicit.¶In tex.ibi legib9 vt.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.vel
exhere.Ibi feudi subaudi nisi in casibus no.s.in.§.prece.in glo.
pen.i fi.Ibi nõ possint.Quid aūt sit pugna r qs possit eā facere
r qualr r de qbuscūq̃ ptinētibus ad materiā pugne dixi ple.j.d
pace te.in.§.j.Sed aduerte qm̃ quidā libri nõ hñt ista vba i text.
1 quidā vo sic:r ita habuit glossator nr:vt pz i gl.¶†No.qd femi
ne rlr remouent a successiõe feudorū:qd itelligas verū siue extēt
masculi siue nõ:nisi feudū esset ei9 nature vel qualitatis vt succe
dere possent:vt.j.de gradi.succe.in feu.post prin.r tūc demū suc
cederēt si nõ extarēt masculi:vt.j.de eo qui si.here.q suis i.c.j.qr
nunq̃ pz loc9 femine i successiõe feudi donec sup ē mascul9 ex eo
qa prio fuit iuestitus vt ibi dixit tex.Itē excipias alios casus de
qb9 tetigi sup tex.vcz si redemit vl ex amore fuerit iuestita:vl sit
cõsuetudo vt ibi dixi remittendo ad ea que scripsi.s.§.proxime.
2 ¶†No.qd sicut mulieres nõ sūt capaces feudorū:ita nec descēdē
tes earū qm̃ destructo antecedēte sequit destructio cõsequētis.l.j
3 §.ei9 rei de offi.eius cui man.est iuris.¶†No.qd ꝯsuetudo põt al
terare dispositionē iuris cõis:vt hic r in.l.j.C.q sit lõ.ꝯsue.quāq̃
em̃ legū romanorū nõ vilis sit autoritas: tñ nõ vsq̃ adeo viz suā
extēdūt vt vincāt ꝯsuetudinē aut mores vt.j.de feu.cog.i.c.j.r in
4 glo.fi.hic posita in sui princi.r.l.ij.C.q̃ sit lon.cõsue.¶†No.cõdi
tiões mulierū esse deterioris cõditiõis q̃ masculorū vt pz hic r i
alijs multis casib9 notatis in.l.in multis.ff.de stat.ho.Et i quo
libet casu põt assignari rõ vt ibi:r in.l.ij.ff.de reg.iur.Sed quan
tū ad casuz nostrū rõ ē.qr dñm suū adiuuare nõ possent p pugnā
r hoc voluit dicta gl.fi.hic posita i scda sui pte.Debēt em̃ vasalli
adiuuare eorū dños in hostē pgentes vt.j.de capi.cor.in.§.pen.r
j.de pace iura.fir.i fi.r.j.q̃ fuit p.cau.be.a.§.itē qui dñm.qd femi
ne nõ intelligūtur posse facere ppter ei9 sexus fragilitatē.l.qsqs
§.ad filias.C.ad iul.maie.lz bene possint interesse in vsu belli alr
5 q̃ pugnando:vt.ff.de capi.l.postliminium.§.fin.†.Et quanq̃ le
gamus interdum mulieres armis assuefactas:r in vsu pugnādi
doctas:sicut de Pantasilea regina amazonū de Isicratea vxore
Mitridatis de Zenobia regina oriētis.In sacra scriptura d re
gina austri de Judith r similibus dicendum est quod ista fue
runt casualia que nõ rumpunt regulas iuxta.l.naz ad ea.ff.de le
gi.secundum An.de yser.Aliqui tamē sunt casus in quibus cõ
ditio mulierum est melior q̃ masculorum qui no.p gl.i.c.mulie
res de iudicijs.li.vj.r de penis vbicūq̃.li.vj.¶No.hic in fi.qd il
lud qd de sui natura nõ est licitū põt spāliter p pactū fieri licitū
r qr est via brocardica dic vt dixi iu.§.pcedenti in notabilibus.

¶Op.cum gl.j.cõtra istū tex.in eo qd dixit qd scdm leges femine
succedūt sicut masculi sed cõtra hoc est casus in.l.ij.r.l.vj.in ti.d
successionibus in lõbarda vbi dr q filia succedit i tertia pte here
ditatis.Filius aūt masculus in duab9 ptibus.So.dicit gl.q iste
tex.habuit respectū ad leges romanas r cões.Cõtrariū vo loqt
fz leges lõbardas iter q̃s leges circa māz successionū sūt plures
differētie quas glo.ista seriatim descripsit r recitat vñ dic vt i ea
vsq̃ ad fin.Ex qua gl.colligūt r eliciūt aliq plura argumēta vcz
q statuta disponētia circa successiões sūt seruāda.Itē q statuta
pñt disponere circa successiones spurior.Itē q facere pacē r cõ
moda pacis ptineat ad masculos r nõ ad femias q facit ad statu
ta loquētia de pace obtinēda ab hēdib9 iter facti vt colligit ex h
gl.i fi.Sz tu aduertas qr ista argumēta taliter sumpta ex ista gl.
eliciunt ex legib9 lõbardorū qd nõ lz fm Bal.qm̃ argumētuz dz
sumi ex lege cõi vt.l.si serui vestri.C.de noxalibus.vñ quāq̃ argu
mēta.predicta possint in se eē vera nihilomin9 dicas ple.de prio
argumēto p Bal.i.l.i qbus.C.de secū.nup.r in.l.ij.C.de lib.pre.
r in.l.liberti in.l.iiij.C.de suis r legi.here.r in.l.cū antiqorib9.C.
de iure delibe.r in.l.ex hoc iure.de iustit.r iure.De scdo vcz circa
spurios an pñt p statutū fieri successibiles dic ple.p Bal.i.l.j.C.
de iure annul.aureo.Circa tertiū vide p Bar.i.l.eadē i.§.cato.ff.
de verb.obli.r in.l.q seruū in eo.tit.per Bal.in.l.ij.C.de liber.et
eorū libe.r i.d.l.ex hoc iure.r in.l.omnes populi.de iusti.et iure.
¶Opp.cum gl.ij.iuxta fi.in ver.qb9 iusto.rc.q imo masculi de
scēdentes ex filia femina exclusa a successione feudorum debeant
admitti ad successionem dicti feudi.qr ratio propter quā exclu
ditur filia scz qr pugnaz facere nõ potest cessat i dictis masculis
descentib9 ex ea.vñ cessante causa prohibitionis deberet cessare
ipsa legis prohibitio.vt.ff.de vsur.l.vbi lex.r de diuor.l.fi.§.quod
6 ait.†Sol.dicit gloss.quod sufficit pro ratione voluntas qui ita
7 placuit ex consuetudine feudor:nec aliam assignat rõnem.†Ex
qua gl.no.illud dictū q nõ oīum q̃ a maioribus nrīs dicta sunt
rõ reddi põt.l.non oīm.ff.de legi.r maxime in his q̃ sunt de posi
tiua iustitia.vt.l.j.§.pueritiam cū ibi no.in gl.ff.de postu.Simi
le no.glo.in auten.sed r si quis.C.de secū.nupt.r in aut.de nup.
8 in.§.qm̃†nam sola voluntas principis dicitur iusta causa.vt no.
in.l.relegati.ff.de penis.Sed tñ qcqd dicat gl.tu potes assignare
has rationes fm doc.r primo fm Jaco.de belui.qr cum sublata
sit media persona per quā nepos admittebatur amplius non
debet admitti.arg.C.de suis r legi.here.l.meminimus.ff.de pa
ctis.l.r heredi.in princi.Item qr sublatis medijs videntur sub
lata extrema:vt p Dyn.in.c.indultum.de regu.iur.lib.vj.vel fm
9 Ja.ard.†ratio ē qr imunitates cõcesse ēt posteris non extēdunt
ad posteros di c descēdētes ex factis.l.j.i fi.r.l.qr imunitates.ff.de
iure imu.vel dic fm And.de yser.q rõ est qr successor non debet
esse melioris ꝯditiõis quā autor suus a quo habuit cāz:vt dispo
nit regula iuris in.l.in his.§.j.r.l.qd ipsis.ff.de re.iur.Et hec rõ
plz mihi vltra alias.r etiā plz Nico.de neap.vnde vitiū autoris
durare dz etiā apud sobolem ar.in aut.vt oēs obe.iudi.prouin.i
prin.Et iõ lz in nepote masculo ex filia cesset rõ de qua i isto tex.
nõ tñ cessant alie rõnes r regule cões de qbus.s.q̃ militāt aduer
sus ipm nepotē masculum veniētem ex persona filie.Item qr suc
cessiones nõ fiunt per saltuz.vnde necessariū est qd gradus ante
se sit successibilis qm̃ destructo ordine destruitur ordinabile fm
10 Bal.facit.ff.de serui.ru.predi.l.tria predia.¶†Quero ab extra
quedam mulier armauit se r iuit ad pugnam in expeditiõe an
hec efficiatur capax ad succedendum ad feudum.r dicit An.de
yser.qd sic arguendo per.l.si maior.C.de legi.here.r per not.i.l.ex
his.ff.de leg.facit p hac parte iste tex.a cõtrario sensu.Sz in con
trariam sniam est Nic.de nea.vt dicta mulier hoc non efficiatur
capax.qr vbicūq̃ sunt plures rõnes idē iducētes.lz vna cesset ni
hilominus alie remanent que hñt obstare.l.cuz hi.§.si pretor.ff.
de trāsac.r qd no.in.l.fi.ff.de diuor.Sz cū vasallus debeat esse cõ
stans vt patet.j.de no.fi.for.c.j.que ꝯstantia non cadit i muliere.
insti qui alie.lz.in prin.Itē vasallus dz prestare ꝯsilium dño.vt
j.de for.fi.c.j.q̃ cõsilium mulieres nõ habēt.l.si pr.C.de spõ.ergo
mulier ex ea sola rõne non itelligitur esse facta capax obstantib9
alijs rõnibus.r hāc partē puto veriorē.qr istud est officiū virile
i quo mulieres nõ debēt se immiscere.ff.de pcu.alienā. Et forti
fico hanc partē qr cū fili9 masculus descēdens ex ipsa muliere q̃
erat capax ad pugnam:r in quo cõcurrebant oēs predicte rõnes
excludatur a successione feudi:vt dixi.s.proxime: r patet ex isto
tex.multomagis dz excludi ipsa mulier:in qua pauciores rõnes
ꝯcurrūt per.s.dicta.¶Vltimo ad materiā psentem vide.j.epis.
vel abba.in.§.quinetiā.j.de suc.feu.in.§.filia.j.quid sit inuesti.in
fi.j.de gradi.in prin.r i ti.de eo qui sibi here. que su. in.c.j.j. r de
bene.fe.in.c.j.in prin.r in pluribus remissionib9 quas ibi addu
xi:r qd dixi.j.de natura succes.feu.i.iij.notabili.r ple.r Ja.ard.
in summa i ti.de succes.feu.sub rubricella.iij.r.iiij. r vide q dixi
s.in.§.pce.in opp.vj.r in Spe.de feu.§.qm̃.v.xij. r p Bal.in.l.fi.
C.de suis r leg.here.r in.l.j.ff.de sena.p canonistas extra de iudi.
i.c.ij.li.vj.r d pe.r remis.c.noua.r p Arc.ex.de testa.i.c.si pr li.vj.

1 ¶ Collaterales vsqꝫ ad.vij.gradum succedũt in feudo.
2 Paragraphi hoc quoqꝫ duplex intellectus.
3 Filij sororum consobrini vocantur.
4 Trãsuersales siue collaterales qñ ⁊ quomodo succedãt inter se.
5 Feudorum librum scientiam nõ habere dicẽtium opinio fatua.
6 Infinitas toleratur licet vitanda dicatur.
7 Probatio fortior contra fiscum ꝙ̃ contra priuatũ in feudalibꝰ queritur.
8 Testes sacramentales qui ⁊ quare sic vocentur.
10 Cognati a feudo repellendi.
11 Filij emãcipati an ad successionem feudi admittantur.

§ **Hoc quoqꝫ.** Supra prime tractauit de successiõe descendentiũ. Nũc vero pricipaliter dicit ⁊ tractare intẽdit de successiõe collateraliũ. lꝫ postremo subijciat
1 ẽt secũdario de successiõe descẽdẽtiũ. ¶ † Et in summa hoc intendit. Collaterales i successiõe feudi admittunt̃ vsqꝫ ad.vij.gradũ descẽdẽtes vero vsqꝫ in infinitũ: hoc dicit. ¶ Et diuidit̃ in duas partes scđm lecturã quam sequor. Qm̃ in pma loquit̃ de trãsuersalibꝰ q amitũt̃ ad successionẽ feudi ex pacto: seu ex natura feudi: dato ꝙ nõ sint de descendẽtibus primi acquirẽtis. In scđa loquitur de transuersalibꝰ descendẽtibus a primo acquirẽte. scđa
2 ibi: ꝙ i masculis. ¶ † Premitto ꝓ euidẽtia qđ iste.§.legit̃ duobꝰ modis: vno mõ ꝙ loquat̃ totꝰ i feudo pr̃no: qđ feudũ nõ possit inter descendẽtes trãscendere ꝑ lineã trãsuersalẽ obliquã inter eos vltra.vij.gradũ: sed ꝑ lineã directuꝫ inter descẽdẽtes ꝓcedat in infinitũ. Alia est lectura ꝙ loquat̃ de eo feudo ꝙa p̃n.fuit eiꝰ nature vt transiret ẽt ad collaterales: quo casu ꝑ lineã trãsuersalẽ non trãscendit.vij.gradũ: sed ꝑ lineã directũ descẽdẽtiũ ꝓcedit i infinitũ ẽt si dicti descẽdẽtes a p̃io acq̃rẽte essent nũc effecti trãsuersales inter se. ⁊ illa est notabilis lec. de qua feci mẽtionẽ.s.e.in §.⁊ q.in vltĩo notabili. ⁊ videas qđ ibi dixi ꝓ itellectu p̃dictorũ ⁊.j.de feu.mar.in.c.si capitanei. ¶ In tex.ibi bñficiũ.i.feudũ: vt ꝓbat̃.j.in qui cau.feu.a.in fi: ⁊ dixi.s.in p̃ambulis i diuisiõe feudoꝝ. ⁊ itelligas ꝙ loquat̃ d tali feudo qđ a p̃i.fuit acq̃sitũ cũ tali pacto vt trãseat ad trãsuersales. q̃ licitũ ẽ vt.j.de fra.de no.be. inuest.i.c.j. ⁊ dixi.s.e.in.§.⁊ q. in vltimo notabili. quo casu nõ p̃t trãscẽdere.vij.gradũ vt hic in p̃ia p̃te. Secus aũt si a principio fuit acquisitam vt vadat ad descendentes: quia tunc postea per dictos descendentes poterit trãsire in infinitum: dato quod inter se sint effecti trãsuersales etiã vltra.vij.gradum: vt hic in fin. Ibi patrueles. Isti sunt i.iiij.gradu de iure ciuili inter se: ⁊ sunt
3 filij duoꝝ fratrũ. † Nã filij duaꝝ sororũ appellãt̃ ꝯsobrini: lꝫ apđ vulgares oẽs supradicti iterdũ appellant̃ ꝯsobrini.i.cosini. vt in sti.de gradi.i.§.quarto. ⁊ hoc voluit gl. hic posita. Ibi successiõe i.per successionem. Ibi ſm vsum. Ex hoc colligit̃ q̃re hic liber appellat̃ vsꝰ feudoꝝ a q̃busdã: vt dixi.s.i p̃ambulis. Ibi vsqꝫ ponit̃ inclusiue. ꝓut in simili no.in antẽ.qđ ius.C.de ꝓc.de quo ꝑ doc.i l.a caligato.C.de nup. ⁊ in.l.fi.ff.de sena. Ibi gradũ alias est text. gradũ: alias est geniculũ ⁊ est vulgare gallicũ: qđ idẽ iportat ꝙ gradus. Nã in significato sunt equipollẽtia ſm gl.h positã. q̃ ꝑ hoc remanet expedita in sui prin. ⁊ de hoc geniculo fit mẽtio i.l. j.de succes.in lõbar. Ibi vsurpatũ.i.cõsuetudine roboratũ ⁊ frequẽter vsitatũ: ⁊ sic capit̃ in bona p̃te: ꝓut i sili dixit tex.j.de ali. feu.in fi. ⁊ de hoc v̄bo ibi dixi late ⁊.s.e.in.§.⁊ q.i gl.ij. lꝫ An.de iser. hic teneat ꝯtriũ vcꝫ vt capiat̃ i mala parte.ꝑ not.in.d.§.fi.j.de alie.feu. Et aduerte q qdã habẽt hic in tex. post istud v̄bũ vsurpatũ talia v̄ba vcꝫ ⁊ ẽt in infinitũ ⁊c. ⁊ ita vr̃ habuisse gl. nostra. ꝓut tãgit̃ hic in gl.ij. in versi. ⁊ quidã ⁊c. Sed tu dic ꝙ imo talia v̄ba nõ debent haberi: ⁊ ita cõmuniter nõ habent̃: q alias esset ponere oppositũ in obiecto quoniã si vsqꝫ ad.vij.gradũ moderno tẽpore extendit̃ successio: vt.s.ꝓxime dixi: ergo nõ in infinitũ. Itẽ q talem infinitatẽ atribuit inter descẽdẽtes: vt statim subijcit: ergo alios a tali infinitate vr̃ repellere.C.de procurato.l.maritꝰ. facit qđ no.i.c.si capitanei.j.d feu.marchie. Ibi masculis descendentibus: subaudi a primo acquirente. Ibi extenditur: subaudi etiã si isti tales masculi descẽdẽtes a primo acq̃rẽte essent inter se trãsuersales q in infinitũ succedũt inter se vt hic scđm veram lectu. quam sequor. Et aduerte quia iste textus ideo facit mentionẽ de masculis ex eo quia femine non succedũt regulariter vt dixit supra in.§.precedenti. ⁊ in.§.⁊ quia. ¶ † Nota quod
4 vbi tractatur de successione collateralium non descendentiũ a primo acquirẽte: regula est quod isti tales transuersales inter se non succedãt nisi in inuestitura expresse dictũ sit. vt infra de successione feudi in fine. ⁊ infra de fra.de no.be.inuesti.in capitulo primo. Quo casu quando est dictũ in inuestitura vt inter se succedant tũc non extenditur talis successio nisi vsque ad septimuꝫ gradum: quoniam vltra gradum septimũ amplius non succedunt. sed feudum predictum reuerteretur ad dominum: vt hic in prima parte. vbi vero tractatur de successione collateralium qui descẽdũt a primo acquirente: tunc tales collaterales succedunt inter se: nedũ vsque ad gradum septimum sed etiam vsqꝫ in infinitum. vt hic in secunda parte. ⁊ ꝓbatur infra de probi. feu.alie.per lotha.in.l.ij.in fi. vbi v̄o tractat̃ de successione descẽdẽtium per lineam directã a primo acquirẽte tũc talis successio extendit̃ in infinitum. vt hic in fi. ſm aliam lec. ⁊ probat̃ [...] di.in prin. Nam semper filius succedit in locũ sui patris [...] tui. vt.j.de succes.feu.in prin. ⁊ ad predicta vide qđ dixi.j. [...]
5 marchie.c.j.i.§.j.i.q.j. ¶ † No.ex tex. Ibi scđm vsum ab [...] sapientibus ⁊c. ꝙ iste consuetudines feudoꝝ de quibus in [...] bro sunt introducte scđm vsum institutũ ab ãtiquis sap[...] qđ facit contra illos qui dixerunt librum feudoꝝ nõ hab[...] sciẽtiam quoꝝ opi.est fatua per istũ tex. ⁊.j.de feu.da.in [...] in.c.fi. videmus etiam plurimos sapientes qui i declarã[...] iuribus feudalibꝰ multũ elaborauerunt. vt dixi supra in [...]
6 ¶ † Nota ex hoc tex.in fi. ſm gl. ꝙ ifinitas tolleratur n[...] actum: sed q ista est via brocardica cũ interdũ reperiat[ur] ꝙ infinitas debeat euitari. vt.ff.de dã.infec.l.q bona.§. [...] to ꝑ solutione huiꝰ brocardi gl.fi.hic posita remisit ad [...] Py. in suo libello disputatorio presumptionũ. sꝫ tu de[...] teria scđm modernos dicas latius.C.de sen.que ꝑ eo qđ [...] in.l.j. ⁊.C.de sac.san.eccle.in.l.fi. ⁊ ꝑ Bar.in.d.l.qui bona [...] in.l.videamus in fi.ff.de in litẽ iuran. per canonistas ex[tra] scrip.c.ij.li.vj. ⁊ ibi not.i gl.ij. ⁊ per hoc habes expedita[m] [...] ctam gl.fi.hic positam. ¶ Oppo.cum glo.ij.in ver. ꝙ a[...] imo in successione transuersalium nõ admittatur succe[...] j.vij.gradũ nisi ille qui cupit admitti ꝓbauerit per.xij. [...] tales. deponentes istum petẽtem esse.j.septimũ gradũ [...] quiorẽ defuncto: ⁊ illud feudũ esse pr̃nũ: vt habet̃ in.l.j. [...] sionibus in lombarda. So. dicit glo. fatẽdo cõtrarium [...] uersia esset de dicto feudo inter ꝓpinquũ volentẽ succe[dere] [...] cto feudo ⁊ curtẽ regiã seu fiscũ suum dicentem dictuꝫ fe[udum] ad se esse deuolutũ. Secus aũt si ꝯtentio eẽt iter duos p[...] de dicto feudo q tũc sufficeret ꝓbare legitime iuxta ea q[...] tur in tex. ⁊ glo.j.de cõtro.inuesti.in.§.cum autẽ. ⁊ hoc v[...]
7 cere ista glo. vsqꝫ in finẽ quãꝙ̃ nõ ita clare locuta sit. ¶ E[...] glo. notãdum vr̃ ꝙ fortior ⁊ exuberãtior exigit̃ probatio [...] scum ꝙ̃ cõtra priuatũ in cã feudali. ⁊ hoc ideo forte est [...] le priuilegiũ fisci sicut patet alibi.C.de priui.fi. per totum [...] lariter enim iura statuta in fisco seruanda sunt etiã [...] l.j.cũ ibi no.C.de peti.here. ⁊ per glo. ⁊ do.i.l.item [...] ait senatus.ff.de peti.here. ¶ Subsequenter no. [...] stibus sacramẽtalibus de q̃bus tagit̃ per.tex.j. [...] do. ⁊ vasallum in.c.si qs. ⁊.j.de cõsue.rec.feu.in.§. [...]
8 ver. ⁊ cũ datur. ⁊c. ⁊ in pluribꝰ alijs locis i hoc libro. [...] cunt̃ testes sacramẽtales hoc est q sunt testes expugna[...] rantes ⁊ deponentes per sacramentum credulitatis [...] sue ita esse sicut pricipalis eos ꝓducens dixit ⁊ iura[...] in.c.j. ⁊ in.c.quotiẽs. ⁊ in.c.fi.extra de pur.cano. Nõ e[...] p̃cise depõere factũ ita esse: q de facto alieno nõ cogit̃ [...] esse.ff.re.amo.l.marcellꝰ.§.j.ne cogant̃ anceps subire pe[...] videamꝰ.ff.de i li.iurã ⁊ ideo iurãt ⁊ deponũt solũ se ita [...] ſm eoꝝ ꝯsciam: vt ex hoc monet̃ aĩus iudicis ad ita opi[...] ⁊ expurgãdũ obstacula q̃ fuissetnt aduersus ipꝫ ꝓducen[...] bat̃.i.d.§.sacrꝫ. ⁊ extra de pur.ca.i.d.c.d testibꝰ. ⁊ de hac m[...] ẽt tetigi in.d.c.ij. sup tex.j.si de inesti.inter do. ⁊ vasal.lis [...] d.§.sacr̃m. ⁊.j.de pace te.i.§.si rusticꝰ. De purgatiõe aũt [...] que sit ⁊ qualr̃ fiat ⁊ an hodie sit reprobata dixi ple.[...] ce te.in.§.si miles rusticũ. vbi videas. ⁊ si vis videre i pra[...] mam iuramenti taliũ testiũ sacraliũ vide in Spe.de abo[...] plene de materia ꝑ Jac.ardi.in ti.de cõtã.feu.sub rub[...]
9 currit̃ ad sacramẽtũ vasalli ⁊c. ¶ † Opp.ab extra ꝙ imo [...] rales nullatenꝰ ad successionẽ feudi admittãt̃ qm̃ i succ[...] potior est cã ascẽdẽtium quã collateraliũ. vt in aut.cessa[nte] [...] suis ⁊ legi.here. Sꝫ pater ⁊ ascẽdẽtes a successiõe feudi [...] vt.j.de natura succes.feu.i.c.j. ergo multomagis ipsi colla[terales] debent repelli per regulã.l.de accessionibꝰ.ff.de diuersis [...] prescrip. q si vinco vincentẽ ⁊c. Sol.i collateralibꝰ cessa[t] [...] est in patre ⁊ ascendẽtibus: q nõ p̃sumit̃ ꝙ possint ita [...] re dñm sicut filius: cũ virtꝰ i iuuenibꝰ est plusꝙ̃ in senibus [...] de athletis.l.j.li.x. q̃ rõ in collateralibus cessat scđm Ja[...] Nico.de nea. Sed ista ratio eoꝝ non vr̃ mihi tuta: q po[...] ꝙ ascendẽs sit potior ad seruiendũ quã descẽdẽs ⁊ colla[...] ideo posset assignari alia ratio: vt hoc operet̃ natura f[...] hoc casu vicit legẽ vt.j.de feu.cogni.in.c.j. ⁊ ita vr̃ sensisse [...] j.de natura successi.feu. vl' dicendum ꝙ hoc operat̃ virtu[te] [...] rũ expressorum vel tacite subintellectorum i inuestitura [...] prouidetur vasallo ⁊ here.suis. Nam i materia feudali [...] pitur pro filio.j.de alie.feu.i.§.⁊ si cliẽtulus. nõ aũt capi[tur] [...] modo ꝓ ascendente. igitur nimirũ si videat̃ ꝓuisum so[...] dentibus. ⁊ hoc sensit Bald.ibi ⁊ de hac materia ꝑ Ja[...] summa in ti.de succes.feudi.sub rubricella: an ascenden[tes] [...] dant ⁊c. vtrum autem pater habeat vsumfru.in feudo [...] quod dico.j.de fra.de no.be.inuesti.c.ij. ⁊.j.de natura feu[di] [...] d.c.j. ¶ Oppo.subsequenter: quod imo collaterales nõ ad[mit]tantur.d.c.j.in prin.j.de gradi. vbi cognati descendẽtes ex femina non
10 admittantur. † So. ego fateor ꝯtriũ: qđ cognati prorsus repellantur ⁊ est rõ: q cũ feudum debeat eẽ paternũ.i.eius p̃ris a quo oẽs descendũt: vt ibi pꝫ. ergo cognati nõ debẽt admitti cũ descendant ex femina: ⁊ per lineã femineã cõiũcti.insti.de succes.cogna.in p̃n. ⁊ ꝑ hoc pꝫ qđ vterinꝰ frater a successiõe feudi repellitur: lꝫ feudũ sit antiquum cũ vterinus sit cognatus tm̃: vt.ff.vñ cogna.l.j. ⁊.l.de hac parte. ⁊ tꝫ Nic.de nea.hic: ⁊ Ja.ard.in summa.de succe.feu.sub rubricella de cognatis an succedant. ¶ † Quero ab extra an filij
11 emancipati admittant̃ ad successionẽ feudi ⁊ videret̃ qđ nõ cũ dicant̃ extranei.C.de rei vx.in.§.extraneum. Sꝫ veritas est ꝯtrium qđ imo admittant̃ q illa q̃ ex paterno ꝓcedũt ⁊ descendũt nõ admittunt̃ ꝑ emancipationem.ff.de penis.l.honor. preterea sublata est hodie talis differentia in aut.de here.abinte.§.j. Item q successio feudi ita defert̃ ad heredes descendentes sicut sucessio hereditatis de iure nouissimo. quantũ aũt ad collaterales bene est differentia inter agnatos ⁊ cognatos vt not.glo.j.de gradi.in.c.j. dixi.s.in p̃xima op. ⁊ ita tenet Ni.de nea.hic ⁊ Jac.ard.in summa de succes. feu.sub rubricella an filius emancipatus succedat ⁊ tetigi.s.eo.in §.j. ⁊.j.si de feu.fue.contro.in.c.adoptiuus. ⁊ Bal.in aut.in successione.C.de suis ⁊ legi. ⁊ ex predictis potest inferri etiam quod filiꝰ emancipatus preferat̃ in successione feudi filio suo ipsius emancipati in potestate retento ꝑ auum.arg.no.in.l.ij.ff.de bo.lib. ⁊ insti. de here.que abintesta.def.in.§.ita demũ. Facit.ff.de bo.lib.l.si liber. preterito in.§.j. ⁊.l.ij.§.fi. ⁊ tꝫ Ja.ardi.in.d.ti.sub rubricella an filius emãcipatus succedat cum nepote. ⁊ Ni.de nea.hic. ⁊ vide circa predicta per Bal.in.l.qui se patris.C.vnde liberi in ver.modo venio in pe.col. ¶ Vltimo ad materiam presentẽ adducas plura q̃ dixi.j.de natura succes.feu.in.c.j. ⁊ videas in pluribus remissionibus ibidem adductis ⁊ qđ dixi.j.de gradib.in.§.his vero. ⁊ in remissionibus ibi in fine descriptis.

☞ Feuda a capitaneis concessa nequaꝙ̃ reuocanda.
Feudi est natura vt vasallus non disuestiatur sine causa.
Pretium restituere debet qui contractum rescindi petet.
Seruitij magnitudo perpetuitatem affert beneficio.
Valuasores minores plus possunt ꝙ̃ maiores.
Imperator vasallum de iure non disuestiet.
Feudum a vasallo non tollet̃ nisi culpa ⁊ causa legitima reperiat̃.

Notandum. Iste.§.tractat de vltima parte rubrice videlicet qualiter feudum retineatur. ¶ Et continuatur cum superioribus quoniam.s.in prin. declarauit de initijs feudorum. ⁊ postea subsequenter qualiter feuda acquirantur ⁊ retineantur per successionem ⁊ qualiter in feudis succedatur ⁊ vsqꝫ ad quem gradum. Nunc vero tractare intendit an domini concedentes dicta feuda possint pro libito qñcũqꝫ voluerint auferre vasallis dicta feuda vel dicti vasalli possint ea feuda retinere inuitis dñis. ¶ Et diuiditur iste.§.in quinqꝫ partes. qm̃ in prima declarat de capitaneis regni ⁊ de maioribus valuasoribus infeudantibus qui non possunt eorum feuda a vasallis reuocare. In secunda declarat de minoribus valuasoribus qui possunt a vasallis suis pro libito feudum reuocare. In tertia ponit consuetudinem mediolanensium q non faciunt istã differentiam vbi indistincte dñi non reuocant feuda. In quarta reuertitur ad secundã partem illam declarando. In quinta excipit duos casus a predicta proxima declaratione. secunda ibi illud. tertia ibi taliter. quarta ibi sed quando. quinta ibi nisi. ¶ Casus. † feuda concessa a capitaneis vel maioribus valuasoribus non reuocantur: secus si sint concessa a minoribꝰ q tũc pro libito reuocantur nisi in duobus casibus hic in fine expressis. Sed in curia mediolanensi nõ fit reuocatio feudorũ siue sint cõcessa a maioribꝰ siue a minoribꝰ.h.d. ¶ Premitte pro euidentia qui sint capitanei vel regis vel regni ⁊ qui sint maiores valuasores ⁊ qui minores. vt dixi.s.in prin.huius ti.in tertia premissione. ¶ Item premitte scđo id qđ not.in glo.fi. super ver.accipiunt.s.in prin.huius ti. ⁊ quod ibi dixi vcꝫ ꝙ iste tex.loq̃t̃ scđm iura antiqua scđm q̃ olim fiebat differentia inter capitaneos regni seu maiores valuas. ⁊ inter minores valuasores. hodie autem nulla differentia inter predictos. vt.j.de natura feu.sine cul.non amit.in.c.j.cũ ibi no. ⁊ statim etiam dicã in gl. q̃ hoc tãgit. ¶ In text.ibi bñficiũ.i.feudũ vt dixi.s.in.§.prece. Ibi capitaneis regis. Isti sunt duces comites vel marchiões vt ꝓpꝫ.s.in p̃n.huiꝰ ti. ⁊.j.quis di.dux co.vel mar.in prin. Ibi valuasoribus scꝫ maioribꝰ q ẽt hodie appellant̃ capitanei vt in dicto prin. Ibi censet̃ hoc est quia nõ p̃ot tale feudum auferri sine culpa. Ibi a maioribus.s. valuasoribꝰ q ẽt valuasini appellant̃. vt i.d.ti.qs di.dux co.vel mar. Ibi indicat̃ subaudi q p̃ot tale feudũ auferri qñcũqꝫ vt pꝫ.j.stati in ver. sꝫ qñ ⁊c. qđ ꝫ cõtinuari cũ isto. Ibi obseruat̃ subaudi: q oĩm est equalis cõditio: vt in gl.hic posita. Nã in curia mediolanẽsi nõ fit distinctio inter maiores ⁊ minores: q feuda nunquã reuocantur. Ibi sed qñ. Iste ver.non refertur ad proxima: sed ad ver.illud ⁊c. vt.s.dixi. Ibi nisi excipit ab eo quod dixerat de minoribus valuasoribus. Ibi perrexerint.s.isti vasalli minorũ valuasorum. nã vasalli tenent̃ associare dominos in tali exercitu: vt infra de pace iu-
2 ra.fir.in fi. ¶ † No. qđ propria feudi natura est vt vasallus non possit disuestiri sine cã. vbi autem vasallus ad arbitriũ posset diuestiri tunc non esset proprie feudum sed esset cõtra ꝓpriã naturã feudi. vt hic ⁊.j.de natura feu.i.c.j. ⁊.j.de feu.sine cul.nõ a.i.c.j. vtrũ aũt vasallus posset renũciare feudo inuito dño dic ple.per gl. ⁊ qđ ibi scripsi in.c.fi.j.de ca.q cu.vẽ. ¶ No. qđ interdũ aliqd lꝫ minoribꝰ ꝙ maioribꝰ denegat̃ scđ q ista est via brocardica. iđ de hoc dic vt ple-
3 ne no.ꝑ gl.j.de feu.marchi.in.c.j. ⁊ stati ẽt tãgã in gl. ¶ † No.ex hoc tex.i fi.ar. qđ ille q petit rescindi cõtractũ dꝫ restituere p̃tiũ facit qđ not.C.de sac.san.ec.in aut.qui res.ff.de act.emp.l.bõa fide. Et intellige hoc verũ qñ cõtractus resoluit̃ ad instantiã partis. Secus aũt si de sui natura resoluerẽt: vt q fuit feudũ temporale ꝙ iam habuit executionem. q tunc resoluto tali cõtractu per lapsum tempo-
4 ris non restitueret̃ p̃tiũ vt ꝓbat̃.j.i tit.se.ſm Bal. ¶ † Not. quod propter magnitudinem seruitij inducit̃ perpetuitas beneficij ita cõcordat.ff.de dona.l.aquilius regulus. ⁊.l.si pater. ¶ Not.ex hoc tex.in fi. quod feuda p̃nt ẽt per pecuniaꝫ acquiri. de quo dic latius vt dixi.j.de bñ.fra.i.c. vbi gl.tãgit. ⁊ de feu.da. inuicẽ leg.com.in.c.j.
5 ¶ † Op.cum glossa.fi.contra istum text.in eo quod vult quod minores valuasores p̃nt illud quod non p̃nt maiores qm̃ presupponit quod maiores non p̃nt diuestire ẽt si esset imperator qui inuestituram fecisset. Sed minores p̃nt hoc facere. sed cõtra de.l.barbarius in fi.ff.de offi.preto. vbi ponitur regl'a que totum cõtrariũ disponit vcꝫ. vbi aliquid est licitũ minoribꝰ: multomagis dꝫ posse licere maioribus. So. dicit gl. ꝙ iste tex.loquitur ſm iura antiqua. hodie aũt bene verũ est qđ ẽt minores non possunt disuestire: sicut nec maiores: q equiparantur. vt.j.de natura feu.in fi. ⁊ hoc voluit ista gl. vsqꝫ ad ver. lꝫ nouissimo ⁊c. ex qua gl. inferunt̃ duo. que an procedant videamus. Primum est qđ imperator non posset disuestire vasallum suum Scđm est qđ hodie illud qđ potest maior p̃ot
6 minor: ⁊ cõtra. ¶ † Sꝫ circa primũ dic qđ lꝫ imperator posset hoc facere de plenitudine potestatis: tamen nõ p̃ot facere de iure: vt est casus.j.de natura feu.in prin. ⁊ est rõ. q tenet̃ seruare suas leges ⁊ consuetudines. cum sit ligatus ⁊ subiectus legibus.l.dig.vox.C.de legi. hinc est qđ tenet̃ etiã obseruare pacta inita cũ baronibꝰ suis: vt ibi per doc.facit.c.decet.de reg.iur.lib.vj. ⁊.l.bene a zenone.C.de quadri.prescrip. Item q imperator nõ potest de iure auferre ius meum ⁊ tradere alteri.l.rescripta. ⁊.l.quoties.C.de preci.impera. offe. de quo dixi latius in.c.naturales.j.si de feu fue.contro. facit quod no. Jo.an.extra de cõsangui. ⁊ affini.in.c.quod dilectio. circa quod vide qđ dixit Bal.in.l.qui se patris.C.vnde libe. ⁊ hoc de primo. Circa scđm dic qđ ista est via brocardica vt dixi.s.in secundo notabili. Sed dic breuiter scđm Jaco.de bel. ⁊ ni.de neap. qđ quedam sunt que conceduntur minoribus propter eorum vtilitatem. ⁊ ista sunt maioribus denegata: vt.C.de nup.aut.maximis. ⁊ C.de adul.l.que adulterium. Quedam sunt q̃ cõcedunt̃ minoribꝰ in eorũ priuilegium. ⁊ ista multo magis viderent̃ esse cõcessa maioribus vt in.d.l.barbarius. vile nãqꝫ visum fuit qđ quis reuocet donum qđ iam fecit ar.in aut.cõsti. q̃ de dignita.§.illud. ⁊.C.de an no.ciuil'.l.fi. ⁊ ista fuit ratio quare concessum fuit minoribus reuocare feuda. ⁊ non maioribus cum ipsi minores propter eorum vtilitatem non ita innodant̃ laqueis legum sicut maiores: vt in.d.l.
7 que adulterium. ¶ † Oppo.subseq̃ter dicta gl. cõtra ea q̃.s.dicta sunt: qđ imo nunquã per dñm possit auferri feudũ a vasallo sine cognita culpa ⁊ cã legitima: vt.j.de feu.sine cul.non amit.in.c.j. So. dixit gl. fatẽdo contrarium vcꝫ qđ illud ꝓcedat de iure nouissimo vt hodie nulla facta distinctione ⁊ differentia inter maiores ⁊ minores valuasores qđ nunꝙ̃ dñi possint disuestire aliquo modo eorum vasallos sine culpa cognita ⁊ conuicta vt ibi ⁊ in.c.iij.j. quo tp̃e miles. ⁊ hoc voluit ista gl. tota vsqꝫ ad finẽ que bene loquitur qm̃ vt ait Bal. illa cõsuetudo de qua ibi. ⁊.j.de natura feud.in fi. tanꝙ̃ posterior ⁊ recẽtior tollit istã priorẽ ⁊ antiquiorẽ. arg.in.l. nulla.in.§.j.ff.de ali. ⁊ ci.leg. Secus aũt vbi tractaret̃ de consuetudine solẽni inducẽda que req̃rit ad sui essentiã prescriptionẽ: q tũc scđa cõsuetudo nõ tolleret primã nisi esset prescripta vt no.gl. in.l.nemo alieno noĩe.ff.de reg.iur. de quo ꝑ Cy.in.l.ij.C.q̃ sit lon. cõsue. Sꝫ de fama an scđa tollat priorẽ. dic ꝑ Bal.in.l.si mater.C. ne de sta.defun. ⁊ in.l.admouẽdi.de iureiu. ⁊ hic de quo in Spe.de inquisitione.§.nunc tractemus ver.qd si testes ⁊ se. Qñ aũt ⁊ qualiter dñs possit ⁊ valeat disuestire vasallũ: dixi.j.per quos fiat inuesti.in fi. ¶ Vltimo de materia huius.§. vide in.d.ti.de natura feudi: ⁊.j.de feu.datis minimis valuasoribus. ⁊.j.de feud.sine cul.non a.in.c.j. ⁊.j.quo tp̃e miles in.c.fi. ⁊ per Ja.ard.in tit.qui.mo.feu.a. sub rubricella vasallus feudum nõ amittit sine conuic.co.cul. facit quod dicunt canoniste in.c.nulli.de elec.lib.vj. ⁊ in.c. ꝙ semel placuit de re.iu.li.vj. ⁊ per Bal.in.l.qui se p̃ris.C.vnde liberi in pe.col.

¶ De feudo gardie ⁊ gastaldie.

¶ Olim nulla erat hic rubrica sed omnes isti tex. vsqꝫ ad ti.j. quibus mod.feu.amit. erant sub rubrica precedenti: que durabat vsqꝫ ad dictũ titulum quod patet: quia omnia principia capitulorum

positorum sub istis rubricis intermedijs incipiunt a dictionibus
cõtinuatiuis ad textus precedẽtes. Et qđ hoc sit verũ colligit̃ ẽt ex
ordine Jac.ard. in summa sua qui oĩa ista posuit sub ti. prece. secu
tus precise ordinẽ cõpilationis ⁊ rubricationis Oberti de horto
autoris huius libri: verum qꝛ res ⁊ materia diuisa per varias et
speciales rubricas separatas melius ⁊ clarius intelligitur: vt in
sti. de leg. in. §. sz ne in primis. Jdeo glossatores q̃ postea istuz librũ
glossauerunt interseruerũt has rubricas speciales diuidẽdo mate
riam p titulos separatos ꝓut in fi. dixi. ĩ. de cap. cor. sup rubrica.
vñ ergo hodie cõiter vtimur hac rubrica vcz de feudo gardie ⁊ ga
staldie. ⁊ ea vsus est glossator noster vt ptz in gl. j. posita hic in tex.
⁊ ea omnes scribentes cõmẽtatores vtuntur q̃re ⁊ nos vti debem⁹.
l. minime. ff. de legi. ¶ Et continuatur ista rubrica ad proxime p̃ce
dẽtia hoc ordine: qꝛ. s̃. ꝓxime in ti. p̃cedenti in. §. fi. dixit qualiter
minimi valuasores nõ possunt feuduz reuocare nisi restituãt p̃tiũ
habitũ a vasallis sz qꝛ feudũ guardie ⁊ gastaldie reuocat̃ absq3 p̃
tij restitutione vt ꝓbat̃ in hoc ti. Jđ post titulũ p̃cedẽtẽ imediate
subiecta est ista rubrica de feudo guardie ⁊c. Et hanc cõtinuatio
nẽ sensit litera in p̃n. dũ dixit. Jtẽ illud ⁊c. vel põt cõtinuari ⁊ alio
modo qꝛ. s̃. in ti. p̃cedẽti tractauit de feudo regulari ꝙ est trãsito
riuz ad heredes ⁊ perpetuũ. Nũc vero in isto ti. tractare intẽdit de
feudo irregulari ꝙ est annale ⁊ nõ perpetuũ sed post annum reuo
catur ⁊ quelibet est bona continuatio lz cõiter scribentes non cõ
tinuẽt ⁊ dicãt rubricas huius libri habiliter continuari non pos
se. Ego autem in quacũq3 rubrica ponam continuationes cõueni
entes que nõ minus bene in hoc libro q̃ in ceteris libris legalibus
adaptari videbuntur vt dixi. s̃. in prologo.

1 ☞ Feudum guardie ⁊ gastaldie quare non sit durabile.
2 Jtem dictio continuatiua.
3 Aliud dictio iam dictorum implicatiua.
4 Autem dictio cõtinuatiua dicitur ⁊ proxime dictis aduersatur.
5 Feudum guardie ⁊ gastal. datum pro mercede dicitur irregulare.
6 Feuda gardie ⁊ gastal. ⁊ pro mercede quare anno tantum possint durare. ⁊ nu. 7.
8 Feudum gastaldie quod dicatur.
9 Guardia que sit hic describitur.
10 Feudum pro mercede datum quod sit.
11 Officio ablato quando dicatur ablatum beneficium.

Item illud. Jstud. c. habet duas partes. ⁊ prima durat vsq3 ad
versi. si vero ⁊c. Jn qua declarare intendit quãto
tempore duret feudũ qđ datur ratione gardie ⁊
gastaldie vel pro mercede alicuius rei. Et in sum
1 ma hoc intẽdit ista prima pars. ¶ † Feudum ꝙ
datur ratione gardie vel gastaldie vel mercede alicuius rei nõ est
durabile qꝛ potest reuocari elapso anno nisi in concessione fuisset
adiectum certum t̃ps qꝛ tũc nõ posset reuocari ante dictum t̃ps fi
nitum. Et dñs reuocãs talia feuda non tenet̃ ad restitutionẽ p̃tij
ꝙ recepisset p ꝯcessione ipsorum feudorũ. h. d. ¶ Et p̃mitte p eui
dẽtia qđ iste tex. quãq̃ videat̃ in se satis clarus: quãtũ ad itellectũ
exteriorẽ neq3 habeat glossas q̃ ipm difficilẽ reddãt: tñ ad intelle
ctũ extrinsecũ reputat̃ a nõnullis doctoribus difficilis in exẽplifi
cãdo euz vcz qñ dicat̃ feudũ guardie vel gastaldie ⁊ p mercede ali
cui⁹ rei. Et i assignãdo rõnẽ quare talia feuda sint annalia: q̃ oĩa
inferius declarabo. Jđ hoc p̃misso pone casum in nube: vt lr̃a so
nat: qꝛ postea in expeditiõe lecturaꝝ ipm in terminis exẽplificabo.
2 ¶ † Jn tex. ibi itẽ. dic ꝙ ista dictio itẽ est continuatiua. l. iure peten
tis. ff. de leg. iij. Nã continuat se ad supra proxima. q. d. nõ solũ feu
dũ ꝙ dat̃ a minimis valuasoribus est reuocabile: vt. s̃. ti. proximo
in fi. verũ ẽt istud ꝙ dat̃ noĩe guardie vt hic. Et ideo quidam hñt
hic. §. sed glo. hic posita dicit qđ melius est habere pro capitulo: qꝛ
est sub speciali rubrica qua cõiter vtimur. Sed tu dic ꝙ glo. dicit
hodie verũ: scđm rubricationẽ Oberti de horto non erat olim hic
aliq̃ rubrica. ⁊ iđ iste tex. habebatur olim p. §. q comprehendebat̃
sub rubrica precedenti vt dixi supra super rubrica. Jbi illud. s. feu
dũ ⁊ aliq habent aliud aũt ⁊c. vt colligitur ex dicta glo. ⁊ tũc eodẽ
mõ dicas ꝙ implicat ꝯtinuãdo se ad materiã proxime dictã: vt. s̃.
3 dixi. † Nã ista dictio alius alia aliud est implicatiua iam dictoruz
4 vt. l. qdam relegatus. cũ ibi no. ff. de reb. dub. † Preterea dictio aũt
est continuatiua ⁊ aduersatur ꝓxime dictis: vbi dixerat qđ feuduz
reuocatur etiamnõ restituto p̃tio. simile no. p gl. in. l. mariti in fi. ff.
ad. l. iul. de adul. Jbi alicuius rei: q̃ aũt ⁊ qualia sint ista feuda sta
tim declarabo. Jbi auferri. q̃ fuerit rõ statim dicam. Jbi p eo. s. feu
do cũ vasallus possidens talia feuda dederat certũ p̃tiũ dño pro
acquisitione dictorũ feudorũ: qđ licitũ est: vt. ĩ. de hñ. fra. in. c. j. Jbi
fuerit datum subaudi qꝛ tũc añ dictũ t̃ps finitũ nõ posset auferri.
5 ¶ † No. ꝙ feudum gardie ⁊ gastaldie: ⁊ ꝙ dat̃ p mercede alicuius
rei est feudum irregulare nõ habẽs ꝓpriã naturã feudi: ꝙ ptz: qꝛ
est reuocabile: ⁊ absq3 culpa vasalli elapso anno vt hic ⁊. ĩ. de cõtẽ.
iter do. ⁊ vas. de inuesti. i fi. Natura em̃ proprij feudi est vt nõ reuocet̃
sine culpa. ĩ. de nã feu. in p̃n. ⁊ dixi. s̃. ti. pri. §. fi. in primo notabili
Que aũt sint feuda que habent ꝓpriã naturã: ⁊ que non habent
dixi. s̃. in preambulis libri in tertia diuisione feudorũ. ¶ No[...]
officiũ datum ad certũ t̃ps finito t̃pe nõ durat si. C. loca. in[...]
hermes. ff. de pac. l. ep̃la. §. fi. ⁊ est rõ: qꝛ postea fieret extra o[...]
non videretur fieri virtute officij. l. j. §. equissimum. ff. de po[...]
no. in. l. si aliqd. C. de susce. ⁊ archa. li. x. ⁊. ĩ. eo. §. j. ¶ No. ꝙ vb[...]
ctus de sui natura resoluitur non restituit pretium recep[...]
hic. secus si contractus resoluatur ad instantiam partis: v[...]
proximo in. §. fi. ⁊ ibi dixi in tertio notabili. ¶ Not. argum[...]
ex hoc tex. ꝙ feuda possunt acquiri per pecuniam: de quo [...]
6 in. d. §. fi. in vltimo nota. ⁊ latius. ĩ. de bene. fra. in. c. j. ¶ † Qu[...]
extra pro intellectu ⁊ declaratiõe huius materie: que ⁊ qua[...]
ista feuda guardie ⁊ gastaldie ⁊ pro mercede alicuius rei[...]
fuerit ratio quare durant tantum anno. Et rñdeo ꝙ ad p[...]
declaranda plurimi doctores elaborauerunt ponentes va[...]
tellectus: quos seriatim videamus. Nam quidam dicũt ꝙ [...]
da fiunt isto modo vcz vt si dñs concedat alicui aliquã re[...]
strum: guardandum: ⁊ gastaldandum ⁊ custodiendum. ⁊ p[...]
cede talis guardie ⁊ gastaldie seu custodie: vult ꝙ habeat [...]
castrum seu rem in feudũ. Et rationẽ quare talia feuda re[...]
elapso anno assignant: quia cum ista feuda emerẽtur: vt h[...]
detur quod incidant in legem iul. ambitus vt. l. j. ff. ad. l. iu[...]
tus ⁊ per consequens possunt talia feuda reuocari. l. fin. C[...]
hanc. lec. sensit quedaz gl. in apparatu antiquo q̃ cõiter h[...]
habetur. Sed hec lectura non tenetur: tum qꝛ per dictã rõ[...]
sent incontinenti reuocari: tũ qꝛ per pecuniaz licite emunt[...]
a dñis. vt. s̃. dixi. ¶ Quare alij ponunt secundã lecturã q̃ [...]
vcz si dedi tibi feudum meum ad guardandũ vel ꝓcurand[...]
modo ⁊ forma vt in tali re sis guardiator vel gastaldiator [...]
rator seu factor meus. Nam in tali re non assignato tẽpore [...]
deor in dubio designasse tibi istaz ꝓcuratiã: factoriã seu gu[...]
per annum tantum lz specificando t̃ps possem etiam vltra [...]
hoc extendere. ⁊ hanc lecturam videtur sensisse gl. ĩ. in. §. se[...]
dum declarauit quid sit gastaldus. sed hec lectura similiter [...]
tenet̃ qꝛ nõ conuenit titulo nostro qui presupponit ꝙ illud [...]
erat datum erat datũ nomine feudi sz in ꝓposito nõ dabat̃ [...]
feudũ sz tãq̃ ꝓcuratori vel negocioꝝ gestori ⁊ iđ talis po[...]
lius stetisset sub ti. de ꝓcu. vel de neg. gest. vel mandati ⁊ per [...]
quens nõ cõuenit huic litere. p̃terea talis procurator [...]
set pro libito reuocari etiam ante annũ. l. in re man[...]
Jtem tales procurationes ⁊ factorie non emuntur [...]
dati. Cuius cõtrarium presupponit iste tex. nisi velis [...]
lecturam intelligendo ꝓut statim dicã in vl. lec. ¶ Quare [...]
fuerunt tertiam lecturam. vcz ꝙ iste guardiator seu gasta[...]
stitutus a rege seu a dño ad territoria seu castra sua custodie[...]
habuit ⁊ aquisiuit t̃pe durantis officij a quodã priuato [...]
feudum. Et iđ cum sit in offõ constitutus nõ dz valere tal[...]
seu ꝯcessio sed fiscus reuocat. ff. de contrahen. emp. l. non [...]
cõtra. iudi. l. j. cuz presumatur gratia officij datũ. l. sed [...]
in arrogato. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ ideo reuocat̃ post annum ⁊ [...]
qꝛ p̃sumitur ꝙ t̃pe durãtis officij nõ erit accusatus. Nã offi[...]
bat anno ⁊ hãc lec. sumũt ex. l. j. in lõbar. de acqst. actoruz [...]
hec lec. non est bona qꝛ posset tale feudũ ẽt añ annum reuo[...]
quo statim ad fiscuz est quesitũ ius. l. auferẽ. in. §. qđ a p̃side[...]
re fis. p̃terea ista lec. potius denotat accidẽtiam facti q̃ mini[...]
iuris. ¶ Quare quarti ponũt aliã lec. vcz ꝙ iste tex. cuz simi[...]
corrigatur intelligentes ꝙ hodie oĩa feuda sint perpetua ⁊ [...]
uocabilia ẽt lapso ãno. ⁊ hãc lec. sensit glo. s̃. ti. ꝓximo in. §. [...]
ver. auferre sz est falsa lec. ⁊ eã ibi reprobaui. ¶ Unde alij p[...]
quintã lec. vcz. ꝙ si guardio vel gastaldio t̃pe durãtis offic[...]
feuduz a priuato qđ tũc ipse cõcedẽs tale feudũ habet term[...]
ni ad reuocandum ⁊ si non reuocauerit tũc fiscus poterit [...]
re. ⁊ tenebit ipse fiscus dictum feudum tanto t̃pe quãto te[...]
hebat ipse guardiator vel gastaldio. l. statius florus in fi. [...]
fisci. Nam fiscus bñ põt esse feudatarius vel emphiteota [...]
de fun. pa. l. fi. ⁊ de fun. rei pu. l. fi. li. xj. ⁊ hanc lec. sequit̃ An[...]
dicẽs ꝙ sicut ꝯ alios iudices ⁊ officiales statuit̃ t̃ps. v. ann[...]
ditis ad reuocandum ea in quibus cũ officialibus cõtra[...]
l. j. C. de cõtra. iud. Jta hic propter proteruitatẽ taliũ gastal[...]
⁊ gastaldiatorum statuit̃ t̃ps anni. ĩ. ꝙ talia feuda possint r[...]
ri. Sed hec lec. non videt̃ mihi conueniẽs huic ti. qm̃ presup[...]
re vr̃ qđ ista talia feuda emanabant a dño ipsorum guardia[...]
⁊ gastaldionũ. Preterea nõ bñ posset assignari rõ diuersita[...]
re magis deat statui solũ t̃ps anni: quã in ceteris officiali[...]
delicta videant̃ a pari ꝓcedere: ergo pari pena puniri. l. si [...]
in fi. C. de epi. ⁊ cle. ¶ Quare alij: vt Ja. de bel. legunt alio m[...]
ꝙ feudũ guardie ⁊ gastaldie sit certũ feudum ꝙ est deputa[...]
stodi seu guardiano vel gastaldo domini qui custodit vel [...]
rat dñi territoria. ⁊ propter talẽ custodiã vel procurationẽ [...]
7 tur sibi tale feudũ. † Et rõ quare talia feuda finiantur anno [...]
talia officia. s. guardie gastaldie ⁊ similia non durare debẽt [...]
no. l. publius. ff. de cõdi. ⁊ de. ⁊. ff. de ferijs. l. pridie. Nam o[...]
ingrediebant̃ eorum officia in kalẽdis Januarijs: ⁊ stabãt [...]

cio p annũ. d. l. publi⁹ vñ finito officio finiebat̃ feudũ qꝛ cessante
cã dz cessare effectus. l. ad ignẽ. §. q̃uis. de iure pat. vñ dicit idem
Jac. de bel. ꝙ sicut actor dr̃ ille cui res dñi gubernãda mãdat̃ p
vt dr̃ de economo: vt no. gl. i. §. seq. ita ⁊ gastaldio dr̃ ille cui res
8 dñi gubernãda cõmittit̃. l. fi. C. q̃cũ eo. † Dicit̃ ergo secũdũ ipsũ
feudũ gastaldie: qđ cõcedit dñs alicui ꝓpter gastaldiã quã exer
9 cet qꝛ est gastaldus dñi. † Guardia vero est vbi qs deputatur ad
guardiã alicui⁹ castri ⁊ pp hoc feuduz sibi ꝯstituit̃ vel hz talis
10 gardia annexum feudũ. † Feuduz aũt ꝙ p mercede dat̃ dr̃ illud
feudũ ꝙ est cõcessuz alicui in mercedẽ pp laborẽ suũ q̃ feuda itel
ligunt̃ cõcessa ad annũ nisi exp̃sse caueat̃ ad lõgius t̃ps vt hic ⁊
ĩ. de cõten. inter do. ⁊ vas. in fi. cũ ibi no. Sed An. de yser. non vr̃
assentire huic positioni ex eo qđ vr̃ cõtinere iniuriã ⁊ iniqtatez
postq̃ non restituit̃ eis p̃tiũ p eos solutũ. ⁊ sic isti officiales non
vident̃ remunerari de eorũ laborib⁹ qꝛ possibile est ꝙ p̃tiũ p eos
solutũ sit maius q̃ id qđ receperũt de tali feudo p ãnũ. vñ debe
ret cõpẽsari labor cũ vtilitate. l. scio. ff. de annu. leg. dicit tñ qđ est
plana positio. Sz tu dic ꝙ hec lec. est bona ⁊ tenẽda ⁊ est ꝓprie
de mẽte hui⁹ litere. ⁊ eã ẽt tz Nic. de nea. nã vt dixi erãt certa feu
da deputata ad hmõi officia guardie ⁊ gastaldie. Jtẽ p merce
de alicui⁹ rei sicut sunt feuda deputata p aduocatia ꝓcuratia
cãcellaria ⁊ similiũ officiorũ qb⁹ erãt annexa certa feuda vt ꝓbat̃
ĩ. de pace tenẽ. in. §. qcũq3. ⁊ ibi dixi. Modo qꝛ p introitu taliũ
officiorum soluebat̃ dño certũ p̃ciũ ꝙ erat taxatũ s̃m qualitatẽ
officij vt ꝓbat̃ in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. i. §. hec oĩa vñ
finito officio finiebat̃ feudũ tanq̃ accessoriũ ad ipm offiñ. arg. i
l. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. facit regula accessoriũ. ⁊ eligebat̃ al
ter officialis vasallus ad idẽ offiñ nec per hoc reuocabatur p̃tiũ
solutũ pro introitu talis officij qꝛ iam illud offiñ p quo daba
tur premiũ habuerat suam executionem. facit ꝙ hr̃ in simili in
l. pe. in. §. alũno. ff. de leg. iij. ⁊. C. de pro. sacro. scri. l. si qs in sacris
li. xij. ⁊ q̃ dixi. s̃. ti. ꝓrimo. in. §. fi. in notabilibus. Et nunc habes
11 oẽs lecturas expeditas ⁊ declaratas. ¶ † Quero qd si dñs aufe
rat offiñ infra annum. an in consequentiam videatur etiã abstu
lisse beneficiuz. ⁊ dicit Bal. qđ aut iuste ⁊ cũ cã: ⁊ tũc sic. vt. C. de
sacrosan. eccle. l. sub pretextu ⁊. ff. de manu. testa. l. testamento cen
turio. Secus autem si non iuste ⁊ absq3 cã: qꝛ tunc nihilominus
dz retinere feudũ vsq3 ad t̃ps debitũ: prout in simili solet dici de
potestate qui nõ gessit offiñ culpa ciuium q nihilominus dz ha
bere salarium. vt no. in. c. aduersus. extra de immunit. eccle. post
annum aũt nulla reqritur causa: nisi istud feudũ esset datuz ad
certũ t̃ps: ⁊ dñs vellet auferre ante t̃ps: vt. C. loca. l. edẽ. ⁊ qđ no.
ĩ. de cõtẽ. iter do. ⁊ fide. c. ij. in fi. Quid aũt si dñs ꝓmisisset nõ au
ferre ex aliqua ingratitudine. ad hoc dicit Bal. nõ posse auferri
qꝛ standum est pacto. arg. in aut. de resti. fideicõ. §. nos ergo facit
ꝙ dixit Cy. in. l. sacra loca. ff. de rerũ diui. ꝙ verum videt̃ secũdũ
ipsum respectu culpe commisse per ingratitudinem cõtract⁹
sed nõ respectu igratitudinis descẽdẽtis ex delicto. vt. C. de bo.
lib. l. fi. ff. de pac. l. si vnus. §. illud nulla. ¶ Ultimo ad materiam
presentẽ vide. ĩ. de conten. feu. inter do. ⁊ vas. in. §. fi. ⁊. ĩ. in. §. seq. ⁊
in remissionibus quas ibi adduxi: ⁊ in. d. l. penulti. in. §. alũno.
ff. de le. iij. ⁊ in capitulis extraordinarijs in. §. feudum scutifero
rum. ⁊ in. §. vnum. ⁊ in. §. qđ noĩe. vbi declaratur etiaz de feudis
scutiferorum: decanorum: villicorum ⁊ si. Et ple. per Jac. ardi. i
summa in ti. q. mo. feu. acq. sub rubricella de eo ꝙ dat̃ noĩe gastal
die ⁊ gardie q hic recitatur per Bal. lz non alleget: ⁊ per cano
nistas in. c. generali de elec. lib. vj. vbi per archi ⁊ habet̃ in. c. pre
terea. extra de iure patronatus vbi etiã fit mentio de vice domi
natu: ⁊ extra de excessi. prela. ad aures.

1 ☞ Feudatario an domino onus probandi quando incũbat. ⁊ nume. seq.
4 Uasallus si recipiat ignoranter feuduz quod iam erat suũ tãq̃ guardie ⁊ gastaldie quid iuris. ⁊ nu. 7. ⁊ seq.
5 Guastaldus quis esse definiatur.
6 Officij cõtemplatione facta credunt̃ que in officio efficiuntur.
11 Gastaldus vel alter officialis emens rem tempore officij an de pecunia propria emere dicatur.
12 Gastaldie ius quot annis prescribatur.

Si vero. Jsta est scđa pars principalis hui⁹ tituli: i q̃
declaratione intẽdit de ꝯtẽtione ⁊ differẽtia q̃
posset oriri inter dñm ⁊ vasalluz circa materiã feudi guardie ⁊
gastaldie de qbus prime dixerat. Et aduertendũ qꝛ iste. §. intel
lectu sui est satis difficilis ⁊ subtilis scđm doct. propter id qđ in
eo disponit̃ videlicet vt onus ⁊ necessitas probãdi sincũbat ipsi
vasallo. pro cuius notitia sciendum ꝙ propter hanc causam ti
more quorũdam ꝯriorum vcz. §. fi. ĩ. si de ĩuestit. inter do. ⁊ vasal
lis ori. ⁊. ĩ. ti. ij. in. §. itẽ si vasallus. Jn qbus apparet ꝙ onus pro
bandi incũbat domino. Legit̃ quinq3 modis. vno modo scđm
glo. vt intelligat̃ qđ vasallus per ignorantiam suum feuduz qđ
erat rectum recognouit ab eodẽ domino noĩe guardie ⁊ gastal
die. Et ideo vasallus hz necesse probare de iure suo. ¶ † Trib⁹
alijs modis legit̃ per Ja. de bel. ⁊ primo qđ ideo feudatario in
cumbit onus probãdi qꝛ dñs negabat se vnq̃ fecisse inuestiturã
de dicto feudo. Scđo mõ legit̃ ꝙ hic sit speciale in feudo guar
die ⁊ gastaldie vt vasallos probet. alias aũt secus vt in cõtrarijs.
2 † Tertio modo intelligat̃ ꝙ gastaldio prius accepit feudum p
gastaldia sed postq̃ desijt esse gastaldio accepit illud noĩe recti
feudi sed dominus agens ꝯ ipsum negabat hoc. vnde incũbere
3 dz onus probandi ipsi vasallo. ¶ † Alio ⁊ qnto modo legit̃ per
And. de yser. qui intelligit qđ ideo feudatario incumbit onus
probandi. qꝛ dñs allegat vasallum acqsiuisse propter guardiam
⁊ gastaldiam. vasallus aũt dicebat se acquisiuisse illud feudum
ab alia tertia persona ⁊ non ꝓpter guardiã vel gastaldiaz vnde
super hoc incumbit onus ꝓbandi ipsi vasallo ꝓpter suspitionẽ
taliũ officialiũ. Et differt hec lec. a lectu. gl. qꝛ s̃z istã vasallus re
cognoscebat feudũ de quo litigat̃ ab alio q̃ a domino petẽte tã
q̃ propriũ feudũ. Sz in lectura glo. vasallus recognoscebat a do
mino suo tanq̃ feudũ guardie illud feudũ qđ erat suũ propriũ.
¶ His premissis primo declarabo text. nostrũ s̃m glo. ⁊ postea
alias lecturas in solutionibus ꝯriorũ declarabo. ¶ Jn summa
4 itaq3 hoc intẽdit s̃m lec. gl. † Si vasallus ignorãter accepit i feu
dũ guardie ⁊ gastaldie illud feudũ ꝙ erat suũ proprium ⁊ sim
plex: hz necesse probare de iure suo hoc dicit. ¶ Casus in termi
nis ita figurabit̃. Quidã vasallus noĩe proprij ⁊ recti feudi tene
bat quãdã rẽ: puta castrũ a quodã dño suo fact⁹ ẽ gastald⁹ eius
dem dñi. ⁊ accepit illud idẽ castrũ ignoranter ab eodez domino
recognoscẽdo ipm tãq̃ feudũ gastaldie. postea anno elapso dñs
predictus vult ab eo auferre dictũ castrũ sed ipse vasallus dicit
ꝙ est feudum rectum proprium ⁊ simplex. non autem gastaldie.
Querit̃ quid iuris. ⁊ rñdet̃ ꝙ nisi probet p pares curtis vel bre
ue testatum se anteq̃ gastaldio factus esset vel postq̃ gastald⁹ ẽẽ
desijt accepisse inuestiturã de tali feudo nõ poterit sibi defende
re possessionẽ sed eã coget̃ restituere domino. hic casus. lego lite
5 ram. ¶ Jn tex. ibi gastaldi. † Quid autẽ sit gastaldus gl. hic po
sita declarauit dicẽs ꝙ ille est actor seu factor cui res domini gu
bernanda mãdat̃ sicut dicimus de economo in. l. iubemus. C. de
sacrosan. eccle. Uillicus autẽ est ille qui est deputatus ad fruct⁹
colligendos. l. si cum villico. ff. de instito. ⁊ per hoc remanet ex
pedita dicta glo. Sed tu latius dicas de potestate ⁊ autoritate
huius gastaldi vt dixi. s̃. eo. in prin. ti. ⁊ p Bal. in. l. fi. C. qđ cũ eo.
De potestate aũt villici dic p Jnn. extra de fideius. ꝙ qbusdam
Jbi proprij feudi. ꝙ aũt dicatur proprium simplex ⁊ rectuz feu
dum dixi. s̃. in preambulis in tertia diuisione feudorũ. Jbi pos
sideant. i. possidere se allegent. ⁊ hoc vertebatur in dubiũ qm̃ do
minus dicebat esse feudũ gastaldie. Jbi ꝓpterea. i. ex hoc qđ al
legant se possidere tanq̃ rectum feudum. Jbi pares curtis. i. cõ
uasallos q tenẽt feudum ab eodẽ dño ⁊ sunt de eadez curia eius
dẽ dñi: vt. ĩ. qd sit inuesti. in. §. j. ⁊. ĩ. si de inuesti. inter domi. ⁊ va
sal. lis ori. ca. primo. ĩ. de contro. apud pa. ter. in. c. j. Jbi breue te
statũ. i. publicum instrumentũ. vt. ĩ. qd sit inuesti. in prin. ⁊. §. j. ⁊
q̃re ita appellet̃ dixi. ĩ. ti. ij. in pri. in euidẽtialib⁹. Et aduerte ad
vnam glossellam hic positam: q̃ dicit ꝙ quibusdam non placet:
ꝙ ista talis probatio inuestiture possit fieri p instrumentum: sed
solum p testes. quaz gl. declara per tex. in. c. j. ĩ. quot testes sint ne
ces. ad pro. no. inuesti. feu. ⁊ qđ ibi dixi in p̃io nota. ⁊ per no. per
gl. in. d. ti. qd sit inue. in p̃n. gl. magne ⁊ ꝙ dixit gl. ĩ. ti. ij. i p̃n. vtrũ
autem sit necesse ꝙ istud instrumentum sit roboratum a parib⁹
vel sufficiãt testes ẽt extranei. dixi ple. in. d. ti. q testes sunt neces.
6 in scđa oppositione videas. ¶ † No. qđ ea que fiunt in officio p̃
sumunt̃ ee facta contemplatione officij. secus si fiãt ante officiuz
inchoatũ vel post hñficiũ ꝯsũmatũ. vt hic. ⁊ dixi. s̃. in p̃n. ti. in. ij.
notabili. Et est rõ s̃m Bal. qꝛ ex q̃litate officij p̃sumit̃ qualitas
beneficij vt in aut. licẽtiã cũ ibi no. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in aut. de eccl.
§. interdicimus ⁊ ꝙ no. gl. in. l. facultas. C. de iure fis. Rõ autem
rõnis est ipse fauor dñorũ in odiũ taliũ officialiũ qui officiales
sepe malignãdo auferũt dñis multa bona vt dixit text. ĩ. de cõtẽ.
inter do. ⁊ vasal. de inuesti. in. §. j. ¶ Not. ꝙ rõne adiuncti presu
mitur qd ademptum nisi probet̃ cõcessum. vt hic ⁊ in. l. j. §. item
senatus cum. §. seq. ff. de postu. ⁊. ff. de his qui not. infa. in. l. furti
in. §. pactus. Nam si gastaldia adiungat̃ habenti feudum rectuz
presumptio est vt. d. feu. non cẽseatur feudum rectum sed potius
adẽptum. hoc est non concessum iure proprij feudi sed apertũ vt
de facili adimi possit. cũ p̃sumptio sit vt rõne officij sit cõcessuz
nisi ꝓbet̃ in ꝯrium vt dictum feudũ sit rectũ. ⁊ hoc voluit glo. fi.
hic posita in sui prin. lz non ita clare locuta sit quã gl. qdam nõ
habẽt. ⁊ qm̃ ista est via brocardica ideo de hoc dic vt super dicta
7 gl. dicam. ¶ † Opp. cũ gl. ij. ꝯ hanc lectu. gl. qđ imo vasallus reci
piendo suum feudum proprium ⁊ rectuz a domino tanq̃ feudũ
gastaldie ꝙ amplius nõ possit probare neq3 tenere illud tanq̃
feudum rectũ postq̃ semel fuit contentus illud recognoscere tã
q̃ feudum gastaldie. quia ex hoc videtur renunciasse iuri suo p̃
meuo. l. si seruos. cum ibi notat. C. de actionibus empti. ⁊. ff. de po
si. l. j. §. eleganter. Solutio. dicit glossa quod debemus intellige
re istum text. quoniam iste vasallus ignoranter hoc agebat. Se

cus antē si scienter qꝛ tūc procederet ꝯtrariū.⁊ ex hoc habes ipsam expeditam vsqꝫ ad finem. Ex qua gl. colligas tria notāda. Primū ꝙ si ꝑ impressionem vel errorē sit facta recognitio feudi aliter ꝙ̃ sit solitū: qꝺ talis recognitio non nocet causa cognita ſm Bal. ad qꝺ facit. l. cū falsa. ⁊ qꝺ ibi per Bar. ⁊ doc. C. de iu. ⁊ fac. igno. Itē no. ⁊ scꝺo: qꝺ vbi aliquis hꝫ ius in aliqua re: ⁊ sciēter ꝯtrahit super ipsa re sibi preiudicat ꝙ dic vt per gl. ⁊ doc. in. l. si aliquam rem. ff. de acqui. pos. facit. l. qui rem. C. loca. Item colligit ⁊ tertio ex hac gl. ꝙ in factis antiquis potius presumit error et ignorantia ꝙ̃ in factis recentibus: qꝺ patet: qꝛ ista gl. presupponit ꝙ iste vasallus ignorabat qualitatē sui feudi: qꝺ nō esset verisimile si factum esset recēs. ⁊ dixit Bal. hoc esse singulare. facit qꝛ memoria hoīs labilis est. l. peregre. ff. de acqui. pos. ¶ Opp. cū gl. fi. q̃ est vna gl. antiqua: quā qdam non habēt. Aliꝗ autem habent dictam gl. signatam. ĵ. i ti. se. Aliꝗ vero habēt ipsaꝫ signatā hic in fin. super ver. accepisse ⁊c. ⁊ bene: qꝛ hic optime cadit. ⁊ ita sensit gl. ĵ. ti. ij. in. §. itē si vasallus duꝫ remisit ad hic notata. Pro expeditione igitur huius gl. in ver. ar. ꝯ. Opp. cō. ea que. s̄. dicta sunt in scꝺo notabili de. l. si spōsus. §. ij. ff. de dona. iter vi. ⁊ vxo. ⁊. ff. de manu. testa. in. l. si qs libertatem in quibus apparet qꝛ ratione adiuncti presumitur licitum id qꝺ aľs esset illicitū: ⁊ quoniam ista est via brocardica: ideo non aliter soluit nisi quod remittit se ad libellū disputatoriū Pilei. vbi ipse Pileꝰ ita soluit qꝺ aut adiectio est vtilis ⁊ necessaria: ⁊ tunc ꝓcedunt cōtraria. aut nō est vtilis nec necessaria ⁊ tūc hꝫ locum iste tex. ⁊ qꝺ dixi i scꝺo notabili. de qua materia ꝑ Cy. in. l. sancimus. C. de dona. ꝑ Dy. in. c. vtile. ⁊ in. c. accessoriū ꝺ reg. iu. ꝑ Bar. in. l. j. §. cū adijcit ff. de ver. obli. ⁊ quod tradit in. d. l. si sponsus in. §. generaliter. ⁊
8 dixi. ĵ. de cōtro. inter vas. ⁊ epi. in. c. ij. notabili fin. ¶ † Op. subsequēter cū dicta gl. in ver. sꝫ huic. §. qꝺ imo huic vasallo nō incūbat onus probandi sed debeat stari eius iuramēto vt ꝓbat. ĵ. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. in. c. ij. in fi. Sol. ibi ideo qꝛ vasallus erat in pos. feudi de quo erat q̃stio hic autem propter officium non presumitur esse in possessione nisi probet sibi feuduꝫ fuisse datum sicut ptꝫ in simili quando testator legat libertatē seruo habenti peculium. qꝛ non intelligit sibi dedisse peculium nisi ꝓbet. l. j. C. de pecul. eius q lib. meru. ⁊ hoc voluit tota ista gl. vsqꝫ ad finē. ¶ Sed aduerte qꝛ ista solutio est de directo contra istū tex. qui presupponit istum vasallum possidere: ⁊ ideo tu aliter soluas vcꝫ ꝙ hic vasallus fuit: vel est gastaldio: ibi non. ⁊ iō ibi sufficit iuramentum hic non: ⁊ est ratio propter suspitionē offi-
9 cij: vt nunc dixi. ⁊ statim latius dicam. ¶ † Oppo. ab extra de. §. itē si vasolus. ĵ. ti. ij. vbi ptꝫ qꝺ onus ꝓbādi incūbit dño: ⁊ istud ꝯtrium formabat in quadā gl. antiqua que hodie cōiter nō habet: ⁊ est forte ⁊ subtile ꝯtriuꝫ vnde ipsius timore ꝯtrij facte sunt lec. doctorum. Nam Ja. de bel. primo intelligit qꝺ hic dñs agendo cōtra vasallum negabat simpľr ꝯcessisse in feudū: ⁊ iō vasallo incumbit probatio: sed in ꝯtrio confitebat se dedisse nomine guardie: ⁊ ideo sibi incūbit probatio. l. ei qui. ff. de prob. ⁊ rō diuersitatis est: qꝛ cū dñs negat simpľr. res presumit esse libera. l. altius. C. de serui. ⁊ ideo vasallo incūbit ꝓbatio: vt hic. Sꝫ vbi cōstat ꝑ cōfessionem dñi rem esse subiectā alicui seruituti. lꝫ sit dubium de qualitate seruitutis: in tali dubio probat dñs q est actor. l. actor. C. de proba. Scꝺo intelligit idem Jaco. alio modo vcꝫ ꝙ vasallus prius habuerat istud feudum per gastaldiam: ⁊ hoc ꝯstabat. sed postquam desijt esse gastaldio accepit istud idē feudū noīe ꝓprij ⁊ recti feudi. ⁊ de hoc dubitat: qꝛ dñs negabat ⁊ iō vasallus dꝫ probare vt hic. Tertio modo intelligit ipse: qꝺ hic vasalľꝰ simpliciter possidebat noīe ꝓprij ⁊ recti feudi. ⁊ dñs agendo ꝯ eum simpliciter negabat fecisse sibi inuestiturā. vñ va-
10 sallus hꝫ necesse probare prout hic dr. ¶ † Sed dñs An. de yser. ⁊ Pe. de cer. intelligūt aliō mō vcꝫ ꝙ hic constabat istuꝫ esse gastaldum vex possidebat aliud feudam ꝙ recognoscebat ab alia tertia persona pro feudo recto ⁊ proprio: dñs autē gastaldie elapso anno vult reuocare etiam istud feudum propriū dicens esse feudum gastaldie econtra vasallus dicit esse suum ꝓpriū feudū vnde onus probādi incūbit ipsi vasallo prout hic dr. ⁊ hoc ideo est propter presumptionem: que est contra ipsum gastalduꝫ. ar. in. l. siue possidetis. C. de proba. nō ob. ꝯtriū. qꝛ ibi non constabat ꝙ esse gastaldus: hic sic. vnde propter eius officium presumitur qualitas bñficij: ⁊ in dubio est presumendū illud qꝺ est verisimile ſm Bal. ar. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. quintus. ¶ Alia est lectu. ſm gl. de qua. s̄. dixi ꝙ hic vasallus ignorāter suū feudū proprū accepit pro gastaldia. Ex qbus oībus lecturis puto breuiter istam esse verā solutionē q̃tū ad ꝯtrias. s̄. formatas. vcꝫ ⁊ primo ad. c. ij. in. §. fi. ĵ. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. ꝙ ibi ponatur regula. hic vero ponat casus specialis in hoc feudo possesso ꝑ guardiatorē vel gastaldū vel similem officialem. ⁊ ratio fallētie ⁊ specialitatis est ipsa suspitio que militat aduersus ipsum officialem: vt. s̄. dixi. Ad aliud vero ꝯtrium de. §. item si vasallus. ĵ. ti. ij. §. puto ꝙ illa sit vera solutio: qꝛ hic cōstabat ꝙ iste vasallus fuerat seu erat gastaldus seu officialis. Ibi vero non cōstabat:

sed dñs simpľr hoc allegabat. ⁊ ideo ibi ꝓbat dñs. hic autem ... bat vasallus. ⁊ ita videtur sentire ⁊ intelligere istū. §. ⁊ ... traria Ja. ar. in summa: ⁊ probat. ĵ. de conten. inter do. ⁊ ...
11 de inuesti. in prin. in. §. fi. ¶ † Quero ab extra: qd si guardianus vel gastaldus vel alter officialis emit aliquā rem durante officio an admittat talis probatio si vult ꝓbare ꝙ emit de pecunijs ⁊ rebus proprijs dic ꝙ sic ſm An. de yser. ⁊ Nic. de nea. ... probatio hꝫ tollere presumptionē q̃ erat ꝯ ipsos officiales ... his qui sunt sui vel alie. iur. in. l. filium. ⁊ hoc sensit glo. ... per verbo claruerit: facit qꝛ presumptio cedit veritati ⁊ probationi. l. si. qꝺ met. cā. ⁊ maxime si bona fide ⁊ palā emit ... clam. ff. de ꝯhen. emp. l. si in emptiōe in. §. fi. De qua materia officiales possint licite emere: ⁊ de rebꝰ cōmissis sue administratiōi: siue sint tutores: siue curatores: siue ceteri administratores publici q̃ priuati vel ꝑlati. vide ple. in. d. §. fi. ⁊ in. l. j. C. contrac. iudicū. ⁊ qꝺ no. in. l. facultas. ff. de iure fisci. ⁊ ꝑ Cy. ... in aut. qbuscūqꝫ. C. de sacrosan. eccl. ⁊ ꝑ Bart. in. l. pupillus ff. de auto. tu. ⁊ ꝑ Jo. an. in addi. Spe. de instru. edic. §. nunc ver. lxxxij. ⁊ incipit. sed qd erit in prelato. ¶ Quero qd si gastaldus est cōsanguineus domini ⁊ sibi detur aliquid: an ... mat sibi datum occasione officij vel sanguinis ⁊ parētele. ... Bal. ꝙ potius ratione ꝯsanguinitatis ipsius dñi. ar. ff. de tu. l. tutor petitus. §. q̃ tutoribus. ⁊. ff. de libe. leg. l. aurelius ... tius de qua materia vtrū officialis ꝑsumat acqsiuisse occasione administrationis vel nō dic ple. ꝑ eūdem Bal. in. l. cū oppo...
12 bo. q̃ lib. ¶ † Quero an ius gastaldie possit ꝑscribi an. xxx. ... ardi. in summa sua sup hac q̃stione allegat ad ptes: ⁊ nō ... vnde tu dic ſm Nic. de nea. ꝙ nō ꝑ. l. male agit. C. de ꝑscri. ... postq̃ semp cōstat qꝺ hꝫ cām a dño. ⁊ iō dꝫ cessare ꝑscriptio ... quo dic latius prout in similibus q̃ōnibus fit ibi per doc... natio ⁊ ꝙ dicā. ĵ. si de feu. fue. ꝯtro. in. §. si qs per. xxx. ¶ ... ad materiam huius. §. vide ea q̃ dixi. s̄. eo. titu. in princi. ... missionibus pluribus quas ibi adduxi ⁊ qꝺ tangit. in. d. ... si vasallus. ĵ. ti. ij. ⁊. ĵ. de conten. inter do. ⁊ vas. de inuesti. in ... ple. ꝑ Ja. ar. in summa de ꝯten. feu. sub rubricella vbi gastaldus possidet aliquid noīe proprij feudi ⁊ rubricella sequēti ... examinat intellectum huius. §.

¶ Qui successores teneantur. Rubrica.

¶ Hanc rubricā nō inseruit Obertꝰ de horto hic ... nō erat aliq̃ rubrica sꝫ erat. §. q cōtinuat cū ꝑcedētibꝰ ... ca de his q feu. dare pos. ꝙ expsse ptꝫ ex pri. litere dum ... ro ⁊c. verū ista rubrica fuit posita postea ꝑ glossatores ... dioris diuisiōis ⁊ intelligētie vt dixi sup rubrica ꝑcedenti ... deas. Et sic hodie ista vera rubrica ⁊ ea vtimur. ⁊ ꝯsequenter iste. reputat pro capitulo ⁊ nō pro. §. ꝓut dixit glos. j. hic po... ¶ Et qm̃ ista rubrica vr̃ ēē defectiua iō eā suppleas ad hoc vt ... plena ⁊ integra. vñ in tex. ipsius rubrice. Ibi successores feu... di clerici vel laici. ibi teneant dic. s. implere inuestiturā factam decessoribus suis. ⁊ hoc mō rubrica ista est ꝑfecta. ¶ Quā ... cedentes cōtinuabis hoc mō qꝛ. s̄. proxime dixit de feudo q ... auferri a vasallo etiaꝫ ipso viuente. Nūc vero in isto ti. ... re intendit an liceat dño viuente adhuc vasallo inuestire ... de eodem feudo possesso ꝑ ipsum vasallum viuentē. ¶ Opp. ... supfluitate huius ti. per aliuꝫ ti. ĵ. hic pōt esse titulus qui ... tene. vbi ponit ꝑ̄ lis rubrica ⁊ decisio. So. dixit dicta gl. ... sita: ꝙ qdā glossatores antiq dixerūt: qꝺ iste titulus vacat ... fluat per illuꝫ. Sꝫ tu dic ꝙ nō supfluit cū ille titulus rep... teriā ꝑsentem vt aliqd addat ꝙ fieri pōt vt in aut. de equ... in. §. his ꝯsequens. cum ibi no. addit eñ ibi de filijs: de qbus nō dixerat: ⁊ iō cum ministerio additū est in dicta rubrica pōt esse titulus ⁊c. vt discernant allegationes huius ti. ... differentia vt ibi etiam dixi.

1 Inuestitura duplex ⁊ que vnaqueqꝫ definiatur
2 Prelatus nō disponet de futuris ad detrimentum succ...
3 Successor prelati quare predecessoris ratificare factum ... tur. ⁊ nume. 5.
4 Heres domini laici inuestientis compellitur ad implen... uestituram.
6 Inuestitura clerici an in testes requirat pares curtis.
7 Inuestiens de feudo nōdū apto qñ possit inuestiturā ...
8 Uasallus tenens feudum an debeat expresse consentire.

S I vero. Titulꝰ iste diuiditur in ... ptes ꝑncipales. Quoniā ... ma parte loquit de ꝑlato q feudū qꝺ ... ab ecclia ꝯcessit alteri eo tenore vt post ... possidētis adhuc viuētis haberet. In scꝺa ... loqt de laico simili mō īfeudāte. scꝺa ibi ... Prima pars subdiuidit in duas. nā primo ponit dicti ... minatiōe. scꝺo excipit duos casus. scꝺa ibi nisi. ¶ Casus ... sor ꝑlati nō cogit adimplere inuestiturā quam suus p... cerat de feudo ꝙ ab alio vasallo tenet: nisi ipse inuestitus iā fuerit missus in possessionē dicti feudi cōsentiēte dicto vasallo prio vel nisi ipse primus vasallus iam mortuus sit viuēte adhuc ꝑlato inuestiēte. laici vo ⁊ eorū heredes tenent oīmodo hmōi inuestiturā adimplere. h. d. ¶ † Premitte qꝺ duplex ē inuestitura. s. abusiua q̄ fit vbis interueniēte ānullo vel hasta. vel aliquo sili signo corporeo. Alia est inuestitura q̃ appellat ꝓpria: ⁊ ista est illa q̃ fit ꝑ traditionē possessiōis: vt. ĵ. qd sit inuestitura i pri. ¶ In text. ibi archieps: qs ⁊ vñ dicat archieps: eps: abbas ⁊ abbatissa: dixi s̄. de his q feu. da. pos. in ꝑn. sup tex. Ibi inuestiturā. s. vbalē ⁊ abusiuā. Ibi feudi. s. ꝑtinētis ad eccłiam. secus si de bonis ꝓprijs: qꝛ tūc esset idē ꝙ in laico: vt. ĵ. de cleri. q inuesti. fa. c. j. Ibi aliꝰ. s. vasallus. Ibi eo tenore: hoc ideo dicit qꝛ secꝰ si pure fieret talis inuestitura feudi vasalli adhuc viuētis. qm̃ tūc nullo tpe valeret: vt ĵ. hic po. esset ti. q succes. tene. circa mediū. Ibi decessum. i. mortē. Ibi eius. s. ꝑmi vasalli. Ibi añ decesserit. s. ipse ꝑlatꝰ q dictā inuestiturā fecit. Ibi ille. s. ꝑmus vasallus. Ibi successores eorꝫ. s. ꝑlatorū: de qbꝰ. s̄. dixit. Ibi inuestiturā. s. verbalē ⁊ abusiuā: vt. s̄. dixi. Ibi facere. s. de nouo. Ibi ꝯfirmare. s. iā factā. Nā aliud est facere aliud ꝯfirmare. qm̃ ꝯfirmatio est ꝓprie relatio ad aliꝺ ꝑam bulū: vt. ff. de libe. leg. l. aureliꝰ in. §. j. ⁊ de hoc no. ꝑ gl. in. c. īter dilectos. circa finē ex̄ de fide instr. Ibi ⁊ si ꝑ quāuis. Ibi ꝑs curtis: q sint isti dixi. s̄. ti. pri. i. §. j. sup tex. Ibi assint testes. hoc est quandocūqꝫ possit ꝓbari talis inuestitura ꝑ pares curtis vel per breue testatū: vt seqt. Ibi breue testatum: qd hoc sit declaraui in. d. §. j. vbi videas. Ibi inuestiturā. s. abusiuam. Ibi missus sit: ⁊ sic habuit ꝓpriā inuestiturā: q̃ fit ꝑ traditionem possessionis: vt. s̄. dixi. Ibi eo ꝯsentiētē. s. ꝑmo vasallo: qm̃ tūc successores cogerēt istā talē inuestiturā habere ratā ⁊ adimplere: ⁊ iō notanter dixit, iste tex. eo ꝯsentiēte ⁊c. qꝛ secus si iste inuestitus de nouo fuisset missus in clādestinā possessionē: qm̃ tūc successores nō cōpellerētur eā adimplere: cū istud capitulū sit odiosū in eo ꝙ ꝑmittit inuestiturā de reuiuētis. l. fi. C. de pac. merito nō dꝫ trahi nisi ad casū de q̃ loqt: vt in. c. odia de reg. iur. ⁊ iꝫ An. de yser. Ibi sed si ille. s. ꝑmus vasallus. Et aduerte qꝛ hic ponit scꝺa exceptio. Ibi decesserit subaudi sine filijs vel alijs ad quos feudū esset deuoluēduꝫ: qꝛ alias esset secus vt probat in. d. ti. ĵ. hic po. esse ti. q succes. tene. vbi ꝑdicta declarāt: ⁊ sic nō superfluit. vt. s̄. dixi. Ibi cogit subaudi tam ipse inuestitus q̃ eius successor ſm An. de yser. Ibi ratā habere hoc est compellere ⁊ tradere id qꝺ ꝓmissuꝫ fuit ſꝫ predictum An. de yser. ibi dederunt subaudi dummodo nō dēt pure: prout dixi in clerico per. d. c. j. ĵ. h potest esse titulus ⁊c. Ibi claruerit. i. si de iure constabit de dicta inuestura vel per pares curtis vel breue testatum vel alijs legitimis probationibus: vt in glo. hic posita. verum circa hanc ꝓbationem fiendam dic melius vt dixi. ĵ. q testes sint neces. ad probā. no. īuesti. in primo notabili. ibi compellunt subaudi ipsi laici inuestiētes vel heredes eorum siue premoriatur inuestitus siue dñs inuestiens, siue ipse vasallus. ⁊ intellige semp dūmō iste vasallus primus moriatur sine legitimis hr̄dibus ad quos dictum feudum deuolueret qꝛ tunc secus esset vt predicta probant in. d. ti. ĵ. hic po. esse ti. q successores tene. vbi ꝑdicta declarant. ¶ No. ꝙ ꝑsone ecclꝭiastice dignitatē habētes possunt īfeudare. ꝙ q̃liter intelligendū sit glo. j. hic posita in prin. sui remisit ad ea que dixit in summa Pileus. Sꝫ tu dic plenius vt dixi. s̄. de his q feu. da pos. in prin. ⁊ primo notabili ⁊
2 latius in q̃stionibus. ¶ † No. ꝙ ꝑlatus nō hꝫ autoritatē disponēdi de futuris in ꝑiudicium successoris vt hic. ⁊ in. c. ꝑcarijs extra de ꝑcario. ⁊ extra de re. ꝑmu. in. c. j. vt commutatiōes. secus autē in dño q̃ i preiudicium heredis sui pōt futura ꝯcedere vt hic ⁊ in. l. spem. C. de dona. ⁊ in. l. nec emptio. ff. de contrahē. emp. ⁊ est ratio quia prelatus prelato non est heres cū electione fiat non successione. extra de institu. ad decorem de preben. in. c. j. viij. q. j. apostolica. ⁊ consequenter successor ⁊ antecessor in prelatura nō censet eadem persona. ⁊ ex hoc non pōt predecessor supplantare suum successoreꝫ in preueniendo ante tps. De qua materia per archi. xxv. q. ij. decessor ⁊ ꝑ Bar. in. l. illa institutio in pri. ff. de here. insti. Sed in herede veri domini aliud est quoniā gerit viceꝫ defuncti. ff. de iure do. l. si ergo. §. j. Et reputatur eadem persona cum defuncto in aut. de iureiur. a mo. presti. post prin. ⁊ hoc modo pōt intelligi regula ex qua ꝑsona. ff. de regu. iur. ⁊ ꝑ hec sit expedita gl. fi. hic posita q̃ ꝑdicta sensit licet nō ita clare. De qua materia an successor teneatur adimplere factū sui predecessoris ple. no. in. c. literis extra de rescrip. ⁊ plenius per Bald. in. l. emptorem. C. loca. ⁊ in. l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. vbi etiam declarat per doc. an successor prelati teneatur stare locatiōi facte ꝑ suum precessorem. de qua. q. per canonistas in. c. fi. extra ne prela. vices suas. Sed vtrum prelatus possit diminuere debituꝫ canonem in ꝑiudicium successoris: dic per Bar. in aut. qui reꝫ. C. de sacrosan. eccle. ⁊ per Bald. in aut. si quas ruinas. in eo. titu. ⁊ circa predicta vide plures. q. per Bal. in. d. l. emptorem. An autem successor. teneat soluere debita que fecit ꝑdecessor: dic vt no. in. c. presenti. extra de offic. ordi. libro. vj. ⁊ quod habet in. c. ad
3 hec extra de solu. ¶ † No. qꝺ successor prelati nō tenet hr̄e ratuꝫ factum ꝑcessoris: nisi de iure sit cōsummatū: ⁊ est ratio qꝛ gratia que iam est assequuta suū effectum non expirat per obitum cōcedētis: vt in. c. si sup gratia. extra de offi. deleg. lib. vj. ⁊ no. extra de filijs ꝑsbyterorū in capitulo ex tua. ⁊ extra de rescriptis. in. c. ex literis. Quid auteꝫ si gratia nōdum sit sortita effectuꝫ: an expiret: dic per Bal. s̄. de his qui feu. da. pos. in prin. ⁊ per cañ. i. c. qm̃ abbas. extra de offi. deleg. ¶ No. ex isto tex. casum in quo potest tractu tpis confirmari illud qꝺ ab initio non valuit: qꝺ ptꝫ qꝛ si prelatus inuestiat aliquem de feudo nōdū sibi apto quod talis inuestitura confirmat si postea ipsi prelato inuestitori aperiat. Sꝫ intelligas ꝙ hic operatur potius sua volūtas q̃ tractꝰ tpis. ⁊ sic non obstat regula que in contrariū tradit in. l. qꝺ in initio cū ibi no. ⁊ in. l. pe. ff. de re. iu. de quo ꝑ Dy. in regula non cōfirmat de reg. iur. in. vj. Et ideo ex hoc tex. colligunt qdam qꝺ regula catoniana non habeat locum in contractibus. qꝺ an sit verum dic ꝑ doc. in. l. cum vir. ff. de vsuc. ⁊. ff. de leg. j. in. l. seruum filij. ⁊ in. l. j. ff. de reg. cato. ibi no. ⁊ in. d. l. qꝺ in initio: ⁊ in. l. obli-
4 gationū fere in. §. placet. ⁊ de act. ⁊ obli. ¶ † No. qꝺ heres domini laici inuestientis potest compelli per inuestitum ad implēdā inuestituram sibi factam per defunctum vt hic in fi. ⁊ in. d. titu. hic potest esse ti. ⁊c. ⁊ ꝓcedet talis libellus: peto talē cogi ad ratificandum. ar. huius litere. ⁊. ff. de neg. gest. l. Pomponius scribit ſm Bal. ¶ Op. cū gl. ij. in ver. sꝫ licet ⁊c. ꝙ imo prelatus non possit infeudare vt probat in aut. qbuscūqꝫ. C. de sacrosan. eccle. So. ibi ideo est ꝓhibitū qꝛ infeudabat suis cōsanguineis siue cognatis qꝺ non licet vt ibi. Alijs autem bene posset prelatꝰ infeudare vt hic. ⁊ hoc voluit ista glo. vsqꝫ ad versi. notandum ⁊c. sed tu circa hanc questionem dic melius vt plene dixi. ĵ. si de inuesti. inter do. ⁊ vas. in. c. j. in glo. fi. vbi videas ⁊ tetigi. s̄. de his qui
5 feu. da. pos. in prin. in gl. ij. in fi. ¶ † Opp. cum dicta glos. qꝺ imo successor non teneat obseruare factū predecessoris. d. c. j. ĵ. hic potest esse titul. qui succes. tene. vbi dicit quod si inuestitura est facta pure de feudo possesso per aliuꝫ quod nullo modo valet. Solu. dicit glossa fatendo contrariuꝫ in inuestitura pure facta. Sꝫ hic loquimur de inuestitura facta in diem vel sub ꝯditione vbi fit differentia inter clericum ⁊ laicum inuestientem. vnde vt declaret totam hanc materiam repetit totum casum huius tituli ⁊ in ꝯtrijs. ⁊ recita vt in ea vsqꝫ ad ver. ⁊ est quoqꝫ. Et lꝫ ista gl. bene loquatur. tu dic latius vt scripsi in ꝯtrarijs. ⁊ in. c. ij. ĵ. de feu. da. in vicē. l. cō. ⁊ in. c. moribus. ĵ. si de feu. fue. contro. Nam inuestitura pure facta non valet nisi fiat de consensu possidētis: ita ꝙ inuestitus de nouo ponatur in possessioneꝫ. quia tunc hoc liceret. ar. huius lr̄e. ⁊ probat. ĵ. q. mo. feu. amit. in. §. ꝑterea. facit ꝙ no. in. l. nihil. in. §. j. ⁊. ff. de leg. j. ⁊ ꝙ dixi. ĵ. hic po. eē ti. q succe. te-
6 ne. ¶ † Op. cū. d. gl. ꝯ ea q̃ vr̄ ꝑsupponere iste tex. vcꝫ ꝙ in inuestituris clericorū debeāt adhiberi pro testibꝰ pares curtis. Sꝫ cōtra hoc opp. de. c. j. in fi. ĵ. si de inuesti. iter do. ⁊ vas. lis ori. vbi admittunt nō solū pares: sed ēt extranei. So. dicit gl. fatendo ꝯtriū qñ clericus facit inuestiturā de rebus eccl. Nā ista litera ꝯdicit. Sꝫ qñ clericus facit inuestiturā de rebꝰ suis proprijs. tūc bene sunt necessarij ipsi pares pro testibus queadmodū disponitur in laicis inuestiētibꝰ. vt. ĵ. de cleri. q inuesti. fa. in. c. j. ⁊ hoc voluit tota ista gl. vsqꝫ ad finē. de quo ēt dixi in ꝯtrio. De qua mā ꝑ gl. pe. ĵ. qd sit inuesti. in prin. ⁊. ĵ. in ti. q testes sint neces. ad ꝓbā. not. inuesti. ¶ Opp. ab extra in eo. ꝙ hic presupponit ꝙ valet pactū appositum sup futura sucessiōe ēt sine ꝯsensu illiꝰ de cuiꝰ bonis agit. Sed hoc videtur esse ꝯ bonos mores ⁊ per ꝯñs non deberet valere. vt in. l. fi. C. de pactis. So. vt late dixi in. d. c. moribus. ĵ. si de feu. fue. cōtro. in. j. oppo. vbi glo. istud ꝯtrium formauit. ⁊ in
7 d. c. ij. ĵ. de feud. da. in vicem. l. cō. ¶ † Quero ab extra an prelatus vel laicus inuestiens de feudo nōdū aperto possit dictā īuestituram reuocare qñcunqꝫ anteq̃ aperiat. ⁊ dicit And. de yser. quē ēt seqtur Nic. de nea. qꝺ non ex eo qꝛ talis ꝯcessio est permissa de cōsuetudine feudoruꝫ. vt in dicto. c. moribus. ĵ. si de feu. fue. controuer. ꝑ hoc vide qꝺ dixi in. c. si facta. in dicto ti. Secus autē dicūt ipsi si ꝑ īportunitatē īpetrātis fuisset fcā talis ꝯcessio qꝛ tūc posset renouari. arg. in. c. ij. ⁊. iij. extra de cōces. preben. ⁊ qꝺ tangitur i. l. queadmodū. C. de agri. ⁊ cēsi. ⁊ h̄ si ꝯstaret de īportunitate īducētis ꝑlatū ad talē īuestiturā faciēdā tāq̃ non spōtaneū. ar. no. i. l. j. C. de pe. bo. subl. viij. q. j. audacter cū ibi no. ⁊ ex̄ de rescri. si qñ nō āt esset simpľr credēdū ipsi ꝑlato: ꝑ ea q̃ dixit Jo. an. in. c. ex parte. extra de verb. sig. facit. l. omnibus. C. de testi. vtrū auteꝫ
8 pape esset credendū: dic vt i. c. cū a nobis extra de testi. ¶ † Quero pro intellectu huius litere an vasallus tenens feudū debeat consentire expresse: an sufficiat ꝙ si p̄ns missioni in possessionē ad h̄ vt successor prelati teneat. Et An. de yser. hic multa dixit tandem ista est sua conclusio: quam ēt sequitur Nico. de nea. vcꝫ qꝺ sit necessarius cōsensus expressus nec sufficiat presentia. arg. eius quod no. Dy. in. c. qui tacet. de reg. iur. li. vj. ⁊ est ratio: quia tractat de preiudicio tertij. s. successoris prelati. ff. de ar. l. sicuti. ⁊ quod not. in. l. etiam. ff. de auto. tuto. ⁊ videas de tacito consen

ſu id qḋ dixi.ſ.q.mo.feu amit.in.§.ꝑterea.¶Ultimo de materia
huius ti.vide pleniſſimā diſtinctionē quā ſcripſi vltra alios ſu‑
pra de his qui feu.da.poſ.in ꝑncipio in.j.q.extra glo.⁊ in pluri
bꝰ remiſſionibꝰ ibidem in fi.cōmēti adductis:⁊ ꝙ dixi.ſ.de feu.
da.in vicem leg.cōmiſſo.in.c.ij.⁊ in.d.c.mioꝛbus.ſ.ſi de feu.fue.
cōtro.⁊ in remiſſionibus ibi adductis ⁊ ꝑ canoniſtas in.c.nulla
ex̄ de cōceſ.pꝛebē.eccle.nō va.vbi gl.allegat iſtū tex.⁊.ſ.q.mo.feu.
conſti.po.⁊ in.c.ij.⁊.ſ.de cleri.q inueſti.fa.in.c.j.⁊ in remiſſioni
bꝰ ibi deſcriptis in vtroꝗ iure:⁊ in.c.ſi qs in ius.extra de re.iu.

¶De controuerſia inueſtiture. Rubꝛica.

¶Jſta eſt vera rubꝛica vcꝫ de cōtrouerſia inueſtiture:⁊eā ſequi
tur gl.hic poſita ⁊ bñ.lꝫ qdā aliter habeāt rubꝛicā hoc mōvcꝫ ſi
ꝯtrouerſia fuerit de ïueſtitura feudi ⁊ male.¶Et ꝯtinuaꝛ iſta
rubꝛica ad ꝑcedētes hoc oꝛdine qm̄ ſupꝛa tractatū ē de ꝯceſſiōe
⁊ acqſitiōe feudoꝝ.verū qꝛ in pꝛedictis ſepe occurrūt ꝯtrouerſie
circa ïueſtituras ipſoꝝ feudoꝝ:idcirco ſuppoſita eſt hic iſta ru
bꝛica de cōtrouerſia inueſtiture.Pōt ēt cōtinuari ⁊ alio modo
vt dixi.ſ.de cōtē.iter do.⁊ vaſ.de ïueſti.feu.ſup rubꝛica.¶Et ad
uerte qꝛ iſta rubꝛica fuit poſita ⁊addita ꝑ gloſſatoresqꝛ olī nul
la erat hic rubꝛica:ſꝫ erat.§.cōpꝛehēſuſ ſub ꝑcedētibꝰ:qḋ patet
ꝑ pꝛincipiū litere:dū incipit.Si aūt ⁊c.ꝗ eſtˀdictio cōtinuatiua
⁊ aduerſatiua ad ꝑcedētia:vt no.in.l.mariti in fi.ff.de adul.⁊ de
iſtis rubꝛicationibꝰ ſatis declaraui.ſ.ti.ij.ſup rubꝛica ⁊ ī rubꝛi
ca ꝑcedēti.¶Op.cū dicta gl.de ſupfluitate huius ti.ꝑ aliū titu‑
lū ſimilē.ſ.de cōtro.feu.apud pares ter.¶So.qdam fatētes cō‑
trariū gloſſauerūt hic qḋ iſtud gl.c.vacat ꝑ illū ti.⁊ hoc voluit
iſta vſꝗ in finē.Sed tu dic ꝙ imo nō ſupfluit:neꝗ vacat.qm̄ in
hoc titulo declaraꝛ qs teneaꝛ pꝛobare ïueſtiturā.Jbi aūt decla
raꝛ apud quos iudices debeat talis ꝗſtio determinari:⁊ ſic ptꝫ
apertede diuerſitate materie īter hos titulos.ſilr nō ſupfluit in
ti.ſ.de cōten.inter do.⁊ vaſ.de inueſti.feu.⁊ titulū.ſ.de conten.
inter do.⁊ vaſ.de inueſti.⁊ titulꝫ infra ſi de inueſtit.inter do.⁊
vaſ.lis oꝛiaꝛ:vt ibi dixi.Que aūt differentia ſit īter cōtrouerſiaꝫ
litem cām ⁊ qōnem:dic vt no.in.l.j.ff.de teſti.⁊.C.de tranſ.l.cau
ſas.⁊ ibi Cy.⁊ per canoniſtas in.c.foꝛus.extra de ver.ſigni.

1 ¶Uaſallus legitime pꝛobans inueſtituraꝫ a domino mitteꝛ
in poſſeſſionem.
2 Jnueſtitura noua feudi aut per pares curie aut per inſtrumen
tum pꝛobabitur.
3 Bꝛeue teſtatum qḋ ⁊ quare ſic vocetꝛ hic aperte demonſtratur.
4 Jnueſtitura noua an fuerit facta ſi dubiteꝛ per pares curie pꝛo
babitur.
5 Uaſallus poſſeſſionē feudi non aſſequeꝛ inueſtitura verbali.
6 Poſſeſſio coꝛpoꝛalis ꝑſumptionē pꝛo vaſallo afferet poſſidēte.
7 Actoꝛe nil pꝛobante an debeat reus abſolui.
8 Controuerſia feudi exiſtente inter dominum ⁊ vaſal.cui debeat
deferri iuramentum.
9 Dñs feudi qñ vaſallum compellat vt inueſtituram oſtendat.

Si aūt. Diuide iſtud ꝑncipiū vſꝗ ad.§.
ſi vo feudū ī ꝗtuoꝛ partes.Nā in
ꝑma poniꝛ qḋ.Jn ſcḋa rñſio ad qōnē qñ vaſal
lꝰ nō exiſtēs in poſſeſſiōe ꝓbat de ïueſtitura feu
di ꝑ ꝓbationes legitimas.Jn tertia qñ vaſallꝰ
nō ꝓbat legitime ſed eſt ī poſſeſſiōe feudi.Jn
quarta qñ vaſallus nō ꝓbat neꝗ eſt in poſſeſſione ipſius feudi.
1 ſcḋa ibi ſi inueſtitura.tertia ibi ſi vero.quarta ibi ſi aūt.¶†Ca‑
ſus.ſi vaſallus per pꝛobationes legitimas pꝛobauerit de inue‑
ſtitura cogitur dominus eum in poſſeſſionem feudi mittere.va
ſallo vero nō ꝓbanti ſed in poſſeſſione exiſtenti deferꝛ ſacramē
tum.vbi vero vaſallus neꝗ pꝛobat neꝗ eſt in poſſeſſione tūc di
cta controuerſia dirimiꝛ ꝑ ſacramētū dñi.h.d.¶Premitte pꝛo
euidētia ⁊ pꝛimo id qḋ ꝑmiſi.ſ.de ꝯſuetudine recti feudi in.§.ſa
cramentū in pꝛin.vbi videas.¶Jtē ꝑmitte ⁊ ſcḋo qḋ duplex eſt
ïueſtitura.ſ.ꝓpꝛia ⁊ abuſiua vt.ſ.qd ſit inueſti.in ꝑn.⁊ dixi.ſ.in
2 ti.ꝑce.in ꝑn.¶†Jtē ſcias ⁊ tertio ꝙ noua ïueſtitura feudi dꝫ ꝓ
bari aut ꝑ pares curie aut ꝑ inſtrm̄ a paribꝰ ꝯfirmatū vt ꝓbaꝛ
in.d.ti.quid ſit inueſtitura in.§.j.vbi ēt declaraꝛ q ſint pares cu‑
3 rie qm̄ ſunt cōuaſalli tenētes feuda ab eodē dño.†Quid autē ſit
bꝛeue teſtatum ⁊ quare ita appelleꝛ:dic ꝙ eſt inſtrumētū publi‑
cū vt ꝓbaꝛ in.d.§.j.⁊ iḋ taliter appellatur qꝛ ſit bꝛeuibus verbis
ꝭm Bal.hic per.l.j.ff.de here.inſti.⁊.C.de cōuenien.fi.debi.l.iter
chartulas.⁊.C.de fideic.l.verbū volo.Sꝫ teſtatū iḋ diciꝛ ꝭꝫ An.
de yſer.ſ.de feu.guar.ex eo qḋ indicto inſtrumēto publico ſolēt
interdū eſſe ſubſcriptiones teſtiū ſeu atteſtatiōes ⁊ ipſiꝰ notarij
illud ꝯficiētis ꝓut cōiter ſit vt ꝓbaꝛ in aut.de inſtru.cau.⁊ fi.in
§.ſi vo moriaꝛ col.vj.¶Jn tex.ibi fuerit:ſubaudi qꝛ vaſallus di
cit ſe ïueſtitū de feudo a dño ſed dñs negat.vlˀ quocūꝗ alio mō
vertaꝛ dicta cōtrouerſia ſiue actiue ſiue paſſiue ꝭꝫ Bal.l.lucius.
§.tres heredes.ff.ad treb.Jbi fidelem.i.vaſallum q etiam appel
laꝛ fidelis vt dixi.ſ.in ꝑambulis in.q.vij.Jbi quid iuris vcꝫ cui

incūbat onus ꝓbandi ⁊ ꝗliter dicta controuerſia dirimatꝛ...
inueſtitura ſubaudi abuſiue ⁊ de nouo.Jbi recte.i.ltime ...
audias ⁊ hic ꝓbatū fuerit ēt legitime ꝑ vaſallū qñ tūc dñs...
pellitꝛ tradere ⁊ dare vaſallo ꝓpꝛiā ïueſtiturā ipſiꝰ feudi...
tradere ſibi coꝛpoꝛalē poſſeſſionē vt ſeqꝛ.Jbi a dño.i.dice...
feudū nō dēre ſpectare ad ipꝫ vaſallū ſꝫ dēre ſibi dño reſti...
eo qꝛ iſte vaſallus dicebat ꝙ ſpectabat ad ipſum ⁊ quod...
inueſtitus ex eo qꝛ ſteterat ī poſſeſſionē dicti feudi ꝑ anni...
dño ſciēte ⁊ nō ꝯdicēte.Jbi ei.ſ.vaſallo.Jbi defenſio idē...
mentū ad ſui defenſionē:ꝑ qḋ iurabit ꝙ ipſe vaſallus fuit...
ſtitus:vel pater ſuus de dicto feudo:vt ꝓbatur.ſ.ſi de inue...
do.⁊ vaſ.lis oꝛi.in.c.ij.in fi.⁊ in.d.§.ſacramētū.Jbi propter...
ſeſſionem ideſt propter ꝑſumptionē poſſeſſionis:vt.ſ.de ꝯ...
recti fue.§.fi.in fi.Jbi non fuerit ſubaudi ipſe vaſallus...
pꝛadictis modis ſcꝫ per pares curie vel bꝛeue teſtatuꝫ...
rit pꝛobare ipſe ideꝫ vaſallus.Jbi illius ſcilicet domini...
fenſio:hoc eſt qꝛ dominus iurabit nunꝗ inueſtituram fa...
ctam de tali feudo ipſi aduerſario.⁊ intelligas quod ſit a...
quod moueat iudicem ad iſtam declarationē ſacramēti...
§.ſacramentum.ꝭm An.de yſer.⁊ Bal.Et ſilr itelligas i...
ꝓcedere qñ vaſallus nō recognoſcebat aliud feudū a do...
de quo nō erat cōtrouer.qm̄ ſi recognoſceret aliud feudū...
nulla eſſet cōtrouerſia deberet ſtari ſimplici vbo dñi abſ...
4 mēto aliquo:vt ꝓbaꝛ ſtatim ī.§.le.ꝭm verū intellectū.¶...
vbi agiꝛ de noua inueſtitura:⁊ dubitaꝛ an ſit facta vel n...
ri ꝓbatio ꝑ pares curie:vt hic.⁊.ſ.qd ſit inueſti.in.§.j.q...
gas vex qñ dñs hꝫ pares.ſecus aūt qñ nō hēret pares:q...
ſet fieri ꝓbatio ēt ꝑ teſtes extraneos:vt.ſ.qd ſit inueſti.in...
inueſtitura.⁊ in gl.j.hic poſita.Pōt quoꝗ ꝓbari dicta...
ueſtitura ſolū ꝑ teſtes pares:vt.ſ.dictū eſt.ſꝫ etiā per pub...
ſtrumētū in quo ſint deſcripti teſtes pares ſaltē duo vel...
hic ⁊ in.d.§.j.qd ſit inueſti.Quidqd dixerint ſapiētes m...
nēſes ꝗuoluerūt ꝙ vbi ſit ꝓbatio ꝑ publicū inſtrumēt...
tūc pares nō ſint neceſſarij ad roboꝛationē dicti inſtr...
ſufficiāt ēt teſtes extranei.ꝗ opi.ſeu ꝯſue.nō eſt ſeruāda...
trahēda ad alia loca niſi vbi viget:vt.ſ.q teſtes ſint nec...
han.no.inueſti.i.c.j.⁊ī gl.ij.hic poſita ꝗ ꝑ hoc remane...
⁊ ꝓbanꝛ ꝑdicta.ſ.de notis feu.in.§.j.⁊ ple.no.ꝑ gl...
ſit inueſti.in pꝛin.vtrū aūt iſtud bꝛeue teſtatuꝫ ...
imbꝛeuiaturā vel ꝑ ſigillū dñi dixi.ſ.q teſ.ſint nec...
5 inueſti.in.ij.oppo.¶†No.ex hoc tex.ꝙ per inueſtitura...
lem ⁊ abuſiuā non adipiſciꝛ vaſallus ꝑpterea poſſ...
facit.c.ꝑ tuas extra de dona.⁊ ꝙ not.in.c.ex oꝛe.extra...
ſiunt a ma.parte capi.⁊ ꝑ Jnno.in.c.ex parte.extra de...
Dy.in.c.j.de reg.iur.Jntelligas tñ qḋ feudū benefi...
ipſi vaſallo.qḋ ptꝫ:qꝛ dñs teneꝛ pꝛeciſe ad tradition...
nis:⁊ mittere ipſum vaſallum in vacuam poſſeſſion...
di ita ⁊ taliter ꝙ poſſeſſio nō ſit impedita neꝗ occupa...
ita ꝙ ſit vacua ab omni impedimento ⁊ hoc ſenſit gl...
ſita in pꝛin.facit ꝙ not.in.l.cū res.C.de pꝛoba.⁊.l.ij...
emp.⁊ ꝑdicta ꝓbanꝛ.ſ.de no.fi.foꝛ.in fin.vbi etiam p...
differat ⁊ ſic moꝛoſus in tradenda dicta poſſeſſiōe q...
reſarcire ibi vaſallo oēm vtilitatem quā habuiſſet ipſe...
ſi incōtinēti fuiſſet ſibi tradita.Et nihilominus vltra...
hiꝛ ipſe dñs ꝑciſe ad tradēdā ipſam poſſeſſionem nec...
ēt volendo ſoluere intereſſe.qꝛ poſtꝗ ſemel fecit inueſti...
ſuſcepit a vaſallo ſacramētū fidelitatis nō pōt amplꝰ...
vt.ſ.ſi de feu.fue.cōtrouer.in.c.ſi facta.⁊ in dicta gl.ij...
ꝗ per hoc remanet expedita.facit inſti.de dona.in.§...
⁊ qḋ ple.no.in.d.c.ſi facta.Et ïtelligas hoc verū:qñ...
tradende.alˀs aūt teneret ſolū ad intereſſe.arg.ff.de ac...
ſeruus.§.fi.ff.de ꝯhen.emp.l.rem alienam.⁊ qḋ no.in...
trahen.emp.in.§.cum autem.ꝭm Bal.vtrum autem...
cem pꝛomiſſionem de inueſtiendo teneatur dominus...
6 xi in.d.c.j.in fi.de no.fi.foꝛ.in.d.c.ſi facta.¶†No.ꝙ p...
poꝛalis inducit pꝛeſumptioneꝫ pꝛo vaſallo poſſiden...
ipſam poſſeſſioneꝫ deferatur in dubio ſacramētū vaſal...
lendam controuerſiam:vt hic ⁊.ſ.de conſue.rec.feu.in...
Magnum eſt enim cōmodum poſſeſſionis.l.is qui de...
ff.de rei vendi.⁊.ſ.de cōten.inter do.⁊ vaſ.de inueſti...
notatis.Quod intelligas verum ꝯcurrentibus duob...
mo qḋ ipſe vaſallus ſteterit ⁊ perſeuerauit in dicta p...
ipſius feudi ad minus ꝑ annuꝫ dño ſciente ⁊ patien...
inueſti.inter do.⁊ vaſal.lis oꝛi.c.ij.in fi.⁊ in glo.iiij.h...
per hoc eſt expedita.Secundo ꝙ ipſe vaſallus bona fi...
poſſederit ⁊ non doloſe.qꝛ alias dolus non patrocina...
vt.C.de lib.cā.l.cauſa.⁊ in gl.v.hic poſita.ꝗ per hoc e...
ſui pꝛin.vſꝗ ad verſic.quid erit ⁊c.⁊ circa pꝛedicta vid...
in.d.§.fi.in vltimo notabili facit.c.j.in.§.j.ſ.de milit...
contu.eſt.⁊ quod no.per Jnnocen.in.c.cōſtitutus.extra...
7 pꝛeſby.¶†No.ex hoc tex.in fi.qḋ lꝫ ſecunduꝫ regulas...
actoꝛe nihil pꝛobante deberet reus abſolui etiā abſꝗ...

vt.l.q accuſare.C.de eden.tñ in materia feudali vbi vaſallus ni‑
hil pꝛobat de iure ſuo poterit iudex ſi ſibi videbiꝛ nihilominus
deferre ſacramētū dño:vt hic ⁊ in.d.§.ſacramentū.ſ.de cōſue.re.
feu.⁊ qḋ ibi dixi in.ij.nota.⁊ in.§.fi.eo.ti.no.Dixit tñ Bald.hic
qḋ vbi dñs vult abſolui:qꝛ nihil eſt cōtra eum pꝛobatum quod
tunc nō opꝫ ꝙ iuret:extra de pꝛoba in.c.ij.⁊ de fide inſtru.c.inter
dilectos.Sed ſi vult abſolui qꝛ vaſallus nō eſt vaſallus tunc dꝫ
iurare vt hic.qḋ pꝛobat per no.in.l.iul.ff.de condi.inde.⁊ de iu‑
8 rein.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſoꝛi in pꝛin.¶†Queꝛo cū dicta gl.v.in v.qd
erit.Quid ſit ꝯtrouerſia feudi vertaꝛ iter do.⁊ vaſ.⁊ neuter eoꝝ
poſſidet feudū.⁊ in dicta cā ſit locus delatiōi ſacramēti.ꝗriꝛ cui
debeat deferri ꝑ iudicē.Et rñdet gl.ꝙ ſi ambo ſint equalis cō‑
ditiōis.qꝛ tūc eſt deferēdū reo potiꝰ ꝗ actoꝛi ꝑ regulā fauoꝛabi
lioꝛes.ff.de re.iu.alˀs aūt dꝫ deferri honeſtioꝛi ꝑ not.in.l.in bone
fidei.C.de iureiu.⁊ pꝛobaꝛ in.d.§.ſacramētū.ꝑ quem.§.oīa iura
feudalia loquētia de ſimili materia debēt regulari.⁊ hoc voluit
tota iſta gl.vſꝗ ad fi.⁊ ēt alia glo.ſequēs ꝗ ad hoc idem tendit
⁊ latius declarādo vcꝫ vt hoc totū relinquaꝛ ī arbitrio iudicā‑
tis ſeu curie curam quibus talis controuerſia vertebaꝛ.De qui
bus iudicibus habetur.ſ.de contro.feu.inter pa.ter.in.c.j.q iu‑
dices ſeu curia dñi poſſunt ſacramētū deferre:ꝓut eis meliꝰ vi‑
deꝛ attentis circūſtantijs debitis vcꝫ cōditione ꝑſonaruꝫ an ſit
honeſta vel non.Jtem ꝗtitate ſeu qualitate feudi:an ſit magnū
vel paruū.Jtem an quis ſteterit diu in pacifica poſſeſſione.Jtē
⁊ alijs circunſtātijs pꝛout animus iudicis mouéri poſſit ad id
deferēdū vel nō deferēdū ⁊ hec oīa ꝓbanꝛ i.d.§.ſacramētū.⁊hoc
modo habes expeditas omnes iſtas gl.que ⁊ ſi bene loquantur.
Tamē tu dic latius capiēdo omnia membꝛa etiam vltra docto
res vcꝫ qꝛ interdum ſacramentum defertur a parte pti.⁊ tūc ꝑs
cui deferꝛ tenetur omnino iurare vel referre.l.manifeſte turpitu
dinis.ff.de iureiur.⁊ in.d.§.ſacramentum.⁊ in.l.generaliter.C.
de iureiu.Jnterdum deferꝛ a iudice parti.⁊ tunc aut actoꝛ ple‑
ne pꝛobat.⁊ tunc non eſt neceſſarium ſacramentum:qꝛ abſꝗ ſa
cramento reus venit ꝯdemnandus dicta.l.q accuſare.⁊.ff.de rei
vendi.l.officium.Aut nullo modo pꝛobat.⁊ venit reus abſoluē
dus de iure cōi vt in.l.ꝑīti.in.§.ſicubi.C.de his qui ad eccl.ꝯfu.
Sꝫ tñ in materia feudali poterit iudex illud deferri ſi ſibi vide
hiꝛ expedire vt hic in fi.⁊ in.d.§.ſacrm̄.qḋ ïtelligit Bal.qñ dñs
vult abſolui:eo qꝛ iſte nō eſt vaſallus.ſꝫ qñ vult abſolui eo qꝛ ni
hil eſt ꝓbatū:tūc abſolueretꝛ abſꝗ iuramēto:vt.ſ.dixi.Sꝫ tu in
diſtincte teneas ꝙ ſit arbitriū iudicis:dūmō aliqd ſit ïductū qḋ
moueat animū iudicis ad ita deferēdū.vt ī.d.§.ſacramētū.Aut
ſemiplene ꝓbauit.vel aliqua pars aliqd induxit ꝙ moueat ani
mū iudicis ad illud deferēdū.⁊ tūc arbitrio ipſius cōmittiꝛ:qꝛ
ꝯſiderabit oīa de qbꝰ in hac gl.fi.ſit mētio.Jtē ꝯſiderabit an vnꝰ
tm̄ ipſoꝝ litigātiū ſciat veritatē:quo caſu ipſi ſoli eēt deferēduꝫ
l.iuſiur.§.j.ff.de iureiur.Si vero vterꝗ nouit ⁊ tūc deferꝛ hone
ſtioꝛi.vbi aūt in oībꝰ ſunt equales:tūc dꝫ deferri reo ꝑ.d.l.fauo‑
rabilioꝛes.⁊ in glo.hic poſita qḋ intelligas ſi hoc videaꝛ iudici
vt qꝛ feudū eſt magnū vel ēt actoꝛi ſi feudū ē paruū vel ꝓut ipſe
iudex arbitrabiꝛ.Jn dubio aūt magis deferꝛ poſſidēti pꝛopter
cōmodū:vt hic ⁊ ī.§.cōmodū.iſti.de interdictis.Jtē ⁊ potiꝰ reo
ꝗ actoꝛi ꝑ no.ī.d.l.in bone fidei.Et videas ēt ad ꝑfectionē huiꝰ
diſtinctionis ⁊ materie cetera ꝗ dixi in.d.§.ſacramētum in ſcḋo
notabili ⁊ latius ī qōne ꝗ ïcipit ꝗro vbi iudex ⁊c.vbi ēt declara
ui an ſit ſemp deferēdū inducēti ſemiplenā ꝓbationeꝫ pꝛo ſe ⁊c.
Qualis aūt ſit effectus ipſius ſemiplene ꝓbatiōis.ibidē dixi in
q.ꝗ incipit ꝗro qs ſit effectus ⁊c.Addas tñ vnum ꝙ eſt nota.di
gnum.ꝙ ꝑdicta oīa ſunt vera niſi qñ ex foꝛma ſubſtantiali ipſiꝰ
actus vel ꝓbationis eēt neceſſariꝰ certus numerus teſtiū qꝛ tūc
talis actus nō poſſet ſuppleri ꝑ iuramētū vel ꝑ alias cōiecturas
qꝛ imo dꝫ ꝓbari ꝑ ipſos teſtes ſubſtātiales vt no.ꝑ gl.in.l.cū ꝓ‑
9 ponebaꝛ.ff.de leg.ij.⁊ tenet Bal.ſ.eo.in.§.itē ſi vaſallꝰ.¶†Que‑
ro ab extra an dñs poſſit cōpellere vaſalluꝫ vt oſtendat ſibi ſuā
inueſtiturā.dic per Bal.in.l.ij.C.quō ⁊ qñ iudex.⁊ per Joā.an.
in addi.Specul.de feudis in.§.j.in pꝛin.⁊ per Bart.in.l.j.C.de
conducto.⁊ pꝛocu.li.xij.⁊ vide no.x.q.iij.qꝛ cognouimus.⁊dicit
Bal.ꝙ nō pōt dñs hoc facere ꝑ ſe ſed ꝑ pares curie vt in.c.j.ſ.de
milite vaſal.Sed dicit Barto.quod vaſallus non compellitur
dicere titulum ſue poſſeſſionis quod eſt verū ſi pꝛetendat ſe ha‑
bere pꝛoprietatem.ſecus autem ſi pꝛetendat tituluꝫ in re aliena
vt in ꝓpoſito noſtro ꝭm Bal.⁊ in.c.oꝛdinarij.de offi.oꝛdi.⁊ per
archi.in.c.j.de reg.iu.Jnterrogabiꝛ ergo an ſit vaſallus:⁊ ſi di‑
cat ꝙ ſic mandabūt pares qḋ oñdat titulū.Si aūt negat ⁊ cō‑
uincaꝛ de mēdacio:tūc ꝑdet feudū iuxta ea ꝗ hñtur in.c.vaſallꝰ
feudum.ſ.ſi de feu.fue.ꝯtro.¶Ultimo de materia pꝛobandi no
uam inueſtituram dixi ple.in.d.c.j.ſ.qui teſ.ſint neceſ.ad pꝛobā.
no.inueſti.⁊ in pluribus remiſſionibus ibi adductis.De mate
ria vero an ⁊ qualiter dñs teneatur tradere coꝛpoꝛalem poſſeſ‑
ſionem feudi:de quo vaſallus eſt inueſtitus.dic vt in.d.§.fi.ſ.de
no.fi.foꝛ.⁊ qḋ ple.dixi.in.c.ſi facta.ſ.ſi de feu.fue.contro.vbi plu‑
res qōnes ad materiam pertinētes foꝛmaui ⁊ in copioſis remiſ

ſionibus ibi adductis:⁊ in.d.§.ſacramentum.vbi plene mate‑
riā explicaui.⁊ in pluribus remiſſionibꝰ ſilr ibi deſcriptis.De
materia vero qñ oꝛiꝛ ꝯtrouerſia circa inueſtiturā dic vt.ſ.de cō‑
tē.iter do.⁊ vaſ.de ïueſti.i.c.ſi qs miles.⁊ in alia rubꝛica de cōtē.
inter do.⁊ vaſ.in.c.ſi fuerit.⁊ ꝑ Ja.ard.in ſumma in ti.de cōten.
feu.ſub rubꝛicella qñ ſacramētū datur vaſallo ⁊ qñ domino.et
de capi.extraoꝛdi.in.§.quicūꝗ.
1 ¶Controuerſia de feudo ſi fuerit inter dñm ⁊ vaſal.quando
ſtetur ſimplici verbo domini.
2 Licitum ratione adiuncti eſſet pōt quod alias non liceret.

§ Si vero feudum. Supꝛa ꝓxime declaraui qñ
vaſallꝰ nō eſt in poſſeſſiōe:ne
ꝗ ꝓbare pōt de inueſtitura feudi:de quo eſt ꝯtrouerſia.ꝗ caſu
ſi nō hꝫ aliud feudū a dño dꝫ ſtari ſacramēto dñi ꝓ dirimēda di
cta ꝯtrouerſia vt ibi.Sꝫ ſi dictus vaſallꝰ haberet ēt aliud feudū
indubitatū de quo nō eſt ꝯtrouerſia.tūc ad tollēdā dictaꝫ ꝯtro
uerſiā ſtareꝛ ſimplici aſſertiōi dñi abſꝗ aliquo ſacramēto vt hic
1 lꝫ gl.alr intellexerit:vt.ſ.dicā.¶†Et in ſumma hoc vult lꝫ de ri
goꝛe iuris deberet ꝑ ſacrm̄ dñi dirimi ꝯtrouerſia vertēs īter ipm̄
dñꝫ ⁊ vaſallū nō poſſidētē:neꝗ ꝓbātē de iure ſuo:etiā dato qḋ
ipſe vaſallꝰ poſſideat aliud feudū ſine ꝯtrouerſia ab eodē.tñ de
eqtate ſup dicta ꝯtrouerſia dꝫ ſtari ſimplici vbo dñi abſꝗ ſacra
mēto:poſt ꝯſtat ipm̄ eſſe vaſallū de alio feudo indubitato.h.d.
¶Jn tex.ibi aliqs.ſ.vaſallus.Jbi fuerit.ſ.ipſe vaſallus.Jbi pꝛe
dictis rōnibus.ſ.ꝑ pares curie vel bꝛeue teſtatum:vt dictum eſt
in.§.ꝑcedēti.Jbi defenſio.i.dño eſſet deferēdū ſacramētū ad ſui
defenſionē:vt dixi in.d.§.ꝑcedenti.Jbi ex oꝛdine.i.de rigoꝛe:ac
ſi nō ꝯſtaret eū eſſe vaſallū de alio feudo.Jbi remittiꝛ exponiꝛ
ꝭm gloſellā interlinearem hic poſitam iſtud verbuꝫ remittiꝛ.i.
auferꝛ:ꝗſi velit dicere gl.ꝙ auferatur dño defenſio:⁊ deꝛ ipſa de
fenſio vaſallo.hoc eſt dicere:qꝛ ſtabiꝛ ſacramēto vaſalli ⁊ nō dñi.
⁊ hāc opi.ſecutus eſt ēt Ja.ard.Sed qꝛ iſta expoſitio gl.violat li
teram ⁊ eſt ꝯ caſum in.§.pꝛecedēti ī fi.Jdcirco tu meliꝰ ꝭꝫ alios
doc.oēs intelligas iſtā literā ꝓpꝛie exponēdo remittiꝛ.i.ſtaꝛ ſim
plici aſſertioni dñi remiſſa ſibi neceſſitate iuriſiu.⁊ ita intelligi
tur ꝑ aliā gl.poſitā.ſ.qd ſit ïueſti.in pꝛin.in gl.magna circa me‑
dium.Jbi ex eqtate ⁊ iſta eqtas ſumiꝛ ex eo:ꝙ iſte vaſallꝰ alias
eſt vaſallus ipſiꝰ dñi indubitatus.Jbi defenſio.i.iuramētuꝫ ad
2 ſui defenſionē:ſed ſtatur ſuo ſimplici vbo.¶†No.ꝙ rōne adiū
cti reperiꝛ aliquid eſſe licitum ꝙ alˀs non liceret vt hic ⁊.ſ.de cō
tro.inter vaſ.⁊ epi.c.j.in fi.⁊ ibi no.glo.⁊ qḋ no.ſ.de feud.guar.
in.§.j.Nā ex eo qḋ conſtat vaſallum litigantem cuꝫ dño eē alias
verum vaſallum de alio feudo:de quo eſt controuerſia:remittiꝛ
ſacramētum domino:vt hic:quod alias nō remitteretur.vt.ſ.
in.§.ꝑcedēti.⁊.ſ.qd ſit inueſti.in.§.j.⁊ eſt ratio vcꝫ pꝛopter reue‑
rentiam ipſius domini quem ꝯſtat eſſe dñm:vt pꝛobaꝛ in ſimili
in.l.iuſiur.in.§.q iuſiurandum.ff.de iureiu.⁊.ſ.de ꝯſue.recti feu.
in.§.in qbꝰ.⁊ ꝙ ibi dixi in.v.notabili.facit tex.ſ.de alie.feu.pa.in
§.j.⁊ quod ibi dixi in.v.notabili.Maioꝛ enim reuerentia debe‑
tur illi q vere eſt dñs quā ei quē nō cōſtat adhuc eſſe dñꝫ.ar.ſ.de
mili.vaſ.q ꝯtu.eſt.in.§.j.¶No.eqtatē eē ꝑferēdā rigoꝛi.⁊ hoc iḋ
eſt in caſu nro:qꝛ vtrūꝗ reperiꝛ eē ſcriptū.De qua materia ple.
per doc.in.l.j.C.de legi.⁊ in.l.placuit.C.de iud.⁊ in.l.ꝓſpexit.ff.
qui ⁊ a qui.ꝑ cano.in.c.fi.extra de trāſa.Qḋ aūt modis capiaꝛ
eqtas dixi.ſ.de pace iura.fir.in.§.fin.ſup text.Quot vero modis
capiaꝛ rigoꝛ ſeu ſtrictū ius no.in.d.l.placuit.¶Ultimo ad ma‑
teriam vide in.d.§.fi.de alie.feu.pater.⁊.ſ.de ꝯtrouer.inter vaſ.
⁊ epi.in fi.⁊ in remiſſionibus quas ibi adduxi:⁊ qḋ dixi.ſ.ī ꝑn.
huius ti.⁊ qḋ dixi in.d.§.j.ſ.qd ſit inueſti.ſup tex.⁊ ple.ꝑ Ja.ar‑
di.in ti.de conten.feu.ſub rubꝛicella qualiter in cauſa debeat ꝓ
ce.⁊ qua.ter.vbi examinat iſtum.§.
1 ¶Uaſallus ꝓbans ſe fouere ius ī pte feudi poſſeſſi:in ea pte
de qua eſt queſtio inter ipſum ⁊ dominum obtinebit.
2 Uaſallus in vna feudi parte ius habēs pꝛeſumitur ⁊ in alia ha
bere.⁊ nume.5.
3 Dominus de voluntate vaſalli vtile dominium accipiet ⁊ ī alia
directum conferet.
4 Dimidia quando dicatur venire partis appellatione.
5 Feudum quomodo pꝛobeꝛ paternū vt vaſallus obtineat partē
non poſſeſſam.⁊ nu.ſequen.

§ Cum autem. Cōtinuaꝛ ad ſupioꝛa qꝛ.ſ.ꝓxime d
clarauit de vaſallo q tꝫ vnū feudū a
dño ſup ꝗ nulla eſt qō ſed litigat cuꝫ dño ſup alio feudo.ꝗ caſu
ſtaꝛ ſup hac ꝯtrouerſia ſimplici dicto dñi.Sꝫ in iſto.§.declaraꝛ
qñ vaſallꝰ ē vel fuit ī poſſeſſiōe ptis alicuiꝰ feudi ſup ꝗ pte cōſtat
ipꝫ eē vlˀ fuiſſe vaſallū:verū qꝛ ipe vaſallꝰ litigat cū dño ſup alia
pte eiuſdē feudi quo caſu rōne ptis iā poſſeſſe ꝑ vaſallū dꝫ obti
1 nere ī alia pte de ꝗ nūc eſt qō.¶†Et ī ſūma hoc vult.Si vaſallꝰ
legitime ꝓbauerit ſe fouere ius ī pte feudi ꝑ ipm̄ poſſeſſi obtine
re dꝫ ēt in alia pte de ꝗ verſaꝛ qḋ inter ipſum ⁊ dñm.hoc dicit.
¶Sed pōt figurari caſus altero de tribus modis ꝭꝫ Ja.d bel.⁊
Bal.Pꝛimo modo qḋ vaſallꝰ eſt actoꝛ ⁊ aſſerit feudū paternū

sed dñs dicit illud esse nouū. Scdo mō ꝙ vasallus agēs dicit feudū paternū dñs vero negat se vllā inuestiturā fecisse. Tertio mō ꝙ dñs est ille q agit. ʒ vasalꝰ iō ꝓbat qꝛ ꝓ dño erat ꝑsumptio vt j. de grad. suc. in feu. in. §. fi. in fi. ⁊ q̄libet positio pt esse bona. Sʒ ꝓ clariori notitia sic figura casum in terminis sʒ Jo. de bel. Aliqs agnatꝰ vasalli defuncti dicit feudū ad se ptinere iure successiōis qꝛ pr̄nū fuit. dñs vō dicit fuisse nouū q̄re qd fiet. Et rn̄det qd̄ si iste agnatꝰ agēs est in possessiōe medietatis vel alteriꝰ ptis ipsiꝰ feudi vel aliqd̄ cābiū hʒ noīe ipsiꝰ ptis vl' alio mō ꝓbare poterit feudū eē pr̄nū dʒ obtinere hic est casus quē potes ꝑ te etiā aliis modis variare de qbꝰ. s. dixi lego literā. ¶ In tex. ibi quis subaudi frater vel alter agnatꝰ de linea trāsuersali. Ibi pr̄nū hʒ iō dicit qꝛ in feudo pr̄no seu antiq̄ succedūt oēs descēdētes a primo acqrēte lʒ īter se sint collaterales. vt. j. de grad. suc. ī feud. i. §. j. Sʒ in feudo nō succedūt īter se trāsuersales sʒ solū descēdētes vt j. de succes. feu. in fi. Ibi medietatis subaudi ipsius feudi de quo est cōtrouersia. Ibi partis subaudi ēt minoris dimidia sm̄ Dy. ⁊ Ja. de bel. Ibi cābiū. i. aliquā rem acceperit iure proprietatis et alodii ꝓ cambio illius partis dicti feudi quam dño restituit ⁊ loqꝛ iuxta vulgare ꝓut ēt in simili facit. j. si de feu. vas. fue. iter. in. c. j. in prin. ⁊ j. quo tempo. mil. in. c. ii. nō aūt intelligas qd̄ habuerit cambiuʒ pro toto feudo ēt pro parte nō possessa quoniā si habuisset pro toto feudo nō posset amplius aliqd petere ⁊ ita intellexit gl. ii. hic posita in secūda sui parte ⁊ bene que per hoc est expedita. Ibi illius feudi. i. illius partis dicti feudi. Ibi habuerit. s. ab ipso dño. Ibi iustis rōnibus. s. ꝑ pares curtis vel ꝑ breue testatuʒ vt dixi. s. §. primo. ⁊ statim dicaʒ in gl. hic posita. que hic tangit. Ibi obtinebit. s. ipse vasallꝰ ⁊ subaudi ꝙ obtine-
2 bit in alia pte de qua vertit ꝯtrouersia. ¶ † Not. ꝙ possessio seu ius ꝙ hʒ vasallus in pte alicuius feudi facit ꝑsumi ipsum hēre ius ēt in residuo ⁊ sic in toto feudo. ⁊ est rō sʒ Bal. qꝛ vnū extremū ipsiꝰ feudi est īdiuisibile. s. iuramētū fidelitatis vt no. j. si de feu. fue. ꝯtro. i. c. oēs ⁊ in. l. si vsusfructꝰ in. §. j. ff. de vsufr. ergo cū qs hʒ ius in parte retinere ꝑsumit ius in totū: vt no. i. l. si cui. ff. de vsufr. vn̄ istud īdiuisibile ius ꝙ est in vna extremitate ipsius feudi generat ꝑsumptionē in alia extremitate qꝛ nō dʒ vna ⁊ eadē res diuerso iure censeri. ff. de vsuca. l. eū q edes. de quo latius dixi in. d. c. oēs. Et intelligas ꝙ vasallus stetit in possessione sue ptis possesse ad minus ꝑ annū prout dixi. s. in prin. tit. in. iii. notabili. ⁊ tenet And. de yser. Et predicta prestant argumētuʒ ad qōnem de qua tetigi. j. de cōtro. inter mascu. ⁊ fe. in. c. j. i. ii. nota-
3 bili. ¶ † No. ex hoc tex. ꝙ dñs pōt accipere a vasallo suo vtile dominiū ⁊ dare sibi per cambiū in alia re dominiū directū ⁊ vtile ꝙ intelligas verū de volūtate ipsius vasalli. alias aūt secus: vt. j. de feu. si cul. non a. in. c. j. ⁊ si de feu. fue. ꝯtro. in. c. si facta. vn̄ siue permutando rem cuʒ re. vt hic vbi proprie est permutatio. l. j. ff. de rerum permu. sm̄ And. de yser. Siue rem cuʒ quantitate puta in frumento vel similibus qd̄ proprie est cambiuʒ scd̄m Bal. habet locum iste tex. Siue etiam rem cuʒ pretio adhuc habebit locum sm̄ Ja. ardi. argumen. in. l. non vtit. cum. l. seq. ff. de vsufru. Et predicta procedunt dummō tale cambium seu permutatio probet per pares curtis vel breue testatum ad similitudinem noue inuestiture alias secus sm̄ glo. ii. in principio hic po-
4 sitam que per doc. tene. ¶ † No. ex hoc tex. ꝙ lʒ appellatione partis intelligi debeat simpliciter de dimidia: vt. l. nomen filiarum §. portionis. ff. de verborum signi. tn̄ vbi iam est facta mentio medietatis si fiet subsequenter mentio partis: tūc appellatiōe istiꝰ partis pōt intelligi etiam de minima parte: vt hic. ⁊ ff. de leg. ii. l. cum filius. §. pater. facit ꝙ no. in. c. j. j. de conten. inter me et do. de por. fra. mei. ⁊ qd̄ no. in. l. j. in fi. C. de iure emphi. Interduʒ tn̄ importat eam quantitatē cui adiicit. vt in. d. §. portionis primo rn̄so. Interdum rōne incertitudinis appellatione partis ꝯtine-
5 tur totum vt no. in. l. vxori in prin. ff. de lega. iii. ¶ † Quero cum glo. j. an iste vasallus q rōne partis possesse obtinet in parte nō possessa: prout hic disponit: habeat necesse iurare dictam partē nō possessaʒ esse de suo feudo. ⁊ rn̄det ꝙ sic per ea que dicta sunt in prin. tit. vbi rōne possessionis dat defensio ipsi vasallo. ⁊ hoc voluit tota ista glo. que bn̄ loqꝛ: qꝛ rōne partis possesse ꝑsumit pro parte nō possessa: ⁊ rōne talis ꝑsumptiōis dʒ obtinere in dicta parte nō possessa mediāte iuramēto. ⁊ de hoc vr̄ casus. j. de cō-
6 ten. inter me ⁊ do. de por. fra mei. in. c. j. in pn̄. ¶ Quero cū gl. iii. qualr̄ ꝓbabit istud feudū esse paternū ad hoc vt possit obtinere ēt in parte nō possessa. ⁊ rn̄det gl. ꝙ dʒ ꝓbari per pares curie vel per breue testatum in quo sint pares curie. Nā ꝑ alios testes extraneos ēt si essent al's idonei nō posset fieri talis ꝓbatio. vt. j. de ꝯten. inter do. ⁊ vasal. de inuesti. in. c. j. in pn̄. ⁊ hoc voluit tota ista gl. vsqʒ in finē que bn̄ loquit intelligēdo eā vbi istud feuduʒ fuisset nouum in personā patris ipsius vasalli agentis. quo casu bene requirunt pares curie ad probationem inuestiture. Sʒ vbi feudū paternū fuisset antiquū: tūc talis ꝓbatio posset fieri etiā per extraneos. vt. j. q test. sint neces. ad prob. inuesti. in. c. j. de quo late dixi. s. in prin. ti. ⁊ hoc mō saluat ista gl. sm̄ doc. q̄ alias
esset falsa. vtrū aūt i dubio ꝑsumēdū sit qd̄ sit antiquū ...
7 dic vt dixi in. c. vasallus el. j. j. si de feu. fue. cōtro. ¶ † Q...
gl. iiii. qd si iste vasallus litigās cū dño nihil ꝓbauit de ... possessa: sʒ solū ꝓbauit ⁊ plene de parte possessa an hab... se iurare sup parte nō possessa si vult obtinere. ⁊ rn̄det gl. ... sufficit isto casu qd̄ ipse solus iuret. Sed si ipse nō ꝓbar... de parte aliqua: neqʒ possideret aliquā ptē: neqʒ totū: ... a dño recepisset pro aliqua parte ipsius feudi: sʒ solū ... ꝓbaret de iure suo: qd̄ hʒ ad dictū feudū. tunc deberet iu... xii. sacramentalibus si obtinere vult ipm feudū: vt. j. de ... ter do. ⁊ vas. de inuesti. c. j. in prin. ⁊ hoc voluit tota ista gl. ... finē q̄ obscure locuta est: sed eam declara ꝑ ea q̄ dixi. s. ...
8 qd̄ statim dicet in gl. se. † Quero cū gl. fi. an in casu huius ... debeat sacramento solo ipsiꝰ vasalli absqʒ aliqbus testi... rn̄det ꝙ sic per. c. ii. in. §. si aūt aliquis. j. si de inuesti. inter ... sal. lis oria. Nec ob. c. j. in ver. ceterū. j. de conten. inter do. ... inuesti. vbi ptʒ ꝙ statur sacramento dñi possessoris: ... telligi sm̄ reliquū vt distinguere debeamus qd̄ aut vasa... sidet partē ⁊ ꝓbat feudū esse paternū. ⁊ tunc dʒ stari sa... suo: deficiēte dño in probatione vt hic. Si vero nullā p... di possidet: sed ipse dominus. ⁊ tūc si vasallus deficiat i... ne stabit sacramēto dñi vt in. d. c. j. ⁊ ꝓbant predicta. j. ... in. §. fi. vel pōt solui ⁊ alio mō vcʒ ꝙ aut ꝯstat ꝙ est feudū ... bitat de qualitate ipsius feudi vtruʒ sit paternū vel co... ⁊ tūc iura solus vt hic. Aut nō ꝯstat ꝙ vnq̄ fuerit feu... ꝓcedit determinatio in. d. c. j. ⁊ hoc voluit ista gl. vsqʒ in ... satis confuse locuta est. vnde tu dicas clarius ⁊ melius ... oia membra: qꝛ aut iste vasallus probauit legitime de p... possessa: ⁊ tūc dʒ obtinere ēt absqʒ aliquo sacramēto. ... gat. c. j. j. de conten. inter me ⁊ do. de por. fra. mei. Aut p... lum de pte possessa ⁊ plene ⁊ legitime ꝓbādo feudū esse p... tūc qꝛ ex hoc non est plene probatū de parte nō possessa ... est ꝑsumptio rōne partis possesse q̄ ꝓbata ē ple. ⁊ legitime ... dʒ obtinere: prestito tn̄ sacramēto ꝑ ipsuʒ solum vt hic. ... vasallus non plene probauit de parte possessa: sed tamen ... plene. ⁊ tūc demū obtinere poterit si iurauit cū. xii. sacramenta... libus se vel ascendētes suos fuisse inuestitos de tali feu... intelligit dictum. c. j. in prin. j. de conten. inter do. ... in gl. ꝑcedēti. ⁊ ad predicta vide ꝙ dixi. j. de grad... ma op. ⁊ ꝙ no. ꝑ gl. j. qd sit inuesti. in prin. in glo... ¶ Oppo. ab extra qd̄ imo vasallus iste nō possit ... nō possessa nisi plene probet sup ea postq̄ cōfitet ... esse dñm. ex quo dñs vr̄ hr̄e suā intētionē fundatā ... de excep. So. vt ibi no. ꝑ gl. ⁊ doc. ⁊ per Dy. in. c. nullus ... de reg. iur. ¶ Ultimo ad materiā huius. §. vide qd̄ ... huius ti. ⁊ j. de conten. inter me ⁊ do. de por. fra. mei ... de feu. fue. cōtro. ⁊ in. c. j. ⁊ in remissionibus pluribꝰ ... ctis ⁊ qd̄ dixi. j. de cōtro. īter mas. ⁊ fe. in. c. j. ⁊. j. de inue... ritū facta in. §. j. ⁊ plene per Ja. ardi. in summa in ti. ... feu. sub rubricella si. circa medium.

1 ☞ Uasallus feudum tanq̄ rectum tenens illud dom... tuet si ille se per guardiam concessisse probet. ⁊ nu. 3.
2 Actoris intentione fundata reus suas exceptiones op...
4 Uasallus sine iuramento absoluitur si per dominum ...
5 Uasallus mendacii reus si fuerit beneficio priuabit ...

§ **Item si vasallus.** Supra prime dixi ... est cōtentio inter do... vertebat in dubium an feudum esset paternum vel nou... vero dubitabat an esset feudum guardie an vero esset fe... ctum ⁊ simplex habens propriam naturam feudi. ¶ ... te qd sit feudum guardie vt dixi. s. titu. ii. in prin. ⁊ p... bili ⁊ prima questione. ¶ Item quod aliud est feudum ... ⁊ ꝙ simplex habet propriā naturam feudi vt qꝛ est tr... ad heredes: nec pōt auferri sine cognita culpa. Aliud ... ctū ꝙ nō hʒ ꝓpriā naturā feudi: sicut est feudum gua... test auferri elapso anno: etiā sine culpa vasalli. ⁊ sic non ... toriū ad heredes: vt dixi. s. in preambulis huius libri ...
1 diuisione feudoꝝ. ¶ † Et in summa hoc vult iste. §. vasal... dēs feudū tanq̄ rectū tenet illud restituere dño proban... guardiā ꝯcessisse: nisi vasallus probauerit se post dictā ... suscepisse illud in feudum rectum. vbi vero dominus ni... bat diffinit ꝯtrouersia ꝑ sacramētū vasalli possidētis ... ¶ In tex. ibi castrum: idē intelligas in alia re q̄ castro ... de yser. qm̄ denotat accidentiā facti ⁊ non ministerium ... probat. j. in. §. se. Ibi pro feudo. s. recto ⁊ proprio: qd̄ non ... reuocari absqʒ culpa etiam elapso anno: vt. j. de feud. si ... amit. in. c. j. Ibi ꝑ guardiā. i. noīe guardie. qd̄ qdem feud... cari pōt elapso anno ēt absqʒ culpa vasalli vt. s. de feu. ... j. in prin. Ibi breue testatum. quid ista significēt dixi ... huius ti. in euidentialibus. Ibi ꝓ feudo. s. recto ⁊ p... ciēte. s. in totū vt qꝛ nihil inducat ꝙ pro eo faciat. Ibi ... salli. Ibi defensio. i. sacramētū ad sui defensionē vt de... prin. huius ti. sup tex. ¶ † No. ex hoc text. ꝙ postq̄ actor funda-
2 uit intentionē suā pōt reꝰ suas exceptiones opponere ⁊ ꝓbare. qd̄ ptʒ qꝛ post ꝓbationes dñi ꝓbātis feudū esse guardie admittit vasallus reus ad ꝓbādū ꝑ posterius tale feudū fuisse cōcessum in feudū rectū. qd̄ vr̄ esse ꝯ casum in. §. qꝛ no. in aut. de testi. vbi tradit regula ꝙ post dedicita testificata nō possint testes ꝓduci. sʒ nō ob. qꝛ ideo hic admittunt testes qꝛ nō excludunt ꝑ veritatē precedētiū probationū sm̄ Bal. iuxta no. in. l. officiū. ff. de rei vēdica. Nam vt ait ibi Bar. dicta regula videlicet ꝙ post dicita testificata nō possunt testes ꝓduci: debet intelligi super eisdem capitulis. Sed hic producebātur noui articuli separati totaliter ab his super quibus testes erāt examinati iuxta ea q̄ habentur in. l. emptor. C. de pre. lon. tem. ⁊ in. l. excep. C. de ꝓba. ⁊ per cañ. in. c. cum dilectus. extra de fide instru. ⁊ ꝑ Bar. in. l. ii. in. §. j. ff. vi bo. rapto. ⁊ in. l. si quidē. C. de excep. Fallit quoqʒ dicta regula in pluribus aliis casibus no. per Bal. in aut. qui semel. C. de ꝓb. vcʒ ꝓpter indiscretā publicationem vt no. glo. in de. testibus de testi. ꝑ Bar. in. l. qui per salutem. ff. de iureiurā. ⁊ no. in. c. cū causam. extra de testi. Itē propter innocentiā conseruādā ⁊ nō puniendā. l. j. §. si qs vltro. ff. de questionibꝰ. Itē quādo iudex ꝓcederet per inquisitionem. ar. no. in. l. illud. ff. de ꝓb. ⁊ per Inno. in. c. cum clamor extra de testi. Item quando ptes consentiūt. arg. in. l. fi. C. de testi. ⁊ extra de testi. in. c. pn̄tata. Itē ꝓpter restitutionē in integrū: vt ꝑ Jo. An. in. c. cū ex literis extra de in integrū resti. ꝑ Guli. in. l. vbi. ff. de edēdo. per Bar. in. l. de pupillo. in. §. nunciator. ff. de oper. no. nun. Itē ꝓpter veterū attestationū perditionē. vt. l. veluti. ff. de edend. Itē ꝓpter cause mutationē ⁊ variationē: vt extra de testi. in. c. veniēs. ⁊ per Bar. in. d. l. ii. vi bo. rapto. Item propter incongruam productioneʒ: vt in dicta cle. testibus. ¶ Utrum autem in causa appellatiōis hoc liceat. dic per nostros docto. in. l. per hanc. C. de tempori. appella. ⁊ per cañ. in. c. fraternitatis. extra de testi. ⁊ in. d. cle. testibꝰ ⁊ de huiusmodi questionibus ad hanc materiam pertinentibꝰ vide plene per Bal. in dicta aut. qui semel. C. de proba. ⁊ vide qd̄
3 dixi. j. quid sit inuesti. in. §. j. ¶ † Oppo. cum glo. j. quod iste text. nullo modo possit procedere arguendo a sufficienti partiū enumeratione quod ar. validum est in iure. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. Nā aut iste vasallus non negabat feu. esse sibi datum per guardiam: ⁊ tunc non esset necesse ꝙ dominus ipse ꝓbaret sed vasallus: vt. s. ti. ii. in fi. Aut negabat ⁊ tunc si dominus probat cōtra ipsum qd̄ est feudum guardie nō dʒ ipse vasallus amplius admitti ad probandū cōtrariū: vt in aut. cōtra qui propriā. C. de nō nu. pecu. Et hec gl. nō aliter soluit nisi ꝙ videt sentire contrarium vsqʒ ad ver. item queritur. Sed tu dic respōdēdo ad vtrunqʒ contrariū ⁊ primo ad. c. j. in fi. s. de feud. guar. qd̄ ideo hic dominus probat ⁊ non ibi quoniam hic non cōstabat quod iste vasallus vnquam fuisset guardiator ipsius domini: sʒ dominꝰ simpliciter hoc dicebat. Et ideo habet dominꝰ necesse probare si vasallus hoc neget. Ibi vero cōstabat quod erat vel fuerat guardiator seu officialis domini. Et ex hoc qꝛ presumit contra ipsum ipse vasallus habet necesse probare ⁊ nō dominꝰ vt ibi dixi in vltima oppo. in fi. Et hoc etiam voluit sentire ista glo. in fine sui. dum formauit dictum cōtrarium quod hoc modo soluendum est. Et hoc modo potest respōderi etiam ad. c. j. in prin. j. de conten. inter do. ⁊ vas. de inuesti. ⁊ ibi dixi. Ad aliud vero contrarium de dicta aut. contra qui propriam. aduertēdū quoniā ista glo. presupponere videtur quod ille qui semel fuit mentitus in iudicio ꝙ non admittatur amplius ad probādū. Sed hoc est falsum quoniam regula iuris est in contrariū nisi lex aliud iuberet: qꝛ tunc in illis casibus esset speciale: vt. l. nemo ex his. cum ibi notatis in glo. ff. de regulis iuris. vnde in. d. aut. contra qui propriā. est vnus de casibus specialibꝰ in odiū eius qui propriam scripturam abnegauit: vt ibi. ⁊ not. in. d. l. nemo. vnde ergo in casu nostro nos sumus in regula iuris cōmunis. ⁊ est ratio qꝛ a prin. iste vasallus negauit in totum rem nō spectare ad dominum: sed dicebat esse feu. Secus si a prin. negasset aliquo modo ad dominū spectare ⁊ quod erat sua propria: qꝛ tūc non posset redire ⁊ dicere esse feudalem ⁊ propter eius mēdaciū puniretur in amissione possessiōis ipsius feu. ⁊ postea litigaret vt in aut. de trien. ⁊ semis. in. §. illud. ⁊ in. l. pennl. ff. de rei vendi. secundum And. de yser. facit quod nota. j. de cōten. inter dominum ⁊ vasallum. in. §. similiter. ⁊ quod dixi in. c. vasallus. el primo. j. si de feu. fue. contro. De qua materia plene ꝑ Dy. in. c. nullus. de reg. iu. in. vi. ⁊ per Cy. in. l. j. C. de fur. ⁊ per canonistas. xiii. q. ii. in. §. finali. ⁊ in. c. veniens. el secundo. extra de testi. per Inn.
4 ¶ † Oppo. subsequenter cum. d. glo. contra istum tex. in fi. videlicet quod imo domino deficiente in probatione debeat vasallꝰ absolui etiam absqʒ iuramento per regulam. l. qui accusare. C. de eden. Solu. dixit glossa quod tale iuramētum prestat ad cautelam per ipsum iudicem prout alibi patet in. l. in bonefidei. C. de iureiurando. ⁊ in. l. admonendi. ff. eo. titu. Sed tu dic meliꝰ: vt late dixi. s. eodem titu. in princip. in prima questione. et in §. sacramentum. j. de consue. recti feudi. Nec est verum ꝙ text. iste habeat respectum ad cautelam dictarum legum. quoniā loquūtur quando sacramentū defert propter semiplenaʒ probationē precedentem. Hic vero loquimur in materia feudali vbi iudex potest deferre dato ꝙ non ꝑcedat aliqua probatio pur ꝙ sit aliquid ꝙ moueat iudicem ad ita defendenduʒ. vt dixi in locis supra allegatis ⁊ ptʒ ex hoc tex. vbi dicitur qd̄ dñs deficiebat in ꝓbatione in totuʒ: vt dixi supra in tex. ⁊ hoc modo posset saluari ista glo. quod istud sacramentum deferat ad cautelā qꝛ ita iudici videtur. ⁊ hoc ideo est propter suspitionem que militabat ꝓ domino contra vasallum ratione officii quod allegat ipsum vasallum habuisse. ⁊ ideo defert sibi sacramentū ad sui purgationem: ꝓut in simili habet in. l. pn̄ti. i. §. sicuti. C. de his q ad ec. ꝯfugi. ⁊ de iure deliberā. in. l. simus. §. licētia. ⁊. ff. rerum amotarum. l. marcellus. De materia aūt presumptionuʒ ⁊ qd operent: vide qd̄ no. in. l. si. ff. qd̄ metus causa. ꝑ Cy. ⁊ Bal. in. l. siue possidetis. C. de probat. ⁊ ꝑ canonistas. extra de sponsa. in. c. is qui fidem. ⁊ in. c. quanto. extra de presumptio. ⁊ plene in Spec. de presumpt.
5 ¶ † Oppo. ab extra quod imo si vasallus semel est conuictus de mendacio quod non possit amplius vti beneficio defensionis: qꝛ per mēdacium euacuant bn̄ficia ⁊ tollunt: vt probatur in. l. sed si dubitet. in. §. j. ff. de fideiusso. Solu. hic mendacium ⁊ veritas possunt simul stare cōsiderata diuersitate tēporis: nam dicebat vasallus esse feudum rectū: quo casu licet fuisset feu. guardie ⁊ hoc negasset: tn̄ considerata veritate presenti admittit ad probādū: qꝛ ista possunt simul stare quod fuerit feu. guardie: ⁊ tunc sit rectum vn̄ negatio non fuit falsa. Sed in contrario fuit negatio prorsus falsa ⁊ non potest saluari: ꝑ aliquod tp̄s merito tūc ꝑ negationē falsam perdit bn̄ficium. simile videmus in. l. cum de indebito. ff. de proba. ⁊ predicta prestant argumentū ad qōnem de eo qui negauit se occidisse ꝙ conuictus possit probare ꝙ ad suā defensionem fecit: qm̄ negando se occidisse intelligit negare eo modo quo proponitur. s. vt puniatur ⁊ sic non est sibi contrarius sm̄ And. de yser. ⁊ Bald. facit. j. de pace tenen. in. §. j. Quid autem si a principio quis simpliciter confitetur se fecisse homicidium ⁊ postea vult interpretari suam confessionem ⁊ dicere qd̄ fecit ad sui defensionē: an possit dic vt habet in. l. ornamentorū. ff. de auro ⁊ argē. leg. ⁊ per canonistas in. c. cum dilecti. extra de accu. ¶ Ultimo ad materiam huius. §. vide quod dixi. s. de feu. guar. in. §. fi. in vltima oppo. ⁊ in remissionibus quas ibidem in fi. adduxi. ⁊. j. si de feu. vasal. fue. interpella. in vltima oppositio. ⁊ in capitu. vasallus. el primo infra si de feud. fue. controuesia. ⁊ in remissionibus ibidem adductis: ⁊ quod dicaʒ statim in. §. sequenti. ⁊ in Specula. de locato. in. §. nunc aliqua. versiculo. lxv.

¶ Jacobus.

1 ☞ Uasallus possidens rem feudalem domino debet restituere probanti se loco pignoris dedisse.
2 Domino vedicanti feudum tanq̄ pignus a vasal. tanq̄ feuduʒ possidente onus probandi debet incumbere. ⁊ numero. 3.
4 Iudex quando possit cognoscere in causa pignoris ⁊ fructuum ex ipso pignore.

Similiter si aliquis. Iste. §. dicit per oia idē quod dixit. §. precedēs quantum ad suam decisionem eo excepto quod in. §. precedenti dominus dicebat se dedisse rem per feu. guar. hic vero dicebat se
1 dedisse loco pignoris. † Et in summa hoc vult. possidens rē tāq̄ feudalem tenetur illam restituere domino probanti se illam loco pignoris dedisse nisi ipse possidens probauerit se post dictam pignorationem recepisse dictam rem nomine feudi. vbi vero dominus nihil probat stabitur sacramento dicti vasalli possidentis. hoc dicit. ¶ In textu ibi: aliam reʒ: subaudi tanq̄ feud. Ibi ille. scilicet predictus possidens. Ibi pro feu. scilicet recto quod non potest auferri sine culpa: vt dixi supra in. §. precedenti. Ibi supradicto modo scilicet per pares curtis vel breue testatum vt dictum est in. §. precedenti. ⁊ sic habet relationem ad veram probationem. Sed intelligas nihilominus quod poterit etiam probare ꝑsumptiue: vt si possedit dictam rem per spatiuʒ. xxx. annorum tanquam feudalem ⁊ dominus ab eo seruitia recepit tanquam a vasallo: vt infra de feud. da. in vicem legis com. in capitulo finali secundum Andream de ysernia. Ibi defensio idest dirimet dicta contro. per sacramentum ipsius vasalli se defendentis ⁊ possidētis: vt dixi in. §. precedenti. Et intelligas qd̄ possideat ad minus ꝑ annum secunduʒ Andre. de yser. per tex. in capi. fin. in fin. j. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis oriatur. ¶ † Nota
2 quod onus probandi incumbit domino volenti vendicare feu. tanq̄ pignus a vasallo possidente illud tanq̄ feudum quo casu aut probabit suam intētionē ⁊ tunc vasallus restituere tenetur nisi econuerso ipse vasallus probaret suam exceptionem per posterius vt hic. ⁊ in. l. si qdem. C. de exceptio. ⁊ in lege officium. ff. de rei vendicatio. ⁊ in lege peremptorias. C. sententiam rescindi non pos. Aut dominus nihil probauit ⁊ tūc vasallus debet absolui mediante suo iuramento: vt hic ⁊ supra in paragrapho.

precedenti.vbi late dixi in notabilibus que hic repeti possent.
3 ¶†Opp.ab extra istum textum quod imo in casu nostro nõ in cumbat dño onus probandi:sed ipsi vasallo.vt probat.j.de con ten.inter do.& vas.de inuesti.in.§.similiter.Sol.scdm Ja.de bel. & latius quam ipse q̃ aut vasallus cõfitet se accepisse pro pigno re aliquo tempore:sed tñ dicit se prius vel postea possedisse no mine feu.recti:& tunc pbat vasallus ppter psumptionem q̃ mili tat cõ eum.& ita loqt cõtrium. Aut vasallus negat se aliquo tpe p pignore accepisse.& tũc dñs probat vt hic:aut dñs nihil probat. & tunc in dubio statur sacramento vasalli.vt hic in fi.nisi ipse va sallus esset gastaldus vel officialis dñi:q2 tunc staretur sacramẽ to dñi.vt in dicto ti.de cõten.inter do.& vasal.in.§.hoc ita.&.s.de
4 feu.guar.in.§.j.¶†Quero an super hac cã pignoris & cõsequen ter sup fructib9 & vsuris puenietib9 ex dicto pignore poterit iu dex secularis cognoscere & videt prima fronte dicendum q̃ non cum cã vsuraria spectet ad iudicẽ ecclesiasticũ.vt in.c.cum tu.ex tra de vsuris.& in.c.nouit.extra de iud.& in.c.cum sit generale.ex tra de foro cõpe.Sed his non obstantibus dicas cõtrium scdm Bal.vcz q̃ iudex secularis põt cognoscere de pignoribus qñ cã vsurarũ accidit actiõi pignoratitie.l.titie.ff.de sol.sz secus si pn cipaliter & de per se moueatur qd vsuraria:q2 tunc iudicis eccle siastici est cognitio.vt in cõtrijs.& in cle.dispendiosam.de iudicijs & in.c.j.de vsu.per doc.¶Ultimo ad materiã pñtem videas j.d. §.similiter.j.de cõtẽ.inter do.& vasal.& plura q̃ dixi.j.de feu.dato in vicem legis cõ.in.c.fi.&.s.in.§.pcedẽti.& qd late dixi si de feu. fue.contro.in.c.si quis per triginta.in vltimo notabili.& per Ja. ardiz.in titu.de contentio.feud.sub rubricella an ius gastaldie possit prescribi.

4 ☞Incrementuz feudi si fuerit qs illud obtinebit.& nume.seq.
5 Incrementum quot modis feudo accidat.
6 Uasallus quando teneat dño prestare viam per loca feudi.
7 Uasallus pro feudi incremento ad maius seruitiũ qñ teneatur.

Si quis de manso.

Supra prime declarauit cõtro.q̃ erat iter do.& vas. an res possessa p vasal.esset loco feudi vel pignoris.Hic vero de clarat aliam cõtro.vcz an incremẽtũ accedẽs rei infeudate cẽseat feu.vel nõ.¶Et diuidit in tres partes.In prima ponit simplr formam inuestiture.In scda ponit allegationem vasalli.In ter tia ponit determinationẽ faciendo tria mẽbra.Scda ibi & dixit.
1 Tertia ibi si dominus.¶†Casus.Si cõtẽtio sit inter do.& vasal. de incremẽto feu.& dñs in loco feudi reseruauit sibi aliquid tũc vasallus dz pbare se inuestitũ de tali incremẽto.Idez dicenduz si dñs nihil sibi reseruauit:sed tñ vasallus non est in possessione incremẽti;si vero esset in possessione:tunc stabit eius sacramẽto absq3 alia pbatiõe.h.d.¶In tex.ibi de mãso.Est enĩ mãsus [a] tã ta quãtitas terre q̃ sufficit duobus bob9 ad laborãdũ vt not.gl. in.c.j.extra de cẽsi.& est vulgare italicorũ:vt ibi no.vel ẽt põt dici mãsus tãta terra vnde vnus rusticus cum sua familia possit su stentari:vt no.glo.xxiij.q.s.c.scdm.Et dr mãsus a manẽdo:q2 in eo manent hoĩes bm Bal.Hinc posset colligi quare interdũ ap pellent hoĩes de mãsata de qbus supra in preambulis libri sub qõne.vij.Ibi accepit subaudi & postea creuit mansus & dubitat ad quem spectet tale incrementũ:qm̃ vasallus dicit q̃ totum in crementum spectat ad ipsuz:vt sequitur.Ibi dixerit scilicet ipe vasallus.Ibi omne icremẽtũ.intelligũt quidaz istũ tex.de omni incremẽto siue latẽs siue apparẽs:qm̃ q omne dicit nihil excipit l.a procuratore.C.mãdati.qd an sit verum dicaz in gl.Quid aũt sit incremẽtũ vide insti.de rex diui.in.§.preterea.Ibi ptineat.i. pertinere debeat:sed dñs negabat.Ibi per inuestituram.i.occa sione ipsius inuestiture.Ibi in ipsa curte.i.in loco in quo man sus:vt q2 forte sibi reseruauit ius eundi ad alia loca sua vel ali quid aliud bm An.de yser.& Nico.de neapo.Quando autez qs intelligatur habere in curte vel extra curtem declara per ea que habent in ti.seq.in.§.penultimo.& in fi.Ibi breue testatum.qd ista significent dixi supra in prin.huius titu.in euidentialibus. Ibi probare scilicet se inuestitũ de tali incremẽto.Ibi retinuit subaudias neq3 ipse vasallus est in possessione talis incrementi. Ibi obtinebat subaudi pbando legitime:vt supra dictum est se inuestitum de tali incremento.Ibi probare.scilicet predicto mo do.sed stabit solo eius simplici iuramento vt sequitur.Nota ex hoc tex.cum glossa prima tres casus:quia interduz dominus re seruat sibi in loco aliquid in feudum & tunc incrementum non accrescit vasallo nisi probet hoc esse cautuz in inuestitura.Inter dum dominus nihil sibi reseruat & tunc subdistingue:quia aut dominus est in possessione incrementi & non vasallus & eodem modo non accrescit vasallo nisi probauerit vt supra dictum est. Interdum nihil sibi reseruauit sed vasallus est in possessione in crementi:& tũc accrescit vasallo dummodo iuret ad se spectare. & hoc voluit etiam dicta glossa prima hic posita que p hoc est ex pedita.Qualiter autem debeat & possit probari incrementum vnitum & quantũ sit notat glossa institutione de rerum diuisio ne in.§.plane.facit qd notat in lege semel.C.de re militari.libro

[a] ¶Est enĩ mansus.Adde bar.j l.j.in fin.ff.de rebus dubijs.

2 duodecimo.¶†Nota quod reseruatio partis facta p domi[...] in re sua translata in aliuz prodest sibi vt presumatur vel[...] nere ius circa incrementa & accessiones ad rẽ.& sensit glossa [...] hic posita.concordat in simili.j.ti.sequen.in fi.cum ibi no.[...] ratio quia non videtur totaliter & integre voluisse totũ [...] dare:& hoc constat.secus autem vbi constaret dominum [...] dare totam rem quoniam tũc exceptuando aliquid videre[...] preiudicare & nocere.l.quisquis.C.de dona.vbi si reseruo [...] vsumfructum in re donata videor ex hoc transferre poss[...] Constat enim de mente dantis circa rem totalem:& ideo [...] talitas remanet firma & valida sed exceptuatio sola intel[...] adempta.l.plane in prin.ff.de le.j.&.ff.de adi.leg.l.legata [...] ter.secundum And.de yser.Qñ autez exceptuatio ad au[...] cessionem vel exceptionem:dic vt in.l.quesitum.in.§.idem [...] dit.de domo instructa.ff.de fund.instru.& instrumẽ.leg.[...]
3 qd in.§.proprietatis.ff.de vsufru.¶†Opp.cum gl.ñ.quo[...] non debeamus facere istam differẽtiam vtrum domi[...] partem reseruauit vel non:sed solum considerare an incr[...] sit latens & vnitum ipsi feu.vt q2 per alluuionem paulat[...] uit ipsi rei feudali:& tunc tale incrementum sit ipsius va[...] ipsum incrementum sit patens a re feudali:vt quia est n[...] la iuxta fundum feudalez:& tunc sit ipsius domini:sicut [...] li distinguimus in vsufructuario.l.item si fundi.§.huic [...] ff.de vsufruc.So.dicit glo.sol.duobus modis:& primo q[...] quimur in feud.in quo per talem reseruationem presum[...] pro domino:vt videatur voluisse sibi retinere ius circa [...] ta:& ideo talia incrementa spectabũt ad ipsum dñm ra[...] lis reseruationis.nisi ipse vasallus expresse & legitime p[...] rit q̃ i inuestitura specialiter hoc cautum fuit quod ta[...] menta ad ipsum vasallũ spectarent q2 tunc spectarent a[...] vasallum.Secũda solutio est vt fateamur cõtrarium [...] do istum tex.secundum illum & secundum distinction[...] dictam:& hoc voluit tota ista glo.vsq3 ad fi.Sed do.B[...] & Bal.vident tenere primam opi.quantum est in casu [...] videlicet vt ppter talẽ reseruationem omne incremen[...] tẽs siue apparẽs sit & intelligat esse ipsius dñi:nisi prob[...] rium p vasallum:& hoc probant per istum tex.in prin[...] citer loquit de omni incremẽto:vnde nec nos distin[...] mus.l.de pretio.ff.de publi.&.ff.de alea.l.j.eo maxi[...] noua que si aliud voluisset expressisset.l.j.§.pe.C.[...] rũ tamen secunda solutio videtur esse magis equ[...] Jaco.de bel.nec ab ea etiam recedit idem An.de ys[...] non videtur sibi absonum equiparare feudatarium [...] rio presertim cum plus iur.habeat feudatarius in [...] fructuarius in vsufructu:q2 feudum ad heredem [...] vt.j.de succes.feud.sed vsusfructus morte finitur:vt [...] fruc.in.§.finitur.Item q2 feudatarius habet vtile do[...]
4 fructuarius non.¶†Quare circa hanc materiaz [...] mẽbra & reducendo ad vnam distinctionem vltra alio[...] quod interdum feu.datur ad certum numerum mens[...] ad certam quantitatem:vt si dixi do tibi in feudum [...] talis tenimenti mei:& tunc omne incremẽtum erit do[...] vasalli.argu.ff.de contrahen.empt.l.rutilia polla.[...] gitur de.xx.campis terre que tunc erant.ff.eo.l.in lege [...] demus in agris limitatis ad certam mensuraz in qui[...] habet locum ius alluuionis.ff.de flumi.l.ij.§.si insula [...] re.do.l.in agris.quoniam taxatio.& mensura termino[...] dit accrescentiam: vt.l.iulianus.in.§.titius.ff.de act.[...]
5 ibi not.& hunc articulum sequitur.And.de yser.& Bal[...] dum incrementum accidit feudo antequã illud trad[...] est domini etiam si illud ignoranter postea tradat [...] nus.in.§.si titius.& insti.de emp.& vendi.in.§.sed & si [...] Bal.hic.Interdum cõstat expresse de cõuentione par[...] ter eos agi debeat videlicet inter dñm & vasalluz & t[...] bet inter eos seruari quod inter eos conuenit:vt.j.q[...] sti.in.§.fi.&.ff.de pac.dota.l.inter socerum.§.cum inte[...] clusionem sequitur Bald.Interdum incrementum [...] aliqua fit feudo per industriam & factũ vasalli.& tunc [...] additamentum est superabile & per se subsistens.vt q2 [...] aliqua portio terre ibi contigua & isto casu pertinet ad [...] Aut est inseparabile & non subsistens de per se.vt q2 ac[...] uitutem aliquaz feudo.& tunc talis accessio pertinet [...] ad vasallum.& hanc conclusionem sequuntur omnes [...] niam casus est.j.de inuesti.de re alien.fac.in.§.sed contr[...] terdum additamentum fit in feudo ex industria vas[...] rem.vt quia in eo vasallus fabricauit domum vel al[...] rationes adiecit.& tunc alia melioramenta spectant a[...] vt est casus.j.hic finitur lex.in.§.si vasallus.& pbatur [...] iure emphi.& hanc conclusionem sequuntur omnes [...] si vasallus.& dicatis vt ibi & Bal.hic.Interdum incr[...] seu additamentũ fit feudo non p industriã vasalli sed [...] fortuna prout & de quo loquit iste.§.& tunc distingue [...]

Jac.de bel.q2 aut dominus inuestiuit cum omni incremento:& tũc si incrementum est latens & pertinet ad vasal.& ad feudum aut apparẽs:& tũc ad dñm vt.d.l.itẽ si fũdi.in.§.huic.aut est du bium:& tunc aut domin9 aliquid sibi reseruauit quo casu si in crementum est latens debet pertinere ad vasallum.Si apparẽs & tunc ad dominum vt in hoc tex.in prin.& in.d.§.huic.Aut si bi nihil reseruauit & tunc si dominus est in possessione dz spe ctare ad ipsum nisi vasallus ecõtra probaret legitime ad ipsuz debere spectare virtute inuestiture q2 tũc esset vasalli.vt in hoc §.j.ver.sed si dominus.Si vero vasallus est in possessione & tũc spectabit ad ipsum vasallum dũmodo per sacramẽtũ affirmet ad ipsum spectare vt in.§.fi.Interdum dubitatur an illud qd accedit fit accessorium ad principale & debeat regulari bm na turã principalis:& ista nõ est materia nr̃a sed dic vt in.l.cũ prin cipalis.ff.de reg.iur.cum ibi no.& p doct.in.l.non dubium.C.de legi.& per canonistas in.c.accessorium.de reg.iur.li.vj.Interdũ dubitatur an vna pars trahat ad se aliam & dic vt in.l.si emp. in prin.ff.de contrah.emp.& dixi supra eod.in.§.cum autem.vbi videas.Interdum dubitatur quãdo illud quod accedit indu cit communionem cum alio & vna pars vult eligere totum et soluere estimationem alteri parti an possit:& de hoc dic vt in l.sancimus.in.§.ne aũt.C.de dona.Interdũ dubitat ad quem spectare debeat illud quod accedit rei aliene plantãdo vel edi ficãdo & de hoc dic vt insti.de rerum diui.in.§.cum in suo.vsq3 ad.§.litere.Interdũ dubitatur si scriptura accedit charte alie ne vel pictura aliene tabule ad quem spectare debeat:& de hoc dic vt in.d.§.litere.& in.§.seq.& hoc modo habes totã materiã. ¶Op.ab extra cõtra fi.huius litere que facit vim in possessio ne:dũ vult qd ex eo quod vasallus possidet qd stetur suo sacra mẽto &c.Sed cõtra q2 ex possessione nõ dz insurgere probatio cõcessionis nec acquisitionis dominij.l.non hoc.C.vnde cogna ti.Solutio.illud est verũ nisi ius presumat pro possessione:nam possessio est multum fauorabilis:vt notat gloss.j.de controuer. inter do.& vas.de inuesti.in prin.bz Bal.facit q̃ no.in.c.licet cau sam.extra de proba.¶Quero ab extra dominus quidam infeu dauit mihi castrum reseruatis sibi quibusdam vasallis.postea illud castrum multum ampliatum est hominibus tam pueniẽ tibus de familijs istorum vasal.q̃ aliorum dubitatur ad quem spectare debet tale incremẽtum & dicit Bal.q̃ iste familie q̃ cre uerunt succedunt in locum antiquorum suorum:nam ex dictis vasallis prouenientes spectabunt ad dominum alias secus.ar. C.de agri.& censi.l.cum scimus.&.l.possessionem.C.cõia vtriusq3 iud.&.ff.loca.l.sed & addes.in.§.si quis ad mulierem.Utrum au tem concesso castro videatur concessa iurisdictio.& de similib9
6 qstionib9 dixi.j.de capi.qui curiã vendi.in.c.j.¶†Quero quid si ad istud incrementum quod remanet domino:vt q2 insula na ta est non potest dominus ire nisi per loca feudi vel si potest va dit cum magno incommodo:q2 paria sunt.ff.de verbo.signifi.l. nepos proculo.An vasallus teneatur dare viam domino & sine pretio:& dicit An.de yser.qd sic.arg.ff.si ser.ven.l.ij.§.recte.Nam sicut prouidetur domino de incremẽto siue ex prouisione sua si ue ex prouisione legali:vt supra dictum est.Ita intelligitur sibi esse puisum de omnibus sine quibus illud incrementum esset si bi inutile.argumen.in.l.ij.ff.de iurisdi.om.iudi.&.ff.de procura. l.ad rem.&.l.ad legatum.Non ob.l.si quis sepulchrum.vbi dat via mediante pretio:q2 ibi volens viam ad sepulchrum nullum habebat ius in loco:vnde volebat viã.Sed hic dominus habe bat dominium directum in feudo in quo petit viã.facit.ff.de ex cep.rei iudi.l.ei.Non tñ intelligas qd per quamlibet partẽ fun di dominus possit sibi petere assignari viam.Sed solũ per illũ locũ vnde minus incõmodũ fiat vasallo.ff.de serui.l.si cui.&.ff. de serui.vrba.predio.l.fi.Et facit ad predicta q̃ dixit Spe.in ti.
7 de loca.§.nũc aliqua.ver.cxxx.¶†Quero an pro incremento qd applicat feu.debeat & obligatus sit vasallus ad maius seruitiũ & And.de yser.videt sentire q̃ nõ q2 cũ sint eiusdẽ nature & nõ sit alia res a feu.vnde debet nisi seruitiũ solitũ pro ipso feu.facit d.§.pterea.insti.de rerũ diui.sed Bal.videt sentire cõtrariũ.Sed de hac materia dic vt plene not.in.l.si merces.in.§.vis maior.ff. loca.& in.l.j.&.ij.C.de alluuio.&.C.de iure emphi.in.l.prima cum ibi no.p gl.& doc.& per canonistas in.c.propter.extra de locato. ¶Quero an pro tali incremento requirat noua inuestitura.& dic quod nõ per ea que no.& quod ibi dixi.j.per quos fi.inuesti. in.d.§.sed & res.& per ea q̃ prime dicta sunt:& tenet An.de yser. ¶Ultimo ad materiam vide alia que dixi.j.de inuest.de re alie. facta in.d.§.sed cõtrario.& in remissionib9 ibidẽ adductis.& in fra hic finitur lex.in.§.si vasallus.& in remissionibus quas ibi adduxi.& quod statim dicam in.§.sequenti.& quod tãgitur per glossam & doctores in lege de quibus.ff.de legibus.& in dicta le ge item si fundi.in.§.huic vicinus.ff.de vsufructu.& per Jacobũ ardizo.in titulo de contentione feud.sub rubricella finali in.§. vero contentio.De materia vero alluuionũ [a] incrementi & aqua rum & de infinitis questionibus que ad predicta trahuntur:vi de plene per Bar.in suo tractatu tiberiadis seu de alluuionib9 & per Bal.super rubrica.& in.l.j.q.v.ff.de rerum diuisio.& quod dixi.j.de capi.qui curiam vendi.in.c.j.& vide in Specul.de loca to.in.§.nunc aliqua.versi.cxxxj.

1 ☞Uasallus si inuestiuit alium vasallum de feudo cui specta bit incrementum.
2 Dñs si quẽ de feudo inuestiuerit cum omni incremento ipsius cui spectabit tale incrementum.
4 Uasallus quando feudũ suum alteri infeudare possit.
5 Uasallus vasalli an teneatur seruire antiquiori domino.
6 Uasallus vasalli mei an sit vasallus meus.
7 Incrementum feudi per viam prescriptionis acquisitum quan do secundo pertineat vasallo.
8 Feudum duobus pro diuiso cõcessum:vno fines alterius prescri bente quo mortuo an ad conuasallum vel ad dominum prescri pta portio reuertetur.

Rursus si aliquis.

Prosequitur materiaz su pra proxime factã de incre mento scilicet cui acquiratur.Sed differt a.§.precedẽti.quoniã ibi dominus negabat inuestituram factaz cum incremento hic vero cõfitebatur.Et aduertendum pro intellectu qd iste.§.ha bet duos casus principales.Secũdus incipit ibi & si ille &c.Pri mus casus hz duas lec.Secundus vero casus nõ mutatur.Pri ma lec.est vt intelligatur totus iste tex.tam in primo casu quã in secundo in duobus vasallis successiue hoc modo:videlicet vt pri mus vasallus qui est inuestitus a domino infeudauerit vasallo secundo idem feu.Secunda lec.est qd primus casus intelligatur tantum in vnico vasallo.Secundus vero casus in duobus.Pri mam lec.videtur sensisse glo.hic posita.& eam secuti sunt An.de yser.& Nic.de nea.Secundaz vero lec.sequitur Ja.de bel.& Bal. & est tenenda quia est magis tuta a contrarijs.declarabo tamen vtranq3 lec.successiue:vnde secundum primã lect.in summa hoc vult.accipiens inuestituram feu.cum omni incremento a primo vasallo acquirit sibi quidquid accreuit viuente primo vasallo. secus si accrescat post mortẽ:q2 tunc acquiritur illi ad quez feu. reuertitur.h.d.¶Et secundum hanc lec.debes ponere casuz in terminis hoc modo.Quidam accepit inuestituram a primo va sallo de feudo ipsius primi vasalli cum omni incremento q̃ pos set in futurũ euenire ipsi feudo postea aliquid accreuit ipsi feu do q̃rit ad quem tale incrementum spectet.Et rñdetur qd si vi uente ipso primo vasallo tale incrementum accrescit quod tunc dz spectare ad ipsum scdm vasallum & hoc vult pria pars.Insta tur in scda pte retẽtis ijsdẽ terminis.qd si tale incrementũ accre scit ipsi feu.post mortẽ primi vasalli:querit ad quem tũc specta bit.Et rñdet q̃ ad dñm antiqorẽ seu ad eos ad quos tale feu.re uertit per mor.ipsius pmi vasalli:& hoc vult secunda pars.Sed q2 bm hanc lec.in primo casu huius.§.psupponit q̃ primus va sal.q recognoscebat feudum a dño nulla habita mentione de in cremento possit alteri vasallo scdo dictũ feu.infeudare cũ omni incremẽto:& hoc est falsum p regulam q̃ disponit quod primus vasal. non possit suum feu.alteri infeudare:nisi cuz eisdẽ pactis & conditionibus qbus ipse hz a dño suo:vt.j.de lege cor.in.c.ij. in.§.profecto.Item q2 primus vasallus non põt cõditionem dñi deteriorem facere.vt.j.de inuestit.de re alie.facta.c.j.§.si vero.Et pro tanto primus casus huius.§.legit alio modo.vt.s.dixi.& se cundum hanc secũdam lec.hoc dicit in summa.Accipiẽs inuesti turam cum omni incremẽto a dño feu.sibi acqrit omne incremẽ tum:si vero iste vasallus inuestiat aliũ de eodem feu.& cũ eadem cõditione:vt incremẽtũ accedat post mortẽ pmi vasalli spectabit
1 ad dñm vel eos ad quos tale feu.reuersurũ est.h.d.¶†Casuz in terminis debes sic figurare secundum hãc lecturaz.Quidã mar chio comes vel baro seu qdã alter dñs inuestiuit aliquẽ de quodã castro vel aliqua alia re cũ omni incremento postea accreuit icre mẽtum.& q̃rit ad quem ptineat:& rñdet q̃ ad ipm vasallũ & hoc vult prima pars.Sz pone q̃ ipse vasallus eodẽ mõ illud idẽ feu dum alteri infeudauit.& postea morit an resoluatur ius ipsius secũdi vasalli & reuertat feu.cũ omni incremẽto ad ipm dñm vel ad eos ad quos tale feu.reuersurũ est.& rñdetur q̃ sic:& hoc vult scda ps vsq3 in finẽ.¶In tex.ibi accepit.s.a pmo vasallo bz pmã lec.vel dic ab ipso dño bm lec.scdaz q̃ vera est.Ibi obueniret:sub audi & hoc cõstat qm̃ si vteret in dubiũ:tũc haberet locum.§.pre cedẽs.bm Ja.de bel.Ibi viuẽte eo.s.pmo vasal.bm primã lec.qm̃ alias esset secus si accresceret post mortẽ ipsius vasalli pmi:vt in scdo casu.vel dic & melius bm lec.secundam subaudiendo & ma xime:qm̃ idem esset si incrementum fieret eo mortuo cũ nõ sit ma ior rõ quare magis eo viuẽte quã eo mortuo bm Jac.de bel.Ibi ipsius.s.vasalli secũdi q accepit a primo & hoc bm primã lect.vel dic & melius ipsius scz vasalli primi q inuestiturã accepit a dño. Ibi & si ille.Iste est secũdus casus q nõ variat:quoniã secundũ vtranq3 lectionem loquitur in duobus vasallis qui habent in uestituram a domino cum omni incremento.Ibi fecit scilicet se cũdo vasallo eodem mõ.Ibi sine herede idest sine filio:vt infra

[a] ¶De materia vero alluuionũ.adde insti.de re. rum diui.in.§.preterea.gl.in.c.cum.M.ferra riensis.de cõsti.doc.in.c.ex trãs missa.de pscrip.

de feu.al.in.§.ꝛ sic clietulus. Ibi decessit.s.ipse primus vasallus.
Ibi ad eum.s.dominum antiquiorem. Ibi ad aliũ puta vel he-
redem domini sm Iac.de bel.vel intellige agnatum vasalli qui
in dicto feu.succedit:qꝛ feudũ erat paternum sm And.de yser.ꝛ
vtraqꝫ expositio est bona. ¶ No.ex isto tex.ꝯiuncta gl.in pn.q̃ re
soluto iure datoris resoluit ius acceptoris.ꝯcordat.j.titu.j.in.§.
rursus.l.lex vectigali.ff.de pigno.l.j.C.si pignus pigno.da.sit. q̃
intelligas sm Bal.in eo iure q̃ hꝫ dependẽtiã successiuam a iu-
re dantis nõ aũt in eo iure qd primo instanti fuit pfectuz ꝛ nõ
depẽdet amplius a iure dantis.l.post ꝯtum.ff.de donatio.ꝛ.ff.
de donation.inter virum ꝛ vxorem.l.donationes.ꝛ.ff.de pign.l.
si superatus. Verũtamen circa hũc articulum in materia feuda
li sic latius distinguas sm Iac.de bel.ꝛ clarius qꝛ aut qs acqui-
siuit ius feudale a primo vasallo ex titulo feudi.aut ex titulo al-
terius ꝯtus:pͥo casu dic q̃ regulariter resoluto iure datoris re
soluit ius acceptoris siue dator amittat ius suum morte siue re-
futatiõe vel culpa.vt hic ꝛ.j.titu.j.§.rursus. Fallit ista regula qñ
vasallus seruus vellet recognoscere dictum feu.a domino primo
ꝛ sibi seruire ꝛ iuramentum prestare:quo casu non resolueretur
ius istius scdi vasalli acceptoris lꝫ ius primi vasalli datoris re-
solutum esset:vt.j.qualiter feu.olim alien.po.in.§.j. Quod intel-
ligas verum nisi ista infeudatio facta fuit scdo vasallo fuisset fa
cta in fraudeꝫ:qꝛ tunc omnino resolueret.vt.j.p quos fi.inuesti.
in.§.sed si res.ꝛ qd ibi dixi. Ad hoc em̃ vt sit valida reqrit q̃ sit
facta sincere ꝛ bona fide ꝛ sine fraude:vt ibi no.ꝛ late dixi.in.§.
preterea.j.de capi.corra. Iteꝫ fallit ꝛ scdo ista regula vbi primus
vasal.infeudasset proximo agnato q sibi successurus esset:qꝛ tũc
similiter nõ resolueretur ius istius secundi vasalli acceptoris vt
j.de alie.feu.pa.in prin.ꝛ.j.de feu.alie.in.§.si clientulus.qd intel-
ligas verum nisi primus vasallus priuandus veniret p culpam
commissam in psonam domini:qꝛ tunc resolueretur ius ipsius
feu.secundi vasal.ꝛ applicaret domino:vt.j.que fuit prima cau-
sa bñfi.amit.in.§.fi.ꝛ q̃ ibi late dixi in ꝯclusionibꝰ.ꝛ.j.an ille qui
3 interfecit fratrem domini.ca.primo in fi. ¶ † Secũdo casu prin
cipali quando primus vasallus transtulit ius suum in aliuz ex
alio ti.quam feudali.ꝛ tunc subdistingue quoniam aut talis ꝯ-
ctus fuit celebratus cum voluntate dñi:ꝛ tunc quanq̃ sit resolu
tum ius primi datoris nõ intelligit resolutũ ius secũdi accepto
ris:vt in.d.§.ꝛ si clientulus. Si vero talis contractus celebratus
sit sine voluntate domini vel ipso ignorante:ꝛ tunc aut talis cõ
tractus est licitus:quo casu procedit regula vt resoluto iure da-
toris intelligatur resolutũ ius acceptoris vt hic.ꝛ in.d.§.rursus
j.titu.proximo. Aut talis contractus est illicitus:ꝛ isto casu nõ
resolui intelligit:sed potius non valet q̃ factũ est:vt.j.de alien.
feud.in principio.ꝛ.j.ti.proxi.in fi.ꝛ plene per Iac.ardi.in sum-
ma charta.iiij.sub rubricella an resoluto iure datoris ꝛc. ¶ Po
stremo in alia materia non feudali an ꝛ qñ habeat locum dicta
regula ꝛ qñ nõ dicyt in dicta lege prima.ꝛ.ij.C.si pignus pignori
da.sit.ꝛ in dicta lege lex vectigali.ff.de pignori.ꝛ.ff.de mino.lege
in cause.§.fin.cum lege sequenti.ꝛ plene per Iacob.butriga.in le
4 ge grece.§.cum pigno.ff.de pignori. ¶ † Nota subsequenter ex
isto tex.quod vasal.potest feudum suum alteri infeudare.vt hic
ꝛ infra si de feu.fue.contro.in.c.beneficiuꝫ.quod intelligas etiaꝫ
sine permissu domini:dummodo bona fide ꝛ sincere ꝛ sine frau-
de hoc faciat:ꝛ dñmodo infeudet equali prout ipse est ꝛ sub eis-
dem modis ꝛ conditionibus quibus ipse habet:vt plene not.p
glossam ꝛ ibi scripsi ĩfra de capi.corra.i.§.preterea.neqꝫ est istud
hodie correctum sed imo permissum:vt dixi infra de prohibita.
feudo.alie.per Fede.in.§.calidis.ꝛ in.§.illud.ꝛ ibi nota.ꝛ in di-
cto capi.beneficium. Intelligas tamen quod non preiudicabit
agnatis successoris nisi eo viuẽte:vt tenui infra per quos fiat in-
5 uesti.in.§.j.ꝛ fin. ¶ † Quero cum gloss.in versicu.sed queritur an
ipse seruus vasallus q accepit feudũ a primo vasallo possit cõpel
li per dñm antiquiorem ad sibi seruiendum. Et respondet glos-
sa q̃ non scdm iura antiqua.vt infra q̃liter olim po.feu.alie.in
§.primo. Sed scdm iura hodierna innuit q̃ sic per ea q̃ habent
in.§.illud infra de prohibita feu.alie.per Fede.lꝫ gloss.ista nihil
alleget vsqꝫ ad fi. Sed in hac qõne dicit Iaco.de bel.q̃ nec olim
nec hodie poterit cogi iste seruus vasal.ad seruienduꝫ domino.
a primo per regulam q̃ dicit q̃ vasal.vasalli meiª non est meus va
sal.vt no.in.l.de accessionibus.ff.de diuer.ꝛ tempori.prescript.ꝛ
ff.de verbo.significa.in.l.modestinus.nisi iste seruus vasal.vellet.
recognoscere a primo domino sincere ꝛ bona fide ꝛ sine fraude
per ea q̃ dicta sunt supra per dictum.c.primum in.§.j.qualiter
olim feu.po.alie. Sed dñs Bal.dicit q̃ imo prior dominus po-
terit compellere scdm vasal.per subtractionem feudi si sibi non
seruiat iuxta not.in.§.adeo.insti.de locato ꝛ cond. Item qꝛ põt
deuenire ad ipsum scdm vasal.in subsidium tanq̃ cõtra debito
rem debitoris:iuxta not.in lege pro herede.in.§.si qd tamen.ff.
de acquiren.heredi. Et hanc opi.puto equiorem ꝛ eaꝫ confirmo
per tex.j.de lege cor.in.c.ij.in.§.similiter.ꝛ.j.de prohib.feud.alie.
in.d.§.illud.ꝛ in.d.c.beneficium.facit quod dixit Iaco.ardi.in

a ¶ Vasallus vasalli mei. Adde glo.fi.in.c.legit lxxxj.dist.gl.ĩ v̄bo existẽte ĩ cle.j.d iu.iu. Bal.in.c. cũ dilecti.de do.ꝛ ꝯtu.spe.tit.de feud.in.§.j.v̄.ix. bal.in.l.j.C.cõia d le.doc.ĩ.l.claudius.qui.po.in pig.hab.

b ¶ Quid si vasallus hꝫ duos dominos. Hec qd facit ad sileꝫ.q.de aduocato q pmisit duabus ecclijs pro certo ãnuo stipẽdio ꝛ ille due ecclie ad ĩuicẽ litigãt qd iuris.d q̃.q.vid p doc.ĩ.c.venientes d iu.iu. Ho. ĩ sũma ti.d pbẽ. ĩ.§.cui sit ꝯfitendũ v̄.qd si sil̃ pe pigit.doct.in.c. fi.de postulat.ꝛ ibi Cardi.zab.ĩ j.q.pau.de ca.in l.opis.ff.lo.bar. brixiẽsis ĩ.q.dñi calibꝰ.q.lviij.

summa in ti.qui.mo.feu.acqui.in rubricella eodem pac[...]
6 lus det in feudum ꝛc. ¶ † De modo vero cõpellendi ꝛ q[...]
ne.vide quod scripsi.j.que fuit prima causa bene.amit[...]
nec alia. Vtrum autem vasal.vasalli mei intelligatur [...]
meus:dic vt in locis supra allegatis.sed an homo hom[...]
sit homo meus:dic vt in spe.de feu.i.§.quoniã.ver.xiiij.ꝛ [...]
fre.in libellis parte octaua.sub rubrica de originarijs co[...]
in aut.antiqua.C.de infanti.expositis. Sed qd si vasal.h[...]
b dominosᵇ a qbus tenet diuersa feuda ꝛ habent guerrã [...]
cem quem teneatur adiuuare:dic per Bald.in.l.j.§.ne a[...]
de cad.tol.ꝛ dixi in.§.illud.de phi.feu.alien.p fe.ꝛ.j.hic[...]
in fi. ¶ Oppo.ab extra contra istũ tex.ꝛ cõtra ea que su[...]
sunt quod non possint stare:quoniam si primus feuda[...]
feudat alteri nullum ius sibi remanet:quoniam illud [...]
quod habebat trãstulit in alium.ergo sibi nihil remãs[...]
in.l.ex asse.ff.ad treb.ꝛ p cõsequens non põt dici quod [...]
resoluatur ius suum:qꝛ resolutio ꝛ priuatio psupponi[...]
l.remittit.ff.de iure iu. So.secundum Bal.dic qd imo re[...]
reliquie ꝛ iura seruitiorum:vt no.in.c.ij.extra de exces.p[...]
de dominus quodãmodo dici potest.vt.ff.de here.insti[...]
§.fi.ꝛ quod no.in.d.§.adeo.insti.loca.facit quod dixi inf[...]
7 uesti.de re alie.facta in.§.rei aũt. ¶ † Quero ab extra q[...]
cundus vasallus acqsiuit aliquid ad feudum non per [...]
crementi:sed p viam prescriptionis:qꝛ tam primus va[...]
secundus fuerunt inuestiti de re aliena:an istud tale in[...]
seu augmentum factum per prescriptionem remaneat [...]
cundum vasal.resoluto iure primi.ꝛ dicit Bal.quod [...]
re ad eum ad quem deuoluitur principale per not.in.l.[...]
iuxta fi.ff.de cõdi.inde. Et est ratio qꝛ ista prescriptio a[...]
causatur a primo ti.l.si alienam.ꝛ.l.qui alienam.ff.de [...]
sa mortis. Secus autem dicit ipse si iste secundus vasal[...]
psisset vltra terminos concessionis ex quadam ignora[...]
absqꝫ aliquo ti.autoris:qꝛ forte tunc esset dicendum q[...]
non resoluatur per resolutionem autoris sed remane[...]
penes ipsum prescribentem.argumen.ff.ad trebel.l.[...]
8 ¶ † Quero dominus concessit quoddam suum territo[...]
dum duobus pro diuiso:modo vnus per istum erro[...]
psit fines alterius vtrum eo prescribente mortuo [...]
beat ista portio prescripta reuerti ad dominũ vel [...]
Et dicit Bal.quod ad dominum quoniam dꝫ co[...]
prietati non autem accrescere alteri:vt.ff.q.mo.vs[...]
cum annos.facit.l.fi.C.de remis.pig. ¶ Vltimo ad [...]
sentem vide aliam que dixi.j.per quos fiet inuesti[...]
feud.fuer.contro.in.d.c.beneficium.ꝛ in copiosis re[...]
quas in dictis tribus locis adduxi. De materia au[...]
ti plene dixi.s.in.§.precedenti. ¶ Ia.de alu[...]

¶ Quibus modis feudum amittatur. Rubrica.

¶ Continuatio huius rubrice ptꝫ ex prin.tex.ad titulum [...]
huius libri.ꝛ hoc ideo quia secundum compilationem [...]
de horto nõ erat aliqua alia rubrica intermedia inter [...]
mam rubricã ꝛ istã.vñ merito ipse Obertus taliter se [...]
vt ptꝫ hic in prin.litere. Sed cum postea p glossatores [...]
tes fuerint addite ꝛ interserte rubrice precedentes prout [...]
xi.s.de feu.guar.sup rubrica.ideo potest hec rubrica con[...]
ad proxime precedentem neduꝫ supra dicto modo pos[...]
tex.habendo respectum ad omnes titulos superiores in [...]
declaratum est qualiter feuda acquirantur aut retineantur [...]
tamen qꝛ in ti.precedenti principaliter tractatum est de [...]
ne ipsorum feu.procedente ex controuersia inuestiture [...]
nunc transitum facit vt ostendat hic priuationem ips[...]
ꝛ qualiter ipsa feuda amittantur:quoniam omne qu[...]
tur ꝛ ligatum est potest dissolui:vt in aut.de nup.in.[...]
titulus supfluit per alium ti.j.hic põt esse ti.q.mod.fe[...]
ibi dixi super rubrica. ¶ Iaco.

1 ☞ Vasallus dñm in p̃lio.pugnãtẽ si reliq̃rit est feudo p[...]
2 Mortuũ ꝛ vulneratũ esse ad mortem equiparari q̃n [...]
3 Vasallus dñm siue iuste siue iniuste p̃liantez qñ iuuabit [...]
5 Vasallus brachijs iam abscissis an teneat dñm iuuare p[...]
6 Vasallus salutẽ dñi p̃liantis proprie saluti an preponere [...]
7 Vasalli fuga non nocente dño an puniatur vasallus [...]
8 Vulneratus mortifere quis dicatur.ꝛ numero.9.
10 Vasallus dominum quando sequatur ad bellum.
11 Scipio quare cum Annibale in Italia pugnare recusa[...]
12 Vasallus an dñi vel proprijs debeat militare expensis.
13 Vasallus relinquens dominum non credens mortifere [...]
qui tamen est an feudo priuetur.

Q Via supra. Diuiditur in duas par[...] ad.§.item si fidelis.quo[...]
prima ponit suam continuationem ad super[...]
secunda ponit vnũ casum amittendi. Scda [...]

¶ † Casus. Vasallus amittit feudum si dominũ suum in prelio
pugnantem non mortuum neqꝫ ad morteꝫ vulneratum dereli-
querit.h.d. ¶ In tex.ibi:dimiserit subaudias cuꝫ posset ipsum
adiuuare:vt.j.de feu.sine cul.nõ amit.in.c.ij.in fi.ꝛ dicam in glo.
ibi amittere dꝫ.s.p sniaꝫ nõ aũt ipso iure:vt.j.de probi.feu.alien.
per fede.in.§.calidis.vbi gl.tangit. ¶ † Nota eq̃parari iam mor-
2 tuum ꝛ vulneratũ ad mortẽ q̃ intelligas verum respectu dimit-
tendi ipsum vulneratum qui periturus erat etiam si nõ dimit-
teret.ff.ad legem aquil.l.ita vulneratus.in princ.ff.quod vi aut
clã.l.si alius.§.est ꝛ alia. Nec extendas hoc ad alios casus qm̃ si-
quis occideret condẽnatum vel vulneratum ad mortem punire
tur sꝫ And.de yser.qui hoc probat ex autoritate sacre scripture
ij.reg.primo.c. Sed tu ad hoc inducas ea que habent in.l.ij.C.q
testa.facere possunt.ꝛ quod ibi no.per Cy.ꝛ per Bal.in.l.liber-
tas.ff.de statu hominum. Similiter quis non potest puniri de
occiso dato quod vulneratus per ipsuꝫ non possit euadere secũ
dum Bal.per.l.qui duos.ff.de manumis.testamen. Similiter vi-
demus q̃ ad mortem vulneratus põt testamentum facere dũmo
do alia requisita sibi suppetant.l.milites in expeditione.C.de te
stamen.mili.quod secus est iam mortuo.l.j.C.de sacrosan.eccl.fa
cit qd no.ff.ad legem aquil.in.l.proinde. Nam vbi reperitur qd
vulneratus equiparat mortuo est intelligendum ex fictione iu-
ris que fictio non est trahenda presertim in statutis vt per doct.
in.l.damni.in.§.sabini.ff.de dam.infec.ꝛ per Bal.in.l.si qs non
dicam rapere.C.de epis.ꝛ cleri. ¶ † Quero cum glo.an vasallus
teneatur adiuuare dominum siue iuste siue iniuste prelietur. Et
non respondet alio modo nisi quod se remittit ad.c.j.prin.j.hic
finitur lex deinde cõ.re.inci.vbi concludit quod si est certuꝫ qd
dominus habet iustam guerram ꝛ tunc teneatur eum adiuuare
ad offendẽdum ꝛ defendendum:aut est certum q̃ habet iniustã
ꝛ tunc ad defensioneꝫ tenetur ipsum adiuuare:nõ autem ad of-
fensionem:aut dubitatur vtrum iuste vel iniuste:ꝛ tũc teneatur
adiuuare in offendendo ꝛ defendendo quia in dubio debet pa-
rere domino:de quo ibi latius declaraui taꝫ de iure consuetudi
nario q̃ ciuili ꝛ canonico ꝛ diuino ꝛ dicatis vt ibi. ¶ † Quero
subsequenter cum dicta gl.in versi.sed quero ꝛc.quid si vasallus
qui non tenetur iuuare dominum iniuste prelianteꝫ incepit eũ.
iuuare ꝛ postea ipsuꝫ derelinquat an priuabitur feudo:ꝛ respõ-
detur arguendo ad partem negatiuã:qꝛ sufficit si cui vel in pau
cis amici laboribus consulatur.l.tutori.C.de nego.gest. Et hoc
voluit ista gl.vsqꝫ ad ver.sed istud ꝛc. Et hanc determinationeꝫ
glo.sequitur Iaco.de bel.per dictam legem tutori.ꝛ per legem si
qs libellos.C.de appella. Idem tenet And.de yser.quia cuꝫ pec-
cet iuuando eum iniuste.vt dictum est infra hic finitur lex.tãto
grauius peccat quanto diuturnius iuuat.extra de consuetu.ca.
fina.vnde reprehendi debet eo quia cepit:non autem ex eo q̃ de
stitit a malo:vt.xxij.q.iiij.in malis.hoc idẽ tenet Bal.nisi iste va
sallus qui incepit iuuare perfide agendo fuisset causa q̃ alter nõ
iuit q alias erat iturus ad iuuanduꝫ si iste non iuisset:qꝛ tũc iste
vasallus teneretur domino per legem in commodato.§.sicut.ff.
cõmo.ꝛ.ff.de neg.gest.l.si pupilli.§.videamus.item dicit And.de
yser.si ego non eram tuus vasallus ꝛ cepi te iuuare in bello iusto
ꝛ postea te desero quod tenebor tibi ad omne tuum damnuꝫ pe
cuniarium ꝛ interesse per predictum.§.sicut.ff.de negot.gest.lege
5 nam ꝛ seruius.§.si vino. ¶ † Quero subsequenter cum dicta gl.
vtrum vasal.inhabilis teneatur adiuuare dominuꝫ ꝛ si non fa-
cit vt qꝛ brachijs iam abscissis aufugit an priuetur feu. Et dicit
glos.per nota.per text.infra de feu.sine cul.non amitten.in ca.ij.
in fi.ꝛ per rationem qꝛ non intererat domini vasalluꝫ amplius
stetisse postq̃ adiuuare non poterat lege si plures.C.deposi.cum
simili.ꝛ hoc vult ista gloss.vsqꝫ ad versic.sed consueuit. Quaꝫ se-
quũtur docto.ꝛ probatur in.l.si quis in graui.in princi.ff.ad sil.
ꝛ in cap.fina.in fine.infra de alie.feu.pater.cum his que ibi dixi.
Dicit tamen Bald.quod si dicatur vasallus posset clamoribus
ipsum adiuuare q̃ debet hoc facere per.l.cum domino.ff.ad sil-
le.ꝛ per dictum text.in.d.c.in fin.ꝛ qd ibi dixi facit infra que fuit
prima causa bene.amit.in.§.sed nec est alia.ꝛ qd ibi dixi in prio
notabili.ꝛ in prima oppositione. ¶ † Quero cum dicta gl.in fi.
an vasal.prestando auxiliuꝫ domino suo teneatur preponere sa
lutem domini sue proprie saluti. Exempli causa quoniaꝫ si vult
defendere dominum oportet qd ipse vasal.moriatur si vult fuge
re opꝫ dñm mori. Et rñdet glo.q̃ si hoc est certum dꝫ preeligere
potius vitam propriam nec perdit feu.vt eleganter determina-
uit hic glo.ꝛ alia in.d.c.fi.j.de alie.feu.pater.lꝫ secus dicamus in
seruo respectu dñi.vt.in.l.j.ff.ad sil.qꝛ non est bona equiparatio
de seruo ad vasallum.qm̃ dñs hꝫ maiorẽ ptãteꝫ in seruo q̃ in va
sallo ꝛ hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad fi.que bñ loqt ꝛ eam sequuntur
doc.ꝛ pbat in.l.hec domũ.ff.de op.lib.facit gl.iuris canonici in
c.sicut nobis.de v̄.si.lib.vj.de qua qd.dic vt latius dixi in.d.c.ꝛ vi-
de in spe.in ti.de feud.in v̄si.xvij.ꝛc. ¶ † Quero ab extra quid si

fuga vasalli non nocuit domino:an tunc vasal.puniat.ꝛ videre
tur primo qd nõ cũ non intersit domini quod enim sine effectu
delicti est nõ nocet.C.de seruis fug.l.mãcipia. Sed veritas est in
cõtrarium quod imo puniatur per istam literam que nihil vl-
tra exigit nisi fugam.arg.C.de fur.l.si quis seruo.ꝛ quod not.p
doc.in.l.j.§.j.si ser.test.lib.esse iussus.ff.de legi.l.j.ꝛ de in ius voc.
l.quamuis. Item qꝛ dedit alijs malum exemplum fugiendo.l.
8 cicero.ff.de penis.ꝛ tenet Bal.hic. ¶ † Quero quis dicatur mor
tifere vulneratus dic secundum Bal.quod ille q non põt eua-
dere secũdum regulas medicine vel magna difficultate. Sed il-
le qui de leui potest curari nõ dicitur mortifere vulneratus per
not.in.l.ab hostibus.§.fi.ff.solu.matri.ff.loca.l.marcius. Quid
autem sit vulnus no. Bar.ff.de iniu.l.pretor in fi.C.de edil.acti.
9 ¶ † Quero vtrum dominus presumatur mortifere vulneratus
ex eo quod decessit ex tali vulnere non curato dic q̃ sic secundũ
Bal.per locum ab effectu.C.de iudicijs.l.rem non nouam.§.fi.
nisi ex adiuncta culpa infirmi cũ vulnere fuerit sequuta mors
vnde aut vulnus fuit preordinatum culpe:ꝛ tũc mors dicit se-
quuta ex vulnere. Sed si maior fuit culpa:tunc dicitur sequuta
ex culpa argumentũ.ff.de statu ho.l.querit.ff.de nego.gest.l.siue
hereditaria facit quod no.per Bar.ff.de dam.infec.in.l.damni
infecti.in.§.sabinus. Et id dicit Pe.de cer.quem sequitur bal.
j.q̃ fuit prima causa bene.amit.in.§.item qui.quod vasallus ad
mittatur ad probãdum ꝛ quod dominus decessit nõ qa vulnꝰ
fuit mortale:sed propter mala medicamentã.ad quod facit qd
no.ff.so.ma.in.l.ab hostibus.in.§.si vir. Fiet autem talis proba-
tio per medicos.l.semel.C.de re mili.li.xij. Nam fit probatio per
a doctos in arteª.l.j.in prin.cuꝫ ibi no.ff.de vẽ.inspi.ꝛ per bar.in
l.ij.§.diui.ff.de iure fisci. Et est difficilis probatio huius negati-
ue quod vulneratus nõ sit mortuꝰ ex vulnere:ꝛ ideo debẽt dili
genter examinari:ꝛ si sunt varij in opinionibus diuersis debet
iudicari contra percussorem secundum Bal.facit quod not.in
c.significasti.extra de homi.ꝛ quod habetur per Spec.in ti.de
accu.ver.sed pone.ꝛ ibi per Io.an.de similibus questionibꝰ ꝛ fa
cit ad predicta qd eleganter dixit tex.in.c.preterea.extra de cleri.
percus. ¶ Quero qd si dominus fuit ita vulneratus qd non po
terat euadere tamen post fugam vasalli fuit iterum vulneratus
ꝛ citius mortuus est:an habeat locum iste tex.vt vasallus amit-
tat feudum. Et dicit Bal.quod sic per istum text.secus autem
si tractaremus de pena intrinseca ipsius delicti:quia tunc vlti
mum vulnus tolleret primum.vt.ff.ad legem aquil.l.huic scri-
ptue. Sed hic tractamus solum de pena extrinseca amissiõis
10 feu.vbi sufficit qd dominus sit mortifere vulneratus. ¶ † Que-
b ro an vasallus teneatur sequi dominum suũ ad bellum ᵇ ꝛ sibi
seruire etiam extra territorium ꝛ iurisdictionem dñi sui. Et vi
deret prima fronte dicendum quod non per.l.extra territoriũ
ff.de iuris.om.indi. In contrarium determinat Bal.dicens qd
in quocũqꝫ loco est dominus cum exercitu ibi intelligitur esse
territorium ꝛ iurisdictio ipsius dñi.vt tenet Cy.in.l.iij.ff.de of
fi.presi.ꝛ Iaco.but.in.l.cũctos populos.quoniam territorium
dicitur a potestate terrendi sicut districtus dicit a distringẽdo
vt insti.de actio.in.§.rursus.ꝛ probatur in clemẽ.ne romani.in
§.sane.de elect. Nam ꝛ in mari dicitur districtus haberi ꝛ pos-
sideri.vt in.c.vbi piculũ.de elec.li.vj.ꝛ in aut.nouo iure.C.de ser
uis fug. Intellige tñ predicta procedere quando bellũ esset iu-
stũ.vt.s.dictum est:vt qꝛ dominus facit pro defensione sua:vt p
batur.xxiij.q.ij.dominus.ꝛ.j.de noua for.fide.circa medium in
v̄.ꝛ si scinero.vbi nõ distinguitur locus in quo seruire debeat
sed indistincte dicit quod vasallus prestare debet suũ auxilium
ꝛc.ꝛ ita tenet An.de yser.subiungens qd multomagis hoc di-
cẽdũ est quãdo inimicus domini veniret in offensionẽ domini
ꝛ iniuste ꝛ dominus p sua defensione vellet pugnare extra ter-
ritoriũ ꝛ cõsulte ducere suum exercitum ad loca inimici sui vt
faciunt boni duces qui potius cupiunt trãsicere exercitum ad
loca hostium quam bellare in domo vt animos hostium contũ
11 dant ꝛ hostes ipsos ab obsidione diuertant vt fecit † Scipio q
noluit pugnare in Italia cũ Annibale:sed traxit bellũ ꝛ exer-
citum in aphricã:vt retraheret Annibalẽ ab obsidione roma-
na ꝛ italica. Quid autem si dñs habet guerrã extra territoriuꝫ
suum ꝛ non pro defensione patrie sue:sed vt de nouo acquirat
aliquam terram vel prouinciam an tunc vasalli teneantur secũ
ire in exercitu tali.ꝛ dicit idem And.de yser.quod si lõge extra
patriam vellet dominus eos traducere:ꝛ tunc non teneant va-
salli ire:qꝛ non videtur fuisse cogitatum hoc in traditione feu
dorum.ar.ff.de trãsac.l.q cum tutoribus.§.j.ꝛ fin.ꝛ.l.cum aqui-
liana.ꝛ.d.c.j.de no.for.fide. Si vero dominꝰ vellet eos traduce
re parũ extra patriã:ꝛ tunc videt hoc esse tolerabile.argumen.
ff.de ope.lib.l.quod nisi.cum.l.sequen.ꝛ de annis leg.l.meuia.
in fine. Sed vbi dominus acquisiuisset extra patriam pro-
priam etiam in loco remoto aliquam terrã vel prouinciam:

a ¶ Probatio p doctos in arte. Adde.l.septiomẽse.ff.d sta.ho. Bal.in.l.cõparatiões.C.d fide instr.c.pposui sti.d pba. Fallit vbi rõnes vrgẽtes forẽt ĩ ꝯtrinz tex.est ĩ.l.labeo.ff.de sup.lega.ꝛ idẽ voluit pau. d ca.ꝯsi.clxxxvj.inci.sup primo dubio.

b ¶ Seq dñꝫ suũ ad bellũ. Adde an talis tenetur ire suo victu si est potẽs.vide p Ange.in.§.si cẽtum.ff.de cõdi.indebi.

tunc vasalli bene tenentur ire pro illa defensanda vel recuperan
da si dominus illam de nouo amitteret: vt probat in.d.c.j.de no
ua fide.for.in vsiculo ꝛ si contingerit ꝛc.coniuncta.l.habere vr.ff.
de ver.sig.facit dictum.c.j.in prin.j.hic finit lex facit ꝙ tangitur
per spe.in ti.de feu.§.quoniam.versi.xxiij.ꝛ ver.xxij.ꝛ quod dixit
Jaco.ardi.in summa sua in charta.ij.sua rubricella an domino
absenti cogant seruire ꝛ in ti.quib.mo.feu.amit.sub rubricella
12 an teneatur vasallus seruitium offerre domino.†Cuius autem
expēsis an domini vel proprijs militare debeat vasallus associā
do dominum dixi in.d.c.j.de noua for.fide.facit ad predictas qd
nes tex.in.c.antiquatū.de feu.ꝛ beneficijs ꝛc.in capitulis extra
ordinarijs.Quando vero vasallus accedit cū exercitu p suscipiē
da corona imperij qd iuris habetur.j.de pace iura.fir.in fi.ꝛ ibi
dixi.¶Quero quid si duo fratres simul inuestiti sunt ab eodem
domino ꝛ vnus deliquid in dominum.alter vero sua probitate
ipsum defendit nunquid excusatur vnus pꝑter alterum:ꝛ dicit
Bal.ꝙ sic ex coniunctione personarū ꝛ feudi.arg.ff.de lib.leg.l.
si is qui duos.ff.ad mace.l.si ita.Eodem modo dicit ipse si aliq
ciuitas est inuestita de aliquo feu.ꝛ postea diuisa est ciuitas iter
guelfos ꝛ gebelinos.ꝛ vna ps ciuitatis cōmittat feloniā in dñz
non pꝑterea eoipso communitas priuabit qꝛ neutra pars per
se est cōitas integra.vñ non pōt p alteram partem solam fieri p
iudicium cōitati per no.in.c.in nostra.de iureiu.ꝛ est casus in.§.
cum feud.de capi.extra ordinarijs.facit ad predicta ꝙ dixit spe.
13 in ti.de loca.in.§.nūc aliqua.ver.lj.¶†Quero quid si vasallus
reliquit dñm reuera mortifere vulneratū:sed credens dñm nō
esse sic vulneratum dimisit eum an priuabit feudo dic ꝙ nō ſm
Bal.qꝛ lʒ error aliquando excuset tamen non auget delictum.l.
res.ff.de cri.expi.here.ꝛ de furt.l.inter omnes.§.recte.¶Ultimo
ad presentem materiam adducas alia que dixi infra que fuerit
prima causa beneficij amittēdi.in.§.itē qui dominum.ꝛ videas
in pluribus ac copiosis remissionibus quas ibi ad plenum col
legi.ꝛ per Bal.in.l.vt vim.ff.de insti.ꝛ iure.

a ¶Vasall⁹ qui ꝯcubuit cū vxore dñi.Add alexan.deimo.post Pau.de cast.in l.sororē.C.d his q.vt indi.dic h ēē verū sciēter;sec⁹ si ignorāter ꝛ de materia vide p Jo.an.i addi.specu.in rub.de aduo.

b ¶Quid si vasallus ꝯxit amicitiā.Adde glo.ꝛ Bal.in.l.j.i.§.cū pꝛon⁹.ff.de offi.pfec.vr.i gl.in.l.liberti.C.de inoffi.testa.spec.ti.de dona.i.§.j.v.qd si aliqs baro.Jo.de ana.ꝯs.ij.incip.visis.ꝛ pōderatꝭ ad fi.old.ꝯsi.lxxi.inci.nunquid xpianus.

1 ☞Vasali⁹ vxorē dñi ad pcm̄ inducēs feudo pꝛiuand⁹.ꝛ nu.seq.
3 Vasallus ꝯcūbens cuʒ sorore dñi in ipsius domo priuat feudo.
4 Iniuria vxori filie vel nurui illata maior putat ꝙ si sorori irroget
5 Vasallus an feudū amittat si amicitiā cū dñi hostibus ꝯtrahat.
6 Vasallus an per heredem domini feudo priuetur ob culpaʒ de
qua dominus in vita non est conquestus.
8 Vasallus ob culpam in dominum an feudo ipso iure priuetur
vel an sententia requiratur.
10 Vasallus ignoranter vxorem domini adulterans.ꝛ si concubi
nam ꝛ si sponsam vel pedisse quam an feu.priuetur.ꝛ nu.seq.
14 Vasallus incestuosus an feudo sit priuandus.

§ 1 **Item si fidelis cū.** †Vasallus adulterans vel sollicitans adulterare vel
turpiter tāgens vxorē domini amittit feudum.Idem dicendū si
concubuerit cuʒ filia domini aut filia filij aut nurui.Similiter
cuʒ sorore domini adhuc manente in domo ipsius domini.hoc
dicit.¶In textu ibi fidelis idest vasallus vt dixi in preambulis
libri.Ibi concurbitauerit idest per adulterium fecerit ipsuʒ cu
curbitam vt sequit in textu quē lombardie appellāt argam.nos
vero appellamus hecho:ꝛ de his notat per glo.ꝛ ibi dixi infra
de pace tenenda.in.§.primo ꝛ hic in glo.in principio que p hoc
est expedita.ꝛ est similis tex.j.qui testes sint neces.ad probā.feud.
ingra.in capitulo primo.ꝛ infra de vasal.q contra constitutio.
loth.feud.alie.in capitulo primo ibi exercuit scilicet attentādo
ꝛ laborando vt concūbat.vt infra de capi.qui cur.vend.capitu
lo.iij.quoniaʒ in delictis atrocioribus punitur affectus licet nō
sequatur effectus.l.si quis non dicam rapere.C.de episco.ꝛ cler.
ꝛ.ff.ad legem cor.de fica.l.diuus.ꝛ in gloss.hic posita.in sui prin
cipio.Ibi luserit puta ponendo manus ad pectus vel ad femur
secundum glossam nec proprie appellari debet ludus in quo est
culpa ꝛ vnde crimina oriuntur:vt lege nam ludus.cum ibi not.
ff.ad legem aql.ꝛ in glossa hic posita:que per hoc est expedita.
Ibi nupta filio.i.nuru domini.vt.j.que fuit prima causa bene.
amit.in.§.rursus.quod intelligas etiaʒ si dictus filius suus non
esset successibilis in feudo cum iste tex.non faciat istam differen
tiam:sed solum consideret excessum ꝛ delictum vasalli aduersus
dominum ſm And.de yser.per istuʒ tex.Ibi obtinet.dic ꝙ si tu
habes obtinet in numero singulari quod tūc bene stat litera vt
capiat solum casum proxime dictum de sorore domini quo casu
fienda est ista distinctio an in domo vel extra domum vt probat
infra que fuit prima causa bene.amittē.in.§.rursus.Si vero ha
bes in textu obtinent in numero plurali ꝛ tunc litera male loq
retur quia referretur ad omnes casus precedentes quod est fal
sum cum dicta distinctio non fiat nisi solū in sorore.vt supra di
xi ꝛ hoc modo posset verificari glossa hic posita que dixit ꝙ ista
verba sunt superflua ꝛ non habenda in text.que glos.per hoc est
expedita.Ibi amittere sed an ipso iure vel per sniam dixi supra
2 in principio.¶†No.ꝙ vasallus qui concubuit cum vxore domi
a ni^a amittit feu.quod intelligas verum siue ea vxore volente:siue
inuita.l.j.§.vsq3.ff.de iniurijs.Item siue viuēte domino siue
mortuo ipsa existēte ꝛ pseuerāte in viduitate.Secus aūt si
uisset ad scda vota ſm An.de yser.ꝛ Nic.de nea.ꝛ ea q h
in.c.ij.in fi.j.de feu.sine cul.non amit.l.apud celsum.§
ff.de doli exce.ꝛ quod not.in.l.fideicōmissum.C.de fideic
l.sororē.C.de his q.vt indi.licet Bald.teneat ꝯtrium in
vasallus cū ea cōcūbendo amittat feudum.Sed primū
to verius.ad qd facit.l.femine in fi.ff.de senatoribus
nici.l.filij.§.ij.cum ibi no.vbi aūt vasallus hoc cōmiss
luntate domini tunc non priuaret.arg.in.l.cum dona
3 de transac.ꝛ in.d.§.vsq3 adeo.¶†No.ꝙ rōne loci aggra
ctum vt hic.ꝛ in.l.aut facta.in princ.ꝛ in.§.locus.ff.de p
patet qꝛ vasallus cōcūbens cum sorore domini in do
ni priuatur feudo.Secus autem si extra domum:vt.j.q
ma causa be.amit.in.§.rursus.Et est ratio quia legisl
uit maiorem iniuriam fieri domino in domo sua qua
mum.vt.ff.ad.l.iul.de adul.in.l.ꝙ ait.facit quod no.gl
j.in.§.seq.quem traxi ꝛ declaraui in isto.§.quoniam p
quit ꝛ pertinet ad istum tex.Utrum aūt ratione loci
ra.dic vt in.l.leges.C.de legi.ꝛ.C.de temp.in integrum
peruacuam.Sed vtrum varientur consuetudines dic
4 qbus.ff.de legibus.¶†No.ex hoc tex.quod maiori in
citur quis ex persona vxoris filie ꝛ nurus quaʒ ex pso
quod patet qꝛ in quocunq3 loco adulteret vxor filia
vasallū amittit feu.Secus aūt si soror habitans extra
mini adulteret:qꝛ tunc nō amittit.Et est ratio:qꝛ tunc
ror nō est in tuitione domini vt hic ꝛ dixi in.d.§.rursus
fuit ratio diuersitatis ꝛ p tanto dixi An.de yser.quod
non est trahēdus ad vxorem fratris dñi.l.si vero.§.de
ma.¶Oppo.cū gl.prima in ver.lʒ in hoc ꝛc.de super
ius ti.per alios ti.j.hic nō pōt esse titulus q.mo.feu.a
quibus causis feu.amit.ꝛ in ti.que fuit prima causa b
In quibus huiusmodi cause ꝛ modi amittēdi feuda
in hoc ti.fit mētio repetuntur iterato in dictis titulis
quibus.C.de no.co.compo.vbi nihil debet esse super
re.So.ista glo.videt fateri contrarium dicens quod
dam antiq glossauerunt ꝙ iste titulus vacet ꝛ supe
titulos.Sed tu dic quod imo non supfluit:sed est
tus quoniam in illis titulis adducuntur etiam
amittendi vltra istas hic expressas.nam congru
materiam antiquam vt aliqd addat in aut.d
his consequens cum ibi no.prout etiam in simi
5 titulus qui succes.te.ꝛ ibi dixi super rub.¶†Qu
b si vasallus contraxit amicitiam^b cū inimicis dñi a
tat feudū.Et rūdet ꝙ sic dicens ꝙ vbicunq3 vasallus
ex quo possit psumi vt magis videatur inimicus
amittere debeat feud.per.l.liberti.C.de inof.test.ꝛ l.
tronis.ff.de offi.prefe.vrbis.ꝛ hoc voluit ista glo.vsq
si dominus ꝛc.Ex qua gl.elicias duas conclusiones
ꝙ vasal.per simplicem amicitiam contractā cum ini
ni amittat feu.Sed tu dic ꝙ ista conclusio ita simplic
cta non est vera:qm̄ ad eam verificandam requiritur
iuncta vcʒ quod contracta sit amicitia cuʒ inimico
quod ista copulatio amicitie sit in pernicieʒ ꝛ domi
alias auteʒ secus:qꝛ sola amicitia contracta non priua
glo.j.hic potest esse titulus quibus mod.feu.amit.ꝛ ib
ꝛ.j.que fuit prima causa be.amit.in.§.porro.in prima
ꝛ probatur per tex.j.qui testes sint neces.ad probādū
ti.ꝛ per Bal.in.l.j.de rerum diui.in qōne.xlj.Et hoc
semus etiam saluare istam glo.vt habuerit istum re
leges quas allegat vt exponamus eam dum dixit vel
exponamus vel pro ꝛ ita saluabat eam And.de yser.
porro.Secunda conclusio est quod vbicunq3 potest
fallum esse inimicum domini quod amittat feu.Se
ligas hāc conclusionem ita simpliciter ꝛ indistinct
het presumptione vasal.amittat feu.quia non suffic
casio ad priuationem vt dixit textus.j.in qui.cau.feu
figs em̄.Neq3 ex omni causa ex qua opinio vasalli gra
titur feu.vt dixit alter tex.j.que fuit pma cā be.amit
Sed intelligas quod vasal.taliter versatus sit vt po
inimicus quam amicus ꝛ fidelis ipsius domini.vt p
d.c.j.quot testes sint neces.ꝛc.ꝛ ibi exemplificaui.vasal
nunquam priuatur feudo sine cognita ꝛ conuicta cul
feu.sine cul.non amit.in.§.j.vnde posset presumptio
se inducta elidere per aliam presumptionem contrar
dum Bald.vt.ff.quod falso tutore auto.in.l.noni
item queritur.§.exercitu.Et ideo vbi esset dubium de
sionis feudi relinquitur hoc subtiliati ꝛ discretioni
in dicto titu.que fuit prima causa bene.amit.in.§.sed q
sententiam suam habet hoc declarare vt dixi.j.de fe
amit.in capitulo.j.ꝛ hoc modo intelligenda est ista gl
6 alios docto.non declaratur.¶†Quero subsequen

cta gloss.quid si dominus non fuit conquestus in vita de culpis
cōmissis contra eū per vasallū.an heres dñi poterit conqueri et
placitare de dictis culpis:ꝛ rūdet ꝙ nō allegando.l.j.C.de reuo.
do.cum si.vsq3 in finem.Sed tu latius distingue ſm Jaco.de bel.
ꝙ aut dñs fuit sciens ꝛ potuit querelare.sed noluit ꝛ tunc habet
locū ꝛ procedit ista glo.aut fuit ignorans vel etiam est sciens:sed
tamen non potuit placitare:vt qꝛ fuit celeriter morte preuentus
vel ex alia iusta causa:ꝛ tūc heres dñi poterit placitare de dictis
culpis argu.ff.de inof.testa.l.mater decedens.ꝛ ad sill.l.diuus.ꝛ.l.
excipiuntur.§.fi.ꝛ de hac questione dic vt not.per glo.ꝛ docto.in
l.omnino.C.de inoffic.testa.ꝛ.j.de probibi.feu.alie.per Fede.in.§.
insuper.ꝛ quod ibi dixi in questiōe.j.in fi.in.q.quarta.ꝛ per Bal.
in.l.j.ff.de rerum diui.in qd.xxx.Quid autem in casu ꝯrio si vasal
lus delinquens moriatur anteq̄ placitetur per dñm an filius va
salli poterit placitari dic vt in remissionibus quas adduxi in.d.
§.porro.j.que fuit prima causa bene.amit.in questione.ij.in fine.
7 ¶†Quero cum glo.iij.in ver.ꝛ hoc intellige ꝛc.quid si vasallum
peniteat postq̄ se exercuit vt cōcūberet cum vxore dñi an priuabi
tur feu.ꝛ respondet ꝙ non ex eo ꝙ destitit per penitentiam: sec⁹
si propter impossibilitatē:vt.l.qui falsum.ff.ad.l.cornel.de fal.et
hoc voluit ista glo.vsq3 ad finem remittendo se ad bellum dispu
tatorium Pilei.Sed tu de hac questione latius dicas aut vasall⁹
solum cogitauit ꝛ exercuit se in animo vt concūberet:ꝛ tunc pu
nitur.l.cogitationis penam.ff.de penis.aut vltra cogitatū etiam
laborauit sed non deuenit ad aliquem actum ꝛ tunc si ipsum pe
niteat non punitur ꝛ ita intelligitur ista gl.ꝛ quod no.in.c.si vo
luerit.j.de capi.qui cur.ven.aut laborauit ꝛ se exercuit peruenien
do ad aliquem actum:ꝛ tunc punitur verum per penitentiā libe
rabitur vt in isto tex.ꝛ.l.qui ea mente.ff.de fur.ꝛ.l.si qs nō dicam
rapere.C.de episco.ꝛ cleri.ꝛ dicatis vt ibi plene per doct.ꝛ de hac
questione dixi in.d.§.in questione quarta.ꝛ in.c.si voluerit.ꝛ cum
hac distinctione concordat dictus pileus vt refert Ja.ard.in tit.
quib.mod.feu.amitta.sub rubricella idem si cum vxore.
¶†Quero cum gloss.fi.an in casibus hic expressis vasal.per has
culpas cōmissas contra dñm perdat feu.ipso iure an requiratur
sententia.^a ꝛ respondet gl.arguendo ad partes primo videretur
ꝙ ipso iure per istum tex.in fi.qui hoc vr presupponere neq3 repe
ritur expresse correctus igitur stare debet.l.sancimus.C.de testa.ꝛ
l.precipimus.C.de appel.In ꝯrium vr qd requirat snia cum non
sit priuandus absq3 cognita culpa:vt.j.de feu.sine cul.nō amit.c.
j.cū si.Et i hāc sniam vltimā videt residere ista gl.ꝛ hñ ſm An.de
yser.dicentem ꝙ aut queritur an ex istis causis hodie perdatur
feu.ꝛ dicendum est ꝙ sic neq3 hoc corrigitur ꝛ hoc vult gl.in pri
ma parte.Aut queritur an anteq̄ sibi auferat vtrum exigat snia
ꝛ dicendum est ꝙ sic:ꝛ hoc voluit ista gl.in scda sui parte que ita
dʒ intelligi al's esset sibi ꝯria cum qua concludo qd circa amissio
nem feu.pcedentem ex delicto requiritur processus ꝛ iudicium ꝛ
snia priuatiua de quo late dixi.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.cali
dis in oppositione prima.Quid autem qñ perderetur per ꝯctuʒ
dic vt late dixi ibidem in qōne.ij.Utrum autem qñ quis est cōdē
natus a lege ipso iure requiratur aliqua declaratio dic ꝙ nō est
ferenda snia super amissione sed solū super declaratiōe vt in aut.
de inces.nup.§.j.C.de iure fisci.l.facultas.ff.p socio.l.cuʒ duobus.
§.idem rūdet.Sed qñ p sniam facto hois est priuādus tunc req
ritur snia priuatiua per iudicē.vt supra dixi.quo casu sufficit si
ue iudex dicat priuamus te siue dicat declaramus te in penam in
cidisse:vt.ff.ad turpil.l.j.§.calūniatoribus.ꝛ de his questionibus
ꝛ similibus dic vt late dixi in.d.c.j.j.de feu.sine cul.nō amit.Opp.
ab extra de supfluitate huius lre in prin.qꝛ non fuit necesse dice
re qñ vasallus cucurbitauit dñm cū sufficiebat dicere ꝛ exprime
re cām qñ vasal.turpiter lusit:qꝛ istud delictum minus includit
illud tanq̄ maius:vt in aut.multomagis.C.de sacrosan.ecc.So.
posuit ideo ꝛ alia exempla cā euidentioris intellectus put in si
mili videmus in.d.l.si qs nō dicā rapere.¶Opp.ꝙ imo vasallus
concūbēs cū sorore dñi nō amittat feu.qd ptʒ qꝛ occidēdo fratrē
dñi qd est plus nō amittit.vt.j.an ille q interfecit fratrem dñi.c.j.
So.vt ibi dixi.¶†Quero ab extra quid si vasallus turpiter ꝛ in
honeste locutus est cū vxore dñi sui:nō tñ tetigi eius personā an
priuetur feudo dic ꝙ non ſm An.de yser.ꝛ Bal.qꝛ nō tam turpe
est colloquiū q̄ tactus ꝛ maxime in penalibus de quibus loqui
mur:ꝛ iō nō trahēdū.l.interpretatiōe.ff.de penis.oportet em̄ fieri
aliqd in personā mulieris vt perdat feudū vcʒ ꝯcubit⁹ vl' turpis
lusio cū tractu inhonesto vt hic.Idem dicit An.de yser.de oscu
lo ꝛ amplexu:qꝛ nō est minor rō pꝑhibitionis.l.cui.ff.de ser.expor.
facit qd no.in.l.j.ff.de extraor.cri.Sed tñ hñ fatent ꝙ ex hac tur
pi locutione tenebit actione iniuriarū.ꝛ de hac qōne dic latius
vt dixi.j.q fuit prima cā hñ.amit.in.§.sed.ꝛ q delator.in finali op
positione.¶Quero qd si vasallus opē tulit alteri cucurbitanti
vxorē dñi sui an puniat eadē pena.dic ꝙ sic ſm bal.ꝛ pbat per.l.ꝛ
si amici.ff.de adul.ꝛ.ff.de v.si.l.sepe.Sed tu adducas not.p glo.in
d.§.sed q delator.ꝛ ibi late dixi in.q.pe.vbi ēt declaraui casus qñ
vasal.cēt leno in vxorē dñi.¶†Quero qd si vasal.ignorāter adul
terauit vxorem dñi sui : vt qꝛ forte reperit ipsam in lecto suo cre
dens ipsam esse vxorem suam:an priuabit.dic quod non:vt not.
glo.in.c.j.j.hic potest esse titulus q.mo.feu.amit.quod intelligas.
nisi sua ignorantia esset supina ꝛ crassa.ꝛ per ea que not.j.in.§.se.
11 ꝛ de hac.q.dicam latius in.d.c.j.¶†Quero qd si vasallus cogno
uit concubinam domini an sit idem qd in vxore:ꝛ dic qd sic secū
dum Ja.ard.ꝛ Bald.si concubinatus est licitus de iure ciuili:vt
qꝛ vterq3 est solutus.l.j.C.de concubinis.ꝛ.l.in concubinatu in fi.
ff.eo.ꝛ probatur in.l.item legato.in.§.parui.ff.de lega.iij.Item qꝛ
perturbatio sanguinis timet cum filij sint successibiles.l.si qua
illustris.C.ad orfi.Non tamen intelligas quod ad feuda sint suc
12 cessibiles:vt in.c.naturales.j.si de feu.fue.contro.¶†Quero qd
si vasallus cognouit sponsam domini que nondū erat transdu
cta an amittat feud.dic quod sic secundum Jaco.ardi.argu.insti.
de nupt.in.§.si vxor.facit.l.si qua.in.§.j.ff.de ri.nup.ꝛ extra de spō
sa.c.j.lib.vj.ꝛ in.l.in legibus.ff.de testi.Idē dicit ipse de matre do
mini nisi transiuisset ad secunda vota.ar.in aut.de consulib⁹in.§.
13 sin aūt.ꝛ.C.de priui.scho.l.fin.¶†Quero qd si vasal.cognouit pe
dissequam dñi an priuetur feudo videretur dicendum quod sic
qꝛ debet facere ea que sunt ad honestatem domini si vult dignus
feudo videri:vt.j.de forma fide.in.c.j.ꝛ nihil debet facere ihonesti
in domo dñi:vt not.gloss.xxij.q.v.c.de forma.Sed in contrarium
determinat And.de yser.dicens qd ex tali inhonestate bene inci
dit vasallus in periurium:sed tamē non perdit feudū nisi ista in
honestas commissa sit in personas prohibitas ꝛ in quibus eadē^a
vel maior est rō:vt.j.que fuit prima causa be.amit.in.§.sed quia.
In pedissequa autem non est par rō ꝛ ideo non ex omni causa ex
qua vasallus incidit periurium venit feu.priuandus:vt in.d.tit.
in.§.illud enim.Ista enim causa non esset sufficiens ad exhereda
tionem filij:nec ad reuocandam donationem merito non debet
esse sufficiens ad feudi priuationem cū ista a pari procedant ꝛ po
nant pro regula in ista materia:vt probat in.d.tit.in.§.predictis
14 modis.¶†Quero qd si vasallus committat incestum:an perdat
feu.dicit Bald.ꝙ sic vt in aut.de incestis nup.in prin.Et licet pa
pa postea dispenset quo ad matrimonium non tamen recuperat
feudū ꝙ iam vel aliquando est apertum vel rediuit ad dñm arg.
in.c.quamuis.de rescript.lib.vj.ꝛ quod not.de lib.ꝛ posthu in.l.
gallus.§.ꝛ quid si tantū.ꝛ hec sunt verba Baldi.in.l.j.ff.de rerū
diui.in questione.lj.vbi etiam dicit ꝙ isto casu feu.esset amissum
ipso iure.¶Ultimo de materia presenti vide in.d.c.j.j.hic potest
essem ti.qui.mo.feu.amit.ꝛ.j.q fuit prima cā be.amit.in.§.rursus.
ꝛ quod ibi dixi.ꝛ in remissionibus ibidem adductis.ꝛ.j.de for
ma fide.in.c.j.ꝛ.j.qui testes sint neces.ad proban.feu.ingra.ꝛ ple
ne per Jac.ard.in sum.in ti.qui.mod.feu.amit.sub rubricella si
dum adulterauit cū sex rubricellis seu.§.sequentib⁹.vbi omnia p
dicta declarauit cum dependentib⁹ que ad hanc materiam tra
hi possunt vbi videas si plene instrui cupis.

a ¶An requirat snia.Adde qdā ē homicida an sit ipso facto pꝛiuat⁹ titulo sui hñficij an sniaʒ.vide p Inno.in c.cū nr̄is.de ꝯce.pbē.idē Jun.in c.qualiter ꝛ qñ.el.ij.de acc.Rota in titu.vt lite pē.incip.titi⁹ in nouis.archi.i.c.studeat.l.di.pet.de anch.in repe.regule peccati.de reg.iu.lib.vj.Bal.in.c.vitatis.de dolo ꝛ cō tu.Car.i cle.cōstitutionē.i.§.ceterū i fi.de elect.Jo.de ana.in.c.inqsitiōis.de accu.Abb.i.c.qrelā.d iureiu.bal.in.l.cū fratrē.C.de his q.vt ind.Lud.Ro.in.l.is cui bonis.ff.de v.obli.Cal.cōsi.xx.sub tit.de pb.idē Cal.ꝯsi.iiij.sub tit.de accu.Fallit in homicidio q̄lificato.qꝛ tūc est ipso facto priuat⁹ per text.i.c.j.ad fi.de homic.lib.vj.in vsi.ipso facto.

1 ☞Vasallus si dominum insultauerit feudo priuabitur.
2 Insultus de per se punibilis esse quomodo intelligatur.
3 Vasallus insultum faciens in castrum in quo ignorabat domi
num esse an feudo priuetur.
4 Promittens non offendere titium:fratrem titij interficiendo an
incidat in penam.

1 **Similiter si dominum.** †Vasall⁹ insultū faciēs i psonā dñi
vel in loco in quo est amittit feudū.idem dōm si vasallus interfi
ciat fratrē proprium ipsius vasalli vel etiā nepotem ex fratre.h.d.
¶In text.ibi similiter:subandi amittere feudū ipse vasallus.nā
adducit al's cās feudi amittēdi.Ibi assalierit.quasi in aliū salie
rit.i.assaltum fecerit ꝛ subaudi in personā vt differat a sequēti ꝛ
loqt iuxta vulgare cuʒ assaltus proprie fit in aliū saltus:vt.j.que
fuit prima cā bene.amit.in.§.preterea.ꝛ ibi dixi ꝛ.l.j.§.cum arie
tes.ff.si quadru.pau.fecis.di.Ibi castrum subaudias vel aliū locū
vt.j.q fuit prima cā bene.amit.in.§.porro.Quid autē sit castrū ꝛ
qs possit illud construere ꝛ in quo loco ꝛ de similibus questioni
bus pertinentib⁹ ad materiam castri:vide no.per glos.in.l.ij.C.de
fundis limito.lib.xi.per Bart.in.l.j.§.fin aūt.ff.de oper.no.nunci.
ꝛ.ff.de oper.publi.in.l.opus.per Bald.in.l.j.§.in initio.ff.de offic.
pre.vigi.ꝛ in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.per canonistas in.c.cum ad se
dem.extra de restitu.spolia.ꝛ extra de offi.archi.in capitu.cum ab
ecclesiarum.ibi sciens subauditur maxime vt statim dicam in gl.
ibi esse aliqui habent intus esse ꝛ melius secundum glossam sed
tamen dic quod quelibet litera est bona : quia idem est sensus.
ibi item subandi amittere debet feudum ipse vasallus.ibi suum
idest ipsius vasalli vel dic quod referatur etiam ad fratrem ipsi⁹
domini dumtamen isto casu intelligatur quod proditorie ipsum
interfecit:vt infra an ille qui interfecit fratrem domini.in.c.j.ꝛ sta
tim dicam in glossa.ibi idest filium fratris.signa istum tex.quod
2 filius fratris mei vocatur nepos meus vt infra dicam.¶†Nota
quod insultus de per se est punibilis quod intelligas verū ex eo
qꝛ non est preambulum neq3 pars alterius delicti.Secus auteʒ si
esset pars alterius delicti ꝛ preambulum ad illud delictum :vt ga

precedente insultu qs alium occidat: qr tunc insultus confunderetur cum homicidio necq per se puniret vt.l.qui de crimine.C.de accusatio.τ in.l.nunq plura.ff.de priua.delic.de qua materia plene p Bal.in.l.aduersus.C.de fur.τ in.l.respiciēduz.§.delinquunt.ff.de pe. Et potest fieri insult⁹ tam pedes q eques: τ tā in solo q in aqua: vt in.d.§.arietes.coniuncta.l.quēadmodum.§.si nauis alteram.ff.ad.l.aquil. Et intelligit fieri in psonā qn se ztingere pñt. Secus aūt si se inuicē ztingere nō possunt psonaliter: qr tūc intelligit fieri ad locū vt probat ex isto tex. quo casu si intm̄ se appropiquauerit q pi̇cere possit iacula τ expugnare intelligit fact⁹ isultus ad locum fm Bal.facit.l.qdam iberus.ff.de serui.vr.pred.τ.l.fi.ff.si.regun. ¶ Not.ex isto tex.magis expssum q alibi q filius fratris dr nepos ex quo dicit Ja.de bel.q aduocati bonoñ.allegant istum tex.q si res sit zcessa alicui in emphiteosim sibi τ nepotib⁹ suis q intelligat etiā de filijs fratrū. Et idē dicūt si priuilegiū aliqd esset concessum alicui eadē forma.τ ad hoc allegāt.ff.de inof.testa.l.instituta.§.ij.ff.de in rem verso.l.nihil interest. Sz tu aduerte qr ille leges non pbāt hoc: qm̄ loquunt de nepote quo ad auū fz pdictū Ja.de bel.τ Nic.de nea. quare Bal.in pdicta.q.distinguit q aut ipse cui concessuz fuit tale ius feu.puilegiū hz nepotes ex filijs τ itelligit tm̄ de ipsis τ nō de trāsuersalib⁹.l.tale pcm̄.§.fi.ff.de pac. aut nō hz ex filijs τ tūc itelligat ēt de nepotib⁹ ex frē p istū tex. ar.ff.ad treb.l.hrdib⁹.§.fi.τ h mō possent itelligi q̄dā glosselle que vident sensisse q fili⁹ fratris appellet nepos.ff.de dona.cā mort.l.auunculo.τ de le.iij.l.cū quis.§.codicillus.facit inst.de grad.cogna.in.§.quarto gradu. De qua materia per Bal.in.l.si auū.C.de suc.edic.τ p canonistas in.c.tua nos.extra de consangui.τ affi.facit ad pdicta.c.ij.j.de feu.mar.in vltio notabili τ vide circa pdcā Bal.in.l.ij.C.de suc.edic.vbi late istū articulū psequut⁹ est.[3] † Quero cū gl.pma qd si vasall⁹ assaliens castrū ignorabat dñm ibi esse an tunc amittere debeat feu. Et rñdet ponēdo duas opi. Pria est q vasall⁹ ignorans nō dēat amittere feu.p istū tex.nisi sua ignorātia fuisset crassa τ supina: qr tunc amitteret nec excusaret.l.ne supina.ff.de iur.τ fac.igno. Scda opi.est q talis vasall⁹ insultās idisticte teneat siue fuerit sciēs seu ignorās eo qr talr delinquēdo venit z sacramētuz fidelitatis cū hoc tēdat in dānū dñi: vt.j.de for.fi.in.c.j. Et hanc opi.secūdā seqt gl.dicēs eē subaudiēdū maxime ad istuz tex.dū dicit sciēs τc.qm̄ posuit ad ostēdēdā maiorē culpā vt pbat.j.in.d.§.porro.vbi indisticte logt. ¶ Nec obst.regula posita.j.q̄ fuit pma cā be.amit.in.§.illud.vbi vasallus nō dz ex quolibet piurio amittere feu.qr intelligit de periurio adhibito circa alienationem feu.quo casu non amittit feu.in parte nō alienata: vt.j.de vasal.q z consti.lotha.feu.alie.in.c.j.hic vero loquimur de periurio adhibito circa delictum commissum aduersus dñm.τ q̄ sit ratio diuersitatis not.in.d.c.j.in fi. Similiter nō ob.tex.j.h pōt esse tit.q mo.feu.alie.lz ista glo.fm aliquos libros alleganerit.j.q̄ fuit prima causa be.amit.vbi dicit reqri sciētiā vasalli assalientis quia ibi loquitur quando vasallus ignorabat illum esse dominum quem assaliebat quo casu bene distinguitur an talis ignorātia esset crassa τ supina an non τc. Nā fateor q in casu nostro eodē mō esset dicēdum: si iste vasallus ignorasset istud castrum fuisse dñi vt tunc non amitteret nisi fuisset in crassa τ supina ignorantia. Verū hic psupponit q sciebat istud castruz esse domini quo casu hoc solū sufficit q insultet nec vltra aliud exigit ad priuationē feudi. Ex qb⁹ cōcludo vna cū gl.q iste tex.intelligit siue ignorauerit dñm fuisse in castro. Item siue dominus fuerit in dicto castro siue non: quoniam sufficit qd insultauerit castrum seu locuz domini in eius pniciem: τ nunc habes istam glo.satis clare expeditam vltra doc.vsq ad ver.sic ergo τc.quem versiculū hic aliter non declaro qr cadit supra in.§.pcedenti.τ ibi declaraui. Naz hec glossa ideo istud brocardū hic inseruit qr legebat simul istum.§.cum.§.pcedenti cum se continuēt. Sed ego eos separaui vt materia melius intelligatur iuxta theoricam traditam insti.de legat.§.sed ne in primis.item qr similiter legit separatim per doctores. ¶ Quero cum gloss.fi.de intellectu litere hic in fi.duz dixit quod si vasallus occidat fratrem suum q amittit feudū τc.de quo fratre intelligat: an de fratre ipsius vasalli: an de fratre domini. Et respondet gl.q pōt intelligi de vtroq diuerso tamē respectu: τ sic ista dictio suum posita hic in text.potest referri ad vtrūq. nam si occidit fratrem domini non amittit feudum nisi proditorie ipm occidat: quoniam si proditorie occidat: tunc bene amitteret nō ex eo quod occidit fratrem domini: sed ex eo quod commisit prodimentum: qr propter tale delictum τ infamiam prodimenti non potest amplius comparere in curia domini: vnde eodem modo statueretur si tale impedimentum perpetrasset in personam cuiuslibet alterius extranei: τ hoc respectu pōt intelligi ista litera quod iste vasallus occiderit fratrem domini proditorie quo casu amittere debet feudum vt hic: τ feud.debet reuerti ad dominum vt infra an ille qui interfecit fratrem domini in capitulo primo. Potest secundo modo intelligi ista litera vt loquatur de vasal. qui occidit fratrem proprium: τ tunc ista dictio suū debet referri ad fratrem ipsius vasalli quo casu debet ipse vasallus amittere feudum.siue occidat fratrem suum proditorie siue ea ratione vt haberet totam suam hereditatem: τ isto casu tale feudum non reuertitur ad dominum sed transit ad alios agnatos: qr tale delictum non respicit personam domini: vt probatur j.τ hoc voluit tota ista glo.vsq ad fi.que bene loquitur τ rationem diuersitatis assignat.vt dixi in.d.c.j.in prima opp. An autem τ quando propter delictum commissum in personam dñi vasallus priuet feu.τ ad quē reuertatur siue ad dñm siue ad agnatos: τ tam in feudo nouo quam antiquo dic vt dixi j.que fuit prima cā be.amit.in.§.fi.in prima τ scda zclusione.τ in.
4 plurib⁹ alijs zclusionib⁹ ibi adductis. ¶ † Quero ab eo an
a ille q pmisit [a] non offendere titium sub pena interficiēdo titij incidit in penam dic q non fm doc.qr illa dr propria ex qua alicui competit actio iniuriaruz proprio nomine notabiliter Bart.in.l.ita stipulatus.in.§.grisogonus.in ver.ob. Bald.hic. Quare aūt sit offensa τ qn̄ dicat esse fa... nam dic p eundem Bart.in.l.licitatio.ff.de publicanis... mo ad materiam prime partis de vasallo insultante in ... domini vel bona sua: vide plura que dixi in.d.§.porro.j. prima cā bene.amit.τ in copiosis remissionibus ibi add... materia vero secunde partis: vcz de vasallo occidente fr... de plures oppositiones τ questiones formatas in dicto... le qui interfecit fratrez domini τ in remissionibus copio... ibidem in vtroq iure adduxi.τ in tit.que fuit prima ca... mit.in.§.fin. ¶ Jaco.

1 Vasallus olim maiorem autoritatē in feudo q nūc h...
2 Feudum nostris temporibus in nulla parte pignorari p...
3 Feudum illicite alienatum an reuertatur ad dominum.
4 Vasallus quot modis in dominum peccet.

Aut si libellario.

Hucusq declarauit ... modis τ causis ex qb⁹ ... pter ingratitudinem delicti amittunt feuda. Nunc vero re intendit de modis τ causis ex quibus amittunt feu... ingratitudinem contractus. Duples est namq species ... tudinis.s.delicti τ zctus: vt.j.que fuit prima cā be.amit... τ ibi dixi in primo nota.τ in summa hoc vult vasallus ... terat feu.suum vsq ad medietatem alteri allibellare ... obligare vltra vero medietatem non: τ si zrium fa... bat feu.τ reuertebatur ad dominum.h.d. ¶ Premitt...
b tia τ primo quid sit libellus: [b] vt dixi.s.in preāb... q.§.notandum. Item qd circa feudi alienationez ... iura diuersa. Nam de iure primeuo poterat vasallus ... suum feu.alienare sine voluntate domini.vt.j.quid ... alie.feud.vasallus illud recuperet in.c.j.postea super... dum ius quo vasallus poterat dictum feu.alienare ... vsq ad medietatem tantum: vt.j.de alie.feud.c.j.in p... tex. Postea superuenit ius nouissimum quo vasall... tem feudi hodie potest alienare vel aliter obligare ... feu.alien.per fre.τ probant predicta.j.qualiter olim fe... alienari.in.c.j.in.§.j.τ dixi.j.apud quem vel quos in.c... eo.§.fina.vel dic vt latius dixi.j.de alie.feud.in primo no... text.ibi libellario nomine libellus proprie est ille contra... fit a vasallo transferente ius suum feudale in alterum ... contractum emphiteoticum. Hodie autem nulla fit in ... vsu loquendi differentia inter hos zctus prout in dictis ... lis declaraui. Ibi in feudum dic.i.in libellum seu emph... Nam improprie loquitur de feudo cum supra dixerit ... nomine. Item qr etiam de isto iure antiquo potuisset ... feudare ius suum: etiam totum nedum partem vt infra ... olim poterat feud.alienari in prin. Ibi pro pignore. na... terat pignorari vsq ad medietatem: vt not.j.de alie.feu... Hodie vero in nihilum vt infra de probi.feud.alie.per ... l.j.post prin. Ibi transactum permittat.i.vt dimittat ... ditorem suum vt sua sit nomine transactionis τ talis ... est prohibitus in pignore secundum Jaco.de bel.vt in ... da.in vicem legis com.c.j.vel exponas secundum Bal... mittere vt transactuz est: est dicere quod debito non sol... tractum terminum res sit penes creditorem: vt in.l.j.C... vel secundum An.de yser.dic quod est dicere.i.sine actu ... vt qr vasallus sua negligentia τ incuria non curat dilig... gitime qualiter vadat feu.τc. Sed priores expositiones ... hi placent cum vasallus habens ius in re non reperiat... debeat priuari ex tali negligentia sed teneri ad recte ... gumen.in.l.item si fundi.in prin.τ.l.si vsuf.§.de preteri... quen.ff.de vsufruct. Utrum autem si vasal.in totum ... dum ad nullitatem τ seruitutem sit feudo priuandus ... in.d.c.ad aplice.de re iudi. Ibi vel dolo hoc est si per frau... lum adhibeat cantelam alienandi dictum pignus vt ... li.olim po.feud.aliena.in.§.donare.τ infra de probib... per fred.in.§.calidis. Ibi omnibus casibus scilicet ... in isto.§. Ibi reuertitur: subaudi si feudum est nouum ... antiquum: quia tunc reuerteretur ad agnatos si ...

...ro.non extarēt tūc bene reuerteret ad dñm.vt dixi.j.que fuit prima causa be.amit.in.§.fi.in cōclusionibus.τ.j.de vasal.qui ztra cōsti.lotha.feu.alie.i.c.j. ¶ † No.q olim vasalli maiorē habebant autoritatē τ libertatē i iure suo feudali q hodie cū olim possent vsq ad medietatem feu.sui sine dñorū volūtate alienare τ obligare ex quocūq cōtractu quinimo etiā i totū secūdū cōsuetudinem mediolanēsium: vt infra de alie.feu.secūdo rñso.τ i glossella fi.hic posita.que hoc sensit. Sz hodie nullā partē: vt in.d.l.j.infra de pbi.feu.alie.p Lotha. Et q̄ fuit ratio motiua iuris noui traditur ibi per.tex.τ ibi dixi: vnde si vasal.hodie alienaret totū feu.debet perdere totū si partē dz pdere solū partē alienatā: vt j.de vasal.q z cōsti.Loth.feu.alie.in.c.j.τ in gl.j.hic posita.q̄ per hoc est expedita de quo per canonistas i.c.ij.extra de feu. Aduerte tū: vt nō extēdas pdicta ad ifeudationē: qr etiā hodie vasall⁹ posset suū feudū alteri ifeudare: nec hoc ē phibitū: vt no.j.de capi.corra.i.§.preterea.τ ibi dixi. ¶ † No.q etiā olim erat iterdicta
2 totius feudi pignoratio: sz hodie i nulla parte etiā minima pōt feudū pignorari sine permissu dñi: τ si fiat priuabit vasallus: vt i d.l.j.post pn.de pbi.feu.alie.per Fe. Quod itelligas verū qn̄ per ipsam pignorationez transfert in creditorē corporalis possessio ipsius rei feudalis. Sec⁹ aūt si fieret simplr pignoratio seu hypothecatio absq traditione possessionis: qr tūc nō intelligit venū ztra phibitionē: vt videat alienasse: vt dixi in.§.pterea.s.allegato.in prima.q.τ in.d.l.j.de phibi.feu.alie.per Fe. an secūdo not. Et est ratio fm Bal.qr hic non zsideramus effectū iuris: sz animi destinationē.ar.eorum que notant per Dy.τ doc.in.l.alienatum.ff.de ver.signi. Secus autem in his quib⁹ solū iuris effect⁹ cōsiderat.vt.l.ea quidem.C.si manci.ita fue.alie.τ.ff.de verb.ob.l.qui rome.§.flauius. Et ex pdictis infert. Bal.q si per testamentum vel statutum phibeat alienatio sub pena q nunq p verbalem pignorationē τ simplicem hypothecationez cōmittat pena quod est multū notādū.facit ratio qr pmittere nō est alienare.ff.de dona.l.ad eum in.§.luci⁹.ff.de furt.l.si is.facit quod dixi.j.per quos fi.inuesti.in prin.sup gl.fi.in pri.τ qd tradit in.l.q̄daz.ff.de acqui.here τ in aut.de non ali.in.§.alienationis. ¶ † Opp. ab extra ztra ea que hic dicunt in eo qd p alienationē illicite factam reuertat feudū ad dominū. Sed contra.j.de succes.feu.i.§.hoc quoq: vbi patet q reuertit ad agnatos. ¶ † So.distiguēde
4 sunt culpe: qm̄ vasallus iterdū peccat per ingratitudinē delicti. Interdū per igratitudinē cōtract⁹.primo casu habet duplex cōsideratio: qr qnq peccat per delictū in psonā dñi: τ tūc feu.reuertitur ad dñm exclusis oībus descēdētibus τ agnatis vasalli siue feu.sit nouū: siue antiquū: vt.j.q̄ fuit prima causa be.amit.in.§.fi.τ tenet glo.j.de pac.iur.fir.in.§.fi.in vlti.glo.in fi.τ Jac.de bel. Nico.de nea.τ Bal.hic.nisi dñs studiose hoc egisset: vt priuaret agnatos: qr tūc nō reuerteret ad dñm.ar.ff.de eo per quē fac.erit in.l.fi.τ in.c.fi.extra de renū.li.vj.τ tenet Bal.hic. Qñq vasallus delinquit extra psonā dñi: τ tunc si feuduz est nouū reuertit ad dñm exclusis oibus descendētib⁹ τ agnatis: vt pbatur.j.si vasal.feu.priue.cui defer.de bene.i.c.j.τ in glo.τ.j.an ille qui interfecit fra.do.c.j. Si vero feudū est antiquū: tūc trāsit ad agnatos priores excluso dño: τ oibus descendētibus vasalli: vt pbat i.d.c.j.an ille qui interfe.fra.do.τ.j.de succes.feu.τ glo.s.qui feu.da.pos.in.§.fina autē. Secundo casu principali qn̄ vasall⁹ peccat per ingratitudinē cōtract⁹: vt qr alienat vel alio modo illicite trāsfert feu.i aliū sine volūtate dñi: τ tūc si feu.est nouū reuertit ad dñm: vt infra de vasal.qui cōtra cōsti.Loth.feu.alie.in.c.j.τ not.glo.infra de succes.feu.i.§.hoc quoq. Si vero feudū est antiquū: τ tunc transit ad agnatos si habet. Si vero non habet agnatos tūc reuertit ad dñm: vt pbatur.j.de succes.feu.in.d.§.hoc quoq.τ ibi gl.hoc firmat. Ad filios autē nunq trāsit tale feu.alienatū si hz aliquid de hereditate patris.als aūt bene trāsiret ad filios excluso domino τ ceteris agnatis: vt.j.in tit.an agnatus vel fili⁹ repu.heredi.in.c.j.τ.j.si de feu.fue.contro.in.c.titius.τ glos.iij.j.de succes.feu.in.§.hoc quoq.τ Bar.in.l.eum qui.ff.de interdic.τ relega. Utrū autem ex necessitate aliqua possit vasallus vendere feu.sine periculo amissiōis. And.de yser.τ Bal.tenent hic quod nō: sed de hoc dic vt dixi.j.quali.olim feu.po.alie.in prin. Sz an per sententiā cōtra vasallum latam possit ab eo vasallo auferri feudū insolutum dixi.j.si de feu.fue.cōtrouer.in.c.si vasallus de suo. Utrū autem possit vendere vasal.cōmoditatez vsusfructus feu.ad tēpus.dic quod sic per no.in.l.j.C.si pignus pigno.da.sit.τ tenet Bal.hic. ¶ Ultimo ad hāc meteriā vide τ adducas plures alias cōclusiones quas vltra omnes scribētes formaui.τ alibi sparsas reduxi.j.que fuit prima causa be.amit.in.d.§.fi.τ i remissionib⁹ ibi copiose adductis. De materia vero contractus libellarij habet.j.qualiter olim feud.po.alie.in.§.donare.τ in.§.seq.τ qd ibi scripsi.τ in remissionibus ibi adductis.τ.j.de alie.feu.in prin.τ dixi i pamb.libri. De materia vero pignorationis feudi an in tali cōtractu teneat pactū legis zmissorie: dic vt.j.de feu.da.in vicem legis cō.in.c.j.τ fi. De materia vero hui⁹.§.τ itellectu ipsi⁹ plene ponit per Ja.ard.in sum.i ti.qui.mo.feu.amit. sub rubricella pigno.ob.phibita est.τ q no.glo.ij.j.de alie.feu.τ j.de probi.feu.alie.per Fe.in glo.j.τ vide ad predicta in Spec.de loca.§.nunc aliqua.vsi.cxxv.cum seq.τ sequenti. ¶ Jaco.

1 Jure datoris resoluto quomodo itelligatur ius acceptoris resolui.τ nu.seq.
2 Vasallus quando possit feudū refutare i preiudicium alterius.
6 Vasallus vasalli an possit retinere feudū τ pori dño famulari.

Rursus fidelis.

Feudū translatū in alium p vasallū si postea aperiatur dño p mortē aut refutationē vasalli poterit p ipsum dñm reuocari ab acceptore nulla obstante exceptiōe.h.d. Premitte p euidētia id qd premissum est.s.i.§.precedenti. ¶ In tex.ibi: fidelis.i.vasallus vt dixi.s.eo.in.§.j. Ibi medietate: subaudi idē si medietatem.vt j.de alie.feu.in.c.j.i princi. Ibi libellario.i.iure emphiteotico fm Jaco.de bel.qd idem est in effectu.vt dixi in.§.precedēti. Ibi de-
a derit quod quidem licebat olim secūdū ista iura: vt.s.dixi. Ibi sine herede.i.sine filio masculo.vt.j.de feu.i.§.τ si clientulus. Ibi redierit quod fieri debet qn̄ feu.est nouum.[a] secus autē si esset antiquum: qr tunc reuertitur ad agnatos: vt dixi.s.in.§.precedēti. super tex.in fi. Ibi ad libellum dederit subaudi vt est dictū.s. Et aduerte fm glo.quoniam quidā habent in tex.ad libellariū τc. sed de hoc nō est vis: qr idem importat. Ibi obligauerit qd oliz licebat secūdū ista iura.vt.s.dixi. Ibi refutauerit: subaudi ipse vasallus. Quādo autez τ quomodo possit vasallus refutare feudum no.per glo.j.de capi.qui cur.vē.in.c.fin. Ibi ab eo.s.vasallo Ibi dñm: subaudi reuocantē. Ibi tueri poterit: qr dominis ab
1 ipso acceptore reuocabit nulla obstāte exceptiōe. ¶ † No.ex hoc tex.q resoluto iure datoris intelligit resolutū ius acceptoris.vt hic.τ in.§.fi.s.tit.proxi.τ in gl.hic posita.i prin.quod intelligas verum in casu nostro secundum ista iura antiqua secūdū que tenebat allinellatio vel pignoratio vsq ad medietatem.hodie aūt qr hoc nō liceret nec teneret nō intelligeretur talis cōtractus resolui.sed potius censeretur nullus tanquam ad primum z iura
2 vt late dixi in.d.§.fina.in.j.notabili. ¶ † No.quod vasall⁹ potest refutare feu.in preiudiciū iuris iam alteri quesiti qd videt esse contra debitum rationis.ar.in.l.si partē.in fi.ff.quēadmo.serui.amit. Sed hoc ideo est qr ista facultas ierat a pn.ex natura ipsi⁹ feudi.vt infra de vasallo qui cōtra cōsti.loth.feu.alie.in.c.j.vnde hoc scire debuit ille qui cuz vasal.ztraxit.τ ideo sibi imputet.vt est tex.notabilis in.l.qui cum alio i prin.ff.de regu.iur.fm Bal.
3 ¶ † Quero cum glo.i ver.sed quare τc.quid si mortuo primo vasal.datore relictis quibusdam heredibus i suis bonis patrimonialibus τ feudum sit reuersum ad dominum: an iste secund⁹ acceptor poterit agere de euictione ztra dictos heredes. Et respōdet glo.distinguendo aut iste secundus acceptor sciebat datorez suum habere in feudū ab alio.τ tunc nō possit agere.quia scire debebat q eo mortuo feudū reuertebatur ad dominū. Et hoc est verum nisi specialiter fuisset sibi promissum de euictione. Si vero ignorabat eum habere in feudum ab alio: τ tunc possit agere: prout distinguitur.j.de iuesti.de re aliena facta.in prin.τ hoc voluit ista gl.vsq ad ver.sed nunquid.quā glo.intelligas pcedere τ esse veram formando questionem: vt.s.formaui habendo respectum ad tex.nostrū de vasallo alienante alteri.τ ita intelligit And.de yser. Et est ratio: quia iste secundus acceptor sciens scire debuit quod feu.semp erat reuersurū ad dominū ex eo quod vasallus non potuit transferre ius suum in alium in talem contractum: vt no.j.de probi.feu.alie.per Fe.in prin.in glo.ij.in fine. Et ideo recipiēda est supradicta distinctio que probat l.l.si fundum sciens.C.de euic.cum ibi notatis. Sed si velimus itelligere glo.in primo vasal.infeudante ius suum alteri: prout videt presupponere glo.τ tūc qr hoc licitū est tā de iure antiquo quā nouo: vt.j.qual.olim feu.po.alie.i.§.j.τ de probi.feu.alie.per Fe.in §.illud.posset iste secundus vasal.agere de euictione ztra dictos heredes etiam si fuisset sciens quod ipse prim⁹ vasal.recognoscebat dictū feu.ab alio domino: quod admittit Jac.de bel.τ Bal. tunc esset verum quando feu.fuisset reuersurum ad dominuz p culpā primi vasalli.ar.ff.sol.matri.l.pe.in prin.τ.ff.loca.l.si merces.in.§.conductor.secus autē si naturaliter τ sine culpa: qr tunc bñ esset fiēda dicta distinctio.iuxta no.in.d.l.si familie.C.fa.erci. facit qd no.glo.j.de lege.cor.c.ij.§.similiter. Et est ratio differentie fm ipsum Bal.qa casus qui naturaliter eueniunt preuideri possunt regulariter. Alij vero nō.ff.de contrahē.emp.l.fistulas.§.frumenta.ff.de actio.emp.l.si ea.ff.loca.l.si quis domū.§.fin.τ quod no.in.l.diuortio.ff.de nego.gest.facit ad pdicta quod dixi.
4 j.de inuesti.de re alie.fac.in prin. ¶ † Quero subsequenter cū.d.gl.quid si per cul.primi vasalli datoris resoluat ius suum an similiter resoluatur ius istius secūdi acceptoris τ presupposito q resoluatur an prim⁹ vasal.teneatur secūdo acceptori. Et respon-

Jacobus Aluarotus super feudis. c

a ¶ Utrū ille q p misit. Adde bar. in.l.j.in.§.cum arietes.ff.si qua.pau.fec.di. bart. in.l.cū pr.in.§.libertis.ff.de lega.ij. Innoc.in.c.ad apostolice.de re iu.lib.vj. Ant.de bu.τ Jo.de imo.j.de renū. Pe.de anch.in.c.sciant cūcti.de ele.li.vj. And.ro.zsi.clxxij.incip.in casu pposito dicēduz est.

b ¶ Quid sit libellus. Adde gl. in verbo libell⁹ i aut.de exhib.re.in.§.sancimus. Host.in summa.tit.de lib.obla.in §.j.do.in ru.eo.ti. Spe.tit.de libel.cōcept.§.j.

a ¶ Qn̄ feuduz est nouū.add qd dicatur feudū nouū vide gl.in.c.acaci⁹.xxiiij.q.j. doct.in.c.ex pte.de feu.τ an i feudo nouo habet locū ius accrescēdi vide p.Paul.de ca.cōsi.clviij.incip.viso.τ examinato puncto.

det glo. ad vtrã questionem simul & semel quod sic per dictã. l. penul. sol. ma. cũ si. allegatis in glo. vsq; in fin. Sed tu latius di cas circa primam questionem: vt dixi. s. titu. j. §. fi. in primo not. De secunda vero questione dic vt statim dicam in q̃stione prece denti. Utrũ autem secundus acceptor bone fidei possit agere ad pretiũ solum vel ad interesse: dic vt not. per gloss. j. de probi. feu. alie. p Fed. in principio in gloss. super verbo bone fidei. & not. in d. l. si fundum. C. de euicti.

5 ¶ † Oppo. ab extra quod imo ille qui accepit ad linellum a primo vasal. possit illud remittere: vt pro batur. j. de feud. non ha. propriam naturam feu. in. c. j. Sol. ibi ra tio est quia vasal. primus fuit inuestitus de dicto feudo cum ea conditione vt possit alteri allinellare. Et ideo hoc est sibi permis sum ex natura & ex virtute conditionis adiecte in inuestitura quo casu posset etiam ex quocunque contractu alienare vt ibi. hic autem loquitur in vasallo qui simpliciter fuit inuestitus nõ adiecta tacita conditione facit. ff. de vsufr. lega. l. si quis. & ita tz Jaco. ardi. de quo dic etiam vt habetur in. c. feud. ea. l. j. si de feu. fue. controuer.

6 ¶ † Quero ab extra an iste seruus acceptor ad li nellum possit sibi consulere retinendo dictam rem feudalem & seruire priori domino tanq̃ vasallo non obstante refutatione fa cta per suum datorem qui vere est vasal. & dicit Bal. quod sic per equitatem. §. si vero. j. quali. olim feud. po. alie. Sed ego non pu to aliquo modo istam determinationem procedere in questione proposita videlicet quando secundus acceptor tenet iure linelli Et est ratio quia hodie talis contractus est phibitus ipsi vasal lo vt not. glo. secunda. j. de probi. feud. alie. per Fed. ergo incon tinenti facta tali allinellatione que censetur alienatio intelligi tur esse dictum feud. apertum vt. j. quid iuris sit si post alie. feu. vasal. illud recupe. in. c. j. & not. glo. magna. in fin. j. de succes. feu. §. hoc quoq;. Et hoc etiam est de mente And. de yser. ¶ Non ob stat. §. si vero. quia loquitur de contractu licito. videlicet quãdo vasal. ius alteri infeudat quod etiam hodie licet vt. j. dictum est: vnde non debet trahi ad illicita. l. quod non ratione. ff. de legi.

7 ¶ † Quero ab vasal. iste feu. suũ allinellare possit sine priuatio nis pena agnato suo qui succes. est i dicto feudo. dic quod sic sm Jaco. ardizo. per text. j. de alie. feud. pa. capitulo primo. & dixi. j. de alie. feu. §. penulti. ¶ Quero an possit idem vasal. allinellare dictum suum feu. etiam extraneo ad tempus & nõ in perpetuuz Et dicit Jaco. ardi. qđ sic per tex. j. de alie. feu. §. & si clientulus a contrario sensu nisi dictum fue. esset in curte vel in districtu do mini: quia tunc nullo modo posset allinellare: vt. j. eo. §. penul. & §. fina. ¶ Ultimo ad materiam presentem adducas ea que dicta sunt. s. in. §. precedenti. & j. de alie. feud. in. §. & si clientulus. & j. de alie. feu. pa. in prin. & plene per Ja. ardi. in summa in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella an emphiteotici vel liuelli cõtractus p hibeantur.

1 ☞ Primogenitus si inuestiture secũdi consenserit quis pferat
2 Consentiens aliĩ in suiĩ psius preiudiciuz sibi iputet. & nu. 3. & 4.
5 Primogenitus presens inuestiture secũdi de feudo qđ suũ esse ignorabat: an dicatur consentire.

Preterea si ille.

Si ille ad quem spectat feu. de iu re consentiat aliũ inuestiri sibi p iudicat hoc dicit. Et potest poni casus altero de duobus modis

1 sm Jac. de bel. & Bald. † Primo quod si prior agnatus consense rit inuestiture secundi queritur quis preferatur. Et respõdetur quod ipse secũdus inuestitus. & probatur ista positio. s. qui suc

a cesso. tene. in capitulo primo. Secũdo sic rex comes vel baro [a] ha bet duos filios. videlicet primogenitum male vite & negligẽtẽ. & secũdo genitũ bone vite & diligentẽ & magni valoris fecit de feu do inuestiri secundo genitũ cõsentiente primogenito postea mo ritur ipse primogenitus vult feud. reuocare & dicit hic quod nõ potest. & ista questio fuit de facto in alamania. vt dicit Ja. de bel. & ista positio probatur. vij. q. j. capitulo quã periculosum. ¶ In tex. ibi obuenire debet scilicet per mortem vasalli. Ibi cõsenserit scilicet domino tacite vel expresse secundum glo. Sed tu dic me lius vt. j. dicã. Ibi eos. s. ad quos principaliter nõ spectabat feu. imo etiam si essent prorsus extranei secundum Jaco. de bel. Ibi inuestiture scilicet pure quoniam alias posset hoc fieri sine ꝯsen su ipsius: vt. j. de cleri. qui inuesti. fa. c. j. Ibi rectum moré. de quo infra de gradi. succes. in feu. in prin. & §. j. Ibi regressum. vt hic. & infra si de feu. fue. controuer. in. c. titius. & infra de alie. feu. pa. i. c.

a ¶ Rex Comes vel baro. Adde docto. in. c. lz. de voto. dominicũ in. c. grandi. de supp. negli. pla. lib. vj.

2 j. ¶ † No. q qui aliĩ consentit sua iura perdit & aliena fortificat. l. cũ qdam. C. de admini. tu. ff. de inoffi. test. l. nihil. & l. fi. & i glo. hic posita in fi. Et istam regulam intelligas pcedere quãdo quis cõ sentit in iure suo transferendo in alium: secus si cõsensus nõ fiat ad hunc effectum lege inter officium. ff. de rei vendi. & extra de re iudi. c. suborta. facit quod not. Innocen. extra de fide instrumen

3 to. c. inter. circa fi. ¶ † No. quod si consentio inuestiri sequentem preiudico mihi ita q nõ habeo regressum ad repetẽdũ amplius illud cui renũciaui: vt hic. & j. si de feu. fue. ꝯtro. c. filius. & l. gene raliter. in fi. C. de non nu. pecu. Et est ratio: quia ad istum fi fuit prestitus dictus consensus: & ideo in illo effectu parti cium vt. l. fideiussor. §. pater. ff. de pignori. & ff. quibus mo vel hypo. sol. l. sicut. §. vẽditiõibus. vbi est casus singularis dum Bal. de illo qui cõsentit: vt de re sua alter testetur doctores in. l. cum quis. in principio. ff. de lega. iij. Non au bet dictus consensus trahi ad alium effectum: nam si do consentit vasallo alienanti. Iste talis cõsensus trahitur ad dominium ipsius vasalli. non autem extendi debet circa dominium ipsius domini: quia ad istum effectum non stitus: vt dixit Innocẽ. in dicto capitulo inter dilectos fide instrumentorum facit quod nota. in. l. si ignoranter

4 missio. pign. &c. ¶ † Quero cũ glos. an iste textus intelli cõsensu tam tacito quam expresso. Et respõdet quod consentiens tacite intelligeret ius suum vbiq; durare tacitus consensus minime preiudicat vt. ff. quib. mo. pi potheca solui. l. sicut. §. non videtur. & hoc voluit ista glo ver. item istud &c. quam glos. simpliciter sequitur Jacob & communiter docto. per notata in. l. j. in fine. infra de p alie. per Lotha. Idem tenet Bald. dummodo iste tacit sus probetur ex aliquo actu: puta per appositionem sigilli rebus alie. non alie. l. ij. vel per subscriptionẽ dicta. l. si §. pater. ff. de pigno. & C. plus valere quod agitur. l. fi. Sed tilius considera secundum Andre. de yser. circa istam quoniam aut loquimur de contractu qui põt fieri sup etiam me inuito: puta vendere legare & diuidere. l. rem de contrahen. empt. & l. cum alienam. C. de lega. cum fi presentia vel tacitus consensus mihi non nocet. Aut lo contractu qui non posset fieri me inuito: sicut est in cõ gnoris: vt. l. aliena res. ff. de pigno. ac. & C. si alie. res pig l. que pdiũ. & l. fina. & tunc tacitus consensus mihi no Et de hoc loquuntur leges hic allegate. & ita no. per gl ius. ff. de pigno. actio. & in dicto. §. pater. Ex quibus proposito nostro: in hac materia feudali quod quẽad potest vendere rem meam etiam me inuito: ita possit re alium de feudo meo etiam inuito me: vt probatur sti. de re alie. fac. in capitulo primo in prin. imo fo tur dicendum quoniam si ille qui nulluz habet ius test eam vendere me inuito quãto magis domin herius directum in feudo in eo potest alium inn nito de eodem feudo: vnde dicit ipse: quod sicut in mee nõ piudicat mihi psentia mea vel tacitus cons ctũ est. Ita & eodem modo non preiudicabit mihi vel tacitus cõsensus adhibitus in inuestitura feud dominũ in personam alterius per predicta: vnde res: vt hanc materiam plenissime habeas: quia ea q procedũt in eo qui fuit presens & nõ cõtradixit: & q taciturnitas habeatur pro consensu quia distiguitur ctus concernit vtilitatem tacentis & tunc censebitur l. qui patebitur. cum ibi no. ff. mãda. & in regula qui ta Py. de regulis iuris lib. vj. Aut ille actus concernit suum & tunc aut gerebatur nomine ipsius tacẽtis & per Innocen. in. c. ex parte decani. extra de rescrip. in. l. fi. ff. quod cuz eo. Aut gerebatur ille actus nomi tunc tene distinctionẽ supradictam quoniaz aut tac contradicẽdo impedire actum & tunc tacẽdo videt non & tunc secus vt no. in. l. qui vas. in. §. vetare. ff. de tus. C. de procu. per Cy. & per doc. in. l. ij. §. voluntatem Fallit i duobus casibus. s. fauore libertatis & fisci: vt de remis. pig. Et in alio casu posito in. l. sepe. in. §. j. ff. interdum adhibetur vltra presentiam & taciturnitat sicut sigillãdo vel subscribẽdo: & tunc est facienda q2 aut se subscribit vt testis vel vt autoritatem pre videtur se subscribere animo consentiendi vel faci cium. d. l. gaius. ff. de pigno. act. & l. titia. §. lucius. ff. se subscripsit non vt testis: & tunc videtur subscrib sentiẽdi & ideo facit sibi preiudicium. l. sicut. §. nõ vid mo. pig. vel hypo. sol. & l. titi. §. fi. eo. ti. & no. per gl. Et intellige predicta qđ tũc facit sibi preiudiciũ s ta in scriptura: alias secus. C. plus valere q agitur. l. dicta. l. ij. C. de re. alie. non alie. & quod nota. C. loca. quod statim subiungitur in ista glo. & in. l. iiij. ff. qu tem procla. non licet. & in. l. rem. C. si alie. res pigno ista est vera conclusio in hac materia que alibi per

5 ctata est licet non ita clare & plene. ¶ † Quero sub dicta glossa in versic. item istud &c. quid si primus presens quando dominus inuestiebat secundum lud esse suum feudum. an tunc videatur cõsentire. non quoniam iste talis error non iducit consensum rem. cum si. ff. de iurisdictione omnium iudicum.

vasal. feu. j. si de feud. fue. contro. vnde ergo est necesse q ipse sit p sens & sciat qd agitur & nõ cõtradicat. l. honores. ff. de decur. licet gl. alleganerit. l. decuriones & male. Et nunc habes totam ipsaz glo. expeditam vsq; ad fi. Cum qua cõcludo q aut volo expsse re nunciare iuri meo vt alter inuestiatur & possum absq; dubio cũ vo luntate domini: vt hic. & j. de eo qui si. fecit agna. in. c. j. & j. de alie. feu. pa. facit rõ q2 quilibet põt renũciare iuri suo. l. si quis i ꝯscri bendo. C. de pac. q intelligas dũmodo ista renũciatio nõ tendat in preiudicium alterius vt no. gl. j. de suc. feu. in. c. j. §. j. Et hoc si scienter: secus si ignoranter: q2 tunc etiam p expssum cõsensuz mi hi nõ preiudicarem. vt. ff. de pac. l. tres fratres. In dubio aũt dic vt. s. dixi in precedẽti qđ. ¶ Ultimo ad materiã hui. §. vide no. per glo. j. de bene. fra. in. c. j. in glo. fi. & j. de phi. feu. alie. p Lotha. in. l. j. in fi. in glo. super vbo permissu. Et de materia qñ vasal. cõ senti q alter inuestiatur. vide q habetur in. c. titius. in fi. & qđ ibi dixi si de feu. fue. contro. & in plurib remissionibus ibidẽ addu ctis. & j. an agna. vel filius in. c. j. in fi. & plene p Jaco. ardi. de ma teria psenti in sum. in ti. de suc. feu. sub rubricella si vasallus refu tet feu. & faciat inuestire aliũ qui de iure nõ succedit &c. & ibi exa minat istum. §.

1 ☞ Feudum nouiter a fratribus acquisitum nouum censetur.
2 Frater quomodo fratri succedat in feudo.
3 Feudum quomodo inter vasallos diuidendum.
4 Culpa vnius quomodo vergat in preiudicium alterius.
5 Feudũ quando propter culpã reuertatur ad dominum a vasal lo & non ad agnatos. & nume. 6.

Item si fuerint.

Hic ponit aliũ casuz in quo va sal. propter ingratitudinem cõ tractus priuatur iure suo & ad dñm reuertitur. & in summa hoc vult In feudo nouiter acquisito. per fratres etiã cũ pacto succedẽdi vicissim nõ admittitur alter frater in portiõe alienata per aliũ sed ipse dñs. h. d. † Premitto p euidẽtia q feudũ nouiter acqui situm a fratribus est & cẽsetur nouũ adeo q in tali nõ succedit vn alteri: nisi hoc expsse caueatur in inuestitura vt. s. qui feu. da. poss. §. finaũt vnus. & j. de suc. feu. in. §. fin. Scđo premitte qđ regulariter feudum potest diuidi inter vasallos. j. si de feud. fue. cõtro. c. oẽs. ¶ Casus in terminis ita figuratur sm Ja. de bel. Cõcessum est feu. duob fratribus siue vni recipiẽti nomine vtriusq; cũ pacto qđ vnus alteri succederet: isti fratres venientes ad diuisionẽ diuise runt etiã feudum facta diuisione vnus alienauit vltra medieta tem partis sue: & tandem sine herede decessit. dubitatur quis ad mittatur ad illam partẽ indebite alienatã: an alter frater super stes an dñs. Et respõdetur q dñs. ¶ In text. ibi & vnus intelligas vel solus tãtũ nomine vtriusq; vel etiã simul cũ alio: q2 i hoc nõ est vis: vt in. §. fi. j. de suc. feu. Quinimo etiam si tertius nomine ipsorũ accepisset inuestiturã haberet locũ iste. §. sm Bal. facit. c. j. j. de bene. fra. Ibi accepit: subaudi cuz hoc pacto q dicti fratres inuicẽ sibi succedãt in dicto feu. qm alias nullam haberet dubi tationẽ vt dicam in gl. Ibi mediate subaudi sue partis. Nam se cundum ista iura poterat olim vsq; ad medietatẽ alienare vltra vero non. Sed hodie nullam partem põt alienare. j. de alie. feu. i prin. & late dixi. s. eo. §. aut si libellario in euidentialib. Ibi sine herede legitimo qđ intelligitur de filio vt. j. de alie. feu. in. §. & clien tulus. & subaudi maxime quoniã idẽ esset si reliquisset filios. Et est ratio q2 filiĩ nunquã succedunt patri in feudo nouo quando pater priuatur ob cul. sui. vt. j. si de feu. fue. cõtro. in. c. si vasal. cul pam. Et ideo actor omisit istum casum quando extarẽt filiĩ tan quã indubitabilem sm An. de yser. de quo dixi. j. que fuit prima causa bene. amit. in. §. fi. in conclusionibus. ¶ † Not. q licet p pa ctũ frater posset succedere fratri in feu. nouo tamen hoc est intel ligendum quando feudũ vacaret per mortẽ alterius. Secus au tem si vacaret per culpã: q2 tunc deuolueretur ad dñm nõ obstã te pacto inuestiture. Et est rõ q2 per alienationẽ indebite factaz per vasal. seu culpam fuit iam apertum dño ante mortem ipsius fratris delinquẽtis vnde non põt amplius aperiri alteri p mor tem ipsius delinquentis: q2 attenditur conditio primo existens. l. si quis ita stipuletur. ff. de verbo. obli. & probatur in. c. susceptũ. ex tra de rescrip. & in. l. si cũ dotem. in prin. ff. sol. ma. Et ista fuit rõ decidẽdi in casu nostro. Ratio autẽ dubitandi erat q2 dominus in nullũ casum sibi puiderat sed habebat solum prouidentiã le gis pro se. vnde videbatur qđ per prouidentiam expressam vasalli. deberet derogari tacite dispositioni. l. fi. C. de pac. conuen. & C. de pac. l. maritus. ¶ † No. q feu. potest diuidi [a] inter vasallos q in telligo verum regulariter vt in. d. c. omnes. & j. de natura suc. feu. circa medium. Fallit in feu. dignitatum vt. j. de probi. feu. alie. per Fe. in. §. preterea ducatus. Item fallit si ex statuto vel consue tudine vel forma inuestiture esset cautum contrarium vt. l. j. §. si cõuenit. ff. depositi. sm Bal. vt quia forte primogenitus succede ret. de quo dixi. j. si de feu. fue. contro. in. c. mulier. in secũdo no tabili & vide in spe. de feu. §. quoniã. versi. xxxj. ¶ † Tertio no. q ex delicto seu culpa vnius potest insurgere preiudicium in perso nã alterius: vt ptz q2 si frater delinquens decessisset ante delictuz cõmissum seu culpaz: tunc successisset frater suus: sz propter eius delictum priuatur frater ab eius successione & admittitur domin vt hic. & j. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fina. & j. si vasal. feu. priue. c. j. & i glo. hic posita in fi. sui ibi sic ergo &c. que per hoc in dicta parte est expedita. ¶ Opp. cum dicta glos. quod iste text. sit de indubitabili contra. l. ancille. C. de fur. quoniam etiã si iste frater non commisisset culpaz nihilominus alter frater sibi nõ successisset vt est casus. s. qui feu. da. pos. in. §. finautẽ vnus. Sol. intelligas istum textum secundũ illum videlicet quod in inuesti tura specialiter & nõ noiatim cautũ erat quod vnus alteri succe deret quo casu bene habet locum successio inter eos quando feu. vacat per mortẽ alterius vt ibi. Sed si vacaret per culpam, vel de lictũ tunc alter frater non succederet. vt hic. Et est ratio: q2 tunc feu. vacauit antequã extaret vacationis casus attenta forma in uestiture: & hoc voluit ista glo. vsq; ad versi. sed tu instabis quod

5 bene loquitur: de quo dixi. s. in secundo notabili. ¶ † Opp. cum dicta glo. quod imo non debeat reuerti istud feu. ad dñm sed ad agnatos postq̃ ille vasal. nõ delinquit i psonam dñi per regulaz que ponitur. j. q̃ fuit prima causa bene. amit. in. §. fi. & nota bene So. dicit glo. q etiam per alienationem factã sine voluntate dñi intelligitur vasal. delinquere i dñm qm ipsum cõtẽnere vr vt pbatur in ꝯrio & sic non obstat & habes eam expeditam vsq; i fin. que be ne loquitur intelligẽdo eã in feudo nouo prout itelligitur ille tex. secus si feu. esset antiquũ q2 tũc bene fatendũ est qđ per talem cul pã alienationis feu. reuertitur ad agnatos & non ad dñm prout lata dixi in. d. §. fi. in cõclusionibus. & no. per gl. j. de suc. feu. j. in. §. boc quoq;. & in glos. magna. circa mediũ. & vide qđ circa hoc dixi [a] s. e. §. aut si libellario. in oppositiõe. ¶ Op. ab extra q2 hic psup ponitur q si vasallus reliquisset filios: qđ tũc feudũ deberet ad eos reuerti. Sed ꝯ de. c. si vasallus culpã. j. si de feu. fue. ꝯtro. So. ibi loquitur de culpa proueniente ex delicto vasalli quo casu filiĩ & descendentes excluduntur. Hic vero loquimur de culpa vasalli pueniente p ingratitudinẽ ꝯct quo casu si feu. est nouũ: tunc re

6 uertitur ad dñz: vt hic. ¶ † Nec ob. iste tex. q vr psupponere q si ha beret filios q deberet ad eos reuerti: q2 loquitur sm iura antiqua. hodie aũt ẽt extãtibus filiĩs reuerti dz ad dñm vt no. gl. j. de succ. [b] feu. §. hoc quoq;. vel dic qđ lz fecerit mentionem de filio tñ illum tãq̃ idubitabilẽ dimisit indecisum vt. s. dixi sup tex. lz Ja. de bel. voluerit intelligere qđ si filiĩ extitissent tñ lz ipsi nõ admitterentur nihilominus ipsi essent causa vt feudũ nõ reuertatur ad dñm sz ad fratres. ar. ff. de inoff. testa. l. pap. §. qm antẽ. quod mihi nõ placet qm ista est regula & vera conclusio in feudo nouo quod reuertatur ad dñm vt dixi in. d. §. fi. que fuit prima causa bñ. amit. sup text. & in cõclusionibus. & in. d. §. hoc quoq;. ¶ Op. de. d. §. hoc quoq; vbi reuertitur ad agnatos & nõ ad dominum. Sol. ibi loquitur in feu. antiquo hic aũt i nouo prout late dixi. s. e. §. aut si libellario. ¶ Ultimo ad materiam presentẽ vide qđ not. per glo. s. quibus mod. feu. da. pos. §. finuatẽ vnus. super verbo noiatim. & j. de feu. march. in. c. fi. & de bene. fra. in. c. j. & de fra. de no. be. inuesti. c. j. & ij. & qđ dixi in. d. §. hoc quoq;. j. de suc. feu. & in. §. fin. que fuit prima causa bñ. amit. & ibi plene in cõclusionib. & in. c. titius. si de feu. fue. cõtrouer. & in quibusdam remissionibus ibi adductis. Jac.

a ¶ Feudum põt diuidi. Adde an possit reuocari p successores dños vid p bal. ꝯsi. ccccxxxij. ici. factum sup hac forma. i. ij. volu mine.

b ¶ Uel pignora re feudũ suũ ad de abb. in. c. ij. de feu. & dicit Jo. fauẽti. isti. đ act. i. §. itẽ seruiana. qđ quãuis feu dũ nõ possit pi gnori obligari. tñ fruct & ꝯmo ditas feudi bene põt pignori ob ligari: tñ dicit eẽ sec de ꝯsuetudi ne i regno Fran cie vbi feuda vẽ duntur & pignorã tur inuito dño.

1 ☞ Uasallus nullam feudi partem quod est in vel extra curtez domini alienabit.
2 Uasallus quomodo dicatur feudum habere in domini curte. & nume. 5.
3 Feudi pars domino reseruata quomodo sibi profit.
4 Jurisdictio non per hoc est cõcessa si res que est in domini iuris dictione ab ipso sit infeudata.

Item si quis.

Hic ponit duos alios casus i quib feudum secũduz ista tempora & iura amittebatur & reuertebatur ad dominũ. Et diuiditur in duas partes: quia i prima loquitur de feu. quod habet vasal. in curte domini. In secunda de feudo quod habet vasal. extra curtem do mini: sed in loco in quo ipse dominus habet districtum: iurisdi

1 ctionem & honorem. Secũda ibi similiter. ¶ † Casus. Uasallus nõ potest sine consensu domini alienare aliquam partem sui feu di quod habet in curte domini: vel etiaz extra curtẽ in loco vbi dominus habet districtum iurisdictionem vel honorẽ & si cõtra facit amittit illud & feudũ reuertitur ad dominuz. h. d. Premit te pro euidentia qđ secundum ista iura antiqua feudorũ potest

b vasallus licite alienare vel pignorare feu. suum [b] vsq; ad medieta tem: vt. s. in. §. j. & §. aut si libellario. sed illud fallit in feudo q est in curte domini: vel etiam extra curtem si in eo loco dñs habeat districtũ iurisdictionẽ vel honorẽ vt i hoc. §. in q̃ pdicta declarantur

2 ¶ † Itẽ scias q vasal. itelligitur habere feu. i curte dñi: puta si ex ca mera vel caneua habeat aliquẽ redditũ annuum ita quod plus remaneat in camera vel in caneua quaz sit illa portio quã habet

vasallus.verbi gratia pone quod redditus camere sit centum du-
catorum. ⁊ dominus concessit mihi.vt de tali redditu debeā ha-
bere omni anno ducatos.xx.nomine feu.vel pone quod ex came-
ra concessit mihi quolibet anno vel quolibet mense vel quolibet
die vt percipiam nomine feudi certam quātitatem frumenti vi-
ni et olei: ita quod in camera remaneat plus quā sit illa quāti-
tas mihi concessa.Et istud exemplum sentit ista gl.hic posita in
princip.de quo satis dictum est in.c.ij.de feu.cogni. Eodem mo-
do posset exemplificari in quadam gabella in qua dominus cō-
cessit mihi vt percipiam nomine feudi certaʒ portionem: ⁊ cum
his exemplis transit An.de yser.vel exemplifica ẜm Jac.de bel.et
Bal.qñ dñs q hʒ integrū dñium vnius castri vł vni9 ville infeu
dauit certā partē dicti castri vel ville portio sit minor ꝙ illa pars
que remāsit dño infeudāti.Nā in oībus istis exemplis intelligor
ego vasal.habere feu.in curte dñi: de hoc loquit̃ prima pars hu-
ius.§.Sed interdū intelligit̃ dñs habere feu.extra curtem retinē
do sibi honorē iurisdictionē vel districtū.Vbi gratia pone ꝙ om-
nes possessiones huius ville vel castri sunt rusticorum vel aliorū
consortum ipsius ville vel castri excepta vna possessione que est
domini: sed tñ in ipsa villa idē dñs hʒ districtū iurisdictionē seu
honorē: qꝛ tota illa villa ē sub iurisdictiōe vel districtu suo. Nō
si domin9 infeudauerit mihi dictā suam possessionem existenteʒ
in dicta villa vel castro retēta sibi sua iurisdictiōe ⁊ districtu seu
honore intelligor habere ⁊ recognoscere feu.dño extra curtē suā
in loco tñ in quo ipse hʒ iurisdictionē ⁊ honorē ⁊ de hoc loqtur
scda pars.Sʒ interdū dñs hʒ vasallos extra curtē vel extra iuris-
dictionē ⁊ districtū suū ⁊ honorē.Exēpli gratia: vt si in dicta vil-
la vel castro ipse dñs hʒ modicū qd: puta vnā possessionē: ita qd
totū residuū sit rusticoꝝ vel alioꝝ ꝯsortū: nec dñs habebat ī dicta
villa: vł castro aliquā iurisdictionē vł honorē seu districtū ⁊ de h
loquitur.c.j.j.de capi.qui curi.vendi.Et vide ad intellectum pre
dictorum: qd ibi dixi in euidentialibus vbi declaraui quare ap-
pelletur curia seu cur.dñi. In tex.ibi: i curte domini declara p
ea que dicta sunt nā ideo appellat in curte dñi: qꝛ cū dñs haberet
dñium toti9 illius loci tenebat ibi curtē seu curiā suā: ⁊ habebat
dominicalē in qua recolligebant̃ oēs introitus ⁊ appellabat̃ cu-
ria seu curtis dñi: sicut hodie videmus fieri vt dixi in.d.c.j. In
tex.ibi: aliqua parte.subaudi etiā infra dimidiā. Ibi libellariū.i.
emphiteoticū vt dixi.s.e.§.aut si libellario. Ibi extra curtē om-
nia ista verba sequentia declara per ea q̃.s.dixi. Ibi reuertit̃.s.ad
3 dominū qñ feu.est nouū: vt dixi.s.§.primo. †No.ꝙ retētio seu
reseruatio alicuius partis vel iuris in re infeudata p dñm ꝓdest
ipsi dño: vt hic. ⁊.s.ti.pri.§.si qs de māso. ⁊ ibi dixi in gl.hic posi
ta in fi.ꝙ pʒ in casu nostro,qꝛ si dñs nihil retineret posset vasall9
seu potuisset vasallus alienare feu.suū vsqʒ ad medietatē: vt.s.§.
pri. ⁊.j.de alie.feu.ī prin.Sʒ qñ dñs sibi aliqd reseruat: puta cur-
tem iurisdictionē vł districtū.tūc nō pōt vasallus aliquā parteʒ
alienare: vt hic.qd ītelligas verū ẜʒ ista iura antiqua. Hodie aūt
indistincte est prohibita feu.alienatio i quacūqʒ parte absqʒ dñi
voluntate: vt.j.de prohi.feu.alie.in princi. ⁊ hoc etiam sensit glo.
nostra cum qua cōcludo hanc materiam ⁊ clarius ⁊ latius quā
ipsa secundū Ja.de bel. ⁊ Bal.qd aut vasallus habet feudum in
curia domini: aut extra curiaʒ.primo casu nō potest vasal.aliqd
alienare: vt in prin.Secūdo casu subdistingue: qꝛ aut dñs habet
districtum seu iurisdictionem: ⁊ idem dicas: vt hic in fine.aut nō
habet et tunc aliter de iure veteri aliter de iure nouo.Nam de iu-
re veteri poterat vasal.alienare vsqʒ ad medietatem sine consen-
su domini: vt.j. qualiter olim feu.po.alie.c.j.in prin. ⁊.s.eo.in.§.
aut si libellario.cum sequen.§.de iure autem nouo nō poterat vē
dere sed libellario nomine concedere sic.vt no.in predicto.§.aut
si libellario. ⁊ ibi dixi.Sed hodie de iure nouissimo nullo modo
poterat alienare etiam minimam partē: vt in.d.l.j.de prohi.feu.
alie.per Fe.Et per istum modum habes nunc totam glo.hic po-
4 sitam expeditam: ⁊ hec est ipsa veritas. †Not.quod dominus
concedendo ⁊ infeudando simpliciter rem contentā in sua iuris
dictione non videtur propter hoc cōcessisse iurisdictionē: vt hic:
secus si concederet vniuersitatem castri vel ville in quo etiā iuris
dictio inhereat: quia tūc videret̃ cōcessisse etiam iurisdictionem:
et tenet Bal.ar.in.l.j.§.cū vrbem.ff.de offic.prefe.vrbis. vbi etiam
per ipsum.Et de hac questione plenius.j.de capit.qui cur.vendi.
in.c.j.q.ij. Not.hic tex.singularem secūdum Bald.quod aliud
est habere iurisdictionem: ⁊ districtum in loco.Aliud est habere
dominium terrarum positarum in dicto loco.Sed tu adducas
alium text.similem.j.de pace iura.fir.in.§.ad hec qui allodium.
5 †Quero ab extra an iste vasal.qui nō habet feu.in cur.vel etiā
extra curtem: sed in eo loco vbi dñs habet iurisdictionē vel distri
ctum vtrum talis vasallus possit tale feudum alteri infeudare ⁊
videt̃ dicendū ꝙ sic per regulam traditam per gl.j.de capi.cor.§.
preterea. ⁊.j.qualiter olim feu.poterat alie.in.§.si vero. Sed tamē
in casu isto ego puto cōtrariū per rationes specialitatis huius

litere ⁊ ita videt̃ sensisse glo.hic posita.Nō ob.ꝙ hodie h
correctus.qꝛ nihilominus ratio ipsius remanet vt no
de cōiungen.cū eman.lib.facit ꝓ hac parte ratio deci
§.hic assignata.p Bal.quare sit necesse ꝙ dñs ꝯsentiat
sito in isto.§.qꝛ dñs plus hʒ ergo plus pōt.C.de dona.
Itē qꝛ dñs tacite sibi reseruauit qd mai9 est.s.iurisdictio
maior est quam ipsa res priuata infeudata.d.§.j.j.de ca
ven.vnde ipsa iurisdictio tanꝙ maior non dʒ accesso
est minus vt in regula accessorium de re.iu.li.vj.in.§
et in.§.si vero.hoc ideo est qꝛ vasallus plus hʒ.s.vtile do
qd prefert̃ domino habenti simpł̃r directū in eadem re
i.c.ij.§.similiter.j.de lege cor. Vltimo de materia feu.
in curte vel extra curtem tangit̃.s.ti.j.§.si quis de māso
cor.§.ex eadem. ⁊ in.d.c.j.de cap.qui curi.ven.et qd ibi
Hosti.extra de simo.c.ex diligēti.De materia aūt iuris
districtus.vide qd dixi in.d.§.ad hoc.de pace iura.fir.
bus remissionibus quas ibi adduxi in vtroqʒ iure ⁊
cet.in fi.extra de proba. ⁊ in spec.de proprietate.§.j.vers

Episcopū vel abbatem vel dominū plebis ⁊c.

In cōpilatione oberti de horto nulla erat hic rubrica
iste titulus comprehendebat̃ sub titulo precedēti: qd pa
tinuat eandem materiā subijciendo alios casus ⁊ modos
bus feu.amittit̃ ⁊ ad dñm reuertit̃ vt probatur in prin
dixit. Item si ⁊c.que est dictio continuatiua.l.in repe
lega.iij. ⁊ in fi.tituli presentis: dū dixit ꝙ in omnibus
casibus feu.amit. ⁊ ad dñm reuertitur ⁊c.Verum post
torib9 supuenientib9 fuit addita ⁊ interserta hic ista ru
diuisionē ipsa materia tanꝙ separata clarius ītelligere
lega.§.sʒ ne in primis.ꝑut in simili late dixi.s.de feu.
stal.sup rubrica.Concludo igitur ꝙ hodie hic dʒ esse
lis: ꝑut supra descripsi ⁊ ea cōiter vtimur: ⁊ hoc modo
tellectū glosselle prime hic posite.Continuabis itaqʒ
cam ad proxime precedētia hoc modo: qꝛ postꝙ supra
fuit aliquos casus ⁊ modos feudi amittendi: ⁊ in qu
uertit̃ ad dñm: vt patet.s.ti.proxi.Nunc vero addit
in quibus similiter feuda reuertuntur ad dominos
Jac.de bel. ⁊ Nico.de neapo.continuant ad titulum
qui feu.da.pos.vbi dictum est de prelatis ecclesiarum
bus vnde sumpta inde materia ⁊ occasione sequit
pum vel abbatem seu abbatissam ⁊c.

1 Res subiecta dominio ecclesie infeudari de nouo
2 Papa pater patrum interpretatur.
3 Pape prouidentia erga subditos temperata. ⁊ nu.4.
6 Res que dicatur ecclesie subiecta.
7 Ordines ecclesiastici quot ⁊ qui sint.
8 Papa quare sic dicatur ⁊ a quibus ⁊ quomodo digatur
9 Papa an successorem sibi eligere possit.
10 Papa quā habeat autoritatē quibusqʒ dignitatibus
11 Cardinalis qs: ⁊ qualis esse debeat: quot genera: quot
qui ⁊ ad quid sint. ⁊ nu.seq.
15 Patriarche seu primates qui quot ⁊ qua fulciantur
16 Archiepiscopus quis: vnde dicatur: qualiter ordinetur
cretur ⁊ qua fulgeat dignitate.
17 Dignitas personatus que sit.

Item si episcopus.

etiā ⁊c.in tres partes: quoniā in prima
prelatos ⁊ personas ecclesiasticas infeu
na que sunt in libera possessiōe ⁊ plen
ecclesie quantuncunqʒ dicti prelati ⁊
clesiastice sunt soliti infeudare aliqua alia bona dicta
secunda confirmat infeudata ⁊ que solita sunt infeu
rectum pape vrbani. In tertia prohibet prelatis ⁊ p
clesiasticis infeudare aliquid de nouo si nunquam fue
quo soliti infeudare.Secunda ibi.qd autē.Tertia ibi
1 †Casus.res subiecte ī libera possessiōe ⁊ dñio eccle
infeudari de nouo: lʒ infeudationes facte añ decretū p
ni nō infirment̃: sʒ firme remaneāt: ꝑsone aūt ecclesia
fuerūt solite infeudare ꝓhibent̃ similiter ifeudare de
In text.ibi: abbatissa expone oīa suprascripta vt de
qui feu.da.pos.in prin.sup text. Ibi plebis qui interdu
plebanus interdum prepositus: vt ibi dixi.Nam idem
vt etiam statim infra patebit. Ibi de rebus ecclesiarum
cit: qꝛ secus esset si de rebus ꝓpriis: vt.j.de cle.qui inue
Ibi que.s.res. Ibi eis.s.ecclesiis. Ibi subiecte sunt.i.
in potestatem ⁊ mensam ecclesie ita ꝙ sunt de vero titulo
nio ecclesie vt statim subijcit. Ibi tituli vocant̃ ⁊c.vnde
sia sit in vera ⁊ libera possessione ipsarū rerū intelliga

esse de titulo ipsius ecclesie.i.de dominio. Naʒ dicimus istud pre
dium est talis ecclesie.i.de ti. ⁊ dominio ipsius ecclesie. xij.qd.ij.ne
cessitateʒ ẜm Pe.de cer.Et ideo tales res possunt appellari ti.ec
desic: vt in hoc tex. ⁊ dixi.s.in dicto prin.de his qui feu.da.poss. ⁊
tales res nō possunt infeudari p prelatos vt hic qd intelligas ēt
si eorū cōsuetudo sit aliqua alia bona infeudare vt differat a seq.
Ibi papa.qualiter aūt exponatur papa dic.i.admirabilis ⁊ dꝛ a
pape qd est interiectio admirantis.vere eni est admirabilis qꝛ vi
ces dei gerit in terris.[a] Sʒ ab †ethimologia nominis īterpretat̃
papa.i.pater patrum ⁊ ita exponit̃ per glo.in ꝓemio clemētina
rum.Et ideo solus papa appellat̃ summus[b] vel romanus pōti-
fex vt.xxiij.di.c.in noīe dñi. ⁊ in.c.j.cum ibi no.in glo. ⁊ i nouella.
de cōsti.lib.vj.potest etiam appellari imperator.xij.q.j.futuram.
Ibi vrbanus.s.scds qui fuit tpe Hērici tertij anno.Mlxxxix.qui
legitur fecisse plura concilia licet quidā voluerint dicere ꝙ loq-
tur de papa vrbano quinto qd est aperte falsuʒ qm istud op9 feu
dorū fuit factum multo tēpore ante creationē dicti pape vrbani
quinti. Ibi sancta synodo.i.ꝯcilio.Nam ideʒ est synodus qd cō
cilium vt.xviij.di.si quis autē.Synodus eni ex greco interpretat̃
comitatus vel cetus.Concilij vero nomē tractum est ex more ro
mano.Nam conciliū a communi intētione dictū est quasi conci
lium ⁊ concilium idē sit vel dictū est ex ꝯmuni intētione eo ꝙ in
vnum dirigant omne mentis votum ⁊ dꝛ a coeundo.i.conueniē-
do in vnum: ⁊ ita declarat̃ p ysidorū vt habet̃.xv.dist.§. hec sunt
quatuor synodi principales ⁊c.Et intelligas istū tex.de concilio
vniuersali ꝙ solum fit autoritate pape.xvij.di.regula. ⁊ in.c.seq.
et seq.Nam quedam sunt cōcilia vniuersalia quedā ꝓuincialia
quedā specialia.Et q̃ sint ista ⁊ qualiter ⁊ a quo fiāt ⁊ celebran
tur plene no.xvij.dist.i gl.summe. Ipsa eni ꝯcilia vniuersalia cen
sentur sancta vt hic. ⁊.xvj.dist.sancta ⁊ in aut.de eccle.ti.in prin.
col.ix. ⁊ in cōstitutione.circa medium.C.de sum.tri. ⁊ fi.ca.Quid
autem sit cōsistorium.no.glo.in aut.de app.in.§.reddētes.ij. Ibi
decretum ꝙ proprie dicitur canon quādo est factū in vniuersali
cōcilio: sicut fuit istud.nā decretum proprie est illa ꝯstitutio que
est facta a papa vel cōcilio de consilio cardinaliū suorū sine ꝯsul
tatione. Ita no.p gl.iij.dist.in summa ⁊c.Vbi aūt sit istud decre
tū de quo fit mentio ꝙ fit in.c.alienationes in ver.illud ⁊c.xij.q.
ij.licet An.de yser.dicat sub dubio forte qd loquit̃ de capi.nulli.
extra de reb.eccle.nō alie.vel de.c.de laicis.xij.q.ij.sed nō bñ ada-
ptant̃ predicta.Quidam tñ dicunt qd illud decretum nō habe-
mus. Ibi ante.s.decretū predictū. Ibi datū fuerit.s. legitime ẜm
iura q̃ eo tpe obseruabant̃ alias secus ẜm Ja.de bel.vt in aut.de
incest.nup.§.ij. ⁊.iij.Sʒ tu dic ꝙ lʒ istud sit verū de iure: tamē ho-
die hoc frustra veniret in disceptationē: qꝛ ꝑscriptio hodie iuua
ret vasallos p ea q̃ dixi.j.si de feu.fue.contro.c.si quis p triginta.
Ibi ꝓpositus quē.s.appellauit dñm plebis: qꝛ idem sunt: vt ibi
dixi. Ibi feu.dare subaudi de aliquibus rebus ecclesie vt differat
3 a ꝓcedēti. †No.ꝓuidentiā pape esse temperatā cū benignita-
te erga subditos qd patet qꝛ prouidet vt cōseruent̃ res ecclesiaꝝ
ꝑut facit impator in.l.iubemus nulli.§.fi.C.de sac.sanc.ec. Eius
autē benignitas est circa feuda recte cōcessa: que vult firmiter re-
manere in suo vigore ⁊ statu qm esset inhumanū ea īfringere cū
ante ipsuʒ papā vrbanū iuste ab alijs essent possessa ꝑut alibi fe
cit Imperator in.l.ab anastasio.in.§.finali.C.man.facit.l.semel.
C.de apo.publi.Quid enim peccauit antiquitas se in talibus
feu.intromittendo cum huius decreti esset inscia.C.de testa.l.iu-
bemus.in fi.ff.de iure immu.l.j. ⁊ in gl.hic posita que per hoc est
expedita ⁊c. †Not.ꝙ papa vrbanus inhibet prelatis ⁊ ꝑsonis
ecclesiasticis dare in futurū res ecclesiarum in feudum: sed con-
suetudo feudalis cōfirmat preteritam dationem ⁊ ꝑmittit eam
in futurum si est ecclesie consuetudo ꝙ intellige verū siue dictus
prelat9 vel persona ecclesiastica reperiat tēpore sui ingressus di-
cta bona ab alijs possideri. ⁊ postea sibi aperiant̃ siue reperiat iā
deuoluta ad ecclesias tempore predecessorum suorum dūmodo
nō sit facta de his vera incorporatio ⁊ trāsfusio ipsarum rerū in
mensam ⁊ ti. ⁊ dominium ipsius ecclesie: vt hic. ⁊.j.de cleri.q in-
uesti.fa.c.j.in fi.quicqd dixerit glossator noster in summa sua de
qua hic in prin.glo.facit mentionem. In qua summa ipse sic ait
quod prelatus illud qd in feu.fuerit datū tempore sui ingressus
si postea fuerit apertum adhuc in feu.dare pos.sed alia dare que
data nō inuenit ꝓhibetur.Sed tu dic clarius et meli9 vt dixi.s.
qui feu.da.pos.in prin.in prima ⁊ quarta oppositione. ⁊ in.c.j.de
cle.qui inuesti.facit.vbi etiā declarat̃ quid iuris in archiepisco-
po mediolanensi i quo videbat̃ quedā specialitas obseruāda ⁊c.
†Opp.ab extra ꝙ imo etiā insolita possint infeudari per cle-
ricum seu prelatū vt in capitulo ex parte.extra de feudis. Soln.
quidā dicunt ꝙ hic ponitur regula.ibi vero exceptio.vel melius
secūdum Pe.de cer.quem sequitur Bal.qd ibi loquitur de reb9
que non sunt in libera possessione ecclesie de proximo.Sin auteʒ
esset partium tempus quod fuit in possessione. ⁊ tūc nō est. ⁊ du-
ra est recuperatio: qꝛ possidet̃ a tyrāno: ⁊ tunc ecclesia posset rein

feudare prius tamen cōsulto papa si res esset magni ponderis.
vt in.d.c.ex parte.vnde cōcludit idem Pe.ꝙ intellectus illius.c.
est quod illud fiat de mādato pape: ⁊ istud est tuti9 ẜm Bal.alij
volunt qd illud.c.loquatur de regalib9.Sed istud reprobaui.s.
qui feu.dare poss.in prin.vbi gl.tetigit. ⁊ dic vt ibi dixi in prima
6 oppositione. †Quero etiā ab extra pro intellectu huius litere
que sint iste res subiecte ecclesijs q̃ tituli vocant̃: ⁊ dic secundum
aliquos: ⁊ ponit Bal.quod tituli sunt institutiones canonice q̃
dant titulum. ⁊ tunc dicitur titulus: vt in.c.j.de reg.iur.libro.vj.
Item quedam sunt ecclesie subiecte: que vocātur tituli: quia nō
ponitur ibi rector tanꝙ intitulatus: sed solū ibi dicit diuinum
officium ad meritū superioris res quarum ecclesiarum sunt pe-
culiares prelatorum.Aliqui habēt hic i tex.tituli vacatione ⁊c.
et tūc dicerem intelligi quod dum vacat titulus talis ecclesie.qꝛ
est mortu9 rector tunc prelatus superior nō potest infeudare res
talis tituli vacātis.Similiter nō posset antequā vacasset etiam
si faceret sub cōditione vocationis.qꝛ expectationes mortui so-
lent parere tristes euentus vt.C.de pac.l.fi.extra de cōces.preben.
c.ij.Sʒ de hoc dixi in materia feudali.j.de cleri.qui inuest.fa.c.j.
Quero quoniam alibi pollicitus sum me hic tractaturuʒ de
dignitatib9 ecclesiasticis quot ⁊ quales sunt iste dignitates. vbi
aduertendum ꝙ in ecclesia dei habem9 ordines dignitates ⁊ of-
7 ficia. †Primo ergo videndū de ipsis ordinibus ecclesiasticis.
Et dico quod sunt nouē.videlicet episcopus presbyter diacon9
et subdiacon9 accolit9 exorcista lector hostiarius ⁊ psalmista.Et
quare ita appellent̃ ⁊ instituti sunt habetur in decretis.xxj.dist.
c.cleros.Et qualiter ordinētur habetur.xxiij.di.in.c.episcopus.
cum pluribus.c.sequē.vbi videas.Et lʒ dixerim quod sunt nouē
ordines intellige secundū iuristas qꝛ secundum theologos non
sunt nisi septem vt not.glo.Jo.an.super verbo episcop9 in proe-
8 mio.vj.lib. †Veniamus nunc ad dignitates declarādas eccle
siasticas.Et primo videamus papalem. ⁊ ista est ꝑma in ecclesia
dei.vt dicit tex.in aut.de eccle.titu.in princi. ⁊.xij.dist.c.j.Quare
autē sit appellatus papa declaraui supra sup tex.Circa vero ele-
ctionem ei9 videlicet qui eligāt papam hodie ⁊ qualiter fiat ei9
electio.dic vt habetur extra de elec.in.c.licet. ⁊ in.c.vbi periculuʒ
de elec.lib.vj. ⁊ in cle.ne romani.de electio.Olim autem qualiter
eligebatur habetur in decretis.lxiij.dist.per totum.Nam ex sola
electione facta a duabus partibus cardinalium voces habētiū
presulatū assumit.d.c.licet.Post vero factam electionem conse
cratur coronatur ⁊ intronizatur.xxiij.dist. In nomine domini
lxiij.c.quia sancta.Et si contingit ipsum scribere intra illud tē-
pus videlicet post electionem ⁊ ante cōsecrationem ⁊ coronatio
nem nō scribit pontificatū in data sed locū ⁊ diē suscepti officij
appellat9 nec appellat se simpł̃r episcopū sed se electū in epm nec
tūc bullat cū bulla integra: sed ponit mediā bullā videlicet illā
partē que habet capita sculpta ⁊ ex alio latere plana est bulla si-
ne nomine.Post vero coronationē ponit pontificatum in data
et vocat se simpł̃r episcopū ⁊ dat bullam integram cum nomine
suo.Et ex predictis patet quod annus pōtificatus incipit a cō-
secratione ⁊ coronatione: nō autem ab electiōe quod est notatu
dignū: vt eleganter scribit Jo.and.super data sexti libri.dicit ta
men Bal.in.l.directis.C.de test.manumis.quod consecratio nō
facit papam vbi canonica electio nō precessit.Et est ratio quia
eligere pertinet ad cardinales omnes.Consecrare vero ad solos
cardinales episcopos. Ita ꝙ officiū ꝯsecrationis nō est tale offi
ciū in quo ꝑticipēt due ꝑtes cardinaliū sicut videm9 in electiōe:
facit.c.si qs apłice.lxxix.di.Pōt etiā papa seipsuʒ deponere ⁊ de
stituere ⁊ in manib9 ꝓprijs renūciare papatui vt in.c.j.de renū.
lib.vj. ⁊ not.glos.ij.q.vij.c.vos. ⁊.vij.q.j.non autem.vbi gloss.enu-[c]
merauit aliquos pontifices qui renunciauerunt.Nec potest esse
nisi vnicus papa in toto orbe terrarum qꝛ est catholica ecclesia
et vnum caput.licet plures imperatores fuisse legimus sed in pa
pa non est ita qꝛ offenderet̃ illa regula vnā sanctā catholicā ⁊c.
⁊ ita not.gloss.in.d.§.non autem.Et licet quoniam plures fuisse
de facto eodem tempore viderimus tamē nisi vnum canonice ele
ctum fuisse pontificem verum romanū credere debemus.Alios
vo nō veros sed schismaticos seu apostaticos vt i capitu.si duo.
⁊ in.c.sequen.lxxix.distin.de qua materia plene per Bal.in suo
elegāti ꝯsilio super schismate quod scripsit sup rubrica.C.si qs
9 aliquem testa.ꝓhi. †Vtrū autem papa possit sibi eligere successo
c rem[c] dic qd potest deliberare de successore cuʒ fratribus.s.de ele
ctione successoris: nō auteʒ posset sibi tanꝙ heredē eligere.lxxix.
dist.si transitus. ⁊ not.gl.viij.q.j.in glo.summe.Nunc vero de di
gnitate ⁊ autoritate summi pontificis aliqua subnectamus.Et
primo qdem a deo ⁊ per vocem dñi omnib9 ceteris prelatus est
ipso domino inquiēte Petro tu es petrus ⁊c.xxj.dist.quāuis. ⁊
not.glo.in.c.j.extra de transla.epi. ⁊ vt ait Bald.in.l.rescripta.
C.de precibus impera.offe.vbi enumerat plura de potētia pape
Est enim supremus ⁊ non solum incepit ex nouo testamēto.sed
10 etiam a Moyse.xxj.dist.sacrosancta. †Item ipse solus papa ha

[a] Vices dei gerit i terris. Adde.c.vt nostruʒ. vt ecclesia.bñn. c.quāto.de trāsla.pla.c.j.de homi.lib.vj. ⁊ in.§ ideoqʒ.i cle.j.de magi.

[b] Solus papa appellat̃ sūm9. Adde text.i.cle.si summ9 pontifex.de sent.excō. tex.in.c.excōicamus.el.j.in.§.si vo.de here. Archi.in.c.j.de consti.li.vj. Spe.ti.de lega.i.§.nunc ostendenduʒ vs. lxij. Abb.in.c.in causis.in.j.not. de re iu. ⁊ quare sic appellat̃ vid p Bald.in.l.rescripta.C.d ꝑci.ipe.of. ⁊ dꝛ sanctissimus.vt i.c.victor honorius inclytus.xcvij.di. ⁊ recipit sanctitateʒ a cathedra.vt in.c.non vos.xl.dist. ⁊ gl.j.in.c.sic.oēs.ix.distin.

[c] Vtrū autem papa possit sibi eligere successorē.adde Joā.de lig.in cle.ne romani.de electi. Abb.i.c.accepimus.i vl.col.de pa. Abbas in rub.de testamē.

bet potestatem omnem ⁊ omnes dignitates quas habuerũt pa-
triarche ⁊ solus tenet locum principis apostolorũ:vt.xxij.dist.
de cõstantinopolitana.⁊.xij.q.j.videntes.⁊ in.c.sacrosancta. Itẽ
est vicarius Iesu christi.lxxix.di.c.si quis.de elec.ĩ cle. ne romani.
Item maior est autoritas pape quã sanctorũ.xx.dist.de libellis.
et.c.j.item legitimat in temporibus.x.distin.quoniã.cj.distin.c.
peruenit.Item quem papa confirmat nemo infirmat.x.distin.c.
fin.Item diuidit dioceses mundi.x.distin.leges.Item seruanda
est eius lex.ac si esset Petri apostoli.xj.dist.c.palam.Item papa-
li approbationi est standum.xix.dist.si romanorum.Itẽ vbi pa-
pa ibi vniuersalis synodus.xix.dist.c.anastasius.xvij.dist.nec li-
cuit.Item vbi papa ibi quiuis primas. extra de dilatio.c.expo-
suit.per Inn.Item reseruata pape null⁹ attingit.xvij.di.huic sz
di.Item habet vtrunq̃ gladium[a].xxij.dist.omnes.Item de solo
crimine heresis[b] accusatur.xix.dist.c.si quis pecuniam.de quo ta
men vide glo.xl.distin.si papa.⁊ Innocen.in.c.licet extra de elec.
Item habet omnia iura in pectore.vt in.c.j.de constitu.lib.vj. et
not.xxiij.dist.in.c.preterea.Item dispẽsat vt subdiaconus cõtra
hat matrimonium.xxx.di.de illo.Et circa hoc vide Ioan.an.in
c.semel.de regulis iur.libro.vj.⁊ not.in.c.cum ad monasteriũ.de
statu monacho.⁊ quod ibi per Inno.⁊.xxj.q.j.§.sunt quidam.⁊
in.c.cum olim.de cle.coniu.⁊ in.c.j.de voto.lib.vj.Item similiter
potest clerico in sacris nõ constituto interdicere matrimoniũ.
vt in.c.proposuisti.lxxxij.distin.Item solus potest canonizare
sanctos.extra de reliquijs ⁊ venera.sancto.c.gloriosus.lib.vj.et
ibi per glo.Item potest cõmittere spiritualia etiam mero laico.
xcvj.distinctio.bene quidem.Et ideo rex.Anglorum ⁊ Rex Frã-
cie cõferunt prebendas ex priuilegio pape in suis regnis.Item
presumitur sanctus.xxxix.distin.non vos.Item restituit quẽ ad
famam eoipso qd promouet quem ad gratiam.xliij.distin.cum
autem.Item promouet spurium ad episcopatum.lvj.di.c.serio-
sus.Item solus papa est episcopus omnium exemptorum.xcij.
distinc.nulla.Item potest parcere cui vult.vj.q.iij.deniq̃.Item
ratificat sententiam nullam.ix.q.ij.si quis vnus alterius.Item
potest auferre priuilegia.ix.q.iij.conquestus.Itẽ potest de iure
vnius auferre ⁊ alteri conferre.xvj.q.j.ecclesie.Item facit episco-
patus ⁊ per consequens ciuitates quia nõ est ciuitas si caret epi
scopo.xvj.q.j.precipimus.Item potest pro libito voluntatis epi
scopum deponere ab episcopatu remouere ⁊ in alium trãsferre
vij.q.j.c.omnes.⁊.ix.q.iij.c.si.Item solus papa deponit impera-
torẽ:vt in.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj.Et sententiã impera-
toris declarat nullã:vt in.c.pastoralis.de re iudi.in cle.Et ipsum
confirmat cõsecrat ⁊ coronat.extra de elec.c.venerabilem.⁊ in.c.
causam.el.ij.extra qui filij sint legi.Itẽ potest deponere principẽ
secularẽ si est inutilis ⁊ negligens circa regimen ⁊ iustitiam.xvij.
qd.iiij.si quis deinceps.xj.qd.j.nullus.⁊ in.d.c.venerabilem.⁊ in
c.ad apostolice.Item habet plenitudinẽ potestatis in tempora-
libus mortuo imperatore.vt in dicta cle.pastoralis.⁊ Bal.in pe-
mio.ff.veteris super rubrica.Item solus papa potest facere ea q̃
in his versibus continentur.

Restituit papa solus:deponit ⁊ ipse.
Diuidit ac viuit:eximit atq̃ probat.
Articulos soluit:synodumq̃ facit generalem.
Transfert ⁊ mutat:appellat nullus ab ipso.

¶Et ita not.per glo.in.d.c.j.de trãsla.epis.⁊ plene p Spe.in tit.
de lega.in.§.nũc breuiter.sub rubrica de dispẽsatione.⁊.§.osten-
dendum.⁊ extra de aposta.c.finali.Item ⁊ ipse solus potest con-
ferre beneficia prelaturas sub conditione ⁊ ad tempus.extra de
rescrip.si gratiose.lib.vj.⁊ hec dicta sufficiant de potentia pape.
¶An autem papa possit infeudare bona ecclesie vide per Bal.
in.l.pe.C.de bo.que lib.vbi tenet q̃ sic dummodo infeudet bene
merito cum hoc idem possit Imperator.j.de natura feud.c.j.de
quo plene per Io.an.extra de iud.c.cum venissent.Sed tamẽ di-
cit Bal.si dicta bona essent valde pretiosa sicut esset vna magna
ciuitas debet interuenire cõsensus cardinalium:quia sunt capi-
tulum vniuersalis ecclesie.vt notat Archi.xv.questio.ij.cum re-
demptor.⁊.c.abbatibus.facit.l.humanum.C.de legibus.vnum
tamen notandum quod non obstante sua amplissima potentia
nihilominus potest ligari ab illo cui peccata confitetur:vt not.
extra de officio delega.c.sane.el.ij.facit.c.mandastis.ij.q.v.Item
si aliqs creaꝛ in papã putãs vxorẽ suã esse mortuã:⁊ postea appa
reat vxorẽ viuere q̃ petat debitũ tenebiꝛ papa eidẽ debitum red-
dere vel renunciare papatui:nisi vxor possit induci ad obseruan
dũ cõtinẽtiã:vt no.gl.ĩ.d.c.si qs pecuniã.lxxix.dist.Sũt etiã mul
ti casus in quib⁹ papa non potest dispensare qui numeranꝛ per
1 Specu.in tit.de dispen.in.§.nunc breuiter.per totum.¶†Nunc
ad tractatum et materiam cardinalium accedentes inuestiga-
bimus quid sit cardinalis:⁊ vnde dicatur ⁊ quales debeãt esse.
Item quot sunt genera cardinaliũ.quot sunt numero.⁊ q sunt
et ad quid sunt.⁊ de eorũ titulis.⁊ respondeo q̃ cardinalis idez
est q̃ regẽs ⁊ dicitur a cardine ostij.quia sicut ostiũ regitur car-

a ¶Hz vtrunq̃ gladium.Adde glo.in v̄.cũ ipse in.c.nouit.de iudi.⁊ glos.in verbo ad regem.in c.cãm q̃.qui filij sint legi.

b ¶De solo crimie heresis.Adde gl.in ver.heresi.in.c.ad apostolice.de re iudi.li.vj.⁊.d.glos.ĩ.d.c.si papa.allegat eaz singu.Abb.in sua disputatione ĩcip.eps ⁊ qdam rector pmensis.⁊ p Ro.cõsi.dcxxiij.incip.qd discutienda est.

dine:ita quoq̃ omnis ecclesia regiꝛ autoritate aposto[...]
sic sacer senatus cardinalium a cardine regimen accep[...]
dinales dicantur quasi alios regentes:vt pbatur.xxij.di[...]
2 c.sacrosancta.in fine.†Cõstat enim cardinales vocatos [...]
solicitudinis de quorum cõsilio summus pontifex agi[...]
nat ⁊ disponit.extra de elec.c.fundamenta.§.docet.li.vj[...]
bi collaterales.de offic.lega.c.j.⁊ penul.li.vj.⁊ pars corp[...]
esse videntur.vj.questione prima.in.§.verum.⁊ in.l.qu[...]
ad legem iul.maiesta.⁊ in loco senatorum succedũt.xc[...]
constantinus.nam ecclesia habet senatum.xvj.qd.prima[...]
interpretãtur etiam cardinales scilicet columne eccle[...]
nisterium.de offic.archipresby.⁊ in ipsis eligendis ⁊ c[...]
bent ista ꝯcurrere principaliter scilicet ĩdustria singula[...]
explorata:morum maxima grauitas ⁊ sapiẽtia versans[...]
uina.vt probatur in.l.j.cõiuncta glo.ff.de offi.preto.⁊ i[...]
3 ¶†Genera autem cardinalium sunt tria quoniam q[...]
episcopi:quidam presbyteri:quidã diaconi.Episcop[...]
les non funguntur alio titulo nisi episcopali.vnde nõ [...]
tur per titulum dicendo.A.tituli Hostiensis portuẽs[...]
simpliciter nominanꝛ isto modo videlicet.A.dei gra[...]
sis episcopus cardinalis ⁊c.Nam tales cardinales epis[...]
possunt esse sine titu.postq̃ ad tituluz episcopatus ord[...]
dixit Innocẽ.extra de electio.c.coram.Presbyteri vero [...]
les nominãtur a titulo hoc modo videlicet.A.dei gra[...]
sancti Marcelli presbyter cardinalis:vt ĩ.c.si.extra de [...]
negligẽ.prela.Diaconi vero cardinales per hanc dictio[...]
nõ scribuntur vt patet extra de arbi.c.penulti.de pres[...]
dientiã ⁊ simpliciter nominãtur hoc modo videlicet.A[...]
tia sancti Eustachi diacon⁹ cardinalis ⁊c.Et pdicta [...]
Specu.⁊ Io.and.in titu.de libel.concep.§.nunc iam [...]
post princi.⁊ q: primo summo pontifici videlicet dño [...]
christo in triumphali ecclesia tres patriarche angelor[...]
tur.vnde ad exemplar illi⁹ ĩ ecclesia militãti circa vicar[...]
tria genera cardinalium obsequentium ipsis vicarijs [...]
4 stituta.¶†Quot aũt sint seu esse pñt cardinales [...]
primordialẽ eoꝝ numerũ debẽt seu esse pñt qnquagi[...]
in tria genera distinguunꝛ:vt.s̃.dictũ est:qm̃ quidã [...]
domino pape assidentes:vt episcopi:quidã assistẽtes [...]
teri quidam insistentes:vt diconi.Episcopi enim [...]
bus sunt domini pape assessores:vñ ipsi soli inter [...]
les cathedris vtũtur.Presbyterorum vero card[...]
bet suã septimanã seruans in missis ⁊ horis assisti[...]
pe.Diaconi vero cardinales insistunt ministerijs.[...]
pam induunt ⁊ ei circa altare deseruiunt.¶Sunt [...]
septem secundum primitiuam institutionem videl[...]
sis qui propter pape consecrationẽ dignior est alijs [...]
tur eps Portuensis:eps albanensis:eps Sabinensis [...]
stinus:episcopus sancte Ruffine.episcopus Tuscula[...]
episcopi tãquam vicarij domini pape in dominicis [...]
et precipuis solẽnitatib⁹ in altari sancti saluatoris la[...]
ecclesie debẽt deseruire.Presbyteri vero cardinales [...]
numero qui diuisi per numerum septẽnarium residuis [...]
patriarchalibus ecclesijs sunt intitulati ad celebrand[...]
enim sunt intitulati ad ecclesiaz sancti Petri videlicet [...]
lis sancti Marie in trãstyberim:sancti Grisogoni:sanc[...]
lie:sancte Anastasie:sancti Laurentij in damaso:sancti [...]
sancti Martini in mõte.Alij autem septem qui sunt [...]
ad ecclesiam sancti Pauli qui debẽt in altari maiori [...]
sunt isti.vcz cardĩales sancte Sabine:sancte Prisce:sa[...]
bine:sanctoꝝ Nerei ⁊ Archilei:sancti Sixti:scti Ma[...]
cte susane.Alij aũt septẽ psbyteri cardinales sancte Ma[...]
ioris sunt isti videlicet cardinalis sanctorum apostolo[...]
uertendũ tamen est in hoc cardinali:quoniam non [...]
per titulum sed per basilicam.⁊ sic in eo est speciale:[...]
in.c.cum.olim de priuileg.⁊ de re iudi.c.ad apostoli.[...]
net Ioan.andr.in dicto titulo.et.§.de libellorum con[...]
sancti Ciriati ĩ terminis:sancti Eusebij:sancte Po[...]
cti Vitalis:sanctorum Marcelli ⁊ Petri:sancti Clem[...]
autem septẽ presbyteri Cardinales sancti Laurẽtij:[...]
delicet cardinalis sancte Praxedis:sancti Petri ad vi[...]
cti Laurentij in lucina:sancte Crucis in Hierusalẽ:[...]
phani in celiomonte:sanctorum Ioannis ⁊ Pauli:[...]
quatuor coronatorũ.Diaconi vero Cardinales sunt[...]
tati ad ministerium dñi Pape videlicet sancte Marie[...]
ca.⁊ iste est archidiaconus aliorum sancte Lucie in [...]
iuxta septisoliũ sctẽ marie noue:sctõrũ Cosme ⁊ dami[...]
scti Adriãi palatij scti Gregorij:palatij sctẽ marie ĩ scho[...]
sancte Marie ĩ porticu sancti Nicolai in carcere sanc[...]
sancti Eustachi.sancte Marie in aquario:sancte Ma[...]
lata:sancte Agate:sancte Lucie ĩ capite saburre:Sanc[...]
ti.Et predicta collegi ex registris ⁊ chronicis summo[...]

ficum ⁊ ex Spe.in titulo de leg.§.sequitur.de potesta-
te autẽ ipsorũ cardinaliũ: dic qd nullã causam audi-
re possunt nisi eis a domino Papa specialiter sit cõ-
missa vel nisi iure proprio puta ratione episcopatus
vel tituli sui ad eos spectet prout dicit Specu.in titu-
lo de libelli conceptione.§.iam nunc.versi.Cardina-
les autem habent tamen ex speciali priuilegio vel cõ-
suetudine vt liberent damnatum ad mortem si obui-
ant ei dum ducitur ad iustitiã vt dicit Bal.in.l.addi
ctos.C.de appel.Multa quoq̃ alia priuilegia habẽt
que enumerantur per Ioan.and.in addi.Specu.in
ti.de leg.in.d.§.sequitur.vbi videas.⁊ extra de penis
c.felicis.lib.vj.Cetus tamen cardinalium non exercet
iurisdictionẽ papalem sede vacante nisi inquantum
permittit concilium lugdunẽse: vt habetur in cle.ne
romani.de electio.⁊ notatur in.c.ad succedendas.de
schisma.lib.vj.per glo.⁊ Archi.Quando autem car-
dinales essent legati ⁊ fungerentur officio legationis
tunc plene dic per Specu.in titulo de leg.per totum.
¶Postremo si scire cupis de Cardinalibus ecclesie
rauennatis quare nuncupentur cardinales ⁊ olim ⁊
hodie:vide Ioan.an.in addi.Spe.in ti.de iuramen.
calum.in.§.restat.versi.quid si aliquid.⁊ in.§.licet ex-
tra de proba.De officio autem ⁊ dignitate camerarij
Pape ⁊ quis sit camerarius ⁊ quam iurisdictionem
habeat:habetur in dicta clementina ne romani.cum
15 ibi no.¶†Nunc transeamus ad tractatũ de patriar
chis ⁊ primatibus tãq̃ ad eos qui post papam obti-
nent primum locum vbi notãdum quod patriarcha
⁊ primas idẽ sunt:licet nomina sint diuersa.nõ enim
est inter eos realis differentia sed vocalis.vt not.xcix.
distin.c.j.proprie tamen loquendo quatuor principa-
les sedes[a] patriarcharum appellantur patriarche.s.
Constantinopolitanus:Alexandrinus:Antiochen⁹
⁊ Hierosolimitanus:⁊ secundum istum ordinem te-
nent locum post papam.extra de priuile.c.antiqua.⁊
xxij.distin.per totum.Constãtinopolitanus post pa-
pam obtinet primum locum:vt in auten.de eccle.tit.
post prin.collatio.ix.Alij autem abusiue ⁊ non pro-
prie sunt patriarche:sed proprie dicuntur primates
sicut est Aquileiensis:Gradensis:Tolentinus:Can-
tuariensis:Bituricensi:⁊ similes.ix.qd.iij.nullus pri-
mas.⁊.c.conquestus.⁊ per totum.Et dicitur patriar
cha greca lingua id est summus primatum quoniam
primum post apostolicum tenet locum.Archos eniz
grece latine dicitur princeps.vnde patriarcha quasi
Princeps patrum ⁊ archiepiscoporum.Primates
vero ideo dicuntur quasi primum locum post papaz
tenentes.greco enim vocabulo dicitur quod sit sum-
mus episcoporum ⁊ archiepiscoporũ.vnde idem so-
nant in effetu ista vocabula vt not.lxxx.dist.c.in illis.
vnde illi quatuor principales ideo proprie appellan
tur patriarche propter excellentiam nominis vt pre-
dicta probantur.xxj.dist.cleros.⁊ plene in Spec.de le
ga.in rubrica de dispensa.§.sunt quoq̃.⁊ per Roffr.
ĩ libellis iuris canonici charta sub rubrica de iurib⁹
episcopalibus.Fuerunt autem ordinati isti patriar-
che ⁊ primates ab apostalicis ⁊ successoribus summis
Pontificibus.vt.lxxx.distin.c.j.⁊ positi fuerunt in ci-
uitatibus vbi gentiles habebant suos primos flami-
nes vt dicta distinc.c.ij.Nam etiam gentiles habebãt
gradus cum nominibus diuersis clericorum suorum
⁊ diuisos p prouincias ⁊ ciuitates.vnde per aposto-
los ista diuisio postea similitudinarie renouata est.vt
xcix.distinctio.c.j.⁊.ij.⁊ in.d.c.j.cleros.xxj.distinc.vbi
omnia predicta delarantur.Patriarche autem ⁊ pri
mates nihil iuris vel priuilegij pre ceteris episcopis
habent nisi quantum sacri canones vel prisca consue
tudo contulit.Nam si causa aliqua vertatur cum me
tropolitano:tunc debet ventilari coram patriarcha
suo vt.ix.q.ij.si clericus.Item a sententia archiepisco
pi seu metropolitani appellatur ad primatem suum
vt in.c.duo.extra de offi.ordi.ix.qd.iij.c.cõquestus.⁊
⁊ not.per glos.C.de episco.⁊ cleri.in autenti.clericus.
Item debet ante alios residere.vt.xxj.distin.ca.primo
⁊ in alijs in quibus habetur in.d.c.duo.⁊ in.c.cõque-
stus.Item vacãte ecclesia metropolitana potest pro-
uidere de rebus custodiendis pertinentibus ad eccle
siam metropolitanã.de offi.ordi.c.presenti.lib.vj.⁊.ix.
q.iij.c.conquestus.Item debet consuli per metropoli

a ¶Quatuor principales sedes.ad de gl.ĩ.c.cleros.xxj.di.tex.in.c.si.xij.di.gl.ĩ.c.j.vt lite.pẽ.ĩ extraua gãti Bonifacij.viij.ĩ.c.sancta romana ecclia.spe.ĩ tit.de dispẽ.ĩ.§.sunt quoq̃.vsi.⁊ not.q̃ pmas.

tanum super negocio arduo super quo nõ potest pro
uidere per concilium prouinciale.xviij.dist.concilijs.
Item potest supplere defectum metropolitani si est
negligens.ix.q.iij.cum scimus.Item potest absoluere
iniuste excommunicatum per metropolitanum:vbi
metropolianus non vult absoluere.extra de offi.ord.
c.ad reprimendum.Item potest determinare quod
appellans ab iniusto mandato sibi facto per metro-
politanum iuste appellet.extra de appel.solicitudine.
⁊ de his plene per Ray.⁊ Berto.de pisis.in eorum
summis ⁊ patriarche immediate subsunt pape ⁊ ab
eo suã dignitatem ⁊ pallium recipiunt ⁊ faciunt de-
ferri vbiq̃ ante se vexillum domine sancte Crucis nisi
coram papa vel eius delegato vt in auten.a memoria
extra vt lite pend.⁊ habent plures prouincias sub se
vt predicta probantur in dicto.c.antiquo.de priuile-
16 gijs.de quibus plene dic vt ibi.¶†Nunc venio ad ar
chiepiscopalem dignitatẽ videlicet quis sit archiepi
scopus ⁊ vnde dicatur ⁊ qualiter ordinetur ⁊ conse-
cretur dixi.s̃.qui feu.da.pos.super tex.Et appellatur
ppriẽ metropolitanus:ideo sic dict⁹ ⁊ vocatus a men
sura ciuitatum quoniã singulis prouincijs eminent
metropolitani quorum autoritati ⁊ doctrine ceteri sa
cerdotes subiecti sint:vt in.d.c.cleros.Nam quelibet
prouincia debet habere sub se decez vel vndecim ciui
tates ⁊ vnum regem ⁊ totidem minores potestates
sub se:⁊ similiter vnum metropolitanum aliosq̃ suf-
fraganeos.x.vel.xj.episcopos iudices ad quorum iu-
dicium omnes cause episcoporum ⁊ reliquorũ sacer-
dotum ac ciuitatum referantur:⁊ ideo ipsi episcopi
cuiuslibet ciuitatis dicti sunt suffraganei ipsius me-
tropolitani quia cã criminalis cuiuslibet episcopi est
tradenda coram ipsis alijs episcopis dicte prouincie
vt predicta probantur.vj.q.iij.scito te.de quo in Spe.
de accu.§.quarto loco.Quam autem iurisdictionem
habeat metropolitanus in subditos suffraganeoruz
dic vt nota.extra de offic.ordi.c.pastoralis.⁊ in.c.ro-
mana.de sup.negli.prela.lib.vj.⁊ in.c.penulti.extra de
peniten.Vtuntur etiam pallio:vt in.c.dist.quoniam.
extra de auc.⁊ vsu pallij.per totum ⁊ plene per Spec.
in.d.c.§.sunt quoq̃.per Archi.in.c.periculoso.de sta.
regu.lib.vj.¶Ad episcopos nunc stilum vertamus.
vnde quare ita appellentur.vnde dicãtur.qualiter or
dinentur ⁊ consecrentur.dixi.s̃.qui feud.da.pos.su-
per tex.Quam etiam iurisdictionem habeant in di-
spensando plene vide in Speculo de legat.seu de di-
spen.§.nunc de episcoporũ ⁊ in.c.at si clerici.de iudi.⁊
p Io.an.in spe.de rebus eccle.non alie.super rubrica
⁊ plene de iurisdictione episcoporum ponit Bal.in
l.si quis ad declinandam.C.de epi.⁊ cle.Quid autem
habeãt necesse iurare:ponit Ia.ardi.in summa qua
liter iurare debeat vasall⁹ sub rubricella quinta.⁊ p
canonistas ĩ.c.ego episcop⁹.de iureiu.De episcopo ve
ro nullatenensi si scire cupis vide per glo.in cle.quia
pleriq̃.de elec.⁊.C.de nudo iure quiritum tollen.De
episcopo qui fit in die innocentum vide per Roff.in
libellis iuris canonici in tit.ne sede vac.De offenden
te vero episcopum an priuetur feudo.habetur in cle.
j.de pe.Postremo de alijs ⁊ de omnibus alijs digni-
tatibus ĩferioribus:⁊ titulis ecclesiasticis ⁊ vnde de-
riuentur ⁊ habuerint originem ⁊ de eorũ iurisdictio
ne:plene vide in dicto.c.cleros.⁊ in Specu.de iurisd.
omnium iudi.ver.secundum canones.vbi multa de
clarat circa predicta.⁊ quod dixi.s̃.qui feu.da.pos.in
prin.super tex.⁊ vide in primo libro decretalium per
plures ⁊ varios titulos.vbi alie dignitates ⁊ officia
ecclesiastica declarantur.⁊ per Io.an.in spe.de prebẽ.
⁊ dignitatibus super rubrica.Vtrum autem priora-
17 tus sit dignitas[b] no.extra de prebẽ.cum de beneficio
lib.vj.⁊ in clem.⁊ si principalis de rescrip.†Sed que
sit ⁊ quare appelleꝛ in ecclesia dignitates personat⁹
⁊ officium:habetur in.c.q: nonnulli.extra de cle.non
residen.j.in qui.cau.feud.amit.in fi.⁊ qd ibi dixi.De
dignitatibus autem temporalibus ⁊ laicorum plene
dixi.j.quis dicatur dux comes vel mar.vbi videas ⁊c.
¶Vltimo ad materiam principalem tex.nostri an ⁊
quãdo prelatus vel alter clericus possit ĩfeudare po
sui plenissimam distinctionem vltra alios.s̃.qui feu.
da.pos.in prin.in questione que incipit quero ab ex-
tra ⁊c.vbi videas ⁊ in remissionibus quas ibi in fine
Iacobus Aluarotus super feudis.

b ¶Vtrũ autem prioratus sit dignitas.Adde.c.nisi essent.de pbẽ.gl.ĩ vbo.poratus.ĩ.c.quãuis.d vb.sig.abb.ĩ.c.de multa.d pbẽ.Archi.ĩ.c.j.d cõsue.li.vj.Pau.d eleaza.in cle.j.de electi.idẽ.Pau.ĩ cle.ne ĩ agro.d sta.mona.Doc.ĩ.c.pñti.ĩ.v.no.d offic.or.li.vj.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

adduxi in vtroq; iure. ⁊ per Innocentium in capitulo vt super de rebus ecclesie non alie. ⁊ per Hostien. in summa de feudis. §. quis possit constituere feuda: ⁊ per Bartolum in. l. prima. C. de bonis vacantibus. lib. x.

Jacobus.

1 ¶ Masculus femine in feudo preferendus.
2 Femina in inuestitura cum masculo copulatiue posita quomodo succedat.
3 Femina a masculo si semel excludatur mors masculi non ei patrocinatur.
4 Vasalli defuncti filia stante masculo fratre an succedat in feudo.

Quin etiam si.

Iste. §. est notabilis ⁊ ꝯtinuat se ꝑ similitudinem cũ precedentibus hoc modo: vꝫ quia sicut quis non potest retinere feudum sibi datum ab ecclesiastica persona. in qua non est cõsuetudo infeudandi. vt §. proxime dixi. ita a simili femina non potest retinere feudum extante masculo quia non est consuetudo ⁊ ideo dixit notanter: quinetiam ⁊c. quasi dicat non solũ i casu supra proximo ille nõ est capax eiꝰ feudi ꝑꝑ eiꝰ naturã ita nec femina istius. Et eodem modo ꝯtinuabitur. §. sequens. vbi dicitur qd mutus nõ est capax feudi. vel potest continuari quia sicut in precedẽti casu feudum reuertitur ad ecclesiam. ita ⁊ isto casu reuertitur ad dominum. ⁊ hec cõtinuatio probatur in fi. huius tituli: ibi ⁊ his omnibus casibꝰ ⁊c. ⁊ sensit Ja. de bel. ibidem. Et ex his patet qualiter isti. §. cum sequentibus faciunt ad titulũ nostrũ inducendo eos ad similitudinem prout alibi fit. j. in tit. de bene. femine. in. §. j. Alias videretur ꝙ nõ essent situati sub congruo tit. quod nõ est dicendum. Et aduerte quia ista difficultas exorta est ex eo quod rubrica nostra fuit addita ⁊ hic posita a glossatoribus. vt super ea dixi. quoniam secũdum ordinationem Oberti de horto hic nulla erat rubrica. sꝫ totꝰ iste titulꝰ erat sub rubrica precedenti. quibus modis feudum amit. vnde ipse obertus ꝓsequebatur casus in quibus feudũ amittebatur ⁊ reuertebaᷣ ad dominum. ⁊ sic isti duo casus multum bene ⁊ egregie faciebant ad tit. suum. Et in summa hoc intẽdit iste. §. vbi si copulatiue acquiritur feudum per vasallum suis descendentibus masculis ⁊ feminis non admittitur femina simul cum dicto masculo nec eo deficiente hoc dicit cum gloss. Et potest figurari casus hic vt includãtur due decisiones hoc modo: videlicet dominus ꝯcessit mihi feudũ ꝑ me ⁊ descendentibus masculis ⁊ feminis meis decessi superstite filio masculo ⁊ filia femina: queritur vtrum filia femina admittatur simul cum masculo. 1 † Et respondetur quod non: quia natura feud. est quod masculus preferatur femine. Sed pone quod iste filius meus masculus decedit post mortem meam sine filio masculo nunquid dicta filia mea soror sua admittetur ad successionem dicti feudi a quo semel fuit exclusa per prelationem masculi. ⁊ respondetur quod non: sed tale feud. reuertitur ad dominum. hic est casus secundum And. de yser. ⁊ Bald. ¶ In text. ibi tenore id est pacto. Ibi possint: dic hucusq; durat forma inuestiture. Ibi masculo: dic ⁊ relicta etiam femina secundũ glossam vt dixi in casus expositione. Ibi admittatur dic siue extante masculo siue eo mortuo quia ex quo semel est exclusa filia per masculum non potest amplius venire ad dictum feudum.

2 a ¶ † No. quod femina [a] apposita in inuestitura simul cum masculo etiam copulatiue: non tamen succedit simul cum eo: sed ita demum si masculus non extat: vt hic. ⁊ infra de eo qui sibi here. que suis. in capitulo primo. Et est ratio quia ista copulatiua in proposito nostro attẽta natura consuetudinis feudorum copulat verba ⁊ non sensum. Et intelligitur esse potius posita in vi ordinis vꝫ vt si nõ extaret masculus tũc ipsa femina deberet admitti alias secus prout alibi patet in simili in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. ⁊ posthu. Et intellige ꝑdicta vera ⁊ tex. nostrũ procedere tũc demum qñ tractemus de feu. simplici ⁊ recto ⁊ nõ datur ad certum seruitium. secus autem in feudo cõditionali quod datur ad certum seruitium. de quo in. c. finali. j. de capit. qui cur. ven. Quod quidem seruitium posset perfici per ipsam mulierẽ per se vel per alium nomine suo quia tunc ipsa femina admitteretur simul cum masculo. arg. ff. de vsufruc. accre. l. si quis titio. ⁊ l. si mulier. ff. de lega. j. l. titie textores. §. nihil. ⁊ in autent. de alie. §. emphiteosim. Et ita intelligit Jaco. de bel. qui dicit ita fuisse obtentum ⁊ intellectũ de facto in regno Sicilie. ⁊ sequitur etiã Bal. Restringi ergo debet iste. §. in casu suo solum ad feuda recta ⁊ simplicia: non autem ad conditionata propter apertam naturam verborum ⁊ mentem contrahentium. Ex qua colligi videtur manifeste quod ita succedere debet femina descendens sicut masculus. Et ita intelligitur iste. §. in speciali casu suo de feudo simplici ⁊ recto. non autem extẽdatur ad alia feuda conditionata contra mentem contrahentium secundum ipsos. ⁊ pro hac sententia adduco tibi casũ pro hoc quem ipsi nec aliquis allegat in extraordinariis capitulis in titulo de feudis. ⁊ bene in capitulo si cui militi.

3 ¶ † Nota quod femina semel exclusa a masculo in perpetuum est exclusa: ita quod mors masculi deinceps non patrocinatur femine quod est notandum. facit. c. iiij. ⁊ quod ibi dixi de capi. qui cur. ven. Et prestat argu. ad statuta disponentia quod filia non succedat cum masculo: quoniam secundũ Bal. si mortuo patre relicto filio ⁊ filia postea moriatur filius sine liberis non patebit locus femine ad successionem patris. verum de successione fratris non repellitur: nisi frater decessisset cum herede testamentario Secus autem si statutum diceret quod femina non succedat donec masculus superest. Nam tunc non intelligitur exclusa: sed suspensa a successione. Interim autem masculus insolidum est heres. vt notatur in. l. ij. ff. si pars heredi. pe. Et eo mortuo sublatum est obstaculũ quod obstabat femine. ⁊ ideo succedit patri ꝓ portione sua. ⁊ potest vocari heres anomala secundum Baldum vt not. glo. insti. de eo cui liberta. causa. bona adijciunᷣ. ⁊ ita consultum fuit per Frãciscũ tigrini. de quo per Bartol. in. l. finali. ff. de ad tertul.

4 ¶ † Quero cum gl. quid si in casu nostro vasallus inuestitus pro se ⁊ descendẽtibus suis masculis ⁊ feminis moriatur relicto filio ⁊ filia. vtrum ista filia succedat. ⁊ respondetur quod non. quoniam stante masculo non det admitti femina

b [b] vt infra de success. feu. in. §. finali. ⁊ infra de eo qui sibi here. que suis. in capitulo primo quod est verũ nisi post mortem vasalli filius masculus subito mortuus esset: qꝛ tunc videtur extitisse postquã subito deficit. l. posthumus. ff. de iniusto testamento. ⁊ hoc voluit tota ista glossa vsq; in fine que glo. in se vera est ⁊ bene loquitur: licet dicta l. posthumus. modicum faciat quoniam ibi fuit mortuus posthumus viuo auo. ⁊ sic ante patrem. hic vero post: vt. l. ij. C. de posth. here. insti. Verũtamen ꝓ glossa facit. l. filio. ff. de iniusto testamento. ⁊ l. fina. §. sed quia. C. de leg. ⁊ de bonis que lib. l. finali. §. fina. ⁊ de vi ⁊ vi arma. l. qui post. ⁊ eam tenet Jacobus de bel. Raynutius Nicolaus de neapo. ⁊ Bal. Verũtamen contra glossam est Andr. de yser. videlicet quod filia non debeat succedere: quia ratione momẽti quis excluditur. vnde dicit ipse quod filius viuens iã exclusit filiam. ⁊ licet postea ipse filius illico moriatur nihilominus filia que fuit iam exclusa nõ debet posse admitti vlterius illo eodem iure quo semel rite exclusa fuit. argumento. ff. de verborum obligatione. l. inter stipulantem. §. sacram. ⁊. C. de posthu. here. institu. l. quod certarum. in fine. ⁊ ff. de rebus dubiis. l. qui duos. in principio. Facit pro hac opinione: quia si testator facit substitutionem filio si sine liberis decesserit ⁊ ipse moritur cũ filio qui nõ vixit post eum nisi vno momento: tamen institutio fideicõmissaria est extincta. ff. ad trebel. l. ex facto. §. fin. Item quia ratiõe momenti rescindiᷣ testamentũ: vt. C. de posth. here. insti. in. l. ij. ⁊ momentum multum opaᷣ: vt no. glo. in. l. sed ⁊ partus. in. §. fi. ff. qd metus cã. Sꝫ his nõ obstantibꝰ determinaᷣ ꝯtrariũ ⁊ bñ: vt i hac gl. ⁊. j. de succ. feu. i. §. filia. Et ratio vt dictũ est qꝛ nõ dꝫ viuere q illico obijt: Itẽ qꝛ filia nõ erat apposita in cõditiõe: sꝫ in copula. Itẽ hoc satis vr̃ esse de mẽte ꝯhentiũ. argu. in auᷣ. de here. ⁊ falci. in. §. si quis autem. ⁊ in. §. seq. ⁊ ff. si cer. peta. in. l. cũ qd. ⁊ ff. depositi. l. j. §. si conuenerit. Et hanc opi. sequor tanquã fulcitã melioribꝰ autoritatibꝰ ⁊ glossatorum ⁊ doctorũ. Et qꝛ magis fundata est sup eqtate ⁊ volũtate cõtrahentium. Dicit etiã Bal. quod quis intelligiᷣ illico decedere qñ qs moriaᷣ antequam sit ei impositũ nomẽ in baptismate qd tẽpus est octo dierũ: vt tenet Inn. in. c. nam ⁊ ego. extra de verb. signi. ¶ Vltimo ad materiam presentem vide in. d. ti. de eo qui sibi here. qꝫ suis masculis ⁊ feminis. in. c. j. ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi. ⁊ supra qui feu. dare poss. in. §. hoc autem. ⁊ in dicto. §. filia. ⁊. j. de succes. feud. ⁊. j. de gradi. succes. in feu. in prin. ⁊. j. de capita. qui curiam vendidit. in. c. simul si quis.

¶ Jacobus.

1 ¶ Mutus pluribus modis quis efficitur.
2 Vasallus feudum perdit si morbum grauem incurrit.
3 Feudi rigor hic monstratur quare feudo quis priuaᷣ. ⁊ nume. 5.
4 Mutus feudo si priuetur ex ipso tamen sustentatur.
6 Mutus an priuaᷣ feudo ad seruitiũ dato cui mutitas nõ obest.
7 Primogenitus regis a natura mutus an in regno succedat.
8 Mutus an possit de nouo feudum acquirere.

a Mutus feudum.

[a] Cõtinua istũ. §. ad proxima ⁊ ipsum adapta ad rubricam nostrã: prout ⁊ ſm ꝙ ego dixi. s. in. §. proximo. Et quoniã iste. §. cõtinet materiã intricatã ⁊ cõfuse tractatã a doctoribꝰ ꝓ posse declarabo.

1 ¶ † Vnde pro intelligentia dicendorũ sciendũ est ꝙ interdũ quis est mutus a natura. vt qꝛ ita natus est. Interdum qs efficiᷣ mutus ex accidẽti: ⁊ ꝓpter morbũ superuenientem: vt l. discretis. C. qui testa. fa. pos. Item premitte ꝙ aliud est feudum paternũ aliud nouũ: vt. s. dixi in ꝑambulis libri i sexta diuisione feudorũ. Item scias qd iste tex. põt intelligi de feudo paterno ⁊ tunc est necesse intelligere qd iste mutus erat mutus a natura: qꝛ isto casu feu. paternũ retinere nõ potest: vt infra an mutus vel aliter imperfectus. in. c. j. in secũdo rñso. Potest etiam itelligi vt loquaᷣ de feu. nouo: ⁊ tunc est necesse intelligere in muto ex accidenti: qꝛ dictũ feudum nouum retinere nõ põt vt not. in. d. c. j. in gl. ⁊ ibi dixi in primo notabili. ⁊ ita sensit gl. nr̃a hic posita sane intellecta vt super ea dicã. Et in summa hoc intendit iste. §. mutus feu. retinere non põt sed ad dñm reuertitur dꝫ tñ ipsi muto tantũ relinqui ex dicto feudo vñ se congrue sustentare possit si aliunde nõ habeat ⁊ feudũ sit magnum. h. d. ¶ In text. ibi mutus subaudi a natura si feu. est paternum vt in. d. c. j. secundo responso. vel dic ex accidẽti si feudũ est nouum vt in. d. capitu. j. in princi. a contrario sensu ⁊ ibi no. qꝛ post inuestituram sibi factã effectus est mutus ex accidenti ex aliquo morbo superueniente secundũ Jaco. de bel. ⁊ Nico. de neapo. Ibi feu. scilicet paternũ si volumus intelligere de muto a natura vel dic qd loquatur de feu. nouo ⁊ tunc est necesse intelligere de muto ex accidenti vt. s. dixi. Ibi nullo modo loquitur hoc ideo dicit quia secus si aliqualiter loquiᷣ licet impedite ⁊ balbutienter. instit. de inutili. stipu. in. §. mutus. ⁊ insti. quibus nõ est permis. fa. testa. in. §. item surdũ. ⁊ late dixi in dicto titu. an mutus vel aliter ⁊c. in oppositione prima. Ibi magnum fuit quod estimari debet ex consideratione personarũ. scilicet domini ⁊ vasalli ⁊ seruitij debiti. argu. in. l. sed ⁊ si quem. in. §. mancipiorum. ff. de vsufru. secundum And. de yser. Ibi exhibere. dic. i. alere ⁊ sustentare. l. si quis a liberis. in princi. ff. de liber. agno. Ibi ad dominum reuertitur. Nam in primo casu huius libri reuertitur ad ecclesiam. In isto vero casu ⁊ precedenti reuertitur ad dominum secundum Jacobũ de bel. qd an sit verũ indistincte etiã stãte filio: dic vt dixi in. d. c. j. an mutus vel aliter imperfectus in qõnibus.

2 ¶ † No. magnum rigorem cõsuetudinis feudorum vꝫ quod ꝓpter morbum superuenientem quis amittat feu. suum quod videtur esse contra naturalem ⁊ ciuilem rationem. arg. ff. solu. mat. l. si cum dotem. in. §. in seuissimo. ⁊. C. de curato. furi. l. finali. ff. ad trebel. l. cum heres. ⁊ de acquiren. posses. l. si is qui. Et ista fuit ratio dubitandi in casu nostro: sed ratio decidendi fuit qꝛ propter morbum superuenientẽ est effectus iutilis ad seruitiũ: ergo ꝑdit beneficiũ non ꝓpter culpã morbi: sed ꝓpter effectũ cause si. ꝓpter quã datum fuit feudũ: quoniã ipse vasal. fuerat inuestitus de tali feu. vt loqueretur in causis ⁊ negocijs domini ꝙ presumitur cũ seruitium consistat etiã in locutione: vt. j. in titu. de forma fidelitatis. vnde amissa loquela in totum non debet feudo gaudere cum seruire nõ possit: sicut patet de scutifero ⁊ seruiente qui non debet habere salariũ eo tempore quo stetit in infirmitate cum seruire non potuerit vt notaᷣ in. l. si in vno. in. §. item cum quidam. ff. locati. licet alia gl. videatur innuere contrariũ in. l. arboris. in. §. de illo. ff. de vsufruc. Assignatur etiam alia ratio qꝛ vbi in cõtractu celebrato gratia vtrinsq; si cõditio ꝑtãtiua deficit ꝑ casũ debet esse damnum debentis implere. l. si militem. §. de condi. ob cãm. Et predicta ꝓcedunt in feudo nouo quoniam secus esset dicẽdũ si feudũ esset paternũ qꝛ tũc talis morbꝰ perpetue mutitatis superueniens non priuat ipsum vasallum a retentione talis feudi vt est casus ſm lec. petri de cer. in. d. c. j. in princi. an mutus vel aliter imperfectus. Et est ratio differentie qui tunc tale feudũ habuit originem fundamẽti nedum in personam suam sed etiã in personam patris vel aliorum ascendentium. vnde fortius est illud quod duabus radicibus fundaᷣ ꝙ qd vna sola. vt in auᷣ. de consan. ⁊ vteri. fra. i. §. j. quod intellige verũ nisi tale vitiũ accidisset sibi sua culpa. qꝛ tũc priuareᷣ. ar. no. in. l. sꝫ si res. ff. de leg. j. ⁊. C. de condi. ob causã. l. si militem. ⁊ dixi in titu. an mutus ⁊c.

3 ¶ † No. ſm aliã lectu. alium maximum rigorem feudorum videlicet ꝙ morbus naturalis perpetue mutitatis proueniens a natiuitate officij totaliter nato vt nõ succedat seu retineat feu. paternũ de quo est casus in. d. c. j. in scda parte. ⁊ hoc silr vr̃ esse contra naturalem ⁊ ciuilem rõnem. l. maximum vitium. C. de libe. prete. ⁊ ista fuit rõ dubitãdi in hac lec. Sed rõ decidẽdi est. qꝛ feudo seruire nõ põt ꝓut dicit tex. in. d. c. j. in fi. adducẽs exẽplũ de clerico ⁊ femina q silr nõ sunt capaces ad retẽtionẽ feudorũ. Que aũt sit rõ diuersitatis ꝙ isto casu si vitiũ eẽt accidẽtale ꝙ tũc nõ priuareᷣ feudo pr̃no. dic vt. s. dixi.

4 ¶ † Not. eqtatẽ ⁊ humanitatẽ ꝯsuetudinis feudorũ. vꝫ ꝙ in suprascriptis oĩbus casibꝰ in qbꝰ ꝑpetuꝰ morbus mutitatis priuat mutũ retẽtiõe feudi tñ dꝫ alimentari ⁊ sustentari ex dicto feudo si aliunde nõ habita consideratione qualitatis feudi ⁊ ꝯditiõis ꝑsonarũ. vt dixi sup tex. Et hoc etiã est regulare in oĩbꝰ alijs personis quas tenemur alere vt ita demũ alere teneamur si aliũde nõ habet. ff. de lib. agn. l. si qs a liberis. §. si filiꝰ. ſm An. de yser. Et dicit ꝑdicta ꝑstare ar. ꝙ plato deposito sine culpa sui debeãt ꝑstari alimẽta ab eccl̃ia. facit. c. j. ⁊ c. ꝑsbyterũ. extra de cle. egro. Vtrũ aũt vasallꝰ teneaᷣ alere dñm egẽtem si nihil aliũde hꝫ vñ possit sustentari: dic vt dixi. j. si de feu. fen. cõtro. in. c. l3 ⁊c. ¶ Op. cũ gl. pria. de supfluitate huius text. ꝑ dictum. c. j. an mutus vel aliter imperfectus. Solutio qdã antiq fatebanᷣ contrariũ dicentes ⁊ glossatores qd iste. §. vacat ꝑ illũ titulũ. Sꝫ veritas est in ꝯtrariũ qd imo nõ vacat ſm Ja. Hof. q dictã gl. non admittebat qd pꝫ qꝛ in isto. §. ponũtur aliqua que ibi non tãguntur. ⁊ silr in. d. ti. aliq declarãtur vltra ea q hic habenᷣ: ꝓut pꝫ de se. facit qd in fili dixi. s. q succe. tene. sup rubrica.

5 ¶ † Op. cũ dicta gl. qd imo iste mutꝰ nõ dꝫ priuari feu. sed cõsiderandum sit an aliud bñficiũ habeat vel nõ: qꝛ si nõ haberet tũc misericorditer agẽdũ sit cũ dicto muto per ea que habẽtur in. l. [a] si quis terrã in lõbarda. de bene. ⁊ terris tributa. Sol. dicit glo. qd ꝑ illã legẽ multi reprobauerũt istam decisionẽ. Sed tu dic qd imo nihil facit cõtra. prio qꝛ nullam facit mentionem de muto. Itẽ qꝛ in ratione sui vr̃ conuenire cum scdo responso huius. §. in eo qd prouidetur huic muto inopi circa eius sustentationem ⁊ ita silr fit in. d. l. in casu suo adeo ꝙ quidã vt And. de iser. dixerunt qd iste tex. habuit ortum a dicta lege. ¶ Oppo. cum predicta glo. in versic. sed de quo muto ⁊c. arguẽdo a sufficienti partiũ ennumeratione qd iste text. nullo modo possit procedere si volumus intelligere de muto ex accidenti siue a natura qd arg. est validũ in iure. l. patre furioso. ff. de his q sunt sui vel ali. iu. Et probatur sic. nã nõ põt intelligi de muto a natura: qꝛ cũ potuit in prin. acquirere per regulam ⁊ vult qd quilibet possit acquirere feudum. vt infra per quos fiat inuesti. in. §. personam. multo fortius poterit retinere. argu. ff. de superfi. l. prima. ⁊. ff. de va. ⁊ extra ordi. cogni. l. j. §. proinde. ergo tale vitium sibi non officit. Similiter nõ põt intelligi in muto ex accidenti: quia quilibet homo in vltimo articulo vite efficitur mutus ante vltimam respirationem spiritus ⁊ sic omnis homo amitteret nec ad heredes trãsiret quod esset absurdum. Et ad istum argumen. respondet gl. quod non est exaudiendum cum in subtilitate summa fundatũ sit: vt in. l. sicut. ff. quibus mod. pign. vel hipo. solu. C. ad trebel. l. penulti. Nam vt ait Terentius summum ius sepe summa malitia est. Et ideo dicitur quod simplicitas est amica legibus. instit. de legitima agnatorum successione. in. §. sed simplicitatem. Nã hic loquitur de muto viuente. Ibi vero de effecto muto per mortem proximã. ¶ Quare gloss. volendo aperire intellectum illius. §. dicit quod põt intelligi de vtroq; muto: nam in muto ex accidenti: patet quia licet ab initio fuerit capax feu. ante mutitatem capiendo inuestituram nouiter de dicto feudo: tamen propter superuenientiam mutitatis turbatur ipsa inuestitura ita quod ipse effectus mutus non possit illud feu. retinere. argu. in auᷣ. de resti. ⁊ ea que parit. §. si. C. de secundis nuptijs. l. prima. Similiter hoc potest intelligi de muto a natura presupponendo istud feudum esse paternum quia cum nõ possit seruire feu. non poterit illud retinere vt probatur in dicto. c. j. in fine. j. an mutus vel aliter imperfectus. vbi loquitur de muto a natura. ⁊ hoc voluit tota ista glo. vsq; ad finem. ¶ Que postremo ad de-

Marginal notes:

a ¶ Femina. Femina non succedit in feudo nec mirũ: cũ in diuinis scripturis pleraq; ꝓhibeãtur officia exercere. Paulo ꝯ ad Corint. attestãte sꝫ ⁊ ꝓhibẽte. Et hec sunt. Femina ꝑdicare nõ dꝫ: docere publice nõ ꝑsumat. xxxiij. dis. c. mulier. cõfessiones nõ dꝫ audire: populo non bñdicet. de pe. ⁊ re. c. noua nulliꝰ ordinis actũ attẽtabit. vt in. d. c. nona. ⁊ i. c. tanta. de exces. pla. ⁊ plenius vide de maio. ⁊ obe. Nõ iudicis: nõ magistratꝰ: non postulatoris: nõ ꝓcuratoris nisi in ꝑpria ⁊ suorũ cã. officiũ geret. itẽ testis eẽ nõ põt nec ad iudiciũ trahi dꝫ ferẽdi testimonij gfa. Et breuius loquar ad nihilũ vꝫ: eo ꝙ cũ viro data fuerit a domino i adiutoriũ fctã sit ei in detrimẽtũ. De qua Origenes alicubi: mulier caput draconis lingua serpẽtis ⁊c.

a ¶ Mutꝰ fuedũ. Adde an talis possit hr̃e feudũ. vide ꝑ Car. Alex. i. c. cũ apud de spõsa. ⁊ an talis succedit i feudo vide ꝑ Bal. i extrauagãti. de pace ꝯstã. i v. libellariꝰ. ⁊ ꝑ Alexã. de imo cõsi. cxxxvj. ici. viso. ⁊ examinato processu. in. j. volu.

claratiõnem predictorũ se remisit ad ea que dixit Py. in summa in ti. quibus mod. feu. amittatur in. §. propter casum. vbi sic ait propter casum enim amittitur feu. seu non retinetur puta si vasal. efficit mutus ita quod nullo modo loquatur. Uerumtamen si feu. fuerit magnũ quo ei ablato se exhibere non valeat tantũ ei relinqui debet de dicto feudo vnde se retinere possit. Et hoc intellige verum esse in feu quod non est paternum sed nouũ. Si autem esset paternũ secundum quosdam retinebit totum: sed secundũ alios talis mutus a natura natus nõ potest retinere. Et est ratio quia seruire nõ valet ⁊ ista sunt verba sua in dicta summa. Ex quibus verbis ⁊ ex mente huius gl. patet. §. nostrũ notabiliter posse intelligi de vtroq; muto diuersis respectibꝰ vt dixi. s. in euidentialibus. ⁊ super text. Sed aduerte ad vnũ quod presupponit ista glo. vez quod si vasallus amittit feu. in vita quod non transit ad heredes ⁊c. quia hoc non est verum ita simpliciter intellectũ. j. si de feu. fue. controuer. i capitulo titius. ⁊. j. si vasallus feudo priuetur cui deferri debeat. Sed quãdo ⁊ qualiter trãseat ad heredes dixi late. j. que fuit pria causa bene. amit. in. §. finali in cõclusionibus. vbi videas. ¶ Oppo. ab extra contra ea que dicta sunt supra qđ imo mutus ex accidente debeat fortius posse retinere feu. nouum quam paternum: cuius cõtrarium cõclusum est supra. Quod probatur quia quando mihi datur feudũ de nouo tacite agit dominus mecum: vt habeam illud si potero seruire: vt. ff. commodati. l. si is. §. j. ⁊ probatur. j. que fuit prima causa benefi. amit. §. sz nec est vnde superueniente mutitate reuocat. vt. s. dictum est. ergo multo fortius debemꝰ dicere qđ debeat reuocare ab herede meo si efficiat mutus. qđ ostenditur ratione: quia ipse dominus non tantum cognoscebat: neq; amat heredem meum sicut me quẽ inuestiuit. Item ⁊ alia ratione: quia magis videtur esse meum id quod per meam probitatem acquiro quã illud qđ ab alio vasallo ĩtermedio cõsequar; iuxta not. in. l. penul. ff. de capti. ⁊ postlimi. reuersis. ergo ⁊c. Sol. dixit Andre. de yser. in dicto ti. an mutus ⁊c. vbi formatur istud cõtrariũ qđ plus debetur nobis istud feudum paternum quã nouum ex speciali interesse ⁊ affectionis ꝓpter lares paternos. l. lex que tutores. C. de admi. tu. Sed quia ista solutio non videt mihi satis ꝯcludens: ideo aliter soluendo: puto vez quod ratio est qꝛ feudũ nouum est debilius quã paternum cũ non sit ita radicatum in familiã vasalli sicut paternum: vt. j. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fi. ⁊. j. qui test. sint necessarij ad probãdã no. inuesti. c.
6 j. facit quod dixi. s. in prĩo notabili. in fine ¶ † Quero ab extra quid si datum est feudũ ad certum seruitiũ cui mutitas nõ obsit: an tunc per talem casum superuenientem amittat dictũ feu. nouum. Et dicit Jaco. de ra. quod non. per. l. j. §. casum. ff. de postulã. ff. de iudi. l. cecus. ff. de captiuis ⁊ postlimi. reuer. l. postliminium. §. fi. ⁊. ff. de statu ho. l. qui furem. Idem dicit ipse si erat feu. datũ sine fidelitate pro quo nullum seruitium postulabat. Idẽ si ex nulla ingratitudine posset auferri: vt quia dominũ liberauerat a morte; qꝛ tũc cessat ratio legis seu consuetudinis: facit. l. si pater. j. §. j. ff. de dona. ff. de re mili. l. qđ milites. ⁊. ff. de pactis in l. quod dictum. ⁊. vij. q. j. Põtifices. ⁊ ita sequitur Bal. predicta recitando in dicto ti. an mutus ⁊c. ¶ Quero sunt duo filij vasalli mortui vnus vtilis ⁊ alter inutilis qualiter succedũt: dic p Joan. an. in addi. Spec. de feudo. in. §. quoniam. ver. xxv. ⁊ plene dixi in. d. §. preterea duca. de probi. feu. alie. per Fede. Quid autẽ si nascantur duo gemelli in eodem partu: quis tunc debeat succedere dixi in. c. j. j. de feu. marc. ¶ † Quero quid si statutum vel cõ-
7 suetudo dictet quod primogenitus succedat in regno[a] ⁊ moriatur rex relicto primogenito penitus muto a natu. ⁊ alio filio secundogenito habili: an primogenitꝰ debeat succedere: dic quod si primogenitus est ita natus ita quod vitiũ sit naturale ⁊ perpetuũ ⁊ non succedat: sed secundogenitus: quia statutum seu consuetudo debent intelligi de eo qui naturaliter nascitur habilis facit. l. vt gradatim. §. ⁊ si lege. ff. de mu. ⁊ ho. Si autẽ ex accidenti efficiat demens. ⁊ tunc dabitur curator quia in psona sua radicatũ est iam ius patrie potestatis. extra de supplen. negli. prela. c. grandi. ⁊ quod not. per Arch. ij. q. vj. §. item obijcitur. ⁊ per Jo. an. extra de elec. c. cũ inter. in nouella. ⁊ ita determinat Bal.
8 j. de succes. feu. in prin. ¶ † Quero vtrum a princi. possit mutus acquirere feu. de nouo. dic quod sic per dictum. §. personã. j. per quos fiat inuesti. ⁊ sensit gloss. hic posita. ⁊ super ea dixi. facit. l. q bona. §. de illo. ff. de dam. infec. Et probatur etiam ratione. quia dominus põt facere gratiam alias inhabili prout videmus in simili. j. queãd. feu. ad fi. pertineat. c. j. ⁊ talis mutus poterit seruire per substitutum. vt. j. si de feu. fue. controuer. in. c. si minori. ⁊. c. sequenti. ⁊ tenet Bal. ⁊ An. de yser. hic facit quod dicit Dyn. in. l. continuus. j. §. si ab eo. ff. de ver. ob. Utrum autem in omnibus ceteris casibus in quibus mutus priuat feudo possit seruiendo per substitutũ illud retinere. dic vt dixi in. d. c. j. an mutus vel aliter imperfectus. in pria questione. vbi etiam glo. tangit. ¶ Quero qualiter reuocabitur per dominũ a muto qui illud [...] non põt: dic secundum And. de yser. quod per conditio[...] quã datum est sequi non potest. l. si militi. C. de condictio[...] sam. facit. l. j. in fi. ⁊. l. iij. ff. de cõdi. sine causa. Nã tacite ho[...] in datione ipsius feu. si in eodẽ statu ⁊ eadem res perman[...] ff. de solu. l. cũ quis. in principio. Et quia non permane[...] uocatur: vt supra facit quod not. in. l. j. §. diuus. ff. de va[...] traordi. cogni. ¶ Ultimo ad integram intelligentiam [...] terie videas alia plura q̃ dixi in dicto ti. an mutus vel al[...] perfectus. ⁊ in remissiõibꝰ ibi copiose adductis ⁊ p Jac[...] in summa i ti. de succes. feu. sub rubricella de muto vel alias [...] fecto. ⁊ p canonistas in. c. consultationibus. extra de [...] tãte. ⁊ in. c. cũ apud. de sponsa. ⁊ per Hosti. in summa ti. [...] quibus modis.

¶ De natura feudi. Rubrica.

¶ Continuat ad proxime pcedentia hoc modo: quoniam proxime posuit aliquos casus in quibus vasalli nõ possunt feuda retinere: sed ad dominũ reuertuntur: an sumpta inde [...] ne nũc ostendere intẽdit: vnde secũdum naturam feudorum vasalli possunt feuda retinere cõtra voluntatẽ dominorũ [...] ab eis dicta feuda auferre sine cã: ⁊ ideo subijcit istam rubricam scilicet de natura feudi. ¶ Jaco.

1 ☞ Ualuasores maiores olim vasallos nõ disuestiebãt [...] pa: minores autem sic.
2 Juris variatio in materia feudali personarũ varietate [...]
3 Uoluntariũ in initio quãdoq; necessariũ fit ex postfacto [...]
4 Licitum quod ante creditur postea nonnunq̃ illicitũ [...]
5 Subtilitas scrupulosa dicitur perniciosa.
6 Imperator an ciuitates societatis lombardie mixto imperio possit priuare.
7 Feudi natura que: ⁊ in quibus consistat.

Natura feudi. Licet iste titulꝰ [...] modicaz [...] tatẽ cũ hodie indistincte dñi nõ possint [...] vasal. suos sine cognita ⁊ ꝯuicta culpa [...] sine culpa nõ ami. i. c. j. ⁊ i hoc. c. i fi. Ad [...] ĩtellectũ diuide totũ titulũ i tres partes [...] in prima pte declarat q̃ sit natura feudorũ concessorum [...] pe vel ab alijs maioribꝰ valuasoribꝰ: an ꝓ libito possint [...] sallos a dictis feudis diuestire. In secunda declarat [...] cta de natura feudorũ concessorum a minoribus valua[...] In tertia equiparat omnes suprascriptos corrigẽdo [...] regulaz: vt hodie a nemine possit disuestiri vasallus [...]
1 Secũda ibi: si vero. Tertia ibi moderni. ¶ Casus [...] capitanei atq; maiores ceteri valuasores nõ poterãt di[...] stire suos vasallos sine culpa. minores vo valuasores [...] poterant etiã nulla habita ratione culpe: nisi duobus [...] hic expressis: hodie vo nullus dominus siue sit de maiori[...] ne de minoribus potest disuestire vasallum suum sine co[...] conuicta culpa. h. d. ¶ Et premitte pro euidentia qui [...] capitanei: qui marchiones ⁊ comites: qui valuasores ma[...] minimi: vt dixi. s. de his qui feu. da. pos. in princ. in [...] bus. ⁊ habetur in titu. quis dicatur dux comes vel marc[...]
b ¶ In tex. ibi: princeps potes intelligere de iperatore[b] v[...] quocũq; alio rege: quoniã princeps est in regno suo: vt [...] cto ti. de his qui feu. dare poss. in princi. si per text. Ibi ca[...] os suos vez marchiones vel comites qui proprie appella[...] pitanei; vt infra statim subijcit. Ibi marchiones: vt q[...] ceps creauit marchionem ⁊ ipsum inuestiuit de march[...] comites: vt quia creauit comitem inuestiendo ipsum [...] tatu. Ibi ⁊ ipsos forte habuit respectum ad duces: vt [...] ceps creauit ducẽ inuestiendo ipsum de ducatu. vt. j. de [...] chi. in capit. j. ⁊ in. d. titu. quis dicatur dux comes vel m[...] princip. Ibi a capitaneis. subaudi. s. dictis. Nam dicti [...] possunt etiam infeudare alijs inferioribus ⁊ illi qui ab [...] da accipiunt dicuntur maiores valuasores. sed tamen a[...] tur etiam capitanei: ⁊ de istis etiam statim subijcit i te[...] die scilicet secundum ista tempora: sed hodie secundum [...] tempora appellamꝰ eos secundum vsum loquendi: vt. l. [...] de suppellectili legata. nam dicimus eos barones secun[...] dũ supra qui feud. dare poss. in principio. Ibi capitanei [...] cere quod etiã si isti maiores valuasores qui etiã capitanei [...] lantur infeudauerint alijs vasallis inferioribus q mino[...] uasores appellantur nõ poterãt olim disuestire predictos [...] los suos sine culpa: sicut non poterat princeps neque du[...] comes neque Marchio. Ibi a minoribus. isti sunt qui [...] scunt a supradictis minimis valuasoribus. Ibi minimi [...] sunt qui recognoscunt ⁊ sunt inuestiti a minoribus va[...] bus de quibus prime dixi ibi hostem rome. i. qꝛ perrexit in exercitu cũ domino romaz: vt. s. qui feu. da. pos. i fi. j. de capi. corra. in §. similiter. ⁊. j. de pace iura. fir. in fi. Ibi idem est. s. vt feu. non auferat. Ibi emerit qꝛ an sit licitum dixi. j. de bene. fra. in. c. j. Ibi rõnabilẽ vsuz q̃ rõ erat ista qꝛ isti minores vel infirmi valuasores infeudãdo nõ poterant facere aliquem nobilem per talem suaz infeudationẽ: nam eorum vasalli qui ab ipsis feuda recipiebant erãt plebei: ⁊ ideo pro libito poterant reuocare. Sed alij qui recipiebãt a maioribꝰ valuasoribꝰ ⁊ superioribꝰ supra nominatis efficiebant nobiles: ⁊ iõ nõ poterant disuestiri sine culpa vt hic. ⁊ ista rõ colligit in. d. c. j. j. qs di. dux comes vel mar. in. §. j. Ibi in fi. tex. subaudi qꝛ hodie nulla fit differentia inter dominos inuestientes cũ non auferant feuda a vasallis sine eorũ culpa siue fuerint inuestiti a minoribus seu minimis valuasoribus siue a maioribus ⁊ superioribꝰ Et pdicta sunt vera quãtum ad retentionẽ feudorũ vt hic. nõ autem quãtum ad nobilitatẽ: vt in dicto. §. j. quis di. dux comes vel mar. ⁊ dixi in prin. dicti titu. vbi Jac. de bel. hoc tenet sz sup text. ¶ † Not. qđ fm vsum ⁊ opi. feudoruz in
2 materia feudali ex veritate ⁊ differentia personarũ inducebatur variatio iuris. fm aũt opi. modernorũ secus est quoniam vasalli nõ possunt disuestiri hodie de eoꝝ feu. sine cognita ⁊ conuicta culpa nulla facta differentia vel distinctione a quo domino recognoscebãt. vt hic in fine. ⁊. j. de feu. sine culpa non amittẽ. in. c. j. ⁊ quo tem. mi. inuesti. pe. de. in. c. fin. ⁊ in glos. prima hic posita que istud notabile ⁊ brocardũ collegit se remittendo ad libellũ Pilei: que p hoc est expedita vsq; ad versicu. item colligitur. de quo brocardo dixi supra qui feu. dare pos. in. §. fin. ⁊ not. per glos. j. de feu. mar. in. c. j. Quid autem de iure diuino. in. l. j. in princi. ff. de postu. ⁊ in aut. de monachis in. §. j. ⁊ no. per canonistas in. c. nouit extra de iudicijs. Uerũ in materia feudali quãtum ad ꝓpositum nostrum dicẽdum est quod quo ad priuationẽ feudi nulla est differentia inter minores ⁊ maiores. vt hic sed quãtũ ad aliqua alia bene est differentia: qꝛ magis puniuntur maiores pro pace violata quã minores. vt. j. de pace iura. fir. in. §. item nõ maiora feuda diuidunt: minora vero sic. vt. j. de probi. feu. alie. per
3 Fede. §. preterea. Per canonistas autem habetur de hoc brocardo. extra de maio. ⁊ obediẽ. c. statuimꝰ. ¶ † Nota scđo ex isto tex. cõiũcta dicta gl. in versi. itez colligit. qđ illud qđ ab initio est voluntatis ex post facto fit necessitatis: ⁊ de hoc se remisit ad l. sicut C. de act. ⁊ obli. ⁊ ibi plene not. de hoc brocardo. Sed quantum ad ꝓpositum nostrum in materia feudali patet quia postquam dominus inuestiuit nõ potest disuestire: etiam si sit imperator q ipsum inuestiuit vt hic in prin. vel eius successor. vt in cap. nouit extra de iudi. licet enim posset facere de plenitudine potestatis: nõ tamẽ de iure vt hic in prin. ⁊ ita not. in. d. §. fin. s. qui feu. da. pos. facit qđ no. Inn. in. c. ad apostolicã. extra de symo. ⁊ p doct. in. l. digna vox. C. de legi. ⁊ in. l. bene a zenone. C. de quadri. pscri. Et intellige pdicta vera nisi subesset culpa vasalli cognita ⁊ conuicta per sententiã. j. de feud. sine cul. non amit. in. §. j. ⁊ quo tpe miles. in capi. fin. Ex quibus infert Bald. quod Imperator siue Papa non potest supprimere dignitatez donec subest persona que preest dignitati nisi ex magna causa. facit. c. decet. de reg. iur. lib. vj. Similiter per secundum priuilegium principis non tollitur primũ postquam est factum priuati iuris per not. in capi. j. de ꝯsti. lib. vj. ⁊. C. de sacrosanc. eccle. l. priuilegia. Et circa predicta vide qđ plene dixi in dicto. §. fi. ⁊. j. si de feu. fue. cõtrouer. c. na-
4 turales. ¶ † Not. tertio cõiũcta dicta gl. in ver. item colligitur qꝛ licitũ est ⁊c. Aliud brocardũ vez qꝛ interdũ aliquid licitũ est ante qđ postea nõ licet. ⁊ ad hoc allegauit gl. plures concordãtias pro ⁊ cõtra vsq; ad finem. Sed tu circa hoc sic concludas quod aut causa que primo erat nõ mutatur: sed eadem remanet. ⁊ tũc qđ ante lz oz etiã postea licere ⁊ ecõtra. vt est regula in oibus permissis ⁊ prohibitis. ff. de adi. lega. l. iij. §. fi. cum. l. sequenti. Aut prima causa mutatur. ⁊ tunc si noua causa tendit ad permissionem tunc quod ante nõ lz postea non lz. sic loquuntur contraria hic in gl. allegata. aut causa noua tendit ad prohibitionẽ. ⁊ tunc qꝛ ante licet postea non licet vt hic. ⁊. l. j. ff. de ferijs. de quo brocardo plene p glo. ⁊ doc. in. l. pe. in. §. fi. ff. de vaca. mu. ⁊c. ¶ Not. quarto ex hoc tex. in secunda parte coniuncta gloss. fina. in princi. quod quis non debet affici duplici damno: quod patet quia vbi vasallus disuestitur per dominũ: non tamẽ perdit pretium qđ pro dicto feudo exbursauit. Et quoniaz est via brocardica an quis duplici damno afficiatur. Iccirco glossa predicta allegauit pro ⁊ contra vsq; ad versiculũ itẽ hic ⁊c. de quo brocardo breuiter dic quod ista est regula que hic ponitur que fallit vbi per pactũ vel culpã disponeretur contrarium. ⁊ sic loquuntur leges in contrariũ allegate. de quo dic plene per glossam in. l. diuus. ff. de officio presidis. que ad hanc materiam plures remissiones adduxit in vtroq; iure. ¶ Nota quinto argumen. ex isto text. in dicta parte cõiuncta dicta glossa finali in fine. quod feuda possunt acquiri per pecuniam[a] Et circa hanc questionem allegauit ista glossa pro vtraq; parte ⁊ eandez remittit ad ea que dixit in. c. j. j. de feu. da. in vicem legis commis. Sed tu dic quod glo. voluit se remittere ad capi. j. j. de benefi. fra. vbi hanc questionem pinguius tra-
5 ctauit. ⁊ ibi eam late examinauit vbi videas. ¶ † Not. vltimo ex
b hoc tex. in fine fm Andre. de yser. quod subtilitas[b] scrupulosa est perniciosa que caret equitate ⁊ ratione est reprobanda. facit. l. sancimus. C. ad tre. ⁊. C. vt act. ab here. ⁊ cõtra here. i. l. j. in fi. ⁊ de insti. ⁊ substi. l. si qs heredes in fine. ff. quibus mod. pig. vel hypo. solu. l. sicut in. §. si debitori. Et suadet ratio quoniam in paribꝰ casibꝰ equitas paria vias desiderat. j. de pace iura. fir. in fine. Alia autẽ est subtilitas ingeniosa ⁊ fructuosa ⁊ illa est bene sequenda ⁊ amplexanda. l. cum acutissimi. C. de fideicom. l. ij. ⁊. C. de cõmer. ⁊ merc. ⁊ de hac materia plene per canonistas extra de ferijs in
6 capitu. penultimo in fine. ¶ † Quero ab extra secundam Bald. vtrum hodie possit imperator auferre ciuitatibus societatis lõbardie merum ⁊ mixtum imperiuz quod ex pace constantie fuit eis concessum. Et dicit esse aduertendum: quoniam licet pax fuerit perpetuo contracta: tamen dicta obligatio non fuit contracta nisi per triginta annos. Et ideo infert quod imperator posset hodie mihi concedere aliquod castrum alicuius ex dictis ciuitatibus cum sua iurisdictione: quia omnis iurisdictio ⁊ districtus est apud principem nisi prius concessit alteri: quia tunc nõ posset per predicta maxime vbi quis impetraret talem gratiam per obreptionem: vt not. in. l. ij. C. de fun. ⁊ sal. rei dominice. libro xj. facit. C. vnde vi. l. autoritatem. ⁊ vide ad predicta eundem bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. in versicu. ⁊ scias ⁊c. in penulti.
7 colum. ¶ † Quero que sit natura feudi ⁊ in quibus consistat. respondeo secundum Jac. ardi. vt primo dominus inuestituram prestet secundo vt vasallũ mittat in possessionem nec sufficeret si vellet prestare interesse: vt. j. quid prece. de. inuesti. an fideli. in ca. j. ⁊ de no. for. fideli. in capitu. j. in fin. j. si de feu. fue. controuer. in. c. si facta. Item qꝛ vasallus fidelitatem iuret. vt. j. per quos fiat inuesti. in fine. Item vt heredes vasalli inuestituram petant vel vasallus ab herede domini: vt. j. que fuit prima causa bene. amit. in prin. Item feudi natura est vt detur gratia vtriusq; vt. j. de for. fideli. in fine. ⁊. j. de feu. da. in vicem legis commis. in capit. j. Item quod feudum non amittatur sine cognita culpa vt hic. Itez qđ ordo successionum seruetur in feudo: vt. j. in tit. de gradi. ⁊. j. de natura successi. feu. Item est contra naturã feudorum vt femine succedant in feudis: vt. s. qui feu. dare poss. in. §. hoc autem. Itez multoties datur feudum contra communem naturam feudi: vt. j. quid sit inuesti. §. preterea. ⁊. j. de feu. nõ habente propriam naturam feu. in. c. j. Item natura feudi est vt fiat tantũ super rebus immobilibus ⁊ hoc regulariter: vt. j. de feud. cogni. in. c. ij. Item de natura feudi est apud quos iudices debeat causa feudalis tractari: vt. j. apud quem vel quos in cap. j. ⁊ in pluribus alijs casibꝰ potest declarari natura feudi quos enumerare magis laboriosum esset quam subtile. ¶ Ultimo de materia presenti habetur in. d. §. fi. s. qui feud. dare poss. ⁊ in remissionibus quas ibi copiose in vtroque iure adduxi. ⁊. j. de feu. da. in vicem legis commis. in c. j. ⁊ in. d. c. j. de feu. sine cul. nõ amit. ⁊. j. quo tem. miles in capi. fi. ⁊ plene per Jacob. ardi. in summa in titu. de natura feud. vbi istam materiam examinat: ⁊ in Specu. de instru. edit. in. §. nunc autem. in fi. ¶ Jaco.

¶ De successione feudi. Rubrica.

¶ Quoniam inter naturalia feudorũ est ordo ⁊ materia successionis: vt. j. de natura succes. feu. in. c. j. ⁊ dixi supra titu. proximo in questionibus. Ideo post titulũ de natura feudi immediate subiunxit rubricã istam de succes. feudi. Et hanc continuationẽ sensit litera nostra in prin. inserendo ex precedentibus ad istum titulum dum dixit sequitur ⁊c. ¶ Jaco. doc.

1 ☞ Feudum abintestato acquiritur: de quo in testamento non disponitur.
2 Nepos ex filio loco patris auo succedit in feudo.
3 Filij fratrũ an succedãt patruo in stirpes vel in capita in feudo.
4 Relictum de fructibus feudi factũ a vasallo an valeat cum grauamine heredis.

Sequitur igitur. ¶ Pro summario vsq; ad §. hoc quoq; ponã casum in terminis isto modo. Moritur vasallus habens feudum relicto filio masculo ⁊ filia femina. queritur quis succedat in dicto feudo: ⁊ respondetur quod masculus ⁊ non femina. Sed pone quod decessit relictis pluribus filijs masculis qualiter tunc succedent. ⁊ respondetur quod equaliter hoc est viriliter. Sed pone cum dictis filijs supersunt plures nepotes ex altera filio premortuo queritur qualiter isti nepotes succedunt. Et respõdetur quod in stirpes

hoc est in locū patris sui. Sꝫ querit̄ an dict⁹ vasallus in sua vl
tima voluntate possit mutare istum successorium ordinem. Et
respōdet ꝙ nō eo quia in feudis vltima volūtas nihil valet: vñ
nō pōt manere postꝙ nulla est hoc dicit. ¶ In tex. ibi: si quis
subaudi vasallus. Ibi decessit scilicet ab intestato vt differat a
sequēti. Ibi tantum filij quasi dicat non autem filij neqꝫ etiam
alter extraneus heres: vt. l. peto. i. §. frater. ff. de leg. ij. Ibi sui pa
tris ⁊ sic succedūt in stirpes ⁊ nō in capita. insti. de here. abinte
sta. in. §. cū fili⁹. ⁊ succedunt etiā cū paternis. j. de natura succes.
feu. in. c. j. secundū Jac. de bel. Ibi valēte hoc est dicere q᷑ in feu
dis nulla valet dispositio testamētaria ⁊ si fiat nō pōt manere.
¶ No. casum in quo deterior est conditio feminarum quā ma
sculorū sicut in alijs casibus patet qui notātur in. l. in multis.
ff. de sta. ho. ⁊ dixi supra q feu. da. poss. in. §. hoc autē penultimo
notabili ⁊ hoc etiam voluit glo. hic posita in sui prin. qd quali
ter intelligatur in successione feudorum dicam. j. eo. in. §. filia. ⁊
1 j. de gradi. in prin. ¶ † No. ꝙ p successionē abintestato acquirit̄
feu. non autem ex testamento cū de feudis nō possit aliquo mo
do in testamento disponi vt hic. ⁊. j. qualiter olim feud. pot. alie.
in. §. donare. ⁊. j. de phi. feu. alie. per Fe. in prin. extra de preben.
in. c. j. ⁊. viij. q. j. per totū. ⁊ in glo. hic in vltima sui parte que de
hoc se remisit ad summā Pilei in ti. de succes. feu. ⁊ ad ea q̄ ha
bent̄. j. de natura succes. feu. in. c. j. ⁊ per hoc est expedita tota di
cta gl. Et ideo dixit And. de yser. qd vasallus non posset dispo
nere qd vnus filiorū suorum habeat duas partes in fendo. alter
vero tertiā. Naꝫ hoc non obstante nihilominus equaliter voca
buntur ad feu. ⁊ ita cōsuluit cardinalis florentinus. d. Fran. de
zaba. in facto cōsul. Et est ratio quia legis prouidentia prestat
hoc priuilegium ipsis filijs: vt supra qui feu. da. pos. in. §. cum ve
ro. ⁊. ff. de adop. l. si arrogator vnde id quod lex tribuit non pōt
alter quā ipsa lex auferre: vt in aut. de nupt. in. §. sui autē. colla.
iiij. ⁊ no. j. an agna. vel fi. ⁊ ibi plura dixi. Per legē enim vl' sta
tutū bene posset hoc auferri: vt in. c. ecclesia sancte marie. extra
2 de cōsti. secūdū Bal. ¶ † Not. qd nepotes ex filio succedūt auo
in locū patris sui in feudo: ⁊ ideo si ad dictum feudum veniāt
simul cū patruo vcꝫ cum altero filio dicti sui aui vocabuntur i
stirpem ⁊ nō in capita ⁊ hoc est indubitatum secundū omnes
per istū text. cum tractetur de succes. agnati ascendētis: vt quia
venit simul cū patruo: vt in aut. cessante. C. de suis ⁊ legiti. Sed
in successiōe agnati collateralis vbi filij fratrū vocātur sine pa
truis tūc magna est dubitatio vt i hoc exemplo. Si tres sunt fra
tres habentes vnuꝫ feu. ⁊ duo decesserunt. vnus cū filio. alter cū
3 quatuor deinde frater decessit sine herede. ¶ † Modo q̄rit̄ vtrū
isti filij fratrū succedant in. d. feudo istius patrui noniter mor
tui in stirpes vel in capita. ⁊ quidam vt Jac. ardi. sequētes opi.
azo. in. d. aut. cessante tenent qd in capita. Alij autem sequētes
opi. accur. glossatoris antiq tenent qd in stirpes. ⁊ hanc opi. se
quit̄ Bal. hic primo per tex. qui nō distinguit an dicti nepotes
veniant soli siue cum patruis ad successionem agnati ergo nec
nos distinguere debem⁹. Sciuisset enim distinguere litera si vo
luisset. l. vnica. j. §. sin autē ad deficien. C. de cadu. tol. Item quo
tiescūqꝫ nō habemus tex. specialiter determinātē casum feuda
lem debemus sequi ius cōmune: vt. j. de feu. cogni. in. c. j. De iu
re autem communi secundū opi. glo. que communiter tenet̄ in
dicta aut. cessante. isti tales nepotes vocantur in stirpes per tex.
in autē. de here. abintesta. in. §. si vero. ⁊ ita no. in dicto tit. in. §.
si autē ad deficien. Item quia statutum est vt post fratrū filios
succedant vlteriores in capita ergo tacite videtur statutū vt fi
lij fratrū succedant in stirpes. arg. in. l. cum pretor in princ. ff. de
iudi. Itē quia si tenerem⁹: aliam opi. induceremus diuersitatē
successionū quod non est fiendū vt concludamus qd siue isti ne
potes veniūt cuꝫ patruis siue nō qd semper vocent̄ in stirpes. ⁊
hanc conclusionem expresse firmat idem Bal. j. de natura succes.
feu. in fi. ⁊. s. qui feu. da. pos. in. c. j. ⁊. j. de grad. succes. in feu. in. §. j.
⁊ ibi plene dixi in qōne finali. ⁊ in. l. ij. C. de suis ⁊ legi. Quāꝗ̄ di
xerit idem Bal. in dicta aut. cessante. vbi videtur tenere contra
riū vcꝫ ꝙ admittantur in capita. Et circa hanc materiam vide
p Bar. in. l. post cōsanguineos. in. §. primo. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ per
Cy. in dicta aut. cessante. ⁊ Ja. ardi. in ti. de succes. feu. in princi.
¶ Op. ab extra qd iste text. non posset procedere: nam aut testa
tor disponit de feud: ⁊ tūc dispositio sua nihil valet vt hic. Aut
nihil disposuit sed solū testatus est de alijs bonis ⁊ tūc nō pote
rit heres similiter succedere in feudo ne testator videat̄ decessisse
pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus contra. l. ius nostrū. ff.
de regulis iuris. Sol. secundū Bal. intelligas qd neutro istorū
modorū succedet. sed ex natura ⁊ iure successorio in feudo succe
det: vt. j. de gradi. suc. in feu. ⁊. j. de natura succes. feu. sicut in si
mili videmus institu. de acqui. per arroga. ⁊. C. de fideicom. aut.
hoc amplius ⁊ in. l. j. in prin. ff. de suis ⁊ legiti. vel potest dici qd
licet heres non possit institui in feudo tamen. feudū transit cū
vniuersitate: vt no. ff. de petitio. heredi in. l. item vidēdum in fi.

⁊ eadem ratione cum edicto diui adri. in. l. finali. C. de edic. diui
adri. tollen. Ex quo infert Bald. quod cum vniuersitate p[...]
quis institui in feudo. argu. in. l. si quis heres. ff. de here[...]
quod intelligas verum secundū ea que dixi in titu. an agna[...]
filius vbi hanc materiam plene explicaui in quarta q[...]
¶ Quero ab extra quid si vasal. in testamēto grauauit fili[...]
redem suū quod quolibet anno det de vino vel frumēto [...]
feudi tantū titio: vtrum valeat istud relictum videretur q[...]
per istum textuꝫ sed in contrarium est veritas quia iste [...]
de fructibus separatis ⁊ cum erunt percepti a fundo q[...]
amplius de feudo sed sunt proprij ipsius heredis. nam [...]
citur alienatio rei quādo alienātur fructus separati ab [...]
vt. ff. de donatio. in. l. in edibus. in. §. ex rebus. ⁊ tenet Bal[...]
facit quod habet̄ in dicto titu. an agnatus vel filius. ¶ [...]
ad materiam presentem in primo suo casu vide. s. qui feu.
da. pos. in. §. hoc autem notandum. ⁊ in pluribus remissi[...]
ibi capiose adductis. Quantum vero ad secunduꝫ casum [...]
tribus ⁊ nepotibus quando ⁊ qualiter vocentur ad succ[...]
feudorū. vide in. §. in his vero. j. de gradi. ⁊ in remissioni[...]
descriptis. Postremo de materia vtrū vasallus possit i[...]
volūtate disponere de re feudali. vide. j. qualiter oliꝫ feu[...]
alie. in. §. donare. ⁊ qd ibi dixi. ⁊ in remissionibus ibi ad[...]
in vtroqꝫ iure. ⁊. j. de phi. feu. ali. per Feder. in principio [...]
notabili ⁊ in specu. de feudis. in. §. quoniam. ver. xix. Vtru[...]
tem dominus possit disponere de iure suo. vide. j. de pa[...]
fir. in. §. pe. ¶ Jaco.

1 ☞ Feudū a vasallo sine domini licentia alienatū ad ag[...]
non ad dominum reuertitur.
2 Vasalli filia in feudo non succedat in preiudicium ag[...]
3 Feudū paternum ⁊ feudū antiquū quomodo differant.
4 Feudum alienatū quando reuertatur ad dominum.
5 Patris factū in materia feudorū an obsit filio.
6 Agnati proximioris consensus quando agnatis na[...]
nociuus.

§ **Hoc quoqꝫ ob.** Iste. §. est famosus ⁊ ali[...]
mentatus per glo. ⁊ scri[...]
p intelligentia ipsius premitte qualiter olim in feud[...]
batur successio ad quartū ⁊ septimum gradum vel[...]
nitū in descendentibus: prout dixi. s. qui feu. da. po[s.]
in vltimo notabili. ⁊ in. §. hoc quoqꝫ. in p'io nota[...]
qd iste. §. intelligitur in feudo paterno seu antiquo[...]
nouo. ⁊ qd alienatio fuit facta legitime iure ⁊ con[...]
probante: que secundū ista tempora poterat fieri vsq[...]
tatē. vt. j. qualiter olim feu. po. alie. in prin. s. qui. m[...]
in. §. aut si libellario. Itē ꝙ femine regulariter non [...]
feu. vt. s. proxime visum est. ⁊. j. de gradi. in. c. j. in prin[...]
feuda regulariter possunt diuidi inter successores. [...]
feudi aliena. per Fed. in. §. preterea ducatus. ⁊. j. si de feu[...]
troner. in. c. omnes. His presuppositis casus in termi[...]
summarij sic figuratur. ego ⁊ frater me⁹ habebamus f[...]
nū seu antiquum venimus ad diuisionē ita quod dict[...]
meus habuit medietatem dicti feudi ⁊ ego aliam med[...]
deinde iste frater meus alienauit partē suam postea m[...]
ne filio masculo: vel alio masculo descendente per line[...]
linā. Queritur an reuertatur ad me. ⁊ respondet quod [...]
ne quod iste frater meus dum viueret fecit inuestire fi[...]
dicta sua pte feu. ⁊ postea morit̄ iste frater me⁹ nullo [...]
rede masculo: vt. s. dictū est. Querit̄ an isto casu filr [...]
uertat̄ ad me fratrē. Et r̄ndet ꝙ sic: hoc vult iste tex. [...]
olim. Et illa parte q̄rit̄ qd si ego frater nō superessē [...]
agnatus ipsi⁹ alienantis: an ad dictum agnatum de[...]
feu. alienatū vel de quo dicta filia est inuestita reuerti. [...]
qd sic: dummodo iste talis agnatus non sit vltra qu[...]
dum ꝺm quosdam quoniā a quarto gradu supra no[...]
vocatur feu. paternū sed antiquum. Alij voluerūt q[...]
vsqꝫ ad septimū gradū ista talis successio feudi exten[...]
ctum feu. alienatum reuertatur. hoc dicit. ¶ In tex. [...]
suam dic sibi contingentem. Ibi feu. s. paterni seu anti[...]
autem intelligas de feudo nouo. vt. j. dicam. Ibi filiā [...]
audi nō consentiente fratre: quia alias ipso consentie[...]
uerteretur ad ipsum. vt. j. de aliena. feu. pater. in capi[...]
Ibi moriatur quasi dicat quod dicta renocatio nō po[...]
eo viuente. vt statim dicā. Ibi masculo. i. sine filio ma[...]
gl. Nā si filius superesset non reuerteretur ad fratrem [...]
in. §. si fuerit dixi. ⁊ ibi. ⁊. j. si de feu. fue. controuer. in ca[...]
Et est rō q᷑ vēditio fuit fcā legitime. vt statim dicaꝫ. [...]
s. fratrē. Ibi obseruabit̄: videlꝫ qd agnati sibi vicissi[...]
rēt p lineam transuersalē vsqꝫ ad quartū gradū vel [...]
infra subijcit̄. Ibi feu. paternū subaudi: sꝫ appellat [...]
quū: q᷑ abinde supra nō hꝫ nomē specificū. Et sign[...]
colligitur differētia inter feudū paternum ⁊ antiqu[...]

dicā. ¶ † Nota hic casum satis expressum qd vbi vasall⁹ alienat
1 feudum antiquum sine licentia domini quod dictum feu. reuer
titur ad agnatos ⁊ nō ad dominū. ⁊ hoc firmat glo. hic posita. ⁊
Jac. de bel. An. de yser. Nico. de nea. ⁊ bal. sequuntur. licet Pe. de
cer. voluerit qd reuertat̄ ad dominum. per text. in. §. callidis. j. de
probi. feu. alie. per fe. ⁊ hāc cōclusionē late examinaui. j. que fuit
prima causa benefi. amit. in. §. si. in conclusionib⁹ vbi videas. ⁊ p
cano. in. c. ij. extra de feudis. Ad filios aūt ipsi⁹ alienātis an sit re
uersurū: dic ꝙ nō si sunt aliqd habituri de hereditate pr̄is. al's ve
ro secus. vt. i. c. titi⁹. j. si de feu. fue. ꝯtro. ⁊. j. an agna. vel fili⁹. in. c. j.
⁊ dixi in. d. §. si. i dictis cōclusionib⁹ vel nisi feu. fuisset vēditū legi
time: vt hic ⁊ in. d. c. titi⁹. ⁊ statim subiasset ⁊c. ¶ No. qd vbi vasal
lus alienat feu. legitime ad illud reuocandū primo venit fili⁹ si
extat: al's veniūt agnati excluso domino q̄ reuocatio fit solū post
mortē alienatoris. vt est casus in isto tex. si diligēter consideretur.
2 cōcordat. c. titi⁹. si de feu. fue. cōtro. ⁊ ibi dixi. ¶ † No. qd dñs etiā
de expresso ꝯsensu vasalli nō potest facere gratiam femine etiam
si sit filia vasalli in preiudiciū aliorum agnatorum qd intelligas
verū quando feudum est antiquum vt hic. Secus autem si feu.
esset nouum ⁊ esset recasurū ad dominū: q᷑ tunc dominus pos
set facere pro libito voluntatis inuestituram in personā femine
vt. j. quemadmo. feu. ad filios pti. in. c. j. intelligas tamen ꝙ in ca
su nostro vbi feu. est antiquū ⁊ vasallus fecerit inuestire filiaꝫ in
preiudicium agnatorum quod talis gratia sortietur effectum in
vita vasalli. quoniam donec vixerit iste frater vasallus qui refu
tauit ⁊ fecit inuestire filiā suam nō poterunt agnati illud reuo
care: sed demū eo mortuo: vt hic not. ⁊. j. de ali. feu. pa. in princi. ⁊
ibi dixi in. iij. no. facit qd resoluto iure datoris resoluit̄ ius acce
ptoris: vt. s. q. mo. feu. amit. in. §. rursus. ¶ Not. qd in successione
collateraliū admittebant̄ vsqꝫ ad. iiij. ⁊. vij. gradū ꝺm diuersas
ꝯsuetudines. Sꝫ hodie est extēsa ista successio collateraliū vsqꝫ in
infinitū: vt voluit gl. si. hic posita. ꝙ intellige verū quādo feu. pri
mordialiter facit trāsitū de ascēte in descendentes: vt dixi in. d.
§. ⁊ quia. ⁊ in. d. c. §. hoc quoqꝫ. s. q feu. dar. pos. ⁊. j. de feu. mar. i. c.
ij. in glos. fi. ¶ † Not. ex hoc tex. no. differentiam inter feu. pater. ⁊
feu. antiquū. nam paternū est vsqꝫ ad quartum gradum vbi nu
merant̄ ⁊ continentur qnqꝫ persone que habent propriū nomē
pgenitoris. s. pater auus pauus abauus ⁊ atauus. Abinde vero
s. pprie loquēdo nō appellat̄ paternū sed antiquū. tex. est hic. fa
cit. ff. de gra. l. iuriscōsultus. in. §. sexto gradu. ⁊ per bal. in. l. j. ff. de
verū dini. Et pdicta pstāt ar. ad qōnē videlicet si cōcessuꝫ est feu.
hoc mō. ꝯcedo tibi in feudū paternum ⁊c. qd extendat̄ ista talis
inuestitura vsqꝫ ad gradū. Et iō in inuestituris cōiter ponuntur
ad cautelā hec v'ba. s. tanꝗ̄ paternū ⁊ antiquū: vt ois cesset dubi
tatio. qd est no. dignū ꝺm bal. ⁊ ad predicta adduco tex. in. c. j. nā
⁊ tex. de v'b. sig. ¶ Oppo. cum glo. prima de supfluitate huius. §.
p ti. j. de gradi. suc. in feu. Sol. qdā fatētes ꝯtrium posuerunt hic
vnā glo. que dicit qd iste. §. vacat per dictū tit. Sꝫ tu dic qd imo
nō vacat. p'io q᷑ ibi lati⁹ explicat̄ nā successiōis. Itē q᷑ ibi nō de
clarat̄ iste casus de fratre alienante seu faciente filiam inuestire.
¶ Op. cū gl. ij. qd imo istud feu. alienatū non reuertat̄ ad fratrē
vel ceteros agnatos alienātis sꝫ reuertat̄ ad dñm: vt. j. de probi.
feu. aliena. p fe. l. j. in prin. Soluit ista gl. pluribus modis. Et pri
mo quod hic nō loquatur de vera alienatione ex ti. venditionis
sed de alienatiōe ex ti. allibellationis: que erat licita vsqꝫ ad me
dietatem etiam sine domini voluntate: vt. j. de alie. in prin. veruꝫ
hic nō fuit alienata nisi solū medietas ipsi⁹ feudi cōsiderata to
talitate: quoniam a princi. erat vnum feu. quod postea fuit diui
sum inter istos fratres succedētes patri vel auo. ⁊ ideo quia ista
allibellatio fuit licita sine volūtate domini nō dꝫ reuerti ad do
minū sed agnatos. qui tñ agnati non poterūt illud feu. allibella
tum vēdicare donec vixerit alienator: sed solū post eius mortem
Nec ob. j. in. d. ti. de alie. feu. in. §. ⁊ si cliētulus. vbi reuertitur ad
dominum ⁊ non ad agnatos quādo non extat filius allibellan
tis: q᷑ respōdet̄ quod ibi exceptuat de filio dꝫ ibi subaudiri: ma
xime quoniam fidem si superesset frater. ⁊ hoc voluit ista gl. vsqꝫ
ad versicu. vel si vis. Et in illa parte adducit ista glo. secundam
solutionem videlicet quod hic non loquatur de vera alienatio
ne facta titulo venditionis: sed loquitur secundum iura anti
qua ꝺm que poterat vasallus alienare feu. suū etiam sine consen
su dñi. infra qualiter olim feu. po. aliena. Et ita intelligebat py
leus hanc materiā dicens talem venditionē ꝺm ista tēpora anti
qua tenere ⁊ nō posse reuocari viuēte alienatore nisi dñs ⁊ agna
tus volētes redimere ab emptore p equali pretio. Et sic ad hāc
redemptionē concurrent domin⁹ ⁊ agnatus. vt in dicto titulo
qualiter olim feu. po. alie. i. §. porro. ⁊ īfra si de feu. fue. cōtrouer.
in. c. titi⁹. ⁊ hoc voluit ista glo. in hac secunda solutione vsqꝫ ad
ver. hodie vō ⁊c. Et in illa parte adducit tertiam solutionē vcꝫ
qd hodie debeamus fateri contrariū cū ꝺm iura nouissima pre
dicta phibita sit omnis feudi alienatio: aut allibellatio siue in

totum siue pro parte ⁊ si fiat reuertatur ad dominum per dictā
l. lotharij ⁊ federici. ⁊ hoc voluit ista gl. vsqꝫ ad v. qd intelligo ⁊c.
⁊ bene loquitur ista glo. quātum respectu alienationis vt hodie
sit indistincte prohibita omnis spēs alienatiōis siue in totū siue
pro parte per dicta iura. quod intellige nisi fieret bona fide titu
lo infeudationis per no. in. §. preterea. j. de cap. corra. Sed quan
tum eo respectu qd feudū alienatū reuertatur ad dñm indistin
cte nō bene loquit̄ vt statim subijcit ⁊ ideo pro intelligentia pre
4 dictorū. ¶ † Quero immediate cum dicta glo. in dicto ver. quod
intelligo ⁊c. an hodie indistincte feudū alienatū reuertatur ad
dñm ⁊ dicit qd non sed solum quādo illud feu. fuisset nouū vel
quādo fuisset paternum tunc demum reuertit̄ ad dominū quan
do nō extat aliqs agnatus transuersalis vel descēdens mascul⁹
per lineā agnatorū vel si extat aliquis agnatus nō erat successi
bilis ad dictum feu. q᷑ nō erat de eadem linea primi acquirentis
alias autem ipsi agnati preferentur ipsi domino etiaꝫ hodie ad
reuocationē dicti feu. alienati sicut olim: vt in dicto tit. qualiter
olim feu. pote. aliena. ⁊ in dictis legibus lotharij ⁊ Federici q̄ nō
excludunt agnatos extantes ⁊ successibiles ad feu. paternum si
clare intelligantur. vnde postꝗ̄ hoc non corrigunt expresse debe
mus stare iuri antiquo de quo loquitur iste tex. vt agnati admit
tantur ad reuocandum feudum alienatum. argument. in. l. pre
cipimus in fine. C. de appella. Et probat glo. istum intellectum
per exemplum: videlicet quia si vasallus deliquerat in aliū quaꝫ
in personam domini ex quo amittere debet feud. nihilominus il
lud feud. non reuertitur ad dominum: sed ad agnatos delinquē
tis vt infra si de feu. fue. controuer. in capitu. si vasallus culpam.
⁊. j. si vasal. feu. priue. in capi. j. ⁊ hoc voluit ista glos. vsqꝫ ad versi.
dices ergo ⁊c. ¶ Ex qua no. tres conclusiones. Prima quod in
feudo antiquo alienato illicite vocantur agnati ⁊ non domin⁹
⁊ de has conclusione satis dixi supra in primo notabili. Secūda
conclusio est quod vbi vasallus alienat feud. iure ⁊ consuetudi
ne permittente: tunc filius prefertur omnibus agnatis in reuo
cando: ⁊ etiā domino: vt hic. ⁊ in. §. si clientulus. Sed si alienatio
esset facta iure vel consuetudine refragante: quia tunc agnati
preferētur excluso filio: vt in capitulo titius. ⁊ hanc conclusionē
firmat hic Jaco. de belui. ⁊ Bal. Tertia conclusio quod vbi va
sallus amittit feudum per delictum suum veniunt agnati ⁊ non
dominus quod intelligas verum quando illud delictum nō est
contra personam domini. Secus autem si esset contra personaꝫ
domini: quia tūc vocaretur dominus: vt infra an ille qui inter
fe. fra. do. in capit. j. Et has conclusiones plene examiaui in. d. §.
fina. j. que fuit prima causa bene. amitten. ¶ Quero subsequen
ter cum dicta glo. in versicu. dices ergo ⁊c. quid si iste frater alie
nans recuperaret illud incontinenti an euitet penam amissiōis
ita quod non obstante dicta sua venditione possit illud iterato
retinere iure feudi prout faciebat. ⁊ respondet gloss. quod secun
dum ista iura euitabit penam ⁊ retinbit iura feudi. hodie vero
per leges lotharij ⁊ Federici esset secus. quia immediate per alie
nationē est amissum ⁊ extinctū ⁊ reuertit̄ ad dñm. vnde p recu
perationē nō pōt suscitari. vt īfra i tit. quid iuris sit si post alie.
vasal. illud recuperat. in. c. j. hoc voluit ista glo. vsqꝫ ad ver. sed vi
detur ⁊c. quā intelligas esse veram in hoc: vcꝫ qd per recupera
tioneꝫ non euitet vasallus amissionem feudi. ⁊ in hoc bene loqui
tur. Sed qd feu. reuertatur ad dominū intelligas hoc procedere
qñ feu. esset nouū. Secus autē si esset antiquū: q᷑ tunc reuerteret̄
ad agnatos vt dixi in. c. j. sup tex. ⁊ per ea que supra dixi. ⁊ statim
dicā. ¶ Op. cum dicta glo. in ver. sed videtur. quod imo in casu
nostro feu. alienatum non debeat reuerti ad fratrem vel agna
tos: sed ad dominū: vt videtur casus infra que fuit prima causa
be. amit. in. §. fi. Et est ratio quia vasallus alienādo videtur do
minū cōtennere. vnde dominus habeat huius iniurie sue vltio
nem reuocat dictū feu. alienatum: non auteꝫ agnatus vt ibi pa
tet. Sol. pōt ille tex. intelligi dupliciter. videlicet primo quod lo
quat̄ in feudo nouo ⁊ tunc obstabit cum hic loquamur de pa
terno vel pōt intelligi ille tex. etiam in paterno. vcꝫ nō extabāt
aliqui agnati trāsuersales procedentes ab illo stipite primi ac
quirentis: sed extabant solum descendentes qui non vocantur
ad dictum feudum alienatum propter culpam ipsius alienātis
vt infra si de feu. fue. contro. in. c. si vasallus culpam. ⁊ ideo do
minus ad reuocanduꝫ: vt ibi ⁊ hoc ideo quia nō extabāt agno
ti qui possent reuocare ⁊ hoc probat̄ ex illo tex. dum dicit proxi
mos ⁊ nō agnatos quasi voluerit dicere quod intelligatur tan
tum de proximis. idest descendentibus exclusis. Nō auteꝫ exclu
dit agnatos si extarent precedentes ex linea primi acquirētis q
bene admittentur excluso domino. vt hic licet alibi dicat lex. qd
ille est proximus quem nemo precedit: vt. ff. de verborum signifi
catione lege proximus. Et eodē modo dicit glo. ista esse r̄nden
dum ad. c. j. an ille qui interfe. fra. do. vbi filr ptꝫ ꝙ ex delicto cō
misso per vasalluꝫ extra personā domini excludūtur descēdētes

vasal.delinquentis:⁊ admittit proximior agnatus. ⁊ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ in fi.Et de hac materia vtrū per alienationē feudi factā per vasallum debeat dictum feu.alienatum transire ad dn̄m vel ad agnatos vel ad quem dixi.s. qui.mod.feu.amit.in.§. aut si libellario ī oppositiōibus.⁊ latius in.d.§.fi.j. que fuit prima cā bene.amit.vbi videas in cōclusiōibꝰ.¶ Quero cū gloss.iij. qd si iste frater cōsensit alteri fratri alienāti seu faciēti inuestire filiā an ꝑ talē cōsensum ꝑiudicet suis ipsius fratris cōsentientis. ⁊ ad hanc.q.arguit gl. pro ⁊ cōtra ⁊ tandē determinat non per hanc rationē:qꝛ cū istud feu.alienatū sit antiquū respectu horū nepotū volentium venire ad reuocandum ipsum feu.alienatum per eorū patruum nō veniunt ad istam partem patrui mediante persona eorū patris cōsentientis:sed eo qꝛ dictum feu.fuerat ab antecessoribus suis acquisitū.i.aui eorum vel aliorū antecessorum:⁊ nō principaliter paternū:vcꝫ qꝙ habeat initium ab ipsis fratribꝰ.ar.in.l.si arrogatori.in.§. fi.ff.de ado.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.Ex qua gl.no.ꝙ agnatus ꝯsentiens vasallo alienanti feu.antiquum nō preiudicat suis descēdentibus: facit ꝙ dixi infra de alie.feu.pa.in.c.j.in secundo notabili. ⁊ in.d.§.fin.j. que fuit prima causa bene.amit.in ꝯclusionibus.Et signa aliaꝫ rationem vltra gl.qꝛ filius nō dicitur tūc venire cōtra factū patris quoniam pater cōsentiēdo non obligauit se:nisi quodāmodo naturaliter vel repudiādo suo iuri. ar.ff. de pac.in.l.j.⁊.in.l.si vnus.in.§.pactus.Sed si pater se obligasset tunc dicendū est qd filius nō reuocaret ea rōne:qꝛ nō posset venire ꝯ factū pr̄is vt.C.
5 de resti.mi.l.ea que.⁊ īfra an agnatꝰ vl' filiꝰ.in.c.j.¶ †Utrū auteꝫ factū patris in materia feudali noceat filio dicꝙ aut loqmur in feudo nouo:⁊ tūc regulariter factum patris nocet filijs.vt.j.si de feu.fue.cōtro.in.c.si vasallus culpam.⁊ in glo .precedente. in fin. Aut loquimur in feudo antiquo:⁊ tūc aut pater alienat aut cōsensit alienāti:aut aliā culpam contraxit ex qua feu. amisit. primo casu:aut alienat legitime.s.iure permittēte pretiū:⁊ tūc non nocet filio si vult reuocare ⁊ restituere ꝑtiū:vt.j. de alie.feud.in §.penul.Quod ītelligas verū ⁊ viuēte ⁊ mortuo alienatore. Sed agnatꝰ pōt reuocare solū mortuo alienatore: vt dixi.j.si de feud. feu.cōtro.in.c.titius.⁊.j.de cap.corra.in fi.⁊ dixi in.d.c.fi.que fuit prima causa bene.amit.aut alienat nō legitime:⁊ tunc si ex hereditate patris peruenit aliqd ad filiū vel ꝑuenire potest tunc nocet filio:vt in.d.c.titius.aut nihil peruenit filio ex hereditate patris:⁊ tūc nō nocet filio factū patris:vt.j.an agna. vel filiꝰ in.c.j. Tertio casu subdistingue: qꝛ aut iste pater contraxit culpam ⁊ delictum viuēte adhuc patre suo qui erat auus filiorū istius delinquentis:⁊ tunc delictū suū nō nocet filijs suis : quia succedūt auo suo:⁊ sic obtinēt ex persona aui ⁊ non patris:vt.ff.de sena.l. emācipatum.in.§.fi.⁊.ff.de in ius vocan. in .l.adoptiuum.in.§.fi. de quo ꝑ Cy.in.l.ij.⁊ fi.C.de liber.⁊ eorum lib.⁊ per Bal.in.l.qui se patris.C.vnde liberi.in ver.⁊ collige.ar.Aut iste contraxit culpam mortuo iā patre suo eoqꝫ auo:⁊ tūc indistincte nocet filijs suis:vt in.d.c.si vasallus culpā.⁊ de hoc ibi late dixi: ⁊.j. si vasal. feu.priue.in.c.j.⁊ ibi omnes casus addaxit in quibus delictū patris preiudicat filijs de iure ciuili canonico ⁊ diuino. Sꝫ quātū ad materiā feudalem dic vt latius in.d.§.fi. que fuit prima causa bene.amit.vbi etiā declaraui an ⁊ quādo per delictum vasalli possit preiudicari agnatis in successione feu.De materia autem huius brocardi an licitum sit heredi quod defuncto dic vt dicā infra in ti.de feu.mar.in.c.j.vbi gl.tangit.sed vtrum pater possit vni filioruꝫ stipulari feu.ita quod alteri filio non conueniat dic quod sic:vt not.in.l.pactum.C.de colla. ⁊ tenet Bald. in.l.j.ff.de rerū diui.questione.xxviij.quod intelligas verum in feudo nouo nō aūt in antiquo per ea que supradicta sunt: sꝫ an per repudiationē patris fiat preiudiciū filijs dic per Bald. in .d .l. qui se patris.in ver.item queritur si vallus.¶ Quero cum gl.iiij.quid si frater meus alienauit partem suā feudi necessitate aliqua cogente:videlicet propter famē vel alio modo cecidit a iure suo an ego possim incontinenti reuocare dictam partem alienatam an habeam necesse expectare morteꝫ dicti fratris mei alienātis. Et respondet quod reuocabo solum post mortē fratris mei ad similitudinē heredis instituti ⁊ grauati ⁊ restituendo hereditatem post mortem qui si interim condemnetur ⁊ bona sua confiscent non poterit fideicommissarius petere fideicōmissum statim sed habet necesse expectare mortem dicti heredis:vt.ff.de iure fisci.l. statiꝰ florū.cū si . ⁊ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.Ex qua colli ge ꝙ propter necessitatem quis possit vendere feu. qd intelligas ꝑm iura antiqua.hodie autem secus ; vt .j. qualiter olim feu.po. alie.in.§.j.Et hodie in isto casu posset incontinenti reuocari dicta pars alienata.ar.ex isto text.nisi velis intelligere gloss.qd iste frater alienans alienauit licite.s.cum licentia dn̄i:quo casu non posset per agnatū reuocari pars alienata:nisi post mortem alienantis:vt est casus.j.si de feu.fue.controuer. in capitulo titius.⁊ hoc modo potest saluari ista glo.Et suadet ratio quia quando non adest voluntas domini deficit initium ⁊ substan[...]ctus:⁊ idō statiꝫ reuocat.Sed qn̄ adest volūtas dn̄i [...]damētū ꝯtractꝰ.⁊ ideo nō reuocatur eo alienatore [...] fra de lege corra.in.§.ꝑfecto.ī fi.vel potes intelligere gl. [...]lus de necessitate vendidit obstrictꝰ per sniam cōdem[...] prout dixi infra si de feu.fue.ꝯtro.in.c.si vasal.de suo.¶ [...] extra de.§.si fuerint.s.q.mo.feu.amit . vbi est casus q[...] alienata per fratrē reuertit ad dn̄ꝫ.Sol.ibi loquitur [...]no hic aūt in antiquo de quo late dixi ī.d.§.aut si libell[...]cto ti.qui.mo.feu.amit. ¶ Oppo.qd imo dominus [...] filiā vasalli potest preiudicare agnatis vt probatur in [...] quemad.feu.ad fili.perti.Sol.hic loquitur in feudo [...] aūt ī nouo ⁊ ita soluit Pe.de cer.⁊ An.de yser. ⁊ etiā [...] in ꝯrio.lꝫ Ja.de bel.aliter intelligat illū text.vt ibi dicā [...] dicta procedūt nisi statutū vel cōsuetudo disponeret [...] quia tūc attēderemus conseutudinem vel statutum [...]gno apulie vbi filia femina succedit secūdum Bal.fa[...]
6 s.q feu.da.pos.in.§. hoc aūt.in prima oppositiōe.¶ [...] extra an cōsensus agnati proximioris preiudicet agna[...]turis in futurū.dic quod non secundum An. de yser. [...] tuo agnato ꝯsentiente omnes alij sequentes successiue [...] proximo semper vendicabunt dictum feudum.C.de li[...] lib.l.ij.ff.de leg.ij.l.cū pater in .§. libertis . quinimo ⁊ [...] qui tempore alienationis ⁊ consensus nondum erant [...]cepti.ff.de rebꝰ dubijs.l.si cognati.ff.de libe.⁊ posth.l. [...] ff.de iniusto testa.in.l.iij.in fi.⁊.in.l.qui in vtero.ff.de [...] prouisio est generalis omnibus de agnatiōe nec est [...] diuersitatis.Igitur debet extendi ad quoscunqꝫ:vt.l. [...] in prin.ff.de verb.sig.vnde cum deferantur a genere ⁊ [...]tre debent remanere in cogna.vt in.l.iij.ff. de interdi[...] quia feu. potest dari ad certum tempus. ⁊ sic quasi [...] subiacet post mortem:vt in.l.fi.cum auten.ibi posita.C. [...]nia de le.Et pro cōfirmatione huius decisionis add[...] de alie.feu.pa.in.c.j.in prin.ibi quādoqꝫ sit recasurum [...]bitur his agnatis suo tempore vendicantibus vtilis [...]catio.argumentum in lege secunda ⁊.iij.C.de dona.[...]do.secundū An.de yser.de quo plene dixi .j. de con[...] emp.in.c.j.sed vtrū cōtra eos posset opponi de pre[...]fidentiū:puto qd non per.l.alienationis.ff. de ver[...] in.l.vbi lex.ff.de vsuca.nisi alienatio dicti feudi f[...] personam que non erat prohibita alienare : vt q[...]na extranea cui non erat lex imposita:quia tunc ta[...]dita essent effecta prescriptibilia.ar.eorum que no[...] C.de vsuca.pro emp.⁊ per Bar.in.l.filiusfamilias.in.[...] le.j.⁊ per no.per glo.⁊ Cyn.in.l.fi.C. in qui. cau.in in[...] est neces.vel nisi tales agnati postea nati reperiantur [...] tacite vel expresse ꝑ ea q̄ dixi in.d.c.titius . Et de mater[...]ptionū circa feuda dixi plene in.c.si per triginta.j.si de [...]tro.¶ Ultimo ad materiā presentē vide alia que dixi [...] titius.j.si de feu.fue.cōtro.⁊ in remissionibus ibi addu[...] plene dixi in.d.§.fin.j. que fuit p̄ia cā bene.amit.in con[...]bus ⁊ in remissionibꝰ ibi scriptis in vtroqꝫ iure ⁊ infra [...] feu.in.§.⁊ si clientulus.⁊ infra de probi.feu alie.per fede[...]ci.⁊ infra de alie.feud.pat. in.c.j.⁊ infra de conten.inter [...] emp.in.c.j.facit ad materiā istam quod no.per glo.⁊ doc[...] communi in.l.qui absenti.in.§.j.ff.de acquirē . possed.⁊ [...] ꝑ gloss.que solet allegari pro singulari in.l.cum pater.[...] ff.de leg.ij.Ad materiā autem an vasallus possit facere [...] filiam suā nō cōsentientibꝰ agnatis habetur in.c.j.secun[...] de alie.feu.pa.⁊ ibi dixi in tertio notabili.⁊ quod habe[...] si vasal.feu.priue.cui defer.de.⁊ per Jaco.ardi.in ti.de [...] sub rubricella quarta . De domino autem faciēte gra[...]ne habet infra in.§.sequenti.⁊.j.quēadmo.feu.ad fili[...] c.j. ¶ Jac.doc.

1 ☞ Dominus feudi feminam ad se reuerso pt inuest[...]
2 Filia an in feudo succedat frater statim post mortē pa[...]dente.
3 Filius filie quādo in feudo debeat succedere.
§

Filia vero.

Filia nō succedit ī feudo : nisi ī in[...] expresse dictū sit quod filij ⁊ filie s[...] quo casu tūc demum succedet si tempore mor. patris nō [...] filius mascul.extare vel nisi de gratia dominus ipsam [...] inuestiuerit.hoc dicit. ¶ In tex.ibi:non extantibus [...] mor.patris.Secus autē si tunc extarent:quia tunc semper [...]ligeret exclusa quāꝙ postea ex interuallo filij masculi [...] vt probatur supra ti.ij.in.c.j. in .§. quando etiam . Ibi [...] fuerint : subaudi de nouo:⁊ de gratia per ipsum do[...] quē per mortem masculorum dictum feu.erat reuersum [...] quemadmo.feud.ad fili.perti.in.c.j.¶ Not. ex isto text. [...]

⁊ filie succedāt ⁊c.ꝙ quāꝙ simpliciter sit facta inuesti.feudi:vt si [...]ln ⁊ filie succedant nec dictū sit masculis nō obstantibꝰ ꝙ tamen nō succedūt femine nisi masculis nō extātibꝰ cum hoc intelligatur adiectū ex natura rei:de qua agitur ꝑm Bald.facit.c.j.circa medium .j. de eo q sibi bere.qꝫ suis masculis ⁊ feminis.¶ †Not. ꝙ postquā feu.est libere reuersum ad dn̄m pōt ipse dominus de gratia inuestire feminā de eodē feudo : vt hic.⁊ in.d.c.j.quemad. feud.ad fili.perti.Quod facit ar.ad dn̄m q finita emphiteosi potest illud ius emphiteoticum cōfirmare in personā filie omissis heredibus emphiteote:vt tenet Bal.in.d.c.j.ꝑ quo vide Bart.⁊ doc.in.l.j.in.§.pe.ff.de aqua quoti.⁊ esti.vbi est vna glo.que solet allegari ꝑ singulari.facit qd no.ꝑ glo.⁊ cano.in.c.bone.extra de postu.pla.¶ †Quero cum glo.j.retentis terminis nostris si vas. morit relicto filio ⁊ filia.⁊ si filiꝰ subito post mortē patris morit an ista filia dēat succedere ī feu.Et r̄ndet ꝙ sic qꝛ paria sunt non extitisse masculū ⁊ extitisse ⁊ subito defecisse ꝑ ea q̄ not .s.ti.ij.in §.quādo etiam ⁊ hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ a d fi. que bene loquitur ⁊ post longā disputatiōnē tenui in dicto.§.qn̄ etiam.vbi similiter declaraui quādo intelligatur quis illico decedere ⁊ dic vt ibi plene dixi. ¶ Quero cū glos.ij.an sicut ista filia excluditur a successiōe feudi ita quoqꝫ excludantur sui descendentes .Et dicit qd sic nisi feu.esset eius conditionis vel ex pacto apposito in
6 inuestitura vocarentur vt.j.de gradi.in princi.de quo plene supra q feud.da.poss.in .§. hoc autem.vbi de hoc dixi plene in primo notabili.¶ Quero ab extra qd si vasallus receperit inuestiturā ꝑ se ⁊ masculis ⁊ feminis ex suo corpore descensuris an cōtineatur filius filie.Et dicit Bald.ꝙ sic per.l.j.C.de condi.inser. qm̄ nō videt decessisse sine filijs qui relinqt nepotē ex filia vt ibi ¶ Ultimo ad materiam presentem an ⁊ quādo filia possit succedere in feudo.ª vide quod dixi supra qui feu.da.pos.in. § .⁊ qꝛ. sup glo.quinta.in fi.vbi enumeraui omnes casus in quibꝰ possit obtinere feu.⁊ vide insuper in.§.hoc autem.in eodem tit.⁊ in copiosis remissiōibus ibi adductis.⁊ infra de natura succes.feu. Quando autē de gratia possint filie inuestiri dixi infra quēadmodū feud.ad filios perti.in.c.primo ⁊ supra in.§.proximo.⁊ vide per Hostiensem in summa in titulo de feu. in .§. in quibus causis ⁊c. ¶ Jacobus.

1 ☞ Feudū nouum a fratribus initium habēs eius est conditionis vt in eo vnus alteri non succedat.
2 Ius accrescendi in materia feudali quare non inducatur.
3 Frater vt fratri succedat in feudo nouo duo requiruntur.
4 Licet expressum quod non liceret tacitum.
5 Filia femina an in femineo feudo a mr̄e ortū habente succedat.
6 Frater fratri in emphiteosi ecclesiastica quando succedat.

In alio vero fe.

Iste.§. cōtinuat se ad .§. hoc q̄qꝫ. supra eo.quoniā ibi tractauit de feudo paterno seu antiquo : in quo vnus frater succedit alteri. hic vero tractat de feu.nouo in quo vnus frater alteri non succedit nisi expresse dicat.Et quod hec continuatio sit vera patet in
1 princi.huius litere:dum dixit in alio vero feudo ⁊c.†Et in summa hoc dicit in feudo nouo:quod habuit initiū a fratribus nō succedit vnus alteri:nisi specialiter in inuestitura caueatur.h.d. ¶ In textu ibi initiū.⁊ sic loquitur in feudo nouo:quoniam si habuisset initiū ab eorum patre tunc esset paternum vt infra de natura succes.feu.in.c.j. Ibi vna inuestitura:vt quia vnus solus ex ipsis fratribus fuit tantū inuestitus.⁊ sic vna esset inuestitura secundū glo.primam hic in prin. Ibi in duabus: vt qꝛ datum est ambobus fratribus.⁊ sic essent due inuestiture de eodē feud. secundum dictam glossam hic positam.Nam ex hoc quilibet hꝫ partem sibi contingentem secundum Andr.de ysernia . Ibi di-
2 ctum fuerit subaudi in inuestitura . ¶ †Nota quod in materia feudali nō inducitur ius accrescēdi dato quod vna sola inuestitura intercesserit.Et est ratio secundū Bal. quia ius accrescendi nō est de mera natura contractus cum habeat procedere per merā interpretationem extensiuam.⁊ per iuris fictionem.vt notatur.ff.de lega.ij.l.si titio ⁊ meuio.in.§.iulianus. Utrum autem ⁊ qualiter ius accrescendi habeat locū in feudis late dixi supra qui feud.dare possunt.⁊ in.§.⁊ quia.in questione fin.vbi videas.
3 ¶ †Not.ex isto tex.iuncta glo.prima in fine quod ad hoc vt frater succedat fratri in feudo nouo requiruntur duo. Primuꝫ est quod de hoc sit specialiter facta mentio in inuestitura : vt in hoc textu secundum quod frater decendens moriatur ,sine herede legitimo que ad hoc allegauit.§.cum vero.supra qui feuduꝫ dare possunt.⁊ infra de feudo marchie.ī capitulo finali vbi est casus. Potest etiā alijs modis succedere; vt habetur īfra de beneficio
4 fratris.in capitulo primo.¶ †Nota cum glossa fina.in princip. quod multa sunt licita si expresse fiant:nō autem si tacite.⁊ quoniam ista est via brocardia. Ideo gl.allegauit pro ⁊ contra plures concordātias:se tamen remittēdo ad libellum Pylei.⁊ hoc voluit tota glossa vsqꝫ ad versiculum notarij ⁊c.Sed de hoc brocardo vide per docto.in.l.cum quid.ff.si certa.peta. ⁊.ff. de regu. iur.l.expressa.⁊.C.de iura.calū.l.ij.in.§.sed quia veremur ⁊ per canonistas.extra de arbi.in.c.cū tempore.⁊ dixi.s.qui feu.dare pos.
5 in.§.⁊ quia in tertio notabili.¶ †Quero cum gl.fi.in dicto ver. notarij ⁊c.an in feudo femineo : quod habuit initium a matre succedat filia femina absqꝫ speciali pacto.Et respōdet glossa qd sic.vt.j.de natura succes.feu.in.c. lꝫ aliq voluerint dicere ꝯtrariū vt filia nō succedat nisi spāliter fuerit dictum ꝑ.c.j.j.de bene.fi.fe. ¶ Nō ob.iste tex.vbi reqrit spāle pactū ⁊c.qꝛ loquit in feudo nouo:quod habuit initiū ab ipsis fratribꝰ quo casu nō succedunt trāsuersales:nisi expsse sit dictū.⁊ hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad versi. sed super istud q̄ bene loquit.⁊ hanc opi. tenui in.d. c .j. vbi late examinaui istā questionē.¶ Oppo.cū dicta glo.in.d.ver.ꝙ super ⁊c.qd iste.§.superfluat.per tex.in fi.j.de feud.mar. vbi idē per oia videt disponi qd in isto.§. Sol.quidā antiqui videbantur fateri contrariū ponentes hic talem regulam seu gl.vcꝫ quod iste.§. vacat per illud capitulū.⁊ hoc sensit ista glos.vsqꝫ ad finem.Sed tu dic qd imo non vacat nec superfluit:quod patet per apparatum:quoniā ibi latius explicat materiam in hoc quia addit an frater moriat cū filijs vt nō:qd hic nō declarat.Simil'r in isto.§. tangit de vna inuestitura ⁊ duabus.Ibi vero solum declaratur
6 qn̄ simul īnestiti essent ⁊ sic se vicissim supplēt. ¶ †Quero ab extra quid in re emphiteotica data duobꝰ fratribꝰ ab ecclesia vel ab alio priuato an vnus succedat alteri si nō dicatur in cōcessione.Et mar.de fauo hanc questionē disputauit ⁊ plura argumenta pro ⁊ contra adducit in suo tractatu de iure emphiteotico. questione.xxv. ⁊ tandeꝫ inclinare videtur quod frater admittat ad partē fratris:⁊ nō reuertatur ad dominum:facit .l. idem erat in.§.fi.cum.l.seq.⁊ sequēti.de assigna.liber. ¶ Quero quid si verba inuestiture ita dicant cōcedo tibi titio ⁊ seio fratribus ⁊ cuilibet vestrum tale castrum in feudum rectum ⁊ nobile vtruꝫ per hec verba videatur actum quod vno decendente alter admittat ⁊ sentit Baldus quod sic quasi quilibet videatur habuisse insolidum per.l.creditor.in.§.duobus.ff. mādati.facit dicta.l.idem a erit ⁊ quod habetur pro doct.in.l.si mihi ⁊ titio.ff.⁊ verbo.obli. ⁊ in.l.j.C.quando non peten.par. ¶ Ultimo ad materiaꝫ presentem an ⁊ quando frater succedat fratri in feudo nouo vide qd dixi infra de benefi.fra.⁊ qualiter frater fratri suc.in.c.j.⁊ de fra. de no.bene.inuesti.in.c.j.⁊ in pluribus remissionibus ibidem adductis.⁊ in.c.ij.in eo.ti.⁊ in.c.fi.de feu.mar.⁊.s.quibus mod.feu. acqui.in.c.j.in.§.finautem vnus.

a ¶ An ⁊ qn̄ filia possit succedere ī feudo . add an femina succedat in feudo.vide ꝑ Joā.an.ī.c.ij. de feu.spe.eo.ti.ī.§. qm̄ v.xxv.bal.in l.q̄ties.de suis ⁊ le.bal.ꝯs.cccxxxv.ici.factū tale ē ī tertio vol . ange.ꝯsi. ccxliij .ici. pūctꝰ talis ē.Ludo.ro.ꝯs.xxxiij. ici.viso inuestiture tenor. rapha. cu.ꝯsi.cxxxvij.incip.ꝯsultis ⁊ infra scriptꝫ. Cal. ꝯsi.iij.ī ti.de feu. ici. an femina ō inf.Pe.ō anch. ꝯsi.clxxiij. incip. dn̄s Lazarus. Pan. de ca.ꝯsi. lxj. incip. quē ꝙ m'ta scripta fuerint.

¶ Hic potest esse titulus qui successores teneantur. Rubrica.

¶ Secundum rubricam oberti de orto autoris nostri nulla erat hic rubrica.sed comprendebatur ista rubrica sub rubrica precedenti de succes.feud.verū causa commodioris intelligentie fuit a glossatoribꝰ hic inserta noua rubrica : ꝑut in simili dixi supra de feu.guar.sup rubrica. Et ista noua rubrica dupliciter habet secundū glo.hic positam.quoniam quidā habent rubricam talem quidā iuris si quis inuestitus sit de alieno feudo.⁊ hec talis rubrica nō approbatur per gl.vnde alia est rubrica que talis est vcꝫ hic pōt esse titulus qui successores teneantur . Et vera est rubrica ⁊ approbat per glo.⁊ ea communiter vtimur. Ponuntur namqꝫ in principio huius rubrice ista verba hic pōt successiue esse titulus ⁊c.vt fiat differentia inter istū titulū ⁊ alium tit.s. qui teneant . Non enim alter superfluit per alterum.vt ibi dixi . Et qm̄ ista rubrica videt esse defectiua. Ideo eā suppleas : ꝑut eam suppleui per dictā rubricam qui suc.teneant vbi videas.His talibus premissis ꝯtinua nunc istā rubricā ad precedentes hoc ordine.qm̄ supra proxime principal'r tractauit de successoribus vasallorꝫ q inuestiturā receperunt:nunc vero tractat principaliter de successoribus dn̄orum qui inuestiturā fecerūt siue sint clerici siue laici vtrū vcꝫ teneantur habere ratam dictam inuestituram factam per predecessores suos.h.d. ¶ Jac de aluarotis.

1 ☞ Inuestitura de feudo alieno a laico facta quādo effectū sortiatur.⁊ numero.4.
2 Feudi nondum aperti inuestitura quomodo fiat.
3 Inuestitura verbalis clericorū quare suos nō arctet successores.
5 Uasallo viuente an alius verbaliter ⁊ realiter inuestiri possit.
6 Prelatus successor feudū a predecessore illicite concessum an reuocare possit.

Si quis inuesti.

Diuide totuꝫ istud capi. in duas partes principales quoniam in prima loquitur de laico faciente inuestituram . In secunda de clerico. Secunda ibi . hoc ita . Prima subdiuiditur in quatuor . Primo ponitur thema.secundo responsio. tertio remouet dictum quorumdam male dicentium.quarto determinauit nouum dubium . secunda ibi : siue premoriatur . tertia ibi:

licet. Quarta ibi: nã si quis. Secunda principalis subdiuiditur
in duas. qꝛ p̃mo ponit dictum cũ determinatione. In secũda li-
mitatione adducit ad omnia precedentia. secũda ibi: hoc intel-
1 ligendũ. †Casus inuestitura facta a laico in diem vel sub condi
tione de alieno feudo adhuc possesso per alium sortitur effectũ
vasallo mortuo sine successore siue p̃moriatur inuestitor siue in-
uestitus siue tenẽs feudũ. Sed si inuestitura fierat pure: tunc va
leret vbi vero inuestitura fieret a clerico mõ supradicto nõ sorti
retur effectũ si moriatur inuestitor antequam tenens feuduz vel
moriatur antequã conditio vel tempus extat quando dicta in-
uestitura fuisset facta in diẽ vel sub conditione. hoc dicit. Et p̃re
mitte ꝑ euidentia, quod inuestitura alia est abusiua: vcꝫ quãdo
quis simpliciter inuestitur cum annulo sine traditiõe possessio
nis. Alia est propria quando post dictam verbalem inuestiturã
traditur etiam possessio: vt. j. quid sit inuesti. in princi. Per pri-
mã enim abusiuam non transfertur possessio: sed licentia ingre
diendi: vt in. c. ex ore. extra de his que fi. a ma. par. cap. ⁊ p Inno.
in. c. ij. extra de consue. ⁊ per Dy. in. c. beneficium. de reg. iur. libro
vj. facit quod dixi supra de controuer. inuesti. in. c. j. in prin. super
tex. Itẽ pro intelligentia decisionis huius tit. videas. c. moribus
j. si de feu. fue. cõtrouer. ¶In tex. ibi: inuestitus fuit: subaudi a
laico ⁊ abusiue. Ibi de feudo scꝫ alieno de quo alter ꝓprie erat
inuestitus: qꝛ erat in vera ⁊ corporali possessiõe. Ibi post mortẽ
eius. i. eo tenore: vt post mortẽ eius qui detinet feu. habeat illud
Ibi siue premoriat̃ hic incipit respõdere. Ibi licet alij dicant:
subaudi ⁊ male secundũ doct. licet glo. aliter sentiat. Ibi inuesti
ri. i. confirmari ⁊ proprie in corporalem possessionẽ induci: quo-
niam autor suus q mortuus est iã fuerat verbaliter inuestitus.
Ibi pure. i. non adiecto die vel cõditione. Ibi inuestitura: sub-
audi quoniã censetur prorsus nulla quando est facta pure: licet
Jac. de bel. videatur sentire quod ista inuestitura possit capere
effectum vbi tenens feu. moriatur sine herede vt in. c. ij. de feud.
da. in vicẽ leg. com. Sed cõis opi. est quod sit penitus nulla vt su
pra dixi per text. in. c. j. j. de clerico qui inuesti. facit. Ibi hoc ita
scilicet quod heres inuestitoris teneat̃ mortuo inuestitore ante-
quã tenens feud. vel conditio seu tempus existat ad tradendum
vt supra dictũ est. Et hec habent locum in laico inuestiente non
autẽ in clerico vt sequitur ⁊ hoc etiam voluit gl. hic posita. Ibi
successor illiꝰ subaudi nisi ĩ dicta inuestitura ĩtercessisset ꝯsensus
possidẽtis feud. vt supra qui succes. tene. in. c. primo circa mediũ
Ibi de precarijs. que lex de precarijs est in tit. qualiter liceat re-
ctoribus ecclesiarũ ⁊ c. licet glo. hic posita videatur sentire quod
ista lex de qua fit mẽtio sit in tit. de precario ⁊ male Ibi hoc ita.
Ista limitatio ad omnia supradicta refertur vcꝫ quod nunquã
possit inuesti. aliꝰ de feudo possesso per vasallũ in p̃iudiciũ alio
rum qui successuri erant in dicto feudo vt. j. de alie. feud. pa. in
prin. vnde ergo debet intelligi iste tex. de tali feu. quod erat re-
casurũ ⁊ sperabat̃ reuerti ad dominum: vt in dicto. c. moribꝰ.
¶Nota quod in laico inuestiente nõ refert quando cedat dies
inuestiture: quoniã etiam eo mortuo tenetur eius heres ad cor-
poralem possessionẽ prestandam quando est aperta via inuesti-
to vel heredibus eiꝰ ex quo infert Bald. quod feu. est de natura
cõtractuum ⁊ non vltimarum voluntatum quod patet quia fit
trãsmissio iuris feudalis quod secus est in vltimis voluntatibꝰ
Et que sit ratio inter ꝯtractus ⁊ vltimas voluntates de hoc no.
per glo. insti. de verborũ obligatio. in. §. ex conditionali. de quo
dic vt habetur per glo. ⁊ doct. in. l. is cui. ff. de actio. ⁊ oblig. ⁊ in
l. prima. C. de his q ante aper. tab. ff. ad trebel. l. heredes mei. in. §.
2 cum ita. ⁊. C. de fideicom. in. l. in personã. ¶†Not. quod de feu.
nõdum aperto potest fieri inuestitura hoc modo scilicet cũ ape
rietur. Sed si fieret pure: tunc non valeret: vt dixi super tex. ⁊ di
cã. j. de lege cor. in. c. ij. ⁊ infra de cle. qui inuesti. fa. in. c. j. Et predi
cta intelligo vera: nisi ille q possidet cõsentiret quod qs pure in-
uestiretur ⁊ sibi traderetur possessio. vt supra qui succes. tene. in
c. j. ⁊ probatur supra qui. mod. feu. amitta. in. §. preterea. ⁊. j. si de
3 feu. fue. ꝯtrouer. in. c. titius. ¶†Not. quod inuestitura verbalis
clericorũ non est rata neqꝫ firma: neqꝫ arctat successores suos ni
si eis clericis inuestientibus adhuc viuentibus ⁊ existẽtibus in
beneficio aperiat̃ collatio feudi ipsi inuestito. Et est ratio quia
a ius prelati siue clerici cõsistit in sola administratione[a] neqꝫ cau
satur ex successione: sed ex electione: vt in. l. si certarum. in fine cũ
ibi nota. ff. de testamẽ. mili. ⁊ dixi supra in dicto titulo q succes.
tene. ⁊ intelligit Baldus predicta procedere etiam vbi feudum
fuisset remansurũ apud possessorem ad tempus limitatum: quo
niam si interim alter inuestiretur verbaliter ⁊ postea moriat̃ cle
ricus inuestiens qđ successor suus non arctabitur stare dicte in
uestiture. Ex quibꝰ ipse infert quod contractus sub conditione
vel in diem celebrati cũ clerico non astringunt pro futuro tem-
pore successorem quocũqꝫ modo sapient alienationem: facit qđ
plene dixi supra q succe. te. in. c. j. in. ij. nota. vbi omnino videas

a ¶Cõsistit ĩ sola administratiõe. Addõ gl. i. c. ꝓsenti. de offi. or. li. vj.

ꝓ intellectu p̃dictoꝝ. Et ibi ẽt declaraui ĩtellectũ reg[…]
ꝙ ex qua ꝑsona qs sortit̃ lucrũ teneat̃ quoqꝫ eiꝰ facti [...]
q̃ in gl. j. hic posita fit mẽtio. ¶No. quod inuestitura [...]
cta de feudo nondũ aperto nũquam valet si est facta [...]
dixi vel si vasallus possidens moriatur cum legitimo [...]
vt hic in fi. ⁊. j. de feu. da. in vicem legis commis. in. c. ij. [...]
possent partes renũciare forme tradite per istũ. §. sec[...]
4 per. l. conuenire. ff. de pact. dota. ⁊ ibi per docto. ¶[...]
glossa. ij. vtrum si verbaliter inuestitus a laico [...]
nundũ sibi aperto ⁊ post eius mortem aperiatur: vtr[...]
res debeat obtinere dictũ feu. Et respondet ista glos[...]
per istũ tex. in ver. licet alij dicant ⁊c. Et probat ratiõe[...]
tale feudũ debuit amplecti per autorem primum: quo[...]
nime factum est. Igitur nec per istum heredem debe[...]
plecti per regulã: que vult quod id quod nõ licuit de[...]
debet heredi licere. vt. ff. de diuer. ⁊ temp. prescri. l. cũ [...]
pluribꝰ similibus allegatis in gl. vsqꝫ ad ver. ⁊ sunt [...]
⁊c. Sed tu aduerte quia ista gl. sentit contra istuz te[...]
res admittatur ad dictũ feud. ⁊ pro tanto doc. comm[...]
reprobant quia ius cõditionale quod contingit ex cõ[...]
ter viuos est transitoriũ ad heredes etiam ante condi[...]
stentia. vt in dicto. §. ex conditionali. Similiter oblig[...]
ab herede incipere. vt in. l. j. C. vt act. ab here. ⁊ contra [...]
regulariter omnis obligatio que cõpetebat defuncto [...]
transit ad heredem: licet dies vel conditio non extiter[...]
de actio. ⁊ oblig. preallega. ⁊. ff. de euic. l. si per impruden[...]
§. j. Item quia heres ⁊ defunctus censentur esse eadem [...]
vt in aut. de iureiuran. a morien. presti. in princ. ⁊. ff. de [...]
lege heredẽ. Non obstant leges ⁊ rationes allegate per [...]
intelligi debent qđ illa que nõ licent defuncto ratione [...]
turpitudinis vel propter factum proprium: tunc nõ p[...]
res infringere: secus in his que non licẽt defuncto ra[...]
ris vel conditionis. qꝛ tunc non procedunt dicta: im[...]
est heredi quod nõ licuit defuncto. vt in. l. reperitur [...]
5 in iuribus. s. allegatis cuz hac parte. ¶†Quero sub[...]
d. glo. in ver. ⁊ tunc ideo an viuẽte vasallo possit alter [...]
baliter ⁊ realiter: ita quod etiaꝫ possessio corporalis [...]
to de nouo tradatur. ⁊ respondet glos. quod sic [...]
succe. te. ĩ capitu. si vero archiepiscopus. licet glos[...]
itẽ si eps. Nam tũc iste successor bene poterit obt[...]
pter cõmodum possessionis iam adepte. arg. ff. de [...]
is qui destinauit. ⁊ hoc voluit ista gloss. vsqꝫ aduer[...]
tur ⁊c. Sed tu intelligas indistincte istum vltimum [...]
laico debere succedere in feudo siue habuit posses[...]
vasallo siue non: vt supra dixi. In clerico autem in [...]
diem vel sub conditione bene est fatendum quod [...]
tunc demum posset illud habere si possessio fuit sibi [...]
te mortem clerici inuestiẽtis: vt in dicto titulo qui [...]
tur. ¶Op. cũ dicta glossa contra proxime dicta q [...]
primo extante in possessione non possit alter in posse[...]
ti: quoniam duo non possunt insoliduz possidere [...]
ex contrario. ff. de acquir. poss. sicut nec esse domini [...]
to. in. §. si duobꝰ. ff. commodati. Sol. intelligas quod [...]
causa legitima primus vasallus sit priuatꝰ ⁊ possessio [...]
secundo: vt probatur in capitulo fina. j. quo tem. mil[...]
tis nãqꝫ modis ⁊ causis potest vasallus suo feudo p[...]
quibus mod. feudũ amitta. per totuz ⁊. j. que fuit p[...]
benefi. amitten. ⁊ hoc voluit tota ista glo. vsqꝫ ad fin[...]
potes intelligere ⁊ alio modo vcꝫ quod cõsentiente [...]
lo fuit tradita possessio secundo: qui cõsensus sibi p[...]
vt probatur ĩ dicto tit. qui suc. tene. vel quia ipse va[...]
6 decessit sine successore ante diem secundum Jac. de b[...]
ro ab extra si prelatꝰ inuestiuit aliquẽ illicite de feu[...]
successor etiam nõ immediatus possit reuocare ips[...]
dicit Bal. quod sic per no. per Inn. extra de conces[...]
pitulo dilectus. Ad quod facit capitulũ literis cũ [...]
de rescrip. ¶Quero an prelatus qui omnino ex de[...]
ponendus possit infeudare feud. sibi apertum si non [...]
cusatus vel inquisitus. Et dicit Bal. quod sic per no[...]
an. an. in capitulo quia ꝓpter. extra de electiõe. ¶[...]
inuestiuit aliquem de feudo vacaturo secũdũ formã [...]
postea laicus inuestiens condemnatur ita quod bon[...]
scantur an filius postea aperto feu. teneatur ipsi inue[...]
stationem dicti feud. dic quod non: quia fiscus isto ca[...]
tatur heres sed successor ⁊ equiparabitur potius [...]
tiens. in fine. ff. de noua. ⁊. ff. de fideiussoribꝰ. l. inter [...]
⁊. ff. de duobus reis in lege finali. ¶Vltimo ad ma[...]
† cas plura alia que dixi in dicto capitulo moribꝰ ⁊ [...]
si facta. j. si de feu. fue. contro. ⁊ in. d. ca. ij. de feu. da. in [...]
commis. ⁊ in. c. j. de cleri. qui inuesti. fa. ⁊. s. qui succ[...]

in pluribus remissionibus ibidẽ adductis in vtroqꝫ iure. ⁊ latiꝰ
in. d. c. moribus. ¶Jaco. Alua.

¶De cõtentione inuestiture inter dominum ⁊ vasallũ de inue-
sti. feud. Rubrica.

¶Supra titulo primo tractaui de cõtrouersia que oritur occa-
sione inuestiture. Vtrũ vcꝫ successores inuestitoris teneant̃ eam
habere ratã ⁊ adimplere nunc vero sumpta inde occasione tra-
ctare intendit de cõtrouersia que oritur inter dominum ⁊ vasal
lum occasione inuestiture feudalis: prout alibi hũc eundẽ ordi-
nem secutus est autor supra de cõtrouersia inuestitu. subijciẽdo
dictam rubricã post titu. qui succes. tene. ¶Oppo. de superflui-
tate huiꝰ tituli ꝑ titulũ supra de cõtrouersia inuesti. Sol. vt dixi
j. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis ori. sup rubrica. ¶Ja. de alua.
☞Probatione deficiente ad consilium alioqui spernendum
recurritur.
Possessio corporalis facit vt possidentis sacramento stetur.
Vasallus clientulus appellatur.
Pares curie an sint testes in inuestitura noua feudi ꝓbanda.

Si fuerit con. Diuiditur vsqꝫ ad §. similiter in partes
vj. Nã primo declarat quãdo contenditur in-
ter dominum possidentẽm feu. ⁊ vasallũ dicen-
tem se inuestitum de dicto feudo: ⁊ petentez si-
bi possessionem dari. dominus vero negat se
inuestiuisse: vnde si vasallus potest probare per pares vices non
per alios testes. ⁊ hoc vult ista prima pars vsqꝫ ibi inopia. Secũ
do declarat quando vasallus possidet: ⁊ non potest probare in-
uestituram per pares: quia tunc propter inopiam probationis
stabitur sacramento ipsius vasalli cum. xij. sacramentalibus vsqꝫ
ibi ceterum. Tertio declarat quando dominus possidet: quia
tũc ipse dominus iurabit cum. xij. sacramentalibus. vsqꝫ ibi hoc
ita. Quarto excipit casus quando dominꝰ solus iurat sine sacra
mentalibꝰ scilicet quãdo vasallus est gastaldio vel factor dñi ꝙ
est verum: nisi tũc vasallus vellet ꝓbare ꝑ pares curtis idoneos
vsqꝫ ibi nam aliquãdo. Quinto assignat rationem quare in ca-
su supra proximo solus dominus iuret sine sacramentalibus:
que talis est qꝛ si diceremus contrariũ sequeretur istud inconue
niens: vcꝫ vbi dñs nõ haberet sacramẽtales posset incurrere ma-
ximũ damnũ propter malitiã eoꝝ gastaldorũ: quoniã quando
procurant ⁊ gubernãt res ⁊ bona dñi possent multa malignare
vsqꝫ ibi: ⁊ hoc colligit̃. Sexto declarat vnde predicta colligant̃
vsqꝫ ibi dicendum. Septimo extendit predicta etiam ad feuda
guardie vsqꝫ ad finem. Et hec diuisio sufficiet etiã pro summa-
rio. Pro euidẽtia scias q sint pares curie: vt dixi. s. de feu. guar.
in. §. primo super text. ⁊ est text. j. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis
oriat̃ in. c. j. in prin. ⁊c. Itẽ premitte qui sint testes sacramentales
⁊ qualiter iurẽt: vt late dixi supra q feu. da. pos. in. §. hoc quoqꝫ.
in prima oppositiõe. Itẽ quid sit gastaldꝰ guardiator vel actor
domini: vt dixi supra de feu. guar. in prin. ĩ prima questione. Itez
ꝙ inuestitura feudi noui nõ põt probari nisi per pares curie: vt
j. q testes sint necessarij ad probãdũ feu. inuesti. in. c. j. ⁊ no. plene
per gl. infra quid sit inuesti. in prĩ. ⁊ hoc sensit gl. prima hic posi-
ta. ¶In tex. ibi dominũ subaudi possidentem. Ibi fidelẽ. i. vasal
lum qui etiam appellat̃ fidelis. vt dixi supra in preambulis libri
in questione. vij. Ibi de inuestitura: vt quia fidelis dicit se inue-
stitũ de certo feudo ⁊ petit sibi tradi possessionez. Dominꝰ vero
negat seipsum inuestiuisse. Ibi per pares curie. s. ꝓducendos in
testes ad probandum inuestituram qꝛ patet ex sequentibus licet
aliqui voluerint intelligere per pares. i. ꝑ eoꝝ sñiam ⁊ male vt in
fra dicam. Ibi dirimatur. s. per iudicem cõpetentem mediãtibꝰ
predictis ꝓbatiõibus secũduz Ja. de bel. ⁊ Nic. de nea. Quis aũt
erit iudex cõpetens statim dicam. Ibi idonee sint scilicet in alijs
causis: vt in. l. j. ff. de testi. Ibi non sunt. s. in causis feudorum vbi
tractat̃ de noua inuestitura: vt supra dixi. Ibi probatiõe. s. emer-
gente seu aliquo interueniente: ex quo moueat̃ animus iudicis
sicut est possessio. vt sequitur. Ibi per religionẽ adest sacramẽtũ.
vt. l. secũda. C. de iureiuran. Ibi cliẽtuli id est vasalli quem supra
appellauit fidelem: ⁊ quare ita appellet̃ dixi in dictis preambu-
lis questione. vij. Ibi possessoris in q̃ possessio steterit ad minus
per annum domino sciente ⁊ non cõtradicente quo casu ipse va
sallus iurabit solus: vt hic. ⁊. j. si de inesti. iter do. ⁊ vasal. lis oria-
tur in capitulo. ij. in fi. ⁊ no. s. de contro. inuesti. in prĩ. Ibi sacra-
mentalibus scilicet testibus deponentibus secundum cõscientiã
⁊ credulitatem ad purgationez conscientie deponentis: vt extra
de pur. cano. in. c. j. Et intellige quando non possedisset anno. vt
differat a precedente quo casu iurabit cum. xij. sacramentalibꝰ se
cundum formam traditam in. d. c. fi. in princip. j. si de inuesti. in-
ter do. ⁊ vasal. ⁊. j. de consue. recti feu. in. §. ⁊ cum datur. fit enim
purgatio vt tollatur suspitio que ierat: vt in. l. presenti. i. §. sane
C. de his qui ad eccle. ꝯfu. fm An. de yser. Ibi possideat: subau-
di ⁊ aliqua p̃sumptio sit ꝓ vasallo quo casu dominus iurat: vt
hic. nã alias dominus deberet absolui sine sacramento. vt. j. de
cõsue. recti feu. in. §. finali. Ibi hoc ita dic iste ver. refertur ad su
pra proxima. secundum opi. glo. hoc modo quia dominus pos
sidens iurat cũ. xij. sacramentalibus: prout nunc dixit qđ intel
ligas verũ: nisi vasallus non esset gastaldus vel actor tunc ipse
dominus iuraret solus absqꝫ sacramẽtalibus ⁊ hoc voluit gl.
hic posita in versi. melius tamen ⁊c. Alij referũt ad ver. inopia
⁊c. vbi dixerat qđ statur solo sacramento vasalli possidentis ꝙ
intelligas verũ nisi ipse vasallus esset gastaldus vel factor dñi.
quia tunc propter periculum suspicionis staretur sacramento
solius dñi etiã nõ possidẽtis: nisi vasallus legitime probaret ⁊
hunc intellectum sensit dicta glossa hic posita in sui princip. et
hanc expositionem sequitur Jac. de bel. Alij autem legũt alio
modo dicentes quod verbũ domini non debet esse in textu. Et
quod ante verbũ statur sit negatiua non: quasi dicat quod nõ
stat̃ religioni solius vasalli quãdo est gastaldio vel actor: ⁊ istũ
intellectũ sensit. d. glo. in fine ⁊ quelibet expositio potest esse in
se vera. Sed tamen intellectus glosse vt referat̃ ad proxima ma
gis congruit: ⁊ ꝑ hoc habes totam istam glo. expeditã. Ibi nisi
habeat subaudi ipse vasallus. Ibi aliquando alias est in textu
malignando vel maliciando: vt in glo. ⁊ est sensus. quia si dice
remus ꝙ huic gastaldo seu actori solo daretur sacramẽtũ quã-
do nõ habet testes: sed solũ ratione possessionis sequeret̃ istud
inconueniens qđ per eorũ malignitatem possent auferre mul-
ta bona dominis suis nam cum ipse gastaldus ⁊ actor habeãt
res ⁊ bona dñi in eorum gubernatione ⁊ bailia ponerent se in
possessionẽ: ⁊ cũ iuramento suo vincerent ⁊ auferrent domino
multa bona: qđ est absurdum. Ibi de guardia: subaudi ꝓut
dictum est de gastaldo: nam guardiator ⁊ gastaldus ꝓcedunt
1 a pari: vt dixi. s. de fendo guar. ⁊ gastaldie. ¶†No. qđ propter
inopiã probationũ recurrimus ad aliud consilium: qđ alias es
set despiciendum quod patet: quia vbi adsunt testes dꝫ fieri ꝓ
batio ꝑ testes alias aũt recurrimꝰ ad subsidiũ iuramẽti: vt hic.
⁊. j. quid sit inuesti. in. §. si vero inuestitura: ꝓut in simili vide-
mus in. l. qm̃. C. de hereticis. C. de repu. l. consensu. ⁊ in glo. ij. hic
posita que per hoc est expedita. facit extra de electione in. c. cũ
2 dilectus. ⁊ in. l. admonẽdi. ff. de iureiuran. ¶†Not. qđ possessio
corporalis inducit presumptionem ꝓ vasallo possidente. vt ea
mediãte deferat̃ sacramẽtũ ipsi possidẽti: vt hic ⁊. s. de contro.
inuesti. in prin. Et ad hoc concurrũt plures rationes. Nã p̃io
hoc operat̃ fauor possessoris: quia melior est conditio possidẽ-
a tis. l. si debitor. ff. de pigno. Item regula actore non probante[a] a ¶Actore non probãte. Adde quod hec regula fallit in. xvi. casibus de quibus enumerat hosti. in summa ti. vt ecclesiastica benefi. in vlti. co. ver. dat̃ hic ⁊ alia regula.
⁊c. vt in. l. q accusare. C. de edend. Item alia ratio: quia rei sunt
fauorabiliores ⁊c. vt in regula fauorabiliores. Itẽ alia regula:
quia promptiores sumus ad soluendũ ⁊c. vt in. l. arianus. ff. de
ac. ⁊ obli. ⁊ hoc voluit gl. iij. hic posita que per hoc est expedita:
de quo dic vt plene dixi. in. §. sacramentũ. j. de cõsuetu. recti feu.
⁊ in. d. princi. s. de controuer. inuesti. vbi predicta declaraui in
iij. no. Commoda. enim possessoris multa sunt ⁊ operant̃ plu-
ra de quo per Cy. in. l. ob maritorum. C. ne vxor pro marito. ⁊ in
l. si solennibus. C. de fi. instru. ¶Not. quod ratiõe officij presu-
mit̃ qs bona subtraxisse dño eoipso qđ apud ipsum officialem
reperiuntur nisi officialis ꝓbet dationem sibi factam a dño: vt
hic. quod intelligas verum qñ dicta bona fuerũt ipsiꝰ dñi. arg.
in. l. q vas. in. §. vetare. ff. de furtis. ⁊. ff. manda. in. l. si creditor. in
§. si iudex. Si vero illa bona nõ fuerũt de bonis dñi: sed alteriꝰ
⁊ tũc nõ p̃sumit̃ q̃ fuisse de bonis domini nisi ꝯriũ probet̃ vt in
l. si defunctus. C. arbitriũ tute. fm Jac. de bel. ⁊ Bal. de quo vi-
de in. l. quintꝰ. cũ ibi no. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. de q̃ dixi. s. de
3 feu. guar. in. §. j. in. q. j. ¶†No. qđ vasallꝰ appellat̃ clientulus vt
hic. ⁊. j. ti. ij. in. §. ⁊ si cliẽtulus. qđ verũ est de iure romano vt in
l. rẽ nõ nouã. in. §. fi. C. de iudicijs. Qđ facit in ar. ꝙ vasallꝰ sit de
iure romano qđ tenẽt qdã adducẽtes plura iura vcꝫ oino. C. de
inoffi. testa. in aut. de quali. do. in. §. qꝛ vo. col. viij. ⁊ in aut. de ex-
hi. reis. in. §. optimũ. col. vj. C. de pig. l. fi. in aut. ibi posita. de leg.
l. fideicõmissa. in. §. si quis alicui. ⁊ in. l. patronus. ⁊ in. l. penul. in
prin. C. de silẽtiarijs. l. fi. ⁊ de proxi. sacro. scri. in. l. si quis. ⁊ de re
mili. l. fi. in aut. neqꝫ miles neqꝫ federa. in rubrica. ff. de vsu ⁊ ha-
bi. in. l. clientes. ⁊. ff. de his qui deie. vel effu. in. l. si vero. de ali. leg.
in. l. liber. In quibus fit mentio de his clientulis. Sed cõmunis
opinio est in cõtrariũ videlicet quod nõ sit de iure romano: sed
solum de isto iure consuetudinario. Nã feuda nõ alienant̃ isto
iure: sed militia de iure romano bene alienatur. d. l. fi. C. de pi-
gno. ⁊ in dicto. §. optimum. ⁊ in omnibus iuribus contrarijs. ⁊
ita tenet Odoffre. And. yser. ⁊ Nico. de neap. ⁊ Jac. ardi. in sum
ma. de quo dixi in preambulis. in. viij. q. ¶Nota auferendã esse
occasionem malignandi. vt hic. ⁊ insti. vi bo. rap. in. §. nedum.
cũ simi. ⁊ dixi in. l. i. in prin. ⁊ in secundo notabili infra de ꝓhi.
4 feud. alie. per Loth. ¶†Oppo. ab extra contra prin. huius capi
tuli vbi dicitur quod pares curie sunt testes ad probandũ no-
uã feudi inuesti. Sed cõtra qꝛ imo debent esse iudices vbi cõtro

uersia vertit inter do.τ vasal.vt.ĩ.de cõtrouer.feu.apud pa.ter. in.c.j.τ.ĩ.de ꝓbi.feud.alie.per Fede.in.§.pe.non enim pñt fungi duplici officio.s.τ iudicis τ testis:vt in.l.ille a quo intẽpestiuũ. ff.ad tre.τ.ff.de offi.pñ.in.l.illicitas.in.§.veritas.Solu.dicas ſm Jac.de bel.qꝺ aut pes sunt tot qui sufficiũt ad vtrũq; officium:τ tũc erũt ꝑ parte aliqui testes aliqui iudices.Aut sunt pauci ita qꝺ nõ sufficiũt vtriq; officio τ tũc si certum est qꝺ possit probari per pares tãtum τ nõ per alios τ tunc erunt testes τ alter erit iudex vt hic.τ arg.C.de hereti.in.l.quoniaꝫ.Aut similiter certũ est quod potest fieri probatio per alios τ tũc pares erũt iudices vt in cõtrario.Aut sumꝰ in dubio τ tunc pares essent testes τ alter erit iudex.Et est ratio qꝛ facilius inueniunꝭ iudices quã testes per dictã.l.quoniã.ſm Ja.de bel.Nico.de neap.τ Bal.¶Opp. quod imo etiam per testes non pares possit fieri probatio noue inuestiture vt.ĩ.quid sit inuesti.in.§.si vero.Solu.aut dominus habet pares.τ tũc per illos debet fieri probatio vt hic.τ in dicto tit.quid sit inuesti.in prin.aut non habet pares τ tũc potest fieri ꝓbatio etiam per extraneos vt ibi.τ de hoc plene no.per glo. in dicto prin.¶Oppo.ad idem qꝺ imo inuesti.probetur per extraneos:vt.ĩ.q testes sint necessarij ad proban.not.inuesti.in.c.j. in fine.Sol.hic loqmur de inuestitura noua.Ibi autem de veteri τ de hoc similiter not.per glo.in dicto princi.quid sit inuesti. ¶Opp.cõtra illud quod hic dicitur qꝺ si vasallus sit gastaldio vel actor qꝺ statur sacramento domini.Sed contra qꝛ imo ipse dominus debet probare vt est tex.š.de controuer.inuesti.in.§.itẽ si vasallus.Sol.ibi nõ cõstabat vasallũ fuisse gastaldũ vel actorẽ nisi dominus hoc allegaret.hic aũt cõstabat.τ ibi dixi in prima oppositione.¶Ultimo ad materiã presenteꝫ adducas alia que dixi supra de cõtrouer.inuesti.in prin.τ in.§.item si vasallus.τ in pluribus remissionibus quas in vtroq; loco adduxi.τ in.c.j.τ fi.ĩ.si de inuesti.inter do.τ vasal.lis oria.τ.ĩ.de consuet.rec.feud. in.§.sacramentũ.τ in.§.fina.De materia vero gastaldie τ actorie plene dictum est in titu.de feud.guar.per totum.§.eodem.in §.finali. ¶Jacobus.

1 ☞ Possessoris sacramento quo casu non stetur.

Similiter si vero. Quidam habẽt hic rubricã taleꝫ vcꝫ de pignore feudi et male:quoniam nulla debet hic esse rubrica.sꝫ est.§.qui cõtinuatur cũ superioribus hoc modo:quoniã sicut supra proxime non statur sacramẽto gastaldi guardiatoris vel actoris etiam possidentis.Ita a simili nõ statur sacramento creditoris possidentis pignus τ asserentis illud se possidere nomine feud.τ ideo notãter dixi tex.similiter τc.τ loco casus dicas qꝺ in hoc.§.erat altercatio seu cõtentio talis.nam creditore tenẽte τ possidente rẽ debitoris dicebat debitor se dedisse dictam reꝫ pro pignore τ soluere volebat debitum pro quo dicebat se obligasse dictam rẽ:τ petebat eam sibi restitui.Iste autem possidens dicebat qꝺ quãq; a principio iste debitor sibi pignorasset nihilominus postea sibi infeudauerat.τ sic de presenti possidebat τ tenebat iure feudi vñ nolebat restituere.dꝛ hic ꝙ nõ statur dicto suo:etiam cũ iuramẽto:nisi probet per pares curie dictam rem sibi fuisse infeudataꝫ. ¶In tex.ibi:suo iuramẽto:subaudi etiã si possidebat vt aliqua sit dubitatio.ſm Jaco.de bel.Ibi paribus domꝰ.alibi appellantur pares curtis vt.ĩ.qui testes sint neces.ad proban.no.inuesti. in.c.j.in prin.Alibi appellanꝭ pares curie:vt.ĩ.de ꝓhi.feu.alien. per Fe.in.§.penul.τ idẽ importat.vt.ĩ.de cõtrouer.feu.apud pa. ter.in rubro τ nigro.Qui auteꝫ sint isti pares vide.ĩ.si de inuesti. inter do.τ vasal.lis oriatur in.c.j.τ dixi.š.eo.in princ.in euidentialibus.¶†Not.hic alium casum in quo ad validationẽ feudi nõ statur sacramento possessoris:ẽt si possedisset per annum.Et est ratio qꝛ principium possessionis hoc non importat ex eo qꝛ incepit possidere loco pignoris.secꝰ aũt si principium possessionis importaret ius feudale.qꝛ tũc legitima possessio annalis cuꝫ ꝓsumptione inuestiture sufficeret ad deferendum sibi iuramentum vt.ĩ.si de inuesti.inter do.τ vasal.in.c.ij.in fine.Alios aũt casus habuisti supra ꝓxime.Si vero dicta possessio pignoris fuisset interuersa ita qꝺ ipse possidens tenuisset illud pignꝰ postea tãq; feudũ per annos triginta:tunc bene induceretur ꝓscriptio feudalis.vt in.c.fi.ĩ.de feu da.in vicem legis commiss.¶Oppo. cum glo.de.§.similiter.š.de cõtrouer.inuesti.vbi dominus debet probare se dedisse pro pignore.τ sic ibi patet qꝺ onus probandi incũbat domino:hic auteꝫ dicitur qꝺ incumbit vasallo.So.hic confitebatur vasallus se a prin.habuisse pro pignore.sed postea sibi fuisse infeudatũ.Et ideo sibi incumbit onus probandi.Ibi vero non constabat de pignoratione.τ ideo dominus dꝫ ibi probare fuisse pignus quo casu vasallus tenebitur restituere nisi ꝓbet vel per pares curie vel per breue testatuꝫ:hoc est per publicũ instrumentum a paribus corroboratum quod post dictã pignorationem fuit sibi infeudatum.τ hoc vult glo.vsq; ad ver.huic. τ bene loquitur.Verũ postea in eadem glo.in fine.sui.in ver.vel aliter τc.adducit aliam solutionem vcꝫ quod etiam hic dominꝰ probare voluit sed non potuit.Et ideo vasallus admittitur ad probandũ non tñ statur suo simplici iuramento nisi [...] tiones non haberet.qꝛ tunc stareꝭ suo iuramento [...] mentalibus.vt patet.š.eo.in princ.τ probatur hec [...] similiter.š.de cõtrouer.inuesti.Verũtamen diuinat [...] strũ.τ ideo non recedas a prima solutione.¶Oppo.[...] in.d.versi.huic contra proxime dicta quod imo si a [...] lus negauit rem fuisse pignoratam.τ dominus ꝓbet [...] ea vasallus nõ poterit admitti ad probandum de iure [...] ꝓpter eius mendaciũ dꝫ possessio transferri in domi[...] sariũ suum.argu.in.l.si generaliter.τ in anten.item si [...] C.qui po.in pig.ha.vel hypo.sol.licet gloss.allegauerit [...] po:t.τ nõ bene.Soln.dicit glo.qꝺ contrarium proced[...] vasallus prorsus negasset rem fuisse domini.verum [...] batur rẽ fuisse domini:sꝫ sibi debitã loco feudi.τ nõ lo[...] ris τ modo habes totã istam glo.expeditã.Utrum a[...] do negatio falsa preiudicet.vide.ĩ.si de feud.fuc.contr[...] vasallus feu.¶Quero an dominꝰ qui ꝓbauit fuisse [...] sit rem repetere nisi soluat debitũ dic qꝺ non.eodem [...] ditor non põt repetere pretium.nisi restituat rem.vt [...] cellum.in.§.item querif si vniones.ff.de doli exceptio.[...] ad materiam presentem videas in.d.§.similiter.τ in re[...] bus quas ibi adduxi.τ infra.de feud.dato in viceꝫ legis [...] in.c.j.τ fin.

1 ☞ Feudum guardie non nunquam post annum reu[...]
2 Feudum ad tempus datum ipso tpe elapso reuocari p[...]
3 Feudum guardie τ gastaldie dicitur irregulare.

1 **Insuper scien.** †Feudum guer.τ gastal.[...] uocari a domino quãdo [...] annũ hoc dicit.Quid aũt sit tale feu.guar.τ gastal.[...] de alicuius seruitij:de quibus hic in tex.τ in glo.fit m[...] raui plene.š.de feu.guar.in prin.in prima questiõe.E[...] iste.§.habet similitudinem cũ.d.ti.Ideo dixit vna gl[...] est signata per errorẽ.ĩ.in princi.tituli sequentis qꝺ [...] propter dictũ titulũ de feu.guar.q gloss.debuisset hic [...] ibi dixi.Sed tu dic qꝺ nõ vacat:quoniã hic adiicium[...] ba quod quacũq; hora τc.potest ipsuꝫ feu.auferri [...]
2 ¶†Nota ex illo text.qꝺ feu.datum limitate ad cer[...] põt immediate auferri elapso dicto tempore.facit [...] C.loca.qꝺ intelligit Bal.etiã nullo alio termino [...] iudicatis:de quo in.l.si debitori.ff.de iudi.C.de [...] l.ij.qꝺ puto verꝫ per istũ tex.qui dicit in quacunq; [...] tempus limitatũ terminatur per suã extremitatem [...] de cõdi.τ demon.τ in.l.in.l.illa stipu.calen.ff.de ver[...] teriꝰ dicit bal.qꝺ elapso dicto termino non requirit[...] seu iudiciũ:qꝛ eoipso põt dictũ feudũ auferri per [...] ea que dicit Inn.in.c.j.extra de immu.ecc.Sed hoc [...] esse verũ qñ nulla esset dubitatio de iuribus domini[...] adhuc cautius esset vt per iudiciũ remoueretur per [...] tuit.extra de locato.τ i.l.ij.C.de iure emphi.Sed vbi [...] aliquo versaꝭ in dubiũ per vasallũ:τ tũc nõ est dubiũ [...] riꝭ iudiciũ τ sñia.vt.ĩ.de feu.sine cul.nõ amit.in.c.j.[...]
3 pore miles.in.c.fi.facit.š.eod.in prin.in versi.hoc ita [...] ta ꝙ feudũ guar.τ gastal.est feu.irregulare ꝙ ptꝫ [...] qꝛ durant solũ anno.τ sic sunt temporalia:nam feudo[...] est vt sint ꝑpetua.Itẽ qꝛ elapso anno auferuntur etiã [...] est cõtra naturã feudoꝝ:vt ꝓdicta colligunꝭ supra de [...] in.c.j.τ dixi supra de feu.guar.in capitulo primo.in [...] bili.Et hanc materiã presentem ibi plene declaraui [...] τ supra eo.in prin.Utrũ autem ista feuda possint lim[...] tꝑs anni.dic qꝺ sic τ illud tꝑs erit seruãdũ nec ante [...] poterũt auferri:vt voluit notabiliter gl.hic posita [...] cta opposita in inuestituris sunt obseruãda quãtum [...] nea τ contra cõmunẽ naturã feudoꝝ:vt.ĩ.qd sit inue[...] penul.τ finali. ¶Jaco.de Alua.

¶De cõtẽtiõe inter me τ dñm de portiõe fratris mei.

¶Secundũ ordinem Oberti de horto autoris nostri [...] hic rubrica.sed totus iste titulus comprehendebatur [...] cedenti τ forte nõ male staret absq; rubrica secunduꝫ [...] yser.ꝑpter verba infrascripta.¶In tex.ibi nisi ꝑpter [...] rationẽ τc.que habent relationem ad titulũ precede[...] tamẽ a glossatoribꝰ ista rubrica fuit hic adiecta causa [...] ris intelligentie per diuisionem tractatus:prout dixi [...] ij.super rubrica.Et hãc rubricam hic positam appro[...] stra hic quã τ nos sequimur postq; cõmuniter ita h[...] niam minime sunt mutanda τc.Et quia est satis co[...] separat materiam quoniã supra in tit.precedẽti trac[...] tentione inter dominum τ vasallum occasione inue[...] di ipsius vasalli litigantis.Hic vero tractat de con[...] ter dominũ τ vasalluꝫ occasione successionis in par[...] sessi per vasalluꝫ defunctum.Insuper aduerte quod [...] hent in prin.litere nostre talẽ gl.vcꝫ alios inueniꝭ i gl.vacat hoc capitulũ ꝑpter superiꝰ.Itẽ aliud τc.q gl.nõ debet esse hic situata.sed cadit supra titu.j.in fi.vt ibi dixi. ¶Jac.Aluaro.

☞ Partem possidens totum possidere presumitur.

Si cõtentio. Diuidiꝭ i duas partes pricipales.In prima vasallꝰ litigãs cũ dño possidebat partem feu.In secunda nullã partẽ possidebat.Secũda ibi:si võ.Prima subdiuidiꝭ i tres.In pria poniꝭ thema cũ allegationibus vasalli. In scda ponit allegationes dñi.In tertia rñdet.Scda ibi:ille võ.Tertia ibi:siue possideat.Secunda principalis similiter subdiuidiꝭ in tres.Quoniã in pria neq; vasallus: neq; dñs possidebat:τ ideo neutri eoꝝ daꝭ iuramẽtũ.In scda explicat.In tertia ponit casuꝫ nouũ in alio feudo separato.Scda ibi:nisi.Tertia ibi:nõ vt ego ꝑꝑ τc.¶Pro summario casuꝫ in terminis sic figura breuiter.Ego τ frater meus feu.paternũ diuisimus.frater meus decessit sine herede.contẽtio est inter me τ dñm de portiõe feu.fratris mei:qꝛ dominꝰ dicit nouuꝫ.ego vero paternũ.queriꝭ quis obtinere debeat.Et rñdetur ꝙ si possideo partẽ meã vel illã alteri alienaui mihi defertur iusiurãdũ τ obtinere debeo.Sꝫ si nullã partẽ habeo de eo feu.dꝫ deferri dño iusiurandũ τ ius:tñ iuramentũ mihi nõ nocebit in alio feudo qꝺ ab eo possideo sine controuersia.hoc dicit Jaco.de bel.τ Bald. ¶In tex.ibi dicẽdo.s.ego frater defuncti.Ibi paternum τ sic iure successiõis ad me pertinere:vt supra de succes.feu.in.§.fi.τ ista erat allegatio fratris mei.Ibi ille.s.dominus.Ibi minime.s.dicebat esse pñum sꝫ nouũ vt sequiꝭ.Ibi partẽ meã.s.ꝑ nouã inuestiturã factã in meã personã:τ ista erat allegatio dñi dicentis tu frater supstes habuisti partẽ tuam ꝑ nouã inuestituraꝫ τ ꝑ ꝯñs nõ potes succedere:vt in.d.§.fi.Sed ego frater supstes cõfitebar inuestiturã:sed nõ eiꝰ qualitatẽ:qꝛ dicebaꝫ qꝺ bene fuerã inuestitus:sꝫ ꝑ nouã inuestituram:sed ꝙ imo descẽdebat ex veteri qꝛ feu.fuerat paternũ.Ibi possideri.s.portionẽ meam.Ibi alienani.istud exponit pluribus modis in gl.τ ideo reseruo sup gl.declarandũ.Ibi patrem meũ subaudi vel alium ascẽdentẽ ꝓgenitorem quoniã hic large capiꝭ ꝑ feudo paterno vel antiquo.Ibi nõ possideam sed petam.Ibi habuero subaudi neq; aliꝰ nomine meo hꝫ ꝑ id ꝙ statiꝫ dicã.Ibi nec dño subaudi q similiter nõ possidet.ibi ꝑpter dictã rationẽ subaudi que est.š.titu.proximo versi.ceterũ vcꝫ qꝺ si dominus possideret tũc bene iuraret cũ.xij. sacramẽtalibus vt ibi.Et secundũ hanc relationẽ debemꝰ ꝓsupponere dominũ possidere vel dic qꝺ referatur ad ver.hoc ita τc. in dicto ti.vcꝫ qꝺ si frater defunctus fuit actor vel gastaldio dñi qꝛ tũc ꝑꝑ ꝓdictã rõnem deferꝭ sacramentũ domino.Ibi ꝑꝑ hoc i.ex hoc qꝺ ipse iurat.Ibi aliõ meũ feudũ.s.ꝙ possideo ab eodẽ domino sine ꝯtrouersia.τ itelligas siue ꝙ loquaꝭ de alio feu.oino diuerso:qꝛ separatoruꝫ separata dꝫ esse ratio.vt in.l.fi.ff.de calum.vel qꝺ loquaꝭ de alia parte mea illiꝰ feu.vt not.š.de succes. feu.in.§.hoc quoq;.Ibi amittã.qdã nõ habẽt plus de text.Alij aũt habẽt ista verba vcꝫ si tamẽ vasallꝰ poterit probare paternũ fuisse vel nõ possideat dominus obtinebit.quorũ verborũ talis est sensus qꝺ quãdo vasallus probat esse paternũ siue possideat τ dominꝰ vẽdicare velit ab eo siue nõ possideat.τ vasal.agat vincet.¶†No.qꝺ rõne partis possesse insurgit presumptio pro toto integrali:facit qꝺ no.i.l.si cui.ff.de vsufruct.τ.ff.de legat.iij.l.vxorem.Que aũt sit rõ dixi.š.de ꝯtrouer.inuesti.in.§.cũ aũt in prĩo notabili.¶No.qꝺ possessio multũ operatur vt sacramentũ deferatur possessori.vt hic de quo plene dixi.š.ti.primo in ṗn.in secũdo notabi.¶Quero cum glo.prima quaꝫ partem sit necesse esse possessam per vasallum ad hoc vt pro eo inducatur presumptio in alia parte.Et respondet arguendo quod prima fronte viderẽtur per istum text.itelligendum de medietate cum simpliciter dicat portionis τc.vt in.l.nomen filiarum in.§.portionis.ff.de verborũ.significa.Sed tamen hoc non obstante determinat de quacunq; parte siue media siue maiori:siue minori:quia casus est in d.§.cum autem.š.de coutrouer.inuesti.licet glo.allegauerit in titu.qui succes.tenean.τ male.τ hoc voluit tota ista glos.vsq; ad finem.de quo plene dixi in.d.§.cum autẽ.in tertio notabili.¶Oppo.cum glos.fina.contra istum text.in principio.dum presupponit quod etiam si ego vasallus alienaui portionem meam quod dabiꝭ mihi sacramentũ sed ꝯtra qꝛ sacramentũ defertur possidẽti rõne possessionis:vt ꝓbaꝭ.š.ti.prĩo.post ṗn.Ibi inopia tñ τc. Soluit ista glossa tribus modis.τ primo quod ista alienatio sumatur hic improprie vcꝫ pro locatione;vt qꝛ locaui partem meã alicui colono:τ sic in eum transtuli detentionem tamen possessio est apud me quia possideo eam.vt in.l.male agitur.C.de prescriptio.xxx.anno.vł quia alteri infeudaui quod mihi licet.vt.ĩ. de capi.conra.in.§.preterea.quo casu possideo ciuiliter ius directum.Secundo soluit gloss.quod cõtrarium procedit vt sacramentum deferatur possidenti quando esset contentio de feudo: sed hic non erat principaliter contentio de feudo sed de qualitate ipsius feudi vcꝫ an esset paternum vel nouum quo casu defertur sacramentum agnato licet non possideat vt hic.τ de hoc.ĩ. si de feu.fue.cõtrouer.in.c.j.Tertio soluit gl.qꝺ aut vasallus nihil possidet τ tunc procedat contrariũ siue possideat dominus siue nõ.aut possidet pro parte τ tũc sibi deferatur pro alia parte vt hic.Et secundũ hanc tertiam solutionem nõ est necesse intelligere qꝺ iste vasallus alienauit portionẽ fratris defuncti:sꝫ suam partem retinuerat τ possidebat:τ per hoc habes totam istam gl.expeditam vsq; ad finem.¶Sed doc.addunt aliam solutionem τ meliorem vt intelligamus quod vasallus alienauerat partem suam feudi tradẽdo eã domino τ recipiẽdo aliam rẽ pro cambio loco illius partis alienate a domino quo casu habeꝭ pro possessore.arg.ff.de vsufruc.l.non vtitur.τ in.l.seq.τ sequẽ.τ hec solutio probatur in.d.§.cũ aũt.vbi est casus.Addit And.de yser.aliũ intellectũ vt ista litera stet proprie intelligẽdo in vera alienatione:vt quia alienauit partem suam cũ consensu domini:vnde preciũ succedit loco rei:vt.ff.de peti.hered. in.l.si rẽ.vnde dabitur sibi sacramentum pro alia parte:sicut si possideret partẽ alienatã postquã feud.erat paternum probãdo stetisse in possessione per annum.Itẽ dicit ipse si alienasset sine cõsensu domini partẽ suam τ illam perdidisset per.l.j.ĩ.de probi.feu.alie.per Fede.Nam quia perdit solum partem alienatã vt.ĩ.de vasallo qui contra constitu.lotha.feu.alie.in principio nõ debet fieri sibi preiudiciũ in portione fratris sui que nũc sibi aperitur.Nec est assignare rationem diuersitatis quare magis deberet sibi deferri sacramentũ si possideret partem alienatam quã si ipsam desijt possidere dummodo probet qꝺ vt paternum possidet per annum τ alia sunt que moueant iudicẽ ad itb deferendũ:vt.ĩ.de consue.rec.feu.in.§.sacramentũ. ¶Opp.ab extra quod imo ratione partis nõ deferatur sacramentum:sed est necesse quod possideat totũ:vt.š.de cõtrouer. inuesti.in.§.si vero.facit.l.prima.in.§.iulianus.ff.de ite.actuq; priua.τ.C.quãdo τ qui.quarta pars debe.in.l.secunda.in.§.primo.Sol.interdũ cõtrouersia est de toto feu.vniuersali:τ tunc est necesse qꝺ quis possideat totũ:vt in contrarijs.Interdũ est cõtrouersia de sola parte:τ tũc super dicta parte deferꝭ sacramentũ postq; est in possessione residui.argu.in.l.que de tota.ff. de rei vendica.τ.ff.pro derelic.in lege an pars.τ.ff.de fundo instructo.l.fundus.τ.ff.de seruitu.l.si tam angusti.
¶Ultimo ad materiam presentem adducas alia que dixi.ĩ.si de feu.fuc.cõtrouer.in.capi.j.τ in.d.§.cum autem.š.de contrprincipal.uer.inuest.et in copiosis remissionibus quas in vtroq; locorũ predictorum adduxi.

¶De alienatione feudi. Rubrica.

¶Quia sepe ex alienatione feudorum oriuntur contentiones inter dominum τ vasallũ de quibus proxime dixerat:vt probatur.ĩ.de aliena.feu.pater.in prin.τ in.§.j.Jccirco post titulos precedẽtes tractantes de dictis cõtentionibus subiunxit istã rubricam de alienatione feudi τc.

1 ☞ Vasalli quare olim maiorẽ ꝙ nũc habuerint autoritatem.
2 Partis appellatione dimidia intelligitur.
3 Licet in parte quod non licet in totum.

Si clientulus. Vasallus poterat olim iure isto ex titulo liuelli alienare feud.suum vsq; ad medietatem etiam sine domini voluntate.Hodie autem per legem Lotharij est prohibita ois feudi alienatio siue in parte:siue in toto:licet mediolanenses dicant contrarium quod vasallus possit alienare feu.suum etiam in totũ absq; domini voluntate.hoc dicit vsq; ad.§.idem potest.Premitte ad intelligentiam huius litere id qꝺ dixi supra qui.mod.feud.amit.in.§.aut si libellario.ꝑsertim in euidentialibus.τ in prĩo τ secundo notabili τ statim dicam in primo notabili.¶In textu ibi:clientulus idest vasallus:prout late declaraui.š.titu.ij.in princip.in penul.notabili. Ibi hoc facere scilicet iure isto.Ibi amit.scilicet pro parte tantum alienata.vt.ĩ.de vasal.qui contra constit.lotha.feu.alie.in capitulo primo in princi.τ ibi dixi in vltima oppositione.Ibi nõ valebit scilicet ipso iure.vt no.š.de successione feu.in.§.hoc quoq;.Ibi alienare scilicet vsq; ad medietatem.Ibi de libello id est de cõtractu emphiteotico.vt dixi.š.in.§.aut si libellario. qui.mo.feu.amit.Ibi derogatuꝫ id est qꝛ hoc hodie corrigitur cũ neq; medietas neq; aliqua pars possit hodie sine domini voluntate alienari:τ sic quantum ad materiam alienationis feudi parum valet hodie iste tex.Et aduerte quia hic versicu.huic consuetudini τc.fuit additus in isto tex.a compilatoribus:qñ non deberet esse de isto tex.antiquo.sed potius deberet suppleri loco glosse.τ hoc voluit glo.hic posita.Ibi considerãtes.dic qꝺ rõ quare moti sunt mediolanẽses fortassis fuit ipsa natura libelli:qꝛ perpetuus est.Sed tamen errant qꝛ hoc est ꝯ natu-

1 rem feudorũ. ¶ Nota ꝙ olim vasalli habuerunt maiorem autoritatem ⁊ bailiã in feudis quã habẽt hodie: quoniam olim ƀz diuersas cõsuetudines curiarũ poterãt alienare eorum feuda. vt ĵ. qualiter olim feu. po. aliena. in princi. Nam in aliquibus curijs alienare poterant totũ. In quibusdam partem prout eis placebat etiã sine domini volũtate infra quid iuris sit si post alienat. feu. vasal. id recupera. ĩ. c. j. In aliquibus alijs curijs poterãt alienare solũ ad medietatem ⁊ necessitate suadente. vt in dicto titulo qualiter olim feu. po. aliena. in prin. In nonnullis etiã curijs poterãt alienare solũ per libellum ⁊ vsq̃ ad medietatem. vt hic ⁊ in. d. §. aut si libellario. Hodie aũt restricta est omnis potestas vniuersaliter ꝑ legem generalem Imperatoris Lotharij que est de ꝓhibi. feud. aliena. ꝑ Lotha. in. l. j. ⁊ roborata. ⁊ strictius in lege Imperatoris Federici. vt. ĵ. de ꝓhibi. feud. aliena. per Fede. in. l. j. ⁊ in glo. finali hic posita. que hoc sensit vcꝫ vt hodie nullo mõ possint vasalli eorũ feuda in totũ vel pro parte alienare aliquo titulo sine licẽtia ⁊ volũtate dominorũ. vt in dictis legibꝰ. Non tamen extendas ꝑdicta ad alienationẽ ex ti. infeudatiõis. quia ⁊ olim ⁊ hodie potest vasallus feud. suum alteri infeudare. vt in. c. j. in princi. qualiter olim feud. pot. aliena. ⁊. ĵ. de capi. corra. in. c. ij. in. §. similiter. ⁊ plene nota. ĵ. de capi. corra. in. §. preterea.

2 ¶ † Nota ex isto text. in prin. ar. qđ in materia consuetudinis

a vel statuti appellatiõe partis [a] intelligimus de dimidia: facit ꝙ nota. in. l. serui electione. in. §. fi. ff. de legatis primo. ⁊ quod dixi.

3 s̃. de controuer. inuesti. in. §. cum aũt. in tertio notabili. ¶ † Nota qđ aliqđ est licitum pro parte quod non licet in totũ: hoc colligit glo. prima hic posita. que ad hoc allegauit plures cõcordãtias. ⁊ dic vt in ea. ¶ Quero cum gl. ij. an hodie pignoratio feudi sit licita vsq̃ ad medietatẽ. Et hec gl. arguit primo quod nõ: per istũ text. in eo quod presupponit qđ solum allibellatio sit ꝑmissa. Nã qui vnum includit videtur omnia excludere. sicut ecõtra. l. cum pretor. in princ. ff. de iudicijs. igitur presupponit quod etiã pignoratio sit prohibita quod patet etiã ratione quia ap-

b pellatione alienatiõis [b] continet etiaꝫ obligatio pignoris: vt. s̃. quib. mod. feu. amit. in. §. rursus. merito non videtur posse feud. pignorari sicut nec alienari: vt. l. fin. C. de re. alie. non alie. cum si. Confirmatur hoc per tex. in. l. j. post princi. ĵ. de probi. feud. alie. per fede. In contrarium determinat glo. qđ imo vsq̃ ad medietatem possit etiã hodie feud. pignorari sicut olim poterat: vt in d. §. rursus. Non ob. d. l. j. de probi. feud. alie. per fede. quia loquitur de fraudulenta pignoratione seu alienatione vcꝫ quãdo vasallus volebat in totũ alienare vel pignorare quibus casibꝰ non licet: secus autẽ si pignoratio vel alienatio fiat sine fraude vel ꝓ parte vsq̃ ad meditatem quo casu bene liceat: vt in. d. §. rursus. Et eodẽ modo respõdendũ ad. l. fi. C. de re. alie. non alie. ⁊ ad hoc adaptatur dicta regula qđ multa licent pro parte que in totuꝫ non sunt permissa. Non ob. iste tex. qui includit solum ꝯtractuꝫ libelli tanq̃ licitum: qꝛ dum text. iste fecit mentionem de libello debemus subaudire etiã quasi dicat nõ tantum potest feu. obligari pro pignore sed etiã ad libellum: ⁊ hoc voluit tota ista glo. que tandẽ se remisit ad ea que dixit circa predicta in summa py. sub rubrica quarta dicte summe. Et aduerte qꝛ ibi Py. ⁊ glossator noster tenuerũt contrarium vcꝫ vt hodie nullo modo neq̃ in totũ neq̃ in aliqua parte fiat pignoratio feudi per vasallum sine licentia domini per dictaꝫ. l. j. de probi. feud. alie. per fede. ⁊ ista est veritas quicquid dicat hic Pyl. ⁊ ista glos. ĵ. §. proximo. que hoc idem tenet. Quoniam dicta lex loquitur simpliciter ⁊ indistincte ⁊ generaliter: vnde non est nostrum ipsam distinguere vt. l. de pretio. de pub. Maxime quia venit ad correctionem iuris antiqui quod patet quia si Imperator intellexisset ipsam de fraudulenta pignoratiõe expressisset sicut fecit in. §. calidis. ⁊ facile fuisset sibi h̓ dicere vt in. l. j. in. §. finaũt ad deficiẽtis. C. de cadu. tol. ⁊ extra de trãsla. inter corpalia. Et hãc partẽ vr̃ tenuisse gl. in. d. l. j. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fede. ⁊ vide qđ ibi dixi in scđo not. ⁊ in. d. §. aut si libellario. in scđo no. ⁊ in hãc sñiam residet Ja. de bel. ⁊ cõiter doc. Quid autẽ ecõtra an dñs posset pignorare ius suũ directum qđ hꝫ in feudo. dic vt dixi in. d. l. j. de ꝓhi. feu. alien. ꝑ Fede. in prima gloss. ¶ Ultimo ad materiam presentẽ videas in pluribꝰ remissiõibus quas adduxi ĩ. d. §. aut si libellario. ⁊ qđ dixi in. §. rursus. in. d. ti. s̃. qb. mo. feu. amit. ⁊ in remissionibꝰ ibi adductis. ⁊. ĵ. q̃ fuit prima cau. bñfi. amit. in. §. fi. in cõclusionibus ⁊ qđ dicã. ĵ. in. §. seq. ⁊ seq. Et circa materiam alienationis. vide. ĵ. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fede. in prin. ⁊ in remissionibus ibi in vtroq̃ iure descriptis.

1 ¶ Uasallus feudum in ecclesiam quare allibellare non possit.
2 Translatio fit in priuatum que in ecclesiam haudquaq̃ fieri potest. ⁊ nume. 6.
3 Libelli natura est contractum perpetuum esse.
4 Ecclesia immortalis creditur.
5 Uasallus feudum quando pignori obligare possit.
7 Bona ecclesie alliuellata centum annorum elapso curriculo ad dominum redeunt.

a ¶ Applĩone ptꝫ. Adde domi. ĩ. c. ij. de deci. lib. vj. Ab. ĩ. c. cum sint hoĩes. e. ti. Ab. ĩ c. sup eo. de eo q cogno. ꝯsan. vx. sue. Bar. ĩ. l. j. C. qñ ⁊ quibus.

b ¶ Applĩone alienatiõis. adde an venit hypotheca. vide ꝑ Soci. cõsi. lxxv. ĩcip. circa ꝑsentẽ cõsultationẽ. in. j. volu. Et an ꝯtinet oĩs Sctꝰ ex q̊ trãsfert dñiũ. vide ꝑ Ang. ĩ. l. sicut. ĩ. §. vẽditionis. ff. q. mo. pi. vel hypo. sol.

c ¶ Eccl̃ia nũq̃ morit. adde. c. liberti. iũcta gl. ĩ xij. qđ. ij. ⁊ in. c. si gratiose. iuncta gl. ĩ vbo morit. de rescript. li. vj. ⁊ ꝑ arch. ĩ. c. petisti. ĩ fi. vij. q. j. nec vnq̃ eccl̃a ꝑt cẽ eccl̃ia. vt in. c. eccl̃ia. ad fi. xxiiij. q. j. ⁊ gl. j. ad fi. ĩ c. a recta. ea. cã. ⁊ questio.

Inde potest.

Inde potest. Continuat materiam preceden[...] adaptatur ad proxime dicta [...] do secundũ glo. primã hic positam. in princi. vcꝫ quia [...] xime dixit qđ sola alienatio facta per libelluꝫ est pmiss[...]

1 † Ideo sumpta inde occasiõe dicit qđ predicta non hab[...] in ecclesia: quoniã vasallus non potest allibellare feud[...]

c in ecclesiam ⁊ est ratio: quia ecclesia nunquã moritur [...] quens nũquã esset spes qđ dictũ feud. reuerteretur ad [...] ⁊ hoc est qđ voluit dicere dicta gl. prima hic posita in [...] pio. ⁊ in summa hoc intendit. licet esset licitũ vasallo [...] vsq̃ ad medietatem feudi sui imperpetuũ libellum [...] men prohibitum erat concedere in ecclesiam. hoc dicit [...] qđ etiã iste. §. loquitur ꝑm iura antiqua. quoniam ho[...] nõ est differentia inter ecclesiam ⁊ priuatum cuꝫ hodie [...] indistincte prohibeatur alienare feu. suum seu partem [...] etiam per libellũ sine licentia domini: vt. ĵ. de ꝓhi. feu[...] fede. l. j. in princi. ¶ In text. ibi: presumi vnde sumatur [...] sumptio declaraui supra ꝑm gloss. hic positam. in princ[...] clientulus idest vasallus: vt dixi. s̃. quib. mod. feu. amit[...] si libellario. Ibi de feudo suo dic. i. de medietate feu. [...] sit dubitatio cũ etiam in priuatuꝫ non potuisset alli[...] vsq̃ ad medietatẽ: vt supra in principio tituli patet [...] obseruandũ. s. quod vasallus possit libellare priuato [...] tuum libellum. Ibi perpetui libelli. i. ex natura libell[...] ctus q fit in perpetuum: vt in. l. j. ff. si ager vectigal. [...] scilicet de facto non autem de iure cum tam de iure [...] humano qs teneatur seruare iustitiam: vt in. l. j. ff. quod [...] iuris. ⁊. ff. de iusti. ⁊ iure. in. l. iustitia. ⁊ prima di. c. j. ⁊ [...] huius versi. est talis. Nam iustitia esset qđ res sine feud[...] ni nõ alienaretur sine sua voluntate: vt in. l. finali. in fi[...] ctis. vnde cum cõceditur quod alienetur per libellum [...] priuato obuiatur iustitie predicte per ipsum priuatum [...] sustinetur hoc propter consuetudinem rationabilem [...] princi. Et est ratio quia est spes quod quandoq̃ ad [...] uertatur: vnde si grauabitur dominꝰ vt supra releua[...] qꝛ feu. redibit ad eum vasallo moriente sine filio ma[...] descendẽte vt. ĵ. §. primo. facit. l. eũ qui. ff. de iureiur[...] naretur per libellum ꝑpetuum ecclesie tũc bene [...] domino sine aliqua spe rehabẽdi qꝛ ecclesia nunq̃ [...] here heredẽ. Nam ecclesia est eadem que fuit a ce[...] tro. arg. l. cum ꝓponebatur. ff. de iudi. Et iccirco [...] qđ ecclesia q̃ est cultrix ⁊ adiutrix iustitie in alijs [...] nare iustitiã aliorum vt perpetuum dãnum domi[...]

2 inferat accipiendo ad perpetuum libellũ. ¶ † Nota [...] quo aliqđ trãsfertur in priuatũ ꝙ in ecclesiam tra[...] test. Et ratio reddit hic in litera qꝛ si transferret in [...] quã de facili reuertitur ad dominũ cũ ecclesia ⁊ do[...] nõ põt mori. Sed aduerte ad hanc rationem qꝛ ꝑm [...] ⁊ Nico. de neapo. nõ videt concludere per regulam [...] resoluto iure datoris resoluat ius acceptoris. Et sic [...] sie vt supra quib. mod. feu. amit. in. §. rursus. Sed po[...] hanc rationẽ hoc modo vcꝫ qꝛ priuatꝰ potest cõmittere [...] culpas ꝓpter quas feudum redibit ad dominum vt [...] quibus mod. feud. amit. per totum. ⁊ infra que fuit [...] benefi. amit. per totum. Que quidem culpe per eccle[...] non possunt ⁊ sic de facili non ita amitteret feudum [...] delictũ clerici seu ꝑlati nõ ꝑiudicat ecclesie vt. ĵ. de ca[...] ne. Uel possumꝰ dicere vt puto ꝙ iste text. nõ habuit [...] dñꝫ feudi sꝫ habuit respectũ ad ipꝫ vasallũ infeudã[...] lat dñꝫ ad quẽ dictus libellus perpetuꝰ factꝰ in eccl[...] uersurus ⁊ isto modo intelligẽdo dictam regulaꝫ [...] datoris ⁊c. nõ obstabit. Assignantur etiam alie ratio[...] quare aliud in ecclesia quam in priuato qꝛ ecclesia [...] ⁊ alienatio nõ debet fieri in potẽtiorẽ qui de facili [...] sarium: vt. ff. de verbo. obliga. l. si ita quis. in. §. ea le[...] tis. co. l. ij. Item qꝛ etiam ex conuenienti facilitate ec[...] setur persona idonea: vt no. in. l. j. ff. si quis in ius vo[...] Bald. Item quia ecclesia habet multa priuilegia. [...] lius est litigare cũ ea quã cum priuato: ⁊ ideo in hu[...] tractu excipiunt ecclesie ⁊ multe alie persone de qui[...] in. l. fina. C. de iure emphi. ⁊ extra de loca. in. c. potuit. [...] ecclesia succedat in feud. dic per Bald. in aut. nisi. C. [...] dixi in capi. j. de milite vasal. qui arma bellica depo[...]

3 ¶ † Not. ꝙ natura libelli est quod contractus fit per[...] quo infert Bald. qđ vbicunq̃ in alio nostro contr[...] qua res sit concessa ad libellum qđ intelligatur perp[...] est hic. Et licet iste text. hodie corrigatur quantum a[...] nem: vt dixi. s̃. tamen ex lege correcta remanet ratio [...] di: vt no. glo. in. l. j. ff. de coniungen. cum emancipa[...] batur hoc etiã ex lege non correcta: vt est casus in [...]

4 adeo. ⁊. ff. si ager vectigal. in. l. j. ⁊ per totum. ¶ † [...] nũquaꝫ moritur: sed semper est vt hic ⁊ in. c. si gra[...]

li. vj. Simile dicimus de imperio in autẽ. quomodo oportet episcopos. in. §. licentia. in fine. ¶ † Quero cũ gl. prima ĩ ver. per hoc datur ⁊c. an vasallus possit obligare pignori suum feud. Et rñdet glo. arguendo dicens primo videretur quod nõ per istũ tex. qui permittit solum ad libellationem ergo excludit omneꝫ aliã alienationem. vnde cũ oblig. pignoris cõtineatur appellatione alienationis. Igitur ipsa pignoratio videtur prohibita. Sed cõtrarium determinat glo. ista vt pignoratio feu. sit permissa qꝛ ꝑ pignorationem nullum transfertur dominũ in creditorem: sed remanet apud debitoreꝫ pignorantem adeo quod si pignus periret esset periculum ipsius debitoris. vt. C. de pigno. actio. l. pignus. Et sic patet non esse verum quod pignoratio sit proprie alienatio. ⁊ hoc voluit tota ista glo. vsq̃ ad finem. Sed tu meliꝰ dic de hac questione vt dixi. s̃. eodem in principio in questiõe gl. ¶ † Oppo. cum gl. secunda quoniam hic presupponit quod ecclesia fit deterioris conditionis quam priuatus cum in ecclesiaꝫ non possit transferri illud ꝙ potest in priuatuꝫ quod est cõtra ea que habentur in. l. finali cũ ibi no. C. de sacrosan. eccl. Sol. dicas licet ista gl. non soluat quod vbi est par ratio in priuato ⁊ ĩ ecclesia: tunc maius priuilegiuꝫ habeat in ecclesia vt in cõtrario. Sed vbi in priuato est maior ratio: tunc secus vt hic. Nam cum hic datur priuato sine voluntate domini fit solum derogatio legis. Sed cum datur ecclesie. tunc in totum abrogatur lex cuꝫ nõ fit amplius spes redeũdi. arg. ff. de verbo. signi. l. derogatum. ⁊. C. de preci. impera. offe. in. l. secunda declaraui. s̃. in primo notabili. ¶ Oppo. cum glo. si. quod imo ecclesia contra iustitiam patiatur aliquid fieri in alium: vt probatur. xiiij. qõne. v. in ca. deniq̃ vbi ecclesia nõ tenetur iuuare aliquẽ cũ detrimento alterĩꝰ. Solũas licet glo. non soluat quod imo dictum decretum concordat qꝛ satis est qđ ecclesia velit omnibus prodesse ⁊ neminem ledere vt ibi. Nam cauendum est quod nulli consulatur cuꝫ iniuria alterius. xxij. qõne. ij. primum quia nõ debet vnum altare cooperiri [a] ⁊ aliud discooperiri vt ibi ⁊ in. l. secunda in fin. C. de his qui latro. occulta. vnde non essent si iustitia fieret cũ iniuria alterĩꝰ. l. iustitia in. §. iuris precepta. ff. de iusti. ⁊ iure. ¶ Opp. ab extra ꝙ imo iste text. non bene dicat in eo quod in ecclesiam non possit trãsferri feu. iure libelli cum videatur esse cõtra libertatem ecclesiarum. ⁊ per consequens nõ debet tenere. vt in auten. cassa. C. de sacrosanctis ecclesijs. Solutio negatur quod sit contra libertatẽ ecclesiarum cum habeat in se ciuilem ⁊ naturalem rationeꝫ de qbus. s̃. dixi. Item quia laici hoc statuerunt super re sua durante sua respectu proprietatis. ⁊ sic non est contra iura ecclesiarũ secũdum Bal. facit quod dicunt doct. in. l. deo nobis. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. l. finali. C. de pactis. ¶ † Oppo. quod imo bona alliuellata ecclesie possint reuerti ad dominum saltem per centum annos. l. an vsusfructus cum ibi not. ff. de vsufru. Solu. ibi loquit in vsufructu qui multis modis finitur hic in contractu libelli qui de sui natura perpetuus est: vt. s̃. dixi. ¶ Quero ab extra nunquid ecclesia possit cadere a liuello sibi concesso propter canonẽ nõ solutum. ⁊ videretur quod nõ. l. placet. C. de sacrosan. ecclesijs. Sꝫ in cõtrarium est veritas: quia ista resolutio inest ex natura cõtractus. vt. ff. locati. l. quero. §. inter locatorem. ⁊ tenuit glo. in. c. potuit. de loca. Nõ ob. d. l. placet. quia loquitur in tributo quod venit ex dispositiõe legis. hic loquimur in canone quod venit ex natura contractus. Alias sequeret qđ ecclesia posset rem retinere ⁊ pensionẽ nõ soluere de facto quod est falsum: qꝛ ecclesia debet colere iustitiã vt hic. vnde ergo istud quod hic dicitur quod ecclesie nõ potest cõcedi eo quia nõ potest desinere: est intelligendum ipsa ecclesia implente ex parte sui debitum suum secundũ Bal. ¶ Quero an ea que hic dicuntur de ecclesia habeant locũ ĩ ciuitate ⁊ dic quod sic secundum Jac. de bel. quia ciuitas nõ desinit esse de facili. vt. d. l. an vsusfru. ⁊ quia difficile est cum ciuitate litigare sicut dictum est. de ecclesia. facit quod dixit Bal. in aut. nisi. C. ad trebel. ¶ Ultimo ad materiam presenteꝫ de libello cõcedẽdo in ecclesiam: vide Jac. de ardi. in titu. qui. mo. feu. amit. sub rubricella. an emphiteote vel libelli cõtractus prohibeatur. Ad materiam vero de ecclesia que debet esse cultrix iustitie: vide text. ĵ. de statu. ⁊ consue. contra liber. eccle. tollẽ. ĩ princip. ⁊ quod ibi dixi. De materia vero ipsius contractus libellarij videas in remissiõibus quas dedi supra proxime in prin. ti. ⁊ quod ibi dixi.

¶ Sine herede verbum in materia feudorum quid importet
Agnatis conceditur quod extraneis denegatur.
Heredis nomine qui veniant.
Feudum in quos transferatur agnatos.

Et si clientulus.

Et si clientulus. Continuatur cum superioribꝰ hoc modo quoniã supra proxime dixit qualiter vasallus poterat isto iure alliuellare feu. suum alteri vsq̃ ad medietatem etiam sine voluntate domini. Nunc vero in isto. §. dicit quod si dictũ feuduꝫ alliuellauerit dicto modo alicui extraneo vsq̃ ad medietatẽ sine volũtate domini ⁊ postea moriatur sine filio masculo: qđ tunc dictũ feudũ libere reuertatur ad dominum ⁊ resoluetur dictũ ius illius extranei qui ad liuellum accepit dictam medietatẽ ipsius feudi postq̃ resolutũ est ius ipsius quondam vasalli datoris. Et hoc vult prima ps vsq̃ ibi si vero. Et in illa parte dicit qđ si dictꝰ vasallus fecisset ꝑdicta cũ volũtate dñi: tũc dato ꝙ postea moriat sine filio masculo nihilominꝰ remanebit firmũ ius ipsiꝰ libellarij acceptoris: ⁊ hoc vult secunda pars vsq̃ ibi fratri. Et in illa tertia parte referendo se ad primã partẽ. In eo qđ dixerat de alienatiõe facta sine dñi volũtate dicit qđ si dictus vasallus alienasset ẽt sine volũtate dñi dictũ feu. suũ paternũ suo fratri vel nepoti q alias successuri erãt in dicto feudo qđ quãq̃ iste vasallus moriat postea sine filio masculo nihilominus nõ reuertit ad dñm ⁊ hoc vult vsq̃ ad. §. in feudo ⁊c. Et hec sufficiant ꝑ diuisione ⁊ summario. ¶ In tex. ibi clientulus. i. vasallus vt dixi. s̃. §. primo. Ibi libellũ. i. in emphiteosiꝫ dederit: vt dixi ĩ. d. §. s̃. primo. Ibi vel aliud. i. aliũ contractũ. Ibi voluntate subaudi ⁊ in ꝑsonam extraneã. vt differat a ver. fratri vero ⁊c. qui infra sequit: qui quidem versiculus scđm verã lec. ꝯtinuat cũ isto principio ⁊ refert hic. Ibi ad dñm subaudi libere. Ibi alienatio subaudi etiam vasallo mortuo sine herede masculo. Ibi fratri vero. Iste versiculꝰ hꝫ tres lecturas. sed illa est vera: vt referatur ad primã partẽ huiꝰ. §. vbi vasallus alienauerat extraneo sine dñi volũtate: quo casu reuertat ad dominũ si moriat sine herede: sꝫ

a hoc fallit qñ alliuellasset fratri vel nepoti seu alteri agnato suo qui similiter erat successurus in dicto feu. qꝛ tunc dato qđ vasallus moriat sine herede nihilominꝰ nõ reuertit ad dominũ: vt hic. Ibi nepoti. i. filio fratris. Ibi per libellũ facta subaudi

1 valet sine domini volũtate vt in gl. ¶ † Not. ex isto tex. notabili quod in materia feudali verbũ sine herede interpretatur. i. sine filio masculo. cõcordat. ĵ. de lege cor. in. c. ij. in fine. Et filius ma-

b scu. intelligitur de quocũq̃ descẽdente masculo ex linea masculina siue sint nepotes siue ꝓnepotes ⁊ vlteriores qñ oẽs tales cõtinent appellatione filiorũ vt in. l. liberorũ. ff. de verborum significatiõe ⁊ in glossa secũda hic posita in fine in versiculo sed tu instabis que per hoc est expedita in dicta parte: non autẽ intelligas in hac materia si descenderent ex linea feminina: vt supra q feu. da. pos. in. §. hoc autem. Et fuit ratio huius litere nõ solũ ipsa natura feudi que disponit a princi. vt heres capiatur pro masculo: verum etiam quia heres ponitur in conditione scilicet ꝙ reuertat feudũ si vasallus sine herede moriatur vnde nisi intelligeremus de filio ⁊ fuisset limitata ꝑsona ista cõditio nũq̃ fuisset extitura vt. l. ex facto. in fi. cum ibi no. ff. ad trebe. cũ vltimo vocetur fiscus tanq̃ heres. l. j. C. de bo. vacan. li. x. ⁊. C. vnde vi. l. j. ⁊ de here. decur. per totum. ¶ Not. ex prima parte qđ resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris. Nam dato quod vasallus vsq̃ ad meditatẽ licite potuisset alliuellare sine licentia domini: tamẽ si moritur sine herede resolutum est ius suum qꝛ reuertitur ad dominũ: cõsequẽter resoluitur ius liuellarij acceptoris. de quo dixi. s̃. qui. mo. feu. amit. §. rursus. ¶ Not. ex secunda parte ꝙ voluntas domini adhibita in cõtractu feudali facit ipsum contractum extendi ⁊ non resolui. Et est ratio qa ex quo consensit videtur consensisse pro acceptore in perpetuũ ⁊ pro liberis suis sicut si sibi principalr̃ feu. ꝯcessisset ad qđ facit

2 s̃. de his qui feu. dare pos. in. §. cum vero. ⁊ qđ ibi dixi. ¶ † Not. ex tertia parte ꝙ inter agnatos aliquid conceditur qđ inter extraneos prohibitum est ꝙ patet qꝛ inter agnatos permissa est feudi alliuellatio: sine voluntate dñi. Et est ratio qꝛ nõ intelligit esse proprie alienatio seu alliuellatio: sed potius q̃dã quasi refutatio vt. ĵ. de alie. feu. pa. in prin. ⁊ no. ĵ. ꝑ quos si. inuesti. in §. sed et res. de quo dic vt plene dixi. in loco preallegato. de alie.

3 feu. pa. in vlti. no. ¶ † Op. cũ gl. ꝑma. ꝙ imo appellatiõe [b] hẽdis cõphẽdant omnes liberi indistincte vt est casus in. d. l. ex facto. in fi. ad treb. So. hic loqmur in materia feu. vbi ex natura feudorũ cõprehendunt soluꝫ masculi ꝓuenientes ex masculis. Ibi vero loquimur in alio casu in quo secũdum subiectã materiã comprehendunt diuersimode: quoniã interdũ cõprehendunt solũ liberi vt ibi: interdũ cõprehẽdunt oẽs heredes in infinitũ. interdũ ꝯprehendit solũ primus heres. ⁊ ad predicta allegauit ista gl. plures concordantias vsq̃ ad fi. sed tandẽ remittendo. de isto brocardo ad libellum disputatorium Pylei. Sꝫ tu in hac materia sic concludas secundum Jaco. de bel. qđ regulariter appellatione heredis comprehendunt omnes successores in infinitum. l. heredis appellatio. ff. de verb. signi. ⁊. l. fina. C. de here. insti. Sed ista regula fallit in tribus casibus q ponũtur in. l. sciendũ. ff. de verb. sign. ⁊ ibi no. ⁊ in alijs duobus qui notã. per glo. in. l. qui per successionem. ff. de regu. iu. Et in alio casu posito in dicta. l. ex facto. in fine. Et in casu nostro hic posito in materia feudali. De q̃ materia ꝑ doc. ĩ. d. l. ex facto. ⁊ in. l. finali. C. de here. instituendis. ⁊ per Bald. in. l. si in personam. C. de fideicommis. ⁊ in. l. penul. C. de liber. ⁊ eorum liber. vbi enumerat quot modis capiatur hoc verbum heres ⁊c. ⁊ in lege. j. ff. de rerum diui. q. xxxiij. ⁊ vide in. c. j. ĵ. de feu. non hñte ꝓpriaꝫ

a ¶ Nõ dꝫ vnũ altare cooperiri. Adde cle. qꝛ ꝯtigit. de reli. do. bal. ĩ. c. cũ oli in ij. col. de ꝯsue.

b ¶ Appellatiõe hẽdis. adde an venit hẽs heredis. vid bar. ĩ. l. gallꝰ ĩ. §. ẽt si parẽte. ff. de liber. ⁊ postb. Bar. in l. luciꝰ. ff. de leg. iij. Cy. ⁊ Bal. ĩ. l. annalibus. C. de leg. Old. ꝯsi. xxi. incipien. thema tale est testator habet fratrem. an. consi. clxxv. inci. charissime frater. Pet. de Ancha. consil. cxxij. ici. ĩ christi nomine pro ⁊cõtra ⁊ an venit filius naturalis vel spurius legitimatus ad feuda. vide rapha. cu. consi. ccxvj. incip. reuerendus pater dominus episcopus vicentinꝰ ⁊ an veniũt tantum descendentes. vide per Bal. cõsil. ccxxv. incip. viso testamento. in quarto volu. ⁊ an venit fiscus. vide tex. in. l. heredi licere. de eui. ⁊ an venit institutus ⁊ substitutus. vide per Bar. in. l. vt iurisiurãdi in §. si liberi. ff. de ope. lib. Angel.

⁊ Pau.de ca.i.
l.qdā.i.§. nihil.
ff.de edē. Paul.
d ca.i.l.qties.C.
de here.isti.Sa
li.i.l. ij.i.xx. q.C.
de iu.emph.ale.
de imo.cōsi.viij.
icip.visis subti
lissimis dubita
tioib⁹ in tertio
vol.Et an veni
unt paupes.vid
p Bar.i.l.q libe
ris.i.§.hec vba.
ff.d vul.⁊pup.⁊
an veniūt descē
dētes vl' ex̄nei ex
testō vel ab inte
stato.vid p car.
zab.i.c.i pn̄tia.d
pb.⁊ p ang.cōsi.
cccviij.icip.egre
gie.⁊ an largo
mō venit amita.
vide p Jaso.i.l.
q stipulat⁹.ff.si
certū pe.Et an
venit singularī
successor vide p
Bald.i.repe.c.si
pf.de test.li.vj.i
xviij.col.

naturā feu. ¶ Opp.cū.gl.ij.nam hic dicitur q vsq ad medietatem pōt vasallus licite feu.suū alteri alliuellare:sed tamē subiūgitur q si moriat sine herede q nihilomin⁹ reuertit ad dn̄z.Et sic psupponit qd legitime factum est nihilomin⁹ sit punibile cōtra legem.l.grachus.C.de adul.Soluit ista glo.duplr.Et primo q istud nō cōtingit in casu nostro respectu alienationis facte legitimo modo:sz eo respectu q mortuus est vasallus sine herede vbi ex natura cōsuetudinis feudalis feu.dz ad dn̄m reuerti sicut alibi ptz per exemplū de minore qui restituit ex eo qd contraxit ⁊ contrahendo deceptus est:non aūt si delinquēdo dolose aliqd fecit.l.ex causa.in.§.nūc videndū.ff.de mino.Scdo soluit glos.q hic nulla est aliqua punitio:sz hoc operat natura feu.i quo succedūt solū masculi ⁊ nō femine:⁊ hoc voluit ista gl.vsq ad vers. sz tu instabis.Quare aūt dixerit de feudo recto dic ad drīaz feu. cōditionati in quo posset inesse talis qualitas q etiam femine ⁊ alij quā masculi descendentes possent admitti sm conditionem adiectā in ipso feu.de quo plene per gloss.in.c.fi.j.de capi.corra. Verū quantū ad ppositum nostrum in hoc feudo recto fit resolutio cōtractus accipiētis postq est resolutū ius ipsius dantis morientis sine filio masc.vt hic ⁊ in.§.rursus.s.qui.mo.feu.amit. ¶ Quero cū glo.fi.de intellectu in vsi.fratri vō ⁊c.Et respōdet glo.intelligēdo tribus modis.Primo modo referēdo ad prin. isti⁹.§.vt posui in casu vcz q si alienatio vel alliuellatio fiat fratri vel nepoti seu alteri agnato ad quē feu.erat reuersurū q valet etiā sine dn̄i volūtate.⁊ iste intellectus primus verus est ⁊ pbat in.c.j.j.de aliena.feud.pa.Secundo modo intelligit vt referatur ad ea que prime dixerat de alliuellatione facta cum voluntate dn̄i que si fiat fratri vel alteri agnato ad quē feu.erat recasuruz qd valet.Sz ista positio lz in se sit vera:tamē non est congrua q frustra tunc quererent an fiat cum voluntate domini:qm̄ si fieret etiā sine volūtate domini valeret per ea que dicta sunt:⁊ pbat in.l.j.de pbi.feu.alie.per Fed.a cōtrario sensu.Tertio mō intelligit q referat ad.§.sequentem vcz loquat de feu.mar.⁊ ducat⁹ q feuda si alliuellentur per vasallū fratri vel nepoti q tūc erunt valida.⁊ sm hāc expositionē ver.in feu.⁊c.qui statim sequit nō deberet legi pro.§.sz prima expositio tenēda est sm glo.⁊ bene q ex predictis est expedita vsq ad fi.⁊ de hoc dixi.s.in vltimo not.

4 ¶ † Quero ab extra vtrū alienatio feudi possit fieri in quoscūq agnatos etiā remotiores qui successuri non sunt ex prima feudi cōsistentia in ipso feu.⁊ super hac qōne Bal.hic multa dicit pro ⁊ cōtra adducendo plura ⁊ varia consilia hincinde ⁊ tandez cōcludit q in perpetuū nō possit dari nisi primiori agnato ⁊ pro hoc vide qd dixi in.c.titi⁹.j.si de feu.fue.cōtro.⁊.j.de alie.feu.pater.in princ.⁊ in.d.§.sz ⁊ res.j.p quos fiat inuesti. ¶ Vltimo ad materiam presentez adducas plures qōnes que tanguntur per Bal.in.l.liberti.C.de op.li.vbi omnino videas.⁊ ibi etiā p Cyn. ⁊ per gl.⁊ doc.in.d.l.ex facto.in fi.ad treb.⁊ Bart.in.l.gallus.§. ⁊ bene.ff.de lib.⁊ posth.⁊ eundē Bald.in aut.⁊ si quis.C.de secū. nup.⁊ vide q dixi in.§.rursus.s.qui.mo.feu.amit.⁊.s.de succes. feu.in.§.hoc quoq.j.p quos fiat inuestitura.in.§.sed ⁊ res.⁊ in d.ti.de alie.feu.pa.in prin.⁊ in copiosis remissionibus ibidē adductis in vtroq iure.⁊.j.que fuit pria causa bn̄.amit.§.fi.in cōclusionibus.⁊.j.de probi.feu.alie.per Fede.in prin.⁊ quod tāgitur in Spec.de loca.in.§.nunc aliqua.ver.xiij.ad fi.

¶ Jaco.aluaro.

1 ☞ Consuetudo irrationabilis aliquo casu recipitur.
2 Feuda regalia successionem an admittant.
3 Hēdes vasalli substātiā vl' corp⁹ regalis feudi nequaq secabūt.
4 Vsurpatū verbū in bona qn̄q ⁊ nōnunq in mala sumit parte.

In feudo comita. Iste.§.sm verū intellectuz qui a doctorib⁹ approbat cōtinuat cū pcedēti.§.⁊ si clientuli.in pn̄.⁊ in eo q ibi dixerat ⁊ firmauerat regulā talē vcz q mortuo vasallo filius masculus si superest succedit in feudo patris ⁊ excludit dn̄m.Nūc vō in isto §.dicit q dicta regula fallit ⁊ nō hz locū in feudo marchie ⁊ comitatus ⁊ aliarū dignitatū in quib⁹ filius nō succedit patri:sed feuda pdicta reuertunt ad dn̄m sm regulas ⁊ rigorē iuris consuetudinarij:lz hodie videamus seruari contrariū p vsurpationē.Alij autē cōtinuāt ad ver.fratri supra proximum.⁊ isto mō nō esset hic.§.neq lr̄a grossa.Sz hec cōtinuatio nō tenet:vt dixi in dicto versi.fratri.vbi gl.declarauit pdicta vbi videas.Secundū itaq suprascriptam veram cōtinuationē in summa hoc intēdit in feudis dignitatū nō est successio de iuris rigore:lz vsurpatione contrariū obseruet.h.d. ¶ In text.ibi:vel marchie que sint iste dignitates declaraui.j.qs di.dux comes vel mar.in prin. ⁊.s.de his q feu.da.pos.in prin.Ibi rationabilem vsum idē sm rigorē iustitie ⁊ cōsuetudinis feudoꝝ.Ibi vsurpatū.i.frequēter visitatum in contrarium vcz per cōtrariam consuetudinem ob seruando vt in talib⁹ feu.succedant filij.ita exposuit gl.s.de his q feud.dare pos.in.§.⁊ q.in gloss.ij.Et similis modus loquendi
1 ponit in tex.in dicto titu.in.§.hoc quoq. ¶ † Not.hic casum in quo irrationabilis consuetudo.s.que est contra iuris apices recipitur ⁊ obseruat.Nam sm regulas iuris tales dignitates [...] quiruntur successione:sed per electionem seu cōcessionem [...] cipis vt.ff.ad leg.iul.ambitus.in.l.j.⁊ in aut.vt iudices [...] quo suffra.in.§.j.⁊ tamē per vsurpationē seruamus [...]
2 vt hic.† Erit ergo hodie ista cōclusio vā q in talibus [...] galibus dignitatem habentibus habeat locum succ[...] conclusionē firmat dicta gloss.ij.in.d.§.⁊ q.⁊ Jaco.de [...] Bal.j.ti.primo.in.c.j.Et facit p ista conclusione q [...] patio est reducta ad cōmunē naturam successionū feu[...] in dicto.§.⁊ q ⁊ probatur per.c.j.j.de feudi co.vt pred[...] raui in dicto.§.⁊ quia.in secūda oppositio.Et sm ha[...] sionē istud verbum vsurpatum positum hic in ter.sta[...] na parte licet gl.hic posita videatur senitre contrariū [...] vsurpatio stet in mala parte.⁊ per cōsequens nō sit ser[...] tractus tēporis non debeat esse cā confirmādi malas [...] dines.vt in aut.vt nulli iudi.in.§.nulli.Sed tu teneas [...] vt hodie in talibus dignitatib⁹ habeat locum succe[...] tali cōsuetudine vsurpata que capitur in bona parte [...] in.l.ij.ff.de vsuca.⁊.C.de sta.libe.vrb.ro.in.l.j.lib.xj.Et [...] verum ⁊ toleretur per principē adducitur text.in.§.p[...] catus.j.de pbi.feud.alie.per Fede.vbi presupponitur [...] habeat locum successio in talibus feu.licet diuidi nō p[...] patet ex eo qd dixit consortes ⁊c.qd verbum oportet i[...] de heredibus cū pluribus a prin.esset data vna ⁊ eade[...] tas q esset monstruosuz duo capita esse in eodē corpo[...] qm̄.extra de offi.ord.⁊ no.in.l.j.C.de offi.metro.he.li.[...] insolidū nō possunt habere.vt in.l.si vt certo.in.§.si [...] biculum.ff.cōmo.Quare intelligendū est de cōsortibus [...] redibus pluribus eiusdem feud.⁊ dato quod sint plu[...] isto casu reputātur pro vno solo cum succedant in lo[...] l.cui fundus.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ no.glo.in.c.omnes [...]
3 fue.cōtro.† Neq ipsi heredes pn̄t diuidere substantia[...] feudorum regalium.vt in.d.§.preterea.⁊ not.in.c.si [...] tra de testa.Sed iurisdictiones ⁊ curie bene possu[...] ibi dixi.Ex qbus remanet suprascripta conclusio ve[...] in talibus feudis regalibus sit successio.Quidam a[...] saluare gl.hic positam que tenet contrarium dicunt [...] habuit respectū ad tempora huius litere secundū [...]
4 successio in talib⁹ dignitatib⁹:vt hic.⁊.j.ti.si.e.i.c.j [...] ctu verbū vsurpatum dz capi in mala parte put [...] quēadmo.C.de agri.⁊ cēsi.lib.xj.⁊ extra de decim[...] Sed si velimus considerare tēpora iuris noui.s[...] tunc istud verbū vsurpatū dz stare in bona signific[...] fuerit hic additum in tex.a cōpositorib⁹ hui⁹ libri [...] li dixi.s.eo.in prin.Alij autem vt And.de yser.a[...] materia alium intellectum dicentes q interdum [...] concedūtur alicui tāquā administratori:sicut videm[...] pa q concedit marchionatū in marchia anconitana [...] cem in Ducatu spoletano.⁊ Comitē in romādiola [...] ⁊ similib⁹.⁊ tūc in vita tantum durat hec dignitas [...] ta per modum feu.mediante inuestitura.⁊ tamen no[...] pprie:sz erit sicut feudum soldate ⁊ annue prestation[...] qs di.Dux Comes vel Mar.i.c.j.i.§.fi.⁊ hoc modo p[...] ligi iste.§.⁊ glo.hic posita.⁊ isto casu verbum vsurpa[...] in mala parte quasi dicat q in talib⁹ feu.nullo modo [...] cū successio ⁊ erit ratio:q iste administrationes fine [...] rie nō trāsmittunt ad heredes sicut nec tutele vt no[...] solēt.Cū fuerit electa industria certe psone vt in.l.[...] de cad.tol.⁊ in.l.inter artifices.ff.de sol.Sed interdū [...] marchionatus ducatus comitatus vt inuestitus h[...] terra sibi infeudata sm naturam veri feu.sicut vid[...] ce Medionali in Duce Austrie:in duce Calabrie:in [...] Ferrarie:in Comite puincie ⁊ in similibus.⁊ tunc [...] ⁊ habet effectū feudi q sunt ibi terre ⁊ vasalli quo[...] nus ⁊ nō solum:vt gerat officiū Ducatus ⁊ Marc[...] Et isto casu in tali feudo bene fit successio p hered[...] ab effectu.Sed tamē talia feu.non possant diuidi [...] heredes ⁊ de talib⁹ feu.loquit dict⁹.§.ptere a.Qd in[...] nisi habeat vasall⁹ p spāle priuilegiū a principe vt [...] beat ex cōsuetudine inducta scientibus ⁊ videntib[...] tibus imperatorib⁹ fieri diuisiones.⁊ sic ex certa co[...] detur contra legem inducta.l.de quibus.in fine.ff.de l[...] ex predictis nunc habes istam materiam vltra alios [...] ⁊ consequenter nunc de facili intelligas titulum seq[...] ¶ Vltimo ad materiam presentez adducas plura q[...] pitulo omnes infra si de feudo fuerit cōtrouersia.⁊ [...] terea.⁊ infra titulo sequēti.⁊ in capitulo primo ⁊ se[...] ne per Jacobū ardizo.in summa de successione feu.[...] la i feudo regni marchi duca.comita.nō est successio [...] bus remissionibus quas dedi infra quis dicat Dux [...] Marchio.in principio in.§.fina.⁊ per Baldum in.l.[...] re.ff.de iustitia ⁊ iure.⁊ quod notatur in glossa [...]

⁊ q.supra qui feu.da.pos.⁊ qd ibi dixi.Vtrum autē ⁊ qn̄ per nouam cōsuetudinē possit abrogari seu vsurpari prior cōsuetudo seu lex vide not.p glos.⁊ docto.in.l.ij.C.que sit longa consuetu.⁊ in.d.l.de quibus.ff.de legibus.⁊ quod no.glo.ff.de regulis iuris. in.l.nemo.in.§.temporalis.⁊.j.de cogni.feud.in capi.j.per canonistas.extra.de consuetu.in capi.fina.⁊ extra de proba.in capi.ij.

¶ Jaco.de aluaro.

¶ De feud.mar.ducatus ⁊ comitatus ⁊c. Rubrica.

¶ Vera rubrica qua hoc in loco communiter vtimur talis est vcz de feudo marchie ducat⁹ ⁊ comitat⁹ ⁊c.licet quidam habeāt rubricam talem videlicet qualiter vsus beneficij sit tenendus ⁊c. ⁊ male scdm gloss.hic positam.Et continua istum titulum scdm veram rubricam hoc ordine.Quoniam supra proxime in tit.precedenti in fin.fecit mētionem de feudo marchie ⁊ aliarum dignitatum regalium ⁊ in quibus scdm ista iura non habet locum successio.Jccirco sumpta inde occasione vt predictam materiaz plene tradat subijcit hic istam rubricam de feudo marchie ⁊c.

☞ Collationes dignitatum regalium ad imperatorem spectant ⁊ an ad reges in suis regnis.
Regi si duo filij vnico partu nascantur vter eorum in regno succedet.

De marchia. In feudis regalibus dignitatem habentib⁹ non succedit heres nisi de nouo per inuestiturā acquirat.h.d. ¶ In tex.ibi:de marchia.qd sit marchia ⁊ cetere inferiores dignitates regales declaraui.j.quis dicat dux comes vel mar.in princ.Ibi beneficiū.i.per feudum vt.j.in quibus causis feud.amit.in.c.j.in.§.in primis Ibi ab imperatore.hoc id dicit de imperatore quia omnes iste dignitates regales fluunt ab imperatore tāq a fonte. l.sacrilegij.C.de diuer.rescriptis.⁊.ff.de cōsti.prin.in.l.pen.Idem intelligas de quocūq rege in regno suo.vij.q.j.in apib⁹.⁊ dixi.s.de his q feu.da.pos.in prin.sup tex.Ibi ille tantū.i.ille sol⁹ inuestit⁹.Ibi heres eiū.i.ipsius inuestiti.Ibi nō succedit subaudi sm ista iura:sz hodie est vsurpatū per contrariam consuetudinem: vt supra ti.proximo in fi.⁊ in glossella hic posita.Ibi vllo modo. ista est vera litera si habes vllo mō:lz alij habeant illo mortuo.⁊ hoc voluit glossella hic posita.vtraq tamē litera possit sustentari. ¶ † No.q collationes regaliū dignitatū pertinent ad imperatorē lz papa inquantū potest quotidie vsurpet secundū bal.facit qd dixi infra de pace iura.fir.in prin.possunt etiā spectare ad quemlibet regem in regno suo.vt.s.dixi ⁊ probatur.vj.q.iij.scito te ⁊ suadet rō q rex in suo regno habet plus iuris q imperator in imperio:qd patet q rex trāsmittit regnū ad heredes:nō aūt imperator imperiū:vt in.c.venerabilem.de electione ⁊ ita tenuit Andre.de yser.s.qui feu.da.pos.in prin.Facit etiam text.q dixit q iste dignitates sunt regales quasi pcedentes ex regali munificentia in aut.de exhi.reis.in.§.obtinet. ¶ Not q sm rectā iustitiā ⁊ iuris dispositionem dignitates regales non sunt ppetue ⁊ successibiles sz tpales ⁊ ad vitā possidētis.Et est ratio q acquirunt per electionem:nō aūt ex successiōe vt hic in fi.⁊.ff.ad legez iul.amb.in.l.j.Ratio aūt rōnis est q ista talia feuda sunt iuris publici:vt in.d.§.obtinet.Ex quo videtur q nō possint ppetuo abdicari ⁊ separari ab ipso iure publico:vt in aut.vt iud.sine q. suffra.in.§.cogitatio.sm Bal.facit qd dixit Inn.in.c.cū venerabilis extra de relig.do.⁊.C.de sacrosan.eccle.in.l.sancimus.p glo. ⁊ Cy.verū hodie supuacuū est de hoc disputare cū in pdictis dignitatib⁹ habeat locū successio ex hodierna cōtraria cōsuetudine vsurpata ⁊ approbata.vt late dixi in.d.§.fi.s.ti.primo. ¶ Opp. cū gl.contra istum tex.de.§.si capitanei.qui statim sequit vbi expsse patet q in huiusmodi feudis hz locū successio.Sol.hic loquimur in feudis habētib⁹ annexā dignitatē regalē in qbus successio nō est licita.Ibi in alijs feu.inferiorib⁹ in qbus non est dicta dignitas regalis annexa:⁊ ideo in illis hz locū successio.Ex quibus ista gl.colligit illud Brocardū q ex qualitate rerū interdū reperit aliqd licitū qd alias nō liceret.Sz qn̄q reperitur cōtrium ⁊ ad hoc Brocardū pbādū allegauit plura iura p ⁊ cōtra ⁊ tandem remisit ad libellū disputatoriū Py.vbi istud Brocardū late examinat.Et hoc voluit ista glo.vsq ad ver.itē hic not.⁊c.Et quoniā ista gl.non aliter soluit istam viam Brocardicam.ideo tu soluas hoc modo quod vbi diuersa est ratio qualitatis ipsarum rerū:⁊ tunc habent locum prima argumenta et textus noster quoniā videmus esse longam differentiam inter feuda regalia ⁊ non regalia:vt supra dixi.Sed vbi est eadem ratio in vna re que est in reliqua:⁊ tunc ex qualitate rerum non est fienda aliqua differentia:⁊ sic intelliguntur leges pro hac parte adducte facit quod dixi supra de natura feudi in primo notabili. ¶ Opponit subsequenter cum dicta glossa ad idem in eo quod hic disponit quod in maiorib⁹ feu.nō est successio:secus in minorib⁹ vt in.d.§.si capitanei.Sed cōtra q si hoc licet minorib⁹ multomagis debet licere maiorib⁹:vt pbat.ff.de offi.psi.i.l.barbari⁹.cū si.Et q ista similiter est via brocardica:iccirco ista gl. nō aliter soluit nisi q allegat pro ⁊ contra vsq ad versi.itē hic nō licet.Tu ergo soluas q in casu nr̄o maior est ratio q restringit maiorē:qm̄ imperator nō dat ea feuda regalia eo mō vt filij succedāt:secus aūt in alijs inferioribus feudis q de sui natura trāseūt ad heredes vt.s.de his q feu.da.pos.i.§.⁊ q lz hodie sit vsurpatū cōtriū q ēt in maioribus regalib⁹ succedat vt.s.dictuz est.Posset etiā Imperator dare ex certa sciētia sicut vellet sm And.de yser.q pōt ista positiua tollere sicut sunt inducta.l.fi. cū ibi no.C.si cōtra ius vl' vti.publi.de quo Brocardo dic vt latius dixi.s.de his q feu.da.pos.in.§.fi.in prima op.in.fi. ¶ Op. subsequēter cū dicta gl.cōtra istū tex.qui vult q defūcto licuit tenere ista feu.regalia:sed tamē nō lz eius heredi.Sed cōtra de l.si pactū.ff.de proba.vbi tradit regula in cōtrariū vcz q oīa q fuerūt licita defuncto videātur etiā esse licita heredi.Sol.dic ⁊ clari⁹ quā gl.q illa est regula que ibi ponit q interdū fallit.Et ideo notāter ponit ibi in tex.istud verbū plerunq ⁊c.Inter casus aūt in quib⁹ dicta regula fallit hic est vn⁹ de quo in isto capitulo vcz q ista res non est talis nature que ad heredē trāseat vt ibi no.gl.de qua materia dicatis vt ibi ⁊ plenius in.l.heredē ff.de reg.iur.⁊ per Dy.in.c.si quis in ius succedit alterius de re.
2 iuris.in.vj. ¶ † Quero ab extra quid si duo filij nascant regi[a]
a in eodē partu:ita q nescit qs prior:qualiter debēt succedere in regno stāte cōsuetudine q primogenitus succedit dic per Bal. in.l.in quibus.C.de secūdis nup.vbi argumētādo dicit q genitor pōt eligere quis eorū debeat regere p dictā legē.⁊ plene per Joan.an.in addi.titu.de feu.super rubrica versi.hic inter pono.⁊ ibi de hac questione latius videas. ¶ Quando vero rex
b hz duos filios[b] duorū vn⁹ est vtilis ⁊ alter inutilis.s.maior qs succedat dixi in.§.preterea ducat⁹ de probi.feu.alie.p Fede.⁊ in ti.cpm vl' abba.in fi. ¶ Quero qd si ante regalē dignitatē habebat filiū ⁊ postea dū est effect⁹ rex habuit aliū filiū qs succedat dic p Bal.in.l.iperialis.i.§.his.C.de nup.vbi dicit q ille q ē natus post regalē dignitatē.Et est ratio q cōsuetudo nō loquit de primogenito simpliciter sz de primogenito regis.Et hoc ēt tenet Ja.de bel.⁊ etiā gl.videt ibi sentire:facit.l.senator.C.de digni.li.xij.⁊.ff.de test.mil.in.l.titi⁹. ¶ Quero si rex moriat relicto filio ⁊ nepote ex altero filio primogenito qs admittat ad successionē stāte cōsuetudine:vt primogenitus succedat dic plene per Bal.in.l.liber.C.de oper.liber.⁊ pleni⁹ in.l.cū antiquiorib⁹.C. de iure delibe.⁊ in.l.iij.C.de suis ⁊ legi.⁊ in.l.si vino.de bo.mater.⁊ in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ plene per Jo.an.in addi. Spe.in ti.de feu.super rubrica versi.redeūdo ⁊c. ¶ Vltimo ad materiā presentē adducas ea que dixi supra titulo proximo.in §.fi.⁊ in remissionibus copiosis quas ibi scripsi ⁊ qd statim dicam in.c.sequenti.⁊ in Spe.de aduoca.in.§.j.versi.sed pone.

a ¶ Quid si duo filij nascantur regi.Adde bal. in aut.ex testō. in vlti.col.C.de col.Bal.in.l.ex duob⁹.ff.de vul. ⁊ pup.Bald.in proe.ff.Jo.and. in addi.Spe.ti. de preben.in.§. j.Joā.de ana.in rub.de sacrilegijs in vltima col.

b ¶ Quando vero rex hz duos filios.Addō ant. corse.de sicilia olim audito.rote.i tractatu de regib⁹.q.xxvj.

1 ☞ Capitaneus quot modis dicitur.
2 Fratris nomine an consobrini veniant.
3 Consobrini filij fratrum quando dicantur.

Si capitanei. Alias est.§.alias est capitulum.⁊ in hoc nō est vis.Et continuatur cum precedentibus:quia supra prime posuit vnam regulā talem videlicet quod in feudis dignitatem nō succedit heres de rigore iuris nisi sit inuestitus. Nunc vero ponit alia regula videlicet quod in omnib⁹ alijs feudis succedūt filij ⁊ nepotes ⁊ omnes alij descēdentes a primo inuestito:etiam si modo sint inter se transuersales:prout statim latius declarabo.Et in summa hoc intendit in feudis nō regalibus succedūt descendētes ⁊ si postea aliquis ex dictis descendētibus moriatur sine heredibus.tunc succedunt eius trāsuersa-
1 les:dummodo descendāt a primo acquirēte.hoc dicit. ¶ † Premitte p euidentia quid sit capitaneus ⁊ qui sint valuasores maiores ⁊ qui minores:put late dixi supra qui feu.da.pos.in prin. in euidentialibus vbi etiam declaraui quod duob⁹ modis capitur capitane⁹ primo modo ille q recognoscit feu.regale a principe sicut est marchio dux vel comes.Iste enim est pprie ⁊ appellatur capitane⁹ regni ⁊ de talibus capitaneis nō loquitur iste tex.sed supra prime in prin.Alio modo capitur capitane⁹ videlicet quando ipse dux Marchio vel comes infeudaret alijs inferioribus:q tunc tales inferiores vasalli predictorum vocantur proprie maiores valuasores:sed appellantur etiā capitanei. ⁊ de istis talibus capitaneis loquit iste tex.Potest ⁊ tertio modo capi capitane⁹ videlicet si aliquis sit inuestit⁹ a principe de aliqua plebe vel parte plebis ita quod nō sit dignitas regalis: vt probatur infra quis dicatur dux comes vel mar.in.c.j.inver. qui vero a principe.⁊ hoc modo potest etiā intelligi ista litera. ¶ In textu ibi:capitanei id est maiores valuasores.vt sequit exponendo vel pro id est.Nā isti maiores valuasores appellantur

etiā capitanei vt supra dixi. Non autē intelligas de capitaneis q
mediate recognoscūt dignitates regales a principe. de qb⁹ supra
proxime dixerat. q₂ tunc omno isti text. simul essent contrarij. vel
potes intelligere istaȝ literā proprie nihil violando vcȝ ꝙ loqua
tur de capitaneo qui inuestitus est a principe de aliqua plebe vel
parte plebis. que non habet dignitatem regalem annexaȝ q etiā
potest appellari capitaneus vt. s. dixi. Ibi de beneficio. i. de feu-
do: vt declaraui supra prime in prin. Ibi filij. hic respondet. Ibi
ex parte filiorū. i. descendētes ex filijs. Ibi predicti. s. filij vel nepo-
tes defuncti: ⁊ est casus genitiui. Ibi nepotes. s. descēdētes ex fra
trib⁹. Ibi ⁊ aui. hec verba notāter posuit: vt ostendat istum tex.
debere ītelligi in feudo paterno seu antiquo in quo trāsuersales
inter se succedūt: dūmodo sint de descendētibus primi acquiren
tis. Secus autem si esset feu. nouū acquisitum a prin. per fratres:
q₂ tunc vnus frater nō succederet alteri in dicto feudo nouo: nisi
esset expresse dictuȝ in inuestitura: vt supra de succes. feu. in fi. ⁊ in
glossella hic posita. que hoc sensit. Ibi cōsobrin⁹. i. natus ex dua-
bus sororibus ſm gl. vt differat a p̄cedēti. de quo statim clarius
dicā. ¶ No. ꝙ in successiōe feudi antiqui primo loco admittunt
descēdentes in infinitū quibus deficiētib⁹ postea vocātur trans-
uersales iuxta gradus suos vt hic. ⁊ j. de gra. succes. feu. in princ.
⁊ in. §. j. Utrū aūt isti transuersales veniant in stirpes vel in capi
ta: dic vt plene dixi supra de suc. feu. in prin. in vltimo no. ¶ No.
ꝙ si descendētes a vasallo moriant sine herede feu. qd̄ possidebāt
retrocedit ad trāsuersales. ⁊ hoc bñficio primi inuestiti ascēdētis
a quo omnes isti trāsuersales sunt descēdentes: vt in. d. §. j. de gra
di. Ex quo infert ꝙ isti transuersales non proprie intelligunt ca
pere perius accrescendi: sed potius ex iure inuestiture primi acq
rentis: vt dixi supra de his q feu. da. poss. in. §. ⁊ q₂. in fi. cōmenti.
2 ¶ † No. ex isto tex. in fi. ꝙ nomē fratris simpliciter ꝓlatū sine ali
quo adiūcto nō cōprehēdit ꝯsobrinos qd̄ inducit Bal. in argu
mentū ꝙ si statutuȝ dicit ꝙ frater excludat sororem non intelligi
tur de fratre consobrino vt excludat sororem consobrinam. imo
vr̄ casus omissus a statuto. Et ita dicit ipe Bal. se ꝯsuluisse licet
qdā alij cōsuluerint ꝯriū ⁊ male ſm ipm. facit qd̄ in sili dixit idē
Bal. in. l. ij. C. de lib. pret. vel exheredatis. ⁊ in. l. in quib⁹. C. de sec.
nup. ¶ Not. ex isto text. ꝙ nepos potest capi pro filio filij: ⁊ etiaȝ
pro filio fratris de quo dixi. s̄. qb. mod. feu. amit. in. §. silr. in scd̄o
notabili ⁊c. ¶ Quero cū gl. fi. vsqȝ ad quē gradū admittāt colla
terales ad successionē feu. Et rn̄det glo. ꝙ olim vsqȝ ad. vij. gradū
sȝ hodie vsqȝ in infinitū. ⁊ hoc vult vsqȝ ad vers. ⁊ intelligo. Sed
tu dic melius ⁊ lati⁹ ſm Ja. de bel. Nic. de neap. ⁊. d. Bald. ꝙ ista
glo. dicit veꝝ qñ de acquirente feudum primordialr̄ sit transit⁹
ad descendētes q₂ tūc in infinitū progredit etiā ad trāsuersales
descendētes ex descēdentib⁹ nō aūt ad transuersales acquirētiū
vt. j. si vasal. feu. priue. in. c. j. ⁊. j. de natura successio. feud. in capi.
j. ⁊ in dicto. §. j. de gradibus. Sed si de acquirēte primordialiter
fit transitus ad collaterales ex pacto vl̄ in alijs casibus in qbus
potest. vt probat. j. de fra. de no. be. inuesti. in. c. j. ⁊. s. de successi.
feu. in fi. ⁊. j. de benefi. fra. in. c. j. ⁊ tunc non progreditur successio
vltra septimū gradum. vt supra de his qui feud. da. pos. in. §. hoc
quoqȝ. ⁊ ibi dixi in primo notabili. Predicta tamē intelligas ꝑ
cedere quādo feu. vacaret per mortem possidentis: secus si ꝑ de-
lictum vel culpam quia tunc dic vt scripsi infra si de feudo. fue.
cōtrouersia. in capi. si vasallus culpaȝ. Et supradicta sunt valde
notāda ſm bal. qm̄ possibile est quotidie accidere de facto in suc
cessionibus comitū ⁊ ceterorum illustrium dñorum ⁊ reguȝ qui
ab imperatorib⁹ habuerunt feudum iam sunt quingenti anni
quod mortuo vltimo comite siue rege sine herede succedant qui
cūqȝ agnati ⁊ si centesimo sint gradu: quia feudum est paternuȝ
vnde si moriatur tota dom⁹ regis ⁊ extaret vnus de antiquo san
guine ⁊ nō esset alius proximor: tamen iure sanguinis ⁊ perpe-
tue consuetudinis succederet in regno dato quod esset etiam in
millesimo gradu. ꝑ predicta ſm ipsuȝ Bal. facit quod dixit Ja.
ardizo. in summa de success. feu. sub rubricella de collateralibus
⁊ quod dixi in. c. j. j. si de feu. fue. cōtro. ¶ Oppo. cum dicta gloss.
in versi. ⁊ intelligo ⁊c. quod iste tex. hic in fi. dum dixit de conso-
brinis ⁊c. superfluat quoniā in precedentibus iam dixit quod fi
lij fratrum sibi inuicem succedant in feudo auito vel paterno.
3 † Sed cōsobrini sunt filij fratrum largo sumpto vocabulo: vt in
stitutio. de gradi. in. §. quarto gradu. Solu. hic capiuntur conso
brini proprie. s. de natis ex duabus sororibus. Filij autem fratrū
ꝓprie appellantur patrueles: vt in. d. §. quarto gradu. ⁊ hoc vo-
luit dicere ista gl. vsqȝ ad fi. que bene loquitur. Sed q₂ forte dubi
tabis quomodo est hoc possibile ꝙ descendentes per lineam fe-
minnaȝ sibi inuicem succedant cum sit contra casum supra qui
feu. da. pos. in. §. hoc autem. Et pro tāto intelligas istum textum
in fine vt habeat consyderationem quando feudū esset femineū
vt infra de beneficio. femi. i capitulo primo vel si erat paternū ꝙ
fuerat appositum pactuȝ in inuestitura quod etiā femina succe
dere posset: vt supra de succes. feu. in. §. filia. ⁊ ita oportet de neces

sitate hoc intelligere ſm Andre. de yser. ⁊ ꝓbatur [illegible]
quen. in fin. ¶ Ultimo ad materia presentem videas [illegible]
scripsi supra de his q feud. da pos. in. §. hoc quoqȝ. ⁊ [illegible]
⁊ in remissionibus quas ibi in fi. adduxi. ⁊ infra de gra[illegible]
in feu. in. §. j. ⁊ in remissionib⁹ ibi adductis. ⁊ qd̄ scrips[illegible]
c. proximo. ⁊ i. d. c. j. infra de natura succes. feu. ⁊ in plur[illegible]
sionib⁹ quas ibi copiose collegi. ⁊ infra in ti. sequē. in [illegible]
cimus. ⁊ infra Imperator lotha. Euge. pape. in. c. j.
1 Ius accrescēdi inter fratres in feudo nouo loc[illegible]
2 Pactum quare plus operetur quam lex.

Si duo fratres.

Quidaȝ hab[illegible] bricam talem [illegible] de inuestitura noui beneficij ⁊ male: quonia[illegible] bet esse hic rubrica. ⁊ cōtinuatur istud cap[illegible]
superioribus: quia supra ꝓrime tractauit de feudo a[illegible]
antecessoribus acqsito: an ⁊ quando fratres ⁊ ceteri[illegible]
les sibi inuicem succedāt. hic vero tractat ⁊ declarat [illegible]
sit in feudo nouo. ⁊ deuiditur in duas partes. In p[illegible]
an frater succedat fratri i feudo nouo. In secūda quo[illegible]
fratribus extendit ad filias. Secunda ibi: quod dixim[illegible]
sus. Frater nō succedit fratri in feu. nouo nisi per pa[illegible]
statuatur similiter dicēdū est de filiab⁹. hoc dicit. ¶ [illegible]
de beneficio. i. de feudo: vt dixi supra in. §. primo. sup[illegible]
cōcilicet. i. confirmet. Ibi succedunt: subaudi vbi alias [illegible]
derent sine pacto: vt supra qui feu. da. pos. in. §. hoc a[illegible]
1 hic posita que ad hoc allegauit ꝯcordantias. ¶ † No[illegible]
feu. nouo non habet locum ius accrescendi inter fra[illegible]
inter eos sit cōiunctio triplex: scilicet re verbis ⁊ lang[illegible]
hat hic in prin. dum dixit simul inuestiti ⁊c. Et est c[illegible]
de succes. feu. in. §§. An autem ⁊ quando in feudis h[illegible]
ius accrescendi dixi supra in. §. proximo. in secundo [illegible]
2 lati⁹ supra de his q feud. da. pos. in. §. j. ¶ † Nota ꝙ pl[illegible]
pactū quam lex quoniā per pactum potest firmari [illegible]
a lege erat inualidum ⁊ reprobatum. Et est ratio qu[illegible]
gis est cōgruum partibus quam seruare pacta in. l. [illegible]
pactis. quod intelligas verū quādo a lege recipitur [illegible]
vt hic. ⁊ in. l. si quis in cōscribendo. C. de pactis. S[illegible]
tale pactum esset reprobatum: vt in. l. iuris genti[illegible]
ait. ff. de pactis. ¶ No. ex hoc tex. in fi. cōiuncta gl[illegible]
ta que ex hoc sensit quod in feudis potest procedi [illegible]
similia ad quod facit infra an mut⁹ vel aliter imp[illegible]
fi. ⁊ tenet hic Ja. de bel. Sed de hoc dic vt latius sc[illegible]
cogni. feud. in. c. j. ¶ Ultimo de materia prime pa[illegible]
bene. fra. ⁊ qualiter fra. fratri. suc. in feu. in. c. j. ⁊ in [illegible]
de succes. feud. ⁊ in pluribus remissionibus quas ib[illegible]
materia autē secunde partis vide in. §. filia supra de [illegible]
⁊ in copiosis remissionibus ibidem in fine descrip[illegible]
sunt alia. ¶ Jacobus.

¶ An maritus succedat vxori. Ru[illegible]

¶ Ista est vera rubrica: videlicet an maritus succeda[illegible]
quidā habent aliter rubricatum: videlicet quo ordin[illegible]
filij in bonis matris ⁊c. ⁊ male: nec ea vtimur secund[illegible]
hic positam. Continuabis itaqȝ supra scriptam vera[illegible]
hoc ordine ad precedentes quoniā supra ꝓrime posu[illegible]
casus in quibus nō habet locum successio in feu. nisi [illegible]
per pactū sit hoc actum. Et quia vltra predictos casu[illegible]
etiam alios casus in quib⁹ similiter non habet locu[illegible]
in feudo: nisi specialiter sit dictū: vt patet in hoc ti[illegible]
tanto post titulum et textū precedentem immediate [illegible]
istum titulum. ¶ Jacobus.

1 Maritus vxori non succedet in feudo: filius a[illegible]
2 Maritus ⁊ vxor in quibus bonis sibi inuicem succ[illegible]
quibus non.
3 Equitas rigori prefertur.
4 Filij duorum matrimoniorum qualiter succedant.

Si femina.

Diuido istud [illegible] in quatuor par[illegible] ma declarat an marit⁹ succedat vx[illegible] In secūda an fili⁹ succedat matri in [illegible] mineo. In tertia an succedat capita[illegible] iorib⁹ valuasorib⁹ seu minorib⁹ in [illegible] quarto mouet dubiū qd iuris sit [illegible]
valuasorib⁹. Scd̄a ibi: ⁊ si ipsa. Tertia ibi: hoc dicim⁹ [illegible]
1 ta ibi: de minimis autē. ¶ † Casus. Marit⁹ nō succed[illegible]
feudo. Sed fili⁹ bñ succedit matri de equitate: lȝ feud[illegible]
neū. Et similiter succedit in feudo patris capitanei [illegible]
seu minoris valuasoris hoc dicit. Premitte pro euid[illegible]
dicatur maior seu minor vel minim⁹ valuasor vt dix[illegible]

feu. da. pos. in prin. i euidētialib⁹. Quis autē sit capitaneus dixi
supra ti. proximo. in. §. si capitanei. ¶ In tex. ibi beneficiū id est
feudum: vt dixi. s. in. c. proximo. Ibi inuestitus fuerit subaudi
a domino tanꝙ de feudo proprio ⁊ recto: quia tūc succedet ma
ritus ex ꝓpria inuestitura. Secus vero si fuisset inuestitus tāꝙ
de feudo dotali vel parafernali: quia tūc sicut dos rediret ad he
redes mulieris sic ⁊ feudū. Nam isto casu dicta inuestitura solu
to matrimonio careret nomine ⁊ effectu. l. si ego. in. §. dotis. ff. de
iure dotium. ⁊ tenet Pe. de scer. Nico. de nea. ⁊ Bal. facit. c. j. j. de
inuistitu. quam titius acce. a sempro. Ibi vsum regni. intelligit
de regno italico ⁊ teutonico quod est proprie regnum īperato-
ris vt. j. de pace iura. fir. i fi. ⁊. j. de prohibi. feu. alie. per Fede. in. §.
firmiter. ⁊ dixi. j. de pace tenen. in p̄n. super tex. facit. j. hic finitur
lex. deinde consuetudines regni incipiūt. Ibi hoc dicimus scili
cet hoc quod dictū est supra quod fili⁹ succedat matri in feudo
femineo. dicendum est etiā i feudis que tenent capitanei seu ma
iores vel minores valuasores: in quib⁹ eorum filij succedunt: vt
supra ti. proximo i. c. si capitanei. Ibi de minimis autem valua-
soribus: qui sint isti statim declarat dū subijcit: idest de his qui
beneficium tenent a minoribus valuasorib⁹ ⁊c. Sȝ aduerte q₂
secundum gl. quidam non habent ista verba in tex. Sed est po-
tius vna glo. interlinearis que ita dicit. Sȝ in hoc nō est vis: q₂
declaratio est perfecta: siue sit de tex. siue sit glo. vt probat statim
in tit. seq. ⁊ supra de natura feu. in. c. j. ⁊ dixi. late supra q feu. da.
pos. i prin. in euidentialibus. Ibi sic seruetur: vcȝ ꝙ in tali feu. fi
lius nō succedat. Et est ratio: quia tale feu. potest reuocari ꝑ li
bito inuestientis. Et predicta intelligas vera secundū ista iura.
Hodie autem in tali feu. succederet filius: sicut i alijs feudis. Et
est ratio q₂ hodie non posset tale feu. reuocari cuȝ feuda i omni
bus ad paritatē deducta sint: vt expresse patet supra de natura
feu. in. c. j. Ibi dicemus scilicet. j. i tit. qui statim sequitur qui ta-
men hodie correctus est vt ibi no. in glossa. ⁊ nunc proxime dixi.
3 ¶ † No. quod licet de iure communi nō existētibus propinquis
succedat maritus vxori ⁊ ecōtra in bonis allodialibus vt in. l. j.
⁊ in aut. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor similiter etiam de iure lom-
bardo vt in lombarda in ti. de succes. mul. in. l. j. ⁊ in gl. ꝑma hic
posita. tamē in bonis feudalib⁹ est secus: vt hic. ⁊. j. de inuestitu.
quam titius accepit a sempronio in ca. j. quod intellligas verū
etiam si ambo essent inuestiti: nisi aliud esset dictū i inuestitura
argu. in aut. de non alie. in. §. emphyteosim. ⁊. C. de rei vxo. act. in
§. illo secundum Jac. ardiȝ. Utrum autem vxor possit dare i do
tē bona sua feudalia plene vltra alios dixi. j. qualiter oliȝ feud.
3 po. alie. in. §. donare. vbi videas. ¶ † Not. equitatē preferendam
a esse rigori: [a] ⁊ ad hoc glo. secunda hic posita allegauit plures cō
cordantias: ⁊ tandem se remisit pro inuestigāda ista materia ad
libelllum disputatatorium py. Sȝ tu dic melius per doct. Mo
dernos in lege placuit. C. de iudic. ⁊. C. de legibus. in lege prima.
⁊ infra que fuit prima causa benefi. amitten. in. §. sed quia na-
tura. ⁊ supra de contro. innesti. in. §. j. ¶ No. quod in feudo femi
neo succedunt filij masculi: vt hic. Utrū autem succedant etiaȝ
filie femine simul cum masculis vel nō existētibus masculis dixi
b j. de bñ. fe. in. c. j. ¶ Quero ab extra an filij naturales [b] succedant
matri in feudo femineo. Et videretur dicendum quod sic p. l. si
qua illustris. C. ad orfi. tamē dic cōtra per. c. naturales. j. si de feu.
fue. cōtro. ⁊ tenet Jac. ardi. de succes. feu. sub rubricella: an natu
4 rales succedant matri. ¶ † Quero qd si mulier relinquat filios
ex duob⁹ matrimonijs qualiter succedant. vide in. c. mulier. j. si
de feu. fue. cōtro. ⁊ quod ibi dixi. ¶ Quero quid si vxor habeat
vasallū ⁊ egeat ipsa vx. adiutorio ipsius vasalli ⁊ similiter mari
tus cui debet vasallus potius seruitiuȝ exhibere. ⁊ dicit Jac. ar-
dizo. quod vasallus excusabitur si ꝑeligat potius maritum quā
vxorem si ambobus exhibere nō valet. argu. ff. ad silleia. l. si quis
in graui. in. §. si cum omnis. in fi. ⁊ quod vi aut clam i. l. aut in. §.
sed ⁊ seruus. An autem mulier vasal. possit seruire ꝑ substitutū
vide in Spe. de feu. in. §. quoniam ver. xxj. ¶ Quero an ex pacto
dotali possit maritus lucrari partem vxoris vl̄ econtra vxor par
tem feu. mariti dic vt dixi. j. de inuestitu. de re alie. facta. in. §. fi.
¶ Ultimo de materia prime partis videas i dicto capi. j. j. de in
uestitu. quam titius accepit a sempronio ⁊ i remissionib⁹ quas
ibi adduxi. ⁊ per docto. in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ per Jacobū ar
dizo. in summa de succes. feu. sub rubricella maritus nō succedit.
Sed de materia secunde partis no. per glossam i capit. primo. j.
de benefi. feu. ⁊ quod ibi dixi ⁊ in remissionib⁹ ibi adductis: ⁊ i
fra de natura succes. feu. in capitulo primo post princip. ⁊ infra
de gradi. post princi. De materia tertie partis dixi plene. s. titu.
proxi. in. c. si capitanei. De materia quarte partis statim dicam
in titu. sequenti. ¶ Jacobus.

¶ De feudis datis minimis valuasoribus ⁊c. Rubrica.

¶ Quidam non habent hic aliquam rubricaȝ: sed est. §. si mino
res comprehēsus capitulo precedēti. sed communiter habemus
rubricam secundū gl. hic positam ⁊ bene. Que rubrica talis est
videlicet de feudis datis minimis valuasorib⁹ ⁊c. ⁊ cōtinuatio
ipsius patet ex titu. supra proximo. in fin. vbi postquā tractauit
de feu. maiorum ⁊ minorum valuasorum pollicitus est se tracta
re de feud. minorum valuasorum. Sunt autem minimi valuaso
res illi qui recognoscūt sua feuda a minoribus valuasorib⁹: vt
ibi patet.
1 Valuasores minores qñ feudum valuasoribus minimis au
ferre possint.
2 Damno duplici nemo afficiendus.
3 Electio contractum rescindenti in aliernatiuis spectat.
4 Feuda pretio comparantur.
5 Feudum a valuasore minimo vendicās fructus tempore medio
collectos an repetat.

Si minores.

1 † Minores valuasores pos sunt minimis valuasori- bus qui sui vasalli sunt quandocūque volunt aufer re feud. pretio tamen restituto si quod pretium pro
inuestitura receperint. hoc dicit iste titulus qui tamen hodie
in totum correctus est per text. supra de natura feud. in fine. ⁊
hoc etiam voluit gloss. hic posita ⁊ bene. Nam hodie etiam
ista feuda minorum valuasorum non possunt auferri sine cau-
sa ⁊ cognita ⁊ conuicta culpa: sicut dicimus in alijs feudis cuȝ
in hoc nulla sit hodie differentia inter ista feuda: vt ibi patet
facit infra de feu. sine cul. non amit. in capitulo primo ⁊ per cō-
sequens etiam in talibus feudis habet locuȝ hodie successio: vt
s. de succes. feu. in capitulo primo ⁊ supra qui. mo. feu. da. pos. in
2 §. ⁊ quia. ¶ † Nota quod quis nō debet affici duplici damno qd̄
patet quia bona fides non patitur vt aduersarius su⁹ cōsequa
tur rem: ⁊ retineat pretium. l. bona fides. ff. de actio. empti. ⁊ hoc
colligit ex isto tex. qui licet sit correctus vt supra dixi: nihilomi-
nus argumentum ⁊ ratio ex ipso tex. correcto remanet: vt no. gl.
3 in. l. prima. ff. de coniungen. cū eman. liberis. ¶ † Not. hic casum
in alternatiuis: electio est rescindentis cōtractū. Sed regula est
in contrariū: vt electio sit possidētis: vt in. l. secūda. C. de rescin.
vēdi. Et potest assignari ratio i casu nostro scilicet ipsa natura
rei: que est reuocabilis semper: vt i dicto titulo supra de natura
fen. Quid autē in actibus concernentibus remedia cuius sit ele
ctio. dic vt in. l. quod in heredem. in. §. eligere. ff. de tribu. Et per
canonistas extra vt lite contesta. quoniam frequenter in. §. fin. ⁊
4 ff. de pactis in. l. rescriptum. in. §. si pacto. ¶ † Nota argumētum
ex isto tex. quod feud. per pretiuȝ possunt emi: de quo dic vt late
scripsi infra de benefi. fra. ⁊ qualiter frater fra. suc. in capi. primo
¶ Opponi. ab extra cōtra id quod presupponitur hic videlicet
quod sit in potestate vendentis rescindere contractum. Sed cō-
tra: quia vbi contractus venditionis est in potestate contrahen
tium venditio censet nulla: vt. C. de contrahenda emptione. l. in
ementis. Solu. dic quod imo venditio valet licet obli. nō nasca
tur per no. in. l. inter stipulantem. in. §. si stipulante. ff. de verbo.
obligatione. secundum Baldum qui dicit de hoc esse hic casuȝ.
Sed tu de hac materia latius dicas: vt not. per glossam ⁊ doc. i
dic. l. in ementis. Nam tert. noster non bene potest trahi in ar-
gumentum ad aliam materiam quaȝ feudalē ipsius feudi hoc
5 operetur i casu nostro vt supra dixi. ¶ † Quero ab extra an iste
vēdicans feud. a minimo valuasore repetat etiam fructus quos
ille colligit medio tempore. dic quod nō secundum Baldū per
legē emptor. in princip. ff. de rei vendi. ⁊. ff. ad trebel. in. l. postulā
te. ⁊. C. ad sillenia. in. l. penulti. Necqȝ ex hoc quod iste possidens
est lucratus fructus intermedios cēsebitur vsurarius: quia iste
contractus processit sine aliquo vitio possidentis sed secunduȝ
suam rectam naturam lege secunda. C. de pac. inter empto. ⁊ vē
dito. ⁊ de foro competen. in. c. conquestus. secundum Baldum.
¶ Quero an per instrumentum publicuȝ possent partes ex cer
ta scientia renūciare huic dispositiōi vt nō liceret reuocare. Et
respondet Bald. quod sic per. l. pacisci. ff. de pact. ⁊ probatur. j.
quid sit inuestitu. in. §. penultimo ⁊ fi. ¶ Ultimo ad materiam
presentis titu. vide quod dixi in dicto titulo. s. de natura feud. ⁊
in pluribus remissionibus ibi adductis: ⁊ quod dixi. s. in titu-
proxi. in euidentialibus. ⁊. j. quis di. dux comes vel mar. in prin-
cipio. ¶ Jacobus.

¶ Hic potest esse titu. quibus modis feudum amit. Rubrica.

¶ Quidam habēt hic rubricam taleȝ vcȝ de amissione feudi: sȝ
nō est bona rubrica secūdū gl. hic positam. Ueruȝ vera rubrica
qua cōmuniter vtimur est talis vcȝ hic potest esse titu. quib. mo.
feudum amit. ⁊c. Et ita allegatur per gl. primā positam. j. titu.
qualiter vasal. iura. debeat fideli. Quare autem in prin. hui⁹ ru
brice ponantur ista verba: vcȝ potest esse ti. ⁊c. dic ꝙ ponuntur
ista: ideo vt designet differentiā inter istum titu. ⁊ alium titu. s.
qui. mod. feudum amit. Necqȝ vnus titulus superfluit per aliuȝ.
Nam licet hic repetātur aliqui casus ibi positi: tñ addit de cre-

a ¶ Equitatem ꝑferendā esse rigori. Adde anto. de butr. Jo. de imo. ⁊ Abb. i. c. fi. de trāsact. Car. Zaba. in cap. j. vj. not. de alie. iudi.

b ¶ An filij naturales. Adde Jac. ardi. in tit. de succ. feu. sub rubricella. an naturales succedant in feu.

dentia ⁊ annectit clausulā generalē de similibꝰ culpis: vnde licitum est repetere materiam: vt aliquid addatur: put scripsi. s. in ti. qui succes. teneantur in rubrica. Similem modū rubricā di habuimus supra hic potest esse titulꝰ qui succes. tene. Et continua hanc rubricam ad proxime ꝓcedētia hoc modo: q supra in titu. proximo coniuncto titu. ij. s. eod. visum est qualiter capitanei ⁊ valuasores maiores ⁊ minores nō possunt disuestiri ⁊ priuari feudo. Sed minimi bene possunt ꝑ libito disuestiri ⁊ ꝓuari. Sz quia dubitabatur an dicti capitanei: ⁊ maiores valuasores ⁊ minores possent cum causa ⁊ mediāte culpa disuestiri. Idcirco vt predicta declaret annectit immediate istum tit. in quo tradit certas causas. ex quibus predicti valuasores suis feudis priuari possunt. ¶ Jacobus Aluarotus.

1 ☞ Vasallus quare feudo priuandus.
2 Vasallus secretorum domini reuelator quando puniēdꝰ. ⁊ numero. 6.
3 Similes culpe similem penam requirunt.
4 Credentie manifestatio an sufficiat ad priuādū feudo vasallū.
5 Vasallus ignoranter vxorem domini cognoscens an feudo priuetur.

a ¶ Vasallꝰ priuetur feudo ꝑ amicitiā. adde glo. in. l. j. in. §. cū patronus. et ibi Barto. ff. de offi. ꝓfe. vrb. glo. i. l. liberti. C. de inoff. test. Spe. in tit. de dona. in. §. j. ver. qd si aliqs baro. Oldra. cōsi. lxx. incip. nūqd christianus. Joā. de ana. cōsi. ij. icip. visis ⁊ pōderatis.

1 SI capitanei. †Vasallus dimittens dominum suum in bello vel manifestans secretum domini in damnuz ipsius vel adulterans vxorem domini vel ipsum dominum scienter assalliens vel similem causam contra dominum committens priuatur feudo. h. d. ¶ In text. ibi capitanei: vt sunt comites marchiones: ⁊ similes qui proprie sunt capitanei: vt. s. qui feu. da. pos. in princip. ver. marchio ⁊c. Ibi licet improprie: sicut sunt illi vasalli qui rcognoscunt feuda a superioribus comitibus vel marchionibus qui ꝓprie appellātur valuasores: licet etiam improprie possint dici capitanei: vt hic ⁊. s. qui feu. da. pos. in prin. vꝰsi. sed hodie. Ibi seniores id est dominos a quibus tenent feuda: vt. j. de probi. feu. alie. ꝑ Loth. in. §. j. dimiserint istam culpam declara prout dixi. s. quibus modis feu. amit. in princi. vbi etiam plene no. per glo. ⁊. j. q fuit prima causa bene amit. in. §. item qui dominum. Ibi credētiam. i. secretum ⁊ hanc culpam statim declarabo in gloss. Ibi si valuasores. i. predicti vasalli. Ibi adulterauerint. hāc culpā declara vt dixi. s. qui. mo. feu. amitta. in. §. similiter. ⁊. j. que fuit prima causa be. amit. in. §. sed quia natura. Ibi carere. sed vtrꝫ ipso iure an per sententiam dic vt not. ⁊ quod ibi dixi. j. de probi. feu. alie. per Federi. in. §. calidis. ⁊. s. quib. mo. feu. amit. in. §. itē si fi-
2 delis. sup glo. fi. ¶ †No. vasallum reuelatorem secretorum domini puniri si reuelatio sua infert damnuz domino alias secus vt hic. ⁊. j. qualiter vasal. debeat iurare fid. in. c. j. de q statim latiꝰ dicam in glo. ¶ Not. vasallum tunc demum puniri ex culpa ꝑ ipsum cōmissa si scienter illam committet. secus autez si ignorāter quod intelligas verū nisi illa ignorātia esset crassa ⁊ supina vt no. j. quo tempo. mil. in capitu. j. ⁊. s. quibus mo. feu. amit. in §. similiter. facit. l. nec supina. ff. de iur. ⁊ fac. igno. de quo ꝑ Bal. in. l. fina. C. si pē. appel. mors interue. ⁊. j. si de feu. fue. controuer. in capitu. si vasal. ¶ †Not. quod similes culpe similem exigūt pe-
3 nā. Et censebitur similis vbicūqꝫ lex assimilat vel ratio naturalis secundū arbitrium iudicis qui de causa cognoscit. argu. i. l. ideo. ff. de legi. ⁊ tenet Bal. Sed tu addas bonum text. j. q fuit prima causa bene. amit. in. §. sed quia natura. quez allegaui etiā s. sup tex. Utrum autem ⁊ quando fiat extēsio de similibus ad similia: dic plene per Bald. in. l. secunda. C. de patribus qui fili. distra. ⁊. C. de inter. mat. inter pu. ⁊ tu. in. l. fina. ⁊ ꝑ Cy. in. l. illud C. de sacrosanctis ecclesijs per canonistas in ca. cū dilecta. extra
4 de confir. vti. vel inuti. ⁊ extra de transla. in. c. licet. ¶ †Quero cū glossa. ij. an sola manifestatio credētie sit sufficiens ad priuādū vasallum feudo. Et respōdet glos. quod non: dicēs quod vltra manifestationez est necesse quod hoc fiat ad damnuz domini: ⁊ quod animo dānificandi. Et hoc probat per simile de liberto q licet cōtraxerit amicitias cū inimicis domini nō per hoc reuocabitur in seruitutē. Secus si istas amicitias cōtraxit vt cōspiraret cōtra dominum quia tunc bene reuocaretur: vt. ff. de offi. pre. vrb. in. l. j. in. §. cuz patronus. ⁊ hoc voluit ista gl. vsqꝫ adver. licet videatur ⁊c. ¶ Ex qua glo. no. duas ꝯclusiones. Prima est quod ad hoc vt manifestatio credētie noceat vasallo requirunt tria scilicet ipsa manifestatio. Itez quod fiat animo damnificādi dominum. Item ⁊ tertiū quod ex ipsa manifestatiōe sit secutum damnum. ¶ Secunda cōclusio est ista quod ad hoc vasallus priuetur feudo per amicitiam contractam cū inimicis domini requiruntur duo scilicet ipsa cōspiratio. ⁊ amicitia cōtracta cum inimicis. Item quod ista cōspiratio seu amicitia sit cōtracta cōtra dominum. Sed contra has conclusiones examinādas ⁊ dilucidādas: vt videamus veritatem insistamus. Primo contra primaz conclusionem. nam videretur qd imo sola manifestatio simplex absqꝫ aliq dāno subsecuto dēat ꝓuare vasalluz quoniam hoc continetur in suo sacramēto fidelitatis: vcz nō re-

b ¶ Quid sit conspiratio. adde text. in. c. exhibita. de iudi. Archi. in. c. cōstitutione. de ver. sig. lib. vj. Card. in cle. pastoralis. i vij. nota. de re iudi. doct. in. c. fraternitatis. d here. doct. in. c. cum. J. ⁊. A. de re iudi.

c ¶ Vasallꝰ inuenit vxorem dñi. Adde alua. i. c. j. in. §. itē si fidelis. in. ij. col. vꝰsi. gro qd si vasallus. d noua for. fide.

uelare secretum vt. j. de no. fi. for. in. c. j. Et ideo cum scien... imputare debet sibi. l. si fideiussor. in pri. ff. manda. ⁊ ... petatur in. l. quod te. facit. l. in bonorum. ff. de bo. pos. ... bonorum pos. seruetur in. l. j. §. fi. Et ex hoc quidā simpl... nuerunt hanc opi. Sed tu non recedas ab opi. huius ... prascripta conclusione q est equior quam etiaz sequitur ... yser. ⁊ Bal. hic idem tenet Jacobus ard. in summa in ti... feu. amit. sub rubricella si credentiam domini manifest... sallus per. §. itaqꝫ. insti. qui. mo. licet. ⁊. C. q. mo. non po... simi. Ex quibꝰ infero quod si vasallus manifestaret ... domini: sed non animo damnificandi: licet subsecuti ... nō propterea ꝑdit feu. Exempli causa vasallꝰ volebat ... dare de eo quod intēdebat facere per illud secretum ... rat dominus ipsi vasallo: licet nāqꝫ malefecerit manif... non habuit animum inferendi dānum domino. volu... ⁊ propositum distinguit maleficia. l. qui iniurie. i princ... Itē quia interpretatio fraudis non ex euentu sed ex c... deranda ē. l. fraudis. ff. de regu. iur. Nisi forte ipsa ma... procederet ex tali ignorantia crassa ⁊ supina i qua ex ... circunstantijs possit argui dolꝰ vel fraus. d. l. quod te. ... petatur secundum Jacobum de bel. ⁊ Nico. de neapoli... autez spectet probare vel domino quod vasallus hoc ... egit vel vasallo se excusanti statim dicā. j. ¶ Sed ꝓmo... mus aliam cōclusionem supra positam que fuit quod ... vasallus faciendo amicitiam cum inimicis domini ... do requiruntur duo scilicet ipsa amicitia cōtracta. I... tendat cōtra dominum. Sed aduerte quoniam gl. in. §... tronus. s. allegato tenet cōtra eum simpliciter dicat ... sallus cōtraxit amicitiam cum inimicis domini quod ... feudo. Idem tenet in. l. libe. C. de inoffi. testamē. idem ... ardiz. in summa. idem tenet do. Bald. in. d. §. cū patro... dicta. l. libe. Et est ratio quia vasallus faciens cū inimi... ni amicit. am vel confederationem videtur esse eiusdē ... argumen. in capitulo repelluntur. extra de accu. Sed ... das a suprascripta cōclusione. ⁊ intelligas omnia ... trarium allegata esse vera. ⁊ procedere sane intellectu ... illa amicitia est in mala parte hoc est contra domi... cus vt hic ⁊ probatur in capitulo. j. j. quot testes ... bandum feu. in gra. ⁊ probatur i. d. §. cū patronus ... vtrunqꝫ esse necessarium. simile in lege liberi. ⁊ ho... hic. ⁊ infra que fuit prima causa benefic. amitten... Et probo ratione. nam esse amicum alterius non ... quia est preceptum ecclesiasticum. vij. c. i principio. ... amico inimicus proximo. item sicut tutor potest ess... duorum pupillorum litigantium. l. accipiētis. ff. de ... eodem modo potest esse amicus duorum inimicor. ... litigātes intelliguntur inire certamen. l. aduo. C. de ad... iudi. Item quia si negaretur qd non habeam amicitia... tra charitatem: ⁊ sic esset peccatū quod lex vetat. l. ij. C... vidui. Et hanc opi. sequamur tāquam equiorem quam ... tur An. de yser. ⁊ Bald. in. d. §. porro. dicentes qd qs ... alienus a cōuersatione amicorum: cuz enī ista pena fun... naturali equitate. Ideo nō ē equū vt ex tali amicitia ... uetur. ar. ff. de ope. liber. in. l. libertis. facit quod dixit ... de treuga ⁊ pace. versi. sed pone. ⁊ de dona. in. §. j. ver. qd ... baro. Qui autē dicātur esse partiales seu de parte ...
b de in Spe. in dicto ver. sed pone. Sz qd sit cōspiratio ... q. j. c. cū cōiurationū. ⁊. c. conspirationū. no. extra de ... tuas. ⁊ i. l. j. in fin. ff. de obsequijs. Que autē sit licita ... q. j. c. si q clericorū. ⁊ extra de iudi. i. c. adhibita. ⁊ modo ... conclusiones satis clare vltra alios traditas. ¶ Op... fi. sui. i ver. licet videatur ⁊c. ꝯ supra proximā ꝯclusion... imo sola simplex amicitia cum inimico sufficiat: vt ... c. accusatoribus. iij. q. v. vbi accusator vel testis ꝑdiens ... inimici nō admittitur. Et hec glo. non soluit. Sed ... ibi loquitur in teste seu accusatore in qbus ille solus ... cit quia inducit suspitionem. l. iij. i prin. ff. de testi. vel ... Jacobū de bel. quod etiam ibi conspirabat in damnu... tra quem producitur ⁊ veniebat: ⁊ sic non cōtradicit ...
5 concordat. de quo in. c. cuz oporteat extra de accusa. †... glo. fi. q dicitur quod vasal. adulterans vxorem domi...
c tur feu. sed quid sit vasallus inuenit vxorez domini ... cognouit eam credens esse vxorem propriam an tūc ... Et respondet ista gloss. quod nō per. c. in lectum. xxxii... est casus de hoc cum nō intelligatur committi adulteri... Et hoc voluit ista glos. vsqꝫ ad ver. Itez intelligo ⁊c. ... notabiliter loquit. facit pro hac determinatiōe te... probatur in. l. penul. ff. de adu. ⁊ locati. in. l. si quis ig... telligas tamen ꝑdicta vera nisi sua ignorātia fuisset ... pina: quia tunc non esset excusabilis. vt dixi in. d. §. j. ... feu. amitta. in questionibus: alias in dubio stabitur ... ipsius vasalli. vt notat glo. in. d. c. in lectū. ¶ Quero ...

ter cū dicta gl. quid si vasallus nō cōcubuerit cū domina: ita qd ipsaz nō adulterauerit. verū solicitauit multū: ac se exercuit: vt cōcuberet secum: lz nō potuerit: an tūc priuabitur. Et respōdet gl. q sic. quia casus est. s. q. mo. feu. amit. in. §. item si fidelis. Et probat per exempluz de eo q solicitauit sacratas moniales. vt i l. si qs nō dicā. C. de epi. ⁊ cle. Et hoc voluit tota ista gl. vsqꝫ ad fi. Sz tu de hac questiōe dic latiꝰ ⁊ meliꝰ vt in. d. §. item si fidelis sup glo. iij. facit qd dixi in. d. §. porro. ⁊ in. c. si voluerit. j. de capi. q cur. vēdi. Et sumit do. Bal. argumētū ex ista gl. in fi. q cogno-
a scēs monialē ignorāsa ipsaz esse monialē nō punit tanqꝫ de stupro monialis ꝑ predicta qd est no. dignū. ⁊ probat ex hoc text.
6 ⁊ per predictū. c. in lectum. ¶ †Quero ab extra quid si vasallꝰ reuelauit secreta domini. sed dicit q nō fecit animo damnificādi dominum. dñs autē dicit quod sic. quis eorum debet ꝓbare. Et videtur dicēdum q ei qui dolum dicit incumbat probatio: vt i l. quoties. in. §. qui dolo. ff. de proba. nisi in casibus vbi dolus ꝓsumitur prout habetur in. l. tutor qui repertorium. in prin. ff. de admi. tut. q tūc esset opus qd vasallus ꝓbaret negatiuā q ⁊ si ꝑ rerū naturā nō sit ꝓbabilis. l. actor. C. de ꝓba. tamē ex cōiectura sumitur argumētabilis probatio vcz ex qualitate ꝑsonarum vel si alias vel dominū odio vel nō: aut alias damnificauit dominū ex aliqua cā. l. nō omnis in. §. a barbaris. ff. de re mili. Naz ex qualitate personarum actio formatur ⁊ cōdemnatio moderat l. pomponius. la. ij. ff. de ne. gest. de actio. ⁊ obli. in. l. fi. C. si qs ipera. maledi. l. ij. Et facit ad ꝑdicta qd no. glo. in. c. j. C. de sicarijs. vnde in ꝓposito est ꝓsumptio ꝯ vasallū q facit ꝯ formā fidelitatis: ⁊ in. c. j. de noua for. fideli. Idcirco quia fecit rem illicitā sibi incūbit onus probandi. Secus quādo copulat amicitiam cum inimicis modo quo supra: quia nō facit rē illicitaz: vnde isto casu dominus probaret qd in suum dānum: vt in. §. cū patronus. ⁊ in alijs iuribus supra allegatis ad hoc tendētibus: ⁊ ita tenet And. de yser. dicit tū Bal. qd si vasallꝰ fuisset i supina ⁊ crassa ignorātia: que appellatur scire debere: vt in. l. qd te. cū ibi no. ff. si cer. pe. q nō excusaretur. Secus aūt si ignorātia fuisset ꝓbabilis. ar. no. in. l. si ignorās. ff. loca. facit quod supra dixi ꝑ dictum c. in lectuz. Adducit quoqꝫ Bal. istā regulā quod i corporalibꝰ penis micius agitur i dolo presumpto q in dolo vero. ff. de sica. in. l. cum si. ¶ Quero an ista que dicta sunt in reuelatione secretorum dñi extendātur ad alia que nō cōsistunt i verbis: sicut sunt munitiones: ⁊ similia. dic vt dixi. j. de for. fi. in notabilibus. ¶ Quero qd si dñs dixit vasallo secreto q volebat occidere titiū qd tūc hz facere vasallus. dic vt dixi in. d. c. j. de for. fi. in questiōibus. ¶ Ultimo ad materiā eorū que i hoc capitulo tradunt cū plures ⁊ diuersas culpas contineat recurre ad remissiōes quas dedi sup tex. vbi sup qualibet culpa te remisi. In qbꝰ singularibꝰ remissiōibꝰ copiose de materia eiusdē culpe tractaui ꝑsertim s. qui. mo. feu. amit. in prin. ⁊ in. §. i. ⁊. ij. ⁊. j. que fu. ꝑma cā bene. amit. in. §. item qui dominum in. §. rursus. ⁊ in. §. porro.

¶ Jac. Aluaro.

¶ Apud quem vel quos cōtentio de feu. esse debeat. Rubrica.

¶ Quia sepe occasione culparum de qbus. s. ti. pxi. dixit oriuntur cōtentiones ⁊ ꝯtrouersie circa feuda ⁊ etiā ex alijs pluribꝰ causis de quibꝰ tractauit in pluribꝰ titulis superioribꝰ ꝑsertiz a ti. de contentiōe iter do. ⁊ vasal. de inuestitura vsqꝫ ad ti. precedentem. Et dubitat q debeant esse iudices competentes ad cognoscendas ⁊ dirimendas tales contentiones ⁊ cōtrouersias ⁊ pro tanto vt predicta declaret subijcit hic istaz rubricā. Apud quē vel quos cōtentio de feudo esse debeat. Aliqui habēt apud quem vel quos controuersia feudi diffiniri debeat: ⁊ quelibet bona. Quidam tamen nullam habent hic rubricam: ⁊ nō bene secundū gl. quia cōiter vtimur suprascripta rubrica: ⁊ ita tenēdū.

1 ☞ Imperator iudex dicitur cum de feudo inter capitaneos disceptatur.
2 Personarū dignitas attēdit vbi de discernēda iurisdictiōe causarum feudalium laboratur.
3 Controuersia de feudo inter quas reperiatur personas.

1 SI contentio. †Ubi de feudo ē cōtrouersia inter capitaneos solus imperator est iudex. Si vero cōtentio est inter inferiores vasallos: tunc pares curtis vel iudex ordinariꝰ cognoscit hoc dicit. Premitte pro euidentia quod in cognitione causarum feudalium quatuor reperiūtur curie: in quibus ipse cause possunt ventilari: videlicet curia ipsius domini qn coram ipso agitur. Item curia parium electoruz per partes. Itē curia omniuz pariū complexiue. Item curia iudicis ordinarij. Itē ⁊ quinto potest coram arbitro dicta causa ventilari: licet arbiter nō habeat curiā: vt predicta ꝓbant. j. an apud iudi. vel cur. qd dñi ⁊c. in. c. j. ⁊ ibi de hoc per Bal. ⁊. j. de inuesti. in maritū facta in. §. fin. ⁊ hic ⁊. j. de lege cor. in. c. j. in. §. si iter. Ille autez est iudex ordinariꝰ q hz iurisdictionē ex aliqua ex causis no. i. l. heres absens. ff. de iudi. ⁊ i. l. ij. C. de iur. om. iu. vnde magistratus illius loci cēset iudex ordinariꝰ. vt hic secūdū Bal. ¶ In tex. ibi: capitaneos. i. duces comites marchiones vel similes habētes dignitatem regalē: de quibus. s. titu. iij. in princip. ⁊ in titu. precedenti. Et intelligas qd cōtentio erat inter istos q quilibet ipsoruz litigātium dicebat se solum inuestitum ab imperatore. Ibi de benefi. i. de feudo. vt sepius declarauit. s. in precedentibus titulis. Ibi ⁊ maiores. i. maiores cōtendunt cum minoribus. vel dic qd maiores contendunt inter se: ⁊ minores inter se sz Jaco. de bel. Ibi valuasores. i. vasallos: ⁊ quare sic dicantur declaraui. j. quis di. dux co. vel mar. in princip. ⁊. s. in ꝓambulis libri. Ibi parinz. i. conuasallorū. vt infra si de inuestitura inter do. ⁊ vasal. lis ori. in. c. j. ⁊ declaraui. s. de feud. guar. in. c. j. in. §. j. Et intellige quod tūc pares curie cognoscunt. s. quādo cōstat vnū ex istis valuasoribus litigantibus esse vasallum de alio feudo. de quo nō ē questio: q tunc de feudo de quo ē questio cognoscūt pares: vt hic ⁊ j. de lege cor. in princip. Ibi per iudicē curtis potest intelligi qd loquatur de iudice ordinario loci. ⁊ tunc debemꝰ exemplificare quod quilibet litigantiuz dicebat se inuestitū de nouo de dicto feudo. Nec erant vasalli de alio fend. quo casu iudex vel arbiter cognoscit. vt. j. de lege cor. in. c. ij. vel potest intelligi qd loquatur de ipso dño: qui est iudex inter suos vasallos quos cōstat esse vasallos. Sed questio erat super aliqua parte feudi vel alio feu. vt
2 probatur. j. de ꝓhi. feu. alie. per Fede. in. §. penul. ¶ †Not. qd ad discernendam iurisdictionē causarum feudalium cōsiderāt dignitatem ⁊ potentiam personarum litigantium: ⁊ nō rem sup qua litigant qd patet: q si questio est inter vasallos habētes dignitatez regalē solꝰ Imperator est iudex. Et ratio fuit illa que assignatur per text. in. l. j. in lombarda. i titu. apud quem potentiorum cause agi debeant. vcz ne pauperum ac minus potētiuz iustitie remaneant oppresse. facit. l. fin. C. de iniurijs. In alijs autem inferioribus causis feudalibus secundū earum exigentiaz sunt distincte curie ⁊ iurisdictiones. vt dixi. j. de lege cor. i princi. ⁊ statim indistin. elatius dicam. Utrum autez in ceteris causis: vbi tractatur de benefi. in princ. possit per aliū inferiorē cognosci. dic ꝑ Joā. an. in. c. cum te. extra de arbitris: ⁊ extra de iudi. in c. cum venissent. ⁊ per nostros doc. in. l. neratius. ff. de regulis iuris ⁊. C. de emanci. lib. in. l. nec auus. ⁊ de vul. ⁊ pup. in. l. ex facto. in princip. ¶ Oppo. cum gl. i eo quod iste text. facit differentiā inter feuda regalia ⁊ alia inferiora: quoniā hodie sublata videtur talis differentia: vt. s. de natura feu. in fine. ⁊ cōsequēter pariformiter terminari dz talis causa ⁊ maiorū ⁊ minoruz. Et ista glo. soluit dupliciter. Primo modo fatendo cōtrariū: ⁊ maxime sm iura nouissima vbi regula indefinita tradit circa huius modi iurisdictiones. vt. j. de probi. feu. alie. per Fed. in. §. penul. Uel possumꝰ dicere qd iste tex. nō cōtradicat illi. §. qm. etiā i isto tex. Imperator tāqꝫ dñs feu. cognoscit inter suos vasallos etiā capitaneos quorū quilibet dicebat se inuestitū. ⁊ tenere ab Imperatore. Et hoc voluit tota ista glo. vsqꝫ ad finē. Sed tu meliꝰ dicas sm doc. ⁊ primo quātum circa primum cōtrariū de. c. j. s. de natura feu. dic qd nulla est correctio: sz casus sunt omnino diuersi. Nā ibi tollitur differentia personarū vt sine culpa nemini possit auferri feu. hic autem loquimur circa competentiā iudicum. vbi adhuc hodie remanet differentia. Similr ad. §. preterea. rñdendo dicamus qd nō corrigit cuz legū correctio sit euitāda. vt in. l. precipimꝰ. C. de appella. Sed ponat regulam in alijs feudis inferioribus quam sint feuda dignitatum regalium. In quibus habeat locum iste tex. ⁊ probatur. j. de lege cor. in princi. Quare cum in ista materia iurisdictionis causarū feudaliū habeamus plurima iura que iter se vident esse diuersa ⁊ cōtraria. Idcirco pro plena doctrina habēda vltra scribētes sic distingue capiendo ⁊ colligendo omnia membra que vbiqꝫ ab alijs sparsa ⁊ tractata reperi. †Quoniam interdum est contētio inter im-
3 peratorē ⁊ suos vasallos qui sunt de societate lombardie: ⁊ tūc coram paribus qui sint eiusdem ciuitatis vel comitatus in quo controuersia est causa terminetur secundū cōsuetudinem illius ciuitatis nisi Imperator fuerit in lombardia: quia tūc ipse cognoscere poterit si voluerit: vt predicta probātur in tractatu de pace constantie. in. §. si qua controuersia. Interdū cōtrouersia vertitur inter capitaneos imperatoris qui habēt dignitates regales: ⁊ tunc imperator solus est iudex: vt hic in principio. ⁊ j. de lege corra. in princip. licet mediolanenses aliter distinguāt vt ibi. Interdum contētio est inter alios vasal. inferiores. ⁊ tūc aut constat vtrunqꝫ litigantem esse vasallum eiusdem domini de alijs feudis de quibus nulla est questio vel est contentio solū de aliqua parte feud. sed non de toto vel de confinibus ipsius

a ¶ Cognoscens monialē. Adde qd de cognoscēte coniugatam ignorāte esse solutā. vide gl. in d. c. i lectū. ⁊ gl. sup vbo seruū. in. c. illud. xv. q. j. ⁊ ꝑ Joā. an. in regula cū qs. de reg. iur. lib. vj. in mercu.

feudi. Itaqꝫ qꝺ certum est qꝺ vterqꝫ par est vasallus saltē in parte sine litigio: ⁊ tunc dn̄s feudi debet esse iudex: vt in dicto. §. preterea. qui ita dꝫ intelligi: vnde si feudū est ecclesiasticum tūc dn̄s erit ꝑsona ecclesiastica. Et si feudū erit seculare: tūc ꝑsona secularis erit dn̄s etiā si vasallus esset cleric⁹ qꝛ ī ista materia feudali esset speciale vt laicus habeat iurisdictionem in clericū: vt i. c. verū. extra de fo. cōpe. ⁊ ĩ. de capi. corra. in fi. ⁊ Bal. i. l. fi. ī fi. C. sine censu vel reli. Et de hoc per But. latius in d. c. verū ī vlti. nota. ⁊ in qꝺ. ⁊ ibi per Cardi. in quinta oppo. imo etiaꝫ ipse dn̄s feudi laicus nō solū cognoscet de causa feudali sui vasalli clerici: sed etiam exequet sententiam cōtra dictum clericuꝫ vasallū: de quo late dic per dictum Card. in d. c. verū. ibi quero in eo quod dixi ⁊c. Interdum constat. vnum tātū esse vasalluꝫ de feudo aliquo de q̄ nō est q̄stio: ⁊ q̄stio est de alio feu. ⁊ tunc pares erūt iudices: vt hic in secūdo rn̄so. ⁊ ĩ. de lege corra. secūdo rn̄so. Interdū est dubiū inter litigantes quis eorū sit vasallus: vt qꝛ ambo pretendūt inuestiturā nouam alicuius feudi siue ab eodē domino siue a diuersis: ⁊ tūc iudex ordinarius vel arbiter cognoscit: vt. ĩ. de lege cor. in. l. si inter. Idem dicēdū si vnus dicat antiquū ⁊ alter nouum qui hꝫ causaꝫ a domino qui potest pretēdere interesse: vt. ĩ. de inuesti. in mari. fac. in. c. j. in prin. Interdū vertit̄ questio inter litigantes quorum vterqꝫ dicit feu. esse antiquū et ad se spectare: ⁊ tunc dominus cum curie cognoscit: vt. ĩ. de inuestitu. in maritū fac. in. c. j. Interduꝫ cōtentio est inter eos quoꝝ vnus dicit esse antiquum ⁊ alter nouū ⁊ propriuꝫ: ⁊ tunc pares curie soli sine domino cognoscere debēt: vt. ĩ. an apud iudi. vel curie in. c. j. ⁊ dixi in. d. §. ꝑterea. Interdū est cōtētio. inter plures ꝑducētes diuersos inuestitores: ⁊ tūc iudex ordinarius cognoscit. vt. ĩ. de pace tenēda. in. §. si duo. ⁊ in. §. si tres vel arbiter vt. ĩ. an apud iudi. vel do. in. c. j. ⁊ in. d. c. ij. de lege cor. Interdum est contentio inter vasallum ⁊ alium quem constat nō esse vasallū: tunc iudex ordinarius rei cognoscit: vt. ĩ. de cōtro. inter vasallū ⁊ alie. in. c. j. interdum est controuersia inter do. ⁊ alium qui nō est vasallus. ⁊ idē vt not. glo. fi. ĩ. de probi. feu. alie. per Fe. in. §. pe. Interdum est controuersia inter dominum ⁊ vasal. ⁊ tūc pares curie cognoscunt vt in. d. §. pe. ⁊ ĩ. de cōtro. inuesti. apud pa. ter. siue dicta controuersia sit super inuestitura vel super amissione feudi vel super violētia sit facta ꝑ dominū vasallo in dicto feudo: vt tenet domi. Bal. in. d. §. pe. ⁊ Inno. in. c. ceterum. de iudi. Idem dicēdū si dn̄s feudi nō recognosceret superiorem ⁊ vertatur causa feudalis inter ipsuꝫ ⁊ vasal. qꝛ pares curie deberēt cognoscere per ea que dicta sunt. Sed si pares nō auderēt cognoscere vel nolēt vel essent domino nimiū fauorabiles tunc cognosceret papa ratione peccati: vt extra de iudi. in. c. nouit. idē dicēdum ꝑpter defectum iustitie: vt extra de foro cōpe. in. c. ex trāsmissa. ⁊ in. c. ex tenore. facit qꝺ no. in. c. ceterum. extra de iud. ⁊ ita dicit And. de yser. ⁊ Bald. in. d. §. pe. vbi etiam determinat idē Bal. ꝙ si dn̄s extorqueat seruitia indebite a vasallo vltra modū ꝙ vasallus potest implorare officiū ꝑsidis: vt ꝓuideat p. l. illicitas. in prin. ff. de offi. presi. ⁊ ꝙ no. in. l. j. in. §. p hanc. ff. de rei ven. Interdū contentio vertitur inter dominum ⁊ aliū qui dicit se vasallū ⁊ dn̄s negat: tunc ratione huius dubitationis simil̄r cognoscent pares curie: vt. ĩ. de contro. inter vasal. ⁊ epi. in. c. j. ⁊ tenet Bal. in. d. §. pe. Interdū iurisditio est limitata inter litigātes ex forma priuilegij cōsuetudinis vel statuti: ⁊ tunc illa dꝫ attendi: vt in. c. conquerente. extra de resti. spo. ⁊ tenet Bal. in. d. §. pe. Quid autē si inter vasallos vertat̄ questio in possessorio solo. ⁊ hanc questionem mouet Inn. in. c. ceterū. ⁊ ibi etiā gl. extra de iudi. ⁊ Bal. post eū in. d. c. ij. ĩ. de lege cor. vbi sic ait ꝙ si ex tali cognitione insurgat alia pena q̄ priuatiōis ⁊ alia lege q̄ lege feu. tūc ista cognitio pertinet ad ordinariuꝫ loci. ⁊ ideo siue criminaliter siue ciuiliter ageretur ad vindictam actiōe iniuriarū vel legis aquilie vel ex aliquo interdicto: tūc semper erit cognitio ipsi⁹ iudicis ordinarij per. §. si duo. ⁊. §. si tres. ĩ. de pace tenē. facit. c. ex parte. extra de foro cōpe. ꝺm An. de yser. ⁊ qꝺ no. in cle. dispēdiosam. de iudi. Idem dicendum si extraneus agat de spoliatione cōtra vnū qui dicit se vasallū: qꝛ similiter iudex ordinarius cognosceret: vt probatur in. c. verū. extra de foro cōpe. ⁊ hoc tenet Hoff. in sum. illius titu. lꝫ Bal. in. d. §. pe. dicat hoc esse veꝝ nisi cōuentus dicat rem esse feudalem ⁊ nominaret dn̄m ī iudicio: quo casu si ꝑ summariam cognitionē apparet esse feudū qꝺ ista cognitio remittetur ad dn̄ꝫ feu. per. c. si cle. laicū. extra de fo. compe. quod dictum Bal. non puto esse veruꝫ per ea que dicta sunt. ⁊ ita videtur sensisse Joā. blancus in sum. dicens ꝙ in. d. c. si cleri. est specialis casus fauore ecclesie. Interdū proceditur criminaliter īter vasal. ⁊ tunc cognitio est ipsius iudicis ordinarij quia separatū est iudicium criminale a ciuili vt. ff. de iudi. l. solemus. i. d. §. latrūculator. facit tex. ī. d. §. si tres. Quis aūt erit ordinarius competēs in cā appellationis. Nā in causis fraudalib⁹ appellari potest. vt dixi i. c. si quo tem. mi. vnde ergo. si appelare-

tur a sententijs latis ꝑ suprascriptos iudicātes in ca… libus. dic plene per Inn. in. d. c. ceterū. vbi varias sen… ducit. Nā primo dicit ꝙ siue appelletur a parib⁹ siue a… in casib⁹ suis proxim⁹ superior dn̄s feudi ordinarius… bitur: postea dicit ꝙ aut dominus iste habet superior… minum: prout videmus quandoqꝫ. ĩ. de ꝑhibi. feu. alie… §. illud quoqꝫ. ⁊ tūc ille superior appellabitur. Et hāc… veram: vt tenet glo. j. in fi. ĩ. quo temp. mi. in. c. fi. Sed si… superior dominus: ⁊ tunc debet appellari ad imperat… tra de offi. dele. ab arbitro. li. vj. ⁊ hoc tꝫ Ja. ardi. i sum… de contē. feu. sub prima rubr. Subsequenter dicit qꝺ… superior qꝺ aut agitur reali: ⁊ tūc appellabitur ordinar… ius territorio res feudalis sita ē. Si vero ꝑsonali vel… appellabitur iudex illius loci vbi ē res feudalis: sꝫ do… to. de bu. ibidem putat ꝙ iudex superior sit iudex tribu… appellatiōes plus regulant̄ a tribunali quā a ꝑsona… de offi. ordi. in. c. romana. Sed vbi pares vel domin⁹ h… periorē ille erit iudex appellationis ⁊ maxime si est ita… supra dictum est. Si vero non habent superiorem: ⁊ … tudo aliqd disponit illā serua. Si vō nihil disponit ⁊… suetudine habent aliquod tribunal certū i certo loco… dex erit ille qui est superior illius loci ordinari⁹. Si vo… bent ex consuetudine, certum locum tunc dicenduꝫ v… bus habentibus iurisdictionē absqꝫ territorio: de glo… no. in. c. cū contingat. extra de foro compe. qꝛ vl̄ in loco… tur vel ī loco quem eligerint quibus casibus superior… illius loci erit iudex appellationis. iuxta no. p Host. in… Et ista fuerunt verba but. in dicto loco. de qua mat… i. c. romana. extra de appel. ⁊ in. c. solite. de ma. ⁊ obe… de appel. §. nunc tractem⁹. ⁊ plene per Bald. ĩ. de inue… facta. in fine. An auteꝫ ratiōe iuramēti iudex ecclesiast… dex in causa feudali. dic per Bald. in. l. liberti. C. de op… quod dixi in. §. fina. ĩ. de inuestitu. in ma. fac. De modo… forma eligendi locum: dic vt per glo. ĩ. de probi. feud. al… Fede. in. §. fina. sed quid si dominus conqueritur de va… sallus de domino: dic quod causa vasalli ꝑus debet… niam pares habent maiorem iurisdictioneꝫ de suo pa… suo domino. vt dixit Jacob. ardi. de conten. feud. s… brica. ⁊ ibi etiam tenet quod pares ex causa suspi… recusari per. l. apertissimi. C. de iudi. sed de hoc… inuesti. in ma. fac. ī fine. ¶ Ultimo ad materiaꝫ p… dictionis feudalis. vide alia q̄ dixi. ĩ. de inuesti. in… princip. ⁊ in. §. fina. ⁊ in remissionibus ibidem ad… cōtrouer. feu apud pa. termi. in. c. j. ⁊. ĩ. de lege corra… ĩ. i titu. an apud iudi. vel do. questio feu. determi… que dixi in. d. §. penul. ĩ. de probi. feu. aliena. per Fede… sionibus quas ibi scripsi. ⁊ per Inno. ⁊ canonistas p… ceterum. de iudi. ⁊ extra de fo. cōpeten. in. c. ex transmiss… verum. ⁊ per Jaco. ardi. in summa in titu. de cōten. feu… ma rubricella. cū sequen. ⁊ seq. ⁊ plene in directoria… feud. in. §. queritur per quem iudicem. vsqꝫ in fine ⁊ p… Hostien. in summa titu. de feud. in. §. fine.

¶ Jacobus Aluaro.

Si aliquis. Quidam nescientes… istud capitulum ad… strum posuerunt hic vnam rubricā tale… alienationes militum euacuari debeāt. Q… falsa est nec ea vti debemus secundum glos. hic posita… istud capituluꝫ est commode situatū sub rubrica nostra… quem vel quos ⁊c. hoc modo videlicet quia etiam si ver… trouersia inter dictos capitaneos seu maiorores v… valuasores: de quibus proxime in precedenti capitul… per alienatione feudorum suorum: tunc similiter ta… dꝫ ventilari coram supra scriptis iudicibus de quib… xi. Et qꝺ ista adaptatio hui⁹ capituli ad rubricā no… pꝫ ex. §. pe. ĩ. de ꝑh. feu. alie. p Fe. q cū sit posit⁹ sub ru… alienatiōe feudoꝝ nihilomin⁹ describit iudices cōpe… circa ꝑdicta iurisdictionē habēt. Et in sūma hoc int… capitulū. Alienatio feudi legitime facta per vasallum… si ipse vel eius heres moriantur sine heredibus. hoc… mitte pro euidentia id qꝺ dixi. ş. de alie. feud. in primo… qꝺ de iure antiquissimo i quibusdā curijs licitum er… alienare totum feu. etiam sine domini volunte. In gl… lum ꝑ parte vt. ĩ. qd iuris sit si post aliena. feud. id… Hodie i nulla pte potest alienare vt. ĩ. de ꝑhi. feu. alie… ⁊ de ꝑhi. feu. alie. per Fe. in. l. j. Item premitte totū… lum loquit̄ ꝺm iura antiqua ⁊ nō ꝺm iura hodierna… duobus modis i gl. Primo modo quod loquatur de… ne, licita, que secundum iura antiqua ꝓcedebat vsqꝫ ad… tem feudi. Secundo modo ꝙ loquat̄ de alienatione…

qꝺ recitet accidētiā facti ⁊ tollat dubitationem an ab emptore bonefidei possit auferri sibi ꝑ vasallū illicite vēditū. Tertio modo legitur per Andr. de yser. vt loquatur de alienatione licita que ꝺm iura antiquissima ī quibusdā curījs poterat fieri ī totū. ⁊ iste intellectus mihi plus placet vt. ĩ. dicam. ¶ In tex. ibi vl̄ de minoribus. q sint omnes isti declaraui. ş. in. c. ꝑcedēti. Ibi beneficiuꝫ. i. feu. vt ibi dixi. Ibi sine herede. i. sine filio masculo: qꝛ ita capitur in materia feudali. vt. ş. de alie. feu. in. §. ⁊ si clientulus. ⁊ in glossella hic posita. Ibi vel partē. expone vel ꝑ id est secūdū glo. cū solū esset licitū alienare ꝑtē sine volūtate dn̄i de iure antiq̄ ꝺm gl. vel legas ꝑprie: qꝛ etiā de iure antiquissimo poterat totū feu. alienari: vt. ş. dixi. Ibi senioribus. i. dominis a q̄bus tenent feuda vt dixi. ş. i ti. ꝑce. in. c. j. Ibi aperit̄. i. libere reuertitur ad dn̄m in ꝑiudiciū alienātis ⁊ heredū suorū vt not. ĩ. de probi. feu. alie. per fe. i. §. callidis. ⁊ obstante ꝙ emptor fuerit bone fidei vt statim dicā gl. Ibi reuocari dꝫ. i. pōt ꝺꝫ gl. ⁊ bene. Et sic istud verbū debet[a] quod est necessitatis efficitur volūtariū sicut iterdū econtra vt in gl. hic posita. que ad hoc allegauit cōcordātes. Nam vult dicere qꝺ dn̄s nō cōpellat̄ recipere ab emptore si non vult qꝛ posset ei dimittere ⁊ eū inuestire de nouo ex gratia vt infra quēadmo. feu. ad fili. perti. i. c. j. ¶ No. ex hoc text. ꝙ resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris de quo late dixi. ş. q. mo. feu. amit. in. §. rursus. vnde pro inuestigāda veritate hui⁹ capituli. dic qꝺ aut volum⁹ itelligere qꝺ iste tex. habeat respectū ad iura antiquissima ꝺꝫ que i quibusdā curijs poterat vasallus licite vendere totū feu. sine volūtate dn̄i quo casu dictū feudū remanebat apꝺ ēptorē eodē iure quo erat apud vēditorē: vt. ĩ. de lege corra. in. §. ꝑfecto. ⁊ ideo sicut dictū ius fuisset resolutū apud vēdentē si mortuus fuisset sine heredib⁹. ita quoqꝫ resoluit̄ apud emptorē: qꝛ durabit apud ipsum emptorē solūmodo tm̄ q̄ntū durasset apud venditorem. Si vero velim⁹ intelligere qꝺ loquat̄ scꝺm iura antiqua ꝺm que in q̄busdā curijs licitū erat vendere feudum vsqꝫ ad medietatē dn̄i taxat: tūc eodē modo ꝓcederet dicta solutio in dicta parte licite alienata. vt patet i. d. §. rursus. sed tūc opꝫ qꝺ iste tex. loquat̄ improprie vel pro. idest: vt. ş. dixi. ⁊ probatur. ş. de alie. feu. i. §. ⁊ si clientulus. ⁊ hoc voluit glo. ij. hic posita in sui ꝑinci. Si vero vellemus referre istū tex. ad iura hodierna ꝺꝫ que nulla pars pōt alienari sine cōsensu dn̄i. vt. ĩ. de ꝑhi. feu. alie. per fe. in. l. j. tūc nō posset iste tex. ꝓcedere qꝛ pars alienata reuerteretur incōtinēti ad dn̄m nō expectata morte vasalli alienātis siue ēptor fuisset bone fidei siue male fidei: vt i. d. §. callidis. Qꝺ intelligas verū si ipse vasallus mortuus est neduꝫ nullis relictis heredib⁹: sed etiā nō relictis aliquib⁹ agnatis si feudum erat paternum. Nam si reliquisset agnatos: tūc agnati vocarentur ad reuocandum feudū alienatum excluso dn̄o: prout late dixi. ĩ. que fuit prima cā benefi. amitten. in. §. fin. ī cōclusionibus. Postremo predicta gl. ij. in fi. sui. addit alium ītellectū vcꝫ ꝙ iste tex. loquatur de alienatione nō licita: ⁊ iste casus ita de facto ꝑcessit put ꝑsupponit ista litera. veꝝ dubitatio sola erat an si ēptor sui bonefidei vtꝝ dn̄s possit ab eo reuocare. Et respōdetur ꝙ sic p istū tex. q decidit hāc dubitationē. Nō enī sua bonafides ipsius ēptoris excusat ipsū aduersus dn̄m: sꝫ bn̄ poterat ipse emptor tūc cōtra venditorem agere de euictione: vt dictū est in. d. §. rusus. Et nūc habes istū tex. expeditū ⁊ declaratū cū omnibus glossis. Prior tn̄ intellect⁹ quē. ş. posui ꝺꝫ And. de yser. magis cōgruit huic litere cū nullā īproprietatē neqꝫ diminutionē cōtineat. ¶ Ultimo ad materiaꝫ ꝑsenteꝫ adducas alia que dixi in. §. aut si libellario. ⁊ in. §. rursus. ş. q. mo. fu. amit. ⁊. ş. de alie. feu. in prin. ⁊ in. §. j. ⁊ in copiosis remissionib⁹ quas in quolibet predictorum locorum adduxi.

¶ Jac. de Aluarotis.

¶ Cōstitutiōes feudales dn̄i Lotharij Imperatoris quas ante ianuā Beati Petri i ciuitate rōana cōdidit obseruādas ⁊c. Rub.

¶ Hec est vera rubrica secundū glo. ⁊ ea vtimur licet aliqui nō habeant rubricam aliquam. Et continuare debes ad precedentes hoc ordine: quoniā supra in titulis precedentibus presertiꝫ in titu. de feudo marchie cum duobus titulis subseq̄ntib⁹ tractauit de materia successoris feudorum. Postea subseq̄nter in titu. hic potest esse titulus quibus mod. feud. amit. ⁊ ī ti. ꝑxime precedenti in. c. fi. tractauit de materia culparū ex quib⁹ vasalli priuantur feudis. Sed qꝛ circa ipsas successiones feudorū ⁊ etiā circa culpas amissionis orte erant quedā dubitatiōes quas imperator lotharius existēs apud romam de cōsilio plurimorū sapiētū ⁊ proceruꝫ sustulit ⁊ determinauit. Que cōstitutiōes post ea ab oberto de horto ꝯpositore huius libri fuerūt hic itercerte tanq̄ in loco congruēti. Incipiēdo a suprascriptione seu ꝑambulo ipsarū ꝯstitutionū vt patet in titu. nostro dr. Cōstitutiōes feudales domini lotharij imperatoris quas ante ianuaꝫ beati Petri in ciuitate romana condidit obseruandas ⁊c. Postea ipsas cōstitutiones ordinatim subijcit immediate ⁊ durāt dicte constitutiones vsqꝫ ad titulū. ĩ. quēad. feu. ad filiam perti. Et ex hac rubrica seu suprascriptiōe colligere ⁊ notare potes ꝺꝫ Bal. ꝙ imperator existēs Rome potest facere legem generalem vrbi ⁊ etiā orbi. Specialē autē facere vrbi non pōt qm̄ vrbs romana est pape. lxiij. dist. ego Ludouicus. ⁊ no. glo. in. l. j. in. §. cū vrbē. ff. de offi. prefe. vrb. ⁊ xxiij. q. viij. igit̄. Quot autē nomina habeat ciuitas romana no. gl. in aut. vt eccle. romana ⁊c. Et est caput italie vt no. ff. de iudi. in. l. cū furiosus. quinimo etiam totius orbis: vt no. C. de veteri iure enu. in. l. j. ¶ Item no. ex hac suprascriptiōe argu. ꝙ notarius debet scribere locū initi cōtractus: de quo dic vt in. l. optimā. C. de cōtrahē. ⁊ cōmit. stipu. ⁊ in data. vj. lib. ⁊ in Spec. de instru. edit. in. §. postremo. versi. quid si locus. Ex rubricis enim possunt sumi argumēta vt no. C. ne fideius. doti. dētur. in. l. j. ⁊. ff. si quis testa. lib. esse iussus. super rubri. ⁊ ī aut. de icest. nup. §. sancim⁹. ⁊ in Spe. de dispu. ⁊ alle. in. §. fi. in fi. per cano. de peni. di. j. hec autē verba. ⁊ no. gl. in proemio. vj. de quo per Bal. super rubri. an seruus ex suo facto.

¶ Jacobus de Aluarotis.

1 Casus nouus si emergat ad principem recurritur.
2 Sancimus verbum Imperatoris est.

Si quis ex. Licet commode summari non possit iste titulus: quia ponit preambulum ad constitutiones sequentes: tamen quantum ad intellectum hoc potest intendere: imperator Lotharius precepit constitutiones editas per ipsum de consilio prudentum super beneficijs militum tam circa successiones quam culpas ab omnibus obseruari. hoc dicit secundum Jacob. de bel. ⁊ Bald. ¶ In text. ibi: ex militibus scilicet vasallorum: ⁊ quod dicit de militibus. Idem intelligas de alijs vasallis qui nō sunt milites: vt no. gl. ĩ. de feu. sine cul. non amit. in. c. j. Ibi ordine. i. matricola: vt ꝓbat̄ in. l. ex eo tpe. ff. de testa. mili. Ibi de bn̄fi. i. de feudo: vt declaraui ş. titu. proximo. Ibi ⁊ successione dic vt patet. ĩ. in duobus titulis seq. Ibi ⁊ culpis dic vt ptꝫ. ĩ. tit. iiij. ⁊. v. Ibi Lotharij. de hoc imperatore Lothario dixi. ĩ. de probi. feu. alie. per Loth. in prin. super tex. Ibi laudamentum. i. per consilium approbātiuꝫ. Ibi verone: subaudi sed adijcitur o in pronunciatione causa melioris sonoritatis per euphoniam: ⁊ dicitur verona: alias est in textu hiberna: alias hibernus. Ibi siponti non intelligas de siponto apulie: qꝛ est subiecta ecclesie cui ĩpator se nō ītromitteret. lxiij. di. tibi domino. ⁊ in. l. j. C. de sum. trini. vnde itelligas de aliqua terra vel opido subiecto impatori: ita appellato vel dic ꝙ nō est curanduꝫ de qua terra fuerint isti sapientes: qm̄ etiaꝫ de terris subiectis pape potuit imperator habere ad cōsilium suū. arg. in l. humanum. C. de legi. Necqꝫ sequitur ꝙ terre vnde sint sapiētes intelligant̄ subiecte impio.
1 ¶ † No. q si occurrit casus nou⁹ super quo oportet statui recurritur ad principē ⁊ ille cū deliberatiōe sapientum procedit faciendo suum statutū ⁊ cōstitutionem: vt hic. ⁊ in. d. l. humanū. C. de legi. ¶ Not. quod illud ꝙ plurīū autoritate ⁊ consilio fit maiori nititur autoritate. cōcordat. C. de repudijs. l. dubiū. ⁊ extra de his, que fi. a ma. parte capituli in. c. nouit. Et ideo solet dici ꝙ cōcilia dicunt̄ esse maioris autoritatis q̄ decretales epistole. vnde dixit Arch. in. c. j. de const. li. vj. ꝙ rescripta impetrata contra concilia nō valēt nisi singularē faciāt de illo concilio mentionē. Sed impetrata ꝯtra decretalē epistolam valent ex generali clausula. Non obstante aliqua decretali: qꝺ est notatu dignum tenet Bal. in. d. l. nō dubiuꝫ. ¶ Quero cū gl. vbi sit ista constitutio Imperatoris Loth. de qua hic fit mētio. Et respōdet ꝙ qdā vt Py. voluerūt dicere qꝺ sit illa de qua habet̄. ĩ. de probi. feu. alie. per Loth. in. l. j. Qꝺ nō est verū ꝺm gl. cum in dicta cōstitutione nō tractet̄ nisi solū de cul. alienatiōis Non aūt de alijs culpis de quibus hic fit mētio. Quare dicēdū. ꝺm gl. ꝙ statim subijcit ipsam constitutionē in tit. seq. qui īcip. Imperator Lotha. ⁊c. que cōstitutio durat vsqꝫ ad ti. ĩ. quēad. feudum ad filiā pertineat. Quod patet ex tribus. Primo quia titulus sequens est intitulatus ipsi Imperatori Lothario. Secundo quia in eo tractatur de omnib⁹ predictis culpis de quibus hic fit mentio. Tertio quia in ea est sepius repetitū istud verbum sancimus quod proprie spectat ad cōstitutionē Imperialem. Posset tamen saluari opinio Py. intelligēdo quod dicta. l. infra de probi hi. feud. alie per. Lotharium fuerit vna ⁊ eadem constitutio. Et hoc voluit tota ista gl. vsqꝫ ad finē. Sed tu non recedas ab opi. glo. videlicet ꝙ dicta constitutio sit illa que statim sequitur vsqꝫ ad dictum titulum quemadmoduꝫ feudū ad filiam pertineat. Que constitutio postea per glossatores fuit

a ¶ Uerbum dꝫ. Adde gl. in cle. attendentes. de sta. reg. gloss. et Abb. in. c. si vir. de adul. Abb. in. c. de despon. impu. Ab. in. c. cū locuꝫ. de spō. glo. in. l. sepe audiui cesarē. ff. de offi. ꝑsi. Bar. in l. creditores. C. de pigno.

diuisa per titulos ₇ rubricas separatas causa cõmodioris itelligentie: iuxta ea que habent insti. de lega. in. §. sed ne in pmis. Nõ autẽ põt aliquo modo intelligi de dicta. l. j. de pbi. feud. alie. per Loth. cũ illa fuerit edita apud rõcalias i Alemania. Ista vero fuerit facta apud Romam. Nisi forte vellem⁹ dicere de. l. fi. posita. in. e. ti. de pbi. feu. alie. per Loth. que sm suã suprascriptionẽ mittit Eugenio Pape ₇ vniuerso populo. sicut ista vñ possibi
1 le est qd illa. l. fi. fuerit forte de corpore hui⁹ cõstitutionis. ❡ † Et no. ex hac glo. q verbũ sancim⁹ est verbũ Imperatoris. facit. l. sancim⁹. cũ fi. C. de nup. Ex plurib⁹ ₇ aliis cognoscit lex Imperialis: vt hr i. l. iij. C. de legi. ❡ Ultimo circa materiã successiõis feudoꝝ plene videas. s. de suc. feud. per totum. ₇. j. de na. suc. feu. vbi traditur. Circa materiam alienationis feudorũ habet. j. de vasal. qui contra consti. Loth. feu. alie. in. c. ₇ in. d. l. j. de probibi. feu. alie. per Lob. Circa materiam culparũ ex delicto pueniẽtiũ ex quibus feuda reuocant plene habet. s. quib. mo. feud. amit. p totũ. ₇. j. que fuit prima causa benefi. amit. per totũ. Circa vero materiã prouenientẽ ex negligentia vasalli ex qua feu. amit. habetur in. d. l. fi. de probi. feu. alie. p Loth. ₇. j. que fuit prima causa bene. amit. in prin. Et de predictis omnib⁹ particulariter aliquid tangitur. j. hac eadem cõstitu. que est in quatuor titulis sequentibus. ❡ Jacobus de Aluaro.

❡ Imperator Lotharius Eugenio pape ₇c. Rubrica.

❡ Ista est vera suprascriptio ad ꝯstitutionẽ imperatoris lotharij: de qua. s. tit. pri. fecit mentionem quam constitutionẽ nũc immediate subijcit: ₇ durat predicta constitutio vsq ad titulũ. j. quemadmo. feu. ad filiam perti. exclusiue: lz ipsa constitutio vt. j. patet sit diuisa i plura capitula ₇ rubricas separatas causa cõmodioris intelligẽtie vt dixi in. d. ti. s. proximo. Quidam autem hic nullã habent suprascriptionem seu rubricã ₇ male: quoniã hic ponitur principium ipsius constitutionis quam ipse ipera tor Lotharius mãdat Eugenio Pape ₇ vniuerso populo: put in simili videmus in. l. fi. j. de pbi. feu. alie. per Loth. Et ex predictis potes colligere ꝯtinuationẽ hui⁹ rubrice seu suprascriptionis ad preambulum seu rubricam precedẽtem. Et consequẽter declarationẽ gl. hic posite. Notabis insuper ex tex. huius rubrice seu suprascriptionis quod Imperator inscribẽdo se pponit Pape simile videm⁹ in epistola Reddentes. C. de sum. tri. ₇ fide catho. in suprascriptiõe ibi posita. Sz hodie sec⁹ esset: vt in. c. solite. extra de ma. ₇ obe. Et circa hoc videas i aut. quomodo oportet epi. in prin. coll. j. ₇. xcviij. di. victor. ❡ Jacobus.

1 ❡ Militi vasallo morienti succedet primo loco filius.
2 Transuersales an succedant militi in feudo nouo acquisito.
3 Diuisio simplex in feudo paterno postea aperto diuidentibus non preiudicat.
4 Vasallo refutãte feudum paternum vt alter inuestiatur desinit ei esse paternum.

1 **Si quis miles.** † Si miles vasal l⁹ moriat succedit sibi pmo loco filius si extat ₇ si nõ extat: tũc succedit sibi nepos ex dicto filio ₇ si dict⁹ miles relinquat dictũ filiũ ₇ fratrẽ tũc fili⁹ dict⁹ succedit excluso dicto fratre etiã si feu. fuisset antiquum sed si postea dictus filius militis decederet: tunc bene succederet sibi in ipso feudo antiquo predictus frater militis: qui tunc erat patruus ipsius filij mortui. hoc dicit. Et diuiditur in tres. in prima declarat quando moritur miles vasal. relicto nepote ex filio quo casu nepos succedit. In secunda quando reliquit filium ₇ fratrem quo casu filius in succedẽdo excludit fratrem. In tertia quando reliquit filiũ ₇ fratrẽ: sz postea dictus fili⁹ moritur relicto dicto suo patruo q fuerat frater militis quo casu dict⁹ patru⁹ succedit dicto suo nepoti. Secũda ibi: ₇ si heredem. Tertia ibi: ₇ si filius. Premitte pro euidentia quod istud capitulum loquitur in feudo antiquo. Item qd in successione feudorũ primo loco vocantur descẽdentes masculi in infinitũ. ₇ scdo collaterales: dũmodo descẽdãt a primo acquirẽte quãdo feudũ est antiquũ: vt. j. de gradi. in prin. ₇ in. §. j. qm in feudo nouo nõ succedũt collaterales. nisi expresse p pactum fuerit hoc dictũ vt. s. qui feu. da. pos. in. §. ₇ qr ₇ ibi plene dixi. s. de succes. feu. in. §. fi. Quando autẽ dicat feu. esse antiquũ ₇ qñ nouum videas in preambulis libri vt ibi dixi. Item premitte q feu. põt peruenire ad vnum solum fratrẽ ex diuisiõe inter eos facta: vt. j. si de feu. fue. cõtro. in. c. omnes. ❡ In tex. ibi: miles. dic idẽ si non est miles vt no. glo. j. ti. ij. in. c. j. ₇ statim dicã in glos. hic posita. Ibi beneficio. i. feu. vt pluries declaraui in titulis precedẽti⁹. Ibi succedit. s. nepos predictus. Ibi heredem. i. filium masculũ vt. s. de alie. feu. in. §. ₇ si cliẽtul⁹. Ibi ipse. s. fili⁹ predictus. Ibi succedit subaudi excluso dicto fratre functi. Ibi ₇ si fili⁹ subaudi predict⁹ relict⁹ cũ fratre defuncti. Ibi fratris hoc est ipsi⁹ militis iã defũcti q reliqrat dcm filiũ ₇ fratrẽ: q nũc supẽ q qdẽ frẽ patru⁹ ipsi⁹ filij. Ibi mortu[...] audi sine descẽdẽtib⁹ masculis vt. s. de feu. mar. i. c. fi. [...] subaudi q frater erat patru⁹ hui⁹ filij nouiter defunct[...] appellat auũ respectu hui⁹ filij nouiter defuncti qñ [...] ₇ psupponere qd istud feu. nõ fuerat acqsitũ de nouo p[...] tẽ patrẽ huius filij: sz fuerat ẽt aui istius filij: hoc est p[...] militis. ₇ cõsequẽter frater huius militis superuiuens [...] cedere in dicto feudo tanq̃ pñno postq̃ dictũ feudũ [...] initiũ a dicto fratre suo milite: sed a patre eorũ in quo [...] succedũt etiã inter se vt. s. q feu. da. pos. in ver. cũ vero [...] ₇ dictũ feu. puenerat ad dcm militẽ ex diuisiõe iter ipso[...] cta. ❡ No. qd in sucessiõe feudi antiqui seu pñni primo [...] cantur descẽdẽtes: ₇ his deficiẽtib⁹ trãsuersales ex vir[...] acquirentis: vt hic in fin. ₇ in. d. §. j. j. de gradi. Utrum [...] transuersales veniant i stirpes vel in capita dixi. s. de [...] in prin. in vltimo not. ❡ No. qd nepos ex filio premor[...] dit in locum dicti filij eiusdẽq patris: vt hic. ₇. s. de hi[...] da. pos. in. §. ₇ qr ₇. s. de suc. feu. in prin. No. qd ascenden[...] neã trãsuersalem succedunt i feudo suis descendẽtibus [...] saliter qd patet hic in fi. qr patruus succedit nepoti. S[...] est in ascendẽtibus per lineam directam q nõ succedu[...] scendẽtibus in linea directa vt. j. de natura suc. feu. in. c[...]
2 de bel. ₇ ibi dixi. ❡ † Quero cũ gl. pro intellectu huius [...] in feudo nouo acqsito per militẽ succedãt transuersal[...] militis excluso domino. Et videret dicendũ q sic per [...] qui videtur sentire q frater succedere possit fratri mi[...] ti sine descendentib⁹ quasi speciale sit in tali feudo mi[...] in cõtrarium est veritas vt nõ succedat qm non reperi[...] presse cautum. Nec ob. iste tex. qm loquitur i feudo pat[...] presse patet. ex eo i quo bene hz locũ talis successio inter [...] prouenientes ₇ descendentes a primo acquirente. vt. s[...] sed in feu. nouo non est fienda differentia inter milite[...] nunquã vnus frater vel transuersalis succedit alteri [...] per pactum hoc fuerit cautũ. vt. s. de feu. mar. in. c. fi [...] succes. feu. in. §. fi. Et hoc voluit ista glo. vsq ad ver. g[...] Que gl. bene loquitur ₇ tenet per Ja. de bel. Pe. de [...] yser. ₇ Bal. ₇ cõmuniter scribẽtes: p qua facit supra [...] pos. in. §. ₇ qr. in fi. ₇ q no. in. d. c. j. de feu. sine cul. no[...] dum tamen est q i quibusdam casibus frater põt [...] tri in feudo nouo quos statim videbitis. j. in ti. se[...] neas quod ea que dicunt de milite habent locum [...] milite: quia eadẽ est ratio. Sed iste tex. ideo facit me[...] milite: qr vt plurimum in omnibus istis constitutio[...] rij Imperatoris feudatarij appellantur milites cũ [...] haberent vasallos milites secum. Dãtur enim feuda [...] gulariter vt defendant dominũ vt. s. de his q feu. da[...] in. §. hoc quoq. Sicut enim miles dr qr de mille eligitur [...] ff. de militari testamento. in. l. j. in fine. sic dominus qu[...] feudũ solet eligere illum qui possit seruire ₇ ipsum a[...] cundum And. de yser. ❡ Quero subsequenter cum [...] qd si duo fratres diuidant inter se bona cõmunia: ₇ e[...] uisione perueniat ad vnũ ex eis feud. paternum. postu[...] possidet dictum feudum moritur sine heredibus an d[...] dum reuertatur ad alium fratrem superuiuentẽ: an v[...] minũ. Et respondet gl. quod aut iste frater superuiue[...] tauit omnino dictũ feu. tẽpore diuisionis vel etiã refu[...] hoc quod dñs deberet inuestire alterum fratrem nũc [...] tanquam de feudo nouo. ₇ tũc istis casibus feu. reuerti[...] minũ excluso isto fratre superuinẽte: aut non refuta[...] modis. sed simplr fecit finẽ remissionem quietationẽ [...] nem de dicta pte bonoꝝ put in diuisionib⁹ simplicite[...] let. ₇ tunc dictũ feu. reuertit ad fratrẽ istũ supuinẽte [...] tura succes. feud. in. c. j. ₇. j. de eo qui fi. fecit agna. in. c[...] Et hoc voluit tota ista glo. vsq ad fi. que gl. notabil[...] tur ex qua elicias quatuor cõclusiões veras ₇ indubi[...]
3 rum tres sunt Bal. ₇ quartam addidi. ❡ † Prima cõ[...] ista: simplex diuisio non preiudicat diuidentibus in fu[...] feudi paterni quod postea in futurum aperitur. Et e[...] dictum feud. erat paternum. Item quia diuisio nõ com[...] dit futuros casus: vt in. l. cum pater. in. §. hereditatem [...] ❡ Scda conclusio est ista qd diuidit etiam refutãdo n[...] gitur refutare ius futurum sed solum id qd in psenti [...] dum Et est ratio qr cõtra naturã refutationis est q [...] ad futura. l. si ita in. §. si sub conditione. ff. de leg. ij. ₇ [...]
4 de pac. ₇ in. l. fina. C. de bonis liber. ❡ † Tertia condu[...] quod quãdo vasallus refutat expresse feudum paterni [...] vt alter inuestiatur de eodem feudo tanq̃ nono: tunc [...] nit esse paternum in preiudicium refutãtis. Et ideo [...] ceptore nõ reuertitur amplius ad ipsum refutantem [...] nota. in. l. si familie. C. familie erciscunde. Et est ratio [...] ctum feudum in inuestitura noua mediante ipsa refu[...] assumpsit sibi nouam formam substantialem: ₇ est [...]

veteri forma. Et sic istud feud. qd primo erat antiquum nũc est effectum nouum. Nam res potest ex pacto nouam formam assumere. ff. de acquirẽ. pos. in. l. si qs autẽ. Et vltima pacta derogãt priorib⁹. l. pacta nouissima. C. de pac. ❡ Quarta cõclusio est qd agnat⁹ põt oino renũciare iuri succedẽdi in feudo in futurũ: et de hac conclusione dixi. j. de eo q fi. fecit agna. in. c. j. ₇ in pmo notabili. ❡ Quero ab extra qd si isti fratres erãt simul inuesti. de feudo nouo cũ pacto vt alteri accresceret ₇ vn⁹ renũciauit alteri. an si postea aperiat vtrũ reuertat ad fratrẽ supueniẽtẽ renũciantẽ an ad dominũ ₇ q reuertat ad dñm facit q no. i. l. solita. C. de remis. pig. Pro fratre autẽ facit ista glo. ₇. ff. de vulg. ₇ pu. in. l. ex facto. in. §. in l. lõginus. Et hãc partẽ videt sequi Bal. qr quãq̃ refutauit tñ non desijt esse omnino vasal. argu. in. c. j. j. de vasal. qui contra cõsti. lotha. feu. alie. qd intelligerem verum nisi expresse cõstaret q iste renũciãs voluisset in totũ se excludere a iure futuro dicti feu. per ea que supra dixi. ❡ Quero quid si habẽs feu. antiquũ moriat relicto patruo suo relicto filio fratris q sunt ambo i tertio gradu qs pferat ad succes. talis feu. ₇ dic q fili⁹ fratris vt dixi. j. de natura suc. feu. in. c. j. q. penul. ❡ Ultimo ad materiã psentẽ nostrã videas. s. in ti. de feu. marchie. i. §. si capitanei. ₇. s. de suc. feu. in pn. ₇. j. de natura suc. feu. in. c. j. ₇ in plurib⁹ remissionibus ibi adductis. ₇. j. in ti. de gradi. in. c. j. i. §. his vero. ₇ qd statim dicã in ti. seq. de materia autẽ finis ꝯtatiõis ₇ refutatiõis q fit inter fratres dic plene vt habet i dicto ti. j. de eo qui fi. fecit agna. ₇ in copiosis remissionib⁹ ibi descriptis. ₇ q dixi in. c. j. j. de vasal. decre. etatis. ₇ p Bal. in isto capitulo qui de pdictis plura dicit examinãdo. §. duo fratres i. l. qui rome. ff. de verbo. obli. que materiam nostram feudalem non tangunt.

❡ De beneficio fratris ₇ qualiter frater ₇c. Rubrica.

❡ Quidã nõ habẽt hic aliquã rubricã cũ ea capitula q sequũtur sint pars ꝯstitutionis lotharij imperatoris de qua supra i duob⁹ titulis pcedẽtib⁹ facta est mẽtio. ₇ hoc sensit glossella hic posita. Alij autẽ ₇ meli⁹ habẽt rubricã de bñficio fratris ₇ qualiter frater frĩ in feudo succedat. Et quãq̃ iste titul⁹ sit pars dicte cõstitutionis: tñ p glossatores pdicta cõstitutio fuit diuisa p titulos ₇ capitula separata: vt no. super ti. primo Et ex his potes elicere cõtinuationẽ ad precedentia qm. s. ti. ij. in preambulo ipsius cõstitutiõis pollicitus est se tractaturũ in hac ꝯstitutiõe de successiõe feu. ₇ de culpis ex qbus ipsa feuda amittunt. postq̃ igit in ti. pcedẽti icipit tractare de materia ptinẽte ad ipsaz successione. Nunc psequendo eãdẽ materiã addit alios casus qui i hoc ti. seriatim describuntur. ❡ Jaco. Aluarotus.

1 ❡ Frater fratri in feudo nouo quatuor casib⁹ specialib⁹ succedit.
2 Uerba legis in feudali materia impropriari possunt.

Si quis acqui. Diuide i duas partes principales. In prima parte ponit vnã regulã q talis est videlicet qd i feudo nouo frater nõ succedit fratri vsq ibi nisi. In secũda ponũtur quatuor exceptiones a dicta regula: quarũ prima est ista vz nisi quãdo tẽpore inuestiture fuisset per pactũ ordinatum contrarium. Secunda est ista qñ dictũ feu. fuisset acquisitũ de cõmunibus bonis ₇ dño sciente. Tertia qñ ipsi fratres starent simul ₇ dictũ feudũ fuisset acquisitũ per alterũ ipsorũ de proprijs bonis noie tñ vtriusq ₇ domino sciẽte. Quarta qñ dicti fratres dictũ feudũ acquisiuissent existentes in exercitu cũ domino ₇ sibi seruiẽdo cũ equis ₇ armis cõmunibus ipso dño sciente. Et hec diuisio capit verũ itellectũ hui⁹ litere: ₇ ideo eã aliter nõ sũmo. ❡ In tex. ibi benefi. i. feu. ₇ itelligas de nouo: qr secus esset i feudo antiquo: vt. s. declaraui. s. ti. px. Ibi nõ succedat fratri: subaudi ẽt si fuissent simul inuestiti: vt. s. de suc. feu. i. c. fi. ibi ordinatum fuerit scilicet per pactum expressũ appositũ i inuestitura: vt in. d. c. fi. ₇. s. de suc. feu. in. §. fi. Ibi herede masculo quid hoc importet traditur. s. de alie. feu. i. §. ₇ si cliẽtulus. Ibi fuisset emptũ: subaudi ipsis fratribus stantib⁹ simul ₇ domino sciẽte qd est infra. ₇ ita isto casu tria sunt necessaria: vt statim dicam in not. licet gl. prima hic posita in fin. sui teneat contrarium vz vt nõ sit necessaria cohabitatio ₇ male. Ibi vel vtriusq noie subaudi fuisset emptum: sed de proprijs bonis ementis vt differat a precedẽti quo casu si stant simul ₇ dominus predicta sciuerit habebit locũ successio. vnde ergo intelligas quod ad hoc vt habeat locũ iste tertius casus sunt necessaria omnia ista quatuor: videlicet q dicta emptio sit facta nomine vtriusq. itez quod de pecunia propria ementis. item quod stent simul. item qd dominus sciat. Ibi vel in hoste id est in exercitu. Ibi regis potes itelligere de imperatore vl etiam de quocunq alio rege vt dixi. s. qui feud. da. pos. in princi. super text. ₇. j. de noua for. fid. in princip. super tex. secundũ And. de yser. Quinimo vt puto põt iste tex. extendi ad quemlibet dominũ existentem in exercitu. facit. c. ij. j. de fra. de no. be. inuestit. ₇. j. de pace iur. fir. in fin. ₇. j. de probibi. feu. alie. per fede. in. §. firmiter. presertim cum eadem sit ratio argumento eorũ que dixi. s. de feu. mar. in. c. fi. in vltimo nota. et hodie videant equiparari: vt. s. de natu. feud. i fi. ₇ qd hoc sit verũ probatur in. l. si fratres post mortẽ i lõbar. de succes. ex qua lege est iste tex. sumptus. sm gl. vlti. i fi. hic positam: vbi nõ videt magis ponderari an sit acquisitum i exercitu regis q̃ alteri⁹ domini. Ibi acquisiuerint. s. seruiendo cũ armis ₇ equis cõmunibus domino sciente: secus esset si dño ignorante vt pbatur i. d. c. ij. j. de fra. de no. bene. inuesti. cum ibi no. in glo. ❡ No. q lz ex iuris dispositiõe phibeat successio inter collaterales in feudo nouo: tamẽ per pactũ in cõtrariũ firmari vz vt successio habeat locum vt hic. ₇. s. de his qui feu. da. pos. in. §. cum vero. ₇. s. de succes. feu. i. §. fi. Ex quo infertur q maioris potẽtie est pactũ q̃ lex. Et est ratio qr nihil est magis cõgruũ humane fidei q̃ seruare pacta: vt in. l. j. ff. de pac. Et qr cõtractus ex conuentione legẽ accipiunt: vt. ff. depositi. i. l. j. in. §. si cõuenerit. ₇ dixi. s. de feu. mar.
1 in. c. fi. ❡ † No. quatuor casus speciales in quibus frater succedit fratri i feudo nouo quos declarat vt dixi. s. i diuisiõe. In feudo aũt ãtiquo clarũ est fratres inuicẽ sibi succedere vt. j. de gra. suc. in feud. in. c. j. in. §. his vero. ❡ Nota quod feudum acquisitum per vnum ex fratrib⁹ stãtibus in cõione ₇ de pecunia cõi ₇ dño sciente efficitur cõmune: dato q frater meus emerit noie pprio vt hic. Et sic sunt isto casu necessaria ista tria vz q pecunia sit cõmunis ₇ q stẽt simul ₇ q dñs sciat. ₇ ita tenet glo. sup vbo nominatim in. §. ₇ qr in fi. s. de his q feu. da. pos. lz glo. j. hic posita in fi. sui non requirat q stent simul ₇ nõ bene vt dixi sup tex. Et est ratio qr qñ simul stãt videt vnus dare alteri auxiliũ vt dixit Inn. in. c. cõtinentia extra de cle. percus. facit. l. j. in. §. fi. ff. de his qui deie. vel effu. lz Bal. videat sequi gl. hic positam. Et ex pdictis potest inferre hic esse casum i quo nõ refert cuius noie ematur sed ex cuius pecunia vt hic in dicta gl. prima i fi. de quo dic latius vt no. in. d. §. ₇ qr. ₇ q ibi scripsi. ❡ Opp. cum gloss. prima contra id qd hic psupponitur vz q feudũ possit emi ₇c. cui⁹ cõtrarium legitur in. c. j. j. de feud. da. in vicem le. commis. vbi expsse dr qd feu. non acquiritur sub pretextu pecunie: sz amore ₇ honore domini. Sol. hic loqtur quãdo qs a vasallo emit domino sciẽte quo casu licet vt hic. Ibi vo loquit quãdo vult emere a domino quo casu non lz vt ibi. ❡ Nec ob. huic solutioni tex. i. c. j. j. quẽad. feu. ad fi. ptinet. vbi videt dici q etiã a domino possit feu. emi. qm ibi verba impropriant: cum verbũ redemerit ibi positũ non stat proprie p emptione sed p alia acqsitione facta sine pretio vt qr ppter seruitia precedẽtia exhibita domino acquisiuit dictũ feu. qm dñs nõ volẽs esse ingrat⁹ propter dicta seruitia ₇ amorẽ ꝯtribuit dictũ feu. ₇ hoc voluit ista gl. vsq ad vbi. hic aũt
2 notabis. Ex qua gl. elicias duas ꝯclusiones. † Prima est quod in materia feudali verba legis possunt ipropriari ₇ extra ppriã significationem reduci. ₇ pbatur ista conclusio p dictũ. c. ₇ p ea que habentur. s. de feu. alie. in. §. ₇ si clientulus. ₇. s. ti. apud quẽ vel quos i. c. ij. in fi. ₇. j. de eo q sibi here. q suis. i. c. j. facit. ff. de rei ven. in. l. qui restituere. de leg. ij. in. l. cum quidam. de pig. ac. in. l. petẽti. ff. so. ma. in rub. C. de iure dot. si mulier. cũ fi. Alia ꝯclusio est q quis non potest acquirere feu. a dño per pecuniaz. Et hãc cõclusionẽ firmat hic glo. p tex. in. d. c. j. j. de feu. dato in vi. legis cõmis. ₇ eaz sequit Ja. de bel. ₇ Nic. de nea. Sz do. Bal. i solutione quam tradit ad dictum. c. j. intelligit triplr istã materiã. vz primo q dñs potest vendere feu. p pecuniam vt hic: sz de vrbanitate tñ debet se abstinere vt ibi. Secũdo q dñs potest vẽdere modico pretio. vt hic. nõ autẽ iusto pretio vt ibi. Tertio qd dñs nõ dz vendere vt ibi tamẽ si vendit tenebit vẽditio vt hic. ₇. s. q feu. da. pos. in fi. Sz tu melius ₇ subtilius intelligas istã materiã sz Ja. ardi. ₇ And. de yser. vt indistincte possit qs p pecuniã emere ₇ acqrere feu. a quocunq siue a dño siue a vasallo de volũtate dñi nulla facta distinctione. Et hoc probat ex plurib⁹. Primo p glo. in. d. c. j. de feu. da. in vicez legis cõ. que hoc expresse tenet. secũdo p tex. in. d. c. j. j. quẽad. feu. ad fi. pertine. vbi est casus nõ violando literam vt violare voluit ista glo. Item probatur p tex. j. de inuesti. in mari. fac. in. c. j. in princip. Item per text. j. si de feu. fue. contro. in. c. titius. in fine. Item per text. s. quibus mod. feu. amit. in fine. ₇ supra de natura feu. i. c. j. Item per istum text. qui simpliciter loquitur. Item probatur etiaz de iure canonico per capitulum ad nostram extra de rebus eccle. nõ alie. Itez probatur ratione quoniam feud. equiparantur militijs. i aut. de exhi. ₇ intro. re. in. §. optimum. Militie autem emunt: vt ibi. ₇. C. de pigno. in. l. fi. ₇. C. de inoffic. testa. in. l. omnino. in. §. plane. Nõ obstat huic determinationi contrarium supra signatũ de. c. j. infra de feudo dato in vicem legis commissorie. quia debet intelligi ₇ restringi solum ad materiam suam propriam de qua loquitur suum rubrum ₇ nigrum. l. prima. §. primo. ff. deposi. ₇. C. de imponen. lucra. descrip. l. j. ff. de iur. ₇ facti ignorãtia. in. l. regule. in fine. vnde bene fatendum est quod in eo casu de quo loquit dictum capitulũ primũ nõ potest acquiri feu. per pecuniam eo qr

dicto casu pactū ꝛ cōuētio reprobātur vt ibi ꝑut in fi. vidē ꝗ in eo quí h3 feu. guardie ꝛ guastaldie ꝯgruāte officio nō posset acquirere feu. vt visum est. Ş. de feu. mar. ꝛ gastal. in. c. j. vbi autē essemus in casibus in quibus pactū ꝛ cōuentio nō reprobaret tunc dicendū ꝙ possint feuda acquiri p pecunia indistincte.

...

no. bene. inuesti. ꝛ in remissionib⁹ quas i vtroq; ... per Bar. in. d. l. titium ꝛ meuium in. §. altero ... tum. ꝛ in. d. l. ſi patruus. C. communia vtriusq; ... per Bal. Saly. ꝛ per eundem Bal. in. l. j. ... C. si quis alteri vel sibi. ꝛ in. l. cum oportet. C. de ... ꝛ plene per Jaco. ardi. in summa de successione feudi ... cella vbi frater succedat fratri. vbi plures ... pertinentes adducit. ℭ Jacobus Aluarotus.

ℭ De feudo sine culpa non amittendo.

ℭ Hec est cōmunis ꝛ vera rubrica viddicet de feudo sine culpa non admittendo secundum glossaꝫ hic positaꝫ ...

1 Miles vasallus feudo non priuatur nisi de culpa conuincatur. ꝛ numero. 2.

3 Sententia an requiratur super declaratione culpae feudum amittitur.

4 Feudum vt perdatur quot culpe requiruntur.

5 Vasallus vt de culpa conuincatur quot testes ...

Ancimus. ... culpa rationabili cognita ... ℭ In tertu ibi sancimus ...

feudali ea q̄ statuunt in milite habent locum in non milite ꝛ ꝙ miles intelligitur etiam pro quolibet simplici vasallo quod in ...

1 Vasallus feudum alienans eodem priuatur.

2 Vasallus dominum cucurbitans viuentem feudum perdet.

3 Impotentia que ꝛ quando vasallū excuset ne priuatur a feudo.

Si quis miles. Quidam habent super hoc capitulo vnaꝫ rubricam talem vcꝫ de successionibus. Que rubrica cōmuniter non habetur nec ea vtimur secundum glossam ...

...

Jacobus Aluarotus super feudis.

iij.in.§.si ad diem.& l.qui cōmeatum.ff.de re milita. circa predicta videas q plene dixi in dicto pri.§.q.mo.feu.amit. Utrū autē in ɔctib' īpotētia excuset a pena ɔuentionali dic p Bart.& doc. in.l.ɔtinu'.in.§.illud.ff.de ver.ob. Et de his & similib' vide in remissionib' q̄s ad ꝓpositū adduxi ī vtroqꝫ iure in.d.§.sꝫ nec alia in p̄ma oppositione. ¶Op.ab extra ɔ̄ ea q̄ hic p̄supponunt' qđ ex culpis hic descriptis vasallus p̄uet' feudo: & illud feud.redeat ad dn̄ꝫ. Sꝫ ɔ̄ q imo d̄beat redire ad agnatos suos: vt.j.si de feu.fue.ɔtro.in.c.si vasallus culpā. Sol.aut loquitur ī culpa ɔctus facta p alienationē: & tūc si feu.est nouū bene reuertit' ad dn̄ꝫ exclusis oibus descēdentib' & agnatis vt hic & .j.de vas.q ɔ̄ ɔsti.lotha. feu.alie.c.j.& 'no.gl.§.de suc.feu.ī.§.hoc quoqꝫ. Si vero feu.est antiquū & tūc trāsiret ad agnatos si hꝫ. Alias aūt si nō haberet trāsiret ad dn̄m.vt ī.d.§.hoc quoqꝫ. Et hoc mō posset adhuc ītelligi est tex. Ad filios aūt nūq̄ trāsiret tale feu.antiquū alienatum si haberet aliquid ex h̄ditate patris. Alias aūt bn̄ transiret ad filios excluso dn̄o & ceteris agnatis: vt.j.an agna. vel fi.rep.here. in.c.j.& .j.si de feu.fue.ɔtro.in.c.titius. Si v̄o loquimur de culpa vasalli ꝓueniēte ex delicto & felonia: tunc subdistinguas vt late de his dixi & declaraui.§.q.mo.feu.amit.ī.§.aut si libellario.& in.§. si fuerit.& .j.q̄ fuit p̄ia cā bn̄.amit.ī.§.fi.in ɔclusionib'. ¶Ultio ad mām p̄ītē circa alienationē feudorū videas q dixi in.d.§.hoc quoqꝫ.§.de suc.feu.& ī copiosis remissiōib' ibi adductis ad mām vero vasalli adulterātis vxorē dn̄i sui videas in.d.§.j.q.mo.feu. amit.& .j.q̄ fuit p̄ma cā bn̄.amit.in .§. rursus.& in remissionibus q̄s in vtroqꝫ loco scripsi. Ad mām vero vasalli nō adiuuātis dominū suū ī bello videas plene.j.q̄ fuit p̄ia cā bn̄.amit.in.§. item q dn̄m.& in q̄ plurimis remissionib' ibi adductis. Uniuersalr aūt de oī mā hic tradita vcꝫ ad quē reuerti debeat feu.vbi vasallus p quācunqꝫ culpam illud amittit dixi plene in.§.fi.j.que fuit prima causa bene.amit.in conclusionibus.

¶Quo tempore miles &c. Rubrica.

¶Hec est vera rubrica & ea cōiter vtimur ꝑm gl. vcꝫ quo tp̄e miles īuestiturā petere dꝫ &c. Et ɔsequēter h̄ est p̄ncipiū capl'i q incipit sancim' vt nemo miles &c.lꝫ qdā nullā habeāt hic rubricā neqꝫ p̄ncipiū capl'i. Sꝫ solū tex.nigri incipientē seu vltra annū & mēsem &c. Et nō habēt ista v̄ba tria posita in prin. huius capituli vcꝫ sancimus vt nemo miles &c. Quib' v̄bis resecatis ɔtinuāt istū tex.cū fine capituli p̄cedētis. dū ibi dixit nō laborauit si potuerit &c.subijciēs īmediate istū tex.vel vltra annū & mēseꝫ &c.q̄si nūc ꝓsequat' aliā culpā feudi amittēdi: & hoc voluit dicere gl.j.& ij.hic posita. Tu itaqꝫ teneas q hic sit rubrica & p̄ncipiū capituli: vt.§.dixi.quā qdē rubricā ad p̄cedētē sic ɔtinuare debes: quia quāq̄ supra prime impator lotharius in sua ɔstitutione ꝓuiderit dn̄is ne cōtēnant' a vasallis suis militibus circa alienationes feudorū & culpas alias q̄ a p̄dictis vasallis cōmittebant'. Nūc in isto titulo ꝓuidet circa inuestituras feudorū renouādas & petēdas ab ipsis dn̄is p ipsos vasal. Et qđ ista continuatio sit bona ptꝫ q: filr̄ impator Fredericus ī sua ɔstitutiōe hoc idē facit vt ꝓbat'.j.de ꝓhi.feu.alie.p fe.in.§.preterea.& ibi dixi. Iste eñ titulus est pars ɔst.tutionis lotharij imperatoris de qua in superiorib' titulis facta est mentio.

¶ Miles vasallus vt petat renouationē inuestiture ab herede domini habet terminum mensis & vnius anni.& nu.2.

3 Terminus legalis non est peremptorius.

4 Uasallus ꝓpter inuestituram non petitam a priuationis pena excusatur.

5 Infami dn̄o fidelitas non seruanda & nu.9.

6 Infans miles esse potest.

7 Militi ignorati dn̄m mortuum an currat annus & mensis.

8 Successor vasalli tp̄e iuestiture petēde decedētis an habeat tp̄s integrum ad petendam inuestituram.

10 Excōicatio maior infamiam secum defert.

11 Mors agentis in remotis fama probatur.

12 Tempus inuestiture petende ad natiuitatem vtile.

13 Uasalli absentia an excuset ab inuestitura petenda.

14 Uasallus a quo petat inuestituram duobus de hereditate domini contendentibus.

15 Feudū amissum negligētia petende inuestiture ad quē redeat.

Sancimus. Diuide istud capitulum in tres partes. In prima tradit regulam militi vasallo circa tēpus renouandi inuestituram. In secunda excipit a dicta regula subijciens casus in quibus dicta regula fallit. In tertia ponit contrafacientem. Secun da ibi: nisi. Tertia ibi: & si. Casus. †Miles vasallus habet termi
1 num vnius anni & vnius mensis ad petendam renouationeꝫ inuestiture ab herede domini defuncti. Idem dicendum de successore ipsius vasalli q infra dictum tempus dictam renouationem petere debet a domino: & predicta procedunt nisi ex iusta causa impediret': alias feudo priuabit'.hoc dicit. ¶Premitt... dentia quod iste tex.intelligitur in feudo paterno ... vbi per inuestiturā nihil tradit' de nouo: sed renoua... matur ius antiquum. In qua renouatione est statut... vt hic. In feudo autem nouo in quo est solum facta ... abusiua nō est statutum aliquod tempus ad petend... inuestiturā: & sic de tali feu.seu inuestitura nō p̄ot lo... ra vt predicta declaraui.j.p quos fiat inuesti. vbi vide... tex.ibi sancimus vt nemo miles qdā nō habēt ista v̄b... male: vt supra dixi. Et aduerte q: hic capitur miles p... speciale in milite vt habeat terminū anni & mēsis: vt ... Ibi vadat.i.differat vel labi patiat': quasi dicat fru... spem obtinere nō p̄ot. Ibi inuestiturā.i. renouation... ture alias facte vt infra p quos fiat inuesti.in principi... neficij sui.i.feu.vt dixi.§.titu.primo. Ibi vel post mor... ni sui huc'sqꝫ declarauit qn̄ mortuus est dominus ... vasallus habet feudum: quoniam debet vasallus ip... num & mēsem a filio dn̄i vel eius successore petere inue... vel patris sui. Nunc incipit declarare qn̄ mortuo vasa... lius miles vel alter agnatus successor miles vult peter... ram a domino quoniam debet similiter petere infra ... sem. Ibi causa mortis potes extendere istā causam ... domini vel vasalli de quibus proxime dixi vel etiam ... terius: quod non deberet currere tēpus vsqꝫ ad.ix.dies ... vt cum de appel.cogno.in.§.sancimus. & in.l.ij.in fin... voc.cum ibi no.in glo. Ibi inimicitia potest intellig... citia orta inter dominum & vasal. q: tunc vasallus ... extra de re iudi.in clemen.pastoralis.tūc intelligas ... salli.arg.in.l.si merces.in.§.culpe.ff.loca.vel ītelligas ... tia inter vasallum & extraneum p cuius loca trāsire ... periculo.ff.ex quibus cau.ma.in.l.iij.& ff.ad trebel.in.l. ... extra de electio.bone memorie magunti.extra de offi... contingat.& in.c.statutum.cum ibi no.de rescri.lib... lus esset ita potens q per dicta loca posset trāsire ... lo: quia tunc non excusaretur secūdum Bal. Que a...
a capitalis inimicitia[a] vide glo.in.l.licet.ff.de arbitris ... tia scilicet ipsius vasalli qui debet petere inuestitur... cas si est maior infante: vt.j.si de feud.fue.contro.in... Sed quid in minori vigintiquinqꝫ annis dic vt.j... feu.alie.per fe.in.§.preterea. Que autem sit infan...
b minor etas[b] vide glo.j.de pace iuramē.fir.ī.l.j.in p... si dominus esset infans: dicit Iaco.de bel.ideꝫ pe... extendit etiam ad infantiam domini. Sed dic vt.j... inuesti.in princ. Ibi vel infamia intelligas secundū... ctu.glo.de īfamia que ascribitur domino: vt q: est ... ge vel diffidatus vel excommunicatus cui nō posset ... ticipare conuersari vel loq.xj.q.iij.c.excommunicato... te dixi.j.in titu.hic finitur lex &c.in pri.& de hoc est gl... let allegari pro singulari in.c.ij. extra de feudis per ... zaba. Nam de infamia vasalli non posset loqui: q... tius puniēdus quā alienandus cum esset in culpa ar... go.gest.in.l.siue hereditaria. Ibi iusta absentia sub... vasalli: vt quia sit absens causa reipublice: vt dixit gl... ta in pri. Secus autem si sua absentia esset temeraria ... per iustum tex.facit.l.ij.in.§.quod diximus.ff.si qs cau... tem ītelligas de absentia dn̄i: tunc semper succurretur ... ue dominus sit absens iuste vel iniuste: quoniam in ... netur vasallus sequi dominum.argu.ī.l.menia.in fi... lega.& eorum que no.ī.l.fi.ff.de in ītegrum restit.nisi ... vicino: de quo latius dixi infra que fuit p̄ia causa b... in pri.in questionibus. Ibi damnetur scilicet ipse va... demnetur ad restitutionem feu.ratione contumaci... Dy.& sic ipso iure non perdit feudum isto casu: q: p... cōdemnari debet: vt hic & ī.l.iij.in.§.ad diem.ff.de re... dum Andr.de yser.& Bal.facit quod dixi.§.titu.p...
2 ¶†Nota militem vasallum debere petere renouatio...
c ture infra annum & mensem. Annus autem est.ccclx... vt in.l.cum heres est.§.stichus.ff.de statu libe.& in.l.... tus.ff.de ver.sig. Mensis vero est.xxx.dierum. vt no.in.l. ... in.§.finautē.C.de iure delibe.de quo in.c.lꝫ. extra de ... gli.prela. Et debēt esse dies ītegri. Non autem comput... mento ad momētum: vt in.l.aunnculus.la.ij.ff.de ver... plene p glos.ī.l.iij.ī.§.minori.ff.de mino.& ī.d.l.cum ...
3 ¶†No.arg.ex isto tex.quod terminus legalis nunq... ptorius si ltīmum probetur impedimentum. Ad quod... pe.tutores.in.l.cum a matribus.& ff. de iudi.in.l. no...
4 cum similibus.& dixi ī.c.si.de probi.feu.alie.per lotha... vasallum ex iusta causa excusari a pena priuationis ... uestituram nō petitam. Que autem sit iusta causa ... hic plures. Intelligas tamē ideꝫ si vltra istas causas ... reperiatur aliquam aliam iustam causam impedim... vt īfra de probi.feu.alie.per lotha.in.l.fi. facit infra ...

ma causa bene.amit.in.§.sed q: natura. ¶†No.ꝓpter infamiā
5 dn̄i esse sibi subtrahēdā fidelitatē: vt hic.& .j.in ti.hic finit' lex in prin.de quo dic vt ibi plene dixi. ¶†No.argumentū ex hoc tex.
6 q infans potest esse miles.& probat' in.l.sed cum milites.in.§.iaꝫ autem.ff.de excu.tut.q intelligas verum ex beneficio principis put est videre in filijs baronū & maiorū nobilium & dn̄orum ꝓpter honorē paternū: vt in.l.fi.& ibi p doct.C.de testa.milit. Qui aūt possint creare militem ponit Bar.in.l.ij.C.de digni.lib.xij. vbi videas. ¶†Quero cū gl.iij.an istud tp̄s anni & mēsis currat
7 militi ignorāti dn̄m suū esse mortuū vel vasallum p̄cessorē suuꝫ ita qđ ex hac ignorātia nō renouauit īuestiturā. & r̄ndet q nō dicens q currit solum a tp̄e scientie vt in.l.omnes.ff.de calumnia. & in.l.j.ff.de in.& fac.igno. & in .l. regula.in .§. sed facti.nisi talis ignorantia fuisset crassa & supina: vt q: ignorasset illud q cōmuniter omnes de ciuitate sciebant. q: tunc bene p̄iudicaret: vt in l.j.cū ibi no.C.de testa.mil. Et hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ ad fi né que bene loquitur & ꝓbatur hic sua determinatio in.l.gn̄ali.C. de decurionibus.& de decretis ab ord.faci.in.l.fina.& ī capitulo.
ij.de consti.li.vj. Et ad predicta vide q habetur in.l.genero.ff.de his qui notātur infa.p glo.& doc.facit q statim dicam super sexta glo.& qđ habetur in cle.pastoralis.de re iudi. ¶Oppo.cū gl. quarta q imo vasallus nō debeat habere nisi annū & diē ad petendam talem reuocationē inuestiture vt probat'.j. de ꝓhi. feu. alie.per fe.in.§.preterea. Soluit glo.duobus modis.& primo q hic sit sp̄ale in milite q dꝫ habere annū & mēseꝫ vt hic. Ibi vero logt' in alio vasallo q nō est miles q dꝫ habere annum & diē dn̄i modo sit puberes vt ibi. Scđa solutio est q istud hic dr̄ corrigatur hodie p illum tex.vt sic īdistincte qcunqꝫ vasallus siue sit miles siue nō puniat' in amissione feu.per dictā ɔtumaciam anni & diei: vt ibi prout alibi videmus quē ex contumacia debere puniri: vt in.l.j.cū si.C.quor appel.non reci. Et hoc voluit ista gloss. vsqꝫ ad versi.sed pone &c. Sed tu teneas primā solutionē vcꝫ qđ hic sit sp̄ale in militibus: nec corrigat' p dc̄m.§.p̄terea.quāq̄ posterior. Et tenēt doc. Iaco.de bel. Nico.de nta. Bal.& cōiter oēs Licet An.de yser.videat' sentire ɔ̄riū & male. Et est rō: q: nō sequitur q ex hoc intelligat' derogatum p̄uilegijs militū: vt ī.l.decurionibus.cū ibi no.C.de silētiarijs.li.xij.que solet allegari p singulari. Milites nāqꝫ habēt plura p̄uilegia: vt habet' in.l.j.C.de in.& fac.igno.testa.mi.ī.l.j.& ī.l.milites.& ff.de testa.mi.l.j.cum si. & .C. Et p hoc nō obstat q sepius dixi supra in titulis p̄cedētib' vcꝫ q ī materia feudali miles capit' p quocūqꝫ vasallo: q: p hoc non intelligit' tolli p̄uilegiū q specialiter reperitur īdultū militibus: vt dixi.§.ti.j.in p̄ma questione. Et ex p̄dictis habes etiā expeditam caudam glo.sexte infra posite. Que hoc idem ɔ̄riuꝫ recapitulauit se remittendo ad ea que dixit ī.d.§.preterea. Sed aduerte q: ibi de hoc nihil dixit sꝫ voluit se remittere ad ea que dixit.infra de capitulis Corradi.in principio.vbi videas.
¶Quero cum dicta gl.quid si elapso dicto tempore statuto ad petendā renouationē īuestiture dn̄s recepit ipsum vasallum ad obedientiam & seruitium consuetum ab eo sumpsit an videat' sibi remisisse igratitudinem & culpam. Et respondet q sic p.l. fina.cum simi.ff.de eo qđ cer.loco.& hoc voluit vsqꝫ ad fineꝫ. que glo.optime logt' ꝑm And.de yser.& est rō.q: dn̄s post dictū tp̄s recipiendo ipsum vasal.ad suū seruitiū vr̄ renūciasse iuri suo vt statim subijcit gl.fi.in fi.que hanc q̄stionem iterato recapitulauit multomagis si ipsum īuestiuisset: & hoc idē no.in.l.celsus.ff. de arbi.facit.l.cōmissorie.C.de pac.inter emp.& vendi.cum simi. Et intelligas predicta ꝓcedere & esse vera nisi ipse dn̄s recipiendo a vasallo fuisset ꝓtestatus ī ɔ̄riū dicēdo q recipiebat seruitiū a vasallo saluo iure suo: vt in.l.ij.in p̄n.ff. de eo.qđ cer.loco. l.fi.C.de iure do.impe.ff.q.mo.pig.vel hypo.sol.ī. l. si debitor.ī.§. j.C.de his q spon.mu.susce.l.j.li.xj.ꝑm Iaco.de bel.& Nico. Pe.d cer.& Bal. Itē fallit vbi dn̄s per iustam ignorantiā hoc fecisset vt ī.l.nec ignorans.C.de donat.& ff.de transac.in.l.cum aquiliana & in.l.q cum tutoribus.in.§.q per fallaciam. cum similibus. Et tenent omnes docto.predicti.& de hac questione etiam tetigi infra que fuit p̄ma causa benefi.amit.in pri.in questionibus.& vide circa predicta quod dixi.j.si de feud.fuer.controuer.ī.c.licet. ¶†Quero cum glo.qnta qđ si vasallus moriatur infra dictuꝫ tempus petende īuestiture an eius successor debeat habere integrum tempus scꝫ anni & mensis ad dictam inuestituram petendam an vero solum illud tempus quod supererat defuncto. Et respōdet gl.dupliciter. Primo q debeat distigui ꝓut distiguitur in.l.ea que.C.de temp.in integrū rest.vcꝫ q aut maior succedit maiori aut minor minori aut maior minori vel eɔ̄. Et ꝑm diuersitatē cas' debes diuersificare determinationē vt ibi colligit'. Scđo dicit gl.argumētatiue q īdistīcte dēat dari solū illud tp̄s qđ superat defuncto p.l.ꝓperandū ī.§.sin aūt.C.de iu.cū si. Et h̄ voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finē. Sed tu dic meli' hꝫ doc.circa hāc q̄ōnē q si feu.est antiquū q tūc successor debeat hēre ītegrū tp̄s nō cōsiderato aliquo modo tp̄e quo superat defuncto. Et est ratio: q: ipse successor hꝫ feudū a p̄n.magis beneficio alteri'.quaꝫ precessoris.& quasi ex successorio edicto vnde tp̄s ī persona p̄cessoris inceptum non dꝫ sibi successori nocere.ar.ff.de suc.edic.ī.l. j.in.§.quibus.insti.de bono.pos.in.§.fi.& C.qui amit.ad bono. pos.in.l.fi. Nam successor agit de sua īuestitura: non de inuestitura p̄cessoris: qm̄ eodem modo successor dꝫ petere suam inuestituram a domino: sicut si precessor iam īuestitus.j.tempus debituꝫ mortuus esset. Et sic inuestitura successoris nihil habet commune cū īuestitura precessoris q̄tum ad hoc. Sed si feu.esset nouuꝫ vt puta q: pater meus acquisiuisset feudum de nouo a domino & fuisset īuestitus & postea moriatur dn̄s: & pater meus nō petijt renouationē īuestiture a successore dn̄i & tandem pater me' mortuus est post decem menses a tempore mortis domini: tunc ego filius successor in dicto feudo nō habebo nisi solum illud tēpus qđ supererat patri meo defuncto ad dictā renouationem petendam. Et est rō q: a patre meo defuncto ꝓcessit illud feu.& sic venio ex ꝑsona patris mei: vt ī.l.emilius.& ī.l.ēt.ff.de mino. Et ita tꝫ Iaco.de bel.& Nic.de neap. Et circa hanc q̄ōnem addas alia que dixi.j.q̄ fuit p̄ma causa benefi.amit.in prin.in questionib'.
9 ¶†Opp.cum gl.vj.q imo infamia nō habeat excusare vasallū cū potius debeat sibi nocere ista sua īfamia q̄ p̄uilegium & excusationē sibi p̄bere vt in.l.j.de dolo.cum simi. Huius timore contrarij glo.ista dat tres solutiones. Prima est q in tex.nō debeat esse istud verbum infamia: sed solūmodo istud verbum īfantia: quo casu clarum est q talis etas īfantie hꝫ excusare vasallū: vt est casus.j.de ꝓhi.feu.alie.per fe.ī.§.p̄terea. Sed q: communiter iste tex.facit mentionē ēt de īfamia: & ꝓ tāto dat ista gl.aliū intellectū seu solutionē vcꝫ: vt non debeamus ītelligere istū tex.de īfamia ipsius vasalli cū hoc esset absurdū q ex suo delicto deberet reportare premiū: vt.ff.pro socio.in.l.verum.ī.§.tēpus.& ff.de dolo.in.l.ne ex dolo. Sed debeamus intelligere de infamia ipsi' dn̄i: vt quia est excōicatus: quo casu cū sit interdicta loquela cū dn̄o ɔsequenter vasallus est absolutus a sacramento fidelitatis & a petenda īuestitura.xj.q.iij.c.quoniā.& c.fi.& .j.in titu.hic finitur lex in pri. Potest & tertio modo ītelligi iste tex. ꝑm gl.vt capiatur infamia pro nō fama hoc est q: nō fuit habita fama de morte dn̄i: vt q: forte mortu' est vltra mare vel in remotis ptib' ita q elapsus est annus & mēsis anq̄ vasallus miles hoc sciuisset: & sic ex iusta ignorātia nō petijt renouationē īuestiture a successore domini: vnde vasallus iste est excusandus: q: tale tempus incipit sibi currere soluꝫ a tēpore sciētie: & sic est vtile q̄tū ad initium cum non currat nisi postq̄ sciuit.sed bene est ɔtinuū quantum ad sui ꝓcessuꝫ & ɔsūmationē postq̄ sciuit. Et hec voluit tota ista glo.vsqꝫ ad fi. Ex qua gl.elicias qnqꝫ ɔclusiones. ¶Prīa est ista q ꝓpter īfamiam dn̄i subtrahitur sibi iuramentum fide
10 litatis.& de hac ɔclusiōe dixi super tex. ¶†Scđa ɔclusio est ista
a q omnis excōicatus[a] maiori excōmunicatione est infamis: facit q no.gl.insti.de cap.dimi.ī.§.minor.& qđ dixi.j.in dicto ti.hic fini.lex.in p̄n.in tertio nota.& .j. de sta.contra liber. eccle.in.§.credentes. Que autem sit maior excōicatio & que minor not.ī.c.penul.extra de sen.excōica.& plene dixi in dicto titu.hic fini.lex.in
11 pri.in vltima questiōe. ¶†Tertia cōclusio est ista q mors alicu
b ius q mortuus dr̄ in remotis partibus ꝓbatur[b] per famā.facit l.fi.ff.de here.īsti.& C.de testa.mi.l.j.& l.certi iuris. Sꝫ de hac conclusione & materia dic latius vt per gl.& doc.ī.l.si qdem.C. solu. matrimo.& ff.quēad.testa.aperi.in.l.ij.in.§. si dubitet'.& C.de capti.in.l.nec nos.per canonistas.extra de despon.impube.cum īhibitio. ¶Quarta ɔclusio est qđ nō imputat' ei q nō est cert' de morte testatoris. Sꝫ de hac ɔclusione dic lati' vt hr̄ in.l.genero. ff.de his q no.infa. Et ex hac ɔclusione sumit ibi Bar.argumētum q iterim non currit tempus executoribus testamentorum
12 de quo dicatis vt ibi. ¶†Quīta cōclusio est ista vcꝫ q illud tp̄s qđ dat' ad īuestiturā petendā est vtile quātū ad natiuitatem q: non currit nisi a tempore sciētie. Item nec ei q impeditur petere. Sed quantū ad progressuꝫ est continuū q: in eo cōputabuntur dies feriati & nō feriati sicut alibi ptꝫ in.l.annus.ff.de calūnia.& de edil.edi.ī.l.cū se.ꝑm Ia.de bel.& Nico.facit qđ dicā.j.eo.
13 ī.c.fi.sup.ij.gl. ¶†Oppo.cū gl.penultima.q imo absentia vasalli nō habeat ipsum excusare si nō petijt īuestiturā īfra tēpus debitū cū potuit reliquere ꝓcuratorē vt ī.l.papi exuli .ff.de mino. Et respondet glossa duobus modis.p̄mo fatēdo ɔ̄rium vbi potuit procuratorem reliquere. Secus autem si non potuisset reliquere q: tūc nō curreret sibi dictū tp̄s & per cōsequēs excusaret' vt ibi. Secūdo modo soluit q vbi vasallus est absens ex iusta cā nō tenet' reliquere ꝓcuratorē & ideo sua absentia sola ipsuꝫ excusaret ēt si potuisset reliquere procuratorē qm̄ reliquendo procuratorē nō ītelligeret' absens facit.l. sꝫ & si per pretorē.ī.§.j.ff.ex q. cau.ma.lꝫ ista gl.nihil alleget & hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finē. Sꝫ tu circa hāc q̄ōnem clari' dicas ɔcludēdo q iste vasallus absens cā reipublice vt p̄supponit gl.nō teneat' reliquere ꝓcuratorē q: est absens iusta causa. Ideꝫ & si alia iusta cā nec refert potuerit reliquere ꝓcuratorem vel non. Secus autem si volūtaria absentia vt in.l.j.cū ibi no.C.de resti.mil.ff. de acqui.hered.in.l.

a ¶Dis excōicat' adđ gl.in .c.oēs. vj.q.j.bal. ī ru.d sum.tri.in.iij.co lū.extra.

b ¶Probat'. adđ Bar.in.l.ij.ī.§.si dubitet' .ff. quēad.tes.ape. bar. in.l.si qdē.C.sol. ma.gl.& doc.ī.c. qm̄ frequenter. vt lite nō conte.

a ¶Que aūt dicatur capital' inimicitia. Adđ .l. cū autē.ī.§. excipit'.ff.đ edil.edi. l.ij.ff.đ pu.iud.l. capitaliū.in.§.si opus .ff.de pe. tex.in.c.accedēs el.ij.& ibi Ant.đ hu.& doct.vt lite nō ɔtes.gl.& doc. ī.c.p tuas.de symo.

b ¶Que aūt sit īfātia pubertas & mīor etas. adde gl.ī.l. h̄ditatū.ff.ad.l.fal. gl. ī ꝓhe.vj.Cy.ī.l.si īfanti.C.đ iu.de lib.Bal.ī rep.c. si pr̄.de test. lib. vj.Io.đ ana.in rub.đ deli.pue.

c ¶Ann' aūt est ccclxv.dier'.adđ glo.ī.c.q̄sinit.de v̄.si.gl.in.c.q̄dragesima.đ ɔse.di. v.Cal.ī.c. si pp đ rescri.li. vj .doc. ī.c.ij.lij.dist.

pantonius.⁊ ex q.cau.ma.in.l.⁊ data.⁊ q in.d.l.sed ⁊ si p pretorē in.§.fi.cum.l.seq.⁊ de iureiur.in.l.fin.ƀm Jaco.de bel.⁊ Nico.de nea.Multiplex est eñ genus absentiaꝝ vt no.in.l.fi.ff.de in ite. resti.In q̄ aūt gñe absentie qs teneaꝛ dimittere ꝓcuratorē.glo. disputat in.d.l.ꝫ ⁊ si ꝑ ꝑtorē.in.§.j.vbi videas.⁊ ꝑ Inn.in.c.q̄re lam.ex de ꝓcuratorib⁹.Utrū aūt si qs esset iam citatus ad iudi ciū ⁊ nō pōt cōparere an excuseꝛ si nō mittat ꝓcuratorez vide ꝑ gl.⁊ doc.in.l.j.de diuer.⁊ tempo.ꝓscri.in.l.q absente.C.de ꝓcu.⁊ extra de dolo ⁊ ꝯtu.cū dilecti.⁊ de maio.⁊ obe.in.c.fi.⁊ in specu. de ꝓcu.in.§.rōne quoqꝫ.v.fi.⁊ Bal.in.l.ab eo.C.quō ⁊ qñ iudex Insup colligere potes ex hac gl.argumētum ꝙ qs posset ꝑ ꝓcu

a ❡Per ꝓcuratorē inuestiturā petere.addō bal.i.c.j.i.§.itē inuestitura.de no.feu.⁊ ꝑ bar.cepol.de verona.i.c.j.in.vj.dña de cog.feu.i vsibus feudo.

a ratorem inuestituram petere⁊ iuramentum fidelitatis ꝑstare de quo habes tex.j.ꝑ quos fi.inuesti.in.§.sed vtrū ⁊.j.de notis feu. in.§.itē inuestitura.⁊ ꝑ Cy.in.l.j.C.ēt per ꝓcuratorem cām in integrum resti.agi pos.⁊ ꝑ Archi.⁊ gl.lxiij.dist.tibi dño facit ꝙ no. gl.in.l.non vere.dꝛ.ff.ex qui.cau.maio.❡Quero cum glo.fi.qd si elapso dicto tpe anni ⁊ mensis dñs petierit seruitiū solituz a vasallo ⁊ vasallus expsse recusauit seruire:an nihilominus sit priuandus feudo non obstāte dicta interpellatione dñi.Et rñdet glo.ꝙ sic secus autē si ipse vasallus sibi seruisset ⁊ dñs sponte dictum seruitium recepisset:qꝛ tunc videreꝛ renūciasse iuri suo ⁊ remisisse vasallo culpam ꝑcedentē non petite inuestiture.j.tps debitū.Et ad predicta allegauit plures ꝯcordantias vsqꝫ ad finē. de qua qōne dic vt latius dixi.s.in glos.iiij.Non aūt intelligas istam gl.ꝙ elapso dicto tpe inuestiture petende posset vasallus purgare moram spōte seruiēdo ⁊ inuestiturā petendo qꝛ hoc est falsum ƀm verā opi.vt dixi.j.q̄ fit prima cā bene.amit.in ꝑncip. in questionibus vbi videas.facit ꝙ in simili dꝛ de emphiteosi in Spec.de loca.in.§.nunc aliqua.ver.xxiij.seq.❡Quero ab extra qd si vasallus cōparuit īfra tempus debitum coram domino ꝫ tantum narrauit qualiter pater suus erat mortuus ⁊c.Et non est ꝓsecutus vlteri⁹ an veniat feudo priuādus ⁊ dic ꝙ sic qꝛ nō sufficit comparere nisi instet petēdo inuestiturā.ar.ff.de libel.di. l.j.⁊ in isto tex.q ꝑsupponit vt petaꝛ vnde debemus intelligere cum effectu vcꝫ vt adimpleat vasallus ex sua parte quod debet ꝫ petendo inuestiturā ⁊ fidelitatem pollicendo:vt.j.de cap.corradi.in ꝑn.⁊ tenuit glo.in.c.j.j.que fuit prima causa bñfi.amit. in gl.ij.⁊ And.de yser.hic.Et ad predicta adduco gl.in.c.si papa extra de priui.li.vj.sufficit tamē si petat renouationē inuestiture absqꝫ eo qd exprimat ⁊ polliceaꝛ fidelitatē qꝛ hoc subintelligitur:vt no.glo.in.c.fi.j.per quos fiat inuesti.⁊ dixi in.d.c.j.i ꝑn. que fuit prima cā.secus autem si polliceatur fidelitatē simpliciter:⁊ non petat alio modo inuestituraꝫ:qꝛ tunc nō satisfaceret cum inuestitura non comprehendatur sub fidelitate:vt dixi in d.c.j.de capi.corra.Qualiter aūt se debeat habere vasallus in dicta inuestitura petēda tradit glo.in.d.c.fi.ꝑ quos fiat inuesti.vbi

14 videas.❡†Quero qd si duo ꝯtendūt de hereditate dñi nunqd vasallus tenebiꝛ petere inuestiturā ab vtroqꝫ: an ab vno an excusabiꝛ si nō petat donec certū erit:qs sit heres dic ꝙ si vn⁹ est possessor hrditatis ꝙ ab eo sit petēda.Poterit ēt peti a petitore cū ꝓtestatiōe saltem vt nō ꝑiudicet:⁊ si apparuerit non esse heredē argumentum.C.de pe.here.l.fi.de lib.cā.in.l.ordinata.de dā.infec.l.ꝑtor ait.i ꝑn.ꝫ vel differat quousqꝫ aliqs obtineat.ar.extra de iurepa.c.si vō.ff.de app.l.si plusorio.i fi.⁊ ita dixit Ja.ar.i tit. q.mo.feu.amit.sub rubricella.si duo ꝯtēdūt de hrditate.Quero qd si vasall⁹ petierit inuestiturā a dño īfra tps dbitū ⁊ debito mō dñs aūt nō vult ipm inuestire an ꝑuari dēat dñs ꝓprietate dic qd sic:qꝛ a pari iudicanꝛ dñs ⁊ vas.i istis ꝑuationib⁹:⁊ ita tꝫ gl.j.ꝑ quos fiat inuest.i.d.c.fi.⁊ dixi.j.de.l.cor.in.§.ex.eadē.facit.c.dño cōmittente.j.si de feu.fue.ꝯtro.⁊.j.de forma fideli.in fi.⁊ dꝫ ꝑuari per sniam ƀm An.de yser.ꝑ.c.j.j.qualr do.ꝓprie.ꝑueꝛ qd aūt si post denegationē esset parat⁹ postea inuestire ⁊ denūciat vasallo

1 at capiat inuestiturā:an teneaꝛ vasallus:⁊ quātū tps habebit

2 dic plene ꝑ Ja.ard.in sūma q.mo.feu.amit.sub rubricella.si va-

3 sallus petierit inuestiturā ⁊c.vbi late istum articulū explicauit.

4 ❡Quero an dñs posset minuere istud tps petēde inuestiture dic

5 ꝙ nō ƀm An.de yser.qm̄ tpa legalia nō minuunꝛ:imo si iudex minueret suppleaꝛ a lege.l.iiij.i.§.si qs.ff.de re iud.sicut ptꝫ i auc. hodie.C.de tempo.appellationum.⁊ in.l.superuacuam.C.de temporibus in integrum restit.Quod intelligas verum:nisi aliud repereriꝛ expssum a iure ꝙ terminus legalis posset minui.l.iij. ff.de re iudi.vel nisi pars sicuti esset vasallus in proposito cōsentiret i minori tpe:qꝛ posset renūciare iuri suo.l.si qs i ꝯscribēdo C.de pac.quo casu nō veniēdo in termino statuto ꝑ ꝓmissionez amitteret feudū:si hoc expssim se obligasset ꝑdere si nō venisset īfra tps ꝓmissum.arg.in.l.ij.ff.q satis.cog.Et si ista obligatio fieret apud acta iudicis cōpetētis:tūc nō esset opus ꝙ fieret aliud nisi executio obli.arg.eoꝝ q̄ no.in gl.ij.q.j.§.qd aūt.facit qd habeꝛ in.l.acta.ff.de re iudi.Sed si fieret extra iudiciū:tunc ageret via ordinaria.l.si pacto.C.de pac.nisi dedisset licētiā qd caperet feu.tūc autoritate ꝓpria.C.de pig.l.iij.ƀm And.de yser.qd autē si dñs inuestiuit vasallū qui iam per delictum a iure suo cecide-

rat:dic per Jaco.ardi.in summa q.mo.feu.amit.sub ... si dñs vasallum de suo recto feudo inuestiuerit ⁊ qd ... sup.j.de ꝓhi.feu.alie.per fe.❡Quero an infantia vasa... excuset ac si haberet tutorē.⁊ Jac.de bel.sentit ꝙ nō ... istum tex.ꝙ non habebat tutorē.arg.in.d.§.ꝑterea.⁊ j... fue.controuer.in.c.si minori.⁊ in.c.si qs decesserit.⁊ C... libe.in.l.si infanti.⁊.C.ad trebel.in.l.sancimus.Sed ... Bal.intelligit ēt in īfante habēte tutorem cum ex se ... l.fin.rem pupil.sal.fo.Idem dicit si post infantiam ... pillus:qꝛ intelligitur semiplenum intellectum habere ... in.l.in negocijs.ff.de regula.Adulto vero currit tempus ... tur restitutio:vt in.d.§.preterea.cū ibi no.Quid autem ... beret curatorē:dic vt ibi dixi vbi omnino videas ad ...

15 tiam predictoruꝫ.❡†Quero ad quē debeat redire f... amittit vasallus ex hac sua negligentia ⁊ contumacia ... do reuocationē inuestiture an ad dñꝫ:an ad agnatos ... yser.videtur sentire idem quod dicimus in alienatio... cta per vasallum:quia si feu.est nouum reuertitur ad ... etiam exclusis filijs.Si vero antiquum:tūc ad filios ... si extant.Alias autem ad dominuꝫ per ea que dixit ... fuit prima causa bene.amit.Sed tu hoc ꝓba per.c... ⁊ quod ibi dixi.s.si de feu.fue.cōtrouer.⁊ in.c.si vasal... in dicto titulo ⁊ quod dixi.s.quibus mo.feu.amit.in ... ⁊ de successio.feu.in.§.quoqꝫ.⁊ hanc conclusionez fir... cto.§.fi.que fuit prima causa bene.amit.❡Quero q... minatus est vasallo offendere ipsuꝫ in ꝑsona vel in re ... sit sufficiēs metus ⁊ inimicitia ad excusandū ipsuꝫ ... de yser.ꝙ sic si declareꝛ hoc esse actum ex insidijs:quo... lis sola cōminatio non sufficeret.vt in auc.de nup.in ... de reuo.do.l.fi.⁊ sumeꝛ coniectura ex persona cōmina... solitus sit hoc facere.arg.ff.de neg.gest.in.l.si qs nego... act.in.l.vel vniuersoꝝ.de vsur.in.l.q semisses.facit.l.... prin.ff.si cui plusqꝫ per.l.fal.Nec imputabitur sibi ... isto casu si non miserit procuratorē per ea que dicta ... And.de yser.❡Quero quanto tempore durabit ... inimicitie dic ꝙ per totum istud tps cōcessum a lege ... inuestituram:quo tempore transacto habebit ad... tpis:quo scdo tempore elapso amplius nō excusa... aut ire:aut mittere procuratorem scdm ea que ... ei q.C.de temporibus appel.alias sequereꝛ vnū ... si inimicitie essent ꝑpetue ꝙ nūqꝫ teneret petere ... And.de yser.quod non est dicendum.❡Quero q... primo tēpore anni ⁊ mēsis seu diei sopite sint inimi... sallus habebit adhuc integrum tempus vel solum ... perat:dic ꝙ habebit integrū tps:qꝛ cessante impe... incipit currere hoc tps.ar.in.l.qd tēpore.C.de resti... ea non facit:tūc erit pena priuationis.arg.in.c.si mi... feu.fue.ꝯtro.scdm ꝑdictum.d.An.❡Quero quid si ... tabaꝛ.d.mortuū:vasallus tñ nō petijt inuestiturā.Ja... uatus postea dñs est reuersus aut restitueꝛ sibi feu.Et ... An.ꝙ si vasallus hoc facit in contēptū:qꝛ ēt ipse puta... esse mortuū:tunc nō restitueꝛ.Alias aūt sic nō putis... tuuꝫ.ar.ff.cōmo.l.in cōmodato.in.§.fina.ff.de iniurijs ... qui.§.si iniuria.ff.de iudi.in.l.si quis ex aliena.xxiij.... tum cum similibus.❡Ultimo ad materiā ꝑsentem vi... alia q̄ scripsi.j.q̄ fuit prima cā bene.amit.in princi.⁊ in ... remissionibus ibidem adductis in vtroqꝫ iure.⁊ qd ... in eo.ti.⁊ i.§.fi.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Fe.in.d.§.preterea.⁊ ... fue.ꝯtro.in.c.si minori.⁊ in.c.si qs decesserit.⁊ de cap... or.i.§.iter dñm.⁊ ꝑ doc.i.l.solēnibus.C.de rei ven.⁊ ... iuris in ti.de feu.in.§.ij.amit. ❡Jacobus.

1 ☞Feudum ab alio possessum a nemine peti debe...

2 Facta contra iuris dispositionem pro non factis ha...

3 Uasallo inuito an possit dominus feudum alienar...

4 Dominus feudum alienans sine vasalli voluntate ... an priuetur.

5 Dominus vnius terre a possit eam alij domino subij... us hominibus inuitis.

SI quis fecerit.

Istud capitulum ... tur ad rub... qꝛ dubitabaꝛ an miles vas.posset petere inu... feu.eo tpe quo adhuc.ꝑ aliū iuridice teneꝛ ... Iccirco vt tollaꝛ ista dubitatio fuit ꝯgruēter istud ca... tum hoc loco.⁊ in summa hoc vult.Dñs nō pōt feu... ꝯferre alijs sine ꝯsensu dicti vasalli:⁊ si facit hēri dꝫ ... h.d.Pro itelligētia huius capituli vide.c.moribus.i... feu.ꝯtro.⁊ quod ibi dixi in.ij.nota.⁊ quod dixi.s.hu... titulus q succes.tene.in euidētialib⁹.⁊ in.ij.notabili.... gas istud capitulū in inuestitura abusiua vt differat a ... sequenti.❡In tex.ibi si qs.s.dñs feu.Ibi inuestituram ... uā vt differat a capitulo seq.⁊ gratis ⁊ amore vt ... ꝙ statim subijcit de cābio.Ibi cambiū.i.permutatio...

cōtro.inuesti.in.§.cū aūt.⁊.j.si vas.de feu.fue.iter.c.j.ibi bñficiuꝫ.i.feu.vt dixi.s.c.ꝑcedē.Ibi militꝫ.i.vasalli ⁊ itelligas idē si nō eēt miles:vt.s.i.d.c.j.hic pōt esse titulus qui succes.tene.pro quo vide quod not.s.tit.prece.in.c.j.Ibi illius.s.vasalli possidētis.Ibi consensu.qualis aūt debeat esse iste consensus:dixi.s.plene qb⁹.mo.feu.amitta.in.§.preterea.❡†Not.qd nemo potest petere se inuestiri de feu.qd per alium legitime possidetur.ꝙ intelligas.verū nisi possidens consentiret vt hic.⁊.s.qui.mo.feu.amit.in.§.ꝑterea.⁊.s.q succes.tene.in.c.j.Item intelligas istum tex.pure se cus autem si in diem mortis ipsius possidentis vel sub conditione si ipse possidēs moriatur nō relictis legitimis successoribus in dicto feu.vt probaꝛ.s.hic potest esse titulus qui succe.tene.in c.j.Itē fallit nisi domin⁹ vellet disponere vniuersaliter totā ei⁹ curiā vasallorum:vt voluit glo.j.hic posita in fi.sui.quam glos.intelligas ⁊ consequēter istam vltimaꝫ limitationē procedere ⁊ habere locū suum in ciuitate Mediolani vbi viget talis cōsuetudo:vt in.§.ex eodē.allegato in gl.qm̄ in alijs locis non posset dñs vēdere ⁊ alium trasferre etiam cū vniuersitate iura vasallorum suoꝝ eis inuitis:vt in.§.ꝑterea.de ꝓhi.feu.alie.per fede.vt ibi dixi sup gl.fi.⁊.j.de capi.q cur.ven.in.c.j.in.j.nota.❡†Not. qd ea q̄ fiunt ꝯ iuris dispositionē pro nō factis habentur vt hic ⁊ in.l.nō dubium.C.de legibus.qd prestat argumentum ad questionem:vt de ꝯtractu reprobato nō debeat solui gabella:qꝛ ꝯtractus reprobatus fingitur nō celebratus:⁊ sic ex tali cōtractu permutatiōis ⁊ inuestitura reprobata nō solueret gabella qꝛ talis inuestitura habetur pro nō facta fictiōe huius litere ƀm doc ⁊ Bal.in.d.l.nō dubium ⁊c.❡Not.ꝙ sicut inuestitura reprobatur si fiat pure ⁊ gratis de feudo per aliuꝫ possesso sine volūtate possidētis:ita quoqꝫ reprobatur quicunqꝫ contractus super dicto feudo secutus.Et est ratio qꝛ si rebrobatur principale nō valet aliquis cōtractus qui ꝯsequitur ex eo vel ob id per.d.l.nō dubium.Ex quo inferas a cōtrario sensu ꝙ si valuisset inuestitura potuisset per cambium domin⁹ sibi prouidere.vt.s.de cōtro.inuesti.in.§.preterea.Et sic etiam nō gratis posset dominus feud. per cambiū alteri cōcedere quod videtur esse contra casuꝫ in.c.j.j.de feu.da.in vicē legis commis.Sed tu dic vt dixi.s.de benefi.fra.in.c.j.❡Quera cū glo.j.de quatuor questionibus ƀmul ⁊ semel.Et pria qd est an dñs possit inuito vasallo alienare ius ipsius vasalli alteri.Secūda est an possit locare.Tertia ē an possit alteri ifeudaꝛ.Quarto ē an possit pignori obligare.Et ad istas qōnes nō respōdet glo.ista sed se remittit ad dicenda.j.de ꝓhibi.feu.alie.per fede.in.l.j.Sed tu clarius rñdeas ad has questiones singulariter ⁊ seriatim.†Et primo ad primā distinguas ꝙ aut loquimur vtrū dñs possit alienare ius ipsius vasalli.⁊ dico qd nō sine cōsensu ipsi⁹.casus est hic.Aut loquimur vtrum possit dominus alienare ius suū ipsius domini ita ꝙ vasall⁹ teneatur recognoscere emptorem in dñm.⁊ dic qd nō potest sine volūtate vasalli:vt.j.de le.cor.in.§.ex eadeꝫ.⁊.j.de probi.feu.alie.ꝑ Fede.in.§.preterea ducatus.in fi.Et assigna rationem vt ibi dixi. ⁊ probaꝛ etiam in hoc tex.dum dixit ꝙ nec cambium facere potest.⁊ in hac glo.in prin.de quo in Spec.de feu.per Jo.andr.in §.quoniā versi.xxiiij.Ad scdaꝫ qōnē rñdeo ꝙ dñs nō pōt locare ius ipsi⁹ vasalli.vt.j.in qb⁹ cau.feu.amit.i.§.i primis.Utrū aūt dñs posset locare ⁊ delegare ius suū qd hꝫ i feu.respectu vsufructus sui:dic vt dixi i.d.§.ex eadē.i pe.qōne.Ad tertiā qōnē respōdeo ꝙ dñs nō pōt infeudare pure vt hic.Sub ꝯditione aūt vel i diē sic vt dixi.s.in notabilib⁹.Ad quartā qōnem rñdeo qd dñs nō pōt obligare pignori ius ipsius vasalli sine ꝯsensu suo:argumēto eorū q̄ supra dicta sunt.Sꝫ vtrū dñs possit pignorare ius suū ꝓprietatis absqꝫ ꝯsensu vasalli:⁊ dic ꝙ sic vt late de hac qōne scripsi.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ fe.in gl.prima q̄ hāc q̄stionē formauit vbi videas.❡Op.cū gl.ij.ꝙ imo teneat inuestitura facta ꝑ dñm de feu.sui vasalli possidentis vt probaꝛ in.d.c.moribus.j.si de feu.fue.contro.Sol.dic ƀm gl.⁊ clarius q̄ ipsa ꝙ aut domin⁹ vult facere iuestiturā pure.s.ꝙ hēat effectū i vita vasalli ⁊ nō potest sine ei⁹ ꝯsensu vt hic.Aut vult facere in diem.s.ꝙ hēat effectū post mortē vasalli:⁊ tunc potest si vasallus non hꝫ successores.vt ibi.Si vero vasall⁹ haberet successores:⁊ tunc nō posset in ꝑiudiciū successorum:vt in.c.ij.j.de feu.da.in vicem legis cō.de quo ibi dicam.⁊ in dicto capitulo morib⁹.⁊ hoc voluit tota ista gl. vsqꝫ ad fi.que bene loquiꝛ.❡Oppo.ab extra quod imo iste secūdus qui habet ius a dño possit expellere primum vasallum possidentem:vt probatur in.l.emptorem.C.locati.Solu.dic quod iste primus vasallus habebat ius in re.Ibi autem secus vnde ergo nō potuit hic dominus in aliuꝫ concedere ius ipsius vasalli eo inuito.l.in concedendo.ff.de aqua pluuiali arcenda.❡Op. fortiter ad idem de.§.si vero contigerit.j.de pace iuramen.fir. Solu.ibi est speciale fauore ecclesie que multa priuilegia habet vt ibi late dixi in primo notabili.❡Oppo.de capitulo.ij.s.de fuedo guar.⁊ gastal.Solutio ibi feu.non erat perpetuū vasalli sed tpale.Et iō elapso tempore posset dñs alteri illud feud.concedere etiam inuito vasallo:nō aūt infra tps:vt ibi:⁊ sic potius

4 cōcordat.❡†Quero ab extra an iste dñs alienās feu.sine volūtate vasalli priuetur ꝓprietate.Et dixit Bal.ꝙ non per istum tex.q dixit ꝙ nō ꝑ facto habere ⁊c.Et ex hoc dixit esse differētiā vtrū vasallus alienet sine voluntate dñi:quo casu priuatur iure suo vt.j.de prohibi.feu.alie.per fede.in.§.calidis.An dominus alienet:⁊ tuc sec⁹ vt hic:qꝛ nō priuabiꝛ dñs ꝓprietate:sed ꝯctus erit ipso iure nullus ⁊ pro nō facto habetur:sed cōtra hāc suā determinationē fortiter facit tex.j.de for.fide.i fi.vbi ad paria iudicanꝛ dñs ⁊ vasallus fortius in.c.j.j.quali.do.ꝓpri.priue.⁊.j.si de feu.fue.controuer.in.c.dño cōmittente.⁊ glos.fi.iuxta fi.j.per quos fiat inuesti.in.§.fi.⁊ alia glo.que videtur hoc expressi⁹ sentire in.d.c.de for.fide.in fin.⁊.j.de aliena.feu.pater.in.c.fina.Et hanc partē videꝛ sequi And.de yser.in.d.§.ex eadē.⁊ hoc ideo putarē ꝙ de stricta iuris ratione opi.Bal.non posset sustineri lꝫ equior videaꝛ ⁊ mitior.Et posset responderi ad istū tex.quoniā eodē modo non tenet ipso iure venditio facta per vasallū de iuribus suis sine licentia domini:⁊ tamē vasallus priuaꝛ iure suo:vt patet.j.de probi.feu.alie.in.§.nos autem ⁊c.ergo ⁊ eodem modo potest intelligi iste tex.in dño ⁊c.ꝑ ea que dicta sunt

5 supra.❡†Quero vtrum dominus vnius terre possit eam subijcere dominio alterius inuitis hominibus de illa terra.Et dicit Bal.quod nō:⁊ multo magis si vellet tantum partez alienare ⁊ aliam retinere ne compellātur habere plures dominos:⁊ hoc per.c.dilecti filij.de maio.⁊ obe.⁊ ibi ꝑ Jo.an.⁊ dicit Host.hoc idē tenere facit dictus.§.ex eadem.cum ibi not.j.de lege corra.⁊ qd ibi dixi.⁊ in.c.j.j.de capi.cor.❡Quero quid si dñs fecit pure inuestiturā de feudo sui vasalli sine consensu ipsius an talis inuestitura que nō vꝫ vt hic possit vires capere eo vasallo mortuo sine successore.Et dicit Bal.ꝙ si iste inuestitus esset in possessiōe potuerit se tueri per exceptionē:aut nō est in possessione ⁊ vult agere ex dicta inuestitura:⁊ tūc si est vallata ꝑ stipulationez dicit ipse ꝙ poterit agere:qꝛ stipulatio nō hꝫ a quo ipediaꝛ.ff.si cer.pet.in.l.ꝓinde.⁊ de act.emp.in.l.si qs alienā.⁊ de rei vēdi.in.l.si a socio.Secus aūt si nō esset vallata ꝑ stipulationē:qꝛ est facta ꝑter legē.Et ideo nudū pactū nō hꝫ a quo vestiaꝛ.Idē i effectu vꝛ sentire Ja.de bel.ꝑ ea q̄ hic no.in vltima gl.⁊c.❡Ultimo ad materiā ꝑsentē adducas alia q̄ dixi.s.q succes.tene.⁊ in titu.hic pōt esse titulus q succes.tene.⁊ in remissionibus quas in vtroqꝫ loco adduxi.⁊.j.si de feu.fue.cōtro.in.d.c.moribus.⁊ in copiosis remissionib⁹ ibi in vtroqꝫ iure descriptis:⁊ qd dixi.j.de lege corra.in.c.ij.⁊ in dicto.§.ex eadē.⁊ in remissionibus ibi adductis. ⁊ qd dixi in.c.j.j.de cle.qui inuesti.facit.⁊ per Bal.in.l.j.ff.de re.diui.q.xxxij. ❡Jacobus.

1 ☞Uasallus in feudo non debet molestari nisi de culpa possit conuinci.

2 Grauatus sex hebdomodaruꝫ termino fruetur si causa appellationis ad imperatorem deuoluatur.

3 Tempora que ⁊ quot appellantibus concedantur.

4 Appellatione pendente appellator tuendus est in possessione.

5 Uasallus notorie proditor an ipso iure feudo priuetur.

SAncimus vt.

Cōtinuaꝛ cuꝫ capitulo ꝑcedenti hoc modo:quia i d.c.declarauit qualiter qs nō pōt petere inuestiturā abusiuam de feudo alterius sine ꝯsensu illius cuius est.Nūc vero declarat in isto caplo qd iuris sit de inuestitura ꝓpria vcꝫ an qs possit petere se mitti i possessionē de feudo quod alius tꝫ:⁊ dicit similr ꝙ nō:qm̄ vasallus possidēs nō dꝫ deijci de possessione sine cognita ⁊ cōuicta cul.vt hic.Duplex nāqꝫ est inuestitura.s.ꝓpria ⁊ abusiua.vt.j.qd sit inuestitura.in ꝑn.Et ꝑ hūc modū adaptabis istud caplm ad rubricā nostram ꝯgruenter qd alꝛs nō videbaꝛ ꝑma fronte esse situatū sub ꝯgruo titulo.Et in summa hoc vult.Uasallus nō pōt priuari possessione sui feudi nisi ꝯuictus de culpa fuerit ⁊ ꝑ sniaꝫ ꝯdēnatus a qua snia dictus vasallus si senserit se grauatū poterit appellare ⁊ habebit terminū sex hebdomadarū ad arripiendū iter pro appellatiōe ꝓsequēda ipso vasallo interim in possessione perseuerāte.h.d. In tex.ibi miles.i.vasall⁹ ꝗcunqꝫ etiam si non esset miles vt dixi s.ti.pri.in.c.j.Ibi adimaꝛ.i.deijciaꝛ seu remoueaꝛ.Ibi benefi.i. feudi.vt dixi.s.c.proxi.Ibi supra diximus.s.in.d.c.j.s.ti.proximo vt declaraui ista q̄ hic tāgunꝛ.Et ꝑ hāc relationez ptꝫ ꝙ adhuc sumus in ꝯstōne impatoris lotharij vt dixi.s.in ti.Cōstitutiones impatoris lotharij ⁊c.sup rubrica ⁊ in ti.impator lotharius sup rub.Ibi dixerit miles.s.vꝛ appellādo vꝛ reducendo ad arbitriū bōi viri laudamētū istoꝝ pariū ƀꝫ Ja.d bel.Pe.d cer. ⁊ Bal.⁊ sensit gl.Nā iste recursus ad superiorē ꝯ sniam arbitralium iuris succedit loco appellatiōis ƀꝫ Bal.Ibi ꝑ sex hebdomadas subaudi pacifice ⁊ istud tale tps indulgeꝛ sibi ad ꝑparandū se ⁊ sarcinulas suas ad iter vsus ipatorē ꝑ ꝓsecutiōe appellationis.ar.ff.ex q.cau.ma.i.l.ab hostib⁹.i.§.ꝫ qd cū.l.seq.ƀꝫ doc.⁊ sensit ēt gl.ij.hic posita i fi.Ibi ad nostrā.s.impatoris.nā iperator lotharius est ille qui loquitur in hac sua constitutione.Ibi cuꝫ

lli.i.postq̄ illi pares laudauerūt ⁊ iudicauerūt: vt sic istud tp̄s incipiat currere a tp̄e sn̄ie late ⁊ querele exposite per grauatū s3 An.de yser.vel meli⁹.dic ꝙ computant a tempore iterposite appellationis fm̄ Pe.de cer.⁊ bal.⁊ vr̄ esse satis de mente hui⁹ lr̄e ⁊ idē est sensus. Sed aliq habent in tex.cum illis ⁊c.⁊ tunc intelligas ꝙ illi iudices pares qui tulerūt dictā sn̄iam: ⁊ ipse grauatus veniēt ad p̄sentiā imperatoris.⁊ sic erit hic casus ꝙ vbi appellatio deuoluit coram imperatore: ꝙ tunc iudex q primā sententiam tulit d3 interesse ꝙ qualiter intelligat statiȝ dicā. Ibi laudamētū.declara vt dixi in.d.c.j.super tex.s̄.titu.proxi. Ibi diffiniemus.s.vtrū bene iudicauerit vel non fm̄ Iaco.de bel. De forma aūt pronunciādi in cā appellationis habetur per glossaȝ ⁊ doc.in.l.eos.in prin.C.de appel.

1 ¶†Not.ꝙ vasallus non potest disuestiri a dn̄o seu molestari possessione feudi nisi sit cōuictus de culpa ⁊ p sententiam condemnatus vt hic.⁊ in.c.j.s̄.ti.proxio ⁊ ibi rōnez assignaui in primo notabili.facit ꝙ dixit Inn. in.c. solet extra de sen.excom. Utrum autez hoc habebat locū in notorio crimine.j.dicam. ¶Nota ꝙ a sententia pariuȝ pōt appellari vt hic.⁊ per Inn.in.c.ceterum.extra de iudi.⁊ dixi plene.s̄. apud quem vel quos in.c.j.vbi etiam declaraui qs sit iudex competens in ipsa causa appellationis.⁊ per Iaco.ardi.in summa de conten.feu.sub rubricella prima ⁊c. Ad quē aūt appelletur. no.in.c.romana.extra de appel. extra de maio.⁊ obe.in.c.solite i Spe.de appel.in.§.nunc tractemus.in fine.⁊ dixi in.d.capitu.j.

2 ¶†No.ꝙ vbi cā appellationis est deuoluēda ad imperatorem grauatus habet terminū sex hebdomadarū ad p̄parādū suas sarcinulas ad iter capiendum.facit.d.l.si ab hostibus.in.§. s3 ꝙ simpliciter.ff.ex qui.cau.maio.prout in simili videmus ꝙ reo accusato dat spatium.xxx.dieꝝ ad componēdū mestos penates.i. rem familiarem.l.ij.C.de exhibēdis reis.† Uaria em̄ ac diuersa

3 sunt tempora que appellantibus a iure nostro cōceduntur. Primum enim est tempus ad interponendū appellationem coram iudice a quo.⁊ hoc habet in aut.hodie.C.de appel.ij.q.vj.§.forma.⁊.c.anterioꝝ. Scd̄m est tp̄s petēdi apostolos:[a] ⁊ de hoc loquitur.l.iudicib⁹.C.de appel.ij.q.vj.post appellationem.⁊ in cle.ij.de appel. Tertium est tempus ad conquerendum de iudice q non vult deferre appellationi vel apostolos denegat.⁊ de hoc loquitur.l.si appellationem.C.de appel. Aliud est tempus ꝙ de iure cōmuni statuitur siue dat parti appellanti ad se p̄sentanduȝ corā iudice ad quem q cogniturus est de appellatione.⁊ hoc loquitur.l.p̄ses.C.de appel.⁊ extra de ap.in.c.cū sit romana. Et istud tp̄s nō est statutū certū s3 est arbitrariū qm̄ d3 moderari fm̄ loci distātiam ⁊ p̄sone qualitatē cōputādo dietas fm̄ ꝯputū legalem: vt ibi.⁊ in.l.j.ff.si qs cau.cū similibus. Ut sic omnibus cōsideratis habeat tp̄s ꝯgruū ifra ꝙ dēat se p̄sentasse: vt in.c.cordi.§.j.extra de appel.⁊.c.significauit. Uerū in casu nr̄o sp̄ale est: vt iste appellans habeat iste sex septimanas infra quas nō possit cōpelli ad arripiendū iter antequā sint elapse vt hic. Dicas tn̄ qd̄ etiaȝ regulariter in aliis d3 statui tp̄s ⁊ dilatio ad iter rapiēdum l3 nō sit certū statutū: vt in.c.puenit extra de appel.⁊ de ele. statuim⁹ ⁊ de re iud.cū cām.⁊ t3.Spe.de appel.i.§. nūc breuiter ver.⁊ no.per Bal.in.l.p̄ses.C.de ap. Aliud est tp̄s p̄sequende ⁊ finiende appellatiōis.de quo i aut.ei qui.C.de tē.app. De mō aūt ⁊ forma p̄cedēdi coram ipso iudice ad quē habet in.l.fin.⁊ ibi p Bal.C.de tempo.appel.⁊ de practica appellationum vides plene p Spe.i ti.de app.in p̄ma ⁊ scd̄a pte. Quid aūt si geminata esset appellatio p appellātē q̄ p̄mo appellasset viua voce ⁊ post ea i scriptis. Utrū debeamus attēdere p̄mā vel scd̄am: dic p bar. in.l.cū pcu.in.§.j.ff.de opis noui nū.⁊ p Bal.in.l. appel.C.de ap.

4 pel.⁊ p Inn.⁊ Io.an.i.c.dilecte.extra de ap. ¶†No.ꝙ donec pēdet appellatio tuēdus est appellator in possessiōe vt hic. ⁊ in.c.

b nō solū.de appel.lib.vj. Et est rō q̄ appellatiōe pēdente[b] nihil est innouādū: sed oīa debēt remanere i suo statu: vt.ff.nil.noua. appel.pēdē.p totū.⁊ in.l.iij.C.de appel.⁊ p Inno.i.c.bone.i fi.extra de appel.⁊ in glo.j.hic posita in p̄n. Sed hec regula fallit i pluribus casibus: vt statim dicam. ¶No.ex hoc.tex.i fi.si habes in lr̄a cū illis ⁊c.ꝙ si appellatio deuoluit ad imp̄atorē: q̄ tūc iudices q tulerūt sn̄iam principalē debēt interesse corā imperatore i ventilatione dicte cause.facit.c.j.ver.hisenim.j.si de inuesti.iter do.⁊ vas.lis ori. Sed hoc itelligas eē sp̄ale in magnis feudis. S3 in aliis causis sufficit mittere apostolos.l.j.ff.de libel.di. Duruȝ nāqȝ ⁊ fatuum esset itelligere eos dimittere p̄pria tribunalia ⁊ se ꝯferre ad appellatiōes p̄sequēdas fm̄ An.de yser.⁊ Bal. vtrū aūt ipse iudex vel arbiter possit ꝯueniri p partē lesam vide isti. de ob.ex deli.in prin.cū ibi no. ¶Op.cū glo.j.ꝯ ea q̄ statim dicta sunt in vltimo nota.vc3 ꝙ imo appellatione pendente possit fieri nouitas.vt probat in.l.ab executione.C. quorum appellatio. non reci. Solutio dicit glo.fatendo cōtrariuȝ quod dicta regula nil nouari ⁊c. Fallit in casibus ibi exp̄ssis vc3 quando res eēt mobilis ⁊ appellans possidēs esset p̄sona suspecta ⁊ nō satisdaret ita ꝙ timeret de dilapidatione. Item si res esset immobilis verum timeret ꝙ fructus depopularent: q̄ tūc interiȝ debet fie

ri sequestratio vt ibi.⁊ in.l.imperatores.in fi.ff.de appel. de iussoꝛ.in.§.fi.ff.q satis.cog.⁊ hoc voluit ista gl.vsqȝ Tu vero vltra glo.addas plures alios casus in quibus regula fallit qui numerant per Spe.in titu.de appel. sime.in prin.vbi alios.xiiij.vel.xv.casus enumerat. Et vide p Archi.xj.q.j.q̄ res ⁊ per Io.an.extra de ap in fine. Sed aduerte ad glossam nostraȝ ne erres: q̄ tionem de re mobili ⁊c.non referas ad materiam feu ex hoc videat inferre ꝙ feudū possit ꝯsistere in re mobili est falsum regulariter vt p̄bat.j.de feu.cog.i.c.j. Sed casus fallētie in q̄bus dicta regula fallit: vt.s̄.dixi tentio: gl. ¶Opp.cū dicta glo.ꝯ fi.huius litere que causa debeat appellari ad principem: sed ꝯ qm̄ appel noluit gradatim ad aliū iudicē superiorem immedia deuoluat ad p̄ncipē vt p̄bat in.d.l.imperatores.in p̄ pel. Soluit glo.fatēdo ꝯtrium. Sed intelligere debem ꝙ isti ligantes erāt vasalli imperatoris ⁊ eius curie ipsum tanquam immediatum superiorez debet deuo pellatio: ⁊ ita habent qdem declaratum hoc in tex. ista glo.vsqȝ ad fi.que bene loquitur: vt dixi supra ap quos.in.c.j.facit infra fi de inuesti.inter domi.⁊ vas. dium. Et no.ex ista glo.ꝙ etiam in materia feudali deuolui appellatio ad imperatorez omisso medio: ēt de iure cōi vt in.d.l.imperatores.in prin.⁊ in aut. §.fi.col.iiij. De iure aūt canonico p̄t ad papā appell mediis.ij.qd̄.vj ad romanam.⁊.c.quoties.⁊ extra de bus.extra de priuilegiis antiqua. Et est ratio q̄ ipse rius singuloꝝ: vt ex̄ de elec.cū nobis olim. Et de hac ne tradit i Spe.de appel.in.§.nūc tractem⁹.in prin. ¶Quero cū glo.ij.an tp̄s istaꝝ sex hebdomadaꝝ q appellanti ad p̄parandū sarcinulas suas sit ꝯtinuū rn̄det gl.succinte.quod hec questio venit determina do a simili.de tēpore ꝙ ꝯcedit appellāti ad appella luit ista gl.vsqȝ ad versi.⁊ notabis ⁊c. Sed tu vltra sidera qd̄ si intelligim⁹ de dieb⁹.x.q dant ad iterpo lationē.vt aut.hodie.C. de appel.tūc ista ē ꝯclusio ctoꝝ ꝙ tale tp̄s q̄tum ad sui initiū est vtile: sed q sum est continuū qm̄ cōputat solum a tempore s ⁊ qn̄ in.l.ab eo.⁊.ff.de edil.edic.in.l.cum sex.⁊ in ff.qn̄ appel.sit. Et est ratio q̄ illi decē dies dant an velit stare sn̄ie vel nō vn̄ si esset ignorās nō p vt q̄ sn̄ia fuisset lata ꝯ ipsuȝ absētē merito curri tie ⁊ a tp̄e quo potuit agere: vt i.d.§.biduū.facit de appel.⁊ ita t3 gl.ij.q.vj.anterioꝝ.⁊ Spe.i ti.de in prin.⁊ Bal.in aut.hodie.C.de ap ⁊ de hac mate ⁊ in.l.j.C.de feriis.⁊ in.l.ab eo.C.qn̄o ⁊ qn̄ in. Aliud

c qd̄ dat appellanti [c]ad prosequendā appellation nus ⁊ cā bieniū: vt in.d.aut.ei qui.⁊ istud tempus si ex iusta causa in prosequendo appellans impedi esset vtile: vt ibi Archi.in.d.c.anterioꝝ.vnde modo cū istud tp̄s sex hebdomadaruȝ det huic appellanti lationem interpositam ad preparanduȝ suas sarcin est qd̄ sit ꝯtinuū ad instar tp̄is dati ad appellation quia regulariter omne tp̄s ꝯcessum intelligit ꝯtin sup rubrica.ff.de diuer.⁊ tēpo.prescri.nisi ex iusta ca impedimētū: q̄ tūc eēt vtile ad similitudinē tp̄is tionem p̄sequendā ⁊ hoc est ꝙ voluit dicere ista gl. l3 nō ita clare. Ad qd̄ facit.elegāter ꝙ dixit Inn.in.c extra de appel.⁊ qd̄ tangit in.d.l.j.C.de feriis.⁊ qd̄ j.super sexta glo.in fi.⁊ computabit istud tempus ad momētum fm̄ Pe.de cer.⁊ Bal.p not.in.d.aut. Io.an.in.c.sup eo.de ap. ¶Op.cum dicta glo.ꝙ im lās nō debeat habere istas sex hebdomadas: sed de nū ⁊ ex cā bieniū: vt i.d.aut.ei q. So.itelligeres istū d tpe dato ad p̄sequēdā appel.tūc necessariū eēt p ꝯriā ꝯsuetudinē eēt abrogatū p dictā aut. Quare ꝙ iste sex hebdomade dat solū ad se p̄sentādū nō dum. S3 iste intellect⁹ nō est cōueniēs q̄ litigātes riformiter distātes a p̄ntia imp̄atoris. Quare intelli tex.vt istud tp̄s sex hebdomarū det solū ad sarcinulas das p itinere rapiēdo ⁊ iste est verus intellect⁹ fm̄ gl. ad ver.⁊ hoc est intelligēdū de quo satis dixi.s̄.sup ¶Opp.subsequēter cū dicta gl.ꝙ imo non sit neces p̄ntiam imp̄atoris sed debeat adiri alter iudex infer s̄.apud quem vel quos ⁊c.in.c.j.in.ij.responso.Sol iste tex.d3 intelligi ꝙ isti litigantes erant de maio ribus vt sunt capitanei duces comites vel marchio necesse est ꝙ ista causa diffiniatur corā imperatore de benefi.⁊ terris tribu.in.l.finali.⁊ in dicto.c.j.in tex. Secus autem si essent de minoribus valuasori procederet contrarium ⁊ diffiniretur coram alio rio.⁊ hoc voluit ista glossa in fine licet obscure lo

a ¶Tp̄s petendi apostolos.adde glo.in vbo tp̄e.i cle.q̄uis.de ap.

b ¶Appellatiōe pēdente.adde.c. nō solū.de app. lib.vj. Fallit nisi appellans sit suspect⁹ vel depotator: vt est glo. summe.ij.qd̄.vj.

c ¶Aliud est tp̄s ꝙ dat appellanti.adde tex.i cle. sicut applr̄onez de appel.⁊ in.c. cū sit roma.e.ti. gl.sūme.ij.q.vj. abb.i.c.p̄sonas. j.no.de appel

aduerte qm̄ iste tex.non pōt intelligi de dictis maioribus valuasoribus qd̄ pt3 q̄ iā in cā principali fuit p̄nūciatū p aliū iudicē inferiorē ab imperatore qd̄ non potuisset fieri si fuisset de dictis maioribus vt in.d.c.j.in prin.⁊ in.d.l.j.que loquunt in causa principali. Unde ergo intelligas istum tex.in aliis minorib⁹ verum isti litigantes ⁊ eorum curia seu eorum domin⁹ erāt ab imperatore ad quē immediate deuoluebat appellatio vt.s̄.dixi in glo.ij.in fi. Et iō cum grauent a suo iudice p̄cipali appellāt ad imperatorē tanq̄ ad iudicē suū appellationis. ¶Oppo.ab extra de.c.j.circa mediū.j.si de inuesti.inter do.⁊ va.lis ori. Sol. ne vt ibi dicā super glo.iiij. ¶†Quero ab extra quid si vasall⁹ notorie delinquat[a] vt q̄ est proditor vel dominum iuste pugnātem dimisit publice in conspectu populi vel cōstat iuisse ad hostes ⁊ publice morari cum hostibus contra dominū an in istis casibus vel similibus notoriis sit sn̄ia necessaria ad ipsum priuādū. Et dicit An.de yser.ꝙ non sed dn̄s potest eoipso capere feudum ⁊ inuadere presertim princeps ⁊ fiscus argumen.in.l.j.C. de peti.bo.subla.ff.de iure fis.l.pecuniam.quando autē intelligat crimen notoriuȝ no.ij.q.j.qui manifesta.⁊ per gl.⁊ doc.in.l. ciues ⁊ incole.C.de appel.⁊ in.l.ea quidem.C.de accusa.⁊ Spec. in ti.de notorio crimine.⁊ per canonistas in.c.vestra.de cohabi. de.⁊ mu. ¶Quero an ex causa posset istud tēpus sex hebdomadarum augeri: ⁊ videret ꝙ non fm̄ Bal.q̄ omnis dilatio q̄ assignatur a iure habet vim peremptoriī: vt no.in.c.j.de dolo ⁊ cōtu.in cle.tamen dicit Iaco.de bel.ꝙ sic cognita causa ⁊ arbitrio iudicis.arg.ff.de re iudi.in.l.ij.⁊.l.iiij.in.§.si quis cōdemnatus non aūt posset minui: vt dixi.s̄.eo.in.c.j. ¶Ultimo de materia prime partis hui⁹.c.videas plene.s̄.ti.proxi.in.c.j.⁊ in pluribus remissionibus ibi adductis.de materia vero secunde partis habetur in.d.c.j.circa med.j.si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis ori.⁊ in c.j.⁊ ꝙ ibi dixi.s̄.apud quem vel quos ⁊c.⁊.j.de mili.vasal.qui contu.est.in.c.j.in fi.⁊ per Ia.ard.in summa in ti.de conten.feu. sub rubricella prima.in fi. ¶Iaco.

¶De contentione inter dn̄m ⁊ vasallū de inuestitura. Rub.

¶Quidā habēt hic rubricellā talē vc3 quēad.feu.ad filiam pertinea.⁊c.⁊ male q̄ talis rubrica cadit.j.sup.c.primo. Quidā alii vt Nico.de neap.nullā habēt hic rubricā: sed legūt sub rubrica p̄cedenti ⁊ male: qm̄ nihil h3 cōmune istud nigrū cum rubrica p̄cedēti. Quidā alii habēt hic rubricā talem vc3 de cōtentione inter dn̄m ⁊ vasallū de inestitura ⁊c. Et hec est vera ⁊ bona rubrica ⁊ ea cōiter vtimur qua ēt vsus est An.de yser. Ia.de bel.⁊ Bal.cōgruit nigro nr̄o. Et l3 habeam⁹ in hoc libro multas similes rubricas loquētes de ista materia: vt pt3.s̄.de cōtro.inuesti.⁊.s̄.de cōtē.inter do.⁊ vas.de inuesti.feu.⁊.j.ti.iij. Adeo ꝙ qdā dixerūt ꝙ iste titulus vacat: vt dixit glo.j.hic posita: tn̄ possum⁹ dicere ⁊ bn̄ ꝙ nō supfluat: qm̄ ista rubrica est posita in tractatu cōstōnis lotharii imp̄atoris.q̄ quidē cōstō fuit a glossatoribus diuisa in plures rubricas: p̄ut in dicta ꝯstōne diuersificabat materia ⁊ dicta ꝯstō durat vsqȝ ad istū titulū inclusiue p̄ut dixi.s̄.iperator lotharius Eugenio pape super rubrica. Qualiter aūt alie rubrice nō superfluāt inter se: dixi.s̄.de cōtro.inue.in prin. Et cōtinuari pōt hec rubrica ad p̄cedētes hoc ordine: q̄.s̄.in precedentibus imperator lotharius tractauit qualiter feu.nō debet auferri a vasallo per dn̄m sine culpa.item ⁊ a quo tēpore vasallus debet petere inuestituram: vt pt3.s̄.in duob⁹ titulis p̄cedētib⁹. Sed q̄ interdū vertitur cōtētio inter ipsum do.⁊ vasal.de ipsa inuestitura. Idcirco subiecta est hic ista rubrica de cōtentione inter do.⁊ vas.de inuestitura ⁊c. ¶Iaco.

¶Possessio corporalis possessorem tuetur.
Actor negatiuam possessionem adducet in iudicio.

Si quis miles. Diuidit istud capitulum in duas partes. In prima dn̄s agebat cōtra vasallū possidentē feu.petendo sibi illud restitui dicens ꝙ nō legitime t3 eo q̄ nunq̄ extitit ab eo inuestitus.sed vasallus affirmabat se inuestitum quo casu statur sacramento vasalli possessoris. In secunda vasal.petebat dn̄m possidentē compelli ad tradendū sibi possessionē dicens se ab eo inuestitū. Sed dn̄s negabat se inuestiuisse.quo casu si vasall⁹ nō p̄bat inuestiturā p pares curie stabit sacramēto dn̄i possessoris.scd̄a ibi: ⁊ si dn̄s ⁊c. Et sufficiat tibi ista diuisio p summario ⁊ casus positione. ¶In tex.ibi miles idest vasall⁹ ꝗcunqȝ ēt si non sit miles: vt dixi supra capitulo proximo: ⁊ pt3 s̄.de cōten.feu.in principio. Ibi beneficii idest feudi: vt sepi⁹ in precedentibus declaraui. Ibi si poterit: referas istud verbū ad cōsciētiā iurātis: quasi dicat si poterit iurare: q̄ ista sit veritas ⁊ ꝯsciētia dictet[b] sibi istud vt possit recte s3 deū iurare. Nā illō dicimur posse ꝙ sine peccato possum⁹.ar.ff.de ꝯdi.insti.l.fili⁹.de

ver.sig.l.nepos proculo in fi.xxii.qd̄.ij.faciebat. Ibi domini sui subaudi dūmodo vasallus possederit illud feudū per annū pacifice: vt.j.ti.ij.i.c.ij.i fi. Ibi pares.i.ꝯuasalli.vt.j.tit.iij.c.j.i prin. Ibi denegetur subaudi sed potius aperiatur.l.is apud quem.C. de edendo.

1 ¶†No.quod possessio corporalis tuetur possessorem ⁊ inducit p̄sumptionem pro eo vt deficientibus aliis probationibus stet eius sacramento: de quo plene dixi.s̄.de conten.iter do. ⁊ vasal.de inuesti.in prin.in.ij.notabili.⁊.j.de suc.rec.feu.in.§.sacramentum.vbi videas. Quoniam ista regula vt possessori deferat sacramentum non est semper vera quoniaȝ habet aliquas limitationes ⁊ distinctiones vt ibi patet. Et hoc etiaȝ sensit gl. hic posita i p̄n.sui. Et ideo de hoc te remitto ad ea que ibi scripsi.⁊ latius.s̄.de contro.inuesti.in prin.in questione gl.pt3 nāqȝ etiam in casu nostro ꝙ sola possessio vasalli de se nō sufficit nisi sit coadiuuata alia p̄sumptione.vt q̄ iste vasallus steterit pacifice in possessione per annum.vt dixi super tex.facit.j. de consue.

2 rec.feu.in prin.⁊ ibi dixi. ¶†Nota ex prima parte ꝙ etiaȝ actor pōt in iudicio negatiuā positionez adducere. Qualiter autē in practica formet habetur in.l.ij.§.j.C.de iura.calū.⁊ in.c.j.de con

c fes.li.vj. Regulr̄ etiaȝ scias quod ille intelligit negare[c] cui non incumbit onus probandi per nota.in.l.de etate.ff.de minori. ¶No.tex.ibi: q̄ non est bonum vt veritas denegetur ⁊c. Et ad hoc gl.hic posita in fine sui allegauit cōcordantes vc3.l.eos.§.j.

d C.de appel. Nā veritas colēda est:[d] vt in.l.j.C.de lati.liber.tol.⁊ veritatē amare debemus.ff.de cōdi.⁊ demon.in.l.cū ita. Et ideo

e ad veritatē inquirendam[e] laborare debemus omnibus modis quibus possumus.in aut.de tabel.in prin.colum.v. ¶Oppo.ab extra cōtra ea que dicta sunt supra vc3 ꝙ ad hoc vt stet sacramēto vasalli possidentis sit necesse ꝙ steterit in possessiōe p annuȝ. S3 ꝯ qd̄ imo requirant anni triginta: vt.j.si de iuesti.fue.cōtro.in c.naturales. So.aduertēdum ꝙ interdū dn̄s agit ꝯ vasalluȝ petens sibi restitui feudū suū eo q̄ nunq̄ fuit inuestitus ab eo. Et isto casu h3 locum iste tex. Sed interdū dn̄s simpliciter vēdicat feu.tanq̄ rem suam propriam.⁊ isto casu est opus quod vasall⁹ possederit per annos triginta: vt i ꝯtrario. Et ex predictis dat An.de yser.vnum consiliuȝ vt simpliciter petas in libello ipsuȝ feu.tanq̄ rem tuam propriaȝ tibi restitui. ¶Opp.ꝙ imo absqȝ sacramento possidens debeat absolui per regulam.l.qui accusare.C.de edendo.⁊.l.fi.C.de rei vendi. Sol.hic aderat aliquid qd̄ mouebat animum iudicis ad illud deferendum.⁊ de hac satis declaraui in.d.§.sacramentum.vt.s̄.de contro.inuesti.in princi. ¶Ultimo ad materiam huius capituli vide plura alia que dixi in.d.c.j.in prin.s̄.de conten.inter do.⁊ vas.de inuestit.feu.⁊.j. de inuesti.inter domi.⁊ vas.in.c.j.⁊.ij.⁊.j.de consue.rec.feu.in.§. fi.in pluribus remissionibus ibi adductis.⁊ quod no.glos.magna in fi.j.qd sit inuesti.in prin.⁊.plene per Iac.ard.in summa de conten.feud.sub rubricella qn̄ sacramentum datur vasallo ⁊ quando non. ¶Iacobus.

¶Quemadmodum feudum ad filiam pertineat. Rubri.

¶Explicita nunc ꝯstitutione Lotharii Imp̄atoris que in precedētibus titulis p sex.rubricas declarata est: nunc autor facit transitum ad alias decisiones feudales continuando suam materiam.vnde rubrica ista continuatur hoc ordine: q̄ cum.s̄.proxime tractatum sit de contentione inter do.⁊ vas.de inuestitura Sed quoniam interdum dominus mortuo vasallo inuestiuit filiam vasalli mortui ⁊ super hac inuestitura sepe oriuntur cōtētiones. Idcirco vt hec declaret subiicit hic istam rubricaȝ iuxta proxime dicta.

1 ¶Filia in feudo etiam nouo non succedet.
2 Filiam vasalli mortui dn̄s nouo feudo inuestire potest.
3 Feudum per pecuniam quandoqȝ acquiritur.
4 Parentes dictio pro agnatis capitur.

Si quis sine. Istud capitulum h3 plures intellectus diuersis respectibus. Primo namqȝ intelligunt quidaȝ qd̄ loquatur in feudo nouo: ⁊ hanc lecturaȝ tenebo. Alii intelligunt ꝙ loquat in feudo antiquo ⁊ nō bene nisi prout.j.dicam. Subsequenter alio respectu propter verbum redemerit positum hic in tex. Intelligunt qdam ꝙ iste tex.proprie loquat de vera emptione: vt sic feu.per pretiū possit acqri ⁊ emi.⁊ vera est hec lec. Alii itelligūt improprie vt vc3 nō possit per pecuniam acqri ⁊ male. Subsequēter alio respectu dicunt qdam qd̄ agnati ipsius domini erant illi q volebant impedire inuestituram. Alii dicūt qd̄ erant agnati ipsius filie inuestite ⁊ vtraqȝ expositio pōt esse vera. Addit insuper Bal.aliū itellectū nouū q nō est vsquequaqȝ verus vt.j.dicā. Tenebo itaqȝ illū intellectuȝ q cōiter approbatur a doctoribus vc3 ꝙ loquat in feudo nouo ⁊ quod tale feu.possit acquiri per pecuniam. Et secundum istum intellectuȝ hoc intēdit in summa. Filia nō suc

a ¶Quid si vasallus notorie delinquat.add̄ bal. in.c.ij.de feu. Io. an.in.c.ad apostolice de re iud. li.vj.in gl.j.in none.l.ang.in.l.idē q̄ in.§.si tibi.ff. qui pot.in pig. ha. Abb.in.c.cū sit romana.de appel.

¶Et conscientia dictet.adde quod conscientia est ocul⁹ cordis qui debet eē sicut speculum si ne anima secundum Bal.in.c.si sacerdos.de offi. ordi.⁊ est clipe⁹ anime rationalis secūdū Bal. consi.cccxxj.inci. creditor.i.iij.vol.

c ¶Ille itelligit negare.add̄ cui icūbit onus probādi negatiuā. vid̄ p bar.i.l.illa stip̄lō.i.§.siqs kalēdis.ff.de v̄ ob. bal.i.l.j.C.d̄ bo. pos.fm̄ ta.spec. tit.de p̄ba.i.§.j.i p̄n. In.i.c.iij.d̄ p ba.doc.i.c.bone de elec.

d ¶Ueritas colēda est.add̄ ꝙ vitas oīa vicit vt i ꝯsuetudo.vii. di.⁊ p Fed.de senis ꝯsi.lxxii.ici. bn̄dict⁹ seruus seruoꝝ dei in fi. vlti.col.

e ¶Ad vitatē iq̄rēdā.adde.c.q̄ sunt.xxviij.dist. ⁊ in.c.iudicat. iij.q.vlti.

a ¶ Femina nō succedit i feudo. ad de ter. in .c. signi. ficauit. de rescri. Jo. an. in .c. j. de feu. in .§. qm̄. ver. xxv. versi. xxi. et ibi Jo. an. in ad di. Bal. in .l. quo ties de suis et le. raph. cu. si. xxv. vij. inci. cōsultis et infrascriptis raph. ful. cō. ccc xx. incip. nobiles de sōtiate Lud. ro. cōsi. xxiij. inc. viso inuestiture tenore. Ang. cō. ccclij. inci. pūctū talis est. Bal. cō. ccclxxv. inci. fa. ctū tale est. in. vi. vo. Pe. de an. cō. clxxij. incip. dn̄s Lazari Cal. cō. iij. in ti. de feu. in. cip. an femina de iure Pau. de ca. cō. lx. ici. quāq̄ multa scripta fuerint aler. de imo. cō. xxxv. inci. emē datū. in .§. col. in. j. vo. idē Alex. cō. j. inci. pōderatis bis q in. vij. col. in. v. vo. Pe. phi. cor. cō. xvi. inci. aperta frōte. §. col. in. j. vo. idem Pe. phi. cō. cc. vi. inci. circa p̄nte cōsultatione. §. l. vo. Soci. cō. xx. inci. pro decisiōe p̄dicte. l. vol. idē soci. cō. cclvij. in ci. visis instrumē tis romanor in. §. vo. Frā. de curte cō. xlvij. inci. dux mediolani philippus. l. vij. col.

b ¶ Feudū pōt ac gri p pecuniam. Adde Barb. in .c. ad nrām. in. j. col. de re. eccle. nō ali. et an possit vē di fine licētia dn̄i vide p doct. in .c. cū seculū. de in. pa. et ibi Abb. in .j. no. doc. in .c. ad nostā et Bal. in .l. li. C. de lib. causa.

c ¶ Quid autem sit inuestitura. Adde doct. in .c. autoritate. de j in sti. Jo. an. in ad. di. spe. eo. tit. sup rubri.

Quibus modis feudum constitui potest.

cedit in feudū patris morientis sine legitimis heredibus nisi il lud a dn̄o p pciū de nouo acq̄sierit vel nisi dn̄s sibi illud dederit ob amorē et seruitia vasalli defuncti hoc dicit. Et diuide i duas partes. In prima tradit regulam. In secunda excipit duos casus adiecta regula. Scda ibi nisi. ¶ In ter. ibi si quis. s. vasallus. Ibi masculo. subaudi vel alio masculo descēdēte ex masculo: vt dixi in. §. si clientulus. s. de alie. feud. Ibi bn̄ficium. i. feudū: vt sepius declaraui in supioribꝰ titulis. Et intelligas q istud feu. erat nouū fm̄ verā lec. vel antiquū: sed libere erat deuolutū ad dn̄m fm̄ Jaco. ardizo. vt. j. dicam. Ibi a dn̄o: subaudi volēte: nō autem intelligas q dn̄s compellatur fi non vult. lege nec emere C. de iure delibe. Ibi redemerit. i. emerit: vt sic ista filia emendo possit dictum feu. per p̄tium obtinere fm̄ veram lectu. licet glo. s. de bene. fra. in .c. j. exposuerit istud verbum impropie. s. vt ista filia redemerit feud. sine pretio: sed bene seruiēdo domino: quā expositionem ibi reprobaui. Ibi ei. s. ipsi filie. Ibi voluerit. s. gratis vt sequit. Ibi ex parentibus suis. i. agnatis. Naz loquit iuxta vulgare et grosso modo. Et pōt intelligi q loquat de agna tis ipsius dn̄i vel etiā de agnatis ipsius filie et vtraq̄ expositio bona. Ibi damnet. s. ipse dn̄s vel ipsa filia fm̄ q diuersimode ca pimus agnatos: vt. s. dixi et c. ¶ No. q filia fem: na nō succedit in feudo etiam nouo. Et est rō decidendi q: hoc dictat natura feudi cum pugnas facere non possit: vt. s. de his q feud. da. pos. in. §. j. §. aūt notandum. Nō autem dubitandi erat: q: cum aliq̄ masculi succedāt in dicto feudo nouo vt in. d. §. et q. videbat q etiam filie per .l. maximum vitium. C. de lib. pte. Predicta antez regula qō filia non succedat fallit in pluribus casibus quos di xi in. d. §. et q: sup glo. fi. in fi. s. de suc. feu. in. §. filia. ¶ Not. qō dn̄s pōt inuestire filiam vasalli mortui de feudo nouo quod eft sibi apertum. Et est rō decidendi q: postq̄ dn̄o est sibi apertuz et in libero dominio ipsius feudi habet liberum arbitriū dis ponendi de eo p libito voluntatis .l. in re mandata. C. mādati ratio aūt dubitandi faciebat in cōtrariū vt nō posset dictam filiā inuestire tū q: erat femina que seruire nō poterat vt. s. di. ctū est: tum q: videbat q potius ex vanitate deberet illud in feudare agnatis vasalli defuncti. argumen. in .l. j. §. penulti. ff. de aqua quoti. et esti. et ibi est circa hoc gl. singularis. Et predicta p̄stāt argumētum ad dn̄m ad quē deuolutū est ius emphiteo ticum sui libellarij vt possit illud de nouo cōfirmare in psona filie omissis heredibus emphiteote. Nam multam habent simi litudinem inuasalli et emphiteoticarij. l. j. ff. si ager vectigal. vel emphi. petatur infra de inuesti. de re. alie. fac. in p̄in. de quo vi de q dixi in. d. §. filia. de suc. feu. in vltimo nota. et. j. ti. seq. in p̄i ma oppo. in fi. ¶ No. ex hoc ter. argumentum expressum q feu dum possit acqri per pecuniamb cuius contrariū videbatur p c. j. de feu. da. in vicem leg. cō. de quo dic vt late dixi. s. de bene. fra. in .c. j. super prima glo. in p̄in. ¶ No. q verbum parentes potest capi pro agnatis ex grosso modo loquēdi: ex benigna le gis interpretatione: vt hic in fi. facit quod no. in .l. quicq. in. §. pa rentes. ff. de in ius vo. Et prestat argumentum ad questionē vt si statuto caueatur q femina nō succedat extantibus parentibꝰ masculis vsq ad talem gradum et c. q debeat intelligi statutum de agnatis fm̄ dn̄m Bal. facit qō alibi dicit Bal. in simili in .l. j. C. de succef. edi. et in .l. illā. C. de colla. et. C. de libe. prete. in .l. ij. q dixi. s. ēpm vel ab. q. quin etiam. ¶ Opp. cū glo. j. q istud capitu lum in prima parte superfluat per. c. j. s. de natura succef. feu. so. quidā fatenf contrarium dicentes q istud capitulū vacat per illud. et hoc sensit glo. Sed tu dic fm̄ Nico. de neap. q imo non vacat cū in illo pinguius exprimaf materia successiōis feudi. Et similiter in isto aliquid exprimaf q ibi nō tangitur. Et ad uerte q: dum glo. allegaūt de succef. feu. voluit allegare de natu ra suc. feu. ¶ Opp. cum glo. in fi. q imo filia succedat in feudo nō extantibus masculis. vt. s. de suc. feu. in. §. filia. So. ibi hoc opera tur pactum adiectum in inuestitura: quo casu vigore pacti suc cedit vt ibi. hic aūt nullū intercesserat pactu: quo casu virtute ipsius inuestiture paterne non potest succedere sed est opus qō de nouo illud acqrat si potestvt hic facit quod dixi in. d. §. et q. et in. §. hoc aūt. s. de his q feu. da. pos. ¶ Op. ab extra q imo dn̄s non possit filiam vasalli mortui inuestire in preiudicium agna torum. et si facit poterunt predicti agnati p̄dictu feu. reuocare vt probat. s. de feu. in. §. hoc quoq. So. hic timore cōtrarij facte sunt lecture. Et ideo quidam dixerunt q istud capitulū loquaf in feudo nono in quo ocū aperitur dn̄o nullus agnator bꝰ spē merito potest dn̄s de illo disponere pro libito et hunc filie concedere. Ibi vero loquar in feudo antiquo i quo ipsi agnati habent spem: merito dn̄s nō potest eis preiudicare inuestie do filiā nisi ipsi contentiret: vt. s. qui. mo. feu. amit. in. §. preterea. et. j. de alie. feu. in .c. j. Et hunc intellectū et opinionē sequuti sunt Petrus de cer. Andre. de yser. et Baldus etiam cū ista opinio. transit. Et ego similiter sequor put intelligim istum de pareti bus idest agnatis ipsius filie. Sed sic intelligerem de paretibꝰ ipsius domini: tunc contrariū non militaret. quia casus essent

diuersi cū hic dicatur quod agnati ipsius dn̄i nō habent ius in feudo. Sed ibi loqmur de agnatis ipsius vasalli quorum iura sunt reuocare. Et est ratio q: ipsi habēt ius in feudo. In agnatis autem Jaco. de bel. non vult assentire quod dn̄s possit preiudicare in feudo nouo propter verbum parentibus et c. quod dicit ponitur in isto ter. Ex quo dicit ipse q manifeste loquitur de feudo nouo. Sed pro solutiōe suprascripti cōtrarij dicit ipse q hic dominus po test vasalli dominus inuestire filiam vt patet litera. Et ideo in cō trario inuestiuit adhuc viuente vasallo. Et assignat ad hoc duas ra tiones: q: ibi agnati videntur fraudati spe sua eo q non possunt ac cidere multi casus in qbus per culpam vasalli videretur deuolui dictum feudum ad eos redire: hic autem cōstat per mortem. Et eo ipsius vasalli: amplius posse hoc euenire cum iam sit finitum dictum feudum. Et ideo quoad patet iam seruitium et amorē vasalli precessisse. Et non quoad solum filie. Et idem solum fuit oīa similia contraria in qbus apparet q non succedit in feudo. Ex quo pindicium agnatis. vt patet. j. de alie. feu. pa. in. §. i. et c. ff. de in cre. eta. in .c. j. ff. in de feu. fue. ctro. in. §. titius. de eo q sit. in .c. j. et. j. de alie. feu. in. §. et si clientulus. Nec ob. dum dicit casu nostro post mortem vasalli statim videatur aperiri feudum agnatis: vt. j. an agnatus in .c. j. q: fingit tale ius vt habeat nō solum. §. fi. C. de bo. lib. tum quia concluctio quod tempore scōm tenorem huius capituli vt agnati debeant subcedere: et ipsa filia nisi ipsa eo modo illud acqreret put hic dicit. Et ita sentit Ja. de bel. sed reperio q ista opinio fuit et ideo p̄ q dicit et sy. vicentinum. Veruntamen iste intellectus non videtur mihi ve rū q: vt esse contra casum. s. c. j. in p̄n. j. de alie. feu. pa. per de ma teria successionis feudi vbi numerantur casus in quibus dn̄s admittuntur non reperitur iste casus: vt. j. de natura suc. feu. in .c. j. tum q: regula feudalis est in oppositū q ut sta enim patet locus femine in successione feudi donec superest masculi. Et eo q a p̄mo fuit inuestitus: vt dicit ter. j. de eo q dixi femina masculi. et fe. in .c. j. et pro tanto non recederem a p̄mo fuit munis est vt hic loquaf i feudo nono: vel dic fm̄ Jaco. alij male q hic potest loq in feu. etiam antiquo quod non a dn̄m i quo nec agnati dn̄i nec ipsi vasalli ius habent succedere sed inidebant et impedire volebant indebite ad eam pferri volebant q nō est admittendum ut nū. in. §. q is alicui. ff. de leg. j. et ita tenet ipse Jacobus sua. et iste intellectus idē importat q superior posset in cōstat q istud feudū erat in libera potestate dn̄i vasalli mortui habebāt aliq̄d ius in dicto feu. q: nō linea p̄mi acqrentis: vt probaf. j. de gradi. i. et c. stētanit hic ponere aliū intellectū vez q si velim tex. in feu. paterno debeamus dicere q erat recepti fuis masculis et feminis. nā tūc agnati ex quodā dunt filiam cui p̄ilegio pōt derogari per dn̄m filiā a more patris: vel pp merita nimirū q faciliꝰ q ius cōe. ff. de testa. mil. l. eius militis. §. militia. ctus nō p̄ius mibi p. o. c. j. §. de eo q sibi here. 5 hiz. facit. c. j. §. de bene. fe. Ite q: hoc est 5 feudi fila succedat vt. j. qd fit inuesti. in fi. Ite q: tale posse tolli. ar. l. j. ff. de iure immu. ¶ Ultimo de sentētiō. p glo. l. j. ff. ar. q: q: s. de his q fen. da. pos. dixi. et. j. de natura suc. feu. in .c. j. sup vbo ex pacto. et vide qō dixi in .l. j. §. hoc aūt. s. q̄bus feu. da. pos. ribus remissionibus ibidem adductis. in fi. in summa. de succef. feu. sub rubricella filie nō fendo vbi egregie examinat itellectū huius capituli in summa ti. de feudis. in. §. in quibus causis.

¶ Quibus modis feudum constitui potest.

¶ Continuatur cum superiori titulo proxime precedenti nequa in dicto titulo visum est qualiter dominus potest se libere deuolutū & nouo tradere filie quodā vasalli. Sz q: dubitari posset an sit necessaria inuestitura: ad ista filia vel alter vasal. nouꝰ possit sibi feu. dari et non a dn̄o retinere et iccirco vt predicta declaret subiūgit lum immediate post titu. precedentem. ¶ Jacobus.

1 ¶ Feudum absq̄ inuestitura non constituitur.
2 Possessio corporalis rei feudalis non inducit rectam inuestituram.
3 Feudum quot modis acquiri possit.

Sciendum. Diuidit i duas partes. prima tradit regula. cūda declaratio regule. scda ibi: ipsi dn̄. dū nō cōstituit fine inuestitura et si q possiderit nole feudi de volūtate dn̄i q cū vel redē. b. d. ¶ In ter. ibi inuestitura. Quid autem sit inuestiturac

babet. j. qd sit inuestitura. i p̄n. Ibi cōstitui posse subandi ad hoc vt habeat pp̄ia nām feudi et in eo succedat vt h. l. z possit pluribꝰ alijs modis acqri: vt. j. dicā. Ibi dn̄o inbēte: subaudi et non p̄nte curia sua: q: scz q si p̄sente curia vt statim dicaz. Ibi alicuius rei: subaudi immobilis vel que inter immobilia cōputetur: q: solum in talibus rebus cōstitit feudū. vt. j. de feu. cog. l. c. j. Ibi hoc iure et singl iure est hac et c. et qlibet litera bona: vt voluit glos. ¶ No. hāc regulaz q feudū sine inuestitura nō posit. ¶ No. fe alio modo constitui ad hoc vt habeat p priam naturā feudi vt hic. vel nisi constituaf feud. ex eo actu q pro inuestitura reputatur: vt puta cum dominus dixerit alicui coram curia vade in possessione illius feudi et ipsum teneas pro feudo: quo casu licet alia non intercesserit inuestitura: tn̄ perin de est ac si intercessisset: vt. j. de consue. rec. feu. naturā. et in eo suc ceditur. Secus autem si dn̄s pro tulisset talia verba non presente curia: q: tunc is vasallus esset ingressus possessionem feudi. et de voluntate domini nihilominus non esset proprie feudū et in eo non succederet vt hic in fi. Quod vltimum intelligas verum nisi fuisset pafꝰ ipsum possidere per annū pacifice. et ab eo tā quam a vasallo recipiendo interim seruitia: q: tunc etiam isto casu intelligeret esse feudum constitutum ex actu qui pro vera inuestitura reputatur vt probatur in. d. c. j. post p̄n. Et ista in telligunt ibi doctores materiā fm̄ cōem opi. et ibi assignani ra tionē circa p̄dicta. ¶ No. q corporalis possessio rei feudalis ap prehēsa et de voluntate dn̄i per vasallum non inducit rectā feu dum vt in eo succedat vt hic: quoniam deficēte substātia deficit substātialis. l. ij. §. deinde. ff. de iti. actuq̄ pri. et de dnoz. l. fi. nisi alia occurrant que ipsum feudū rectū habeāt cōstituere vt in. d. c. j. in p̄in. et. s. proxime dixi. Ex quo infertur scundum Jaco. de bel. et Bal. q si vasallus iubente et volente dn̄o ingrediatur pos sessionem cuiusdam castri nomine feudi: nulla tamen intercedē te inuestitura propria certe dn̄m vixerit poterit illud retinere. Sz eo defuncto heres non succedet vt hic. et ita figurabat casuz et ad p̄dicta facit qō dixi. Bal. in .l. fi. liberti. C. de ope. libe. vbi declarat an in dubio videatur cōcessū ius reale vel ad vitā vasalli. ¶ Oppo. cum glo. et sic fi: hic qō heres in casu huiꝰ capi tuli non succedit vasallo mortuo. Sed contra arguitur sic. dn̄s iste transtulit possessionem feudi in vasallum: igitur videtur fe cisse sibi inuestituram q: propria inuestitura appellaf possessio vt. j. qd sit inuestitura in p̄in. Sed vasallus recipiendo inuestitu ram videt p̄seruisse sibi et heredibus suis etiam tacite nullā fa ciendo mētionem de eis vt infra de duobus fra. a capita. inuesti. l. in .l. si pactum. ff. de p̄ba. Igitur heredes debent succede re casus 5 iuum hic dicitur. So. huius timore videtur ista gl. fa. re contrario dicens quod istud capitulum inducit dictaz absur ditatem contra dicta iura. Et ideo hodie habemus casuz in cō trarium vt ipse heredes succedere debeant vt probatur in .c. j. in p̄n. j. de cōsue. rec. feu. de q tamē se remisit ad summā Py. et hoc voluit tota ista gl. vsq ad finem. Que videtur residere in hoc q istud capitulū hodie corrigatur per dictuz. c. j. sed tu dic quod imo non corrigatur quoniam ibi dominus dedit possessionem feudi vasallo presente curia. hic autem secus et sic casus sunt di uersi. et ita sentit Py. in dicta summa facit quod no. glo. iij. j. de feu. cogni. c. j. de quo satis dixi. s. in p̄mo nota. Nō obstat mo do 5 iuum hic formatum per glo. de. c. j. quid sit inuestitura qa debet intelligi quod inuestitura precesserit quando vasallus ha bet possessionem feu. et sic propriam inuestituram: vt. j. de nona fide. feu. in. §. l. s. de controuer. inuesti. in p̄in. et dixi in. d. cap. j. Ex qbus conclude in hac materia q interdum querit quādo feu. proprie constituatur et habeat propriam naturā feudi adeo quod in eo succedatur. Et dico quod per inuestituram tantū modo. Casus est hic. Vel per eum actuz q habetur pro inuestitu ra: vt in. d. c. j. in p̄n. de cōsue. rec. feu. Quod quādo fit supra dixi. ¶ Sed interdum queritur quando et quot modis acquiraf feu dū. Et dico quod non solum per inuestituram: sed etiaz p suc cessionem vt infra de feu. cogni. c. j. in fine. Itez acqritur preteri p̄ōe. vt. j. si de feu. fue. cōtro. l. c. j. q per xxx. Item acquiritur propter delictum agnati: vt. j. si de feu. fue. cōtro. in .c. j. si vasallus culpam. Item acquiritur et alijs culpis et causis de quibus late dixi. s. qui prima causa benefi. amit. in. §. fin. in cōclusionibus. Et no. ex gl. ista qō feu. simpliciter receptū p se et filijs suis ma sculis dicit in inuestitura de nullo herede fiat mētio. et tenet An. de yser. Quod facit in argumentum secundum Bal. ad emphi teosim vt idem dicamus cum isti contractus multam similitu dinē habeant ar. fe per .l. j. ff. si ager vectigal. vel emphi. pe. facit q no. l. de inuestitura de re alie. fac. §. j. Et dicit ipse hoc ee multū notādū. et ad hoc vide q dixi in. §. de suc. feud. in. §. filia. et. s. ti. pri. in scdo no. ¶ Quero ab extra quid si dominus non bēat pares curiam et poterat ista verba de quibus. s. dictū est corā alijs bonestis viris: an tunc intelligaf inuestitura proprie cōstituta et per cōsequens habeat locū successio. Et Pe. de cer. sub dubio

forte dixit q sic. Et nihil allegat: lz Bal. videatur innuere cōtra riū dicēs qō infeudis est istud spāle statutū: vt nisi iteruenia. fo lēnitas p̄dicta non sit rectū feu. nec transmittatur ad heredes et filios: sed istud dictū intelligere verū qn̄ dn̄s haberet pares cu riā et preuerret dicta vba corā alijs: sed vbi dn̄s non haberet pares seu curiā: tūc putarē Pet. de cer. bene dicere: dūmodo dicti viri ais sint idonei. Et pbo per ter. plures. et p̄mo. j. qd sit inuesti. in. §. si vero inuestitura. et in .c. j. versi. qd si tpe inuestitiōis et c. j. ti. pro xi. s. de no. feu. in. §. j. et in. d. c. j. in p̄n. in v. qō aūt. j. de cōuet. rec. feu. Quinimo dicit An. de yser. plus qō et si dn̄s haberet pares et cōstaret p priuilegium et instrm̄ publicū qualr dn̄s donauerat tale feudū huic vasallo et postea reperiaf i possessiōe qō p̄sumif esse virtute dicte donatiōis. l. qdā mulier. ff. de rei vē. et est verū feudū absq̄ alia inuestitura: q: postq̄ cōstat expresse de donatione dn̄i et trāslatiōe possessionis nō videt quare amplius p̄inestitu ra debeat exigi volūtas dn̄i p no. in fili. j. q fuit p̄ma cā bn̄. amit. i p̄n. et hoc cōfirmo q: nō subest. timor subornatiōis testiū: q dcm̄ est valde notādū si vex est: lz dubito q: 5 multas regulas feu. dales: p̄mo 5 dictā regulā in. d. c. j. de 5ue. rec. feu. scdo 5 alias re gulā q est. j. qd sit inuesti. in p̄n. et. §. j. Quare cogita. Sz ad decla ratiōnē tū videas qō dixi in .c. j. §. q testes sunt necessarij ad pbā dū inuesti. in. §. oppo. ¶ Quero qd si Jmpator vel Rex p̄stet vel cta vba: an sit credū de p̄sentia partiū dic qō no. ar. C. de testa. l. oīm. et in .l. pe. C. de dona. inter vir. vir. et vxo. Itē q: mādat suas largitates fore pptuas in aut. de cōsti. q de digni. §. illud. vt cū ola. iura sciat et velle q̄nō obstet aliqd 5 suā largitatē p. d. l. oīm. et ita determinat And. de yser. ¶ Quero qd si nūciꝰ vel pcura tor dn̄i cōstituat vasallū in possessione feudi nulla p̄cedente inue stitura: an videaf trāsire vasallus hēre feu. vt in eo succedat et vi deref qō sic p. c. j. §. sed vtrū. §. p quos fiat inuestitura. sed Bald. dicit contra et hā nisi ipse nūciꝰ fuisset creatꝰ sollēniter corā curia per ea que. s. dicta sunt. ¶ Ultimo de materia huiꝰ ti. habetur et not. per glos. j. de feu. cog. in. c. j. in fin. et in dicto. c. j. in p̄inci. j. de consue. recti feud. vbi videas. et in remissionibꝰ copiosis quas ibi in vtroq̄ iure adduxi. et in Spec. de confes. in. §. nunc videndum. versi. quid si confiteor. et in titu. de aduocato. §. j. versic. sed pone. ¶ Jacobus.

¶ De contentione inter do. et vas. de inuestitura. Rubrica.

1 ¶ Successor inuestientis inuestituram per predecessorez factā non ratificabit.

Si dominus. Si clericus infeudās feudū ecclesie possessum per alium moriatur antequā inuestituram nāsciscatur possessionem annihilatur talis cō cessio. h. d. Et diuiditur in duas partes. In prima exemplificat in clerico inuestiente. In scdā generaliter extendit determinationez ad oēs clericos q̄ seu dare p̄nt. Scda ibi q̄ generaliter. ¶ In ter. ibi inuestiuit. s. verbali ter et absq̄ue: et subaudi in diē vel sub cōditiōe de re ecclesiastica p alium possessa q: aīs non haberet ista lr̄a dubitationē: vt. j. dicam. Ibi moriaf. s. ipse clericus q inuestiuit. Ibi vasallus. s. inue stitus verbaliter et absq̄ue. Ibi fendi subaudi p̄dicti possessi per aliū. Ibi euanit. i. annihilaf et tollit feu. euacuaf talis feu di cōcessio qn̄ successor huius clerici nō cogit eā adimplere et ra tā habere. Ibi in oībus clericis subaudi fine sint de maioribꝰ fi ue de minoribus: vt. s. q succe. tene in .c. j. Ibi feudū dāt q autem fint illi clerici q possunt infendare d. l. s. de his q feud. da. pos. in p̄in. ¶ No. q successor clerici inuestiētis nō teneatur habere ratā inuestituram factam per predecessorem inuestientem ſi nō est ad huc cōsummata et sortita effectū. Alias aūt si iā esset sortita effe ctū et cōsummata nō expiraret p obitū cōcedētis: ipse successor te neref eam hēre ratam: vt not. extra de filijs pbr. in .c. ex tua. et. ff. de offi. dele. si sup gfa. l. vi. ¶ Opp. de. c. j. §. de cle. q inuest. fa. So. interdum loqmur de clerico q inuestituram facit de rebus pro p̄ijs. et tunc successor tenetur habere ratā q: in hoc eqparatur laico vt ibi: secus hic de rebus ecclesie vt hic. Et intelligas istū ter. quod istud feu. possidebatur adhuc per aliū vasallū: qno ca su distinguo: vt ibi di q ant clericus inuestit. pure et nullaz est in uestitura nisi p̄sentiēte eo quꝰ possidet: dixi. s. qui suc. tene. in .c. j. ant in diem vel sub cōditione: et tunc bene valent et sine voluta te possidētis: quo casu si inuestitꝰ moriat ante diē vel cōditionē et hic successor nō teneat hēre ratā: vt hic. Et ista ter. q ita cōintelli gi: aut iā fuit aptū ibi inestiēti adhuc viuēti: et tūc successor tenef eā inuestiturā adiplere et possessiōnē tradere. Idē dn̄n si ipe quo inuestiuit iā ipm fen. erat aptū dicto inuestiēti: et apud ipm erat q successor nō posset infringere vt ibi vbi dixi. Et dicta p̄bant. Et dic casus de hac mā vt ibi dixi. et in remissionibꝰ ibi adductis. in. c. j. s. q suc. tene. et titu. s. hic potest esse titulus q successio. tene. hic allegat in glo. scla et in pluribus remissionibus in dictis locis adductis in vtroq̄ iure. Et videas plenissimā distinctionez in

a ¶ Et quod modis acqraf feudū. add in sūma pisanella. l. vbo feudū l. j. qualr acquiratur.

b ¶ Itē acgrif p scriptiōe. Adde gl. i. c. j. de capel. mo. bal. l. l. neq̄ C. de vsu. Jo. an. i addi. ad spec. sup rub. b pscri. Ant. b bu. et mo der. i. c. ad audiē tiā. b pscri. spec. sup rub. de feu. bal. pe. secū. li. bi decretaliū. l. v. col. Bal. in. c. ex pt. i. e. iij. colū de testi.

tota materia quam scripsi supra de his q feud.dare pos.in prin. iuxta fi. ¶Jacobus.

¶Si de inuestitura inter do.z vasal.lis oriatur. Rubrica.

¶Hec est vera rubrica z q2 cōiter vtimur ſm gl.hic positā: vc3 si de inuestitura inter do.z vas.lis oriat̃ zc.l3 qdā habeāt rubricam talē vc3 qualiter iudiciū feudi sit examinanduz zc.z male. ¶Et ɔtinuat̃ ista rubrica ad p̃cedētes hoc ordine: qm̄ supra p̲xime in titulo precedenti dictū est qualiter feudū ɔstituitur per inuestituram. Sed q2 multotiens sup ista inuestitura orit̃ ɔtrouersia īter do.z vas. Jdcirco post titulū p̃cedētē immediate subiunxit istā rubricā. Si de inuestitura zc. ¶Opp⁹ab extra cōtra hanc rubricā de supfluitate p titulu3 quartū.s̃.p̲xime. Sol.dic vt ibi dixi sup rubrica. Et similiter non supfluit per alios titulos plures tractātes de ista materia: vc3 de ɔtrouersia īuestiture z.s̃.de cōten.inter do.z vas.de īuestit.feu.q2 plura ponunt̃ i illis titulis q̃ non sunt inserta in isto. Et silr̃ aliqua ī isto inscripta sunt z addita que in illis nō reperiuntur: vnde licitum est repetere materiā vt aliqd addat̃: vt in aut.de equali.do.in.§.his cōsequens cum ibi notatis. ¶Jacobus.

1 ☞ Probatione deficiente sacramento possessoris causa diffinienda est.
2 Jus probandi per sacramentum ad successores deuoluitur.
3 Scientia coniecturatur ex presentia.
4 Pares qui dicantur.
5 Recursus ab inferiore ad superiorē pro iustitia tuenda habet̃.
6 Jmperatoris sententia quare seruanda.
7 Prouincia que dicatur z an possit diuidi.
8 Receptio testium an possit committi in causis feudorum.

Si inter do. Quoniā istud capl'm ɔtinet sub se plures z varias snias. Jdcirco vt oīa ɔp̄hēdamus ponā diuisionē lata3 q̃ sufficiet ēt p̲ summario z p̲cas⁹ positiōe. ¶Diuido.itaq3 istō capl'm ī decē p̲tes. qm̄ i p̄ma p̲te dr̄ qd̄ si orta ɔtētiōe inter dn̄m agētē ɔ vasallum possidētē feu.petēdo illud sibi restitui ex eo q̄ nunq̄ ipsum inuestiuit. Et vasallum q se defendēdo dicit se inuestitū: nō tn̄ pōt probare p̲ testes d3 hec talis cā terminari secundum sacramentum vasalli possessoris vsq3 ibidem. Ubi ponit̃ secūda pars in qua dicitur quod idem iuris est si dn̄s ageret contra successorem ipsius vasalli vel sussecessor dn̄i ɔ ipsum vasallum vel eius successorem vsq3 ibi si vero. Ubi ponitur tertia pars qn̄ vasall⁹ h3 testes quo casu stabit̃ dicto ipsorū testium deponentium cū sacramento vsq3 ib testes. Ubi ponit̃ quarta pars in qua disponit quales debent esse testes predicti: quoniam est necesse q̄ sint de conuasallis q tenēt feudū ab eodē dn̄o vsq3 ibi si tp̄e. Ubi ponitur quinta pars in qua determinat qd̄ si dn̄s tp̄e innestiture non habebat pares qd̄ tunc ēt extranei erūt legitimi testes vsq3 ibi q etiam. Ubi ponit̃ sexta pars ī qua dicit qd̄ si vasallus h3 testes s3 nolūt dicere z deponere veritatem tūc vasallus h3 recursum ad supiorē iudicem ordinariū q eos ɔpellet ad iurādū z ad veritatē dicēdū vsq3 ibi his em̄. Ubi ponitur septima pars in qua adhibet remediū qd̄ si ille iudex superior nō cogat dictos testes q̄ tunc ipse vasallus h3 recursu3 ad impatorem ad quem accedet cum suo aduersario vel eius nūcio z id qd̄ per imperatorem determinatū fuerit obseruabitur vsq3 ibi si aūt. Ubi ponit̃ octaua pars in qua dicitur quod si vasallus promittat se iturum vel missurum nunciū ad imperatorem q̄ tunc possideat quiete vsq3 ad annū. Et si nō miserit vel nō iuerit vsq3 ad dictum annū. tūc sup determinatione cause stabit̃ sacramento dn̄i vsq3 ibi z si testes. Ubi ponit̃ nona pars in qua dicit̃ q̄ si p̃dicti testes allegati ad probandu3 inuestitaram comparuerint z dixerint per sacramentum se nō interfuisse predicte inuestiture qd̄ tunc causa debet terminari per sacramentū domini vsq3 ibi hec ēt oīa. Ubi ponit̃ vltima pars in qua extendit omnia predicta ad clericos infeudātes preter quā circa testes adhibendos in inuestituris feudorū que fiant a clericis p̄nt admitti testes z pares z extranei. Et subiūgit rōnē q2 clerici ifeudantes sepe in occulto infeudant absq3 ɔsilio z p̄ntia aliorū clericorum fratrum suorum. Et hoc vult vsq3 ad finē. Jn tex.ibi dn̄m.s.laicum vt differat ab vltima parte infra posita que loquitur de clericis. Jbi inuestitione importat ide3 ac si diceret de inuestitura. Jbi res.i.veritas: vt in.l.illicitas in.§.veritas.ff.de officio pres. Jbi non poterit.s.plene. Nam nomine p̲bationis in proprio significatu intelligimus de plena vt notat̃ ff.de conditione z demonstra.in.l.lucius. Jbi possessoris.i.vasalli. Jbi decidatur. Quod intellige si iam illud possederat pacifice per annum vt.j.in.c.sequen.in fin.ſm And.de yser.z dixi supra titu.iiij.in.c.j.super tex.z in primo notabi. Jbi idem subaudi quod dictum est in principalibus. Jbi cum sacramento. Nō a enim creditur testi absq3 sacramento[a] vt in.l.iurisiurādi.C.de testi. Jbi feudū teneāt. Signa istum tex qui notabiliter qui sint pares curie.s.illi cōuasalli qui tenent feu.ab eodem domino. Jbi absfuerint.i.nō fuerint eo q2 dominus nō habebat pares. z ita intelligit gl.prima in fi.z bn̄. Nō aūt intellige si dominus hēbat pares sed erant absentes vt videt̃ sonare...tūc nō posset procedere cū ipsi pares absentes essent...vt.j.de consue.recti.feu.in.§.j.z statim dica3. Jbi a iudice ordinario illius loci. Nā iste comes erat sicut esset...vel preses apud nos. facit.l.j.C.vbi pupil.edu.vel dic...dominus seu baro illius loci vt probat̃.j.de pace tenē...aliquem.z in.§.ad palatium z ibi dixi. Jbi a populo...cialibus illius populi qui pro ipso populo iurisdictiam ministrabāt: vt q2 erat ciuitas libera z franca...ter se regebat sicut florētia Sene.zc.vt in aut.de defen...interim. Jbi his em̄.s.comite vel populo de quibus... Jbi eos.s.testes. Jbi cū ipso domino.alias est in tex...dn̄i z tūc expone misso.i.nūcio.aliqui habēt vtranq3...quelibet bona. Jbi festinet subaudi si ipse domin⁹...facere spōte alias citabit̃ ſm And.de yser.argumen...vim vel alio mō. Jbi exercet̃ idest firmat̃ z practicatur...text.obseruetur zc.z in ide3 recidit. Jbi ad regem q...appellauit impatorem: nam ēt imperator appellat̃...de noua.fi.for.in p̄n. Jbi domini sacramēto subaudi...possidenti z hoc propter cōtumaciā vasalli non venie...niam hoc satis debet mouere animum ipsius princip...rendum sacramentum.vt.j.de ɔsue.rec.feu.in.§.sacram...in hoc tex.dn̄ dixit negatiue non venerit vel nō miserit...dam non habeāt ista verba in tex.vt voluit glossella... Jbi hec em̄ oīa subaudi que dicta sunt hucusq3 in laicis...tib⁹. Jbi clericorū.s.dantium feuda.quod intellige de...clesie. Alias si de proprijs esset idem quod in laicis...co q inuesti.fac.in.c.j.z not.j.qd sit īuesti.in prin.in...z.s̃.q succes.tene.in gl.fi. Jbi absc̄ōse idest latenter...
1 trum i.clericorum aliorum secundum And.de yser. ¶...ma parte regulam.qd̄ deficiētibus alijs probationi...tur cā sacramento possessoris vt hic z.j.qd sit inuesti...inuestitura. Et q̃ fuerit ratio huiusregule dixi.s̃.de...do.z vas.de inuesti.feu.in.c.j.in primo notabili. Hec...non est semper vera secundu3 doc.l3 habet aliquas...de quibus.j.de cōsue.rec.feu.in.§.sacramentum...enim etiam in casu nostro ista simplex possessio...nisi esset roborata alia presumptione: vt quia iste...set in possessessione pacifica p annum: vt i.j.c.primo...super tex.z.s̃.in ti.iiij.in primo notabili. Nota ex...inopia probationum deficiente de prehenditur ali...quod alias non liceret z de hoc no.in.d.c.j.in prin...ter do.vas.z ibi plene dixi in p̄mo notabili.z hoc vo...
2 glo.fi.hic posita in fine sui que hoc colligi. ¶† Nota...te q̄ ius probandi p̲ sacramentu3 transit ēt ad succes...regula quod ipsis.ff de reg.iur.z probatur.j.de notis...cum datur.z in.§.quod intelligas verū si successor est...tus ex veritate ita q̄ posset iurare.al's secus.arg.in.l....in prin.ff.de in litem iurando. Quid aute3 si possessor...pendente lite moriatur vtrū hoc trāseat ad heredē...cundū Bal.q2 iam est p̲fecta probatio vt in capitulo...sepul.z ibi p̲ Jo.an. Juramentum aute3 in litē an po...sus heredes delinquentis intentari dic vt in.l.j.z per...de in litem iuran. Quando vero iuramētum obliga...dic per Bal in.l.generaliter.C.de iureiur.z in.l.liberti...
3 lib.z p Jo.an.in.c.veritatis.extra de iureiuran. ¶† No...parte q̄ ex p̃sentia presumit̃ scientia.facit.l.testium.C... An aute3 presens presumatur semper scire z intellig...Bar.in.l.coram.ff.de ver.sig.z in.l.j.§.j.ff.de auto.tu...in.l.obseruare.in.§.proficisci.ff.d offi.procō.in fi. ¶...parte testem esse citandum facit.l.presbyteri.C.de ep... An autem si veniat non citatus probet.dic vt ibi per B...l.ij.C.de ho.auto.iudi pos. Quid aute3 si testis trahitur...ad iudicium an valeat eius dictum dic per Bal.in.l....testi. Sed an dictum testis qui se sponte offert valeat...in.§.j.ff.de falsis. ¶No.ex dicta parte duo alia necessaria...ste scilicet iuramētum z depositio vt probatur in.l.iuris...C.de test.zc. De forma autem sacramenti ipsius testis...tinere debeat ibi no.per glossam z doct. Sed quid si p...suit z postea iurat an valeat eius dictum dic vt in.c....extra de testi.per Joā.an.in specu.de teste.§.sequitur...Bal in.d.l.iurisiurandi. Et circa p̃dicta vide quod...
4 offi.delega.in cle. ¶† No.ex quarta parte honum tex...tur pares videlicet qui tenent feudum ab eodem domino...c.j.in principio infra quid sit inuestit.z dixi plene supra...guar.in.§.j.z de contro.īuesti.in prin.de quo p Bal....re.diui.q̃stione.xxxv.z per Jnnocē.in.c.ceterum.extra...ibi p Fran.zaba.q.xvij. ¶No.ex dicta parte tex.expo...

¶Nō.n.credit̃ teit.absq3 sacro. adō.bal.i.c.d testib⁹.in.ij.col.z Abb.i.c.tuis q̃stionib⁹.e.ti.fallit.j.vbi agit̃ de īformatiōe sup fama vel sup notorio ſm Ant.d bu.i.c.cū in tua.in fi.d spō.fallit ij.vbi agit̃ de informatiōe fame q̄ p̲mouēdi ad dignitatē vel repellēdi.ſm abb. in.c.j.i pe.col.de post.p̄la. Fallit iij.i sacerdote su p̲ p̄nia.de quo p̲ Ant.d bu.i.c.testimoniū de tes. Arch.i.c.i capite.l.diu⁹ Arch. z do.i.c.ipsi apostoli.ij.q.vij.fallit.iiij. qn̄ statutū vellet q̄ dcm̄ testis nō iurati p̲baret ſm ludoro.ɔsi.cx.īcip.viso puncto fallit v.ad p̲bandum quē eē baptizatum vt est gl.in vbo p̄niam.i.c.q̃to.r.ibi doct.n.q.v.gl.in vbo sed fili⁹.in.c.tantanegtia.xxxvj.dis.gl.o.i.c.placuit d ifantib⁹.d cōs.dis.iij.gl.i vbo testimōio in.c.cū itaq3 ea.dist.gl.i vbo nec testes i.c.de ecclesiar.d cōse.dist.j.glo.fi.i.c.l3 vniuer.ibi Bald.z gl.fi.in.c.nup.d testi.

causa feudali vasallus pōt esse testis p̲ dn̄o. Et suadet rō q2 edictū de testibus est p̲hibitoriū z inter p̲hibitos nō reperit̃ vasallus.l.j.ff.de testi.z.ff.ex q.cau.ma.l.necnō.§.sed q̄ eis. De quo vide plene p̲ Spec.in ti.de teste.§.j.in ver.sed nunquid vasallus.z Jo.an.in addi.in.d.§.ver.quid de vēditore. Et ibi declarat̃ qd z cōtra z p̲ gl.z doc.in.l.idonei.ff.de testi.z vide qd̄ late dixi.j.qd sit inuestitura.i.§.j.in fi. ¶No.ex q̄nta parte q̄ propter defectu3 testium ordinariorū admittunt̃ ēt alij extranei de quo plene.j. q testes sint necessa.ad p̲bandū nouam inuestitura3.in.c.j.z no. gl.j.quid sit inuestitura.in.§.j.in fin. ¶Not.ex sexta parte quod l3 testis voluerit primo celare veritatem nihilomin⁹ si cōpulsus deponat credit̃ sibi. Ex quo infert̃ q̄ nō incidit in falsum quā q̄ celauerit. Qd̄ itelligas verū si nōdū iurauerat. Alias si post iuramētū vellet celare z al'r dicere hn̄ vitiaret̃ dctm̄ ipsi⁹ vt no. in.l.lucius.ff.de his qui no.infa. Suadet ratio q2 testis p̲ vtraq3 parte d3 dicere veritatē: vt no.in aut.sed iudex.C.de epis.z cleri. Et plene narrare: vt in.c.dilecti.extra de accusa. Na3 qui veritatem dicere nō vult nocere desiderat.j.q.iij.c.quisquis.z in glo.j. hic posita in fi.sui. De his tn̄ dic latius p̲ Bal.in.l.gesta.C.de re iudi.z per Bar.in.l.eos.ff.de fal.z qd̄ dixi.j.qd sit inuestit.in.§. si em̄ in notabilibus. Utrū aūt testis qui semel deposuit possit infringere dictum suum vide per Bal.in.l.gn̄aliter.C.de nō numerata pecu.z per gl.z doc.in aut.at q semel.C.de probat.z extra de testi.c.per tuas. Et circa p̃dicta z similia vide q̄ dixi.j.de no.feu dorum in.§.nōdum. ¶No.ex dicta parte q̄ l3 testis acceperit pecuniam vt reticeat veritatem nihilominus si illam perhibet p̲hat: vt ex hoc text.notabiliter colligit̃. Quid autem si testis recipiat pecuniam[a] vt p̲hibeat veritate3 an puniēdus sit dic vt no. per glo.z doc.in.l.j.in prin.ff.de fal. ¶† No.ex dicta parte quod pro iustitia tuenda z veritate aperienda: habet̃ recursus gradatim ab inferiore iudice ad maiorem z tandem ad supremum sicut p̲cedit ēt appellatio vt in aut.de appel.in.§.fi.z in glo.ij.hic posita in sui prin.que hoc notabile collegit vsq3 ad ver.l3 videatur zc.facit.l.vt gradatim.ff.de mu.z ho.z.j.de mili.vas.in.c.j.in fi. Et intelligas qd̄ iste grauatus appellauit reclamādo de isto granamine sibi illato p̲ interlocutionē.nō aūt de illato p̲ simplicem negligentiam: q2 tunc non appellaret̃ a simplici negligētia sed adiret̃ superior absq3 interpositione appellatiōis per ea q̃ dixit spe.de appel.§.restat.z facit in aut.de questore in.§.super hoc.z in aut.vt diffe.iudi.in prin. ¶No.ex dicta parte testē compellendum p̲ iudicem ad perhibendum testimoniū vt hic z ī l.si qn̄ in prin.cū ibi no.C.de testi.z.j.qd sit inuesti.in.§.fi. Et facit in argumentum q̄ testes p̲ducti corā arbitris possunt z debent compelli per iudicem ordinarium ad iurandū z deponēdum facit q̄ habet̃ in.l.iiij.cum sequen.ff.de arb.z in.c.per tuas extra de arbitris.z in.l.ij.§.j.ff.si quis cau. Utrum autē testis ex aliqua causa possit se excusare habet̃ in.l.iuiti.ff.de testi. ¶Not. ex septima parte q̄ populus pōt cōstitui in negligentia.facit in l.j.in fi.ff.de libe.vniuersitatis.z de hoc in.l.j.§.q̄ si nemo.ff.qd̄ cuiusq3 vniuer.z vide qd̄ dixi.j.de sta.z consue.contra lib.eccle. in.§.item quecūq3. ¶No.ex dicta parte nunciu3 ad iudicia posse constitui z funget̃ vice procuratoris de quo dicatis vt in.l.j.
6 §.j.ff.de procu. ¶† Nota ex dicta parte sententiā Jmperatoris obseruandam esse. Et est ratio q2 qd̄ p̄ricipi placuit legis habet vigorem vt insti.de iure naturali gen.z ciui.in.§.sed qd̄ p̄ricipi. Quod intelligas ēt si error imperatoris subesset vt in.l.iij.in fi. ff.de supel.leg.z in glo.iij.hic posita in sui princ.que hoc voluit de quo an error Jmpatoris facit ius: dic vt ibi plene per Bart. Jdem intelligas si in dicta sententia non esset obseruatus ordo iudiciorum vt dixit Jnno.z Jo.an.in.c.in causis.extra de re iudi.z per doc.nostros in.l.oīm.C.de testa. ¶No.ex octaua parte qd̄ p̲pter contumaciam defert̃ sacramētū aduersario.facit.j.qd sit innesti.in.§.j.in fi.de quo per doc.z Bald.in.l.manifeste.ff.de iureiur. De pena autem contumacis z de eius materia satis dixi in.d.c.j.j.de mili.vas.qui contu.est z per glo.z Bar.in.l.cōtumacia.ff.de re iudi. ¶No.ex dicta parte quod in causa appellationis etiam in cā feudali z ante litem ɔtestata3 potest procedi etiam ad sententiam diffinitiua3 altera parte absente z ɔtumace.facit.C.de temporibus appellationum.l.fina.§.illud extra de appel.per tuas.z de consti.in capitulo ecclesia sante Marie ſm And.de yser. ¶No.ex nona parte qd̄ vbi fit contentio de inuestitura noua inter dominu3 z vasal.simplex possessio vasalli nō iuuat ipsum si alias legitime non probet̃.imo nō obstāte possessione vasalli stat̃ sacramento dn̄i: vt hic in dicto.§.sacramentū z ibi dixi in secūdo nota.in fi.facit qd̄ dixi.s̃.in.j.no.z est tex.in §.fi.j.si de consue.rec.feu. ¶Nota ex vltima parte q̄ ex qualitate z differentia p̲sonarum inducitur varietas in iure: de quo no.z ibi late dixi.s̃.de natura feu.in.c.j.z.s̃.de his q feu.da.pos.in.§. fi.z hoc voluit glo.fi.hic posita in sui prin. ¶No.ex dicta parte argumentum contra occulte agentes: quoniā q male agit odit lucem[b].ff.de admi.tu.l.non existimo.z de ritu.nup.i.l.fi. Et ob hanc rationem q2 clerici student facere occulte suas īuestituras merito in inuestituris ipsorū p̲batio nō est angustata ad pares tantum prout est in laicis sed relaxata z extēsa ēt ad quoscunq3 testes etiā nō pares ad hoc vt non habeāt causam eas occulte faciēdi vt in hoc tex. Sed aduerte q2 ista rō posset retorqueri in oppositum cum lex siue consuetudo feudalis presumat potius falsitatem posse cōmitti mediantibus testibus extraneis quam paribus prout dixit tex.j.de notis feu.in.§.iccirco. Quare dicēdum vt puto qd̄ etiam alie rationes concurrant in clericis vide licet q2 ecclesia ipsa attendit solum veritatem z iustitiam etiam contra se: nec patitur aliquid fieri in contrarium sed priuatus laicus sepe obuiat iustitie.z ideo statuta fuit differētia inter clericum z laicū prout alibi in simili dixit tex.s̃.de alie.feu.in.§.j. Et est alia rō quia in materia probandi ecclesia nō attendit tā tam solennitatem z subtilitatem sicut faciunt laici: vt in.c.cu3 esses.extra de testa.z in.c.licet extra de testi.cum dicat scriptura quod in ore duorū vel trium[c] stat omne verbum vt in.l.moysi deuteronomij.xix.c.z Joannis.viij.capitulo z not.j.c.proximo in glo.secunda. Et no.predicta ad intelligentiam huius litere quia sunt noua z ab alijs non tacta.z vide ad predicta z quod dixi in dicto.§.j.de alie.feu. ¶Oppo.cum glo.j.contra istū text. in prin.quod procedere nō possit siue loquatur in inuestitura noua siue in veteri.nam in noua nō potest loqui cum illa solū probetur per pares vel per publicum instrumentum roboratū a paribus.l3 in hoc quidam dixerint quod etiam per instrumētum non possit probari sed solum per testes pares vt.j.quid sit inuesti.in.§.j.z.j.quot testes sint neces.ad probandū no.inuesti. feu.c.j. Sed iste tex.dicit quod si pares sunt absentes qd̄ poterit fieri p̲batio per extraneos q̄ nō est dicēdū in noua inuestitura q2 deberet expectari: vt.j.de consue.rec.feu.in.c.j.§.ij. Similiter nō videt̃ posse loq in veteri inuestitura q2 in ea nō sunt necessarij pares vt in dictis locis probat̃. Jsta aūt litera dicit q̄ pares sunt necessarij si sunt p̃sentes igit̃ nō bene loquit̃. So.huius timore cōtrarij intelligit ista gl.istū tex.vt loquat̃ de noua inuestitura vt cōueniat cū dictis iurib⁹. Nec obstat ista litera q̃ dicit q̄ si tēpore inuestiture affuerūt qd̄ tūc extranei sint recipiendi zc.q2 nō debet intelligi de parib⁹ absentib⁹ p̲prie sed de absentibus.i.nō existētib⁹: vt q2 dn̄s nullos habebat pares quo casu bene verū est qd̄ tūc p̲batio noue inuestiture pōt fieri etiā per extraneos vt in cōtrarijs. Et per hoc habes nūc expeditā tota3 istam glossam vsq3 ad finem que bene loquit̃ licet nō ita clare.z de hoc etiā dixi super tex.z de hac materia habes plene per gl. j.quid sit inuesti.in.§.j.quidā tn̄ voluerūt intelligere istā glo.vt cōcludat q̄ iste tex.loquat̃ de veteri inuestitura prout ista gl.videtur primo p̃supponere quo casu debemus tūc dicere qd̄ si potest probari per pares probet̃.alias per extraneos: sed prior intellectus plus placet z videt̃ magis conuenire textui nostro. quid aūt sit breue testatū dixi.s̃.de feu.guar.in.§.j.z.s̃.de ɔtro.inuesti. in prin.in euidētialib⁹.q̃ vero sit inuestitura antiqua z q̃ noua dixi.j.que fuit prima causa bene.amit.in prin. ¶Opp.cū glo.ij. in versi.licet videat̃ zc.q2 eius principiū expediui.s̃.in notabilibus z opponit̃ cōtra p̲xime dicta dū dicebat̃ q̄ reclamatio fiat a populo ad imperatorē tanq̄ ab inferiore ad superiorē z gradatim.sed cōtra q2 populus romanus est maior imperatore q̄ patet quia imperator omnem potestatē habet a populo romano.l.j.ff.de consti.prin.z insti.de iure natura.in.§.sed qd̄ princi. vnde sicut populus dedit sibi potestatem.ita videtur quod possit auferre z ipsum deponere z degradare per regulā nihil tam naturale. Et per aliā regulā qui potest dare potest z denegare l.qui vetāte.in.§.j.ff.de reg.iur.z per regulam.l.si quis in princi. ff.de lega.iij. Ergo dicta reclamatio nō fuit facta in isto tex.gradatim z debito modo. Sol.dicit gl.qd̄ licet imperator habeat potestatem a populo.attamen populus transtulit in eū omne suum imperium quod erat apud ipsum populum. Ex quo pōt dici quod imo imperator plus possit quam populus: vt probatur in.l.barbarius in.fi.ff.de offi.pretorū.z hoc voluit tota ista glo.vsq3 ad finē. Ex qua glo.singulariter colligunt quidam qd̄ populus romanus pōt degradare seu deponere imperatorē[d] quod an sit verum videamus z gl.in.l.non ambigitur.ff.de legibus videt̃ tenere quod sic. Quā Guli.de cu.ibidem sequit̃ indistincte ea ratione quia imperator non habet dignitatē per successionem sed per electionem: vt in capitulo venerabilem.extra de electio.z sic habet a fortuna.l.ij.§.sed quia.C.de veteri iure enucleā.z no.in.l.digna vox.C.de legibus. Et allegat autoritatem huius glosse.quam dicit indistincte hoc tenere. Dy.autem z Barto.tenēt quod populus hoc possit solum si causa subest. per.l.quod semel.ff.de decre.ab ordine facien.z.l.vt gradatim. in.§.reprobari.cum ibi nota.ff.de mune.z hono. Cynus vero z Raynu.dicunt quod aut populus vult reuocare ad se regnum iam translatum in principem per legem hortensiam z non potest facere legem eis derogatoriam.l.finali.C.de legibus. Aut vult degradare personam imperatoris: z tunc possit ex causa. alias nō.arg.ff.de excu.tuto.l.sed z reprobari.in prin. Alij dicūt

a ¶Testis recipiat pecuniā.adō qd de dāte pecuniā iudici solu3 vt cā3 expediat an licite perdit cām z an datu3 possit repeti.vide gl.i.l.j.ff.d cōdi.ob turpē cau gl.i.c.q recte.xj. q.iij. Arch.in.c. si sane.xiiij.q.v. Bal.in.c.fi.i vl. col.de ap.

b ¶Qui male agit odit lucē.adde.l.cedere dicm̄ de v.sig.c.consuluit.d of.dle.c.p̲niciosam.xviij. q.ij. Sed.d se.cōsi.lxxij.ici.hn̄dictus seruus seruorum dei.

c ¶Jn ore duorū vl̄ triū.adde.ca. ab isto die.xxxv. qd̄.vj.c.licet.de testi.c.nouit.de iud.c.cum esses. z.c.relatum.el.j. de testa.originaliter deuterono. xix. Mat.xviij. z.ij.ad cori.xiij.

d ¶Pōt degradare seu deponere imperatore3. adde quod hodie solus papa eum deponit vt est glo.in.c.fi pa.r.l.distinc.xo cto.in.c.venerabile3.de ele.doc. in.c.ad apostolice.de re iud.lib. vj. Bal.in.l.f.C. de legi.

qd pot sibi dare coadiutorē ex causa p.c.gradi. extra de supplē. negli.prela.⁊.l.q furere.ff.de sta.ho. bal.vero fuit opinionis qd nullo mō possit hodie populus romanus degradare vel priuare imperatorē. Et hec opinio videt hodie verissima. Et eam sequor. Quam pbo aptissimis ⁊ viuis rōnibus. Nā populus romanus est sub papa.lxiij.di.ego ludouicus.xcvj.di.constantin⁹. ⁊ in cle.romani.de iureiu.ergo i papa residet hec ptās vt pbat ij.c.ad apostolice.de senten.⁊ re iudi.li.vj. Et est cerebrū ⁊ vertex ipsius populi.vnde cū hodie populus non possit ɔfirmare imperatorē. Igit nec infirmare vel priuare in aut.de defenso.ciui.in.§.interim. Itē qr imperator non iurat fidelitatē populo sed pape:vt in.d.c.venerabilē. Itē qr de hoc est tex. apertus qd papa est ille q degradat ⁊ deponit impatorē:vt i.d.c.ad apostolice.⁊ ibi plene gl.⁊ per Inn.in.c.lz ex suscepto.extra de foro cōpeten. Non ob.ista gl.qr sm Bald.⁊ bene si diligenter ponderetur ⁊ consideret dicit totum ɔtrium eius ad quod allegat. Quoniam ⁊ in prin.⁊ in fin.presupponit q imo imperator sit maior quam populus romanus.⁊ hoc colligit ex isto text.⁊ ex.d.l.barbarius.in fi.lz in medio sui arguat in ɔtrium.⁊ sic fatetur poti⁹ pro opinione cū qua cōcludo qd hodie populus romanus nullo modo posset impatorē deponere seu degradare.⁊ facit ad pdicta.l.ij.C.de adopt. Et nunc habes istum passum vltra alios declaratum. ¶ Quero cū gl.iij.in ver.sed ⁊ qd comes ⁊c.qr principium eius expediui supra i notabilib⁹. an sicut illud quod fit per principē habet p lege si ad eum habeatur recursus ita etiā si fiat determinatio per comitē haberi debeat firmū ⁊ ratū qn ad eum habitus est recursus. Et dicit gl.q sic cum iste comes reputetur loco presidis.vn̄ q facit pses est de necessitate seruādū l.j.C.vbi pupil.edu. Igit ⁊ eodē modo si fiat a comite ⁊ hoc voluit tota ista glo.vsq ad fi. Ex qua collige duo notabilia. Primo qd qlibet ciuitas hodie habeat iurisdictionem eā quā olim habebat preses puincie. Et de hoc habes similē gl.q solet allegari pro singulari in.l.fi.C.de prescri.lōgi tpis.⁊ dicatis vt ibi. Scdo q ea q fiunt a pside vel a comite de necessitate sunt seruāda. Sz istud intelliges verū esse in casu de quo loqt vz q quis compellat perhibere testimoniū de quo loquit iste tex. Ad qd quilibet etiā inuitus regulr compelli pōt.l.inuiti.ff.de testi. Et quod qs compellat educare pupillum vt in.d.l.fin.in fin. vbi pupil.edu. Non aūt extēdas dictū huius gl.ad oīa facta p comitē vel presidē q sint de necessitate seruāda qn posset appellari.l.a pconsulibus.⁊.l.precipimus.post prin.C.de appel.⁊ in aut.de appel.in fi.nisi impator iuberet expsse qd deberet seruari.l.ij.§.āre.ff.de cura.bo.dā. ¶ †Que aūt dicat vna prouincia ⁊ an possit diuidi[a] ⁊ de duabus possit vna fieri.dic p Cy.in.d.l.fi.C.de pscri.longi tēpo.⁊ p Bart.ff.de ver.sig.in.l.notionē.§.j.⁊.C.de metropo.be.l.j.li.xj.p canonistas.extra de elec.c.corā dilecto.⁊.xcix.di.c.puincie gl.j.⁊ plene per Bar.in tractatu q sint rebelles.in gl.sup verbo lōbardie. ¶ Opp.cū glo.iiij.ɔ id qd hic dr qd vasallus hz terminū anni ad se psentandū impatori sed ɔ qr dz hēre nisi sex septimanas:vt in.c.fi.s.quo tempo.mil. Et glo.ista dimittit nobis istud ɔtrium insolutū relinquēs nobis solutionem inuestigādā. Et insup adducens aliud ɔtrium ⁊ incōueniēs silr insolutū vz de.§.si igit.in aut.vt oēs obe.iudi.puin.coll.v.vbi statutum est solū tps.ix.mēsiū ad se psentādū ēt hominib⁹ septētrionalibus quātūcūq remotis a psentia pricipis qr tale tēpus visum est legislatoribus sufficere oībus hominibus habitantibus in remotioribus partibus mūdi:vt ibi ⁊ in.l.j.C.de dila. Igit male hic disponit q debeat habere terminū anni.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq ad finem sed tu potes soluere ista ɔtria cum isti casus sint diuersi non ɔtrij. Et primo quantū ad .c. fi.s. quo temp.miles.dic qd ibi loqtur de tpe qd datur ad pparandū se ⁊ sarcinulas suas ad iter rapiendū.hic vero loquimur de tpe qd dat ad appellationē psequendam q est annus:vt in aut.ei q.C.de tempo.appel.⁊ de hoc dixi in.d.c.fi.in.iij.nota.nā iste grauatus pclamauit ad imperatorem q pclamatio hz instar appellationis.⁊ sic in effectu fuit appellatū ab isto grauamine sm And.de yser. Qd ptz qr postea subseqt etiam snia impatoris. Non ob.dictus.§.si igit.⁊.d.l.fi.qr loquunt de dilationibus ⁊ inducijs dandis ad causam instituendā seu instruēdā sm locorū distantiā vt in eis pz de quo in aut.qua in puincia.C.vbi de crimi.agi oportet vel sm Ja.de bel.⁊ An.de yser.hic est speciale in materia feudali.ibi vero loquimur in alijs causis. ¶ Op.cū glo.v.in eo qd hic dr q vasallus stabit in possessione feudi quiete p annū īfra quē se debet presentare imperatori.quod si se non presentauit debet diffiniri cum sacramento domini sed contra quod imo debeat stari sacramento ipsius vasalli possidentis:vt in.c.j.s.de contē.inter do.⁊ vas. So.hic erat aliquid quod p dn̄o faciebat.s.cōtumacia ipsius vasalli.sicut ēt infra statim subijcitur si testes dixerint se nō interfuisse qr eodē modo stabit sacramento dn̄i quod sacramētū datur sibi ad cautelā ⁊ purgationē put in simili habet in.l.fi.in.§.sicubi.C.de his q ad eccle.cōfu.⁊ not.in.l.in bone fidei.C.de iureiurā.⁊ probat.j.de cōsue.rec.feu.in.§.sacramētum

a ¶ Et an possit diuidi. adde docto.i.l.si eadē.ff. de offi.asses.

b ¶ Sz cleric⁹ nō. adde bal.in.l.j.in xxv.q.ff.de rex diui.idez Bal.i.c. ceterū.de iudi.

c ¶ Vel de fructibus bn̄ficiorum adde archi.xij.q.v.i.sūma.⁊ p io.de imo.i.c.fi.i.iij.col.de pbē.⁊ an vz cōsuetudo q talis possit testari d fructib⁹ pceptis ⁊ qd de pcipiēdis vide per spe.ti.d sta.mo.⁊ v.lxiij.⁊ p Ant.a d bu.i.c.relatū.el.ij.d testi.⁊ an bn̄ficiat⁹ q hz priuilegiū a papa vt possit testari de fructib⁹ eccle sie pceptis an illa bona ptineāt ad hrdes.vide p Rotā decis.lxxx vij.in nouis.

postq vas.cui incūbebat onus pbādi nihil pbanit [...] tota ista gl.vsq ad fi.⁊ pp ter hoc dixit glossella seque[...] tera dz esse negatiua ad hoc vt deferat sacrm dn̄o [...] nō venerit vel nō miserit infra annū ad impatorē [...] rani sup tex. ¶ Op.cū gl.fi.in v.qd aūt ⁊c.qr pncipiū [...] gl.expediui supra in notabilib⁹.⁊ oppono q ista eqpa[...] corū ad clericos circa infeudatiōes de q loquit iste te[...] vera qr laicus posset īfeudare attinēti suo ⁊ p se retin[...]
b cus nō pōt hoc facere:tū qr h est expsse phibitū.vt in [...] cūq.C.de sac.san.ec.tū qr ipse administrator simpler [...] tor. Ex quo succedit rla q rōne sui officij nō possit [...] rere neq p se neq p īterpositā psonā.vt.l.nō lz.ff.d [...] dicit gl.fatēdo ɔtrium esse verū de iure. vt ista eqparet [...] dictis casibus lz de consuetudine seu corruptela qua[...] die fiat ɔtrium vt ipsi clerici poti⁹ infeudent suis agn[...] nētibus q extraneis.⁊ nūc habes totā istā gl.expedi[...] qr solet allegari p singulari qd clerici seu plati nō po[...] dare agnatis seu attinētib⁹ suis de iure lz de ɔsuetu[...] ad q facit.s.q suc.tene.c.j.i pn. Sz tu dic q imo ēt d [...] xime si agnati sunt idonei ⁊ paupes bn̄ meriti ⁊ vtile[...] modicū ⁊ n̄ imēsum q dat ar.eor q no.p gl.⁊ doc.i.l.[...] san.ec.⁊ tz gl.i.c.j.ex de coha.cle.⁊ mulie.facit.lxxxvj.[...] xij.q.ij.in pn.⁊.c.charitatē.⁊.c.si quos.⁊.c.liberti.§.[...] san.ec.in.l.iubem⁹.⁊ tz Ja.de bel.s.q feu.da.pos.in p[...] q suc.tene.in fi.titu.p dicta iura. In qbus dr q platus [...] uidere ⁊ eccliastica officia ɔmittere maxime si sint b[...] ēt si sint executores pauperū psit īter affines ⁊ ɔsang[...] peres distribuere pdicta sm bal.idē ergo i feudis c[...] rōnē diuersitatis sm ipsum Ja.de bel.hoc idē tz B[...] huscūq.s.allegata.⁊ hic hoc tz ēt Archi.x.q.ij.eps.q[...] clesia nō ledit qr ille ɔsanguine⁹ recipit ijsdē pactis [...] sicut alter cessat rō phibitiōis.sec⁹ si alia rō phiberet [...] qr platus daret ɔsanguineo potētiori.ar.no.in.l.fi [...] lege.ff.de v.ob.facit q dixit sanct⁹ Tho.ij.scde.q.l[...] pisis i sūma sub lra acceptio. Et pdicta sūt vera ⁊ p[...] q ɔsueuerūt alienari ⁊ īfeudari qn talis ɔsuetudo [...] vt no.s.q feu.da.pos.in pn.in gl.sup vbo dari.sed [...] litis alienari seu īfeudari:tūc nō posset nisi seruat[...] qua in.c.j.de reb.eccl.non alie.li.vj.⁊ p doc.in aut[...] ctū.C.de sac.san.eccle.⁊ in .c. nulli.extra de rebus [...] Et idē itelligas i re emphiteotica per aut.qbus [...] san.eccle.vt tz Bal.in.l.j.ff. de rer diui.in qd.xxv.[...] istum passum satis copiose expeditū. Quid aūt [...] let p se retinere dictū feu.vel rez ecclie sue an poss[...] q non possit sibi acqrere dū est in administratio[...] dignum. Sed vtrum clericus possit testari de bon[...]
c fructibus bn̄ficiorū:[c] dic vt no.extra de offi.ord.c.[...] Jo.an.p Inn.extra de testa.c.cum in officijs.per Cy.[...] licētiā.C.de epi.⁊ cle. ¶ Opp.ab extra ad idē q imo [...] ista equiparatio de clerico ad laicū qn si clericus [...] vasallum nō debet compelli per populum vel comi[...] peratorē sed corā suo iudice ecclesiastico vt i aut.cleri[...] C.de epi.⁊ cle.⁊ in.c.si diligēti.⁊ in.c.significasti.extra [...] petē. So.qdam fatentur ɔtriū q hodie in clerico [...] mus seruare iura canonica:vt ibi.de quo plene p [...] ma in titulo de testamē.i .§. cum queritur. Sed adue[...] materia feudali potest clericus vasall⁹ cōueniri ēt [...] laico:vt i.c.verum extra de foro competen.⁊.j.de ca.[...] vide circa hanc oppositionē ea q dixi infra de pace [...] cleri. ¶ Op.q imo testes recusantes debent compelli [...] vel curia nō aūt a populo vel comite:vt.j.qd sit inue[...] hoc est ver si curia vel dn̄s hoc velit vel possit vt ibi [...] si nolit vel nō possit qr tūc cōpellet p eū q hz ptātē [...] nem generalem in loco:vt hic. ¶ Op.qd etiā extran[...] ēt in nouo feudo vbi dn̄s nō vult cōpellere pares:[...] j.infra qd sit īuesti. So.fatēdū est q si hz alios teste[...] q poterit p eos pbari postq dn̄s nō cōpellit pares [...] habet alios testes quā pares vel hz sed vult pbare [...] quos petit cogi.⁊ tūc hz locū determinatio hic posi[...] de bel. ¶ Op.hic dr q vasallus possidet ⁊ est reus ⁊ [...] sz ɔ de.l.q accusare.C.de edē. So.aut p actore est psump[...] ⁊ tūc ipse reus probat vt hic.alias secus:vt i ɔtrijs faci[...] fidetis.C.de pba.sz Ja.de bel.⁊ An.de yser. Et eodē [...] respōderi ad capitulū sequēs ⁊ ad similia. De qua m[...]
8 ne dixi in dicto.§.sacramētū.j.de cōsue.rec.feu. ¶ †Con[...] tra an in istis causis feudorū possit cōmitti receptio [...] ri dic q de iure cōi talis cōmissio est licita i causis c[...] de fide Itr.l.iudices.⁊ ibi Cy.⁊ aut.apd eloquētissim[...] āt attēdēdū eēa morē ⁊ ɔsuetudinē iudicior.l.fi.i fi.C[...] Unū tn̄ no.q ēt vbi nō teneret ɔmissio si tn̄ pars nō [...] vt dixit inn.i.c.cū cāz i fi.ex de testi. Utrū aūt ille cui [...] ho possit cogē ⁊ pūire si īuenerit testē vacillātē vl no[...]

dic vt no.in.l.ij.ff.de iurisdi.om.iudi. per glos.⁊ doc.per canonistas ⁊ Inno.in.c.cū cām.in fi.extra de testi. Et vide ad predicta q solet tradi.in.l.j.ff.de offi.asses. ¶ Ultimo ad materiā psentē vide infra qd sit inuesti.in.§.j.vbi in tex.similis.⁊ ibi plena glo. ⁊ q ibi scripsi. Et similiter alium tex.j.de notis feudorum in.§. notandum.⁊ quod ibi dixi ⁊.j.in.c.seq.⁊ supra ti.iiij.in.§.si quis miles ⁊ qd plene dixi.s.de ɔtro.inuesti.in pn. ⁊ i remissionibus ibi adductis ⁊ quod dixi in.c.fi.s.quo tempo. miles.⁊ de capi. extraor.in.§.quicunq de pace constantie in.§.cum autem ⁊c.

Testes in inuestitura probanda quot sufficiant.
Testis de domo aduersarij quandoq producitur.
Reus absoluitur si ab actore nil probatur.
Possessio annalis pro vasallo presumptionem facit.
Iuramenta an sint prestanda taz a principalibus quam ab eorum heredibus.

SI quis se vel. Diuiditur i duas partes. In prima dominus possidebat feudū ⁊ vasallus agebat petēdo illud. In scda ecōtra possidebat vasallus ⁊ dn̄s ɔ ipsum agebat petēdo sibi illud restitui. Scda ibi si naūt aliqs. Casus. Ubi vasallus agit ɔ dn̄m possidentē feudū dicēs se vel patrem suum inuestitum dz pbare saltem p duos legitimos testes suam intētionē. Sed eo in pbatione deficiente dz iurare dominus cum duodecim sacramentalibus dictum vasallū non fuisse inuestitū de dicto feudo. Domino autem recusante iurare debebit deferri dictum sacramentū ipsi vasallo actori q iurabit cum.xij.sacramētalibus se vel patrem suū fuisse inuestitū. Utroq aūt recusante dictū sacramentū tunc ipse dominus possessor debet absolui. Si vero vasallus est in possessione feudi ⁊ in ea steterit p annū dn̄o sciente ⁊ patiēte.tunc si dn̄s agat petēdo illud dz stari sacramento simplici ipsius vasalli possidentis ⁊ iurantis se vel eius patrem fuisse inuestitum de dicto feudo.h.d. ¶ Pro euidentia premitte q sint pares curie ⁊ qualiter sunt necessarij ad pbationem noue inuestiture:vt dixi supra.c.primo in prin. Item pmitte qui sint testes sacramentales ⁊ qualiter iurare debent:vt dixi supra de his qui feu.da.pos.in.§.hoc quoq. ¶ In tex.ibi se.s.vasallū. Ibi patrē suū.s.ipsi⁹ vasalli. Ibi ab aliquo.s.dn̄o. Ibi ei⁹.s.domini. Ibi de feudis subaudis possessis per dominū. Ibi cōtenderit illud petendo. Ibi de domo ipsi⁹ dn̄i.i.qui tenent feudū ab eodem dn̄o quoniaz isti proprie dicunt pares vt supra.c.proximo. Ibi idoneos.s.extraneos ⁊ non pares. Quod intelligas vbi curia dn̄i nō hz pares ēt si feudū esset nouū. Alias non posset probari p quoscunq vt dixi supra in.d.c.proximo in gl.j. Ibi intrare.i.iurare aliqui habent iurare in tex.⁊ melius. Ibi sacramentalibus.i.testibus expurgatorib⁹ iurantib⁹ ⁊ deponētibus p sacramētū credulitatis ⁊ ɔscientie ita esse quēadmodū dn̄s iurat:vt in.c.quot.⁊ in.c.fi.extra de purgatione cano. Ibi illū.s.vasallū. Ibi si de hoc .s. patre. Ibi ipso feudo de quo vertit questio. Ibi iurare noluerit.s.dn̄s. Ibi actor.i. vasallus q agit. Ibi iuret.s.ipse vasallus q itelligas si hz aliquā psumptionem pro se q moueat animū iudicis ad hoc deferēdū.alias dn̄s absolueret:vt.j.de cōsue.rec.feu.in fi. Ibi iurare noluerit.s.ipse vasallus ⁊ sic isto casu neuter voluit iurare. Ibi q s.dn̄s. Ibi actoris s.vasalli. Ibi rei.i.dn̄i q possidebat. Ibi principalibus de qbus dictū est supra. Ibi aliqs.s.vasallus. Ibi tūc.s.ipso dn̄o deficiēte in pbatione. Ibi testiū.s.sacramētaliū qr solus iurabit:vt sequitur. Et est rō qr hz psumptionem p se.s. possessionem annalē cū aliqua psumptione inuestiture:vt qr prestetit seruitia tanq vasallus.vt.j.de consue rec.feu.in .§.j. q mouere dz aīm iudicis ad ipsum sacramētū deferēdū prout dr.j.de ɔsue.rec.feu.in.§.sacramētū.⁊ hoc voluit ēt glossella hic posita. Ibi h aūt.s.q vasallus solus iuret. Ibi alioqn.s.si min⁹ āno. Ibi ignorātia q i dubio regulariter psumit ⁊ ex breuitate tpis vt hic ⁊ i.l.veri⁹.ff.de pbat.⁊ in.l.sup seruis.C.q mili.nō pos.li.xij. Ibi negligētia q est si vasallus fuerit in possessiōe feudi minori tpe anni. Ibi periurio.s.si ipsi vasallo inique possidēti indistincte defert sacramentū ⁊ iuraret falsū interdū afferret dānum domino quod esse nō dz vt sequit in tex.facit.ff.de acq.pos.in.l.peregre. ¶ †No.q duo testes sufficiunt ad inuestiturā pbādā.vt hic ⁊.j. qd sit inuesti.in pn.§.j. Ex quo iferas q i causis feudalibus regulr sicut i ceteris causis sufficiunt duo testes sm Ja.de bel. Regula eīn est qd vbicūq numer⁹ nō est determinat⁹ a iure q duo sufficiūt .l.vbi numerus.ff.de testi. Et qr i euāgelio Jo.viij.caplo dr q in ore duo rū vel triū stat oē verbū de quo trāsumptiue hr in.c.cū esses.⁊ in cretatū.extra de testa.⁊ in gl.ij.hic posita que p hoc est expedita. Sed vbi maior numerus esset expsse determinat⁹ a iure tūc ille numerus reqritur ⁊ est de substantia.l.testium.C.de testi. Adeo quod si vnus deficeret non valeret actus .l. si non speciali ⁊.l.si vnus.C.de testa. ¶ †Not.testes posse produci de domo aduersarij.facit q no.glo.in.l.ēt.C.de testi.⁊ dicatis vt ibi.⁊ qd habetur in.l.fi.C.de edendo de quo dixi .j. quid sit inuesti.in.§.j.in prima

oppositiōe. ¶ No.qd inopia pbationū emergēte aliqd esset licitum qd alias nō liceret.⁊ hoc sensit glo.hic posita de quo dic vt
3 dixi.s.c.primo in secundo notabili. ¶ †No.qd actore non pbāte reus conuentus est absoluēdus vt hic ⁊.j.de cōsue.rec.feu.i.§. sacramentum.⁊ in.§.fi.⁊ in.l.q accusare.C.de edendo. Idem dicas si non quasi probauit.s.per iusiurādū. Nam iusiurandū dicitur quasi probatio[a].C.de iureiuran.in.l.actori.⁊.ff.de iureiu. in.l.nō erit in.§.dato.vnde si agens non probauit vere.s.p testes. vel non quasi probauit.s.per iuramētum reus debet absolui vt ex pdictis pz ⁊ hoc voluit gl.iiij.hic posita q p hoc est expedicta. a
4 ¶ †No.hic in fi.tex.multū singularē in materia feudorū quod tunc possessio inducit psumptionē pro vasallo.s.qn fuit in possessione p annū pacifice tanq inuestitus dn̄o sciente ⁊ nō cōtradicente. Et lz Bal.dicat hūc tex.esse in hoc singularē.tn̄ habes similem tex.in.c.titius in fi.j.si de feu.fue.cōtro.⁊ facit ad ppositum nostrum.j.de consue.rec.feu.in pn.⁊ in.§.fi. Inferas isuper ex hoc tex.hic esse casum specialē qd ex sola annali patiētia cū psumptione inuestiture presumitur titulus.nā regulariter reqritur ēt cōsueta pstatio ex longo tpe facta.ar.in.l.cū de in rem verso.cum sua materia.ff.de vsu.de qua materia dicatis vt ibi ⁊ isti. de act.in.§.pindiciales ⁊ dicam.j.quid sit īuesti.i n.§.si vero vasallus in vltima oppositione vbi videas.⁊.j.si de feu.fue.cōtro.l c.si qs per triginta.facit extra de rest.spo.in.c.sollicite. ¶ Op.cū gl.j.qd iste tex.supfluat per ea q habent in.c.j.in.§.j.j.qd sit inuesti.soluit gl.qd quidā fatent ɔtrium dicētes q vacat.sed tu dic q imo non vacat neq supfluit vnū p reliquum qd pz qr istud capitulū in casu suo plura dicit q illud. Et similiter in illo capitulo aliqua tāgunt de qbus hic nulla fit mētio.⁊ ita ētdixi i sili s.quēad.feu.ad fi.pti.in.c.j. ¶ Quero cū gl.iiij.qd si dn̄s q habebat electionem iurandi:vt hic pz nō iurat neq tn̄ recusat iurare qd erit fiendū. Et rn̄det gl.q statuet terminus per iudicem ipsi dn̄o.j.qd iurare debeat quo elapso si nō iurauerit:tūc vasallus admittet ad iurandum.nisi forte elapso ipso termino.⁊ re existente adhuc integra.s.antequā vasallus iurasset vellet domin⁹ iurare ⁊ purgare morā qr tūc admitteret ipse dn̄s adhuc ad iurādū.arg.in.l.mancipiorū cum si.ff.de opt.lega.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq ad finem q bene loqtur sm An.de yser.⁊ Ja.ardi.de quo termino statuendo parti ⁊ de eius effectu hr in.l.diffamari.C.de inge.ma.⁊ in.l.iusiurandum ⁊ ad pecunias in pn.ff. de iureiu.qn vero elapso termino possit adhuc geri ⁊ mora purgari dic vt in.l.scire oportet in.§.cōsequens.ff.de excusa.tu.⁊ in
5 l.⁊ si post tres.ff.si qs cau.cum si. ¶ †Quero cum glo.vj.an iste mos mediolanensiū q volūt vt iuramēta ista sint pstanda taz a pncipalibus quā ab eorū heredibus sit de iure obseruad⁹ vbiq. Et rn̄det gl.q sic his rationibus:qr pater ⁊ filius censetur esse eadē psona:vt in.l.fi.C.de impuberū ⁊ alijs substi. Itē qr sacramentū testōris ⁊ heredis eqparantur vt in aut.de iureiur.a moriente presti.in prin. In ɔtrium tn̄ fortiter arguit adducēdo tex. in.l.gn̄aliter in prin.C.de iureiuran.vbi dicit q multum discrepat iuramentū hereditarium a sacramento pncipali.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq ad fi.dimittēdo istud ɔtrium insolutū. Sz tu p solutione omnium pdictorū sic dicas q interdū querim⁹ an sit differentia inter sacramentum principalis testatoris ⁊ sacramentū heredis sui.⁊ dic q sic:vt in.d.l.generaliter.qd pz qr possibile est q heres nesciat veritatem put sciebat defunct⁹ pncipalis:vt in.l.q in alterius.ff.de reg.iu. Item qd defunctus pncipalis fuerit bone fame ⁊ legalis homo.sz heres minime:vt no. in.d.l.generaliter. Sed iterdum querimus an oīs ille i quē trāslata est electio iurādi siue sit pncipalis siue ei⁹ heres possit iurare si hoc iudici videat.⁊ dicēdū est q sic:vt hic in hoc tex.qui ita dz itelligi qn istud iuramētū trāsit ēt ad successores:vt pbatur s.c.primo post prin.⁊ ibi dixi in tertio notabili. Qualiter autē iurare debeat filius de facto patris vel alterius sui ascendētis declarat in.§.sacrm versi.⁊ iurabit.j.de consue.rec.feu. Sed iterdum qrimus an iuramentū prestitū p defunctū dēat seruari p eius heredē.⁊ dicēdū est qd sic ⁊ ita intelligit dictum aut.de iureiur.a mori.presti. Et nūc habes istum passum expeditum. Et vide circa pdicta q habetur.j.titulo proximo.in.c.fin.⁊.j.de notis feu.in.§.cum dat. ¶ Quero cū glo.fi.an iste tex.hic in fi.itelligatur etiam de ɔsensu tacito q inducit p solam scientiam ⁊ patientiam dn̄i pmittentis possidere vasallum p annū pacifice ⁊ quiete feu.sine ɔdictiōe an reqrat expssus ɔsensus. Et rn̄det gl. quod sufficit sola patiētia ⁊ scientia dn̄i sine contradictiōe qn habetur pro consensu expresso ⁊ operantur idem ac si domin⁹ expresse consensisset. Et ad hoc probandū inducit plura exempla que p te videas.⁊ recita vt in gl.vsq ad finē. Sed tu de hac materia dicas q est via brocardica:vt plene scripsi.s.qui.mod. feu.amittatur in.§.preterea.⁊ quod no.gl.de benefi.fra.in capitulo.j. Utrū autem ex presentia presumatur sciētia dixi.s.c.proximo in quarto notabili. ¶ Op.ab extra quod ista litera videatur ɔtinere repugnātiā qn pmo dicit q sufficiūt duo testes postea q requirunt.xij.testes sacramentales cum ipso principali iu

a ¶ Iuramētum dr qsi probatio. Adde bal.i.l.ad monēdi.ff.d iurein. Bal.i rub. C.de pbat. bal.i rub.eo.ti.extra.

HAYKOBA БИБЛИОТЕКА

rante.Sol.dic q̃ duo testes sufficiunt vbi deponũt de veritate. Sed duodecim cum principali exigunť cũ deponũt de credulitate ⁊ conscientia sua quasi ad purgationem fame ꝑducentis p dictum.c.quoties.⁊.c.de testibus.extra de purga.cano.ꝓm Jac.de bel.¶ Op.q̃ ẽt absq̃ sacraméto reus debeat liberari per regulã.l.q accusare.C.de eden.Solue vt dixi in.d.§.sacramẽtuz.š.de cõtro.inuesti.in pn.¶ Op.qđ imo non sufficiat annus sʒ requirantur anni triginta:vt.ĩ.si de feu.fue.cõtro.in.c.si quis per triginta.Solue vt ibi scripsi in vltimo notabili.¶ Opp.ad idẽ de c.fi.ĩ.de feu.da.in vicẽ legis cõmis.Solue vt ibi dicã ĩ pmo notabili.¶ Ultimo de materia presenti no.p gl.š.de contro.ĩuesti.i prin.⁊ qđ ibi scripsi ⁊ gl.magnam in fi.ĩ.quid sit inuest.in pn.⁊ vide q̃ dixi.š.ti.iiij.in.c.j.⁊ i.c.ꝑmo precedenti.š.eod.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi ⁊ q̃ dicã.ĩ.ti.ꝑmo in.c.fi.⁊.ĩ.de consue.rec.feu.in prin.in tertio nota.⁊ in.§.sacramẽtum.⁊ in.§.fi.in eod.ti.in vltimo notabili ⁊ qđ dixi in.d.c.si qs per triginta ĩ.si de feu.fue.contro.⁊ plene p Ja.ard.in summa de contentione feudi sub rubricella quali.in causa debeat procedi.⁊ sub rubricella quando sacramentum datur vasallo ⁊ quando non.

¶ De feu.da.in vicem legis commissorie ⁊c. Rubrica.

¶ Continua hanc rubricã ad precedẽtes hoc ordine qm̃ supra ti.ij.visum est qbus modis feudum constitui potest.s.per ĩuestituram.Et qz sepe occasione ipsius ĩuestiture occurrũt ꝯtrouersie.Idcirco subiecta fuit rubrica precedens.Sʒ qz dubitať iuxta predicta an feu.possit constitui per pactũ legis commissorie adiectum super re pignorata vt inquãtum debitor nõ lueret a creditore infra certum tempus rem pignoratã qđ tunc ipsa res pignorata deberet remanere apud creditorez loco feudi.iccirco autor vt predicta declaret supposuit hic istam rubricam de feudo dato in vicem legis commissorie ⁊c.Ubi dãnauit tale pactũ vt infra probať in.c.j.⁊ etiam alias illicitas conuentiones vt.ĩ.in.c.ij.⁊.iij.patebit.Jaco.

1 ☞ Pactum legis cõmissorie in feudis reprobatur.
2 Feuda an amore ⁊ honore an etiam pecunia acquiri possint.
3 Uasallus si feuduz domino pignorauerit an ipse dominus fructus lucretur.
4 Pactum adiectionis in diem quod.

Si quis obli. Diuide istud capitulũ ĩ tres partes.In pma poniť thema.In scđa decisio.In tertia ratio.scđa ibi põt debitor.tertia ibi feudum emi. Casus.feudũ nõ põt constitui sub pacto legis cõmissorie.⁊ ideo nõ obstãte tali pacto potest debitor soluto debito reuocare qñcunq̃ rem suam pignoratã h.d.¶ In tex.ibi si qs.s.debitor.Ibi rez subaudi ĩmobilẽ vt aliqua sit dubitatio qm̃ in rebus mobilib⁹ nõ est dubiũ qđ nõ cadit feudũ vt.ĩ.de feu.cogni.c.fi.Ibi pignori subaudi alicui creditori.Ibi statuto tpe.Ecce pactũ legis cõmissorie vt hic ⁊ ĩ.l.fi.C.de pac.pigno.Ibi habeat.i.ipse creditor eaz recognoscat in feudum ab ipso debitore.Ibi pecuniã subaudi sibi mutuatam super re pignorata.Ibi sub pretextu pecunie.s.date p̃dicto modo qz reprobatur talis ꝯctus.⁊ talis cõuentio vt hic ⁊ infra de capi.qui cur.vendi.in.c.pe.ideo dicitur q̃ per pecunia nõ acqritur feudum.qđ intelligas hoc casu.s.quo conuentio.⁊ pactũ reprobať.Alias autem posset feudum acqri per pecuniã vt dicaz statim in notabilibus.¶ †Not.quod pactũ legis cõmissorie est reprobatũ ĩ feudi.Et est rõ qz lex ipsa cõmissoria reprobata est in pignoribus vt.C.de pac.pig.per totum.⁊ hoc etiaz voluit gl.prima hic posita in sui pri.Ex qua ꝓhibitiõe fit vt creditor nõ possit adipisci dñium in pignore ꝓpter illud pactũ vñ lois alia via tolliť per quam ipse creditor vellet illam acquirere ex eodẽ pacto vt qđ habeat in feudũ vt hic qz nõ dʒ per viam aliquã circũueniri illud qđ est reprobatum per viam diretam vt.ff.de tu.⁊ cu.da.ab his.l.scire opʒ in prin.Nã sicut ꝓhibeť vt ipsa res pignorata nõ sit creditoris simpliciter ita quoq̃ ꝓhibetur vt nõ sit creditoris iure feu.Et quã q̃ nõ trasferať in vasallũ dñium directum tñ trãsferť vtile q̃ est sufficiens ad parãdam actionez quẽadmo.directũ etiã contra dominium vt.l.j.§.fi.cũ.l.sequẽ.ff.si ager.vecti.vel emphi.petať.Et ex his modo intelligis rõnẽ decisiõis huius capituli.¶ No.ex tex.ibi qñcũq̃ ⁊c.qđ qñ ĩ pignoribus est appositũ pactũ legis cõmissorie tũc odio creditoris cũ tale pactũ sit reprobatũ nõ p̃scribiť vllo tpe iuri offerẽdi q̃ qualiter intelligať statim dicam in gl.¶ †No.ex tex.ibi nõ sub p̃textu pecunie ⁊c.argumentũ ꝓm aliquos qđ feuda non possunt acqri p pecuniã[a] sʒ ex amore ⁊ honore dñi ⁊c.Qđ nõ est verũ nisi casu isto vbi p̃ncipalis ꝯctus reprobatus est.Alias aũt nõ ĩteruenientẽ ista conuentione super pignore reprobata posset ĩdistĩcte feu.acquiri per pecuniã tam a dño q̃ ab alio de volũtate domini ꝓm verã conclusionem quaz tenui in.c.j.š.de benefi.fra.in ꝯma oppositiõe vbi videas plene de ista materia.⁊ hoc sensit ẽt gl.prima hic posita circa mediũ in qua statim dicam ... cũ gl.j.n ver.sed qd ⁊c.qd si vẽdo tibi rẽ pro cẽtũ ... ctum qđ si ipsa nõ solueris integraliter vsq̃ ad cer... q̃ tunc debeas retinere rẽ vẽditã in feudum.Utrum ... pactum adeo qđ si soluisti partẽ tantum pretij fit ... ctum.⁊ rñdet ista glo.allegando primo ad partes q... retur dicendum.⁊ primo qđ valeat p.l.in traditio... nã ⁊ si non expediat dño habere talem vasallum ... virtus pacti hoc operatur.l.si fundo.ff.đ seruitutib... contineat turpitudinem.in ꝯrium q̃ non valeat fac... fi.Et pro tanto distinguit concludendo qđ aut dñs ... ta res vendita remaneret in feudum si non esset sol... p̃tium ⁊ tunc nõ valeat.aut.qđ remaneret i feudũ ... pro ea parte ⁊ rata ꝓ qua non est solutum ⁊ tunc va... parte.Uerũtamen subiunxit ista gl.q̃ hodie multa ... runť per pecuniã qdquid dicat ista litera ⁊ hoc vo... que per hoc est expedita vsq̃ ad ver.sed qd erit ⁊c.sed dic q̃ gl.in vtraq̃ sua determinatione ⁊ primo qu... qđ vltimate subiũxit q̃ hodie ex ꝯsuetudine possun... da per pecuniã ⁊c.Tu dic qđ imo etiam de iure vt ... ĩ.š.quẽadmo.feu.ad fi.pti.⁊ in.d.c.j.š.de bene.fra.v... ¶ Quantum vero ad principalem questionẽ supra ... dic qđ indistincte illud pactũ debet tenere ⁊ est obs... si feu.potest vẽdi.vt supra tenui.ergo in ipsa vendit... poni pactum inducens infeudationem.neq̃ iste tex... quitur in obligatione pignoris in qua bene est rep... le pactum.l.fi.C.de pact.pig.¶ Questio autem loqu... adiecto in venditione quod licitum est ⁊ non reprob... gl.sup rubrica.ff.de lege com.Et iste intellectus prob... penul.ĩ.de capi.qui cur.ven.secundum opi.quã ibi ... tenet etiam Jac.ard.Ex quibus omnibus conclud... talis ꝯctus indistincte.qdquid dicat ista glo.nisi p... latio;vt no.glo.in.l.iij.C.plus valere quod agitur fa... ba.in.l.cum precibus.⁊ extra de vsuris in.c.nauigã... Et hanc conclusionem firmauit glossella fi.infra p... xit q̃ tale pactum valet inter extraneos.non autem ... nũ ⁊ vasallũ quasi velit dicere q̃ ĩter creditorẽ ⁊ d... ctu pignoris non valeret talis ꝯctus cũ sit reprob... ĩter alios extraneos paciscẽtes bene teneret tale ... l.si qs fideiussorem.de debitis ⁊ vadimonijs i... quo facit qz pacta que non sunt reprobata sunt ... gentiũ in.§.ait p̃tor.ff.de pac.Posses tamen seru... tionem gl.in casu dubij vcʒ si simpľr dixerit vend... ueris integrum pretiũ quod tunc res remaneat ... quoniam isto casu si non soluatur totum pretiũ ... glo.vcʒ quod nõ remaneat feudũ nisi pro ea parte ... est solutum quoniam esset iniquũ quod iam solu... debeat sibi remanere tota res infeudata ⁊ ita tenet ... de yser.¶ Quero subsequenter cũ dicta gl.in.d.ver... quid si accepi pecuniam mutuo a te ⁊ pignoraui tibi ... vltra hoc dedi tibi titium in fideiussorem ⁊ facio pac... fideiussore q̃ nisi liberauero ipsum ab ista fideiussio... certum tempus soluendo debitum ita quod ipse fide... beat necesse soluere pro me dictũ debitũ quod tũc ipse ... in feudũ dictũ feudum pignoratũ.An valeat tale pac... glo.arguit ad partes.Et primo qz videretur dicend... l.fi.in pri.ff.de ꝯhen.emp.In contrariũ videtur qđ p... rationem positaz hic.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq̃ ad ... teneas hanc secundam opi.vcʒ qđ ille cõtractus non ... istum tex.⁊ per ea que dicta sunt supra.Nõ obstat ... in venditione vcʒ q̃ ipse fideiussor bene posset solu... ipsum pignus loco emptionis.qm̃ isto casu bene t... vt supra dixi ⁊ probatur in responso dicte.l.fi.Qu... verũ si fideiussor cõuenit de iusto p̃tio.Alias sec⁹ ... l.si fundus.§.fi.ff.de pigno.⁊ no.ĩ.l.j.C.de pac.pig.¶ ... ergo pactum vt sit sua res pignorata vel etiam vt re... feudi.Non aũt reprobatur pactum vt habeat eam ... valet ⁊ in hanc sñiam videtur inclinare Ja.de bel.¶ ... gl.ij.pro intellectu vnius litere que dicit q̃ debitor q... soluẽdo debitũ creditori possit recupare pign⁹ ⁊ can ... creditor repellere ipsum debitorem opponendo sibi ... nẽ triginta annorũ dicẽdo illam rem possedisse p an... ⁊ ꝯsequẽter eã p̃scripsisse.Et rñdet glo.q̃ sic maxime ... pignoris fuit ĩteruersa mutata vt qz ex alia cã extin... creditor ipsam rem pignoratam possidere ⁊ ex dicta ... pserat vt probať in.l.nec creditores.C.de pignora... luit ista glo.vsq̃ ad ver.si.vel etiam ⁊c.¶ Ex qua gl.no... vbi in pignoribus est appositum pactũ legis cõmisso... tor post annos triginta velit pignus predictũ luere ... maxime si creditor illud pignus possedit possessione ... Et vista est conclusio huius gl.facit pro hac cõclusione ... heť in.c.fina.infra eo.¶ Quando autem possessio ... interuersa.vide in.l.nõ solũ in.§.q̃ vulgo.ff.de vsucap.⁊ in.l.cum nemo.C.de acquirẽ.pos.cum ibi no.⁊ in.l.j.C.cõia de vsucap.Sed videamus an ista cõclusio huius gl.sit vera.Et certe de p̃scriptione longi temporis.x.vel.xx.annorũ nõ est dubium vcʒ q̃ elapso dicto tpe nihilominus debitor poterit dictũ pignus luere qz de hoc est casus in.d.l.nec creditores.⁊ hoc tenet gl.ĩ.eo.in.c.fin.Sʒ in prescriptione.xxx.annorum cadit dubitatio.Nam vides qđ ista glo.tenet vt prescribatur adeo q̃ debitor nõ admittitur ad luendum elapso dicto tempore.Idem sensit glo.ĩ.eod.in.c.fi.Et hoc idem tenet glo.accursij in.d.l.nec creditores.In ꝯrium facit ista litera.Et pro hac parte videtur casus in.l.pignori in prin.ff.de vsucapionibus.Sed glos.ibi distinxit quod aut loquimur in iure offerendi debitum ipsi creditori per creditorem.⁊ tũc tollitur ipsum ius offerendi per lapsum longissimi temporis.xxx.annorũ.Aut in actione pignoraticia intentanda p ipsum debitorem volentem recuperare pignus ⁊ idem.aut in rei vẽdicatione intentanda per ipsum debitorem volentem vẽdicare ipsaz rẽ pignoratam.⁊ tunc secus ⁊ ita dixit ibi glo.¶ Sed videam⁹ veritatem in quolibet istorum casuum.Et primo circa ius offerẽdi aduertẽdũ quod ẽt inter glossatores fuerũt opi.[a] vt refert gl.in.l.cum notissimi in.§.eodem iure.C.de prescri.xxx.anno.⁊ ibi non firmat pedem.sed in.l.si rem in.§.omnis.ff.de pig.act.in fin.glo.magne tenet q̃ prescribatur iuri offerendi per spatiũ.xxx.annorum.que glo.reprobatur per Jac.de are.Cy.⁊ communiter p doct.vnde ergo tu dicas in proposito nostro quod non p̃scribať iuri offerendi per spatium dicti tempores annorum.xxx.secũdũ communem opi.⁊ ꝓbať ratione qz debitor ante oblationem nõ habet actionem ad ipsam rem recuperãdam.d.l.si rem in.§.oĩs.sed ius offerendi competit debitori per modum facultatis que facultas nunq̃ prescribitur sicut est ius eundi ad ecclesiam vel p viam publicam qz quã q̃ per mille annos non vadas semper tamen poteris ire.vt.ff.de via publi.in.l.viam publicã ⁊ istud tetigit gl.in.d.§.eodem iure.⁊ ibi Bar.⁊ ẽt omnes doc.hoc tenẽt vt ibi refert Cy.quod intelligas verum nisi debitor constitueretur in mora luendi quo casu bene tolleret ius offerendi etiam nõ ex peccato tanto tempore.l.si conuenerit.ff.de pigno.act.⁊ in.l.iij.C.de distra.pig.Ad secundam dubitationẽ de actione pignoratitia an prescribatur ⁊ tollatur spatio triginta annorum dic quod sic vt tʒ gl.in.d.l.nec creditores.⁊ in.d.l.pignori.⁊ ratio est qz est personalis.vt ibi no.⁊ per Inn.extra de pig.in ca.cum contet.⁊ probatur in.l.ij.C.de consti.pecu.⁊ in.l.neq̃ gbus non ob.lon.tempo.prescri.Intelligas tamen quod ista prescriptio tunc demum incipiat currere qñ ipsa actio pignoratitia nata est ⁊ nõ ante.l.j.in fi.C.de annali excep.⁊ tenet gl.in.d.§.omnes quidquid dixerit in dicta.l.j.quando autem nascatur in dicto.§.omnis.in text.⁊ glos.Ad tertiam autem dubitationẽ de rei vendicatione an tollatur spatio.xxx.annorum adeo quod debitor non possit liberare pign⁹ suum ⁊ dic quod non tollitur vt not.in dicta lege pignori.de vsuca.Et est ratio qz ipse creditor possidet debitori.l.q pignori.ff.de acq.pos.vñ nõ põt prescribere.l.male agiť.C.de prescip.xxx.anno.⁊ si tu dices quid ergo ꝓderit actionem pignoratiam esse sublatam cum adhuc supersit aliud remedium scilicet rei vendicationis.Respondeo quod imo est longa differentia propter difficultatem probandi dominium quod necesse est probare ad obtinendum in rei vendicatione.l.in rem.ff.de rei vendi.quod secus est agendo pignoratia prout dixit glo.que ista declarauit in.d.l.fi.ĩ.fi.C.de annali excep.Et nũc ex predictis habes istam materiam declaratam lʒ doctores hic simpliciter p transeãt.¶ Quero subsequenter cum dicta glo.in ver.vel etiam quid sit creditor impetrauit a principe qđ ipʒ pignus habeat ⁊ retineat iure dominij eo qz in illo non reperitur emptor neq̃ debitor luit an postea debitor audiať ad recuperanduz illud.⁊ dicit gl.quod non si lapsum sit biẽnium.sed vsq̃ ad biennium bene audiretur.vt in.l.fi.circa medium.de iure domini impe.⁊ hoc nisi ipse creditor post dictam impetrationem recepisset aliquas vsuras a debitore quia tunc rescriptum euanescere admitteretur ad recuperandum.l.ij.in eodem titu.⁊ per hoc est expedita ista glo.vsq̃ ad finez.Sed aduerte qz hodie raro iste ĩterpretationes fiũt ex eo quod communiter habemus ordines ⁊ statuta in ciuitatibus que disponũt circa predictas venditiones ⁊ adiudicationes pignorum quibus standum est:vt no.gl.in dicta lege fina.¶ Oppo.ab extra đe.l.titius.ff.de pigno.act.vbi appareret quod tale pactum legis commissorie etiam in pignoribus est seruandum inter creditorem ⁊ debitorem.So.ibi fuit appositũ diu ex interuallo post contractum pignus rogatu debitoris eo quia ipse debitor pignus non poterat luere conuenerũt inter se creditor ⁊ debitor vt dictus creditor haberet illud pign⁹ loco emptionis pro certo pretio.quod qdem licitum est vt ibi secũdũ Bul.⁊ Ray.de quo dic p Bart.in.l.calipodius.ff.de solu.⁊ per Pe.⁊ Cy.in.l.ij.C.de pac.pigno.¶ Quero ab extra fenerator gdã mutuauit mihi cẽtum pro qbus ego feci sibi certã vẽditionẽ cuiusdam fundi hoc pacto qđ ego ꝓmisi reemere istum funduz post quinquẽnium ⁊ nõ ante eodẽ pretio an iste ꝯctus sit ⁊ censeatur validus vel vsurarius.⁊ dicit Bald.qđ postq̃ iste est solitus fenerari ⁊ similes ꝯtractus facere quod presumitur contra ipsum vt in regula qui semel.⁊ ibi per Dy.nam alteratio ꝯctus pacta insolita consuetudo fenerandi faciunt presumi contra ipsum extra de pigno.c.illo vos in fi.⁊ in.c.ad nostram.extra de empt.⁊ vẽdi.Utrũ aũt tales venditiones ad tempus possunt fieri.vide i l.ij.C.de pac.inter empto.⁊ vendi.¶ Quero si vendo tibi fundũ iusto p̃tio ⁊ eo pacto vt quandocũq̃ tibi soluerem pretium qđ mihi dedisti quod tenearis mihi restituere fundum an talis cõtractus teneat dic quod sic vt in.d.l.ij.Sed vtrũ emptor interiʒ debeat lucrari fructus.Glo.in.c.conquestus.extra de vsu.licet q̃ sic ⁊ in.d.c.ad nostram.videas.¶ †Quero si vasallus pignora- 3
uit feudum suum domino an dominus lucretur fructus ita qđ non computet in sortem dic quod sic vt in.c.j.extra de feud.vbi est casus notabilis facit dictum.c.conquestus.¶ Quero si pignoraui creditori castrum meũ.an poterit ipse creditor vti iurisdictionib⁹ ⁊ alijs iuribus incorporalibus:dic vt l.c.cum bertoldus.extra de re iu.⁊ in.l.elegãter in fi.ff.de pig.ac.⁊ circa hoc vide q̃ dixi in.c.j.ĩ.de cap.q curi.vẽdi.¶ Quero mutuasti mihi decez nullo pignore constituto sed hoc acto quod si nõ soluero infra annũ talis domus mea sit tua pro illis.x.an valeat istud pactum dic q̃ sic ꝓm Bal.qz non est pactum pignoris vt est casus notabilis in.l.fi.ff.de ꝯhen.emp.Eodem modo debet valere pactum si obligaui tibi talem fundum pro decem ⁊ si nõ soluero infra annum habeas ipsum fundũ emptũ iusto p̃tio vt est casus notabilis in dicta.l.si fundus.§.fi.de pigno.secũdũ An.de yser.¶ Quero an in dote valeat istud pactũ si tibi pecuniã non soluero tũc talem fundum pro dicta dote assigno:dic quod sic secũdũ Bal.[a] l.quãuis.alias incipit calipodius.ff.de solutio.quasi censeať quedam permutatio argumen.in.l.fi.de iure do.Potes itaq̃ ex predictis elicere has regulas in hac materia legis cõmissorie secũdum.d.An.de yser.vcʒ qđ lex cõmissoria tm̃ in pignorib⁹ reprobatur inter debitorem ⁊ creditorem non in alijs ꝯctibus.Quin imo nec in pignore inter personas extraneas vt habeat emptaz quanti tunc valuerit dicta.l.fi.de ꝯhen.emp.⁊ etiam vt creditor eam habeat emptã quãti tunc valeat dicta.l.si fundum.§.fi.quia reprobať vt sit sua nõ habeat emptã quãti vʒ.Si ergo vẽdo tibi rem cum hoc vt soluas p̃tium integrum aliogn habeas rẽ in feudum non est iste contractus reprobatus imo valet per dictam.l.
4 in traditionibus.¶ †Quero quid de pacto adiectionis in diez exempli.causa dedi tibi rem in feudũ eo qz soluisti mihi centũ ⁊ ⁊ apposui tibi pactum quod si vsque ad annum alter attulerit mihi meliorem conditionem quod ipse debeat habere dictam rem in feudum ⁊ a te an teneat tale pactum in materia feudali.⁊ dicit Jac.ardi.quod sic arg.in.l.j.⁊.ij.ff.de in diez adiec.Idem dicit ipse si detur in feudũ eo pacto vt si displicuerit infra certum tempus res sit infeudata.argu.in.l.iij.ff.de contrahẽ emp.⁊ de rescin.vendi.l.si conuenerit.Eodem mõ si infra certum tempus ei placuerit.insti.de contrahen.emp.in.§.emptio.⁊ in istis duobus casibus si non statuitur certum tempus a partibus statutum est a lege.scʒ.lx.dierum.arg.ff.de edil.edic.l.quod si nolit.§.penulti.Idem dicit pap.quod potest dari feudum eo pacto vt habeat donec dominus alienabit argumẽ.ff.qui.ma.vsufr.amit.in.l.interdum.Utrum autem possit dari in feudum cum pacto q̃ tendit in preiudicium alterius ⁊ dicit ipse quod non quia casus est in.c.pleriq̃.extra de pac.⁊ extra de iu.pa.in.c.cuʒ seculũ.¶ Ultimo de presenti materia videas in.c.penul.infra de capi.qui cur.vendi.⁊ in pluribus remissionibus quas ibi in vtroq̃ iure adduxi.⁊ quod dicam infra eo.in.c.fi.⁊ plene per Jacobum ardiʒ.sub rubricella an lex commissoria habeat locuʒ in feu.charta sexta.Et vide quod tangitur per canonistas.in.c.significante.extra de pigno. ¶ Jacobus.

1 ☞ Dominus non põt pure inuestire vas.de feu.nondum aperto sine consensu possidentis.⁊ nu.2.
3 Dominus quare possit sub cõditione alium inuestire de feudo vasal.viuentis.

Si quis inue. Licet istud capitulum non loquatur ꝓprie de materia rubrice nostre scilicet de pacto legis cõmissorie.attamen adaptatur ad ipsam rubricam hoc modo quia sicut nõ constituitur feudum interueniẽte pacto legis cõmissorie super re pignorata prout voluit ista rubrica ⁊ capituluz precedẽs:ita ⁊ eodem modo nõ cõstituitur feuduz in re tẽta ⁊ possessa per alium iure feudi in preiudicium ipsius possidẽtis.vnde quia talis ĩuestitura facta de re possessa per alium reprobata est vt in hoc capitulo.Idcirco congruenter positum fuit capitulũ sub ista rubrica que tractat de feudo reprobando.Aliqui tamen concernentes quod istud capitulum non loquitur de propria materia de qua loquitur rubrica posuerunt hic vnaz rubricam talem videlicet de vsu mediolanẽsium.Et sub hac rubrica posuerunt istud capitulũ ⁊ capitulum sequẽs prout dixi.ibi gl.

a ¶ Nõ p̃nt acqri p pecuniã.Addđ doc.ĩ.c.đ na.feu.bal.ĩ.c.j.ĩ.§.⁊ de cedẽti.q feu.da.pos.bal.ĩ.l.lʒ.C.de libe.cau.doc.l.c.ad nostrã.de empt.⁊ vẽ.abb.in.c.cũ seculũ in primo no.de iure patro.

a ¶ Inter glossatores fuerũt opiniones.Adde bar.ĩ.l.pignoratitia.ff.de vsuca.alber.đ ros.ĩ.l.j.C.đ anna.excep.doct.ĩ.c.qm̃ frequenter.vt lite nõ ꝯte.bal.ĩ rubri.ex̃ de p̃sum.Bal.ĩ.c.pastoralis.de of.ordi.

Uerum qr communiter nō vtimur ista rubrica. vnde non est recedendum a cōi nostra rubrica qua semper vsi sumus tanq̄ bona ⁊ ɔgruente.arg.in.l.minime.ff.de legi. Et deuide istud capitulum in tres partes. In prima ponit̄ dictū cū determinatiōe placentinorum. In scda ponitur determinatio mediolanensium ⁊ cremonensium. In tertia ponit̄ limitatio. secunda ibi: mediolanenses. tertia ibi hec aūt. Casus. Dominus non pōt inuestire aliquem de feudo possesso per alium suū vasallū nisi ipse possidēs consentiret ⁊ hoc ƀm opi. placentinoꝝ. Sed ƀm mediolanēses ⁊ cremonenses: tenet talis inuestitura facta absq̄ ɔsensu ⁊ scientia ipsius possidētis dūmodo ex tali inuestitura non fiat aliqđ p̄iudicium ipsi possidēti donec viuit nec post mortem eius relinquat successores. h.d. ❡ Premitte p̄ euidentia q̄ dn̄s nō possēt me inuestiture pure de feudo nondū sibi apto nisi ille q possidet consentiat. Sed bene posset me inuestire de dicto feudo sub cōditione vel in diē vt si dicat dn̄s īuestio te de tali feu. cū aperiet̄ vel post mortem possidētis quo casu tenebit inuestitura si possidēs moriat̄ sine successore. Et isto casu nō exigit̄ cōsensus vel scientia ipsius possidentis vt p̄dicta p̄bant̄. s. qui succe. te. in. c. j. ⁊ in tit. hic pōt esse titulus qui suc. tene. in. c. j. ⁊ ibi dixi. ❡ In text. ibi si quis. s. dn̄o. Ibi militis. i. vasalli: vt not. s. de feud. sine cul. non amit. in. c. j. Ibi viri. s. sapiētes: vt. j. c. proximo. ⁊. j. si de feu. vas. fue. inter. c. j. Et aduerte quia hic rn̄det. Ibi erat feudum dic ⁊ opi. istorū placentinorū tūc demum vera est qn̄ ipsa inuestitura esset facta pure quo casu nō vz nisi ipse possidens consentiat vt seq̄t. Si autem fieret conditionaliter vel in diem tunc nō exigeretur consensus possidentis ƀm opi. mediolanensiū que statim sequitur. ⁊ hoc modo potest saluari vtraq̄ opinio: vt. s. dixi in euidentialibus. Ibi distare alias est in tex. differre ⁊ expone. i. nullā differentiā esse. Ibi hoc aūt. s. q̄ teneat supradicta īuestitura. Ibi milite. i. vasallo q possidet feudū ⁊ nō hz successores vt sequitur. Ibi successores. i. filios vł alios descēdētes masculos: vt. s. de alie.
1 feu. in. §. ⁊ si clientulus. ❡ † No. q̄ non tz inuestitura pure facta de feudo possesso per aliū nisi possidēs cōsentiat vt hic in prima parte. ⁊. s. q succe. tene. in. c. j. ⁊ hoc modo saluat̄ opinio placentinorum. ⁊ ratio dubitandi ipsorum fuit qr talis inuestitura videbatur esse contra bonos mores ⁊ inducere votū captande mortis quia facta super re viuentis. Ratio autem decidendi fuit quia ipse vasallus possidens bene potuit vasal. dare illam inuestituram p̄ ɔsensum suum. ⁊ predicta colliguntur ex ratione legis fi. C. de pac. vtrū aūt req̄rat̄ consensus expressus vel sufficiat etiam tacitus: dic vt plene scripsi. s. q. mo. feu. amit. in. §. preterea. sz formaliter ad questionem videas in. d. c. j. s. qui succe. tene. in. c. fina.
2 ❡ † No. q̄ de feudo p̄ aliū possesso quis potest inuestiri sub cōditione vel in diem quo casu inuestitura non habebit ante effectū nisi postq̄ feudū erit apertū domino ⁊ sic interim nullū p̄iudiciū fiet possidēti vt hic in scda parte ƀm opi. mediolanēsium ⁊ cremonēsiū q̄ ita dz intelligi ⁊ est casus supra hic pōt esse tit. qui suc. te. in. c. j. Et fuit eorū rō dubitandi. qr nō videbat̄ esse licitū anticipare tp̄s. l. fi. C. q admit. ad bo. pos. possunt. Itē qr nō est licitū sperare mortem alterius. l. inter stipulantem. in. §. sacrā. ff. de ver. ob. item videbat̄ ɔ bonos mores cum interdū aperiat viam ad maleficia: vt p̄bat̄ in. d. l. fi. C. de pac. cū ibi no. Rō aūt decidēdi est qr iste ɔctus celebratur super re ipsius dn̄i concedentis qui nullo modo est obligatus primo feudatario ad nō infeudādū secundo in casu caducitatis ipsius feu. argu. in. l. si ita quis in. §. ea lege. ff. de ver. ob. ⁊ hoc probatur per simile. nā si ego constitui alicui vsumfructum in vita sua possum disponere de eodem vsufructu vt post mortē eius ad alterū p̄ueniat. l. q fructus. ⁊. l. l. fundi. ff. de vsufru. lega. l. vt heredibus. ff. de le. ij. item posset assignari ⁊ alia rō qr hic loquiur de iure ɔsuetudinario quo casu valēt h̄mōi cōuētiones: vt. j. ti. primo. c. j. ⁊ tenet spec. in tit. de feu. §. ij. ver. xxv. Et est rō qr feudū multis aliis modis q̄ per mortem pōt amitti: vt. s. q. mo. feu. amit. in. c. j. ⁊. j. que fuit prima causa benefi. amit. p̄ totū. Rōnes aūt in ɔrium allegate possunt loqui de iure cōi ⁊ sic nō obstat. d. l. fi. Dicit insup dn̄s Bal. q̄ ista inuestitura de qua in isto capitulo non importat pactū de futura successione. sed potius de caducitate successionis ⁊ est collatū in defectū iuris tertij quod quidem pactum secundū ipsum habet iurisordinem ⁊ est de iure validum. sed videt̄ mihi quod ex hac ratione Bal. non euitaremus dictas incōuenientias p̄dicte. l. fi. vt probatur in. c. ij. ⁊. iij. ⁊ in. c. ex tenore. de cōces. p̄ben. ⁊ in. c. detestante extra de ɔces. p̄ben. ⁊ eccle. nō vacā. quare alie rationes vident̄ mihi magis cōcludere. ❡ No. q̄ sicut dn̄s nō pōt aliter p̄uidere de feudo adhuc possesso p̄ suum vasallū cū p̄iudicio ipsius possidētis donec vixerit neq̄ post mortem eius in p̄iudicium successorum si quos relinquat vt hic. ⁊. j. d. c. s. hic pōt esse ti. q succe. te. nā talis inuestitura semp fieri intelligitur sine damno eius ⁊ successorū suorū: qm̄ ipsis successorib᷒ iā est acq̄sitū ius in ipso fendo p̄ inestituram factam in personā autoris sui: vt. s. q feu. da. pos. in. §. ⁊ qui. ⁊. j. de natura suc. feu. in. c. j. ergo in ipsa cōcessione intelligit̄ exceptuatum ius ipsorū successorum. arg. ff. de aqua plu. arcē. in

a ❡ Poterit ɔueniri i foro ecclesiastico. Adde abb. i. c. j. in. iiij. no. de iurein. qr iurm̄ p̄ncipalr̄ obliget deo vt i c. debitores. d iureiu. ⁊ in. l. iurisiurandi C. de re. credi.

l. in concedendo. ❡ Op. cum glos. j. cōtra ea que hic dicuntur in prima pte vcz q̄ nō aliter valeat inuestitura facta pure de feudo per alium possesso nisi ipse possidens consentiat. sed contra alium absq̄ tali consensu teneat contractus vt probatur in. l. rem alienam. ff. de contrahen. emp. vbi quis pōt vēdere rem alienam sine suo consensu ⁊ tenet contractus in preiudicium ipsius vendentis: quoniam tenebit̄ de euictione licet non possit transferre dominium ipsius rei. Sic ergo deberet dici in p̄posito q̄ infeudando rem per alium possessam quod teneat ɔctus in preiudicium ipsius infeudantis etiam sine consensu possidentis. Sol. in tex. iō non tz talis ɔctus quia est contra bonos mores de futura successione: ⁊ ideo reprobatur per dictam. l. finalem sicut in simili videmus de pacto apposito per filiam in instrumento dotali de non habendo regressum ad bona paterna reprobatum. l. pactum. C. de colla. sed ɔrium loquit̄ in contractu non tractamus de futura successione. vnde bene dicendum est ⁊ fatendum q̄ teneret contraccus inuestiture in preiudicium inuestientis si quis ignorans accepit inuestituram de alieno feudo vel etiā sciens. sed accepit specifice cautione ne ita quod non habebat respectum ad futuram successionem alterius sed solum modo ad interesse suū vt. j. de inuesti. de re aliena fac. in prin. ⁊. §. j. sz nō tenebit in p̄iudicium ipsius possidentis qđ voluerūt mediolanēses vt hic in scda parte. ⁊. j. si de feu. fue. cōtro. in. c. moribus. ⁊ hoc voluit ista gl. vsq̄ ad ver. hec sunt ⁊c. que bene loquit̄ ⁊ cū eā trāseunt doc. Cōcordat opiniones placentinorū ⁊ mediolanensium vt dixi in euidentialibus. Et insuper aduerte ad illud quod. s. dixi gl. que renunciauit hereditati paterne instrumento dotali ⁊ renunciatio ⁊ pactum non teneat ⁊c. Quod intelligere si ipsa renunciatio ⁊ pactū esset roborata p̄ iuramētū quia teneret virtute iuramenti quod est seruandū postq̄ nō vergit in dispendium salutis eterne: vt in. c. ij. de pac. li. vj. ⁊ in. c. cum contingat. extra de iurein. Et iudices etiam seculares compellere possunt per censuram ecclesiasticam ad ipsum iuramentum seruandum vt in. c. licet. de iureiur. li. vj. Et etiam ipse iurans quamuis persona
a laica poterit cōueniri in foro ecclesiastico[a] ⁊ cōpelli ad obseruantiam talis iuramenti qr ipsa causa ratione iuramenti spectabit ad forum ecclesiasticum. vt in. c. cū. c. laicus. de foro compe. libro. vj. Non obstat predictis si diceres quod tale iuramentum non potest validare illud quod est reprobatū a iure ⁊ contra bonos mores: vt in regula non est obligatorium. de regu. iur. li. vj. cum tale pactum videat̄ esse huiusmodi. l. pactum. C. de pac. qr rn̄detur q̄ interdum aliquid est prohibitum propter turpitudinē sui sicut occidere hominē vel furtum committere ⁊ tunc iuramentū nihil operatur nec firmaret pactum de quo loquitur dictum capitulum. Sed interdum aliqđ est prohibitum propter priuilegium. vel fauorem persone ⁊ tūc iuramentum validat rem de qua agit̄ ⁊ est obligatoriū vt in dicto. c. ij. de pac. li. vj. ⁊. j. de pace iura. fir. in. §. itē sacramenta. ⁊ ibi dixi ⁊ per Dy. in. d. c. non est. Et circa predicta vide quod dixi in. c. j. infra si de feu. fue. contro. in prima questione. ❡ Opp. glo. contra proxime dicta q̄ nullo modo requiratur consensus possidentis vt statiz patet in secunda parte huius capituli. Sol. ea que dicta sunt procedunt secundum opi. placentinorum. contrarium vero loquitur secundum opi. mediolanensium qui voluerunt non esse necessarium consensuz possidentis ac si inuestitura generabit aliquod preiudiciū. l. in cōcedendo. ff. de aqua plu. arcen. Non obstat. l. lucio. ff. de aqua quo. ⁊ esti. vbi dicit si concessi ius aque ducende ex fonte meo alicui quod possum ius concedere alteri dummodo per dictam ɔcessionem non fiat preiudicium primo. vt ibi no. ⁊ sic potius concordat ista gl. opus quod primus consentiret vt ibi dixit gl. ⁊ per hoc expedita ista glo. vsq̄ ad finem. Sed aduertas qr licet ista glo. videatur residere in opi. mediolanēsium: tu tamē potes saluare opi. diuerso respectu vt supra dixi vcz intelligēdo opi. placentinorum qn̄ inuestitura fieret pure. Sed opi. mediolanensium ⁊ cremonēsium qn̄ fieret sub cōditiōe vel i diē p̄ iura supra allegata.
3 ❡ † Quero cū gl. fi. q̄ sit rō quare dn̄s potest inuestire aliquam p̄sonā de feudo sui vasalli adhuc viuētis dūmodo faciat inuestituram sub cōditione vel in diem quando feudum fuerit apertum ⁊ vasallus moriatur sine successoribus. Secus quando inuestituram faciat ⁊ moriatur vasallus cum successoribus cum tamen vasallus recipiendo inuestituram pariter p̄cedit sibi ⁊ successoribus: vt infra de natura suc. feud. capitulo. j. ⁊ s. de his qui feu. da. pos. in. §. ⁊ quia. Et dicit ista glos. respondendo qđ nō pōt assignari ratio diuersitatis qn̄ nō oīm a maioribus nostris ⁊c. l. nō oīm. ff. de legi. Sed tu subtilius potes assignare rationem talem vcz qr cū vasallus habet successores qui q̄dem successores intelligunt̄ in ista materia descendentibus: vt supra dixi nō habet dominus ita apertum feudum ad ipsum reuertatur sicut quādo vasallus moritur sine successores: quoniā p̄sumptio satis euidens est qđ ipse

vna sola p̄sona citius moriatur q̄ vasallus ⁊ successores sui. arg. in. l. heredi. ff. ad leg. fal. ⁊ quod no. in. l. is qui. ff. de fideicom. liber. Quando autem possit preiudicari successoribus ⁊ agnatis tāgit̄. j. de alie. feu. pater. in. c. j. in princi. vbi videas de quo dixi in. §. hoc quoq̄. s. de succes. feu. ❡ Ultimo ad materiā presentē vide supra in. d. ti. qui success. tene. ⁊ in pluribus remissionibus ibi adductis in vtroq̄ iure ⁊ in. c. j. s. hic pōt esse ti. qui succes. tene. ⁊ in. d. c. moribus. j. si de feu. fue. cōtrouer. vbi plena materia ⁊ in copiosis remissionibus ibi in vtroq̄ iure descriptis ⁊ q̄ dixi in ca. si facta in eo. ti. Et vide plures oppositiōes et q̄ones ad materiam quas scripsi in. c. ij. s. quo tempo. miles ⁊c. et in remissionibus ibi adductis ⁊ per Ia. ard. in summa ti. q. mo. feu. amit. sub rubricel. an dn̄s inuito vasallo possit ius qđ habet ⁊c. ❡ Iaco.

Prescriptio. xxx. annorum feudatarium in feudo tuetur.
1 Feudi constitutio qn̄ per receptionē seruitiorū inducatur.
2 Feudi constitutio qn̄ per receptionē seruitiorū inducatur.
3 Successio locum habet in re prescripta iure feudi.
4 Feudum an sit extinctum si dominus vasal. ab omni seruitio liberauerit.

Quidā obli. Adaptat̄ istud capitulū ad rubricaz nostrā hoc modo: qr sicut feudū nō pōt constitui super pignore mediāte pacto legis cōmissorie vt. s. in. c. j. Ita quoq̄ nō potest cōstitui super pignore mediāte p̄scriptione nisi dicta prescriptio sit lōgissima annoꝝ. xxx. in qua continue dictū pignus sit possessū tāq̄ feudū sine aliqua interruptione ⁊ hoc declarat̄ in isto caplo. Quidā tn̄ asserentes qđ istud caplm cū capitulo p̄cedenti nō congruant rubrice nostre posuerunt vnam nouam rubricā talis forme: vcz de vsu mediolanensiū ⁊c. sub qua supposuerūt ista duo capitula que rubrica cōiter non habet̄ neq̄ est tenēda: vt dixit gl. prima hic posita: ⁊ lati᷒ dixi. s. in. c. proximo ⁊c. Diuide istud capitulum in ptes tres. In prima ponit̄ thema ⁊ qđ ac determinatio ipsius q̄onis p̄ sacr̄m vasalli possidentis et iurare volētis cū duodecim sacramentalib᷒. In scda p̄ sacr̄m dn̄i si vasallus non vult iurare. In tertia declarat quid iuris qn̄ neuter ipsoꝝ vult iurare. Scda ibi: si autez ipse. Tertia ibi: qđ si ita. ❡ Casus. Possidēs pign᷒ tāq̄ in feudū pacifice et q̄ete p̄ ānos triginta illđ i futuꝝ p̄ feudo tenebit si iurauerit cū duodecim sacramentalib᷒ esse feudū ⁊ possessum cōtinue toto dicto tp̄e iure feudi si vero iurare noluerit tūc stari dz sacro dn̄i iurātis cū duodecim sacramentalib᷒ in ɔriū. Neutro aūt volēte iurare tūc dz ipse possidēs īuestiri p̄ dn̄m. h. d. Premitte q sint testes sacramētales. ⁊ qualiter iurare debēt. vt dixi. s. de his q feu. da. pos. in. §. hoc quoq̄ ❡ In tex. ibi obligauit subaudi p̄ pignore et tradidit p̄ certa quātitate pecunie mutuate. Ibi militi. i. vasallo. vt no. s. de feu. sine cul. non amit. in. c. j. qui quidē miles erat etiā vasallus de alia re. idē intelligas etiā si dn̄s pignorasset istam terrā alicui extraneo q non fuisset vasallus qr in hoc nō est vis ƀm And. de iser. Ibi deinde subaudi mortuo iā domino pignorāte ⁊ vasallo mutuante per id qđ sequit̄. Ibi longuz tem. i. longissimuz triginta annorum. vt. j. ptz. Ibi filius militis subaudi qui petebat
a inuestituram dicti feudi infra annū ⁊ mensem[a] si erat miles vel si non erat vere miles: qr tunc infra annū et diem. vt. s. quo tēp. miles in. c. j. ⁊ ibi dixi. sed fili᷒ militis recusabat velle inuestire dicens q̄ erat pignus. vasalli᷒ vero replicādo allegabat p̄scriptionē ⁊ sup hoc v̄tebatur questio. Ibi inuestitionem. i. inuestiturā. vt. s. ti. proximo. c. j. in prin. Ibi prudētes. i. doctores seu magistri sicut fuerūt Obert᷒ de orto ⁊ Girardus cagapisti. vt. j. si de feu. vasal. fue. inter. in. c. j. et sic ptz qđ ista materia feudalis continet in se sciāz. vt dixi. s. de his qui feu. da. pos. in. §. hoc quoq̄ in scdo notabili. Ibi lau-
b dauerūt. i. sn̄iauerunt hinc est q̄ sn̄ia arbitri[b] appellatur laudum facit. j. de cōtrouer. inter vasal. ⁊ epi. in. c. j. ibi in electiōe ⁊ hoc ideo est qr habet p̄sumptionē pro se ad monendū iudicez ad sibi deferēdum. vt. j. de consue. rec. feu. in. §. sacramētū. Ibi parē suum q̄dam post ista v̄ba subaudiunt a domino suo post inuestiturā defuncto ⁊c. Sz aliī non subaudiūt: qr habent dicta v̄ba posita in tex. ⁊ melius ⁊ ita cōiter hr̄ put dixit glossella hic posita. Et aduerte qr est forma iuramēti. qr fili᷒ vasalli mortui iurare dz. Ibi contestatio. i. interruptio prescriptionis q̄ fit non solū p̄ litis ɔtestationē. sed ēt per solam conuentionē factam per executorez. vt in. l. sicut. C. de p̄scrip. xxx. anno. et sensit gl. hic posita in fin. Ibi necesse hz subaudi si vult obtinere. nā bene posset recusare si vellet. vt statim infra sequit̄. Ibi inde. i. de ea re pignori obligata. Ibi dz idest necesse hz
1 ❡ † No. qđ per prescriptionē. xxx. annoꝝ quis defendit̄ i feudo. vt si quis rē aliquā possederit tanquā infeudatā dicto tp̄e continuato ⁊ seruitiū pro ea tāq̄ vasallus domino exhibuerit defendit sibi eam tanq̄ feudalē. vt hic et. j. si de feu. fue. controuer. in. c. si quis p̄ triginta. In hoc tamē est differētia in qualitate defendendi et obtinendi quoniaz si fuit semper possessa tanq̄ feudalis et de ea sunt prestita seruitia tanq̄ de re feudali. Nec constet qđ vnq̄ alter titulus precesserit nisi iure feudi. qr tunc ipse vasallus eam obtinebit absq̄ aliquo alio sacramento. et ita intelligit̄ dictū. c. si quis p̄. xxx. Si vero constet quod alter titulus a principio precesserit. s. titulus pignoris tunc si vasallus postea recognoscat a domino tanquam

feudalē ⁊ eā iure feudi possideat per annos triginta sibi poterit eam defendere dummodo iuret cuz. xij. sacramētalibus ƀm formā huius capituli. vbi autē vasallus probaret aliq̄d de inuestitura sz non plene tunc sola annalis possessio simul iuncta cum dicta presumptione inuestiture ipsum iuuaret mediante suo simplici iuramento. vt. s. ti. proximo. in. c. fina. in fi. que iura ita ad concordiaz reducenda sunt. vt dixi in. d. c. si qs per triginta. in vltimo notabili. Si vero vasallus possedisset minus anno: dic vt dicam. j. quid sit inuestitura. in. §. si vasallus. Quantum itaq̄ ad intelligentiam huius capituli aduertendum quod ratio dubitandi potuit esse qr in rei veritate non fuit a principio data res in feudum sed obligata pro pignore. vnde cum constaret de causa primitiua vera vcz pignoris videbatur q̄ ex tempore non deberet posse presumi alter titulus nouus nisi probaretur. l. si certis annis. cum sua materia. C. de pact. Sed ratio decidendi fuit propter seruitia que recepit dominus a vasallo ipsuz longissimo tempore tenēdo ⁊ reputādo tanq̄ vasallum nec vnq̄ per tantum tempus faciendo mētionem q̄ esset pignus ex quo magna insurgit presumptio vt intelligatur feudū constitutū dato qđ nūq̄ fuerit īuestitus ⁊ hoc sensit gl. hic
2 posita in prin. sui vsq̄ ad versic. quid ergo ⁊c. ❡ † No. qđ per receptionem solā seruitiorum non inducitur cōstitutio feudoꝝ nisi prescripta longissimo tempore: vt patet ex predictis que p̄scriptio debet esse continuata ⁊ nō interrupta. vt probatur in hoc tex. Et ex his potest inferri ad q̄onez qđ ius offerendi non tollat̄ prescriptione longi temporis. l. nec creditores. C. de pig. ac. ⁊ in glossella ij. hic posita. Utrū autem tollatur per prescriptionem longissimi: plene dixi supra eo. in. c. j. in questione. iiij. ❡ Not. ex secunda parte huius capituli quod quāq̄ negatiua non sit de sui natura p̄babilis. l. actor. C. de proba. tamen per iuramentum potest explicari. facit. c. fi. supra titu. primo. ❡ No. ex hoc tex. vbi causa venerit per iuramentū decidenda ⁊ neutra partiuz velit iurare quod tunc debet decidi causa pro possessore hic ⁊ in dicto. c. fi. supra ti-
3 tu. proximo. ❡ † No. qđ in re prescripta iure feudi habet locuz successio. Et est ratio qr cum prescriptio equiparetur veritati p̄ no. in. l. j. C. de serui. ⁊ aqua. perinde debet esse ac si fuisset vera inuestitura in qua ēt si feudū sit nouum succedūt descendentes. vt supra de his qui feu. da. pos. in. §. ⁊ qr. ⁊. j. de natura succes. feud. in. c. p̄io. ❡ Quero cum gl. fi. in ver. quid ergo quid si iste qui possedit rem pignoratam tanq̄ feudum ceciderit a possessione an possit dictā rem vendicare. Et respondet gl. qđ sic attenta tamē distinctione que ponitur in. l. si quis emptiōis. §. j. C. de prescrip. xxx. anno. vcz quod aut fuerat bonefidei possessor ⁊ tunc ageret contra oēs pre-
c ter q̄ contra dominum. Aut fuerat malefidei[c] ⁊ tūc nullo modo ageret. sed solum posset se defendere dū possidet ⁊ hoc voluit ista gl. vsq̄ ad ver. sed quod dicit̄ ⁊c. que bene loquit̄ ƀm opin. Ioan. ibi positam. Quis autem deberet preferri in vendicando a tertio possessore an ipse vel dominus dic qđ ipse qui prescripsit arg. ff. de procura. l. in cause. ⁊. ff. si ager vectigal. vel emphi. peta. in. l. j. §. p̄io ƀm Iac. de are. De illis tamen questionibus dic melius ⁊ copiosius vt scripsi in. d. c. si quis per. xxx. in prima questione. ❡ Oppo. cum dicta gl. contra ea que hic dicunt̄ circa formā iuramentorū quoniam videt̄ iste tex. diuersificare formam iuramenti prestādi a filio vasalli ab eo iuramento q̄ prestare debet filius domini. Sol.
b ptz qr filius vasalli iurat patrem suuz post inuestituram mortuū ⁊ se tenuisse rem per feudum triginta annis. ⁊ q̄ per dictū tēpus nō fuit facta interruptio ⁊ sic iurat de hoīe certo. sed filius domi-
c ni solū iurat vasallū defunctū non fuisse inuestitū de dicta re pignori obligata ⁊ sic iurat de homine incerto. Constat autē nō esse fiendā differentiam inter sacramenta successorum. vt supra ti. proximo. c. j. in prin. Quare dixit ista glo. q̄ de hoc iurat̄ nec aliter soluit vsq̄ ad versi. sed cum non sufficit ⁊c. Sed tu dicas q̄ imo ista iuramenta equiparant̄ ⁊ q̄ eodē mō ambo iurēt. Nā fili᷒ militis iurat patrem suum a domino inuestitum nec certificat aliter dominū. Ita ⁊ eodē modo filius domini iurat militem defunctū inuestitum non fuisse nec aliter certificat. Et sic a pari p̄cedūt ista iuramenta. Sed de hoc an ista iuramenta equiparent̄ in omnib᷒ seu discrepent. vide quod dixi. s. ti. proximo in. c. fi. super gloss. vj. ❡ Quero cum dicta gl. vtrum sufficiat filiuz domini defuncti p̄bare interruptionem prescriptionis cū preambulo titulo pignoris absq̄ eo q̄ iuret. Et respondet gl. q̄ sic vbi filius vasalli soluz fundat ius suū in prescriptione nec hoc negatur in isto tex. Sed vbi filius vasalli fundat ius suum in inuestitura tūc secus esset: qr talis probatio tunc nihil releuaret probata inuestitura per filiū vasalli. vnde cum in tex. nostro iste filius vasalli fundet ius suū solum in ista longissima prescriptiōe pignoris sufficit probari ipsaz interruptionem etiam per simplicem missionē executoris. d. l. sicut. C. de prescrip. xxx. annorū. Et hoc modo habes expeditā istā glo. vsq̄ ad finem licet non ita clare loquuta sit. ❡ Opp. ab extra de. c. j. in. §. j. j. de capi. corra. vbi in materia feudali videtur nullam prescriptionem currere. Solu. vt ibi no. quia non intelligitur de prescriptione longissima de qua loquitur iste tex. vel possumus dicere quod hic non prescribitur contra ius feudale. sed poti᷒ alle-

a ❡ Infra annuz ⁊ mēsem. Adde Bal. i. c. j. q̄ fuit prima cā benefi. Bal. ⁊ doc. in. c. j. de capi. q curi. vēdi. doc. in. c. veritatis. de iureiur. Abb. i. c. nihil. in. iiij. colū. de elec. Cal. cōsi. vij. ici. an feudatari᷒ teneat̄ in titu. de feu. Pet. de ancha. consil. clxxiij. inci. dn̄s lazar᷒ fuit inuestitus de quodā feu. Cardi. zaba. ɔs. xliij. ici. circa p̄mū dubiū duo p̄cipaliter sūt vidēda. Abb. cōsi. lxxxiij. ici. Cōditoris omniuz postulato suffragio. in. ij. colū. in j. volu. idē Abb. ɔsi. iij. inci. nitar i p̄nti. i. ij. vo. Ioan. de ana. consi. xxxij. icip. vltra alia dubia Lu. ro. cōsi. xxvij. ici. viso themate mihi proposito Paul. de ca. cōsi. clxij. inci. circa id de quo q̄rit̄. Barb. cōsi. lxxxiiij. ici. p̄clare. in iiij. vo. Fracis. de carte cōsi. lxxxij. incip. deus pius Jesus Christus.
b ❡ Sentētia arbitri. adde doc. in. c. q̄ntaualis. de iureiurand.
c ❡ Aut fuerat malefidei. Addō tex. ⁊ ibi doct. in regula possessor. de reg. iur. libro. vj.

gatur ꝑscriptio ad fundandum ius feudale. Ibi autem loquit᷑ quod non currit prescriptio cõtra feuda. ❡Op. ꝙ immo vasallus indistincte teneatur restituere rez domino postꝗ̃ cõstat quod a prin. fuit pignus neq̃ aliter ꝯstat de inuestitura: vt probatur. s. de cõtrouer. inuesti. in. §. similiter. So. hoc operatur ꝑscriptio tẽporis longissimi que intercessit. Ibi aũt nulla ꝑscriptio itercessit quo casu procedit contrariũ. ⁊ eodez mõ potest soluere aliud cõtra. de. §. similiter. s. de conten. inter do. ⁊ vasal. ❡Opp. a sufficienti partium enumeratione. aut enim constat de prescriptiõe ⁊ qđ seruitiũ est prestitũ ꝓ re ipsa ⁊ tũc si filius domini nihil ꝓbat filius vasalli debet obtinere sine iuramento. vt in. d. c. si qs ꝑ triginta. ⁊ no. s. de consue. rec. fue. c. j. v. j. aut nõ cõstat de prescriptione ⁊ seruitio prestito ⁊ tũc nõ debet ferri sibi iuramentum quia presumptio est pro filio domini qđ vasallus mortuus ⁊ ei⁹ fili⁹ ex precedenti causa pignoris possiderit. vt. C. de pig. act. l. si creditor. ⁊ l. pignus. ⁊ l. nec creditores. So. ad primum membrũ dic qđ hic precessit causa pignoris. ⁊ ideo iurat etiã si ꝯstat de ꝑscriptione. Ibi aũt nõ precessit. Ad secũdũ membrũ dic qđ hic cõstabat de prescriptiõe ⁊ seruitio prestito dubitabat᷑ tamẽ an esset feudũ ſm Ja. de bel. ❡Op. ꝙ nõ possit ꝓcedere iste tex. cuz creditor nõ possit prescribere pign⁹. l. nec creditores. C. de pig. actio. ⁊ l. male agit᷑. C. de prescrip. xxx. annorũ. So. itellige ꝙ possessio fuit interuersa quia icepit possidere loco feudi illud qđ ꝑmo possidebat loco pignoris. l. nõ solũ. §. qđ vulgo. ff. de vsucap. Et circa hoc vide qđ dixi. s. eo. i. c. j. sup glo. ij. ❡Opp. de. c. cũ nõ liceat. extra de prescriptio. vbi subditi non tenẽtur prescriptiõe contra debitam reuerentiã ⁊ obedientiã prestandã superiorib⁹ So. per ea que dixi i. c. licet. si de feu. fue. ꝯtrouer. ❡Quero ab ex
a tra quidã acqsiuit ẽphiteosim ecclesia[a] per prescriptionẽ. xl. ãnorum qđ tps est necessariũ in ecclesia vt i. c. de quarta. extra de prescrip. ⁊ in aut᷑. de eccle. ti. in prin. an istud ius extẽdat᷑ solũ in tertiã generationẽ an in infinitu. ⁊ deterimauit Bal. de facto ꝯsultus qđ vsq̃ in tertiã generationẽ dũtaxat: q: est i formis sicut si a prin. fuisset cõcessa simpliciter. ar. i aut᷑. de nõ alie. i. §. emphiteosim. facit qđ dixi. s. in vltimo notabili. ❡†Quero qd si dñs libe
4 rat vasallũ ab omni seruitio an feudũ sit extictũ ⁊ dic qđ nõ q: vasall⁹ videt᷑ ꝓmeruisse ⁊ nõ demeruisse. l. si cõuenerit. ff. de pac. ⁊ ff. de vsufruc. in. l. quot. §. si colono. Nõ ob. l. si. ff. de accepti. q: ibi ꝓsentia vtriusq̃ partis hic meritũ seu satisfactio hoc operat᷑ vnde remanet feudũ quo ad alia. ⁊ ita tenet Bal. in. l. j. ff. de rerum diui. j. q. xvj. ❡Ultimo ad materiã ꝑñtẽ adducas alia que dixi s. de cõten. inter do. ⁊ vasal. de inuesti. feu. in. §. similiter. ⁊. s. de cõtrouer. iuesti. in. §. similiter. ⁊ in remissiõibus ibi adductis. ⁊ ꝙ dixi. s. e. in. c. j. ⁊ p canonistas in. c. significãte. extra de pigno. ⁊ vide plura que dixi in. d. c. si quis per triginta. s. si de feu. fue. ꝯtro. ⁊ in copiosis remissionibus quas ibi i vtroq̃ iure descripsi. vbi videas.

a ❡Quidã acqsiuit emphiteosim ecclesie. Add de doct. in. l. j. et ij. C. de iure emphy. ⁊ p doc. in c. potuit. de loca.

❡Jacobus Aluaro.

❡Explicit liber primus. Incipit secũdus. de feu. cogni. Rub.

❡Hic est liber scđs hui⁹ operis seu tractat⁹ vsus feudorũ ⁊ durat vsq̃ ad titu. j. in quibus cau. feu. amit. Diuisus est namq̃ tractatus iste in tres libros prout dixi. s. in ꝑambulis ipsius tractatus: ⁊ in hoc secũdo libro nõ sunt inserte alique leges imperiales: sed solum iurisperitorum qui experientiam ⁊ doctrinã habuerunt in hac materia feudali. Unde obertus de orto qui tũc erat maximus aduocatus ⁊ iuriscõsultus ⁊ qui multa viderat in frequenti descriptione causarum circa istam materiaz ⁊ sibi sepe committebãtur huius modi cause feudales vt patet. j. i capitulo primo fecit multas decisiones sup ista materia vt probatur statim in dicto capitulo primo ⁊. j. in ꝑncip. libri tertij. idez colligitur de gerardo cagapisti qui sentẽtias plurimas ꝓtulit ⁊ dubia decidit i hac materia: vt probatur. j. de capi. qui curi. vẽdi. in capitulo secundo ⁊. iij. ⁊ per totuz in pluribus alijs locis. isti nanq̃ duo viri tanquã peritissimi in hac scientia ꝯsuetudinum feudalium fuerunt decisores plurimorum dubiorum. i super q̃ scriptores redigẽdo eas cõsuetudines i scriptis que erãt in diuersis curijs sparse ⁊ nõ scripte ⁊ defectiue ⁊ quas plerũq̃ contingebat non apparere vl' non ꝓbari aut difficulter ꝓbari vt probat᷑. j. si de feu. vasal. fuerit interpel. in capitulo primo ⁊. j. an mutus vel alius imperfectus in capitulo primo verum postea ipse Obertus de orto animaduertens communi vtilitati omnium redegit in presentem librum ipsas cõsuetudines ⁊ vsus ꝑfatos varios ⁊ dispsos. Et sic ipse obert⁹ secũdũ cõem opi. fuit compilator ⁊ cõditor hui⁹ tractat⁹ ⁊ operis feudoꝝ vt late scripsi. s. in preambulis libri i materia causaruz. His ita prelibatis pro introductione materie nũc venio ad rubricã nostrã que talis est. Explicit liber primus. Incipit secundus de feudi cognitione ⁊c. Et hec est vera rubrica ⁊ ea cõmuniter vtimur licet aliqui non habeant eam ita plenam. vt voluit glossella hic posita. Quam rubricam cõtinuare debes ad proxime precedentia hoc ordine quoniam. s. in titu. proximo in. c. ij. visum est ⁊ in hac materia feudali sunt interduz varie opiniones ⁊ ... nes. Jccirco sumpta ide occasiõe subiũgit᷑ hic ista rubrica ... di cognitione. In qua declarare itẽdit totã istã materi... qualiter ⁊ quo iure vl' cõsuetudine cause feudales deci... sci ⁊ terminari si dicta iura leges aut cõsuetudines rep... varie ⁊ diuerse.

1 ☞ Causa iure romano ⁊ iure loci viuẽtiũ ſm quos deci...
2 Consuetudo in feudis legem scriptam superat.
3 Consuetudo quotuplex.
4 Consuetudines male quanto tempore prescribantur.
5 Consuetudo in materia feudali attendenda.

OBertus. Ista ẽ quedã epistola ... obertũ de orto ad ... suo in qua magistraliter intẽdit osten... re cãe feudales dbeãt cognosci ⁊ termi... diuidit᷑ i quatuor ptes. In ꝑma pon... tio. In scđa exordiẽdo ⁊ narrãdo o... uersali quo iure oẽs cause decidant᷑. In tertia ostẽdit ... causis feudalibus. In quarta cõcludit. Scđa ibi. cau... tia ibi. vsus tñ. Quarta ibi. strenu⁹ aũt. ❡Casus. Om... in generali regulariter determinat᷑ aut iure romano ... do aut consuetudine loci. Sed cã feudalis in spãli de... ſm cõsuetudinẽ loci si sub illa consuetudine causa ip... dit᷑. Alias determinabit᷑ ſz legẽ scriptã que ibi viget ... hoc dicit. ❡In tex. ibi de orto. Nõ itelligas ꝙ loquatur ... originis. Sed potius ponat nomen agnatiõis sue fa... cere Jacobus de aluarotis: quoniã iste obertus fuit ... no. vt ꝓbat᷑. j. que fuit ꝑma causa benefi. amit. in prin. di... cto. c. j. circa mediũ. j. si d feu. vasal. fue. iter. Ibi iure roma... gib⁹ cõib⁹ romano q̃ sunt generales omnibus ⁊ consta... re scripto. l. ius ciuile. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ l. leges. C. de le... si. hui⁹ capituli. Ibi lõbardorũ que similiter consta... pto vt in lõbar. i ti. quali. ho. diuersarum legũ suas con... nire debeãt in. l. j. ⁊ in ti. vt ro. po. interroget᷑ qua le... l. j. vnusquisq̃ enim populus habet suas leges ⁊ ob... oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. Ibi regni. i. loci i quo ... tur ⁊ forte habuit respectũ ad italiã q̃ appellatur ... rator appellat se regem romanorũ: vt ꝓbatur. l. ... no. ⁊ dixi. j. de noua. for. fi. i. c. j. In quo quidẽ reg... ⁊ varie cõsuetudines: vt seqtur. Et ideo de facili ... bi sicut dicim⁹ de mora in. l. mora. ff. de vsur. Ibi ... idez importat cõsuetudo vsus ⁊ mos vt infra statim ... ꝓbat᷑ in. l. de quibus. ff. de legibus. Quod intelligas ... tũ ad effectum: sed quantũ ad subtilitatẽ ⁊ diffinitio... differunt vt dixi in preambulis hui⁹ operis in prin... statim in si. huius capitu. vbi videt᷑ ea ponere tanq̃ ... aduerte q: isti mores seu cõsuetudines ꝯstat ex iure ... l. sed ea. cũ. l. seq. ff. de legi. d. l. oẽs populi. Nã ius ciuile ... distributum est in duas partes scilicet ius scriptum ⁊ ... ptũ. insti. de iure naturali. §. ex nõ scripto. Ibi libello ... ui epistola. l. j. in prin. ff. de tabu. exhi. facit. C. quãdo li... da. in rubro ⁊ nigro. Est eñ diminutiuũ libri sicut codi... diminutiuum codicis: vt not. sup rubrica. C. de codi... nãq̃ pro libro capitur in generali. vt no. in aut᷑. de tri... in prin. col. iij. Quis eñ vt ait valerius maximus in ... nis cui gesta modico voluminum numero compreh... vsus. Idem importat i effectu quod consuetudo vt ... põt etiam aliter ſm subiectam materiam. vt no. gl. ... ⁊ habi. Ibi in nostris partibus. s. mediolani vt ifra ... ma causa in prin. Ibi illud. s. iudiciũ feudale. Ibi legi... s. romanis per id qđ sequit᷑. Ibi aut expone ꝓ idest ... tãt in effectu vt supra dixi: ⁊ ita exposuit gl. i. l. ij. C. q... cõsue. posset etiam stare ꝓprie q: in sua diffinitiõe ... sz sunt diuersa vt. s. dixi. Ibi strenuus. i. caut⁹ ſm ... ge scripta. s. romana vel lombarda prout ⁊ secundũ ... loco viuitur ⁊c. ❡No. ⁊ primo hunc obertum fuisse ... sua epistola more boni rhetorici interserendo salutatio... ordiũ narrationem ⁊ conclusionem: prout alibi facit ... b⁹ causis feu. amit. in. c. j. in prin. Quid autẽ debent ... stola: vide ꝑ Barto. in ꝓemio digestorum super rubrica ...
1 ⁊ per Jo. an. ⁊ canonistas in ꝓemio sexti libri. ❡†No. ... eos qui viuũt iure romano causa deciditur ſm ius cõ... inter eos q viuũt ſm ius loci debet iudicari causa ... consuetudinem illius loci ⁊ non tantũ in iudicijs ... j. C. de emancip. libe. ⁊. C. que sit longa consue. in. l. j. sed ... tractibus ordinãdis: vt i. l. si fundus. ff. de cui. Et ... tis vt in. l. fina. C. de testa. de quo plene per bar. ⁊ bal. in ... summa tri. ⁊ fide catho. ❡No. qđ ille cui cõmittitur ... simpliciter debet iudicare ſm illa iura put cõmitten...
2 rus fuisset. de quo vide plene per doct. in dicta. l. j. ❡† ... consuetudo in feudis vincat legem scriptã ⁊ nõ tñ ...

in si. ⁊ in glo. prima hic posita in prin. sui. Uerũ posset vincere ẽt canonicã ⁊ de sacramẽtis loquentẽ. vt i. c. j. extra de cogna. spiri. ❡No. qđ iudiciũ feudale nõ semp regulat᷑ ſz regulas iuris cõmunis quinimo interdum contrariat᷑ vt hic ⁊ in. c. j. j. qui testes sint necessarij ad proban. no. inesti. adeo qđ in illo loco vincit legẽ cõmunẽ. vt no. in. l. ij. C. que sit lon. cõsue. ❡Not. ꝙ in materia feudali nõ est argumẽtis legalibus iudicãdũ neq̃ ad argumẽta cõuolandũ stãte cõsuetudine expressa aut simili vel. l. scripta al's sec⁹. vt voluit gl. ij. hic posita ⁊ statim sup ea dicã. ❡Op. cũ gl. j. hic dicit᷑ qđ cõsuetudo vincit legẽ: sz cõtra de. l. ij. C. que sit lõ. cõsue. vbi expresse dicit᷑ cõtrariũ. So. hic loquimur de cõsuetudine equa ⁊ rõnabili. Ibi aũt loquit᷑ d iniq̃ qñ male ꝯsuetudines[a] nõ valent neq̃ tẽpore cõfirmant᷑ etiã longo: vt in aut᷑. vt nulli iudi. in. §. nulli vero. ⁊ in decre. di. viij. c. mala consuetudo cum similibus. Et hoc voluit ista gl. vsq̃ ad finẽ que bene loquit᷑: verum quia duas cõclusiones nobis prestat quarũ ꝑma est qđ male cõsuetudines nõ sunt seruãde. Secũda est qđ ꝯsuetudo nõ ꝑt ꝑscribi lõgo tẽpore iđ circa vtrãq̃ istaꝝ cõclusionũ extẽdẽdo materiã aperiamus veritatẽ. Et primo circa prima videamus q̃ sit mala ꝯsuetudo ⁊ qualiter cognoscatur: ⁊ dic qđ ex pluribus vcz ⁊ primo quãdo est expresse ꝓhibita per legẽ. vt. C. de fur. aut᷑. nauigia. ⁊. C. cõmunia de succes. aut᷑. oẽs peregrini que originaliter habẽt. j. de sta. ⁊ consuetu. contra liber. eccle. ⁊. C. ne filius pro patre aut᷑. habita. ⁊. C. de vsuris. l. eos itẽ quando obuiat iuri naturali. vt viij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊ per totã distin. ⁊ extra de cõsue. c. si. ⁊ isti. de iure naturali. §. sed naturalia itẽ vbicũq̃ est cõtra vtilitatẽ publicã arg. C. si contra ius vel vtili. publi. l. si. cõiuncta. l. j. §. si. ff. de aqua plu. arcẽ. itẽ quãdo absorbet ius fiscale arg. C. de precibus impa. offerẽ. l. nec dãnosa. itẽ quando ex tali consuetudine quis inuitaretur ad delinquendum argu. ff. de pactis dota. l. cõuenire. ⁊ de pac. in. l. si vnus. §. illud iuncta. l. de quib⁹. in si. ff. de legi. itẽ quaz do venderet᷑ sacrum vel sacramẽta ecclesie. extra de simonia. c. nõ satis. ⁊. c. sicut. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. l. si quẽq̃. ⁊. ff. ad. l. iul. ambi. l. j. itez vbi ex tali cõsuetudine inducerent᷑ exactiões ꝯtra subiectos: vt i d. §. nulli. s. allegato. itẽ vbi esset contra libertatẽ ecclesiarũ vt extra de cõsti. c. ecclesia. ⁊. C. de sacrosan. eccle. aut᷑. cassa. Et tales cõsuetudines inducẽtes predicta cẽsent᷑ nedũ male: vt hic in glo. sz etiã potius iudicant᷑ corruptelle: vt i dicto. c. mala. ⁊ extra de cõsue. in. c. si. Sz cõsuetudines feudales sunt bone ⁊ honeste: q: ꝑcipiũt honeste viuere qđ est ꝑceptũ iuris. l. iustitia. §. j. ff. de insti. et iure. ⁊ habẽt rationẽ in se: vt supra de ꝯten. inter do. ⁊ vasal. c. j. i fine. de mili. vasallo qui cõtu. est. c. j. in fine. j. in quibus cau. feud. amit. in. §. j. j. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. sed quia cũ simi. Non tamen per omnia exigitur in his consuetudinib⁹ qđ habeãt omnimodã rationez: sed satis est quod sint tolerabiles ⁊ approbate per vsum prout i simili dicimus in statutis que minuunt legitimam filiorum vel q̃ disponũt qđ filia nõ succedat extãtibus masculis q̃ tollerant᷑ licet prima facie non videant᷑ ꝑ omnia rationabilia ſm Bal. iđ tales cõsuetudines feudales obseruande sunt. vt. d. l. de quib⁹. in prin. cũ ibi no. ⁊ derogant iuri cõmuni disponẽti cõtrariũ. vt i hoc tex. facit quod no. in. d. l. ij. que sit longa cõsue. ⁊ in. d. l. de quib⁹. in si. vnde ergo teneas ⁊ cõcludas qđ consuetudines in hoc libro feudorũ approbate tãq̃ generales ⁊ approbate debent seruari. Et quãq̃ iste videat᷑ iferre quod consuetudo huius capituli sit localis dũ dixit in partib⁹ nostris ⁊c. attamẽ teneas ꝓ firmo qđ sit generalis quia ita est approbata per oẽs ⁊ glossata. neq̃ cõtinet iniquitatẽ ⁊ per omnes pro generali consuetudine reputanda. Quedam tamẽ sunt recitate sed non approbate. vt. j. de filijs na. ex ma. ad mor. ꝯtracto i c. j. ⁊ talibus bene fateor quod sunt locales neq̃ extendit᷑ eoꝝ virtus ad alia loca: vt ibi dixi ⁊ q: continẽt iniquitatẽ. vnde nõ debẽt extẽdi. l. qđ non ratione. ff. de legibus. Sed quia in hac materia multa videntur esse iura varia ⁊ diuersa. vcz an ꝯsuetudo vi
b cat legem[b] vel ecõtra. Jccirco capiẽdo omnia membra sic dicas.
3 †Quia interdum consuetudo est ſz legem. Interdũ preter legẽ. Interdum cõtra legem. Primo casu dic quod aut lex. est dubia aut certa. si est dubia tunc consuetudo interpretatur eã. l. si de interpretatione. ff. de leg. Si vero est certa ⁊ tunc cõsuetudo cõfirmat eam. l. nã imperator. ff. de legibus. Secũdo casu quãdo consuetudo est preter legẽ ⁊ tũc dic quod imitatur legẽ in eo. quia sicut lex facit ius in casu a se expresso: ita etiam cõsuetudo in casu a se expresso vt in. l. iij. C. de edifi. priua. Tertio casu quãdo consuetudo est contra legem ⁊ tunc dic quod aut est contra legẽ diuinam aut naturalẽ aut ciuilẽ. Primo casu non potest in totũ tollere. sed bene potest distinguere vt patet in testamentis ⁊ contractibus. vt not. glos. in. l. j. in si. ff. de consti. princi. ⁊ in. l. fina. C. si contra ius vel vtili. publi. Secundo casu quãdo est cõtra ius naturale ⁊ tũc dic ꝙ non põt in totum abrogare vt insti. de iure naturali gen. ⁊ ci. in. §. sed naturalia. Sz bñ põt in aliquo derogare vt no. in. l. ius ciuile. ⁊ in. l. manumissiones. ⁊ in. l. pen. ff. de insti. ⁊ iure facit. l. derogat᷑. ff. de verborũ significa. Tertio casu quãdo cõsuetudo est cõtra ius ciuile ⁊ tunc aut per illud est expresse iprobata ⁊ nõ valet cõsuetudo nec facit ius. imo ipsa tollitur vt in. d. l. eos. C. de vsuris ⁊ in aut᷑. crassa. i aut᷑. nauigia. ⁊ in aut᷑. oẽs peregrini. s. alleg. Si vero lex ciuilis nõ improbat cõsuetudinẽ cõtrariã sibi ⁊ tunc dic ꝙ aut cõsuetudo ꝑcedit legẽ aut eaz sequit᷑. Primo casu nõ facit ius nec põt tollere legẽ sequẽtẽ vt i. l. iij. §. diuus. ff. de sepul. vio. sz ipsa cõsuetudo vincit᷑ ab ea. l. vt ibi. ⁊ in. c. j. extra de cõsti. lib. vj. Secundo casu qñ sequit᷑ legẽ ⁊ tunc aut est inducta per errorem absq̃ aliqua rõne aut ex certa scẽtia ⁊ cũ rõne. Primo casu dic idẽ. s. qđ nõ tollit legẽ dicta. l. qđ nõ rõne. ff. de legi. Scđo casu qñ est inducta cũ ratione ⁊ tũc dic ꝙ si cõsuetudo general'r se hz ⁊ tũc general'r tollit legẽ: vt i hoc tex. ⁊ in tota ista materia feudoꝝ. Qñ autẽ ꝯsuetudo intelligat᷑ rationabilis ⁊ qñ nõ vide qđ no. in. d. c. j. de cõsti. ⁊ qđ. s. dixi. Si vero specialiter se hz ⁊ tũc spãliter tñ tollit legẽ i illo loco. d. l. ij. C. que sit long. ꝯsue. Et nũc habes istã materiã satis clare explicatã q̃ diffuse tractat᷑ per Jo. an. in. c. si. extra de cõsue. ⁊ ꝑ Arch. xj. di. cõsuetudinis ꝑ Cy. ⁊ doc. nostros i. d. l. ij. que sit lõg. cõsue.
4 per glo. Bar. ⁊ Bal. in. d. l. de quib⁹. ❡†Uenio nũc ad scđm ꝑncipale qđ presupponit ista glo. vcz ad aliã cõclusionez q̃ erat qđ male cõsuetudines nõ prescribunt᷑ lõgo tpe ⁊c. Sz dubitari posset an prescribant᷑ tempore longissimo ⁊ i hoc me nõ extẽdo. q: esset vagari extra propriã materiã feudoꝝ i qua tale dubiũ nõ cadit an sꝑ iste ꝯsuetudines feudales fuerint obseruate ⁊ faciãt ius vñ minime sunt mutanda ⁊c. l. minime. ff. de legib⁹. ⁊ dixi. s. i ꝑambulis istius operis. Sed de hac questiõe te remitto ad no. ꝑ gl. ⁊ doc. in. l. dñi prediorum. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. ⁊. s. rubrica. C. que sit lon. consue. ⁊ in. d. l. ij. ⁊ in. l. de quibus. ⁊ dicto. c. fin. de cõsue. ⁊ in dicto. c. j. de consti. lib. vj. Quid autem si cõsuetudo prescripta tollatur per legem superueniẽtẽ an possit iterato prescribi. dic qđ aut ista consuetudo continebat olim ius cõe ⁊ tũc potest ꝑscribi tanq̃ ius municipale. Aut cõtinebat ius municipale ⁊ tunc secus vt. ff. de sepul. viola. l. iij. §. diu⁹. ⁊ l. si. ff. de testa. Et ratio diuersitatis est q: in primo casu erat poti⁹ obseruãtia iuris cõmunis tunc vigentis quam mera consuetudo vt no. in d. c. j. de constitu. ⁊ ita dicit Bald. in. c. j. in princi. j. de capi. corra. ❡Opp. cũ glo. ij. contra ea que hic dicunt᷑ in si. ⁊ qđ supra dixi i vlti. no. vcz qđ in materia feudali non sit argumentis iudicãdũ Sz contra de. l. nõ oẽs in. §. a barbaris. ff. de re mili. So. ibi loqt᷑ in legib⁹ cõibus in quibus cause possunt decidi per argumẽta hic vero loquimur in ꝯsuetudinib⁹ feudalibus in quib⁹ nõ est credẽdũ argumẽtis. Sz bñ põt ꝓcedi de similibus ad silia sicut põt ꝓcedi in. ll. l. nõ ꝑñt. ff. de legi. ⁊ extra de parochijs in. c. sup eo. cũ ibi no. vbi aũt nõ repirer᷑ simile tũc recurrẽdũ est ad legem scriptã: vt hic i si. ⁊ sic argumẽta erũt supuacua: q: illd qđ dispo net lex erit seruãdũ postq̃ ex cõsuetudine nõ ꝑt cã diffiniri q: alias sec⁹ cũ lex nõ posset derogare ꝯsuetudine sicut nec põt obuiare decretis vt ꝓbat᷑. x. di. c. lege. lz ista gl. al'r allegauerit ⁊ nõ bñ q̃ ꝑ hoc est expedita vsq̃ ad si. ❡Ex qua gl. no. qđ i materia cõsuetudinis feudoruz deficiente expressa ⁊ propria consuetudine potest argui per similem consuetudinem. quod intelligas solũ in materia consuetudinis feudorũ. Non autem extendas quod i alia materia posset trahi ⁊ argui ꝑ argumẽta silitudinis feud. secundũ. Bal. Et est rõ q: illa sunt similia quorum qualitas est vna. ar. eorum que no. in. l. de quib⁹. ff. de legi. facit. l. ideo q: i eo. ti. Item q: materia feudalis est stricti iuris qđ patet q: actio q̃ parit non numerat᷑ in. §. actionum. insti. de actio. ſm Bal. Sed econuerso si cause feudales non sunt decise per expressam cõsuetudinẽ neq̃ per legem scriptam. tunc bene posset argui ⁊ decidi causa per argumenta iuris ciuilis. argu. eorum que no. in. l. j. §. cũ patron⁹. ff. de offi. ꝑfe. v. ⁊ in. l. j. §. pe. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. nec mirũ q: in iure nostro causa potest argumentis decidi. l. qui
5 filiũ. §. sabin⁹. ff. ad trebel. cũ ibi no. i gl. †Ex quib⁹ oĩbus cõcludo ſm Jaco. de bel. quãtũ ad propositam nostrã materiã quod in materia feudali. Primo attendenda est consuetudo si extat. Scđo ꝓcedetur de similibus ad similia i materia cõsuetudinis. vt. s. de feud. mar. c. ij. ⁊. j. an mutus vel alius imperfect⁹. c. j. ⁊. C. que sit longa consue. l. j. ⁊. d. l. de quib⁹. Tertio recurrendum est ad legem scriptã si extat. vt hic i si. Quarto si nõ extat. tunc est recurrendũ ad argumẽta legum que valida sunt iure romano. vt in. d. §. a barbaris de re mili. ff. de qõnib⁹. l. j. §. itẽ cornelio. ⁊ ad trebel. l. qui filiũ. §. fin. ⁊ ita ẽt cõcludit Jac. ard. in summa. vtrũ aũt ex consuetudinibus feudalibus possint sumi argumẽta ad causas feudales q̃ nõ sint coherentes rei de qua agitur ⁊ sic quodãmodo nõ multũ facientia ad factuz qõnis. Et dicit And. de yser. qđ nõ. vnde dicit Jaco. de bel. qđ sit in eadem cã ꝓducant᷑ argumẽta et cõsuetudinibus feudalibus ⁊ argumẽta ex legib⁹ quod index ex dictis argumẽtis que rei aptiora ⁊ vero primiora esse compererit sui animi motum informabit. argumen. ff. de testibus. l. ob carmen. §. fina. ⁊. C. de ꝓba. l. fin. de edicto di. adri. tol. in fine. Oppo. ab extra quod imo ista iura feudalia postq̃ sunt scripta nõ debeant appellari consuetudines quia quotiescunq̃ cõsuetudo transit ad legem scriptã perdit nomen cõsue

a ❡Mal̃e cõsuetudines. adde c. cũ decorem. de vi. ⁊ hone. cler. Car. Zaba. in c. ex pte. in. viij. not. de cõsue. et an consuetudo possit prescribi vide ꝑ Abb. in c. j. i. j. col. de consue. Car. Zab. in. c. si. e. ti. doc. in. c. cũ ecclesia. de cã pos. doct. i c. cum in tua. de cõsue. li. vj. doc. in. c. cũ de bñficio. de preben. eo. lib.

b ❡An cõsuetudo vincat legẽ. Adde. l. de quibus. ff. de legi. l. ij. C. q̃ sit lõga cõsue. Car. Zaba. in. c. j. in primo no. de sponsali.

tudinis ꝛ appellat lex vt insti.de iure naturali gen.ꝛ ci.in.§.con
stat.Sol.dicvt copiose scripsi.s.de his qui feu.da.pos.sup rubri
ca.¶Ultimo de materia pñti vide p doc.C.que sit lõ.cõsue.sup
rubrica.ꝛ in.l.ij.vñ istud capitulũ habuit ortũ.ꝛ in.d.l.de qbus.
ff.de legibus.ꝛ in.l.j.C.de emãcipa.lib.ꝛ in.l.oẽs populi.ff.de iu-
sti.ꝛ iure.ꝛ in.l.j.de summa trini.p canonistas in.d.c.fi.de cõsue.
ꝛ in.d.c.j.de cõsti.lib.vj.ꝛ.xj.di.ɔsuetudinis.ꝛ p Ja.ardi.in sum-
ma sub suo prologo dicte summe.facit qđ tangit de pace cõstã.
in.§.si qua cõtrouersia.ꝛ p Hostiẽ.in summa in ti.de feu.§.fi.ĩ fi.

¶Jaco.Aluaro.

1 Feudum in rebus immobilibus ꝛ eis coherentibus consta
re dicitur.
2 Feudũ in certo camere vel caneue reddito quãdoqꝫ cõstituitur.
3 Feudũ duobus modis acquisibile.ꝛ nu.6.
4 Nomina debitorum inter immobilia an computentur.
5 Feudum camere vel caneue in rebus solo coherentibus cõsistit.

Sciendũ est. Adaptat istud capitulũ cũ
precedenti ꝛconsequenter ad
rubricã nostrã hꝫ modo qꝛ supra declarauit de cogni
tione feudorũ respectu causarũ feudaliũ hoc ẽ quali
ter ĩ iudicijs ꝛfm q̃ iura ꝛ ɔsuetudines ipse cãe feudales cogno
scant ꝛ finiant qm̃ si extat ɔsuetudo illã attẽdimus que vicit le-
gẽ.Nũc vo declarare ĩtẽdit qualiter ipsa feuda ex dicta ɔsuetu-
dine feudoꝝ cognoscant ꝙ sint feuda ex qualitatib⁹ exteriorib⁹
quoniã nõ possunt cõsistere nisi in rebus immobilib⁹ vel que cõ
prehẽdunt noĩe immobiliũ.itẽ nõ pñt acquiri nisi p inuestiturã
aut successionẽ put hꝫ disponit.Et ꝙ ista adaptatio seu cõtinua
tio sit bona.patet ex dictiõe itaqꝫ posita hic in pñ.hui⁹ capituli
que habet inferre ex pcedẽtibus.l.itaqꝫ.ff.de pcur.ꝛ qđ tradit in
l.j.C.de seruis fugi.¶Et diuide ĩ duas partes.In prima decla-
rat in qbus rebus ɔsistat feudũ.In scđa qualiter acquirat.scđa
ibi ac feudũ.Casus.Feudũ nõ cõsistit nisi ĩ reb⁹ immobilib⁹ aut
solo coherẽtib⁹ aut in his que inter ĩmobilia ɔputant nec acq
ritur nisi p inuestiturã vl' successionem.h.d.¶Et premite qd sit
feudũ camere vel caneue:vt.s.in preambulis libri ĩ diuisiõe.xvij.
feudoꝝ.¶In tex.ibi siue beneficiũ idẽ importãt ĩ ista materia:
vt.j.in qui.cau.feu.amit.in.§.fin.Ibi soli.i.terre ꝛ sic ĩ reb⁹ ĩmo-
bilib⁹.l.solũ.ff.de rei vendi.Ibi coherentib⁹.vt sunt fruct⁹ pen-
dentes q intelligunt esse pars fundi.l.fruct⁹.ff.de rei vendi.ꝛ ita
exponit gl.hic posita vl' dic vt sunt edifica que solo coherẽt.vt i-
sti.de reꝝ diui.i.§.cũ in suo ꝛ.ff.de supfi.in.l.j.Sunt ꝛ plura alia
que coherere intelligunt q̃ numerant in.l.iulian⁹.in fi.cũ.l.seq.
ff.de act.empti.ꝛ in.l.ij.§.ptinet.ff.de vi ꝛ vi arma.cũ ibi no.Ibi
ĩter immobilia sicut sũt certi annui redditus exsoluẽdi de came
ra vel de caneua dñi.vt sequit in tex.vel fꝫ gl.expone sicut sunt q
dam panes ciuiles de qbus i.l.fi.in.§.pterea.ff.de iure do.ꝛ sunt
qdã reddit⁹ exsoluẽdi de publico vel de aliqua gabella vel rega-
li dignitate de qbus.j.ĩ ti.q̃ sunt regalie vel de priuato patrimo
nio alicui⁹.vt sensit tex.ꝛ gl.in.l.iubemus nulli.C.de sac.san.ecc.
vbi ponunt plura similia vbi videas.Ibi camera in q̃ pecunia
ꝛ thesaurus tenet ꝛ colligit sicut ẽ hic padue loc⁹ q appellat ca
mera ad quã deputat⁹ est officialis q appellat camerari⁹ cuius
officiũ est colligere ꝛ distribuere oẽs introitus ciuitatis.ad ꝙ fa
cit qđ no.in aut.de defenso.ciui.in.§.preterea vero col.iij.Ibi de
caneua locus est in quo frumẽtũ vinũ ꝛ huiusmodi introit⁹ col
ligunt cõseruant ꝛ distribuunt ꝛ possumus dare exẽplũ in eccle
sia cathedrali hui⁹ ciuitatis ĩ qua est loc⁹ q appellat canipa ad
q̃ ɔstitut⁹ est officialis q appellat canipari⁹ q hꝫ cõseruare colli
gere ac distribuere tales ĩtroit⁹.Ibi feudũ dat.i.reddit⁹ ãnales
in pecunia vel vino vel frumẽto vel pane vel ĩ similib⁹ cõsistẽtes
Ibi successiõe.s.ab intestato nõ aũt ex testamento.vt.s.de succes.
1 feu.in prin.¶†No.ꝙ feudũ nõ põt ɔstare nisi in rebus immobi
lib⁹ ꝛ eis coherẽtib⁹ vel q̃ immobiliũ noĩe cõprehẽdunt.nõ aũt
in reb⁹ mobilib⁹.Et est rõ qꝛ mobilia cõsumunt p vsum.Unde
ppietas rei feudalis q̃ semp dꝫ remanere apud dñm.vt ĩfra de
inuesti.de re.alie.fac.i.§.quãuis extingueret p vsum.vt instit.de
vsufruc.in.§.constituitur.Et sic cum proprietas deduceretur ad
nihilũ non potest cadere feudũ fm regulas ꝛ cõsuetudines feu-
dales.Et si tu diceres vasallus ipsam rẽ ɔseruabit tenẽdo ipsaꝫ
in arca ꝛ nõ vtẽdo tũc fieret cõtra aliã regulã qꝛ esset feudũ inu
tile vasallo cũ nõ haberet vsumfructũ neqꝫ cõmoditatẽ aliq̃ qđ
esset cõtra naturã feudi.vt in.d.§.fi.j.in qb⁹ cau.feud.amit.ꝛ de
his satis dixi infra si de feu.va.fue.inter.in.c.j.ĩ prima questiõe.
Quid aũt ĩ iure emphiteotico an cõstat solũ in reb⁹ ĩmobilib⁹
dic p gl.insti.locati i.§.adeo ꝛ p cardinalẽ in.c.fi.de loca.q.vij.et
2 ibi etiã in gl.¶†No.feudũ posse ɔstitui ĩ reddito certo camere
vel caneue:sꝫ ĩ hoc tali feudo aĩaduertẽdũ est qꝛ nõ fit talis solu
tio ipsi vasallo de tali camera vl' caneua nisi ibi sit vñ solui pos-
sit cũ si euacuata sit sine culpa domini pmissoris expectãdũ erit
donec solui possit.Solui autem posse intelligitur deducto ere
alieno vt infra de notis feud.in principio.Et in tali feudo pre-
sumitur in dubio pro vasallo vbi bis vel ter sibi facta est solu-

a ¶An noia de-
bitorum.Adde
Cy.in.l.iij.C.de
hẽd.actio.bart.
in.l.mouẽtium.
ff.de verb.signi.
Spec.ꝛ ibi.Jo.
an.in addi.ĩ tit.
de fructib⁹ ꝛ in
teresse.§.j.versi.
hoc qualiter.et
ver.seq.

tio.vt infra ti.sequen.i.§.si vero vasallus.ar.C.de fideicom
ꝛ de apo.pu.in.l.penul.Et hoc feudum finit morte
piẽtis:vt al.infra qs dicit dux co.vel mar.c.j.§.fina.Si
fructuario per cuius mortẽ expirat vsusfructus:vt l.cor
nẽ.C.de vsufruc.ꝛ tenet expresse Jac.ardi.sub rubricella
possunt dari in feudũ in.§.ij.vbi etiã dicit qđ si vasallus
qđ ei⁹ heres debet habere fruct⁹ eiusdem feudi totius anni
ipse vasall⁹ mortuus iam ingressus erat.arg.ff.de annis leg
quintus.§.in singulos.ꝛ.l.gaius in fine.ꝛ insti.manda.i.§
si adhuc.licet in alijs feudis fruct⁹ aliter distribuant vt
3 infra hic finit lex.i.§.si vasallus.¶†No.qđ feud.acquirit
de duobus modis.s.aut per inuestituram.aut p succes
hic ĩ fine.Et subaudias vel alijs modis habilibus ad
sicut per pscrptionem vl' per culpaz alterius vasalli ag
sidentis de quib⁹ late dixi supra qui.mod.feu.constit
4 c.j.in prima oppo.vbi videas.¶†Quero cũ glo.ij.in v
a quid ꝛc.An nomina debitorm̃ cõputẽtur inter immobi
respõdet:sed nobis relinquit inuestigãdũ.Quare tu
qđ in determinatione huius quostionis reperiunt gl
Nam in.l.mouentium.ff.de verbo.signifi.videtur tene
immobilia hoc idẽ expressius tenet glo.in.l.fi.C.in q.ca
tegrum resti.nõ est neces.in gl.penul.Alia glo.in aut
§.j.distinguit aut debitor est obligatus ad rẽ mobilẽ:
neant appellatione mobiliũ. Aut ad immobilẽ: ꝛ tũc
tur appellatione immobilium que gl.solet allegari p
ri.Sed tu pro cõcordia istarũ glo.dicas sic:quoniam
consideramus ipsum ius obligationis quo debitor
habeat locum prima opinio que tangitur in dicta.l.mo
ꝛ.l.fi.vcz qđ cẽseant ĩmobilia.Et est ratio qꝛ illud ius
bile qđ nõ potest moueri neqꝫ tangi.l.seruus.§.incorpo
de acqui.rerũ do.ꝛ no.in dicta.l.mouentium.Interdũ
mus effectũ qui procedit ex ipsa obligatione hoc est
rẽ que deuenit in obligationẽ.ꝛ tunc hꝫ locũ alia gl
guit notabiliter res mobiles ab immobilib⁹ in dicto §
alie.Et est ratio qꝛ qui actionẽ habet rez ipsam habe
l.actionem.ff.de reg.iu.Interdũ loquimur de corpo
ti:vt est charta in qua scripta est obligatio.ꝛ tũc cẽse
insti.de reb⁹ corpo.in prin.Et de hac materia hr p
cõuenerit.ff.de pigno.act.ꝛ in.d.l.iubemus.C.de sa
ꝛ.ff.de auto.tut.in.l.potest.p Cy.in.l.si certis annis
ꝛ in.l.sciẽdũ.qui satisda.cog.per canonistas in.c
de cẽsi.Et ex predictis ego infero qđ in talibus nomi
bitorũ que cẽsentur immobilia qđ possit feudum
hoc exẽplo vcz vt vasallus percipiat omni anno
minibus argumen.ff.de lega.ij.in.l.gaius.fm And
telligas verũ si talia nomina ppetuo obligata sint
ita se obligauit vel heres eius qui mihi sic legauit
plo testator grauauit heredẽ vt oi anno daret mihi
ex istis decẽ cõstituere feudũ titio in quqꝫ sibi dãdis
arg.huius litere q̃ vult qđ de camera vel de caneua
camere vel caneue possit feudum cõstitui.secus si nõ
mihi ppetuo:qꝛ tũc feudũ nõ poterit de iure consti
puentura ad cõsumptionẽ tãq̃ bona mobilia.vt.s.dixi
5 habetur.j.quis dicit dux co.vel mar.circa finem.¶†Quero
glo.iij.an feudum camere vel caneue possit cõsistere in
li vel solo coherẽtibus.ꝛ respondet glos.quod sic arg
ff.vnde vi.Exempli cã si camera hꝫ aliquem fundum
ex quib⁹ recipiebat fructus ꝛ introitũ si dominus dat
istũ fundum vel domũ vasallo vt omni anno in vita sua
ipse hre ꝛ percipere vsumfructũ de tali feudo vel domo
tale feudum intelligit esse feudũ camere vel caneue
solutio per camerã vel caneuam.sed recipit per vasall
ctus ex rebus ipsius camere vel caneue.ꝛ sic tale feudũ
rebus ĩmobilibus vel coherentib⁹.sed qñ pncipaliter
ciperet suũ feudũ.hꝫ est suũ cõmodũ ꝛ vtilitatẽ feudi a
caneua ĩmediate:vt qꝛ camerari⁹ vel canipari⁹ soluebat
anno.x.vel tm̃ frumẽtũ ex introitu camere vel caneue
ret qđ magis soluebat de vna re quã de alia tũc tale feu
intelligit cõsistere in solo neqꝫ in coherentibus solo.sed
git cõsistere inter ea que cõputant inter ĩmobilia.Et hoc
voluit dicere ista litera in versic.veluti ꝛc.Qui quidem
est exemplũ alterius versiculi pcedẽtis qui incipit aut
Et debemus legere hoc mõ vcz veluti feudũ quod ifra
quere cum de camera seu de caneua datur.Et expone
ipsum camerarium vel caneuariũ.nã si huic vasallo
tur principaliter de camera.sed ipsemet colligeret vsu
ex rebus camere tunc tale feudum consisteret in rebus
libus proprie.vt.s.dixi ꝛ hoc est quod voluit dicere ista
obscure locuta est.¶Oppo.cum glo.iiij.quod imo feudũ
ratur etiam sine inuestitura.vt probatur.j.de cõsue.rec
j.in princip.Soln.ibi licet nõ intercesserit inuestitura
men intercessit talis act⁹ qui representat inuestituram

dominus presente sua curia mãdat vasallo ire in possessionẽ ta
lis feudi quo casu licet ĩuestiturã nõ aliter fecerit vl' possessionẽ
corporalem feudi nõ aliter tradiderit:nihilomin⁹ pro eo habe
tur ac si inuestitura abusiua ꝛ ppria ĩtercessisset:vt ibi Intelli-
gas tñ qđ isto casu feudũ nõ transiret ad heredẽ.vt.s.qui.mod.
feud.ɔsti.pos.in.c.j.Et ista equiparatio probatur per talez simi
litudinem.quoniã sicut vincit quis litem si inducat pbationes
veras ꝛ plenas ita vincere dꝫ si inducat illud quod pbatiõe ha
betur sicut est sacramẽtum quãdo est delatum ꝛ prestitum.ꝛ ap
pellatur quasi probatio.vt.ff.de iureiur.l.nõ erit in.§.dato cũ si.
Actore eniꝫ nihil probante deberet reus absolui.l.q accusare.C.
de edendo.Ita ꝛ eodem modo sicut feudum proprie cõstituitur
per inuestiturã veram ꝛ propriam.vt.j.tit.seq.in prin.Ita simi-
liter ɔstituit per eum actum qui pro inuestitura reputatur.vt ĩ
d.c.j.in princip.de succes.rec.feu.Et hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ
ad finẽ que bene loquit excepto quã in ea parte duꝫ psupponit
qđ in dicta ĩuestitura similitudinaria nõ succedat heres.qđ nõ
esset verum quãdo dicta inuestitura seu actus ipsi⁹ inuestiture
fuisset factus psente curia.quia tũc in tali feudo succederet ĩ di
cto.c.j.ĩ prin.de succes.rec.feu.secus antẽ si ipse actus representãs
inuestituram fuisset fact⁹ absente curia quia tunc succederet.vt
in dicto.c.j.s.qui.mo.feu.cõsti.po.ꝛ ita no.glo.in.d.c.j.ĩ princip.
de succes.rec.feu.ꝛ ibi dixi.Et hoc modo posset seruari ista glos.
que alias non procederet.¶Op.cum gl.fi.qđ imo nõ acquira-
tur feud.per successionem quoniam vasallo mortuo cõtinuatur
ius feudale in filium suum.l.j.§.largius.de succes.edic.neqꝫ ĩtel-
ligitur filius aliqd acquirere de nouo quoniã viuẽte adhuc pa-
tre censebatur quasi domin⁹.ff.de liber.ꝛ posth.l.in suis.Soluit
glo.fatendo contrarium in filijs ꝛ descendentibus qui nõ ĩtelli
guntur acquirere ex successiõe per dictas ratiões.Sꝫ debet iste
tex.intelligi de alijs transuersalibus succedentib⁹ ĩ feudo.vt qꝛ
vnus frater succedit alteri fratri vl' vnus agnatus alteri agnato
quãdo feudũ est antiquũ vel etiã nouũ.sed dictuꝫ fuit ĩ inuesti-
tura vt vn⁹ succedat alteri vt.s.de bene.fra.in cap.j.ꝛ hoc voluit
tota ista gl.lꝫ nõ ita clare locuta sit.Ex qua no.qđ filius succedẽ
do patri in feudũ nõ acquirit illud sed acquisitũ capit.ꝛ sic nõ
proprie dicitur successio.quoniã est sibi debita patris hereditas
imo etiam si esset exheredatus succederet in feudo vt dixi.j.an
agnat⁹ ꝛc.in.c.j.de quo tamen dic latius vt dixi.s.de his q feud.
da.pos.in.§.j.ĩ questione penul.dicas tamẽ quãtũ ad ppositum
nostrũ qđ largo modo posset appellari successio ꝛ qđ tale feudũ
acquiratur successione:vt probatur.s.qui feu.da.pos.in.§.ꝛ qꝛ
6 ꝛ.s.d succes.feu.ĩ.c.j.vbi tex.ꝛ.j.de natura succes.feu.ĩ.c.j.¶†Op
po.ab extra qđ nunquã acquirat feudũ per successionẽ sed solũ
per inuestiturã:qđ patet qꝛ cũ vasallus moritur est opus qđ he
res petat se inuestiri infra tempus debitum.vt.s.quo tempo.mi
les.in.c.j.ꝛ infra que fuit prima causa bene.amit.in princip.So.
dic qđ dicta ĩuestitura q̃ fit de veteri feudo vel paterno.vt supra
psupponit in quo succeditur est potius cõfirmatio rei iam acq
site.vt infra per quos fiat inuesti.in.c.j.in pñ.Quod patet qꝛ p
illam inuestituraꝫ nulla traditur possessio succedendi cũ iaꝫ te
neat possideat.Sed qñ de nouo quis inuestitur ibi pprie dici-
tur acquiri feudum p inuestituram ꝛ mediante illa acquiritur
possessio feudi vt probatur infra titu.seq.ĩ princi.¶Quero ab
extra an vasall⁹ iste q ex camera vel caneua recepit feudũ possit
compellere dominum vt ei decernat ꝛ prestet possessiões ex qui-
bus tunc possit percipere redditũ suum.ꝛ glo.fi.infra de prohi.
feu.alie.per fed.in.§.illud.in fine.dicit arguendo quod sic per.l.
si quis argentum.§.j.C.de dona.Sꝫ ibi tenui cõtrarium respon
dendo ad dictum iter.de quo dic vt ibi late scripsi ĩ vltima qõne.
¶Quero si datus est fundus in feudũ cum animalibus super
eo existentibus:vtruꝫ aliquo casu finito feudo debeat reddi esti
matio animaliũ que nõ extãt vel q̃ deteriorata sunt.Et videre
tur primo quod non argu.in.l.estimate.ff.soluto matrimonio.
In cõtrarium est veritas secundum Bald.argu.in.l.hac edicta
li.in.§.his illud.C.de secun.nupt.ꝛ probat.in lege secunda ꝛ.iij.
ff.de vsufruc.earum rerum que vsu consu.¶Quero iuxta proxi
me dicta an possit dari fundus cum rebus mobilibus ĩ feuduꝫ
ꝛ sentit Jaco.de bel.quod sic.argumen.C.vnde vi.l.si quando.ꝛ
de bonis vacan.l.si quando.ꝛ.ff.de vi ꝛ vi arg.l.j.§.illud vtiqꝫ.li-
cet in rebus mobilibus simpliciter nõ possit cadere feudũ vt in
hoc tex.¶Quero ĩ quo differat istud feudũ camere vl' caneue a
feudo soldate dic vt dixi ĩfra quis dicatur dux comes vel marc.
in capitulo.j.in fi.ĩ secundo notabili.¶Ultimo circa materiaꝫ
prime partis huius capituli videas infra si de feud.vasal.fue.in
terpel.in.c.j.in glossa.iij.ꝛ quod ibi dixi.ꝛ ĩ dicto.§.fin.j.quis di
catur dux co.vel mar.ꝛ quod dixit Cy.ĩ.l.si certis annis.C.de pa
ctis.ꝛ per Jo.an.in.c.peruenit.extra de censib⁹.ꝛ per Jaco.ardi
zo.ĩ summa in ti.qui.mo.feud.acquir.sub rubricella que res pi.
da.in feu.cum sequen.De feu.autem camere vel caneue habetur
infra ti.sequen.in.§.si vero vasallus ꝛ infra de notis feu.ĩ prin.ꝛ
ibi dixi De materia vero vltime partis hui⁹ capituli vide quod

dixi in dicto.c.j.supra qui.mo.feu.ɔsti.po.ꝛ.j.de succes.rec.feu.in
prin.ꝛ in copiosis remissionib⁹ quas ibi in vtroqꝫ iure adduxi.
Et vide ad materiã per Host.in summa ti.de feudis.§.qualiter
feudum constituatur.

¶Quid sit inuestitura. Rubrica.

¶Secundũ cõpilationẽ Oberti de orto autoris nostri hic nul
la erat rubrica.neqꝫ in duobus tit.sequentibus.sed cõtinebant
isti tres titu.sub rubrica proxima precedẽte.Uerum glossatores
postea superuenientes interseruerũt istas rubricas separãtes et
diuidentes materias vt melius intelligerẽtur prout in simili di
xi.s.de feu.guar.ꝛ gastal.sup rubrica.Et ideo dixit gl.hic posita
qđ quidam nõ habent hic rubricã vel titulum.seu male.Est er-
go vera rubrica ista hic posita qua hodie vtimur q̃ hac forma ĩ
scripta est vcz qd sit ĩuestitura.Que quidẽ rubrica ad prime pce
dentia ɔtinuat hoc modo.vcz qꝛ.s.in ti.pcedẽti.in.c.fi.dictũ est
qđ feudũ nõ acquirit nisi inuestitura aut successione.verũ quia
poterat dubitari qd esset ĩuestitura.Icirco ĩmediate subiũcta
fuit hic ista rubrica.Similem cõtinuationem habes ĩsti.de ser-
ui.ad titu.ibi superiorem.

1 Inuestitura quotuples:ꝛ quelibet q̃ esset definiat.ꝛ nu.2.
2 Inuestiture tria tempora consideranda.
3 Solennitas que seruetur in feudi inuestitura.
4 Scriptura an ĩ feudali inuestitura acquiratur ad solennitatẽ.
5 Testes quot de iure communi ꝛ quot de consuetudine ad pbã
dum requiruntur.
6 Inuestitura abusiua an transferat possessionem.ꝛ.nu.7.
8 Pares absentes an sint citandi in facienda inuestitura.

Inuestitura. Diuide istõ pncipiũ
vsqꝫ ad.§.si em̃.ĩ duas
partes.In prima declarat q̃ dicat inuestitura.
In scđa coram quib⁹ dicta inuestitura debeat
1 fieri.secũda ibi.q̃ si quidẽ.¶†Casus.propria ĩ
uestitura est apprehẽsio corporalis possessiõis
feudi.sed verbalis inuestitura facta etiam cum re corporea cen-
setur abusiua.Que inuestitura debet fieri corã parib⁹ saltẽ duo
bus nõ alijs.h.d.Et pro intelligentia dicendorũ pmitte qđ ĩue-
stitura fit vbis ĩteruenĩete aliquo corporeo vt si dominus dicat
inuestio te.Ista sunt vba ꝛ cũ isto annulo.Et est res corporea vt
pbat hic ꝛ ĩ.c.ex ore.extra de his q̃ fi.a ma.par.c.ꝛ nõ ĩ ca.ex lite
ris.extra de consuetu.¶Item scias qđ per talẽ inuestiturã non
ĩtelligitur trãslata possessio rei infeudate.vt ĩ.c.p tuas.ꝛ ibi no.
extra de dona.ꝛ infra de no.fi.for.in.c.j.in fi.ꝛ Inn.in dicto.c.ex
literis.sed bene intelligit esse concessa licentia vt vasall⁹ ĩuestit⁹
possit ingredi possessionẽ dicti feu.sua etiã autoritate si ĩ inuesti
tura dicat qđ ĩuestiuit ꝛ tradidit vt dixit Inn.ĩ dicto.c.ex lite-
ris.ꝛ p doct.in.l.predia cum seruis.ff.de acqui.pos.ꝛ in.l.ij.C.de
acq.pos.ꝛ p spec.de emp.ꝛ vendi.in.§.sciendũ.v.si vero res.ꝛ ver.
sed qd si instrõ.nam ex sola inuestitura nõ querit possessio sꝫ p ĩ
ductionẽ in corporalẽ possessionẽ:vt extra de elec.ꝛ in.c.cũ in cũ
ctis.§.cũ vero.ꝛ in.l.cũ heredes.in pñ.ff.de acqui.pos.Uñ aduer
tendũ deducẽdo rem in practica ad oculũ ꝛ ad intellectũ qđ ɔsi
2 derãda sunt tria tempora.†Primũ est ipsa feudi cõcessio.Scđꝫ
est ipsa inuestitura subsequens q̃ est precedentis concessionis cõ
firmatio.Tertiũ est ipsa ĩductio in possessionẽ q̃ est realis exe-
cutio ipsius cõcessionis ꝛ inuestiture precedentiũ vt notabiliter
scribit Dy.in.c.j.de regu.iur.lib.vj.ꝛ pbat per simile.nam in in-
stitutiõe heredis tria similiter tempora consideramus per ordi
nem.Primum est ipsa institutio que fit per testamentũ.Secun
dum est institutionis predicte irreuocabilis cõfirmatio que cõ-
tingit per mortẽ testantis.Tertiũ est ipsius institutiõis ꝛ cõfir-
matiõis executio que cõtingit p aditionẽ hereditatis ꝛ p subse-
quẽs adminiculũ.i.apprehẽtionẽ possessiõis.lꝫ illa nõ sit necessa
ria ad acqsitionẽ dñij rerũ hereditariũ sꝫ est necessaria ad acq-
sitionem possessionis.C.de testa.l.omniũ.ꝛ.l.cũ heredes.in prin.
ꝛ hec sufficiãt p introductiõe materie.¶De forma aũt ĩstorũ
ĩnestiturarũ tã feudi noui ꝙ antiq.vide plene ĩ spec.de feu.ĩ.§.j.
¶In tex.ibi possessio.ĩtellige istũ tex.vt loquat ð ĩuestitura feu
di noui.qm̃ p ĩuestiturã antiq nulla tradit possessio cũ iã vasal
lus sit in possessiõe vt.s.q̃ tpe miles.c.j.ĩ fi.vñ talis ĩuestitura feu-
di antiq poti⁹ est cõfirmatio rei iã habite ꝛ acquisite.ar.j.ti.se.ĩ
prin.ꝛ dixi.s.ti.pri.in.c.fi.sꝫ in feudo de nouo acquisito ad hoc
vt habeat ppriã naturã inuestiture est opus ꝙ interueniat cor
poralis apprehensio possessiõis vt hic.Ibi abusiue aũt modo.i.
nõ proprie.Ibi hasta bacul⁹ est siue virga.C.de fide instr.ꝛ iure
haste fis.in rubro ꝛ nig.ꝛ.C.si aduer.fis.in.l.fi.Ibi corporeũ put
a est annulus[a] cum quo regulariter fit inuestitu.vt ĩ.c.ex ore.extra
de his q̃ fi.a ma.par.ca.sed in magnis feudis interdũ fit inuesti
tura per ensem fm Bal.ꝛ in hoc nõ est vis qꝛ iste tex.dicit corpo
reum quodlibet:ꝛ ita no.per glo.insti.de vbo.obli.in.§.j.sic etiã
doctor ĩuestitus de stigmate doctoratus p biretũ annulũ ꝛ alia

a ¶Prout ẽ an-
nul⁹.adde Ho-
stiẽ.ꝛ doc.ĩ.c.cle
rici.el.ij.de vi.ꝛ
hone.cle.

insignia de quibus per glossaʒ in cle.ij.de magistris. Ibi dicēte. Et sic no. qḋ in inuestitura reqrit verborū expressio. dicet nanqʒ ipse dn̄s iuestiēs porrigēdo ipsaʒ rē corporeā vt annulū vel hastam iuestio te de tali feudo ⁊c. Ibi testes. s. extranei ⁊ nō de paribꝰ curie. Ibi inuestitura. s. noua: vt. s. dixi. ⁊ hoc colligitur etiaʒ ex gl. hic posita. Ibi breue testatū. i. publicū instrumētū: vt pʒ. j. c. proxi. ⁊ quare ita appellet dixi. s. de cōtro. iue. in prin. Ibi scdʒ quosdā quorū opinio ponit. j. q testes sint neces. ad pbādū non inuesti. ⁊ in gl. hic posita i ver. si qdē ag. ⁊c. de qua opi. dic vt plene declaraui in dicto princi. de cōtrouer. inuesti. ⁊ . j. dicam in. iij.

2 no. ¶ †No. duplicē esse inuestiturā. s. propriā q̄ est acqsitio possessionis sicut homo dicit pprie vestitus postq̄ induit se vestem ⁊ nō ante ⁊ abusiua q̄ nō ɔsistit in substātia possessionis: sed i quodā pambulo verborū cū aliquo corporeo porrecto a dn̄o vasallo pro inuestitura: vt dixi. s. in euidētialibꝰ ⁊ probat in. c. accedēs extra de preben. ⁊ in. c. p illoꝝ. Ex quo infert q̄ firmius est quod est subnixū traditione rei q̄ platione verborū. facit. l. diuisionis placitū. ff. de pac. ⁊ hoc pbat expresse. xvj. q. ij. c. visis circa mediū. vbi dixit tex. qḋ maius est possessionē dare q̄ inuestiturā cōcedere q tex. trāsumptus est in titulo de feudis ⁊ beneficijs in. c. maiꝰ est possessionem dare ⁊c. facit qḋ no. in. c. per tuas. extra de dona. Baculꝰ em̄ inestiture seu annullus ⁊ similia signa nō faciūt traditionem sʒ sunt signa sicut dicimꝰ de arra q̄ est signū vēditiōis: vt insti. de emptio. ⁊ vēdi. i pri. Sʒ aduerte q̄ si incipimꝰ ab abusiua inuestitura. reqrit etiā ppria vi hic ⁊. s. de ɔtrouer. iuesti. i pn. sʒ si inciperemꝰ a ppria tūc nō esset necessaria abusiua: vt. j. de cōsue. rec. feu. in prin. ⁊ dixi. s. q. mo. feu. cōsti. pōt in. c. j. de quo plene p Archi. in. c. lʒ ep̄s. de prebē. li. vj. Intelligas tn̄ q̄ vbi sola abusiua facta est ⁊ fidelitas p̄stita bn̄ est acqsitū feudū ipsi vasallo ⁊ hʒ ius in re cū dn̄s p̄cise ɔpellat ad tradēdū possessionē vacuā ipsi vasallo. vt. j. de noua fide. for. i. c. j. i fi. neqʒ posset dn̄s amplíꝰ penitere neqʒ posset liberari volēdo etiā p̄stare iteresse. vt. j. si de feu. fue. cōtro. in. c. si facta. Que aūt dr̄ia sit inter iuestiurā ⁊ institutionē no. extra de insti. c. autoritate. de quo p Jo. an. i spe. de insti. sup rubrica ad finē.

3 ¶ †No. ex hoc tex. ibi solēniter ⁊c. qḋ actꝰ solēniter dʒ fieri. s. seruatis seruādis. Erit aūt solēnitas reqsita in pposito nostro. primo qḋ sit ɔcedens habilitas psonarū tam ex pte cōcedentis seu cōferentis q̄ ex pte illiꝰ in quē cōfert seu recipientis vt pbat. j. in ti. seq. Itē qḋ inestitura sit facta corā paribꝰ saltē duobꝰ: vt hic. Itē q̄ iuret fidelitas. vt. j. i tit. seq. in fin. ⁊. j. in ti. ij. Itē ⁊ subsequēter q̄ fiat iductio in possessionē. vt. s. de cōtrouer. inuesti. in pn. Et de materia solēnitatis reqsite ad aliquē actū si omittat an valeat actus habet p doc. i. l. j. C. de in re haste fi. ⁊ p Cy. i. l. j. C. de vsufruc. ⁊ i. l. j. C. de ɔhē. emp. ⁊ p Bal. in. l. humanū. C. de legi. ⁊ in. l. vniuersa. C. de p̄ci. impera. offe. per Bar. i. l. sciēdū. ff. de v̄b. obli. p Jo. an. ⁊ p canonistas in. c. albericus. extra de testi. ⁊ in. c. cū in iure. de offi. deleg. ⁊ extra de ɔstit. q̄ in ecclesiarū. Utrū autē sufficiat adhibere solennitatem ex post facto que a principio fuit omissa dic per Bal. in. l. secunda. C. de

4 bo. pos. cōtra tabu. ⁊ in. d. l. vniuersa. ¶ †Sed vtrū scriptura[b] sit

a de solēnitate ⁊ substantia inuestiture feudalis dic quod nō. vt. j. e. §. j. ⁊. §. si v̄o. ⁊. j. qui te. sint nec. in. c. j. ⁊. s. si de inuestitura inter do. ⁊ vasal. lis oria. c. j. in princi. ⁊. c. ij. ⁊ p doct. in. c. que in ecclesiarum. extra de cōsti. ¶ Not. quod vbi deficit qualitas testiuʒ ibi inuestitura est ipso iure nulla adeo qḋ ex tali inuestitura nulla nascitur obligatio secundū Bal. ar. in. l. j. C. de suffra. ⁊ per Cy. in. l. cū quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. Et est ratio q̄ ipsa potentia remouet a lege. l. quēadmodum. C. de agri. ⁊ censi. Potest enim lex siue cōsuetudo prefigere modum ⁊ qualitatem in probando: vt. j. q te. sint neces. ad proban. no. inuest. Sicut hic ⁊ ibi videmꝰ; vt nō aliter valeat probatio noue inuestiture nisi fiat per pares curie vel per breue testatum. i. publicum instrumētum roboratum a paribus secundū veram opinionem licet mediolanēses voluerūt quod possit fieri probatio per breue testatum etiā per extraneos testes roboratum que opinio non est cōmmunis nec tenet vt ibi. ⁊ tāgitur per glo. nostram magistram in hac materia hic positam. ⁊ dicam. infra in. §. sequenti. ⁊ de hac opinione fecit mētionem iste text. dum dixit. secundum quosdam ⁊c. Que autem fuerit ratio opinionis approbate tāgitur. j. de notis feu. §. j. ⁊. §. idcirco vbi videas.

5 ¶ †No. q̄ sicut de iure cōi sufficiūt duo testes regulariter ad pbādū actum de quo queritur: vt in. d. l. vbi numerus. ff. de testi. ⁊. l. inter illam. ff. de verb. significa. ita etiam de iure cōsuetudinario: vt hic. ⁊. j. de notis feud. in. §. primo. Causaliter tamē quandoqʒ de iure requirūntur plures: vt in. l. testiuʒ. ⁊ in casibus ibi nota. C. de testi. Ita etiaʒ causaliter quādoqʒ in materia feudi reqrūtur plures vt. j. qui te. sint neces. ad proban dum feud. ingrati. ¶ Opp. cum glo. pluribus modis ⁊ fortiter quod imo inuestitura valeat etiam si sit facta coram testibꝰ extraneis nō paribus. vt probat. j. eo. in. §. si vero inuestitura. ⁊. s. de inuesti. inter do. ⁊ vasal. in capitulo. j. ver. hec etiam omnia ⁊c. ⁊. j. q test. sint neces. ad pban. no. inuesti. c. j. v̄. de veteri aūt. ⁊. j. d cōsue. rec. feu. in. §. sacramētū. cū simi. So. timore hoꝝ ɔtrariorū necnō ⁊ aliorū q possent ad hanc materiā adduci q̄ regula hic posita hʒ plures limitatiōes. Iccirco gl. nostra colligēdo magistraliter ⁊ multū copiose totā p̄sentē materiā notabiliter [...] xit. quā distictionē recita vt in ea q̄ clara est vsqʒ ad fi. Sʒ [...] vltra limitationes gl. possent adduci pbabiliter ⁊ alia argu[...] ta i cōtrariū. Quare Ja. de bel. in. §. fin. j. eo. colligendo oīa [...] possibile sibi fuit q̄ ad nostrum propositū trahi pbabiliter [...] sent sic dixit. ¶ Si queramꝰ de iuestitura laicorū fienda ⁊ [...] da est distinguenduʒ. q̄ aut querit de iuestitura tpe quo fi[...] post tp̄s quo facta est. Prīo casu dic vt i hoc prin. ⁊ in. §. j. ⁊. j. [...] test. sint neces. ad proban. no. inuest. in. c. j. ⁊. j. de cōsuetu. rec[...] §. fi. ⁊ qḋ no. hic ⁊. s. si de iue inter do. ⁊ vasal. c. j. ⁊. j. e. §. si vero [...] inuesti. ⁊. j. de notis feu. in. §. qḋ aūt. Si vero queratur de [...] uestitura post tempus quo facta est. ⁊ tūc aut est contentio [...] dominū ⁊ gastaldū vel guardianū. ⁊ dic vt. s. de feu. guar[...] c. j. de controuer. inuesti. in. §. itē si vasallus. de cōtē. inter [...] sal. de inuesti. in. §. ceterū Si aūt est cōtentio inter dn̄m [...] torem. dic vt. s. de contro. inuesti. c. j. §. similiter. ⁊ de cō[...] do. ⁊ vasal. de inue. in. §. similiter. ⁊ de feu. dato in vicē [...] c. j. ⁊ fi. Si vero contentio est inter dominū ⁊ emptorē [...] de cōten. inter do. ⁊ empto. in. c. j. Si vero est cōtentio in[...] ⁊ eū q sibi pretendit feudū camere vel caneue. dic vt i fr[...] si vero vasallus. Si aūt est contentio inter dominum ⁊ [...] cit se inuestitū de noua inuestitura. dic vt i hac gl. magna [...] adde q̄ interdū dominꝰ negat inuestituraʒ interdum aff[...] sed negat de incremento vel de qualitate feu. Prīo casu a[...] minus possidet aut vasallus. Si dominus ⁊ tūc probare [...] vasallus modo ⁊ forma hic descriptis. ⁊. s. de cōten. iter do[...] sal. de inuesti. c. j. in prin. ⁊ si de inuestitura iter do. ⁊ vasal. [...] stes sunt compellendi f̄m qḋ hic no. ⁊ pbat. j. in. §. j. ⁊. s. si de in[...] stitura inter do. ⁊ vasallum lis oria. in capitu. j. Et predicta p[...] cedūt quādo dn̄s hʒ pares alia admittuntur indistincte pares ⁊ extranei. vt. j. §. si vero inuestitura. Ubi autē vasallꝰ non pot[...] probare tunc domino possidenti datur iusiurādum. vt. s. de cō tro. inuesti. in prin. In casibꝰ tamen remittit domino iuramē[...] vt. s. de cōtro. iuesti. in. §. si vero. ⁊ de conten. inter do. ⁊ vasal. c. j. §. ceterū. Si aūt possideret vasallus: ⁊ tūc dn̄o icūbit pbatio. ⁊. j. eo. §. si vero. vbi aūt deficit i probatione. ⁊ tunc dic vt. s. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. in. c. j. in fi. ⁊. j. de cōsue. rec. feu. in. §. Si aūt vasallus prescripsit rem dic vt. j. si de feu. fue. cōtro. in. c. si qs per triginta. si vero nondū cōpleuit prescriptionē. tūc dic vt. s. de cōten. inter do. ⁊ vasal. c. j. in prin. ⁊ si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis ori. c. ij. i prin. Si vero est cōtentio de inuesti. quā dn̄s affirmat ⁊ vasallus negat: dic vt. j. si de feu. fue. cōtro. in. c. vasallus. ⁊ de lege cor. c. fi. si autem est cōtentio de incremento feu. dic vt. s. de cōtro. inuestitu. in. §. si quis. ⁊. j. de iuesti. de re. alie. fac. §. fina. ⁊. j. [...] ni. lex. c. j. §. si vasallus. ⁊. §. sequē. si autē est cōtentio de qualitate feud. ⁊ pactorum dic vt. j. in. §. penulti. ⁊ fi. si vero est cōtentio de ingratitudine vasalli: dic vt. j. q testes sint necessa. ad pbā. ingrati. in. c. j. vbi vero est contentio inter do. ⁊ agnatos vasalli dic vt. s. de contro. inuesti. in. §. cum autem. ⁊. s. de cōten. inter me ⁊ [...] de por. feud. fratris mei. ⁊ si de inuestitu. inter domi. ⁊ vasal. [...] oriatur capi. ij. ⁊. j. de gradi. §. fina. ⁊ de inuesti. in mari. facta item placet. ⁊ si de feu. fue. controuer. in cap. j. si vero est cōten[...] inter do. ⁊ filiam vasalli: dic vt. j. si de feud. fue. cōtro. in cap[...] ⁊ de contro. inter ma. ⁊ femi. c. j. si vero est cōtētio inter vasal[...] allegantes diuersos iuestitores: dic vt. j. de pace tenē. §. si [...] §. si in tres. ⁊ de lege cor. capitu. ij. si vero est contentio inter va[...] lum ⁊ alium quem constat non esse vasallum: dic vt. j. de con[...] uer. inter vasal. ⁊ alium. c. j. Et tunc habes istam materiam [...]

6 tis late explicatā. ¶ †Op. ab extra quod imo per iuesti. etiā abusiuaʒ videatur trāslata possessio vt pbatur i. l. quisquis. C. de dona. vbi ē tex. singularis qḋ dn̄s retinēdo sibi vsūfructū rei do[...] te videt tradidisse possessionē. Sic a pari videret dicendū in p[...] posito postquā dn̄s retinet i se directū dn̄ium. Solu. dicas [...] isti casus nō sūt similes qm̄ pprietas retēta ē dignior q̄ sit vsu fructꝰ. hinc est qḋ vsufructuarius nō cōstituit possessor sine [...] prehēsione vt. ff. de vsufruc. l. iij. §. dare. similiter nec i fiscum [...] fertur possessio nisi apprehensa vt. C. de bo. vacā. l. fina. ⁊ [...] socio. l. cum duobus. §. idē respondet. ⁊. C. de sacrosan. eccl[...] ter diuinum. i fi. facit quia separata est causa domini ⁊ po[...] nis vt. ff. de vsuca. pro empto. l. j. §. separata. ⁊. ff. de acquir. po[...]

7 si quis vi. §. differentia. ⁊. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ¶ [...] po. ad idem quod imo per simplicem abusiuā acquiratur po[...] sessio per. l. clauibꝰ. ff. de contrahē. emp. vbi pactū corpora[...] est per traditionem clauium itelligitur translata possessio [...] que sub clauibus custodiuntur. facit. l. qua ratione. itē si q[...] de acqui. rerū do. ⁊ de acqui. pos. l. j. §. si iusserim. Solu. isti ca[...] sunt differentes. quod patet quia sub custodia clauium cō[...] tur ille res recondite sub clauibus. ⁊ ideo traditis clauibꝰ [...] tur tradite ipse res. sed annulus baculus ensis ⁊ similia cum [...] bus fit inuestitura nihil habent commune cuʒ rebus que [...] continentur: ⁊ iō inestitura fctā nō itelligit trāslata possessio vt pbatur in. l. j. C. de dona. ff. de lega. iij. l. qui chirographum. ⁊ sentit Dy. predicta in dicto. c. j. de reg. iu. Et predicta sunt vera f̄m An. de yser. nisi talis iuestitura fieret in presentia rei feudalis. q̄ tunc per talem inuestiturā transferret possessio. d. l. si de dona. l. quedam mulier. ff. de rei vendi. ⁊ hoc operat visus ⁊ aspectus. l. quod meo. §. si venditorem. ff. de acqui. pos. Itē q̄ vident signata ⁊ consequenter tradita. ff. de peri. et commo. rei vēd. l. qḋ si neqʒ. §. j. ⁊ probant predicta in d. l. j. C. de acquir. pos. ⁊ est casus in. c. j. in prin. j. de consue. rec. feu. quinimo etiam si instrumentū inuestiture fieret i absentia rei. ⁊ in eo dicatur q̄ dn̄s dedit ⁊ tradidit q̄ poterit vasallꝰ ex his verbis ppria autoritate igredi corporalē possessionē vt. s. dixi. ⁊ tenet Ja. ardi. ⁊ vide in. d. l. predia. ff. de acqui pos. ⁊ p Inn. extra de cōsue. in. c. ex parte. ⁊ per Bal. in. l. j. ff. de reꝝ diui. in qḋ. xvij. Quot aūt modis ⁊ qualiter solo oīs acquirat possessio no. p gl. in. l. possideri in prin. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. j. C. de acquiren. pos. ⁊ no. extra de consue. in. c. ij. ¶ Quero ab extra quid si vasallus inuestitus solum abusiue de feu. amplo cōtinente plura bona sub se ingrediatur possessionem vnius solius rei. an intelligatur acquisiuisse possessionem omnium aliarum rerū eiusdē feu. an solum illius rei ⁊ videt dicēduʒ qḋ omniū rerū per. l. restituta in prin. ff. ad trebel. Itē quia totius fundi possessio transfert etiā si vnū angulareʒ fundi quis ingrediatur. l. possideri. §. qḋ autem. ff. de acq. pos. Et predicta procedere possunt de eqtate. naʒ rigor iuris videt esse i ɔtrariū. vt pbat in. l. j. §. sceuola. ff. si qs testa. liber esse iussus. ⁊ ad. l. restituta. posset rn̄deri qḋ ibi loquat de translatiōe dominij ad quā sufficit etiam sola restitutio verbalis vt ibi pʒ ⁊ i. l. facta in eodem ti. sed hic loquimur in pposito de acqrēda possessione que in facto cōsistit lʒ postq̄ est acqsita possit dici ius. l. j. in prin. ⁊. §. si vir. ff. de acqui. pos. ⁊. l. peregre. circa pn. Et ideo ad positionē vniꝰ nō sequitur positio alterius. l. nō nudis. ⁊. l. nō epistolis. C. de proba. Ad. §. qḋ aūt. potest responderi qḋ ibi non dicitur q̄ acquiratur possessio aliarū rerū que erant intra fundū ⁊ a fundo distincte. sed ceterarum partiuʒ fundi tantū que acquisite parti erant cōtinuate. ⁊ ita dixit Dyn. in dicto. c. j. Sed tenentes primā opinionē dicūt qḋ ista argumenta non habeant locum i singularibus rebus puta duobus predijs emptis vel legatis sed in vniuersalibꝰ vt in hereditate ⁊ feudo ⁊ similibus: si ego intro vnum fundum ea mente vt omnes alios habeam satis sit vt ex inde habeam possessionē omniū dicta. l. restituta. ⁊ qḋ ibi p gl. in. l. pro herede. §. j. ff. de acqui. pos. Et ita dicit dn̄s An. de yser. fuisse iudicatū per maximos iurisperitos facit. l. iij. ff. p socio. verūtamē q̄ ista questio nō est sine maxima dubitatiōe. ⁊ hʒ plura argumēta p ⁊ contra. ideo si extendere velles materiam dic vt hic plene p ip̄m. ⁊ vide in l. seia cū bonis. in pn. ff. de dona. causa mor. ⁊ in locis supra allegatis. ⁊ q̄ dixi. s. de cōtro. inuesti. in. §. cum autē. ¶ Quero quid si instrumentū inuestiture dicat cōcedo tibi cui ius dabit qualiter intelligat. vide per Bal. in. l. liberti. C. de oper. liber. vbi ipse dicit q̄ dicta verba nihil aliud significant nisi ipsam purā ⁊ merā feu. naturā q̄ ad se ius retulit pactū. facit q̄ in simili dixi Barto. in. l. gaius. ff. solu. matri. ⁊ qḋ no. in. l. qui mutua. ff. mād. ⁊. ff. de leg. iij. l. cū quis decedens. §. pr. ¶ Quero qd si instrumētū iuestiture dicat cōcedo p annua quātitate an censeat feudū. dic per Bald. in. l. liber. ff. de operis liber. ⁊ p Jo. an. in Specu. de emp. ⁊ vendi. §. j. ver. nunc formā. Et dicunt qḋ non est proprie feudū. sʒ magis est emphyteosis vel cōtractus in

a nominatꝰ[a] de p̄scriptis verbis. l. naturalis. §. at cum do. ⁊ no. p Cy. in aut. ingressi. in fi. Et ideo dicit bal. qḋ iste nō tenet p̄stare iuramētū fidelitatis. nec cense

8 tur iure feudatarij. ¶ †Quero qd si isti pares essent absentes qui sunt necessarij testes ad istā nouā iuestiturā an sunt citādi vel possit pcedi ad inuestituram ipsis absentibus. Et dicit Bal. qḋ debeant citari q̄ eorum presentia ⁊ consilium posset trahere dominuʒ in aliā sententiā ostēdēdo forte periculū qḋ est i ipsa inuestitura posse imminere. arg. ff. de arbi. l. si in tres.

b cū. l. seq. vnde ergo nisi citent[b] nō valeret iuestitura. ar. infra de consue. rec. feu. §. j. circa finem. Sed p̄dicta intelligerē vera nisi essent absentes in loco multum longinquo ⁊ remoto adeo qḋ nō poterāt adesse sine maxima difficultate. ar. in. l. pretor. §. fi. ⁊ qḋ ibi p doct. ff. de vaca. mu. Et videt equū. facit qḋ dixi in dicto. §. j. de cōsue. rec. feu. in vltimo notabili. ⁊ ibi etiam declaraui in qnestiōe quanto tpe expectabūtur isti pares. ¶ Quid aūt si citati nolent venire adhuc dicēdū q̄ valebit inuestitura sine ipsis. ar. ff. de fideicōmis. liber. l. si legauero. §. j. ¶ Quero quid si dn̄s non habet nisi vnum parem dic f̄m Bald. qḋ debet interesse simul cuʒ vno alio teste. ad minꝰ. ar. l. cū antiqtas. C. de test. facit. j. de no. feu. in. §. j. ⁊ i. §. iccirco. ⁊ qḋ dixit Jo. andre. in. c. graue. extra de p̄bēdis. ¶ Ultio ad materiā presentē vide qḋ dicam statim in. §. seq. ⁊ q̄ dixi. s. de contro. iuesti. in prin. in notabilibus ⁊ in pluribus remissionibus ibi adductis. s. qui. mo. feu. consti. po. in c. j. ⁊. s. titu. proximo. c. fi. in glos. iij. ⁊. j. eo. in. §. si vero inuestitura. ⁊. j. de no. fi. for. in fi. ⁊ plura que dixi in dicto. c. si facta. j. si de feu. fuerit controuer. ⁊ in copiosis remissionibus quas ibi in vtroqʒ iure adduxi. ⁊. j. q testes sint necessarij ad pbādū nouā iuestiturā i. c. j. ⁊ i remissiōibꝰ ibi descriptis. j. de ɔsue. rec. feu. i pn. ⁊ i remissionibꝰ ibi adductis in vtroqʒ iure. ⁊ in. §. primo. ⁊. j. de no. feu. in. §. j. ⁊ in. §. iccirco. ⁊ de capi. extraord. in. §. de ingressu curie. Et plene per Jaco. ard. i summa intit. qui. mo. feu. acqui. sub rubriciella quid sit inuestitura ⁊ in rubrica qualiter inuesti. not. feu. pbet. ⁊ in rubrica per iuestiturā acquiritur feu. cū aucto rubricellis sequētibus. ⁊ p canonistas in. c. per tuas. extra de dona. ⁊ extra de prebēdis. in. c. pro illoꝝ. cū ibi nota. ⁊ de re iudi. cum olim. ⁊ de his que fiunt a maio. par. cap. in. c. ex ore. ⁊ qḋ no. xvj. q. vij. si quis deinceps. ⁊ qḋ no. extra de ɔsue. c. ij. ⁊ per Ho. in summa in ti. de feu. §. per quos ver. restat. ¶ Jaco.

1 Testes produci possunt ad probandum tenoreʒ instrumenti ipso amisso.

2 Testis hodie si recordatus non fuerit cras recordatꝰ audietur.

3 Testes non produci post dicta ⁊ pbata. quomodo intelligatur.

4 Testis in materia feudali iurans mentionem faciet euangelij

5 Dominus vasallo iustitiam denegans feudi pprietate an priuetur.

6 Pares an possint pro domino testificari.

Si enim domino.

Adaptatur ad proxime precedentia hoc modo. quia supra proxime declarauit qd ⁊ quotuplex sit inuesti. ⁊ qualiter fiat ⁊ corā quibꝰ. Nūc vero ostēdere itēdit qualr̄ inuestitura dʒ probari p vasallū agentē cōtra dn̄m possidentē feudū petēdo possessionē dicti feudi dari sibi tanq̄ inuestito de dicto feudo dn̄s v̄o negat dictā inestiturā fuisse factā. Et in summa h̄ voluit. Si vasallꝰ agat. ex inuestitura ɔ dn̄m possidentem feud. ⁊ petat ppriā iuesti. s. possessionē eiusdē feu. sibi decerni ⁊ dn̄s neget se inuestituram fecisse dʒ fieri probatio mō ⁊ forma que in isto. §. tradit. h. d. ¶ Et premitte

c qḋ duplex est inuesti.[c] s. ppria ⁊ abusiua. vt visum est s. prime. in prin. capituli. Itē qḋ vbi vasallus hʒ abusiuā pōt cōpellere dn̄m vt tradat ppriā. vt. j. de no. fi. for. in fi. ⁊. j. si de feu. fue. cōtro. in. c. si facta. ¶ In text. ibi in possessiōe. s. rei de qua vasallꝰ asserit iuesti. abusiuā sibi factā ⁊ petit ppriā quā nōdū adeptꝰ fuerat. ⁊ sic pʒ qḋ loquit i feudo nono put ē dixi. s. in prin. capituli. Ibi inuesti. s. abusiua q̄ obligat ip̄m dn̄m inuestitorē ad faciēdā ppriā: vt. s. dixi. Ibi illius domū aliqū appellat pares curie vel curtis: vt statim patebit. ⁊ idē opʒ q autē sint isti pares pbat. s. si de inuesti inter do. ⁊ vasal. i. c. j. in prin. ⁊ ibi dixi. Ibi ɔfirmatū. i. roboratū eo q̄ dicti pares sunt iscripti in dicto instr̄o p testibꝰ. quo casu tale instr̄m probat. vt. j. q testes sint neces. ad pbā. no. iuesti. i. c. j. Ibi qui probare desiderat. s. vasallus. Ibi actor. i. vasallus qui agebat. vt. s. dixi. Ibi ⁊ ille. s. vasallus. Ibi qescat. i. sinat dn̄m pacifice possidere ⁊ ip̄m amplius molestare. ibi deficientibus. i. non existētibus. q̄ vasallus nō habet aliquos. Uel dic nō existētibus. i. nō ad plenū deponētibus. ⁊ itelligas qḋ aliqd sit qḋ moneat iudicē ad ita

d deferendū cum actore nihil probāte[d] reus deberet absolui per ea q̄ tradunt in. §. sacramētū. j. de cōsue. rec. feu. Nec obstat. §. fi. in eodē tit. ⁊ sentit And. de yser. ¶ No. ex tex. ibi per publicū istr̄m ⁊c. qḋ illa v̄ba que frequēter reperiunt in isto libro vcʒ qḋ fiat pbatio p

---

a ¶ Utrū scriptura. adde in quibus casibꝰ d necessitate reqrit scriptura. vide gl. i v̄bo in scriptis. i. c. j. de censibus. lib. vj. spe. ti. de istru. edi. i §. restat. v̄. sed et alij. Abb. in. c. ex pte. in. j. not. de cōces. preben. Jo. de imol. i. c. cū in iure. de offi. deleg. Bal. in l. gesta. C. de re iudi.

a ¶ Cōtractꝰ innoiatus. Adde an sit locꝰ prie vide glo. in. l. si cū funduʒ. ff. de pae. ⁊ ibi gl. cōcludit q̄ sic. Fallit fauore dotis vt in. l. si ergo. in §. j. ff. de iu. do. Bart. i. l. ij. l. §. si pecuniā. in fi. ff. de dona. Bal. i l. sicut. ad fin. C. de actio. ⁊ obli. Bal. i. l. mādatuʒ. in. iij. col. C. mā. Bal. in. l. si cū socero. in vl. co. C. de iure do. Bal. in. c. j. ad fi. q succes. tene. in psi. feud. ⁊ an ɔtus inoiatꝰ hʒ vim mādati vide p Bal. i. c. ex pte decani. de rescri. ⁊ quot sunt cōtractꝰ inoiati vide p ange. i. l. naturalis. ff. de prescrip. verbis.

b ¶ Nisi citētur. Addean citandus sit si eēt res notoria. vid gl. l. c. ad nostrā. el. iij. de iureiurā. Bal. in. c. bone memorie. el. j. de elec. philip. frā. in. c. j. de restit. spo. lib. vj.

c ¶ Duplex est inuestitura. Adde Bal. in. c. ceterū. i. v. col. v̄si. ⁊ est duplex iuestitura. de iudi. extra ⁊ in quo differt. ab institutiōe. vide glo. in. c. autoritate de insti. ⁊ p Jo. an. i addi. Specu. eo. tit. super rubri.

d ¶ Actore nō pbāte. Adde. l. q accusare. C. de edē. l. actor. C. de pba. glo. j. in. c. mulieri. de iure iur. fallit hec regula in. xv. casibus de qbꝰ enumerat Host. in summa in ti. vt ecc. bn̄fi. in vlti. col. ver. dat. hec ⁊ alia regula.

breue testatuz ⁊c.vt habuisti.s.proxime.⁊.j.qui testes
sint neces.ad ꝓbā.no.inuesti.⁊ in pluribus alijs locis
debent intelligi.i.per publicū instrz.vt hic.de quo la
1 te dixi.s.de ꝯtrouer.inuesti.in prin.¶†Not.ex text.ibi
a amissum ⁊c.qđ licet istrm sit amissuz[a] tñ testes q inter
fuerūt instrumēto pñt produci ad probādum tenorē
instrumenti.de quo plene no.ꝑ gl.⁊ doc.in.l.sicut.C.
de fide instru.⁊ in aut.si qs in aliquo.C.de edendo.per
Cy.¶No.ex tex.ibi se nō interfuisse ⁊c.Casum singu-
larem ſm Bal.i hoc vcz quādo testis extra iudiciū di
cat se nō interfuisse tñ in iudicio pōt cogi ad deponē
dū veritatē ꝑ iuramentū.⁊ stabit depositioni sue.de
quo per Bar.in.l.eos.ff.de falsis.⁊ de hoc late dixi.s.
si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.in.c.j.in notabili-
bus positis sup ꝑte sexta.⁊ ibi videt text.similis huic
2 lz Bal.istū alleget ꝑ singulari.¶†No.ex tex.ibi non
reminisci ⁊c.ꝙ q non recordatur modo poterit recor
dari cras.Et ꝑ hoc posset excusari testis q i vna causa
dixit se nō recordari ⁊ postea super facto examinatus
deposuit.qđ tene mēti.Et aliquādo ꝯsult⁹ ita respō
di.facit qđ dixit Bal.in.l.nullū.C.de testibus.⁊ in.l.
gesta.de re indi.⁊ qđ dixi.j.de notis feu.in.§.notādnz.
3 ¶†No.ex tex.ibi alios pares ꝓducat ⁊c.ꝙ illđ qđ so-
b let dici qđ post didicita testificata[b] nō possūt testes ꝓ
duci in aut.de testi.in.§.qr vero habet locū vbi testis
deposuit aliquid sup facto pricipali affirmādo vł ne-
gando.secus si dixerit se ignorare negociū principale.
qr tūc lz pars didicerit testificata nihilominus pōt te
stes ꝓducere.vt hic qđ est valde notandū.⁊ tenet.Jac.
de bel.Ray.⁊ Nico.de neapo.⁊ erit pulchra limitatio
ad ea que tradunt in.c.fraternitatis.extra de testib⁹
⁊ ad cle.testibus.de testib⁹.⁊ ad materiā.l.per hāc.C.
de tempo.appel.⁊ in.d.§.qr vero.Sed dñs Bald.non
assentit huic limitationi de iure canonico ꝑ dictā cle-
mētinā.qr extat ratio timoris subornatiōis.Ego aūt
puto ꝙ etiā de iure canonico possit hoc sustētari.pri
mo qr vr̄ equū ne ꝓbationū materie angustent.l.qm̄
C.de here.Itē ꝑ tex.i dicta cle.⁊ qđ ibi not.vbi pz qđ
etiā in quibusdā alijs caab⁹ possunt recipi testes nō
obstāte dicta rōne.vt si prīo testes nō fuerunt rite exa
minati.Item si processus nō fuit iuridice publicat⁹
itē vbi testes dolose ⁊ fraudulēter fuissent examinati
possēt ꝓduci post didicita testificata.vt hic dixit idez
Bal.Et est rō qr dolus verus male examinat⁹ prepō-
derat dolo ꝑsumpto subornationis:prout dicit Cy.⁊
Ray.in.l.veluti.ff.de edendo.item in alio casu.s.in ꝓ
cessu ⁊ cā heresis qm̄ procedit per inquisitionē:vt te-
net Archi.in.c.ꝑ hoc.de here.li.vj.Et circa ꝑdicta vi-
de qđ dixi.s.de ꝯtro.inuesti.in.§.itē si vasallus.in no
tabilibus.⁊ qđ dixit Bal.in.d.l.per hāc.⁊ in aut.at q
semel.C.de proba.⁊ per Bar.in.l.q per salutē.ff.de iu-
4 reiurā.facit qđ no.glo.in.c.cum cām.de testi.¶†Not.
ſm Bal.ex tex.ibi sacrosanctis scripturis ⁊c.ꝙ in cau
sa feudali testis dz in iuramento suo expssam facere
mentionem qualiter iurat ad sancta dei euāgelia cor
c poraliter tactis sacrosanctis scripturis[c] ad qđ facit
infra quali.vasal.iura.dz fideli.in.c.j.qđ intelligo ve-
rum vbi sic dictat consuetudo.Naz circa formā iura-
mentoꝝ est attēdenda ꝯsuetudo.vt no.glo.ij.j.de pa-
ce iura.fir.in.§.itē sacramentū.qm̄ de iure ꝯmuni va-
leret iuramentū sup quolibet libro ꝑstitū.imo ⁊ sup
d ligno[d] ⁊ lapide.qr ad cor iurātis respicit de⁹.vt ibi di-
xit no.glo.facit qđ no.gl.i cle.j.de here.⁊.vide ad pre-
dicta qđ dixi i.d.§.item sacramēta.i.j.q.⁊.i.d.c.j.j.qua
li.iura.de vas.i tex.De formis aūt iuramētoꝝ ⁊ qualr
olim iurabat ⁊ hodie no.gl.in.c.⁊ si xp̄s.de iureiurā.
ad fi.sz q si reperiat scriptū i istrumēto ꝙ talis iura-
uit an ꝑsumat solēnitatē debitā itercessisse dic ꝙ sic.l.
theopōpus.ff.de do.ꝑlega.facit ꝙ solet tradi i.l.gesta.
de re iudi.⁊ de fideius.tutoꝝ.in.l.cū ostēdimus.in.§.fi.
⁊ in.l.sciēdū.de ver.ob.¶Op.cum glos.j.in eo quod
hic dicit ꝙ dñs cōpellit iurare testes de domo sua etiā
ꝯtra se ad instantiā vasalli litigantis cū dño.Sz ꝯtra
de.l.nimis graue.C.de testib⁹.vbi disponit cōtrariū.
Solu.hoc ideo cōtingit i casu nostro:qr dñs hz iuris
dictionē i eos.⁊ ideo ad ei⁹ officiū spectat eos cōpelle
re ad iurādū vt veritas elucescat ⁊ allegat in lonbar-
da.de offi.iudi.l.vt iudex.⁊ ꝑ hoc est expedita vsqꝫ ad
ver.que autē ⁊c.Et nota ex ista gl.ſm Bal.cōiuncto
isto tex.ꝙ ꝑpter iurisdictionē ꝙ habet dñs in testem
cōpellit testē ad deponendū veritaem.vt in hac glo.
Sed Jaco.de bel.intelligit istud quādo testes ꝑdicti
ab alio producūtur cōtra ipz dñz.quo casu cogit ipse
dñs facere eos iurare cōtra se.ar.ff.de offi.ꝑsi.l.senatus
cōsultū.sed an ipse dñs cogat ꝓducere eos ⁊ proba-
re cōtra se dicit qđ isto casu nō cogitur.vt i.d.l.nimis.
C.de testi.⁊ intelligas istam glo.verum dicere in casu
istius compulsionis testium.Non autem extendas vt
dñs habeat iurisdictionē ad cognoscendū i causa ꝑn
cipali vertente inter ipm ⁊ vasalluz.qm̄ in ipsa causa
pares sunt iudices cōpetentes ⁊ iurisdictionē habēt.
vt.j.de probi.feud.alie.per fed.in.§.penul.Et inquan
tum dñs nollet eos compellere tūc vasallus posset ha
bere recursuz ad superiorē vt eos testes compellat.ar.
eorum que ibi no.⁊.s.i prin.huius capituli circa me-
dium gl.⁊ probat.s.si de inuestit.inter do.⁊ vasal.c.j.
post princ.⁊ de hoc latius.j.in glo.fi.vbi gl.hāc qōnez
disputat.¶Op.cū dicta gl.in eo qđ hic disponit.vt si
vasallus agat ex noua inuesti.ꝯtra dñm possidentē et
deficiat in ꝓbatiōe qđ cā dz decidi iuramēto dñi.sed
ꝯtra de.§.ij.s.de ꝯtro.inuesti.vbi dr qđ debet remitti
tale sacramētū dño.So.ibi iđ qr vasallus recognosce
bat aliđ feudū ab eodē dño pacifice ⁊ qete.hic aūt nul
lū aliđ recognoscebat.ꝓut dictū est i ꝑn.hui⁹ ti.in gl.
magna.in v.qđ qdē ⁊c.Et ꝑ hoc est expedita ista glo.
vsqꝫ ad ver.sz forte ⁊c.que bene loquitur.Et assigna
rōnem diuersitatis prout ibi dixi in primo notabili.
Et intelligas qđ aliqd sit qđ moueat iudicē ad ita de
ferendū vt dixi super tex.¶Op.cum predicta glo.qđ
imo vasallus possit probare inuesti.per instrumentū
publicū corroboratum etiam testib⁹ extraneis nō pa
ribus.vt.j.qui test.sint nec.ad probā.not.inuesti.in fi.
cuius ꝯtrium hic legitur.Solu.iste tex.loquitur de in
uestitu.feu.no.i quo dñs adhuc erat i possessiōe.Ibi
vero loquitur in iuesti.feu.antiqui i quo vasall⁹ erat
i possessione vt ibi dicit.vbi hoc satis aperte declara-
tur.Et nunc est expedita ista gl.vsqꝫ ad finē.¶Opp.
cum glo.fi.de ꝑma parte huius.§.ad vltimā quoniaz
i prima parte dicitur qđ inuesti.no.nō probatur nisi
ꝑ pares.hic autē dicit quod probat etiā ꝑ extraneos.
Solu.illa est regula que ponit i prin.que fallit hic in
fine in odium ipsius dñi:eo qr dñs nō vult cōpellere
pares ad iuradū.vnde ex hoc patitur istam penaz.vt
contra ipm etiam ꝑ extraneos fiat probatio.Et si ta-
les extranei nolent iurare seu deponere.tūc debēt con
pelli per superiorem iudicem ordinariū vt.s.si de iue-
sti.inter do.⁊ vasal.c.j.Et hoc voluit tota ista.gl.vsqꝫ
ad ver.sed quero ⁊c.que bene loquitur.¶Quero cuz
dicta glo.quid si vasallus nō habet nisi solum pares
ad probandū inuesti.no.qui nolūt deponere ⁊ dñs ēt
nō vult eos cōpellere quid tunc erit fiendū:⁊ respon-
det gl.qđ ad instātiā ipsius vasalli poterūt compelli
per iudices superiores ſm qđ etiam dicit de testib⁹ ex
traneis:vt in.d.c.j.si de iuesti.inter do.⁊ vas.lis oria.
¶Nec obstat iste tex.qui disponit quod vasallus de-
bet probare per extraneos:qr hoc est inductū fauore
ipsi⁹ vasalli vcz qđ vbi ipsi pares nolūt iurare qđ tūc
possit vasallus ꝓbare per extraneos si hz sz si nō habe
ret tūc etiā dicendū qđ ipsi pares debeāt cōpelli vt.s.
dictū est:qr nō dz retorqueri in lesione ei⁹ vasalli.l.qđ
fauore.de legib⁹ qđ fieret si ipsi pares nō possent ꝯpel
li.Et ꝑdicta probant per talē similitudinē.qm̄ tutor
nō pōt hēditatē pupillo delatā acqrere ipsi pupillo
sine ipsi⁹ pupilli volūtate vel actu.l.potuit.C.de iure
delibe.Qđ intelligēdū est fauore ipsi⁹ pupilli qñ po-
test loq.Nā si nō posset adhuc loqui vt qr est infans
vł furiosus nō debemus expectare suā voluntatē quā
nō hz alias dictus fauor redundaret in ei⁹ dānum ⁊
perniciē qđ esse non dz.l.pe.C.ad trebel.Sic a pari di
cendū est in ꝓposito qr iste fauor induct⁹ i fauorē va-
salli nō dz retorqueri in eius lesionem.Et hoc voluit
ista glo.vsqꝫ iuxta finē sui ad v.sed ⁊ dici q bñ loqui-
tur.⁊ hanc suam ꝯclusionē firmaui.s.i prima oppo-
sitione.¶De materia aūt vtrū ꝙ fauore alicuius in
ductū est possit retorqueri in eius lesionē.dic plene ꝑ
Dy.i.c.qđ ob grām.de re.iu.li.vj.ponit plura similia
q ad corroborationē gl.nostre possent adduci vbi vi-
5 deas ⁊ ꝑ doct.i.d.l.qđ fauore.¶†Quero subseqūter
cū dicta gl.an dñs dēat priuari ꝓprietate feudi ex eo
qđ denegauit facere iustitiam vasallo nolēdo compel
lere pares ad iurandū.Et rñdet gl.qđ sic per ea q no.
j.q fuit prima cā bñfi.amit.in.§.itē quod dño.lz ista
glo.aliter allegauerit ⁊ nō bñ q ꝑ hoc ē expedita vsqꝫ
ad finem.¶Ex qua glo.no.quod vasallus habet du-
plex remedium

a ¶Licet instrm sit amissum.adde glo.in verbo cōpellendos in cle.j.§.ceterū de vsur.gl.in.c.nobilissim⁹.xcvij.dist.Spec.ti.de legi.in.§.supest.v.sz qd si lr̄e de legationis.archi.in.c.ij.liiij.di.Bart.in.l.si quis ex argētarijs in.§.pe.ff.de edē.Bart.in l.ij.in.§.diu⁹.in fi.ff.de iure fisci bald.in.l.qm̄.C.de here.Ang.i aut.de tabellio.

b ¶Post didicita testificata.adde ca.series.ca.fraternitatis.⁊ vtrobiqꝫ ꝑ doc.de testi.⁊ ꝑ doc.in.c.iurauit.de proba.

c ¶Tactis sacrosanctis scripturis.adde glo.in vbo tactis i cle.vni.de iureiur.gl.i.c.j.in.§.itez sacramenta.de pa.iura.fir.docto.in.c.fi.de iura.cal.doc.in.c.ego.N.de iureiuran.doc.in.c.quoties cordis oculus.j.q.vij.

d ¶Iure… ligno… ti.d… §.j.f… in.c… el.ij… de ap… fratern… frigi.Ja… tu.in.c… do.xxv… Pau.de… testiū.in… de testi.

plex remediū qñ denegat sibi iustitiā in nō compellēdo pares
ad iurandum.Primum remedium est de quo.s.dixi:vt vasall⁹
adeat superiorē q eos cōpellat.Secundū est qđ vasallus petat
dñm cōdēnari ⁊ priuari ꝓprietate:vt in hac gl.⁊ ꝓbatur in.c.
j.j.quali.do.proprie.priue.⁊ in electione ipsius vasal.per dictā
regulā qđ fauore:⁊ hoc tenet And.de iser.sed dñs Bal.repro-
bat istā glo.dicens ꝙ in casu proposito nō debet dominus per
hoc priuari proprietate:⁊ rationem assignat:qr nōdum cōsta-
bat de feudo qr erat in litigio.ar.ff.de testa.mi.l.dinus.qnimo
dicit ipse plus qđ etiā si constaret de feudo per probationes qđ
adhuc dubitaret an per istam solam negligētiam deberet pri-
uari proprietate.qr vasallo nō adiudicaretur feu.sed ꝓprietas
qđ videtur esse cōtra mentem huius litere.Ego autē circa istā
questionē eligerem mediā viam videlicet qr relinquerez hoc in
arbitrio debentis iudicare ꝑ tex.in.§.sed qr in dicto titu.q fuit
prima causa.Et est ratio:qr iste casus nō reperitur expresse de-
nominatus inter causas ex quib.feu.amit.per vasallum si dis-
currant omnes tituli ⁊ tex.loquentes de ista materia nisi solū
ꝙ in dicto.§.itē qui dño dicit ꝙ vbi vasallus denegat dño suo
facere iustitiam ꝙ feudū perdit.Sed aduertendum qr non oīs
cōtumacia vasalli in denegando iustitiam domino habet ipm
priuare feu.vt.j.de mili.vasal.qui contu.est in.c.j.Ita quoqꝫ di-
cendum est contra qđ nō omnis contumacia domini in dene-
gando iustitiam vasal.priuet dominum proprietate:quoniam
dominus etiam vasal.in istis priuationibus a pari procedūt ⁊
regulantur videlicet quod ex eo facto tantū dominus priuetur
ꝓprietate ex quo facto vasal.fuisset priuandus feu.suo vt predi
cta ꝓbantur in.c.domino cōmittente.j.si de feu.fue.controuer.
⁊.j.de for.fideli.in fi.Et hec opi.videtur esse fundata in equita-
te dicti.§.sed qr.vnde nō putarem istam glo.ita indistincte esse
reprobandā:prout facit Bal.presertim cum non reperiam eā
ab aliquo alio doctore reprobatā.¶Ex quibus cōcludo quod
dominus ex denegatione iustitie priuat proprietate feu.si in eo
dem casu vasallus denegādo iustitiā domino fuisset priuand⁹
suo feudo.Et hec cōclusio firmatur per gl.in.d.§.item qui do-
mino.Et inuestigādo predicta iudex multū debet esse diligēs
⁊ discretus ⁊ cum equitate ꝓcedere vt in dicto.§.sed quia.Et ꝑ
dicta intelligas in domino laico.quid autem in domino cleri-
co ⁊ ecclesia:dic vt infra de capitulis corradi.in paragrapho fi.
⁊ ꝑ Dy.in.c.delictum ꝑsone.de regu.iur.lib.vj.facit qđ dicunt
6 doc.in.l.meminerint.C.vñ vi.¶†Opp.ab extra qđ imo isti pa-
a res nō possint esse testes ꝓ domino.tū qr sunt eius amici[a].l.iij.
ff.de testi.tū qr dñs potest eis imperare.vt in.c.lz si de feu.fue.cō
trouer.ergo nō sunt idonei testes.l.idonei.ff.de testi.So.dic qđ
iō admittunt ꝑpter sacramētū fidelitatis qđ cōtinet honesta-
tē.vt.j.de forma fide.c.j.in prin.sz cōtra honestatē esset si dñs ex
hoc locupletaret cū aliena iactura.l.nā natura.ff.de cōdi.inde.
Nec hz obstare qđ sunt amici.qr nihilominus eis credi pōt.l.sciē
dū.ff.de vsu.Nec ob.ꝙ impare pōt qr loquit de vniuersali impe
rio.ar.l.in tm̄.in.§.vniuersitatis.ff.de rerū diui.Itē qr vicissim
sunt obligati dñs ⁊ vasal.d.c.j.in fi.j.de forma fideli.ideo nulla
suspitio pōt cogitari pp paritatē ar.ff.de ritu nup.l.nō solū.§.j.
Dicit tñ And.de iser.s.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.in.c.j.qđ pos
set tñ tāta esse inimicitia ⁊ familiaritas ꝯcta cū dño vt ex affe-
ctiōe quā habet ad dñm ꝯcta sit inter eos nō leuis dilectio ꝓut
ff.de ver.signi.l.late.§.amicos.qđ tunc repelleret pro dño nō qr
vasal.sed ꝑpter dictā excessiuā amicitiā ⁊ familiaritatē ꝑ dictā
l.iij.ff.de testibus.Alias si vasal.esset ita ꝓbate opinionis ⁊ vite
vt nō sit verisimile deierare ꝓ dño qđ presumit nisi cōtra.ꝓbet.
l.nō ois.§.a barbaris.ff.de re mili.nō esset repellēdus.qr plus ꝑ
sumit diligere suā salutē quā vtilitatē dñi.vt.s.q.mo.feu.amit.
in prin.⁊.C.ad.l.iul.repe.in.l.fi.facit qđ no.de familiari.in.c.lite
ris.extra de testibus.lxxij.q.j.in summa.⁊ in.c.j.⁊ ad predicta vi
de qđ dixi in dicto.c.j.s.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.in notabi-
libus sup quarta parte positis.¶Vltimo ad materiā ꝑsentez
videas.s.de ꝯtrouer.iuesti.in prin.qđ plene dixi in.d.c.j.s.si de
inuesti.inter do.⁊ vasal.lis oria.vbi est similis tex.⁊ in remissiōi
bus ibi adductis ⁊ qđ.dixi.s.eo.in prin.⁊ copiosis remissioni-
bus.quas ibi vtroqꝫ iure descripsi:⁊ infra de notis feu.in.§.no
tandum.

¶Jaco.Alua.

1 ¶Corporalia possidentur incorporalia nequaqꝫ.
2 Possessio que presumptionem inducat vt stetur sacramento possidentis.
3 Consuetudinis rectitudo cadit in feudo camere vel caneue.
4 Sacramentum presumptioni possessionis adiectum solennitatis supplet defectum.

Si vero vasallus.

Supra in.§.precedēti vasallus tāquam inuestitus age-
bat contra dominū possidentem seu petendo possessionem di-
cti feudi sibi dari.Nunc vero in isto.§.vasallus tāqꝫ inuestitus
erat in possessiōe feudi seu iuris feudalis ⁊ dñs negabat esse feu.
vnde qr dubitabat qualiter talis causa dz terminari declaratur
in isto.§.qui i summa hoc vult.Casus.vbi vasal.est in vera posses-
sione feudi vel in quasi possessione iuris feudalis ⁊ vertatur con
trouer.de inuesti.statur sacramento ipsius vasal.possidētis vt iu
b ret:vel referat.hoc dicit.¶Premitte primo quid sit feu.[b] quod
de camera vel de caneua recipitur:vt dixi.s.titulo proximo.in.c.
1 finali.†Itez scias quod corporalia vere ⁊ ꝓprie possidētur:sicut
est fundus domus ⁊ similia que palpantur ⁊ tanguntur.Incor
poralia vero non proprie possidentur.sed quasi intelligunt pos
sideri.sicut est actio seu ius alicuius seruitutis:vł alicuius reddi
tus:vel vsusfruct⁹:vel alterius similis obligationis que neqꝫ pal
pari:neqꝫ tangi potest.vt.l.iij.i princip.cum ibi not.ff.de acquir.
posses.l.seruus.§.incorporales.ff.de acqui.pos.re.do.Et predicta
no.per glo.in.l.seruitutes prediorum rusticorū.ff.de seruitutib⁹
⁊ probatur instit.de rebus cor.⁊ incor ¶In text.ibi possideat
scilicet proprie ⁊ vere vt qr possidet rem feudalem que vere possi
detur.sicut est fundus domus ⁊ similia.⁊ hoc etiā voluit glossel
la hic posita.Et intelligas qđ stetit tanquam vasallus in posses
sione ad minus per annum domino sciente patiēte ⁊ ab eo tanqꝫ
vasallo seruitia recipiēte vt.s.titu.iij.c.ij.in fine.⁊.j.de consuetu-
dine rec.feu.post princip.Ibi seu caneue quod quādo sit expone
vt in dicto.c.fi.s.titu.proximo.Ibi quietis id est pacificis.⁊ facit
C.de apo.publi.l.penul.lib.x.Ibi quasi possideat exemplifica ꝙ
omni anno debeat habere decem ex redditib⁹ camere vel caneue
⁊ ista decē recipit tanquā vasallus vel trib⁹ vicibus quiete ⁊ pa-
cifice domino sciente ⁊ cōtradicēte.vnde intelligitur esse in qua-
si possessione ipsius iuris feudalis percipiēdi in futurum dicta
decem ex camera vel caneua.Ibi probatione hoc est qr ipse vasal
lus existens in possessione vel quasi vt supra dictum est nō habet
necesse probare aliter expresse de ipsa inuesti.Ibi possidēti idest
ipsi vasallo existenti in possessione vel quasi.Ibi rectum feuduz
idest omni iure vallatū.Et dicit hoc ad differētiam feudi abusi-
ui vt dixi.j.de consuetu.rec.feu.super rubrica ⁊ statim dictā.⁊ de
2 hoc etiam dixi.s.quibus modis feud.consti.po.in.c.j.¶†Nota
ex isto tex.quod sicut possessio feudalis propria ⁊ vera cōtinuata
per annum domino sciente ⁊ patiēte ⁊ seruitia recipiēte ab ipso
possidente tanquam vasallo inducit presumptionē vt stet sacra
mento ipsius possidentis:vt hic in prin.⁊.s.si de inuesti.iter do.
⁊ vasal.c.ij.in fine.⁊.j.de fide.⁊ infra de consue.rec.feu.post prin-
cip.Ita quoqꝫ possessio feudalis iurium incorporalium proba-
ta per duos vel tres actus in percipiendo ⁊ in solutione iure feu
di consistentes:vt hic post princip.quod est nota.dignum.⁊ sen-
tit Jacob.de bel.facit.l.j.que singularis est secundum Bar.C.de
fideicommis.quid autem in iuribus decimalibus.dic vt no.per
gl.⁊ docto.in.l.cum de in rem verso.ff.de vsu.quid in alimētis ⁊
vltimis voluntatibus.dic vt in.d.l.j.C.de fideicommis.quid in
seruitutibus dic vt in.l.j.in fi.ff.de aqua plu.arcen.quid in iuris
dictionibus ⁊ iure eligendi dic vt no.xviij.q.ij.seruitiū.⁊ in.c.cū
ecclesia.extra de causa pos.⁊ proprie.⁊ extra de elec.c.querelam.⁊
circa predicta vide plene per Dy.in.c.ij.de regu.iur.lib.vj.ꝑ doc
nostros ⁊ Bal.in.l.si certis annis.C.de pac.⁊ in.l.j.ff.de re.diui.
⁊ in.d.l.j.C.de fideicommis.per cano.in.c.fi.extra de consue.⁊ in
dicto.c.cum ecclesia.⁊ extra de constitutio.in.c.cum accessissent.
¶No.ꝙ ex duplici vel ex triplici prestatione presumitur mera li
beralitas:⁊ est ratio qr ipsa prestatio cum diuturnitate tēporis
transcursi facit presumi pro vasallo:vt solennitas debita preces-
serit:vt probatur in.l.qui aliena.versi sed si non adierit.ff.de ac-
c qui.here.Item quia due vices faciunt consuetu.[c] vt not.gl.in.l.
iij.C.de episcopa.audiē.facit qđ dixi supra qui feudum da.pos.
3 in principio super glossam tertiam.¶†Not.quod etiam in feu.
camere vel caneue cadit rectitudo cōsuetudinis feu.sicut in alijs
feudis scilicet quando est vallatum omni solennitate ⁊ per ade-
ptionem possessionis recto modo factam cum voluntate ⁊ licen
tia domini.quo casu potest appellari rectum feudum.vt hic.qđ
intelligas ad differentiam abusiui quando non esset subsecuta
corporalis quasi possessio vt hic.non tamē per hoc intelligas qđ
tale feudum transmittatur ad heredē in dubio.vt late dixi su-
pra titulo proximo dicto.c.finali.in secundo notabili.Aduerte
tamen quod ⁊ alio modo potest censeri ⁊ appellari feu.rec.scili-
cet simplex ⁊ purum ⁊ non suppositum alicui qualitati vel cōdi
tioni seruitiorum.ad differentiam feudi non puri sed cōditio-
nati ad aliquod seruitium vt patet infra codē.§.penul.⁊ fi.⁊ isto
casu tale feudum appellatur conditionatum.de quo plene ꝑ gl.
infra de capi.qui cur.vend.in.c.fi.⁊ dixi supra in preambulis in
diuisione feu.¶Oppo.cum glo.ij.quod imo ex diuturna presta
tione seu receptione nō acquiratur ius in futurum:vt probatur
in.l.si certis annis.C.de pac.Solutio.licet glossa nō soluat dicas
qđ ibi fuit facta prestatio ex titulo penitus imperfecto.hic autez
ex perfecto qui presumitur precessisse postquam ipse vasallus tā
quā inuestitus est in possessione ipsius feudi per binā vel trinā
receptionē cū licentia ⁊ voluntate dñi ⁊ mediāte sacramēto suo

a ¶Qr sunt eius amici.Adde an amicus repellit a testimonio in cā amici vid gl.i §.cogitandū.in aut.de mona.gl.i.c.quot de testi.bal.i.l.data op.C.q ac.ñ pos.spe cu.ti.de teste.i.§.j.in ꝑn.Alex.de imol.cōs.lxxviij.inci.in cā ⁊ lite vertēte iter bartholomeū in.ij.col.in.j.volu.

b ¶Quid sit feudū.adde doc.in rub.de feu.car.zab.in.c.j.eo.tit.host.i sum.e.ti.i §.j.⁊ qualiter distinguit feudū.vide ꝑ Hosti.in sum.ti.d feu.in §.qualiter distinguitur feuduz.

c ¶Due vices faciunt ꝯsuetudinē.adde pau.de castr.in.l.nemo.C.eodem.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕ

vt statim subiũxit glossella sequẽs. prout in simili videmus idẽ statui fauore alimentorũ ⁊ vltime voluntatis in. d. l. j. C. de fidei cõmissis. Non intelligas tamen quod iste vasallus per ipsas prestationes intelligatur possidere. quia vere non possidet sꝫ quasi cũ non interueniat vera traditio ipsius iuris feudalis sꝫ quasi vt. ff. de actio. empti. l. ratio. §. si inter. Iste enim annue prestationes eqparantur vsufructui. l. si quis ita. ff. de vsufruc. ⁊ l. singulos. ff. de annuis leg. in qb⁹ nõ est vera possessio sed quasi. l. sequitur. §. si viã. ff. de vsuca. Et hoc voluit in effectu tota ista gl. vsqꝫ ad fi. q̃

6 bene loquitur cũ gl. sequenti. ¶ † Ex quibus not. qd̃ sacramẽtũ cũ p̃sumptione possessionis vel quasi supplet defectum solẽnitatis ⁊ tituli inuestiture p̃cedentis que plene nõ apparebit. vt statim patebit. j. in. §. sequẽti. ⁊ dixi. s. de conten. inter do. ⁊ vasal. de inuesti. in scd̃o notabili. Oportet enĩ qd̃ alique vehementes

a presumptiones[a] moueant animũ iudicis ad ita opinãdũ ꝙ sit feu. ⁊ ad deferẽdũ iuramẽtũ possidẽti vel quasi possidenti ꝓ supplẽdo defectũ ꝓbatiõis ipsi⁹ inuesti. que nõ plene ꝓbatur. vnde posset etiã ipse iudex nõ deferre sacramẽtũ ipsi possidẽti si sibi nõ videtur ex p̃sumptiõib⁹ adductis. sed posset deferre dño nõ possidẽti si ꝓ dño sunt alique p̃sumptiones adducte qd̃ nõ sit fend. non obstãte ipsa possessiõe vel quasi ipsi⁹ vasalli cũ supradictis binis vel trinis receptiõib⁹. ⁊ hoc est ꝙ voluit dicere ista gl. fi. hic posita dñ allegauit. §. sacramentũ. j. de ꝯsue. rec. feu. ⁊ de hoc ibi late dixi. Et circa p̃dicta vide ꝙ dixi. s. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. c. fi. sup tex. in fi. ⁊ id̃ intelligebat Iac. de bel. istũ. §. vel qd̃ esset speciale in feu. lex antẽ si certis annis poneret regulã vel qd̃ hic cõstabit inuestiturã abusiuã p̃cessisse vel qd̃ hic ꝯstabat solutionẽ istã binã vel trinã de camera vel canena eẽ factã noie feu. Et hec melior cũ satis sufficiẽs sit ad sacramẽtũ deferẽdũ cõcurrentib⁹ aliis superiorib⁹. qꝛ feu. cõstituitur mera liberalitate concedentis. vt. s. de feu. da. i vicẽ legis cõ. in. c. j. ¶ Op. ab extra qd̃ imo absqꝫ iuramento debeat vasallus spoliatus obtinere. l. si quis. §. sꝫ hoc C. de p̃scrip. xxx. annorũ. So. dixit Bal. in. §. sacramẽtuꝫ. s. allegato ad finẽ. qd̃ ibi loquitur in vͦa spoliatiõe hic in ficta. ar. ff. de vsucap. l. sequitur. §. si viã. ¶ Quero ab extra an huic vasallo spoliato de his solitis p̃statiõib⁹ possit subueniri interdũ ꝑ possessoriuꝫ dic ꝙ sic. ar. in. l. iij. i. §. vñ vi. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ tꝫ Nic. de neapo. de qua mã plene ꝑ Frãc. zaba. i. c. ceterũ. ex de iudi. q. vij. ¶ Quero an ꝓcedat iste libell⁹ peto a te qꝛ ꝯsueuisti facere dic ꝙ sic. vt tꝫ Inn. i. c. dilect⁹. extra de offic. ord. ⁊ extra de vͦb. sig. in. c. abbate. ¶ Quero pone aliqs soluit ecclesie censum ꝓ quadam re tanꝙ emphiteota an sufficiat bina vel trina solutio. an requiratur decẽnium ad ꝓbandũ ius emphiteoticum qꝛ forte ecclesia negat emphiteotam. ⁊ dicit Bal. in. l. j. C. de fideicõ. vbi format questionẽ quod requiruntur ⁊ sufficiunt decem anni per. l. litibus. C. de agrico. ⁊ censi. libro. xi. Tu dic melius de hac questione per gloss. magnam in fi. C. de iure emphi. ⁊ in. l. quicunqꝫ. C. de apo. pub. lib. x. ⁊ in Spec. de loc. §. nunc aliqua. ver. cxlij. ⁊ per Sal. C. de prescri. xxx. annorum. l. male agitur. ⁊ per cano. in. c. peruenit. de censibus. ¶ Vltimo ad hanc materiam vide Bal. in. d. l. j. C. de fideicom. ⁊ Bar. in. d. l. litib⁹. ⁊ glo. ⁊ doc. in remissiõib⁹ adductis in vtroqꝫ iure. s. in primo notabili. ⁊ qd̃ dixi. s. de conten. inter do. ⁊ vasal. de inuesti. in prin. in p̃io ⁊ secundo notabili. ⁊. s. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis oria. c. fi. in vltimo notabili. ⁊ qd̃ tangitur de annua prestatiõe. j. quis dicatur dux comes vel marchio. in fi. ⁊ qd̃ dixi. j. de consue. rec. feu. in princi. in tertio ⁊ quarto nota. ⁊ in qd̃. fi. ⁊ ꝑ Iaco. ardi. in summa in ti. de conten. feu. sub rubricella an ius gastaldie possit prescribi ⁊c. ⁊ qd̃ no. per glossam ⁊ docto. in dicto. c. peruenit. de censi. ⁊ in. l. solet. in fi. ff. de offic. proconsulis.

a ¶ Vehemẽtes p̃sumptiões. ad de an p̃sũptio vehemẽs faciat plenã fidẽ. vide per card. zaba. i. c. literas. s. d̃ p̃sũp.

b ¶ Necessitas nõ hꝫ legẽ. adde gl. i. l. j. C. d̃ oper. liber. tex. i. c. q̃nto. de cõsue. c. sicut nõ aliĩ. d̃ ꝯse. di. j. ⁊ in. c. ꝙ nõ est. de reg. iu.

c ¶ Vel ꝓ idest ad de. l. pe. in. §. illo tñ. C. de iureiurã. raph. cuma. ꝯsi. xcvij. ici. stante statuto idem Raph. cuma. cõsi. clxxvi. icip. statuto papiẽsi cauetur.

d ¶ Vel ꝓ ꝯtrarium actũ. add̃ gl. i. c. fi. de cã pos. ⁊ ꝓ p̃e. gl. ⁊ do. i. c. si. cũ accessissent. d̃ ꝯsti. doc. i. c. accedẽtib⁹ ⁊. i. c. si de terra. de priui. ⁊ ꝑ Cy. i. l. voluntarie. C. de exc. tu.

1 ☞ Lex ⁊ consuetudo necessitate mutantur.

2 Probatione deficiente ad sacramentum recursus habetur.

Si vero inuestitura. Iste. §. se continuat ad ea que dicta sunt in p̃ncipio. ⁊. §. j. supra eodẽ vbi declarauit qualiter inue. feud. no. debet fieri coram paribus ⁊ probari per ipsos pares quotiescunqꝫ vertatur dubietas super ipsa inuesti. vel probari per publicum instrumentũ roboratum a paribus ⁊ predicta sunt vera quando curia domini habet pares. Quid autem si non haberet declaratur nunc in isto. §. qui in summa hoc intẽdit. Vbi super inuestitura noua vertitur dubietas inter vasalluꝫ ⁊ do. qui nõ habet pares in curia fit ꝓbatio per testes extraneos vel per instrumentũ roboratũ a testibus extraneis vel per iuramentũ vbi probatio nõ esset plena. hoc dicit. ¶ In textu ibi inuesti. scilicet noua. quoniã de veteri nulla est dubitatio quod potest fieri coram extraneis ⁊ indistincte ꝑ eos probari vt infra qui test. sint nec. ad ꝓbã. no. inuestitu. in. c. j. Ibi vasallos. qui alias pares nuncupantur. vt supra eodem. in. §. j. ⁊ supra si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. in capitulo primo in principio. Ibi idoneos. hoc semper intelligitur qd̃ testis sit idoneus dato quod non exprimatur. l. vt gradatim. §. sꝫ ⁊ si lege. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊. C. de contrahend. ⁊ cõ. stipula. l. optimã. in fi. ⁊ extra de consti. c. penultimo. in fine. ⁊ de electio. causam. Ibi publicum instrumentum. subaudi etiam roboratũ a testibus extraneis. Et importat idẽ qd̃ breue testatũ vt dixi

in dicto. §. j. s. eodẽ. Ibi iusiurãdũ. Subaudi ſm formã traditam

1 in. §. sacramẽtũ. j. de cõsue. rec. feud. ⁊ dixi. s. §. proximo. ¶ † No. ꝙ necessitate fit mutatio legis ⁊ cõsuetudinis ꝙ pꝫ qꝛ de subst[illegible] tia ⁊ solẽnitate inuesti. no. esset p̃sentia pariũ sꝫ vbi non sunt pares necessitas nos cogit vt p̃sentia aliorum sufficiat ne probationis materia angustetur ⁊ deficiat. l. quoniã. C. de here. ⁊. s. de contro.

b inter do. ⁊ vasal. de inuesti. c. j. i fi. Nã necessitas nõ habet legem quãuis cũ ibi no. ff. de offi. ꝯsul. facit regula que dicit ꝙ nõ est[illegible] tũ i. l. necessitas. licitũ facit: vt in. c. qd̃ nõ est. extra de reg. iuris in

2 decretalibus. ¶ † Nota qd̃ inopia probationũ emergente recurrendũ est ad auxiliũ sacramẽti. vt hic ⁊. s. de cõten. inter do. ⁊ vasal. de inuesti. feu. in. c. j. ⁊ ibi dixi in p̃io notabili. ⁊ extra de[illegible] in. c. cũ dilectus. ⁊ in. l. i honesi. C. de iureiu. Quãdo aũt [illegible] ⁊ cui tale sacramẽtũ sit deferendũ videas in dicto. §. sacramentũ. j. de cõsue. rec. feu. vbi late dixi. ¶ Vltimo ad materiã p̃sentem qꝛ hic nulle sunt gl. vide. j. de ꝯsue. rec. feu. in. §. j. ⁊ infra [illegible] feu. in. §. j. in qbus habentur similes tex. ⁊ in remissionib⁹ ibi loco adductis. ⁊ adducas q̃ bene not. per glos. magist[illegible] eo. ti. in prin. ⁊ plura que dixi. j. qui tes. sint neces. ad probã. inuesti. feu. in. c. j. ⁊ in remissionibus ibi adductis. ⁊ per Iac. in summa de conten. feu. sub rubricella qñ sacramentum va sallo ⁊ domino in. §. j

¶ Iac. Aluaro.

1 ☞ Pacta exorbitantia a communi feudorum natura in inuestitura feudo apposita. ⁊ numero. 4.

2 Feudum secundum naturam ⁊ regulas ⁊ consuetudines feudorum semper est presumendum.

3 Equalitas in iudiciis seruanda.

5 Presumptio violenta probationem contrariam non admittit.

6 Inuestitura an sit valida cui sunt adiecta ꝓbrosa vel turpia pacta vel etiam impossibilia. ⁊ numero. 7. ⁊ seq.

Preterea si. Adaptatur iste. §. ad supiora hoc mõ [illegible] supi⁹ hucusqꝫ visuꝫ est de inuesti. feu. ⁊ de probatiõib⁹ fiendis circa ipsaꝫ inuesti. qñ de ea dubitatur ⁊ nõ cõstabat hic aũt declarat qñ expresse ꝯstat d̃ ipa inuesti. sꝫ dubitatur de q̃litatib⁹ extrinsecis hoc est de pactis ⁊ cõditionib⁹ [illegible] positis in ipsa inuesti. Et diuiditur in duas partes [illegible] prima declarat qñ dñs est ille q allegat pactũ insolitum [illegible] tum interuenisse. In secunda quando ipse vasallus [illegible] itẽ si vasal. Casus. Alleganti pactuꝫ insolitum interuenisse in inuestitura incumbit probatio. Alias eo in probatione deficiente

1 causa deciditur ꝑ sacramentũ aduersarii. hoc dicit. ¶ [illegible] te ꝙ in inuestituris feudoruꝫ apponi possunt pacta [illegible] tantia ⁊ insolita a communi natura feudorum ⁊ tamen [illegible] da sunt. vt. j. in quibus causis feu. amit. in fi. cum similib⁹ [illegible] tex. ibi tenebor. i. pactũ aliquod ad vtilitatẽ dñi interuenisse [illegible] vt differat ab exẽplo sequenti vel intelligas qd̃ hic dicat [illegible] postea in ver. sequenti ibi vel si dicat ⁊c. declarat per exemplum

c tunc debet exponi vel pro idest[c] vt alibi exponit glossella in [illegible] da. ff. ad. l. aquil. ⁊ in. l. iij. ff. de impensis. Ibi vxore sua. Istud pactum insolituꝫ quod allegabatur per dominium interuenisse. Sed tamen dicit Andr. de iser. quod vltra montes i quibus curiis dominorum habetur in vsu ⁊ cõsuetudine. Ibi adempta duob⁹ modis intelligitur secũdũ gl. Primo modo qd̃ facultas probãdi sit adempta dño. s. de facto. vt qꝛ dñs deficit in probatione cum probare non possit. Scd̃o modo quod sit adempta de iure vt dicã super ea. Ibi per sacramẽtum subaudi vel etiam relato vt. s. e. in. §. j. ⁊. j. de consue. rec. feu. in. §. sacramentũ. Ibi [illegible] ne cũ de cõsuetudine ⁊ natura feudorum nõ debeat filia [illegible] re. vt. s. de succes. feud. in. §. filia ⁊. j. de natura succes. feu. in. c. j.

2 prestito. Subaudi vel relato. vt. s. dixi. ¶ † No. semper presumendum feudum esse scd̃m propriam naturam ⁊ regulas communes ꝯsuetudines feudorum nisi specialiter probetur ei⁹ alteratio facta de his qui feu. da. pos. in. §. hoc autẽ. ⁊ in dicto ti. j. de natura succes. feu. Et ex hoc infert glo. hic posita in fi. sui in ver. hic [illegible] duas conclusiones. Prima est ꝙ vbicũqꝫ vertitur dubietas [illegible] cessione feu. dꝫ relinq interpretationi ꝯsuetudinis vt ſm [illegible] scd̃z simplicẽ feu. nãꝫ videatur facta cõcessio per dñm ⁊ vasallum gasse ad id videatur nisi cõtrariũ probetur. vt hic ⁊. C. de iure [illegible] l. j. ⁊. ij. Et hãc sequitur hic Ia. de bel. ⁊ Bal. qd̃ intelligas [illegible] sit dubiũ iuris siue facti ꝑ ea que habentur in. l. semp in stipulationibus. cũ ibi not. ff. de reg. iur. ⁊. ff. de edil. edic. l. qd̃ si nolit. §. [illegible] dua. ⁊. C. de fideius. l. fi. Scd̃a cõclusio est ꝙ princeps concedens aliud priuilegiũ nõ itelligitur derogare solẽnitati iuris ⁊ [illegible] tere solitũ ordinẽ ꝯsuetudinis nisi q̃ꝫtuꝫ i ipso priuilegio [illegible] est. l. si qñ. C. de ioff. test. de quo late dixi in. c. naturales. j. §. [illegible]

d fue. ꝯtro. Vtrũ aũt p̃uilegiũ tollatur ꝑ abusum vel ꝑ ꝯtrarium actum[d]

3 vt no. i. c. decet. de reg. iur. ¶ † No. equalitatẽ in iudiciis seruandam esse. vt hic ⁊ i. l. fi. C. de fructi. ⁊ litis expen. qd̃ patet qꝛ [illegible]

allegãti pactũ insolitũ interuenisse in inuestitura[a] incũbit ꝓbatio ⁊ eo nõ ꝓbãte deferatur sacramẽtũ vasallo: vt hic in prima pte. Ita quoqꝫ vasallo allegãti pactũ insolitũ eadẽ incũbit ꝓbatio quo nõ ꝓbãte deferri dꝫ sacr̃m domino ad cautelã vt hic in secũda parte: nã iudicia claudicare non debẽt vt. l. si de meis. §. pe. ff. de arbi. facit etiã alia rõ: qꝛ dñs ⁊ vasal. a pari procedũt: vt. j. de

4 for. fid. in fi. ¶ † No. ꝙ i feudis plerũqꝫ adiiciuntur pacta isolita cõtra cõmunẽ feudi naturã que tamẽ sunt seruanda: vt hic. ⁊. j. in quib. cau. feu. amit. in fi. simile videm⁹ in iure emphiteo. vt in. l. fi. C. de iure emphi. ¶ Quero cũ glo. de intellectu litere: dũ dixit omni facultate ꝓbandi dño adempta ⁊c. ⁊ respondet glo. dãdo duos intellect⁹: vt dicebã sup tex. Prim⁹ est ꝙ si dñs nõ potest aliquo modo ꝓbare in facto. vt qꝛ nullas habeat ꝓbatiões tũc ad cautelã deferatur sacr̃m vasallo aduersario suo. Et iste intellectus satis aperte pꝫ ex eo ꝙ idem statuitur in casu cõtrario qñ vasal. vellet pactũ insolitũ probare ⁊ non põt: qꝛ datur sacr̃m do. Et istũ primũ intellectũ satis declaraui. s. in scd̃o no. Secũdus intellect⁹ est ꝙ iste dñs allegãs pactũ insolitũ nullo mõ admittatur ad ꝓbandũ eo qꝛ vasallus habebat ꝓ se presumptionẽ violentã cõtra quã non dꝫ admitti ꝓbatio in cõtrariũ de qua presumptione se remisit gl. ad tractatum Py. de presumptionib⁹ in prin. ⁊ hoc voluit ista gl. vsqꝫ ad vͦ. hic ergo ⁊c. ¶ Ex qua gl.

5 collige duo notabilia. † Primũ ꝙ violẽta p̃sumptio nõ recipit ꝓbationẽ in cõtrariũ. sꝫ istud intelligas verũ si dicta p̃sumptio esset necessaria q̃ appellatur iuris ⁊ de iure cõtra quã non admittitur ꝓbatio in ꝯtrariũ vt in. c. is qui. extra de spons. C. arbitriũ tute. l. fi. ⁊ de rei vxo. act. l. j. ⁊ ad hanc talẽ presumptionẽ habuit ista gl. respectũ alias nõ bene diceret. Et ita intelligit etiã Iac.

a de bel. qñ cõtra p̃sumptionem violẽtã[a] admitteretur probatio in cõtrariũ vt in. c. ꝓposuisti. extra de proba. Et ita tenet Spec. in ti. de p̃sump. §. ij. ver. violẽta de qua materia dic plene ꝑ ipsuꝫ in dicto loco. ⁊ ꝑ glo. in. l. fi. ff. qd̃ met. cã. in. l. siue possidetis. C. de probatio. ⁊ in. l. fi. arbi. tu. ⁊ ꝑ Inn. in. c. qꝛ verisimile. extra de p̃sump. Scd̃m notabile qd̃ ex hac glo. colligitur est istud vcꝫ ꝙ cõtra presumptionem consuetudinis nõ recipitur iuramentum in supplemẽtũ semiplene ꝓbationis. Et hoc est valde notãdũ ⁊ singulare ⁊ nõ est alibi ſm Bal. ¶ Op. ab extra de. l. iuris gen. in. §. ⁊ generaliter. ff. de pac. vbi pactũ qd̃ est remotũ a iure cõi nõ est obseruãdũ. Sol. dicẽdũ ꝙ ista pacta hic adiecta lꝫ essent extranea ⁊ insolita tñ nõ erãt cõtraria dispositiõi iuris cõis seu cõsuetudinis. qꝛ cõsuetudo seu lex ea nõ reprobat. sꝫ cõtrariũ loquitur de pactis remotis ⁊ reprobatis a iure. ¶ Quero ab extra an postꝙ est factũ instr̃m inuesti. possit dñs inuito vasallo vel ecõtra vasall⁹ inuito dño addere p̃dicta pacta isolita dic ꝙ nõ. ar. i. d. l. fi. C. arb. tu. ¶ Quero qꝛ hic dꝛ ꝙ in ꝯcessiõe simpliciter facta nõ p̃sumũtur insolita. sꝫ vtrũ p̃sumantur solita dic ꝙ sic ꝑ ea q̃ not. in. c. fi. j. de capi. q cur. vẽ. facit. c. j. in fi. j. in q. cau. feu. amit. Et est ratio qꝛ cõsueta exprimi intelliguntur etiã si nõ exprimantur. extra de cõsti. in. c. cũ. m. ferrariensis. facit. c. j. j. de forma fideli. ¶ Quero qd si donaui rẽ aliquã titio vt tibi illã infeudaret his pactis ꝙ pp iuramẽtũ fidelitatis nõ p̃stitũ vel seruitia vasallatica vel pp qcꝙ aliud quo feuda solẽt pdi. vt illud nõ perdatur sꝫ incidat in penam librarũ. xxv. paruorum an ꝑ alienationẽ admittatur dictũ feu. ⁊ Io. an. in addi. spe. in tit. de feu. sup rub. ver. existant ⁊c. videtur tenere ꝙ nõ. ar. hui⁹ litere. ⁊ de feu. nõ ha. ꝓpriã naturã feu. c. j. ⁊ ꝑ. l. j. si cõuenerit. ff. depo. de quo tñ vide lati⁹ ipm Io. an. i. d. loco ⁊ ꝑ bal. i. l. j. C. de his q̃ pene noie. ⁊ i spe. de loc. §. nũc aliqua. ver.

6 xxxv. ⁊ se. ¶ † Quero qd si cõditio seu pactũ appositũ in inuestitura sit ꝓbrosuꝫ vel turpe. aut etiã ipossibile. an valeat iuesti. dic qd̃ nõ. isti. de iutili stip. §. si ipossibilis. ⁊. §. ꝙ turpi. Nã talia apposita in ꝯctu inter viuos vitiãt ipsum. l. nõ solũ. ff. de act. ⁊ ob. Secus in vltima volũtate. l. cõditiões. ⁊. l. filius. ff. de cõdi. insti.

7 ⁊ de rõne diuersitatis vide ꝑ gl. i. l. j. in. e. ti. ¶ † Quero qd si i inuesti. sit appositũ pactũ turpe ⁊ dñs tradidit possessionẽ. an vasal. poterit feu. retinere. Et dicit And. d̃ iser. ꝙ sic. ar. i. l. pe. i p̃n. ⁊ i fi. i. l. iij. ⁊. iiij. ff. de cõdi. ob tur. cãm. Sꝫ tñ dicit Ia. ar. in summa ꝙ loco illi⁹ pacti illiciti teneatur vasal. ad aliqd̃ licitũ ne lu-

8 cro cedat ipsi vasal. in totũ. vt. l. legatũ. ff. de vsufr. le. ¶ † Quero an pactũ adiectũ vt vasall⁹ pulset citarã vel arpã dño sit licitũ vel turpe dic ꝙ si hoc sit ob aliquã iustã cãm tũc est licitũ. Alias

b secus. Nã hystrionib⁹ non est licitũ donare.[b] vt no. ꝑ gl. lxxxvj.

9 dist. donare. facit. l. si libertus artẽ. ff. de oper. lib. ¶ † Quero qd si huic vasallo q per pactũ se obligauit associare dñam in dieb⁹ festiuis vt hic pꝫ obuenerit aliqua dignitas ꝓpter quã nõ esset sibi honestũ associare dictã dominã. an excusetur a dicto seruitio dic ꝙ sic. ar. in. l. ij. §. adeo. i fi. C. vbi sena. vel cla. ⁊. ff. iudi. solui. Quis hoc nõ fiat sine dãno ⁊ iniuria dñi. vt. ff. de ope. li. i. l. opis obli. Idẽ dicẽdũ si etas vasalli hoc nõ pateretur. ar. C. de fun. patri. l. ij. vel ifirmitas vt. ff. de vsufr. l. arborib⁹. §. de illo. ⁊. l. si ifantes. ⁊. C. de ope. li. l. liberta. Debet enim ipsum seruitiũ esse cõueniens vasallo qd̃ cõsiderabitur ex etate dignitate valitudine ⁊ necessitate vtriusqꝫ. ar. ff. de ope. lib. l. patron⁹ qui. ⁊. l. eius. §. fin. vel si fiat cũ incõmodo magno vel vexatione vel infamia vel obumbratiõe dignitatis. vt. ff. de ver. sig. l. nepos. in fi. de iudi. l. si locus si vsufr. petatur. l. j. ff. de statu libe. l. si peculiũ in fi. Vel est ihonestũ seu cõtrarium ministerio vasalli. ff. de arbi. l. si cũ dies. §. ex compromisso. ff. de vsufru. si loc⁹. §. j. Dꝫ tamẽ ipse vasallus in predictis casib⁹ seruire ꝑ aliũ. arg. C. de pri. sacro. scri. l. fi. §. j. de agenti. in reb⁹. l. agentes. C. de epi. ⁊ cle. l. ad similitudinẽ. extra de preben. extirpande. §. q vͦ. Et hoc totum tenet Ia. ardi. ¶ Vltimo de materia presenti: vide plene in. c. fi. j. de capi. q cur. ven. ⁊ in remissionibus ibi adductis. ⁊. j. in q. cau. feud. amit. in. §. sed ne est alia. ⁊ vide plura q̃ dixi. s. de feu. da. in vicem leg. cõmis. in. c. fin. ⁊ ꝑ Ia. ard. i sum. in ti. qui. mo. feu. amit. ⁊ acqui. sub rubricella de feu. qd̃ datur ad certuꝫ seruitiũ equi in fi. ⁊ per cano. in. c. que in ecclesiarũ. ⁊ qd̃ ibi ꝑ Inn. extra de ꝯsti. facit qd̃ dixit Spec. de lo. §. nũc aliqua. ver. lxxiiij. ⁊ ver. lxxxix. ⁊ ver. lxxxiiij. ⁊ vͦsic. cxxxviij. qñ autẽ vasal. posset excusari ab obseruatiõe pactorum predictorũ positoruꝫ i inuestitura vide plene ꝑ eũdẽ Ia. ardi. in sum. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella excusatur si dignitas ipsi vasallo accrescat. ⁊ sub rubricella excusatur etiã variis ex causis ⁊ i plurib⁹ aliis rubricellis ibidẽ positis. In quibus similes casus declarantur vbi videas ad plenum ⁊ in specu. de aduo. §. j. versiculo sed pone.

¶ Iacobus.

¶ Per quos fiat inuestitura. Rubrica.

¶ Scd̃m rubricatiões antiquas Oberti de orto nõ erat hic aliqua rubrica. vt dixi. s. ti. pri. sub rubrica. Hodie aũt vtimur ista rubrica ꝑ quos fiat inuesti. ⁊ ꝑ quos recipiatur ⁊c. ⁊ bene ⁊ hoc sensit glossella hic posita. Et ꝯtinuatur hec rubrica ad p̃cedentẽ hoc ordine. qñ postꝙ. s. prime declarauit qd sit inuesti. Nũc vͦo declarat q̃ ꝑsone possint illam facere ⁊ que ꝑsone possint illam recipere. Et sic hꝫ ista rubrica duas partes. de p̃ia pte loquitur tex. noster vsqꝫ ad. §. ꝑsonã. ⁊ ibi postea declarat de secunda pte vsqꝫ ad ver. sꝫ vtrũ ⁊c. vbi respicit vtrãqꝫ partẽ vsqꝫ ad. §. feminã ⁊c. ⁊ ibi respicit primã partẽ vsqꝫ. ad. c. nullã. vbi respicit scd̃am partem. ¶ Quero ab extra ꝓ intellectu q̃ dñia sit inter istã rubricã ⁊ illã que est. s. de his qui feu. dare pos. ⁊c. Et respondeo ꝙ ibi loquitur in genere de ꝑsonis q̃ feu. da. pos. sed hic in specie declarat cuius qualitatis debeant esse predicte ꝑsone que inuestituraꝫ faciunt.

¶ Iacobus.

1 ☞ Feudum vetus quod sit ⁊ quod nouum.

2 Inuestitura vetus a minore fieri potest.

3 Inuestitura ad que referatur bona.

4 Fundus legatus cuꝫ pacto quod non alienetur an possit in feudum dari.

5 Minori inuestiẽti de feudo antiquo an necessaria sit autoritas tutoris vel curatoris.

6 Mutus vel surdus an infeudare valeant.

Inuestitura. Inuestitura veteris feudi põt fieri a quocunqꝫ ⁊ si fiat simpliciter intelligitur facta de iusto feudo. nisi aliud sit dictũ sed inuesti. not. feu. nõ põt fieri nisi ab eo q hꝫ ltimã bonorum admĩstrationẽ h. d. vsqꝫ ad. §. sꝫ ⁊ res. ¶ Et p̃mitte ꝓ euidẽtia ꝙ habemus in hac materia feudũ vetus ⁊ feudũ nouum vt dixi. s.

1 in preambulis libri in diuisione feudorũ. † Nam vetus est illud qd̃ fuit agnationis cõmunis. Nouum est illud qd̃ fuit acqsitum de nouo. vt. j. de gradi. succe. in feu. in. §. i. ⁊. j. qui test. sint neces. ad ꝓban. nou. inuesti. in. c. j. ⁊ in gl. j. hic posita. Fit itaqꝫ inuestitura de feu. antiquo siue veteri qñ mortuo dño vel vasallo petitur renouatio inesti. vt. j. que fuit prima causa benefi. amit. in pri. Nec

b cẽsetur ista talis inuesti. proprie inuestit. quia in ea nulla transfertur possessio. vt. s. tit. mori. in prin. sed est confirmatio antique possessionis q̃ possessio si est iusta intelligitur ꝯfirmata. Alias non quoniã ista confirmatio nullum tribuit ius sed conseruat acqsitum. facit in simili. c. inter dilectos. extra de fide istru. Vnde ille q inuesti. facit de tali feu. antiquo censetur cõfirmare factum maiorum suorũ qui tale feu. primitus dederũt. Et ideo põt fieri talis cõfirmatio etiã ab eo q non põt alienare. ⁊ est ratio qꝛ nihil facit seu dispẽsat de nouo. sꝫ sequitur illud qd̃ fecit suus antecessor l. ij. C. si aduersus vẽdi. pigno. sed in feu. nouo fit alienatio de nouo. ⁊ ibi interuenit ꝓpria inuesti. ꝑ trãslationẽ possessionis que fit de ipsa re feudali. vt. s. ti. pri. in prin. ⁊ ideo talem nouaꝫ ⁊ ꝓpriã inesti. nõ põt facere nisi illa ꝑsona que põt alienare ⁊ habet liberã administrationẽ bonorũ suorũ vt ꝓbatur i isto tex. i pri. quẽ ꝑ p̃dicta nũc de facili itelligas. ¶ In tex. ibi bñficio. i. feu. vt. j. in quib⁹ cau. feu. amit. in. §. j. Ibi de nouo ꝙ aũt sit nouũ ⁊ vetus. s. dixi. Ibi minore. s. xxv. annis. Nam talis etas intelligitur legitima ad contrahendum. l. j. ff. de mino. ⁊ no. in. l. j. in prin. j. de pace

a ¶ Contra presumptionẽ violẽtã. adde Car. zaba. in. c. is qui de spõ. ⁊ an presumptio violenta in ciuilibus habet vim plene probationis ⁊ quid in criminalibus vide ꝑ Anto. de but. ⁊ Abb. in. c. afferte. de presump. Bal. i. l. fi. in vl. col. C. de proba. Lud. ro. in. l. j. in §. si quis i villa. ff. ad sille. ⁊ per mathesilanum notabili. cxix. Alex. de Imol. consi. xv. incipi. viso processu inquisitionis in j. volu. idẽ Alex. consil. cxvj. inci. in causa inquisitionis. in. iij. vo.

b ¶ Non est licitum donare. ad de Hosti. i sum. ti. de pe. i. §. quibus versi. quid de his qui donant. ⁊ versi. se. ⁊ an licet interesse in similib⁹ actis. vide in. c. non opꝫ. de conse. di. v. ⁊ in. c. pe. de vita ⁊ ho. cle. ⁊ an talibus sit dãdum corpus christi. vide in c. pro dilectione ⁊ in. c. seq. de conse. dist. ij.

inra.fit. Ibi itelligit quasi dicat iuesti.veteris feu.nõ tribuit vasallo ius in re si nõ hꝫ qm̃ subĩtelligit fieri si ꝙ ius hꝫ in eo ꝙ hꝫ. Ibi noĩatim.s.expressa rei qua nõ poterit fieri iuesti.iuste.qd tñ ĩtelligas verũ si essent alia impedimẽta: nã minor nõ posset: vt sequit.ibi suorũ bonorũ.s.ppriorũ vel cõmuniũ ꝑm Jac.de bel.vt.j. de notis feu.in.§.itẽ sciendũ. Ibi inuesti.facere.s.dictorũ bonorũ
2 q̄ nõ põt alienare. ¶†No.qd vetus inuesti.fit etiã a minore. Et est rõ q̃ nõ alienat: nec infeudat sed iã datũ a maioribꝰ suis confirmat: put in simili videmꝰ qd minor nõ restituit ĩ ꝯctu celebrato ꝑ maiorẽ cui successit: vt ꝓbat in.l.j.⁊.ij.C.si aduersus vendi. pigno.⁊ in gl.ij.hic posita q̄ ꝑ hoc est expedita.⁊ ad ꝑdicta facit l.j.⁊.l.magis.§.si fundus.ff.de re.eorũ. Ex qua collige ꝙ nõ dicit alienare sed alienatũ iuenire q̄ veterẽ inuesti.cõfirmat qd intelligas verũ etiã si ĩ aliã ꝑsonã trãsferat facit qd no.gl.q̄ solet allegari ꝑ singulari in.l.j.§.pe.ff.de aqua quoti.⁊ esti.ꝑm Bal. Ex predictis inferas ꝙ vbi cõsuetudo firmat ꝯctũ minoris nõ reperit decretũ iudicis. Idẽ dicimꝰ in vltima volũtate qd minor põt disponere absq̃ decreto iudicis ⁊ autoritate curatoris.l.aurelius. §.gaius.de libe.lega.facit qd not.ĩ aut.hoc ius porrectũ.C.de sacrosan.eccle.ĩ fi.⁊ tꝫ idẽ Bal. ¶Not.ex isto tex.ibi de iusta tñ facta ⁊c.qd simpliciter fiat iuesti.itelligit fcã de iusto feu.nisi aliud dictũ sit ⁊ nõ de eo qd qs iniuste possidet.ar.C.de ꝓba.l.vis.⁊ de libe.lega.l.aureliꝰ.§.gaio.⁊.l.non solũ.§.si heres. Et iõ cõiter apponit ista causula ĩ instrumẽtis inuestiturarũ.s.saluo iur oĩuꝫ ꝑsonarũ ⁊c. Et ex ꝑdictis ĩferas ꝑm Bal.ar.ad ꝯfirmationẽ priuilegiorũ qd nõ ĩtelligunt ꝯfirmari nisi iusta priuilegia.vt not.ĩ.l. ex v̈bis.C.de dona.inter vir.⁊ vxo.vbi etiã dixit glo.ꝙ ꝯfirmatio in forma cõi nil noui tribuit sed roborat ꝙ inuenit facit.c.q̃ diuersitatẽ.extra de cõces.ꝑben.de re iudi.c.cũ inter dilectos.de priuile.q̃ intẽtiõis. Nã iuri ꝯtria nõ intelligunt confirmata.sed intelligunt ĩpetrata ꝑ obreptionẽ: vt not.ĩ.l.si qua loca.C.de fun.⁊ salt.reipub.lib.x.de quo ꝑ Inno.⁊ Jo.and.in.c.dudum.extra de decimis. ¶No.qd qcũq̃ habens legitimã administrationẽ suorũ bonorũ põt in feudũ dare ⁊ vasallos ⁊ fideiussores de nouo acqrere: vt dixi.s̈.de his q̄ feu.da.pos.ĩ prin.in scdo notabili. Et sic ꝑ cõtrariũ ille qui est ꝓhibitꝰ alienare nõ põt de nouo infeudare ⁊ vasallos acqrere: vt hic.⁊ ꝓbat in aut.de nõ alie.in.§.alienationis.⁊ in.l.fi.C.de rebus alie.nõ alie.de quo ꝑ Bal.in.l.si contra.de vsuca.ꝓ empto.⁊ in.l.ea lege.C.de cõdi.ob cãm. ¶Not.qd qs nõ intelligit alienare de bonis suis faciẽdo inuesti.de feu.antiquo. Et est rõ q̃ illud feud.iam erat in bonis vasalli sicut dicimus de feu.vectigali q̄ intelligit esse in bõis cõductoris.l.bonorũ appellatio.ff.de verb.signi. Unde multomagis dicendũ est in feudo in quo plus iuris est apud possessorẽ. Nã inuestiens nihil trãsfert: sꝫ iã trãslatũ corroborat.vt.s̈.dictũ est.⁊ hoc voluit tota gl.iiij.hic posita que ꝑ hoc est expedita.⁊ ideo cũ feu.cõputetur in bonis vasalli.vt.s̈.dixi probat in text. Inferri põt ꝙ vasallus
a dꝫ soluere decimas[a] ⁊ collectas ⁊ nõ dñs ꝓprietariꝰ q̄ nõ ꝑcipit fructꝰ.l.si pẽdẽtes.§.si qd cloacariũ.ff.de vsufr. ⁊ de impẽ.l.neq̃.⁊ tenet Bal. Idẽ dicas de emphiteotã ⁊ vsufructuario.de quo videas qd no.ꝑ gl.ĩ.l.obsistere.C.de annonis ⁊ tri.lib.x.⁊.C.de agri.
3 ⁊ cẽsi.l.hi pares li.xi. ¶†Quero cũ glo.iij.iuxta istã lr̃am q̄ vult qd ĩuesti.antiqua nõ refert nisi ad bõa que iuste possident an similiter ista regula eodẽ mõ ꝓcedat de iure cõi. Et rñdet ista gl. ꝙ sic ꝓbãdo ꝑ plura exẽpla.prĩo ꝑ.l.tres frẽs.ff.de pac.vbi transactio vniuersalis nõ ꝑiudicat ĩ dolo occultãtis.sꝫ solũ iuste ĩ possessis facit.l.aduersus.C.de exe. Scdo ꝑ legem nõ solũ.§.si hẽs.ff. de libe.leg.vbi testõr reliquẽs liberationẽ suo admĩstratori non ĩtelligit ĩ dubio reliqsse de gestis ꝑ dolũ. Tertio ꝑ.l.q̄ ꝯcubinã.§. si heres.ff.de leg.iij.vbi heres rogatꝰ tradere rẽ nõ intelligit tradere si cũ vitio tradit sꝫ solũ si iuste. Et ad hoc allegauit ista glo. al's ꝯcordãtias vsq̃ ad finẽ. ¶Ex qua no.ꝙ q̄ vitiosam possessionẽ tradit nõ vr̃ tradere.quia paria sunt facere: ⁊ vitiose facere.l.
4 quoties.q̄ satid.cog. ¶†Quero cũ gl.fi.qd si testator ĩstituit aliquos heredes ⁊ vni ꝑlegauit fundũ ⁊ ꝓhibuit ne posset alienare dictũ fundũ: an poterit dare in feu.de aliis bonis suis. Et videret dicẽdũ ꝙ nõ ꝑ istũ tex.q̃ est ĩpeditꝰ aliqd alienare de bõis suis ⁊c.tñ v̈itas est ĩ ꝯriũ cũ ꝓhibitio ꝑdicta extẽdat solũ ad ꝓhibita in qbꝰ cũ nõ possit alienare nõ poterit etiã ĩ feu.dare quinimo nec pignori obligare posset dictã rem ꝓhibitã vt ꝓbat in.l. fi.C.de reb.alie.nõ alie. Et hoc voluit ista glo.vsq̃ ad v̈.sꝫ adhuc q̄ bñ loquit. Intelligas tñ ꝙ dicta res ꝓhibita alienari lꝫ nõ possit pignori obligari.tñ sub hipotheca generali bonorũ posset cadere.arg.ĩ.l.qdã.ff.de acq.re.do.⁊ ĩ aut.de nõ alienãdis.in.§.alienatiõis.facit ꝙ dixi.j.de ꝓhibi.feu.alie.ꝑ fe.in pri.scdo notabili.⁊.s̈.q.mo.feu.ami.in.§.aut si libellario.in scdo notabili. Item nõ intelligas ꝑ hoc ⁊ ex predictis quod pignoratio sit alienatio vera proprie loquendo postquã non transfertur dominiuꝫ.l.prima de fundo do. Et per hoc dicit Bal.in.d.l.fi.quod in statutis odiosis ⁊ penalibus vbi debemus restringere interpretationem nomine alienationis non continebitur pignus nisi forte extenderet ad tantã quãtitatẽ ꝙ non esset spes luitionis.vt.ff.de leg.iij.l.q̄ habebat. Et idẽ dicit ipse in testamentis odiosis ⁊ penalibus.de quo dicatis vt ibi ꝑ eũ. ¶Opp.cũ dicta glo.contra hanc literam ꝙ imo prohibitus alienare possit infeudare qd patet q̃ retinet dñiũ.vt.j.de ĩuesti.de re.alie.fac.in.§.j. Et cũ appellatione alienationis cõprehẽdat omnis actus ꝑ quẽ transfert dñium.l.j.de fundo do. Igitur infeudatio erit cõcessa cum dñium retineatur.vt.s̈.dictum est. Solu.dicit glo.aduertẽdum esse ꝙ licet feudans retineat dñium directũ tamẽ transfertur dominium vtile in vasallũ cui infeudat qd patet q̃ põt ipse vasallus tãq̃ dñs vendicare dictũ feudũ a quocunq̃ possidẽte.vt probat in...
Et hoc voluit ista glo.vsq̃ a ver. Itẽ obijcit ⁊c.que bene...
tur. Et ex ea no.ꝙ alienatio ꝓprie dr̃ nõ solum si alienet ...
tas.sꝫ etiam si alienet vtile dñium ⁊ probat hoc in.d.l.fi.C.de
b alie.nõ alie.⁊.j.in.§.seq.in pri. Que aũt sit vẽdicatio[b] directa ⁊ vtilis de quibus tangit ista gloss.⁊ quibus cõpetant: vide per glo.ff.de rei vendi.super rubri.⁊.j.de capi.corra.in... ea.ꝑ glo.⁊ no.j.de lege cor.in.§.similiter.vbi etiam dixit ꝙ vasallus q̄ hꝫ vtilem ꝑfertur dño qui habet directã.de... tis vt ibi. Predicta tamẽ non extẽdas ad vasallum ... alteri suũ feudũ.qm̃ lꝫ sit prohibitus alienare.vt.j.de alie.ꝑ Fe.in princ.potest tamẽ alteri infeudare.vt.d.l.j... ⁊.j.in.§.seq.de quo plene no.ꝑ gl.in.§.preterea.j.de ca.co... deas. ¶Op.subsequenter cum.d.gl.ꝙ imo nõ obstante ...
c tiõe qs possit alienare qd ꝓbat: q̃ res religiosa est ꝓhibita alienari.sed tamen si fiat cuꝫ solẽnitate debita poterit alienari ... aut.hoc ius porrectũ.C.de sac.san.ec. Similr̃ probatur ex ... pite q̃ res de qua vertitur litigium est prohibita alienari ... finito litigio tenebit alienatio.l.iij.cuꝫ aut.ibi posita.C.de ... Solu.in ꝯtrariis predictis nõ est prohibita alienatio vniuersaliter seu generaliter hic aũt loqmur qñ alienatio gñaliter in quocunq̃ casu prohibita est sub qua ꝓhibitione generali cõprehenditur omnis species alienationis.d.l.fi.C.de reb.alie.nõ alie. In cõtrariis aũt predictis nõ erat alienatio ꝓhibita sꝫ specialiter solũ ⁊ in speciali vcꝫ q̃ erat litigiosa vel religiosa. Uñ dicta specialis prouisio nõ derogat gñalibus prouisionibus ⁊ solẽnitatibus ... nationes dictorũ bonorũ in suis debitis casibꝰ admiserũt ... pellatione speciei nõ contineat genus nisi in vno casu ...
d statu liberi a ceteris in fi.ff.de sta.libe. Neq̃ appellatione ... tineatur totum.nisi specialis casus reperiatur in ... ga.iij.l.vxo.nomẽ.⁊.C.de here.insti.l.ij.cum fi. Et hoc ... glo.vsq̃ ad fi.q̄ bene loquitur. De qua materia vcꝫ vtrum ꝓhi-
e bita alienari[e] possit per aliquẽ cõtractum trãsferri dic ...
f doct.in.l.ij.C.de vsuca.ꝓ empto. Utrũ aũt possit ꝑscribi ... vt ibi ⁊ ĩ.l.fi.C.in qui.cau.in inte.resti.nõ est neces. Et ... in.d.l.ij.⁊ Cy.in.d.l.fi.⁊ sentit Bar.in.l.filiusfa.i.§.diui ... hibita alienari ꝑ testatorẽ si vendat ꝑ illũ cui testator ... potuit efficiet ꝑscriptibilis. Secꝰ aũt si vendat ꝑ illũ cui ... mãdare.⁊ ita de facto cõsului ĩ qõne ardua.qd qdẽ ꝯsilium ... laudatũ fuit ꝑ famosos doc.d. Pau.de cast.⁊ do. Floriani ... qui se subscripserũt. Circa v̈o aliud mẽbruꝫ de quo tãgit hic ... vcꝫ an remoto gñe videat remoueri q̄libet spẽs.dic ꝑ glo ... l.si cã.C.de trãsac.⁊ ꝑ Dy.de regu.iur.lib.vj. De materia ... tuꝫ includit ꝑteꝫ vel ecõtra.dic vt in.l.in toto.ff.de reg.iur...
5 cep.rei iudi.l.si qs cuꝫ totuꝫ. ¶† Quero ab extra ꝑ declara... q̃ hic dr̃ ꝙ etiã minor põt ĩuestire de feudo antiquo an requi... toris autoritas si est pupillꝰ vel curatoris si est adultus ... si pupillꝰ hꝫ tutorẽ ꝙ tũc reqrat eiꝰ autoritas.ĩsti.de tute... ⁊ in.§.tutor. Idẽ puto ĩ adulto habẽte curatorẽ.sꝫ si nõ habe... ne poterũt ipsi soli ĩuestire.ar.huiꝰ litere. Si tñ reperiret ... possent restitui.l.si curatorẽ.C.de in integrum resti.facit ad ... cta.l.de pupillo.in prin.⁊ in.§.nũciare.ff.de op.no.nun.⁊ ... ardi.⁊ etiã Jaco.de bel.per.l.sancimꝰ.ad trebel. Quinimo ... dictus Jaco.de Belui.plus qd etiam si pupillus haberet ... qd nihilominus posset ĩuestire absq̃ tutore per.l.magis ... pillus.ff.de reb.eorum. quod non puto esse verum per ... Feudum autem nouum non posset dare pupillus etiam cum autoritate tutoris.quia talis infeudatio equiparatur donationi.s̈.de feu.da.in vicem legis com.in.c.j.⁊ ĩfra in qui.can.feu... in fi. Donatio aũt etiã cũ autoritate tutoris nõ posset fieri ... si maior fac.facit.l.j.in prin.⁊ in.§.sed nonnullos.ff.de ... tionibus distra. Et hoc tenet Jac.de bel. Quid autẽ in ...
g vel furioso dic quod non potest inuestire[g] etiã de antiquo ... l.potuit de iure delibe.secundum Jaco.de bel.sꝫ eius tutor ... rator dꝫ inuestire per no.in.d.l.potuit.⁊.l.si infanti.eodem ... ⁊ tenet etiam Jaco.ardi.sed quid in casu contrario an ... fans vel pupillus possint recipere inuestituram.dic vt ... si de feu.fue.controuer.in capitulo si minori.⁊.j.eodẽ.in ... nam.in questione penultima. ¶Quero an senex possit ... dic quod sic.argumen.in.l.senex.C.de donatio.⁊ tenet Jac...
6 ardizo. ¶†Quero an mutus vel surdus possint infeudare ...

a ¶Vasallꝰ dꝫ soluere decias.add qd de feudatario.vid ꝑ Inn.ĩ c.pastoralis.de deci.

b ¶Uẽdicatio.adde an sit defferẽtia ĩter vẽdicare ⁊ retinere.vid ꝑ Car.zaba.ĩ.c.cura.ĩ.ij.not.de iu.pa.idẽ Car.ĩ.c.significauit.in j.no.de dona.inter vi.⁊ vxo.

c ¶Res religiosa ẽ ꝓhibita.adde Jo.an.ĩ.c.verũ.de ꝯdi.appo.in nouella.

d ¶Appellatiõe ptis. Adde.l.titia.ff.ad.l.fal.l.luciꝰ titiꝰ.iũcta gl.ĩ v̈bo hẽditate.ff.de le.j.⁊ an venit dimidia.vide ꝑ bart.ĩ.l.j.C.qñ ⁊ qbꝰ q̄rta ꝑs debeat.lib.x.domi.ĩ.c.ij.d de.ci.li.vj.abb.in.c.cũ sint hoĩes de deci.philip.ĩ.c.idẽnitatibꝰ.ĩ.§.ceterũ de ele.lib.vj.Barb.ꝯsil.lj.ĩci.clemẽtissimũ deũ in.iiij.volu.

e ¶Res ꝓhibita aliena.adde an res ꝓhibita alienari vr̃ ꝓhibita reliqui in vltĩa volũtate.vide ꝑ philip.de franchis ĩ rub.de testa.ĩ repe.lib.vj.ĩ pri.xxxiiij.col.

f ¶Utrũ aũt possit ꝑscribi.vid ꝑ bal.ĩ.l.j.C.d ser.fugiti.⁊ abb.ĩ.c.cũ non liceat.de prescrip.

g ¶Qd nõ pt ĩuestire. Adde dy.⁊ Bart.ĩ.l.quãuis.ĩ.§.fin.ff.de acq.pos.bal.ĩ.l.donatorũ.C.de acqui.pos.

dicit idẽ Jaco.ꝙ sic ꝑ.l.id qd.§.⁊ mutus.ff.de dona. De quibus questionibꝰ ꝑ ipsuꝫ in summa sua charta.iij.de vasallo vniuersitatis. ¶Quero an adultꝰ possit suos vasal.liberare a fidelitate.⁊ dic idẽ qd in seruis ꝑ.l.si minor.de seruis expor.⁊ ꝑ Bal.in l.j.ff.de rerũ diui.j.q.xix. ¶Ultimo ad materiã presentẽ videas aliqua q̄ dixi.s̈.de his q̄ feu.da.pos.in ꝑn.⁊ in.d.c.si minori.j.si de feu.fue.ꝯtro.⁊.j.que fuit prima cau.bñfi.amit.in prin.⁊.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Fe.in.§.preterea si quis.⁊ qd ad ꝓpositũ nostrũ dicit Bal.in.l.j.ff.de rerũ diui.in.q.iiij.⁊ in vers.xviij.per cano. in.c.ij.extra de feu.⁊ extra de cõfir.vtili vel inutili.in.c.cũ dilecte.⁊ extra de priui.in.c.ex pte.in fi.⁊ plene ꝑ Ja.ar.in sum.sua char.iij.sub rubricella qñ minor põt inuestire ⁊ sub rubricella seq.⁊ in ti.de cõten.feu.sub rubricella qualiter in cã debeat ꝓcedere circa mediũ.⁊ in ti.qui.mo.feu.acq.vltima charta.sub rubricella si inuesti.est de suo feu.⁊c.⁊ de.c.extraor.in.§.cũ veteri.⁊ ꝑ Host.in sum.tit.de feu.§.per quos. ¶Jaco.

Alienari prohibitum non potest transferri per feudum.
1 Agnatis conceditur qd extraneis negatur.
2 Agnatus vasal.extraneo in feudi emptione preferendus.
3 Uasallus an possit feudũ vendere sine licentia domini vel etiã
4 infeudare.
Uasallus hodie feudum agnato poterit alienare.
5 Heres emens partẽ feudi a coherede an teneatur inuestituraꝫ
6 petere partis empte.
Uasallus quando alienet feudum in fraudem agnatorum.
7 Agnatus proximior in feudo an admittat infeudãte mortuo.
8

Sed ⁊ res. Supra proxie declarauit de persona que est prohibita alienare vtrum possit infeudare. Nũc vero declarat de re que est ꝓhibita alienari an possit in feu.dari. Et diuidit iste.§.principaliter in duas partes vsq̃ ad.§.ꝑsonã.qm̃ in prima pte ponit vnam regulam q̄ talis est ꝙ res q̄ est prohibita alienari nõ põt in feu.dari. In scda pte excipit duos casus a dicta regula.quorũ primus talis est vcꝫ qñ vasallus habens feu.paternũ vult vẽdere illud ꝓximiori agnato q̄ post eũ erat in dicto feu.successurus.nã lꝫ ipse vasallus sit ꝓhibitus alienare ꝑm formã consuetudinis feu. Potest tñ suo agnato ꝓximiori illud vendere etiã ꝓ eo pretio qd posset habere ab extraneo. Scds casus in quo dicta regula fallit est qñ dictus vasallus vult dictũ suum feudũ transferre in aliũ ex tit. feudi.etiã mediante pretio dũmodo nõ faciat in fraudẽ qm̃ si fieret fraus posset reuocari a possidente ꝑ ꝓximiorẽ agnatum ipiꝰ alienãtis restituto eodẽ ꝑtio ipsi possidẽti.scda ibi nisi in casu.⁊ hec diuisio sufficiat etiã ꝑ summario. ¶Premitte ꝑ eui dẽtia ꝙ ex aliqua cõsuetudine feudorũ regulariter erat interdicta feudi alienatio.vt.j.qualiter olim feu.pote.alie.in princ. qd hodie indistincte firmatũ est ꝑ.l.lotharij ⁊ federici.vt.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ lotha.⁊ de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Fe.qm̃ sup hac ꝓhibitione olim erãt varie ꝯsuetudines ꝑm diuersitatẽ curiarũ.put late dixi.s̈.de feu.alie.in princi.⁊ in prĩo nota. Itẽ scias ꝙ licet sit interdicta feu.alienatio.tñ nõ est interdicta feudi infeudatio qñ vasallus põt suũ feudũ ⁊ olim ⁊ hodie alteri infeudare dũmodo infeudet equali ⁊ sine fraude vt late no.ꝑ gl.j.de cap.cor. in.§.ꝑterea. Itẽ scias ꝙ feudũ põt etiã ꝑ pecuniã acquiri ⁊ dari.vt dixi.s̈.de bñficio fratris in.c.primo. ¶In tex.ibi ꝓhibet a lege seu a cõsuetudine vel a testatore seu ex cõuentione partiũ. vt in.l.fi.C.de re.alie.nõ alie. Ibi ꝑ bñficiũ.i.ꝑ feudũ vt exposuit s̈.in prin.ti.sup tex. Ibi a cõi pr̃e. Ex hoc pꝫ ꝙ loquit de feu.pater.vt.j.de gra.in.§.j.⁊.j.de na.suc.feu.c.j. Ibi antiquã ꝯsuetudinẽ de qua fit mẽtio.j.qualr̃ olim feu.po.ali.ĩ pri. Ibi ꝓ equali ꝑtio. Et hoc pꝫ ꝙ feu.põt ꝑ pretiũ dari ⁊ acqri.vt.s̈.dixi. Ibi volẽti put poterat hr̃i ab alio extraneo.⁊ sic ꝑsupponit iste tex.ꝙ si agnatꝰ nõ vult emere ꝓ equali ꝑtio ꝙ poterit vẽdi feu.alteri extraneo qd intelligas verũ ꝑm Bal.⁊ And.de iser.dño reqsito.l.q rome.§.coheredes.ff.de v̈b.obli.al's perderet feu.ꝑ dictã.l.j.j.de ꝓhi.feu.alie.per Fe. Ibi cuilibet dare ꝑt.subaudi dũmõ equali ⁊ eadẽ lege ⁊ sine fraude vt.j.de.l.cor.c.ij.§.similiter.⁊.j.qualiter olim feu.po.alie.ĩ.§.j.⁊.§.ꝑterea.s̈.alleg. Ibi in fraudẽ qualr̃ intelligat fieri fraus statim dicã in gl.q̄ hoc tãgit. Ibi cõsuetudinis.vt ꝓbat in.d.§.j.j.qualr̃ olim feu.po.ali. Ibi legis noue q̄ est j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ loth.ĩ.l.j.ĩ fi.ibi bone memorie.quare hoc dicat declaraui in.d.c.j.in prin.sup tex.j.qualr̃ olim feud.po.alie. Ibi inuesti.facta scdo vasallo in fraudẽ.ibi a te.s.agnato.ibi ꝓ ꝓximiori.s.agnato.ibi ꝑtio.subaudi ipsi scdo vasallo q̄ nõ ꝑticipauit fraudẽ emẽdo: sed fuit bonefidei: q̃ alias secꝰ vt.j.de ꝓhi. feu.alie.ꝑ Fe.in.§.calidis.cũ ibi no. Et hoc ẽt tenuit gl.j.hic posita vt super ea dicã.ibi tibi.s.agnato. ¶†No.regulã ꝙ res ꝓhibita alienari nõ põt ꝑ feudũ transferri. Et est ratio q̃ ipsa infeudatio sapit naturã alienatiõis cũ trãsferat dominiũ vtile ĩ vasallũ: adeo ꝙ ipm feu.itelligit eẽ in bonis vasalli: vt dixi.s̈.ĩ ꝑn.ti.ĩ vl.no.facit ĩ aut.de re.alie.nõ alie.in.§.ali.⁊.d.l.fi.C.de re. ali.⁊ ꝑ Jnn.ĩ.c.j.extra de feu. Res aũt feudalis hñ posset infeudari alteri ꝑ vasallũ: vt no.ĩ.§.ꝑterea.j.de cap.cor. ¶†No.casuꝫ in quo aliqd cõcedit agnatis qd extraneis denegatur: qd pꝫ q̃ vasallus põt vẽdere feudũ agnato suo nõ aũt extraneo. Et est ratio ista venditio q̄ fit in agnatũ censet potius quedaꝫ refutatio quã alienatio: vt.j.de ali.feu.pr̃.in prin. Nã ratio cõiunctionis multoties facit aliquid licere ꝙ alias nõ esset licitũ: vt ꝓbat ĩ.l. in ꝑsona.ff.de pac.⁊ in.l.officij.ff.de ꝯhẽ.emp.cũ si.lꝫ qñq̃ ratiõe alicuius suspitionis reperiamus contrarium vt in.l.fi.C.vbi pupil.educ.⁊ hoc voluit gl.hic posita q̄ ꝑ hoc est expedita ĩ sui pri. vsq̃ ad ver.hic ergo dr̃ ⁊c. Et similiter tota glo.iij.q̄ ad idẽ tendit. Sꝫ tu dic ꝙ in hac materia regula est qd in cõtractibus equiparent agnati ⁊ extranei vt alienatio possit fieri pariter agnato ⁊ extraneo nisi reperiat esse cautũ cõtrariũ.vt probat in.l.dudũ C.de cõtrahẽ.emp. In quibus aũt casibus fiat differẽtia ibi not. ꝑ glo. Sed quantũ ad propositũ nostrũ dic ꝑm Ja.de bel.qd ista regula fallit rõne pietatis.l.ante pe.ff.de pac.vel rõne affectiõis. vt.l.lex que tutores.C.de admi.tu.vel ratione ꝓhibitionis facte a testatore vt.C.de fideic.l.iij.vel qñ alienatio hr̃ pro refutatiõe q̃ nullũ fit alteri ꝑiudicium vt hic. Fallit etiã rõne imminentis suspitiõis.vt in.d.l.fi.vbi pupil.educa. Utrũ aũt valeat statutũ de agnatis ⁊ cõsortibꝰ ꝑferẽdis in rebꝰ alienatis.dic ꝑ doc.⁊ Bal.
3 in.d.l.dudũ. ¶†No.ꝙ vbi vasal.de licentia dñi vult vendere feudũ dꝫ agnatus vasal.ꝑferri extraneo in emẽdo dũmodo offerat tantum pretiũ quãtum extraneus vt hic. Quinimo etiã si in redimẽdo ipsum feudũ cõcurreret dñs ⁊ agnatus dꝫ adhuc ꝑferri ipse vasal.dño.vt.j.qualr̃ olim feu.po.alie.in.§.pe. Ubi v̈o agnatus non vult dare dictũ pretiũ: tunc poterit fieri in extraneũ vt hic. Intelligas tamẽ ꝙ dicta venditio nõ preiudicabit agnatis succedere debẽtibꝰ nisi donec vixerit ipse vas.alienãs.qm̃ eo mortuo reuocabitur talis vẽditio ꝑ agnatũ proximiorẽ ⁊ pretio non restituto.vt in.c.si titiꝰ.j.si de feu.fue.cõtro.⁊ dixi.s̈.de suc.feud. in.§.hoc quoq̃.nisi ipse agnatus cõcessisset dicte alienationi.q̃ tũc nõ admitteret ad reuocãdũ.vt in.d.c.j.in prin.j.de alie.feud. pater. Quid aũt si agnatus vult dare iustũ pretiũ extraneus vero vltra iustũ quis tunc debeat preferri.⁊ Bal.disputat istaꝫ qõnẽ in.l.ij.in fin.C.de rescin.ven. Et tandẽ determinat ꝓ extraneo contra agnatũ.q̃ iustũ pretiũ intelligit ꝑm ꝙ põt haberi.arg.C. cõmuni di.l.ad officium.C.de sac.sanc.ec.aut.hoc ius porrectum ff.de rei ven.l.in fundo.⁊.ff.de bo.aut.iudi.pos.l.pretor.§.in eum. ⁊ probatur hec pars.ĩ.l.ij.⁊.iij.C.si ꝓpter publi.ꝑẽsi.facit.l.fin.de iure emphi. Et itelligit ꝑdictã determinationẽ dummodo fiat sine fraude ⁊ collusiõe.vt pꝫ.ff.de in diem adie.in rubri. De qua questiõe Spec.per Jo.an.in addi.in ti.de emp.⁊ ven.§.nunc dicendũ.iuxta fi. Et hanc partẽ teneo q̃ casus videt in isto.§.qui
4 simpliciter loquit. ¶†No.ꝙ lꝫ vasallus nõ possit etiã cũ licẽtia domini vendere suũ feudũ extraneo vbi agnatus est paratus tm̃ dare quãtũ extraneus.poterit tñ idẽ feudũ alteri infeudare etiã inuito agnato.vt hic vltima parte. Et est ratio q̃ retinet ius in re nec hoc reperitur prohibitum vt plene not.per glo.in.d.§. preterea. ¶Opp.cum glo.j.in versicu.hic ergo dicitur ⁊c.contra hanc literã ⁊ id quod dixi in penulti.notabili. In eo videlicet ꝙ agnatus proximior prefert extraneo emptori in feu.dummodo offerat ipi emptori pretiũ qd exbursauit. Sed cõtra quod imo emptori non debeat restitui pretiũ postq̃ scienter emit rem alienam seu alteri obligatam: vt in.l.si fundum.C.de euict. Solu.intelligas istũ textũ quod iste emptor erat bonefidei.contrarium vero loquitur quãdo esset male fidei. Et hoc voluit ista glo.vsq̃ ad versic.lꝫ sit ⁊c.que bene loquitur.⁊ de hoc dixi super tex.allegando.§.calidis.j.de prohibi.feud.alie.per Federi.vbi gloss.hoc disputat. ¶Oppo.cũ dicta glo.contra proxime dicta quod imo emptor scienter emens rem obligatam debeat habere pretiũ qd exbursauit vt est casus in.l.fi.in.§.pe.C.cõia de lega. Et ista glo. non soluit nisi ipse remisit ꝑ solutiõe ad distinctiones.pyl. Sed tu soluas qd in.d.§.pe.iõ potest repeti pretiuꝫ q̃ emptor ibi sciebat rẽ esse vẽdentis ⁊ in veritate erat vendentis licet in se haberet cõditionẽ: quod aũt.s̈.dictum est habet locũ qñ emptor sciebat rem nõ esse ipsius vẽdentis.⁊ ita not.in.d.§.pe. Et est ratio quia in.d.§.penul.vẽditor habebat plus iuris in re quam in.d.l. si fundum.vt not.in.l.prima in fine.C.de prescrip.xxx.annorum. ¶Opp.subseqũter cum.d.glo.in ver.item hoc intelligo ⁊c.contra ea que presuppõit ista litera in fi.vt si vasallus per fraudem infeudauerit quod rescindatur inuestitura ⁊c. Sed cõtra quia nõ est opus quod rescindatur cum ipso iure nulla sit.vt.j.de prohi.feu.alie.per fe.in.§.nos autem. Et respondet ista gl.fatendo cõtrarium quod etiã iste tex.non negat quia bene verum qd est nulla: sed tamen de facto rescinditur ⁊ declaratur nulla.nõ aũt intelligitur qd de iure tenuerit.prout alibi in simili not.per gl. in.l.ij.C.de rescin.vendi. Et per hoc est expedita ista glos.vsq̃ ad ver.⁊ qd dicitur ⁊c.que bene loquitur.facit quod not.gloss.in.l.
5 prima.§.j.ff.de ferijs.vbi videas pro intellectu. ¶† Quero cum dicta glossa vtrũ hodie vasallus posset alienare feudum agnato. ⁊ dicit quod sic. Nec obstat iste tex.qui dicit secundum antiquã cõsuetudinẽ ⁊c.q̃ cũ non reperiat mutatũ dꝫ ⁊ hodie obseruari

l.sancimus.C.de testa.Et ex hoc infert gl.qđ si duo heredes succe
dãt ꝙ vnus põt védere ⁊ locare alteri ptem suam.vt ꝓbatur.j.de
alie.feu.c.j.siue possideant pro diuiso siue pro indiuiso:vt ꝓbaꝛ
j.si de feu.fue.ꝯtrouer.in.c.oēs.⁊.j.de notis feud.in.§.itē sciendū.
lz gl.ad hoc nihil allegauerit nec determinat.⁊ h voluit ista gl.
ver.item nunqd ⁊c.q bene loquiꝛ.Et est ratio q: est potius inter
eos quedã refutatio vt.s.dictū est.facit.c.titius j.si de feu.fue.cō
6 tro.⁊ lz Ja.de bel.¶†Quero subseqnter cū dicta gl.iuxta pri
mã questionē qd si duo sunt heredes in eodē feu.⁊ vnꝰ vēdat suã
ptē alteri.an iste q emit dictã ptē teneaꝛ petere inuestiturã ꝓ ea
parte q̃ nouiter ī eū trãslata est fidelitatē facere an possit eã reti
nere simul cū alia pte absq; inuestitura.Et ista gl.ad hãc qōnē nō
rñdet sed se remittit ad ea q̃ alibi dicet.Et hoc voluit vsq; ad fi
nem.vbi aūt gl.hoc dicat.dixit pe.de cer.se nescire.aliqui dñt qđ
hoc tractauit.j.de probi.feu.alie.p fe.Alij dicūt ꝙ in summa.sed
ego in nullo istoꝝ locoꝝ reperio.vnde puto ꝙ voluerit se remitte
re ad ea que dixi in.d.c.omnes.j.si de feu.fue.ꝯtrouer.Uerumtñ
reperio hãc qōnez latius disputatã p Jaco.ard.in summa ti.q.
mo.fue.acqui.sub rubricella an frater de parte sua inuestitꝰ ⁊c.
quem sequitur hic.d.Andre.de yser.qui sic determinauit ꝙ si di
cti heredes iam fuerãt inuestiti de eoꝝ partibus ita qđ qlibet fe
cti fidelitatem.Si postea vnꝰ alienet alteri partē suã.tunc ille q
acqsiuit eam partez habebit necesse petere inuesti.a domino ⁊ fi
delitatem facere ꝓut faceret quilibet successor.Et eodē modo si
ex delicto alterius dicta portio deuenerit ad istuz alium.vt.j.que
fuit prima causa benefi.amittē.in.§.si.⁊.j.si vasallꝰ feu.priueꝛ in
c.Si vero agnatus ille qui alienauit in dictū suum coheredē nō
dum agnouerat partē suã vel alio modo pdit q: nō petijt inue
stiturã īfra tps debitū.⁊ tūc dicta portio accrescit huic alteri co
heredi habēti aliã partem.Unde q: iure accrescēdi hz nō est ne
cesse inuestiturã petere de eo ꝙ accrescit.vt ī aut.de heredi.⁊ fal.
in.§.si qs aūt.quasi sufficiat de sua parte fecisse fidelitatē nec at
tendiꝛ accrescētia.argu.ff.de heredi.insti.l.liber homo.§.titius.
7 ff.de acqui.here.l.si qs heres instituatur.¶†Quero cū glos.scđa
ꝓ intellectu litere qñ vasallꝰ ītelligaꝛ infeudare in fraudē agna
toꝝ vel domini.Et pro respōsione ponit tria exempla.Primū
est si iste vasallus erat caste natꝰ.i.tã frigidus vt generare nō pos
sit ex quo clarū qđ feudū erat peruēturū ad ꝓximiorē agnatum
⁊ sic alteri infeudãdo videbaꝛ ipsum fraudare.Quis aūt dicaꝛ
esse caste natus no.p glo.in.l.sz est quesitū.§.spadonē.ff.de libe.⁊
posth.⁊ in.l.si serua.§.si spadonē.ff.de iure doti.⁊ text.in.l.spado
nū.ff.de verb.sig.Scđm exemplū est qđ vasallꝰ erat tã senex ꝙ nō
poterat generare qđ qñ intelligaꝛ esse no.in.l.inuiti.ff.de testibꝰ
⁊.ff.de adop.l.si pater.§.in arrogatiōibus.Tertium exemplū est
vt ob hoc inuestiuerit vt fraudaret agnatos ⁊ eos priuaret sicut
dicimꝰ in debitore q alienat bona sua vt fraudet creditores.vt ꝓ
baꝛ in.l.j.in fi.cū seq.⁊ seq.ff.que in frau.credi.⁊ qđ no.in.l.fulci
nius in.§.quid sit.ff.ex q.cau.ī pos.ea.Et hoc voluit tota ista glo.
vsq; ad finē lz nō ita plene ⁊ clare loquuta sit.Tu vltra gl.addas
aliud exemplū.vt q: accepit pretiū in fraudē sub colore inuestitu
re in.d.§.calidis infra de probib.feu.alie.per Fede.⁊ ibi dixi ⁊.j.
qualiter olim feudum poterat alienari in.§.primo.¶Oppo.cū
gl.si.cōtra istū text.qđ imo agnatus ꝓximior vēdicet istud feud.
etiam nullo restituto pretio emptori.quoniã est feu.antiquuz ac
quisituz ab antecessoribus suis in quo vasallus alienans nō po
tuit sibi ṽindicare vt dictuz feudū trãseat in aliuz extraneū post
mortem ipsius alienãtis.arg.in.l.ij.C.de bonis mater.Et respon
det ista gl.fatendo cōtrariū qñ iste agnatus q vult vendicare nō
successisset ipsi alienãti in alijs bonis proprijs:q̃ casu absq; resti
tutio pretij vēdicabit.sz vbi successit alienãti nedū ī bōis feuda
libus sed etiã allodialibus ⁊ proprijs:tūc teneꝛ dare pretiū vt h.
Et hoc voluit tota ista gl.de quo latiꝰ videas in.c.j.j.an agnatꝰ
vel filius re.he.⁊c.¶Opp.ab extra de.c.j.j.de feu.nō habente pro
priam naturã feu.⁊ de.c.penul.j.si de feu.fue.cōtrouer.In quibꝰ
apparet qđ vasallus potest alienare feudū suum libere sine cōdi
tione alicuius.Sol.ibi est speciale in feudo illo nō habente pro
priaz naturam feud.¶Oppo.de dicto.c.titius.j.si de feu.fue.cō
trouer.qđ obstare videtur in duobꝰ.Et primo q: agnatus ibi re
uocat nō restituto pretio.Secūdo qđ agnatus excluditur a reuo
cando per lapsuz anni.Sol.quantum ad primuz dicas qđ illud
est veruz quãdo reuocatio fit post mortem alienantis per ipsum
agnatum.vt dixi.s.in tertio notabi.Ubi autem reuocatio fieret
in vita per filios qui incōtinēti reuocare possunt:tūc est necessa
ria restitutio pretij vt ibi.Ad aliud autem qđ per lapsuz anni ex
cludatur agnatus a reuocãdo habet locū quãdo alienatio esset
facta in alium agnatuz:secus aūt si esset facta in extraneū:q: tūc
requirerentur anni triginta.vt dixi in.d.c.titius.in.ij.Oppo.
8 ¶†Quero ab extra ꝓ intellectu eoꝝ que hic dicūtur vez quod
vasallꝰ potest alteri infeudare etiã inuito agnato dummodo nō
faciat in fraudē ⁊c.An mortuo infeudãte resoluaꝛ ius accepto
ris ⁊ admittaꝛ agnatus ꝓximior an remaneat feudum eidē acce
ptori excluso agnato.Et.d.Andre.de iser.tenet quod proximior

a ¶Nec p aĩa in
dicaꝛ.Addē lud.
ro.singlari.liiij.
ici.tu scis qđ va
sallꝰ Cald.ī ti.đ
feu.ꝯsil.x.lu.ro.
ꝯsi.xcix.ici.pre
sens statuti pti
cula.⁊ per pe.de
anch.ꝯsi.ccccxi.
fallit si sit feudū
frãcum q: talis
alienatio ꝓ aĩa
tz ƀz bal.ī.c.iter
dilectos ṽ.sz nū
qd.de fide īstru.
bal.ī.l.si plures.
C.de cōdi.inser.
bal.ī.auꝛ.nisi ro
gati.ṽ.⁊fuit qđ
đ scđ.C.ad treb.
Fallit ⁊ scđo si
feudū trãsiret ī
ecclesiã simul cū
vasallo q:tz alie
natio donec nã
liter viuit vasal
lꝰ īgrediēs mo
nasteriū vt per
Jnn.⁊ doc.ī.c.ī
pñtia.đ ꝓba.gl.
⁊ bal.ī.c.j.de be
nefi.femi.in vsi.
feu.Saly.ī auꝛ.
igressi.C.de sac.
san.eccl.Jo.an.
in addi.spec.ti.
đ sta.mo.ī.§.j.ṽ.
xlv.⁊an ƀt dare
ī dotē gl.Host.⁊
Joã.an.ī.c.ij.de
feu.Jnn.⁊doc.ī
c.nup.đ dona.ī
ter vi.⁊ vx.spec.
ti.đ feu.ī.§.ij.ṽ.
xix.Jo.an.ī ad
di.spe.ti.đ loca.
in.§.nūc aliq̃.ṽ.
xcix.Rota dcis.
cxcix.icip.pꝛ ƀt
dare feudū ī no
uis decisiōibꝰ⁊
p ludo.ro.cōsi.
cccclvij.ici.oipo
tētis.circa ꝓpo
sitam.ad fi.
b ¶Nō ƀt esse mi
les.adde Ja.al
ua.ī.c.j.ī.§.si mi
les rusticꝰ ṽ.nō
legitimū militē
j.de pa.tenen.

agnatus admitti debet dicēs quod ista talis infeudatio
tantum.in vita vasalli infeudantis.sed post mortem eius
agnatus ꝓximior iure suo.⁊ reuocet etiam si sine fraude
facta dicta infeudatio.Multomagis si fuisset facta in fraude
quia in hoc nō facit differētiam quantum ad personas ipso
agnatorum vt soluz in vita sua possit dictus vasallus preiudica
re agnatis.argu.ff.de contrahend.emptio.l.qui tabernas
quantū ad personam domini dicit habere locuz quod h
j.qualiter olim feu.po.alie.in capitulo primo.Et hanc
videꝛ tenere Jacobus ardi.in summa charta.iiij.in ti.qui
feud.acquira.sub rubricella si in fraudem feudum detur
sub rubricella si primus vasal.decedat sine herede ⁊c.Et
ratio q: sicut nō potest per testamētum disponere post
suã.vt.s.de succes.feud. in principio quinimo nec pro
a dicare ad pias causas.vt.j.qualiter olim feu.po.alie.in
re.⁊.j.de probi.feu.alie.per fe.post pri.Multominus per
stituram inter viuos que trahat suas vires post eius
tollendum iura agnatorum.argumen.ff.de dona.ca
aliqs.⁊.l.senatus.§.si quis.Et hanc opinio.expresse
in ti.de feu.§.quoniam.versi.xxviij.dicens quod tal
tio nō preiudicabit agnatis nisi in vita vasalli infeu
liorum suorum.Hoc idem sensit glo.hic posita ⁊ Ba
hoc videtur debere limitari tota ista materia de vasallo
te alteri.de qua plene per gl.in dicto.§.preterea.j.de ca
vide ad predicta qđ dixi.s.de controuer.inuesti.in.
primo nota.¶Ultimo ad materiam presentem vide
dixi.s.de ali.feud.in princip.⁊ in.d.§.preterea.⁊.j.qualiter
feu.po.ali.in pri.⁊ in.§.porro.⁊.j.si de feu.fue.ꝯtro.in.c.
⁊ in pluribus remissionibus ibi adductis.⁊.s.de cōtrou
sti.in.§.fina.⁊ per Ja.ardi.in summa sua plenissime in.iiij.
ta.sub rubricella de psonis ⁊ rebꝰ que alie.⁊ alienari nō
cū seq.⁊ seq.rubricella in pretio dato feudū dari possit
⁊c.charta quinta. ¶Jac.Aluaro.

1 Liberi omnes ⁊ serui de feudo possunt inuestiri.
2 Feudum seruo alieno datum an sibi vel ipsius domino acq
3 Jnuestitura serui ignorãter inuestiti an teneat.
4 Jnfans an possit inuestiri ⁊ sine tutore feudum acquirere
5 Seruo scienter inuestito a dño moriente ad quē reuertatur

Personam vero

Supra in prin.tit
de prima parte ru
psonis que faciunt inuestituras.Supra vero prim
denti declarauit de rebus que per inuestiturã conce
vero in.§.declarare intēdit de scđa parte rubrice videlicet
sonis que recipiūt inuestiturã.⁊ in summa hoc vult q
sona põt regulariter recipere inuestiturã siue sit liber
dūmodo non intercedat ignorãtia infeudãtis hoc di
tex.ibi distinguimus ⁊ sic omnis liber põt recipere in
dum Ja.de bel.per istū tex.ibi ignorãtia scilicet ipsius
tis secundū predictum Jac.de bel.¶Not.nullam esse a
dam distinctionē inter personas recipientes inuestitur
nō refert qualis sit prout in simili alibi videmus qđ nō
quo fiat dūmodo fiat:vt not.in.l.si.C.de dona.que sub m
in gl.j.hic posita.que per hoc remanet expedita.¶No.qđ
rantia domini adhibita in iuesti.sibi nō preiudicat quod
q: si inuestiat seruum putãs ipsum liberum non valet.
tio quoniã si sciuisset ipsum esse seruum verisimiliter nō
uisset vt elegãter dixit tex.in.l.fideicō.§.si seruo.ff.de lega
batur a simili:quia si cōtraho matrimonium cum serua
ipsam esse liberam nō tenet matrimoniū.vt in.c.j.xxix.q
aut.de nup.in.§.si ṽo.⁊ in glo.ij.hic posita que per hoc
dita in pria sui parte.Qualis aūt error ⁊ qñ impediat
niū:dic vt ibi no.in gloss.summe.⁊ per doct.in.c.ij.de c
1 ⁊ per nostros doc.in.l.si cuz dotem.in.§.fi.ff.solu.mat.¶
ꝙ oēs liberi pariter ⁊ serui regulariter pñt de feud inu
admodū ī simili dicimꝰ ꝙ pñt pariter institui heredes
minꝰ.ff.de here.isti.⁊ in gl.ij.hic posita in fi.q̃ p hoc e
tota.Et itellige semp nisi ignorãtia itercedat:vt.s.dictū
de facili põt hec talis ignorantia iteruenire cū difficile
scere seruū a libero.vt ī.l.q: difficile.ff.de ꝯhen.emp.¶
eꝛ dupliciter ꝯ hãc literã ꝙ imo seruꝰ nō possit inuesti
qm feudatariꝰ inestitꝰ cēseꝛ ⁊ reputaꝛ miles.vt.s.de feu
b nō amit.ī.c.j.⁊.ij.cū ibi no.Seruꝰ aūt nō ƀt eē miles
uis.C.q mili.nō pos.ergo ⁊c.Jtē ⁊ scđo q: p iuesti.feu.
nobilitatē.vt.j.qs di.dux co.vꝛmar.c.j.ī.§.ceteri fuꝰ aūt
adipisci dignitatē.l.si.C.q mili.nō pos.q̃re ista decisio
Sol.qñq; dñs inestit seruū ꝓpriū sciēter dãdo eidē feu
lex imediate facit ipsuz libeꝝ.d.l.sup seruis.⁊ sentit iste
ƥsupponit ꝙ ipse fuꝰ iuestitꝰ possit ipz feudū obtinere
suo nō ꝯuenit q: seqreꝛ ꝙ dñs daret sibi ipsi.sz hoc est
de iure.q: dz esse differētia inter dãtē ⁊ accipientē.ff.de
mu.ī.l.j.⁊ de leg.j.l.cū filio.Sed qñq; dñs serui inuesti
alienū.⁊ tūc aut sibi dedit vt acqraꝛ ipsi seruo ⁊ conte

ipsius serui ⁊ dño sciente ⁊ patiente.⁊ tunc adhuc idē dicendū
vt efficiatur liber per supradictas rōnes.Sed si dñs serui igno
rauit ꝙ seruus suus inuestiretur vel etiã ponē ꝙ sciuit:sed fuit
dictus suus seruus inuestitus comtemplatiōe ipsius dñi tunc
tale feudū acquireret dño serui neq; seruus efficereꝛ liber.arg.
insti.p quas perso.nobis acquiritur.in.§.item serui.⁊.ff.de ac
qui.here.l.placet.Nam feuda possunt acquiri per aliū.vt statiz
patebit in.§.seq.⁊ ƥdicta sunt etiam de mēte And.de yser.licet
nō ita plene ⁊ clare tradat.¶†Quero ab extra qd si dedi feu
1 dū seruo alieno cū hoc sibi ⁊ nō domino suo acquiraꝛ.⁊ hoc ex
presse dixi an acqraꝛ tunc alicui ipsoꝝ.dicit idē And.de yser.
qđ nō.nã nō acquiriꝛ domino q: ego nolui qđ acquirereꝛ ⁊ il
lã ꝓhibitionē potui adijcere.vt in auꝛ.excipiꝛ.⁊ ibi p Bar.C.
de bo.q̃ li.⁊.l.fi.C.de vsufr.facit regula in.l.in re mãdata.C.mã.
neq; etiã acquiriꝛ seruo cū ꝓ nullo reputeꝛ.l.qđ attinet.ff.de re
gu.iur.⁊.ff.de cōdi.⁊ demō.l.iure ciuili.Puto tñ ꝙ si do.serui
manumitteret ipsum ꝙ iste seruus factus liber posset obtinere
feudū ƥdictū.ar.in.l.iij.C.de insti.⁊ substi.⁊.ff.de cap.di.l.hodie.
Et ꝓbaꝛ rōne ꝙ expresse volūtate infeudãtis.d.l.fi.C.de vsufr.
Si vero nō apparet de expressa volūtate infeudãtis.vt q: sim
pliciter dñs feudi instituit seruū alienū nec appareat cuius cō
tēplatione tūc quereret dño serui.arg.in.l.si repetendi.C.de cō
di.ob cãm.¶†Quero hic diciꝛ ꝙ dñs inuestiens igñorãter ser
3 uū tanq̃ liberū ꝙ sibi nō preiudicat.Sz q̃riꝛ si iste dñs nō fuit
penitus ignorãs sed dubitans an esset seruus vel liber an tunc
tenebit inuesti.Et dic secundum Bald.ꝙ sic quia ipse dubi
tans reputaꝛ p sciēte postq̃ se nō certiorauit inuestigãdo.arg.
in.l.q cū alio.ff.de reg.iur.¶Quero an sicut seruus põt feudū
a recipere ita possit quoq; feudū dare ⁊ aliū inuestire.dic qđ nō
ƀm Ja.ardi.sine volūtate dñi.arg.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.l.iij.§.
si seruꝰ.q̃ respig.obli.pos.l.j.§.j.C.in q.cau.col.cēsi.l.ij.C.de agri.
⁊ cēsi.l.p colonū.†¶Quero an infans possit recipere inuesti.et
4 acqrere feu.sine tutore.⁊ Ja.đ bel.arguit ad ptes nō firmãdo pe
dē.Primo eñi videꝛ ꝙ nō per.l.quãuis.§.fi.ff.de acq.pos.in con
trariū videꝛ ꝙ sic p.l.dōatarū.C.de acq.pos.Similiter Ja.ard.
dimittit nobis istã qōnē dubiã circa quã ⁊ glo.⁊ doc.varia di
cunt in.d.l.donatarū.Sed tu cōclude ƀm Dy.⁊ Bart.in.l.quã
uis.§.fi.ff.de acq.pos.⁊ Bal.in.d.l.donatarū ꝙ infãs nō possit
acqrere sine autoritate tutoris.Et est rō q: ad talem rē feuda
lem nō intelligit infans habere affectionē cū cōsistat solū in re
bus immobilibus vt in.c.ij.de feu.cogni.in rebus nō extendaꝛ
affectio talis etatis.sed solū ad q̃dã iocalia peculiaria.facit.l.j.
§.adipiscimur.ff.de acq.pos.Quinimo ⁊ fortiꝰ dicēdū qđ si in
fans esset in tali etate in qua nō posset fari qđ est vsq; ad tres
annos cū dimidio.⁊ tūc ipse solus nō posset acquirere etiã cuz
autoritate tutoris.q: stipulari nō põt.l.mulier.ff.de verb.obli.
sed est opus ꝙ solus tutor hoc agat ⁊ acqrat infanti.arg.in.l.si
infanti.C.de iure delib.Eo mō dicēdū est in furioso qui nullo
mō posset acqrere solus ⁊ cū autoritate curatoris.sed est neces
se ꝙ curator solus hoc agat nomine furiosi.l.in negotijs.ff.de
reg.iur.⁊ in.d.§.adipiscimur.facit qđ no.Odof.de pace cōstãtie.
in.§.vasalli nostri.Et ista vꝛ mihi vera cōclusio in isto passu q
ab alijs doctoribꝰ hic declaratoria nō fuit.Utrum aūt ecōuer
so possit aliū inuestire dixi.s.eo.in prin.in prima qōne extra gl.
5 ¶†Quero qd si dñs feudi inuestiuit seruū alienū de dicto feu.
scienter.⁊ postea moriꝛ seruꝰ relictis filijs an dictū feu.reuerta
tur ad dñm feud.vel in eo succedant filij dicti ipsiꝰ serui.Et in
hac qōne Ja.ardi.plura dicit arguendo ꝓ qualibet parte.⁊ tã
dē determinat ꝙ filij ipsiꝰ serui succedãt qui nati sunt legitimi
ex vxore sua cū prima cã sit liberorū vt.j.de gra.in prin.⁊.l.ante
pe.in fi.de lega.ij.Si vero seruus nō reliqsset filios.⁊ tūc reuer
taꝛ feu.ad dñm feudi nō aūt succedere dz dñs serui nisi eius cō
tēplatione fuisset feudū datū ipsi seruo.Qđ intelligeꝛ si dictū
fuerit in inuestitura seruo talis ⁊c.argum.ff.de vsufru.l.si serui
vsufr.⁊.l.sed ⁊ si qd.ff.de dona.cau.mor.⁊.d.l.fi.de vsufru.¶Ul
timo ad materiã ignorãtie qñ sit excusabilis ⁊ qñ nō.vide in.c.
si vasallus feu.⁊ in.c.seq.j.si de feud.fue.ꝯtro.Ad materiã vero
inuestiture feudalis in psonã serui.vide in.l.fideic.§.si seruo.ff.
de leg.iij.⁊ plene p Jac.ar.in sum.sua in charta.iiij.sub rubricel
la qs possit feu.accipere:⁊ in ti.de suc.feu.sub rubricella si datū
est feu.seruo.Et vide ad materiã ƥsentē in directoria iuris.tit.
de feu.§.q̃riꝛ.⁊ p Host.eo.ti.ī.§.p quos.⁊c.¶Ja.doc.paduanꝰ.

1 Potens per se per alium potest.
2 Jnuestitura ⁊ dari ⁊ accipi per procuratorem potest.

Sed vtrū.

Jste.§.respicit vtrãq; partē rubrice.Et in
summa hoc vult.inuestitura põt dari ⁊ ac
cipi etiã p interpositã psonã.h.d.¶Jn tex.ibi ipse:subaudi tu.
ibi h negociū.s.inuestiture ꝯcedende ⁊ recipiēde.Jbi ab vtraq;
pte.s.dantis ⁊ accipiētis ⁊c.¶†No.qđ illud qđ possum per me
possum etiã per aliū.Et hoc etiã voluit gl.hic posita q̃ ad hoc
allegauit plures cōcor.Et q: ista est via brocardica ideo remi
sit te glo.ad libelluz py.vbi ponit plures allegationes ꝓ ⁊ ꝯtra.
Sed tu de ista materia clarius dicas per gl.⁊ doc.in.l.ij.in.§.j.ff.
de admi.re.ad ciui.pti.per Dy.in regula põt quis p aliū.de reg.
iur.libro.vj.qđ no.in.l.post mortem.§.j.ff.de adop.⁊ qđ dixi de.l.
cor.in.§.ex eadem.Scias tñ ꝙ ista est regula que hic traditur vez
id qđ possum per me possuz p aliū.vez ista regula fallit in casibꝰ
qui reperienꝛ in contrariū.vt no.glo.in.l.j.§.pe.ff.si ꝓcu.vbi po
nuntur plures casus fallentie.Et restringas istã regulã solū ad
casus qui possunt per alium explicari:qm in casibꝰ alijs qui nō
possent explicari per aliū nunq̃ haberet locuz regula vt.C.de ca
du.tol.§.ne aūt.⁊ not.in.l.j.§.quotiens.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊.C.de te
2 sta.in.l.cū antiquitas.¶†No.ꝙ inuesti.potest dari ⁊ accipi etiã
per ꝓcuratorez:concor.j.de notis feu.in.§.itē sciēdū.in fi.⁊ quod
no.glo.j.de pace iura.fir.in.§.fi.quod intelligas verū ƀm Jac.de
bel.⁊ Nic.de neapo.siue loquamur de ꝓpria siue de abusiua iue
stitura.argu.in.l.j.C.per quas perso.nobis acq.Uidemus in sili
b qualiter vasallus potest seruire per aliū b domino acceptabilē.
vt.j.de probi.feu.alie.per Fede.in.§.firmiter.⁊.j.si de feu.fue.con
tro.in.c.si quis decesserit.cum ibi no.similiter possessio põt acq
ri per aliuz.l.j.§.per ꝓcuratorem.ff.de acq.pos.⁊.C.eo ti.in.l.per
procuratorē.similiter beneficiuz ecclesiasticū potest per aliū acci
pi:vt in.c.accedēs.extra de prebē.Põt quoq; alter pro altero iu
rare animam committentis.lxiij.di.tibi dño.⁊ di.cēte.in.c.opta
tum.⁊ de pace cōstantie in.§.cōsequēter.facit qđ no.in.l.iusiurã.
§.defensor.ff.de iureiu.⁊ per doc.in.l.ij.C.etiam per ꝓc.cãm in in
teg.resti.agi pos.⁊ per Arch.in.d.c.tibi dño.⁊ qđ no.gl.in.l.non
voce.ff.ex qui.cau.ma.bal.tñ in.l.j.ff.de re.diui.q.lvj.tenet qđ iu a
ramentum fidelitatis nō possit prestari per procu.nisi vt vniuer
sitas per ea que dixit Spe.in ti.de feud.ad fi.ꝙ nō puto bene di
ctum per istum tex.⁊ ipse idem Bal.sensit cōtrarium in.l.j.§.ne
aūt.C.de cadu.tol.⁊ dixi in.c.omnes.si de feu fue.contro.¶Op.
ab extra de.l.fi.C.de iure emphi.vbi dñs nō potest per ꝓcu.indu b
cere nouū emphiteotam in possessionē.Sol.ƀm Jaco.de bel.ibi
hoc ideo est vt tollatur via cōquerendi dño ⁊ ne possit postea di
cere qđ nō fuerit sibi denunciatū vel ꝙ non consensit alienatiōi
facte per emphiteotã.¶Ultimo de materia presenti vide p bal.
in.d.§.ne aūt.C.de cadu.tollen.⁊ in.l.j.ff.de rerum diui.⁊ qđ ha
betur in.d.§.sciendum.j.de notis feu.vbi est similis tex.⁊ per Ja
ardi.in tit.quib.mo.feu.acquiraꝛ sub rubricella iuesti.põt dari.
⁊ accipi per nuncium per procuratorem.⁊ per cano.in.d.c.ac
cedens.de preb.⁊ in.c.j.§.verum.de sta.reg.lib.vj.
¶Jaco.Aluaro.

a ¶Seruꝰ ƀt feu
dū reciperē.Ad
de Ja.alua.ꝯs.
ciiij.ici.dilecte
nepos.in.j.col.
b ¶Uasallꝰ põt
seruire p alium.
Adde gl.ī ṽbo
subrogatꝰ.⁊ ibi
cy.ī.l.si qs ex cō
sensu.C.de epi.
⁊ cle.bar.ī.l.ꝯti
nuꝰ ī.§.si ab eo.
ff.de ṽbo.obli.
bal.in.l.j.ī.§.ne
aūt.C.de cadu.
tol.

1 Femina feudi dominium habere potest.
2 Femina vasallos ⁊ fideles sed ⁊ iurisditionem habere potest.

Feminam quoq;.

Jste.§.respicit primã partem
rubrice.⁊ in summa hoc vult
etiã femina potest inuesti.facere.h.d.¶Jn text.ibi ⁊ noui feudi
quasi dicat nō solum veteris vcz vt nō solū possit infeudare hoc
est reuocare inuesti.feu.antiqui.sz etiam potest infeudare de no
uo vt statim dicam.Jbi pleriq; consentiunt.subaudi ⁊ nos con
sentire debemꝰ q: minime sunt mutãda ⁊c.vt in.l.minime.ff.de
1 legibus.¶†No.ꝙ femina põt esse domina feudi vt hic lz regu
lariter nō possit esse vasalla sed solum in quibusdã causis q not.
s.q feu.dare pos.in.§.cum vero corradus.Nam potest dare feud.
sicut masculus.⁊ in hoc eqparatur masculo.non aūt põt feudū
accipere ⁊ in eo succedere ⁊ ī hoc discrepat a masculo.Et hoc vo
luit etiã glo.hic posita que nihil aliud fecit.vnde ergo in confir
mãdo alteri beneficium antiquum seu in transferēdo de nouo
habet legitimam personam.⁊ de hoc habes textum similez huic
in titulo de capitulis extraordinarijs in.§.beneficium.vnde iste
textus sumptus est.Limitat tamē dominus Jac.ardi.istam re
gulam hic positã nisi ipsa femina luxuriose viueret vel dissipa
ret bona sua cui per hoc administratio bonorū interdicitur:q:
tunc nō posset infeudare.argu.in.l.⁊ mulieri.ff.de curato.furio.
cū ibi nota.Jtem limitat ⁊ secundo textum nostrum vt non ha
beat locum de iure lombardo in muliere longobarda:vt proba
tur in.l.j.titulo qualiter mulier ali.in lombarda.¶Not.quod
femina potest de suo donare ⁊ in alium conferre beneficiū.facit.
l.sed si ego.ff.ad velleianū.licet regulariter genus mulierum sit
auarissimū in donando vt.C.de donatio.ante nup.l.si a sponso.
§.quod si a sponsa.⁊.ff.de donationi.inter virum ⁊ vxorē.l.si sti
2 pulata.in fine.¶†Nota quod femina potest habere vasallos ⁊
fideles sicut ⁊ masculus.facit.l.iij.§.primo.ff.de pecu.vbi femina
potest habere seruos peculiares sicut ⁊ masculus.Ex quibus in
feras quod femina possit habere iurisdictionem tanquam do
mina feudi quemadmodū haberet dominus masculus vt infra
de.l.corra.§.primo ⁊ secundo.⁊ infra an apud iudices vel cur.
capitulo primo.⁊ tenet Baldus cum ista sint iura connexa.facit
capitulum primum in fine.infra de eo qui sibi heredibusq; suis.
⁊ cetera.¶Opponitur ab extra contra supra proximum nota
bile quod imo femina non possit habere iurisdictionem.vt

l.fi.C.de arbitris.So.cõsuetudo feudorũ põt hanc iurisdictionem dare.ar.in.l.j.C.de emã.libe.⁊ hoc etiã videt̃ sensisse gl.in.d.l.final. ⁊ probatur in.c.dilecti.extra de arbi.¶ Opp.qd imo femina non possit dare feudũ qd ꝓbat̃ qr nõ põt illud regulariter recipere:vt s.dictum est.⁊ probatur in.c.j.s.quemadmo.feu.ad fil.perti.ergo nõ potest dare qd non potest habere.l.traditio.ff.de acquir.re.do. Sol.dic sm Andr.de Iser.qd in illis casibꝰ in quibꝰ ipsa potest hr̃e feu.pro se multi sunt.vt no.glo.in.d.§.cũ vero.In illis poterit suum feu.alteri infeudare sicut ⁊ masculus ẽt sine volũtate dñi.vt plene dixi.s.eo.in.§.sed ⁊ res.dũmodo faciat bona fide ⁊ sine fraude:vt no.in.§.preterea.j.de capi.cor.Intelligas tñ ꝙ etiã de bonis suis allodialibus ⁊ proprijs possit infeudare de nouo ꝑ istũ tex.⁊ ꝑ ea que.s.dixi.¶ Ultimo ad materiã presentẽ adducas.d.§.beneficium.in capitulis extraordinarijs.⁊ vide qd dixi.j.de eo qui sibi here.ꝗ suis ⁊c.⁊ per Iac.ardi.in summa.in tertia charta sub rubricella femina põt dare in feuduz. Quando autẽ econtra femina possit feudum accipere plene dixi in.§.filia.de succes.feu.In qbus autem femina deterioris sit cõditionis q̃ masculus dixi.s.de his qui feu.dare pos.in.§.hoc autem.

1 ☞ Feudũ propter fidelitatem datur:rursus propter infidelitatem denegatur.
2 Feudi natura per pactum alteratur.
3 Argumentum ab allusione vocabuli validum.
4 Inuestitura qualiter per vasallum a domino petenda.
5 Dominus an immediate vasallum inuestiri petentem teneatur inuestire.
6 Fidelitas qualiter fienda ⁊ que eius sit forma.
7 Uasallus a fidelitate propter domini infamiã quãdo liberetur.
8 Disuestitura que ⁊ quotuplex.

Nulla inuesti. Quidã habẽt ꝑ capitulo ⁊ qdã ꝑ §.⁊ in hoc nõ est vis ⁊ respicit principaliter scdam ptẽ rubrice:lz etiã posset trahi ad primã partem. Et diuidit̃ in duas partes.in prima ponit regulaz.in scda excipit a dicta regula.scda ibi:nisi.Casus.dñs nõ tenet̃ inuestire vasalluz qui recusat iurare fidelitatem nisi esset feudũ in quo debeat iurari fidelitas.h.d. Premitte ꝑ euidentia qd duplex est inuestitura scz propria ⁊ abusiua de quibus declaraui ꝑ exempla.s.ti.primo.in prin.vbi videas.Itẽ scias qd iste tex.põt intelligi tam de inuesti.feudi noui quã antiq:vt.j.dicam.lz And.de iser.⁊ Bal.intellexerint solum de inuesti.feu.noui.Itẽ scias qd post promissionẽ factã per dñz vasallo de dãdo sibi feu.dz primo ꝓcedere inuesti.abusiua.Scdo subsequit̃ iuramẽtuz fidelitatis.Tertio deuenit̃ ad inuesti.verã ⁊ ꝓpriã q̃ fit per traditionẽ possessionis:vt predicta ꝓbant̃.j.ti.seq.⁊.j.de no.for.fide.i.§.fi. Itẽ scis quod fidelitas nihil aliud est nisi ipm iuramẽtũ qd p̃stat vasallus dño suo.vt.j.tit.seq.in fi.¶ In tex.ibi inuesti.dic siue sit noua siue vetus sm Iaco.de bel.⁊ Nico.de nea.vt hic ⁊ que fuit prima cã be.amit.in.§.j. Ibi fidelitatez.i.iuramẽtũ fidelitatis,vt statim pz in fi.⁊ probatur.j.ti.proximo.in fi.Ibi recusat.s.expresse siue petat̃ vetus inuestitu.siue noua.vel põt intelligi etiã de tacita renũciatiõe in feu.nouo.i.ꝯstituendo vasallũ in negligentiã.vt.j.dicam.Põt quoq; intelligi in antiquo ⁊ fieri intelligit̃ in inuesti.veteri ꝑ lapsum tpis statuti ad petendã inuesti.p̃dictã.vt.j.q̃ fuit pria cã bñ.amit.in princi.⁊ in.d.§.j.Alias aũt vbi nõ apparet de recusatione expressa vel tacita dz dñs vasallum inuestire,eo quia inuesti.dz precedere fidelitatez.vt j.ti.seq.Itẽ habeat̃ hic qd sit qñq;.vt.in.d.§.j.⁊ de cap.cor.in prin.

1 ¶ †No.ꝙ feudũ regulariter dat̃ ꝓpter fidelitatẽ.⁊ iõ si ꝑ vasallũ deneget̃ fidelitas dño poterit quoq; ꝑ dñm denegari vasallo ipm feudũ ⁊ inuestitura ipsius qm̃ frãgẽti fidẽ fides frãgat̃ eidẽ.vt hic no.gl.⁊ dixi in.d.§.j.q̃ fuit prima cã bñ amit.⁊.j.de no.fide.for.in

2 §.fi.¶ †No.ꝙ per pactũ põt alterari natura feudi ⁊ ꝯctus feudalis.vt hic.⁊.j.c.j.in fi.quali.do.proprie.ꝑue.⁊ de ꝯtrouer.feu.apud pares ter.de quo dixi in.c.j.de feu.nõ habẽte propriã naturã feu.et in.c.j.an agnatꝰ vel filius repu.hereditatẽ ⁊c.Quinimo ⁊ fortiꝰ ex hoc tex.colligit̃ qd vz pactũ appositũ contra diffinitionẽ cõtractꝰ. Ex quo inferas sm Bal.qd nõ q̃cq̃ est contra diffinitionẽ ꝯctus est ꝯ eiꝰ substãtiã:vt probat̃ in hoc tex.notabili.facit ꝙ no.ꝑ doc. in aut.ingressi.C.de sacrosan.eccle.An aũt clericus possit alterare

3 naturã inuestiture.dixi in.§.profecto.de lege cor.¶ †No.ꝙ argumẽtũ ab allusione seu interpretatione vocabuli censet̃ validũ:vt ꝓbat̃ hic dum dixit ꝙ feudũ a fidelitate dictũ est:ꝓut in simili videmus.insti.de tutelis.in prin.⁊ in.l.ij.in.§.appellata.ff.si cer.peta. ⁊ in pluribus alijs iuribus allegatis hic in gl.ij.in ꝑn.vsq; ad ver. sed quero ⁊c.De hac tñ materia quantũ ad feudũ dicvt plene scripsi in preambulis libri vbi declaraui qd sit ⁊ vñ dicat̃ ⁊ quare appellatur feu.⁊ qd sit fidelitas ⁊ quot modis capiat̃: vbi videas in quinta questione.Facit quod dixi.j.quis dicatur dux co.vel marchio.in principio.super textu.¶ Opponi.cum glossa prima quod iste tex.male dicat dum vult quod inuesti.non sit fienda ei qui fidelitatem facere recusat ⁊c.qm̃ ex hoc videtur presupponere quod fidelitas sit primo prestanda ⁊ postea inuesti.fienda: cuius contrariũ expresse dr.j.ti.seq.Sol.dixit glo.fatendo contrariũ ꝙ inuesti. bene dz precedere fidelitatem.sed hic cõstabat manifeste ꝙ iste vasallus nullo modo volebat iurare fidelitatem.qr exp̃sse recusabat prout dicit iste tex.⁊ propter hoc dñs nõ tenetur sibi inuesti.facere cũ sibi liceat rumpere fidẽ ad quã sibi tenebatur postq̃ vasallus similiter rũpit expresse recusando velle adimplere id ad qd tenebatur l.cum proponas.cũ ibi no.C.de pac.⁊ hoc voluit tota ista glo.vsq; ad finem que bene loquitur. Sed tamẽ tu in isto passu plenius dicas capiendo omnes casus vltra doc.qr interdum loquimur de noua inuesti.quã dñs promisit facere vasallo de feudo sibi nouiter promisso.⁊ isto casu si vasallus expresse recusat velle de dicto feudo facere fidelitatem.⁊ tunc absq; dubio dñs absq; pena ⁊ aliquo interesse potest denegare dictã inuesti.vt in hoc tex.cõiuncta gl. facit ꝙ dixi.j.de no.fide.for.in.§.fi.Sed interdũ dñs iaz inuestiuit vasallum abusiue de dicto feu.sed post dictam inuesti.non vult vasallus prestare fidelitatẽ expresse recusando.⁊ tunc dñs nõ tenetur sibi facere inuesti.propriã hoc est realem per traditionem possessionis.Et secundum istum modum intelligitur iste tex.per Andr. de isernia ⁊ Bald.sed interdum vasallus in feudo pre... ⁊ facta dicta inuestitura abusiua nõ recusat expresse.sed differendo iurare fidelitatem.⁊ tunc si post interpellationem factam per dominum ad prestandum fidelitatem cessauerit priuabitur vasallus iure suo nec dominus compelletur ad faciendum sibi inuestitu.realem iuxta ea que traduntur que fuit prima causa bene.amit.in.§.j.vbi est casus.Si vero loquimur de inuesti.feu.antiqui renouanda.⁊ tunc si vasallus recusat velle facere fidelitatem poterit dñs denegare sibi inuesti. per istũ tex.qui etiã hoc modo põt intelligi sm Iac.de bel.⁊ Nico. de nea.Sed interdum nõ expresse recusat vasallus predictus facere inuesti.sed tacite per lapsum tpis vcz anni ⁊ diei si nõ est miles vel anni et mensis si est miles:et tunc priuatur feudo nec tenetur amplius sibi inuesti.facere.vt dixi super tex.et probatur j.s.quo tpe miles.⁊.j.que fuit prima causa bene.amit.in prin. vbi non apparet de recusatione tacita vel expressa tunc dz dñs vasallum inuestire eo qr inuesti.dz precedere fidelitatem.vt.j.ti. seq.qui debet intelligi. Et predicta semper intellige nisi esset feudũ in quo vasallus ex pacto nõ teneat̃ ad prestationem fidelitatis per istũ tex.⁊ in.d.§.j.que fuit prima causa bene.amit. nisi ipsa fidelitas iã fuisset iurata semel dño ⁊ successoribus per ipsum vasallum.qr tunc nõ est necesse ꝙ amplius ... eundem vasallum.vt not.in.c.veritatis.⁊ in.c.ego epis. ... reiuran.⁊ dixi que fuit prima cã bene.amit.in prin. ... ardi.ꝙ nõ iuratur fidelitas qñ feu.est modicũ.l.at.si quis ... cem.ff.de religio.Itẽ pẽdente ꝯtrouersia feudi nõ iurabitur fidelitas.vt in.c.j.j.de contro.inter vasalluz ⁊ epi.Itẽ in ... bus casibus quos.j.dicã vcz in rebus spũalibus ⁊ qñ ...

4 pubes.¶ †Quero cũ gl.ij.in versi.sed quero ⁊c.qualiter ... da inuestitura per vasallum a dño.⁊ lz ista gl.per modum ... querat de pluribus questionibus simul ⁊ semel inculcando ego tñ eas separatim declarabo et expediam.Et primo quo ad qõnẽ supra formatã respondet gl.notabiliter ꝙ vasallus ... honorifice adire dñm ⁊ cum curialitate ⁊ humilitate petere ... stiturã in presentia parium vel aliorum qui sm formã consuetudinis ⁊ iuris feudalis solẽt interuenire in inuestituris ... no.s.ti.proximo.in prin.⁊ ꝓbatur.j.qui testes sint necessarij ad ... no.inuesti.feudi.Et non solum habet ipse vasallus necesse ... ipsam inuesti.vt.s.sed etiã debet se offerre ad prestãdũ fidelitatem vt.j.que fuit prima cã bene.amit.in prin.⁊ de capi.cor.in prin. ... forma petendi erit talis vcz vt dicat ipse vasallus reuerẽter ... peto cum omni debita reuerentia qua possum inuesti.talis ... mei quod a te teneo et possideo.⁊ hoc si est inuesti.feu.antiqui ... si est inuesti.feu.noui dicat talis feu.quod a te possidere debeo ... postea subiungat ista verba ⁊ fidelitatẽ tibi facere sum paratus ... polliceor contra oẽm hoĩez excepto Imperatore ⁊ exceptis ... rioribus dominis meis.Ueruntamẽ subiungit gl.qd quãuis vltima verba de fidelitate pollicenda et prestãda nõ exprimantur spãliter ꝑ vasalluz sed simpliciter diceret postulo inuesti.mei feudi ꝙ hoc sufficeret cũ ipa fidelitas tacite subintelligatur ... voluit ista glo.vsq; ad ver.quo facto ⁊c.que bene et notabiliter loquit̃.Ex qua collige duas cõclusiones.Prima est ista qd ... non tenet̃ regulariter facere absolute fidelitatem dño qr ... iuramento fidelitatis excipitur prior dominus.vt probatur ... finitur lex in.§.fi.et.j.de probi.feu.alie.per lotha.in.l.ij.Item excipitur semper Imperator nominatim:vt.j.de probi.feu.alie. ... in fin.Secunda conclusio quod sufficit petendo inuesti. ... lus dicat peto inuesti.mei recti feudi.Nec est opus ꝙ addat paratus sum fidelitatem facere.vt probatur in.c.j.s.quo tempore miles.Et est ratio quia et si illa verba non exprimantur subintelliguntur tacite.vt dixi in.d.c.j.in princi.de capi.cor.in.j.qõne.⁊ que fuit prima cã bene amit.in prin.in.j.qõne.lz gl.videatur dicere contrariũ.sufficit etiã qd fiat facto et si nõ exprimat̃.l. ...

l.C.de fideius.Et intellige predicta ꝓcedere qñ cõstatª ꝙ iste petens est ille vasallus qui dz obtinere inuestiturã.vt qr sit agnatꝰ proximior ⁊ qd sit heres solus ⁊ alia q̃ sunt necessaria ad ostẽdendum qd sit illa ad quẽ spectet feu.iuxta ea que dixi in.d.c.j.s.quo tempore miles.sm Andre.de iser.Itẽ ⁊ subseqũter dixit Ia.de bel.qd ista talis solẽnitas petẽdi inuesti.cũ tali pompa est seruanda vbi cõsuetudo hoc dictat.Alias aũt vbi nõ esset consuetudo nõ vitiaret̃ actus.Et dicit se vidisse in regno sicilie etiã coram rege vasallos nõ seruasse tales pompas.facit.c.j.s.de feu.cognitio. ⁊.l.si donationũ.C.de nupt.¶ †Quero subsequenter cum gl.in

5 ver.quo facto ⁊c.an petita inuesti.ꝑ vasalluz a dño vt.s.dictũ est teneatur dñs ipsum vasallũ incontinenti inuestire ⁊ ipsum recipere ad fidelitatẽ an poterit differre.Et rñdet gl.ꝙ est in electiõe ipsius dñi vtrum velit incontinẽti inuestire ⁊ fidelitatẽ recipere vel velit ꝑ libito differre.Sed diligẽter animaduertat vt nõ differat.qm̃ si petita inuesti.per vasallum debito modo ⁊ tpe:⁊ dñs noluerit inuestire non fiet ex hoc aliud preiudicium ipsi vasallo. Quinimo si labat̃ annus ⁊ dies priuabitur ipse dñs proprietate feudi quemadmodũ priuandus venisset vasallus iure suo feudali si dictã inuesti.non petijsset.j.dictum tps.argu.in.c.j.quali.do. proprie.priuet̃.⁊.j.si de feu.fue.cõtro.in.c.dño committente.Et hoc voluit ista glos.vsq; ad ver.fidelitas vero ⁊c.¶ Sed tu circa istum articulũ clarius ⁊ plenius dicas quã explicauerit ista glo. quoniã interdum dñs promisit vasallo velle sibi dare certũ feu.⁊ postea ipsuz penitet ⁊ recusat velle facere inuesti.Et isto casu aut est simplex ꝓmissio ⁊ non solẽnis ⁊ que nõ transiuit i contractũ: ⁊ tũc dñs nullo modo tenebit̃.arg.in.l.ij.§.circa.cũ ibi not.ff.de doli excep.insti.de test.mili.in.§.ceterũ.⁊.l.nuda.ff.de contrahẽ. empt.cum si.Aut ista ꝓmissio fuit solẽnis ⁊ trãsiuit in cõtrãctũ ⁊ tunc tenebit̃ ipse dñs solum ad interesse ipsi vasallo.ar.in.l.cũ ibi not.ff.de ac.emp.⁊.l.si fundũ.ff.de verbo.obligat.⁊ hoc tenet Andre.de iser.⁊ Nico.de neapo.j.de no.for.fide.in.§.fi.non aũt compelli põt ad tradendũ.Et est ratio qr nõ est feudũ postq̃ nõ intercessit aliqua inuesti.vt in.c.j.qui.mo.feu.cõsti.po.⁊ dixi in.c. si facta.j.si de feu.fue.contro.Sed interdũ vltra ꝓmissionez dñs processit etiã ad inuesti.abusiuã.Uerũ postea nõ vult facere propriam inuesti.tradendo possessionẽ:⁊ tũc debet dñs precise compelli ad tradendũ possessionẽ vasallo nec liberaret̃ dñs volendo soluere interesse:vt in.c.si facta.j.si de feu.fue.contro.Tenebitur quoq; ipse dñs isto casu ad prestãdũ omnẽ vtilitatẽ ipsi vasallo quã recepturꝰ fuisset ex dicto feudo si possessionẽ ⁊ ꝓpriã inuesti. dicti feudi debito tpe habuisset:vt in.d.§.fina.j.de no.fideli.for. Sed interdũ vasallus iã habuit inuesti.abusiuã ⁊ propriam.vt qr est in possessiõe feudi ⁊ petit sibi renouari inuesti.sm formaz iuris debito modo ⁊ tpe.vt qr forte successit vasallo mortuo vel petit renouationẽ inuesture a successore domini.⁊ isto casu si ipse dñs differat facere talẽ inuesti.priuabit̃ ꝓprietate si labat̃ tps limitatũ vasallo ad inuesti.petendã.vt in hac glo.que notabiliter hoc tenuit ⁊ eã sequunt̃ doc.vcz Ia.de bel.Andre.de iser.Nico. de neapo.⁊ Bal.dũmodo non subsit aliqua iusta cã ex qua ipse dñs motus sit ad differẽdũ:qr sicut vasallus ex causa excusaretur vt dixi in.c.j.quo tẽpo.miles.Ita quoq; ipse dñs cũ ad paria iu-

6 dicẽtur.vt.j.de for.fide.in fi. ¶ †Quero subseqũter cum dicta gl.in ver.fidelitas vero ⁊c.qualiter sit fienda fidelitas ⁊ de eius forma.Et rñdet gl.se remittẽdo ad quatuor titulos seqũtes in quibꝰ bene declarat̃.⁊ ad hoc allegauit etiã al's concordantias vsq; ad ver.⁊ notabis ⁊c.Et in hoc bene loquit̃ ista glo.⁊ istam questionẽ in dictis titulis seqũtibus examinabo.Sed aduerte quoniã ista gl.in sui prin.formauit aliã questionẽ ad propositũ nostrũ ad quã non rñdet vcz quando ⁊ quo tpe sit ista fidelitas prestãda ꝑ vasallũ:idcirco tu ad hãc questionẽ respõdeas vcz qd dñs si iam fecit inuesti.vasallo:tũc vasallus dz incõtinenti fidelitatẽ prestare siue loquamur de veteri siue de noua.vt.j.titu.pri. ⁊.j.de no.fide.for.in fin.Si aũt dñs nõdũ fecit inuesti.⁊ tunc aut loquimur de noua inuesti.⁊ isto casu dñs debet se offerre vasallo ⁊ polliceri sibi inuesti.⁊ tũc si vasallus esset in mora certioratus amitteret ius qd habet sm formã traditã in.§.j.j.que fuit prima causa benefi.amit.Aut loquimur in veteri.⁊ tũc vasallus debet se offerre domino vt ipsum inuestiat per predicta.ad qd facit.l. ⁊.l.in.§.offerri.ff.de ac.empti.Quo casu aut vasallus est miles ⁊ debet se offerre.j.annum ⁊ mẽsem.vt in.d.c.j.s.quo tempo.miles. Aut est priuatus ⁊ tũc dz se offerre.j.annũ ⁊ diem.al's priuabit̃ vt.j.de capi.cor.in prin.⁊.j.de ꝓhi.feud.alie.ꝑ fe.in.§.preterea.et j.que fuit prima cã.in pri.neq; est opus qd dñs denũciet qr dies interpellat.argu.predictorum iurium ⁊ in.l.ij.de iure emphi.Ex quibꝰ oĩbus inferas sm Iac.de bel.⁊ Bald.ꝙ in noua inuestitura dz dñs se offerre sz in veteri se dz offerre vasallꝰ.vt.s.ostensum est.¶ †Quero subsequenter cũ dicta gl.in fi.an vasallus liberet̃ ⁊ absolutus intelligatur ab ista fidelitate si dñs suus perdat famã.vt qr sit excõicatusᵇ vel bãnitus ⁊ rñdet qd sic.Et econuerso si dñs restituit̃ ad famã restitutus etiã intelligit̃ ad hãc fidelitatẽ.vt.j.in ti.hic fi.lex.in.c.j.in prin.et in hac gl.que ad hoc allegauit etiã alias concordantias vsq; ad finem.et bene et notabiliter loquitur.Et facit ad corroborationez predictorũ quia illud quod cõtumacia abstulit obedientia restituit in.c.ex literis extra de cõsti.vbi est tex.notabilis.et in.l.cum alius.C.de cur.furi. et.ff.de serui.rusti.predi.l.⁊ attilicinus.⁊ quod no.alia gl.in simili.j.de noua for.fide.in.c.j.super verbo ostendere. Opp.ab extra de.c.si minori.j.si de feudo fue.contro.vbi est casus expressus qd quis retinet feudum licet fidelitatem facere recuset.Solu.ibi est specialis in impubere vasallo fauore etatis.vt ibi not.in gl.⁊ ibi dixi in.iij.nota.¶ Opp.de.c.si.de reg.iur.cum ibi not.Solu.ibi loquimur in rebus spiritualibus in quibus non prestat̃ homagiũ.vt no.in.c.j.de sta.reg.lib.vj.¶ †Quero ab extra nunc de dis-

8 uestitura qd sit ⁊ quotuplex sit ⁊ an possit fieri.Et respõdet sm Bald.qd disuesti.est duplex.s.verbalis ⁊ actualis.Item actualis est duplex.s.abusiua ⁊ propria.dic ergo qd verbaliter tantum inuestitus potest verbo disuestiri.l.nihil tam naturale.de reg.iur. Et si interuenit chirographum cogetur vasallus ingratus facere contrarium chirographum.l.generaliter.C.de nõ nume.pec. vel incidere seu cassare instrumẽtũ inuesti.per ea que not.in.l.ab empt.ff.de pact.⁊ si fuit per annulum deannulabit̃.Et si per traditionez possessiõis dejicietur ad similitudinem degradationis que fit per actum cõtrarium.vt in.c.degradatio.extra de penis libr.vj.⁊ qd habetur in.l.ij.§.ignominie.ff.de his qui notã.infa. Sed ego nõ puto ꝙ tanta subtilitas exquiratur sed sufficiat declarari per sentẽtiam vasallum priuandum probata culpa ⁊ ingratitudine.arg.eorum que traduntur in.c.j.de feu.sine cul.non amit.⁊ in.§.calidis.de ꝓhi.feud.alie.per fe.neq; in hoc discrepat idem Bald.dũ postea subiũxit qd supradicta disuesti.fieri debet per ius habẽtem quoniam interdum fit per dominum propria autoritate vt quãdo vasallus alienauit feudum in aliũ transferendo.vt in.d.§.calidis.⁊ in.l.j.de ꝓhi.feu.alie.per lotha.vel per sententiam quando vasallus commisit aliquam culpam vel ingratitudinem:vt in.d.c.j.de feu.sine cul.nõ amit. ¶ Ultimo ad materiã p̃sentẽ vide alia que dixi in.d.§.j.j.que fuit prima causa bene.amit.⁊ quod dixi in.c.j.de controuer.inter vasal.⁊ episc.⁊.j. de no.fide.for.in fi.⁊ ꝑ Bald.in aut.nisi.in fi.cõmenti.C.ad treb. ⁊ ꝑ Iac.ardi.in summa.in charta prima.sub rubricella vnde dicatur feu.⁊ in ti.quibus mod.feu.amit.sub rubricella quãdo iurare debet vasallus ⁊ quãdo nõ.Et in ti.qualiter iurare debeat vasallus.sub rubricella de his qui non debent iurare fidelitatem vbi enumerat omnes casus in quibus fidelitas non prestatur. ⁊ habet̃ de materia in capitulis extraordinarijs in.§.quoniam de fidelitate ⁊c.⁊ per cano.extra de symonia in.c.ex diligenti.⁊ extra de exces.prela.in.c.retulit.⁊ in.d.c.licet indignum.extra de reg.iur.⁊ per hosti.in summa ti.de feu.§.ij. ¶ Iaco.

a ¶ Qñ ꝯstat.ad de quando dicatur manifeste ꝯstare tex.i.c.oli in fi.de cẽsi.⁊ ibi Anto.de but.⁊ abba.i.c.sup qd nũ.de offic.dele. bal.in.l.ad ꝓbationez.la.j.C.de proba.

b ¶ Ut qr sit excõicatꝰ.adde an iste vasallꝰ tenet̃ eũ iuuare si ẽ excõicatꝰ.vide ꝑ philip.i.c.si.de exce. i ver.no.etiã idẽ philip.i.c.inter alia.in.j.col.de sen.excom.

¶ Quid precedere debeat an inuestitura an fidelitas ⁊c. Rub.

¶ Olim nulla erat hic rubrica sm ordinem rubricatiõis Oberti de orto.sz erat vna sola rubrica a titulo supra de feudi cogni. vsq; ad titulũ presentem inclusiue.vt.s.quid sit inuesti.super rubrica.Quinimo nec erat hic principium capituli.sed erat.§.comprehensus sub precedentibus:qd patet ex princ.huius litere textualis in qua ponitur quedam coniunctio ad precedẽtia.postea autem hec rubrica fuit addita glossatoribus superuenientibus gratia cõmodioris intellgẽtie ꝓut in simili dixi.s.de feud.guar. super rubrica.⁊ ita hodie communiter vtimur ista rubrica ⁊ bene.Et ex p̃dictis nunc habes intellectũ glo.hic posite.¶ Continuatio autem huius rubrice ad superiora colligitur ex titu.preceden.in fin.vbi dictum est qd inuesti.non est fienda ei qui fidelitatẽ facere recusat.Sed qr iuxta predicta poterat dubitari quid debeat precedere an inuesti.an fidelitas.Itẽ quid esset fidelitas ideo vt predicta declaret subiecta fuit hic ista rubrica ⁊ titulus. ¶ Iac.Aluaro.

1 ☞ Inuestiturarum instrumenta excipiendi ordo.
2 Fidelitatis iuramentum a vasallis prestitum dicitur.

Utrum. Diuiditur in duas partes.In prima declarat quid debeat precedere an inuesti.an fidelitas.In secunda quid sit fidelitas.secunda ibi.fidelitatem: ¶ Casus. inuesti.abusiua debet precedere fidelitatez.que quidem fidelitas est ipsum iuramentum quod prestatur domino a vasallo suo.h.d.Et premitte que sit inuesti. abusiua ⁊ que ꝓpria.vt dixi.s.§.proxi.¶ In text.ibi responsum est subaudi vt patet.j.de no.fi.for.in fin.⁊.j.que fuit prima causa bene.amit.in.§.j.Ibi inuesti.s.abusiuam ⁊ verbalem:non autem propriam ⁊ realem.Nam primo debet precedere inuesti.abusiua ⁊ verbalis.⁊ postea debet sequi sacramentum fidelitatis.⁊ vltimo fit inuesti.ꝓpria ⁊ realis per traditionem possessionis.vt ꝓbatur in.c.si facta.j.si de feud.fue.contro.⁊ dixi.s.titu.proxi.in. §.fi.Et predicta procedunt sm Andr.de iser.in inuesti.feud.no. quoniã in inuesti.feu.antiqui nõ ꝓprie censetur inuesti.sed po-

tius quedam confirmatio prioris inuesti.vt dixi.s.titu.proxi.in
prin.vnde in tali feu.antiquo iuramentum fidelitatis prestatur
cum ipsa inuesti.cum ipsum iuramentũ habeatur pro ipsa inuesti.
1 arg.eorũ que dicta sunt in.c.j.s.qui.mo.feu.cõsti.po. ¶ † Nota
ordinem excipiendi instrumenta inuestiturarum vt primo fiat
inuesti.verbalis cũ annullo vel alio signo sꝫ morẽ patrie.scdo ꝙ
pstetur fidelitas dño per vasallũ.tertio qd fiat inuesti.realis scꝫ
traditio possessiõis vt hic ⁊.j.de no.for.fide.in.§.fi.⁊ hãc inuesti.
realem faciet dñs inducẽdo vasallũ in possessionẽ vel mandabit
nũcio seu procuratori vt ipsum inducat:vt.s.ti.proxi.in.§.sꝫ vtrũ
⁊ tenet Bal.Potest ⁊ alijs modis vasallus consequi verã posses
sionem dicti feu.prout dixi.s.quid sit inuesti.in prin.vbi videas.
Que autem fuerit ratio decisionis in tex.nostro vt prius prece-
dat inuestitura ⁊ postea sequatur fidelitas.dixit Bal.ꝙ ratio est
quia dñs est caput feudi ⁊ prior nominaẽ in cõtractu:⁊ est per
sona actiua vñ debet prius procedere ad actũ quã vasallus qui est
psona passiua ⁊ secũdaria ⁊ sub dño.arg.in.l.ex placito.C.de re-
rum permutatiõe.Addas ⁊ aliã rationẽ qꝛ cum dñs sit pricipa
lis in cõtrahendo debet prius ex parte sui adimplere apponen-
do se in substãtia obligationis.argu.in.l.naturalis in.§.quod
2 si faciã.ff.de prescrip.verbis. ¶ † Not.tex.ꝙ fidelitas nihil aliud
est nisi ipsum iuramentũ ꝙ pstatur dño a vasallis.Et ista talis
fidelitas cõtinet plura que colliguntur ex tribus titulis sequenti
bus.Verũ aduerte qꝛ vltra istam fidelitatẽ est dare ⁊ alias spẽs
fidelitatis.vna est que appellatur maior.vcꝫ quia tenemur impera
tori.vt probatur in.l.quisqꝫ.ad legẽ iul.maie.⁊ ad reprimẽdã.in
prin.⁊.j.de prohi.feu.aliena.per Fede.in fi.Nam reputatur deus
in terris.C.de sacrosan.eccle.in.l.iubemus nullã.cuꝫ ibi no.De
fidelitate aũt quam habere debemus erga deũ patet ex sacra scri-
ptura dum dicit dilige dñm deum tuũ ex toto corde tuo ⁊ ex to
ta mente tua ⁊ ex oĩbus viribus tuis.Et insuper alia fidelitas
quaꝫ familiares ac domestici ⁊ subditi debẽt superioribus suis.
de qua statim patebit.j.tit.seq.Est quoqꝫ ⁊ alia fidelitas quam
quis pstat ratiõe administrationis ⁊ dignitatis.vt in auẽ.iusiu
randũ quod prestatur ab his.in.§.iusiu.⁊ de pa.constã.in.§.ego
iuro.Est etiã alia fidelitas que debetur proximo scꝫ ipsuꝫ nõ offen
dere nec insidiari.l.vt vim.ff.de insti.⁊ iur.Item est ⁊ alia fideli-
tas quã filius debet patri ⁊ libertus patrono de quibus in.l.j.⁊
l.fi.in fi.ff.ad.l.pom.de parici.⁊ in ti.de obsequijs.de quibus fi-
delitatibus vide p Bar.ad reprimendã.in princi.in gloss.super
verbo totius fidelitatis ⁊c. ¶ Quero ab extra an pretestatio ipsius
ordinis vitiaret ipsam inuesti.Et dicit Bal.qd non cũ sufficiat
ꝙ sit seruata forma intellectualis.insti.de leg.in.§.an heredes.⁊
ff.de here.insti.l.talẽ.i princ.Secus aũt esset in casibus in quibus
forma ordinis est de substãtia.l.prolatã.C.de senten.facit quod
dixit Bal.in.l.j.C.de ope.liber.⁊ Joan.Andr.in.c.fi.extra de ba
ptismo. ¶ Ultimo ad materiã vide ꝙ dixi.s.ti.pri.§.fi.⁊ in titu.
episcopũ vel abbatem.in.c.j.presertim in oppositione fi.j.de no.
for.fi.in.§.fi.⁊ p Ja.ardi.qualiter iurare debeat vasallus.in prin.
⁊ per Host.in summa ti.de feu.§.quid sit fidelitas.

¶ Qualiter vasallus iurare debeat. Rubrica.

¶ Secundum ordinẽ rubricatiõis Oberti de orto quem etiam
secutus est Jac.ardi.in summa sua.Ista rubrica erat scda rubri
ca huius libri scdi:⁊ oĩa sequentia vsqꝫ ad tit.de fratribus de no.
be.inuesti.exclusiue.verũ postea a glossatoribus superuenienti-
bus fuerũt interserte rubrice hic intermedie ad hoc vt materia
diuisa clarius intelligeretur:prout in simili dixi.s.quid sit inuesti.
sup rubrica.⁊.s.de feu.guar.⁊ gast.super rubrica.Et continuatur
ista rubrica ad pcedẽtes hoc modo:quia.s.tit.pxi.facit mentio
nem de fidelitate quã pstare debet vasallus dño:que quidem fi-
delitas nihil aliud est nisi ipsum iuramẽtum qd prestat vasallus
domino.vt ibi patet.Verum qꝛ poterat dubitari de forma istius
iuramẽti idcirco vt predicta declaret supposita fuit hic ista ru
brica qualiter vasallus iurare debeat. ¶ Jaco.Aluaro.

1. Juramenti fidelitatis triplex species.
2. Consuetudo solita in iuramento fidelitatis est seruanda.
3. Persone domestice que dicantur.
4. Clerici an prestare debeant iuramentum dominis laicis.
5. Mercatores ⁊ forẽses ceteri an possint sine cã de ciuitate expelli.

Qualiter. Totus iste titulus diuiditur
in duas partes principales.qm
in prima ponitur forma iuramẽti qd prestare dꝫ
vasallus dño ratiõe feudi qd ab eo tenet.In se-
cunda parte ponitur forma iuramẽti ꝙ prestare
debet ille q nõ est vasallus rõne feudi;sꝫ est astri-
ctus alia de cã ad iurandum.scda ibi si vero ⁊c.Et ista scda ps
subdiuiditur in duas.qm in prima loquitur de psona domestica seu
familiari ipsius dñi q iurare dꝫ ipi dño ratione domesticitatis
seu familiaritatis.In scda pte loquitur de psona subiecta ipi dño
ratione iurisdictiõis que propter cãm ipsius subiectiõis debet iu

rare ipsi dño.scda ibi aut si ideo ⁊c.Casus.vasallus occasione feu-
di debet iurare dño qd erit sibi fidelis:sicut debet esse vasal[illegible]
qd nõ manifestabit secretũ sibi cõmissum p dñm.Ille aũt [illegible]
nõ est vasallus rõne feudi sed est domesticus seu familiaris [illegible]
sub iurisdictiõe dñi debet iurare dño ⁊ in suo iuramẽto [illegible]
exprimere vitã membrum mortẽ ⁊ honorẽ ipsius dñi.ho[illegible]
tex.ibi videamus.s.in hoc titulo ⁊ in duobus ti.seq.Ibi [illegible]
talis vasallus.Ibi sancta dei euãgelia.Quid aũt si iura[illegible]
alia materia an teneret:dixi.s.qd sit inuesti.in.§.j.in[illegible]
⁊ vide qd dixit Spe.in ti.de iureiur.Ibi huic.s.dño tali[illegible]
debet vasallus.qualiter aũt debeat esse ⁊ se habere vasal[illegible]
dominũ suũ ex forma fidelitatis declaratur specifice statim
seq.⁊ seq.vbi patet etiã ꝙ hodie illa capitula in iurame[illegible]
liter exprimuntur propter hoĩes ignaros:lꝫ istud iuramẽ[illegible]
dũ de quo hic sufficere videbatur de iure:vt hic pꝫ.⁊.j.[illegible]
trimẽtũ:subaudi ⁊ aĩo ipsum damnificandi:vt plene [illegible]
istum arti.in.c.j.s.hic po.esse tit.qui.mo.feu.amit.[illegible]
hoc etiã sensit gl.prima hic posita in sui principio [illegible]
remanet expedita in ea parte.Ibi familiaris.Ex[illegible]
dupliciter.primo ꝙ sit de familia seu domesticus dñi [illegible]
cõsiliarius vel camerarius vel in aliquo alio offõ dom[illegible]
dñi.vt qꝛ sit pincerna vel dapifer dñi.Nã isti tales [illegible]
tali officio vel habitu debent prestare tale iuramẽtum [illegible]
tionis ipsi dño licet nõ recognoscãt feu.ab eo.Scdo [illegible]
idẽ Bal.⁊ An.de iser.ꝙ sit attinens vasalli qui recog[illegible]
feudũ a rege vel alio dño ⁊ habitabat secũ in domo [illegible]
surus in dicto feudo moriente ipso vasallo tenente feu[illegible]
propter suspitionẽ ne moriatur aliqd in vita eius sub spe [illegible]
hereditatẽ ⁊ feu.debet iurare modo ⁊ forma hic descrip[illegible]
l.vidue.C.de nup.⁊.C.vbi pupil.edu.in.l.fi.Et hoc scdm [illegible]
plũ sensit etiã glo.ij.hic posita in medio sui.⁊ in fi.Et [illegible]
quia in istos tales familiares ⁊ ministeriales habet dñs [illegible]
ctionẽ:vt.j.de pace te.in.§.si ministeriales.⁊.ff.de penis.l.[illegible]
mitũ ⁊.ff.de iuris.om.iu.l.magistratibus.ibi sub iurisdic[illegible]
Exemplificat An.de iser.⁊ Bal.in istis qui habitãt in terra
cuius dñi vel possideãt ibi bona nõ feudalia siue sint [illegible]
siue nõ.qm sub eius iurisdictiõe ratione habitationis [illegible]
rum ⁊ tenentur ipsum assecurare cũ iuramento iurãdo [illegible]
tatẽ ⁊ scdm formã hic traditã vcꝫ qd ad eorum [illegible]
vitã dñi membra personã ⁊ eius honorẽ ⁊ euita[illegible]
vt statim subijcit.facit qd no.gl.s.quid sit inuesti.[illegible]
tem alias mentẽ.si habes mortẽ:⁊ tũc intelligas qd [illegible]
tare mortem dñi:vt.j.de no.fide.for.in.c.j.Si habes mẽtẽ [illegible]
iurabit qd nõ reuelabit mẽtem dñi hoc est secretum [illegible]
1 ti.proxi. ¶ † No.ex hoc tex.triplicẽ speciẽ iuramenti [illegible]
Primũ enim est istud qd pstatur dño p vasallum rõne feudi [illegible]
cognoscit ipse vasallus a dño:vñ ad hoc vt habeat locũ [illegible]
ramentũ est necesse qd vere vasallus sit.⁊ qd aliqd recog[illegible]
a domino cuius ptextu iuret vt hic.⁊.s.qd sit inuesti.in [illegible]
ꝙ prius sibi fuerit facta inuesti.p dñm.vt.s.ti.pri.Forma
istius iarameti erit qꝛ iurabit qd erit fidelis dño suo [illegible]
feudũ sicut debent esse vasalli dño prout ⁊ sm qd spãliter [illegible]
mitur.j.in duobus titulis sequẽtibus.qd enim deest in ista [illegible]
mento qd describitur in isto tex.debet suppleri p alis forma[illegible]
menti que describũtur in dictis duobus titulis sequẽtibus [illegible]
An.de iser.⁊ Bal.Quinimo vltra oĩa ea capitula q sunt [illegible]
pta in dictis formis iuramẽtorum ad que tenetur iurare vasall[illegible]
nebitur etiã adijcere in suo pdicto iuramẽto fidelitatis [illegible]
ponuntur in iuramẽto ꝙ fecit rex Otto Joãni pape q [illegible]
hic in gl.j.i fi.⁊ p tex.lxiij.di.tibi dño.vcꝫ qd exaltabit [illegible]
dñium inqñtũ poterit ⁊ qd nunq vitã aut mẽbrum [illegible]
rem quẽ hꝫ sua volũtate aut cõsilio vel exhortatiõe [illegible]
oĩbus erit eius adiutor iuxta posse suũ.Ex quibus [illegible]
que comprehendi debeãt in iuramento fidelitatis [illegible]
videlicet ea q colliguntur ex isto tex.in prin.⁊ ex duobus [illegible]
quẽtibus.⁊ ex dicto.c.tibi dño.⁊ ita tenet gl.j.hic posita [illegible]
de iser.⁊ Bal.Si enĩ imperator iurat pape illa q cõtinet [illegible]
c.tibi dño.⁊ tñ nõ tenet a papa feudũ multo fortius dꝫ [illegible]
iurare dño suo sm prefatũ do.An.de iser.Scda spẽs iu[illegible]
fidelitatis est illa quã prestare dꝫ domesticus seu famil[illegible]
istud iuramẽtũ nõ prestatur rõne aliquorum bonorũ cũ [illegible]
eo q nihil tenet ⁊ nihil recognoscit a dño qd quãdo [illegible]
ui per exẽpla super tex.Est quoqꝫ ⁊ tertia spẽs iuramẽ[illegible]
tatis qd debet pstare dño vel rõne bonorũ nõ feudaliũ [illegible]
net in loco subiecto iurisdictiõi dñi vel rõne habitatio[illegible]
habet in dicto loco supposito iurisdictioni dñi.vñ rõne [illegible]
ctiõis quã hꝫ dñs in eũ vel rõne bonorũ vel ratione [illegible]
nis tenetur iste talis iurare pdicto dño fidelitatẽ.Et ista [illegible]
ma genera iuramẽtorum proprie sunt iuramẽta assecurationis [illegible]
ratio qꝛ dñs terre hꝫ iurisdictionẽ in suo territorio.l.[illegible]
§.territoriũ.ff.de verb.sig.l.mul.§.ꝙ si.l.inuito.C.de [illegible]
in suos ibidẽ habitãtes.vt supra dixi.Ratio aũt ratione [illegible]

ꝙ per tale iuramẽtũ purgatur suspitio ⁊ assecuratur dñs vt hic ⁊ i.l.
psenti circa mediũ legis cũ ibi no.C.de his q ad ecc.cõfu.⁊ in.c.pe
titio.extra de iureiurã. ¶ Forma aũt istius talis iuramẽti asse-
curatiõis traditur hic i isto tex.i fi.Sꝫ vtrũ istud tale iuramentum
debeat similiter suppleri p dictũ.c.tibi dño.s.allegato.Et dicit
And.de iser.ꝙ si iperator q nihil tꝫ a papa nec ẽ sub iurisdictiõe
a ipsius pstat sibi illud iuramẽtũ a multomagis burgẽses debent
pstare dño suo q dato ꝙ nihil recognoscant a dño nihilominus
reputantur vasalli rõne subiectiõis.Quinimo dicit ipse fortius qd
tale iuramẽtũ supplebitur etiaꝫ p titulũ infra de no.for.fi.cum ibi
nulla fiat mẽtio de feu.seu bñficio ꝙ feudũ vocatur.Sꝫ ego in hoc
stare cõsuetudini vt statim dicã.Alias aũt nõ existente cõsuetudi
ne nõ recederẽ a forma hic tradita cũ iste tex.voluerit facere diffe
rẽtiã inter ista iuramẽta ⁊ iuram vasallorum.Et hoc sensit glo.fi.in
sui princi.hic posita que per hoc in dicto suo principio remanet
expedita.Et vide circa istud iuramentũ ratione honorum existen-
tium in loco qd dixit Butri.in.c.nimis.extra de iureiurando.
3 ¶ † No.ex isto tex.in prin.dũ dixit sicut dꝫ esse vasallus domino
⁊ cõsuetudinẽ solitã in iuramẽtis fidelitatis esse seruandã.adeo
ꝙ nõ dꝫ induci nouitas in exactiõe homagij ⁊ fidelitatis.vt i.c.
dilecti.extra de maio.⁊ obe.⁊ in.c.cum consuetudinis.extra de cõ
suetudine.⁊ tꝫ spe.in ti.de feudis.in.§.qm.ver.⁊ no.ꝙ non dꝫ ⁊c.
Et iõ dixit Bal.ꝙ noua iuramẽta extorta ꝫ antiquã cõsuetudi-
nẽ intelligunt p impressionẽ pstita.Et ita respondit in facto cõ
sultus sup ardua cã ad qd facit.c.sane.extra de excisse.prela.⁊.l.si
p ipressionẽ.C.qd metus cã.⁊ qd habetur in.c.ad aures qd metus
causa.⁊ p Inno.in.c.petitio.extra de iureiur.⁊ qd not.in.l.si qua
loca.C.de fund.⁊ sal.reipublice li.x.⁊ ꝙ dixi supra per quos fiat
inuesti.in prin.in scdo notabili. ¶ Quero cũ gl.fi.in ver.sed cur
nominatim ⁊c.que fuerit ratio differẽtie inter ista iuramenta.s.
quare in iuramẽto vasalli sufficit ꝙ iuret i genere vcꝫ dicẽdo iu
ro ꝙ ero fidelis sicut debet esse vasallus domino ⁊c.Sed in iura
mento psone domestice seu familiaris exigitur spãlis expressio cer
torum capitulorum.prout pꝫ hic in fi.litere.Sol.dicit gl.ꝙ in psona do
b mestica ⁊ familiari magis psumitur fraus ⁊ machinatio contra
dominũ.vt qꝛ forte sperat successionẽ ipsius dñi ꝙ in vasallo q est
quodãmodo extraneus ⁊ nõ familiaris ipsi domino in quo nõ ca
dit tãta suspitio.Itẽ qꝛ magis cõsideratur mente id qd expressum ⁊
spãliter pmittitur ꝙ illud qd tacite includitur sub generali pmis
sione vt.xxiij.di.in.§.quãꝙ.Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad versicu.
sed qrit ⁊c.Sed aduerte quoniã rõnes huius gl.non videntur mi-
hi cõcludere cuꝫ istud capitulũ in scda pte loquatur etiã de psonis
nõ domesticis sicut sunt habitãtes in terra domini ⁊ alij subie-
cti sue iurisdictiõi q eodẽ mõ specialiter iurare debent sicut pso-
ne domestice.Et p tãto ista prima ratio istius glo.non vr esse bo
na.similiter nec secũda vr ꝙ procedat qꝛ eodẽ modo esset dicen-
dũ in psonis vasallorũ vt deberent nominatim ⁊ specialiter iu-
rare.Quare cõsiderabã ꝙ ratio potuit esse ista vcꝫ qd i psonis va
sallorũ habentiũ feu.satis explicatur tota virtus iuramẽti etiã
sub istis verbis generalibus.Et est rõ qꝛ sub isto generali iuramẽ
to itdliguntur a iure oĩa capitula spãlia q iã erãt declarata ac de-
cisa ⁊ specificata p alia iura vt pꝫ i duobus titulis sequẽtibus ⁊.xxij.
q.i.c.de forma.Et iõ notãter dixit iste tex.sicut dꝫ eẽ vasallus dño
⁊c.Sꝫ in iuramẽto supradictarũ psonarũ nõ habẽtiũ feuda non
erat declaratũ neqꝫ decisuꝫ q capitula intelligerentur in iuramẽto
ipsorũ.⁊ iõ fuit necesse ꝙ de ipsis spãlis fieret mẽtio ad hoc vt da
3 ret certa forma de nouo de qua in isto tex. ¶ † Quero subsequẽ-
ter cũ dicta gl.in ver.sed quare ⁊c.que sunt ⁊ intelligantur iste pso
ne domestice q iurare debent sm formam hic traditã.Et respõ.
gl.ꝙ oẽs ille psone que vbiqꝫ in aliqua lege appellantur domesti-
ce possunt includi sub decisiõe psenti ⁊ ad hoc allegauit plures
leges in quibus fit mẽtio de psonis domesticis.itẽ ⁊ omnis psona q
possit sperare successionẽ domini.vt supra dictum est.Et hoc vo
luit tota ista gl.vsqꝫ ad finẽ.quã sequitur Jac.de bel.⁊ Pet.de cer.
⁊ Bald.ar.in.l.q iurisdictiõi.ff.de iurisdi.om.iud.⁊.C.de lat.lib.
tol.l.j.§.illud.Tu võ colligas ex istis duobus versibus regulam
que intelligantur psone domestice vcꝫ.Dicitur ascriptus psona dome
stica seruus.vxor libertus natus famulusqꝫ colonus.Sꝫ tñ aduer
te ꝙ nõ oĩs psona domestica dꝫ prestare huiusmodi iuramenta.
Illi enim in quibus nulla cadit suspitio non tenẽtur iurare sicut
est filius qui nõ iurat patri qꝛ reputatur eadẽ psona nec cadit suspi-
tio.l.fin.C.de ipuberũ ⁊ alijs substi.Nec ecõtra pater filio cũ ma-
gis diligat ipsum ꝙ seipsum.l.isti qdẽ.ff.qd metus cã.Idem dicen
dum de vxore ⁊ marito vt viciffim non iurent.l.aduersus de cri-
mine expil.heredi.⁊.l.cum tale in prin.ff.de cõdit.⁊ demon.licet
quandoqꝫ reperiantur vxores meretrices que optent mortem
maritorum.vt notatur in lege pater seuerinam in.§.socrus.ff.
de conditioni.⁊ demonstrationi.Idem intelligas de omnibus
alijs qui carent suspitione.argumento in lege.fi.in.§.pretor di-
gestis qui satisdare cogãtur.Alij autem omnes familiares iu-
rare debent si petatur quia nulla efficacior pestis ad nocenduꝫ
ꝙ familiaris inimicus.vt nota.in lege data.C.de donationi.⁊

digestis ad silleyanũ.in lege pria quod dicit Bal.procul dubio eẽ
verũ in his q sunt de familia perpetua.ar.i.l.j.C.de epi.⁊ cleri.
¶ Quero ab extra qd si sunt duo fratres dñi eiusdẽ ciuitatis vel
castri nũqd viciffim iurare debẽt.⁊ dicit Bal.ꝙ sic.arg.in.l.sꝫ si
hac in.§.si liberta.ff.de in ius vocã.Nec ob.qd vnus nõ sit de iu-
risdictiõe alterius qꝛ quo ad fidelitatẽ fiendã ⁊ suspitionẽ tollẽ-
dã vnus fingitur esse sub alio ⁊ alter sub altero psumptiõe iuris ar.
l.eius q in prouinciã i fi.cũ ibi no.ff.si cer.pe.Adde qꝛ etiã familia-
ritas ipsa ⁊ suspitio succedẽdi hoc opatur per ea que supradicta
sunt.Quid aũt si vnus ipsorum delinqueret in aliũ an alter possit a
cognoscere ⁊ punire.dixi in.§.preterea ducatus.j.de prohi.feud.
4 alie.per fe.vbi videas. ¶ † Quero an clerici habitãtes in terris ⁊
ciuitatibus dominorum laicorũ vel habẽtes ⁊ possidentes ibi bona
propria nõ feudalia vel forte sunt domestici ⁊ familiares ipsius do
mini:vt qꝛ forte consiliarij ipsius dñi an teneantur inuiti prestare
ipsi dño laico tale iuramẽtũ assecurationis de quo in scda parte
huius capituli.⁊ dicit An.de iser.qd non p dictum.c.petitio.ex-
tra de iureiur.quãꝙ de honestate etiaꝫ sine iuramẽto teneãtur ad
obseruãtiã eorũ que in ipso iuramẽto continentur per dictuꝫ.c.pe-
titio.Si võ clerici tenerẽt feudũ a dño tũc rõne dicti feudi bene
tenentur iurare ipsi dño ⁊ prestare sacrm fidelitatis tanꝙ vasallus
vt in.c.nimis.extra de iureiur.⁊ ibi p Butri.facit ad predicta.c.
penul.cũ ibi no.xxij.q.fi.de quo p Host.⁊ doc.in.d.c.nimis.⁊ di-
xi in.c.qui clericus si de feu.fue.cõtro.⁊ spec.in ti.de feudis.in.§.
quoniã ver.hodie plati ⁊ p Roff.in libellis pte octaua in tit.de
offi.iu.quo.subue.cẽsito.sub rubricella de sacramento cuiuslibet
vasalli.Sꝫ qualiter prouidere sibi põt dñs si hꝫ suspectos clericos
in terra sua habitãtes.dicit idẽ An.de iser.qd licet clercicus iste
nullo modo sit sub iurisdictiõe dñi tẽporalis:tamẽ sponte ⁊ vo-
lũtarie poterit tale iuramẽtũ assecuratiõis facere per dictum.c.
petitio.⁊ hoc tenet gl.expresse i.§.vasalli nostri.de pace constan-
tie.⁊ spec.i suo repertorio de iureiur.versi.in quibus casibus dñ b
allegat.c.nullus.extra de iureiur.Idẽ tenet Jac.ardi.in summa
sua i ti.qualiter iurare dꝫ vasallus.sub rubricella de his qui non
debẽt iurare fidelitatẽ in fi.⁊ hoc p dictũ.c.petitio.⁊ ad predicta
vide qd dixi in.§.si clericus.j.de pace tenẽda. ¶ Quero qd econ-
tra vtrũ laici habitãtes in terris subiectis ecclie vel tenentes ibi
bona nõ feudalia teneantur pstare illud iuramentũ assecuratiõis
de quo in hac scda pte dic ꝙ sic ⁊ pstabunt ipsis possidentibus ⁊
recipientibus noĩe ecclesie.⁊ ita tenet Spec.in titu.de feu.i.§.qm
ver.nos vero.⁊ probatur in isto tex.postꝙ non reperitur esse statutũ
cõtrariũ.l.sancimus.C.de testa.facit.lxiij.di.ego ludouicus ⁊c.⁊
5 quod.s.dictũ est p dictum.c.tibi dño. ¶ † Quero an domini ter-
rarũ possint sine causa expellere mercatores ⁊ alios forẽses de ci
uitatibus.⁊ dicit Bal.j.i tit.seq.vbi format questionem qd non qꝛ
mundus est oĩbus cõis patria:vt ait seneca.Iteꝫ ista expulsio est
quodãmodo interdictio que nõ põt fieri sine causa.l.relegatorũ
ff.de interdic.⁊ relegatis.Et ideo sine cã hoc nõ põt fieri postꝙ
ibi venerũt.sed anteꝙ veniãt bene posset interdici ingressus.ar.
ff.de serui.ru.pdi.l.diuus.⁊ de vsufruc.leg.l.heres.Est enim con-
tra naturalẽ eqtatẽ ⁊ contra bonũ publicũ postꝙ ibi venerũt ex
pellere eos.⁊ allegat tex.quem dicit esse singularẽ ad hoc in auẽ.
de questore post prin.colũ.vj. ¶ Quero an ille qui iurauit tanꝙ c
vasallus vt hic i prima pte teneatur etiã iurare tanꝙ familiaris ⁊
habitãs i loco si est domesticus dñi vel alias sit sub iurisdictiõe
dñi rõne habitationis:vt hic in secũda parte.Et dicit odoffre.
qd sic qꝛ separata sunt facta argu.ff.de calũniatoribus.l.fin.⁊.C.
de do.inter viruꝫ ⁊ vxo.l.si maritus.Sed tamẽ dicit ipse qd vno
iuramento poterit vtrũqꝫ explicari.ar.ff.de auto.tuto.l.accipiẽ-
tis.Ita determinat ipse in suo apparatu de pace cõstantie in.§.
vasalli nostri. ¶ Ultimo ad materiã plentem videas in specu.de
feudis in.§.quoniã in vltima col.⁊ in dicto.§.vasalli.de pace cõ
stantie vbi plene de materia not.vbi etiã declaratur in qua etate ⁊
vsqꝫ ad quã etatem ista iuramenta assecurationis prestantur ⁊ que
psone exceptuantur ⁊ per Jac.ardi.in ti.qualiter iurare debet va-
sallus in.§.j.sub rubricella pima p cano.in.d.c.petitio.de iureiu.
extra de verb.fig.in.c.cum clerici.De iuramẽto autem vasalloruꝫ
statim patebit in titu.seq. ¶ Quotuplex autem sit fidelitas ⁊ de
qualitatibus fidelitatis dixi supra tit.proxi.in secũdo notabili.

¶ De forma fidelitatis. Rubrica.

¶ Scdm ordinẽ rubricarũ oberti de orto hic nulla erat rubrica
sed cõprehendebatur iste titulus sub rubrica precedẽti.postea aũt
ista rubrica fuit interserta a glossatoribus superueniẽtibus gra
tia cõmodioris intelligẽtie:vt ibi dixi sup rubrica:⁊ ideo hodie
vtimur ista rubrica ⁊ bene.Et p hoc habes mẽtẽ glosse ille hic po
site q dixit qd quidã nõ habent hic titulũ sed male.Et continua
istam rubricã precedentẽ hoc modo.qꝛ supra primo tit.in princ.
posuit formã iuramenti vasallorum in genere sed qꝛ dictum iu-
ramentum continet in se plura capitula que ibi nno fuerunt ex-
pressa.Idcirco vt pdicta declaret subijcitur iste titulus in quo tra

a ¶ Prestat sibi il
lud iurm.adde
cle.j.de iureiu.c.
qties.j.q.vij.⁊ p
Jo.an.i.c.vt cõ-
missi.d.he.li.vj.
⁊ de iuro ꝙ faci
unt epi pape vi-
de p ar.flo.in.ij.
pte sue sũme tit.
x.c.iiij.⁊ de iuro
ꝙ pstant vicarij
positi p papã i
tẽ d tpali iuris-
dictiõe eccliẽ vid
p exuagãtẽ sixti
iiij.ici.dilectis fi
lijs ⁊c.positã in
tractatu dñi frã
cisci patauini d
ptãte capituli
sede vacãte i fi.
b ¶ In psona do
mestica.adde q
dicatur psona do-
mestica vide gl.
sũme.iij.q.v.gl.
i.c.i liter d test.
bar.⁊ sa.i.l.etiã.
C.d test.⁊ qt mo
dis capitur dome
sticus vide p ang.
i.l.⁊ iã iur.i pri.
C.de test.⁊ i quo
differt domesti-
cus a familiari
vide p bal.i.l.ij.
C.d te.bal.i.l.cõ
sẽtaneũ.C.qũo
⁊ qñ iu.spe.i ti.
d teste i.§.j.ver.
iteꝫ ꝙ est dome
sticus.
c ¶ Appellatur do
mestice.adde gl.
sũme.iij.q.v.gl.
in.c.i lris de te.l.
pñti ⁊ ibi doc.l
§.sane.C.d his q
ad eccl.cõfu.bar.
i.l.respiciẽdũ.in
§.furti.ff.de pe.
itẽ pr ⁊ filij i ea.
ptãte dñr dome
stici vt i.l.illd.⁊
l.se.ff.ꝙ cuiusqꝫ
vniuer.nomi.⁊
qt modis acci-
piatur domesticus
vide p Ang.i.l.
⁊ iã iur.i pn.C.d
te.⁊ an domesti
ci dñr mercena-
rij vide p Phi.
frã.i.c.officij i vl
ti.no.d ber.li.vj.

ditur specialis forma iuramēti declarando particulariter que sunt ipsa capitula fidelitatis ⁊c. ¶ Jacobus.

1 ☞ Memoriā habere debemus eorum que alij facturi sumus.
2 Vasallus secreta domini non reuelabit.
3 Abstinere a malo non sufficit nisi bonum feceris.
4 Periurus an de suo feudo sit saluus.
5 Vasallus ⁊ dominus eadem fide mutuo obligantur.
6 Fidem qui non prestiterit eam non sperabit.
7 Dominus an vasallo fidelitatem iurare debeat.
8 Vasallus filio domini viuentis fidelitatem quando iurabit.
9 Vasallus an teneatur dominum iuuare contra patrem proprium filium fratres ⁊ etiam contra se.
10 Nouitas an possit induci in exactione fidelitatis.

In epistola. Totus iste titulus habetur originaliter de verbo ad verbum in decretis. xxij. q. v. c. de forma. ⁊ ibi pleni⁹ glossatur quā in hoc ti. Adducā hic oīa necessaria ⁊ diuiditur i partes tres. In prima adducit sex capitula in quibus ex forma fidelitatis vasallus est obligatus dño vt ab illis se abstineat. In scđa ostēdit qualiter in p̄dictis sex capitulis vasall⁹ nedū debet abstinere: sz etiā debet sup illis auxiliū ⁊ consiliū dño exhibere. In tertia determinat in casu cōuerso vcz vt dñs eodez modo ex fidelitate sit obligatus vasallo suo in oībus supradictis sex capitulis. Scđa ibi. sz q². Tertia ibi. dñs quoqz. Casus. vasallus iurās fidelitatez domino suo debet semp in memoria habere sex capitula que hic specificantur. ⁊ ab ipsis nō tm̄ debet se abstinere verū etiā sup illis auxiliū ⁊ consiliū domino exhibere. Silr econtra vice mutua est obligat⁹ dñs vasallo suo virtute dicte fidelitatis. h. d. ¶ In tex. ibi filij liberti. al's filiberti. Ibi. xxij. cā subaudi. q. v. c. de forma. Ibi notaui. dic quod est eps tanq̄ peritus in hac scientia ad instantiā petentiū scripsit ea que sequuntur. Et de hoc filiberto epo feci mētionē in ꝓlogo opis presentis. Ibi qui. s. vasallus. Ibi in memoria habere. subaudi ⁊ sic nō eēt necesse de iure ꝙ exprimerentur in iuramēto q² sufficeret gñaliter iurari fidelitatē vt pz supra ti. ꝓxi in princ. Sed ꝓpter ignaros consuetum est exprimi ꝓut dixit tex. j. in ti. seq. Ibi de corpe suo. s. qđ ipse vasallus non erit cā neqz per se neqz per aliū vt dñs patiatur damnū in corpore suo. Sed iuxta posse suū curabit cōseruare ipsum incolumem vt ꝓbatur. j. in tit. seq. Ibi de secreto suo. i. vt nō reuelet secreta sua in suum dānum: vt. s. tit. ꝓxi. quod qualiter intelligatur plene declaraui in. c. j. hic pōt esse tit. q. mo. feud amit. vbi videas. Ibi munitiōibus suis. i. vt nō reuelet facta p que dñs muniebat se ab hostibus ⁊ inimicis suis per predicta iura ad qđ facit. l. j. ff. ad. l. iul. ma. ibi de sua iustitia. vt q² dñs cōuenit vasallū q² vult agere contra eū occasiōe ipsius feudi ⁊ vasallus expresse fuit contumax in non parendo iuri. Vel aliter fuit cā vt dñs non posset consequi iustitiā vt plene declaraui. j. que fuit prima cā bene. amit. i. §. itez qui dño. ibi honestatē ius. s. dñi ⁊ exemplifica vt ipse vasallus abstineat se ne vtatur inhonestate in domo dñi circa eius vxorē vel sororē vel filiā vel similē: vt probatur. s. quib. mod. feu. amit. in. §. j. ⁊. j. que fuit prima cā bene. amit. in. §. rursus. ibi possessionibus. i. de suis reb⁹. vt pz. j. in ti. seq. ⁊. j. que fuit prima causa. be. amit. in. §. sed ⁊ qui delator. ibi leuiter regitur cū verbo precedēti ⁊ nō sequenti ibi difficile. Exemplifica. vt q² vasallus seminauit discordias propter quas illud bonū qđ de facili erat paratū dño nunc propter illas discordias non pōt dñs habere nisi cū dificultate. Vel exemplifica qđ alio modo huic facto operā dedit vt nō fieret. ibi impossibile. vt q² forte ipse vasallus disturbauit matrimonium qđ erat futurū cū ipso dño ⁊ nūc ex opa vasalli non est possibile qđ possit ampli⁹ esse. vt q² forte illa domina cōtraxit cū alio matrimoniū. Vel ponas aliqđ aliud exemplū simile. ibi fidelis. i. vasallus. vt. s. de cōtro. inuesti. in prin. ibi documenta. s. supradicta que ex dictis sex capitulis colliguntur. ibi caueat. i. ꝓmittat suo iuramēto fidelitatis que tamen ipso iuramento fidelitatis de sui natura inesse intelligūtur. vt. s. dixi ⁊ patet. j. in tit. seq. ibi a malo. s. domini vt. s. dictū est. ibi faciat. i. ipse vasallus. ibi prestet. subaudi vt patet. j. ti. seq. in fi. ⁊ in ver. ⁊ si ꝯsiliū ⁊c. cū ibi no. ibi vicē. i. eādē fidelitatē ibi reddere dz quasi dicat qđ ad eandē fidelitatē tenetur dñs vasallo in p̄dictis capitulis ꝓut ⁊ serui ꝙ ipse vasallus tenetur dño. vt. s. dictū est. ibi malefid⁹. i. malefidei s̄m gloss. ibi sicut ille subaudi vasall⁹. ibi p̄uaricatiōib⁹. i. variationib⁹. vt q² diuersam cām adiuuat ꝑdita cā sua ꝓut exponitur p tex. in. l. j. ff. de p̄uaricationib⁹. facit. l. j. §. preuaricatorem. ff. ad turp. ibi perfidus. i. fidē ꝑdens. ibi periurus. Non intelligas p hoc qđ dñs iuret vasallo vt statim dicā. vnde nō referas ista verba ad personā dñi sz ad personā vasalli prout supra exposui in verbo sicut ille. ¶ No. ex prima parte. ⁊ primo ꝙ quis dz in memoria semper habere illud qđ tenetur alij facere p̄sertim sub vinculo sacri. ꝯcordat l. magnā. i fi. C. de ꝯhē ⁊ cōmittē. stipu. ¶ No. ex dicta pte ꝙ in iuramento fidelitatis[a] ꝑ intelliguntur ista sex capitula de quib⁹ in isto text. ⁊ in. d. c. de forma. sicut in simili dicimus ⁊ in quocunqz

alio iuramēto in quo subintelligunt certe cōditiones ⁊ ... la que no. per gl. in. c. queadmodū. extra de iureiur. ⁊ in

2 eis. C. de nup. ⁊ in. c. fi. extra de hereticis. ¶ †No. ex dicta parte ꝙ vasallus sub vinculo iuramēti nō dz reuelare secreta dñi ad damnū vt dixi sup tex. ⁊ ꝓbatur. j. ti. seq. ⁊ no. per gl. in. d. c. de for-
b ma. Simile dicimus in illis q denūciāt secreta [b] hostibus capite puniuntur: vt in. l. omne. in. §. exploratores. ff. de re mil. ⁊ no. in. d. c. de forma. Eodē modo dicas ꝙ vasallus nō debet reuelare munitiones dñi alias priuaretur feudo simile videtur dat hostibus munitiones vel mittit l͞ras vel nunciū vel signum eis notificat. Nā incidit in crimē lese maiestatis iij. ff. ad. l. iul. maie. ⁊ hoc totū dixit glo. in. d. c. de forma. ⁊ no. per gl. odoffre. in tractatu de pace cōstātie in. §. ego iuro verbo credentias. Quid aūt de reuelāte cōsiliū principis habetur. ff. de penis in. l. si qs aliqd in. §. j. ¶ Not. vasalli re vti honestate in domo dñi vt hic ⁊. j. q. mo. feu. amit.
3 de penit. di. v. cōsideret. ⁊ no. per gl. in. d. c. de for. ¶ †No.
c parte tex. notabilē qđ nō sufficit abstinere a malo [c] nisi num est que verba fuerūt augustini ⁊ postea epilog ꝓsperi. Hanc eandē sniam posuit ambrosius in libro ⁊ trāsumptiue. lxxxvj. dist. in. c. nō satis. ⁊ no. p glo. in ⁊ iur. in. §. iuris ꝑcepta. facit aut. dñi dicētis. qui nō est tra me est. ¶ No. ex dicta parte ꝙ vasallus nō tm̄ est ad nō faciendū damnū dño verū etiā dz dare auxiliū faciat ⁊ sic iuramētū suū fidelitatis interpretatur vt ipse ⁊ ꝓhibeat alios faciētes vt infra q̃ fuit prima cā benefi. §. item qui dñm ⁊ in. §. p̄terea. facit quod no. supra qui mo. amit. in prin. Simile dicim⁹ in oībus ꝓmissionibus vt. ff. de ver. obli. in. l. in illa. ⁊ in. l. inter stipulantē. in prin. gl. in. d. c. de forma. Adde tñ qđ lz vasall⁹ non debeat esse in iudicio cōtra dñm suū vt ex hoc tex. colligitur ⁊ in. c. fi. postu. tñ ꝓ se ⁊ suis hoīb⁹ pōt ⁊ petere ⁊ defendere ar. in. c. tio. extra de iureiu. ⁊ tz. Bar. de pisis in sua summa in lra
4 ¶ †No. ꝙ primus nō pōt esse salu⁹ de suo feudo ꝙ intelligendū qñ istud periuriū cadit sup delicto vt hic. Secus autē ret sup cōtractu. j. q̃ fuit prima cā be. amit. in. §. illud. ⁊ in per gl. s. q. mo. feu. amit. in. §. ij. ⁊ ibi dixi. facit ꝙ tangit
5 in. c. fi. extra de here. ¶ †No. ex tertia pte ꝙ eadē fide gatus est dñs vasallo suo quēadmodū ecōtra vasal. infertur ꝙ sicut vasallus p delictū cōmissū in dñm priuatur do ita ⁊ dñs p delictū cōmissū in vasallū priuari prietatis qđ habet in dicto feudo qđ est multū notā decisio. ⁊ ꝓbatur in. c. dño cōmittēte. j. si de feu. fue. cōtro. j. quali. do. ꝓprie. priuetur. ⁊ hoc ēt colligit gl. hic posita dicta p tale exemplū vcz q² sicut libertus denegans alimēta trono inopi punitur q² redigitur in seruitutē ita ⁊ ecōtra denegās liberto priuatur operis que sibi imposite fuerūt libertatis ⁊ etiā hereditate ipsius liberti ab intestato testō. vt in. l. si patronus nō aluerit. ff. de bo. lib. ⁊ in. l. alimē liberis agno. Et hoc voluit tota ista gl. vsqz iuxta finē ne loquitur ⁊ eā sequuntur doc. ⁊ hāc eādē sniam sequitur gl. in forma. Ad quē aūt debeat reuerti tale ius ꝙ amisit dñs sall⁹ ex eoꝝ delicto. vt. s. dictū est plene dixi. j. q̃ fuit prima amit. in. §. fi. in cōclusionib⁹ vbi videas. sed vtrū vasall⁹ alimētare dominū suū egenum dixi in. c. licet. j. si de feu. tro. Ecōtra aūt an vasallus pauper sit alimentandus
6 epi. vel abba. in. §. fi. ¶ †No. ex dicta vltima pte in fi. qđ fides seruari hincinde ⁊ q fidē nō p̄stat eā sperare nō dz facit gl. s. p quos fiat inuesti. in. §. fi. ⁊ ibi dixi in primo notabili que fuit prima cā be. amit. in. §. j. Et hoc voluit dicere gl. sita in fi. sui dū dixit hic est argumētū ad mutuā p̄stationē ex p̄dictis in totū remanet expedita. Ad qđ facit qđ no. per ⁊ doc. in. l. cū ꝓponas. C. de pac. ⁊ i. l. instituta. in pri.
7 ¶ †Quero ab extra iuxta p̄dicta vtrū dñs teneatur iurare fidelitatem vasallo suo. Et videretur dicēdū ꝙ sic p istū tex. postq̃ de necessitate iurat dño. vt. s. per quos fiat inuesti. in. §. vicē debēt sibi vicissim reddere dñs ⁊ vasall⁹: vt hic cit. j. de ꝓhi. feu. alie. p fe. in fi. Et gl. ibi vr̄ tenere hāc partē p hac pte in ti. de pace cōstātie. in. §. ego iuro. vbi impator suis subditis. Sed in ꝯtrium est veritas primo q² hoc nō aliqua lege cautū expresse. itē q² vasallus equiparatur liberto no. j. de mili. vasal. q cōtu. est. Sz patronus nō iurat honorē suū. l. q bona. §. pe. ff. de dāno infec. ⁊ ff. de iureiurandū qđ ad pecunias. §. hoc iusiurādū cōiuncta. l. bon obsequijs. igitur nec dñs iurare dz vasallo. facit p hac pte Bal. in. l. liberti. C. de opis liber. iuxta finē cōmenti. Nō ob tex. q² fatendū est ꝙ dñs reddat vicē vasallo. s. in obseruan absqz iuramēto illud ad qđ vasallus est obligatus p iura dño. Nō ergo tenetur iurare dñs vasallo. Sz in effectu tenet tantū absqz sacro inquātū tenetur vasall⁹ dño cū sacro. Et plus est in vasallo q² iurat ⁊ deo teste ꝓmittit. Nō ob. fi. q² debet intelligi s̄m istū tex. quē allegat ⁊ sup quo fun

a ¶ In iuro fidelitatis. adde ꝙ in oī iuro intelligitur excepta auctoritas legis vel superioris vt est gl. in. c. ꝯstitut⁹. de rescri. glo. in. c. de forma. xxij. q. vlt. glo. pe. in. c. q̄ꝯ mores. viij. di. doct. in. c. veniēs. de iureiur. c. beatus. xxij. q. ij. ⁊ in. §. cū ergo xxvij. q. ij. archi. in. c. autoritatē. xv. q. vj. ⁊ i. l. fi. ff. ꝯsatis. cog. lz in quolibet iuramēto intelligitur excepta ꝑsona imꝑatoris. s̄z Bal. in. c. imperialez in. §. fi. de ꝓhi. alienā. p fede. in vsibus feudorū

b ¶ Denunciant secreta. adde qđ tales possunt ex communicari. vide p ꝓhili. in. c. fi. in. §. iubemus quinto no. de here. lib. vj.

c ¶ Nō sufficit abstinere a malo. Adde. c. placuit j. q. j. c. cum ab oī de vi. ⁊ hone. cle. ⁊ in cle. cupientes. in. §. ⁊ quia. a de penis.

vz ꝙ dñs teneatur reddere eandē vicē vasallo non aūt qđ obligetur per sacramentū vt supra dictū est. Et si dicta gl. habuisset sensū contrariū non bene loqueretur. Non obstat dictus. §. ego iuro. de pace cōstantie. q² nō loquitur de iuramēto vasalli ad dominū vel ecōtra sed loquitur de sacramento assecurationis vbi pro assecuratione partium prestatur hincinde de quo sacramento feci mentionē supra tit. proxi. in fi. Ex quibus infertur qđ i iuramēto nō est parilitas iter dñm ⁊ vasallū. ⁊ ita tenet An. de iser. ⁊ Ja. de bel. ⁊ cōiter doc. ⁊ Frā. zaba. in. c. j. extra de feudis. Silr nō esset parilitas in pignorādo ius quod quisqz habet in feudo vt dixi infra de ꝓhi. feu. alie. p fe. in prin. in prima glo. ¶ Item videmus nō esse parilitatē in relinquendo ius ipsorum ad pias causas q² dominus potest hoc facere. vt. j. de pace iura. fir. in. §. pe. sed vasallus nō pōt: vt. j. qualiter olim feu. po. ali. per fe. post princ. Similiter nō est parilitas in alijs casibus quos scripsi. j. de consue. rec. feud. in ver. ⁊ cum datur in. ij. notabili. ¶ †Quero an vasallus teneatur
8 iurare fidelitatē filio domini viuente dño. dic ꝙ nō si nō vult vt colligitur. j. de capi. corra. in prin. ⁊ de ꝓhi. feud. alien. per fe. in. §. preterea si quis. ⁊. s. quo tēpo. miles. in. c. j. nisi forte dñs ei a principio dedisset feudum cū hoc ꝙ iuraretur etiā filio suo domino adhuc viuēte: vt ꝓbatur in tractatu de pace cōstantie in. §. in noīe xp̄i. vbi iuratur etiā filio impatoris. facit. l. cū patronus. §. j. ff. de operis liber. ⁊. l. si qs operas ⁊. l. si operaꝝ. sz lz non teneatur filijs iurare tamē nō debet eos offendere. vt. j. que fuit prima causa bene. amit. in. §. rursus. ⁊. s. qui. mo. feu. amit. in. §. iij. ⁊. j. an ille qui interfecit fratrē do. c. j. sz vtrum filius vasalli viuentis debeat iurare. dic ꝙ non cum reperiatur cautum sed bene debet se cauere ab offendēdo: vt. j. de ꝓhi. feud. alien. per fe. in. §. insuper. Et predicta sunt de mēte Jac. ardi. in summa in ti. qualiter iurare dz vasallus sub rubricella nunquid ⁊ filio domini iurare debet vasallus ⁊c. Domino autem ⁊ successoribus bene posset fieri in vna inuesti. vt in. c. ego eps. extra de iureiuran. ⁊ dixi in. c. j. in prin. que
9 fuit prima causa be. amit. ¶ †Quero an vasallus sit astrict⁹ virtute sue fidelitatis quā iurauit domino suo adiuuare ipsū dñz suū cōtra patrē propriū filiū fratres ⁊ etiā contra se. Et glo. monet istam questionē in. d. c. de forma. circa quā non insisto. sed te remitto ad ea que in hoc plene scripsi. j. hic si. lex in. §. fi. vbi videas. ¶ Quero an vasallus possit dominum accusare vel esse cōtra ipsum aduocatus vel testis. Et de his questionibus similiter tangit gl. in. d. c. de forma. Sed tu latius dicas vt scripsi. j. q̃ fuit prima cā bene. amit. in. §. porro. ⁊ in. §. sed ⁊ qui delator. vbi glos. has questiōes formauit. ¶ Quero quia hic dicitur qđ vasallus nō debet pandere secreta domini. quid si dñs dixit vasallo in secreto ꝙ volebat occidere titium an vasallus poterit reuelare et quid agere debet. dic qđ debet persuadere domino ne id faciat ⁊ dicere titio in genere vt custodiat se quia quidā vult ipsum occidere nō tamen debet nominare aliquē ita dixit glo. xiij. di. nerui. ⁊ ꝓbatur in. c. si sacerdos. extra de officio iudi. ordi. ⁊ tenet And.
10 de iser. ¶ †Quero an in exactiōe fidelitatis vel homagij possit induci nouitas. dic qđ non: vt extra de maio. ⁊ obed. dilecti. ⁊ de cōsue. in. c. cum cōsuetudinis. alioquin negari posset: vt extra de excess. pla. sane. ⁊ tenet spec. in ti. de feu. §. quoniā. ver. ⁊ not. ꝙ non debet: in vltima colūna. ⁊ vide qđ dixi. j. que fuit prima causa bene. amit. in. §. j. ¶ Vltimo ad materiā p̄sentē vide. j. in tit. sequenti. ⁊ quod dictū est. s. in tit. proxi. ⁊ de pace constantie in. §. in nomine xp̄i. ⁊ in. §. ibi sequēti. ⁊ quod dixi. j. de ꝓhi. feud. alien. per fe. in. §. fi. ⁊. j. hic fi. lex. i. §. fin. per Jac. ardi. in summa in tit. qualiter iurare debeat vasallus sub rubricella qualiter iurare dz vasallus. ⁊ per Roffre. i libellis parte octaua sub rubrica de officio iudi. quo subuenitur censito in rubricella de sacramēto cuiuslibet vasalli per cano. in. c. ego eps. extra de iureiurā. ⁊ in. d. c. de forma. xxij. q. v. ⁊ lxiij. di. in. c. tibi dño. ⁊ quod no. in. c. in quibusdam extra de penis. ⁊ xcv. dist. in. c. esto subiectus. ⁊ extra de iureiur. peruenit. ⁊ in spec. de feudis in. §. qm̄. versi. forma aūt iuramenti. ⁊ in ti. de iureiur. ⁊ in tractatu libelloꝝ. vbi ponit formas oīm iuramentorū ⁊ p hosti. in summa tit. de feudis. §. qd sit fidelitas. ver. fidelitas ⁊c. ⁊ per Bart. de pisis in summa in litera feudū. ⁊ per Jo. an. in summa sua in ti. de feudis. q. viij. ⁊ ix. ¶ Jaco.

¶ De noua forma fidelitatis. Rubrica.

¶ Olim nulla erat hic rubrica sz fuit aditta a glossatoribus vt dixi. s. ti. ij. sup rubri. ⁊ hoc est qđ sensit glossella hic posita dū dixit qdā nō habent hic titulum ⁊ male. Patet ergo qualiter hodie ista est bona rubrica: ⁊ ita semper allegatur per glo. ⁊ doct. lz gl. j. infra posita in nigro dicat ꝙ in paucis libris habeatur iste titulus quia de nouo fuit inuenta ista forma: vt perpendi ⁊ colligi pōt ex princi. litere dum dixit est ⁊ alia de nouo ⁊c. Tu vero dicas qđ hodie cōiter habetur ⁊ est ab oībus doctoribus cōmentatus. vnde minime sunt mutāda ⁊c. l. minime. ff. de legibus. Et continuatur cum precedētibus hoc modo. quoniā. s. in tit. ij. visum est in genere qualiter vasallus debet iurare fidelitatē. postea subsequēter in titulo proximo p̄cedenti declarauit que ⁊ qualia capitula intelligantur icludi in ipso iuro fidelitatis ad q̃ vasallus obligatus est. ¶ Nūc vero in isto titulo ponit nouaz formā iuramēti fidelitatis que de nouo inuenta fuit ꝓpter hoīes simplices ⁊ ignaros circa iterpretatiōes ⁊ significatiōes vocabuloꝝ qui cupiunt scire specialiter ⁊ aperte q habent iurare ⁊ ad que specialiter obligantur ex natura ipsius fidelitatis lz supradicta forma gñalis posset sufficere de iure ex eo q² de sui natura icludit tacite oīa capitula q̃ ipsa fidelitas exigit cū ipse iurans debeat semp ea habere in memoria vt supra titulo primo ⁊. j. statim patebit in nigro ⁊ dixi etiam. s. ti. ij. ¶ Jaco.

1 ☞ Forma substātialis per accidentalem quandoqz declaratur.
2 Instrm fieri potest in prima persona contrahentis.
3 Loquutio generalis perfecta quare dicatur.
4 Simplicitati hominum subuenitur.
5 Iuramentum quando super futuro sit prestandum.
6 Iurantis posse in iuramēto subintelligendum esse.
7 Vasallus dño proprijs expensis famulari an teneatur.
8 Forma alia in iuramento fidelitatis statuto aut consuetudine an dari possit.

Et ⁊ alia. Diuide totum istuz titulum in duas ptes principales. Nā in prima specificat ⁊ declarat ea ad que tenetur vasall⁹ dño ⁊ forma fidelitatis nouiter inuenta. In scđa declarat ea ad que tenetur ecōuerso dñs vasallo prestita dicta fidelitate. Scđa ibi: Inuesti. vero facta ⁊c. Casus. Licet iuramētū fidelitatis gñaliter p̄stitū p vasallū sit sufficiēs de iure ac in se ꝯtineat itegrā ⁊ pfectam fidelitatē sine alia adiectiōe. attamē ꝓpter simplices ⁊ ignaros specificantur hodie ⁊ noīatim exprimuntur i fidelitate ea oīa capitula ad que vasallus obligat⁹ est dño ex debito fidelitatis mō ⁊ forma hic descriptis. h. d. vsqz ad. §. Inuest. ¶ In text. ibi in oī curia hoc iō dixit q² a plures sūt curie[a] i materia feudali ꝓut late dixi i. c. j. supra apud quem vel quos. Ibi sancta dei euangelia. Vtrū aūt sup alia scriptura vel materia possit iurari dixi supra ti. scđo vbi videas. Ibi vsqz ad vltimū diē dic s̄m And. de iser. ꝙ ista v̄ba ponuntur ꝓpter simplices ⁊ sunt supflua q² ēt si nō apponantur dz ipse iurās nihilominus esse ꝑpetuo fidelis postq̄ iuramentū est p̄finitione tpis arg. C. de penis. l. seru⁹. ⁊ de diuersis rescriptis. l. falso. ⁊ l. iur'is pitos. ff. de excu. tu. facit qđ dixit Inn. in. c. ex literis. extra de const. Ibi iperator. Nā ipator dz in oī sacro fidelitatis excipi vt infra de ꝓhi. feu. alie. p fe. in fi. ⁊ in glo. ij. hic posita in fine. Ibi vel rege. pōt itelligi de eo rege a quo tenebat feudū quo casu ipse rex tāq̄ prior dñs semp excipitur: vt ifra hic finitur lex in. §. fi. Nā quelibet ꝓ- b uincia[b] hz suū regē. vj. q. iij. scitote ⁊. vij. q. l. j. in apibus. ⁊ postliminiū in pri. ff. de captiuis. Pōt etiā intelligi ꝙ loquatur de rege romanoꝝ q nōdū est ꝯsecratus ⁊ coronat⁹ de imperio ⁊ sic nō erat adhuc v̄e iperator. vt probatur in. l. ⁊ hñ a zenone. in fi. C. de quadri. p̄scri. extra de elec. in. c. venerabilē. ⁊ not. in. l. ex eo. ff. de testa. mili. Nā eneas dict⁹ est rex romane reipublice in aut. vt p̄po. nomē impa. in pri. Et otto iperator similiter appellauit se regē. Et italia appellatur regnū italicū: vt in. c. tibi dño. lxiij. di. ꝓbatur in. c. j. supra si de iuesti. inter do. ⁊ vasal. ⁊ dixi. j. quis dr dux co. vel marc. c. j. in pri. ⁊ ifra de pace te. in prin. ibi recte intelligatur. i. sane ⁊ pfecte vt extra de spōsalib⁹ ex literis. ⁊ in. c. ex pte. Ibi ꝯtinet fidelitatē. Subaudi qđ pz q² ille q iurat fidelitatē dz sp habere in memoria oīa capitula ad q̃ tenetur ex debito fidelitatꝭ ꝓut dixi tex. s. tit. primo ⁊ hoc ēt voluit gl. hic posita q̃ p hoc est expedita. Ibi vel in facto c q̃ aūt dr̄ia sit inter auxiliū[c] ⁊ consiliū: vide in. l. sepe in fi. cum ibi no. ff. de ver. sig. Ibi membrū quid sit ⁊ qualiter capiatur mēbrum dic p Cynum in lege non liberi. ff. de statu hominum. ⁊ plenius per Bar. in. l. ij. ff. de publi. iud. Ibi vel ꝯtumeliā. dic qđ iniuria ⁊ cōtumelia differūt tāq̄ genus ⁊ spēs qm̄ iniuria dr̄ oē qđ nō iure fit. sz cōtumelia ꝓprie capitur in spē p ipsa iniuria illata vt. l. j. i pn. ff. de iniurijs. Ibi i antea in futurū s̄m Bal. Ibi ipedimētuz p̄stabo. i. disturbabo ne fiat. Ibi q̄ citi⁹ potero ꝙ itelligit Bald. ⁊ hñ cū aliquo moderamēto tpis de quo dicit esse gl. singularē i l. emilius. ff. de mino. facit. l. ꝙ dicim⁹. ff. de sol. ⁊ qđ dixi. j. de ꝓhi. feu. alie. p fe. in. §. firmiter. Ibi nūciabo. Et hoc vasallus semp facere tenetur ad hoc vt dñs possit euitare piculū ⁊ si vasallus hoc nō facit dz pdere feudū: vt infra q̃ fuit prima cā benefi. amit. in. §. p̄terea. ⁊ i gl. hic signata que p hoc est expedita. Ibi ꝓut poterō. hoc ideo dicit quoniam si vasallus hoc nō posset: tunc esset excusatus nec priuaretur feudo vt infra que fuit prima causa beneficij amittēdi. in. §. sed nec est alia. ⁊ in glossa hic posita lz non hñ allegauerit facit tex. in. c. ij. supra de feud. sine culpa non amit. ⁊ ꝙ no. gl. supra qbus mo. feu. amit. in prin. ⁊ ibi dixi. Ibi spāliter vel generaliter. An aūt sufficiat generale proclama dixi ifra de pace iura. fir. in. §. fi. Ibi pandā. subaudi. s. scienter ⁊ ad damnum domini. Nam ista duo requiruntur ad hoc vt vasallus manifestans credentiā domini priuetur feudo. vt late. dixi. in. c. j. s. hic potest esse titul⁹ qui. mo. feu. amit. ⁊ supra in ti. ij. ⁊ hoc ēt vo

a ¶ Plures sunt curie. Adde qđ hoc v̄buz curia diuersimode capitur. qñqz capitur p regia p̄ncipū vt i cle. ne i agro i. §. q² v̄o de sta. mo. ⁊ i. c. j. in. §. porro. d̄ sta. reg. li. vj. qñqz capitur vt vniuersale i⁹ cōprehēdēs sub se iurisdictionē loci ⁊ dñia rerū vt. i. c. cū bertold⁹ d̄ re iu. ⁊ i. c. j. i. §. itē si qs ⁊ ibi bal. quib⁹ mo. feu. ami. itez an appellatiōe curie romane veniāt cardinales vide p old. pau. de ca. ⁊ Jas. in. l. fi. C. de verb. sig.

b ¶ Quelibet ꝓuincia. adde q̃ dicatur ꝓuicia. vide per car. alex. i. c. ius ꝗritū in prima column. j. di. ⁊ vñ dcā sit ꝓuicia vid' p car. zaba. i cle. dudū i v̄. extra. ciuitates. i. j. q. d̄ sepul. itez dic ꝙ qñ sit mentio. de habitātib⁹ i certa ꝓuicia non cōprehēdunt habitātes in ꝯfinib⁹ s̄z domi. i. c. j. l. j. co. lū. de tempo. ordi. libro. vj.

c ¶ Dr̄ia iter auxiliū. adde an sit dr̄ia. inter auxiliū ⁊ opē. vide p bar. i. l. furti. i. §. ope. ff. de fur.

luit glo.hic posita que p hoc est expedita. Ibi faciā vel per signa vel scripturā vel alio modo. vt dixi.s.ti.primo in tertio notabili. Ibi expedire subaudi ꝛ istud consiliū debet vasal.dño exhibere als priuaṫ feu.cū videaṫ facere cōtra fidelitatē quoniā nō sufficit qđ se abstineat a malo nisi faciat qđ bonū est vt pdicta pbātur.s.ti.pri.in fi. Et hoc est ꝙ voluit dicere glossella hic posita q̄ p hoc remanet expedita.ibi ex mea persona hoc ideo dixit quia sicut ipse vasallus teneṫ dñm adiuuare cōtra alios ꝛ ab aliis eū defendere ne pdicta ei eueniāt.vt probaṫ.s.eo.in ver.iuro quod nūq̄ scienter ꝛc.ita quoqꝫ ꝛ multo magis in sua persona debet hoc attēdere ne pdicta fiant.ꝛ hoc est qđ voluit dicere gl.hic posita que ad pdicia allegauit aliquas cōcordātias ꝛ dicam statim in notabilibus. ¶ No.ex prin.huius capituli ꝙ illud qđ de sui natura est tacite subintellectū si specificeṫ noiatim intelligiṫ nouā formā īducere qđ ītelligas vex̄ fm Bal.quantū ad formā apparentē sꝫ nō quantū ad intrinsecū sensum ꝛ virtutē essentialem sicut videmus in eo qui spicā excutit quoniā nihil noui inducit sꝫ velatā formā ꝛ inclusam ostendit.arg.l.cū quis.§.fin.ff.de acq.

1 rerū do. ¶ †No.ꝙ forma substantialis pōt declarari p formā accidentalē vt hic ꝛ dixi.s.titu.ij.c.j. Non aūt posset mutari: vt in.l. prolatā.C.de sen.ꝛ not.in.l.non sunt liberi.ff.de sta.ho.quando autem intelligaṫ esse forma substantialis ꝛ quādo accidentalis dic plene per Bart.in suo tractatu tiberiadis ad finez.quot aūt

a modis capiaṫ forma[a] vide plene p Bal.i.l.si duo.§.si quis iurauerit.ff.de iureiur.vbi ponit duodecim spēs quas ibi videre potes.facit ꝙ no.in.c.j.extra de baptismo. ¶ †No.ex tex.ibi ego ti-

2 tius iuro ꝛc.ꝙ instrumētū pōt formari in prima persona contrahentis: vt hic ꝛ in.c.j.s.ti.ij. Sꝫ dic qđ pōt etiā formari in tertia persona qꝛ in hoc nō est vis dūmodo nō muteṫ substātia veritatis vt est tex.expressus qui solet allegari p singulari in.c.dudum ad finez.extra de cōuersi.ꝯiuga. Silr non refert an verba inuestiture sint de presenti vel pterito.vt per Ioā.an.in.c.abbate.extra de verb.sig.ꝛ per Inn.in.c.quoniā.de pba.p Bart.in.l.predia.ff. de act.empt.p bal.s.de his qui feu.da.pos.in.§.pe.qualiter autē notarius debeat cōficere instrumētū dic vt no per glos.in auṫ.de

3 tabel.§.j.col.iiij. ¶ †Not.ꝙ generalis locutio diciṫ esse qđ perfectum qꝛ continet omnes suas spēs.ad qđ facit.l.j.ff.si cert.pe. Et ideo sufficeret iurare fidelitatē simplr sic dicēdo iuro tibi fidelitatem cōtra omnem hoiem excepto imperatore vt hic.quinimo etiam breuius ꝛ generalius posset iurari sic dicendo. Iuro qđ amodo ero tibi fidelis sicut debet esse vasallus dño: vt patet.s.in dicto.c.ij.in prin. Et sub isto tali iuramēto simplici ꝛ gnāli comprehenduṫ oīa capitula reqsita ad fidelitatē vt patet.s.tit.pri. Sed hodie pp̄ter simplices qui ignorāt significationes vocabulorum ꝛ qđ contineat ipsa fidelitas specificanṫ capitula in iuramentis fidelitatū vt appareat ad qđ teneṫ iurans vt pbatur in isto tex.ꝛ i.c.ego eps.extra de iureiur. Itē ꝛ est alia ratio qꝛ solet plus timeri qđ spāliter quā ꝙ i genere pollliceṫ.xxij.di.quāq̄.ꝛ not.gl.s.i.d.tit.ij.in fi. Itē quia natura quotidie deproperat edere nouas formas.C.de veteri iure enucle.l.ij.§.sed qꝛ fm Andr.de

4 iser. ¶ †No.subueniēdū esse simplicitati hominū qui ignorant significationes vocabulorum vt hic ꝛ in.l.j.in princi.C.de indic.vidui.tol.facit ꝙ dixi.s.de natura feudi.in.c.j.in fi. Et ex hoc dixit gl.notabilis i.l.stipulatio.in.§.hoc quoqꝫ.ff.de verbo.obli.qđ tenet dictuz testis simplicis ꝛ rustici qui deposuit talem possidere quāq̄ interrogat⁹ qđ sit possessio nesciat diffinire.facit qđ no. gl.insti.de inutilib⁹ stipu.in.§.itē si quis.ꝛ qđ tangiṫ in.c.ex lite-

5 ris.extra de sponsa. ¶ †Not.ex tex.ibi vel in antea habebis ꝙ iuramētum prestaṫ super futuro.qđ intelligit Bal.esse verum qñ prestatur super rebus. Secus si super statuto qꝛ tūc ad preterita. ꝛ allegat.c.clericus.extra de iureiur. Sed tu aduerte qꝛ licet virtus iuramēti prestiti sup statuto preterito nō extendaṫ ad futura.vt ibi tamē si a principio qs iuraret seruare statuta preterita iam facta ꝛ futura fienda tale iuramentū caperet etiā statuta futura vt ibi expresse tenet Inno.facit.c.preterea.extra de testibus cogen.quod intelligas pcedere nisi talia statuta essent illicita ꝛ cōtra libertatē ecclesiarū.vt in.c.j.de iureiur.lib.vj. ¶ Not.ex isto tex.ibi ꝛ si sciuero ꝛc.ꝙ vasallus nō incidit in penam amissiōis

b feudi si nō prestat auxiliū dño nisi fuerit requisitus[b] vt hic.ꝛ.j. que fuit prima cā bene.amit.in.§.preterea.quod intelligas verū nisi ipse vasallus sciret maximū periculū imminere ipsi dño.qꝛ tūc nō dꝫ expectare interpellationem sed dꝫ sponte se offerre: vt in.c.licet.j.si de feu.fue.ꝯtr.ꝛ.j.hic fi.lex.§.ad hoc. Alias aūt non priuaretur vasal.feudo lꝫ sponte se nō offerat ad seruiendū.vt in dicto.c.lꝫ. Et hoc voluit etiā tota gl.septima hic posita q̄ p hoc remanet expedita.ꝛ de hac materia plene scripsi in.d.c.licet.vbi videas.ꝛ in.d.c.j.§.j.hic fin.lex.ꝛ.j.de phi.feu.alie.p fe.in.§.firmi-

6 ter. ¶ †No.ex dicta pte ꝙ in iuramēto semp subintelligiṫ possibilitas iurātis.facit.c.ij.i fi.s.de feu.sine cul.nō amit.ꝛ.s.ti prori. Nam impossibilitas excusat a periurio.l.fin.ff.qui satisd.cog.de quo vide qđ dixi in.d.c.licet.si de feu.fue.cōtro.in.ij.oppositione ꝛ in.c.fi.de alie.feu.pa. ¶ No.ex hoc tex.in fi.qđ vasallus quēad-

a ¶ Quot aūt modis capiaṫ forma adde bal.in l.j.ff.de liberis ꝛ posthumis.

b ¶ Nisi fuerit reqsit⁹.adde ꝙ ēt hoc hꝫ locū ꝯsideratis fm bal. ꝛ andre.de iser. hic ꝛ p bal.i.l.executorē.C.de executi.rei iu.ꝛ in simili consuluit Calde.ꝯsi.iij.in ti.de penis.

c ¶ Seruire propriis expēsis.adde Bar.in.l.menia.i.§.j.ff.de an nu.lega. Bal.in l.qui manumittitur.ff.de ope.li. In.ro.in.l.recusare.in.§.si quis a filio.ff.ad trebel. Bal.in.c.cum ex officij.in.j.col.de prescrip.old.consi.cxxxiij.inci.factum tale est quidam miles.

modū teneṫ seruare dominū ab offensione alterius.ita quoqꝫ multo magis ab offensione pp̄ria vt dixi sup tex.facit.l.cū ibi no.ff.de pac. Quod ītelligas verū fm An.de iser.quādo tractatur de offensione in dñm. Sed vbi tractareṫ de defendendo dominum: tūc predicta equiparatio nō pcederet qm̄ vasallus ne tenereṫ defendere dñm cōtra alios sed nō cōtra se.vt no.j. hic fi.lex.§.fi.ꝛ ibi dicā.ꝛ facit ad pdicta ꝙ no.in.c.petitio de iureiur. ¶ Op.cum gl.ij.qđ imo in iuramēto fidelitatis excipi debeat ꝛ altera psona quā imperator vt pbaṫ infra hic lex.§.fi.cuius cōtrariū hic videṫ inferre qđ nō excipiaṫ nisi persona impatoris. So.ista est regula vcꝫ qđ vasallus debet iurare de adiuuādo dñm cōtra omnē hoiem etiā patrē suum ꝛ matrē pp̄riū sed ab ista regula excipiṫ īperator vt hic.ita excipitur psona prioris dñi si vasall⁹ haberet plēs dños p diuersa feuda vñ iurādo scđo fidelitatē dꝫ excipi psona dñi antiqui.arg. a contrario. Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.q̄ hñ loquiṫ ꝛ etiā dixi sup tex. Et addas ꝙ ab hac regula ītelligiṫ excepta persona pape.vt in.c.venientes.extra de iureiur.etiā si expresse non excep tueṫ.vt no.in.c.cōsti.extra de rescrip. Itē silr intelligitur excepta pp̄ria patria.ar.i.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ.l.postliminium §.filius.ff.de capti. Et est ratio qꝛ patrie pp̄rie est obligatio iurisdictiōis vt pbaṫ.s.tit.ij.in fi.facit.l.metū.§.aia ad ff.qđ metus causa. Itē silr ītelligiṫ excepta persona pp̄ria vasalli.vt no.i.d.§.fi.hic finiṫ lex.ꝛ de pdictis etiā ibi ... gi. Item excipit Bal.quādo ledereṫ pater frater vel filius circa ea que sunt immutabilia de iure p tex.insti.de iure naturali in.§.sed naturalia quidē. ¶ Op.cū gl.sexta ꝙ imo vasallus teneatur dñm adiuuare volentē aliū offendere vt probaṫ.s. in prin.j.hic finiṫ lex cui⁹ cōtrariū hic legiṫ. So.iste tex. contrarium qm̄ presupponit ꝙ dñs iuste se mouebat ad offendendum quo casu teneṫ vasallus ipsuꝫ adiuuare vt hic sꝫ vbi dñs iniuste se mouet ad offendendū.ꝛ hoc cōstat tūc vasall⁹ nō teneṫ ipsum adiuuare vt ibi sed vbi dubitaṫ an iuste se moueat vel nō in dubio teneṫ ipsuꝫ adiuuare lꝫ quidā ꝛ male voluerint dicere ꝙ vasallus indistincte teneaṫ adiuuare dñm Et predicta ... nisi dñs fuisset excōicatus vel bānitus quibus casibus vasallus nō teneretur interim ipsum adiuuare cū cēseaṫ absolutus a debito fidelitatis put oīa pdicta colliguṅṫ ex dicto.c.j.in prin ... hic finiṫ lex. Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.q̄ ... vt amplissime declaraui in.d.c.j.in prin.oīa que ad pdictam questionē trahi possunt. ¶ Quero ab extra qꝛ hic dicitur ꝙ vasallus nō debet esse i cōsilio vel auxilio vt dñs recipiat ... nem vel iniuriā ꝛc.quid si dñs esset in furore ꝛ vasallus ... silium vel auxiliū in capiēdo ipsum ad hoc vt curaret ... bit locū iste tex.dic qđ nō fm An.de iser.qꝛ debet ... p tiōe in mala pte.ar.in.l.vt gradatim in.§.j.ff.de mu.ꝛ ho. dicēdū si ipsum cepisset vt corrigaṫ vel emendeṫ a pp̄inquo

7 de emēda.pp̄inquo.in.l.j. ¶ †Quero an vasallus teneṫ ... dño expēsis pp̄riis in quocūqꝫ loco vageṫ dñs ꝛ super hac ... Iac.ardiz.varia dixit in summa in charta.ij.sub rubrica ... expensis teneatur seruire vasallus ꝛc. Ego puto istā esse ... tem qđ aut pōt cōstare ex forma inuestiture quid agēdū ... illud dꝫ obseruari vt supra qđ sit īuestitura in.§.pe.ꝛ fi. ... dubiū.ꝛ tūc aut vasallus habet bonū ꝛ sufficiēs feudū ad seruitiū exhibendū.ꝛ tūc teneaṫ ipse vasal.seruire dño ex pp̄riis dūmodo dñs nō vageṫ extra terrā propriā.ar.in.l. ... ctu cū pluribus legibus sequētibus.ff.de opis liber.C.de ... nis ꝛ tribu.l.p locis.ff.de annuis lega.l.menia.§.vxo.in ... man.prin.§.illud.ꝛ.ff.de pcu.l.sꝫ ꝛ hec.§.j. Si vero vasallus habet sufficiēs feu.ad tale exhibēdū.ꝛ tunc dꝫ seruire expensis domini dicta.l.suo victu.ꝛ.l.hoc opere.de ope.li.ꝛ probat ... ver.si tamē.ff.de tutel.ꝛ rationi.distra.ꝛ de admini.tutorum ... bus.ꝛ.ff.māda.l.idēqꝫ.§.labeo. Ubi aūt dñs vellet exire patriam ꝛ terrā propriā ꝛ ducere secū vasallos.ꝛ tūc debet hoc expensis pp̄riis dñi nō aūt vasal.arg.in.l.cū sepe.C.de eroga... none.ꝛ in.l.modios.C.de suspec.ꝛ archa. Et pdicta procedunt si vasal.duceret in exercitu impatoris dū vadit romā p ... da corona: qꝛ tūc debet seruari forma tradita.j.de pace ... in fi.ꝛ de phi.feu.alie.per fe.in.§.firmiter.ꝛ dixi.j.de ca... §.similiter.ꝛ de probi.feu.alie.per loth.in.l.j.ꝛ ibi not. Utrum aūt vasal.teneaṫ exire patriā propriā ad seruiendum ꝛ qñ ꝛ i quo loco plene scripsi in.c.j.in prin.s.qui.mo.feu. ... vbi videas. Sꝫ qđ si vasal.habet feu.liberū ꝛ frāchū an teneatur pstare seruitia dño ꝛ ipsum adiuuare vide qđ ... j.de capi.qui curiā ven.de pdictis tñ questionib⁹ an vasallus

c domino seruire pp̄riis expēsis[c] ꝛ exire patriā: vide per Iac.

8 ardi.in loco supra allegato.vbi plura dicit. ¶ †Quero an ... suetudinē vel statutū possit dari alia forma circa iuramentum fidelitatis. Et dicit An.de iser.ꝙ sic cōcludens qđ in pstando iuramenti fide.semp debet seruari cōsuetudo illius loci ... de publi.l.si publicanus.§.fi.ꝛ de euic.l.si fundū.sed vbi ... specialis cōsuetudo vel prouisio tūc debet prestari fidelitas ...

formam illius ti.ꝛ tituli pcedentis fm ipsaꝫ.facit ad predicta.c. j.s.de feu.cogni. ¶ Ultimo ad materiam ti.presentis videas in duobus ti.precedentibus ꝛ in remissionibus ibidem copiose adductis.ꝛ vide quod dicunt canoniste in.c.veritatis.ꝛ in.c.sicut. extra de iureiuran.ꝛ de symonia in.c.ex diligenti.

1 ☞ Dominus inuestitura verbali facta receptaqꝫ fide vasallum in possessionem mittet.
Inuestitura vbalis ēt cū annulo posses.feu.haudquaq̄ tradit.
2 Mora tradere debentis quid operetur.
3 Vasallus domino possessionē tradere renuenti fidē qñ seruabit.
4 Dominus promittens simpliciter velle dare feudum quādo tra
5 dere teneatur.

Inuestituram.

Adaptaṫ iste.§.magistraliter ad superiora hoc modo qm̄.s.tit.iij. visum est qualiter inuestitura abusiua dꝫ pcedere iuramētū fide. Postea subsequēter in duobus ti.pcedētibus ꝛ in isto visum est de ipso iuramento fide.ꝛ de eius forma quod prestat vasal.dño. Nunc vō i isto.§.ostendiṫ qđ habeat facere dñs postq̄ vasal.sibi fidelitatē iurauit.nā dꝫ sibi dare inuestiturā propriā ꝛ realē.hoc est possessionē feu.vt hic patet. Et in summa hoc vult postq̄ dñs inuestiuit vasal.ꝛ ab eo fide.iuramentum recepit dꝫ sibi tradere possessionē feu.als si nō tradit tenebiṫ vasal.resarcire omne suū dānum.h.d. Et pmitte p euidētia id quod dixi.s.tit.iij.sup tex.ꝛ in primo notabili vcꝫ ordinē ꝯcipiendi instrumēta īuestituraꝝ. Nā primo fit inuestitura. Scđo iuraṫ fide. Tertio tradiṫ possessio.vt ibi latius dixi ꝛ declaraui qualiter iste.§.intelligiṫ in feu. nouo.nō aūt in antiquo vbi videas p ītelligētia istius.§. ¶ In tex.ibi inuestitura.s.abusiua que nō cōsistit in substātia possessionis sed.solūmodo i verbis interueniente aliquo corporeo puta annulo vel alio signo. Exempli cā si dñs dicat inuestio te cū isto annulo vt pdicta pbanṫ.s.qđ sit inuesti.in prin.ꝛ ibi dixi. Ibi fidelitatē que quidē fide.nihil aliud est quā ipsum iura.fide.quod prestat vasal.dño vt.s.ti.iij.in fi. Ibi subsecuta hoc ideo dicit qm̄ ipsa inuestitura dꝫ pcedere ꝛ postea sequi fidelitas.vt.s.dixi. Ibi

a inuestitum.s.vasal. Ibi in vacuā possessionē[a] ꝛ intelligiṫ esse vacua possessio qñ nō est impedita neqꝫ occupata per aliuꝫ ita qđ sit vacua ab oi impedimēto vt pbaṫ in.l.ij.ꝛ.iij.ff.de act.empti.ꝛ no.i.l.cū res.C.de pba.sed vtrū sit ciuilis vel naturalis vide per glo.ꝛ doc.in.l.lꝫ.C.de acq.pos.ꝛ in.l.iij.§.ex cōtrario.ff.eo.tit. Ibi mittere. Nā per istā missionē intelligiṫ tūc esse facta pp̄ria īuestitura vt.s.qđ sit inuesti.in pn. Et ex hoc patet qualiter intelligiṫ i.§.in feu.nouo qm̄ in antiquo non est opus ꝙ vasal.mittaṫ in possessione cū iam i ea reperiaṫ esse.ꝛ ideo inuesti.in feu.antiquo intelligiṫ potius quedā ꝯfirmatio prioris inuestiture vt dixi.s. per quos fiat inuesti.in princ. Ibi ꝙ si differat.s.ipse dñs tradere possessionē. Ibi omnē vtilitatē.i.oē illud ꝙ habuisset ipse vasal. si ab initio fuisset sibi tradita possessio.vtrū aūt veniat interesse

1 extrinsecū statim dicā. ¶ †No.ꝙ dñs postq̄ fecit inuesti.verbalē ꝛ sibi fit pstita fide.cogiṫ pcise ponere vasallū īuestitū i possessionē feu.vt hic. Ex quo inferas ꝙ nō posset penitere neqꝫ liberari a tali obligatione volēdo pstare intereste vt in.c.si facta.j.si de feu. fue cōtro.ꝛ in gl.hic posita que p hoc remanet expedita. Idē silr dicimus in donāte ꝛ ven.vt precise cōpellaṫ ad tradendū inst.de dona.in.§.perficiunṫ.ꝛ insti.de emp.ꝛ ven.in.§.pretiū.ꝛ ibi gloss. no.de quo p gl.ꝛ doc.in.l.j.ff.de act.emp.ꝛ dixi late in.d.c.si facta super gl.fi.vbi etiā declaraui qđ si pdicti nolūt tradere ꝙ manu

2 militari dꝫ auferri ꝛ tradi p.l.qui restituere.ff.de rei ven. ¶ †No. qđ per inuestiturā verbalē etiā cū annulo factā qs nō adipisciṫ possessionē feu.vt hic.ꝛ in.c.per tuas.extra de dona.ꝛ in.c.ex ore. extra de his que fiūt a ma.par.c.cū ibi no. Intelligas ꝙ feu.bene est acquisitū postq̄ dñs ꝯpelliṫ pcise ad tradendū: vt.s.dixi. Naꝫ vasal.hꝫ ius ad rem lꝫ per ipsam simplicē inuestiturā. videaṫ habere minus quā si haberet possessionē.xvj.q.ij.c.visis.ꝛ in.l.minus.ff.de re.iur.fm Odof.ꝛ Ia.de ra. Qualiter aūt per dñm traditio huius corpalis possessio.que inuesti.propria appellat dixi

3 s.in ti.qđ pcedere debeat inuesti.an fideli.c.j.vbi videas. ¶ †No. qđ mora tradere debētis operaṫ vt morosus teneaṫ ad oēm vtilitatem quā recepturus fuerat ille cui debuit fieri traditio.vt hic ꝛ no.per gl.s.de cōtro.inuesti.in princ. ¶ Op.cū gl.ij.ꝙ imo dñs morosus non teneaṫ ad omnē vtilitatē vt pbaṫ in.l.si sterilis.in. §.cū per venditorē.scđo rñso.ff.de act.emp. Sol.hic loquimur de interesse intrinseco hoc est de dāno qđ habuit vasa. Ibi aūt loqṫ de extrinseco.s.de lucro qđ inde potuisset pcipere vasal.si debito tpe fuisset sibi tradita possessio feu.vt qꝛ potuisset ex redditu.feu. negociari ꝛ lucrari.nā tale interesse extrinsecū nō cōsideraṫ ꝛ ita distinguiṫ i.d.§.cū p venditorē.ꝛ p istā gl.vsqꝫ ad ver.iteꝫ si ei ꝛc. Sꝫ tu aduerte qꝛ solutio huius gl.ita simplr intellecta cōfundiṫ hodie p.l.j.in fi.C.de sen.q̄ p eo qđ interest.ꝛ ita not.glo.ma.in fi. in.d.§.cū p venditorē. Quare doc.sup hoc passu varia dixerunt. Mihi placet opinio Bart.distinguētis inter lucrū quod cōtingit circa rem ipsam ꝛ lucrum qđ cōtingit ex re ipsa ꝛ lucrum qđ venit extra rem ipsam prout ipse latissime ꝛ pulchre prosequitur

in predicta dicta.l.prima. Uerum quātum ad propositum nostrum de isto tali lucro de quo tāgit ista gl.dicit ipse qđ est extra rē.ꝛ qꝛ i tali lucro īdustria plurimū operaṫ debem⁹ aduertere sꝫ ipꝫ ꝙ aut iste vasa.nō ꝯsueuit mercari ꝛ tūc nō dꝫ haberi rō talis lucri p dictū.§.cū p vēditorē ꝛ in gl.q̄ hoc mō seruari pōt.aut iste vasal.cōsueuit mercari qđ.apparet: qꝛ ex alia sua pecunia mercaṫ ꝛ lucrari solet vñ in pp̄osito hr̄ quasi p certo ꝙ ex his redditib⁹ feu.lucrat⁹ fuisset ꝛ tūc dꝫ haberi rō lucri ipsi⁹.l.ij.in fi.ff.de eo qđ certo loco. Et hoc mō saluāṫ gl.ꝯrie de quo dicatis plene p doc. in dicta.l.j.ꝛ p cano.i.c.sacro.ꝛ ibi gl.ex̄ de sen.excō. Qñ aūt dñs tradidisset sꝫ vitiose an tūc veniat īteresse etiā extrīsecū dicit Ia. de bel.ꝙ sic de q̄ dicatis vt i.l.iul.i pnc.cū ibi no.p gl.ꝛ doct.ff.de

4 ac.emp.ꝛ qđ dixi supra p quos fiat inuest.in pri. ¶ †Quero cū dicta gl.i dicto v̄. Itē si ei ꝛc.an vasal.teneaṫ seruare fidelitatē dño q non vult tradere possessionē ꝛ rñdet.nō. Et est rō qꝛ semp iipo iuro fidelitatis subītelligiṫ ista tacita ꝯditio vcꝫ si dñs suauerit fidē vasallo ꝛ tradiderit sibi feu.pmissuꝫ.l.si ex falsis.C.de trāsac. vñ si dñs suā fidē nō seruat nō dꝫ quoqꝫ sibi fides suari qꝛ frāgēti fidē ꝛc.l.cū pponas.C.de pac.ꝛ.xxvij.q.ij.agatosa ꝛ ad hoc allegauit plures ꝯcordātias vsqꝫ ad fi.q hñ loquiṫ. Et ex ea no.ꝙ iuramētū fidelitatis nō est obligatoriū si ipsi iurāti nō suaṫ fides. Et est rō: qꝛ dñs teneṫ ad eādē fidelitatē vasallo ad quā teneṫ vasal.domino cum ad paria iudicentur ꝛ mutuam vicem sibi reddere debeāt.vt dixit tex.supra ti.prio in fi. ¶ Op.ab extra ꝙ imo dñs nō cōpellaṫ pcise ad tradēdū sꝫ libereṫ dādo aliud feu.eqpollēs.vt est casus.j.ti.primo i pri.facit.ff.locati.l.si qs domū.in pn. Sol.hic loqmur de re pp̄ria ipsi⁹ dñi ꝛ de qua hꝫ facultatē tradēdi eā. Ibi de re aliena vl̄ alteri obligata q̄ tradere nō poterat.facit qđ hr̄ in.c.j.j.si vasal.de feu.fue.īterpel. ¶ Opp.subsequenter de notatis p gl.s.p quos fiat inuest.in.§.fi.vbi dñs nolēdo inuestire vasal.priuaṫ pp̄rietate. Solue vt ibi plene dixi i.ij.q.gl. ¶ Op. subsequēter ꝙ imo dñs nō cōpellaṫ ad tradēdū sꝫ libereṫ pstādo interesse vt i lege si quis ab alio in fine.ff.đ re iudicata. Solutio ibi loquitur in obligationibus facti in quibus succedit obligatio ad interesse. De qua materia dicatis plene vt ibi notatur per glossam ꝛ docto. Hic autem loquimur in obligationibus dādi in quib⁹ quis precise cōpellitur ad tradendū qñ ꝯctus fuit per

5 fectus vt hic ꝛ p ea que.s.dixi. ¶ †Quero qđ si dñs nō fecit inuestiturā abusiuā vasa.sꝫ solū simpliciter pmisit velle daṫ sibi feu. an tūc teneaṫ ipsuꝫ īuestire ꝛ tradere sibi possessionē. Et An.de iser.tꝫ ꝙ nō ꝛ bene.sꝫ dicit ꝙ tenebiṫ vasal.ad interesse.arg.in.l.j. cū ibi no.de ac.emp. Idē tenet Nic.de nea. Sed ego intelligerem hoc tūc demum pcedere qñ ipsa promissio fuisset solēnis transiuisset in contractuꝫ.nā tunc bene tenereṫ ad interesse.l.si fundū ff.de verb.ob.facit.l.oēs.ꝛ.l.bene a zenone.C.de quad.prescri. Secus autem si fuisset simplex ꝛ nuda pmissio que non trāsiuisset in cōtractū qꝛ tūc nō tenereṫ etiā ad interesse.ar.in.l.ij.§.circa.cū ibi no.ff.de doli exc.l.obligationū substātia.i fi.ff.de ac.ꝛ ob.insti. de testa.mili.i.§.cetex.ꝛ.l.nuda.ff.de ꝯhē.empti.ꝛ qđ no.gl.in.l.ij. C.i quib⁹ cau.co.cēsi.li.xj.dixi.s.p quos fi.iuesti.in.§.fi. ¶ Ultimo ad māꝫ psentē vide plura q̄ dixi i.§.nulla.s.p quos fiat inue.ꝛ.s. de ꝯtro.inue.in pri.ꝛ in.c.si facta.j.si de feu.fue.ꝯtro.ꝛ in plurib⁹ remissionibus quas ibi in vtroqꝫ iure adduxi.ꝛ vide p Hosti.in summa ti.de feu.§.quid sit fidelitas.ad fi. ¶ Iaco.

a ¶ In vacuā possessionē. Adđ q̄ dicaṫ possessio vacua.C.vñ vi. bar.i.l.meminimus.i.§.fundo. ff.de leg.j.ang.i l.i.ꝯuētiōib⁹.i.§. j.ff.de verbo.ob.

¶ De inuestitura de re aliena facta. Rubrica.

¶ Oliꝫ nulla erat hic rubrica sꝫ cōprehēdebaṫ tot⁹ iste ti.sub rubrica q̄liter iurare debeat vasal.fide q̄ est posita.s.in ti.iiij. Postea vō a glossatoribus supueniētibus fuit ista rubrica hic addita ꝛ hñ: vt ibi dixi sup rubrica ꝛ hoc ē ꝙ voluit dicere gl.hic posita. Et ꝯtinuaṫ ista rubrica ad pxime precedentia hoc ordine qm̄.s. in ti.precedēti in.§.fi.visum est qualiter dñs qui inuestiuit vasal. de feu.nouo ꝛ recepit fidelitatē ab eo est obligat⁹ pcise ad tradēdū ipsi vasal.corporalē possessionē dicti feud.vex̄ ipsa res feudalis repiṫ eē aliena seu alteri obligata ex quo poterat dubitari an cadat aliqua obligatio.ꝛ q̄lis īter ipm dñꝫ ꝛ vasallū si dictū feu. euincaṫ a vasal.ꝛ iđ vt tollaṫ predicta dubitatio supposita fuit hic ista rubrica ꝛ presens titulus. ¶ Iaco.

1 ☞ Uasallus de euictione ad quotam agere dicatur.
2 Species pro specie quo casu prestari queat.
3 Scientia vel ignorantia domini rem alienam infeudantis non consideratur.
4 Prouisio specialis vbi de euictione agitur plusquā generaliter operatur.
5 Uasallus seruire an teneaṫ vbi cā euictictiōis vt pēdēs habetur.

Cum de re.

Diuiditur in duas partes principales vsque ad paragraphū.rei autem.quoniam in prima declarat circa personam vasalli recipientis inuestituram feudi in re aliena. In secunda circa personā domini facientis dictam inuestituram.secūda ibi

sed in eo. Casus. vasallus inuestitus ignorãter de re aliena feud. alteri obligata agit de euictiõe secus si scienter nisi spãliter sibi prõspexisset dñs aũt talẽ inuestiturã faciens indistincte tenetur. h. d. ¶ In text. ibi inestitura. subaudi ⁊ dubitaꝛ an agi possit de euictiõe si euincaꝛ. Et rñde vt sequiꝛ. Ibi agit. subaudi dummo do denunciauerit q̃stionẽ fuisse sibi motã: ⁊ i. c. j. ĩ. si de feu. vasal. fue. iter. cũ ibi no. ⁊ ff. de pcu. i. l. qui absentẽ tpe vbi poniꝛ forma denũciationis. Ibi vt aliud. s. feu. Ibi bonitatis. s. cuius erat tpe rei iudicate vel vt exburset tñ pecuniã conuertendã in aliã rẽ: vt pbaꝛ in. d. c. j. cũ gl. Ibi sed in eo. s. dño inuesti. faciẽte vt sequitur. Ibi ignorauit subaudi q̃ indisticte teneꝛ qd̃ intelligas vez nisi vasallus fuisset sciẽs q̃ tũc dñs non teneret: vt. s. prime dixerat.
a Et est ratio q̃ sciẽti ⁊ volẽti nõ fit iniuria neqꝫ dolus: vt in. l. cũ donatiõis. C. de trãsac. ⁊ in. c. sciẽti. de re. iur. lib. vj. ⁊ pbatur in. l. si in emptiõe. §. ⁊ si emptor. ff. de ꝯtraben. empt. ¶ † Not. ꝙ vasal. agens de euictione nõ agit ad duplũ sed ad tantũdẽ eiusdẽ boni tatis ⁊ qualitatis cõuertẽdũ in locũ feu. euicti. quod intelligas vez si vasal. fuit ignorãs secus aũt si sciuisset qualitatẽ rei in feu date q̃ tũc nõ ageret de euictione: vt hic. Alias etiã plures limi
1 tatiões adducas quas collegi in. d. c. j. si de feu. vasal. fue. inter. in scdõ notabili vbi videas. ¶ † No. casum in quo peti põt prestari species p specie. facit qd̃ habeꝛ in. c. cũ scdõm ⁊ in. c. inter cetera. cũ ibi no. extra de prebẽdis. ⁊ vj. q. j. c. presentium. ⁊ in. d. c. ĩ. si de feu. vasal. fue. inter. ¶ Ex quo inferas ꝙ tenebit talis libel. peto cam bium feu. euicti. ⁊ erit spãle in casu nostro cũ regula sit in ꝯtrium vt vna res non possit solui p alia: vt i. l. ij. §. mutui. cũ ibi not. ff. si
b cer. pe. vtrũ aũt possit dari p iudicẽ i solutũ vna res pro alia dixi
2 in. d. c. j. in penult. no. ¶ † No. nõ attẽdi sciam vel ignorantiã dñi infeudantis rẽ alienã. vt hic ⁊ in. l. j. §. causa. ff. de edil. edict. Nam debuit hoc scire: vt ibi patet ⁊ i alijs pluribus concordantijs hic allegatis in gl. que p hoc est expedita secus i vasal. suscipiente in uesti. qui per sciam excludiꝛ ab agendo. vt hic ⁊ in. l. si fundũ. C. de euic. ⁊ ex illo tex. tracta est ista decisio. facit qd̃ no. i. l. j. in. §. j. ff. de edil. edic. ⁊ in gl. j. hic posita que hoc sensit dũ allegauit dictã l. si fundũ. Et est rõ q̃ non interest vasal. an decipiaꝛ vel scia vel
3 ignorantia seu calliditate domini. vt no. i. l. ob q̃ in. §. in sũma. ff. de edil. edic. ⁊ in. d. §. causa. ¶ † No. qd̃ in materia euictiõis plus operatur specialis puisio quã generalis. vt hic ⁊ in. l. queriꝛ. §. si venditor. ff. de edil. edict. ¶ Opp. ab extra ꝙ imo vasallus re euicta nõ agat de euictiõe qd̃ patet q̃ in re donata cessat puisio euictionis si euincaꝛ. l. ad res. ff. de edil. edic. Igitur dꝫ cessare ⁊ in re
4 feudata q̃ censeꝛ donatio. vt in. c. ĩ. de feu. dato in vicem legis cõ. So. contrariũ loquiꝛ in donatiõe simplici: sꝫ feu. nõ est simplex donatio sed ob cãm vt vasal. seruiat ⁊ obediat. vt. s. in quibꝫ cau sis feu. amit. in. §. fin. Igiꝛ ⁊c. facit qd̃ not. in. c. inter cetera. de pre bendis. Et per hoc posset rñderi etiã ad dictum. c. presentium. s. allegatũ prout ibi no. ¶ Op. de. c. callidis cũ ibi no. ĩ. de pbi. feu. alie per fe. vbi patet ꝙ emptor rei feudalis sciẽter nõ põt sibi p uidere ẽt per spãle pactũ vt agere possit. So. ibi emebat lege phi bente. vnde cũ faciat cõtra legẽ nõ põt gaudere bñficio sue puisio nis. l. nõ dubiũ. C. de legibus hic aũt iste vasal. recipiẽdo talẽ rem in feu. nõ faciebat ꝯtra legẽ phibentẽ. Merito tenuit sua spãlis prouisio. l. rẽ alienã. de ꝯben. emp. ⁊ ita no. per gl. in cõtrario. fa
5 cit. l. quẽad. C. de agri. ⁊ censi. ¶ † Quero ab extra an pẽdente cã euictionis teneatur vasal. ad seruitia. Et dicit Bal. ꝙ sic ea rõne quia interim recepit cõmodũ. facit ꝙ habeꝛ in. c. j. circa finẽ. ĩ. de contro. inter vasal. ⁊ epi. ⁊ infra in quibus cau. feu. amit. i. §. fin. ⁊ vide. ff. de do. except. i. l. si. §. ex quadrãte. ¶ Quero qd si iste vasal. alteri ĩfeudasset quod qdẽ facere põt: vt plene no. ĩ. de capi. cora. in. §. preterea. ⁊ postea euincaꝛ ab isto scdõ vasal. an poterit iste se cundus agere de euic. cõtra priorẽ dñm ⁊ dic ꝙ nõ nisi fuisset sibi facta cessio: ⁊ sentit Bal. per. l. si res quã a titio. ff. de euictio. ⁊ ad hoc vide qd̃ not. gloss. ⁊ ibi dixi infra de lege corra. in. §. filr. ĩ. q. ij. ¶ Quero qd si in hoc feu. erat etiã annexa certa iurisdictio an tũc agatur: ⁊ qualiter vide qd̃ dixi in. §. ad hec. ĩ. de pace iura. fir. ¶ Ultimo ad materiã adducas plura que dixi in. d. c. j. ĩ. si vasal. de feu. fue. interpel. ⁊ in copiosis remissiõibus quas ibi ĩ vtroqꝫ iure adduxi ⁊ ꝙ dixi. s. qui. mo. feu. amit. in. §. rursus in. j. q. ⁊ qd̃ tangiꝛ per doct. in. d. l. si fundũ. C. de euic. ⁊ in. d. l. j. §. cã. ff. de edil. edic. ⁊ vide plene p Jaco. ardiꝫ. in summa sua charta quarta sub rubricella an resoluto iure datoris ⁊c. ⁊ i charta quinta sub rubricella qd̃ res cões pñt ĩ feu. dari ⁊ ibi plura dicit. ⁊ vide i capitulis extraordi. i. §. generaliter verum ⁊ in. §. qui accipit. Jaco.

a ¶ Dictio tanq̃. adde. l. j. ff. quod cuiusqꝫ vniuersi. no. ⁊ i. §. j. in aut. de here. ⁊ fal. iteꝫ ista dictio tanq̃ regulariter ẽ nota impropriatio nis secũdũ bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure per tex. in. l. pecuniaꝫ. in ver. tanq̃. ff. si cer. pe. ⁊ per Alexã. de imo. consi. xv. incipi. viso proces su inquisitionis. in. j. volu.

b ¶ Dictio quasi. adde qd̃ de sui natura impor tat diminutio nem. vt est glo. in c. parochianos. de deci. glos. in. c. put de do. ⁊ con tu. tert. in. l. in facto. ff. de condi. ⁊ demon. Abb. in c. ad nostram el. iij. de iureiuran. Abb. in. c. cuꝫ inter canonicos. ĩ. elec. domi. i. c. q̃ te. in. j. co. l. di. ali quando capitur pro tanq̃ vt est gl. in verbo quasi matrem. in. c. ij. de priui. li. vj. ⁊ gl. in. c. quoniaꝫ frequenter. in. §. qui si super. vt i te non conte. al quãdo ponitur pro veritate. vt est gl. in. d. c. paro chi. aliquãdo ex cludit vt si est ad iuncta numero vt in. c. cum dilecti. de elec. aliqñ importat verita tem actus gesti. vt in. c. cuꝫ inter canonicos. ⁊ ibi gl. in verbo quasi speciale. ⁊ ibi domi. de elec. ⁊ in c. quorundaꝫ. in versi. quasi possidere. de elec.

1 ☞ Uasallus rem feudalem a possidente tanquam vtilis dominus vendicabit. ⁊ numero. 4.
2 Actio cui datur exceptio non negatur.
3 Dispositio rei pñcipalis trahiꝛ ad accessoria ĩ feudali materia.
5 Uasallus hic queritur an in feudo dominetur.
9 Uasallus feudum an vendicet a domino iniuste qui possidet.
7 Dño ⁊ vasallo a possessore feudũ vẽdicantibus vter eoz pferaꝛ.
8 Dñs an vẽdicet feudũ a vasalli creditore pro debito intentatuꝫ.
9 Uasallo absenti vel ignorãti qualiter subueniatur agente dño.

Rei autem.

Supra prime declarauit qualiter vasal. põt in iudicio cõparere cõtra dñm rõne euictiõis feu. ¶ Nũc vero declarare intẽdit qualiter vasal. põt in iudicio cõparere in cã feudali cũ alio tã agẽdo quã se defendẽdo. Et ex hoc potes colligere qualiter iste. §. faciat ti. Nã primo iudicio vertebaꝛ in dubiũ an ipsa res feudalis aliena vel nõ: ⁊ in summa hoc vult. vas. p cã feudali põt in iudi cio cõparere tã agẽdo quã defendẽdo. h. d. Potes exempla re casuꝫ in terminis p ea que habenꝛ in. c. j. de cõtro. inter vasal. ⁊ aliũ de bñficio. ¶ In tex. ibi per beneficiũ. i. feu. infra in quibus cau. feu. amit. in. §. si. ibi recte inuesti. i. pprie: vt q̃ vasal. sit ade ptus corporalẽ possessionẽ feu. vt dixi supra ti. pri. §. si.
a dñs. Ista dictio tãq̃ a ĩportat similitudinẽ. l. j. C. de here. vasal. hꝫ vtile dñiũ ad similitudinẽ dñi qui hꝫ directũ. vasal. rõne sui dominij quasi vẽdicat a possessore vt feudũ. quasi vendicare. s. vtili actiõe in rẽ non aũt directa que compe tit dño vt in. d. c. j. de cõtro. inter vasal. ⁊ aliũ. ⁊ no. ff. de rei vẽdi. ⁊ in. l. j. ff. si ager vectigalis. Ibi defensio ptionẽ defensiõis. Ibi eiusdẽ rei tanq̃ feu. cuꝫ de pe
1 possint: vt no. gl. ĩ. si de feu. fue. cõtro. in. c. si vasal. de qd̃ vasal. tanq̃ dñs vtilis quasi vendicat rem feudali te. Ex quo infertur qd̃ sicut in iure est dare possessionem possessionem ita est dare pprietatẽ ⁊ quasi proprietatem minium ⁊ quasi dñiũ per istũ tex. Et hoc etiã voluit solet allegari p singulari sm bal. in. l. ij. §. quedã. ff. de facit alia gl. notabilis in. l. recte. ff. de ver. sig. Quid aũt
b re soleat ista dictio quasi b no. in. l. j. ff. de re. iur. ⁊ in. l. j. de
2 cum si. ¶ † No. qd̃ sicut vasal. habet legitimã personã in iudicio p re feudali vendicãda ita ⁊ p illa defensanda cui damus actionẽ multo fortius exceptionẽ vt in regula actionẽ de reg. iur. in. l. j. §. ꝙ ait ptor. ff. de superfi. Et intellige qd̃ tale iudicium ⁊ sñia inde sequuta erunt valida ⁊ nocebũt dño quantum respectu ipsius iuris vtilis siue sciat siue ignoret siue sit pñs siue absens. dũmodo vasal. ciat hoc fraudulẽter. vt late dixi in. d. c. si vasal. de suo in
3 notabili vbi videas. ¶ † No. qd̃ dispositio rei principalis etiã in materia feudali ad accessoria q̃ de p se stare nõ sicut est seruitus que intelligitur esse pars ipsius feu. res penitus separata que de per se põt stare. q̃ tũc dita nõ reputaretur feu. vt dixi in. d. c. vasal. sup xit Dy. in. c. accessoriũ de re. iur. li. vj. ⁊ ꝙ habetur infra
4 econtrario. ¶ † Quero cũ gl. quare in istis ꝯsuetudinibus libus concessa sit rei vẽdicatio vtilis vasallo tãq̃ dño tet in isto tex. ⁊ p rñsione adducit ista gl. plura similia cõpetit illi qui conduxit fundum perpetuo vel etiã ad dicũ tps quod est. x. annorũ dũmodo agat infra dictum l. si. in si. ⁊ l. si. ff. si ager vecti. vel emphi. petaꝛ. Et sicut perficiario. l. supficiaria. ff. de rei vend. qui quidẽ superficiarius nedum habet bñficium predictũ iuris ciuilis in vendicando etiã beneficium pretoris vt cõserueꝛ in sua possessione uersus dominum iuxta eorum conuentionẽ. l. si duo. vti possi. l. j. §. j. ff. de superfi. multo magis cõcedi debuit qui habet plus iuris in re: vt hic ⁊ in. d. c. j. ĩ. de ꝯtro. inter ⁊ aliũ. vbi patet qd̃ ista talis causa est quasi sua ppria xit quasi vendicare ⁊c. Et licet quidã nõ habeãt in tex. ctionẽ quasi ⁊c. put dixit ista gl. tu tamen dic ꝙ non semper est intelligẽdũ qd̃ vasal. nihilominus vendicat rei vẽdicationẽ. vt not. in. d. l. j. in si. si ager vecti. ⁊ super de rei vẽdi. facit. l. tutor. §. si. ff. de pigno. act. ⁊ modo
5 glo. expeditã cum necessarijs vsqꝫ ad ver. hic potes. ¶ subsequẽter cũ dicta gl. iuxta ea que prime dicta sunt habeat aliquod dominiũ in feudo. Et pro responsione sit ad ea que dixit in summa. Sꝫ tu aduerte p intelligentia questiõis qd̃ in dicta summa inducuntur plura argumenta partes. primo enim qd̃ vasal. habeat vtile dominium argumẽta inducta per similitudinẽ supra in proxima glosse. Itẽ induciꝛ aliud simile de emphiteota qui similiter bet vtile dominium. Et hãc partẽ approbat licet in fortiter arguat vt vasal. non habeat aliquod dominiũ neat penes dominum. Nam cum dominus facit inuestituram cuius feu. pprietas remanet penes ipsum dominum ⁊ ctus trãsit in vasallum ⁊ eius heredes. vt. ĩ. in qui. cau. in. c. j. Quãuis enim per beneficium ad eum res in feu. pertineat tamẽ proprietas ad aliũ spectat: vt in hoc qd̃ habet vtilem actionem seu quasi vendicationem nõ videtur qd̃ habeat aliquod dominium: quoniam do datur rei vẽdicatio ei qui non est dominus directo ter vt patet in eo cui datur puplicianam. vt institu. de ecce pleruncqꝫ. ⁊. ff. de publi. per totum. Hoc etiam videtur colligi ex isto textu dum dixit tanquam dominus possit vendicare. vt sic videatur ab eo excludere dominium fuerunt verba posita in dicta summa Pilei ⁊ in

mata per glossatorem nostrum. prout dixi supra in prologo et de his qui feu. da. pos. in pri. Sꝫ tu tñ his rõnibus nõ obstãtibꝫ teneas pmã partẽ. vt vasallus habeat vtile dñiũ. ⁊ hanc partẽ se quunꝛ omnes doc. p tex. in. d. c. j. de ꝯtro. iter vas. ⁊ aliũ ⁊ ibi gl. facit qd̃ hꝛ in. l. emptor hereditatis. C. de he. vel ac. ven. Utrũ autẽ vtilis rei vẽdicatio possit cõpetere sine vtili dñio ⁊ qñ tãgiꝛ in. l. qui tibi. ⁊ in. l. si. C. de here. vel act. ven. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de edendo. Utruꝫ vero vtille dominiũ seu actio vtilis possit cedi dic vt habetur in. l. ex asse. ff. ad treb. ¶ † Quero ab extra an vasal. pos
6 sit quasi vẽdicare feu. suum etiam a domino si istud iniuste possideat. ⁊ dic ꝙ sic sm Andre. de iser. p. l. j. in si. ⁊ l. seq. ff. si ager vecti. vel emphi. peta facit tex. in. c. j. in si. ĩ. de milite vasallo qui cõtumax est. ¶ † Quero quid si vterqꝫ. s. dominus ⁊ vasal. concur
7 rant ad vendicandũ dictum feu. a possessore qs debeat preferri dic ꝙ vasal. q̃ actio vtilis pfertur directe. d. l. j. si ager vecti. ⁊ ff. de procu. l. in cã. §. si. ⁊. l. j. §. iij. de superfi. ⁊ tenet An. de iser. facit qd̃ no. glo. ĩ. de lege cor. §. j. in fin. ⁊ ad predicta vide in. l. j. fin. de vsufru. quẽad. caueat. ¶ † Quero an dominus possit vendicare
8 a creditoribus vasalli qui dictũ feu. intẽtatũ acceperunt pro debito. dic vt no. p gl. ⁊ qd̃ ibi dicã. ĩ. ti. primo. §. porro. ⁊. ĩ. i. §. seq. i qõne pe. ¶ Quero qd si vasal. nolit agere an si dñs agat possit sibi excipi de dñio vtili qd̃ est apud vasal. dic ꝙ nõ vt no. in. l. j. §. is aũt. ff. de supfi. ⁊ in. l. fructus in si. ff. de rei vẽ. ¶ † Quero qd si
9 vasal. est abñs vel ignorãs ⁊ dñs agat qualr tũc subuenitur ipsi vasal. ⁊ etiã ipsi cõuẽto. dic sm And. de iser. ꝙ practicabiꝛ. l. is a quo. ff. de rei vend. Nõ em̃ põt dñs agẽdo piudicare vasallo ignoranti. ff. de re iud. l. sepe. §. j. ⁊ de appel. l. iij. §. fin. Ultimo ad materiã pñtẽ adducas plura alia q̃ scripsi in. d. c. si val. de suo. ĩ. si de feu. fue. cõtro. ⁊ in. d. c. j. de cõtro. inter vas. ⁊ aliũ ⁊ in remissionibus ibi adductis ⁊ vide qd̃ etiã dixi. in. c. j. in si. de mil. vas. qui cõtu. est ⁊ qd̃ no. de capi. cor. in. §. preterea. ⁊ qd̃ hꝛ in. §. itẽ sciẽdũ. ĩ. de notis feu. in. §. seq. ⁊ seq. ⁊ per Jac. ardizo. in summa in titu. qui. mo. feu. amit. sub rubricella. vasallus de feu. liti. põt. ⁊ in tit. de ꝯtẽ. feu. sub rubricella qliter i cã dꝫ procedi. ⁊ p Host. in summa de feudis in. §. qd̃ ius. ⁊ in spe. de loc. §. nunc aliqua. ver. xlv. ⁊ ver. lvj. ¶ Jaco.

1 ☞ Uasallus seruile non faciet feudum in domini preiudiciũ.
2 Prescriptio feudi longissima domino an sit noxia.
3 Dominus feudi aperti an teneatur creditoribus vasalli.

Quid ergo.

Supra proxime declarauit qualiter pro seruitute feudali possit vasallus agere ⁊ defendere se i iudi. Nũc vero declarare intẽdit an ipse vas. posset de nouo imponere seruitutem in re feudali i preiudiciũ domini
a Et continuatio a sumitur ex principio lre dũ dixit qd ergo ⁊c. q̃ est dictio illatiua. Et i summa hoc vult seruitus iposita feu. p va. nõ piudicat dño ẽt si pscriptio lõga ĩtercesserit. h. d. ¶ In tex. ibi incuria. i. negligẽtia. ⁊ ita exponiꝛ p gl. in. c. ꝯtũ. extra de peni. ⁊ remis. Ibi bñficiarie. i. feudali. vt exposui. s. i. §. pcedẽti. Ibi bñficiũ. i. feu. vt. s. dixi. Ibi ex q̃libet cã aliter ẽ in tex. ⁊ ex aliq̃ cã ⁊c. ⁊ i h nõ est vis. q̃ idẽ est sensus q̃ aũt sint cause ex qbꝫ feu. reuer
1 tiꝛ ad dñm dixi late in. §. si. ĩ. q̃ fuit prima cã be. amit. ¶ † No. qd̃ va. nõ pt iponere seruitutẽ neqꝫ pati ꝙ ĩponaꝛ seruitus suo feu. in piudicium dñi. simile dicimus in vsufructuario. l. sꝫ si qd in si. ff. de vsufruc. acqrere aũt seruitutẽ bene posset. vt stati patebit in. §. seq. ⁊ probatur infra hic si. lex in. §. si vas. ¶ Nota ꝙ prescriptio non corroborat preiudicium inductum i feu. per vasallum cõtra dominum. Et est ratio quia cum sit prohibituꝫ principale preiudicium ita ⁊ consequẽter intelligitur prohibita prescriptio super illo ⁊ quod ab initio non valuit non cõsirmatur tractu temporis: vt ifra de pb. feu. alie. per federi. post principiũ. ⁊ not. gloss. in. §. preterea. infra de capi. cõra. ¶ Nota quod vasal. quantum in sui preiudicium potest pati seruitutem in re feudali. Et ex hoc infert Nicolaus de neapoli in simili ad superficiarium vt superficie durante possit i sua superficie seruitutem imponere. ar. huiꝰ litere facit. l. statiꝰ florꝰ. ff. de iure fis. ⁊. C. de serui. in. l. ⁊ puinciali. ⁊ tꝫ ẽt hic Gui. de cu. Idẽ quoqꝫ dicit Bal. i emphiteota. facit ad pdicta qd̃ no. gl. in. d. §. pterea. infra de capit.
b cõra. ⁊ qd̃ dixi. in. c. j. an agnatus vel filius. Sed vtrũ possit incidere b arbo. fructi. vide Bar. i. l. diuortio. ff. solu. matri. ⁊ Inno.
2 in. c. ad apostolice de re iud. ¶ † Quero cũ gl. an pscriptio lõgissima piudicabit dño. Et rñdeꝛ ꝙ nõ: q̃ ista ipositio seruitutis vꝛ quodãmodo esse q̃dã alienatiõis species ⁊ p tãto nulla cadet pscriptio p tex. ĩ. de pbi. feu. alie. p fed. post pri. Et h voluit ista gl. vsqꝫ ad v. ⁊ puto. Sꝫ tu in hac qõne dic meliꝰ ⁊ latiꝰ: vt scripsi i dicto. §. preterea d cap. cõra. vbi glo. tenuit ꝯtriũ quã ibi sequuntꝰ sꝫ qcquid dicat hic facit qd̃ dixi. i. c. si qs per triginta ifra si de feu. fue. cõtro. Neqꝫ itelligas p hãc gl. ꝙ vasal. p istam impositionem seruitutis in feu. priueꝛ eo. qm̃ solum preiudiciuꝫ sibi facit quantum ad seruituteꝫ. nõ aũt vt ex hoc cadat a iure suo sicut si alienasset sm Jaco. ardizo. ⁊ allegat de probi. feu. alie. per fed. in §. j. ¶ Opp. cũ dicta gl. de. l. j. ⁊. ij. C. de seruitu. vbi pꝫ ꝙ seruitꝰ in duciꝛ p pscriptionẽ lõgi tpis. So. intellige supradicta ⁊ tex. istũ pcedere quãdo vasal. possidebat ⁊ maxime si dominus ignorabat eã seruitutẽ esse ipositã feu. Secꝰ aũt si dicta prescriptio seruitutis curreret ipso domino possidente ipsum feu. q̃ tũc pcederet contrariũ: vt talis seruitus tũc posset prescribi longo tpe. Supposita tñ semper illa distinctione vez inter seruitutẽ habentẽ causam ppetuã sicut est aqueductus ⁊ seruitutẽ habentẽ seruitutẽ quasi ppetuã sicut est stillicidiũ qm̃ iste tales seruitutes prescribunꝛ longo tẽpore. Et seruitutẽ que nõ habet cãm ppetuam vel quasi sicut est via quoniã ista talis nõ prescribiꝛ nisi tãto tẽpore de cuius initio memoria nõ extat in ꝯtrariũ. Et hoc est qd̃ voluit dicere tota ista gl. vsqꝫ ad si. De quibꝰ tñ prescriptionibꝰ q̃ est pfunda materia dicatis plene p gl. ⁊ doc. in. l. seruitutes la grãde. ff. de seruitu. ⁊ qd̃ no. x. q. iij. q̃ cognonimꝰ. ⁊ p Inno. in. c. si diligenti. extra de pscrip. ¶ Sꝫ est insup aduertẽdũ ad id ꝙ innuit ista gl. dũ dixit ⁊ maxie ignorãte dño ⁊c. q̃ psupponit ꝙ ẽt si dñs sciat seruitutẽ impositã a vasallo possidẽte ꝙ nõ currit pscriptio ipsi domino sed contrariũ videtur tenere glo. ĩ. de pbi. feu. alie. p loth. in. l. j. ⁊ id̃ de hoc dicatis vt ibi plene scripsi ⁊ plenius. s. qui. mo. feu. amit. in. §. preterea. ¶ Opp. ab extra ꝙ imo dominus teneaꝛ habere ratũ illud qd̃ est gestũ p vasallũ sup feu. vt pbaꝛ i n. c. si vasal. de suo infra si de feu. fue. cõtro. ⁊ in. c. j. de cõtro. inter vasal. ⁊ aliũ. ⁊ qd̃ habetur supra in. §. precedẽti. So. iste tex. intelligiꝛ de his q̃ disponunꝛ p vasal. volũtarie ⁊ extra iudiciũ. Cõtraria vero loquunꝛ de his que fiũt de necessitate p iudicium ⁊ sententiã inter que est longa differentia put in simili patet in. l. j. ff. de fundo do. ⁊ ff. de reb. eo. in. l. iij. §. queri potest. facit
3 qd̃ dixi. s. quid sit inuestitura in. §. si vero inuestitura. ¶ † Quero ab extra quid si vasallus cõtraxit debita ⁊ feu. aperitur dño an ipse dñs teneaꝛ creditoribꝰ. dic ꝙ nõ sm An. de iser. sicut dicimꝰ i agnato succedẽte in feu. paterno. vt dixi in. c. j. ĩ. an agnatꝰ vel filiꝰ ⁊c. Nã nec vasal. teneꝛ soluere debita dñi. vt dixi in. c. lꝫ. ĩ. si de feu. fue. cõtro. ¶ Quero qd si ex cã iudicati fiat executio cõtra vasal. in re feudali q̃ nihil aliud habet an fiat preiudicium dño dic ꝙ sic in vita vasal. nõ aũt postq̃ est aptũ dño per istum tex. secundum An. de iser. ⁊ de hac qõne pleniꝰ dixi. ĩ. de probi. feu. alie. per fe. in prin. in qõne antepenultima. de qua qõne vide per Bar. in. l. si finita. §. si de vectigalibꝰ. ff. de dã. infe. ⁊ in Spec. de prio ⁊ scdõ decreto. §. restat. ver. ⁊ idẽ in vasal. ¶ Ultimo ad materiam vide in. §. precedẽti. ⁊ seq. ⁊. ĩ. hic si. lex. in. §. si vasal. ĩ. de pace te. in. §. qcunqꝫ. ⁊ dixi in. c. si vasal. de suo. ĩ. si de feu. fue. ꝯtr. qd̃ habetur in. l. si. C. de rebus alie. nõ alie. ⁊ plene per Ja. ardiꝫ. in ti. qui mo. feu. amit. sub rubricella an seruitutẽ possit concedere alteri ⁊c. ¶ Jaco.

1 ☞ Uasallus iuxta feudum rem feudalẽ si emerit feudalis res an dicatur.
2 Uasallus feudum melius faciet ipsum autem non extenuet.
3 Uasallus de feudo aucto premiatur a domino.
4 Jurisdictio a vasallo acquisita diuisibilis quando dicatur.

Econtrario.

Supra prime declarauit an vasal. possit diminuere iura feuda. in piudiciuꝫ domini. Nũc ecõtra declarare intendit an possit augere. Et diuiditur in duas ptes quoniam i prima ponit dictũ cũ rñsione. In scda ponit regulã p ratiõe. scda ibi. meliorẽ. Casus. Augmẽtũ factũ ad feu. per vasal. nõ cẽseꝛ esse pars feu. si per se subsistat. alias secus. h. d. ¶ In tex. ibi vt prediũ. i. sicut est pdiũ. Ibi id. s. prediũ. Ibi nõ accrescit feu. Subaudi ⁊ per cõsequẽs nõ acquiritur dño vel agnatis si dictuꝫ feu. apiaꝛ eis. vt vasal. sine herede masculo mortuꝰ sit. Ibi vt seruitus. i. sicut est seruitꝰ. Ibi placet subaudi ⁊ bene. vt. ĩ. in. §. si vasal. Ibi disponendã esse subaudi ⁊ per consequens dño vel agna. esse acquirendam si eis dictuꝫ feu.
1 aperiatur. vt. s. dictũ est. ¶ † Not. ꝙ vbi vas. iur. rem feuda. emit aliam rem feu. cõiunctam talis res nõ censetur feu. neqꝫ iudicatur iure feu. Et est ratio q̃ potest stare de per se vt hic. Et cũ hac ratione cõiunge ⁊ aliã rationẽ. vt q̃ sua expensa ⁊ industria hoc accidit. secus autem si a natura hoc accidisset vt q̃ per alluuionem dicta portio accreuisset qm̃ tũc talis portio addita ad feu. per alluuionẽ bene censetur feudalis ⁊ iudicareꝛ tãq̃ pars feu. lꝫ de per se stare posset. vt. s. de cõtro. inuesti. in. §. si qs de mãso. d qua tamẽ materia dicatis vt ibi latius scripsi. vbi autem vasal. acquisiuisset aliquid ad dictũ feu. quod de per se stare non põt absqꝫ ipsa re feudali sicut est seruitus que nõ põt esse sine pdio seu re. vt in. l. ij. cõmunia prediorũ. ⁊ tunc talis seruitus indistincte cẽseꝛ ⁊ iudicaꝛ feudalis ⁊ intelligiꝛ esse pars ipsius feu. Et est ratio q̃ inest ipi rei feu. neqꝫ est sepabilis ab ea. ⁊ isto casu si ipm feu aperiatur domino vel agnatis aperietur tale augmẽtũ seruitutis cum ipso feu. Uerũ ipse dominus vl agnati ad quos ipsuꝫ feu. cũ seruitute est deuolutũ tenẽtur soluere estimationẽ dicte seruitutis heredibus ipsius vasal. vt probaꝛ in. d. §. si vasal. ĩ. hic si. lex. Et nunc habes intellectum istius. §. ⁊ dicam statim in questione glosse. Quid autem si non apparent termini distincti inter rem feudalẽ ⁊ aliam acquisitam. dic vt not. in. l. si rem agit.
2 ff. de rescin. vendi. ¶ † Nota bonam regulam in materia feudo.

a ¶ Et continuatio. Adde an cõtinuatio sit rõne cessitate fiẽda d titulo ad titulũ vide p Jas. inst. de act. i rubri. in ij. col. ⁊ qd de cõtinuatione Rubrice ad rubruꝫ Jas. ibidẽ in pma col.

b ¶ Utrũ possit incidere arbores. adde Bar. in. l. in fraudeꝫ. ff. de iure fis. docto. i aut. qrẽ. C. de sa. sanc. ecc. Ang. i l. si colonus. ff. d arb. fur. ce. Bal. i addi. spe. tit. de loc. in. ij. col.

ꝙ vasal. nõ potest facere cõditionẽ feu. deteriorem in preiudiciũ
domini vel agnatoꝝ. Meliorẽ aũt sic vt ꝓbaṫ hic. ⁊ j. de aliena.
feu. pa. in princip. ⁊ no. gl. §. preterea. j. de capi. corra. facit quod
dixi. s. in. §. proximo. Simile videmus in vsufructuario ⁊ ꝓprie
tario. vt in. l. sed si qd in. §. fi. ff. de vsuf. Idẽ videm⁹ in filio ⁊ ser-
uo qui nõ possunt facere conditionẽ patris vel dñi deteriorẽ me
liorem aũt sic. Idem in quocũqꝫ alio. vt in. l. filiusfa. cũ. l. seq. ff. de
solu. ⁊ l. nec filius. C. de iureiurã. ⁊ in glo. fi. hic posita q̃ p hoc est
3 expedita facit regula maior ꝯditio. ff. d re. iu. cũ ibi no. ❡ † Que
ro cũ gl. pͣma an in ea portione aucta p vasallũ que indiuisibilis
est ita vt cẽseatur feudalis sicut est seruitus. vt hic teneatur ipse
dñs vel agnat⁹ ad quos feu. cũ ipso augmẽto deuoluiṫ ad esti-
mationẽ dicti augmenti. Et respõdet ista gl. tacite ꝙ sic dũ se re
misit ad dictũ. §. si vasal. j. hic fi. lex. Ubi patet ꝙ si vasal. fabrica-
uit in feu. vel seruitutẽ acquisiuit ꝙ talis expẽsa reficiẽda est hoc
enim operatur natura ipsius rei indiuisibilis q̃ facit dictam rẽ
auctam esse feu. que alias nõ esset ⁊ ideo cũ sequatur feu. equũ
est vt soluaṫ estimatio prout in simili videm⁹ ꝙ ex natura ipsi⁹
rei indiuisibilis quis teneṫ ad p̃stãdũ totũ vbi alias nõ esset obli
gat⁹ nisi ad partẽ. vt in. l. fin. cũ si. ff. de serui. lega. vbi pꝫ ꝙ qlibet
heredũ teneṫ ad p̃standũ viaꝫ in solidũ lꝫ si heres pro parte. Et
quoniã ista est via brocardica vcꝫ an id qđ licet ĩsolidũ liceat ẽt
pro parte ⁊ ecõtra. ideo ꝓ solutiõe se remisit gl. ad libellũ dispu
tatoriũ py. ⁊ sic ẽ expedita vsqꝫ ad fi. Sꝫ tu de h brocardo dicas
late vt no. in. l. si spõs⁹. §. gñalit. ff. de do. iter virũ ⁊ vxo. Insup ad
uerte ad istã gl. ĩ sui p̃n. qꝛ iudicio meo ẽ male scripta dum dixit.
Nã si p se subsistat qꝛ dꝫ dicere negatiue vcꝫ nõ subsistat. Et isto
mõ ꝓcedit q̃stio isti⁹ gl. quã. s. formaui ⁊ adaptaṫ ad dictũ. §. si
vasal. nã ĩ re separabili q̃ de per se potest subsistere nõ posset ad-
aptari cũ illa res aucta remaneat apud hẽdes vasal. vt ĩ hoc tex.
Similiter ista gl. est male scripta dũ allegat. l. eaqꝫ. de re iudi. qm̃
dꝫ allegare de regu. iur. Et ex his habes istã glo. ꝑfectã. ❡ Que
ro ab extra qd si vasal. tenuit istud augmẽtũ sepabile p ãnos tri
ginta tanq̃ feu. p̃stando seruitia ẽt de eo sicut de feu. an si postea
apiaṫ feu. dño vel agnatis debeat istud augmẽtũ deuolui simul
cũ feu. dicit An. de iser. ꝙ sic per. c. si qs p triginta. j. si de feu. fue.
4 contro. ❡ † Quero qd si vasal. habẽs castrũ in feu. absqꝫ iurisdi
ctiõe acqrat postea sibi dictã iurisdictionẽ an dicta iurisdictio
acquisita ĩtelligaṫ esse ĩdiuisibilis ita ꝙ nõ possit stare p se sꝫ co
herere ⁊ ĩ esse videaṫ ipi territorio castri ⁊ feu. an sit diuisibilis. ⁊
dicit Bal. ꝙ ẽ diuisibilis ⁊ separabilis. ꝙ patet qꝛ menia castri
possunt esse vnius ⁊ iurisdictio potest esse alterius ergo cũ ipsa
iurisdictio possit de se subsistere non transibit ipsa iurisdictio
aperto feud. argu. eorum que dixit Innocen. in. c. dilect⁹. extra
de appel. facit quod dixi in. c. j. de capi. qui curi. vẽdi. ⁊ de probi.
feu. alie. p fede. in. §. preterea ducat⁹. ❡ Ultimo ad materiã pre-
sentem adducas plura alia q̃ dixi in dicto. §. si vasal. ⁊ ĩ copiosis
remissionib⁹ ibi adductis ⁊ qđ plenissime vltra alios dixi ⁊ di
stinxi in. §. si quis de manso. s. de ꝯtro. ⁊ in plurib⁹ alijs remis-
sionib⁹ ibi descriptis. ⁊ p Bal. in auṫ. excipiṫ. C. de bonis q̃ libe-
ris ⁊ sup rubrica. C. de iure emphiteo. ⁊ in auṫ. qui rem. C. de sa-
crosan. eccle. ⁊ in. l. j. ff. de rerum diui. q. vj. ❡ Jaco.

1 ☞ Dominium duplex in feudo reperitur.
2 Uxor ⁊ si in ceteris bonis mariti partem querat nõ tamen ĩ feu
dalibus. ⁊ nu. 5.
Pignus in re feudali non constituitur.
4 Quarta in bonis mariti vxori debita in iure vbi reperiatur.

a ❡ Uñ de ipsis quartis. Adde doc. in. c. officiũ. de testa. Hosti. in summa ti. de sepul. in. §. ad h cãonica portio. Philip. Fran. ĩ §. cũ ab eo. de sepul. lib. vj. Pe. de vbaldis frater Bal. in tractatu de quarta canonica. Barbatia ꝯsij. inci. ad reuerendissimũ. in. iiij. vol. 2

b ❡ Et pignori obligari. Addẽ Abb. in. c. ij. de feu. Jo. fab. isti. de actio. ĩ. §. iteꝫ seruiana. Bal. ĩ fideiuſ. Bal. ĩ. c. j. ĩ. §. aut si libellario. qb⁹ mod. feu. amit.

§ **Quamuis enim.** Adaptatur iste. §. ad ea q̃ di
xerat in. §. re auteꝫ. s. eo. Ubi
declarauit qualiter vasallus tãquã dñs rei feu. põt ipsum feu: a
quocũqꝫ possidẽte vẽdicare. Nũc vero declarat q̃liter ipse vasal.
ꝓpterea nõ hꝫ ĩtegrũ dñiũ in feu. sꝫ solũ vtile qm̃ directũ dñiũ
est apud dñm. ⁊ ex hoc infert ad duas qõnes ⁊ eas determinat.
Quarũ pͣma est ista vcꝫ ꝙ lꝫ vxor de iure cõi vl' etiã lõbardo pos-
sit lucrari ĩ bonis mariti mortui certã partẽ suoꝝ bonoꝝ. tamẽ
hoc nõ potest habere locũ in bonis feudalib⁹ ꝓpter p̃dictã rõ-
nem qꝛ vasalus ĩ illis nõ habet integrũ dñium. Scđa questio est
ista vcꝫ ꝙ ipse vasal. nõ potest pignorare dictũ feu. creditori suo.
postq̃ nõ habet integrũ dominiũ ⁊ hoc vult totus iste. §. quẽ nõ
aliter summo. ❡ In tex. ibi possessio. i. dñium vtile feu. vt supra
dixi in dicto. §. rei autem. Nã possessio feu. diciṫ ꝓpria inuestitu
ra: vt supra quid sit ĩuesti. in p̃n. Ibi ad eũ. s. vasal. Ibi per bene
ficiũ. i. p inuesti. que est bñficiũ vt infra. ĩ q. cau. benefi. amit. in. §.
in primis. Ibi ꝓprietas. i. directũ dominiũ. Ibi ad aliũ. s. dñm
Ibi ⁊ ideo. subaudi qꝛ ad aliũ spectat ꝓprietas ⁊ legas literã di
regẽdo eã isto mõ vcꝫ. Et ideo post mortẽ viri nihil ad vxo. pti-
net ratiõe quarte vel tertie q̃ fieri solet vxorib⁹ a lombardis seu
romanis viris. Ibi vl' tertie. Que aũt sit ista q̃rta vel' tertia dicã
ĩ gl. Ibi fieri solet. i. ptinere solet. Ibi ꝯsultũ. Iđ talĩ appellauit
pign⁹ ex eo qđ p ipm pign⁹ ꝯsuliṫ creditori cũ meli⁹ sit pignori
ĩcumbere quam in personã agere. isti. de obli. que ex quasi delic.
in. §. furti. Ibi fieri põt. Subaudi vt patet. j. de probi. feu. alei.
per fe. in prin. ⁊ in glossella fi. hic posita q̃ p hoc remanet expedi-
1 ta. ❡ ❡ † No. in feu. duplex esse dominiũ vtile vꝫ qđ ẽ apud vasal.
⁊ directũ qđ ẽ apud dñm vt hic ⁊ infra ĩ quib⁹ cau. feu. a. ...
dñiũ vtile est apud vnũ ⁊ dominiũ directũ est apud aliũ ...
2 plene declaraui in preambulis libri circa fi. vbi videas. ❡ ...
ꝙ licet de iure cõmuni vl' spãli seu municipali vxor debeat ...
ri certã partẽ in bonis mariti tamẽ hoc nõ extẽdiṫ ad feuda ...
hic ⁊ in. c. j. supra an mari. succe. vxo. Quod intelligas ...
si ambo essent inuesti. de dicto feu nisi aliud esset dictũ ...
ra. arg. in. l. j. §. illo. C. de rei vx. act. ⁊ in auṫ. de non alie. ...
3 teosim. ⁊ tenet Jaco. ardizo. vt dixi in dicto. c. j. ❡ † No. ...
feudali nõ põt cõstitui pignus p vasal. vt hic qđ intelligas ...
sine licentia dñi Et si fiat priuabiṫ vasal. feu. vt infra de ...
alie. per fe. Et p̃dicta intelligas ꝓcedere vbi p ipsaꝫ pigno...
nem trãsferreṫ corporalis possessio feu. in creditorẽ. Se...
si fieret simplex pignoratio seu hypothecatio absqꝫ tra...
possessiõis qꝛ tũc nõ ĩcideret vasal. in penã p̃dictã vt ...
4 §. aut si libellario. supra qui mo. feu. acq. ❡ † Quero ...
ma vbi habeatur ĩ iure de ista quarta d qua hic fit ...
spõdet ꝙ de iure romano habeṫ in auṫ. p̃terea. C. vnde ...
vbi patet ꝙ si matrimoniũ est sine dote ⁊ marit⁹ mor...
vxore ĩcipe ꝙ tũc ista vxor succedit in bonis mariti ĩ q...
bonorũ si ista vxor habeat tres filios vel pauciores. quo...
beret plures succederet equaliter. ⁊ in dictam quartã co...
buntur sibi relicta. nec põt talis quarta excedere summ...
centum auri prout diciṫ ĩ corpore autenticorũ vnde dicta ...
mitur de exhi. reis in. §. fi. De iure aũt lombardo habe...
§. fi. in lombarda de his que a viro vx. dãtur. ⁊ hoc voluit ...
vsqꝫ ad finem. Sed aduerte quoniam gl. in fi. subiũxit q̃ ...
a in iure plures alias species quartaruꝫ vnde de ipsis quar...
videre cupis recurras ad ea que habentur in. l. parẽtib⁹ ...
nouissima. C. de in offi. testa. ⁊ in. l. filium quẽ habentem. C. ...
erc. ⁊ in. l. pap. §. quarta. ff. de inoff. testa. ⁊ in. l. fin. C. de ...
Uerũ ĩ. d. l. fi loquitur de quarta de qua in ꝓposito nostro ...
canonistas quoqꝫ de istis q̃rtis in. c. raynaldus. ⁊ raynu...
sta. ⁊ in. c. si pater. de testa. li. vj. ⁊ in cle. dudũ. de sepul. ...
Bal. in. l. si quis ad declinãdã. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ per ...
quarta. ff. ad. l. falci. Cuius autem loci cõsuetudo vl' ...
datur ⁊ seruari debeat circa ista lucra dotalia vl' nu...
per doc. in. l. exigere dotẽ. ff. de iudi. ⁊ ff. de solu. in. l. ...
canonistas ĩ. c. j. de sponsa. ⁊ per arch. xij. di. illa. ❡ ...
ij. vbi habeatur in iure de ista tertia de qua fit hic ...
sit se gl. ad ea que habentur in. d. l. j. §. fi. ĩ lombarda ...
casum dicte legis. ⁊ dic vt in ea vsqꝫ ad fi. Sed aduerte ...
sint tibi clara dũ gl. includit ista duo vocabula morgi...
ta. expone ꝙ morgincab. diciṫ quasi mortis causa ...
Meta autẽ diciṫ a mensura prout colligitur ex. d. l. ...
5 dixi in. c. j. super tex. j. de filijs na. ex ma. ad morga. ...
ab extra ꝙ imo res feudalis que est prohibita alienari ...
b dote alienari ⁊ pignori obligari ᵇ ꝓ satisfaciẽdo vxori ...
alienatio legalis. l. ob es cũ ibi no. C. de predijs mino...
habetur in auṫ. res que. C. communia de lega. So. dic ...
Bal. quod alienatio legalis nõ intelligitur fieri cũ p...
alterius ĩ rebus sui natura prohibitis alienari: vt hic ...
ceps intelligitur velle aliĩ preiudicare. facit quod dixit ...
in. c. innouit. extra de elec. Nam integrum dominiũ rei ...
non erat vasalli merito non potest fieri distractio in p...
domini qui habet directum: quid autem in re emphiteo...
ĩ ea possit cadere dicta obligatio dotalis vt possit aliena...
gnorari pro dote ⁊ lucrari per vxo. ſm formam hic tradi...
de per Roff. in ti. de act. vtili in rem que daṫ emphi. ...
questionẽ. facit in. auṫ. de non alienandis. in. §. emphi...
tem colla. ij. ⁊ in auṫ. de equali. do. in. §. his consequ...
si vero. ⁊ quod no. in auṫ. quod obtinet. C. de pigno. ⁊ ...
dum. qui. po. in pigno. ha. ⁊ vide in spec. de locato in. §. ...
qua. ver. cxxij. ⁊ versic. cxxiiij. ⁊ quod tangitur in. l. lex ...
ff. de pignorib⁹. ❡ Ultimo ad materiam presentẽ vide q...
xi in capi. j. s. an maritus succedat vxori. ⁊ j. titulo proxi...
donare. ⁊ j. de inuestitu. quam titius accepit a sempro. ...
probi. feu. aliena. per fed. in principio ⁊ per Jacob. ardi...
tu. de successi. feu. sub rubricella maritus non succedit. ...
doctores in lege prima. ⁊ in dicta autentica preterea. C. ...
⁊ vxor. ❡ Jaco.

❡ Qualiter olim feudum poterat alienari.

❡ Continuatur cum proxime superioribus hoc modo q...
s. in titu. precedenti in fine dixerat qualiter feu. non pot...
sal. in alium transferri neqꝫ etiam pignori obligari. sꝫ qu...
hac materia erant olim diuerse cõsuetudines ⁊ vario...
sententie. vnde vt predicta cognoscãtur ⁊ vt hodie circa ...

tolaṫ oĩs dubitatio subiecta fuit hic ista rubri. ptꝫ nãqꝫ presens
ꝯtinuatio ex prin. lr̃e dũ dixit est aũt ⁊c. q̃ est dictio ꝯtinuatiua.
vt no. in. l. marit⁹. ĩ fi. ff. de adul. Sꝫ aduerte qꝛ olim nulla hẽbaṫ
hic rubrica sꝫ cõtinuabaṫ totus iste ti. cũ superiorib⁹ veruꝫ post
ea gratia cõmodioris intelli. fuit addita a glossatoribus super
uenientibus. vt dixi. s. in titu. qualit. iura. debe. vasal. super ru-
brica. ❡ Jaco.
☞ Consuetudo qua feudum alienari vetatur optima cẽsetur. 5
1 Consuetudines diuerse diuersis in locis esse possunt.
2 Opinionum diuersitas legis promulgãde occasionem prebuit.
3 Uasallus quare hoc tempore feudum nequeat alienare.
4 Statuto inducitur vt feudum alienetur.
5 **Si autẽ.** Diuide istud principiũ vsqꝫ
ad. §. si vo totũ ⁊c. in duas. qm̃
in prima ponit ius nouissimuꝫ q̃ ꝓhibita ẽ oĩs
alienatio feu. In secũda ponit ius antiquuꝫ q̃
regulariter ꝓmittebaṫ vẽditio ꝓ parte dimidia
scđa ibi: necessitate. Casus. Ex ꝯstĩõe lotharij ꝓ
hibita est hodie oĩs alienatio feu. licet oliꝫ ex necessitate potuis
set vendi vsqꝫ ad medietatẽ etiam domino inuito. h. d. In tex. ibi
optima. Iđ aũt est optima qꝛ cũ feu. concedaṫ ob singularẽ fidẽ
vasal. nõ debet posse ipse vasal. dictũ feu. in aliũ trãsferre sine vo
lũtate domini. Itẽ qꝛ cũ per tales alienatiões attenuarenṫ iura
imperij. vnde optime p ipsuꝫ loth. fuit ꝓuisum ne hoc posset fie
ri: vt in. l. j. s. de ꝓhi. feu. alie. p loth. ⁊ statim subijcit. Ibi consue-
tudine. Subaudi q̃ tamẽ est lex scripta per lothariũ: vt supra di
xi. sed ideo dixit cõsuetudine qꝛ totus iste tracta. appellaṫ cõsue
tudo feu. vt patet de his q feu. da. pos. in rubrica. Ibi ĩterdicta.
Ista est vera litera licet quidam habeant introducta ⁊ nõ bene
qꝛ tunc inferret cõtrariũ eius quod sentit. Ibi super qua. s. alie
natione ſm veram literam interdicta. Illi autem qui habẽt in
troducta exponũt ista verba super qua. s. cõsuetudine. Ibi sen-
tentie subaudi vt colligitur supra qui mo. feu. amit. ĩ. §. aut si li-
bellario. ⁊ in. §. se. ⁊ de succes. feu. in. §. j. ⁊ de alie. feu. in prin. ⁊ in
d. l. j. de probi. feu. alie. per loth. cũ si. Ibi curijs. de his curijs ple
ne declaraui ĩ. c. j. supra apud quem vel quos. Ibi diue memorie
hoc ideo dicit qꝛ boni imperatores referebanṫ antiquitus inter
deos ⁊ sanctos. vt. C. de do. inter virũ ⁊ vxo. in. l. pe. ⁊ propter eo-
rum bona opera cõscribebanṫ eorũ noĩe ad perpetuã memoriã
sicut legiṫ de ꝯstantino q dr̃ diuus. i. deificat⁹ hoc est ab homini
bus fact⁹: vt in. l. diui. C. de na. li. ⁊ de claudio. vt in. l. j. C. ne lice.
poṫ. Et de augusto. vt. in. l. j. ff. de adul. Et in plurib⁹ alijs facit
qđ dixit vale. maximus ĩ suo ꝓlogo. Ibi tertius. Ideo hoc dixit
qꝛ precesserũt alij duo imperatores eiusdem nominis prout ĩ si-
mili de papa. bonifacio octauo dixit Jo. an. in proemio sexti li.
Ibi de bñficijs. s. in lombarda. Nos autem eam cõstitutionẽ ha-
bemus in dicto ti. infra de probi. feu. alie. per lotha. ĩ. l. j. Ibi ne-
1 cessitate: vt puta pp famẽ quo casu liceret vendere filiũ ᵃ. l. ij. C. d
patri. qui fi. distra. Ibi partem. s. medietatẽ. vt pꝫ supra de alie.
feu. in prin. ⁊ no. gl. in. c. j. in prin. supra de conten. inter me ⁊ do.
1 de por. feu. fra. mei: ❡ † No. ꝙ illa ꝯsuetudo siue lex per quã pro
hibetur feu. alienatio appellaṫ optima: vt hic ⁊ que fuerit ratio
dixi super tex. Alibi appellaṫ illa cõsuetudo beata p quam om-
nes cause difficiliores referunṫ ad papam vt dixit tex. xvij. di. ĩ. c.
multis. ⁊ in gl. hic posita licet nõ bene alleget. Et per hoc rema
net expedita. alibi appellaṫ ꝯsuetudo bõa. Interdũ mala vt ptꝫ
2 infra eo. in. §. porro. ⁊ ibi dicã ĩ prĩo notabili. ❡ † No. ꝙ in diuer
sis ciuitatib⁹ diuerse ꝯsuetudines possũt eẽ. ꝯsue. vt colligiṫ ex isto tex. ⁊ ꝓbaṫ
supra de feu. da. in vicẽ legis cõ. ĩ. c. ij. ⁊ supra de suc. cog. ĩ. c. j. ⁊ ĩ. l.
3 cũ de ꝯsue. ff. de legib⁹. ❡ † No. ꝙ diuersitas opi. est cã legis cõis
ꝓmulgãde vt ꝓbaṫ h ⁊ supra q feu. dare possunt ĩ. §. cũ vero cor
rad. ⁊ in. l. humanũ. C. de legib⁹. facit qđ dixi in. c. j. supra cõstitu.
4 lotha. impera. ⁊c. ⁊ infra de capi. corra. in. §. similiter. ❡ † Nota
quod hodie etiam necessitate cogente non potest vasal. feu. suũ
alienare sine voluntate domini. Et est ratio quia non habet ite
grum dominium cũ proprietas ipsius feudi sit apud dominũ.
Et sic dominus habet superius dominium vt dixi supra tit. pro
ximo. §. fina. facit lex fina. C. de pactis. Et intelligas predicta ve-
ra siue vellet alienare totum siue partem ⁊ si cõtra facit priuabi
tur ea parte quam alienauit: vt infra de vasal. qui contra const.
lotha. feu. alie. in. c. j. ⁊ in dicta lege. j. de probi. feu. alie. per lotha.
⁊ infra de probi. feu. alie. per fede. in princ. ⁊ ĩ. §. j. ⁊ dixi. plene in-
fra que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fina. in ꝯclusione. xxx.
ij. ❡ Oppo. ab extra quod imo propter necessitateꝫ possit vasal.
alienare feu. suum quod probatur quia si necessitas operatur vt
quis possit vendere filiũ ne pereat fame. vt in dicta. l. ij. de patri.
qui fi. distrax. ergo multo magis videtur in proposito. argumẽ.
in lege qui potuerunt. ff. de manu. testa. Solu. dic quod cõtrari-
um loquitur in eo qui in facto de quo queritur non habet su
periorem. In casu autem nostro vasallus iste habet superioreꝫ.
vt supra dixi que supioritas dꝫ esse autorizabilis alienatiõi. ar.
eoꝝ q̃ no. in. l. fistulas. ff. de ꝯtrahẽ. emp. ⁊ p Bar. ĩ. l. j. de auto. tu.
❡ Nec obstat ꝙ vasal. nõ intromittat se de iure proprietatis spe
ctantis ad dominuꝫ p. l. necessario. §. fi. ff. de periculo ⁊ cõmo. rei
vẽdi. qm̃ ius istud vasalli nõ est frãchũ sꝫ suppositũ obsequio do
mini ſm Bal. Et ideo ne p tales alienatiões iura dñorũ minuã
tur statutũ fuit vt hodie vasalli nõ possint alienare absqꝫ volũ
5 tate dominorũ. vt colligiṫ ex supradictis. ❡ † Quero an p statu
tũ posset ĩduci: vt licita sit feu. alienatio. dic ꝙ sic nisi ĩ feu. eccle-
sie. vt extra de cõsti. in. c. ecclesia sancte marie. ⁊ in. c. q̃ in eccl'iarũ
vbi etiã legatus de latere nõ posset hoc ꝓmittere. vt. ff. qđ vi aut
clã. l. ꝓhibere. §. plane. ⁊ p̃dicta tꝫ Bal. in. d. c. j. j. c. de vas. q cõtra
cõsti. loth. feu. alie. Sꝫ ego intelligerẽ hoc verũ vt tale statutũ te
neat nisi esset factũ in fraudẽ ꝓhibitionis p dictã. l. j. ĩ fi. de ꝓhi.
feu. alie. p loth. ⁊ in. §. callidis. de ꝓhi. feu. alie. p fe. facit. j. de sta. ⁊
cõsue. ꝯtra liber. eccle. tol. in p̃n. ⁊ ĩ. §. oẽs pegrini. ❡ Ultimo ad
materiã p̃sentẽ vide qđ dixi. s. de alie feu. ĩ prĩ. prĩo notabili ⁊ ĩ. §.
aut si libellario. s. qui. mo. feu. amit. in p̃mo notabili ⁊ in euidẽ-
tialib⁹. ⁊ de cogni. feu. in. c. j. de vasal. qui ꝯ consti. lotha. feu. alie.
in. c. j. ⁊ in plurib⁹ remissionib⁹ ibi adductis. ⁊ in. c. j. in prin. j. d
alie feu. pa. ⁊ j. de capi. cor. in. §. p̃terta. ⁊ qđ plene scripsi in. d. l. j.
de ꝓhi. feu. alie. p fe. in p̃n. ⁊ in copiosis remissionib⁹ quas in di
ctis locis adduxi in vtroqꝫ iure ⁊ vide p Hostiẽ. in summa ti. de
feu. §. quid olim. Jaco.

1 ☞ Uasallus olim feu. partẽ alienare ⁊ totũ poterat infeuda-
re hodie neqꝫ partem neqꝫ totum poterit alienare.
2 Feudum generationis defectu aperitur ⁊ caducatur.
3 Infeudatio a vasal. facta de suo feudo: primo valida quãdo in
firmetur.
4 Dominus quo casu nouum vasallum habere cogatur.

§ **Si vero vel.** Supra prime declarauit vnũ casum in
quo val. poterat olim partem feu. aliena
re. s. necessitate cogẽte. Nũc ponit aliũ casuꝫ in quo poterat alie
nare ẽt in totũ. s. infeudãdo alteri. Et diuiditur ĩ duas ptes. qm̃
in prĩa poniṫ qualiter poterat oliꝫ vasal. suũ feu. alteri infeuda
re. In scđa ostendit qd obseruabaṫ si feu. ad p̃mũ dñꝫ reuerteba
tur. scđa ibi. finautẽ. Casus. Uasall⁹ poterat olim de suo feu. aliũ
sine fraude ĩuestire q̃ ĩuesti. irritabaṫ si prĩo dño feu. p̃dictũ apie
batur nisi scđs vas. ab ipso prĩo dño recognoscere voluisset. h. d.
❡ In tex. ibi volebat. s. ipe vasal. Ibi inuestire. s. aliũ de suo feu.
Ibi facere subaudi qđ ⁊ hodie etiã licet vt statim sequiṫ. Ibi vẽ
debat. s. partẽ qđ licecebat ꝓut dixit. s. prime in ver. necessitate
⁊c. totũ aũt nõ poterat vẽdere nisi cũ volũtate domini: vt. s. de
alie. feu. in. §. penul. Ibi inuestiebat scilicet totũ vel partẽ etiaꝫ
sine voluntate domini. Ibi quod ⁊ ipsum scilicet vt possit alte
ri infeudare. Ibi ei scilicet vasallo. Ibi facere. subaudi: vt patet
j. de lege corra. in. §. similiter. ibi descendẽte hoc tacite intelligiṫ
in materia feudali etiam si non exprimatur: vt. s. de alienatione
fue. in. §. j. ⁊ si clientulus. ibi culpa. subaudi que multe sunt: vt. s.
qui. mod. feu. amit. per totum. ⁊ j. que fuit prima causa be. amit.
per totum. Ibi eo excepto. Iste versiculus nõ refertur nisi solũ
ad casum quando vasal. alterĩ infeudabat non autem quando
alienabat. ibi nõ amittebat. Subaudi sed nec hodie amitteret
vt supra patet cum non reperiatur correctuꝫ. vt in. l. sancimus.
C. de testa. ⁊ in. l. precipimus. de appella. secundum Jaco. de bel.
Ibi priori domino. hoc est domino illius qui sibi ĩfeudauerat.
1 ❡ † Nota quod licet olim vasal. non posset alienare totum feu.
inuito domino sed solum partem scilicet vsqꝫ ad medietatẽ. vt
hic. ⁊ s. de feu. alie. in princi. poterat tamen feu. alteri infeudare
Hodie autem non potest alienare neqꝫ totuꝫ neqꝫ partem. vt. j.
de vasal. qui contra consti. loth. feu. alie. in. c. j. nisi faciat cum vo
luntate domini. vt. s. de feu. alie. in. §. penulti. ⁊ j. de probi. feud.
alie. per fede. in. l. j. in principio. Et si faciat contrariuꝫ in parte
vel toto sit priuandus dixi. s. proxime in vltimo nota. Infeuda
re autem etiam hodie sine voluntate domini potest sicut ⁊ olim
poterat ⁊ partem ⁊ totum. dũmodo faciat succedere ⁊ sine frau
de. vt hic. ⁊ j. de lege corra. in. §. similiter. quod qualiter ĩtelliga-
tur ibi dixi ⁊ in. c. beneficium. j. si de feudo fue. cõtro. ner. de quo
in speculo de feu. §. quoniam. versicu. xxxviij. ⁊ per Bald. in auṫ.
nisi. C. ad trebellianũ. Utrum autem istud procedat in feu. eccle
siastico dixi in. §. preterea. de capi. corra. sed quid in feu. quod est
in curte vel in loco supposito iurisdictioni domini dixi in. §. fi.
s. quibus modis feu. amit. vbi videas. Quid auteꝫ in emphiteo
ta an possit ius suum alteri in emphiteosiꝫ dare. dic vt no. inst.
locati in. §. adeo. ⁊ C. de iure emphi. in. l. fi. ⁊ in spec. de locato. in
§. nũc aliqua. ver. cxxvij. ⁊ p Bal. in auṫ. nisi. C. ad treb. ⁊ videꝙ
statim dicã in. §. seq. sed vtrũ possit infeudare ius suũ alteri vi-
2 de in spec. de loca. §. nũc aliqua. versi. cxxix. ❡ † No. quod sicut p
defectũ generationis feu. aperitur ⁊ efficitur caducum. vt hic. ⁊
s. de aliena. feudi. in. §. ⁊ si clientulus. ita ⁊ per refutationem. vt

a ❡ Propter famẽ quo casu liceret vendere filiũ. adde glo. in. c. ij. de pig. ⁊ gl. in. c. ꝙ nõ est. de reg. iu. ⁊ an fili⁹ possit agere cõtra patrẽ si venerit ad pinguiorem fortunã. vide p Bald. in. c. ex rescripto. de iurein. ⁊ p Fely. ĩ. c. cũ dilicta. de resc. in. §. si monacho. in. iij. fallentia.

hic.ꝛ.j.de vasal.decre.eta.c.j.ꝛ de vasal.qui ꝯ ꝯsti.loth.feud.alie. l.c.j.similiter quoqꝫ per cul.vt hic ꝛ.s.de feu.sine culpa nõ amit. in.c.j.Ad quem aũt tale feu.apertũ deuoluaꝛ an ad dñm vel ad agnatos vasal.plene.declaraui.j.que fui prima cã be.amit.in.§. fi.in cõclusionib⁹.vbi etiã declaraui inꝯclusione.xxxv.ad quẽ re uertaꝛ qñ vasal.patiꝛ.maximã capitis diminutionẽ vbi videas.

3 ¶†No.ꝙ quãqꝫ a pri.teneat ĩfeudatio facta p vasal.de feu.suo tñ postea põt ex cã talis ĩfeudatio effici caduca ĩ psonã ipsi⁹vas. infeudãtis neqꝫ ex hoc fieret pĩudiciũ scdo vasa.recipiẽti si vult a pmo dño recognoscere:vt hic ꝛi.d.§.silr.ꝛ sic erit dare casuꝫ ĩ quo resoluto iure datoris nõ resolueꝛ ius acceptorisꝙ ẽ ꝯ regu lã traditã.s.de ꝯtro.inesti.in.§.fi.ꝛ in.l.lex vectigali.ff.de.pig de quo plene dixi in.d.§.fi.in pño notabili.Intelligas tñ ꝙ vbi i⁹ primi vasal.eẽt resolutũ ex delicto suo ꝯmisso ĩ psonã dñi ꝙ tũc bene resolueret ius hui⁹ scdi vasalli ꝛ applicareꝛ dño.ar.ĩ.c.j.in fi.an ille q interfecit fra.do.ꝛ.in.d.§.fi.q̃ fuit pma causa be.amit ꝛ ibi dixi.Itẽ ꝛ subseq̃ter intelligas qđ si pmus vasal.ĩfeudãs habebat agnatos q successuri erãt ĩ dicto feu.post ei⁹ mortẽ qđ tunc talis infeudatio facta p ipsuꝫ ĩ psonã scdi vasal.nõ tenebit in pĩudiciũ ipsoꝝ agnatoꝝ nisi donec vixerit ipse prim⁹ vasal.ĩ feudãs vt dixi.s.p quos fiat inuesti.in.§.j.in vltima questione.

4 ¶†No.ex hoc tex.in fi.casuꝫ in quo dñs cõpelliꝛ habere alium vasal.ꝙ̃velit ꝙ est ꝯ regulã traditã in.c.ĳ.j.de fra.de nouo.he in uesti.Sꝫ hoc iđ est qꝛ vasal.ĩfeudat suũ feu.alteri sibi siti ꝛ eisdẽ modis,put ipe hꝫ ita ꝙ nõ interest dñi habere plus vnũ ꝙ̃ aliũ vt.j.de lege corra.in.§.similiter.ꝛ dixi in.c.beneficiũ.ꝛin.c.si quis decesserit.si de feu.cõtro.Et ex isto tex.sumit Bal.argumetum ꝙ si baro aliqs mereaꝛ amittere feu.ꝙ iperator vel rex cui⁹ erat baro nõ ꝯ sibi feu.appropriare sꝫ alteri baroni ꝯmittere q eadẽ seruitia debeat exhibere.ff.de aq̃ quoti.ꝛ esti.l.j.§.pmittiꝛ.C.de decurio.l.quidã.¶Ultio ad materiã pñtẽ vide ꝛ adducas plu ra alia q̃ dixi in dicto.§.fi.supra de cõtro.inuesti.ꝛ supra de alie. feu.in prin.ꝛ in.§.j.ꝛ.s.p quos fiat inuestitu.in.§.j.ꝛ supra eo.in prin.ꝛ.j.in.§.seq.ꝛi dicto.c.beneficiũ.j.si de feu.fue.cõtro.ĩ copio sis remissionib⁹ ibi adductis ꝛ in dicto.§.pterea.ꝛ ĩ remissiõib⁹ ibi descriptis ꝛ ĩfra de ꝓhi.feu.alie.p fe.in.§.illud.in pño nota bili.ꝛ in spec.de feu.§.qm̃.ṽsi.xxxviĳ.ꝛ ibi p Io.an.ꝛ p Iac.ar dizo.in ti.q.mo.feu.acquiraꝛ sub rubricella quãdo vasal.feu.po. da.in feu.

a ¶Appellatiõe alienatiõis.adde an cõtinetur oĩs ꝯct⁹ ex quo trãsferꝛ dñiũ vide p Ang.i.l.sicut i.§.vẽditionis.ff.qb⁹ mod.pign.vel hypo.sol.ꝛ an cõtineꝛ obligatio pignorisvide per Ja.ana.i.c.j.de alie.feu.ꝛ an venit hypotheca.vide p Soci.ꝯs.lxxv.incip.circa presentẽ ꝯsultationẽ.in primo volu.

b ¶Ad longum tp̃s.adde qđ dicatur lõguꝫ tp̃s vide p Bal.i.l.ĩperiuꝫ.ff.de iu ris.om.iud.l.si.C.de pscri.lõgi tẽp.Hosti.in.c.pe.de cõsue.Io.de ana.in.c.que relam.de simo.

c ¶Potest dotẽ cõstituere ĩ feu do.adde gl.ho stiẽ.ꝛ Io.an.in c.ĳ.extra de feu. glo.ꝛ doct.in.c. q̃ in ecclesiaruꝫ. de cõsti.Spe.ti. de feu.i.§.ĳ.ṽsi. xix.rota decisio ne.cxcx.incipi. pater põt dare feudũ in nouis. Cy.i.l.volũtas. C.de fideicom.

1 ¶Vasallus quare nec olim nec hodie feudum poterat dona re ꝛ nu.4.
2 Vasallus feudum olim legare nõ poterat ꝛ hodie quare non va leat.nu.9.
3 Feudum in dotem dari quando possit.ꝛ nu.6.7.ꝛ.8.
4 Fraus in contractu presumitur si pretĳ tenuitas inspicitur.
10 Legatum de feudo in vltima voluntate roboratur a domino.
11 Estimatio non debetur ex legato feudi quod pro anima datur.
12 Augmentum feudi an possit in dotem dari.

§ **Donare autem.** Supra proxime declarauit ius antiquũ circa vẽditiões feudorum.Nũc declarat idẽ ius circa alienatiões ipsoꝝ feu.ex alĳs cõ tractibus ꝓueniẽtes.Unde dicit ꝙ olim ex nulla ꝯsuetudine ali cuius curie poterat vasal.aliquo mõ donare alteri feu.suuꝫ.Itẽ nõ poterat relinquere ẽt ad pias causas,p aĩa sua Itẽ neqꝫ pote rat illud dare ĩ dotẽ ꝓ filia sua.Itẽ nõ poterat locare illud frau dulẽter ita ꝙ dicta locatio haberet ĩstar alienatiõis ꝛ vẽditiõis. Exẽpli cã vt,qꝛ locabat feu.suũ in emphiteosim ꝓ vilissimo pre tio ꝛ feu.erat ãplũ.Ex quo euidẽter apparebat de frande circa ipsã locationẽ.Si aũt sine frau.locabat ad tp̃s ꝯ bñ licebat.Et ꝯ vult dicere tot⁹ iste.§.quẽ aliter nõ sumo.¶In tex.ibi iudica re.i.relinquere.Nã loquiꝛ ꝯm vulgares simile.j.de probib.feud. alie.p fed.post prin.Ibi curie.quid sit curia dixi.s.in pn.tituli. Ibi locare.i.ad tp̃s nõ autẽ fraudulenter ꝛ in ppetuũ vt sequiꝛ. Ibi per libel.i.in emphiteosim.vt declaraui.s.qui.mo.feu.amit. in.§.aut si libellario.Ibi vt dicaꝛ vẽditio.Subaudias ex parui tate,ptĳ:vt sequiꝛ.hoc ideo dico qꝛ si fiebat olim libell⁹ sine frau de poterat vasallus hoc facere vsqꝫ ad medietatẽ feu.Quinimo ꝯm mediolanẽses poterat fieri a libellario de toto feu.vt ꝓbaꝛ s.de aliena.feu.in princi.Ibi ppetuo.Nam perpetua locatio est ipsa allibellatio seu ꝯctus emphiteotic⁹:vt isti.loca.in.§.adeo.ꝛ
1 in.l.j.in fine.ff.si ager vectiga.vel emphiteo.pe.¶†Not.ꝙ vasal. nõ poterat olim suũ feu.alteri donare.qđ est verũ etiã hodie cũ oĩs alienatio seu distractio ꝓhibita sit ĩ dicta.l.j.post pri.de ꝓhi.
a feu.alie.per feder.Constat nãqꝫ ꝙ appellatiõe alienatiõis[a] cõpre hendiꝛ etiam donatio.vt in auꝛ.de nõ alienãdis ĩ.§.alienatiõis. Et intelligas de oĩ donatiõe siue sit donatio simplex ĩter viuos siue ppter nuptias siue cã mor.vt.ff.de verbo.sig.l.alienatũ.§.do natiõis.ꝛ.ff.de dona.l.fili⁹.§.pari.Scias.tñ ꝙ licet hodie dona tio sit ꝓhibita tamẽ posset vasal.etiã donare feu.suũ suo filio vl alteri agnato qui ĩ ipso feu.successurus erat.qꝛ isto casu ĩtelligi tur potius q̃dam refutatio.vt infra de alie.feu.pa.c.j.in prici. facit.c.p literas.ex ꝯ do.Et pdicta oĩa tenet Iaco.ardiꝫ.in.titu.

qui.mo.feu.alie.sub rubricella ꝙ oĩs donatio ꝓhibita
2 quẽ.¶†No.ꝙ olim nõ poterat vasall⁹ legare feu.suũ in vltima volũtate etiã ad pias causas ꝓ anima sua ꝙ etiã hodie dum prout est expressum.j.de probi.feu.alie.p fede.post ꝓ anima iudicare ꝛc.Ad qđ facit ipsa rõ feu.q̃ ꝓhibet posse aliquid disponere in testamẽto vel alia vltima volũ suo feu.vt probaꝛ supra de succes.feu.in prin.facit.c.nup dona inter virũ ꝛ vxo.ꝛ tꝫ Iaco.ardiꝫ.ĩ dicto tit.sub an pro aĩa iudicare possit.Utrũ aũt ipse dñs possit relinque anima ad pias cãs dictũ feu.vide ĩfra de pace iura.fir.
3 ro ꝯtigerit.vbi est text.notabilis.¶†No.ꝙ olim nõ pot sal.de suo feu.dotare filiã suam.Hodie aũt.an feu.possit dotẽ p ipsum vasal.seu p mulierẽ vasallã ꝛ feudatariã te dicã qꝛ exigit altioreꝫ ĩdaginẽ.¶No.ꝙ locatio nõ ẽ nisi sit ppetua.vt hic ꝛ i.l.penul.§.instituto.ff.de lega. etiã hodie est pmissa locatio in re feu.vt hic ꝛ i.c.j. Qđ intelligas nisi sit facta in fraudẽ.vt ĩ isto tex.
b ad longũ tp̃s[b] centũ annorũ an sit fraudulẽta:dic cta.l.j.in prin.ꝛ q̃stiõe fi.ĩfra de ꝓhi.feu.alie.p fe.de plene p dictũ Iac.ardi.ĩ dicto ti.sub rubricella an lo
4 sal.feu.ꝛ qđ dixi.j.in.c.j.j.an ille q interfe.fra.do.¶† presumi in cõtractu ex puitate pretĳ.vt hic.ꝛ in.c.illo tra de pigno.ꝛ extra de emp.ꝛ vẽdi.in.c.ad nostrã.ꝛ nullus vt in.l.si qs ꝯduxerit.ff.loca.ꝛ.l.si qs antei fi.ff. pos.ꝛ in auꝛ.de nõ alie.in.§.lex.Nõ tamen intelligas ꝙ ad reuocãdũ ꝯctũ ꝙ res fuisset digna maiori pẽsiõe nisi ꝛ dolus intercesserit trãsferẽdi ius ĩ re per frau.vt in.l. loca.ꝛ.ff.de dona.inter virũ ꝛ vxo.in.l.si vir in.§.si duo.ꝛ ardi.in dicta rubricella an locare possit vasall⁹ ꝛc.De
5 fraudis dixi in.§.callidis.de ꝓhi.feu.alie.p fe.¶†Op. l.j.C.de fun.patri.vel emphiteoti.fisc⁹ põt donare ius suũ iure pensiõis.So.dicit gl.ꝙ casus sunt diuersi qm̃ est rentia ĩter vasal.q nõ põt donare ius suũ feudale vt hic teotam fisci qui põt hoc facere vt ibi.Et hoc voluit tota ad finẽ que hñ loquiꝛ.sꝫ quid ĩ alio emphiteota priuato sit donare i⁹ suũ alteri iuito dño.Et gl.ibi ꝙ nõ.Alia gl. nõ.Alia gl.in.l.fi.C.de iure emphi.tꝫ ꝙ sic.vñ de hac ibi p doc.ꝛ p Bal.in.l.in cõuentionib⁹.ff.de ṽb.sig. auꝛ.q̃s actiones.C.de sacrosan.eccle.ꝛ p Inn.extra potuit.ꝛ in specu.de loca.§.nũc aliqua.ver.cxiĳ.ꝛ tamẽ hic tꝫ ꝙ emphiteota eccle.cadat a iure suo nisi
6 iure eccle.iuxta no.ĩ.l.ex libe.C.de acq pos.¶†Op.
c imo vasal.põt dotẽ cõstituere ĩ feu.[c] de.l.j.§.si libert⁹ patro.vbi patet ꝙ libert⁹ dotãdo filiã põt diminuere patronus in bonis suis rõne legitime p.§.sed nostra. cel.liber.Igiꝛ ꝛ eodem modo vꝛ ꝙ vas.possit hoc facere preiudiciũ dñi.So.dicit gl.ꝙ nõ valet ista eqparatio tũ de liberto ad vasal.ꝛ ꝯ voluit vsqꝫ ad ṽ.nã ꝛ res Et assignat rõnẽ dñe qꝛ vasallo ẽ ꝓhibita aliẽatio rõe ĩ pleno dñio vasalli ꝛ ẽ ipa res ialienabil ꝯ iure sine lnĩa vt ĩ.d.l.j.in pri.j.de ꝓhi.feu.alie.p fe.In liberto aũt hꝫ in re rõne psone.neqꝫ est interdicta alienatio ĩ ipsa de iure to pt libert⁹ dotẽ ꝯstituere filie de bonis suis.nõ aũt vasal. do.Utrũ aũt ꝛ qñ teneat argumẽtatio de liberto ad vasal.
7 c.fi.j.de alie.feu.pa.ꝛ de cõsue.rec.feu.in.§.in quib⁹.¶†Op. dicta gl.ad idẽ qđ feudũ possit dari ĩ dotẽ nõ obstãte ꝙ beat seu speret ius in eo.ar.in.l.iubem⁹.C.ad tre.ꝛ auꝛ. ꝛ.C.cõia.de le.i auꝛ.res q̃.In quib⁹ apparet ꝙ ẽt de rebus cẽtibus restitutioni põt ꝯstitui dos si nõ extãt alia bona possit fieri.So.dicas lꝫ ista gl.nõ soluat ꝙ dicta iura cũ ĩ re feudali q est inalienabilis a iure.vt.s.dixi ĩ pño Bal.licet Ja.ardi teneat contrariũ.vt statim latius dicit ipse Bal.quod dicta iura loqũutur in casibus vnde non debeãt trahi vt in.l.ius singulare.ff.de legib⁹ cũ gl.fi.ꝙ imo vtilitas ptĳ corroboret contractũ nõ probaꝛ in.l.si vsusfructus.ff.de iure do.vbi locatio fit mo cuius contrarium hic legitur.ꝛ.s.dixi in vltimo Sol.licet ista gl.non solnat dic quod ibi est specialis
8 hoc fit loco remedĳ.vt ibi notat glo.¶†Op.ab extra qui mo.feu.possit dari in dotem.vt probatur hxpresse in.c.j. sti.quam titius accepit a sempro.ꝛ in capitulo primo qui sibi heredibusqꝫ suis.Solutio qdam breuiter se dicunt quod contraria loquuntur in muliere que per feud.cui premissum est pro se maritanda dare in dotem feudũ dummodo non det estimatuꝫ nec faciat seu apponat quod pactum de lucrando.Et assignãt rationẽ quia ritum non potest remanere.vt ibi ꝛ in.c.nuper.§.nos tra de dona.inter virum ꝛ vxo.Hic vero loquimur in patre erat feu.qui pater nõ potest illud dare in dotem pro filia cẽseretur alienatio.ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut tor.Sꝫ aduerte lꝫ doc.nõ tãgãt ꝙ in isto passu vꝛ mihi verietas ĩter glossatores ꝛ scribẽtes.Nã ĩ pñte dotãte filiã

ꝙ gl.h.ꝛ.j.de ꝓh.feu.ali.p fe.ĩ pn.tꝫ ĩdistincteꝙ pꝛ nõ possit feu. dare ĩ dote ꝓ filia aliquo mõ nisi dño ꝯsentiẽte p istũ tex.Idẽ tꝫ Ja.đ bel.Nic.de nea.ꝛ Bal.h.ꝛ.j.de ĩuest.quã titi⁹ accepit a sem pro.ĩ.c.j.Cõtrariũ ṽo tꝫ Ja.ard.ĩ ti.q.mo.feu.amit.sub rubricel, la.In dotẽ ꝓ filia ꝛc.vbi dicit ꝙ pꝛ pt feu.ĩ dotẽ ꝓ filia dare si nõ hꝫ aliũde vñ ipsaꝫ dotare possit.ꝛ ꝯ ꝓbat p mlta q̃ iura ibi.alle gat.ꝛ ꝛĩ hãc sñiam vꝛ ĩclinare Cy.ĩ rõe sui ĩ.l.volũtas.C.de fidei cõ.Añ in istis varietatib⁹ ñ recederẽ ab op.gl.ꝛ seq̃ciũ vcꝫ ꝙ pꝛ nõ possit aliquo mõ dare feu.in dotẽ ꝓ filia.Et ꝯ ꝓbo p istũ tex. Itẽ p rõnẽ qꝛ si nõ põt alienare ẽt ꝓ necessitate famis vbi liceret vẽdere filiũ:[a] vt dixi.s.ĩ prin.hui⁹ ti.multo minus dꝫ posse alie nare ex cã dotis.facit p hac opi.autoritas Io.an.in add.spec.ĩ ti.de loca.§.fi.ṽ.cix.ꝛ qđ dixit in.c.nuper.s.allegato ꝛ ĩ hac opi. vꝛ esse ẽt speculator ĩ ti.de feu.ṽ.xxxviĳ.ĩ fi.Capiam⁹ nũc scdam difficulltatẽ đ muliere feudataria an possit suũ feu.dare marito suo ĩ dotẽ sine lnĩa dñi.Et in ꝯ passu silr reperio varias sñias in ter scribẽtes.Nã Ja.de bel.in dicto.c.j.ĩfra đ inuesti.quã titi⁹ ac cepit a sempro.tꝫ indistincte ꝙ nõ possit nisi dño ꝯsentiẽte.Idẽ vꝛ sentire Io.an.ĩ loco supra allegato.Sꝫ iac.ardi.ĩ dicto ti.sub rubricella mulier habẽs feu.ꝛc.tꝫ ꝙ possit dare in dotẽ dũmõ nõ det estimatũ neqꝫ aliquod pactũ de lucrãdo apponat.Et istđ ꝓ bat per multa iura q̃ ibi alle.hoc idẽ tꝫ An.de iser.ꝛ Bal.hic se quẽtes pfatũ Iac.ardi.Ego ẽt istã opinionẽ sequor ꝛ puto ve rã.primo p tex.ĩ dicto.c.j.de inue.quã titi⁹ accepit a sempro.ꝛ ĩ c.j.de eo q sibi here.qꝫ suis.Itẽ ratiõe qꝛ cũ sit sincera ꝛ sine frau de facta ꝛ dñm suũ vtile feudale remaneat apud eã:vt ĩ.l.in reb⁹ C.de iur.do.Neqꝫ ipsuꝫ feu.abdicauit a se.imo vsufructũ vtiꝛ ad sustẽtationẽ sui.vt in.l.vbi adhuc.C.de iure do.vꝛ hoc satis iuri cõsonũ.Qđ secus est ĩ patre dotante.ꝓ filia.vbi feu.suũ abdicat a se.Et ad hoc facit ea rõ q̃ allegatur in pignorãte feu.q sibi pre iudicat solũ qñ transfert possessionẽ feu.in aliũ.Secus auteꝫ si ipse pignorãs pseuerat in possessione feu.qꝛ tũc nõ venit puniẽ dus.vt dixi supra q.mo.feu.amit.ĩ.§.aut si libellario in vltĩo no tabili.Et ista opinio vꝛ mihi eq̃ ne ipsa mulier dotãs tale suũ feu.pdeꝛ ita de facili feu.suo pserti cũ dñs ipse nõ sit passur⁹ ali qđ dãnũ.et ꝯ facit qđ hꝛ in.c.j.supra an marit⁹ suc.vx.ꝛ qđ no.ĩ gl.ĳ.in fi.j.de cõtro.inter do.ꝛ empto.de feu.c.j.Utrũ aũtẽ pos set in dote apponi pactũ de lucrando dixi supra ti.primo ĩ.§.fi. vbi videas.Cõsulerem tamẽ vt ipe mulieres volentes dotare feu. sua pri⁹ notificẽt dominis suis ad hoc vt nõ se inuoluãt in istis opi.Cũ etiã rationes ꝛ autoritates vrgentes sint ꝯ eas vt patet in locis.s.allegatis ꝛ p gl.i.§.pterea ĩfra de ca.corra.Et nũc ha bes istã materiã ab alĳs nõ ita bñ ꝛ exquisite declaratã.de qua q̃stione p gl.ꝛ canonistas psertiꝫ per zabare.in.c.ĳ.extra de feu. q̃stione.xxv.Sed vtrũ si deꝛ feu.in dotẽ cũ consensu dñi an pos sit fieri pĩudiciũ agnatis vel alĳs q ĩ eo successuri sunt collige re sponsionem ex his q̃ dixi in dicto.c.titius.si de feu.fue.contro.ꝛ
9 de alie.feu.pa.in pri.in tertio notabili ꝛ ex supradictis.¶†Op. cõtra ea que vult iste tex.dũ dixit ꝙ ꝓ anima nõ possit feu.relin
b qui[b] ex quo videꝛ ꝙ sit cõtra fauorem ecclesiarũ ꝛ per cõsequẽs nõ hñ dicat p auꝛ.cassa ꝛ irrita.C.de sacrosan.ec.So.dic ꝙ ista talis dispositio nõ est vt sit cõtra ecclesis sed hoc operaꝛ natura ipsi⁹ feudi inalienabilis q̃ nõ potest alterari plusꝙ̃ lex pmittit ff.de stipu.seruoꝝ.l.si seruus cõis meuĳ.§.fi.ꝛ.l.si vsusfructus.ff. de noua.Itẽ qꝛ istud est testari de re aliena.ꝙ est iniquũ:vt in.c. si.extra de testa.ꝛ tꝫ Bal.ꝛ circa hãc questionẽ vide ĩ spe.de feu §.qm̃.ver.sꝫ nũquid feu.ꝛ ĩ remissionib⁹ quas ibi adducit.Op ad idẽ ꝙ imo tale legatũ factũ in ecclesiã debeat tenere cuꝫ eccle sia habeatur loco filĳ.vt in auꝛ.nisi.C.ad trebel.Filio autẽ debe tur feud.vt infra de gradib.in princi.Igitur ꝛ ecclesie.Solutio dic quod in ista materia nos intelligim⁹ filios per generationẽ vt ibi patet.Ecclesia autem dicitur filia anomala nõ autem na turalis ꝛ per generationem.vt notaꝛ in auꝛ.si qua mulier.C.de sacrosanct.eccl.Preterea huic obuiat cõsuetudo feudalis que non permittit disponi de feud.in.vltima voluntate.vt supra de
10 succes.feud.in pñcipio ꝛ supra dixi.¶†Quero ab extra an tale legatum factuꝫ de feudo in vltima voluntate possit roborari p consensum domini sicut roboraꝛ alienatio feu.dic quod sic per tex.infra de probi.feud.alie.per fede.in.§.j.Nam qui potest pre stare consensum in contractu potest ꝛ in vltima volũtate.vt est tex.notabilis qui solet allegari pro singulari in.l.sicut in.§.ven ditionis.ff.quib.mod.pign⁹ sol.Et hoc tenet etiam Bal.dato quod ista confirmatio domini fiat post mortem vasal disponẽ tis.Et assignat rationem ꝛ autoritatem Cynus in lege nõ du biũ.C.de legibus.videlicet quod ista dispositio est solũ preter le
11 gem non autem contra legem.¶†Quero vtrum ex hoc legato feudi quod fit pro anima debeatur estimatio postquam non te net in ipsa re.dic quod non secundum Bald.per.l.vxor patrui C.de lega.ꝛ p illam legem ideꝫ sentit Barto.dicens se consului ꝛ quod si emphiteota legat feud.emphiteoticum que emphi teosis finiebatur morte ꝙ hẽs nõ teneꝛ.ita dicit ipse in.l.ꝙ in re rum in.§.j.ff.de leg.j.ꝛ in.d.l.vx.de qua materia videatis in.l.cũ

alienã.C.de lega.ꝛ extra de testa.in.c.fili⁹.facit qđ dixit Spe.ĩ ti. de locato.§.nũc aliqua.ver.cxvĳ.¶Quero an vasal.possit cõsti tuere donationẽ ppter nuptias in feudo quẽad.mulier vasalla posset cõstituere dotẽ.vt.s.dictũ est.ꝛ dicit Bal.ꝙ sic cũ eqparã
c tur:[c] vt in auꝛ.dos data.C.de dona.ante nup.Et intelligas hoc verũ ꝯcurrẽtib⁹ oĩbus his q̃ dixi in muliere dotante.Alias aũt nõ posset cõstitui dõatio pp nuptias sine volũtate dñi.vt dixi.s.
12 in primo notabili.¶†Quero an augmẽtuꝫ quod accreuit feu. sicut sunt melioratiões ꝛ emponemata possint dari in dotẽ.ꝛ di cit Bal.simpliciter ꝙ nõ in.l.impialẽ.in pn.j.de ꝓhi.feu.alie.p fe.Sꝫ tu de hoc dic melius:vt debeam⁹ distinguere qualitates ꝛ genera augmẽtorũ:vt late dixi.s.ti.pri.in.§.ecõtrario in primo notabili.ꝛ.j.hic si.lex ꝛc.in.§.si vasal.vbi videas.¶Ultimo ad materiã adducas plura alia q̃ videas in remissiõib⁹ quas addu xi.s.in notabilib⁹ sup quolibet articulo hui⁹ lrẽ psertiꝫ qđ scri psi ĩ.d.l.j.j.de ꝓhi.feu.alie.p loth.ꝛ in.l.j.in pn.de probi.feu.alie. p fe.ꝛ in copiosis remissionib⁹ ibi adductis ꝛ in.l.fi.C.de rebus alie.nõ alie.p canonistas in.d.c.nup.de do.inter virũ ꝛ vxo.ꝛ in capitulis extraordinarĳs.in pn.facit qđ dixit Spe.in ti.de loca to.§.nunc aliqua.ver.cvĳ.ꝛ ver.cix.cũ seq.ꝛ sequẽ.ꝛ ver.cxv.Iac.

1 ¶Consuetudo bona ꝛ que mala dicatur in feudali materia.
2 Beneficio atqꝫ iuri proprio renunciare quis potest.
3 Silentium annale vim refutationis obtinet.
4 Tempus ex quo renũciatio tacita induciꝛ ignorãti nõ currit.
5 Agnati domino preferendi in redemptione feudi.
6 Agnatus rem ab agnato venditã ꝓ eodẽ pretio reuocare põt.
7 Pactum quod ob delictum non amittaꝛ feudum valere diciꝛ.

§ **Porro siue de.** Iste.§.tot⁹.loquiꝛ de iure ãtiquo ꝯm qđ ius vasal.poterat alienare feu.ẽt inscio vel inuito dño qđ hodie est correctũ:vt ptꝫ.s.ti.Et diuidiꝛ in duas partes.qm̃ ĩ pma declarat q̃liter dñs poterat redimere eodẽ pretio feu.alienatũ p vasal.In secũda declarat quis pferaꝛ in redimẽdo si feu.sit alienatũ vel etiã in ꝓhibẽdo ne alieneꝛ an dñs vel agnat⁹ vasalli.Scđa ibi:ĩ ꝓhibẽdo ꝛc.Ca
a sus.Si oliꝫ antiquo iure vasal.alienabat feu.vel partẽ ipsi⁹ sine ꝯsensu dñi poterat dñs redimere ab emptore ꝓ equali ptio nisi dñs sciẽs renũciasset iuri suo expsse vel tacite per lapsum anni: sꝫ pscriptio.xxx.anno.repellebaꝛ sciens ꝛ ignorans.Agnati ãt primiores vasallo pferebanꝛ dño in ꝓhibẽdo ꝛ redimẽdo.h.d.
b ¶In tex.ibi de bona.Subaudi q̃ pmittebat alienationẽ feu.ꝓ pte ꝛ ista dicebaꝛ iusta:vt.s.de alie.feu.in prin.Ibi de mala.Su baudi que permittebat alienationẽ feu.in totũ.ꝛ ista dicebatur irrationabilis:vt in dicto ti.de alie.feu.ĩ ver.mediolanẽses.Ibi dño.Subaudi qñ consensit alienationi:alias aũt nõ potuisset vt in.d.ti.§.pe.Ibi ꝓ equali ptio.i.ꝓ eo ptio ꝙ solutũ est ab em ptore vasal.Ibi redẽptio.subaudi ab eo q emit dictũ feu.ẽt lici te ꝯm Ja.de bel.Ibi amiserat.i.ipse dñs.Ibi hoc bñficiũ.s.redi
c mẽdi.Ibi p refutationẽ seu refutãdo ius suũ expsse.vt dixi gl.h posita ĩ pn.Ibi annali silẽtio.ꝛ sic refutauit tacite postꝙ̃ sciuit ꝛ nihil dixit p annũ.vt sequiꝛ.Ibi ĩ ꝓhibẽdo.s.p oblationẽ ꝛ so lutionẽ fiendã de eodẽ ptio anteꝙ̃ vasal.pficiat actũ alienatiõis ꝛ trãslationis in aliũ.Ibi redimẽdo.s.postꝙ̃ actus alienatiõis fuit pfect⁹.Ibi agnati.s.ipsi⁹ vasa.alienãtis.Ibi ꝯditio subau di dũmõ nõ tacuerit p annũ ex quo sciuit:vt.s.dictũ est de dño, ꝯꝫ Ja.de bel.facit.c.titi⁹.in fi.s.si de feu.fue.ꝯtro.Ibi pñũ.qđ
1 aũt sit feu.pñũ habeꝛ.j.ti.ĳ.in.§.j.¶†Not.ꝙ illa cõsuetudo in mã feu.appellaꝛ mala q̃ pmittebat alienationẽ feu.ĩ totũ.Illa ṽo appellaꝛ bõa q̃ pmittebat alienationẽ ꝓ pte:vt h.ꝛ.s.đ alie feu.ĩ pn.sꝫ illa q̃ ꝓhibet hodie alienationẽ ĩ totũ appellaꝛ opti
2 ma vt ptꝫ.s.ĩ pn.hui⁹ ti.¶†No.ꝙ qs pt renũciare bñficio ac iu ri suo ꝓ se ĩtroducto.vt hic.ꝛ ĩ.l.si qs ĩ cõscribẽdo.C.de pac.ꝛ in gl.ĳ.hic posita in sui principio.Ista autẽ regula fallit ĩ pluib⁹ casib⁹ not.p gl.ꝛ doc.ĩ.l.si qs ĩ cõscribẽdo.ꝛ.ff.de pac.l.pactũ.ꝛ ꝛ p canonistas ĩ.c.si diligẽti.extra de fo.cõp.Et limita istã regu lã ꝙ tũc demũ ꝓcedat nisi reperiaꝛ regula pceptoria ĩ cõtrariũ. vt est gl.singularis ĩ.l.j.C.ne fideiuss.do.deꝛ.Quãtũ aũt ad ꝓpo situ nrꝫ postꝙ̃ refutatio de qua ĩ tex.nro licita fuerit nõ est vlte ri⁹ dãd⁹ regressus ad bñficiũ seu ius refutatũ.vt.ff.de edil.edic. l.q̃ritur.§.si vẽditor.ꝛ de hac materia dixi in.§.pterea.s.quibus
3 mo.feu.amit.¶†No.ꝙ annale silẽtiũ hꝫ vĩ refutatiõis scia me diante.vt hic.ꝛ in.l.ĳ.ff.quis ordo in bo.pos.seruetur.ꝛ in.l.j.§. largius.ff.de succes.edic.ꝛ.C.qui admit.ad bono.possessi.pos sunt in.l.iiĳ.ꝛ in.d.glos.ĳ.hic posita iuxta finem sui q̃ per hoc ĩ ea parte remanet expedita.facit ad predicta textus in dicto.c.ti tius in fine.ꝛ.j.si de feu.fue.contro.vbi est casus similis.ꝛ de vsu capio.transfor.in.l.j.ꝛ in.l.j.C.de annali excep.facit quod nota.
4 ff.de nego.ge.l.si ego.¶†Nota quod tempus ex quo debet indu ci tacita renunciatio nõ currit ignoranti.vt hic ꝛ in.l.annus. ff.de calũ.idẽ dicas si alias iusta causa interueniret de qb⁹ in.c. j.s.quo tẽpo.mil.ꝛ.j.de ꝓhi.feu.alie.p loth.in.l.fi.qđ intelligas verũ nisi esset tp̃s.xxx.annoꝝ quo casu pĩudicareꝛ nõ solũ sciẽti sed etiã ignoranti ꝛ tollereꝛ totũ ius negligentis tanto tp̃e cuꝫ

a ¶Liceret vendere filiũ.adde l.ĳ.C.đ pat.qui fili.di.glos.in.c. ĳ.de pign.gl.in c.fin.de reg.iur.

b ¶Pro aĩa non põt feudũ relin qui.adde.abb. i.c.q̃ in ecclesia rũ.de ꝯsti.et ibi vide.Fel.vbi po nit quatuor li mitationes.

c ¶Cũ eqparan tur.adde Bar ba.ꝯsi.lxv.inci. referem in me diũ in.viĳ.col. versic.ita retu lit eum Bal.in iiĳ.volu.

ff.de calūniato.idē dicas si alia iusta cā īteruenirēt de qu ib⁹ i.c.
tale tēpus sit inductū mere ī odiū negligētiū:vt dixit gl.singula
ris ī.l.fi.in fi.C.de edic.diui adri.tollen.facit qđ no.gl.in.§.pter
5 ea.j.de capitulis corra.¶†No.ꝙ in ꝓhibenda feu.alienatione ⁊
in redimēdo feu.alienatū agnati pferunt dño.⁊ sic est hñda ra
tio necessariarū psonaꝝ:vt no.gl.in simili.s.p quos fiat inue.in
§.j.Et intelligas hoc ꝓcedere fm ista iura antiqua.Hodie autē
quis preferri debeat ⁊ quid obseruandū habet infra de ꝓhi.feu.
alie.per fe.in.§.j.Et hoc voluit etiā gl.hic posita ī fine sui.Et ex
his sumebat Jac.de bel.istā ꝯclusionē ꝙ facta alienatiōe p vasal.
pferant agnati domino.Sz tu de hoc dicas meli⁹ vt late scripsi
que fuit prima cā bebefi.amit.in.§.fi.ī cōclusionib⁹.⁊ in.c.j.si va
sal.feu.priuet cui deferri debeat.¶Quero cū glo.j.quid si p sta
tutū vel cōsuetudinē huius ciuitatis liceat creditorib⁹ capere
tenutā in feu.debitoris sui ⁊ illud vēdere an tūc habebit locum
hodie iste tex.vt dñs possit redimere p eo pretio ac ēt a prin.ꝓ
hibere venditionem exclusis emptorib⁹.Et respōdet ista gl.no
tabiliter ꝙ sic q: cū statutū pmittat vēditionē ⁊ nihil vltra ꝓce
dit in pīudiciū domini vel agnatorū sup iure ꝓhibendi vel redi
mēdi videtur tacite reseruatū illud puilegiū ꝓhibēdi ⁊ redimē
di ex quo nō reperitur adēptū.ar.in.l.pcipimus.C.de appella
tio.⁊.l.sancim⁹.de testa.Et hoc voluit tota ista gl.vsq; ad fi.q̄ bñ
⁊ notabiliter loquit fm Jac.de bel.Nic.de neapo.Bal.⁊ cōmu
niter docto.Facit p hac opi.gl.quia lz iste tex.fi correct⁹ quātū
ad casuz suū cū loquatur de iure ātiquo tamē remanet ratio ⁊
arg.quod ex eo sumi pōt put gl.singularis in.l.j.in princi.ff.de
coniūgen.cū emanci.lib.Ex pdictis ego infero fz An.de iser.ꝙ
si in casu questiōis nostre ꝯcurrerēt dñs ⁊ agnati ꝙ agnati debe
rent preferri domino per istum tex.⁊ ad hoc facit.gl.fi.hic posi
ta in.fi.sui que hoc sensisse videtur ⁊ qđ dixi in dicto.§.j.supra
per quos fiat inuesti.Utrū aūt hodie absq; statuto vel cōsuetu
dine possit capi feu.in tenutam ⁊ vēdi per creditores.vide qđ di
xi īfra de ꝓhi.feu.alie.p fe.in prin.in q̄stione añpenul.⁊ supra
titu primo in.§.quid ergo in q̄stione fi.¶Quero.cū gl.ij.in ver
siculo ⁊ notabis ⁊c.Utrū valeat statutū ciuita.vicentie q̄ caue
tur ꝙ si secūdus creditor differat per annū ⁊ diē cōseq ius suū i
re empta p primū creditorez ꝙ postea nō audiatur nisi interru
ptionē ostēdat per publicū īstrumētū.Et dicit ista gl.ꝙ iste tex.
prestat argumentū ꝙ valeat q: ꝯsonat huic cōsuetudini licet q
dam senserint contrariū dicentes qđ iniquū ⁊ exorbitās a iure
scripto.Et hoc voluit ista gl.vsq; ad fi.Sed tu teneas gl.secūdū
Bal.vcz ꝙ tale statutū teneat ⁊ valeat per.l.fi.cū ibi no.C.de iu
re po.ipe.⁊ ī.c.ꝯstitut⁹.extra de consti.cū ibi not.facit qđ dixi in.
c.si qs p triginta.īfra.si de feu.fue.cōtro.ī q̄stiōe penul.Utrū aūt
prescriptiōes statutarie vel inducte a ꝯsuetudine regulent scđm
ius cōmune respectu pupillorū ⁊ minorū dic per docto.in.l.fi.C.
in quib⁹ causis ī itegrū restitu.nō est necess.per Bal.in.l.oēs po
puli.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ in.l.ī cōtractib⁹ de nō nu.pecu.p Inn.
in.c.constitut⁹.in fi.extra de in integrū restitu.per Spec.in ti de
in integrū resti.§.j.ver.hoc aūt notandū.⁊ qđ no.gl.in.l.ij.C.de
fundis patri.li.xj.⁊ qđ dixi in dicto.c.si qs per trigita.¶Op.cū
gl.iij.ꝙ imo pscriptio.xxx.annorū nō currat etiā aduersus sciē
tem:vt probatur in.l.ij.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorū.So.illa
lex.loquit ī casibus specialibus in quibus talis prescriptio nō
habet locū neq; currit sicut est aduersus locantez comodātē de
ponentem ⁊ similes.Et hoc est qđ voluit dicere ista gl.Et est ra
tio q: possidens non intelligit possidere sibi sed illi domino a q̄
recognoscit:vt ibi patet facit.l.male agitur.C.de pscrip.xxx.an
6 norū.¶†Quero ab extra quid si stāte cōsuetudine vel statuto ꝙ
agnatus possit reuocare rem vēditā per agnatum dato eodē p
tio infra certum tempus prout est hic padue.Querit si emphi
teota vendit ius suum ita ꝙ dñs possit rem reuocare iuxta for
maz.l.fi.C.de iure ēphi.quis preferri debeat an domin⁹ ipse an
vero agnatus.Et dicit Gul.de cu.in.l.ex facto.ff.de pecul.⁊ Ni
co.de neap.hic qđ domin⁹ sit pferēd⁹ q: statutū debet intelligi
sine pīudicio ipsius domini.Nā debemus īquātū possum⁹ ꝯcor
dare statuta cū iure cōi:vt in.c.cū dilect⁹.extra de cōsue.⁊ in.l.fi.
C.de noxalibus.Nec habet obstare tex.iste q: hic priuilegiat⁹ re
peritur vterq; eodē iure ⁊ cōsuetudine in reuocando.In q̄stio
ne aūt ꝓposita nō erat priuilegiat⁹ nisi domin⁹ de iure cōi p di
ctā.l.fi.Unde statutū postea supueniens ⁊ priuilegiās agnatuz
dz intelligi sine ꝑiudicio domini iā priuilegiati.ar.ī.l.rescripta
C.de preci.impa.offe.facit qđ no.in.l.lex verbis.C.de dona.iter
virū ⁊ vxo.⁊ qđ dixi.s.per quos fiat inuesti.in prin.in scđo nota
7 bili.⁊ qđ no.ī.l.fi.in.§.in cōputatione.C.de iure delibe.¶†Que
ro nūquid valeat pactū ꝙ ꝓpter delictū nō pdat feu.dic qđ sic
si felonia ē in omittēdo.secus aūt si ī cōmittēdo ar.no.in.l.si qs
ff.de pac.⁊ in.l.ij.C.de iure emphi.⁊ tenet Bal.in.l.j.ff.de rerum
diui.in questione.lij.¶Ultimo ad materiā pñtem qñ domin⁹
⁊ vasal.cōcurrūt ad redimendū feu.alienatū.vide plura q̄ dixi.
s.per quos fi.inuesti.in.§.j.⁊.j.que fuit pma causa be.amit.i.§.
fi.De materia refutationis dixi in.c.j.in prin.j.de alie.feu.pa.et

s.eo.in.§.j.De materia annalis silentij dixi i.c.ij.in fi.s.si de
uest.inter do.⁊ vasal.lis ori.⁊ in.c.titius.in fin.j.si de inuesti.
cōtro.De materia aūt pscrip.xxx.annoꝝ dixi in.c.si.s.de feu.
in vicē legis cō.⁊.j.si de feu.fue.cōtro.in.c.si qs p triginta
capi.corra.in.§.preterea.⁊ plene de materia totius hui⁹
tur p Ja.ardi.in summa in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubri
cōsensus agnatorū īteruenire dz ⁊ sub rubricella si per amit
cent agnati ⁊c.cum pluribus rubricellis ibidem ad propo
facientibus.

1 ☞Statutum vnum ad aliud refertur ⁊ per aliud
suppletur.
2 Dominum posse feudū alienare vasallo inuito qualiter
gendum.

De illa vero. Hucusq; declarauit circa alie
feu.factas p vasal.nūc vt tra
niter perficiat tāgit quid ecōtra.s.de alienatiōe q̄ fit
in summa hoc vult.Si queratur an domini possit
recurrat ad legē que hodie posita est.j.de lege corra
h.d.¶In tex.ibi si dubitet.s.an valeat preiudiciū
dicto.l.s.e.in pri.Ibi de bñficijs.s.in lombarda in
nos habem⁹ ipsam.j.de lege co.in.§.ex eadē.⁊ hoc
1 posita.¶†No.ꝙ vnū statu.potest se remittere ad al
ri p aliud.vt colligit ex isto tex.Utrū aūt statutū faci
nez de alio ꝓbet si nō apparet de illo ad qđ fit relatio
aut in statuto referēte īserit tenor statuti ad qđ fit rela
nō expedit scire de illo.vt in.§.quib⁹ in prima constitu
cis.Aut nō īserit tenor ⁊ tūc aut ex statuto referēte app
titudo dispositi ⁊ idē.vt in.l.j.C.de epi.⁊ cle.aut nō appa
titudo ⁊ tūc nisi ꝯstet de statuto ad qđ fit relatio nō suf
tutū qđ se refert ad illud psertim in penalib⁹ ar.ff.de
mō.l.in testamēto.la prima.de qua mā p docto.⁊ Bal.in
de epis.⁊ cleri.De īstrumēto aūt faciēte mētionē de alio
nostra sz te remitto ad aut.si qs ī aliquo.⁊ ibi p doc.
in Specu.de instru.edit.in.§.restat.vsi.in summa.⁊ p
2 nistas.lxxvj.dist.in.c.ieiuniū.el grāde ⁊c.¶†Quero
intelligētia hui⁹ litere:an dñs possit inuito vasal.feu.alie
rñdeo ꝙ aut loquit vtrū possit i⁹ vasalli alienare
s.quo tempo.mil.⁊c.ī.c.ij.Et est ratio q: nō pōt feu
vasallo sine cognita ⁊ cōuicta culpa:vt.s.q̄ feu.fi
i.c.j.aut loqmur nūc vtrū dñs possit ius suū dire
teri inuito vasal.⁊ dic ꝙ nō.vt in dicto.§.ex eadē.
de ꝓhi.feu.alie.p fede.in.§.preterea ducat⁹.De qua
catis vt scripsi in dictis locis.⁊ in.d.c.ij.s.quo tempo
assignaui rationes ⁊ declaraui an dñs priuet ꝓprieta
lam alienauerit alteri inuito vasal.Utrū autē domin
inuestire aliū de feu.vasal.adhuc viuētis.dixi supra
c.j.in fi.⁊.j.si de feu.fue.controuer.in.c.moribus.

¶Quis dicatur dux comes vel marchio. Rubrica.

¶Supra titulo prio tractauit de vasalli ⁊ dñis alienatio
da circa quas alienatiōes oliz aliter obseruabat q̄ hodie
patet:sz q: poterat dubitari de noīb⁹ ipsoꝝ vasal.⁊ dñoꝝ
quos similiter olim ī plurib⁹ aliter obseruabat q̄ hodie
ligitur ex hoc titu.⁊.j.patebit.ideo vt pdicta declaret
hic istū titulū.⁊ ꝙ ista cōtinuatio sit vā ptz expsse ex ti.s.
feu.vbi silr in prin.declarauit de istis alienationib⁹ q̄
antiqua fiebāt ⁊ postea ī fi.eiusdē ti.tractat de isto iure
circa istas dignitates regales de qbus loquit etiā iste
psequit dictā materiā in tit.q ibi sequit.Et aduerte ꝙ
la erat hic rubrica:sz cōprehēdebat tot⁹ iste ti.cū sup
rubrica quar vasal.debeat iurare fidelitatē.Positū
ti.Postea autē fuit addita a glossatorib⁹.vt ibi
rubrica.Posset ēt ꝯtinuari ad remota.s.ad ti.s.de
Sed prior cōtinuatio que fit ad proxima magis con

1 ☞Dux/comes/marchio/capitaneus/valuasor qui
2 Collatio dignitatum regalium ad principem pertinet
3 Comes dicitur qui primi ordinis comitiuam meretur
4 Princeps est fons a quo dignitates profluunt.
6 Imperia que ⁊ quot fuerint.
7 Imperium Romanum a deo immediate dependet.
8 Imperator verus quis:Romanus an Constantinopo
9 Imperator qualiter ⁊ a quibus sit eligendus.
10 Papa electores Imperatoris eligendi iure qñ possit
11 Imperator quot coronis vbi ⁊ a quo coronandus.
12 Imperator quare tribus coronis coronetur hic ratio
13 Imperator in manibus electoruz Imperio renunciare
14 Jurisdictio principis in pluribus cōsistit.
15 Rex se ⁊ alios in virtutibus regens dicitur.
16 Rex Francorū gloriosissimus excellētissim⁹ ⁊ illustris
17 Reges qui vngantur ⁊ coronis decorentur.
18 Regna asie que sint ⁊ que Africe.

19 Prouincia an de nouo possit sibi Regem ordinare.
20 Duces a quo creandi.
21 Doctor decretorum doctori legum preferendus.

Uel a principe. Diuide istud pn. vsq; ad.§.teneri i
duas partes.qm̄ ī prima ponit ⁊ declarat de di
gnitatibus regalibus immediate ꝓcedentib⁹
a principe:⁊ de feu.ipsarum dignitatē regaliū
que quidem feuda habēt dignitatem regalem
anneram.In secūda ponit ⁊ declarat de dignitatibus nō rega.
⁊ de feu.ipsarum dignitatum nō regalium:que qdē feuda non
habent dignitatē regalē annexam siue procedāt a principe ime
diate siue mediate ab alijs inferiorib⁹ a principe.Scđa ibi q ve
ro a principe.Casus.†Dux dicitur qui a pncipe de ducatu est i
1 inuestit⁹.Marchio q de marchia.Comes q đ comitatu.Qui ve
ro est a pncipe vł ab alio inferiore inuestitus de aliqua plebe vel
parte plebis appellat capitaneus.sed olim appellabat valuasor
magnus.Qui autem a.capitaneis est inuestitus appellabat val
uasor magnus.Illi vero qui ab istis maioribus valuasorib⁹ in
uestiunt appellant minores valuasores seu valuasini.⁊ hoc tale
feu.non habebat olim ꝓpriā naturam feu.sed hodie exequata
2 est omnis natura feu.quātū ad retētionē ipsoꝝ.h.d.† Premitte
pro euidentia quod collationes regalium dignitatum ⁊ feud.
regalium spectant solum ad imperatorem vel regem in suo re
gno.vt dixi.s.de feu.mar.in capitulo.j.⁊ de istis talibus digni
tatibus loquit iste tex.in pma parte.Nō intelligas tamē ꝙ oīs
collatio facta p imperatorē vel regem tribuat dignitatē regalez
sed solum qñ confert feu.qđ hz dignitatē regalē annexā.sicut est
ducatus marchionatus ⁊ comitatus de quibus in hoc tex.ī pn.
⁊ in.d.c.j.de feu.marchie.Nam si imperator vł rex cōferret aliud
feu.qđ nō habeat ducatū comitatū vel marchionatū annexū vt
q: inuestiat aliquem de aliqua plebe vel parte plebis.tunc iste
talis inuestitus non intelligeretur habere dignitatem regalez.
Eodem modo dicendum in quocunq; feu.collato ab inferiore
a pncipe vel rege.q: tunc non intelligeret collata dignitas rega
lis:vt hic in secūda parte.Itē premitte quis proprie intelligat
a capitaneus.ᵃ⁊ quot modis capiat in materia presenti prout di
xi in.c.si capitanei.s.de feu.marchie.vbi videas pro intelligētia
dicēdorū.¶In tex.ibi a principe potes intelligere de imperato
re ⁊ ēt de quocūq; rege in regno suo.vt dixi ī.d.c.j.s.de feu.mar.
in tex.⁊ in prio notatabili.⁊.s.qui feu.da pos.in pn.sup tex.Et
est priceps quasi primū locuz capiēs.vt exponitur per gl.in.c.fū
dameta.de ele.lib.vj.Ibi dux dictus a ducēdo.vt q: ducit popu
lum suum fm Papiaz vel dic ꝙ dux ꝓprie est ille q ducit exerci
tum.l.duces.C.de officio iudicū militariū.⁊.ff.de re mili.l.deser
torē.§.in bello.Ibi marchia q: cara.i.collocata.Et ita habeo in
libro meo.Aliqui habēt cara.i.collata.Aliqui habēt cara.i.col
lecta.Et ita habebat Joā.andre.prout ipse.glossauit in.d.c.fun
damenta.de ele.li.vj.Aliqui habēt marchia quasi marcha.i.col
lata.⁊ ita habebat Andre.de ysernia.Aliqui habent quia cara.
Ibi sit posita.Et sic a mari denoīatur.q: cōmuniter est sita ꝓpe
mare.⁊ sic valet argumentū ab allusione vocabuli vt dixi.s.per
quos fiat inuesti.in.§.fin.Ibi comes appellatur.†Et dicitur co
3 mesᵇ quasi comitiuā primi ordinis mereatur vt dixit tex.in.l.j.
C.de comi.⁊ archi.⁊ in.l.j.C.de comi.qui proui.re.lib.xj.⁊ in.l.j.⁊
ij.de comi.rei mili.nam honor ꝯsistit in sedendo ante alios.l.de
cernimus.C.de sac.san.eccle.Ibi a pricipe.scz imperatore vel re
ge vt dixi.s.in prin.vel potestate aliqua scilicet inferiore a prin
cipe vel rege dūmodo habeat iurisdictionez infeudādi:vt sunt
duces comites ⁊ marchiōes de quibus.s.Et ponit And.de iser.
exemplum vt si aliquis est inuestitus de capitaneatu seu de pote
staria vel rectoria alicuius populi ad vitam:vt prouentus ⁊ iu
risdictiones sint sue.Potest quoq; iste versi.intelligi:vt puto de
reali ⁊ vero feu.habente annexam iurisdictionē in aliquem po
pulum seu plebem:dummodo non habeat annexam dignitatē
regalem.vt.s.dixi in diuisione.Et ideo notanter dixit de plebe
vel de parte plebis vt denotet esse feu.inferioris qualitatis ⁊ cō
ditionis quā sint dicta feu.regalia de quib⁹ dixerat.vt quia for
te fuit inuestitus de aliqua villa vel terra seu loco simili cui nō
conueniat dignitas regalis.Intelligas tamen quod iste qui ha
bebit cognitionem ville vel castri intelligitur habere dignitatē
vt not.Joan.and.extra de prebendis.in.cum olim.⁊ Bald.j.in
§.sequenti.⁊ nota.glos.in aut.constitutio.que de dignitatibus.
in.§.generaliter.col.vj.Ibi plebis parte scilicet quota.puta me
dietate tertia quarta ⁊c.quoniam si de certa re:tunc non cēsere
tur capitaneus secundum Bald.argumen.in.l.questione.C.de
heredibus insti.Ibi capitaneus.capitane⁹ est ille qui apud nos
appellatur baro.vt dixit Bald.s.qui feu.dare poss.in princip.
facit text.in dicto capitulo fundamenta.in.§.proinde.Ibi val
uasor.sic dictus quasi sit dignus stare ad valuas.i.portas domi
ni ⁊ eas intrare propter beneficium quod a domino recipit fz
and.de isernia.vnde solet dici quod porte dignitatum non pa

c tent infamibus.ᶜ vt in.l.ij.C.de dignitatibus.lib.xij.Ibi tenet
s.ab antiquo vt differat a.§.seq.Ibi veluasores.s.maiores.sz ho
die appellant capitanei.vt.s.q feu.da.pos.ī pn.Ibi a valuasori
bus.s.maiorib⁹.Ibi habebat quasi dicat nō erat vere feu.antiq
tus.q: poterat reuocari quādocūq; volebat dñs.vt.s.de natura
feu.in.c.j.Item ⁊ alia rōne vt sequit ī tex.valuasore ⁊c.Ibi mor
tuo.Subaudi q habebat feu.a capitaneo.Ibi reuertebat.Sub
audi qđ hodie non reuertit.si fuerat infeudatū equali.⁊ cū his
qualitatibus.put prim⁹ habebat.Et iste secūdus velit recogno
scere a primo dño.vt dixi.s.tit.primo in.§.j.⁊.j.de lege corra.in
§.similiter.Alias ⁊ hodie reuerteret.qm̄ resoluto iure datoris re
solueret ius acceptoris.vt ibi patet.Ibi ī curia mediolanēsi dic
ꝙ imo vbiq; est corectū.⁊ ad paritatē deductum in omnib⁹ tā
maiorib⁹ q̄ minoribus.vt.s.de natura feu.in fi.qđ intelligas ve
rum quātū ad retētionē feu.vt ibi nō aūt quātuz ad nobilitatē
vt seqtur statim in.§.seq.fm Ja.de bel.Ibi quod valuasores dic
fm.Pet.de cer.ꝙ iste tex.vult.dicere.s.vt minores valuasores di
cantur habere aliquā feu.cōsuetudinē.sicut ⁊ maiores valuaso
res.vt sicut maioribus.veluasorib⁹ non poterat feu.auferri mor
tuo suo īuestitore sine liberis si volebat seruire primo dño sic ⁊ ī
minore.s.vt mortuo maiore valuasore sine liberis qui īuestiuit
cū nō possit ipsi minori feu.auferri si velit seruire priori dño.Ex
his infert Bal.ꝙ finito iure maioris valuasoris icipit ius mino
4 ris p nouā recognitionē qđ est nota.dignū.¶†No.ꝙ ī declarā
do gradus dignitatū ⁊ nobilitatū debetis incipere a pncipe vt
hic patet in prin ⁊ hoc ideo quoniā ab ipso tanquā a fonte flu
ūt omnes alie dignitates ⁊ notabilitas.l.sacrilegi.C.de diuersis
rescrip.l.penul.ff.de ꝯstitu.Nec īmerito quoniā appellatur no
bilissimus ⁊ sanctissimus.l.q̄ris.ff.de natali.rest.⁊ est dñs mun
di.l.de precatio.ff.ad.l.rhod.de iact.Ex qb⁹ patet ꝙ quis nobili
tatur per dignitates sibi ab eo cōtributas.vt dixi.s.in pn.libri ī
diuisione secūda feu.facit ꝙ statim dicā in.§.seq.¶No.dignita
tes ⁊ notabilitates gradati esse distinctas.vt patet ex hac litera
p cuius intelligētia clara est aduertēdū ꝙ marchio ⁊ comes p
prie dicuntur regni vel regis capitanei.Illi vero q ab istis feud.
accipiūt ꝓprie dicunt maiores valuasores regni.q tñ hodie vo
cant.capitanei.vt.s.q feu.da.pos.in prin.⁊ in gl.prima hic posi
ta.Illi autē qui ab istis maiorib⁹ accipiūt feuda appellātur mi
nores valuasores hoc est valuasini.vt in isto text.⁊.s.qui feu.da.
pos.post prin.Illi vero q ab istis minoribus feuda accipiunt di
cuntur minimi valuasores.vt.s.an maritus succe.vxo.in.c.j.ī.fi.
cū titu.seqūē.⁊ in gl.fi.hic posita.Sunt adhuc alij inferiores va
sal.qui accipiūt feuda ab istis minimis valuasoribus de qb⁹ pa
tet.s.de natura feu.in.c.j.Nā hodie quilibet quātūcūq; inferior
⁊ minimus ⁊ etiā rusticus potest infeudare dūmodo habeat le
gitimā administrationē bonoꝝ suoꝝ.vt dixi.s.qui feu.da.pos.ī
pnc.in scđo notabili facit qđ habetur.s.p quos fiat inuesti.post
5 prin.¶†No.ꝙ ꝓprie ille dicit comes q est inuestitus de comita
tu vt hic.Ex quo īfert Bal.ꝙ sine comitatu nō debet dici ꝓprie
comes.sz abusiue sicut sunt comites palatini q creāt tabelliōes
legitimāt spurios dāt tutores ⁊ similia.put habēt ex priuilegio
de qb⁹ tāgitur in specu.de instru.edit.in.§.restat.ver.si qs po
test facere.⁊ versi.porro.in penul.col.⁊ p Barto.in l.nō aliter.ff.
de adop.per Bal.in ꝓemio codicis.p Inno.in.c.penul.extra de
fide instru.p glos.in.l.j.ff.de tuto.⁊ curato.da.ab his.facit quod
habetur in tit.de comi.sacri.pala.lib.xij.⁊ quod dixi.j.si de feu.
fue.controuer.in.c.naturales.facit quod habetur in.l.j.in fi.ad
municip.⁊ in.l.fin.C.vbi ⁊ apud quem.⁊ in.l.j.C.de co.consisto.
li.xij.⁊ in Specu.de cura.in.§.j.v.qd de his.Postq̄ hucusq; sa
tis clare ⁊ copiose declarauimus omnia ea q̄ ad intelligentiam
litere necessaria videbāt.Ingrediamur nunc nouū pelag⁹ deo
duce in declarādo dignitates generis cuiuscūq; que laicis attri
bute sunt.Et fm earū gradus ꝓcedendo incipiamus prio a su
pma q̄ est ipsa īperialis maiestas.⁊ q̄ro q̄re appellat imperator
⁊ rñdeo ex eo quod imperat alijs.vt no.per glo.in proemio.ffo
rum.super rubrica.Quod intelligas veruz scilicet imperio ⁊ iu
risdictione vniuersali.vt no.ī.l.ij.C.in quibus causis collo.cē.li.
xj.⁊ in.l.fi.C.de quadri.prescrip.cum totius orbis teneat monar
chiam.lxiij.dist.adrianus.⁊ no.extra de elec.in.c.venerabilē.Et
ex hoc appellat dñs totius mūdi.l.de pcatio.ff.ad.l.rhodi.de ia
ctu.Quod est verum scilicet de iure.lz quādoq; de facto ꝯriū vi
deamus.l.omnibus.ff.ad trebel.l.j.C.de summa tri.⁊ fide catho.
Nam nec in terris ecclesie habet aliquam iurisdictionē.vt in cle
men.pastoralis de re iudica.¶Sed de hac materia dic vt plene
scripsi.j.de pace iura.fir.in pn.in.j.q.gl.Interdum appellat pn
ceps.vt hic in prin.⁊ in.l.j.ff.de cōsti.pn.⁊ in proe.insti.in prin.⁊
no.per glo.ī cle.j.de baptismo.vbi plene declarauit quot modis
capiatur princeps.⁊ per Bald.in proemio.fforum.Interdum
appellatur rex.vt.j.de pace tenen.in prin.⁊ de hoc plene dixi.s.
qui feu.da.pos.in prin.super text.⁊ de noua fid.for.in.c.j.Inter
dum etiam appellatur pluribus alijs nominibus de quibus in
proemio digestorum codicis ⁊ institutionum.super rubrica fit

a ¶Intelligatur capitane⁹.Adde an capitanei gentium armorū sint iudices in occurrentibus in gentibus armorum.vide in.l.magistratio.⁊ ibi docto.C.de iuris.om.iudi.⁊ diffuse per Ange.in quodam suo consi.inci.innouata guerra.itē an capitāei belli faciendo pacem possint remittere iniurias et damna data subditis eorum ita ꝙ in perpetuuz non possunt cōqueri neque ciuiliter neq; criminaliter vide per Innocē.in.c.in nostra de iniurijs.Hostien.in summa titu.de peni.⁊ remis.in §.fi.ver.sed pone ꝙ guerra docto.ī.c.dilectis.de appel.doct.in.l.conuentionem.ff.de pact.⁊ an capitane⁹ guerre possit cassari ab officio si male gerit se in eo durante sua cōducta.vide p Ange.in.l.ꝙ ait.l.j.colū.ff.de his qui not.infa.

b ¶Comes.Adde an comes in suo comitatu possit facere gratiā vt princeps vide per Abb.in.c.per venerabilem.qui filij sint legi.Abb.in.c.pastoralis in prin.de offi.deleg.Abb.in c.puenit.de immuni.ec.Abb.in.c.ī nonamus.de cēsi.Abb.in c.ꝙ trāslationem.de off.leg.⁊ Ange.consil.xiiij.

c ¶Porte dignitatum non patent infamib⁹.adde in regula infamibus.de regu.iu.libr.vj.c.lz ex quadam.de testi.Archi.in.c.illud.in.ij.col.xxiij.di.Archi.in.c.diffinimus.iiij.q.

6 mentio. ¶ Quero quot iperia fuerũt rñdeo ꝙ qnqꝫ. Nã primuz
fuit iperiũ orientale.s. babylonicuz. Secũdũ fuit iperiũ persarũ
⁊ medorũ. Tertiũ fuit iperiũ grecoꝝ. Quarto fuit iperiũ roma
norũ. Quintũ ⁊ vltimũ adueniẽte christo: istud romanũ iperiuz
īcipit eẽ xp̃i iperiũ. Et ideo apud papã xp̃i vicariũ est vterqꝫ gla
dius.s. spũalis ⁊ tpalis. ⁊ de his plene no.p gl. Danie.ij.c. ⁊ per
Bar. in suo tractatu ad reprimẽdã. in glo. sup ṽbo totius orbis.
7 ¶ † Quero an iperiũ romanũ dependeat a solo deo. Et vĩr qđ sic
xxiij.q.iiij. q̃situ. C. de veteri iure enucle.l.j. in p̃n. ⁊ no. xcvj. dist. si
imperator. qđ patet qꝛ p ipm oẽs alij reges regnãt. Et includit
in se cetera regũ regna: vt in epistola iter claras. de summa tri. ⁊
fide catho. lxx.q.j. in apibus. ⁊ in c. ad apostolice. de sentẽ. ⁊ re iu
di. Et itelligas p̃dicta ꝫ determinationẽ sancte matris ecclesie
esse vera: ⁊ ꝓcedere añ aduẽtũ xp̃i. Post vero aduẽtũ xp̃i impe
riũ fuit apud xp̃m ⁊ eiꝰ vicariũ.s. papã. vnde videmꝰ ꝙ hodie i
periũ trãsferꝛ ꝑ papa in principẽ secularẽ. extra de elec. in c. vene
rabilem. ⁊ ita dixit Bar. in dicto suo tractatu ad reprimẽdã. in
prin. ⁊ de hoc etiã scripsi.j. de pace iura. fir. i p̃nc. ⁊ circa hoc vide
plene no.p canonistas in c. causam. el.ij. extra qui filij sint legiti
mi. ⁊ x. dist. in c. quoniã. ⁊ p Bar. in l.j. ff. de req. reis. ⁊ p Bal. in
8 l.j. C. de summa trini. ⁊ fi. catho. ¶ † Quero qs sit verus impator
an romanus an cõstantinopolitanus. dic ꝙ romanꝰ in quẽ eccle
sia trãstulit iperiũ a grecis. vt in c. venerabilẽ. extra de elec. ⁊ no.
per glo. in dicto c. si iperator. xcvj. dist. ⁊ lxx.q.j. in apibꝰ. Dũ eñ
ecclesia romana opprimereꝛ ab astulfo rege lõbardorũ petijt au
xiliũ ab impatore ꝯstãtinopolitano qui cũ nollet aut nõ posset
patrocinari ecclesie romane tũc Stephanꝰ papa scõs trãstulit
iperiũ p̃dictũ romanorũ a grecis in germanos hoc est ī teutoni
cos ī personã magnifici regis caroli magni q fuit filiꝰ Pipini.
ꝫ iste Carolꝰ tũc erat satis ī iuuenili etate. Nã pater eiꝰ Pipinꝰ
fuit p̃mo electꝰ ī patriciũ romanoꝝ. Et sic hodie imperiũ roma
norũ est apud teutonicos: vt habetur de conse. distinct. v. in c. in
die. Et p cõsequẽs nõ est amplius apud grecos. vt ꝓbaꝛ in ꝓe
mio institu. in p̃n. lꝫ ipse impator ꝯstãtinopolitanꝰ appelleꝛ ipe
rator noie licet re non sit: vt notãtur p̃dicta p gl. in d. c. venerabi
lem. de elec. ⁊ de ipso imperatore cõstãtinopolitano. habeꝛ ī c. so
lite. extra de maio. ⁊ obedi. ⁊ ī c. fundamẽta. de elec. lib. vj. Et fuit
hec trãslatio facta de imperio a grecis in germanos in anno do
mini. Dcclvj. Sꝫ coronatio Caroli magni ī iperatorẽ fuit facta
a leone papa. iiij. anno. Dccccij. vt p̃dicta colliguꝛ ex annalibus
summorũ põtificũ ⁊ chronicis quicqd dixerit glo. in d. c. venera
bilẽ. que circa designationẽ temporũ errasse videꝛ. Et impator
9 teneꝛ defensare ecclesiã. vt dixi.j. de pace tenẽ. in princi. ¶ † Que
ro qualiter eligaꝛ impator. ⁊ p quos. Et respõdeo ꝙ olim elige
baꝛ p exercitũ. vt ꝓbaꝛ. xciij. dist. legimus. facit insti. de iure na
turali gẽ. ⁊ ciui. in §. sed qđ princi. ⁊ C. de veteri iure enucle. in
l.j. §. hoc ẽt nihilominꝰ. Hodie aũt de ꝯsuetudine que a iure ap
a probaꝛ electio impatoris spectat ad certos principes alemanie[a]
quorũ tres sunt clerici ⁊ sunt etiam cãcellarij iperij. vcꝫ Archi
epõs Magũtinus qui est cãcellariꝰ germanie. Coloniẽsis italie.
Treuerẽsis galie. Et quatuor sunt laici vcꝫ comes reni. dux saxo
nie. marchio brãdeburgensis. ⁊ rex bohemie. qui olim erat dux.
vt predicta no.p glo. in c. ad apostolice. de re iudica. lib. vj. Nã co
mes est dapifer. Marchio est camerariꝰ. Dux portat ensẽ. Rex
bohemie est pincerna. vnde versus.

Maguntinensis trenerensis ⁊ colonensis.
Quilibet imperij sit cancellarius horum.
Et palatinus dapifer dux portitor ensis.
Marchio prepositus: camere pincerna bohemus.
Hi statuunt dominum cunctis per secula summum.

Et ista talis ordinatio electoꝝ fuit facta ex cã tpe Ottõis tertij
ne imperiũ iret p successionẽ. sicut tũc iuerat p tres ottones ipe
ratores successiue. Que ordinatio fuit facta ī ãno dñi. m.ccc. For
ma autẽ electiõis est talis: quoniã p̃dicti electores p̃rio cõueniũt
more collegioꝝ ī millareñ. treuerẽsis diocesis ad statuendũ diez
electiõis cõiter faciẽde p ipsos. seu p maiorẽ ptez eoruz ī oppido
franhfort. ⁊ ibi postea fiet electio. ⁊ valebit electio facta a maio
ri pte p̃dictoꝝ electoꝝ sicut regulare est in ceteris collegijs: put
predicta declarat Joã. andre. in addi. Spec. in titu. rescrip. pre
sen. in §. fi. ver. itẽ ꝙ impetratũ. Postq̃ est facta electio debet ip
sa electio cum decreto electiõis p̃ntari pape. Tertio debet ipsa
electio ⁊ psona electi examinari canonice p papã q̃ approbata
assumitur a papa in regeꝫ. Quarto pronũciaꝛ ꝓmouẽdus ī im
peratorẽ. Quinto vngiꝛ. Sexto cõsecratur. Septimo in iperato
rem coronaꝛ: vt p̃dicta ꝓbãtur in d. c. venerabilẽ. de elec. ⁊ in cle.
romani. de iureiurã. ⁊ ita ibi no.p Hosti. ⁊ ī directoria iuris. de
electio. §. de electiõe iperatoris. facit qđ tãgitur. lxiij. di. tibi dño
⁊ per gl. Odoffre. de pace cõstantie. in §. cũ aũt. ⁊ licet. s. dixerim
ꝙ imperator vngiꝛ ⁊ cõsecraꝛ: put etiã no. gl. in ꝓemio codicis
super rubrica. Nõ tñ itelligas ꝙ ꝓpter hoc iperator sit in sacris
b ordinibꝰ: sed est in sacra maiestate: vt tenet specu. in[b] tit. de le
gato. §. nunc ostẽdendũ. ver. xxxix. ⁊ bal. in ꝓemio codicis. super

rubrica. Gerit tamẽ officiũ cũ ministrat epõ. ita no.p gl. [...]
10 in c. valẽtinianus. † Utrũ aũt papa posset priuare dictos ele[ctores]
res iure eligẽdi. ⁊ p se eligere vacãte imperio. dic ꝙ nõ [...]
ipsi velint eligere. Secus aũt si nõ vellẽt eligere vel cõcordare [non]
possent. vt no.p Bar. ⁊ Jo. andre. in d. c. ad apostolice. ⁊ ho[c pro]
bãt p dictũ c. venerabilẽ. extra de electiõe. Sed an p solã [electio]
nem ipsoꝝ principũ sit verus iperator anteq̃ a papa cõ[firmetur]
dixit gl. in d. c. legibꝰ ꝙ sic. licet nõ ita appelletur. Et an fa[cta ele]
ctiõe possit exercere iura iperij anteq̃ coronetur ⁊ actꝰ [iperij]
facere. dic vt no.p gl. ⁊ doc. ī l. fi. C. de quadri. p̃scrip. ⁊ Bar. [in tra]
ctatu ad reprimẽdã. ⁊ in Spec. de rescri. p̃sen. §. fi. ver. item [quod]
est ipetrarũ. ⁊ ibi p Joã. andre. ⁊ p doc. in cle. j. de iureiu[rando. An]
aũt populus romanus posset hodie depõere ⁊ degrada[re impera]
torem dixi plene in c.j. s. si de inuestit. iter domi. ⁊ vasal. [...]
11 ¶ † Quero quot coronis[c] coroneꝛ impator: ⁊ a quo. ⁊ [...]
c co. Rñdeo ꝫm gl. que hoc disputat ī cle. romani. de iu[reiurando]
coronaꝛ triplici corona. Prima ẽ ferrea q̃ recipit a[b archiepõ]
coloniẽsi aqsgrani diocesis eiusdẽ. Ferrũ nãqꝫ fort[itudinem desi]
gnat. qua vincere dꝫ rebelles ⁊ infideles cõculcare. S[ecunda est ar]
gentea quã ī igressus italiã recipit ab archiepõ medio[lanẽsi in mo]
la. modicẽsi diocesis eiusdẽ. lꝫ qdã recipiant illã in ci[uitate me]
diolani. in ecclesia sancti Ambrosij. Argẽtũ eñ disig[nat mundi]
ciam ⁊ claritatẽ: vnde significat ipsum principẽ debe[re ...]
Tertia est de puro auro qua coronaꝛ per papã ad altar[e sancti]
Mauricij. Aurũ eñ ꝙ excellẽtius oĩbus metallis desig[nat ...]
imperatorẽ debere esse excellẽtiorẽ oĩbus alijs regibꝰ ⁊ p[rinci]
bus in potẽtia ⁊ iustitia. Et hec sunt ṽba glo. in ṽbo s. [...]
Sꝫ aduerte circa p̃dicta. vt omnia declareꝛ ꝙ qdã vulga[riter di]
cunt ꝙ ī vrbe romana p̃fectus coronat impatorẽ. vt refert [...]
in l.j. §.j. ff. si qs testa. lib. esse iussus. Sꝫ hoc nõ est verum. q[ꝛ]
papa est ille qui ipm ibidẽ coronat. ⁊ de hoc est tex. ī dicta [cle. ro]
mani. ⁊ in c. venerabilem. de elec. ⁊ hoc idẽ etiã tꝫ idẽ Bar. [in dicto]
tractatu q sint rebelles. ī gl. sup ṽbo rebellãdo. ⁊ teneꝛ im[perator ven]
ire psonaliter ad accipiẽdam coronã. nõ aũt posset mitt[ere procu]
d ratorẽ[d] ad accipiẽdũ nec posset sibi mitti corona. vt dixi [.j. de pa]
ce iura. fir. in §. fi. in ij. notabili. Subsequẽter reperio c[...]
cta olim famosum ⁊ ꝓfundũ doctorẽ dñm Signorolũ [de ...]
deis ciuẽ mediolanẽsem in sua solẽni repetitiõe factu[m ...]
ffoꝝ. reprehẽdere dictã gl. Joã. andr. in dicta cle. ro[mani ...]
qđ vult ꝙ in alemania dꝫ coronari corona ferrea. ⁊ [in me]
diolanẽsi corona argẽtea cũ istud ecõuerso seruet: [...]
nia recipit coronã argẽteã Mediolani v̄o ad altar[e sancti Am]
brosij recipit ferreã. ⁊ Rome recipit aureã. Et rõnẽ assig[nat ...]
alemania. vbi p̃mo eligiꝛ ī regẽ romanoꝝ dignum est [...]
primo corona argentea ad designãdũ ipꝫ esse purũ [...]
electũ candidũ. vt est argẽtũ. ar. ī l. ij. de offi. questoris. [...]
obseruari. Scdõ postea accipit coronã ferreã. ī ciuitate [...]
ni: nõ aũt in dicta villa. Et rõnẽ assignat qꝛ dignũ est [...]
principaliori magis ꝯsequaꝛ gloriã ⁊ eẽ suũ. ⁊ sic ī ciuitat[e me]
diolani q̃ est metropolitana ⁊ principalior ciuitas. nõ [...]
co inferiori. ar. in l.j. cũ ibi no. ff. de offi. prefec. vrb. ⁊ in l. [...]
§. maxime. ff. de excu. tut. facit. l. cũ ī diuersis. ff. de relig. [Et con]
cludit ꝙ secũda corona ferrea. in ciuitate Mediolanẽ[si in eccle]
sia sancti Abrosij ẽ sibi tradẽda p archiepm mediolanẽ[sem. ⁊]
ita dicit esse de iure ⁊ seruari. Et rõnẽ subiũgit. qꝛ ferro [designatur]
fortitudo quã dꝫ hẽre imperator ī lombardia in expelle[ndo ho]
stes ⁊ eijciendo fortissimos tyrãnos italie. vt in l. in nõi[e ...]
de offi. prefec. p̃to. afri. post prin. facit ī ꝓemio insti. in p[̃n. Ro]
me vero recipit tertiã coronã. s. aureã. vt. s. dictuz est de c[oro]
na aurea loqꝛ rubrũ ⁊ nigrũ. C. de auro coronario. lib. [x. ⁊ ratio]
rõ qꝛ aurũ est p̃tiosissimũ ⁊ ꝑfectissimũ metalloꝝ: vt in [...]
iust. §. fi. ⁊ l.j. C. vt nulli liceat. Sꝫ in ciuitate romana [...]
cõsequiꝛ talem ꝑfectionem sue administratiõis: qꝛ nihil [...]
superest ad agenduꝫ. vt in l.j. de offic. p̃fec. augu. Et id[eo ad]
designãdũ recipit ibidem coronã ꝑfectissime ⁊ p̃tiosi[ssime ma]
12 terie: ⁊ sic auream ꝫm p̃fatum do. Signorolũ. ¶ † Q[uero que fue]
rit ratio motiua quare imperator debeat coronari tri[plici coro]
nis. Et duplex solet allegari ratio. Prima ad similitu[dinem rei]
publice romane que solebat honorari triplici lustro. [Nam pri]
mo lustro soluebatur aurum a prouincialibus. In sec[undo ar]
gentum. In tertio es. vt no. super rubrica. C. de indic[tionibus]
libro. x. vnde in signum illius honorantie tõc honora[batur tripli]
ci corona. Alia ratio est ⁊ melior. quia cum imperator [est domi]
nus totius mundi. vt supra dictum est. ⁊ mundus divid[itur in]
tres partes scilicet Asia. Africa. ⁊ Europa. vñ ad desig[nandum]
quod sit dominus omnium predictarum partiũ. Id[eo recipit]
tres coronas. Nam quod sit dominus asie probatur in l. [...]
C. de tempo. appella. De africa probatur in l.j. C. de offi[cio p̃fec]
preto. afri. De erupa probatur in l. cum appellatio. C. de ap[pel]
latio. secundum dominum. Signorolum in loco p[...]
13 ¶ † Quero an imperator possit renunciare imperio [...]
bus electorum. dic secundum Baldum quod non [...]

eius superioris p no.p docto. in c. qđ in dubijs. extra de renun.
Nã postq̃ impator est cõfirmatus tantũ vel etiaz coronatus nõ
habent ipsi electores potestatẽ destituẽdi ergo in eorum manibꝰ
nõ põt renũciari: ꝫ re integra bene posset electꝰ nõ acceptare ele
ctionem ⁊ renũciare etiã absentibus electoribus. ar. in l. pomp.
scribit. ff. de nego. gest. vñ ergo predicta renũciatio dꝫ fieri de li
centia pape qui ẽ supior suus ⁊ supmus vicarius Dei q posset
etiã ipsum deponere pp crimina. vt ī d. c. ad apostolice. de re iu
di. ⁊ ita tenet Bal. in l. barbarius. ff. de offi. p̃to. An autem ⁊ qñ
possit iperator deponi[a] per papam. dic. vt in d. c. ad apostolice. ⁊
in Spec. de locato. §. nunc ostendendũ. v̄si. xx. ⁊ ꝙ no. per glo. xl.
dist. si papa. Põt etiã accusari de heresi sacrilegio ⁊ periurio ⁊
quolibet graui crimine coraz papa. ⁊ ab eo iudicaꝛ vt in d. c. ad
apostolice. ⁊ de homicidio ꝓ humani ⁊ p voto facto. extra de vo
to lꝫ ⁊ p similibus. xv. q. iij. alius. ⁊ extra de iudi. nouit. facit. l.j.
⁊ fi. C. de summa tri. ⁊ fide. catho. ⁊ qđ dixit Spec. in titulo de ac
14 cusato. v̄si. itẽ papa. ¶ † Quero in quibus consistat singularis
potẽtia ⁊ iurisdictio principis. Et respõdeo ꝫm Bal. in l. rescri
pta. C. de precibus ipera. offe. vbi plura enumerat ⁊ ī l.j. C. de iu
re annulo. aureoꝝ ⁊ in preambulis feu. in prima diuisione feu.
addendo aliqua quod cõsistit in pluri. Nã transgreditur legem
dispẽsando. ff. de ritu nup. l. qua in prouincia. in §. diuus. Item
dando remeatum exuli. ff. de penis. l. relegati. Item delegando ī
delegabilia. l.j. C. qui pro sua iurisdictione. Item in rescinden
do rem indicatã absqꝫ appellatione. l. diui. ff. de penis. Nã coraz
principe magis habet locum veritas quam ordo iudicioruz: vt
ff. de questionibus. in l.j. §. si quis vltro. Item remouendo appel
lationem. l. fi. C. de senten. item in peruertendo ordinem iudicio
rum: vt extra de re iudi. in c. in causis. ⁊ dixi in c.j. si de inuesti. in
ter do. ⁊ vasal. lis oriatur. Item quandoqꝫ tollendo ius alterius
vt. ff. de natali. resti. l. queris. ⁊ dixi in c. naturales. j. si de feu. fue.
controuer. Item in cognoscendo de causa propria: vt in l. proxi
ma. ff. de his que in testa. delen. Item se inferiori submittendo.
vt no. in l. est receptũ. ff. de iurisdi. om. iudi. Item de plenitudine
potestatis supplendo. vt in cle. pastoralis. de re iudi. Item trans
cendit leges tabelliones faciendo. vt in c. cuz. p. tabellio. extra de
fide instru. p Inno. Itẽ comites palatinos creando. vt no. l.j. ff.
de tuto. ⁊ cura. da. ab his. s. dixi. Itẽ in apponendo clausulã nõ
obstantiũ in his que sunt iuri contraria. vt dixi in c. naturales.
j. si de feu. feu. controuer. Itẽ in concedendo veniã etatis. vt in l.
j. ⁊ C. de his qui veni. eta. impe. Itẽ in emancipando infantes
vt in l. iubemus. C. de emanci. libe. Item quia qcqd principi pla
cet habet vigorẽ legis vt l.j. ff. de consti. prin. ⁊ insti. de iure natu
rali gen. ⁊ ciui. in §. sed qđ princi. Itẽ qꝛ vbi est princeps ibi solẽ
nitas presumitur vt. C. de testa. l. oĩm. Item vbi est princeps ibi
non põt committi dolus vt no. in l. ꝓbatoria. C. de dig. offi. lib.
xij. Itẽ adde ⁊ alios casus qꝛ solus princeps potest quẽ restitue
re natalibus ⁊ cõcedere ius aureorũ annulorum vt in l.j. ⁊ ij. C.
de iure annulorũ aureorum. ⁊ no. in auꝛ. quibus mo. na. effi. sui.
in §. fi. Itẽ solus potest interpretari legem generalem vt in l. fin.
C. de legi. ⁊ eqtatẽ nõ scriptã preferre rigori scripto vt in l.j. C. de
legibus. ⁊ interponere decretũ sup arrogatione vt. ff. de adop. in
l. ij. ⁊ facere gratiã iuramẽti: vt. ff. ad municip. in l. fi. ⁊ cognosce
re de criminibus commissis p personas descriptas in l. quoties.
C. vbi senato. vel clarissimi. Itẽ in p̃stãdo libertatẽ relictã seruo
in odiũ heredis latitãtis vt in l. itaqꝫ. ff. de fideicõmis. liber. Itẽ
solus princeps cõcedit vt post qnquẽniũ allegãti se de liberto ī
genuũ deꝛ facultas ꝓbãdi vt in l. ij. in fi. ff. si ingenuus esse dica
tur. Iteꝫ est lex animata ī terra vt no. in auꝛ. de cõsuli. in §. fi. col.
iiij. ⁊ de instr. cau. ⁊ fide in gl. j. col. vj. Itẽ est vnũ de duobꝰ lumi
naribꝰ magnis positis ad mũdi firmamẽtũ ⁊ regimẽ vt extra
de maio. ⁊ obe. solite. §. p̃terea. ⁊ xcvj. dist. duo. ⁊ in auꝛ. qũo opꝫ
epĩs. in p̃n. col. vj. Itẽ est solutus legibus. l. princeps. ff. de legibꝰ
licet sponte se subijciat: vt ī l. digna vox. C. de legibꝰ. Itẽ habet
ipse princeps multa priuilegia ⁊ iurisdictio. circa regalia de q
bus late scripsi ⁊ declaraui. j. in titu. que sint regalie. vbi videas.
Utrũ autem possit supprimere dignitates ⁊ cassare de medio di
xi in c.j. s. de natura feu. eas nãqꝫ conferre põt: vt in l. sacrilegij.
C. de diuer. rescri. ⁊ dixi. s. de feu. marchie in c.j. ⁊ an debeat se p̃
ponere pape in scribẽdo dixi. s. in ti. iperator lotha. Euge. pape
super rubrica. Iteꝫ quod regna habet dixi. j. de pace tenẽ. ī prin.
Item qualiter tollat legem vel statutum dixi. j. de statu. ⁊ cõsue
tu. contra liberta. eccle. tol. in §. nauigia. ⁊ in §. omnes peregri
ni. Item an possit rescribere contra ius naturale vel diuinũ vel
gentiũ. dic per doc. in d. l. rescripta ⁊ in l. fi. C. si cõtra ius vel vti
li. pub. ⁊ in Specu. de rescrip. presen. §. fi. ver. item quod est cõtra
ius diuinũ. ⁊ dixi in c. naturales. j. si de feud. fue. contro. Utrum
aũt Imperator possit infringere[b] facta per precessorem suã vel
ea que ipsemet iam alteri ꝯcessit. dixi in c.j. s. de natura feu. qua
liter ve o fiat sibi homagiũ p barones suos. dic vt in Specu. de
feu. §. quoniam ver. forma autẽ iuramenti. De priuilegijs autez
Imperatricis seu auguste qui ⁊ qualiter habeat dic vt hr̃ in di

cta. l. princeps. ff. de legibus. ⁊ ff. de legat. ij. l. quod principi. cũ. l.
15 seq. ⁊ hec de imperatore dicta sufficiant ⁊c. ¶ † Post tractatuz
regis regũ.s. imperatoris. nunc transeamus ad aliam dignitatẽ
s. regalẽ. ⁊ quero primo quare dicatur rex: ⁊ rñdeo qđ ideo diciꝛ
quasi se ⁊ alios in virtutibꝰ regẽs vt dicit litera. xij. q.j. duo. ⁊ de
riuaꝛ a rego regis. eo quia recte regat. iij. di. regula. Hinc est qđ
etiã Deus appellatur rex vt in proemio decretalium. in prin. ⁊
etiã imperator interdum se appellat regẽ. vt dixi. s. qui feu. da.
pos. in prin. ⁊ s. de noua. fi. for. c.j. sed proprie loquẽdo appellaꝛ
rex ante coronationẽ post vero coronationem appellatur impe
rator vt in c. venerabilẽ. extra de elec. ⁊ no. per Bar. in suo tracta.
16 ad reprimẽdũ. in gl. super verbo reges. ¶ † Quero vbi ⁊ in quo
loco in iure fiat mentio de regibus. Et respondeo primo ꝙ de
rege francorũ habetur. iij. q. vj. hec quippe. vbi appellatur glo
riosissimus. xj. q. si excellentissimꝰ. vbi appellatur excellẽtissimꝰ.
Interdũ appellatur illustris vt in c. nouit. extra de iudi. ⁊ de ap
a pel. nouit. Utrũ autem de iure vel de facto recognoscat superio
rem dixi plene. j. de pace iura. fir. in princi. Historiam vero regis
Caroli ⁊ Pipini videas in c. venerabilẽ. extra de elec. ⁊ j. de pa
ce iura. fir. in §. iniuriã. ⁊ tetigi. s. in primo tractatu imperato
ris. De rege anglie siue britãnie fit mentio in c. nõ est nobis. ex
tra de spõ. Utrũ aũt rex anglie habeat aliquod ius ī regno Frã
cie ponit Bal. ī l.j. ff. de senato. vbi videas. De rege vngarie habe
tur in c. lꝫ. ⁊ in c. non est dicendũ. extra de voto ⁊ voti redẽp. de
b rege gotorum tangitur. xvij. dist. concilia. §. hinc etiam De rege
scotie habetur extra de conuersi. cõiuga. charissimus. ⁊ no. in c.
venerabilẽ. de elec. De rege castelle siue hispanie habeꝛ extra de
iureiuran. ad audientiam. ⁊ in c. quanto. in antiqs. De rege ara
gonũ habetur in d. c. quanto. De rege nauarre habeꝛ in d. c. ad
audientiã. De rege apulie ⁊ sicilie habeꝛ in c. veritatis. extra de
iureiurã. De rege dacie habeꝛ in c. inter alia. extra de immu. ec
c cle. De pluribus in super alijs regibꝰ habeꝛ in registro curie ro
17 mane de quibus etiã tangam in questione seq. ¶ † Quero qui
c reges vnganꝛ[c] ⁊ coronentur ⁊ qui non. Et responde secundum
quod in dicto registro habeꝛ quod imperator romanꝰ corona
tur tribus coronis ⁊ vngitur vt dixi. s. in tractatu imperatoris.
Imperator vero constantinopolitanus coronaꝛ tantũ vna co
rona aurea per patriarchã in ecclesia cõstantinopolitana. Rex
hierosolymitanus coronatur ⁊ vngitur. Rex francorum coro
natur ⁊ vngiꝛ. Rex sicilie coronatur ⁊ vngitur ⁊ consecratur.
Omnes autẽ ceteri reges nec coronantur nec vnguntur qui qui
dẽ sunt isti videlicet castelle siue hispanie. Rex legiõis. Rex por
tugalie. Rex aragonũ. Rex nauarre. Rex dacie. Rex bohemie.
Rex vngarie. Rex armenie. Rex cordubie. Rex cipri. Rex serdie.
Rex conachie. Rex munianie. Rex vlcõie. Rex catholicꝰ. Rex
nauarchie. Rex coleñ. Rex mamie. Rex voroeganie. Rex maiori
caꝝ. Rex minoricaꝝ. Rex scotie. Rex polonie. Scias etiã ꝙ su
pradicti oẽs reges p̃ter romanũ imperatorẽ sortiunꝛ eoꝝ regna
ex successiõe. vt in dicto registro declaraꝛ. Et tꝫ etiam Bal. in l.
ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iure. Et ista de regibus collegi ex quodã
tractatu intitulato ad Federicũ tertiũ imperatorẽ per olim bo
ne memorie dominum Rolandinũ de placiola ciuem patanuz
tũc docto. summũ cuius cineres cõseruantur iuxta templũ san
18 cti Antonij cõfessoris ī sepulchro eminẽti marmoreo. ¶ † Post
quã vidimꝰ de regibꝰ ⁊ regnis registratis in ecclesia romana. vi
deamꝰ nũc de his q̃ in dicto registro scripta nõ sunt. Et primo
in partibus Asie ista regna reperiuntur ab autoribus collecta
vcꝫ Regnũ cathai. Regnũ tharse. Regnũ turquesteꝫ. Regnũ co
rasine. Regnũ cõante. Regnũ indie. Regnũ psarũ. Regnũ me
de. Regnũ parthie. Regnum gorgie. Regnũ caldeoꝝ. Regnum
mesopotamie. Regnũ torge. Regnũ sirie. Regnũ cappadocie.
Regnũ bitinie. ¶ In partibꝰ vero Africe hec regna colliguꝛ
Ethiopia. Libia. Egyptꝰ. Arabia. Judea. Cilicia. ¶ In sup re
periꝛ in partibꝰ Europe. Thessalia. Macedonia. Tracia. Sci
tia. Mauritania. Numidia. Hec regna collegi ex solino de mi
rabilibꝰ mũdi. Et ex libro descriptionis imperij tartarorum.
19 ¶ † Quero an hodie posset de iure aliqua ꝓuincia sibi eligere
⁊ creare regẽ. Et dicit Bal. in d. l. ex hoc iure. vbi format qõneꝫ
arguẽdo p̃rio ꝙ nõ qꝛ ꝓuincie sunt sub naturali dñio impato
ris. ergo nõ p̃nt cõferre alicui merũ imperiũ. vt in auꝛ. de defen
so. ciuita. in §. interim. Sꝫ tñ hoc nõ obstãte tꝫ cõtrariũ si talis
est ꝓuincia q̃ nõ subsit impatori. vt Hispania. Nã si domꝰ castel
le deficeret in totũ. tũc regnicole possent sibi eligere regem pre
dicta lege ex hoc iure. ¶ Quero an filius regis debeat vocari
rex. Et videtur qđ sic. vt probaꝛ de pace cõstã. in ꝓemio. de quo
dic vt no. xxiiij. qõne. j. filius. ¶ Quero quã iurisdictionẽ ⁊ potẽ
tiã habeat rex in regno suo. ⁊ vtrũ possit alienare bõa regni sui
dixi. s. de his qui feu. dare pos. in princip. super tex. ⁊ in questio
ne penultima. ¶ Quero q̃ sunt regales dignitates ⁊ quis eas
tribuat. dixi in capitu. j. s. de feu. marchie. que autem sint ⁊ intel
ligantur bona regalia. dixi. s. de his qui feu. dare pos. in in prin.
Qualiter vero succedaꝛ in regalibus dignitatibꝰ. dixi in §. pre.

Jacobus Aluarotus super feudis. b

a ¶ Spectat ad certos p̃ncipes alemanie. Ad. de card. Zaba. ī cle. j. in vij. no. de iureiu. ⁊ per Jo. fa. ī ꝓe. inst.

b ¶ Sit ī sacris ordinibꝰ. adde Jo. an. ī c. ij. de p̃bẽ. lib. vj. ī nouella doct. in l. sacra. ff. de reruz diui.

c ¶ Quot coronis. adde gl. in l. omnis. C. de ferijs. ⁊ per Cy. et alios in l. hñ a zenone. C. de q̃dri. p̃scri. et qd opaꝛ corona. vide p Archi. in c. ī noie dñi. xxiij. dist. ⁊ p Bal. in c. venerabilẽ de elec.

d ¶ Nõ autẽ posset mittere ꝓcuratorẽ. adde qd si impator corona in loco. debito recipere non põt qd sit faciẽdũ hoc casu vide p Innoc. ī c. venerabileꝫ. de elec. ⁊ eũ sequiꝛ ibi Cardi. Zaba. in iij. q.

a ¶ Possit imperator d[e]poni. adde gl. ī ti. de inuesti. iter do. ⁊ vasal. bal. ī l. ñ ambigiꝛ. ff. de legi. ⁊ p doc. ī c. translato. de consti.

b ¶ Utrũ aũt imperator possit ifringere. Adde Cy. ī l. digna vox. C. de leg. ⁊ p lau. ī cle. romani. de elect.

c ¶ Qui reges vnganꝛ. Adde anto. corse. de sicilia in tractatu de regibus in. xiiij. q. ⁊ ceteri reges q vnguntꝛ ab ecclesia sunt quodammodo eius vasalli: qꝛ iurãt pape fidelitatẽ ꝫ bal. in c. pastoralis. d. rescri. ⁊ an in veteri testõ vngebãtur reges dic qđ sic: vt habeꝛ exo. di. xl. c. leuitici. viij. ca. primi regũ. xvj. c. tertij. regũ. iiij. ⁊ quarti regũ. nono. trãsũptiue. in c. ordinatiões episcoporum. lxxv. dist. ⁊ in §. notandũ est in ver. dauid ergo in c. nos si incompetẽter. ij. questione. vij.

terea ducatus.j.de probi.feu.alie.per fed.ꝛ in capitu.j.de feud.
a marchie. De materia vo successiōis ꝑmogeniti i regno[a] ex ꝯsti
tutione vel cōsuetudine.dixi i.c.mulier si de feu.fue cōtro.Sz qd
si rex efficiat monachus.an ius regni trāseat in monasteriū.di
xi in.c.j.de mil.vas.q arma bellica deposuit.Et hec de regib⁹ di
cta sufficiāt.¶Accedam⁹ nūc ad dignitatē ducalē q̄ ꝓxia ē ipsi
regali dignitati.Et qd sit dux.ꝛ vn̄ dicat declarauii sup tex.Sz i
quo loco ꝛ vbi in iure nostro fit mētio.De hac dignitate ducali
dr in.l.ij.C.de of.ꝑto.afri.vbi de pluribus ꝛ diuer.ducib⁹ fit men
tio.ꝛ in.l.nemo.ꝛ in.l.fina.C.de offi.iud.mil.ꝛ in.l.raptores.C.de
epi.ꝛ cle.ꝛ in.l.si qn̄.C.de appel.ꝛ in.l.j.de rap.vir.ꝛ.C.de re mili.
in.l.neminē.ꝛ i.l.tā collatores i aut.de nup.in.§.hoc ita.j.de pro
bi.feu.alie.p lotha.in.l.j.ꝛ de ꝓbi.feu.alie.per fed.in.§.preterea
20 ducatus.s.de feu.mar.in.c.j.ꝛ in pluribus aliis locis.¶†Que
ro a quo creentur duces dic ꝙ ab imperatore vel ēt a rege in re
gno suo vt dixi.s.de feu.mar.in.c.j.ꝛ i primo notabili.¶Quero
quid de duce venetorum ꝛ Januēsiū q creant a populo seu eo
rum senatu:nō aūt a principe:an censeant iuridice creati dic qd
sic de cōsuetudine postq̄ impator scit ꝛ tolerat propter bonum
regimen eorū.arg.no.in aut de defenso.ciuita.in.§.nulla. Item
quisti tales duces nō sunt ꝑcise domini.sed habent cōsilia popu
li vel maioꝝ.vn̄ est q̄dā preeminentia dignitatis potius quam
dn̄ium.ꝛ ita seruat vt ait ꝑtor Bal.in.l.decernimus.C.de sacro
san.eccl.vbi hāc qōnē formauit.De duce aūt Venetorum fit mē
tio in iure in.c.exposita.extra de arbitris.Sz vtrū ciuitas vene
tiaꝝ sit libera venetorū ꝛ absoluta a iurisdictiōe alteri⁹.ꝛ dicit
Bal.ꝙ sic sup rubrica.ff.de re.diui.hac rōne qꝛ veneti sunt fun
dati in mari.ꝛ de iure gētiū ciuitates edificate in mari sunt eoꝝ
q edificāt.in.l.intm̄.ff.de re.diui.Et ideo qꝛ nō fundauerunt in
solo alicuius merito ipsi veneti pretendūt libertatē.Secus autē
in aliis ciuitatibus q̄ sunt fundate in solo iurisdictionali alicu
ius.qꝛ tūc efficiunt de iurisdictiōe illius.vt tangit in spe.de reli.
do.in ver.qd si petat ciuitas.ꝛ hec de ducali dignitate sufficiāt.
b ¶Videndū est nūc de dignitate marchionatus[b] iuxta ordinē
litere nr̄e.ꝛ qd sit marchio seu marchia.ꝛ vn̄ dicat dixi sup text.
A quo aūt talis dignitas cōferat dixi.s.de feud.marchie.in.c.j.
vbi aūt in iure fiat mētio de hac dignitate hr̄.s.qui feu.da.poss.
in prin.ꝛ de alie.feu.in fi.ꝛ in.d.ti.de feud.mar.j.de pace iura.fir.
in pn̄.j.de ꝓbi.feu.alie.per lotha.in.l.j.ꝛ de ꝓbi.feu.alie.per fe
de.in.§.ꝑterea ducatus.ꝛ in.d.c.fundamenta.de ele.lib.vj.Subse
quenter declarandū est de comitibus ꝛ de dignitate comitatus
de quibus satis dixi super tex.ꝛ in vltimo not.vbi etiaz declara
ui de comitibus palatinis.ꝛ ibi plures remissiones adduxi.ve
rū de comitibus habentib⁹ comitatū cuz dignitate tangit i.l.j.
ꝛ.ij.C.de offi.orientis ꝛ in titu.de offi.cōi.re.prin.ꝛ in.l.j.C.d ad
no.di.indiciorum.ꝛ in plurib⁹ ti.positis in ꝑmo ꝛ.xij.li.codicis
ꝛ.j.de pace tenē.in.§.ad palatiū.ꝛ in pluribus aliis locis quos re
citare esset magis laboriosum quā subtile.ꝛ in.d.c.fundamenta
ꝛ a quo det hec dignitas dixi in.d.c.j.s.de feud.marchie.Datur
ēt hec dignitas a lege sicut ptz in doctore q legit annis.xx.vt ꝓ
bat in.l.j.cū ibi no.C.de ꝓfes.q in vrbe Constan.li.xij.ꝛ per bar.
C.de decuri.in.l.alexādrie.lib.x.Que aūt sint insignia doctorat⁹
21 hr̄ per glo.in cle.ij.de magistris.¶†Quis aūt debeat precedere
an doctor decretorū an legū dic ꝙ ceteris parib⁹ doctor decreto
rū.vt tz Joā.an.in.c.clerici.extra de iudi.sed qs debeat ꝑcedere ꝛ
magis honorari an doctor vel miles.ꝛ Bal.in ꝓemio ffoꝝ sup
rubrica ad fi.vbi format qōnem.dicit ꝙ doctor si sit excellētia ꝑ
dotat⁹ p tex.i dicta rubrica ibi antecessorib⁹ ꝛc.qm̄ magis ē ho
norādus q sua virtute pollet.vt no.in.l.si qd in bello.ff.de capti.
Doctorelli aūt sunt postponēdi.qꝛ parū meruerunt.valde ergo
disciplinati sunt merito honori attollēdi.vt.ff.de excu.tu.l.sz vt
reprobari.§.valde tn̄.ꝛ dicit qd bononiēses semp faciūt egregios
doctores ꝑcedere quoscūqꝫ milites ꝓpter virtutē eoꝝ.De digni
tate aūt militari hr̄ in.l.j.C.de equestri digni.lib.xij.¶Postre
mo.de aliis iferioribus dignitatibus.vt de capitaneis valuasori
bus ꝑmatibus proceribus optimatib⁹ Satrapis mōarchis ba
ronibus tangit.j.de pace iura.fir.in prin.de ꝓbi.feu.alie.per fe
de.in.l.ij.ꝛ in.d.c.fundamenta.ꝛ in Spe.de feu.§.quoniam.vers.
eodem quoqꝫ modo.ꝛ.C.ne filius pro patre.in aut.habita.de vi
cedn̄is autem ꝛ vicedominatu habet in.c.ꝑterea ꝛ in.c.qꝛ clerici
extra de iure patro.ꝛ in Specul.in titu.de vicecomite.Nomina
vero ꝛ qualitates aliorum plurium officiorum videre potes in
dicto libro primo ꝛ.xij.codicis.ꝛ in libro primo ffoꝝ.De digni
tatibus vero ecclesiasticis ꝛ earum gradibus plene examinaui.
s.in ti.episcopum vel abba.in princip.vbi videas.¶Vltimo q̄
tum ad materiam spāliter ptinentē ad tex.nostrū.vide qd dixi.
s.de his q feu.da.pos.in prin.ꝛ.s.de natura feu.in fi.ꝛ.s.de feu.
mar.in.d.c.j.ꝛ.ij.ꝛ de alie.feu.ꝛ in fin.in.d.§.preterea ducatus de
probi.feu.ali.per fe.ꝛ p Ja.ard.in summa charta.iij.sub rubri
cella de inuesti.marchionuz.ꝛ in ti.de succes.feu.sub rubricella.
In feu.regni marchi.duc.ꝛ per roff.sub rubrica de offi.iudi.ꝛ p
canonistas in dicto capi.fundamenta vbi glos.plene.ꝛ in Spe.

a ¶De mā succes sionis ꝑmogeniti i regno.addꝺ p Jo.an.in addit. Spec.i ru.d feu. pe.d anc.i.c.lz de voto domi.ꝛ do cto.i.c.grādi.de supplē.neg.ꝑla. li.vj.Cy.Bal.et saly.i.l.si vna.C. d bo.ma.bal.i.l. liberti.C.d ope. lib.old.ꝯs.xciiij. ici.elegāter circa negociū.pe.d an cha.ꝯs.lxxviij.in ci.dcā facti nar ratio.ab.ꝯs.lxxx vj.inci.i pn̄ti.q. i.prio vo.pau.de ca.ꝯsil.clviij.ici.i pn̄ti cā Frāci.de are.ꝯs.c.xlij.icip. diligēter ꝛ ma ture discussis.

b ¶Dignitate marchionatus. addꝺ ꝙ marchio dr spectabilis vt i.c.anterioꝝ.ij. q.vij.ꝛ p bo.i sū. ti.d pe.ꝛ remis. i.§.cui ꝯfitēduz vsi.cui marchio ꝛ an marchio hz ꝑtātē ꝯdendi legē iure ꝓprio: ꝛ an tal' teneat locū pricipis vi de p bar.i.l.fi.in pn̄.C.de ꝯsti.pec. ꝛ p frā.d are.i.l. stipulationū.la ij.ff.de ver.obli.

de feu.§.quoniam ver.ꝛ nota in charta fi.ꝛ ibi per Jo.an.
de quod statim dicam in.§.seq. Jacobus.
1 ☞Nobiles qui dicantur.
2 Soldata que diffiniatur esse.
3 Soldata an possit ad heredem transire.
4 Salaria doctorum an dicantur soldata.
5 Nobilitas que dicatur ꝛ quot modis sumatur.
6 Nobilitas a virtute potius quam a genere prouenit.
7 Nobilitatem patris magis quam matris proles imitatur.
8 Bastardus generis nobilitate non potietur.
9 Nobilitas accidentalis ad quotum vsqꝫ gradum protendatur.
10 Mulieres quas valeant obtinere dignitates.
11 Dignitates plures eodem tempore an quis possit habere.
12 Dignitatem inferiorem adeptus superiori qua pollebat priuandus.

§ Ceteri vero qui. Cōtinuat ad ver.qui vero a ca
pitaneis antiquis ꝛc.
hoc mō vcz qꝛ ibi dixi ꝙ illi q tenēt feud.ab antiq
neis antiqs hoc est ab his q hodie dicunt capitan
res maiores ꝙ isti tales sunt valuaso.ꝛ p ꝯseqnēs n
vero in isto.§.dicit ꝙ si nouiter acqsierint feu.lz rec
dictis capitaneis seu valuaso.antiqs nihilomin⁹ ho
nobiles:sz plebei.Et ꝑmitte ꝓ euidētia q ꝓprie sunt
regni ꝛ q improprie appellent capitanei vt dixi.s.de h
da.pos.in prin.in vltimo euidētiali.Nūc diuidas isti
partes.qm̄ primo ponit dictū cū rn̄sione.In scda ꝑba
mile.In tertia declarat qd sit:ꝛ vnde dicat soldata.S
nā ꝛ hi.Tertia ibi:soldata.Casus.Illi qui hodie feu.
a valuasorib⁹ maiorib⁹ qui hodie appellant capitanei n
bilitant per tale feu.sed remanēt plebei:sicut illi qui sold
accipiūt.quid autē sit soldata declarat i hoc ter.h.d.¶
ibi lz nouiter.subaudi:secus si ab antiquo:vt.s.in ꝑced
in ver.qui vero.Ibi a capitaneis.i.ab his q hodie dicunt
tanei ꝛ valuasores maiores qm̄ secus esset si a capitaneis
prie dicunt capitanei aliqs acqreret ēt feu.hodie:q tal
rens bene cōsequeret nobilitatē:vt.s.de his q feu.de pos
ꝯm Jac.de bel.Ibi feu.valuasorib⁹.Nō referas istud
eos q ꝓprie sunt capitanei sed ad illos valuasores infer
cūdū prefatū Jac.de bel.Ibi plebei.i.non nobiles
gitur insti.de iure naturali gen.ꝛ ciui.in.§.plebiscitum
penis.in.l.capitalium.in.§.solent.ꝛ.ff.de appella.
Ibi paradogum est vulgare lombardū.ꝛ importat
bilitas quasi dicat nullam nobilitatem seu dignitat
Nam feu.quod non inducit nobilitatem potest appell
gogum.sed illud feu.quod inducit nobilitatem pot
ri paradogum ꝯm Sy.Vicen.ꝛ Bal.hic ꝛ.s.de feu.
Ibi feu.vsum.i.rectum seu propriū feu.quod quando
raui in preambulis libri in tertia diuisiōe feu.Ibi in sol
ne.i.in pecunia numerata.Ibi annona.i.in frumēto
bus.vt.C.de eroga.mil.annone.l.j.ꝛ.l.annonas.li.xij.
1 nona ꝛ tribu.lib.x.¶†No.ꝙ oēs illi q ab impatore vel
etiam ab his q proprie dicuntur regni capitanei mag
censent nobiles etiam si de nouo capiunt vt.s.e.in ver
a principe ꝛc.Alii autē inferiores q minores ꝛ minimi
res sunt cēsentur plebei vt hic nisi ab antiquo feu.hab
in ver.q vero a capita.ꝛc.ꝯm Ja.de bel.Ex quo infert
bilitas attribuit antiqtati.ita ꝙ oē antiquū feu.pōt di
le ꝯm ipm.Ad hoc facit qꝛ ex antiqtate generis qs est
nobilis.vt ꝓbat.j.de pace tenē.in.§.si miles aduersus
pro clariori doctrina dic ꝙ feu.aliud est nobile.aliud
bile.aliud aliquatr vel mediocriter nobile ꝛc.ꝙ ꝑsequ
clara vt late scripsi.s.in ꝑambulis libri in secunda
2 ¶†No.qd soldata est ꝑstatio q̄dā annua ꝛ gratuita
pte trāsit in heredem:ꝛ p hoc differt a feu.qd ꝑcip
vel de caneua fit mētio.s.de feu.cogni.in.c.ij.qꝛ illud
aliqd seruitiū factū dn̄o ꝛ cēset feu.vt ibi.Istud vero
tis:vt qꝛ forte ista soldata alicui nobili ad pauptati
vt multotiēs fit i curiis ꝑncipū.ꝛ talis datio soldate
feu.vt hic.¶Op.ab extra qꝛ nulle sunt gl.ꝙ imo p m
soldatā nō finiat ꝑstatio de.l.iij.ꝛ.l.corruptionē.C.
dicit qd p mortē cōcedētis vsūfru.nihilomin⁹ nō ex
hic ista soldata debebat gratis.Ibi aūt vsufruct⁹
necessitate.¶Op.de.c.j.extra de dona.vbi nobilitas
ꝙ ꝓmittēs dz excrescere suam ꝓmissionē in bene fa
ibi loquit de vrbanitate ex eo ꝙ beati⁹ est dare q̄ acc
no.¶Op.qd imo talis ꝑstatio soldate trāseat ad her
aquili⁹ regul⁹.ff.de dona.Solu.ibi illa ꝑstatio nō fuit
3 vt ibi ptz hic autē sic.vt.s.dixi.¶†Quero ab extra an
ꝛ ꝑuilegiū possit ista soldata effici trāsitoria ad hered
ꝯz An.de yser.Et est rō qꝛ seruāda est ꝓmissio facta p
si de feu.fue.cōtrouer.in.c.si facta.ꝛ.s.qd sit inuest.in
reducta est ad necessitatē.d.c.ij.s.d feu.cog.facit qꝛ
tate cōcedentis.vt.ff.de le.iij.l.illc.§.j.cū si.¶†Quero an salaria
4 doctoꝝ aduocatorū ꝛ ceteroꝝ officialiū q̄ soluunt a camera itel
ligant esse soldata.dic ꝙ nō:qꝛ illa non sunt gratuita vt in.l.j.§.
diuus.ff.de var.ꝛ extraord.cog.Et ideo sunt transmissibilia ad
heredem.l.post duos.C.de aduo.diuer.iudi.Quod qualiter itel
ligat.qꝛ est longa materia.dic vt plene no.p gl.ꝛ doct.in.d.§.di
uus.ꝛ in.l.diē functo.ff.de of.assel.vbi plene p Cy.ꝛ p bar.i.l.j.C.
de suffra.ꝛ in Specu.de sala.in.§.fi.versi.penul.Nunc vero quia
hoc loco tangitur de nobilitate ꝛ ignobilitate:vt hāc mām dif
fusius ꝯsideremus ꝛ attigamus.¶†Quero ꝑmo qd sit nobili
5 tas ꝛ Bal.in.l.iij.C.de cōmerciis ꝛ merca.dicit ꝙ pōt capi trib⁹
modis.Prīo mō qd sit illa q̄ ꝓuenit a stirpe seu ꝓgenie vel san
guine.Et de hac logt gl.in.l.sceniate.ff.de gradi.Et ita talis no
bilitas appellat naturalis.vt no.p Joā.and.in.c.venerabilem.
de ꝑben.Scdo modo sit illa q̄ ꝓuenit a virtute ꝛ ista appellat
accidētalis vt hic dicit Bal.Tertio sit illa que ꝓuenit a virtute
simul cum genere.Et istā dicit esse pfectam nobilitatē.s.ipsa ge
nerositas decorata cū animi magnitudine.Bart.aūt in.l.j.C.de
digni.li.xij.vbi late hāc materiā ꝓsequit ponit plures ꝛ varias
opi.quas postea reprobat.ꝛ hic omitto cā breuitatis.Sz tandē
residet in hāc sn̄iam vcz qd sint tres nobilitates vcz theologia ꝛ
super naturalis.Scda naturalis.Tertia politica ꝛ ciuilis.De
prima.s.theologia dicit ipse qd ois ille est nobilis q est in gratia
dei intelligēdo de gr̄a gratū faciēte.Item omnis ille q est virtuo
sus ea virtute q̄ facit hominem felicē.s.est in ea gr̄a ꝙ deus sua
largitate faciat illū sibi gratū vt hr̄ a magistro sn̄iarum lib.ij.
di.xxij.ꝛ de hac no.gl.in.c.penul.extra de ꝑben.Verum istam no
bilitatē non possumus cognoscere perfecte nisi per reuelationē
dei vt habet.j.reguz scdo capitulo.ꝛ de hac prima nobilitate ni
hil ad ꝓpositum nostrū sz relinquamus theologis.Scda nobi
litas est naturalis ꝛ ista potest ꝯsiderari dupliciter.ꝑmo modo
prout congruit animalibus quibuscunqꝫ tam rationalibus q̄
irrationalib⁹ ꝛ aliis qbuscūqꝫ rebus ēt sensu carentib⁹ vt ea ap
pellemus nobilia vel ignobilia scdm eorū effectū ꝛ operationē
ꝙ ptz in brutis:nam quasdam aues dicimus nobiles quasdam
nō etiā si sint eiusdē speciei.idē de ceteris aīalib⁹.idē d fructib⁹:
idē inter artifices distinguimus quosdā nobiles q sunt magis
instructi.Alii dicunt ignobiles.C.de postu.l.ꝓuidendū.Et isto
mō seruus ꝛ ancilla pōt esse nobilis vt habet leuitici.xix.c.Et
de hac nobilitate nihil ad ꝓpositū nostrū.qꝛ per eā nō distat no
bilis ab ignobili de quo querimus.Scdo mō pōt ꝯsiderari ista
nobilitas naturalis ꝓut cadit i hoibus.ꝛ tūc dz intelligi natu
ralis.i.naturali rōne inducta quā nos appellamus de iure gen
tium ꝑmeuo.ꝙ ptz qꝛ solis hoibus cōgruit.¶Et de ista tali no
bilitate dicit ꝑhus ꝑmo politicoꝝ.c.iiij.qd nihil aliud est quaz
virt⁹ ꝛ malitia determinās seruū ꝛ liberū nobiles ꝛ ignobiles.
Intelligēdo de ea vtute q̄ cōpetit aliqbus ꝓut apti sunt dona
ri nō aūt de ea ꝓut sunt apti eē subditi.ꝛ iō idē ꝑhus ꝑmo ethi
corū dicit ꝙ hec nobilitas est qdā actus intellectiu⁹ i medio ꝯsi
stēs circa ea q̄ ptinēt ad ꝑesse seu donari.ꝛ de hac nobilitate loq
tur tex.i.c.nūq̄.de vitiis.lvj.di.Et de hac nobilitate dicit Ho.i
suma de ꝑbēdis ꝛ dignitatib⁹.qd est q̄dā ꝑeminētia.Sz ista sua
diffinitio est nimis larga.qꝛ pōt cōpetere ēt seruis ꝛ qbuscunqꝫ
patribusfamilias.ꝛ ideo dicit Bar.qd nobilitas apud nos est
inēta ad similitudinē ꝛ imitationē illius nobilitatis q̄ est apud
deū in aut.vt iudi.sine quoquo suffra.§.itaqꝫ.C.de offi.ꝑfec.ꝑto
affri.l.j.ꝛ.l.in noīe dn̄i circa ꝑn.ꝛ.C.de nup.l.impialis.ꝛ in ꝑn.si
cut ergo apud deū ille est nobilis quē deus gr̄a sui sibi gratū fa
cit.ita ēt i foro nostro ille est nobilis quē ꝑnceps seu rex sui gr̄a
gratum sibi facit.vn̄ tn̄ ipse Bar.latius ꝛ ꝓprius hāc nobilita
tē ita diffinit vcz nobilitatio est qualitas illata p ꝑncipatū tenē
tē qua qs vltra honestos plebeios accept⁹ on̄dit.Et sub hac dif
finitione cōprehendunt omnia necessaria ad hāc nobilitatē ꝓ
ut ipse late prosequtur dictam diffinitionez declarando in dicto
loco.vbi videas p eum.vbi etiam declarat qualiter probetur.ꝓ
quo vide qd dixi.j.de pace tenen.in.§.si miles aduersus.qs autē
magis puniatur.an nobilis an ignobilis.dixi de pace iura.fir
ma.in.§.si quis vero temerario ꝛ de pace tenenda.in.§.si miles.
6 ¶†Quero qs magis cēseat nobilis.[a] an ille q sua vtute nobili
tatē acqsiuit an ille q descēdit ex nobili gn̄e.Et rn̄.ꝯm Cy.in.l.ꝓ
uidēdū.C.de postu.ꝙ ille q ꝓpria vtute acqsiuit.ꝛ est rō qꝛ ex ge
nere nō est aliqs nobilis nisi ꝑsumptiōe.vt.ff.de edil.edic.l.qd si
nolit.§.q mancipia.ꝛ plus commēdat qs in eo.quod querit a se
quā in eo qd ex parentib⁹ habuit vt.ff.de capti.ꝛ postli.reuer.l.
si qd bello.facit ꝙ scribit de vulpiano.in.l.ij.§.fina.de excu.tut.
Dicit tamen idez Cy.quod magis ad nobilitatē trahit q de ge
nere nobili procedit.vnde q sua virtute pollet ꝛ parētuz habet
imagines hic magis est preferendus.sicut etiam magis est deii
ciendus quando degenerat.De quibus ponit Valerius plura
exempla de filiis q a patre degenerauerunt.facit ad predicta in le.
si tam dementis.C.de episcopali audientia.ꝛ in.lege furiosi.C.
de na.¶†Quero an quo ad nobilitatez generis quis sequatur
notabilem patris potius q̄ matris loquendo simpliciter ꝛ pre
cise ꝯm qd lz ꝑticipet de vtroqꝫ sed a patre recipit formā a ma
tre aūt recipit naturā vt no.xxxij.q.iiij.c.fi.nā notabilitas est q̄
dā dignitas a parētib⁹ deriuata q̄ denoiat a potētiori cā vt ait
Bal.in.l.fi.C.de ser.fugi.Certū est aūt ꝙ potētior est forma quā
materia cū forma sit agēs materia patiēs ꝛ omne agens sit nobi
lius patiēte.Item si mater cedit marito quo ad dignitatē.ergo
ꝛ partus eius.l.mulieres.C.de digni.facit ꝙ dixit Specu.in tit.
de feu.§.qm̄ ver.qnto ꝛ quod habetur in.l.sed si qd.§.perueniam
mus.de auro ꝛ ar.leg.ꝛ de acq.rerum do.l.j.ꝛ de statu ho.l.que
8 ritur.¶†Quero an bastardi retineant nobilitatē[b] generis dic
b qd non.l.humilem.C.de incest.nup.ꝛ ideo nō possent esse de cō
silio vbi ex cōsuetudine vel statuto nobiles sunt de consilio vt
tenet Bal.in.l.cū legitime.ff.de sta.ho.nec tales possunt portare
c arma[c] agnationis.facit.l.j.C.si qua.ꝑdi.po.ꝛ tz Bal.in.l.genera
liter.in fi.C.de institu.ꝛ substitu.per Barto.in.l.fina.de verb.si
9 gni.¶Quero vsqꝫ ad quē gradū extēdat nobilitas que venit
per accidens.ꝛ gl.in.l.j.C.de digni.dicit ꝙ vsqꝫ ad pronepotes p
l.diuo.C.de questionibus.Sed tu dic latius ꝯm Bar.ibidem qꝛ
quādoqꝫ illud ex quo seqtur nobilitas trāsit ad posteros.sicut
est regnum ducatus comitatus ꝛ similia.ꝛ tūc vsqꝫ ad infinituz
erit nobilis ille ad quē trāsit:sed nō ex ꝑsona parētū:sed qꝛ hz
id ex quo est nobilis.qn̄qꝫ illud non transit.ꝛ tūc de iure cōi ex
ꝑsona parentū non trāsit vltra pronepotem vt.d.l.diuo.sed re
gulariter de consuetudine omnes descendētes admittuntur vt
habeant ꝓ nobilibus donec peruenerint ad paupertatē vel ad
viles artes.ꝛ tunc incipiunt esse ignobiles.ar.in.l.ne qs.C.de di
gni.ꝯm Bar.Et hec q̄tum de nobilitate in speciali dicta suffi
ciant.Nūc accedamus ad declarādū materiaz dignitatis.Et q̄
ro primo qd est dignitas ꝛ Inn.in.c.de multa extra de preben.
dicit qd illa est dignitas que reputat dignitas.ꝛ si non reputat
dignitas nō est dignitas.Verum qꝛ ex tali generalitate nō colli
gitur veritas ideo considerandum quod dignitas capitur plu
ribus modis.vt no.p glo.in.c.iij.extra de cleri.non resi.ꝛ.iiij.di.
deniqꝫ.ꝛ p Jo.an.de rescrip.c.statutum.li.vj.sed quantum ad ꝓ
positum nostrū dic ꝙ quandoqꝫ sumit largissime vt ombis ille
dicat esse in dignitate q est bone fame ꝛ integri stat⁹ ar.in.l.cuz
qdā.de le.ij.ꝛ de ma.tes.l.seruos.qn̄qꝫ dignitas sumit ꝓ officio
ꝙ hz dignitatē annexā ꝓut capit in.d.ti.de ꝑbē.in rub.ꝛ in.c.de
multa.ꝛ de hac loquit gl.in.l.j.ff.ad.l.iul.de ambi.ꝛ.s.hoc eo.ti.
post prin.qn̄qꝫ dignitas sumitur pro quadam qualitate q̄ facit
ꝑsonā differre a plebeis.Et ista est nobilitas ꝯm vulgare nr̄m
ꝛ de hac.s.dixi.Et ista talis dignitas cōsiderat duob⁹ modis.
Prīo vt stet in noīe sui gn̄is nec hēat nomē spāle.vt eē decurio.
l.spurii.in ꝑn.ꝛ esse miles doctor ꝑsbyter ꝛ silia.vt.C.vt nemo pri
ua.l.ne qs.sunt ēt alie q̄dā dignitates nolate ꝛ noiant per suos
grad⁹.Est enim super illustris spectabilis ꝛ clarissimus vt vi
dem⁹ p plures ti.in ꝑmo ffoꝝ.ꝛ no.ff.de sena.in.l.q indign⁹.Sz
vtrū ista talis dignitas q̄ est separata ab offō vel administratiōe
sit idē ꝙ nobilitas.si qdez ipsa nobilitas suscipiat proprie ꝓut
facit quē differre a plebeis.Et tūc dic ꝯm bar.ꝙ idē est nobili
tas ꝛ dignitas:ꝙ ptz qꝛ sola dignitas est illa q̄ facit nō esse ple
d beiū.vt.ff.de suspec.tu.l.j.in fi.ꝛ.l.iij.§.tutores.vbi dicit Jaco.de
are.ꝙ oīs carēs dignitate est plebei⁹.vt.C.vt nemo ꝑua.l.ne qs.
Illud idē facit nobilitas ꝯm mores nostros.igit ꝛc.facit.ff.de
ver.sig.l.plures in ꝑn.ꝛ ꝙ no.in.d.l.ij.C.de digni.ꝛ.in.d.§.plebi
scitū.insti.de iure natu.gē.ꝛ ciui.ꝛ in aut.de defen.ci.§.interim.
ꝛ.§.fi.ꝛ in.l.q̄ris.de natali.resti.Cōcludit ergo ꝙ nobilitas q̄ fa
cit quē differre a plebeis est idē ꝙ dignitas q̄ est sꝑata ab admi
10 nistratiōe ꝯm ipm Bar.¶†Quero an mulieres possint hr̄e di
d gnitates.[d] Rn̄deo ꝙ dignitatē sine administratiōe hn̄ pn̄t habe
re.vt in.d.l.j.C.de digni.Sz dignitatē cū administratiōe nō pn̄t
regulr̄ habere.l.femine.ff.de re.iu.Fallit in qbusdā ēt excellētib⁹
mulierib⁹ ex cōsuetudine quorūdā locorū.vt.C.de arbi.l.fi.extra
de arbi.c.dilecti.Itē fallit in abbatissis quas videm⁹ hēre di
gnitatē ꝛ administrationē i suas moniales ꝛ interdū extra mo
nasteriū qn̄ monasteriū hz castra ꝛ silia.fac.l.mulieres.C.de di
11 gni.ꝛ ꝙ dixi.s.q feu.da.pos.in ꝑn.ꝛ tz bar.in.d.l.j.¶†Quero an
qs possit hr̄e plures dignitates eodē tpe.Et respondeo aut qs
habet plures dignitates sine administratiōe.ꝛ hoc lz vt.C.de no
uo codi.cōp.in.§.ideoqꝫ.ꝛ in.l.j.ꝛ.ij.C.de cōsuli.Nisi quādo vel
let recipere stipēdia ex vtraqꝫ.vt.C.q mil.non pos.in.l.eis.lib.xij.
Aut quis hz plures dignitates:sed vna est cū administratione.
ꝛ tūc aut nō cōtinent in se repugnantiā.nec per actum vni⁹ im
peditur administratio alteri⁹ ꝛ tūc pōt habere vt in.d.§.ideoqꝫ
ꝛ in.l.pe.in fi.ff.de of.assesso.Nisi percipiet stipendia ex vtraqꝫ ꝙ
esse non potest vt.s.dixi.Fallit in dignitatib⁹ cōnexis seu vnitis:
vt in aut.vt indi.sine quo.suffra.in.§.illud.Item fallit in his in
qb⁹ est specialiter a lege permissum:vt in.d.l.eis in.§.fi.Si autē
iste dignitates cōtinent in se repugnantiam vel per actum vni⁹
impeditur administratio alterius.ꝛ tunc non potest qs habere
eo tempore plures dignitates propter incōpassibilitatē exerci

a ¶Cēset nobilis addꝺ ōmā nobilitatis vid glo.i l.societates.ff.ꝓ socio.hā.i.l.red dat.C.de ꝓfe.ꝛ me.li.x.l.j.C.de i colis.e.li.bart.i l.j.C.de ifami.li. xj.bart.i.l.alex. C.de.decur.li.xj. abb.i.c.d multa d ꝑbē.abb.i.c.ve nerabilis.i.iiij. no.eo.ti.abb.in c.j.i.j.not.de do na.

b ¶An bastardi. adde bar.in.l.ꝓ nunciatio.in.§. familie.ff.de ver. sig.Bar.in.l.tu telas.ff.de capi. dimi.Bal.in.c.ꝓ tuas.de proba. Bald.in.c.inno tuit.in fi.de elec. Jo.de imol.in.l. ex facto.i.§.si qs rogat⁹.ff.ad tre.

c ¶Nec tales pos sunt portare ar ma.adde Dy.in l.cū pater in.§. ij.ff.de le.ij.Bar. in.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.Bal. in.l.vulgo.in fin. ff.de sta.ho.ꝛ per Ja.Zocū de fer raria in repe.c.ꝑ venerabilez:qui filii sint legi.

d ¶Possit habe re dignitates.ad de an tales succe dant in dignita te.vide per card. zab.in.c.signifi cauit.in.j.oppo. de rescrip.doc.in c.deuotissimam. xij.q.ij.ꝛ per Ab ba.i.c.dilecti de arbi.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

tñ ƀm Ja.de bel.facit qđ habet.ff.de va.ꝛ ex.mu.in.l.ad decurionatũ.ꝛ extra de pƀe.in.c.de multa.ꝛ ita dixit Bal.in.d.§.idcc ꝙ de nouo codi.cõpo. Utrũ aũt si habẽti dignitatẽ fiat noua ꝯcessio an intelligat includi sub priore dignitate.dixi in.§.pterea.de
12 pbi.feu.alie.p fe.¶ †Quero qđ si cõstitut⁹ in dignitate supiori descẽdat ꝛ adipiscat dignitatẽ inferiorẽ.an priuet prima dic ꝙ sic mutato statu.Exẽplũ si de archiepõ qs efficeret eps.l.cũ te.ꝛ ibi per Bal.C.de nup.Utrũ aũt in dignitatibus succedat dixi de alie.feu.in fi.Et an rustici possint acqrere dignitatez.dixi de lege cor.in.§.ex eadẽ.Et hec de dignitatib⁹ dicta sufficiãt.Alia aũt plura vide per eũdẽ Bar.in.d.l.j.C.de digni.¶ Ultimo ad materiã ppriã nostri.§.vide ꝙ dixi in.c.ij.s.de feu.cogni.ꝛ.s.de feu.guar.ꝛ gastal.in.c.j.ꝛ.s.quid sit inuesti.in.§.si vero vasal.ꝛ p Jac.ard.in summa in ti.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella de soldata.ꝛ se.ꝛ in ti.de suc.feu.sub rubricella in feu.regni materia duc.ꝛ in ver.Item insoldate ꝛ quod dixi.s.eodem in prin.ꝛ in remissionibus ibi adductis. ¶ Jacobus.

¶ De gradibus succedendi in feudum. Rubrica.

¶ Olim nulla erat hic rubrica.sed tit.iste cũ aliis gncꝫ titn.proxime supioribus cõphendebant sub rubricella qualiter iurare dẽat vas.ꝛc.verũ cã cõmodioris intelligẽtie fuit hic inserta ista rubrica a glossatoribus supuenientibus vt ibi dixi sup rubrica. Cõtinuare tñ debes istã rubricã ad primã.qm̃.s.in dicto ti.pcedẽti visum est de inuesti.ducũ comitũ marchionũ capitaneorũ ꝛ aliorũ vas.a qbus inuestiti pñt sibi acqrere ꝛ retinere feuda mediante dicta eorũ inuestitura vt ibi ptz sed qꝛ non solũ p inuestiturã sed ẽt p successionem acqrunt feuda vt.s.de feu.cogn. in.c.ij.in fi.ideo viso de acqsitione p inuesti.cõgruẽter erat vidẽdũ de acqsitione p successionẽ.Et qđ ista cõtinuatio sit de mẽte litere ptz ex princ.nigri dum dixit per successionem quocꝫ ꝛc. Nam ista dictio quocꝫ est dictio implicatiua.l.labeo.cũ ibi no. ff.de pac.quasi velit implicare de acqsitione facta per inuestit. de qua.s.proxime fecerat mentionem vt hic patet in prin.

a ¶ Nõ solũ femina.adde.c.j.i.§.hoc aũt.q feud.da.po.abb.ꝛ ioan.đ imo.i.c.dilecta.de arbi.

b ¶ Cõputatiõis graduũ iter ius ciui.ꝛ ius canonicũ. adde doc. in.c.vir q.de cõsan.ꝛ affi.ꝛ per Sanctũ tho. in iiij.sen.dis.xl.q.j.ar.ij.

c ¶ De gradib⁹ ãt ꝯsanguinitatis ꝛ affi. adde glo.j.c.lz ex quadã.de testi. gl.in l.ij.C.de suc.edi.c.si.đ ꝯsan.ꝛ affi.c.ad sedẽ.xxx.v.q.v.

1 ☞ Successio feudi iuxta modum successionis in hereditate est regulanda.
2 Uasallo mortuo quãdiu per lineã masculinam superest descẽdens quispiam non admittentur ceteri agnati.
3 Femina cum suis descendentibus feudi sunt incapaces.

Ex successionẽ. Diuide totum istud caplm in ptes quatuor:qm̃ i pma declarat i genere qualiter feu.acq.In scđa declarat i specie q̃liter acqrat successiõe p lineã descẽdẽtẽ masculinã ꝛ femininã.In tertia declarat qualr ꝛ qñ acqrat per lineã trãsuersalẽ.In quarta declarat nouũ casuz ortũ occasione successiõis.Scđa ibi:mortuo.Tertia ibi.his vero.Quarta ibi.si vero.Casus.In successiõe feu.prima causa est masculorũ descẽdẽtiũ p sexũ masculinũ exclusis feminis ꝛ quibuscũcꝫ descẽdentib⁹ ex illis nisi natura feu.aliud disponeret.h.d.vsqꝫ ad.§. his vero.¶ In tex.ibi p successionẽ dic.s.abintestato.qm̃ ex testamẽto nõ acqrit cum nulla ordinatio possit fieri de feu.i testõ vt.s.de suc.feu.in pn.Ibi inuestituram.qđ autẽ sit ꝛ qualiter fiat inuestitura habet.s.qđ sit inuestitura.in prin.Ibi beneficiuz.i. feu.vt dixi.s.de inuesti.de re.alie.fac.in.§.j.Ibi ptinet vt ptz.s. de feu.cogni.c.ij.in fi.Ibi deinceps.s.in infinitũ vt.s.de his qui feu.da.pos.in.§.hoc quocꝫ.ꝛ.s.de succes.feu.in prin.Ibi agnati s.trãsuersales eius q decessit.Ibi proles dic ꝙ capit p oĩ femĩa descẽdẽte in ĩfinitũ postꝙ̃ subiũxit feminini sexus.Als simpliciter ponẽdo intelligeret pro filio.ar.in.l.officiales.in fi.C.de epi. ꝛ cleri.secundum And.de yser.Ibi cõditionis vt qꝛ feu.sit femineũ.vt.s.epm vel abba.in.§.j.ꝛ.s.de succes.feu.in.§.filia.ꝛ.j.de natura.succes.feu.c.j.cũ ibi no.in gl.Ibi acquisierit vt qꝛ dictũ feu.
8 redimat a dño:vt.s.queãd.feu.ad fi.perti.in.c.j.¶ †Not.ꝙ successio feu.ita regulat sicut successio i hereditate de iure cõi eo.s. respectu qꝛ stãtibus descẽdentibus nõ vocant collaterales put fit de iure cõi vt in aut.in succes.C.de suis ꝛ legi.Ad trãsuersales aũt nõ trãsit feu.nisi sit antiquũ ꝛ deficiãt oẽs descendẽtes.vt.j. de natura succes.feu.in.c.j.ꝛ hoc voluit tota gl.prima hic posita q̃ per hoc est expedita.Sed aduerte ne erres:qꝛ ista glo.ꝛ ea q̃.s. dixi sunt ĩtelligẽda quãtũ ad ordinẽ succedẽdi abintestato attẽta solum prerogatiua graduũ.Nõ aũt attẽta qualitate succedẽtiũ qꝛ i hoc bñ differt successio feu.ab hereditate cũ in hreditate de iure cõi succedãt ascẽdẽtes vt in aut.defuncto.C.de suis ꝛ legiti.nõ aũt in feu.vt.j.de natura suc.f.c.j.similiter de iure cõi succedit ita femina sicut masculus vt in.l.maximũ vitiũ.C.de lib.pte. vel exhere.nõ aũt i feu.vt hic ꝛ ita declarauit alia gl.ij.hic posita dũ dixit ꝙ lz femina de iure cõi ita succedere dẽat sicut mascul⁹ tñ a successiõe feu.ipsa ꝛ filij sui remouent qꝛ nõ põt dñm defendere vt dixi tex.s.q feu.da.pos.in.§.hoc aũt no.Adde aliã differentiam qꝛ in materia feudali nõ succedunt cognati.vt dixi.s. qui feu.da.pos.in.§.pe.ꝛ tamen de iure cõmuni est sublata [illegible] agnatiõis ꝛ cognationis.vt in aũt.post fratres.C.de legi.[illegible]
2 ¶ †No.ꝙ donec vasallo mortuo supest fili⁹ vel ex filio nepos deinceps p masculinum sexũ aliqs descẽdẽs nõ admittunt agnati.vt hic.ꝛ.s.de suc.feu.in pn.qꝛ semp descẽdẽs quousqꝫ du sit succedit in locũ pr̃is sui.ꝛ ad feu.admittit.vt in.d.c.j.[illegible]
3 natura succes.feu.¶ †No.ꝙ nõ solũ femina[a] est incapax [illegible]
a ẽt oẽs descẽdẽtes ex ea quãꝙ̃ sint masculi.nisi p spãlez [illegible] efficerent capaces.vt dixi sup tex.ꝛ in.c.j.j.ne bene.fe.¶ [illegible] extra qđ imo etiã filie femine debeãt succedere in feu.vt in [illegible] nõ alie.in.§.emphiteosim col.j.vbi emphiteosis trãsit [illegible] So.ibi loqt in re emphiteotica hic vero in re feudali [illegible] ga differentia:vt dixi.s.q.mo.feu.amit.i.§.aut si libellarius [illegible] j.j.an agna.vel filius repu.here.ꝛ in preambulis libri [illegible] ¶ Op.ꝙ imo agnati trãsuersales pferant descẽdentib⁹ [illegible] lis:vt pbat i.d.c.j.j.an ana.ꝛc.vbi ptz ꝙ si fili⁹ nolit [illegible] ditatẽ pr̃is ꝙ agnat⁹ pfert.Sol.intelligas pdicta [illegible] determinationẽ.s.qñ ipsi filij ꝛ descẽdẽtes adierũ[illegible] qꝛ alias nõ admitterent:vt ibi:nisi in casibus quos [illegible] ui vbi videas.¶ Quero qđ si est cõcessuz feu.vel ali[illegible] alicui ꝛ gñi suo ac posteris:an admittat femĩa.dic q [illegible] de iure imu.facit qđ tãgit.j.de eo q sibi here.cꝫ suis [illegible] ro qualr dz fieri cõputatio graduũ i ista materia feud[illegible] ƀm doc.in.§.pe.de his q feu.da.pos. ꝙ dz fieri ƀm forma[illegible] ciuilis.q̃ aũt ꝛ qualis sit forma iuris ciuilis habet in.l.[illegible] sultus.ff.de gradi. ꝛ insti.de gradibus p totum.¶ [illegible] sit gradus ꝛ qualiter diffiniat.dic vt per glo.in.§.hactenus [illegible] de gradib⁹:vt ibi ẽt declarat dr̃ia computationis grad[illegible]
b ius ciuile ꝛ ius canonicum.[b]vbi videas.¶ Ultimo ad materiã pſentem vide circa exclusionem mulierũ ꝙ scripsi.s.q feu.da. pos.§.hoc aũt notã.ꝛ in pluribus remissionibus ibi adductis. Circa vero mãm successionis filiorum ꝛ aliorũ descendentium [illegible] iurib⁹ feudalib⁹.vide ꝙ plene dixi in.§.ꝛ qꝛ.in.d.ti.de his q feu. da.pos.ꝛ.s.de suc.feu.in pn.ꝛ.s.impator loth.euge.pa.in.c.[illegible] de feu.mar.in.c.ij.ꝛ.j.de nã suc.feu.in.c.j.ꝛ in plurib⁹ remissionibus ibi adductis plene p Ja.ard.in summa in tit.de [illegible] prin.ti.ꝛ sub rubricella sit paternũ prima causa est [illegible] est in ti.qbus mod.feud.acqr.sub rubricella per successionem acq[illegible]ritur feud.ꝛ vide quod statim dicam in.§.seq.ꝛ [illegible] de materia graduũ successionis in.c.cũ constet.extra [illegible]
c De gradibus aũt cõsanguinitatis ꝛ affinitatis[c] [illegible] nia habetur in.c.non dz.extra de consangui.ꝛ affinita.[illegible] teriam vide per Hostien.in summa.titulo.de feudo [illegible] feu.constituatur. ¶ Jacobus.

1 ☞ Trãsuersales in feu.succedunt deficiente linea [illegible]
2 Feudum paternum quod dicatur.
3 Fratres vtrincꝫ coniuncti fratrem ex patre tantum [illegible] in successione feudi.
4 Nepotes ex diuersis fratribus patruo succedẽtes in feudo [illegible] pes an in capita vocentur.

§ His vero. Hec est tertia pars principalis in [illegible] ctat de successione linee trãsuersalis [illegible] uidit in tres partes.In pma ostẽdit qualiter trãsuersales [illegible] datim succedunt.In scđa limitat q̃ dixerat.In tertia [illegible] exẽplũ.Scđa ibi:qđ ita.Tertia ibi:si em̃.Casus.In succes. feu.pr̃ni.nõ existẽtib⁹ descẽdẽtibus vocant pmo fratres [illegible] fratrũ pmortuorũ deinde primiores agnati gradatim [illegible] do descendant ab eo parente q fuit autor agnatiõis com[illegible] ꝛ cuius fuit dictum feu.h.d.¶ In tex.ibi deficientibus [illegible] dentibus de qbus prime dixerat ibi filijs.i.simul [illegible] capitu.j.s.impator loth.euge.pa.ꝛ in aut.vt fra.filij.[illegible] marchie.c.j.in fi.Ibi vlteriores.quod ĩtelligas siue [illegible] trãsuersali ascẽdẽte vel descẽdẽte vel ex latere cum [illegible] guat ƀm Ja.de bel.facit dictũ.c.j.s.impera.loth.ꝛ [illegible] xi.Sz vtrũ isti agnati vlteriores admittant in infinitum [illegible] ad gradũ septimũ tm̃ declaraui in.c.si capita.s.de feu.[illegible] videas.Ibi agnationis cõmunis hoc est dicere.vz [illegible] dit succedere i feu.traxit originez ab eo.vasal.qui feu.[illegible] cũ eo cui succedere vult.als sec⁹ vt subijcit si em̃ ꝛc.ƀm [illegible] ꝛ Bald.ibi bñficio.i.feu.vt declaraui.s.eo.in pn.Ibi [illegible] subaudi postꝙ̃ auo successit in bñficio.Ibi patruũ ma[illegible] qui fuit frater aui ꝛ erat in q̃rto gradu.Ibi descẽdẽte [illegible] qꝛ id qđ obstabat sibi obstabit ẽt habenti cãz ab eo:vt [illegible] feu.in pn.ꝛ.ff.de regu.iur.in.l.q in ius.Ibi ad agnatos [illegible] subaudias ẽt si essent proximiores dũmodo nõ descend[illegible] dem stipite cõi vnde processit feu.vt.s.dictuz est.sed agnati [illegible] qui sunt agnatiõis cõis bñ succedũt titio vt ptz.ex [illegible] pbat.j.de nã suc.feu.i.c.j.ꝛ.s. de succes.feu.in pn.ꝛ.s.de his q
1 feu.dare pos.in.§.hoc quocꝫ.ƀm Ja.de bel.¶ †Not.qđ in [illegible] sione feu.deficiente linea descendente vocant trãsuersales [illegible] ter eos pmo loco succedũt fratres si soli supsunt.Si vero [illegible] supsunt etiam filij aliorum fratrũ pmortuorũ tunc admittunt simul cum illis.vt hic ꝛ.s.de succes.feu.in pncip.in.c.ij.s.de feu. marchie.ꝛ i aut.cessante.C.de suis ꝛ legi.here.Non existentibus aũt fratribus necꝫ filijs fratrũ.tũc admittunt agnati primiores ƀm gradus suos.qꝛ proximior semp excludit remotiores:vt ptz hic ꝛ in dicto.c.j.de natura successio.feu.Et intellige semper ꝙ feudũ sit pr̃nũ qm̃ als agnatus nõ succederet in feudo nouo nisi expresse esset dictũ in inuestitura.vt.s.de succes.feu.in.§.fi.ꝛ.s.de benefi.fra.in.c.j.ꝛ.j.titu.proximo.in.c.j.¶ †No.istum text.
2 ibi quod ita est intelligendum ꝛc.ex quo clare colligit quando feu.intelligatur paternum:quoniã illud dicitur esse paternũ[a]
1 quod fuit illius parentis q fuit genitor agnationis communis ꝛ est iste melior tex.ꝙ̃ habeat alibi secundum doc.tñ similez tex. habemus in.d.c.j.de natura succes.feu.Et ex hoc infert Bal.qđ in feu.successio semp aspicit suum stipitẽ ꝛ non aliũ q non est stipes agnationis cõis.vt dicit probari in hoc text.quod aũt dicatur esse feu.nouũ dic qđ illud qđ pmo de nouo acqritur vt pbatur in.c.j.j.q te.sint neces.ad probãdũ no.feu.ĩuesti.Et circa pdicta vide quod dixi.s.in preambulis libri in sexta diuisione feu. vbi late declaraui qđ sit feu.antiquum qđ paternũ ꝛ qđ nouũ. ¶ Op.ab extra qꝛ hic nulle sunt glo.ꝙ imo collaterales non admittantur ad successionem feu.qm̃ ascendentes nõ admittunt vt in.d.c.j.j.de natura succes.feu.ꝛ tñ ascendentes vincunt collaterales in succedendo:vt in aut.defuncto.C.ad tertul.So.illud operat natura feu.vt ascẽdẽtes nõ admittant:de quo dic latius vt scripsi.s.de his q feu.da.pos.in.§.hoc quocꝫ.in.ij.oppositiõe. ¶ Opp.qđ imo nepotes nõ admittant simul cũ patruis.de.c.lz
b extra de voto.vbi ad feu.regni nõ admittunt plures.[b] So.ibi loquitur in suc.regni q̃ nõ capit pluralitatẽ dominorũ necꝫ diuisionẽ.vt no.i.c.si hr̃des.extra de testa.de quo dixi latius.j. de probi. feu.alie.p fe.in.§.preterea ducatus.ꝛ.s.de feud.marchie.in.c.j. ¶ Quero ab extra qđ si rex cõcedit mihi castrũ i feu.noĩe ꝛ iure antiq feu.possidẽdũ an datoꝙ sit nouũ assumat sibi vires feudi antiq ꝛ q̃litatẽ.ꝛ Bal.in.c.j.in pn.j.de alie.feu.pa.tz ꝙ sic per.l. qcuncꝫ.C.de cõi agro deser.facit ꝙ dixi.j.de vas.decre.eta.in.c.j.i vlti.q.Utrum aũt per statutum posset fieri noua prouisio circa successiones feudales.vide qđ scripsi.s.de his q feu.da.pos.in.§.
3 hoc aũt.ꝛ.s.de succes.feu.in.§.hoc quocꝫ.¶ †Quero an fratres vtrincꝫ cõiuncti excludãt fratrẽ ex patre tm̃ a feudi successione. Et videret dicẽdũ prima fronte ꝙ sic qꝛ eodẽ modo est cautũ de iure cõi p dictaz aut.cessante.qđ ius cõe seruare debemus postꝙ̃ non reperit statutum contrarium scđm cõsuetudines feudorũ vt.s.de feu.cogni.in.c.j.Sed tñ hoc nõ obstante tu teneas cõtrarium per istũ tex.ꝛ suadet rõ qꝛ isti tales veniunt solũ ex vinculo agnationis nõ autem virtute alicuius sanguinis materne.itez veniunt iure hereditario sz beneficio dñi.vt in.c.j.j.an agna.vel filius ꝛc.Agnatus autem intelligit etiam frater q est solum ex parte patris.ff.de gradi.l.fi.§.inter agnatos.ꝛ.C.de legi.here.in l.ꝛ ita tenet Jac.ard.in summa de succes.feu. sub rubricella an
4 frater ex vtrocꝫ parente.quez seqtur.d.Bal.hic.¶ †Quero qđ si plures nepotes supersint ex diuersis fratrib⁹ q succedunt patruo in feu.an vocent in stirpes an i capita.Respondeo ꝙ i hoc sunt opi.nam Ja.ard.in summa de suc.feu.sub dicta rubricella an fratres ex vtrocꝫ parẽte ꝛc.in.§.ij.tenet ꝙ succedunt in capita.sed si ad dictã successionẽ veniũt cũ patruo.tunc succedũt in stirpẽ.Bal.aũt hic dicit ꝙ succedunt in stirpes.ꝛ ita dicit se ꝯsuluisse subiũgẽs ꝙ ista qđ dz determinari scđm ius cõe.vnde cuz statutũ sit vt post fratrũ filios succedãt vlteriores in capita.videtur tacite statutũ vt fratrũ filij succedãt in stirpes.ar.in.l.cũ pretor.ff.de iudi.hoc idẽ vr̃ tenere in.d.c.j.j.de natura suc.in feu.in fi.sequẽdo opi.gl.in.d.aut.cessante.dicens nõ posse adherere meliori carrotio ꝙ̃ glosse.Uerũtamẽ dic latius de hac qõne vt scripsi.s.de suc.feu.in pn.in vlti.no.ꝛ p Bal.in.l.ij.C.de suis ꝛ legi. here.ꝛ.j.de nã suc.feu.in.d.c.j.ꝛ hic ꝛ in.d.aut.cessante.lz ibi videat tenere ꝯtrium.¶ Ultimo ad materiam nostraz vide quod dixi in.§.hoc quocꝫ.s.de his q feu.da.pos.ꝛ in.d.ti.de suc.feu.in pñ.ꝛ in fi.ꝛ.s.in titu.consti.feudales lotha.impera.i.c.j.cũ seq. ti.ꝛ quod dixi.s.eo.in prin.ꝛ in remissionibus pluribus ibi adductis.ꝛ plene per Jac.ard.in summa in ti.de succes.feu.sub rubricella de collateralibus cũ quatuor rubricellis sequentibus.ꝛ gl.in.l.quod dicitur.ff.de impensis.

☞ Presumptio onus pbandi in aduersariũ transmittit.
Juramentum in probationis defectum nõ precipitanter deferendum.
Probatio feudum nouum afferenti incumbit.

Si vero. Supra prime visum est qualiter agnati collaterales admittuntur ad successionẽ feu.paternũ.sed qꝛ interdum dubitat inter agnatos dicẽtes esse feu.paternum ꝛ dñm vel alios litigantes dicẽtes esse feu.nouũ: vñ vt predictã dubitationẽ tollat subijcit hic istũ.§.quẽ diuidas i partes tres.qm̃ in pma pte declarat qs pbare dz qñ aliqua ĩdicia sunt qđ feu.sit paternum.In scđa ecõtra quando indicia sunt quod sit nouũ.In tertia tradit doctrinã cui deferẽdũ sit iuramẽtũ p iudicẽ in defectũ pbationis.Scđa ibi.sz scio.Tertia ibi:bonus
1 Casus.†Presumptio trãsfert onus pbãdi in aduersariuz.ꝛ iudex cã cognita in defectũ pbatiõis ꝯsiderare dz cui poti⁹ sit iuramentũ deferẽdũ.h.d.Premitte p euidẽtia casuz in.§.sacramẽtũ.j.de ꝯsue.rec.feu.ꝛ qđ ibi dixi in euidẽtialib⁹.ꝛ in.ij.not.Itẽ pmitte ꝙ sit feu.paternũ ꝛ qđ sit feu.nouũ.vt dixi.s.§.primo in vltimo no.¶ In tex.ibi vel alius vt ĩuestit⁹ forte a dño de dicto feu.tãꝙ̃ de feu.nouo ꝛ deuoluto vt ptz.j.de ĩuest.in ma.fac.in.c. j.in.§.j.Ibi bñficiũ.i.feu.vt dixi.s.in pn.huius capituli.Ibi illius.s.defuncti.Ibi dicit subaudi.ꝛ hoc iđ est qꝛ presumptiones erãt ꝙ feu.esset pr̃num.Ibi scio.s.ego Obertus vt declaraui i.c. j.sup tex.j.de eo q sibi here.cꝫ suis.Ibi pnũciatũ.subaudi qꝛ eo casu pſumptio erat ꝙ esset nouũ.Ibi cã cognita q̃ aũt veniãt in ista cause cognitione.no.gl.s.de cõtro.ĩuestitu.in pn.super v̓bo defensio.ꝛ.s.de cõtẽ.inter do.ꝛ vas.in pn.ꝛ plene dixi in.d.§.sacramẽtũ.Ibi in pbatione deficiẽte scz plena.¶ No.ꝙ onus probãdi incũbit illi q magis distat a veritate pſumpta facit qđ no.
2 gl.fi.in.l.iij.ff.de pba.¶ †No.qđ ad delationẽ iuramẽti in defe
c ctũ pbatiõis[c] nõ est pcedẽdũ ex arrupto ꝛ pcipitãter.sed cã cognita.ꝛ in tali delatiõe iudex dz hr̃e eqtatẽ pre oculis qm̃ ista delatio magis ĩnitit eqtati ꝙ̃ rigori.vt dixit hic gl. quã multũ notabat.Pet.de cer.ꝛ Bal.Et ex hoc eliciebat idẽ Bal.s.de ꝯtro. ĩuesti.in pn.ꝙ iuramẽtuz nõ põt vnꝙ̃ deferri in defectũ pbationis nisi viso ꝛ cognito qualis sit iste defect⁹ ꝛ diligẽter examinato.facit qđ no.in.l.vbicũqꝫ.ff.de ĩterro.ac.ꝛ qđ hr̃ in.c.j.de cõfes. li.vj.ꝛ ꝙ dixi in.d.§.sacramẽtũ.ꝛ.j.de ꝯtro.inter masc.ꝛ fe.in.c.
3 ¶ †Quero cũ gl.j.quare hic ĩcũbit pbatio illi q allegabat feu.eẽ nouũ potius ꝙ̃ allegãti illud esse antiquũ.Et rñdet glo.qꝛ pre[a]sumptio erat ꝙ esset vetus.vñ si qs vult allegare ꝯtriũ quod esset nouum dz illud pbare sicut in simili videmus si aliqs dicat testatorẽ de nouo mutasse voluntatem dz illud pbare quoniam p[b]sumptio est qđ testator pseuerauerit in dispositione antiqua nisi pbet de nouo illã mutasse.l.cũ tacitũ.ff.de pbat.sic in pposito nr̃o arguẽdo a simili.Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad ver.ꝛ illud intelligo q̃ bene loqt.¶ Op.cũ dicta gl.ꝯtra proxime dicta quod imo ideo incũbat pbatio allegãti feu.esse nouũ ex eo qđ aduersarius feu.possidebat.ꝛ iđ agenti incũbit probatio.l.ij.ff.de proba.So.dicit gl.ꝙ istud esset verũ pſupposito qđ vasal.possideret quo casu eẽt releuat⁹ ab onere pbãdi nisi forte ipe actor fundasset intẽtionem suam qꝛ tũc ipse possidẽs haberet necesse pbare[b] ad exclusionẽ intẽtionis agentis.l.siue possidetis.C.de proba.verũ intelligas ea q̃.s.dicta sunt qñ neuter istorum litigantiũ possidebat.quo casu incũbit pbatio potius allegãti feu.esse nouũ ꝙ̃ alleganti illud esse antiquũ vt in hoc text q ita dz ĩtelligi.Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.q̃ bene loqt ꝛ statim lati⁹ dicã. ¶ Op.cũ gl.ij.qđ ista litera sibimet aduersaretur.Nam pmo dixit ꝙ ille q dicit esse nouũ dz illud probare postea ĩmediate subiunxit ꝙ fuit pronunciatuz ꝯtrium.Sol.intellige ꝙ ideo fuit taliter pronunciatuz qꝛ pſumptio erat eo casu pro ipso actore qđ esset nouũ:ꝛ iđ fuit pnũciatũ vt reus allegãs illud esse paternũ deberet pbare.Presumptio em̃ hoc operatur in vtrocꝫ casu vt onus pbandi transferat in eum ꝯ quẽ militat pſumptio:vnde nõ semp est deferẽdũ iuramẽtũ possidẽti si sint pſumptiones alie ꝯ ipsum vt.j.de cõsue.rec.feu.in.d.§.sacramẽtũ.ꝛ.C.de iureiur.l. in bonefidei.Et ista fuit intẽtio hui⁹ gl.vsqꝫ ad v̓.iudici aũt ꝛc. lz nõ ita clare loquuta sit.¶ Opp.subseqũter cum dicta glo.cõtra istum tex.in eo qđ dat arbitriũ iudici in deferẽdo.qm̃ regl'a iuris est in ꝯtrium q̃ disponit ꝙ actore nõ pbãte reus debeat absolui.l.q accusare.C.de eden.So.intelligas istum tex.qđ aliquid sit pro eo pro quo iudex mouet ad deferendũ iuramẽtũ vt pbat in.d.§.sacramẽtũ.Ex his nãcꝫ dz iudex diligenter ꝯsiderare cui potius sit deferẽdũ ƀm eqtatẽ ꝙ̃ semp dz hr̃e ꝛ attẽdere.l.quod si ephesi.ff.de eo qđ cer.lo.Et in hoc dz ipse iudex esse medius ĩter vtrãcꝫ partẽ.put videmus i simili in.l.vbi.C.de cri.fal.non aũt dz se ex arrupto ꝛ incõsiderate regulare tãꝙ̃ dñs ꝛ particeps litis.ar.j.de vas.decre.eta.in.c.j.ꝛ per hoc nũc habes totã expeditã vsqꝫ ad fi.q̃ bñ ꝛ notabiliter loqtur.facit tex.j.q̃ fuit pma causa bñ.amit.in.§.sed qꝛ.¶ Op.ab extra ꝯ id qđ hic dr vt domino incũbat pbatio.qm̃ imo videret distinguẽdũ vtrũ qs possideat vel nõ possideat vt sic non possidenti incũbat probatio vt.s.de ꝯtro.ĩuest.in.§.cũ aũt.ꝛ de contẽ.iter me ꝛ do.de por.feu.c.j.So. dic ƀm Ja.de bel.qđ aut agnatus possidet totũ feu.vel partẽ.vel hz ptium vel cãbium partis.ꝛ tũc dominus probare dz alioqn deferri dz agnato iusiurãdũ vt ibi.aut possidet dñs ꝛ tũc pbat agnatus:vt in.d.c.j.de cõten.inter me ꝛ do.aut neuter possidet. ꝛ tũc agnatus dz ꝯstitui in possessione feu.interim i dubio:vt.j. si de feu.feu.cõtro.c.j.ꝛ dñs si vult vicere dz pbare feu.esse nouũ vt hic ꝛ.j.de inuest.i mari.fac.c.j.§.j.ꝛ si de feu.fue.cõtro.c.ij.Deficiẽte aũt pbatione relinqt arbitrio iudicis cui deferri debeat iuramẽtũ vt in.§.sacramẽtũ.ꝛ.s.dixi.¶ Ultimo ad materiam pſentem vide alia que dixi.s.de contro.ĩuestitu.in princi.ꝛ in.§. cum autem.ꝛ de conten.inter me ꝛ do.de por.feu.in capit.j.ꝛ in

a ¶ Illđ dr eẽ paternũ.ađđ bal.i.c.j.de suc.feu.

b ¶ Ad feudũ regni nõ admittũtur plures.ađđ Ant.cor.siculũ oliz auditorẽ sacri palatij i rep.c.gradi.de supplẽ.neg.pla.lib.vj.

b ¶ In defectũ pbatiõis.ađđ qđ pp inopiã pbationũ recurrendũ ẽ ad auxiliũ sacramẽti.vt in l.i bonefidei.C.de iureiur.ꝛ i.c.cum dilectus.de electio.

ti.si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis oria.in.c.ij.ver.si aūt aliqs.⁊.j. de inuesti.in mar.fac.in.§.j.j.si de feu.fue.cōtro.in.c.j.⁊.ij.⁊in pluribus remissionib⁹ ibi adductis.⁊ p Ja.ard.in summa in tit.de conte.feu.sub rubricella quali.in cā dēat pcedi ⁊ rubricella seq.⁊ si. Plenissime aūt de materia iuramēti videas in.d.§.sacramē tū.⁊ in pluribus remissionibus ibi descriptis.⁊ qd dixi in.c.si.s.de feu.da.in vicē legis cō.⁊ in.c.de cōtro.inter mas.⁊ fe.⁊.j.de capi.qui cur.ven.in.c.similiter per canonistas in.c.si.de iureiur.⁊ per nostros doc.in.l.admonendi.ff.de iureiur.⁊ in.l.bonefidei.C.eo.titu. ¶Jacobus.

¶De fratribus de nouo benefi.inuestitis. Rubrica.

¶Olim erat hic rubrica talis vz nouū nō p̄nū ⁊sub hac rubrica cōprehēdebant oēs ti.sequētes vsq ad rubricā.j.in qbus cau.feu.amit.exclusiue.Et iō sup qualibet rubrica hic iterposita habes glossellā q̄ dicit al's nō erat hic titul⁹ sz capitulū tm̄.Post ea vero a glossatorib⁹ supueniētib⁹ fuit mutata ista rubrica ⁊ sibi data noua forma qua hodie vtimur vz de fratrib⁹ de nouo beneficio inuesti.Et insuper a p̄dictis glossatorib⁹ fuerūt interposite oēs rubrice inferiores vt materia diuisa clarius intelligeret put in simili dixi.s.in ti.qualiter vas.debeat iurare fidelitatem super rubrica.Et continuat ista rubrica ad p̄cedentem hoc ordine quoniam supra prime visum est de gradibus successiōis feu.⁊ qual'r fratres in feu.paterno sibi vicissim succedūt.Nunc vero declarare intēdit qd iuris in feu.nouo.an ipsi fratres sibi vicissim succedāt.Et ideo supposita est hic ista rubrica.Et aduerte quia semper in materia nostra feudali beneficiū capitur pro feu.vt.j.in quibus cau.feu.amit.c.j.§.in primis.

1 ¶Pactum contractui nouam formam prebet.
2 Feudum in quibus rebus indiuisibilibus constituatur.
3 Frater fratris mortui partem in re indiuisibili ad se trahēs an dicatur totam rem in feu.habere.
4 Estimatio portionis defecte quam frater superstes domino soluit qualiter fienda.

Si duo fratres. Frater nō succedit fratri in feu.nono nisi inuestitura hoc esset actū.h.d. a Premitte q sit nouū feu.[a] ⁊ paternū vt dixi.s.ti.pri.in fi.¶In tex.ibi nō de p̄no.subaudi q̄ si de p̄no aliud esset vt.s.ti.pri.in.§.his vero.Ibi simul inuestiti sint.i.vterq ipsorū inuestit⁹ est.q itelligas siue in vna iuestitura siue i diuersis vt.s.de suc.feu.i.§.si.Ibi sine hr̄de.i.sine filio mas.qm̄ vbū heres ita capit in ista materia:vt.s.de feu.alie.in.§.⁊ si cliētul⁹.¶Not.qd b in feudo nouo nō hz locū ius accrescēdi[b] ēt inter fratres vt hic ⁊.s.de his q feu.da pos.in.§.j.ver.sinaūt.vbi est similis text.Sec⁹ aūt i feu.paterno de qua materia dic vt ibi plene scripsi.⁊.s.de 1 suc.feu.in.§.si.⁊.s.de feu.mar.i.c.si. ¶†No.quod p pactū pōt dari noua forma ɔctui:vt hic i si.⁊ in.l.pacta.ff.de ɔhen.empt.⁊.ff.de pac.in.l.ius gentium.in.§.quinimo.Et colligit gl.hic posita in si.sui dum dixit qd per pactū lz q alias nō liceret.de quo plene no.in.d.§.si.s.de suc.feu.Et sic habes dictā cām glo.nostre p hoc expeditā facit.s.qd sit inest.in.§.si.¶Quero cum gl.quid si portio huius feudi nō posset separi eo qz ipsa res feudalis est indiuisibilis.an tūc accrescat ipsi vas. supstiti dicta portio d̄fecta.¶Et r̄ndet gl.q nō intēdit istā qōnē determinare sed icitat studiosum vt sit solicitus ⁊ nō lentus ad p̄dictā qōnem indagādā ⁊ soluēdā ad quā tn̄ vt materiā p̄beat subtili⁹ idagādi arguit ad ptes formādo plures rōnes hincinde quas recita vt in glo.⁊ tādē ipsam qōnem dimititt i solutā.⁊ hoc voluit ista gl.vsq ad ver.sed dicet solicitus ⁊c.Sed tu in hac qōne teneas s̄m Jac.de bel.Nic.de nea.⁊ Bal.hic q ista portio defecta accrescat vasallo ⁊ nō dn̄o.⁊ sic in effectu totū feu.ptineat ad ipsum fratrem supueniētē p.l.cum liberto.ff.de ɔhē.emp.l. fundus ille.⁊.ff.quēad.ser.amit.in.l.aquam.nam dominus ɔ factū suum nō pōt venire ff.de ser.ru.p̄dio.l.p fundū.ff.de adop.l.post mortem.q faceret si anferret feu.verūtamē dicūt isti doc.q iste frater vas.superstes teneat dare estimationem illius partis sibi aucte dn̄o suo.ar.ff.de leg.ij.l.cū filius in p̄n.⁊.ff.ad.l.fal.l.is qui quadraginta.in fin.⁊ ff.de libe.cā.l.duobus.⁊ de iureiu.l.si duo.Hāc eādē sn̄iam tenet Jo.an.in addi.spe.in ti.de feu.sup rubrica p.l.quoties mihi ⁊.l.quoties idē.ff.de re.iur.⁊ ex de v.sig.in.c.abbate.Et per rōnem viuā qz si teneremus ɔ vasal.esset dare casum in quo innocēs puniret ⁊ dn̄s veniret ɔ factum suū.hoc idē tenuit Rof.vt ipse refert.lz qdā dn̄s Hugo de fontana q disputādo plene psecut⁹ est istā qōnem nō assenserit simpl'r huic determinationi.sed distinguēdo inter res indiuisibiles ⁊c.quē reprobabat idē Joā.an.in dicto loco vbi videas plene per eum.Ex qbus oibus remanet i hac qōne ɔclusio ⁊ determinatio in fauorē vas.qd supueniens p̄ferat domino.Ego tn̄ limitarē istā ɔclusionē ⁊ determinationē nisi ex qualitate psonaꝝ aliud posset indicari vt qz ipse domin⁹ cōcessisset istum feu.ipsis fratrib⁹ solū cōtēplatione ipsius [...] li mortui q erat strenu⁹ miles ⁊ modo mortuus.qm̄ isto ca[su ratio]nabiliter posset dici feu.totū debere ad dn̄m reuerti cum [sit indi]uisibile.sed tn̄ dn̄s dabit estimationē partis ipsi fratri [...] ar.l.j.de seruo cō.ma.Et hec limitatio est ēt de mēte And.[...] ⁊ vr̄ equū quāq in ceteris videat aliter sentire q̄ [...] pradicti doc.Et modo habes istā qōnem vltra alios [...] Itē ⁊scdo limitari posset nisi portio defecta eēt maior q [portio] supuenientis.qz tūc maior pars in qua dominus vocat[...] ret ad se partē minorem ⁊ dabit estimatio p dn̄m de [...]
2 minori.ar.C.de do.l.sancimus.§.ne aūt.s̄m Ja.d bel.[...] ro subsequēter cū dicta gl.i ver.sed dicet ⁊c.de exēplo p [...] tione supra prime qōnis in quibus reb⁹ indiuisibili[bus possit] ɔstitui feu.Et r̄ndet ista glo.exemplificando in seruitu[te ...] tuto ⁊ in silibus.⁊ allegat p hoc.l.xj.in.§.si.ff.de leg.[...] uerte p intelligētia istius glo.ne erres vt nō capias [...] vsufructu.qz tunc nō pcederet exēplū cum oēs seru[itutes] diuidue excepto vsufructu.l.j.§.vsusfructus.ff.ad.[...] go capias hic seruitutē p vsu ⁊ silibus seruitutib[us ...] duntur vt in.l.vsus.ff.de vsu.⁊ habi.vt sunt iura in[...] oīa q̄ cōmode diuidi non possunt vt insti.de offic.in[...] cōmode vt qz forte est infeudatū ius piscandi ius v[...] di ⁊ silibus.excepto vsufructu vt.s.dixi facit.ff.de seru[...] fundū ⁊.l.si.Itē posset exēplificari in iure patronatus [...] j.extra de iu.pa.Ad aliud aūt exemplum de statua.[...] q ista statua erat affixa ⁊ imobilis in certo loco [...] feu.cogni.in.c.si.Et ex hac statua pcipiebat certa vtili[tas ...] qz qlibet qui volebat eā videre dabat vnum solidū [...] no.gl.in.l.statue.ff.de vsufruc. Et mō p p̄dicta habes [...] huius gl.excepto q iuxta si.ipsius gl.sunt iscripta [...] vz.Et ita decurrere vt.j.c.feu.em̄ ⁊c.Que v̄ba facit [...] care cū nō habeāt sensum.vn̄ ego puto q aut sint mal[e ...] vitio scriptoris:aut voluerit gl.te remittere ad inuestiga[...] cta materia diuisibilis ⁊ indiuisibilis.Sed nō bene [...] dz te remittere ad nota.p gl.s.de iuest.de re.alie.fac.in[...] trario.De qua materia dic plene per Bar.i.l.si stipul[atio ...] diuidunt.ff.de ver.ob.p Bal.in.l.si plures.C.de con[...] l.p hereditarijs.C.de heredi.act.⁊ p canonistas ⁊ [...] c.j.de iure pa.facit etiam q dixi in.§.p̄terea ducat[...] feu.alie.per Fe.¶Oppo.ab extra ɔ prime dicta [...] rōne partis defecte trahat ad se totum de lega.ij.[...] alie.vbi fiscus rōne partis quam hz in re potest ven[dere] ipsam dūmodo det partē suā ptij illi q habebat domi[...] pte.So.ibi pp ter p̄uilegiū fisci:vt ibi ptz in litera [...] dic p Bar.in.l.j.C.de vēdi.rerum fis.lib.x.¶Oppo[...] eādē materiā qz in istis seruitutibus indiuisibilibus [...] ⁊ similibus quāq frater vn⁹ trahat ad se partē defecti [...] nō vr̄ ex hoc argumētare vtilitatē suā cū eodē modo [...] tione ptis sue.Et sic supradicta vident nobis seruire [...] dic q imo pinguius vtetur vas.quāq prius quāq in [...] omne indiuisibile videat integrū nec scindi possit [...] modum ser.amit.in.l.nā satis.§.si vero.⁊.ff.cōmodat[i ...] certo.§.si duobus vehiculum.Nā in istis seruitutibus [...] bilibus non pprie hz locum ius accrescendi sed ppri[e ...] p ius nō decrescēdi.l.aquā.ff.quēadmo.serui.amit.⁊.f.[...] dio.l.ppriū.⁊ tenēt Bar.⁊ Bal.¶Op.q imo portio [de]functi redeat ad fratrē supuiuētē ⁊ nō ad dn̄m vt p[...] si.j.de duobus fra.a capi.inuest.Solu.ibi est tale pactu[m] in inuest.q operat illud vt ibi ptz prout in simili in.c.[...] mar.¶Op.de le.j.C.si socius impialis libe.si.here.[...] lu.ibi loqtur in alio casu de iure cōi.non aūt feudal[i ...] ¶Quero ab extra an frater supuiuens q traxit ad [se partem fra]tris mortui in re idiuisibili soluendo estimationē do[mino ...] est cōclusū intelligat habere totā rē in feudū.an ver[o ...] tionē suā cū aliā ptē emerit.Et respondeo qd solū p[or]quā hz inre suo.qm̄ aliā partē hz per pecuniā ⁊ nō [...] s.de feu.da.in vicē legis cō.in.c.j.⁊.ff.de iure do.in.l.[...] in.§.si fundus.⁊ tz Ja.de bel. Nic.de neapo.hic ⁊ Jo.[...]
4 s.alle.¶†Quero qualiter fiet estimatio huius porti[onis defe]cte quā frater supstes dz soluere domino.R̄ndeo q [...] tatio ⁊ secundū maius pretium oblatum fiet estima[...] Nico.de nea.⁊ videt etiam assentire And.de yser.per [...] C.cōi diui.Et per hāc viā dominus forte poterit [...] rem offerēdo magnū p̄tiū q ipse vas.aut nolit aut [...] bursare.⁊ sic q dominus nō potuit habere p viam [...] rit ɔseq p indirectū.facit ad p̄dicta q habet in.l.ij.⁊ in.[...] C.de si.instru.⁊ iure haste fiscalis.¶Quero qz hic [...] ctum appositū in iuestitura pōt puideri vt frater [...] tri in feu.nouo.sz qd de extraneo vtrū vz qs possit [...] pacto vt sibi succedat extraneus.⁊ Odo.i summa [...] ca q pos.suc.in feu.quem refert Bal.in.c.j.j.si vasal.feu.[...] defer.de.dicit q non qz si est sp̄ale in fratribus vt hic [...] in aliis erit secus.l.cū p̄tor.ff.de ind.Itē qz aliter alteri stipulari nemo pōt.l.stipulatio ista.in.§.alteri.ff.de ver.obli. q admittit Bal.nisi aliqs reciperet iuesti.p ipo extraneos p no.in.l.hmōi.ff.de lega.j.⁊.ff.de ver.ob.l.stipulatio ista in.§.si qs insulam.⁊.C.de dona.q̄ sub mō in.l.j.⁊ in aut.de nō alie.in .§. emphiteosim.⁊ ff.depos.in.l.publia.facit ad hoc qz pactū appositū in iuestitura ēt si sit ɔ cōem nām feu.nihilomin⁹ est seruādū : vt ptz.s.qd sit inest.in.§.pe.⁊ si.⁊ qd dixi i.c.j.de feu.nō ha.ppriā naturā feu.¶Ultimo ad materiā p̄sentē vide in.§.j.in si.s. de his q feu.da.pos.⁊ de suc.feu.in.§.si.⁊ in remissionibus ibi adductis. ⁊ .s.de ɔten.inter me ⁊ do.d por.fra.mei.in.c.j.⁊ de feu. mar. in.c.si.⁊.s.de benefi.fra.in.c.j.⁊ qd dixi.s.ti.proxi.in .§. fin.⁊.j.eo. in.c.seq.⁊ j.de duo.fra.a ca.iuesti.in.c.j.⁊ p Jac.ard.in summa in ti.de suc.feu.sub rubricella vbi frater succe.fratri.⁊ in titu. quibus modis feud.acquir.sub rubricella an frater de parte sua inuestitus ⁊c. ¶Jacobus.

1 ¶Feudum ab vno ex fratribus si acquiratur ceteris non cōmunicabitur.
2 Habitatio communis societatem non facit.
3 Redditus ⁊ prouentus communicari debēt his quibus panis vnus communis est.⁊ nu.4.
5 Fructus feudi per fratrem acquisiti fratribus communicatur.
6 Feudum an peculium castrense vel aliud dicatur hic merito dubitatur.
7 Expense in feudo acqrēdo adhibite quo iudicio fr̄i restituēde.
8 Pater in feudo filij aduentitio vsumfructum an habeat.
9 Clericus prebendatus laico fratri cohabitanti an peculiū suū conferre teneatur.

Si duo fratres. Diuide istud capitulū i duas ptes. qm̄ i p̄ma feu.fuit acqsi.gratis vl' ex re ppria acqrentis.In secūda fuit acqsitū ex re cōi.scda ibi:q si.Casus.† Feudū 1 acqsitū p vnū ex fratrib⁹ simul habitātib⁹ nō efficit cōe:ēt si eēt acqsitū ex re cōi.nisi solū quo ad fruct⁹ durāte cōione.expēsa tn̄ facta i acqrēdo ex re cōi dz restitui p rata ɔpetēti.h.d.¶In tex.ibi in cōi casa.i.domo.nam loqt s̄m vulgare lōbardorum ⁊ ita licū s̄m doc.Ibi acqsierit:subaudi noīe suo tm̄ ⁊ nō ex re cōi vt differat a sequēti.qm̄ in isto casu acqsi.vel gratis ex liberalitate dn̄i vl' ex re seu pecunia ppria.Ibi pleriq.s.sapiētes:vt.s.de his q feu.da.pos.i.§.hoc quoq.⁊.j.si d feu.vas.feu.ab aliquo iterpel.in.c.j.circa mediū.Ibi dicūt.i.r̄ndet i casu pposito ⁊ hn̄ s̄m Ja.de bel.Ibi aliū.s.fratrē.Ibi post mortē ei⁹. Et de hoc nō est dubiū.vt.s.pri.c.Ibi fruct⁹ tn̄ vult dicere q lz nō q̄rat feu.vtriq vt.s.fruct⁹ tn̄ ⁊c.Ibi acqsitū.subaudi noīe pprio ⁊ nō cōi.Ibi dicit.s.p̄dicti sapiētes vz vt feu.nō sit cōe:sed solūmodo fruct⁹ 2 donec simul habitant.¶†No.qd sola habitatio nō inducit societatē vt hic.⁊ in.l.cū duob⁹ in.§.si frater.ff.pro socio.vbi est q̄si similis tex.⁊ in.l.ex parte.in.§.filius.ff.famil.ercis.Et ex hoc descēdit q vnusqsq fratrū simul habitātiū q noīe pprio acqrit aliqd sibi acqrat insolidum.⁊ hoc tex.cōtinet ius cōe s̄m Bal.Secus aūt si expsse ɔrisset societatē:qz tūc acqsita fierēt cōia.l.si inter.ff.p socio.⁊ no.in.l.iij.in.§.j.in eo.tit. qd intelligas verum preterquā in feu.quo casu tria reqrant ad hoc vt feu.acqsitū p vnum ex fratribus sit cōe.vz q simul cohabitent. Itē quod sit acqsitū ex bonis cōibus.Itez ⁊ tertiū q dn̄s q infeudauit sciat hoc ⁊ ita no.gl.s.q feu.da.pos.i.§.⁊ qz sup v̄bo noīatim al's aūt non efficeret feu.cōe p istū tex.Ibi ne forte inuitus ⁊c.sed hn̄ deberet cōtribui estimatio vt hic si.⁊ ar.s.de inuest. de re alie.fac. in prin.⁊ qd dixi.s.in.c.pri.facit qd dixit Bal.in.l.si socius.ff.si cer.pe.⁊ ad p̄dicta vide q dixi.s.de bene.fra.in.c.j.i vl.no.Utrū aūt fratres viuēdo in cōi ad vnā mēsaz ⁊ cōicādo bona vicissim videant ɔrisse societatem.dic plene per Bal.in.l.j.C.q testa.fac.pos.⁊ per Bar.in.l.titium ⁊ meuiū.in.§.altero. ff.de admi.tu.⁊ 3 p doc.in.l.si patruus.C.cōia vtriusq indi.¶†Not.qd q viuunt ad vnum panē ⁊ ad vnū vinū debēt inuicē cōicare reddit⁹ ⁊ prouentus proprios.qd admittit Bal.dūtaxat vsq ad necessitatez victus.qm̄ si aliqd superesset vltra necessitatē eēt dn̄i. ⁊ adducit simile de fructib⁹ puenientibus ex rebus parafernalib⁹ vxoris in qbus si aliqd supest qd nō sit cōsumptuz dz ptinere ad ipsaz vxorē p ea q̄ no.in.l.vbi.C.de iure do.⁊ in.l.si.C.de pac.ɔuē.⁊ dicit Bar.ita ɔsuluisse.¶No.q nemo cōpellit inuitus vasallū acqrere de quo videas q dixi in.c.si qs decesserit.⁊ i.c.bn̄ficiū.j.si de feu.fue.cōtro.⁊.s.qua olim po.alie.feu.in.§.j.An aūt dn̄s cōpellat recipe substitutū sibi datū p vas.ad seruiendum dixi in.d.c.si qs decesserit.⁊ in.c.clericus.in eo.ti.⁊ in.c.j.an mutus vl' aliter impfectus.⁊.j.q̄ fuit p̄ma cā bene.amit.in.§.sed nec alia.j.de p hi.feu.alie.p Fe.in.§.firmiter.¶Op.cū glo.j.de no.p glos.s.qui feu.da.pos.in.§.sinaūt.vbi numerant plures casus in qbus acqsitum de pecunia aliena intelligit esse illius cuius erat pecunia Hic aūt dr ɔriū quare male.Solu.intelligas q hic iste frater acqrebat noīe proprio:lz ex pecunia vel re cōi.qm̄ s̄m regulā nō debemus cōsiderare ex cui⁹ pecunia emat nec vnde pueniat pecunia postq̄ noīe pprio acqsiuit.l.ad pbationē.C.de pbat.⁊ de rei vē.l.si ex ea.cū si.Sz ista regula fallit i casib⁹ ibi not.in ɔrio q colligunt ex versib⁹ ibi descriptis.⁊ dic vt ibi dixi.Et h' voluit tota ista gl.vsq ad si.Sz aduerte bn̄ ad hāc gl.qz quāq in se bn̄ loquat tn̄ iudicio meo qz est signata sup p̄ma pte hui⁹ capituli nō vr̄ qd bn̄ ⁊ ɔgruēter se referat ad tex.huius p̄me ptis q̄ loqt qn̄ feu.est acqsitū de ppria pecunia ipsi⁹ vas.⁊ cū gl.ista p̄supponat q fuit acqsitum in ista prima parte de pecunia cōi.Et iō meli⁹ stetisset signata in scda pte hui⁹ capli vbi proprie de pecunia cōi 4 fue.feu.acquisitū.¶†Op.cū gl.ij.q imo fructus feu.non sint cōmunes de.l.fori.C.de aduo.di.iudi.vbi dr.q frater nō tenet cōicare alteri fratri id qd acqrit ex peculio q̄si castrēsi.Feudū autez hz silitudinē cū quasi castrēsib⁹ p.d.l.fori.igit ⁊c.So.dicit gl.fatēdo ɔriū eo casu qn̄ feu.esset acqsitū ex pecunia ppria acqrētis.qz tūc cōicent fruct⁹ fratri cū sua nihil intersit postq̄ i acqrēdo nihil suā ɔtribuit.vt i primo casu hui⁹ capli:sz vbi est acqsitum feu.de cōi tūc fruct⁹ debēt esse cōes.Et hoc voluit ista gl.vsq ad si.q̄ tn̄ meli⁹ stare signata in scda pte hui⁹ capli.Et p intelligentia hui⁹ gl.eliciam⁹ ex ea tres ɔclusiōes tales quarū p̄ria sit ista.
3 †Qd vbi vnus ex fratrib⁹ acqrit feu.de cōi pecūia ⁊ noīe pprio lz ipsum feu.nō efficiat cōe tn̄ cōicant fructus.Scda cōclusio est ista qd acqres feu.de bonis proprijs sine aliquo iteresse fratris sui nō cōicat dicto fratri ipsum feu.neq fruct⁹ ex dicto feu.Tertia ɔclusio est ista qd feu.est peculiū quāsi castrēse.Videam⁹ mō intellectum circa quālibet ɔclusionē an pcedat.Et primo quātū ad p̄mā dico q est vera:qz casus est isto capitulo in scda pte Et eā firmat hec gl.in sui p̄n.⁊ clarius in gl.p̄cedenti.¶Nec obstat huic cōclusioni.l.si patruus.C.cō.vtri.iudic.⁊.l.si fratres.in p̄n.ff.pro socio.In qbus aperte dr q acqsituz noīe proprio ex cōmuni pecunia nō cōicat in aliquo qz s̄m Jaco.de bel.⁊ Nico.de neapo.debemus intelligere tex.nostrum ⁊ cōclusionem supradictam pcedere eo qz ita dictabat consuetudo feudalis vt fructus essent communes vt hic.Alias autem secus vt in contrarijs.Sz quia ista opi.seu solutio satis diuinat ⁊ videt esse contra mentē glo.Ideo dominus Bal.volens euitare dicta ɔtraria soluit qd in tex.nostro fructus nō sunt cōmunes ratiōe fraternitatis vel ratione communis dubitationis sed ratione communis mēse. Ita dicit ipse.Sed mihi vr̄ quod etiā ratione habitatiōis hoc fuerit institutum vt patet expresse in isto text.qui dixit donec simul habitauerint quare vtraq solutio.simul iuncta pōt sustentari ad tex.nostrū hoc modo vz qd ideo hic fructus cōmunicātur ex eo q ɔcurrūt oīa ista tria vz cōis habitatio cōis mēsa.⁊ qz fructus ex feu.pueniunt.Et est ratio qz postq̄ stant simul videret vnus alteri dare auxiliū.vt dixit Inno.in.c.ɔtinētia.extra de cleri.pcus.vnde pinguius vr̄ ɔsultū dn̄o si stant simul quam si separatim.Et ideo in remuneratione fructus ɔmunicantur. Et p ɔfirmatione hui⁹ solutionis facit q dixit Bal.vt iter fratres simul viuentes ad vnā mēsem fiat cōicatio fructuum vsq ad necessitatem ēt in rebus nō feudalib⁹ qd est fortius.prout dixi supra in scdo notabili.Facit etiā ad hoc qd idē Bal.dixit in l.si.C.de col.vbi expsse tenet qd si vnus ex fratribus consumpsit fructus suos aduenticios in cōmuni mēsa ⁊ postea velit repetere qd nō pōt.Et si diligēter aduertat ad iura supra in ɔriū allegata nō ɔdicunt in fructibus qui ɔsumuntur in mēsa cōmuni. Et hec q̄ntū circa p̄mam cōclusionē dicta sufficiāt.¶Veniam⁹ nūc ad declarationē scde cōclusiōis an pcedat.Et videret p̄mo dicendum q sic p tex.in.l.cū opz.in.§.j.C.de bo.q̄ lib.vbi ptz qd nedum puenientia ex peculio quasi castrensi sed etiaz ex peculio aduenticio non cōicant iter fratres.igit cōclusio vera.Scdo qz ista gl.in scda sui parte ipsaz firmat.Tertio qz An.de yser.Ja.de bel.⁊ Nico.de neapo.ipsam sequi vident.In ɔriūm puto dicendū vz qd imo acqrens feu.de bonis pprijs sine aliquo interesse fr̄is sui nō cōicat feu.sz hn̄ cōicat fructus ex dcō feu.Et pbo primo p istū tex.in p̄ma pte:q ita intelligit vt dixi.s.in diuisiōe litere.Secundo ex autoritate istius glo.in sui prin.dū dixit maxime ⁊c.quasi voluerit dicere idez si ex pecunia propria.Tertio qz ita etiam senserūt supradicti doc. in eorū diuisione.Quarto moneor p allegata p Bal.⁊ doc.Mod.in.d.l.si.C.de colla.de quibus.s.circa aliā ɔclusionē feci mētionem.Nō ob.d.l.cuz dz in.§.j.qz r̄ndeo vt.s.dixi qd cōmunis habitatio ⁊ mēsa ⁊ natura feudalis hoc operent.Intelligendū tn̄ vt puto iuxta mētē Bal.vt in isto casu dicti fructus nō cōmunicent nisi vsq ad necessitatē p ea q̄ supradicta sunt.Et hec sufficiant circa scdam ɔclusionez
6 Accedamus ad tertiā.¶†Et pro ipsius declaratione reuoco i dubiū vtrū feu.sit peculiū castrēse vl' quasi castrēse vel aduēticiū ⁊ r̄ndeo s̄m Ja.de bel.Nico.de nea.⁊ Bal.q aut dn̄s dedit feu.militi q fuit in bello.vt qz fuit strenuus ⁊ probus.⁊ tunc erit castrēse.ar.ff.de castrē.peculio.l.si castrense.⁊.l.forte.Si vero alij et non eo respectu.⁊ tunc si dominus hz districtum vel iurisdictionem put no.⁊ dixi.s.q.mo.amit.in.§.penul.⁊.§.fin.⁊ tunc feud. pōt dici quasi castrēse.qz publico acquisiuit vas.arg.C.de inof.testa.l.si.⁊ de offi.asses.l.veluti.⁊.d.l.fori.aut vasal.acqsiuit feud.

a ¶Qd sit nouū feudū.add gl.in c.acatius.xxiiij.q.j.⁊ p doct.i.c.ex pte.ex de feu.

b ¶Nō hz locum ius accrescendi.add Bar.in.l.si mihi ⁊ titio.ff.de ver.oblig.

ab alia psona nõ hñte iurisdictionẽ seu districtũ. ⁊ tunc feu. erit
aduẽticiũ ⁊ nõ castrẽse vel q̃si ⁊ hec est cõis snĩa oĩm scribentiũ.
¶ Opp. cũ gl. iij. ꝙ imo feu. acq̃situ de pecunia cõi p vnuz ex fra
tribus itelligat̃ acq̃situ ẽt alteri fratri. vt pbat̃ i. c. j. s̃. de he. fra.
So. intelligas istũ tex. q̃n dñs ignorabat feu. acq̃ri de pecũia cõi
Secus aũt si sciuisset q: tũc pcederet ꝯtrũ. ⁊ in eo succederet etiã
frater fratri. vt ibi ptz. ⁊ p hoc habes totã istã gl. expeditã q̃ be
ne loq̃t̃ vt dixi in ꝯtrio in vlti. no. ⁊ in. j. q. vbi assignaui rationez.
7 ¶ † Quero cũ gl. fi. quo iudicio fiet restitutio fratri circa partẽ
expense adhibite in acq̃rendo feu. Et rñdet gl. ꝙ si iter eos fiat
diuisio vniuersalis toti⁹ hereditatis. ⁊ tũc p iudiciũ familie er
ciscunde fiet restitutio illius partis expense. Si vero fiat diuisio
inter eos solũ singulariũ rerũ. ⁊ tũc p iudiciũ cõi diuidũdo fiet
restitutio. l. si patru⁹. C. cõia vtri. iud. ⁊ hec fuit intentio hui⁹ gl.
que bene loq̃tur vt no. gl. sup rubrica. C. cõi diuidũ. ¶ Opp. ab
extra dupliciter ⁊ p̃mo ꝙ istud capl'm nõ sit fundatum sub con
gruo ti. ꝯ. §. quibus. C. de nouo codice cõpo. qd̃ ptz q: vn⁹ tãtũ
frater existit iuestitus: ⁊ tñ rubrica ista p̃supponit pluralitatẽ i
uestitoꝝ. Scd̃o q: vr̃ esse de indubitabili cũ feu. nõ acq̃ratur nisi
iuestitura aut successione vt. s̃. de feu. cogni. in ti. ij. in fi. So. ad
vtrũq; ꝯtrium dic ꝙ possibile erat ꝙ p inuestiturã vnius ẽt alter
intelligeret̃ inuestitus in cõsequẽtiã. vt ptz in casibus expressis
in. d. c. j. de benefi. fra. nam ẽt p aliam psonam põt qs cõseq̃ iuesti
8 turam vt. s̃. p quos fiat inuestitu. in. §. sed vtrum. ¶ † Quero ab
extra q: supradictum est ꝙ feu. interdũ cẽset̃ aduẽticiũ. an si fi
lius habeat tale feu. vtrũ pater habeat vsumfructũ in eo sicut i
ceteris bonis aduẽtitijs p. l. cũ oportet. in. §. j. C. de bo. q̃ lib. ⁊ Ja
co. de bel. quem seq̃tur Nic. de neap. tenet indistincte ꝙ nõ ea ra
tione q: iõ dat̃ feudũ vas. vt fructus pcipiat ⁊ inde seruiat vt. j.
in qui. cau. feu. amit. in. §. fi. ⁊ in aut. vt liceat ma. ⁊ auie in. §. j. ⁊
ff. de serui. l. si cui. Idez tenuit An. de yser. s̃. de his q feu. da. pos.
post prin. ⁊ facit pro hac pte. l. iij. §. si qs. ff. de minori. In contra
rium facit. d. l. cum oportet. §. j. ⁊. l. fi. C. de vsufructu. ⁊ ff. de le. iij.
in. l. his v̀bis in fi. ⁊ in isto tex. Quare putarẽ posse sic distingui
ꝙ aut q̃rim⁹ vtrum pr̃ velit habere vsumfructũ in eo feu. ex p̃ui
legio pr̃no put hz in ceteris bonis aduẽtitijs filij. ⁊ tũc dicẽdũ
ꝙ nõ debeat habere. ⁊ ita intelligant̃ supradicti doc. per iura ⁊
rõnes quas allegãt. facit. l. cũ multa. C. de bonis liber. ⁊ qd̃ no. in
l. j. C. de offi. metro. he. li. xj. ⁊ in aut. de rest. ⁊ ea que pa. in. §. si vero
⁊ qd̃ hr̃ in. §. fi. de indi. li. vj. Aut q̃rimus si pr̃ simul habitat in
eadem domo ⁊ mẽsa cũ filio suo q hz dictũ feudũ aduenticiũ. ⁊
tũc dicẽdũ ꝙ illi fructus sint cões ẽt patri p istũ tex. qui quãq̃ lo
quat̃ de fratribus tñ eadem vel maior rõ militat in patre q: est
p̃uilegiatior de iure cõi ad filiũ q̃ frater ad fratrẽ vt in. d. l. cum
opz. in. §. j. Et forte ẽt hoc vr̃ fuisse de mẽte p̃dictoꝝ doc. dũ opp.
de isto tex. ⁊ nõ soluũt. de quo tñ dic vt ibi p Bal. q dictã q̃stio
9 nem format ⁊ late p̃seq̃t̃. vbi plene videas. ¶ † Quero qd si fra
ter clericus p̃bẽdatus habitat simul cũ alio fratre laico an cleri
cus teneat̃ ꝯferre suũ peculiũ. Et vr̃ qd̃ nõ q: est redactũ ad istar
peculij quasi castrẽsis. Et hãc snĩam vr̃ tenere Bal. in. l. sacrosan
cte. C. de epi. ⁊ cle. vbi dicit ꝙ ẽt patri nõ teneat̃ ꝯferre. Sed hoc
itelligerẽ verũ nisi vltra rõnem cohabitatiõis esset ẽt rõ cõis mẽ
se q: tũc putarẽ ꝙ cõferre debeat vsq; ad necessitatem p ea q̃ iaz
supra dicta sunt. Et adduco rõnem: q: si frater suus laicus tene
tur sibi ꝯferre vt. s̃. dictum est. eodem modo ⁊ ipse teneat̃ cõfer
re suo fratri laico vt sic a pari pcedãt. facit tex. s̃. de alie. feu. i. §.
a j. ibi ecclĩa cultrix ⁊c. ¶ Quero qd in fratrib⁹ rusticis[a] simul ha
bitãtibus ⁊ laborãtibus in cõi quoꝝ vn⁹ hz plures filios ad la
borãdũ quã alter ⁊ aliq̃d acq̃rãt qualiter inter eos fiat diuisio.
vide p Bal. in. l. j. C. p socio. ⁊ p Saly. in. d. l. si patru⁹. ¶ Ultimo
ad mãm p̃sentẽ. vide ꝙ dixi i. d. c. j. s̃. de he. fra. vbi aperit̃ intelle
ctus huius capituli. ⁊ in copiosis remissionibus ibi adductis:
⁊ qd̃ dixi. s̃. in. c. pxi. ⁊ per Bal. in. d. l. si patruus. ⁊ in. l. cũ opor
tet per Bar. in. l. titiũ ⁊ meuiũ. in. §. altero. ff. de admi. tu. ⁊ in spe
cu. de iudi. in. §. sequitur. ver. qd si duo fratres cũ seq. vsq; ad fi.
§. ⁊ per Ja. ard. in tit. de succes. feu. sub rubricella de collaterali
bus in. §. item succedunt. ¶ Jacobus.

a ¶ Quid i fr̃ib⁹ rusticis. add̃ angel. de are. in. §. actionũ. insti. de actio.

b ¶ Naturales nõ succedũt in feudũ. add̃ Bart. i l. ex facto. in. §. si qs rogat⁹. ff. ad treb. bar. in aut. si qs ruinas. C. de sacrosan. eccle. et ibi bal. in. c. q̃ in eccĩay. de ꝯstit.

¶ De inuesti. quã titius accepit a sempronio. Rubrica.

¶ Hec rubrica fuit addita hic a glossatorib⁹ q: olim nulla erat
hic rubrica. sed erat capl'm tñ positũ sub rubrica p̃cedẽti vt ibi
dixi. Et hoc qd̃ voluit dicere glossella hic posita. Sz aduerte q:
ista rub. vr̃ defectiua. ⁊ iõ supplenda est p nigrũ. ⁊ sic erit pfecta
Nam licita est talis suppletio: vt no. gl. i aut. de incest. nup. i. §. j.
Gaudẽt em̃ breuitate moderni vt dixi in. l. j. ff. qd̃ met. cau. ⁊ in si
mili dixi. s̃. hic põt esse ti. q succes. tene. super rubrica. Et ꝯtinua
tur iste ti. cum precedentibus hoc ordine q̃m. s̃. ti. ij. visum est q̃li
ter succedatur in feu. paterno tam per descendentes quã p col
laterales. Et subsequenter. s̃. ti. pxi. declaratum est an in feud.
nouo habeat locũ successio inter fratres. Uerũ q: poterat dubi
tari an maritus succedat in feu. vxoris prout de iure cõmuni fit
in alijs bonis non feudalibus vt in. l. j. cum aut. ibi posita. C.
vir ⁊ vxor. Et pro tanto vt tollatur predicta dubitatio supp
tus fuit iste titu. ¶ Jacobus.

1 Mulier in dotem feudum suum dare potest.
2 Titulus in materia feudorum non habebit locum.
3 Uxor marito non succedet in feudo.

Sempronio. Marit⁹ i feudo
succedit vxori
ti sine filijs. h. d. ¶ In text. ibi legitimi
b ideo dicit q: naturales nõ succedũt in
vt. j. si de feu. fue. ꝯtro. i. §. naturales
hoc intelligit̃ etiã si nõ eẽt expressum
alie. feud. in. §. ⁊ si clientulus. Ibi
fuit. Et hec iuestitura est potius cõfirmatio inuestiture
q: p eã nihil tribuit̃ de nouo vt dixi. s̃. p quos fiat in
j. que fuit p̃ma causa benefi. amit. in p̃n. Ibi in do
1 ⁊ qualiter possit facere statim dicam. ¶ † No. hic
mulier põt dare in dotem feu. suũ. Quod intelligas
modo non det estimatũ neq; apponat aliq̃d pactum
⁊ ita intelligat̃ iste tex. ⁊ in. c. j. j. de eo q sibi here. ꝙ
⁊ femi. ⁊ quo late scripsi ⁊ declaraui vltra alios in
qualiter olim feu. pote. alie. vbi videas in quinta opp
2 ¶ † No. ꝙ in feudali materia non habet locuz tit. C.
vxor. neq; aut. ibi posita ⁊ tz Ray. ⁊ communiter doc
dixi. s̃. an mari. succe. vxo. in. c. j. hic allegato in glossella
sita. Ex quo capitulo sumit alia glossella prima hic posita
quod istud capitulum aut nullam aut modicaz videatur
re dubitationem cum ibi sit casus. Et consequenter dixi
hic nihil aliud est addenduz nisi prout in dicto. c. j. an mari
ce. vxo. dictum est. Et per hec habes dictas duas glossas
sitas expeditas q̃ nihil aliud faciũt. Uerũtñ tu potes di
ferẽtiã inter istũ ti. ⁊ illum ne videat̃ superfluitas. q̃m ibi
declarauit materiam presertim addendo qd̃ maritus
set succedere in feu. vxo. quãdo hoc esset cautum in
ibi. de quo tamen hic nullam fecit mentionẽ. Preterea
tione casus potest elici varietas inter istum titulum
hic feudum fuerat paternum vt ex litera patet. Ibi
3 dici quod fuerit nouum. ¶ † Quero ab extra q: h
maritus non succedit vxori in feu. quid econtra an
rito dic qd̃ non multomin⁹ vt supra de inuestitura
fac. capitulo primo in fi. ⁊ tenet Jacobus ardiz. in
de suc. feudi sub rubricella maritus non succedit vxori
ro qd si vxor donat feu. suum marito an ipse marit⁹
uire p vxore rõne dicti feu. ⁊ dic quod sic. arg. in. l.
eta. ⁊. C. de natu. libe. in. l. si qs in fin. ⁊ in aut. quib. modis
sui. in. §. si vero ab initio. ⁊ tenet idem Jacobus ardiz.
lo q. mo. feu. amittatur sub rubricella excusatur propter
¶ Ultimo ad materiam an maritus succedat vxori in
deas alia plura que dixi in. d. c. j. an maritus succedat
fi. s̃. qualiter olim feud. po. alie. ⁊ per docto. in dicto titu.
vir ⁊ vxor. ⁊ per Jacobum ard. in loco. s̃. allegato. de suc
Ad materiam vero an dos possit ꝯstitui in re feudali
dixi infra de prohi feu. alie. per Fed. in prin. ⁊ latius in
donare. s̃. qualiter olim feud. po. alie. facit. c. j. j. de eo qui
redibusq; suis ⁊c. ¶ Jacobus.

¶ De vasallo decrepite etatis. Rubrica.

¶ Olim nulla erat hic rubrica: sed ꝯprehẽdebat̃ iste ti.
s̃. primo. Uerũ postea fuit addita hic ista rubrica a glossa
vt ibi dixi sup rub. vbi videas. Et hoc est ꝙ voluit dicere glossel
la hic posita. Et ꝯtinuari dz ista rubrica ad p̃cedẽtes
q: s̃. in. d. tit. ij. visum est an in feudo nouo fratres
succedãt. ⁊ subseq̃ter in ti. p̃cedẽti visum est similiter
ipsius successiõis feudoꝝ an vcz maritus succedat in feu
ris. sed q: iuxta p̃dicta poterat dubitari an feu. refuta
nibus dñi remaneat nouum vel paternuz inter filios
⁊ p ꝯseq̃ns vtrũ ipsi filij refutãtis q sunt iter se fr̃es po
cissim in dicto feu. succedere. Et ideo vt tollat̃ predicta
tio suppositus est hic iste ti. vbi predicta declarantur.

1 Feudum non alteratur si per vasalli refutationem
num reuertatur.
2 Inuestitura noua a dño facta antique vigorem non
3 Feudum nouum sub conditione datum vt censeatur
an tale sit dicendum.

Quidam. Feudum refutatũ per
conditione vt filij sui inuesti
remaneat feudum paternũ ⁊ ideo dicti filij
cissiz succedunt. hoc dicit. Premitte
quod sit feudum nouum ⁊ quod sit paternum
dixi. s̃. de gradibus in. §. his vero. in scd̃o notabili. nã respectu
primi acquirentis intelligitur nouum donec est apud ipsum
postea eo mortuo inter omnes descendẽtes suos q ad illud vo
cãtur erit ⁊ censebitur feu. paternũ. Et sic feu. quod fuit nouũ
apud patrẽ meũ erit paternũ apud me. vt ptz ibi. ⁊. j. de natura
succe. in. c. j. Itẽ scias ꝙ in feu. nouo succedũt solum descenden
tes acq̃rentis. In feu. aũt paterno succedũt ẽt trãsuersales dũ
mõ descendant a primo acq̃rente. vt dixi. s̃. q feu. da. pos. in. §. ⁊
qui vltimo notabili. ¶ In tex. ibi decrepite eta. que etas[a] decre
a pita intelligitur cũ excessit annos. lxxx. ⁊ est vltima etas ⁊ finit̃
spatio centum annorum. l. fi. C. de sacrosan. eccl. ita dixit Cy. in. l.
seniũm. C. q testamen. fa. pos. facit quod not. in proemio sexti li.
b hi. Et distinctiones etatũ[b] vide p no. j. de pace iura. fir. in prin.
Intelligas tamen qd̃ istud non importat aliquod ministeriũ
iuris in casu nostro. q: idem esset si non fuisset in ea etate decre
pita. sz ita accidit de facto. Ibi ad hoc refutauit. i. cũ ea cõditio
ne q̃ sequit̃. Ibi de eodẽ beneficio. i. tanq̃ paterno. Ibi inuesti
ret subaudi q dñs ita fecit q: eos inuestiuit. Ibi herede legiti
mo. i. filio masculo. vt. s̃. de feu. alie. in. §. ⁊ si clientulus. ibi dicẽtẽ
subaudi ⁊ alterũ fratrẽ nõ debere succedere: q: est nouũ. Ibi cõ
tẽdẽtẽ. subaudi ⁊ iõ se debere succedere. Ibi pr̃nũ esse subaudi
1 ⁊ iõ frater succedit tanq̃ agnatus. ¶ † No. qd̃ lz feu. sit deuolu
tũ ad manus dñi p refutationẽ vasalli cũ cõditione vt filij inue
stiãtur. tamẽ nõ alteratur natura feu. nec preiudicat̃ ipsis filijs
in succedẽdo sibi vicissim. vt hic ad ꝙ facit. c. j. de re. permu. li. vj.
vbi resignatio beneficij libere facta ⁊ sine fraude in manib⁹ epi
vt subseq̃t̃ pmutatio nõ aperit viã expectãti p̃mã vacaturã.
2 qd̃ est no. dignũ. ¶ † No. ꝙ noua inuestitura facta p dñm virtu
te antique nõ tollit vigorẽ veniẽtẽ ex antiqua. facit. c. j. in. §. j. de
suc. feu. Nã subrogatũ assumit sibi pristinã qualitatẽ. l. si eũ. §. q
iniuriarũ. ff. si qs cau. ⁊. ff. de donationibus inter virũ ⁊ vxo. l. si
donate. §. j. ⁊ p Inn. ⁊ canonistas in. c. ecclĩa. extra vt lit. penden.
¶ Opp. cũ gl. de. c. j. j. de eo qui finẽ fecit agnato. vbi dr̃ qd̃ feud.
non remaneat paternũ. sed censetur nouum si ipsa refutatio sit
facta realiter. vt omnino excludat̃ a feu. vel ẽt facta cõditiona
liter. vt fiat re inuestitura tãq̃ de feu. nouo. Hic autẽ dr̃ ꝙ rema
net pr̃nũ igit̃ ⁊c. So. dicit gl. ꝙ istud capitulũ sit intelligendũ
fm illud vcz ꝙ feu. remanet pr̃num q̃n refutatio est facta cũ ea
cõditione vt filij inuestiant̃ vt hic. Sed si fiat refutatio supradi
ctis modis: tũc feu. erit nouũ p nouã inuestiturã: vt ibi dũmo
do appareat cõsensu illoꝝ ad quos feu. predictũ erat reuersu
rũ. vt no. s̃. q. mo. feu. amit. in. §. preterea. Et hoc voluit ista glo.
vsq; ad ver. huic simile est ⁊c. q̃ bene loq̃t̃. Utrũ aũt refutatio
possit fieri in p̃iudiciũ alteri⁹ q hz ius in re vide ꝙ dixi in. §. rur
sus. s̃. q̃liter olim feu. po. alie. ¶ Opp. subseq̃ter cũ. d. gl. in di
cta pte qd̃ istud. c. sit de indubitabili ⁊ seruiat nobis de vento ꝯ
l. ꝙ labeo. ff. de carbo. ⁊. l. ancille. C. de fur. qd̃ ptz cum nemini dz
esse dubiũ qd̃ talis refutatio seu pactũ adiectũ in refutatione:
vt qs retro inuestiat̃ nihil operat̃ neq; parit p̃iudiciũ sicut vi
dem⁹ p exẽplũ in solõne facta cũ cõditione vt nũmi restituant̃.
q̃n q vt soluit repetat nihil agere vr̃. vt. l. q sic. ff. d̃ solutiõib⁹. Et
hoc voluit dicere ista gl. vsq; ad finem que aliter nõ soluit con
trariũ. Sed videt̃ acquiescere dicto cõtrario vcz vt tale pactum
siue refutatio nihil operentur. Sed tu intelligas istam gl. ⁊ cõ
trariũ procedere q̃n nihil in refutatione esset adiectũ de nouo:
nisi vt reinuestiat̃: sed si aliq̃d adijciatur de nouo. vt fuit in ca
su nostro vbi fuit adiecta cõditio vt filij inuestiant̃. tunc facit
dubitationem. Nõ solũ propter nouitatẽ inuestiture. sed etiam
propter adiectionem ⁊ nouitatẽ aliarum psonarũ. argu. in. l. cũ
valerianus. ff. de preto. sti. ⁊. ff. iudi. sol. in. l. cũ apud. ff. loca. l. cum
in plures. §. lege dicta. Sed rõ decidẽdi fuit multiplex. Primo
q: refutatio nõ fuit simplex. sed vt eodẽ bñficio inuestirent̃ filij
vt dicit ista lr̃a de eodẽ. s. tãq̃ de pr̃no. Scd̃o q: ipsi filij viuente
patre refutãte habebãt ius in ipso feu. ⁊ dñi quodãmodo cẽle
bant̃: vt no. gl. in. c. fi. s̃. de cog. feu. q̃m ẽt a prin. in acq̃sitiõe ipsi⁹
feu. fuerat p̃uisum ẽt ipsis filijs. vt pbat̃. j. de duo. fra. a cap. iue
sti. in. c. j. ⁊ no. p gl. s̃. q. mo. feu. ꝯsti. po. in. c. j. Merito eoꝝ pater
nõ potuit refutare in eoꝝ preiudiciũ nisi ipsis ꝯsentientibus.
vt declarauit ista gl. in sui p̃n. Et p ista nũc habes intellectum
huius capituli cũ gl. sua. ¶ Quero ab extra an inuito dño pos
set vasal. refutare sibi feu. dic vt no. ⁊ ibi plene hanc q̃õnẽ exami
naui in. c. fi. de ca. q curi. vendi. ¶ Quero qd si vas. feloniã com
mittit ppter quã venit feu. p̃uãd⁹ ⁊ feu. applicãdũ dño. quod
q̃n sit dixi. j. q̃ fuit prima cã bene. amit. in. §. fi. in cõclusionibus ⁊
dñs ei remittat dictam culpã an feu. suum remaneat antiquuz
prout primo erat vel efficiatur nouũ. Et gl. in. l. qd̃ dr̃. ff. de im
pensis. tz ꝙ remaneat antiquum ⁊ nõ fiat nouum ita ꝙ moriẽ
te vas. agnati admittant̃ ad dictum feu. quam glo. sequitur ibi
Cy. ⁊ adducit ad corroborationẽ tex. nostrum in presenti capl'
tulo vbi dicit esse casum. Sed tu dic quod iste textus modicum
facit q: loq̃t̃ in vasallo refutãte sub ꝯditiõe vt filij inuestiant̃
ita q feu remanet in sua natura. sz q̃tũ ad supradictã q̃stionẽ
que ibi tangit̃ ⁊ in. l. peculiũ in. §. si here. ff. de pec. reperio Ray.
ita determinasse ⁊ mihi plz vcz q: aut dominus traxit feu. ad se
aut. nõ. Primo casu postea restituendo vr̃ nouũ feu. concedere.
⁊ sic agnati tũc nõ succederẽt. Scd̃o casu hñ succederet tãquã i
feu. antiquo. facit. l. si noxali. in. §. est aũt. ff. de pecu. ⁊ qd̃ no. gl.
j. de p̃hi. feu. alie. p fe. in. §. sup in gl. ij. ⁊ quod ibi dixi. vbi etiam
dicit Bal. ꝙ si vasal. delinquens esset ipso iure p̃uatus. tũc itel
ligeret̃ eẽ feu. nouũ. arg. ff. de secũ. ta. in. l. q ex liberis i. §. testamẽ
to. sin aũt feu. non esset annihilatũ. sed annihilãdũ ⁊ tunc rema
net antiquũ. ar. ff. de le. iij. l. q̃situ. §. illud. q: nõ est addita noua
forma. vt. ff. de iusti. ⁊ iu. l. ius ciuile. ⁊ qd̃ no. in. c. is q. de p̃ben. li. a
vj. Sed de hac q̃õne dic plane per doct. in. d. l. ꝙ dr̃. ⁊ in. §. si here.
⁊ per Andr. yser. hic ⁊ vnde quod dixi. j. hic fin. lex in princip.
3 ¶ † Quero qd si det feu. nouũ cũ hac cõditione. vt habeat nãm
antiquã ⁊ cẽseat̃ feu. ãtiquũ an isto casu itelligat̃ antiquũ. Dic
qd̃ sic vel saltẽ nouũ habes nãm antiqui. ar. ff. de dona. cã mor. i
§. alienam in fi. ⁊. l. senatus. §. mortis. ⁊ ita tz Ja. ard. in summa
in ti. nouum non paternuz sub rubricella prima. facit q: pactũ
adiectum in inuestitura est seruandũ ⁊ alterare põt communez
nãm feu. vt. s̃. qd sit inuest. in. §. pe. ⁊ qd̃ dixi. s̃. de gradibus. in. §.
j. Quid aũt in prelato inuestiente tanq̃ de feu. veteri ⁊ antiquo
an p̃sumat̃ antiquũ. dic ꝙ non in dubiũ. sed potius circũuẽtio
vt. ff. de pba. l. q testamentum cum similibus. nisi probetur con
trariuz vel iteruenįat solẽnitas req̃sita p no. in aut. hoc ius por b
rectum. C. de sac. san. eccle. de qua q̃õne vide latius per Bal. in p̃
ambulis feudorum in sua diuisione tertia feudoruz. ¶ Ultimo
ad materiam p̃sentem vide plura alia q̃ dixi. j. de alie. feu. pa. in
c. j. ⁊. j. in ti. an agnatus vel filius ⁊c. in. c. j. ⁊ infra si de feu. feu. cõ
tro. in. c. fi. ⁊ quod no. glo. in. c. j. s̃. impera. loth. euge. pa. ⁊ ꝙ ibi
dixi. ⁊. j. de eo q finem fecit agna. in. c. j. ⁊ in remissionibus ibi ad
ductis. ⁊ in. c. j. de vas. q contra consti. Lo. feu. alie. ⁊ per Bal. in
l. q se patris. C. vñ libe. ⁊ in. l. j. ff. de rerum diui. in. q. xv. ⁊ in. l. si in
personam. C. de fideicõ. ⁊ plene per Ja. ard. in summa in ti. qui.
mo. feu. amit. sub rubricella si vas. feu. domino refutauerit ⁊ ru
bricella seq. ⁊ in titu. de succes. feu. sub rubricella quando vas. re
futat feu. vet. ¶ Jacobus.

a ¶ Que etas. adde de istis etatibus. adde glo. in l. hereditatuz. ff. ad. l. falci. glos. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de infan. expo. Cy. i l. si infanti. C. de in. deli. Bald. in repe. c. si pr̃. de te. li. vj. Jo. de ana. in ru. de delictis pue.

b ¶ Et diffinitiones etatũ. adde gl. magnã. in v̀bo pfectis. in p̃mio. lib. vj.

¶ De inuestitura in maritum facta. Rubrica.

¶ Olim nõ erat hic aliqua rubrica. quinimo nec erat capitulũ
sed. §. cõprehensus sub capitulo precedenti. Postea a glossatori
bus fuit posita hic ista rubrica. vt. s̃. de fra. de no. he. inuesti. sup
rub. ⁊ p hoc itelligas nũc qd voluerit dicere glossella hic posita
dũ dixit al's nõ est hic capitulum sed. §. tantum. Et cõtinuatur
ad rubricã p̃cedentem hoc ordine quoniam. s̃. pxi. ti. visum est ⁊
declaratũ an feudũ iudicet̃ pr̃num vel nouũ q̃n cõtentio verti
tur inter dñm ⁊ agnatos vasalli. vt in casu. s̃. pxi. Nũc vero d̃cla
rare intendens alium casum ad cognoscẽdũ similiter vtruz feu.
sit ⁊ iudicet̃ nouum vel paternum q̃n questio vertit̃ inter agna
tos vas. ⁊ habentem cãm a dño. sed q: dubitatur quis iudex de
beat hoc cognoscere ideo suppositus est hic iste titulus vbi p̃di
cta declarantur.
1 Feudum a domino pecunia acquiritur.
2 Dominus in q̃bus inter vasallos suos iudicare possit.
3 Causa inter maritum ⁊ agnatũ per pares curie nõ terminant̃.
4 Actor forum rei debet sequi.

Uasallus. In principio hui⁹ capl'i itẽ
dit declarare coraz q̃bus iu
dicib⁹ debeat dirimi ⁊ cognosci ꝯtentio orta
iter maritũ filie olim vasalli ⁊ agnatos ipsius
vasalli occasione partis feu. de quo ipse marit⁹
existit inuestitus per dominium. ⁊ in summa h
vult si cõtẽtio vertat̃ inter maritu filie olim vas. ⁊ agnatuz ipsi⁹
vasal. de feu. an sit paternũ vel nouũ dz cã dirimi ⁊ terminari co
rã iudice ordinario vel arbitro. non aũt corã dño vel ei⁹ curia.
h. d. vsq; ad. §. itẽ placet. Premitte p euidentia qd̃ in cognitiõe
cãruz feudalium quatuor reperiunt̃ curie in quibus dicte cau
se feudales possunt ventilari. put declaraui. s̃. in ti. apud quem
vel quos ⁊c. ⁊ in. c. j. in euidẽtialib⁹. vbi videas. ¶ In tex. ibi fi
lia. s. q̃ nõ succedit i feu. Ibi cui. s. marito. Ibi pecunia accepta.
1 ¶ † No. hic textum expressum pro opi. qui quaz tenui. s̃. de bñfi.
fra. in. c. j. vcz qd̃ feu. põt a dño acquiri per pecuniaz de qua ma
teria dicatis vt ibi plene dixi. ⁊ in. c. j. s̃. de feud. da. in vicẽ legis
com. ⁊ in ti. quẽadmo. feud. ad filiã ptineat. Ibi partem dic ꝙ l
hoc nõ est fienda dr̃ia queçũq; pars sit illa. sed tñ simpliciter p̃
ferendo intelligi debet esse de dimidia. l. nomen filiarũ in. §. por
tionis. ff. de verb. signi. ⁊ circa hoc vide quod dixi supra de alie.
feu. in p̃n. Ibi dedit subaudi ipsum inuestiendo de dicta parte.
Ibi dño apertum subaudi ⁊ consequenter sibi de iure infeuda
tum. Ibi curia. Est locus in quo cõueniũt pares qui cognosce
re debẽt de causis feudalibus. vt no. j. de prohi. feu. alie. per Fe.
in. §. pe. Ibi iudicem. s. ordinariũ q̃n agnatus conuenitur. Ibi

τ mihi scʒ oberto.vt.s̄.de feu.cogni.in p̄ri.Ibi τ aliis.s.sapienti
bus.vt.s̄.qui feu.da.pos.in.§.hoc quoqꝫ.Ibi ordinariū.s.illius
qui cōuenitur.q2 actor dʒ sequi forū rei. Ibi arbitrū.subaudi
2 de cōmuni ꝯsensu partium electum.¶†No.ꝙ lʒ dn̄s cēseat̄ τ sit
iudex ordinarius inter vas.suos qñ de feudo aliquo cōtēdit̄ in
ter eos.vt in.d.§.pe.j̄.de ꝓhi.feu.alie.p fe.tñ vbi in ꝯsciētia pos
set ista cā spectare ad dn̄m nō dʒ esse iudex vt hic.nā maritus q
in casu nostro cōtendebat cū agnato habebat cām a dn̄o q2 ab
eo p pecuniam erat partē feu.vñ si succūberet haberet regressuʒ
contra dn̄m de euictione.vt.j̄.an apud iudi.vel do.τc.in.c.j.τ sic
cum causa videat̄ sua propria ꝗ̄tum ad incōmodum.l.emptor.
C.de euictio.non debet esse iudex in dicta causa. vt hic τ in.l.j.τ
3 ij.C.ne quis in sua cā τc.¶†No.ꝙ lʒ regulariter cōtro.īter dn̄ʒ
τ vas.debeat dirimi τ terminari per pares curie.vt.j̄.in tit.se.tñ
secus esset in casu nostro.vbi ista causa que vertitur inter mari
tum τ agnatum non terminat̄ p pares lʒ videatur spectare ad
dn̄ʒ vt.s̄.dictū est.Et ratio potest esse q2 dn̄s hʒ partē feu.sibi re
tentam.Alias aūt si sibi nō retinuisset partē tunc pares cogno-
scerēt.vt.j̄.an apud iudi.vel curi.in.c.j.Et ita intelligant̄ ista iu
ra que multum vidētur sibi inuicem aduersari lʒ qdam vt Ja.
co.de bel.dicāt ꝙ istud capl'm corrigat̄ per illud ꝓpter eorū ma
ximam repugnātiā qđ nō est verum.vt dicā.j̄.eo.in.§.fi.¶No.ꝙ
a de causa feudali potest fieri compromissum.[a] de quo dixi in.c.si
vas.j̄.si de feu.fue.ꝯtro.τ latius in.c.ij.j̄.de lege corra.vbi plena
4 materia.¶†No.ꝙ actor dʒ seq forum rei[b].vt hic τ in.l.fori.C.đ
b iuris.om.iu.τ in.l.fi.C.vbi in rem actio. Nam si agnatus in casu
nostro conueniat maritum dʒ hoc fieri coraʒ iudice ordinario
mariti.Et si ꝯ maritus agnatum dʒ hoc ventilari coraʒ iudice
ordinario ipsius agnati facit capl'm p̄mumʒ.j̄.an apud iudi.vel
cur.τc.Nam vbicūqꝫ dubitatur an alius perter ordinariū sit iu
dex ibi est recurrendum ad ordinarium.vt.C.de iuris.om.iud.
l.nemo ꝭm Petrum de cer.τ Bal.facit.l.venditor.ff.de iudiciis.
¶Oppo.cum glo.hic posita.lʒ nō alleget de.§.fi.j̄.hoc eo.ti.vbi
patet ꝙ contendentes de feu.non possunt declinare foruʒ τ exa
men dn̄i ipsius feu.Sol.dicit glo.hic vterqꝫ dicebat se vas.sʒ dis
pari modo.q2 vnus dicebat se vas.tanꝗ̄ de feu. nouo alter vero
tanꝗ̄ de antiquo. Et iđ est mirum si ipse dn̄s non est iudex in
ter eos.Et hoc voluit dicere ista glo.vsqꝫ ad finem quā declara
assignādo rōnem.Ne videat̄ esse iudex in causa propria vt dixi.
s̄.in p̄rio not.Sed in ꝯrio vterqꝫ dicebat se vasallū tanꝗ̄ de feu.
antiquo. Et iđ ipse dn̄s erit iudex.q2 non agit̄ de suo interesse
secundum Ja.de bel.τ Ni.de nea.¶Ultimo ad presentē videas
j̄.de alie.feu.pa.c.j.τ.j̄.in ti.pxi.τ.j̄.de lege cor.in.c.j.τ.ij.in p̄n.τ
in.d.§.pe.j̄.de ꝓhi.feu.alie.per fe.τ quod statim dicam.j̄.eo.in
§.seq.τ seq.τ ꝙ plenissime vltra alios scripsi in.c.j.§.apud queʒ
vel quos consti.feu.esse debe.in distinctione ibi posita. τ per Ja
co.ard.in summa in ti.de contentiōe feu.sub rubricella secūda
cum sequenti τ sequen. ¶Jacobus.
☞Iurare vel referre tenetur cui primo iuramentum defert̄.

Item placet a. Continuat casuʒ.s̄.primum.Ue
rum ibi declarauit corā qbus iu-
dicibus debeat terminari ipsa controuersia que vertebat̄ inter
maritū filie olim vasalli mortui qui allegabat feu.esse nouuʒ τ
agnatos ipsius vas.q allegabāt dictum feu.esse p̄rnum.Nūc ve-
ro declarare intendit qs debeat ꝓbare an dicti agnati q allega
bāt feu.esse p̄rnū an ipse marit' q allegabat illud esse nouū.Et
in summa hoc intēdit:probatio incumbit īuestito allegāti feu.
esse nouū quo nō ꝓbante transfertur electio in agnatū allegan
tē feu.esse paternū:vt vel iuret vel referat.hoc dicit.Premitte p
euidētiā ea q̄ premisi τ dixi in.§.fin.s̄.de gradi.succe.¶In text
ibi hoc esse per istam questioneʒ patet qualiter se refert precise.
circa casum formatum supra proxime:quoniam est demonstra
tiua ad oculū τ intellectū.vt p gl.τ Bar.ī.l.meuius.ī.§.duor.ff.
de lega.ij.lʒ Jaco.de bel.τ Bal.velint ꝙ in isto.§.vertebat̄ q̄stio
inter dominum τ agnatum ꝙ non videt̄ conuenire huic litere
etiam per ea que sequūtur.Ibi diuersa parte scʒ marito de quo
in.s̄.proxi.casu dixerat.Ibi vt.s̄. diximus scʒ supra in titulo de
gradibus.in.d.§.fina.Nec mireris quod ista remissio fiat ad re
mota:q2 multoties autor hoc facit.vt.j̄.an apud iudi. vel do.in
c.j.in prin.τ ibi glo.Ibi causa cognita.vt q2 sit aliqua presum-
ptio que iudicem moueat ad ita deferendum.Que aūt vertant̄
in ista cause cognitiōe:dic vt dixi in dicto.§.τ per no.s̄.de ꝯtro.
inuest.in p̄n.Ibi def.s.per iudicem. vt.j̄.de cōsue. recti feu.in.§.
sacramentuʒ.Ibi alteri parti.s.marito.Ibi τ ille.s.marit'. Ibi
aut iuret:subaudi τ tūc obtinebit.Ibi aut taceat subaudi quia
non poterit amplius referre.sed tunc succumbet.quoniaʒ tacē
do est p inde ac si a p̄n.ipse agnatus iurasset.vt in.l. generaliter.
in.§.j.C.de iureiuran.¶No.quod ad delationem iuramēti pro
ceditur per iudicem cum cause cognitione.Non aūt participā-
ter.vt hic τ in dicto.§.fi.supra de gradi.de quo latius ibi scripsi
1 τ declaraui ī secūdo notabili vbi videas. ¶†No.quod ille cui
primo defert̄ iuramentum tenetur aut iurare vel referre alias

a ¶Pōt fieri cō-
promissuʒ.adde
Host.ī summa ī
ti.đ arb.ī.§.pōt
v.sʒ nūqd vasal
lus Spe.eo.tit.
§.penul. ver.sed
nunquid vasal-
lus An. de bu.ī
c.cū tpe. đ arbi.
b ¶Actor dʒ seq
forū rei.adde.c.
cū sit gn̄ale.đ fo
ro cōpe.c.si cleri
cus.eo.ti.c.si ex- 1
perīētie.xj.q.j.gl. §
in.c. si qs. el.iij.
ij.q.vij.
c ¶Feudum esse
antiquū.adđ ꝙ
dicatur feuduʒ
antiquum.vide
p Bal.in aut.de
fūcto.C.ad tert.

esset in manifesta turpitudine vt in.l.manifeste.ff.de iure
τ in glo.hic posita que nihil aliud fecit.Ille autem cui
tenetur aut iurare aut succumbere:q2 nō potest amplius
referre vt hic.τ in.d.l.generaliter.§.j.τ quod no.in.c.fi.
iureiur.¶Quero ab extra q2 hic in fi.dr ꝙ ille cui iura
est relatum dʒ aut iurare aut tacere.sed qd si iste vellet
ad deliberandum an iudex debet dare.dic vt no.τ ꝙ ibi
per glo.iiij.s̄.si de inuesti.inter do.τ vas.lis oriat̄ in.c.
mo ad materiam vide plura alia que dixi in.d.§.fi.s̄.de g
ex quibus intellectus istius.§.satis aperitur in pluribus
sionibus ibi adductis. ¶Jacobus.
1 ☞Dn̄s cū curia sua inter vasallos suos est iudex ordi
2 Uasallus coram dn̄o curatus non comparens puniend
§ **Illud tamen.** In supiorib' casib' pro
ꝯtrouersia īter duos liti
vnus dicebat feu.esse paternum.Alter vero dicebat
uum quo casu talis causa debet ventilari coram iu
rio vel arbitro:vt.s̄.in prin.huius capl'i.Nūc ver
c ꝯtro.inter duos quoꝝ vterqꝫ dicebat feu.esse antiq
dʒ dicta cā ventilari corā dn̄o τ eius curia simul.
in summa hoc intēdit.vbi ambo litigātes ꝯtendunt
antiquū cognitio est dn̄i simul cū curia.h.d.Et p̄mi
dētia illud qđ ego premisi.s̄.hoc eo.ti.in p̄n.vcʒ ꝙ in
ne cārū feudaliū q̄tuor reperiunt̄ curie τc.¶In tex
s.antiquo qm̄ qlibet dicebat feu.esse antiquū.τ i hoc
a prin.huius capituli.vt.s̄.dixi ibi ad dn̄m.Subaudi
curia.Ibi curie iudicum.Subaudi sine dn̄o nā corā
cā examinari τ hoc sequitur si vero τc.Ibi lʒ.i.non est
1 declinare iurisdictionē eorū vt seqt̄.¶†No.ꝙ dn̄s cū cu
est iudex ordinarius inter vas.suos quorū vterqꝫ allegat
antiquū esse.τ iđ q2 sunt iudices ordinarii seqt̄ ꝙ non p
recusari.vt hic τ in.l.aptissimi.C.de iudi.ꝭm Jac.de bel.
statim lati' dicā.¶Op.cū gl.ꝙ imo dn̄s absqꝫ curia p
hac causa cognoscere vt ꝓbat̄.j̄.de ꝓhi.feu.alie.in.§.pe
nō alleget sed soluit.q2 hic ideo dn̄s solus non est iudex
incertū an alter ex litigantibus esset vasallus τ de hoc
stio.Secus aūt si ꝯstaret istos litigātes alias esse
sol' cognosceret vt in ꝯrio.τ hoc est ꝙ voluit dicere
ad v̄s.sed qd est τc.quā declaro.nam in ꝯrio τ vasalli
dominus cōfitebant̄ eos esse vas.sed forte erat con
qua parte feu.vel de ꝯfinib' vel de aliquo alio feu
allegabat se esse vas.de dicto feu.antiquo de quo liti
biū τ incertū erat qs eorū esset va.Et ex hoc nūc intelligi
gl.τ ita ī.d.§.pe.τ in.c.j.an apud iudices vel do.qđ feu
τ hñ ꝭm Ja.de bel.¶Opp.subsequenter cū dicta gl
citum sit declinare forum istorum iudicum ex cā suspicio
probatur in.d.l.apertissimi.lʒ glo.non alleget sed sol
contrarium.vcʒ quod iste tex.debet intelligi quod non
τ honestum vt declinetur vt hic:sed tamen si causa subes
rit declinari vt in cōtrario.Et hoc voluit dicere ista gl
ver.si qd si aliter τc.Ex qua gl.concludit̄ ꝙ iurisdictio
cum curia possit declinari.sed Jac.de bel.quem ēt seqt̄
nea.reprobat istam glo.duabus rōnibus.Et primo q2
terā τ diuinat.Scđo q2 dn̄s τ curia sunt iudices ordinarii
pares τ sic recusari non possunt.vt in.d.l.apertissimi.qu
tenēt ꝙ dominus vna cum curia non possint declinari
tex.hic in fi.facit ad idem tex.in.c.j.in fi.j̄.an apud iudi
Et hanc partē videt̄ ꝙ glo.teneat in.d.§.penul.j̄.de probi
alie.per fe.Hanc partem seqtur Ja.ard.in summa in ti
ten.feu.sub rubricella si contentio est inter vas.domin
tio.τ hoc p istum tex.τ in.d.§.penul.τ.j̄.de pace te.in §
steriales.τ per.c.ceterum.extra de iud.τ.c.transmissa.ex
ro compe.C.de decuri.l.qcūqꝫ.Sed do.Bal.dicit hic
ba vcʒ ꝙ rōne suspitionis non potest declinari sed rōne
dictionis incompetentis sic lʒ tamen de honestate non
re licet possit facere.Et sic concludit ꝙ propter suspi
lo modo possit.sed propter iurisdictionem incompe
sit licet non debeat.Et hec est cōclusio sua in isto.§.Se
perio ipsum eundem Bal.dicere ꝯrium in.d.§.pe.vcʒ
causa possunt recusari quoniam de iure canonico e
narius recusari pōt.extra de foro compe.in.c.lʒ.τ in.c.si
tra clericum.Uerum in feu.rōne iuramēti si discrepa
le a iure canonico dʒ obseruari ius canonicum vt in.c.
tra de iudi.Et rn̄det ad cōtraria q2 loquunt̄ de incol
cusatione nō de iusta.arg.ff.de mino.l.minor aūt.τ in.c.
nis extra de offi.dele.Et hoc modo saluabat istā gl.sed
credo ꝙ ista sua regula taliter tradita sit idistincte vera
lū qñ ageret̄ contra vas.de periurio per.c.fi.de foro comp
τ in.c.nouit.de iud.Si aūt agatur de ipso feu.tunc ca
per iudicem proprium.vt no.extra de rescri.in.c.statutum
§.cum autem.lib.vj.Et hoc etiam est de mente eiusdem
in.l.liberti.in fine.C.de operis libertorum.Et sic in

cis reperio ipsuʒ in ꝓposito diuersa sensisse facit ēt pro hac par
te qđ possit recusari qđ dixit specu.in ti.de recusa.in.§.cā.in fin.
Quare iter tot.τ tā varias opi.videt̄ mihi qđ ea opinio qua dis
ponitur ꝙ vas.non possit declinare iurisdictionem sit magis cō
sona iuri per tex.τ rōnes atqꝫ aut.p hac parte.s̄.adductas. Et
hāc ptē etiam tenet Inn.in.c.ceterū de iudi.dicēs qđ ipsi vasalli
litigantes etiam de cōi cōsensu nō p̄nt dimittere dn̄m p.c.ex trās
missa.Pro hac pte facit glo.in.d.§.penul.de probi.feu.alie.p fe.
nec hʒ qd conquerat̄ vasal.tanꝗ̄ compulsus litigare coraʒ iudi
ce sibi suspecto qm̄ hʒ remediuʒ a iure vt alter aggregetur q nō
sit suspectus.vt.C.de iuris.om.iu.l.nemo.τ de iudi.aut.si vero cō
tigerit.Et sic rōne adiūcti purgari vr̄ suspitio.arg.ff. de eden.l.
si qs ex argētariis in.§.j.τ.C.de decuri.l. qcūqꝫ lib.x.vt saluemus
glo.hic positā q̄ ꝯrium dicit ꝙ ītelligatur quādo vasal.declina-
ret forū dn̄i rōne iurisdictionis incōpetētis prout est exēplū in
p̄n.huius capl'i vbi dn̄s nō cognoscit de cā feudali.Nā ista talis
exceptio incōpetētie iurisdictiōis semp est pmissa dato ꝙ omnis
alia via esset pclusa.vt dixit glo.singularis in cle.j.de seque.pos.
τ fructu.in fi.Uel intelligamus ꝙ rōne excōicatiōis declinetur
iudicum excōicatorū qđ lʒ vt extra de re iu.c.ad ꝓbā.τ in.c.pia
de excep.li.vj.τ p Inn.in.c.ꝯstitut' eꝫ de ꝓcu.τ ꝓbat̄.j̄.h fin.lexi
c.j.in p̄n.Et mō habes istū passum clari' τ pingui' ꝗ̄ a doctori
2 bus tactū.¶†Quero cū.d.gl.in v̄.sʒ qd si alter τc.qd si alter ex
istis vas.ꝯtendentibus sit citat' vt cōpareat in iudicio corā dn̄o
solo vel curia sola τ talis citat' recusauit venire an puniat̄.Et
respōdet gl.simpl'r.ꝙ nō τ nihil aliud circa hoc dicit vsqꝫ ad v̄.
sʒ tu instabis τc.Sʒ dic qđ gl.bn̄ loqt̄ τ assignat rōnem q2 iuris
dictio cognoscēdi de dicta cā de qua loqt̄ casus nr̄ nō spectabat
solum ad dn̄m vel ad solā curiā.sed spectabat simul ad dn̄m cū
curia cum vterqꝫ litigātiū allegaret feu.esse antiquū τ sic īcertū
erat qs esset vasal.Sed vbi alias esset certum qđ vterqꝫ esset vas.
tūc citatus nō comparēs bene posset puniri.vt no .glo.in.c.cete
rum de iudi.facit ꝙ dixi de mil.vas.q contu.est in.c.j.τ per Jac.
ardi.in ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella si dn̄s vasal.fecerit cita-
ri τc.¶Op.cum dicta gl.mediāte contra.s̄.proximam determi
nationē de.l.si qs ex aliena.ff.de iudi.vbi citatus vt compareat
a corā nō iudice[a] dʒ ꝯparere ad allegādū saltē p̄uilegiū quare nō
sit sub iurisdictione illius iudicis τ si non cōparet pōt puniri
tanꝗ̄ cōtumax.So.ibi loqtur in iudice ordinario generali īter
quoscūqꝫ litigantes.hic vero loqtur in iudice ordinario singu-
lari cuius iurisdictio est limitata īter certas personas corā quo
citatus non tenetur cōparere nisi maniste pateat ꝙ sit de iuris-
dictione citantis qm̄ non potest ponere falcē in messem alienaʒ.
Et hoc vult ista gl.notabilis q̄ singularis est ꝭm doc.de qua ma
teria dic plene p glo.τ doc.in.l.ex quacūqꝫ.ff.si qs in ius vocatus
non ierit.τ in.d.l.si qs ex aliena p canonistas.iij.q.j.si eps. lxxiiij.
q.iij.c.j.τ extra de elec.bone.¶Op.subsequenter cum dicta glo.
ꝯ literam istā de.c.j.j̄.an apud iudi.vel docto.τc.vbi ptʒ qđ si est
q̄stio inter duos de feu.quorum vnus dicit feu.esse antiquum.
b alter vero dicit nouū[b] qđ dominus nō cognoscit sed solummō
pares.So.dicit ista gl.fatendo ꝯrium vt hodie iste text.corrigat̄
p dictū.c.vcʒ qđ hodie pares cognoscant. Et hoc voluit ista gl.
vsqꝫ ad fi.Sʒ tu aduerre q2 ista gl.nō tenet̄ p doc.cum legum cor
rectio sit euitāda:vt in.l.pcipim'.C.de app.Merito soluūt alio
modo vcʒ ꝙ ibi erat ꝯtentio inter duos quoꝝ alter dicebat feu.
antiquū alter nouū.Hic vero inter duos quoꝝ vterqꝫ fatet̄ feu.
antiquum.Et pōt esse rō differentie.q2 in feu.nouo dominus fa
ctum suum vult tueri.ar.in.c.fi.de testibus.lib.vj.Et ideo p̄sum-
ptio est qđ esset fauorabilior pro eo q pretendit feu. nouū reco-
gnoscere ab ipso dn̄o.ar.no.in.l.deferre ī.§.idem decreuerunt.ff.
de iure fisci.Et hāc rōnem sensit Bal.in contrario.¶Op.ab ex
tra de prin.huius capituli.Solue.vt ibi dixi in oppositione τc.
¶Ultimo ad mām p̄ntem vide plura q̄ dixi in.d.§.penult.j̄.de
probi.feu.alie.per fed.vbi declaraui an iurisdictio in causa feu-
dali possit prorogari.Item quid iuris esset in casu nostro si iste
dominus non haberet pares in curia sua.De materia auteʒ iu-
c risdictionis feudalis[c] plene per Inno.in.d.c.ceterum.τ ibi plu
ra ad presentem nostram materiā adducit vbi videas.τ vide ꝙ
plenius vltra alios scripsi in.c.j.s̄.apud quē vel quos τc. Et ibi
declaraui etiam qd iuris sit in possessorio τ qui in causa crimi-
nali τ qd in causa appellationis.τ vide in remissionibus ibi ad
ductis τ qđ dixi in.c.j.j̄.qui test.sint neces.ad probā.τ.j̄.an apud
iud.vel do.in.c.j.τ.s̄.hoc eo.titu.in p̄n.τ in remissiōibus ibi ad-
du.τ quod tangit̄ in.c.ij.ī prin.j̄. de lege cor.τ.j̄. titulo proximo
τ qđ tangitur per Bal.ī aut.ei q charta.iij.C.de bo .aut .iu.pos.
τ in.l.liberti.de operis liber.

¶De contro.feu.apud pares terminanda. Rubrica.

¶Ista rubrica fuit addita a glossatoribus quoniaʒ oliʒ nulla
erat hic rubrica.prout dixi.s̄.de fra.de no.bene.inuest.super ru-
brica.Et hoc est quod voluit dicere glossella hic posita.Et cōti
nuatur iste tit.cum proximo superiori hoc modo:q2 ibi in p̄n.
τ in fi.ti.tractatū est de iurisdictiōe cārū feudaliū siue cōtrouer
sia sit inter agnatū vasalli mortui dicentē feu.antiquū τ aliuʒ
habētē cām a dn̄o ac asserentē feu.esse nouū.vt ibi ptʒ in prin.
siue cōtrouersia vertat̄ inter duos quorum vterqꝫ allegat feu.
esse antiquum:vt ibi ptʒ in fi.nunc vero declarat̄ in isto tit.qñ
cōtrouersia vertit̄ inter dominum τ vas.coram quo iudice de-
beat talis causa ventilari.τ ideo supposita fuit hic ista rubrica
de controuer.feu.apud pa.ter.
1 ☞Dignior ad eligēdū τ votū suū deponēdū prius admittit̄.
2 Electio iudicum partibus cōmittenda.
3 Equalitas in numero iudicū eligēdorū inter pares seruanda.
4 Partes q̄ casu in fauorē suū a iure introducta relaxare q̄ant.
5 Pares curie de feudalibus causis an cognoscet per viam recō-
uentionis.
6 Electi a dn̄o poterūt definire etiam si vasallus renuerit eligere.
7 Paribus discordātibus an sufficiat maioris partis cōsensus.

Si inter. Diuidit̄ in tres partes.In p̄
ma ponit dictū simplex cū re b
sponsione.In scđa declarat modū τ formam
eligendi pares.In tertia ostendit quis nō sit
eligēdus pro pari.scđa ibi:τ si quidem.tertia
ibi ille tamen.Casus.Pares cognoscūt de cā
feudali vertente inter dn̄m τ vasallū.qui pares eliguntur cōi
consensu litigātiū.τ si in eligēdo dissentiant dn̄s preferri dʒ in
eligēdo dūmodo nō eligat̄ nisi solum qui fidelitatem iurauit.
h.d.Pone casum scđm qđ ponit glo.j̄.de probi.feu.alie.p fe.§.
penul.super verbo pares ex qua habes intellectum huius lite- c
re.¶In tex.ibi ꝯtentio.i.cōtrouersia:vt q2 dn̄s dicit ad se spe-
ctare allegādo forte aliquā ex causis numeratis.s̄.in tit.q.mo.
feu.amit.τ de feu.sine cul.nō amit.τ.j̄.q̄ fuit prima cā.be.amit.
vel aliqꝫ aliā causam τ vasal.se excusat ac defendit.Ibi p pares.
i.cōuasallos q ab eodem domino feu.tenent:vt.s̄.si de inuestit.
inter domi.τ vasal.lis oria.in.c.j.post p̄n.Ibi dom'.i.dn̄i quos
appellat alibi interdum pares curie vt.s̄.de cōtro.inuest.in p̄n.
Interdum pares curtis:vt.s̄.de feud.guar.in.c.j.in.§.j.Ibi lex
corradi de qua.j̄.de lege corra.in prin.Ibi dirimatur per hoc ī
telligas totum processum vsqꝫ ad sn̄iam inclusiue.vt patet in.d.
§.penul.τ in.c.j.j̄.de lege corra.Ibi pares habet.Nam sunt qui
dam dn̄i qui non habent pares in sua curia:τ tunc iudex ordi-
narius generalis cognosceret de hac causa feudali vt dixit glo.
in.d.§.penul.Ibi dubitatio.subaudi q2 illi erunt iudices quos
elegerint.Ibi eorum.s.sapientum in hac materia feudali vt di-
xi.s̄.in ti.ij.sup tex.Ibi quem subaudi si vult eligere vnum tan-
tum.Ibi aut quos:subaudi si vult eligere plures.Ibi compro
batum hoc est dicere quia vasal.facta electione per dominuʒ de
1 bet postea eligere totideʒ prout fecit dominus.¶†No.quod il
le qui est dignior debet prius admitti ad eligēdum τ votū suū
deponendum facit.l.vidue.τ quod ibi habetur per Cy.τ Bal.
2 C.de nup.¶†No.electionem iudicū partibus cōmitti.facit ꝙ
no.per glo.in.l.obseruandum.ff.de iudi.τ ibi plene de materia
τ dicam statim in glo.ij.possunt enim sibi eligere iudices propi
tios τ fauorabiles arg.in hac litera τ in aut.habita.C.ne filius
3 pro patre.¶†No.equalitatem esse seruandam[d] inter pares in
d numero iudicum eligendoruʒ facit.l.petēde.C.de tempo.in in-
tegrum restit.τ.C.de feu.τ lit.expen.in.l.fi.τ ibi per Bal.¶No.
quod qui fidelitatē domino nō iurat non est reputandus pro
pari domino vel vasallo litigantibus dissentiente:vt ptʒ hic in
fi.τ in gl.magna circa medium que istud notabile collegit.Un
de ergo colligitur a contrario sensu quod ipsis volētib' posset
ipse vas.qui non iurauit eligi pro pari quia cōsentienti non fit
dolus neqꝫ iniuria.l.cum donationis.C.de trāsac.Et predicta
prestant argumētum quod scholaris qui non vult iurare recto
ri nō debeat reputari pro scholari.facit extra de cōsti.in.c.ex lite
ris τ quod nota.in.l.q̄dam in.§.nūmularios.ff.de edendo.τ in
l.penul.C.ex quibus causis maiores.de quo per docto.τ Bald.
in.d.aut.habita.¶Opp.cū glossa prima de superfluitate istius
titu.per titu.infra de contro.inter vasal.τ episco.τ tamen nihil
debet esse superfluum in iure:vt in.§.quib'.C.de nouo codi.cō-
po.Solu.glossator noster videt̄ assentire contrario dū dixit ꝙ
reperit hic vnam glossam antiquam que dicebat quod istud ca
pitulū vacat per illud.Sed tu dic quod imo non vacat neqꝫ su
perfluit quoniam ibi repetit materiam vt aliqd addat de nouo
secundum quod ibi manifeste colligitur prout in similiꝫ videm'
infra an apud iudi.vel do.in.c.j.τ in ti.de probi.feu.alie.p fed.
in prin.¶Opp.cum glo.ij.de.l.obseruādū.ff.de iudi.vbi iudex
non dat̄ quem postulauerit aduersarius.Solutio ꝭm gl.illud
procedit quando solum postulans sciebat iudicē sibi dari quē
petebat.Hic aūt loquimur quādo vterqꝫ sciebat τ cōsentiebat.
Et est ratio q2 consensus facit licitum quod alias non liceret.
vt.C.de episcopis τ clericis.aut.generaliter in fine cū similibus.
Item quia partes per consensum possunt renunciare his que

a ¶Corā nō iudi-
ce.adđ glos.in.c.
null' eps.xj.q.j.
Hosti.ī summa
ti.de fo.cōp.ī.§.
ī qb' v̄.liqt bal.
in.l.gn̄al'r ī.l.ij.
C.de epi.τ cleri.
b ¶Quoꝝ vn' di
cit feudum esse
antiquuʒ: alter
v̄o nouū. adde
cui icūbit on' p
hādi viđ p pau.
đ ca.ꝯsi.clvj.ici.
ꝙ istud feudum
pertinet.
c ¶De mā aūt iu
risdictionis feu
dalis .ađđ. c.j.τ
ij. eꝫ de feu.sup
dote post diuor.
rest.c.tua.đ deci.
c.q̄ in eccl'iarū.τ
ibi bal. đ ꝯsti.c.
ex transmissa.c.
vex.τ ī.c.ex pte.
đ fo.cōp.c.vt su-
p.đ reb' eccle.nō
alie.c.p tuas. de
dōa.c.ad audiē-
tiā.τ.c.si diligē-
ti.đ p̄scri.c.in q-
busdaʒ τ ī.c.ad
aures.đpe.c.gra
uē.đ sen.ex.c.cō-
q̄stus.đ vsu.c.ex
cōicam'. τ.c.fi.đ
here.c. tāte. τ.c.
v̄itatis đ iu.iur.
c.cū seculū.đ iu.
pa. c. pleriqꝫ. de
pac.c. apl'ica .de
his q̄ fiūt a pre.
c.signi.đ of.đle.
c.grauē.de ex.p̄-
la.c.recolētes.de
sta.mo.c.iter di-
le.đ fi. īstru. c.de
forma .xxij. q .v.
c.latorē . xxiiij .q.
ij.ī qb' locis tra
ctat̄ mā feudo-
rum.
d ¶Equalitateʒ
esse seruandam.
adde tex.in.c.cū
inter.de excep.τ
est pars iustitie
secundum San-
ctum Tho.secū
da.ij.q.lxxx.arti.
j.sec' in iudicio
sʒ rigor vt est gl.
in.c.fi.de inde.τ
eā sequit̄ Jac.in
in.l.quod si ephe
si.in fi.vl.co.ff.de
eo qđ cer.loco.

pro se itroducta sunt.l.si qs in cõscribẽdo cũ si.C.de pac.Et hoc voluit ista glo.vsq3 ad ver.τ in summa τc.Sed tu potes soluere τ alio mõ ꝯriũ.vc3 φ ibi loqtur in iudicibus de legatis hic vero loqtur in ordinariĳs.Nam isti pares sunt iudices a lege.vt hic sicut alibi videmus in.l.j.ff.de offi.eius cui mã.est iuris.τ.ff.de iurisdi.om.iudi.in.l.τ qr facit qđ dixi.š.tit.primo.in.§.fina. vel hic petebat iudex de certis deputatis.Ibi vero petebat incertus de incertis de qua materia dic plene vt no.d.l.obseruan

4 dũ p gl.τ doc.¶†Quero cũ dicta glo.iuxta proxime dicta qñ τ in qbus casibus partes possunt p consensum relaxare ea que in eorũ fauorẽ sunt a iure introducta τ qñ non.Et p rñsione allegat plures casus pro τ cõtra:nec aliter soluit vsq3 ad ṽ.illud autem τc.Quare tu dicas quod ista est via brocardica de qua ĩ l.quos phibet.ff.de postulando.Et pro soꝉone dic vt not.in.l. ius publicum.ff.de pactis.τ plene in aut.vt sine probi.ma.debi. in.§.q vero.col.vĳ.vbi est gl.magistra.¶Opp.cum predicta gl. in ver.sed cum ille τc.omisso altero ver.Illud autem τc.quẽ expediui supra in vltimo notabili τ opp.sic.Nã iste tex.excipit solum vnũ casum in quo qs nõ põt eligi pro pari vc3 quando nõ iurauit fidelitatem.ergo in ceteris omnibus casibus videtur inferre φ qs põt eligi.arg.in.l.cũ ptor.ff.de indi.Sed tñ videmus φ infamis nõ põt fungi munere iudicandi.l.j.C.de infamibus. li.x.Et similiter excõicatus.vt in.c.ad probandũ.extra de re iudi.Igitur ista exceptio nõ est sufficiens.Sol.dicit glo.φ imo est sufficiẽs.l3 debem⁹ intelligere φ oẽs ceteri admittunt τ possunt eligi dũmodo alias reperiant idonei.l.vt gradatim.§.j.ff.de mune.τ ho.τ hoc voluit dicere ista glo.vsq3 ad ver.hic cõsueuit que bene sentit l3 nõ ita clare τ late loquuta sit.

5 ¶†Quero subsequẽter cum dicta gl.vtrũ pares curie possint cognoscere per viam reconuentionis de causis non feudalibus.Et videtur quod nõ qr iurisdictio eorum est limitata τ concessa de iure speciali q̃ nõ vr̃ prorogabilis neq3 extensibilis.Sed hoc nõ obstante determinat ista gl.cõtrariũ vc3 vt recõuentus corã ipsis paribus teneatur de oib⁹ causis ibidem se defendere per regulam generalẽ.l. cum papinianus.τ aut.τ consequẽter.C.de senten.vbi nõ distinguit.Igitur nec nos distinguere debemus.l.de pretio.ff.de publi.cũ si.que ibi allegant in glo.ad que voluit ista glo.te remittere dum p tuã memoriã indagandũ dimittit.Et p hoc habes totã gl.expeditã vsq3 ad si.que bene τ notabiliter loquit τ eã cõmuniter sequunt oẽs doctores.Intelligas tñ eã τ limita fm regulas traditas a doctoribus in ista materia recõuentionis.vc3 qđ dicta recõuentio fiat sup eodem genere causaꝝ τ nõ diuerso.vt si cõueniat ciuiliter non recõueniat criminaliter.l.ĳ.§.sed si agãt ff.de iudi.Itẽ h3 solũ locũ recõuẽtio in his q̃ requirũt disceptationẽ iudicĳ.vt.C.de testa.l.omniũ τ in silibus de quib⁹ videas plene p Cy.Bar.τ Bal.in.d.l.cũ pape.τ in aut.τ cõsequẽter.τ p canonistas in.c.j.τ.ĳ.extra de mutuis peti.τ ĩ.c.at si clerici.extra de iudi.τ in.c.dispẽdia.§.reus de rescri.li.vj.τ de ordi.cogni.in c.fi.τ.iĳ.q.viĳ.cuius in agendo.τ in spe.de cõuen.τ recõuen.Et circa qõnem huius glo.vide Bal.in.d.c penul.infra de probi. feu.alie.p fed.An aũt corã arbitrio possit fieri recõuẽtio dic φ nõ nisi aliter ex forma cõpromissi colligat vt in.c.dilect⁹.cũ ibi no.extra de arbitris.Quid aũt si clericus vasallus cõueniat laicũ occasiõe feudi corã parib⁹ an laic⁹ poterit recõuenire clericũ ciuiliter corã illis dato φ sint laici.Et dicit bal.φ sic ex natura cõuentionis τ recõuẽtiõis p ea q̃ dicta sunt.τ cõfirmo hoc p gl. notabilẽ q̃ hoc t3 in.d.c.at si clerici.l3 ipse non alleget.¶Qualr vero cleric⁹ rõne feu.sit sub iurisdictiõe dñi laici:dixi ĩ.c.cleric⁹. ĩ.si de feu.fue.cõtro.τ.ĩ.de cõtrouer.feu.inter vasal.τ epi.in.c.j.

6 ¶†Quero ab extra si vas.non vult eligere postq̃ dñs elegit an electi per dñm poterũt cognoscere τ diffinire.dic φ sic fm An. de yser.ne puisio istius capl'i videat inutilis qr semp subterfugeret ar.ff.de arbitris.l.si qs rẽ.τ.ff.de eo φ cer.lo.l.j.facit φ habetur in.c.j.ĩ.de mili.vas.q cõtu.est τ φ no.in.d.§.pe.ĩ.de probi.feu. alie.per fed.vbi gl.hoc firmat.¶Quero an vnus ex istis iudicibus poterit cõmittere citationem sine alio.τ vr̃ φ sic per no.per glo.in.l.põponius si vni.ff.de re iu.τ dic vt ibi.An autem vnus possit finire id qđ alter incepit.dic p Bal.in.l.j.ff.de officio cõsulis.¶Quero si isti pares sunt discordes an sufficiat quod fiat a maiori parte.Et glo.videtur tenere quod sic in.l.nil aliud in.§. refertur.ff.de regulis iuris de quo tamen dic per Bald.in.l.finali.C.de auto.prestan.τ per doc.in.l.φ maior.ff.ad municipales.τ per Innocen.de maio.τ obe.humilis.Qualiter autem capiat maior pars dic vt tangitur per glossam τ doct.in.d.l.põpo.τ de tuto.τ cura.dat.ab his in.l.vbi.Et de his τ similibus questionibus vide p Bar.in.l.heredes mei.in.§.peto.ff.ad treb. τ plene per Bal.in.d.l.j.de offi.consu.¶Ultimo ad materiam presentem adducas plura alia que scripsi in.d.§.penul.ĩ.de pb. feu.alie.per fed.Ad materiam vero iurisdictionis causarũ feudalium dic vt plene scripsi in.c.j.š.apud quem vel quos τc.τ supra titulo proximo.§.finali.τ in copiosis remissioibus ibi adductis.

¶Jacobus.

a ¶Et capit p τ Addđ.c.extirpãde.de p̃bẽ.c.vlt. đ ꝯsue.τ ibi Jo. and.c.decet de ĩmu.ec.li.vj.glo. in.c.cumana.de ele.car.zaba.ĩ.c. tua.ĩ.ĳ.opp.de fi.p̃sbyt.idẽ car. in.c.mãdato.in vj.oppo.đ pcu.

¶De eo q sibi heredibusq3 suis masculis τ feminis.

¶Olim nulla erat hic rubrica sed cõprehendebat iste ti... tuor supioribus sub ti.š.de fra.de nouo bene.iuest.Veri... brice fuerũt postea addite a glossatorib⁹ supueniẽtibus... late dixi sup rubrica.τ h̃ est qđ voluit dicere glossella hic... dũ dixit alias nõ erat hic titul⁹ sed capl'm tm̃ vnde nõ... si ista rubrica ꝯmode ꝯtinuari nõ põt ad titulũ primũ... Verũtamen cõtinuãda est hoc ordine.Nam postq̃ supe... dentibus titulis declarauit plures casus dubitabiles... erãt varie opi.sapiẽtum tam circa successiones feudor... ra ĩuestiturarũ.vt pt3.š.in ti.iiĳ.τ in ti.iĳ.quã circa iu... nes p̃dictarũ τ aliarũ causarũ feudalium ex natura ips... turaꝝ:vt pt3.š.ti.ĳ.in p̃n.circa quas iurisdictiones... plenã τ pfectã nobis traderet subiecit ti.primũ supe... adhuc supessent alĳ casus multũ dubitabiles in q... bant varie opi.sapientũ circa p̃dictã materiã succ... rum attenta natura τ forma inuestiturarum.Ide... est hic iste titulus in quo p̃dicti casus dubitabiles declarantur τ determinantur.

¶Jaco.

1 ☞Uasall⁹ si p se τ h'ẽdibus suis ĩuestiat qñ succed...
2 Jurisdictio feudalis penes dominum existens ad fe... transmittitur.
3 Mulieres ad feudi successionem possunt fieri habiles
4 Masculus excludẽs germanam supuiuentem exclud...
5 Nepos an materteram excludat.
6 Filĳ fr̃is p qbus receptũ est feudũ an excludãt filios...
7 Feudũ pro filĳs acqsitum an pro nasciturus acqri intell...
8 Femine quo ordine cum masculis in emphiteosi succedan...

Qui sibi Diuide totũ capitulũ in... partes principales.quo... prima parte tractat de successiõne feud... ipsam successione3 concurrũt masculus τ... na ex ĩuestitura facta accipienti pro se τ h... bus suis masculis τ feminis.In secũda... de fidelitate fue.quam vasal.nõ debet facere femine donec... masculus.scđa ibi.nã τ illud.Prima subdiuiditur in... quoniam primo recitat casu3.secundo allegat ad p... determinat.quarto rationem decisionis assignat.... predicto.tertia ibi cũq3.quarta ibi non enim.Casus... se τ heredibus suis masculis τ his deficientibus p... uestituram accepit non succedit femina ĩ feu.donec... sculus.quinimo nec debet vasal.feu.suum recognosc... na extante aliquo masculo ex domino qui primam in... fecit.h.d.¶In tex.ibi vel dic quod ista disiunctiua...

b coniunctiuam τ capitur pro τ ª postq̃ est posita inter p... honoratas:vt in.l.cum quidam.C.de verbo.signi.Ibi b... ficium.i.per feu.vt.ĩ.in quibus cau.feu.amit.in.§.Ibi... turam quid autem sit inuestitura habes.š.in ti.quid fu... in prin.Ibi hec.s.filia supradicta.Ibi marito.s.suo.Ibi... dedit subaudi quod facere potuit:vt dixi.š.in tit.iiĳ.c... similis tex.de quo late scripsi.š.quali.olim feu.po.alie... nare.Ibi τ ex eo.s.marito.Ibi obĳt subaudi τ ambo suc... in feu.Ibi quorum.s.filiorũ.Ibi reliqt subaudi τ mo... Ibi ei.s.primo vasallo vt seqt.Ibi partem sc3 medietat... feudi.Ibi sapientes de qbus iam est facta mentio.š.ti... sti.lotha.imperatoris τc.ĩ.c.vno τ sic pt3 quod hec mat... dalis continet in se scientiam vt dixi.š.qui feu.da.pos... quoq3.Ibi iudicatum scio subaudi ego obertus de o... š.ti.ĳ.in prin.super tex.Ibi suum proprium feu.subaud... altero recognoscebat.Nam vnus vasal.potest suũ feu.al... dare vt dixi qualiter olim feu.pot.alie.in.§.j.τ plene... in.c.j.§.pterea.ĩ.de capi.corra.Ibi militi.i.vasallo.vt... de feu.sine cul.non amit.in.c.j.Ibi per beneficium de... ipsu3 ĩuestiuit de dicto feu.Ibi quod miles sc3 predictus... inuestitus per feminam.i.a femina tanquam domina.... gnoscere.hoc est dicere vt non debeat ab ea renouation... ture petere.τ sibi fidelitatem prestare.Ibi ex eo sc3 dom... alĳ dicunt subaudi τ male:qr eoru3 opi.fuit reprobata... tet.Ibi recognoscere quidam non habent plus de tex.... qui autem habent adhuc de tex.post istud verbu3 recog... talia verba vc3 cum de paterno allodio esset acqsitum... verum esset quod dr̃ per feminam non debere recogno... Que verba communiter non habẽt.Intellectum tamen...

1 verborum declarabo inferius in vltima oppositione.¶... prima parte φ qñ vasal.inuestitur de feu.pro se τ hered... masculis cũ pacto vt deficientibus masculis femine adm... quod in successione talis feu.donec extat masculus de... a p̃mo ĩuestito siue descendat per lineam masculinã fue... nam non vocat femina qđ est no.dignũ τ multoties po... dere de facto fm glo.hic positã in prĩc.Et est ratio q... a prin.est paternum:licet sit alteratum per pactũ.vnde...

mus quo tramite feu.descendat.sed attẽdim⁹ primũ eius principiũ τ primã radicẽ τ fundamẽtũ:vt in.c.j.š.qui.mo.feu.cõsti. po.τ infra de he.femine.in.c.j.Oẽs em̃ isti posteri dicunt descendere ex corpore primi acqrentis.Et hec est mẽs huius litere fm

2 Bal.¶†No.ex scđa parte φ iurisdictio feudalis q̃ est apud dominũ infeudãtẽ nõ trãsit ad feminas ẽt descendẽtes a dicto dño inuestiente donec extat masculus descẽdens ab eodẽ.Et ex his colligit hic p̃dicta gl.post sui p̃n.φ ꝯditio feminaꝝ est ĩ multis deterior q̃ masculoꝝ.de quo plene no.p glo.in.l.in multis.ff.de sta.ho.τ in.l.ĳ.ff.de reg.iur.τ dixi supra qui feu.da.pos.in.§.hoc

3 aũt.¶†No.φ l3 mulieres τ earũ descendentes nõ sint habiles ad successionẽ feu.tñ ex speciali puidẽtia inuestiture possunt fieri habiles τ capaces:vt pt3 hic τ.š.de succes.feu.in.§.filia.τ in.d. §.hoc aũt.Et ex hoc colligit gl.p̃dicta ĩ fi.sui φ ex qualitate τ differentia rerũ licitũ dephendit φ al's nõ liceret de quo se remisit ad no.in.c.j.š.de feu.mar.τ ibi dixi.Op.cum predicta gl.in ver. sed mirum τc.φ ista determinatio q̃ fit in isto tex.nõ sit bona: qñ istud feu.iam habuit effectum suũ in psonã femine.ergo sp femine debent admitti ad succes.dicti feu.vt p bat.š.epi.vl'abb. in.c.j.in.§.qn etiã l3 gl.nõ alleget cuius ꝯrium tamen hic dr̃ vc3 quia germanus consanguineus excludit germanam suam qđ est valde mirandum fm que hoc voluit vsq3 ad versi.nunqd τc. Sed tu aduerte qm̃ ista gl.appellat germanos natos ex fratribus q tamẽ proprie fm terminos iuris appellant cõsobrini seu patrueles vt insti.de gradi.i.§.quarto.vnde dic fm Bal.τ Pe. de cer.quod glo.nostra habuit respectum ad cõem τ vulgarem vsum loquendi.Sed qr nõ soluit aliter istud ꝯrium.Ideo tu sol nas qr in casu nostro hoc operant verba τ pactũ adiectu3 in inuestitura vc3 vt tũc demũ masculis deficientibus admiterent femine τc.vñ filia p̃mi acqrentis admissa est qr non habuit obstaculum aliquod ipsam impediens cũ non staret aliqs masculus. Nũc vero iste neptes sue descendẽtes ex vno filio reperiũt obstaculum.s.nepotem masculum natum ex altero filio qui eas exclu dit attẽta forma verborum ĩuestiture.Nec refert quãq̃ istud feudũ fecerit iam transitũ p tres successiones descẽdẽtiũ.qr semper itelligunt esse de heredibus p̃mi vasalli acqrentis vt in.l.fi.C.de here.insti.Et sic verba ĩuestiture verificantur non solũ in p̃mis heredibus verum in omnibus sequentibus successionibus fm An.de yser.Utrũ aũt in ceteris rebus successores medĳ mutent qualitatẽ rei vide in.l.in qbus.C.de scđis nup.τ.C.de dona.in.l.

4 fama.τ.ff.de publica.in.l.licitatio in.§.mercatores.¶†Quero cũ p̃dicta gl.an sicut iste masculus q excludit suam germanã cõsanguineam vt supra dictũ est:ita etiam excludat suã amitã supuiuẽtẽ vt ĩ hoc exemplo si filia p̃mi acqrentis mortua est relicta vna filia τ relicto nepote ex filio p̃mortuo:an iste nepos excludat dictã amitã suã.Et dicit ista φ sic qr subest eadẽ rõ vc3 quia non d3 esse locus femine qñ masculus supest.vt hic.Item τ alia ratione qr pater huius nepotis exclusisset ipsam.ergo τ iste q d3 ẽ eiusdem iuris τ ptãtis put fuit pr̃ suus cuius est heres.l.heredẽ.ff.de reg.iur.Alias fieret ꝯ dictam regulam.Et hoc est φ voluit dicere ista glos.q̃ bene loquit.cum ipsa amita repiat obstaculum eã impediens.vt supra dictũ est.Sed tu extra glo.ĩmedia te dubitabis qd in materia an iste nepos ea3 excludat.exẽpli cã pone φ fuerũt due filie que ambe successerũt in dicto feu.iuxta formam p̃dicte ĩuestiture.qr null⁹ masculus eas ĩpedinit.Sed postea vna morit relicto vno filio masculo q est nepos alteri⁹ superuiuentis.τ ista supuiuẽs est matertera dicti nepotis.Queritur modo an iste nepos excludat dictam materteram suã.τ plures doc.dicũt φ ista gl.determinat qđ sic quod non videt mihi verum quoniam ista glo.expresse loquit in amita vt in exemplo quod.š.posui.non autem facit mentionem de matertera.Verũ tamen quantum ad hanc qõnem de matertera dominus And. de yser.tenet quod dictus nepos excludat dictam sua3 materterã dicẽs qđ quãq̃ ipsa semel sit facta heres in dicto feudo.tamẽ d3 desinere per superuenientem masculum.quonia3 erat conditionaliter heres si masculus non nasceretur alias nõ desineret. ar.insti.de fideicom.heredi.in.§.restituta.Ista namq3 incertitudo vtrum esset masculus nasciturus vel nõ habetur pro ꝯditione.vt.ff.de condi.τ demon.l.dies incertus.Hoc em̃ operatur pactum τ prouidentia ĩuestiture vnde cõditione existente vc3 per natiuitatem huius nepotis masculi videt nunquã fuisse illius matertere que conditionaliter habebat vt.ff.de periculo τ commo.rei vendi.l.qđ si pẽdente.ff.si cer.pe.l.pinde.τ pro hac opi.facit supra epi.vel abba.in capitu.j.§.quoniam etiam.Item facit rõ:quia res deuenit ad eũ casum a quo incipere nõ posset.ff.ad leg.fal.l.qr fortificat per.l.vtrũ.ff.de assig.lib.coniuncto.§.datur insti.de assig.lib.Sed his non obstãtibus communis snĩa est in ꝯrium:quam sequitur Jaco.de bel.Nico.de nea.τ Bal.hac rõne vc3 qr ipsa matertera iam successerat a pri.sine obstaculo.vnde nunc per superuenientem masculũ non fit questio per ipsa3 de feu.acquirendo.sed de acquisito retinendo τ conseruando τ ideo retinebit partem suam quã a p̃nc.acquisiuit.vt.ff.de regu.

iuris.l.id qđ nostru3.facit p hac parte.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui vel alie.iuris.τ.š.an marit⁹ succe.vxo.in.c.j.τ.ĩ.de natura suc.feu.in p̃n.τ de bene.feu.ĩ.c.j.Et hãc partem puto vera3 pro qua adduco tex.nostrum in p̃n.vbi filia p̃mi acqrentis que successit in dicto feu.non excludit a dicto feu.iam acqsito p superuenientiam suoꝝ filiorũ masculoꝝ.vnde ergo d3 intelligi tex.noster qñ in acqsitione feu.iam supererat masculus impediens vt probat in ver.non em̃ τc.¶Ex qbus omnibus cõcludo dicta3 materteram nõ esse repellendam p dictũ nepotẽ suũ.Et pro hac parte suadet ẽt equitas vt maneat apud eam postq̃ semel fecit ad eam transitũ per ea q̃ dicta sunt.Et qr natura dñiorũ acquisitorum est quo sint perpetua.l.siue possidetis.C.de pba.¶Oppo.ab extra de.c.j.ĩ.titu.proximo seq.vbi expresse patet quod si in ĩuestitura sint adiecta huiusmodi verba.vc3 φ deficientibus masculis admittant femine φ nihilomin⁹ femina excludit masculum sibi obstantem.Solu.ibi fuerũt a prin.duo simul ĩuestiti cum dicta conditione.vnde vnusquisq3 videt prosperisse sibi τ heredib⁹ suis masculis τ feminis.quo casu donec extat aliqs de descẽdẽtibus vni⁹ siue sit masculus siue femina nõ admittat alter vt ibi.S3 hic vnus solus fuit ĩuestit⁹.quo casu vr̃ prosperisse φ oẽs sui descendẽtes masculi impediant feminas.vt supra dictu3 est.Quid aũt iuris sit si ĩuestitura sit facta simpl'r τ copulatiue.vc3 vt descendentes masculi τ femine admittãtur dic vt dixi in dicto.§.qn etiã supra epi.vel abb.¶Oppo.φ imo propter tale pactum appositũ in ĩuestitura debeat transire non solum ad masculos τ filias.sed etiam ad quoscũq3 extraneos heredes. ar.ff.de ṽbo.obli.l.stipulatio ĩ.§.si qs ita.So.est duplex fm Jac. de bel.prima φ hic sit spãle in feu.secus in alĳs negocĳs.vt ibi. Secũdo dic φ regul'r cũ paciscẽs puidet heredib⁹ simpl'r quod nunc trãsit ad omnes.vt ibi.Fallit qñ aliud est pactum expresse vel tacite.vt.ff.de verbo.sig.l.sciendu3.τ hic τ.ff.ad trebel.in.l.ex facto.§.fi.τ.š.de alie.feu.in.§.τ si clientulus.Sed Bal.t3 prima3 per ea q̃ dixi Cy.in.l.liberti.C.de ope.liber.¶Opp.circa finem huius capituli φ imo huic filie femine sit fidelitas facienda: qr facilius actus continuat quã de nouo fiat.ff.locati.l.item q̃rit. §.fi.τ.l.q ad certũ.S3 femina põt de nouo dare feu.vt.š.p quos fiat inuesti.in.§.feminã.ergo fortius cõtinuare.Simile videm⁹ in minore q de nouo nõ dat sed ꝯtinuat.vt pt3 in.d.ti.per quos fiat ĩuesti.in p̃n.So.ista filia non succedebat in iurisdictione dicti feu.sed solum masculi.φ pt3 qr etia3 habebãt dñm ĩ tali feu. a quo τ ipsi recognoscebant quãq̃ de hoc suo pprio feu.inuestitus fuisset iste miles.vt dixi sup tex.Contrariu3 vero loqt de respectante ad ipsam feminã quo casu bene posset ĩfeudare τ ĩuestituram ꝯtinuare.vt ibi τ.š.q feu.da.pos.in prin.Quida3 tñ timore huius ꝯrĳ voluerunt distinguere inter allodiũ τ feu.qm̃ allodiũ cum sit liberũ τ frãchũ.τ a nemine teneat.s3 est res propria:vt pt3.ĩ.de pace iura.fir.in.§.ad hec.τ tũc ĩ isto allodio succedat ita femina sicut masculus.vt.š.q feu.da.pos.in.§.hoc antẽ τ in.l.maximum vitiũ.C.de libe.pte.τ p ꝯsequẽs ipsa posset ĩfeudare τ fidelitatẽ recipere.vt in.d.§.feminam.Feudũ aũt cum nõ sit frãchum qr ab alio recognoscit.τ tũc in isto femina est exclusa.in.d.§.hoc aũt.τ.š.de suc.feud.in.§.filia.Quapropter isto respectu qdam libri habent hic in fine litere hui⁹ capituli illa verba textualia que supra scripsi sup tex.Sed qr talis additio l3 sit in se vera.tñ qr cõiter non habet.tene qđ.š.dixi qđ tñ in idem recidit τc.¶Quero ab extra nunqd isti heredes de qbus loquit ista ĩuestitura tituli nostri acquirãt feu.ppter pactũ ĩuestiture an ex successione.Et rñdeo secũdum Jac.de bel.φ cu3 sint heredes primi acquirentis directo vel per mediam psonam: tũc ex pacto acquirũt τ propter hereditatẽ defuncti τ non ppter spãlem successionẽ feu.vt in aut.de nõ alie.ĩ.§.emphyteosi3.Et hoc etiam t3 Jac.aurelia.sed qñ feu.non descendit ex pacto.tũc acqrunt ex successione.vt supra de succes.feu.Ueruntamẽ pro intelligentia animaduertendum quod filĳ vasalli mortui non possunt repudiare hereditatẽ τ retinere feu.sed agnati sic vt.ĩ.ti.an agna.vel filius τc.Nunquid in casu nostro poterunt isti agnati repudiare hereditatem τ feu.retinere.Et videretur p̃mo dicendum φ sic per.l.si quis operas.ff.de oper.liber.Sed in ꝯrium facit:qr dominus videt voluisse prouidere heredibus non autem repudiantibus φ potuit facere:vt.ff.de excep.in.l.j.τ de verbo. obli.l.continuus.in.§.fi.τ.ĩ.in quibus causis feu.amit.in fi.Verũtamen in hoc passu idem Jaco.de bel.cõcludit τ determinat quod aut simpliciter conceditur res ad rectum feu.τc.procedat dictus titulus an agnatus vel filius τc.aut cõceditur res in feu. vasal.paciscendi sibi τ heredibus suis.prout fuit in casu nr̃o τ tunc acquiritur nisi heredibus.vt hic qr in stipulatione vel pacto nõ intelligitur persona nisi expressa.vel de qua sit cogitatu3 vt.ff.de verborum obligatione.l.quidquid.τ in.l.si ita.§.grisogonus.hoc idem tenet And.de yser.in titulo predicto an agnatus dicens quod quando dominus concedit titio τ heredibus tunc est feudum hereditarium quod venit in petitione hereditã.l.item videndũ.§.fi.ff.de peti.here.vñ in hereditario feu.non

succedit nisi q est heres. Ipse aūt hr̄s tenet̄ ad onera, nisi faciat inuentariū: in.l.fi.C.de iure delibe. De q̄ materia dixi plene i di-
6 cto titulo an agnat⁹ vel fili⁹ rep. heredi. vbi videas. ¶ † Quero qd si habeo filios ⁊ recepi feu. ꝓ me ⁊ filijs fratris mei. Utrū filij mei eos excludāt. ⁊ Bal. in.l.cū acutissimi.i fi.C.d fideic. dicit ꝙ aut est facta mētio mortis vt q: dixi recipio ꝓ me ⁊ post mortē meā ꝓ filijs fr̄is mei. ⁊ tūc filij mei ꝑferunt̄. ff.de pac.l.tale pactū.§.fi. Aut nō est facta mētio mortis. ⁊ tūc statim q̄sita ē dimidia filijs fratris mei per no.in.d.l.cum acutissimi. ⁊ ff.de vsufr. accrescen.l.si quis titio. Subiungit tamen idem Bal. qd etiam in primo casu posset dici ꝙ nō excludant̄ a dimidia. q: hec stipulatio ꝯcernit eos tanq̄ ꝯsortes p.c.j. an agnat⁹ vel fili⁹ ⁊c. Et q: hoc vr̄ esse de mente dn̄i inuestiētis. ar.in.l.conditionis incertū. C.de pac. Et extēdit predicta etiā ad emphiteosim: vbi videas. ¶ Quero qd si in iuestitura est actū ꝙ deficiētib⁹ masculis feu. vadat ad vnā feminā. Et postea extant plures femine. an succedat ꝑmogenita. an poterit dn̄s gratificari cui voluerit. Et bal. q hanc q̄ōnem format supra de his qui feu.da.pos.in.§.hoc aūt respondet duob⁹ modis. ⁊ primo ꝙ si dicta primogenita est heres ꝙ tunc ipsa dꝫ admitti. Alias dꝫ dirimi sorte.l.ij.C.qn̄ ⁊ q. quar.pars debe. Scd̄o dicit ipse ꝙ dn̄i sit electio quā velit p tex. in.§. ⁊ q: supra qui feu.da.pos. Et hāc opi. dicit esse valde equaꝫ. ar.ff.de statu homi.l.aretusa. ⁊ p no.C.de epis. ⁊ cle.in.l.id quod
7 paupibus. ¶ † Quero qd si aliquis acq̄rit feu. pro se ⁊ filijs suis an intelligatur de natis ⁊ nasciturís dic ꝙ sic. Et est ratio q: dicti filij habēt iure suo. ar.ff.de v.ob.l.stipulatio in.§.si quis ita. ⁊.j.q̄ fuit pria cā bene.amit.in.§.deniq3. ⁊.ff.de vsufr.l.fi. ⁊.j.si de feu.fue.ꝯtro.in.§.si vasallus ⁊ est de mente Bald.in.l.j.C.de lib. ⁊ eoꝝ lib. Sed an isto casu viuente patre habeant ipsi filij ius in re feudali. Et dic qd non. Et est rō q: copula cadēs inter ea que habent inter se ordinē temporis ⁊ rationis intelligit̄ s̄m debitū ordinem tp̄is ⁊ rōnis. non autem simpliciter argu.ff.de liber. et posthu.in.l.gallus.§.j. itē q: si pater stipulat̄ operas sibi ⁊ filio nihil debet̄ filio patre viuēte. vt.ff.de oper.liber.l.iusiurādi.§.si liberi. ⁊.l.nihil. ⁊ tenet Bal.in.l.liberti.C.de operis libertorum. vbi dicit ēt hoc esse seruanduꝫ in emphiteosi per p̄dicta. Et cir-
8 ca predicta vide ꝙ dixi.j.de alie.feu.pater in.c.j. ¶ † Quero iux-
a ta predicta quid si aliq̄s recipiat emphiteosim ꝓ se suisq3 filijs[a] ltīmis masculis ⁊ feminis an debeāt admitti pariter p̄dicti masculi ⁊ femine an primo masculi scd̄o his deficientibus femine. Et dicit Bal.in.d.l.liberti ꝙ masculi ⁊ femine pariter sortiant̄ ⁊ admittant̄ in dicto iure emphiteotico. Sicut dicim⁹ i locatione.ff.de pac.l.tres fratres nisi statutum aliter disponeret s̄ꝫ bar. q: tunc verba ꝯtractus deberēt intelligi s̄m ordinem iuris municipalis. arg. eoꝝ q̄ no. Cy.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure delib. ꝙ admittit Bal. quando statutum disponeret specialiter de forma succedendi in emphiteosi. Sed si statutum disponeret solū de vniuersali successione tūc distinguit ꝙ aut emphiteosis trāsit cum vniuersitate. ⁊ idē aut est ꝓpria dispositio p se stans ⁊ diuersa a iure hereditario: ⁊ tunc statutū nihil loquit̄ de hoc arg.ff.de verbo.sig.l.verba gesserunt. Et de hac questione ⁊ similibus vide atius p eundem Bal.in.d.l.liberti. ⁊ quod dixi in.c.j.s̄.q.mo.feu.cōsti. ¶ Ultimo ad materiam huius capl̄i circa p̄mā ptem. vide ꝙ dixi.s̄.epi.vl̄ abb.in.§.qn ēt ⁊ de succes.feu.in.§.filia. ⁊.s̄.q feu.da.pos.in.§.hoc aūt. ⁊ qd tangit̄.j.ti.seq. ⁊.s̄.de inuesti.quam titius accepit a sempronio.in.c.j. ⁊ quod dixi.j.de capi.qui curi.vendi.in.c.iiij. ⁊ in remissionibus ibi adductis ⁊ in dicto ti. an agnat⁹ vel filius ⁊c. ⁊ qd dixit Bal.in.l.fi. ⁊ in auten. cessante.C.de suis ⁊ legi.here. ⁊ in.d.l.liberti.C.de ope.liber. vbi plura dicit ad propositū nostrū ēt circa emphiteosim: ⁊ qd tangitur supra de feu.alie.in.§. ⁊ si cliētulus. ⁊ p doc.in.l.ex facto.in fi.ff.ad treb. De materia aūt ad secundā vide qd dixi in.d.§.feminā.s̄.per quos fiat inuesti. ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi. ⁊ per Bar.in.l.ij.ff.de reg.iur. ¶ Jaco.

a ¶ Emphiteosiꝫ ꝓ se suisq3 filijs adde simpl̄r an cōp̄hēdunt̄ filie vide no.in.l.fi.ff. d ꝯdit. ⁊ de mō. bar.i.l.iurisiurādi.i.§.si liber.ff. d ope.liber.pe.d anc.i.l.sꝫ si hac i §.liberos.de in ius voc. Joā.de imo.i.c.potuit.i fi.d loca.barba. ꝯsi.l.icipi.clemētissimū deū.v.in terdicam⁹.i.iiij. volu.

b ¶ Jus accrescēdi hꝫ locū i feudo. adde bal.i.l. si qua.C.ad ter. bal.i.l.j.C.qn̄ nō pe.par. bal.i.l.j. C.de ca.tol.pau. d ca.ꝯs.clviij.in ciā feudo nouo alex.d imo.ꝯsil. xiij.ici.ꝑspectis his.i vlti.col.in v.vo.idē ale.ꝯs. xvij.ici.pōdera tis his.in eo.v. volu.

¶ De duobus fratribus a capitaneo inuestitis. Rubri.

¶ Rubrica ista fuit addita hic a glossatorib⁹: q: oliꝫ nulla erat hic rubrica ꝑut dixi.s̄.in tit.de fra.de no.be.inuesti.sup rubrica. vbi videas. Et per hoc intelligis glossellam hic positam que dixit alias non erat hic aliquis titulus sed capitulum. Et ꝯtinua hanc rubricam cum ꝓximo precedenti ti.ꝓut ibi dixi ibi secūda oppositione vcꝫ q: ibi declaratum est quando vnus solus accipit inuestituram pro se ⁊ heredibus suis masculis ⁊ his deficientibus pro feminis: quo casu nunquā extat locus femine donec supest aliquis masculus ex eo qui primo fuit inuestitus etiā si descendat per lineam femininā. Nūc vero in isto titu. declarat quid iuris est si duo fratres simul capiant dictam inuestituram: quo casu quilibet ipsorum videtur ꝓspexisse etiā feminis anquam vocet̄ alter frater vel descendētes ex eo. ⁊ hec est intentio huius ti. ¶ Jacobus.

1 ☞ Pater futuris descendentibus prouidere potest.
2 Jus accrescendi in feudo locum habet.

Duo fratres.

Diuidit̄ in duas ptes p̄ncipales. Nā i pria v̄tebat̄ qd̄ inter vas. In scd̄a iter vasallū ⁊ dn̄m. scd̄a ibi. si tamen. Prima ps subdiuidit̄ i tres: qm̄ i pria ponit̄ thema ⁊ qd. In scd̄a rn̄sio. In tertia rōnem assignat. scd̄a ibi rn̄det. tertia ibi vnusq̄sq3. Casus. In feudo dato duob⁹ frib⁹ simul cum pacto vt hērent q̄diu viuerēt ipi vel eoꝝ hr̄des masculi ⁊ his deficiētib⁹ femine. Nō succedit alter alteri donec defūcto superest descēdēs ēt femina alias sic excluso dn̄o. h.d. ¶ Inter. ibi d nouo bn̄ficio.i.feu. ⁊ hoc id dicit. qm̄ istud feu. habuit p̄ncipiū ab ipsis ⁊ nō ab eorū parēte q: tūc nō appellaret̄ nouū sꝫ paternū. vt.j. de gradi.in.§.his vero. Ibi capitaneo qs sit capitaneus dixi.j. qs di. dux co. vel mar.i p̄n. Et itelligas ꝙ hic non iportat aliq̄d ministeriū iuris siue sit capitane⁹ siue nō. q: idē eēt d dn̄o de aliis q possunt infeudare. de q̄bus.s̄.q feu.da.pos. sed ideo ponit in capitaneo. q: sic accidit de facto s̄ꝫ An.de yser. Ibi simul. Subaudi siue in vna iuestitura siue in diuersis: vt.s̄.d succes.feu.i.fi. ⁊ dixi.s̄.de fra.de no.bene.inuesti.in.c.j. Ibi tenore i. pacto. Ibi ipsi.s.p̄dicti fratres iuesti. Et p istud v̄bū colligit̄ q determinationis q̄ ponit̄ i fi. hui⁹ capi. vcꝫ qn̄ alter ex fratribus ... aliq̄ descēdēte ꝙ alter frater supstes excludit dn̄m qn̄ ... re ipsius iuestiture nō dꝫ admitti dn̄s nisi vterq3 moriat̄ ... colligit̄. Ibi eorū hereds p ista v̄ba q̄ sunt posita in iuestitura ... terminat̄ p̄sens casus q: q̄libet ipsoꝝ voluit ꝓuidere descēdentibus suis masculis ⁊ feminis. vt poti⁹ admitterēt̄ ad suā portionē quā alter frater supstes. ⁊ sic donec extat aliq̄s de descēdētib⁹ mortui ēt si sit femina n̄ admittit̄ frater. Ibi portio.s.medietas qm̄ fuerūt duo iuestiti. Ibi vnusq̄sq3.s.dictorū fratruꝫ. Ibi sine. Subaudi. ⁊ id si vnus ipsorū fratrū moriat̄ sine descēdētib⁹ admittit̄ alter frater supstes excluso dn̄o. vt statiꝫ dicet i fi. Ibi heredib⁹.s.masculis ⁊ feminis ꝓpter v̄ba iuestiture q̄ ita disponūt vt donec extat aliq̄s de descēdētib⁹ alteri⁹ fratris mortui etiā si eēt femina nō admittat̄ alter frater supstes. Al̄s aūt hoc v̄bū hr̄s simpl̄r ꝓlatū nō extēderet̄ i ista mā ad feminas sed solū ad filios masculos. vt.s̄.de alie.feu.i.§. ⁊ si cliētul⁹. ⁊.j.de lege corra.in fi. Ibi filiā reliq̄t nō itelligas ꝙ i isto casu reliq̄rit filiā cū decesserit sine hr̄de vt seq̄t. Al̄s eēt oppositū in obiecto. ꝯ.l.seruo manumisso cū ibi no.ff.de ꝯdi.inde. sed id recapitulauit q filiā reliq̄t. vt ostēderet de quo fratre loqueret̄. Ibi sine herede.s.masculo vel femina. Ibi tenorē iuestiture.i.pactū in iuestitura. ¶ No. ꝙ i iuestituris celebrādis sup feu. nouo p̄nt apponi pacta exorbitātia a cōi nā feudorū. vt hic ⁊.s̄. qd sit iuest.in.§.pe. ⁊ fi. ⁊.j.de
1 feu. nō habēte ꝓpriā nām feu.i.c.j. ¶ † No. tex. singularē s̄m bal. ibi vnusq̄sq3 eū ⁊c. ꝙ qs pōt ꝓuidere descēdētib⁹ suis futuris etiā si a p̄n. non sperabat de liberis. ⁊ hoc etiā sensit glo. hic posita in sui p̄n. dum allegauit.l.si pactum.ff.de ꝓba. facit ad predicta qd habuisti supra ti.ꝓximo. ⁊ supra epi. vel abba.in.§.quinetiā ⁊ in.l.tale pactū.§.fi.ff.de pac. vtrum autem vasal. posset a principio prouidere ne filij nascituri succedant in feu. vide.j.si de feu.fue. cōtro.in.c.filij. ⁊ infra de filijs na.ex ma.ad morga.ꝯtracto.i.c.
2 ¶ † No. ex fine huius capituli argumentū s̄m Ja.de bel. ⁊ Bal.
b ꝙ ius accrescendi hꝫ locuꝫ in feu.[b] etiam post ius acquisitū ad qd facit.l.verū.ff.de assigna.lib. Sed tamen tu dic quod iste tex. modicū facit q: hic defert̄ portio feud. propter pactū appositū in inuestitura. nō aūt ꝓpter ius accrescēdi ⁊ ꝓbat̄ supra de bene. fra.in.c.j. ⁊ est etiā de mente glo. hic posite in fine sui. ⁊ tꝫ Nicol. neapo. Utrū autem in feu. habeat locū ius accrescēdi. dixi plene supra qui feu.da.pos.in.§.j. ⁊ in vltima q̄ōne ⁊ tetigi supra fra.de no.be.inuesti.in.c.j. in p̄mo notabili. ¶ Op. cū glo. in ver. quod aūt ⁊c. ꝯ finem huius capituli ꝙ imo dn̄s excludat fratrē vt ꝓbat̄ supra de fra.de no.be.inuest.in.c.j. lꝫ glos. ista non allegat cui⁹ ꝯtriuꝫ hic d̄r. So. hoc statuit̄ in casu nostro ꝓpter pactū appositū in inuestitura al̄s si nō esset tale pactū: tūc ꝓcederet ꝯtrarium: ⁊ circa hoc te remisit gl. ad notata ibi p gl. in fi. vbi ēt hoc declaraui i penul. ꝯtrio d quo ēt dixi supra ti. p̄cedēti. ¶ Op. ab extra ꝯ primam decisionē hic positā. vcꝫ ꝙ imo frater excludat filiam quoniam ordo iuestiture debet attendi.l.lucius cum no.ff.de here.insti. Nam primo prouisum est ipsis fratribus deinde heredibus masculis. tertio feminis. vnde q̄diu durat masculus fratribus non dꝫ filia admitti. vt.ff.ad trebel.l.heredes.§.pen. ⁊.ff.de le.j.l.cū pr̄.§.a te. So. dic ꝙ id istd ꝯtingit in casu nostro. q: ista pluralitas cōuertit̄ i duas singularitates ⁊ p inde est ac si quilibet de p se dixisset quādiu viuet iste vel ille vel heres istius vel illius. vt.ff.de cōdi. ⁊ de.l.falsa.§.fi.ff.ad trebel.l.lucio.§.gaio. ⁊ de lega.ij.l.qui concubinam.§.si sciens. ⁊.C.de epi.aud.l. ⁊ si legatarius ⁊ no.insti.de iure ꝑsonarū.in pri. Et est rō q: vr̄ hr̄e maiorē affectionē ad filiā quā ad fratrē.l.cū acutissimi.in fi.C.de fideicom. Ultimo ad materiā p̄ntem vide alia plura q̄ dixi supra i ti.ꝓximo ⁊ in remissionib⁹ ibi adductis ⁊ supra de fra.de no.be.inuest.in.d.c.j. ⁊ in remissionib⁹ ibi descriptis. ⁊ ꝙ no.p gl.i.l.j.s̄. qui.mo.feu.ꝯsti.po. ⁊ ibi dixi. ⁊ vide i.l.j.C.si.soci⁹ iperialis hospitalita.li.x. ⁊ in.c.extraordinarijs in.§.si duo fratres.

¶ An remouendi sint testes qui pares esse desierunt. Rubr.

¶ Olim nulla erat hoc loco rubrica sed solum capitulum cōp̄hensum cū supioribus sub rubrica.s̄.de fra.de no.be.inuest. Sꝫ postea causa cōmodioris intelligētie fuit addita a glossatorib⁹ ⁊ ibi dixi super rubrica. Et hoc est quod voluit dicere glossella hic posita. Et cōtinuat̄ ad proxima hoc modo. quoniam supra in duobus titulis precedentibus declarauit ⁊ determinauit aliquos casus qn̄ super tenore inuestiture nulla fiebat dubitatio. Nunc vero declarare intendit an ⁊ qualiter ꝓbari possit tenor dicte inuesti. qn̄ super ipsa iuestitura oriret̄ dubitatio ⁊ esset op⁹ dictā inuesti. probare p pares curie. Et ideo supposita fuit hic ista rubrica an remouendi sint testes. ¶ Jaco.

1 ☞ Testium ad testimoniū adhibēdorū conditio inspicienda.
2 Irritū nō censetur ꝙ ab initio autoritate legitima conficitur.
3 Pena non plectitur a quo delictum non perpetratur.

Ex facto.

Diuidit̄ in duas partes. qm̄ i prima ponitur questio cū determinatione. In scd̄a excusationē assignat. secūda ibi qd eū. Casus. Si testes adhibiti tpe iuestiture erant pares nō repellūtur postea a testimonio. lꝫ desierint esse pares. h.d. Et premitte pro euidētia qd noua inuestitura feu. debet fieri coram paribus curie. Alias nō, vꝫ. vt.s̄. qd sit inuesti.in prin. ⁊ infra qui tes. sint nec. ad pbā. no.inuesti.in.c.j. ¶ In tex. ibi ex facto quesituꝫ. Ideo sic dixit q: questio ista accidit d facto prout in simili dixit iurisconsultus in.l.ex facto.ff.de here.insti. ⁊ ff.ad treb.in.l.ex facto. ⁊ infra quali.do.proprie.priue.in.c.j. Ibi scio.s.ego obertus de orto: vt dixi supra de grad.in.§.fi. ⁊.j.q te.sint neces.in.c.j. Ibi
b fidelitatem.i.vasal. ideo sic appellatum: q: fidelitatē p̄stat domino vt supra in ti. qd p̄ce. de an inuest. an fide.c.j. ⁊ dixi de hoc plene in preambulis libri in.q.vij. Ibi pares.i. conuasalli q ab eodē domino feu. tenebāt supra si de inuest. inter do. ⁊ vasal. ⁊c. c.j. post princ. Ibi qualibet ex cā.s. honesta. vt q: forte refutauit feu. de consensu dn̄i vel ex aliqua culpa amisit illud de q̄bus.j.q̄ fuit prima cā be.amit.in.c.j. dummodo nō ex causa famosa que irrogat infamiā: q: tunc nō ꝓducerent̄ in iudicio tanq̄ testes vt.ff.de carbo.edicto.l.iij.§.lege iulia. quando aūt ⁊ qualiter infamis repellat̄ a testimonio. dic per doc.in dictis locis. et plene per Bal.in.l.j.C.de summa tri. ⁊ fide catho. ⁊ in Spec.de teste.§.j. ver. sed qd si d̄r ⁊c. ⁊ versi. item excipitur quod est infamis. ⁊ in ver. item opponitur ꝙ est criminosus. ⁊ extra de test.i.c.testimonium. Ibi alij forte fuerūt cōsules mediolanēses de q̄bus in dicto ti. q te. sint neces. Ibi mihi.s. oberto de orto. Ibi q̄busdam.s. Girardo cagapisti de quo in dicto ti. ⁊ alijs sapiētibus vt colligit̄.j. si de feu.fue.vasal.interpel. ⁊ supra cōsti.lotha.imperatoris in c.j. Ibi qd eū peccauit. dic ꝙ similis modus loquendi habetur in.l.iubemus.in fi.C.de testa. ⁊ in concordantijs ibi allegatis in gl. ¶ † No. ꝙ inspicit̄ cōditio testium eo tēpore quo adhibētur ad testimonium. licet cōditio eoꝝ mutata videatur tpe depositionis. Simile videmus in testamentis. vt.ff.de testa.i.l.ad testiū.§.j. ⁊ insti.de test.in.§.j. Eodē modo dicēdū si a princi. tēpore quo adhibetur reputabat̄ testis cōi opinione idoneus. vt.i.l.j.C.d te.
a Et est rō q: communis error[a] facit ius.l.barbarius.ff.de offi.pretoris. ⁊ hoc est quod voluit dicere glo.ij. hic posita i sui p̄n. vsq3 ad ver. sꝫ si qs ⁊c. de qua materia dic per Bar.in.l.j.in.§.si seru⁹.ff. de q̄ōnibus. ⁊ in spec.de teste.in.§.j.ver. qd si testis erit testabilis
2 ⁊ ꝙ plene scripsit in repetitiōe quā feci de.d.l.j.C.de test. ¶ † No. q nō cōstituit̄ irritum ꝙ ab initio ⁊ origine ltīma autori. confectū fuit.l.iij.cum ibi not.C.ad mace. ⁊ in.c.dudum.extra de elec.
3 ¶ † No. ex hoc tex. in fi. ꝙ q nō peccauit nō meretur penaꝫ. facit.l.sancimus.ff.de penis. ¶ Op. cū gl.j. de supfluitate huius ti. per titulum.j. primū. ⁊ p aliū ti.s̄.de ꝯtro.feu.apud pa.ter. ꝙ ptꝫ q: etiam in dictis ti. d̄r ꝙ si controuersia vertatur inter dominū ⁊ vasal. sup inuestitura qd dꝫ fieri ꝓbatio p pares curie. Solu. ista gl. vr̄ fateri ꝯtrium. dicens qd ex hoc erat olim hic vna gl. que dicebat ꝙ istud capitulū vacat p dictos ti. Sꝫ tu dic ꝙ imo nō vacat. cum hic nō determinetur vnus casus nouus valde dubitabilis q in dictis titu. non reperitur decisus qn̄ vcꝫ dicti pares desierunt esse pares. vt hic. Et ideo ꝓpter eius egregiam decisionem meruit habere ti. separatū. ar.l.si seruus in.§.inq̄t lex.ff.ad l.aq̄l. Sicut alibi videmus in pluribus ti.C.de in integ.restitu. minorum. ¶ Quero cū gl.ij. in versi. si quis cognatis ⁊c. q: principium dicte glo. expediui supra in primo notabi. Quid si testator legauit titio cognato suo decē qui titius tempore testamēti erat cognatus sed postea tpe mortis testōris desierat eē cognat⁹ an debeat̄ sibi legatum ⁊ respondet gloss. ꝙ sic per.l.si cognatis. ff.de rebus dubijs. Et per hoc est expedita vsq3 ad ver. ꝙ aūt ⁊c. que bene loquit̄. ⁊ de hac q̄ōne ⁊ similibus dic vt ibi plene not. per gl. ⁊ doc. ¶ Op. cum dicta gl. ꝙ ratio assignata hic in fi. huius capituli nō sit bona dum d̄r quod quis reputatur ltīm⁹ testis ad inuestiturā. lꝫ modo desierit esse de paribus. Et assignatur rō eo q: vasal. qui inuestituram accepit non peccauit in faciēdo ꝙ testis desierit esse de paribus ⁊c. ergo a ꝯtrio sensu defert̄ ꝙ si vasal. predictus fuisset causa huius mali. ⁊ peccasset in hoc vt ille testis esset remotus vt nō esset amplius de paribus. quod iste non esset legitim⁹ testis. Sed cōtra hoc arguit̄. q: regula est quod quilibet testis admittatur ⁊ censeat̄ legitimus nisi reperiat̄ expresse ꝓhibitus. vt in.l.j.ff.de testi. Sed nō reperitur in iure ꝙ per istū modū inducatur ꝓhibitio igitur ⁊c. Sol. dicit gl. ista fatendo ꝯtrium ꝙ ista ratio huius litere non est minus sufficiens per predictam rationem. quoniā siue iste peccauit siue nō in faciendo ipsum remouere. nihilominus ille remotus erit testis idoneus per ea que dicta sunt. Et hoc voluit dicere ista gl. vsq3 ad fi. cum qua simpl̄r pertranseunt omnes doc. Sed tu dic ꝙ ista litera nō meret̄ reprehensionem. Neq3 isti sapientes qui dictam rōnem assignauerunt quoniā iudicio meo non habuerūt eam considerationem quam dixit glos. Sed tali consideratione moti sunt vcꝫ q: iste vasa. prin. adhibuit eos testes in inuestitura qui tūc erant idonei ⁊ sufficiētes ⁊ in hoc nō peccauit. Nō q: fecit illud qd fecisset q̄libet diligens postq̄ a prin. inues. accepit eo modo quo debuit ⁊ cum solēnitate debita. prout d̄r infra qui test. sint neces. ad probādū nouam inuesti.in.c.j. Nam nō est culpandus qui testē idoneū induxit lꝫ postea testis fiat nō idoneus vt ait spec. in ti.de teste.in.§.j.ver. quid si post datuꝫ q ita intelligit ⁊ bene. ¶ Quero ab extra quid si a pn̄. tēpore inuestiture testes non erant pares. ⁊ sic non fuerunt idonei. postea autē tempore depositionis reperiunt̄ esse pares an censeant̄ esse ltīmi testes. Et dn̄s An.de yser. tꝫ ꝙ sic ad similitudinē serui q factus liber pōt deponere de eo ꝙ vidit in seruitute. Et similiter adult⁹
b potest perhibere testimoniū de eo ꝙ vidit in pupillari etate.[b] vt no.gl.in.l.notionem.in.§.istorum.ff.de verb.sign. Sed cum reuerentia sui vr̄ ꝙ nō bene dicat quoniā in casu nostro fuit de substātia ⁊ solēnitate actus ⁊ inuestiture. vt a p̄n. essent pares. vt ptꝫ expresse in tex. dicti.c.j.j.q tes. sint neces. ⁊c. ergo non sufficit nunc esse pares postq̄ a prin. nō habuit suā substantiam ⁊ solēnitateꝫ a iure requisitā. arg.in.l.si filius.ff de verb.obl. ⁊ ad hoc facit qd no.gl.in.l.iij.§.lege iuli.ff.de testi. ⁊ in dicto.§. instrumentorum. ad fi. ⁊ in aut. de testi.in.§.si vero quis dicat ⁊ quod dixit Inn. i c.cum causam.el primo.extra de testibus ⁊ Bal.in.l.seruos in fi. C.de testibus. Et predicta intelligas vera nisi a p̄n. fuisset habitus testis cōi opinione pro tali q: tunc bene censeretur ltīmus. vt dixi in primo notabili. Et debet esse testis idoneus tam tempore depositionis ad actū q̄ iuramenti vt dixi in dicta.l.j.C.de tes. ⁊ per Bal. infra quot tes. sunt neces. ad proban. feu. ingra.i.c.j. ¶ Ultimo ad materiā vide alia plura que dixi in.d.c.j. infra qui testes sint neces. ad probandū no.in uest. ⁊ in remissionibus ibi addu. ⁊ ꝙ plene no.in.c.j.in prin.s̄. qd sit inuesti. ⁊.j.de cōsue. rec.feu.in.§.qd aūt dictū. ⁊ per doc.in.d.l.j.C.de testa. ⁊.ff.eo. titulo in.l.ad testium.in.§.j. ⁊ in specu.de test.in versi. quid si erat testabilis. An autē in alijs actibus inspiciatur id qd erat tempore contractus vel id quod postea accidit dic in.l.rutilia polla.ff. de contrahen.emp. ⁊ quod dixi supra de controuer.inuestitu.in §.finali. ¶ Jaco.

a ¶ Cōis error. ad de.l.iij.i.fin.ff.de supel.lega. ⁊ per Cardi. ꝫaba.i.c. nihil.i.§.ceterū. i pe.col.de elec.

b ¶ De eo ꝙ vidit i pupil.eta. adde Joā.an.in add. spe.i ti.de teste.i §.j.ver.sꝫ nunq̄d si factus pubes. Joā.d fan.i.c.testes.iij.q.d.ix. ⁊ p do.diffuse.i.c. relatū.xxxvij.dist.

¶ De controuersia inter vasallum ⁊ episcopum. Rubri.

¶ Ista rubrica fuit addita a glossatorib⁹ qm̄ oliꝫ hic nulla erat rubrica sed cōp̄rehendebat̄ istud capl̄m cū superioribus sub rubrica.s̄.de fra.de no.be.inest. vt ibi dixi super rubrica. Et hoc est quod voluit dicere glossella hic posita. Et qd hoc sit verū patet ex prin. capituli nostri dum se continuat ad ti. quartū.s̄.eo. Sꝫ tamen q: hodie iste tractatus est diuisus p rubricas speciales. vt videmus ideo continuabimus istam rubricā ad proximā precedentem hoc modo: vcꝫ q: ibi proxime determinauit vnum casuꝫ satis dubitabilem circa pares curie an reputent̄ ltīmi testes circa inuestituras si desinant esse pares. Nūc vero prosequendo eādem materiam parium determinat alium casum nō minus dubitabilem. vcꝫ an pares debeant esse iudices in cognoscendo cōtrouersiam ortam inter dn̄m dicētē quē nō esse vas. ⁊ cōsequēter hoc esse discutiēdū corā curia sua ⁊ vas. ex hoc dicētē non habere pares. ⁊ ꝯsequēter hoc esse discutiēdū corā iudice ordinario ⁊ id interposita fuit hic ista rubrica. ¶ Jacob.

1 ☞ Inuestitura quotuplex.
2 Fidelitas est iusiurādū dn̄o occasione feudi a vasallo prestitum.
3 Episcopus de bonis ecclesie qn̄ possit infeudare.
4 Assertio actoris in iudicio facta est sibi nociua.
5 Pares curie inter vasallū agētē ⁊ dn̄m reū iudices cōpetentes.
6 Uasallus solum feudum super quo lis mouet̄ a dn̄o recognoscens lite pendēte fidelitatē nō pollicebitur.
7 Uasallus ab epi successore inuestiturā petēs de feudo recto qui tn̄ aliud hꝫ feudū: an ad fidelitatē admitti debeat.

Ex eo quod. Istud capl'm est difficile latis in textualib' ⁊ non minus difficile in glossis suis ꝙ cōfuse se explicāt neq; a doctorib' declarant. Faciā deo duce omnia clara. ¶ Pro quorum intelligentia diuido totū capitulū in duas partes principales quoniā in prima parte vasal. non habebat aliud feu. nisi illud super quo vertebatur questio. In scda sic. scda ibi. sed si constiterit. Prima pars subdiuiditur in quinq;. Nā in pma exorditur. In scda ponitur thema ⁊ questio. In tertia allegat pro vasallo. In quarta allegat pro domino. In quinta determinat. scda ibi quesitū est. tertia ibi opponit. quarta ibi dño. quinta ibi sed laudatum. ¶ Casus. Si inter vasal. ⁊ dñm est contentio de inuestitura ab eius ꝑcessore facta pares curie de illa cognoscūt siue sit questio de inuest. siue de fidelitate siue de principali cā qui pares ex eoꝝ officio debent facere inuestire vasal. sed iuramentū fidelitatis non debet prestari donec cā principalis erit expedita. nisi vasal. habuerit aliud feu. ab eodē dño quo casu etiam interim
1 ꝓstabit iuramētū fidelitatis. h. d. ¶ † Premitte pro euidētia qd alia est inuestitura verbalis ⁊ abusiua. Alia est propria ⁊ realis:
2 ꝓut declaraui supra qd sit inuesti. in ꝓn. vbi videas. ¶ † Itez ꝓmitte ꝙ fidelitas nihil aliud est nisi iusiurā. qd prestat vasallus dño occasione feu. vt. s. qd ꝑce. debe. an inuest. an fi. in. c. j. Ex qb' scias ꝙ ordo inuestituraꝝ est talis vcz vt prīo fiat inuestit. verbalis secūdo prestetur fidelitas. tertio fiat inuestitura realis ⁊ ꝓpria ꝗ fit per traditionem corporalis possessionis. vt dixi de no. fi. for. in fi. ⁊ in. d. c. j. qd sit inuesti. in prin. Item scias quod feu. rectuz est illud quod non datur ad certū seruitium ⁊ est perpetuū nec pōt reuocari. ⁊ de isto loquit iste tex. ⁊. s. de cōtro. inuestitu. in. §. item si vasallus. Aliud est feu. nō rectū ꝙ dat rōne alicuius officij vel meriti ⁊ istud reuocari pōt. ⁊ de isto loquit titul'. s. d feu. guar. ⁊ gastal. ⁊ de his late declaraui supra in ꝓambulis libri in xij. diuisione feudoꝝ. Itē scias ꝙ vbi vasal. ꝓbat de inuest. vbali dominus tenet eum mittere in possessionē corporalem. vt supra de cōtro. inuesti. in ꝓn. ¶ In tex. ibi scriptū est. s. s. in ti. quarto de cōtro. feu. apud pa. ter. Ibi fortassis. subaudi imo etiam sine forte. Ibi episcopo dic idem si ab alio dño q nō sit eps. sed ita accidit in facto iste casus in epo. ⁊ hoc ēt sensit glo. hic posita in ꝓn. Ibi de annua prestatione. Exemplifica vt qr forte. x. recipienda annuatim de camera vel caneua. vt. s. de feu. cog. in. c. fi. Uel exemplifica etiam in alijs que immobiliū noie cōtinentur. sicut esset decima ꝓm Bal. qm adheret imobilibus vel in alijs de qbus in l. iubemus nulli. C. de sacrosan. eccle. ⁊ dixi. i. d. c. fi. Et intelligas dūmodo ista sint data per inuesti. perpetuā. alias secus vt supra qs sit dux co. vel mar. in fi. Et silr intelligas qd idem iuris esset in feu. cuiuslibet alterius rei. qr in hoc non est vis vt sequit. Ibi successore eius. s. epi. Ibi agat. subaudi petēdo inuestiturā realē. vcz vt sibi dent dcā decē ex eo ꝙ predecessor suus inuestiuerat eū per feu. de dictis decē annuis sibi dādis. Uerū qr ille ꝑcessor est mortu' petit nūc ab ipso successore ꝓdicta. x. ⁊ insuper petit etiā ꝯfirmationē inuestiture prout tenet ab eo tāq; successore petere vt euitet periculū negligētie. vt. j. que fuit prima cā be. amit. i ꝓn. ⁊. s. quo tēpo. miles. in. c. j. Ibi ⁊ ille. s. episcopus successor. Ibi neget. nō intelligas ꝙ per istā negationē fiat litis cōtestatio cū potius sit inducta ad impediendū processum. vt no. in. l. eleganter in. §. si qs. ff. de condi. inde. Ibi esse vas. Subaudi ⁊ per cōsequēs negabat inuesti. ꝑcessoris mortui vnde dicebat ꝙ nihil volebat dare. Ibi opponit em. Ista est allegatio vasal. dicētis dñe tu negas me vasal. Igitur non habeo pares in curia tua. Nam tūc intelligor habere pares quando confiteris me vasal. vnde debeo corā iudice ordinario tuo. s. archiepiscopo vl patriarcha vel papa litigare. nō aūt corā curia tua. preterea debes me inuestire pri' quā ab aliquo sim iudicandus postq; ostēdo iura q iā acquisiui a ꝑcessore tuo. Ibi iudicari quasi dicat a nemine iudicari debeo vtrū proprietas ad me ptineat vel nō anteq; habeā possessionez de eo ꝙ sum inuestitus. nā postea stabo iuri. Ibi dño rñdēte. Ista est allegatio dñi epi dicētis oīa ista debere terminari per suam curiam. Ibi siue de inuestitura scz an fuerit facta vel non. Ibi siue de fidelitate scz an debeat iurare vel non. Ibi siue de ꝓncipali scz an tenuerit talis inuesti. vel nō. Ibi laudatum. i. pronūciatum. vt dixi in. c. j. de feu. da. in vicem legis cō. super tex. Ibi prefatū modū scz q habetur. s. in dicto titulo quarto de cōtro. feu. apud pa. ter. ⁊ hoc sensit etiam glossella. iij. hic posita. Ibi eum scz vasal. Ibi recto feu. i. de isto feu. quod petebat vcz dicta. x. per annuam prestationem ⁊ docebat esse feu. rectum obtentū a precessore suo. Ibi inuestiri faciāt. i. qr dominus episcopus per sententiam parium debet eum inuestire etiā realiter scz inducēdo ipsum in possessionem postquam constat de inuesti. facta a precessore vt supra de contro. inuesti. in principio. Ibi deferat. s. ad instantiam ⁊ petitionem episcopi. Ibi cognoscatur. s. an valuerit inuestitura vel non. Ibi ex eo enim hoc est scz qr declarato an valeat vel non valeat. Ibi expedite questionis est. videlicet quia si iudicabitur quod inuestit. non valeat tunc nec iuramentum fidelitatis prestabitur. Si vero iudicabitur quod valeat tunc iurabit fidelitatem. Ibi sed si constiterit. Hic incipit alium casuz quando vasallus habebat aliud feu. a dño. ⁊ hoc si habes in textu sed verum: qr quidā non habent sed prout hic dixit glossella posita hic posita. ⁊ tunc iste casus inciperet in ver. qd totum ⁊c. proxime. vnde melius est habere. sed ⁊ ita in diuisione tenui. Ibi tenere pro feu. vcz qr iste est vasal. ipsius ecclesie epalis de alia re de qua nunc est questio. Ibi de suo recto feu. s. de quo vertebatur questio. lz Jaco. de bel. ⁊ sequaces intelligāt de alio feu. ꝙ vasal. sine cōtro. tenet. Ibi accipere. s. realem de dicta annua prestatione ⁊ hoc per iudicium pariū ibi fidelitatem iurare. scz de dicto feu. de quo adhuc pendet qd. Neq; p hoc fiet preiudiciū principali cause: vt seqtur. Ibi principalē causam que est vtrum valuerit
3 rit inuestitura vel nō. Ibi accedere. s. corā parib' ⁊c. ¶ † No. q epi possunt infeudare de bonis sue ecclesie. ꝙ itelligas verū si ꝯsuetudo est ifeudādi ⁊ feu. sit apertū. Alias aūt secus. vt. s. epm vel abba. c. j. in ꝓn. De rebus aūt suis proprijs nō est dubium q episcopus pōt sicut laic': vt. j. de clerico q iue. fecit in. c. j. De qua materia dic vt late vltra alios scripsi supra q feu. da. pos. in ꝓn. ter. tia qōne: ⁊ quod no. supra qui succes. tene. in. c. j. ⁊ p canonistas
4 c. j. extra de feu. ¶ † No. ex isto tex. ꝙ assertio actoris facta in iudicio magis nocet sibi ad fundandā exceptionē rei quam ꝯfessio rei noceat ipsi reo ad fundandā replicationē actoris. Quod patet qr vasal. actor dicebat se vasallum dñs vero conuentus negabat ipsum vasal. vnde ꝓm assertionē actoris reputat in hoc pro vasallo. vt causa ꝓdicta debeat coram paribus terminari. Quādo tamē ⁊ qualiter tales assertiones preiudicent partib' dic vt in l. cum pretiū. C. de libe. causa. ⁊ in. c. j. d cōfessis li. vj. ⁊ in spe. de po
5 sitionibus. §. viij. ver. sed ꝓm premissa. ¶ † No. ꝙ pares curie vasallo q sint laici sunt iudices cōpetentes inter vas. laicum agentem ⁊ dominum reū ēt si sit clericus qd est no. dignuz ⁊ mirabile qr clericus possit trahi corā iudice laico ꝙ est ꝯ. c. si diligēti extra de foro compe. cū si. Sed istud ideo est qr isti pares censent esse iudices ecclesiastici. lz sint seculares. qm habent iurisdictionem a canone ēt in feu. ecclesie vnde non est mirum si sunt iudices cōpetentes. vt hic dixit Bal. ⁊ ꝓbat. j. an apud iudices vel do. in. c. j. ⁊ extra de foro compe. in. c. ex transmissa. Lex em seu canon potuit dare istam iurisdictionem. vt. ij. q. vj. §. ꝙ de arbitris. ⁊ i. l. et qr. ff. de iurisd. om. iu. faci. qd no. Inno. extra de iud. in. c. ceterū. ⁊ qd no. in. c. verū. extra de foro cōpeten. ⁊ qd dixi. s. de inuest. in ma. facta in fi. ⁊. s. de cōtro. feu. apud pa. ter. in. c. j. Utrū autē clericus rōne feu. ꝙ tenet a laico iuret sibi fidelitatem: dic vt no. in c. nimis. extra de iureiurando ⁊ dixi i. c. q clericus. j. si de feu. fue. cōtro. ⁊ i. c. j. qualiter iurare dz vas. ⁊ de statu. ⁊ consue. contra li
6 ber. ecele. in. §. statuimus. ¶ † Not. ꝙ si vasal. nō recognoscit aliud feu. a dño nisi illud sup quo versat qd nō iurat fidelitatē donec cōtrouersia pendet. Secus aūt si ab eodē dño aliud feu. sine conditione recognoscat. Et pōt esse rō qr nō videt ita fieri ꝑiudicium dño acceptādo ipsum ad fidelitatē sup feu. de quo est qd postq; iam est verus vasal. de alio feu. quā qm nullo mō pretendit ipm esse vasal. ar. supra de cōtro. inest. in. c. j. i. §. si vero. Et ex hoc colligit gl. penul. hic posita ꝙ ratione adiuncti licitum deprehendit qd als nō esset licitū: ⁊ nihil aliud allegat nisi se remittit ad no. per Py. in suo libello disputatorio quem appellat iuris prudentiā. Sed de hoc dixi vobis late post gl. i. c. j. §. j. s. de feu. guar. ⁊ no. p gl. ⁊ doc. in. l. si sponsus. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. ¶ Op. cum gl. pria ꝙ exemplū qd ponit in isto tex. de prestatiōe annua de qua vasallus allegabat se inuestitū a precessore epi nō possit habere locū neq; adaptari ad casum nostrū qr tales prestatiōes annue intelligunt reuocate imediate p mortē cōcedētis. vt est casus. s gl. nō alleget. s. i ti. qs di. dux co. vel mar. in fi. ergo iste vasallus male ⁊ iniuste petit a successore istā ꝓstationē annuā cū iā fit reuocata per mortem concedentis. Solutio dicit gl. quod iste tex. loquitur in rebus bñficialibus ⁊ feudalibus. Hoc est dicere qd in casu nostro ista prestatio fuit concessa iure feudorū quo casu successor tenetur adimplere quod factum fuit per precessorē siue precessor concedens fuerit episcopus siue laicus. quia in hoc nulla est differentia inter episcopum ⁊ laicum contrarium vero loquitur de alia prestatione que non est concessa iure feu. quia tunc bene verum est qd expirat per mortem cōcedentis. Et hoc voluit dicere ista glo. vsq; ad ver. nisi quis ⁊c. licet breuius ⁊ obscurius loquuta sit. Et ideo declarabo ipsam de particula in particulam: vt bene intelligatur. Unde ergo in dicto. verfic. adde secūdam solutionem que talis est vcz quod iste text. loquitur in feud. camere seu caneue quod transit ad heredes tam dantis ꝙ reciptentis cum sit feud. rectum: vt supra de feud. cogni. c. finali ⁊ in ti. quid sit inuesl. in. §. si vero vasal. ⁊ infra de notis feu. in principio. Contrarium vero loquitur in soldata que nō est feu. sed quedam prestatio annua gratuita que nō transit ad heredes neq; dantis neq; recipientis. prout ibi ptz in ter. Et hoc voluit dicere ista gl. vsq; ad ver. Illa em ⁊c. El in parte ista limitat id quod supra ꝓxime dixerat de feu. camere seu caneue. videlicet ꝙ habeat locū solūmodo i domino laico cōcedente. nō autē i clericis cōcedētibus talia feuda. quoniā ab heredib' siue successoribus ipsorū clericorum nō ꝓstarent: vt supra dictū est quādo tale feu. camere seu. caneue esset cōcessuz a laico. Et hoc voluit ista gl. vsq; ad ver. vel etiā pōt ⁊c. Et in hoc parte ista gl. respōdet tacite obiectioni q̄ne posset fieri hoc mō. vcz nā si successor clerici nō tenetur ad istā ānuā prestationē camere seu caneue. quare ergo in isto tex. admittitur vasal. ad agendū cū iniuste agat. Et respōdet glo. qd exemplum pōt procedere etiā in clerico. ⁊ quāq; vasal iniuste agat nihilominus nō debet sibi denegari audictia vel iustitia. vnde dbet sibi reddi ius. Et hoc voluit dicere ista gl. vsq; ad finē. licet Bal. intelligat istam caudā huius glo. quādo vasal. iniuste agebat ꝓpter ieptitudinē libelli: ⁊ sup hoc nō pōt pnunciare pus ꝯstet de iurisdictiōe. Sed mihi videt ꝙ ista sua expositio nō possit stare. pmo qr gl. dixit iiuste agat ⁊c. Et exēplum Bal. adaptat quādo nō rite. Itē qr apparet ex isto text. ꝙ fuit pcessum ad vlteriora in ipsa causa quod nō potuisset fieri si euidēter libellus fuisset inept'. vt dixit specu. in ti. de offi. iudi. §. deseruit ver. itē. vt absoluat. nā iudex incōtinenti cū videt libellū inepum dz illud ex officio reijcere. l. j. ff. de offi. assessio. de quo tamen dic vt in. l. j. ff. si mensor fal. mo. di. Ueruntamē quātū ad ꝓpositū nostrū circa intellectū istius ltere ⁊ ꝯtrarij supra formati quicquid dicat ista gl. que multū cōfuse loqtur ac se inuoluit. Tu dicas ⁊ intelligas qd iste tex. habet locū ⁊ i clerico ⁊ in laico cōcedēte ppetuā inuestiturā siue sit ex camera siue caneua vel in aliquo alio redditu ānuo de qb' dixi. s. de feu. cogni. in. c. fi. vel i qualibet alia re dūmodo sit ad feu. rectū etiā si sit decima rū. vt supra dixi sup ter. Contrarium vero loquitur de soldata qua. nō est inesti. vt declaraui i cōtrario. Et ita videt sensisse ista gl. in sua prima solutiōe isto modo quā per ꝓdicta nūc habes declaratam. ¶ Op. cū gl. ij. qd imo successor epi teneatur idistincte vasal inestire ⁊ fidelitatē recipere ⁊ possessionē tradere postq; istud feu. qd petebatur erat rectum. ꝓbat. s. de ꝯtrouer. inuesti c. j. i prin. quāq; ista gl. nō alleget. Sol. illud ē verū quādo vasal. peteret simpliciter se inuestiri de aliq; re q; tenebat ad feu. rectū vt ibi sed hic petebat simpliciter se iuestiri de feu. recto. ⁊ qr sub ista tali simplici petitiōe poterat includi etiā. ipsa ꝓstatio ānua de qua ꝓsupponit iste tex. ad quā successores clericoꝝ nō tenent vt supra dictū est in gl. precedēti merito talis successor epi i casu nostro nō tenet. vasallo: nisi scdz dispositionē hui' capituli. Et hoc voluit dicere ista gl. vsq; ad fi. que nō min' obscure locuta ē ꝓcedēs cū ex viscerib' illis oriat ⁊ trahat. Et qcqd dicat itelli ge vt supra dixi. qd iste ti. habeat locū tā in clerico q; i laico cōcedente in feu. annuā prestationē que sit trāsitoria ad successores.
7 ¶ † Quero cū gl. iiij qd erit fiēdū si iste vasal. qui petit inuesti. a successore epi de suo feu. recto habeat ēt vnū aliud feu. sz tamen etiā sup illo fiebat ꝯtrouersia an iste successor debeat ipsū admittere ad fidelitatem tanq; recognoscentē aliud feu. ꝓut disponit hic i fine huius capituli. an vero fidelitas differat donec de causa principali cognoscat ꝓut disponit hic i prima pte. Et hāc p tem sequit gl. ⁊ bene qr postq; est ꝯtrouersia ēt de alio nō est verū dicere ꝙ constet vasal. habere aliud feudū. ꝓut voluit iste tex. i fi. ⁊ qr min' est habere actionē q; rem. vt in. l. minus. ff. de reg. iur. ¶ Quero cū gl. fi. quid si iste vasal. probauit i cā ꝓncipali plene de sua itētione an iste eps successor sit cōdēnandus huic vasallo ad istā annuā prestationē. ⁊ rñdet ista gl. pmo sub dubio forteq; nō ex eo qr p mortē cōcedētis fuit finita. vt. s. quis dicat dux co. vel mar. in fi. Scdo soluit gl. ꝙ ille tex. loquitur i soldata que nō prestatur noie feu. quasi dicat. gl. hic loquit de alia prestatiōe annua que iure feudi potest cēseri quo casu successor teneret. Et hoc voluit tota ista gl. vsq; ad fi. Et hāc scdam solōnē teneas p ea q supra dixi. ⁊ ꝓbatur i isto tex. Nam quid fuisset opus tradere inuesti. huic vasal. si obtinēdo sniaz ꝓ se nō posset habere executionem: ⁊ sic ista prouisio esset frustratoria qd nō est dicendū. argumento in. l. fi. ff. de legibus. ¶ Oppo. ab extra. quia supra dictuz est quod inuestitura realis datur vasallo anteq; iuret fidelitatē. sed cōtra de capitulo primo. s. quid prece. de inuest. an fi. vbi disponitur contrarium. Sol. istud iuramentū fidelitatis differtur ad instantiam episcopi qui nō vult eum habere in vasallum donec de causa principali cognoscatur. Nā si vellet ipsum interim admittere ad fidelitatē fateor quod ille vasal. teneretur iurare. vt ibi secundum Andr. de iser. Possessio autē iterim debet tradi vasallo postq; ostēdebat habere inuestiturā a precessore. vt. s. de controuer. inuesti. in. §. j. verum quādo dominus dicebat illā nō rite factam. vt. s. de inuesti. inter do. ⁊ vasal. c. primo in fin. vel morte precessoris esse extinctam: vt. s. dictum est. Merito emanauit istud capitulū ne iterim dominus posset spoliare vasal. iuribus suis. argumen. eorum que traduntur i. l. si quis cōductionis. C. loca. ¶ Quero ab extra quid si dominus dicat coraz paribus nolo ipsum inuestire neq; eidē tradere possessionem: neq; ad fidelitatē recipere: qr habeo ꝓbationes i promptu ⁊ incōtinenti velit ꝓbare contra ipsum vasal. dicendo hodie cōstat: hodie agatur an sit exaudiendus. Et tenet An. de iser. qd sic p. l si is a quo. ff. vt in pos. leg. de qua materia dicatis vt ibi per doc. ⁊ C. de edic. diui adri. tol. in. l. ij. ⁊ in. d. l. si qs cōductionis. C. loca. ¶ Quero si iste episcopus successor vellet liberari soluēdo iteresse isti' vasalli nec velit tradere possessionem an possit. dic quod nō vt. j. si de feu. fue. cōtrouer. in. c. si facta ⁊c. ¶ Ultimo ad materiā huius capituli quātū circa iurisdictiones causarū feudaliū vide qd late scripsi in. c. j. s. apud quem vel quos ⁊c. Quātū vero ad materiā causaꝝ vertentium. inter vasal. successorē domint. vide in. c. j. s. qui suc. te. ⁊ i remissiōib' ibi adductis. Quantuz aūt ad materiā qm vasal. litiga cū dño ⁊ hz aliud feu. sine litigio. vide. s. de cōtrouer. iuesti. in. §. si vo ⁊. j. de alie. feu. pa. in. §. si inter. De intellectu aūt ⁊ materia totius ti. vide plene per Ja. ard. iti. de. cōten. feu. sub rubricella qualiter in cā debet procedi ⁊ terminari. ⁊ in tit. qualiter iurare debet vasal. sub rubricella de his q nō debēt iurare. ⁊ in tit. qui. mo. feu. acqui. sub rubricella qm iurare debet vasal. ⁊ quando non. ⁊ vide in capitulis extraordinarijs. in. §. si qua. ¶ Jac. Aluaro.

¶ De milite vasallo qui arma bellica deposuit. Rubrica.

¶ Continuat ad titulū supra proximū hoc ordine. qm ibi determinauit vnū casuz dubitabilē quando dominus negat quē esse vasallū. ex defectu inuestiture. Nūc vero subijcit aliū casuz qm dominus negat quem esse vasallū ex causa ⁊ defectu ipsi' vasal. vt quia mutauit statū. ⁊ sic ampli' nō potest feu. seruire cū sit effect' religiosus. Et aduerte qr olī nō erat hic aliqua rubrica: sed comprehēdebatur simul cū precedētibus sub tit. s. de fra. de no. be. iuesti postea autem fuit addita a glossatoribus. vt ibi dixi super rubrica. Et hoc est quod voluit dicere glossella hic posita ¶ Jacobus doctor.

1 ☞ Uasallus sine liberis religiosam ꝓfitens vitam feudū ꝑdit.
2 Miles laicus religionē ingrediens nō monachus ser cōuersus est vocandus.
3 Oblali qui veste seculari retenta se ⁊ sua in approbatam religionem dediderunt vocantur.
4 Uasallus si habitum religionis susceptum dimiserat feudum non recuperabit.
5 Uasallo religionem intrente an dominus an vero agnatus in feudo preferatur.
6 Feudum quare ad dominum vel agnatum potius quā ad vasallum professum remaneat.
7 Filius viuo patre clericus sed tpe mortis paterne ad laicalē vitā redactus patri succedet in feudo.
8 Fili' post mortē pris cleric' postea laicat' feudū pris obtinebit
9 Uasall' ordinē hierosolymitanoꝝ ingrediēs feudo nō priuat.
10 Ascriptitij bona religionē ingredientis cui pertinebunt.
11 Clericus de nouo potest inuestiri feudo.
12 Rege ad monasterium transeunte iura regni ad sanguinis successores deuoluentur.

Miles qui. Miles seculi qui fact' ē miles dei ex eo qd venerabilez domū intrauit ⁊ seculo renūciauit feu. amittit. h. d. ꝓm Ja. de bel. ⁊ Bal. Et diuidit i tres ptes qm i prima ponit thema ⁊ qd. In scda respōsio. In tertia rō. Secūda ibi sed iudicatū. Tertia ibi qui enim. ¶ In tex. ibi miles. Idē intelligas in quocūq; feudatario etiā non milite. vt. s. si de feu. fue. ꝯtro. in. c. qui clericus. Sz ideo exemplificauit de milite qr ita accidit de facto vt pz. j. i decisione. Ibi bñficiū. i. feu. vt. j. ti. ij. §. in primis. Ibi sine liberis. hoc iō dixit qm si habuisset liberos nō haberet dubitationē: qr liberi admitterent ad dictuz feu. exclusis omnib' etiam si fuisset feud. nouū vt. s. qui feu. da. pos. in. §. ⁊ qr. ⁊. j. de natu. suc. feu. i. c. j. Ibi venerabilē. sumptū est istud adiectiuū ex. l. j. C. de sac. san. ec. ⁊ ex aut. nisi ad treb. ibi domū. i. habitationē religiosoꝝ. vt extra de relig. domi. in rub. que interdū appellatur monasteriuz. vt i aut. ingressi. C. de sac. san. ec. Interdum appellatur collegiuz seu concilium. vt in. d. l. j. C. de sa. san. eccle. ⁊ in aut. interdicim'. C. de epis. ⁊ cle. Interdum appellatur cenobiū. vt dixit text. in prima causa in themate. Ibi intrauit. s. animo ibi remanēdi. vt no. gl. in. d. aut. ingressi. ⁊ patet statim ex sequētibus ibi renūciādo. s. tacite vel expresse. vt no. gl. in. d. aut. igressi ⁊c. Qualiter aūt ⁊ qm qs intelligat renunciare seculo. vide extra de reg. trans. ad relig. in. c. super eo. ⁊ in. c. consulti. ibi arma bellica cū qui debebat defendere dominū: vt. j. que fuit prima can. benefi. amit. i. §. itē qui dominum. ibi habitum religionis: dic ꝙ solus habitus nō facit monachum sine ꝓfessiōe. sed sola vera ꝓfessio vel presumpta sic: ⁊ solēnizat votū vt extra qui cler. vel vo. in. c. cōsuluit. ⁊ in. c. insinuāte: ⁊ de voto in. c. j. lib. vj. Quādo aūt ⁊ qualr ista itelligant fieri no. p gl. c. porrectū. extra de regula. ⁊c. ibi cōuersus. Ideo sic dixit qr cum esset laicus ⁊ miles recipit i cōuersum. extra de elec. in. c. ex eo lib. vj. ⁊ nihilominus censet regularis ⁊ religiosus: vt

extra de cōsti.in.c.ecclesia.de reb.ecc.nō alie.in.c.fi.qualiter antē ista ꝯuersio infradicam. Ibi hic.s.miles effectus religiosus. Ibi cōtēdit.subaudi diuerso respectu vt sequit. Ibi domini. Subaudi quādo feu.esset nouū.qm̄ in illo agnati non succedūt vt.j.de natu.suc.feu.in.c.j. Ibi agnati. Subaudi qñ feu.est antiquū:qꝛ in eo agnat⁹ excludit dn̄m.vt.s.de gradi.in.§.his vo. Ibi miles
a dei:qui alias appellaꝶ miles celestis[a] militie.vt no.in.l.milites C.de loca. Ibi miles seculi quare sic appellaꝶ vide tex.in.l.j.in.§. miles autē.ff.de test.mil. Sed quātū ad materiā feudalē oīs feudatarius qui teneꝶ adiuuare dn̄m suū appellaꝶ miles ꝺm And. de yser. Et hoc tenet gl.in.c.j.s.de feu.sine culpa nō amit.⁊ dixi
1 in.c.j.s.impator lotha.euge.pa. ¶†No.ꝙ vasal.nō habēs filios
b si habitum religiōis assumat:[b] ⁊ seculo renūciat amittit feu.vt hic.⁊ in.d.c.qui cleric⁹.⁊.j.de be.fe.in fi. Et est ratio:qꝛ cū nō possit amplius exercere officium in adiuuādo dn̄m cum sit effectus miles dei q nō dꝫ vacare neqꝫ se implicare negocijs secularibus sed dꝫ inseruire diuinis. Merito dꝫ carere bn̄ficio hoc est feu.qꝛ ꝓpter officium datur beneficium.vnde cessante officio cessat beneficiū.vt hic.⁊ in.l.generaliter.C.de epis.⁊ cle.cum cōcor.ibi assi
c gnatis ⁊c. Nemo em̄ duobus dominis[c] vtiliter seruire pōt.vt h
2 ⁊ in.l.fi.C.de asses.† No.ꝙ miles laicus renuncians seculo ꝑ ingressum monasterij nō ꝓprie appellaꝶ monachus sed cōuersus. Nam ꝯuersio simplex est minus q̄ monachatus qui non fit nisi ꝓfiteatur regulam ⁊ abrenunciet seculo ⁊ pōpis eius.vt in auꝶ. de monachis in.§.si autē nihil ⁊ extra de sta.mo.in.c.cū ad monasteriū.⁊ista cōuersio simplex fit sic.offero me ⁊ mea tali ecclesie ⁊ ꝓmitto tibi tali domino abbati ⁊ tuis successorib⁹ obediētiā ⁊ reuerētiā vt cōuersus.⁊ ita describit Spec.in.d.ti.de reg.ver. simplex ergo cōuersio.⁊ de tali ꝯuerso tangiꝶ per gl.⁊ Bar.in.l. cum heredes.in.§.fi.ff.de acqui.pos.⁊ glo.in auꝶ.cui relictum.C. de indic.vidui. Videꝶ tamē ex hoc tex.satis constare ꝙ iste miles nedū faciebat simplicē cōuersionem sed etiam professionem de qua supra dixi qđ ꝑꝫ qꝛ seculo renūciabat.⁊ habitū assumebat vt.xx.q.j.vidua.⁊ in.d.c.porrectū.⁊ in.c.ad monasteriū.in fi.sed qꝛ erat laicus ⁊ miles recipiebaꝶ in conuersum.vt dixi super tex. Formā autē ꝓfessionis videas in spe.in.d.ti.ver.j.⁊.ij.intelligas tn̄ ꝙ professus intelligiꝶ etiam conuersus ex eo qꝛ facit ꝯuersionem morū suorū vt ibidē dixit idē spe.
3 †Sed aduerte qꝛ est etiaꝫ dare aliā speciem vcꝫ eorū qui appellanꝶ oblati qui nulla veste mutata dederūt se ⁊ sua in aliquā religionem approbatā extra de reg.c.consulti.xvij.q.bona. Utrū autē ipsi retineant bona dic
d per Bal.in auꝶ.igressi vbi examinat hoc. An aūt ꝯuersus[d] gaudeat priuilegijs clericorum dic vt no.in.c.non dubium.extra de sen.excō.⁊ extra de fo.competē.in.c.nullus iudicium:sed vtrum ꝓfessio sit sacramētum ecclesie.dicit Bal.ꝙ nō per no.ꝑ Jo.an. in.c.fi.de cōditio.apposi.⁊ ideo papa posset remouere ꝺm ipsuꝫ. ¶Quero cū glo.prima qꝛ hic loquitur de milite vasallo qui est effectus conuersus ⁊c.an idem sit dicēdū si vasallus efficiaꝶ clericus secularis. Et rn̄det glo.⁊ sic per.c.j.in fi.j.si mutus vel aliter imperfectus que per hoc est expedita vsqꝫ adversi.nec ꝑderit ⁊c. ⁊ bene loquiꝶ:qꝛ casus est in.d.c.qui clericus.si de feu.fue.cōtro.
4 ¶†Quero subsequenter cū.d.gl.quid si iste cōuersus seu monach⁹ relinquat habitū religiōis an poterit recuperare.dictū feudum. Et rn̄det glo.qđ nō:qꝛ casus est in.d.c.j.in fi.de bene.femine. Et hoc voluit gl.vsqꝫ ad fi. Sꝫ circa istā qōnem reperio dn̄ꝫ Ja.ar.in sum.in ti.qui mo.feu.amit sub rubri.si vasall⁹ efficiaꝶ cleric⁹. Distingue.vt si re īntegra hoc est nudū habita qōe de feu. dimittat clericū ꝙ feu.retinere pōt ⁊ recupare. Alioqn si iā habita est qđ đ amissiōe vel res nō est integra ꝙ tūc nō recupat.ar. C.de repu.here.in.l.fi.⁊.ff.de op.lega.in.l.mācipiorū.⁊ dic vt ibi per eū.vbi plura allegat ꝓ ⁊ contra.⁊ videꝶ mihi ista sua opinio satis equa.qm̄ si infra annū ꝓbationis exiuit nō ꝑdit bona sua vt no.in auꝶ.ingressi.facit ꝙ no.in.l.si ꝑ parte.in.§.versum.ff.de in rem verso. Qñ em̄ intrat religionem videꝶ gerere in aīo illud priuilegiū ꝙ sibi tribuit ius.ar.ff.de serui.in.l.si cui.facit qđ no. in.l.attilicin⁹.ff.de serui.rusti.ꝑdi. Et videꝶ esse de mente An.de iser.in.d.l.j.in fi.de bene.fe.lꝫ exꝑsse dicat contrariū hic.⁊ in.d.c. qui cleric⁹.facit ad predicta qđ no.in.c.beneficiū.de regu.lib.vj. in gl.ij.⁊ fi. Sꝫ vt soluemus hanc gl.dicamus ꝙ loquitur qñ iste iam fecerat ꝓfessionē.quo casu nō possit feu.recuperare neqꝫ retinere cum cēseaꝶ apostata:vt infra dicā.⁊ ex hoc nō possit stare in curia dn̄i.vt.j.an ille q īterfecit fratrem dn̄i in.c.j.⁊ dixi ī.d.c. qui clericus. Utrꝫ autē ꝓfessus possit relinquere habitū religionis iam susceptū.vide in.c.sicut nobis.⁊in.c.ex parte.extra de re
5 gula.⁊c. ¶†Quero cū gl.ij.qs ꝑferaꝶ an dn̄s vł agnat⁹ ī feu.hui⁹ militis.⁊ respondet.gl.ꝙ dn̄s postq̄ miles ꝯuersus relinqt heredem. Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad versi.⁊ merito ⁊c. Sꝫ aduerte qm̄ gl.bene loquitur in feudo nouo.sed in feudo antiquo te
6 neas ꝙ agnati ꝑferātur domino.vt dixi.s.super tex. ¶†Quero subsequēter cum dicta glo.de ratione quare cōditio domini vel agnati ē potior ī dicto feudo q̄ ipsi⁹ vasalli militis volētis illđ retinere in vita.⁊ respōdet gl.qꝛ ipse vasallus per ingressuꝫ monasterij desinit esse dominus verū suarum adeo quod de bonis suis nō posset etiā testari si vellet.vt in auꝶ.igressi.C.de epi.⁊ cle. Et hoc voluit tota glo.vsqꝫ ad fi.q̄ ⁊ si vera sit in se tamē nō a ratione assignata hic in tex.nr̄o. Neqꝫ inferas ex ea ꝙ iste miles potuisset ante ingressum testari de feudo qꝛ hoc esset fallum.vt.s. de succes.feu.ī prin.sꝫ habuit ista gl.solūmodo respectū addicā aut.ingressi que īhabilitat monachū circa bona sua. Utrū autē ratione clericatus mutet clericus forū iam cōtractū.dic vt no. in.l.nemo pōt.ff.de leg.j.⁊ extra de obli.ad rōcinia.in.c.j. ¶Op. ab extra pro intellectu predictoꝝ ꝙ imo monasteriū ꝑferaꝶ domino ⁊ agnatis qꝛ hꝫ loco filij vt in auꝶ.nisi.C.ad trebel.⁊ i auꝶ. si qua mulier.C.de sac.san.eccle. Sol.dicꝙ habeꝶ loco filij ciuilis ⁊ nō naturalis.vt no.gl.in.d.auꝶ.nisi.sed in feudo nō admittitur fili⁹ ciuilis.vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.adoptiuus. Igitur monasteriū non debet succedere. Interim tn̄ donec viuit vasallus effectus monachus monasteriū habebit cōmoditateꝫ ipsius feudi si seruitiū iuxta cōditionē feudi ita possit eque prestari per monasterium sicut poterat ꝑ ipsum vasallum.vt in.c.in presentia.⁊ qđ ibi per Innoc.extra de proba.⁊ probatur in.l.statue liberus. in.§.cornelio.ff.de iure fisci.⁊.j.de alie.feu.ꝑ fe.in.§.Immo Uerū si seruitium sit tale ꝙ non possit adaptari ad ipsum monasteriū sicut fuit ī casu nostro vbi erat feu.ꝑpter militiā datum. debet reuerti feudum incontinēti ad dn̄m vel agnatos.vt ī hoc tex. Et hoc mō posset intelligi glo.fi.j.de bene.fe. Et in hac sententiam residet Bal.hic dicēs idem esse in iure emphiteotico.vt ꝑ ꝑ dictū Inn.ī.d.c.in ꝑsentia.⁊ ꝑ ipm in auꝶ.ingressi.⁊ in.d.auꝶ. nisi.de quibus questionibus dic plene per ipsum Bal.in.d.auꝶ. nisi in fi.cōmēti ⁊ in.l.q se pr̄is.C.vn̄ liber.⁊ in.l.qsqs.C.de epi. ⁊ cle.⁊ in.l.ad similitudinē.in eo.tit.vbi est bon⁹ tex.⁊ ibi.ꝑ doc.⁊ ꝑ gl.ī.l.de qb⁹.ff.de le.⁊ ꝑ Bar.ī.l.si finita in.§.si de vectig.ff.de dā. īfec.⁊ qđ dixi in.d.c.q clericus.facit in auꝶ.de aliena.⁊ emphiteo.
7 si in.§.j. ¶†Quero ab extra quid si viuo pr̄e vasallus filius erat clericus vel ꝯuersus postea tpe mortis patris fili⁹ est redac⁹ ad vitā laicalem an poterit retinere feudum. Et dicit And.de ys. ꝙ sic qꝛ tunc tpis quo erat clericus nō habebat feudū.vn̄ nō potest dici ꝙ perdiderit id ꝙ non habebat.l.nec vtilē.ff.ex qui.cau. maio.⁊.ff.de reg.iur.in.l.non videꝶ rem amitttere. Sed istā suā determinationē limitareꝫ nisi ipse fili⁹ remaneret apostata per c.ij.ne clerici vel mo.li.vj.⁊.l.di.c.fi.⁊.xxj.q.iiij.precipimus.vel si fuisset exautoratus ꝓpter delictū.vt in.c.si qs a primo.xxi.q.fi. Et ꝓbatur ratione.qꝛ ex tali excessu ⁊ infamia nō posset stare ī curia domini. Igitur feu.retinere non pōt.vt ꝓbatur in.c.j.an ille qui interfe.fra.do. In apostasia autē ꝑfidie qꝛ est heretic⁹ nō est dubiū qđ nō posset feudum retinere neqꝫ recuperare.vt extra de hereti.in.c.excōmunicam⁹.⁊.C.de apostatis.in.l.apostatarum ⁊ in.l.em̄.⁊ in auꝶ.interdicimus.⁊.j.de sta.⁊ cōsue.cōtro libertatē ecclesie.tollꝶ.in.§.gazaros. Triplex nāqꝫ est apostasia:vt not.in.c.j.ex
8 tra de aposta.vbi videas. ¶†Quero quid si post morteꝫ patris vasalli filius suus erat clericus sꝫ postea laicaꝶ vtrū possit retinere feudū.⁊ videꝶ dicendū ꝙ sic si res est integra qꝛ nondum mota questio. Alias secus per ea que dicta sunt. Sꝫ An.de ys. strictius dicit ꝙ si incōtinēti laicaꝶ ꝙ tūc teneat. Alias sꝫ cōtra C.de nup.⁊ si contra.⁊ extra de spōsalibus in.c.literas. Sꝫ contra
9 hoc dic vt dixi.s.in.q.ij.⁊in qōne ꝓxima ꝑcēdēti. ¶†Quero quid si vasallus efficiaꝶ miles hierolymitanus qui secūduꝫ vulgariter appellaꝶ miles sancti Joānis:vel efficiatur miles sancte marie alemanorū vel similium ordinum.prout dixit gl.in cle.quia contingit.de relig.domi.an perdat feudum per ingressuꝫ talis religionis dic quod nō quia non perdit statuꝫ.vnde poterit bene ipse seruire per substitutum.l.nulius qui nexu.⁊.l.neminem.C.de decurionibus.lib.x. Nō enim videꝶ quod causa iuris sit mutata.licet honor sit auctus.ff. de condi.⁊ demonstra.in.l.falsa. Secus autem si causa iuris esset mutata forte ex constitutione ipsius ordinis:quia tūc mutato statu ipsius perderetur feudum argu.ff.de capi.dimi.l.tutelas.secundum Bald. Quero quid si tres sunt fratres ⁊ vnus donat partē suam feudi alteri ⁊ postea monachatur an vterqꝫ succedat.dic vt scripsi.j.de alie.feu.in
10 c.j. ¶†Quero quid si ascriptitius vel homo me⁹ intrat religionem an bona sua spectent ad me vel ad monasterium.Sꝫ dic ad me si non habet filios.⁊ ita tenet Specula.in titu.de rest. edit.in.§.compēdiose.versic.sed quid si homo ⁊ martinus per.l.si.quis presbyter.C.de episco.⁊ clericis.⁊.l.ij.C.in quibus
11 cau.colo.cen.li.x. ¶†Quero an clericus de nouo possit inuestiri a dn̄o de feudo dic qđ sic si dominus sciuit ipsum clericum esse j.de capi.corra.in.§.fi.⁊.s.per quos fiat inuestitu.in.§.personali ⁊ tenet Ja.ardizo.ī loco supra allegato sub rubricella acquirere autē potest ⁊c. Nam licet per superuenientem clericatum non mutat feudū.vt hic tamē de nouo potest sibi dari.ar.in simili.in.l.nō promisso.prout dicitur in.l.nō distinguem⁹.in.§.sacerdotes.ff. de arbitris. Utrū autem poterit seruire per substitutum collige ex iam dictis ⁊ dicam in.d.c.qui clericus.vbi gl.tāgit.j.si de feu. fue.cōtrouer.⁊ latius dixi in.d.c.j.in.§.j.de bene.feu.in quibus.

a ¶Qui alias appellaꝶ miles celestis.adde.c.de nicqꝫ.iiij.dist.⁊ ī c.nicolao.de appella.

b ¶Habitū religionis assumat adde doc.ī auꝶ. ingressi.C.de sa. san.ecc.⁊ ꝑ doc. in.c.in ꝑsentia. de proba.

c ¶Nemo enim duob⁹ dn̄is adde.c.j.xj.qđ.j.c. oīs.⁊.c.nemo.đ pe.dist.j.⁊ in.c. nunq̄ de conse. di.v.originaꝶ. mattei.vj.⁊ luce.vj.

d ¶An aūt conuersus. Adde. Jo.an.ī.c.fi.de reli.do.Car.in. cle.ꝑ lr̄as.de prebē.ī.xij.q.qd de oblatis vide ꝑ Car.ī cle.j.ī pe. qđ.de deci.⁊ qd de illis đ tertio ordine vide per Car.in cle.cū ex eo.ī.ij.q.de sen. excō.⁊ de istis vide ꝑ Cal.ꝯsil. vij.inci.an fratres de pn̄ia tertij ordinis.rubrica.de fo.ꝯpe.

a si vbi videas. ¶†Quero qd si rex efficiaꝶ monach⁹[a] an ius regni transeat ad monasterium vł ad quos dic qđ tráseat ad successores sanguinis.non autem ad monasteriū.vt no.gl.xxvij.q.ij.scripsi. Et addit etiam aliud qđ eo ipso qđ qs efficitur monachus definit esse rex vel imperator vel papa vel episcopus.arg.vij.q.j.
b hic nequaquā. Sed an clericus reputetur amplius[b] de vniuersitate ciuium dicit bal.qđ sic per.l.falsa.§.j.ff.de cōdi.⁊ demon.et de foro compe.dilecti. Sicut dicimus de ecclesijs que sunt de corpore ciuitatis secundum Oldra. ¶Ultimo ad materiam ꝑsentem adducas plures alias questiones quas scripsi in.d.c.q clericus vbi omnino videas ⁊ in pluribus remissiōib⁹ ibi adductis ⁊ de materia plene per Cyn.⁊ Bal.ī.d.auꝶ.ingressi ⁊ in auten. si qua mulier.C.de epi.⁊ cle.vbi ponūt plura que ad materiā nostram possent trahi que gratia breuitatis omitto.⁊ vide bar.ī.l. si finita in.§.si de vectigalibus.ff.de damno infec.⁊ Bald.in.d.l. qui se patris.C.vnde libe.ver.sꝫ quid si pater ⁊c.⁊ in dicta autē. nisi rogati.⁊ per Jac.ardi in titu.de successione feudi.sub rubricella an clericus succedat in feudo.⁊ ꝑ canonistas in capitulo ī presentia.§.primo extra de probatio.⁊.xxiij.questione.viij.§.primo.⁊ vide similem textū in capitulis extraordinarij ī titulo de feudis ⁊ beneficijs.in capitulo ⁊ iure ⁊ moribus ⁊ in specul.de feudis in.§.quoniam ver.quid si homo vel libertus ⁊ de edit.instrumē.§.compendiose ver.quid de ascriptitio.⁊ sequē.⁊ in tit. de locato in.§.nūc aliqua.ver.cxx.⁊ ver.cliij.⁊.seq.⁊ ꝑ Bartho. de pisis in summa sua:in litera feudum.

De milite vasallo.qui contumax est. Rubrica.

¶Supra titulo proximo ⁊ in pluribus alijs titulis precedentib⁹ declarati ⁊ determinati sunt plures casus dubitabiles ex cōtrouersijs ortis inter dominos ⁊ vasal. Sed quia interdum accidit quod in talibus ⁊ similibus cōtrouersijs vasall⁹ citatus ad instantiam.vasalli est cōtumax vł contra dominus ciuitatis ad instantiam vasalli nō vult comparere ⁊ dubitatur quid sit fiendum.vnde vt predicta declaret suppositus fuit hic iste titut⁹ ⁊ presens rubrica que hic fuit addita a glossatoribus cū olim nulla esset hic rubrica sed comprehendebatur cū precedentib⁹ sub rubrica de duobus fratribus de nouo beneficio inuesti.vt ibi dixi super rubrica. Et hoc etiam sensit glossella hic posita.

1 ¶Uasallus ad instantiam domini citari debet.
2 Uasallus feudo nō priuatur nisi coram parib⁹ culpa probata.
3 Contumacia trina citatione conuincitur.
4 Citatiōis causa tempus locus ad cuius petitionē adduci debēt.
5 Modus citandi qualis.
6 Uasallus trina citatiōe vocatus nō comparens feudi posses.priuandus.⁊ nu.seq.
7 Citatio iuxta iuris communis formā ⁊ feudorū consuetudines qualiter fieri debeat.
8 Citare quis valeat.
9 Citari persone que possint ⁊ quo tempore.
10 Citatus a nō suo iudice priuilegium suum dicturus debet comparere.
11 Edicta citatoria an habeant propria nomina.
12 Interuallum temporis inter vnam citationem ⁊ aliam quātū esse debeat.
13 Citatio in actione reali in reos contumaces quales producat effectus.
14 Solennitas in citato expresse dicente se nolle venire q̄ seruāda.
15 Citatio noua cōtumacis pro audiēda sententia priuatiōis nō queritur.
16 Creditor qui non est dominus an debeat in posses.mitti in bonis feudalibus propter contumaciam debitoris.
17 Pares audientiam in alia causa denegabunt in contumacia perseueranti in prima causa.
18 Comparendi impossibilitas iudicum manus tenet ligatas.
19 Decretum primum die feriata interponendum.

DOminus. Diuide istud capitulum totū in duas partes principales:quoniā in prima parte dominus cōqueritur de vasallo. In secūda econtra vasallus cōqueritur de dn̄o.secunda ibi.si vero vasall⁹. Ca
1 sus.†Ad instantiam domini cōquerētis de vasallo debet citari ipse vasallus ad se excusandum coram curia qui si post trinam citationem factā per spatium septem vel decem dierum in vnaquaqꝫ non venerit debet dominus mitti in possessionem feudi verum si vasallus postea venerit infra annū recuperabit dictā suam possessionē.alias perdet ⁊ possessionē ⁊
2 feudum.hoc dicit prima pars.†Premitte pro euidentia qđ dominus nō potest priuare vasallum feudo non suo nisi per culpā que sit laudata ⁊ approbata per iudicium parium.vt.s.de feu. sine cul.nō amit.in.c.j. ¶In tex.ibi vocat militem.i.vasal.vt sequiꝶ de quo per gl.in.d.c.j.de feu.sine cul.non amit. Et aduerte quia ista est prima citatio facta ipsi vasallo vt cōpareat tali die ad instantiam dn̄i ad se excusandū de tali culpa coram curia q̄ dicta die cōgregabitur in tali loco. Ibi incidisse.ex hoc ꝑꝫ qđ cā dꝫ īseri in citatorio ad hoc vt citat⁹ sciat an debeat cedere vł cōtendere.l.j.ff.de edendo ⁊.l.fi.C.de edic.di.adri.tol. Ibi amittere debeat. Qualis aūt ⁊ que sit culpa sufficiēs ad amissionē declarabiꝶ statim ī ti.seq.⁊.seq. Ibi hic.s.vasall⁹. Ibi nō rn̄det.subaudi ⁊ sic est fictus contumax. Nam si expresse respondisset nolo venire tūc esset verus cōtumax.vt no.glo.in.l.consentaneū.C.qđ ⁊ quādo iudex.ff.de in integrū resti.l.fi. Ibi domino.i.queritur qualem modū debeat obseruare dominus in ꝓcedēdo. Ibi eū.s. dominū. Ibi vocare curiā hoc est qꝛ faciet adunari curiā pariū dicta die cōprehēsa in citatorio ⁊ corā eis cōparebit. Ibi ⁊ si nō venerit.subaudi ipse vasallus. Ibi iterū.ista est sacunda citatio Ibi in tertio.i.vsqꝫ in tertiā vocationē. Et hec est tertia citatio que fieri debet.nā dictio.vsqꝫ ponitur hic īclusiue.sicut alibi ī.l. fi.ff.de sena.⁊ ibi gl. Et facias virgulam post istud verbū tertione herres. Ibi spatio.i.interuallo inter vnā vocationē ⁊ aliā.vt ī fra qui fuit prima causa benefi.amit.in.§.est ⁊ alia ⁊ ī auꝶ.qui semel.C.quomodo ⁊ quādo iudex. Ibi terminādo qꝛ arbitrabiꝶ curia plus ⁊ minus ꝺm distātiā loci.ar.in.l.j.ff.si qs cau.⁊ in.l. iij.ff.de verbo.signi.⁊ ī.l.j.C.de dila.⁊ ī.l.nō nūq̄.ff.de iudi. Ibi hoc ipso.s.ꝓpter ipsam ꝯtumaciā. Ibi feu.amittat.i.feu.possessionem.vt patet ex sequētib⁹ quicqd dicat gl.hic posita vt sup ea dicā. Ibi in possessione.s.ipsius feu. Ibi sed si. Alias est ī tex.sed secus ⁊ quelibet litera bona ꝺm gl. Ibi intra ānū. Subaudi cōnumerādū ab exitu tertie cōtumacie.l.per interualluꝫ cū.l.seq. ff.de iud.⁊ in.l.si quis emptionis.§.penultimo.C.de ꝑscrip.xxx. vel.xl.annorū. Et in hoc videꝶ etiam inclinare Simon Uicen.⁊ Bal.dicentes istam esse quartā contumaciam.⁊ allegant.§.si vasallus de capi.extraord. Sed meli⁹ allegaret in.§.j. ¶Ibi possessio. Subaudi dūmodo purget cōtumaciam offerēdo velle stare iuri ⁊ reficiendo damna ⁊.expensas:qꝛ tunc recuperabit possessionem.vt in dicto.§.penultimo.⁊.C.de bo.auto iudi.pos ī.auꝶ. ei qui ⁊ in.l.sancimus.C.de iudi.de quo per docto.ī.l.properandum.§.sin aūt reus.C.de iudi.⁊ in.l.consentaneū.C.quomodo ⁊ qñ iudex. Ibi alioquin.i.ꝑseuerauit in ista quarta ꝯtumacia qꝛ non venerit infra annum. Ibi ⁊ beneficium idest proprietatatē feu.videlicet vtile dominiū quod fieret apud ipsuꝫ vasalluꝫ:vt
3 supra de inuesti.de re alie.fac.ī.§. ¶†No.per trinaꝫ vocationem seu citationem conuinci ꝑtinaciam ⁊ contumaciaꝫ vasal.vt hic ⁊ infra que fuit prima causa benefi.amit.in.§.primo ⁊ ī.l.cōsentaneum.C.quomodo ⁊ qñ iudex.⁊ per Joā.an.in.c.statuimus extra de supplen.ne prela.⁊ in.l.ex parte.extra de vbo.significa. Ex qua cōtumacia priuatur possessione rei feudalis.vt patet ī hoc text.⁊ in.l.satis.ff.de in ius vocādo quam recuperare potest vsqꝫ ad annum.ad hoc quod facit dicta.l.si quis emptiōis.in.§. penul. Uerum elapso anno priuatur etiaꝫ dominio.vt hic ⁊ ī.l. properandum in.§.si autem reus.C.de iudi.⁊ quod ibi per docto. Nam esset absonum quod propter vnam solam cōtumaciā quis pateretur tantuꝫ damnū.vt no.ff.si quis ius di.nō obtemperā.in.l.j.ī fi. Et ex his īfertur qđ aliud est feu.aliud est possessio feud.prout in simili notauit gl.in.l.si mulier in.§.qui posses
4 sionem.ff.quod metus causa. ¶†No.in citatorio debere adduci causam vt dixi super tex. Item tempus.vt in dicta.l.consentaneum. Item locum vt in.l.si vt proponis.C.quomodo ⁊ quādo iudex. Item ad cuius petitionem.vt in.l.fin.C.de bo.auto.iudi. pos. Item coram quo vt hic ⁊ in.l.j.ff.si quis ius di.nō ob.ꝓut
5 de predictis dixit specu.de citatione.† Modus autē citādi erit talis si citandus absens quia citabitur ad domuꝫ per literas ⁊ iste litere citatorie dimittunꝶ ad domū citati.arg.ff.de insti.in.l. si pupillus.in.§.proscribere ⁊ qđ no.in.l.fi.ff.de ī integ.resti.⁊.C. quomodo ⁊ qñ iudex in.l.j.⁊.ij. Nō aūt ītelligas ꝙ sit necesse qđ perquirat ipsum per totam ciuitatem.vt no.gl.singularis ī auten.de exhiben.reis in.§.si vero etiam. Poterit etiam citari per edicta qꝛ cedula affigiꝶ in albo pretoris vel ī foris palatij illius terre vel si est iudex ecclesiasticus fiet in foribus ecclesie cathedralis predicta probantur in clemen.causam.de elec. Nā talis citatio inducit notorietatem.⁊ ideo lex reputat eaꝫ solenneꝫ.ad qđ facit.l.fi.§.fi.ff.de orig.iuris. Citatio enim verbalis nō est ita tuta secūdum Host.qꝛ vox preconia paucis innotescit.vt in auꝶ.q semel.C.quomodo ⁊ quādo iudex. Et de formis citationuꝫ plene ponit Spec.in titu.de cita.§.j.⁊ in.§.sequitur.⁊ ī.§.iam de citatione.⁊ in.§.sequenti.⁊ extra de cōstitu.in.c.ex literis. ¶Opp. cum gl.prima de dicta auꝶ.qui semel.licet glo.non alleget.vbi ī ter vnā citationem ⁊ aliam dꝫ esse spatium triginta dieruꝫ. Solutio ibi loquimur secūdū iura romana hoc ē de iure cōmuni. hic autē loquimur de iure speciali scilicet consuetudinis feudorum vbi statuuntur septē vel.x.dies.vnde nō valet argumētum de vno ad aliud vt.s.de feudi cogni.ī.c.j. Et subijcit ista gl.ꝙ ta

a ¶Quid si rex efficiꝶ monach⁹ adde gl.in.c.ꝑsens cleric⁹.xx. q.iij.doct.ī.c.in ꝑsentia.đ ꝓba. Bald.in addi. spe.tit.de statu mo.in.§.j.versi. xj. Albe.de ros. ī auꝶ.igressi.C. de sac.san.eccle. Bald.in.l.data opera.C.q accusa.nō pos. Bal. in.l.fi.C.de epi. ⁊ cleri.

b ¶An clericus reputeꝶ ampli⁹ adde glos.⁊ ibi doc.in.c.fin.de sta.mo.doct.ī.c. ecclesia sctē marie.de cōsti.doc. in.c.si cleric⁹.de fo.cōpe. Bar.et Bal.in.l.j.C.de suis ⁊ leg. Lap. alle.c.⁊ sacerdotes sunt ꝑs reipubli.ꝺm Bal. in.l.j.ī.§.huius studij.ff.de iust. ⁊ iur.iteꝫ tales veniunt appella.ciuium scđm doct.ī.c.dilecti. de foro compe. ⁊ per benedictū capram ī in cle. vni.de reli.⁊ vene.san.v.no.qđ appella.clericorū ⁊ sacerdotes sunt de vniuersitate ⁊ populo ꝺm Oldra.cōsi. xxxij.icip.q̄stio est. Pet.de ancha.cōsi.cl.inci. optimis.⁊ religiosi dicunꝶ.eē cives illi⁹ ciuitati in qua est sitū monasteriū vide no.in.c.rogationes ⁊ ibi Jo.de fan.de cōse.dist.iij. Lap. in.c.hac constitutione.de offi. deleg.lib.vj.⁊ ꝑ Bal.in.l.j.ff.ad munici.

men cõsuetudo nõ seruatur cũ ius dicentis officium latissimuz
sit in hoc quoniaz arbitro suo hodie statuit ipsas dictiões ⁊ ter
minos. Et hoc voluit dicere tota ista gl. vsq; finem. Ex qua glo.
no. qđ cõsuetudo cuiuscunq; prouincie quãtum ad citatiões et
lites ordinãda est seruanda. ad qđ bene facit. l. iij. in fine. ff. de te
stibus ⁊ C. de emancipa. libe. in. l. j. fm An. de iser. Si võ nõ esset
consuetudo cõtraria tunc iudex ex arbitro nõ posset arbitrari
cõtra dispositionẽ ordinatã a iure arg. in. l. §. calumniator. ff. ad
turpil. ⁊ ff. loca. l. fi. in. l. in prin. ⁊ qđ no. Jo. an. in. c. cũ iter extra
de electiõe. ⁊ p Jnn. in. c. fi. extra de ferijs. vbi etiã declarat an pos
set appellari si iudex circa termini assignationẽ lederet partẽ de
quo habetur in. l. procedente. C. de dila. ⁊ extra de accusa. in. c. ad
6 petitionẽ ⁊ statim dicam in gl. sequenti. ¶ †Quero cũ gl. ij. de rõ
ne quare vasallus nõ comparens ad trinaz citationẽ priuatur
possessione feudi. Et respondet glo. ꝙ hoc est ꝑpter contuma
ciã suam vt coherceat in tali dãno litis. vt probat in. l. cõtuma
cia. ff. de re iud. Et hoc voluit ista gl. vsq; ad ver. idẽ est ⁊c. De q̃
materia q̃ est ampla dic vt ibi p doc. ⁊ in. d. l. properãdum. in. §.
⁊ si quidẽ. C. de iudi. ⁊ plene p gl. ⁊ doc. in. d. l. cõsentaneũ. C. quõ ⁊
qñ iudex. Quero subsequenter cum. d. gl. an in hac materia feu
a dali posset iudex ꝓponere vnũ edictũ citatorium ꝓ oĩbus [a] tri
bus sicut fit. in ceteris rebus ⁊ cõtrouersijs de iure cõi: ꝓut dis
ponit in. d. l. cõsentaneũ. ⁊ ff. de iudi. in. l. nõnũq;. ⁊ respondet gl.
ꝙ nõ. ⁊ nihil aliud allegauit vsq; ad fi. Ex qua glo. no. ꝙ qñ nu
merus statuitur ꝓ forma vel põt mutari: q̃ nihil est mutandũ
de solẽnitate. ⁊ ideo si statutũ diceret ꝙ quis ponat in banno p̃
cedẽtib⁹ duabus citationibus tot dierũ pro qualibet citatione
prout est hic padue nõ hz iudex potestatẽ dãdi vnã omnib⁹ q̃a
cum certa forma sit data a statuto nõ põt mutari etiam momẽ
tũ vni⁹ hore de substantialibus. arg. ff. de reg. iur. l. ⁊ si nihil fm
dñm Bal. vnde in ista materia feudorũ postq̃ nõ reperit ista so
lennitas correcta debemus eam seruare: vt. s. de feudi cognitiõe
in. c. j. Itẽ q̃ tale tempus ponitur dispositiue. vñ nõ põt minui
ar. j. que fuit prima causa beneficij amitten. in. §. fi. Et intelligas
predicta vera nisi stilus vel consuetudo curiarũ esset in cõtrariũ.
q̃ tũc illũ stilũ ⁊ cõsuetudinẽ attenderemus. vt. s. in gl. p̃ceden
ti. Et hoc modo reducuntur ad cõcordiam iste due gl. que sibi
7 inuicem aduersari videbant. ¶ †Quero cũ gl. iij. pro declara
tione litere an vasallus contumax p trinam citationem debeat
amittere feudũ. ⁊ respondet gl. ꝙ sic p istã rationẽ q̃ postq̃ re
cusat facere iustitiam dño dz perdere feudũ vt dicit tex. j. q̃ fuit
prima cau. be. amit. in. §. itẽ qui dño lz gl. alleget. j. in qui. cau. feu.
amit. Sed tu dic ꝙ ista gl. nõ est vera. ⁊ dicit cõtra istũ text. q ad
amissionẽ feudi requirit adhuc quartã contumaciã. sed elapsuz
anni. ⁊ ita tenet Ja. aurel. Simon Vicẽ. ⁊ Bald. ⁊ allegant. §. si
vasallus de capi. extraor. sed meli⁹ allegarẽt in. §. j. vt supradixi.
⁊ qđ ista glo. nõ bene dicat. probatur per gl. seq. in prin. sui que
hoc sentit ⁊ ibi dicã. Nã ob. dictus. §. item qui dño q̃ dz intelli
gi secundũ determinationem huius litere: vt nõ perdat statim
ꝓprietatẽ: sed post annum tantum. Possessionem vero perdat
statim propter trinam contumaciã: sed eam recuperare põt in
fra annum: vt dixi. possemus tamẽ saluare istã gl. vt loquatur in
vero contumace per ea que inferius dicam. ¶ Oppo. cum glo.
magna de cõtrarietate huius litere que sibi inuicem contraria
tur. In eo quod primo dicit ꝙ post trinam citationem amittit
feudũ sed postea in ver. sed si ⁊c. dicit quod potest id recuperare
infra annum quoniã solũ per lapsum anni remittit illud. Sol.
dicit gl. iste ver. sed ⁊ si intra ⁊c. ponitur correctiue ad ea que pri
mo dixerat. vcz q̃ sufficere debet domino vt mittat in posses
sionẽ feudi ante litẽ cõtestatã ꝑpter cõtumaciã vasalli p trinaz
citationẽ. quam possessionem recuperare possit vsq; ad annuz.
prout in simili legitur in. l. si quis emptionis in. §. pe. C. de presc.
xxx. annorum. Et hoc voluit ista gl. vsq; ad ver. sed dicit studio
sus ⁊c. Sed tu intelligas istum tex. vt. s. eo. dixi: vcz q̃ feu. amit.
i. possessionẽ feudi quam recuperare potest infra annũ. post aũt
annum amittit etiam proprietatem. Et hoc modo intelligẽdo
erit clara ⁊ plana ista litera neq; est verisimile qđ icõtinẽti se cor
rigat. prout dixit ista gl. ⁊ dixi etiã in glo. precedenti de qua ma
8 teria in. d. l. cõsentaneũ per glo. ⁊ doc. ¶ †Quero cum dicta glo.
magna in dicto versi. sed dicit studiosus ⁊c. qualiter sit faciẽda ci
tatio tam secundum formam iuris communis quã etiã secũdũ
formam cõsuetudinum feudaliũ. Et pro determinatione hui⁹
questiõis explicat ista gl. doctrinam Pilei quã appellat iuris
prudẽtiam qui quidem Pileus per modum cuiusdaz summe
satis copiose tradidit istam materiaz citationis. vnde pro expe
ditiõe totius huius summe ⁊ glosse declarabo ipsuz de parte in
partem formãdo super qualibet particula titulũ questiõis sim
pliciter ⁊ adijciendo super qualibet parte ⁊ questiõe additiões
necessarias: quoniam ista glo. satis clare explicat suã intẽtionẽ
vnde itaq; primo recita eaz vt iacet ordinate vsq; ad versi. citare
9 possunt ⁊c. Et in illa parte. ¶ †Quero cuz dicta gl. qui iudices
possunt citare. Et dic vt in glos. vsq; ad versi. nunc dicenduz ⁊c.

a ¶ Vnũ edictuz citatoriũ ꝓ omnib⁹. Adde Jo. an. in ru. de cle. nõ resi. in. iij. q. in add. ad spec. quẽ extollũt an. de bu. ⁊ Abb. in c. qm̃ frequẽter. i §. porro. vt li. nõ cõste. idẽ Anio. de but. in. c. fi. in vlt. col. de dila. ⁊ p abb. cõsi. lxviij. inci. eps lucan⁹ in primo volu.

que bene loquitur. Sed tu tamen adde ad glo. dũ dixit qđ ordi
narij citare possunt. dic vt probatur i. l. j. ff. si quis ius dicenti non
obtem. ⁊ ff. de re iudi. i. l. contra pupillum. in. §. fi. dum vero gl.
subiungit qđ delegatus non citat nisi sit a principe delega. ⁊c.
Intelligas glos. de cita. q̃ fit per edicta in albo proposita cum de
lega. nõ habeãt album neq; locum deputatum sicut habent or
dinarij in aut. de iudi. in. §. sedebunt. Verũ ipsi delegati bñ pos
sunt citare p se vel nũcium vel per literas suas vt no. gl. in. l. sed
cimus. C. de iudi. ⁊ in. l. sed si interpellatur. §. j. ff. de arbi. Et pro
tur ratione q̃ si arbiter hoc põt facere. vt in. d. §. j. multo magis
iudex delega. qui habet maiorem iurisdictionẽ a lege quã arbi.
ait pretor. in prin. ff. de re iudi. ⁊ ita tenet Bar. in. d. l. sancimus ⁊
Cy. in aut. qui semel. C. quomodo ⁊ quãdo iudex. De qua ma
ria in Spe. de cita. in. §. iam de cita. per totum ⁊ per gl. in. l. post
10 edictũ. ff. de iudi. ¶ †Quero cum dicta glos. in versi. nunc dicen
dũ ⁊c. que persone possunt citari ⁊ quo tẽpore. Et dic vt in glo.
vsq; ad versiculum nunc est videndum ⁊ cetera. quia bene loqui
tur. Et de hac materia dic plene per doctores in. d. l. cõsentaneũ.
⁊ in aut. qui semel. ⁊. ⁊ in. l. properãdum. in. §. ⁊ si quidẽ ⁊ quod
11 notatur in. d. l. ⁊ post. †Ad vnũ tamen aduerte quod dicit ista
glo. videlicet quod citatus a iudice non suo debet venire alle
turus priuilegium suum per. l. si quis re alie. ⁊c. quia intellige
hoc. verũ de iudice habẽte iurisdictionẽ de iure cõi. Sed iudex
habẽte iure spãli sicut sunt pares curie: vt dixit gl. singularis. j.
de inuesti. in mari. fac. in fi. ⁊ quod ibi dixi. Quero subsequenter
cũ dicta gl. quot citationes sint fiẽde ⁊ de solẽnitate ipsarũ cita
tionũ. ⁊ dic vt in gl. vsq; ad ver. sed q̃ de pluribus ⁊c. q̃ notabi
liter loquit. Sz de hac materia dic plene per doc. i dicta aut. qui
semel. ⁊ in. l. ad perẽpto. cum. l. seq. ⁊ seq. ff. de iudi. ⁊ in. l. tres de
nũciationes. C. qñ ⁊ quando iudex per Bar. ⁊ per Inno. in. c.
ad peti. extra de accusa. Aduerte tamẽ ad vnũ qđ dicit gl. vcz
est arbitriũ iudi. ⁊c. quoniã p hoc nõ itelligas ꝙ in casu ti. no
stri possit diminui aliqd de dictis diebus. vij. vel. x. vt dixi supra
in gl. ij. In alijs autẽ dic vt p doc. in dictis locis. ⁊ C. de dila. l.
j. ⁊ p Dy. in. c. indultũ. de reg. iur. lib. vj. ⁊ per glo. in dicta. l. non
12 nunq;. ¶ †Quero subsequẽter cũ dicta gl. an quodlibet edictum
citatoriũ habeat nomẽ ꝓpriũ ⁊ speciale. Et si habet quero q̃
qualia sint ista sua nomina. ⁊ dic vt in gl. vsq; ad versi. sz studio
sus ⁊c. Et de his noĩb⁹ dicas plene p gl. ⁊ doct. in dicta. l. ad per
emptorium. ¶ Oppo. in dicta parte cũ dicta glo. contra ea que
supra ꝓxime dixerat vcz qđ scđm edictũ qđ non habet nomẽ a
lege sz magistralr̃ appellat citatoriũ sit maioris digni. tanto q̃
vltimũ qđ habet nomen a lege ⁊ appellat peremptoriũ q̃ solus prin
ceps reuocat citatoriũ. vt. l. ij. C. de prin. agẽ. in re. Igitur nomen
impositũ vltimo edicto per legez vcz peremptorio melius cõuenis
set secũdo edicto. Et hec glo. hãc difficulta. dimittit insolutam
que hoc voluit vsq; ad ver. Illud autem assidue ⁊c. Sz circa hoc
dixit Jac. de bel. quod ibi loquitur in citatorijs que fiũt a magi
stribus que nõ possunt reuocari. hic vero in illis que fiũt a mi
noribus que possunt reuo. Mi. autẽ de nea. dicit quod nescit vi
dere quare secundum debeat vocari eo nomine quo quartũ
non sit peremptorio. Sed mihi videtur quod nec gl. neq; Jaco. de
bel. sane intellexerunt dictam. l. ij. C. de p̃n. agen. i rebus. quia
loquitur in speciali casu illius prin. agẽtiũ i rebus. Erant enim
isti agẽ. i reb⁹ viri approbati ⁊ matriculati. l. matricula. C. de p̃n.
agen. in reb⁹. qui habebant curam portãdi per ꝓuincias pu.
pub. ⁊ annonã. l. ij. C. de decurio. Et etiã plures diuisi per diuer
sos numeros. vt no. sup rubri. de p̃n. agen. in reb⁹. Et habebant
vnum principa. iter eos qui appellabatur prin. l. j. de p̃n. agen.
in reb⁹. Et isti tales agentes habebant priuilegium vt non con
uenirentur coram alijs iudicib⁹. vt in. l. fin. C. de decurio. Sed so
lum coram suo principe. Et ideo dicitur in dicta. l. ij. quod solus
princeps reuocat edictum citatoriũ. ⁊ sic nihil valet argumenta
tio isti⁹ glosse. Preterea peremptoriũ est maioris potẽtie q̃ cita
toriũ: qđ pz q̃ potest includere in se oĩa alia edicta citatoria. vt
in. d. l. cõsentaneũ ⁊ in. l. nõnũquã. Itẽ q̃ perimit disceptationẽ
l. ⁊ tertiũ. ff. de iudi. igitur ⁊c. Et hoc qđ statim subijcit ista gl.
in dicto ver. illud autẽ qui statim sequitur vsq; ad v. restat ergo
⁊c. de quo dic vt in. d. l. consentaneũ ⁊ plene in spec. de cita. in
13 §. viso per totũ. ¶ †Quero subsequẽter cum dicta glo. in ver. re
stat ergo ⁊c. quale interualluz temporis debeat esse inter vnã ci
tationẽ ⁊ aliã siue loquamur de iure antiquo siue nouissimo. siue
loquamur de iure fori siue de iure poli ⁊ diuino. Et dic vt i glo. q̃
notabiliter prosequitur ⁊ declarat istũ arti. vsq; ad ver. secundo
nunc de citationi. ⁊c. Et de materia huius arti. dic plene i spe. de
14 cita. in dicto. §. viso per totũ. ¶ †Quero subsequenter cũ dicta
gl. qualis sit effectus cita. in actiõe reali aduersus reos absentes
⁊ cõtu. ¶ Et dic vt in gl. vsq; ad ver. no. ⁊c. Et de hac materia
plene p spe. in ti. de cõtu. i. §. j. ⁊ i. §. sequit videre. ⁊ per hoc in aut.
ei qui. C. de bo. auto. indi. poss. ¶ Quero subsequenter cũ dicta
glo. an in realibus sit fienda differẽtia inter absen. ⁊ latitãtes. dic
vt in gl. vsq; ad ver. secundum tamẽ priores ⁊c. Sed tu circa istum

articulum dic latius. per gl. ⁊ doc. i. d. §. celsus. ⁊ per glo. ⁊ Bald.
in. l. cum proponas. C. de bo. auto. iudi. pos. ¶ Quero subsequen
ter cum dicta glo. an ⁊ qualiter reus cõtu. reuer. recuperat tenu
tam in actione reali. ⁊ dic vt in ea vsq; ad ver. si vero psonali. Sz
tu de hoc dic vt i. d. l. si quis emp. in. §. penul. ⁊ C. vbi i rem actio
in. l. ij. ⁊ plene in specu. de primo ⁊ secundo decr. in. §. iam de effe
ctu ver. vlti. no. ¶ Quero subsequenter cum dicta gl. quis ⁊ qua
lis sit effectus cita. in actione personali aduersus reum contu. ⁊
dic vt in glo. vsq; ad ver. actor vero ante lit. cõte. Sz hic plenius
circa istum arti. per doc. i dicta aut. ei qui. ¶ Quero subseqũter
cum dicta gl. an ⁊ quãdo actor possit citari taz de iure antiquo
quã nouo. ⁊ si ipse actor citatus esset absens ⁊ cõtu. qualiter suc
curratur reo ⁊ ante lit. cõte. ⁊ post vel quasi conte. ⁊ dic vt in gl.
vsq; ad ver. sed sciendum de qua materia dic plene i spe. in ti. de
contumacia. in. §. secundo. ⁊ per doct. in. d. l. properanduz in. §. ⁊
si quidez. C. de iudi. ¶ Quero subsequenter cũ dicta glo. de diffe
rentia inter immissionem possessionis que fit ante litem cõtesta
tam ⁊ illam que fit post siue in actione reali loquamur siue per
sonali. ⁊ dic vt in glo. vsq; ad finẽ ipsius. de qua materia dic ple
nius per specu. in titulo de primo ⁊ secundo decreto in. §. iaz de
effectu. Et nunc habes totam glo. istã expeditam cum additiõi
15 bus necessarijs. ¶ †Quero ab extra an ista solẽnitas de qua i te
xtu nostro debeat obseruari i vero cõtumace qui citat⁹ dixit ex
presse nolo venire. ⁊ quidaz dixerũt qđ sic per ea que dixi. s. i gl.
iij. Et hanc partem secut⁹ est Pe. sub dubio forte: vt dixit Cy. i
aut. q semel. ⁊ hoc ista ratione quia forte se emendabit. Hãc par
tem secutus est quidã bartolutius disputando: vt dicit Bal. in
d. l. tres denunciationes: quoniã si renunciauit vni remedio nõ
videtur renunciare alteri. vt in. l. si domus. ff. de serui. ru. p̃di. Itẽ
quia debemus interpretari in benigniorem partez. Et pro hac
parte adduco glo. notabilem que hoc tenet in. c. venerabilem de
sen. ecom. lib. vj. licet Bald. eaz reprobet in. l. cõsentaneum. Sed
pro alia parte ẽ An. de yser. vcz vt nõ sit necessaria ista solẽnitas
in vero cõtumace quia postq̃ sum⁹ certi quod citatus nõ vult
venire nõ est amplius expectandus arg. in. l. cõtinuus in. §. cum
ita. ff. de verbo. oblig. ⁊ quod not. i. l. ⁊ post. ff. de iudi. ⁊ adducit
argumẽ. in. c. j. j. hic fi. lex. Et hec pars videtur mihi verior de stri
cto iure. primo per no. in. l. tres denunciationes. secũdo quia iste
tex. loquitur de ficto cõtumace quod patet quia non sine mini
sterio dicitur hic in tex. quod citatus nõ respõdit. vbi autem cõ
stat expsse quod nõ vult venire neq; facere iustitiaz domino tũc
perdere debet feu. sine aliqua spectatione. vt in. d. §. itẽ qui domi
no. j. que fuit prima causa. vbi videtur casus. Nam cũ respõdeat
pertinaciter in contemptum iudicis ⁊ sit verissimus contumax
nõ oportet quod de nouo citetur nec ad cõtumaciam presumẽ
dam nec ad militiã cõuincendam. quia de ea constat iuxta illud
loquela tua manifestum te facit. ⁊ no. Joã. an. extra de offi. ordi.
i. c. irrefragabili. Item quia pur debet esse differẽtia aliqua iter
veram ac nimiam contumaciã vt magis puniatur quam ficta ⁊
presumpta. vt no. in. l. fulcinius in. §. fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea. et
specu. in tit. de primo decreto i. §. restat ver. hoc autem notãdũ.
hanc partem sequitur Barto. ⁊ Bal. in. d. l. tres denunciatiões
per. c. j. ⁊ qđ ibi not. de dolo ⁊ cõtu. lib. vj. Item quia numerus
citationum est indictus de benignitate a qua sic respõdens se fa
cit alienum quia dolo nõ caret. vt. ff. de reg. iu. l. nõ potest videri
⁊ perseuerentia animi sui presumitur. ff. de proba. l. ca tacitum.
Hanc partem tenet gl. xxiiij. q. iij. de illicita. vbi gl. plena de hac
materia. Hoc idem tenet Inno. in. c. ad peti. extra de accusa. ⁊ p
hac parte adduco gl. iij. supra positã que saluari potest in vero
contumace. non autem in ficto vt super ea dixi. Vtrum autez ta
lis cõtumax veniendo postea adhuc curia sedẽte possit se purga
16 re ⁊ audiri debeat vide per doc. in. l. diuus. ff. de in integ. resti.
¶ †Quero an contra cõtumacẽ requiratur noua citatio ad au
diendam sententiaz priuationis: dic quod nõ i casu nostro quia
contumacia precedens respicit totũ processum vigore cuius est
ferenda sententia. vt tenet bart. in. l. desertorem i. §. si ad diem. ff.
de re mili. ⁊ poterit ferri sentẽtia declaratorie. vt. ff. de iudi. i. l. de
qua re. tenet Bal. ⁊. in. d. l. consentaneũ. facit quod dixit glo. in
l. ⁊ post edictum. ff. de iudi. ⁊ per Inno. in. c. cõsuluit extra de off.
17 deleg. ⁊c. ¶ †Quero an i bonis feudalib⁹ propter contumaciã
debitoris possit petere creditor q̃ nõ est dominus se mitti i pos
sessionem. Et dixit Bal. in aut. ei qui. C. de bo. auto. iud. possi. ꝙ
sic ex primo decreto non autẽ ex secũdo quia esset alienatio nisi
forte esset feudum quod ex pacto posset alienari quia tũc etiam
ex secũdo. ar. in. c. j. de feud. nõ habente propriam naturam feud.
Et vide ad hanc questionem id quod dixi. j. de ꝓhi. feu. alie. per
18 fed. in prin. ¶ †Quero an pares possint denegare audentiã in
alia causa feudali huic contumaci donec pseuerauerit in cõtu
macia in p̃ma causa. ⁊ dic quod sic gl. est singularis. in. l. sz ⁊ si
per pretorem i. §. actio. ff. ex qui. cau. maio. ¶ Quero an sufficiat
contumaciam apparere ex actis licet super ea nihil sit ꝓnũcia

tum an exigatur interlocutio. dic vt per gl. ⁊ doct. in. l. pe. in gl.
19 penul. C. ad trebel. ¶ †Quero quid si constat istum citatuz com
parere non posse: an interiz sint ligate manus iudicũ. dic qđ sic
nisi in actibus publi. ne propter paucoruz absentiã publica vti
litas retardetur. l. j. C. de decurionibus lib. x. secundum bal. facit
quod in simili dicitur in actionibus: vt dixit Inn. in capitu. cũ
20 inter vniuersas extra de elec. ¶ †Quero an primum decretũ pos
sit interponi die feriata. dic quod sic ex causa: vt tenet glo. in. l. se
cunda. ff. de ferijs. Et poterit etiam reuocari die feriata. vt dixit
glossa singularis in lege minor. ff. de euictione. facit quod dixit
Inno. in capitulo quoniam frequẽter extra vt lite non cõtesta.
⁊ Jo. an. in. c. consultatus extra de offi. dele. Facit etiam quia de
a bitor posset capi ex causa i die feriata [a] vt dixit alia gl. singularis
in. l. dies festos. C. de ferijs. quinimo etiam ipse creditor posset
b propria autoritate capere debitorem suum fugitiuũ [b]: vt no. gl.
in. l. ait pretor in. §. si debitorem. ff. que i frau. credi. ¶ Vltimo ad
materiam presentem vide infra que fuit prima causa bñfi. amit.
in. §. est ⁊ alia ⁊ in. §. itẽ qui domino. ⁊ quod dixi in. c. j. si de iue
sti. inter do. ⁊ vasal. ⁊ in. c. j. in fi. de inuesti. in mari. facta ⁊ i. c. j. an
apud iudi. vel curi. ⁊ per iaco. ardi. in ti. q. mo. feu. amit. sub ru
bricella si domin⁹ vasal. fecerit citari ⁊c. ⁊ quod statim dicam in
§. seq. De materia vero citationis vide plene in specu. de cita. per
totum. ⁊ per Inno. in. c. fi. de ferijs. ⁊ extra de accu. c. ad petitio
nem. De materia autem contumacie plene in specu. in ti de cõtu.
per totum ⁊ in cle. j. de dolo ⁊ contu. ⁊ per Bal. in dicta. l. tres de
nunciationes ⁊ in. l. ea. C. quomodo ⁊ quando iudex ⁊ per doc.
in. l. contumacia. de re iudicata. ⁊ in. c. ij. extra de procura. De ma
teria autez tenute ⁊ immissionis in possessionem plene in Spe.
in ti. de primo ⁊ secũdo decreto. ⁊ per gl. ⁊ doct. in. l. si finita in. §.
iulianus. ff. de damno infecto. ⁊ vide ad materiam nostram per
Hostien. in summa in titulo de feudis in. §. fi. versicu. in quo au
tem loco.

1 ¶ Remedia vasalli in possessiõe feudi a domino lesi. ⁊ nu. seq.
4 Querela vasalli a domino de feudo spoliati ꝓ libello dz haberi.
5 Iudex superior aditur propter eius potentiam qui aduersatur.
6 Iudex inferior insufficiẽs si fuerit superioris fauor implorabit.
7 Vasallus dominum alloquens reuerebitur.
8 Vasallus contra dominum agens veniam petere nõ obligatur.
9 Subditus aduersus patriam vel fiscum agẽs veniam petere an
debeat.
10 Dominus vasallum iniuste spolians vltra posses. restitutionẽ
ad quam penam teneatur.
11 Prelatus vasallum spoliãs feudo cuius proprietas ecclesie per
tinebat quomodo puniendus.
12 Restitutio ⁊ missio in iuribus negatiuis qualiter fienda.

§ **Si vero vasallus.** Hec est secunda pars p̃nci
palis huius capituli in qua
vasallus conqueritur de domino. Et in hac parte pro intelligẽtia
litere que obscure locuta est. ⁊ glos. ⁊ docto. plurimi varie sense
runt violando in pluribus textum nostrũ quod non fuit neces
se videre meo. vt infra patebit. premitte pro euidentia dicendo
rum id quod premisi supra ꝓxime in principio huius capituli.
Insuper pro clara notitia diuido istũ. §. in quinq; partes. quo
niam in prima vasallus extraiudicialiter exponit querelaz suã
ipsi domino de iniustitia quam ipse dominus sibi fecit p̃uãdo
ipsum vasallum feudo suo sine iuris ordine supplicãdo eidẽ vt
placeat dictum suum feudum sibi restituere ad quam querelaz
dominus respõdit valde acriter dicendo qđ nullo modo vult
restituere vsq; ibi quid vasallo ⁊c.
1 ¶ †Vbi secundo cõsulit vasallo vt debeat cõuocare curiã ⁊ co
ram dicta curia verbis honestis ⁊ cum reuerentia predictã que
2 relaz exponere de dño suo vsq; ibi ⁊ curia ⁊c. †Vbi tertio ponit
primũ remedium quo subuenit ipsi vasallo. vcz quia curia audi
ta dicta querela accedit ad dominũ ⁊ cum debita reuerentia dz
extraiudicialiter demõstrare sibi qualiter de iure potest ac dz
competenter cogi vt possessionẽ feudi restituat. vnde hortantur
ipsum vt velit acq̃escere sine alio litigio ⁊ restituere vasallo suaz
possessionem. Et inquantũ nolit hoc facere quia forte sperat fo
uere iustitiã veniat ad iudiciuz coram dicta curia ⁊ deducere iu
ra sua quia disputabitur ⁊ determinabitur p curiaz super iuri
3 bus suis vsq; ibi quod si ter. ⁊c. †Vbi quarto ponit secunduz re
medium quod habet vasallus iquantuz dominus nolit acquie
scere primo remedio proxime dicto. videlicet quia admoneri fa
ciet dominum per curiam vt sibi restituat suam possessionẽ vel
compareat coram dicta curia in iudicio ad faciẽdũ sibi iustitiã
qui dñs si ter citatus ⁊ admonitus perseuerauerit i cõtumacia
condemnabitur per curiam ad restitutionẽ possessiõis vsq; ibi
tũc liceat ⁊c. Vbi quinto dat tertiũ remediũ vcz q̃ si ipse vasal.
non ptest habere executionem corã curia ꝑpter potentiã domi
ni q paruipendit admonitiones ⁊ iudiciũ curie. tũc licitũ est va

a ¶ Ex cã in die feriata. Adde Bar. in. l. ait p̃tor. in. §. si debitorẽ. ff. de his q̃ in frau. cre. Ange. ⁊ Raph. ful. in. l. ij. ff. de fer. Ange. i. l. q restituere. ad fi. ff. de rei vẽdi. Pau. de ca. in. l. diu⁹. ff. de fer. Bald. in. c. fi. de ferijs. Cardi. Zab. in c. vt fame. in vlt. col. de sen. excõ. Pet. de ancha. cõsi. cxxviij. inci. vnus ꝓcurator. Alex. de imo. cõsil. clix. ici. circa primum dubiũ omisso. apparatu verbor in. ij. volu.

b ¶ Capere debitorẽ suũ fugientẽ. Adde gl. isti. de actio. glos. in v̇ bo detinere in §. necessitatẽ. in aut. vt iud. sine quoquo suffra. Bartol. in. c. j. de pace iur. fir.

sallo ire ad maiorẽ iudicẽ habẽtẽ potestatẽ ⁊ petere dictã executionem quod dominus si ad p̄ceptũ dicti iudicis p̄dicta facere recusauerit poterit violenter per familiã dicti iudicis cõpellit ad restituẽdũ dictã possessionẽ ipsi vasallo. quoniã ipse vasal. restituet ad dictã suã possessionẽ manu militari. Et nũc habes intellectũ huius litere per istã diuisionem q̄ sufficiat etiam ꝓ summario. ¶ In tex. ibi malo ordine vꝫ sine cognita culpa ⁊ laudata ꝑ iudicium pariũ vt. s̄. de feu. sine cul. non amit. in. c. j. Ibi intrauit scilicet propria autoritate priuando ipsum vasallũ sua possessione ⁊ non secundum ordinem iuris vt supra. Ibi perperam. i. valde acerbe ⁊ male. ⁊ similẽ tex. habes. C. de inoffi. test. l. fratres in fi. ⁊ l. iij. C. cõmu. vtri. iudi. Ibi cõpetẽter cogere scꝫ vbis honestis declarando sibi qualiter iure cogi dꝫ ad restituẽdã possessionem feudi quã malo ordine intrauit cũ spoliat⁹ ante omnia sit restituẽdus quare hortãtur ipsũ vt velit restituere ⁊ acquiescere sine alio litigio. Ibi ⁊ acquiescat id ẽ possessionẽ dimittat quiete vasallo. Ibi se cõmittat. Nõ intelligas istum tex. ruditer vt faciũt q̄dã vꝫ ꝙ autor locutus fuerit grosso modo petendo illud ad qđ domin⁹ est astrictus de iure. s. iudicium curie. Sꝫ intelligas textũ sane ꝓut. s̄. declaraui in diuisione. Ibi ter admonitus dic ꝙ notãter dixit admonitus. q̄m non proprie appellat citatio sed potius quedã admonitio siue denũciatio. vt no. Io. an. in. c. cũ nobis. extra de ele. ⁊ Bal. hic. Et intelligas. s. per spatium septẽ vel decem dierũ inter vnam admonitionem ⁊ aliam. prout dictũ est ĩ casu ecõuerso supra in prin. huius capituli. q̄m illud qđ statuit in vno respectu alteri⁹ dꝫ statui etiam in altero vt. s̄. de for. fideli. in fin. ⁊ j. quali. dñs proprietate priuetur in. c. j. Ibi distulerit vt qꝛ noluit restituere possessionẽ feudi scđꝫ determinationẽ curie quam facere dꝫ eo ipso ꝙ nõ optemperauit tertie admonitioni. vt pꝫ in casu ecõuerso. s̄. in prin. capituli. Sꝫ qꝛ ipse dominus ꝓpter eius potẽtiã nõ curat de admonitione curie: ideo vasallus hꝫ recursum ad superiorẽ potestatẽ vt sequit. Ibi iustitiã facere noluerit. vt qꝛ adhuc nolit volũtarie acquiescere ad restitutionem possessionis. Ibi eũ depredare. i. violẽter ipsum dñm priuare dicta possessiõe feudi manu militari p̄cedẽte iussu iudicis ẽm formã que tradit in. l. qui restituere. ff. de rei vendi. ẽm Ia. ardi. quicq̄d dicat glo. ⁊ An. de yser. ⁊ cõmuniter doc. Et ꝓ hoc adduco tex. j. de pace te. in. §. si tres. in fi. Nã postq̄ volũtarie nõ vult obtẽperare iudici dꝫ per familiã iudi. cogi ad restituẽdũ. ⁊ iste est verus intellect⁹ litere. ⁊ nõ intelligas ꝙ istud verbũ depredare capiat hic tanq̄ verbum deponens trãsitiuũ qꝛ tũc esset vitiũ in grãmatica: qꝛ debuisset dicere depredari. Sꝫ ĩtelligas ꝙ sit verbũ actiuũ. sicut est spolio priuo depredo quasi p̄dio te priuo q̄ verba post se vltra accusatiuũ regunt etiã ablatiuũ sine p̄positione ex natura effectus cause materialis quasi dicat poterit p̄uare dñm dicta possessio. vel potes dicere ꝙ loquat ẽm ꝓlationem grãmaticalẽ patrie ꝓut alibi fit in. c. j. j. de fil. na. ex matri. ad mor. cõtracto. ⁊ est bonus tex. cum gl. in. c. j. de iniu.
4 lib. vj. ¶ † No. ꝙ vasallus põt conqueri de dño suo q ipsum spoliauit feudo ⁊ ista q̄rela simplex poterit haberi ꝑ libello vt no. glo. multũ singularis. j. q. iij. qꝛ presulat⁹. ⁊ tenet Bal. hic qualiter aũt concipiatur libellus solẽniter sup spoliatione nota. extra de
5 resti. spo. in. c. sepe. ⁊ plene ĩ spec. eo. ti. in. §. j. ¶ † No. ꝓpter potẽtiã aduersarij põt adiri iudex superior etiã sine appellatiõe ad qđ facit cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ qđ pot. ĩ. c. statutũ. de rescrip. lib. vj. ⁊ in aut. de questore in. §. si vero forsan. ⁊ qđ no. glo. s̄. quid sit inuesti. in. §. j. in gl. fi. ⁊ qđ habet. s̄. si de inuesti. inter do. ⁊ vasallis oriatur. ⁊ per hoc dixit Io. an. in. c. non minus. extra de imu. eccle. ꝙ si dꝫ citari tyrãnus vel alter qui sit terribilis citãti quod
6 sufficit vna citatio ⁊ dic vt ibi per eum. ¶ † No. qđ si iudex inferior nõ est sufficiens ad exeq̄ndã sententiam ꝙ potest ĩplorari brachiũ supioris. vt hic ⁊ in. l. a diuo pio. in princ. ff. de re iudi. ⁊ C. de epi. audi. in. l. episcopale. ⁊ ibi est glo. nota. potestas exequi-
7 tur sententiam latam per epm. ¶ † No. ꝙ vasallus debet reuerẽter adire dominũ ⁊ secum loqui reuerentia semp salua: ꝓut ĩ simili dixit tex. de liberto aduersus patronum suũ in. l. cũ affines C. de libe. causa. Et similiter de seruo aduersus dñm suũ in. l. si liber. C. de condi. ob cau. ⁊ glo. prima hic posita que per hoc est ex-
8 pedita in sui prin. vsqꝫ ad versic. si quid est ⁊c. ¶ † Quero cũ predicta gl. in dicta parte an vasallus agens cõtra dñm teneat petere veniã: sicut dicit de liberto ⁊ similib⁹ vt patet in ti. de i ius vocando. Et respondet glo. ꝙ non qꝛ in ista materia feudali nõ vtimur istius supfluitatib⁹. ¶ Nec obst. iste tex. dũ dixit salua reuerentia ⁊c. qꝛ loquit respectu actionis intentande per vasallũ qui ab ĩhonestis vbis dꝫ se temperare. l. iij. C. de obse. a lib. p̄stan. Et hoc voluit ista glo. vsqꝫ ad finem ⁊ laudabiliter loquit scđm Iac. de bel. ⁊ Nico. de neapo. ⁊ Bal. Et est ratio qꝛ vasall⁹ nõ est de p̄sonis enumeratis in edicto pretoris vt pꝫ per no. per gl. in sti. de act. in. §. penales. Merito in eo nõ cadit talis necessitas vt
9 ibi no. ⁊ in. l. generaliter. ff. de in ius vocan. ¶ † Ex quo ĩfert idẽ Bal. ꝙ similiter subditus agens contra patriam vel fiscũ vel in similibus nõ teneat petere veniam quod est nota. dic. Ego tamen putarem qđ agendo cõtra principem vel fiscum suum esset tutius petere veniam: vt videtur tenere gl. ĩ. l. fi. C. de quadri. prescrip. Et ibi dixit Bal. hoc esse singulare. Idem dicerem de [illegible] ptitio ⁊ cẽsito. vt no. glo. in. l. ij. C. in qui. cau. colo. cen. lib. xj. ⁊ est ratio qꝛ equiparantur magis liberto vel seruo q̄ vasal. ar. contra que no. per glo. primã. s̄. qui. mo. feu. amit. No. tamẽ quod Speculator in ti. de feu. versi. xvij. tenet ꝙ vasallus teneat petere veniam vbi videas. ¶ Op. cum glo. ij. ꝙ imo vasal. non possit relinquere iudicium iam inchoatũ corã curia cum ipsa curia debeat cogi diffinire iuxta regulã traditam in. l. de qua re in prin. ff. de iudi. Sol. istud est inductũ fauore vasal. vt possit declinare iudicium curie ꝓpter potẽtiã aduersarij. ⁊ sic dicta regula fallit in isto casu. prout etiam interdum fallit alijs casibus ibi notatis. posset tamẽ vasal. si vult cõpellere curiã ad iudicãdũ vt ibi. ⁊ hoc vult ista gl. vsqꝫ ad fi. Sꝫ tu dicas ꝙ iste tex. potest intelligi qđ isti pares iam ꝓnunciauerant. sed nõ erant sufficientes ad exeq̄ndũ ꝓpter terrorem ⁊ potentiã dñi. Merito poterit executio fieri ꝑ superiorem vt dixi super tex. in penul. not. ⁊ hoc modo intelligendo nihil obstabit. ¶ Op. cum gl. fi. contra istum textũ quod imo non liceat vasallo depredari dominum propria autoritate ꝑ. l. extat. ff. quod metus causa. Solu. dicit glo. intelligas qꝛ hic vasallus erat bannitus. quo casu vasallus hoc faciens puniretur iure suo. vt in cõtrario. Et hoc voluit dicere glo. vsqꝫ ad versic. in hoc casu ⁊c. Sꝫ tu dic quod licet Andr. de ysernia ⁊ nõnulli doctores secuti fuerint istam gl. quod non bene intellexit textũ nostrum. Primo quia diuinat. Secũdo quia vasallus regulariter non accusat dominũ criminaliter: vt infra que fuit p̄ma causa bñfi. amit. in. §. sed ⁊ qui delator. Tertio quia banniti terrarum non possunt derobari vt no. ĩ. l. ad cognitionem. ff. ex quib. causis ĩ possessio. eatur. ⁊ ff. de mino. in. l. papi. exuli. Quarto quia pares non possunt bãnire. quia est meri imperij. l. nulli. C. de sen. ten. ⁊ interlocuto. omnium iudicũ. ⁊ ĩstitu. quibus modis ius pa. po. sol. §. quod autem. cum ibi no. Et ꝓpter hoc ĩtelligebat Bal. istum textuꝫ quod iste dominus de cuius proteruia cõstat bãnitur a lege vt possit derobari vt hic. ⁊ ex hoc colligit qđ statutum potest dare predandi licentiaꝫ ad quod facit. §. gazaros. j. de statu. ⁊ cõsue. cõtra liber. eccle. tol. ⁊ quod no. gloss. infra hic finitur lex. in prin. ⁊ quod no. ibi dixi. Sꝫ tu ĩtelligas clari⁹ ⁊ melius textum nostrum vt. s̄. dixi videlicet quod vasall⁹ poterit dominuꝫ depredare. hoc est predio feudali priuare manu militari ⁊ violenter ex precepto iudicis postq̄ ipse dñus voluntarie recusauit adimplere ⁊ fuit contu. ⁊ iste est verus intellectus videre meo. ⁊ ita reperi intellexisse ⁊ sensisse dominum Iacobuꝫ ardi. in summa sua in titu. de conten. feu. sub rubricella prima in fi. ⁊ probatur in dicto. §. si tres. supra allegato. ¶ Quero cũ dicta gl. fina. ĩ dicto versicu. ⁊ in hoc etiam ⁊c. An dominus propter talem inobe. ⁊ cõtu. priuetur proprie. dicti feu. ⁊ respõdet quod sic per iura que allegat vsqꝫ ad finem. Que glos. bene loquitur duplici ratiõe. Primo quia iste dominus fuit expresse cõtu. quod patet quia text⁹ in fine dixit noluit facere iustitiã. ⁊ de hoc dixi ⁊ declaraui supra in princi. capituli. Secundo quia peccauit in alio videlicet spoliando vasallum contra debitũ iuris: quo casu sicut vasallus fuisset priuandus iure suo si hoc fecisset ĩ dominũ ita ⁊ econtra vt supra de for. fideli. in. c. j. in fine. ⁊ de no. for. fideli. in capitulo primo. Et circa hoc vide quod statim dicam infra in questione tertia sequẽ. ¶ Opponitur ab extra quod imo vasallus spoliatus domino nõ possit intentare interdictũ ad suã possessionem recuperandam propter atrocitatem facinoris. ⁊ probatur in. l. j. §. interdum. hoc quia. ff. de vi ⁊ vi armata. Solutio. ego fateor quod non intentabit actionem famosam. sed componet querelam curialibus verbis dicẽdo se spoliatum vt supra dixi ⁊ probatur etiam ĩ dicto. §. interdum vbi loco dicti interdicti proponit libertus actionem ĩ factuꝫ. nisi fuisset vis armata. vt ibi ⁊ tenet Innocen. in capitulo ceterum. extra de iudi. Nõ tamen intelligas quod cõdemnatus ex hoc interdicto efficitur infamis de iure sed solum de facto. lege neqꝫ. cum ibi not. ff. de vi ⁊ vi arma. Quando autem ⁊ qualiter subueniatur spoliato per predictum possessorium plene dixi supra quid sit inuestitu. [illegible] ro vasall⁹. vbi videas. ¶ Quero ab extra titius spoliauit vasallum meum. ego vero spoliaui titiũ. ⁊ sic ingressus sum possessionem feudi malo modo an habeat locũ iste tex. vt vasallus agat contra me tanquam contra spoliantem. Et dicit Andreas de yser. qđ non cum non possunt se fundare super spoliatione facta per tertium. l. loci corpus. in. §. competit. ff. si seruitus vendice. Sed tu assigna aliam rationem quia competit solũ contra spoliantem. lege prima in princip. cum ibi no. ff. de vi ⁊ vi arma. Et intellige predicta quãdo nulla causa potuisset imputari domino super violentia facta vasallo: quia alias secus: vt ĩ dicta lege prima in. §. j. ⁊ in. l. colonus. vbi de materia ista tractatur. Et [illegible] mum vtilem rei vendicationem bene poterit intentare [illegible]

§. de inuesti. de re. alie. fac. in. §. j. ¶ Quero quid si domin⁹ spoliauit vasallũ de alia re que nõ sit feudalis. an habeat locũ iste text.
10 Et respondeo qđ nõ. vt tenet Inn. in dicto. c. ceterũ. ¶ † Quero an dominus spolians teneat ad aliam penã quã ad restitutionem possessionis per. l. si quis in tantã. C. vnde vi. Et dicit dominus And. de yser. qđ teneat ad omnia ad que quilibet alter teneretur. ar. eorũ q̄ ibi no. Nõ obstat iste tex. dicit ipse vbi patet qđ simpliciter cõdẽnatur ad restitutionẽ possessionis ⁊ nõ ad aliud quia nõ fuit petitũ vltra per vasallũ vnde nõ debuit ꝯdẽnari vltra petita. l. fi. C. de fideicõmis. liber. Fortifico istud quia cum nõ sit iste casus expresse determinatus ꝯsuetudine feudorũ debem⁹ determinare secũdũ ius cõmune. vt. s̄. de feu. cogni. in. c. j. Veruꝫ tamen his nõ obstantibus ego temperarem istã sententiã. vt ꝓcedat in casu quãdo dominus fuisset tract⁹ ꝓpter ei⁹ ꝓteruitatem corã iudice ordinario q etiã criminaliter scđm naturã delicti posset punire. vbi autem q̄stio feudalis non exit de curia parium: tunc putareꝫ qđ nõ imponat alia pena nisi amissiõis feu. Et hoc videtur etiã esse de mente Inno. in dicto. c. ceterum. ĩ gl. penul. facit quod dixi. s̄. ĩ gl. fi. in fi. Ad expensas vero damna et interesse nõ est dubium qđ tenebitur reficere. vt dixi. s̄. ĩ princip. huius capituli. super tex. Quot autẽ modis puniatur violẽtia. no. gl. in dicta. l. extat. ⁊ vide ad predicta ĩ Speculo de locato. in
11 §. nunc aliqua versi. quinquagesimo. ¶ † Quero quid iuris sit si iste dominus spolians erat p̄latus vel clericus ⁊ ꝓprietas feud. erat ecclesie sue an ⁊ qualiter tunc puniet dic vt scripsi. j. de capi. corra. in. §. fi. vbi gl. tãgit. ¶ Quero que sunt necessaria ad istam restitutionẽ obtinendã: dic vt no. per glo. ⁊ doc. ĩ dicta. l. j. §. iter dictum autẽ hoc. ⁊ extra de offi. delega. cõsultationibus. ⁊ ꝑ Io. and. in addi. Specu. super rubrica de restitutiõe spoliatorum. ⁊ Bal. in. l. si ei⁹. C. de proba. ⁊ vide in clemen. p̄ma de causa posses. ⁊ proprie. ¶ Quero quid si iste vasallus succubuit ĩ isto iudicio spoliatiõis. an postea debeat audiri si velit agere actiõe directa sibi competente ⁊ ꝓbare de iure suo dic circa hãc questionẽ ꝑ gl.
12 ⁊ docto. in. c. cum dilectus extra de ordi. cog. ¶ † Quero qualiter fiat omissio ⁊ restitutio ĩ iurib⁹ negatiuis. Exemplũ si aliq̄s dominus colligit pedagia insolita a transeũtib⁹ ⁊ aliquis ex istis transeuntibus agit cõtra dominũ dicẽs nõ esse ius huic domino exigere talia pedagia a trãseuntib⁹. Et iste dominus sit cõtumax in nõ obtẽperando qualiter fiet. dic de hac ⁊ similib⁹ questionibus in. l. si prius. ff. de operis no. nun. ꝑ doct. ⁊ quod no. ff. de libe. lega. in. l. aurelius. in. §. centũ. ¶ Vltimo ad materiã presentem vide quod dixi in. c. domino committente. ĩfra si de feud. fue. cõtro. ⁊ infra quali. do. proprie. pri. c. j. ⁊ Bal. in dicta auten. si qui. C. de bo. auto. iudi. pos. ĩ tertia charta. Et per canonistas in. c. ex tenore. extra de foro compe. ⁊ Inno. in dicto. c. ceterũ. ⁊ in Specul. de feudis. in. §. quoniam. ver. xviij. ⁊ plene per Ia. ardi. ĩ summa in titulo de cõten. feudi. sub rubricella prima. ⁊ vide qđ dixi supra hoc eodem capitulo in principio. ¶ Iaco.

¶ Explicit liber secundus.

¶ Incipit tertius. In quibus causis feudũ amittatur. Rub.

¶ Hic est liber tertius huius compilatiõis feudorũ. prout dixi s̄. de feudi cogni. sup rubrica. ⁊ in preambulis positis. s̄. in prin. operis. Nã tot⁹ iste tractatus feudorũ diuisus est in tres libros. Prim⁹ liber durauit a p̄ncipio tractat⁹ feudorũ vsqꝫ ad dictũ titulum de feudi cogni. Secundus liber durat vsqꝫ ad presenteꝫ titu. In quo incipit tertius liber ⁊ durat vsqꝫ ad finẽ huius cõpilationis. ⁊ tractat⁹ feu. Et ĩ hoc tertio libro sunt inserte multe leges imperatorum ꝓut patet. j. ĩ plurib⁹ titu. Et cõtinuatur ista rubrica ad precedentẽ hoc ordine. quoniaꝫ in titu. precedẽti posuit vnũ casum in quo vasal. amit. feu. vꝫ propter eius cõtu. Sed qꝛ sunt plures alij casus in qb⁹ vasal. similiter feu. amittũt. Idcirco vt predicta declaret. subijcit istũ ti. ĩ quibus causis feu. amittatur. ¶ Et aduertendum qꝛ in hoc tit. ⁊ sequẽ. repetit aliquos casus positos. s̄. quib⁹ mo. feu. amit. vt alios addat. ⁊ ideo nõ videt superfluere vnus titulus per alium: vt in autentica de equali. dot. ĩ. §. his consequens. cum ibi not. prout in simili dixi s̄. hic potest esse titu. qui succes. tene. Et hoc modo intelligit ẽt alter ti. s̄. hic potest esse tit. qui. mo. feu. amit. vt ibi dixi. ¶ Iac.

OBertus. Ista est quedam epistola responsiua trãsmissa ꝑ Obertũ de horto peritissimũ ĩ hac materia feu. an felino filio suo iuueni studioso sepe querenti se edoceri ⁊ sibi significari que sunt cause q. feud. amit. Et diuiditur tota ista epistola in partes septem quoniam in prima ponit salutationeꝫ. In secũda exordium ⁊ excusationem. In tertia narrationem in qua ostendit qualiter cause amittendi feud. non possunt sub certa regula tradi. In quarta assignat vnam rationem interserendo qualiter vasal. debeat se habere erga dominum suum secundum mores curiarum. In quinta ponit diffinitionem beneficij inquantum capitur in genere. In sexta ponit diffinitionem beneficij in quantum capitur in specie ꝓ feudo. In septima concludit narrando causas ex quibus feu. amittatur. Secunda ibi. cogis me. Tertia ibi dũmodo memineris. Quarta ibi. quo enim. Quinta ibi. in p̄mis. Sexta ibi. huius aũt generis. Septima ⁊ vltima est in ti. seq. q est pars p̄sentis epistole. Et licet nõ bñ possit summari tñ in summa hoc vult. Pater scribẽs filio se excusat ⁊ dicit ꝙ cause quib⁹ feu. amittat nõ p̄nt diffiniri sub certa regula. ⁊ subiungit qualiter vasallus erga suũ dominũ se debeat habere. post hec diffinit beneficiũ dupliciter. h. d. totus iste titulus. ¶ In tex. ibi de horto. Nõ intelligas ꝙ referat locũ originis. q̄m fuit de Mediolano ⁊ nõ de horto. vt. j. ti. seq. in p̄n. ⁊ j. si vasal. fue. inter in. c. j. ⁊ j. q testes sint neces. ad probã. ĩuesti. in. c. j. Sed intelligas qđ referat nomẽ agnationis sue. sicut si diceres Iacob⁹ de aluarotis. vt dixi. s̄. de feu. cogni. in prin.

1 Obertus in iure peritissimus maximus fuit aduocatus.
2 Cause feudi amittendi sub certis regulis non possunt tradi.
3 Delicta solennibus verbis nonnunq̄ intitulanda.
4 Ingratitudo que sit causa feudi amittendi.
5 Consuetudo bona quare naturalis sit dicenda.
6 Beneficium quot modis sumitur. ⁊ vt p̄fectum dicatur que in eo querantur.
7 Beneficium in specie preter feudi naturam ad certum seruitiũ dari potest.
8 Feudum sub pacto datum vt nullum inde exhibeatur seruitiuꝫ iuri feu. dicitur datum.
9 Feudi definitio multiplex.

§ Ibi salutem. Similis modus habetur in. l. publia.
a §. fi. ff. depositi. Vtrũ aũt salutatio[a] sit de substantia epistole. dixit glo. in ꝓemio sexti libri. hoc est relinquẽdum solutioni rhetoricorum. Sed quantuꝫ in ꝓposito nostro tu dic ꝙ nõ erat de substãtia. cũ p̄r scriberet filio cũ quo nõ erat necesse captare beniuolentiã que iam inerat. q̄d aũt debeat ꝯtinere epistola. vide ꝑ Bar. ⁊ bal. in ꝓemio ffor. sup rubrica ad finẽ. Ibi cogis me. Subaudi causatiue nõ p̄cisse. cum imo filius solum deprecabatur. vt. j. patet duꝫ dicit preces tuas paruipẽdere ⁊c. Ibi nostre rei publice. s. Mediolani. vt. s̄. dixi. Ibi p̄uatorꝫ
1 causis. † Nam iste Obertus erat maxim⁹ aduocat⁹ ⁊ peritissim⁹ in iure qui multa viderat de istis vsibus feu. ⁊ in frequẽti disceptatiõe causarũ multũ occupatus. Ibi paruipendere. i. modicũ estimare ⁊ est vbũ compositũ. Ibi rotũda. i. solida ⁊ plena. Ibi comprehẽdi. s. vt describant breuiter cause qb⁹ feu. põt reuocari. Ibi scriptuꝫ reperimus: vt dic vt. in. l. iij. §. eiusdẽ. ff. de test. vbi dicitur ꝙ non põt certo modo diffiniri que argumenta ⁊ ad queꝫ modũ sufficiãt ad probandũ. Ibi sine calumnia. i. sine reprehensiõe. Ibi queadmodũ dic. i. ad quẽ modũ: prout dixi tex. ĩ dicto §. eiusdẽ a quo sumpt⁹ est. Ibi nõ errauit quasi dicat ⁊ vehemẽter erraret ille qui affirmaret posse dici ⁊ diffiniri q̄ cause sufficiant domino ad ꝓbandaꝫ ingratitudinẽ vasalli vt p̄dat feudũ. Ibi occasio. i. causa. sicut ĩ simili dicimus ꝙ nõ omnis metus est sufficiens ad rescindẽdam transactionẽ. sed solum qui cadit in cõstãtem virũ. l. interpositas. C. de transac. Et nõ omnis ingratitudo est sufficiens ad reuocandũ donationẽ. vt in. l. fi. C. de reuo. dona. ⁊ hic ĩ glo. Ibi egregie. i. notabiles quasi extra gregem posite ⁊ nõ vulgares. Et ideo speciali nota cõmemoratione fuerãt digne. vt fa. l. item apud labeonẽ. §. hoc edictũ. ff. de iniur. de qb⁹ causis statim faciet specialẽ mẽtionẽ ĩ titulo sequẽti. ⁊ quãq̄ assignent ibi alique cause notabiles nõ tamẽ ex hoc sequit ꝙ possit tradi certa diffinitio: qꝛ vltra dictas causas enũeratas põt multis alijs modis cõtigere: vt alie emergãt cause sufficiẽtes ad feudi amissionẽ. vt dicit tex. in dicto titul. equẽ. in. §. sꝫ qꝛ. Ibi humiliter. i. reuerẽter. vt. s̄. titulo ꝓrimo. in fi. ⁊ ĩ. l. cũ affirmes. C. de libe. causa. Ibi deuote. p̄sona eñ dñi sui debet parcere sibi sic. ĩ. l. liberto. ff. de obsequijs. Ibi benigne. i. beneficiẽdo tanquã obligatus dño ea ratione. qꝛ benefaciẽtibus benefacere debemus. vt in. l. si nõ fortẽ. i. §. si libertus. ff. de cõdi. indebiti. Ibi fideliter prout habetur. s̄. de for. fideli. ⁊ tit. de no. for. fideli. Ibi põt percipi. nõ aũt põt tradi certa regula cũ ista poti⁹ colligant ex varijs ꝯsuetudinibus curiarũ. Ibi in primis scꝫ anteq̄ cause ꝑ quas feudũ amittitur enumerent. Et aduerte quoniã ẽꝫ gl. ĩ q̄busdã libris incipit hoc loco titul⁹ iste. ⁊ oĩa p̄cedẽtia ex dicta epistola vsqꝫ ad istũ. §. in primis vocant. Sꝫ cõiter habetur tota ista epistola integra ꝓut. s̄. legi. ⁊ ita tenẽdum. Ibi diffinitionem. Subaudi que diffintio tracta est a descriptione ĩ libro senece de beneficijs. Et hoc sensit etiã glossella ĩ̄ posita. Ibi beniuola actio. Subaudi prout a domino proficiscit. prout autem a vasallo ⁊ recipiẽte suscipitur effectus ipsius beniuolẽtie. Et totum istud significatur nomine beneficij. Ibi capiẽs scilicet cum retributiõe seruitij. qꝛ vasallus nunc erit sicut bubo ligatus vt. s̄. de for. fideli. Ibi ꝓna idest libens. Ibi spõte sua idest sua voluntate spõtanea. Ibi pa

a ¶ Vtrũ autẽ salutatio. Adde an ꝑ salutatiõnẽ ꝓbat remissio inimicitie. vide. d. Bal. ĩ. l. filio. in p̄n. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ an nõ salutãs p̄sumat inimic⁹. vide ꝑ gl. fi. in. c. adrianus. lxiij. di. dũmõ prius erat solit⁹ salutare ẽm Abb. ĩ c. ad hoc el. j. de appel. Ab. in. c. cũ sup. sup gl. j. de offi. del. abb. ĩ. c. reprehẽsibilis. de accu.

rata sc3 ad hoc faciedū.nō autem mediante aliqua necessitate.
sed sponte ⁊ nō coacte:q2 tūc non esset liberalitas.ff.de adi.lega.
l.rem legatam.i fi.⁊ C.de prepo.sacri cubi.l.iubemus.§.hec oia.
Ibi ex beniuolētia.Ex hoc nō.institutio feudo.seu natiuitas gra
tiosa.Ibi datur subaudi per inuestiturā.Alias nō constituitur
feu.vt.§.qui.mo.feu.cōsti.pos.in.c.j.Ibi ꝓprietate.i.directo do-
minio quod est dn̄i vt.§.de inuesti.de re alie.fac.in.§.quamuis.Ibi
rei imobilis.Subaudi vel que inter immobilia cōputentur.vt
§.de feu.cogni.in.c.fi.Ibi penes dantem ex hoc colligit retētio
ꝓprietatis rigorosa.Ibi vsusfructus.Ex hoc colligitur i fendo
acquisitio fructuosa.⁊ capitur hic vsusfructus pro vtili domi-
nio quod est apud vasallum.vt.§.de inuesti.de re alie.fac.in.§.j.
ibi heredesq3 suos.Ex hoc colligitur processio seu protogatio i
feudo generosa.Ibi domino seruiāt.Ex hoc colligitur retētio
seu vicissitudo onerosa.Ibi indeterminate.Ex hoc tacite solui
tur queda3 questio dubiosa.Ibi masculo.Subaudi ⁊ deinceps
per masculinam lineam descendētes vt.§.de gradi.in prin.Ibi
feminas hoc intelligo quando de tempore specialiter dictū est
in inuesti.vt sequit.Alias secus vt.§.qui feud.da.pos.in.§.hoc
autē.Ibi in perpetuū.vt.§.de natura feu.in.§.j.nisi per culpā
veniret priuādus:vt ibi ⁊.§.tit.seq.Ibi heredes intelligitur de
masculis tantū in ista materia:istud verbū heres simpliciter p
latū.vt.§.de feu.alie.in.§.⁊ si clientulus.Ibi fideliter.f.secundū
formā traditā.§.de for.fideli.⁊ in ti.de no.for.fideli.Ibi fi in id
sc3 beneficiū per inuestiturā datū.⁊ facias hic vnā virgulā ne er
res.Ibi seruitiū.Subaudi qd debet pstare vasal.⁊ sui heredes.
Ibi fit expressum.Pone exēplū per.§.preterea.§.quid fit inue-
stitu.potest enim dari.feu.ad certu3 seruitiū.vt in.c.fi.§.de capi.
qui cur.ven.⁊ tunc appellatur feu.conditionatum.vt ibi no.in
glo.Ibi siue indeterminate.i.libere sine aliqua cōditione appo
sita.quo casu appellat feu.simplex seu rectū vt in glos.in.c.cū.
quonia tunc nō debetur seruitiū nisi fm simplicem ⁊ ꝓpriam
feu.naturā.put disponitur.§.in.d.ti.de for.fideli.⁊ de no.for.fi-
2 deli.¶†No.quod posse tradi sub certa regula causas ex quib9 feu.
amit.sicut nec genera ꝓbādi an p testes.⁊ quales ⁊ quot.vel per
instrumēta ⁊ qualia argumēta.Et ideo ista cōmittunt iudicib9
a iure qui ex varijs causarum figuris decernere debēt illud qd
equū ac iuridicū videat.vt.ff.in ti.se.in.§.de.i.ar.in.l.testium.in
§.eiusdē.⁊ in.§.j.ibi tu magis scire potes quanta fides sit testi-
bus adhibenda ⁊c.facit.ff.de verbo.obli.in.l.continuus.in.§.cū
ita.Et de hac materia super arbitrio cōcesso iudicib9.a.l.quid
operet.dic plene per Bar.ff.de decre.ab ordi.faciē.in.l.ambitio-
sa.⁊ per Bal.in.l.voluntatis.C.de fideicō.⁊ dixi.§.de mili.vasal.
3 in prin.¶†No.quod etiā delicta possunt intitulari verbis solē
nibus.vt patet hic.vt causam ingratitudinis appellat egregiā.
sicut alibi latro appellat famosus.l.capitalium.in.§.famosos.
ff.de penis.Et interdum lex dicit maleficiū bene facere yronice
loquēdo.l.fratres.in fi.cum ibi no.C.de inoffic.testa.¶Not.non
posse tradi certa regula neq3 diffiniri qualiter vasal.obeat se ha
bere erga dominū suum cū hoc consistat potius ex varijs curia-
rum consuetudinibus.Et est ratio q2 cum cōstitit de facto ⁊ nō
in iure non possunt diffiniri vt in.l.mora.in pri.ff.de vsur.Facta
enim sunt incerta.Ius vero est certum.l.ij.ff.de iur.⁊ fac.igno.
Et ideo propter nimiā negociorum varietatem.vel propter dif-
ferentias aliarum circunstantiarū relinquit in arbitrio iudicis
hic ⁊ in.l.neq3 leges.⁊ ibi bona gl.ff.de legi.Nam possibile est q
in vna curia dominus sit magis onerosus in vasallos q̄ in alia
⁊ similiter vasal.fit magis delicatus in vna q̄ in alia:vt.§.in tit.
seq.in prin.vnde ista sunt a iudice disponenda.§.fi seruos.in.§.ff.
4 de pigno.act.¶†No.ter.ibi nō cōi ⁊c.q feu.non admittitur ex
qualibet causa ingratitudinis.sed solū ex magna ingratitudi-
5 ne.vt hic ⁊ infra i ti.seq.in.§.illud enim.¶†No.ter.ibi poti9 ex
natura ⁊c.q bona cōsuetudo dicit naturalis.Et est ratio q2 p-
uenit ex instinctu.nature rationalis q̄ inest homini.vt.§.tit.pri.
6 in.§.sed ⁊ q delator.¶†No.beneficium dupliciter vno modo
sumpto in genere quotiescūq3 alijs bene facim9.quoniam obli-
gamus eos nobis ad antidora.l.sed fi lege.in.§.cōsuluit.ff.de pe-
ti.here.⁊ sub hoc beneficio generali comprehendit etia3 ipsum
feu.q est beneficium in specie.⁊ista species assumit sibi nomē sui
generis.sicut dicimus de adoptione q est nomē generale ⁊ cōti-
net sub se etiam adoptionem in specie vt.l.j.ff.de adop.At au
tem istud beneficium in specie sit perfectum requirunt ista sex.
videlicet quod dominus det sponte ⁊ non coacte.Secundu3 q
dominium directum remaneat apud dominum.Tertium quod
cōsistat in rebus immobilibus vel que immobilium nomine con-
tinentur.Quartum quod dominium vtile transferat in vasal.
Quintum quod transeat in perpetuum in masculos descendē-
tes heredes.Sextum vt per vasallum fiat fidelitas ⁊ fideliter ser
uiatur.Et omnia ista sex colliguntur ex diffinitione i ti.ter.posi
ta.Similiter sunt sex illa ad que tenet vasallus domino ex for-
ma fidelitatis.Incolume/Tutū/Honestū/Utile/Facile/Pos
sibile.prout numerantur ⁊ declinantur.§.de forma fideli.in.c.j.

7 ¶†No.quod istud beneficiū in specie quod est feud.potest dari
determinate ad certū seruitiū preter naturā feu.Et indetermi-
nate nō specificato aliquo seruitio.vc3 fm communem natura3
feud.vt dixi super tex.⁊ supra de contro.iter vasal.⁊ epi.in euidē
tialibus.⁊ in preambulis huius operis.⁊ i qō.vij.Expeditis te
xtualibus venio ad apparatum. Et aduertendum qō hic ē so
lum vna glo.expedienda.que modicū fructum affert nobis ci
solu3 declarare intendat quod hic olim habebātur quedam ca
pitula que hodie vacāt cum alibi tradita sint pro maiori parte.
Ueruntamen pro expeditione dicte glosse.¶Quero cum ipsa
quis sit verus ordo huius capituli ad capitulū precedens quod
incipit dominus vocat milite3 ⁊c.cum varijs modis reperiatur
iste ordo traditus fm diuersos libros.Et respōdet gl.q vera or
dinatio est ista.prout legi ⁊ ordinaui.Uerū quia aliqui habent
hic tria capitula que sunt posita supra de feu.mar.Ideo dic q
male sunt hic posita cum sufficiat i dicto titulo de feud.marchie
esse posita ⁊ declarata.Sed quoniam vltra dicta tria capitula
adhuc habent quidam aliud capitulū quod incipit in oibus.
Et idcirco predicti capituli tenor recitatur per glossam vsq3 ad
versiculum quod autem dicitur ⁊ cetera.Et in illa parte vidit
ista glossa vsq3 ad capitulum generaliter.ad omnes contractus
etiam extra casum inuestiture.vt vc3 in omnibus contractibus
sit primo videndum quid inter pares actum sit ⁊ illud seruan.
per legem qui cu3 tutoribus.digestis de transactionibus.Et in
hoc vult glossa vsq3 ad versiculum quod autem dicit.Et in illa
parte limitauit ista glossa illud quod i dicto.c.dicebat videlicet
quod iuestitura facta coram tribus liberis hominib9 debet ser
uari ⁊ cetera.vt debeat intelligi de veteri iuestitura vbi nō fit di
stinctio neq3 differētia testium siue sint de paribus siue nō.Sed
in noua inuestitura bene debei fieri differētia.quia testes debent
esse de paribus curie.quoniam extranei non pares etiam si fint
liberi nō censentur legitimi testes.vt probatur supra quid fit in
uestitura i princi.⁊ infra qui test.sint necessarij in.c.j.⁊ hoc vult
gl.licet nō alleget vsq3 ad versi.sed cū dicit.⁊ i illa parte questio
gl.quid si vasal.cōfiteatur in iudicio vel extra iudicium coram
testibus suum.feu.esse cōditionatum.nunquid ista confessio sibi
preiudicet.⁊ hec glo.non soluit aliter nisi q remittit ad libellus
disputa.py.⁊ hoc vult vsq3 ad v.postea habēt.⁊ i illa parte sub
ijcit.glo.quod adhuc habent quidam hic aliud capitulū quod
incipit quoniam dictum ⁊c.⁊ istud reprehenditur per glossam.
quoniā materia dicti capituli tradita est supra hic potest esse ti
tu.qui.mo.feudum amit.in capi.j.⁊ i titu.apud quem vel quos
⁊c.⁊ hoc vult tota ista glossa vsq3 ad finem.Sed pro solutione
questionis quam dimisit insolutam remittendo ad Pyleum.
Tu dic pinguius ⁊ melius quam ibi tāgitur per pyleu3 videli
cet quia cum ista talis cōfessio processit ad se confitentem obli
gandum debet distingui.Aut ista cōfessio emanauit in iudicio
⁊ tunc sibi priudicat.quia habetur pro iudicato.lege prima
C.de confessis.⁊ in lege prima.ff.de confessis Aut confessio ista
emanauit extra iudicium.⁊ tunc si est facta cu3 causa ⁊ presente
domino preiudicabit sibi.vt notatur in lege cum de indebito
in fine.ff.de probationibus.⁊.C.de non numera.pecunia.in lege
generaliter.i fi.Si vero sit facta sine causa:tūc q2 est indiscreta si
bi non preiudicat vt est tex.in.d.l.cū de indebito.in fi.Item si sit
facta absente domino vt in.l.certu3.in.§.si quis absente.de cōfes.
Et ad predicta facit quod dixit gl.in.l.j.in fi.ff.de interroga.act.
Quid aūt erit si in confessione contineantur duo quorū vnum
sit pro se ⁊ aliud cōtra se dic vt per gl.⁊ docto.in lege secunda.C.
de dona.ante nup.⁊ in.l.si quidem.C.de exceptio.¶Oppo.ad con
tra contra supra proxime dicta quod imo talis confessio nullo
modo sibi preiudicet:quoniam si dominus ipse cōfiteretur nō
ꝓiudicaret sibi:vt in dicto capitulo ꝓmo infra qui testes nece.
Igitur nec ipsi vasal.confitenti debet esse preiudicialis cum ha
beant parem vicem ⁊ equiparentur ipse dominus ⁊ vasallus vt
supra de for.fideli.in fin.⁊ infra qualiter do.ꝓprie.priue.Solue
vt dicam i dicto capitulo primo vbi est ꝓpria materia ⁊ glo.
⁊ docto.varie senserunt.⁊ ibi declarabo de quo etiam per Ia.
ardizo.in summa in titulo de conten.feu.sub rubricella fi.
8 vero vasallus.¶†Quero ab extra quid fidatu3 est feu.cū pacto
vt nullum seruitium inde fiat an cēsebitur iure feudi.Et cre-
deo quod sic secundum Andre.de yser.⁊ ad omnia preterquam
ad seruitij prestationem Nam ijsdem cul.⁊ causis amittetur si-
cut in alio feu.preterquam si nō seruierit:quia nō tenetur ex pa
cto.facit.c.j.infra de feu.nō ha.propriam naturā feud.infra si
de feudo fuerit controuersia i.c.feudum.ea.lege.¶Quero quod
si inuesti.dicat cōcedo talem rem i feu.ad vtendum ⁊ fruendum
an extingatur morte dic quod sic.ff.de vsu ⁊ habi.l.si habitatio.
§.si sic.⁊ no.in.l.cum hi.§.si vni.ff.de transactioni.⁊ tenet Bal.
9 in preambulis feu.in sexta diuisione.vbi videas.¶†Ultimo in
materia circa feud.diffinitiōes dixi supra in preambulis huius
operis ⁊ per Iaco.ardizo.i summa sub primo titulo ⁊ rubricel
la prima per glossam in summa in titulo de feud.vbi diffinit
hocuius qd sit feudū hoc modo vc3.Quod feu.est cōcessio rei p
homagio facta.vt extra de symonia in.c.ex diligenti.⁊ per Ho.
in dicto ti.de feu.in.§.j.Ubi sic diffinit q feudū est alicui9 rei be
neficiū interueniēte inuestitura sic concesse seu date alij qō dn̄iū
penes cōcedentē remaneat cuius occasione recipiens ⁊ successor
eius cōcedēti dn̄o ad id de quo ⁊ quousq3 cōuenit:ac feu.natura
regrit fz diuersarū regionū consuetudines obligant.Ad quod
facit.c.recolentes extra de statu mona.Et vide ēt in directoria iu
ris i dicto ti.vbi sic diffinit vc3 qō feu.est res cōcessa alicui ad vtē
dum ⁊ fruēdū pro exhibitiōe alicuius seruitij honesti p dictū.c.
ex diligēti.⁊ p.c.vltimū.extra de reg.iur.Uel fm Iacob.de belui.
ita diffinit vc3 q feu.est cōcessio alicuius rei ad vtēdū ⁊ fruendū
vtile dominiū cū exhibitione alicui9 honesti seruitij.Quid autē
sit beneficiū ⁊ qualiter diffiniat vltra diffinitiones hic traditas
habet p gl.in.l.inuitus.ff.de reg.iur.⁊ p glos.in regula prima.de
reg.iur.lib.vj.⁊ p Ia.ard.in dicto tit.sub dicta rubricella prima
⁊ secūda.⁊ plene p Bal.in.l.beneficiū.ff.de cōsti.prin.⁊ ibi plura
tradit ad materiā beneficij ⁊ gratie pertinētia.⁊ in preambulis
feu.⁊ de materia gratie.⁊ qd sit gratia no.p gl.i cle.j.de magistris
⁊ facit de.gratie.extra de rescrip.⁊ i.c.gratiose.eodē ti.li.vj.Que
autē differētia sit inter beneficiū ⁊ prebendā.⁊ an nomine benefi-
cij cōprebēdatur etiā ꝓbēda habet in.c.tua nobis.extra de vbo.
signi.⁊ p Hoff.in summa de ꝓbē.in.§.in summa.Que vero dife-
rentia sit inter prebendā ⁊ canoniā.not.extra de consti.in.c.cū
m.Quid autē sit cōmenda ⁊ quis eius effect9 habetur de electio-
ne.in.c.nemo deinceps.lib.vj.cum ibi no.in cle.que de ecclesijs de
officio vicarij.Et ibi etiā declaratur quid sit rectoria ⁊ vicaria.
De pactis autem appositis in traditiōe feu.dic vt dixi supra qd
sit inuesti.in.§.preterea in remissionibus ibi adductis.

¶Que fuit prima caula beneficij amittendi. Rubrica.

¶Totus iste titulus est pars epistole posite supra in tit.ꝓceden
ti.⁊ideo qdā habent hic vnā gl.super rubrica que dicit q hac ru
brica nō debemus vti ⁊c.S3 tu hāc rubricā habeas.q2 ita cōmu-
niter habet.vnde minime sunt mutāda ⁊c.Uerū fuit diuisa ista
epistola in partes p articulos separatos vt melius intelligeren-
tur.prout in simili facit text.insti.de legat.in.§.sed ne in primis.
⁊ ita not.glos.in.l.j.ff.de excep.doli.facit supra in tit.consti.feu.lo
tha.imperatoris ⁊c.⁊ quod ibi dixi.Continuatio igitur huius
titu.ad titulū precedentem de se patet:quia supra pollicitus est
se dicturum causas aliquas egregias ingratitudinis ex quibus
feudum amittitur.quare nūc in isto titulo ipsas causas plures
subijcit ⁊ tradit.

1 Uasallus inuestiturā a domini successore infra annu3 non petens feudo priuatur.
2 Uasallus inuestiture renouationē infra annū ⁊ diem non petēs feudum perdit.
3 Inuestitura per dn̄i mortem vel ipsius vasalli debet fieri.
4 Consuetudo renouāde inuestiture mediolanen̄.non astringit.
5 Uasallus ne feudo destituatur inuestituram petet ⁊ fidelitatem pollicebitur.
6 Uasallus dominū non inueniens a quo inuestitura3 petat feudum non amittit.
7 Uasallus ꝓ suis successoribus fidelitatem non iurabit.
8 Uasallo infra tēpus inuestiture petende moriente:filius ei succedens quantum temporis ad idem habebit.
9 Feudū ad quē deuoluetur si nato instituto posthumus pretereat.
10 Mora vasalli remissa credit si eius beneficium a dn̄o acceptat.
11 Dominus feudi ꝓprietate priuat si infra annū vasallo petenti inuestituram ab ipso denegetur.
12 Uasallus feudū esse nesciens si inuestituram petere omiserit nō priuabitur.
13 Filio vasalli ante immixtionē in hereditate non currit tempus inuestiture petende.
14 Uasallū dn̄s nō coget infra annū vt inuestituram renouet.
15 Uasallus infra annū qui ad inuestituram petendam datur domino obsequetur.

PRima. Diuide istud principiū in duas
partes.In prima declarat quali
ter vasal.petere debet inuesti.a successore domi
ni mortui.In secunda qualiter per successionē
1 vasalli mortui peti debeat dicta inuesti.ab ipso
domino.Secunda ibi.⁊ econtra.Casus.†Si va
sal.a successore domini vel successor vasalli ab ipō domino nō pe
tijt inuesti.infra annum ⁊ diem amittit feu.hoc dicit.Premitte
pro euidentia illud quod premisi supra per quos fiat inuestit.in
princip.¶In tex.ibi prima autem.Subaudi quantū ad alias
que sequunt fm Pet.de cer.⁊ Bal.Ibi beneficij idest feudi Ibi
fuit scilicet olim vt infra de capitu.cor.in prin.Ibi adhuc est sci-
licet hodie vt hic ⁊ in dicto.c.primo Ibi nostra mediolanensi.ex
hoc probatur Obertum fuisse de Mediolano.vt dixi in.c.prece
denti.in prin.Ibi non obtinet.Subaudi ⁊ hodie vt in dicto.c.
j.Ibi ⁊ diem:⁊ tale tempus currit sibi solum a tēpore scientie.
s.ex quo sciuit dominū esse mortuū:dūmodo nō esset in crassa ⁊
supina ignorātia.vt no.gl.supra quo tempore miles.in.c.j.⁊ Ja-
co.ardizo.in tit.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella ex quo tēpore
currit annus.vbi plene de hoc.Ibi inuestiturā petēdo id est re-
nouationē inuestiture antique.⁊ est cōfirmatio veteris vt supra
p quos fiat inuesti.in prin.⁊ ibi no.in gl.⁊ dixi ibi late in euidē a
tialibus.⁊ supra de cogni.feu.in.c.fi.Nā in feudo nouo ad peten
dum inuestiturā nouam realem non est certu3 tempus statutū
fm Pe.de cer.⁊ Bal.facit.§.preterea.infra.de ꝓhi.feu.alie.p fe-
de.⁊ supra qd sit inuesti.in prin.⁊ de no.for.fideli.in fi.⁊ qō dixi
in dicto loco p quos fiat inuesti.Ibi pollicendo id est offeren-
do ⁊ ꝓmittēdo fidelitatem iurare.vt no.gl.supra per quos fiat
inuestit.in.c.fi.vbi plena glo.que ponit practicam.Ibi amittit.
Subaudi nisi iusta cā interuenerit:quare hoc nō poterit.vt in
c.fi.j.de ꝓhi.feu.alie.per lothariū.Que autem intelligatur esse
iusta causa tradit in dicto.c.j.supra quo tempore miles.⁊ ibi di-
xi.Ibi petere inuestiturā id est renouationē inuestiture que fue
rat alias facta patri ipsius petentis q fuerat vasall9 ⁊ nūc mor
tuus est.Ibi carituru cognoscat dic scilicet per sententiam.vt
no.in.l.iubem9.in.§.economos.C.de sacrosan.eccle.⁊ dixi plene
2 supra de feu.sine culpa nō amit.in.c.j.¶†No.quod vasal.d3 pe
tere renouationē inuestiture ⁊ fidelitatem polliceri infra tēpus
a hic limitatū vc3 infra annum ⁊ diem.[a] ⁊ si nō facit amit.feu.vt
hic ⁊ no.plene in dicto.c.fi.§.p quos fiat inuesti.⁊ est ratio q2 pe
tere inuesti.est qdā quasi census deuotionis ⁊ recognitiōis ⁊ re
uerentie qui debet prestari domino ⁊ si nō fiat res incidit in cō
missum.vt in.c.j.de ꝓhi.feu.alie.p lotha.fm Bal.in.l.j.ff.de re-
rum diui.Quod intellige verū qn̄ est maior.xiiij.annis.alias se-
cus.vt in dicto.§.preterea.infra de ꝓhi.feu.alie.p fede.⁊ no.glo.
infra si de feu.fue.cōtro.in.c.si minori.vel nisi subesset alia iusta
cā vt in dicto.c.fi.infra de ꝓhi.feu.alie.p lotha.que autem pos-
sunt esse ille cause dictū est in.c.j.supra quo tēpore miles.Et per
hoc remanet expedicta gl.secunda hic posita in fi.sui q̄ predicta
sensit.qualiter autē concipi debeat instrumētum super renoua-
3 tione:vide in Spe.de feu.in prin.in forma secūda.¶†No.reno-
uationē inuesti.fiendam vel per mor.domini vel per mortem va
sal.vt hic ⁊ infra de capi.corra.in prin.Utrū autem inuestitura
antiqua debeat ostēdi domino vasal.⁊ ad hoc possit cōpelli.dic
p Bal.in.l.ij.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ dixi supra de con-
tro.inuesti.in prin.⁊ vide per Ioan.andre.in addi.Spec.in.§.j.
4 in prin.¶†Nota istam consuetudinem limitatam ad tempus
anni ⁊ diei ad petendam renouationem inuestiture nō ligare
mediolanēses.vt hic ⁊ in.dicto.c.j.in prin.⁊ infra de capi.corra.
quāq̄ ista cōsuetudo sit approbata per principem.vt ibi patet
⁊ tenet Bal.ibi per no.per glo.in.l.de quibus.ff.de legibus.ad
qō facit.c.j.supra de feu.cogni.⁊ quod habetur in.l.j.⁊.ij.C.que
sit lon.cōsuetu.Si enim princeps voluisset derogare cōsuetudi
ni mediolanēsium ipsam expresse cassasset.vt in autē.cassa.C.de
sacrosan.eccle.cū si.⁊ super hoc vide quod plenissime dixi in di-
cto cap.j.supra de feu.cogni.idē intelligerē de alia ciuitate quā
Mediolanēsi si diuersa cōsuetudo ibi vigeret:quia illa seruan
da esset.ff.cō.predio.l.vēditor.§.si constat.⁊ hoc videtur sentire
Spec.in titu.de feu.§.quoniam.versi.xxvij.ad finem.⁊ etiam do-
minus Andre.de yser.hic.¶Oppo.cū glos.prima de capitulo
j.supra quo tēpore miles.vbi ad petendam renouationē huius-
modi inuestiture limitatur tempus anni ⁊ menses.⁊ ista gl.sol
uit dupliciter.Primo qō iste tex.loquatur secūdū iura hodier
na ⁊ nouissima de qbus habetur per corradū imperatorem in
dicto capi.j.infra de capit.corra.⁊ per Federicum imperatorem
in d cto.§.preterea.de prohi.feu.alie.per fed.secūdum que iura
limitat tempus anni ⁊ diei.Et cū dicta iura indistincte loquā
tur videtur etiam includere milites qui ante ista iura habeāt
annū ⁊ mensem.vt in contrario.Et sic dictum capitu.j.esset ho
die correctū.Secundo soluit glo.quod dictum capitu.j.non sit
correctū.sed loquatur in suo casu speciali videlicet in milite.hic
autē loquitur de alijs non militibus.Et hec vltima solutio ve
ra videlicet quod etiam hodie milites habeant annum ⁊ men-
sem vt in dicto capi.j.quod nō remanet correctum.quonia3 nō
intelligit derogatum priuilegijs militum.vt dixit glo.singula-
ris in.l.decurionibus.C.de silen.lib.xij.⁊ ita tenendū.Et quan-
quā in materia feu.verbum miles interdum capiatur pro quo-
cunq3 vasal.vt dixi supra.Imperator lotha.tamē plerūq3 est da
re militem vasallū ⁊ non militem.vt nota.supra de feu.sine cul.
non amit.in.c.j.Et si est miles debent ei seruari sua priuilegia.
5 vt dixi in dicto capi.j.¶†Quero cum glo.ij.an sit necesse quod
vasallus vtrunq3 facit ad hoc vt non amittat feu.scilicet petere
inuestituram ⁊ vltra hoc polliceri fidelitatem.Et respondet gl.
quod sic dicens quod post petitā inuestitu.nisi etiam fidelitate3

[a] ¶Infra annu3 ⁊ diem.adde tex. ⁊ ibi Bal.in.c.j. quo tempore miles Bal.in.c.j.de capi.corra. Bal. i.c.j.de capi.qui cur.ven.doc.in.c. veritatis de iure iu.Cal.consi.vij. in ti.de feu.inci. an feudatarius tenetur Pet.de anc.consi.clxxiij. inci.do.lazarius fuit inuestit9 de quodam feudo Car.zaba.consil. xxxiiij.inci.circa primum dubiu3 duo principaliter sunt vidēda. ab.consil.lxxxiij. incip.conditoris omnium postulato suffragio.in ij.col.in.j.vo.ab. consi.iij.inci.nitar;in ꝑsenti.in ij.vo.Lu.ro.cōsi. xxvij.incip.viso themate mihi ꝓposito in princi. Pau.de ca.consi.clxij.inci.circa id de quo queritur.Ioā.de ana. consi.xxxij.incip. vltra alia dubia. Barba.cōsi.lxxxiiij.inci.preclare in fi.ij.col.in.iiij. vol.Fran.de are. consi.lxxxij.inci. deus pius Iesus xp̄s.ista iura habent locū in maiore.xiiij.annorū secus in minore secundum Car. zaba.in.d.c.veritatis idem tenet Alex.de imo.cōsi.lxxix.inci.circa primum de quo queritur.in.vij. col.in.j.volu.Et quid si sunt tres fratres vnus petit inuestituram sue partis.j.annum ⁊ diem alij vero sunt contumaces ⁊ partem sua3 perdiderūt an accrescit fratri inuestito:an consolidetur domino vide per Bal.in.c.que in ecclesiarū in versicu.quero pater vel au9 de consti.

polliceat q amittit feu.per.c.j.īfra de capi.corra.Et est ratio.q magis cognoscitur qd specialiter pollicetur quam quod generali pmissione concluditur.vt no.gl.s.qual.vasal.iurare debeat fideli.c.j.Et hoc vult ista gl.in sui prin.Sed adverte quoniā dominus Andre.de yser.tenet & sequit hic istam glo.vcz q vtrunq exigatur.Sed contrariū tenuit.s.per quos fiat investi.in.c.fin. p.c.j.supra quo tempo.miles.Et hoc verius.primo q glos.ibidē hanc partē tenet:vcz quod sufficiat solum petere investituram. Secundo q in ista petitione inest vt fidelitatem prestet.Et ideo non est necessariū verbis exprimi.l.non recte.in fi.C.de fideiussori.Sufficit eniz facto haberi licet nō exprimatur verbis vt ibi dixi.Secus autē si polliceretur tantum fidelitatem:vt dixi in.c.j.s. quo tem.miles.Nunc descendo ad tertiam gloss.hic signatam super verbo pollicēdo:que iudicio meo debuisset signari potius in §.seq.sup verbo pollicendo cum non possit adaptari ad intentionem huius litere.Et ideo ipsam servabo expediendā in.d.§. seq.vbi bene cadit.Fuit enim vt puto vitium scriptoris.¶ Quero ab extra.q supra dictū est quod iste text.non includit minorem.xiiij.annis.qd in minore.xxv.annis.si incidat in penam hic traditam an poterit in integrū resti.& glo.hanc questionem format in.d.§.preterea.& respondet sub dubio forte quod sic:sed de hoc ibi dicaz late vbi videas:de qua questione tāgitur etiam per Joā.andre.in titu.de feudis.in.§.quoniam.vers.xxvij.& per Ho-

6 stien.in summa in.§.quibus.versi.sed nunqd.¶ †Quero quid si vasallus non inveniat dominū a quo petat & labatur istud tempus:an amittere debeat feu.dic qd non sm Jacob.ardizo.per.l. pecunie.in.§.fi.ff.de vsuris.& in.l.j.§.dies.ff.quādo app.sit dummodo corā testibus protestetur quod per eum non stat.vt in.l.ij. C.de his qui per met.iudi.non appel.¶ Quero an vasal.debeat ire ad locū vbi est dominus si non reperiat presentem ad habitationē solitam:& respondet idem Jac.quod sic nisi esset nimium in remotis.l.sed & hec.in.§.ij.ff.de procura.& in.l.iiij.in.§.si tam vicinū.ff.de dam.infect.qualiter autem intelligatur esse locus vi-

a cinus[a] vel remotus dicit Jac.de ardizo.quod tūc dicitur vicinus cū potest de facili adiri.argu.in.l.fi.ff.de iudi.& quando de facili possit adiri arbitrabit iudex secundum locorum & temporum & persone qualitatē.l.continuus.in.§.item si ita.ff.de verbo.oblig. & in.l.ij.§.si quis.ff.si quis cau.& de hac questione di...s.quo tempore miles &c.in.c.j.super text.¶ Quero quare tale tēpus fuerit ita limitatū.& dixit Specu.in tit.de feudis.in.§.quoniam.versi. xxvij.quod quidā dixerunt quod sicut est duplex bonorum possessio.s.edictalis & decretalis:vt in lege.j.§.decretalis.ff.de succes. edic.Ita sit duplex successio feudi.s.edictalis qua qs succedit in feudo & decretalis qua dz infra certum tempus dominū agnoscere & fidelitatē facere:& sicut bonorum possessio decretalis nil operat sine edictali & edictalis anno finitur.l.emancipata.C.qui admitti ad bono.pos.pos.Ita a simili fuit statutuz anni & diei. sed ego puto quod nō possit assignari aliqua ratio concludens sed solū ea sit ratio quia ita placuit latoribus legum & consuetudinum feudaliū.vt ea.gloss.in.l.j.in.§.pueritiam.ff.de postulando.& s.si de investi.inter do.& vasal.lis oria.in.c.j.in gl.iiij.& bal. in fin.sue lec.post tractatū conclusionuz glossar.¶ Quero qd si vasal.iuravit fidelitatem prelato & successoribus suis canonice intrātibus vt quotidie fit vel domino laico pro se & successoribus suis recipienti.an habeat locū iste text.dic quod investitura bñ est recipiēda put est de more.vt in.§.preterea.de probi.feud.alie. per fede.in.c.per tuas.extra de dona.sed fidelitas non est prestanda secundum Jaco.ardi.in titu.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella quādo iurare debet vasal.& quando non.& idem sentit hic Jaco.de belui.& Bal.& Specu.in titu.de feudis.in.§.quoniam.ver. hic etiā nota in vltima columna.& in versic.seq.& seq.& est ratio. q ex quo semel sub hac forma iuratū est non tenetur amplius iurare cum dictuz iuramentum sit perpetuum quo ad illum q iuravit.vt no.glo.in.c.veritatis.in fi.extra de iureiu.& in.c.ego episcopus.eo.ti.& idem tenet Idem Jac.ardi.in summa de successione feu.sub rubricella si vero est facta consignatio.an omnes heredes dñi succedant.& in ti.qui.mod.feu.amit.sub rubricella qñ iurare debet vasal.& dicit Jaco.de bel.quod ita fit per episcopum Padue multoties.Secus autem si simpliciter iuraretur:q tūc teneret iurare etiam successori per istum tex.de quo per dictum Jaco.de bel.s.qui succes.tene.in fi.& dixit etiam hic.facit ad pdicta qd not.glo.in.c.ne dei.extra de simonia.

7 ¶ †Quero an vasal. possit iurare p se & successoribus suis dic quod non.vt tenet Jo. andre.extra de iureiuran.in.c.veritatis.& probat in isto text.de quo per Butriuz & docto.ibidem.¶ Quero an vasallus elapso tēpore investiture petendo possit purgare moram.& dixit Ja.ardizo.in summa in titu.qui.mod.feu.acqui.sub rubricella ex iusta causa vasal.excusatur &c.tenendo quod sic dūmodo cleri satisfactione sibi cōsulere studuisset.argu.extra de loca.in capit.fina.extra de rebus eccle.non alienan.si quis patronorum.& ff.de alien. iudi.mutā.causa fac.in.l.ex hoc.in.§.si quis.Sed domin. Bald. dicit quod quanq ista opinio sit equa:tamen non probatur p aliquā legem vel consuetudinē feudorum.Ideoq nō debemus esse clementiores lege.vt in aut.de iudi.in.§.oportet.Et sufficit q ita sit statutū vt.ff.qui & a qui.in.l.prospexit.Et hec opinio p batur in capi.j.s.quo tempore miles.Et suadet ratio multiplex. Primo quia contra statutū legis non purgatur mora.l.ij.C.qui accusa.nō pos.& in.l.ij.C.de emphi.Secundo quia iste contractus habet quandā temporalitatē cui si non obtemperetur nō purgatur:vt.ff.de pact.l.epistola.in.§.fin.& ff.loca.in.l.qro.in.§.inter locatorem.Tertio q quādo per morā fit retro translatio dominij non debet purgari mora vt tenet Dyn.in.l.si servum in.§.sequitur.ff.de verbo.oblig. Itē quia vbi fit resolutio contractus ibi non est tractandum de purgatione more nisi ꝯsentiat altera pars vt.C.de pact.inter empto.in.l.cōmissorie.Et ita tenet Bal.in dicto capi.j.s.quo tempore miles.facit q terminus legalis interpellat vasal.l.magnam. C.de contrahen.& cōmit.stip.sic quando ponitur per iudicem.vt in.l.celsus.ff.de arbitris.Secus si apponeret a parte vt ibi not. facit.l.si ita qs.in.§.seia.ff.de verbo.obligatio.& ad predicta vide

8 quod dixi in.c.j.s.de feu.sine cul.non amit.¶ †Quero vasallus q debebat petere investi.j.annum & diez decessit infra dictum tempus non petita investi.an filius vasal.qui in feu.successit habeat tantū residuum temporis quod supererat defuncto vel integrū annū & diem.dic secundum Jacob.ardi.quod habebit integrum tēpus anni & diei.argu.ff.de iudi.l.si iudex.de verbo.obligat.l. ideo.in fi.cū si.de quo plene per ipsuz in dicto tit.quib.mo.feud. acq.sub rubricella ex quo tempore currit annus.Et hoc idez tenet Jo.andre.in addi.Specu.in tit.de feu.in.§.quoniam.versi. xxvij.& de hac qōne latius dixi.s.quo tempore miles.in.c.j.vbi vi-

9 deas super glos.v.¶ †Quero quid sit in testamēto sit preteritus posthumus & filius natus est institutus quid erit interim de feudo cū preteritio suspendat interim ius adeundi.vt.ff.de acquir. here.in.l.vētre.& de liber.& posthu.in.l.si filius.& dicit Bald.j.in ti.an agnatus.vbi hanc questionez format quod non propterea debet differri investitura filij iā nati que in omnē casum fienda

10 venit.argu.ff.de acqui.here.in.l.quod si dubitet.¶ †Quero qd si elapso tempore anni & diei dñs postea acceptavit beneficiū vasalli:an videatur sibi tacite remittere morā.Et dominus Bald. tenet hic quod sic.l.post diem.ff.de lege corra.Et dicit qd vidit quosdā libros habere in text.ista vba videlicet nisi servierit dño in cōcordiā.q tūc feu.retinet &c.Sz ista verba cōiter nō sunt de text.Sz de hac questiōe latius dixi in dicto.c.j.s.quo tempore mi-

11 lex.sup glo.tertia.in fi.que hāc questionē formavit.¶ †Quero qd si vasal.petijt sz dñs infra dictū tps nolit investire.an privabit pprietate dic q sic.sm qd tenet glo.ij.per quos fiat investi.in fi.& Andr.de yser.in.c.ij.§.j.j.de lege corra.¶ Quero qd si vasallus non possidebat feu.j.dictū tps anni & diei.sed alter tertius possidebat.& sic vasallus nō petijt investiturā.j.dictū tps nec fidelitatis iuramētū prestitit.an isto casu sit privatus iure suo sm formam huius text.Et Gul.de cu.posuit hanc questionē in.l.solennibus. C.de rei ven.Et determinat q vasallus non amittit ius suū p p.l.forma.in.§.si cum ego.ff.de censibus.facit etiam.l.quisq.ff.de acqui.rerū do.Item ratione q ad hoc vt vasallus amittat feud. requiritur q sit in dolo.j.de pbi.feu.alien.p lotha.in.c.fin.Sed non pōt sibi ascribi dolus non possidendo:quia ex quo non habet commoda feudi non tenetur subire onera.Item q nō debet sibi imputari tēpus istud quandiu litigat cuz possessore.l.quandiu.C.qui admitti ad bono.pos.pos.quod est valde no.secundū ipsum Gul.quē sequuntur etiam doc.Moderni.videlicet bal. & Salic.& Rapha.Fulgo.in dicta.l.solennibus.Et pro hac sniā adduco gl.fi.in.c.titius filius.j.si de feu.fue.cōtro.vbi vsq ad.xxx. annos non excludit a revocando feudū alienatū extraneo:secus autez si esset alienatum agnato:quia tunc habet solum annum vt ibi.Item similiter reperio Andre.de yser.infra de capi.corra. in.c.j.in prin.esse in hac snia.vcz qd solū ille qui possidet privatur feu.ex eo q nō petijt investi.j.tempus debitū.Et primo probat per text.j.p quos fiat investi.in prin.qui loquit de possidente.similiter adducit.§.preterea.j.de probi.feu.alie.per Fede.q similiter presupponit vasallū possidere.Itē adducit ēt rationē q contumaciā pditur quādo possidet.vt not.in.d.c.j.s.quo tpe miles. Itē q per culpā suam privat sua possessione vt in.c.fin.in.d.§.quo tpe miles.Ex qbus concludit q est necesse q possideat:q minus est habere actionem q rem.vt.ff.de regu.iuris.in.l.minus.

12 Idem tenet.d.Fran.zaba.in.c.ij.extra de feu.¶ †Quero quid si vasallus ignoravit esse feu.& non petijt investiturā.j.tēpus debitū an privādus veniat.& Bal.in.l.fi.C.si pen.app.movet qōnē & dicit q non.q cōsuetudinis feu.conservat vasallum illesum ad q facit.c.vasallus.j.si de feu.fue.contro.& q dixi in.c.si vasallus in eo.tit.& p Jac.ardizo.in tit.quib mod.feu.amit.sub rubricella.si non petierit vasallus investi.j.annū & dié &c.facit.j.de con-

13 tro.inter do.& empto.in.c.j.¶ †Quero vtrū filio vasalli currat istud tps anteq se īmisceat in hereditate.& Bal.īfra de ca.corra. in principio sentit quod non per illū textum qui dicit heres &c. qd verbum

quod verbū qtū ad onera hereditaria significat immistionē:vt C.ut se ab here.absti.i.l.j.ergo q dicit filiū privādū per lapsum temporis debet probare immistionē precessisse vel q maliciose distulit immistionē.vt.C.ad sill.in.l.pe.Itē debet probare scientiam q in facto alieno presumitur ignorātia.vt.ff.si cer.peta.in.l.eius quin fi.& in.l.fi.ff.pro suo.& nō solum debet pbare scientiā feudi. sed etiā sciētiā paterne mortis.vt.C.de captivis.l.necnō.licet enim filius etiaz ignorans sit suus & necessarius de iure civili.non tamen quantū ad onera hereditaria.vt.ff.de lega.j.l.naz nec emancipatus.& p hac opi.facit text.in.d.c.j.s.quo tempore miles.dum dicit cui succedere debet &c.¶ †Quero an vasallus possit cōpelli p dominū.j.annū & diem ad renovandum investituraz & fidelitatē prestandā dic qd non.l.fiue pars.C.de dila.& insti.de verbo. oblig.in.§.in diem.& est ratio quia istud tēpus videt esse i favorem ipsius vasalli.ar.ff.de verbo.oblig.l.eum qui kalendis in.§. quoties.& ff.de reg.iur.in.l.cū tempus.secundū Nico.de neapo.& tenet etiā Andre.de yser.hic & Jaco.ardi.sub dicta rubricella ex quo tēpore currit annus.qd intellige verū in casu nostro qñ vasal.erat in possessione.sed vbi dominus adhuc est in possessione & nō vasal.tunc aliud est.vt statim dicā in.§.seq.¶ †Quero an.j. istud tēpus cogat vasal.prestare servitium.vel si.j.istud tempus. offendat dominū an amit.feu.& dic secundū Jac.de bel.quod sic ar.j.c.j.in.§.nec alia.& in.§.pdictis.& tenet etiā Nico.de neapo. ¶ Vltimo de materia presenti vide quod dixi in.d.c.j.s.quo tpe miles.& qd tangit.j.de capi.corra.in pri.& de pbi.feu.alie.per lotha.in fi.& in.d.§.preterea.& q no.p gloss.in.c.si minori.j.si de feu. fue.cōtrover.& extra de feudis.in.c.ij.& xij.q.ij.in.c.lōginquitate & in Spec.de feu.in.§.quoniā ver.xxvij.& qd ibi p Jo.andr.& plene p Jaco.ardi.in ti.q.mod.feu.acqui.sub rubricella.j.qd tps investi.pe.de.cum quinq rubricellis ibi sequētibus.& vide in tit.q. mo.feu.amit.sub rubricella si nō petijt vasallus investi.j.annum & diem cū pluribus rubricellis sequētibus.& quod tangit.j.in.§.seque.& qd not.extra de iureiuran.in.c.veritatis.& vide p Bald.in l.j.ff.de rerum divisi.in questione.iiij.& per Hostien.in summa ti. de feu.§.vtrum.

1 ☞ Vasallus de feu.verbaliter investitus dño realē investituram offerenti contumaciter fidelitatem denegans vt ingratus feudo carebit.

2 Pares inter dominū & vasallum in causa feudi novi & investiture realis sunt iudices.

3 Vasallus cōtumax etiā feudi non adepta pos.privabit suo iure.

4 Feudū pacto absq fidelitatis pollicitatione cōstituit quādoq.

5 Vasallus investitura reali absq fidelitate investitus dño eam petenti quando prebebit.

6 Feudi essentialia quedam sunt & naturalia aliqua.

7 Dominus vasallo abusivā investituram si largiatur veram investituram tradere cogetur.

Est & alia. Supra prime visum est qualiter vasallus qui est in possessiōe feudi amittit illud propter eius cōtumaciā & igratitudinē i nō petēdo renovationē investiture.j.annū & diem.Nūc vo pōit aliā cām ingratitudinis & cōtumacie qñ ipse vasallus investitus nō vult iurare fidelitatē.& dividit istū.§.in tres ptes.In pria dñs possidēs īterpellabat vasal.extraiudicialiter vt prestet fidelitatē offerendo se traditurū possessionē feu.& facturū īvestiturā realē.In scda īterpellat vasal.iudicialiter p curiā trina citatiōe ad īstātiā dñi.In tertia limitat pcedentia. Scda ibi.& illo.Tertia ibi.si tñ.Casus.†Vasallus verbaliter investitus de feu.& īterpellatus ltie vt pstet fidelitatē dño suo offerēti realē investiturā:si ꝯtumax extiterit tāq ingratus feu.amittit.dūmodo illd feud.sit eius nature vt fidelitas pstari debeat.h.d.Premittit p evidētia q iste.§.itelligit i feu.novo i quo vasallus erat abusive investitus.nō aūt erat investitus pprie p traditionē possessionis. nā iter istas īvestituras fit differētia.vt.s.qd sit investi.in pri.Itē pmitte ea q pmisi.s.de cōtro.inter vasal.& epi.in prin.¶ In tex. ibi ingratitudo.s.vltra pcedētē.Ibi notāda.Subaudi pp q vasal.feu.amit.Ibi investiturā.s.ppriā & realē postq fecerat abusivā sz Ja.de bel.& Bal.Ibi fidelitatē.i.iurm vt.s.qd pce.debe.investi.an fideli.i fi.& statim sequit.Ibi īterposito.Subaudi ad arbitriū curie sm determinationē traditā.s.i ti.de milite vasallo q ꝯtu.est.in.c.j.i pri.& hoc vult gl.hic posita i sui prin.q p hoc in dicto pri.remanet expedita vsq ad v.itelligo &c.Ibi curiā.qd hoc sit videi.§.pe.j.de pbi.feu.alie.p fede.Ibi pclamaverit.i.qrelam exposuerit.Ibi citatus.de forma aūt & materia huius citationis plene dictum est in.c.j.in princip.de milite vasallo.Ibi iurare qd iuramentum.s.appellavit fideli.q idem est.vt.s.dixi.Ibi beneficium.i.feudum.Ibi fidelitas.i.iuramentū.Ibi prestandi.vt.s. per quos fiat investi.in.c.fi.¶ †Not.qd pares sunt iudices competentes inter dominū & vasallū etiā si questio sit de feu.novo.& sup investitura reali.ad quod facit q dixi.s.de contro.feu.apud pa.termi.ca.j.& de hac materia iurisdictionis plene scripsi i.c.j.s. apud quē vel quos.¶ †Not.qd vasal.potest ex contumacia privari iure suo etiā ante sibi traditam possessionem feud.& eo modo sicut privat quādo haberet integrum feudum & possessionē vt.s.de mili.vasal.in.c.j.in prin.¶ No.q feu.regulariter dat ppter fidelitatē.& iō si denegatur fidelitas dño per vasal.denega-

a bitur sibi feu.per dñm qm frāgenti fidem[a] fides frāgat eidem.l.[b] cū proponas.C.de pac.& per glo.in.§.nullas.s.per quos fiat in-

4 vesti.¶ †No.feu.posse per pactuz sine fidelitate cōstituivt hic & in.d.c.fi.s.p quos fiat investi.& j.de capi.corradi.in pri.& j.quali.do.pprie.prive.c.j.in fi.& de cōtro.feu.apud pa.termi.& in capitulis extraordinarijs.in.§.iij.Vtrum aūt dñs posset alterare exactionē fidelitatis dixi in.c.j.s.de forma fideli.¶ Quero cum gl.j.que debet esse signata hic super isto verbo pollicendo:quāq qdā habeāt eam signatā.s.prime in princi.capituli & male.An iste.§.intelligat de investi.fiēda an de īvestitura facta.Et rñdet gl.q de fienda qm si semel esset facta investitura & possessio esset tradita nō esset opus amplius eā tradi.Et hoc vult ista gl.Sed tu intellige clarius vt dixi super tex.vt intelligat iste.§.de feudo novo de quo dñs iā investiverat vasallum verbaliter & abusive verū anteq faceret investiturā realē tradēdo possessionē corporalem volebat q vasallus iuraret fideli.put tenet.vt in.c.si facta.

5 j.si de feudo fue.cōtro.dixi.s.in titu.qd pcedere debe.¶ †Quarto cū gl.fi.in ver.& intelligo &c.Si dñs iam fecit investiturā realē absq fidelitate verum postea dñs vult eaz sibi prestari:sed vasallus eā facere recusat.an privari debeat feu.Et rñdet gl.arguēdo sm practicā lombardorū sumptā vt puto ex lege si cuiuscūq allegatā per tex.s.de mili.vasal.in.d.c.j.post prin.videlicet quod dñs per libellū debeat dictā fidelitatē a vasallo petere quo casu vasallus expectat per annū & diē ad dictā fidelitatem prestandaz interim possidēdo feudū quo tēpore elapso privabit dicto feudo.Et ex hoc infert gl.q est longa differentia inter istū qui iaz habuit possessionē feudi.quoniā expectat per annū & diē:& illū qui nondū habuit possessionē.quoniā nō expectat tanto tēpore:sed solū donec ter citatur que citationes poterunt fieri multo breviori tēpore & causa expediri.Et hoc colligit etiā per principiū huius capituli.vbi investitus realiter habet terminū anni & diei.& interim possidet quiete.sz in.§.nostro q nō possidebat realiter molestat incontinēti & expeditur causa etiā ante dictū tempus anni qd patet quia non requirit nisi tempus triū citationū.de quibus supra in dicto titulo de milite vasallo.in.c.j.in prin.que multo breviori tēpore expediri possunt.Et hoc vult tota ista gl.vsq ad finem.Sed advertendū q ista gl.presupponit q si dominus iā fecisset investituram realē sine fidelitate q habeat necesse expectare annū & diem & fide.sibi prestandam.qd non admittit Bal.dicens q imo erit arbitrarium scdm formā huius.§.& l.mancipiorū.ff.de opt.leg.Et hoc videt mihi equū:ne dominus videat esse deterioris conditionis quādo magis liberalis existit & maius beneficiū contulit tradendo possessionem feudi quā quando non fuit ita liberalis faciēdo solūmodo investiturā abusivā.arg.in.l.sed & si lege.§.cōsuluit.cū ibi no.ff.de peti.here.& extra de testa.in.c.cū in officijs.Item q iste vasallus non videtur exaudiendus cum dolo vel fraude velle videatur istam dilationē.vt in.c.fi.infra de probi.feu.alie.per lotha.Itez quia sicut dominus facta fidelitate posset cōpelli omnino ad tradendā possessionem:vt supra de nova forma fideli.in fi.Ita & eodem modo vasallus habita possessiōe potest cōpelli omnino ad prestandā fideli.cum parem vicem inter se habeant:vt supra de forma fideli.in fine.Et p hac opinio.facit quod not.per glo.in dicto cap.fi.per quos fiat investi.& quod ibi dixi.¶ Opp.ab extra cōtra istuz tex.in fi.quod imo feu.non possit dari absq fidelitate.quoniam omnis diffinitio debet converti cū suo diffinito.l.j.ff.de dolo.sz feu.dicit a fidelitate.d.c.fina.supra per quos

6 fiat investi.igit &c.†Solu.dicendum secundum Jaco.de belui. quod quedā sunt essentialia feu.vt servitium & sine illo feu.esse non potest nec remitti per pactū.argu.supra de milite vasal.q arma belli.depo.in fine.Alia sunt naturalia feu.vt iuramēti pstatio.licet ipsa fidelitas sit essentialis in feu.iuramentū tamen est naturale & nō essentiale ideo remitti potest.vt.ff.de dāno infecto.l.q bona.in.§.pe.sicut dicimus in venditiōe in qua ptium est essentiale.& sine eo esse nō potest.vt.ff.de cōtrahen.emptio.in l.j.sed quedā sunt naturalia vt evictio & illa remitti pōt.vt.ff.de actio.emp.l.ex empto.in prin.& in.§.fi.& licet nō sit verū feu.tamen illis modis amitteret quibus & verū feu.j.de feu.nō ha.p-

7 priā naturā feu.in.c.j.¶ †Quero an dñs q fecit vasallo investi. abusivā possit cōpelli p vasal.ad faciēdū & tradendū realē investi.an liberet pstando interesse.dic q tenet possessionē pstare.vt j.si de feu.fue.cōtro.in.c.si facta.& ad hoc vide q dixi.s.de nova fide for.in fi.¶ Vltimo ad materiam huius.§.vide remissiōes quas dedi.s.in.d.ti.de mili.vasal.qui contu.est.in fi.principij.vt s.per quos fiat investi.in.§.fi. ¶ Jaco.

1 ☞ Vasallus dominum preliantem deserens feudo privatur sed & nonnunquam capite minuitur.

3 Vasallus dominum in prelio campestri morantem relinquens feudo privandus.

a ¶ Qualiter aūt itelligat eē locus vicinus.adde gl. in.c.felicis.d penis.lib.vj.

b ¶ Frangenti fidem.adde.l.si in investitura.ff.de in offi.testa.l.qui fidem.ff.de trans. l.si convenerit. ff.pro so.c.si infidelis.xxviij.q.ij. c.pervenit.el.ij. de iureiuran.pe. de anc.in.c.statutum de rescri.li. vj.cardi.zaba.in c.suam.de pen. Abb.in.c.quemadmodum.de iureiuran.

3 Vasallus salutem propriam domini saluti preferet.
4 Vasallus dominum iuuare non volens non punietur.

Item qui dominum.

Vasall⁹ amittit feudũ si dominũ i filio nõ adiuuit cũ potuit sz eũ periclitatẽ dimisit.h.d. ¶ In text.ibi iuuaret.Subaudi put tenet ire cã ipm adiuuãdi qñ facit guerram licitã.alias secus.vt.j.hic fi.lex.in.c.j.in princ.Ibi dimiserit Subaudi cũ posset adiuuare ipsuz:vt.s.de feu.sine cul.nõ amit.in.c.ij.i fi.τ not.glo.s.qui.mo.feu.amit.c.j.in prin.Ibi iudicauit.Subaudi qr priuabit feu.p sñiam.vt not.glo.infra de phi feud.
1 alie.p fede.in.§.callidis. ¶ †Not.ꝙ vasall⁹ deserens dñm in acie pugnantẽ feu.priuat.quinimo si fuisset primus q aciẽ fugiendo deseruisset deberet capite puniri.l.oẽ delictum.in.§.qui in aciẽ.ff.de re mili.Itẽ tales fugientes sunt infames.vj.q.j.infames.facit
2 l.iij.ff.ad.l.iul.maiesta. ¶ †Quero cũ gl.qd si vasall⁹ relĩqt dñm morantẽ in prelio cãpestri.an priuet feu. Et rñdet glo.ꝙ sic dũ modo dñs adhuc nõ sit mortuus vel mortifere vulneratus.vt est casus.s.q.mo.feu.amit.in.c.j.in prin.Et hoc vult tota ista gloss.
3 remittẽdo se ad ibi plene notata.τ ibi plene dixi. ¶ †Quero ab extra an vasal.debeat pponere salutẽ dñi sui saluti pprie dic qd nõ,vt habes gl.notabilẽ infra de alie.feu.pa.in.c.fi.τ qd not.glo.s.qui.mo.feu amit.in prin.τ ibi dixi.Nec isto casu intelligeretur dimisisse dñm q causa salutis pprie dimisit.arg.ff.de acqr.posses.in.l.iterdũ.in.§.j.i fi.τ tenet Jaco.ardi.de qua questione dic per glo.τ docto.in.l.iij.in.§.eo.autem tecto.ff.ad fil.τ dixi infra eo.i §.porro.vbi glo.tangit.τ vide optimã glo.infra hic finitur lex.in
4 §.fi. ¶ †Quero pone ꝙ nõ erat possibile ꝙ vasal.potuisset ipsuz dñm adiuuare an puniat.Et rñde ẽm Jac.ardi.ꝙ non.arg.in.l.omne delictũ.in fi.ff.de re mili.τ pbatur infra eo.in.§.sed nec est alia.τ ꝙ ibi dixi.τ.s.de feu.sine cul.nõ amit.in.c.ij.in fi. ¶ Quero qd si vasal.deseruit dñm nõ turpi de causa sz forte timẽdo crudelitatẽ tyrãni an puniet.Et rñdet idem Jac.qd nõ.ar.ff.qui.ex cau.in pos.eatur.in.l.fulcinius in.§.qd sit. ¶ Ultimo de materia huius.§.vide ꝙ dixi in dicto.c.j.in pri.s.quibus mod.feud.amit.τ i dicto.c.ij.s.de feu.sine cul.nõ amit.τ qd tangit in dicto.c.j.infra hic fi.lex.τ plene per Ja.ardi.i summa.in tit.q.mo.feu.amit.sub rubricella si in prelio dñm dimiserit.cum qnqz rubricellis sequẽtibus.Et ꝙ tangit ĩfra de phi.feu.alie.per fe.in.§.firmiter.τ i dicto.c.fi.ĩfra de alie feu.pa.Et vide in Specu.de feu.in.§.qm ver.xv.τ ver.xvj.τ v.xxiij.vbi ponunt plures qõnes qualr vasallus debeat se habere qñ dñs guerrã facit vel facere intẽdit.τ qd dixi.s.de no.fi.for.i pri.τ in titulo supra hic põt esse titu.q.mod.feu.amit.τ tex.ĩfra in titulo quo.testes sint necessarij ad proban.feu.ingra.τ vide in.c.is q.de homicidio.lib.vj ¶ Jaco.

a ¶ Ne aliqs offendat.bar.i.l.ij.in §.si eo.ff.ad sil.Limita.j.nisi ille q pt defender τ nõ defẽdit est subdit⁹ꝙ tenet illuz defendere ita tz bar.i.l.verũ.ff.ad.l.pompe.de paricidijs.idẽ no.paulus de ca.i.l.fin.C.de his q.vt indi.Scdo limita nisi essem⁹ in atrocib⁹ tũc si nõ obuio teneret maxie si suz subdit⁹ ita tz bal.i c.j.d offi.dele.alle.l.fin.C.ne sanctum baptisma reitere.tu vide bar.in.d.l.verũ.

b ¶ Ex cõcubitu celebrato.adde an puet feudo si adulterauit vxorẽ dñi sui.vide Jo.an.in addi.spe.i ru.d adul.τ p ale.de imo.post pau.de ca.i l.sororẽ.C.d his qui.vt indig.

1 ☞ Vasallus sciens periculum vel graue damnum domino imminere ei notificabit.
5 Fili⁹ vasalli ob ĩgratitudinẽ feudo puati an puet feudo pro no.

Preterea si.

Diuidit in duas partes.In prima innitat vasallũ ad certificãdũ dñm de periculo sibi ĩminẽti.In secunda ipm punit si non facit.Secũda ibi:ꝙ
1 si.Casus.† Vasallus sciens periculũ ĩminere dño siue circa ipsi⁹ psonã siue circa grauẽ iacturã bonoꝝ suoꝝ debet ꝙ primuz põt ipm certiorare.alias priuabit feudo.h.d. ¶ In text.ibi quẽlibet s.moliẽtẽ qd est.j.Ibi assaltũ τ dr assaltus.i.ad aliũ saltus.τ põt fieri pedes τ eques in solo τ i aqua.l.j.§.cum arietes.ff.si quadru.pau.fe.di.coniuncta.l.quẽadmodũ.in.§.si nauis.ff.ad.l.aquil.vt dixi.s.q.mo,feu.amit.in.§.similiter.Et de hac materia plene per Bar.ff.de penis.i.l.respiciẽdum.in.§.delinquũt.Ibi molientẽ.i.tractantẽ.Ibi ꝙ citius põt qd ĩtellige cũ aliquo moderamento tẽporis nõ ad vnguẽ.vt not.glo.singularis in.l.emilius.ff.de mino.facit.l.qd dicimus.ff.de solut.τ dixi.s.de no.fi.for.sup tex.Ibi certiorare aliq hñt in tex.denunciare.τ tunc dum text.dixit dñm deberet dicere dño.vt sit bona grãmatica ẽm quãdã gl.antiquã h recitatã.Ibi declinare.i.euitare.Ibi debuerit.i.ipe vasal.Ibi agnoscat.Sz an ipso iure vel per sñiam.dic vt not.j.de phi.feud.alie.per fe.in.§.callidis,τ dixi.s.i.§.pcedenti. ¶ Not.ꝙ ex sola negligẽtia põt vasallus priuari feu.Et ita colligit glo.fi.hic posita
2 q allegauit.§.si vnũ.in aut.vt cum de appel.cogno. ¶ †Not.ꝙ vasallus debet manifestare domino oĩa q sciet machinata aduersus ipm vel eius bona vt hic.Et hoc cauet etiã in forma sue fide
3 litatis τ iuramenti.vt supra de no.fide.forma.in.c.j. ¶ †Quero cũ gl.prima.quid si vasallus intellexit aliqd de damno dñi quod nõ erat multum graue.an habeat locum iste tex.Et dicit ꝙ non arg.huius litere q dixit grande τc.Et hoc probat a simili videlicet de donatio.que nõ reuocatur ex omni iniuria sed solummodo quãdo est attrox.l.fi.C.de reuocan.dona,Et hoc vult ista gl.quãdo autem intelligatur esse grandis iactura τ quando leuis puto quod hoc sit arbitrariũ iudicis consideratis circũstantijs vt probatur infra eodem in.§.sed quia.τ.j.hic fin.lex post princ.
4 ¶ †Quero cũ glo.iij.quid si vasallus nullo modo potuit certiorare dominũ.an tunc puniatur.Et respondet quod nõ nisi forte potuisset resistere τ non fecit.vt probat in.l.Item queritur in §.exercitu veniẽte.ff.locati.Et assignat rationem primo per text.lxxxvj.dist.capi.iij.vbi dicitur quod ille tacite videtur assentire q negligit obuiare peruerso.Secundo per regulam positam in l.semp.ff.de regulis iur.Tertio per text.in.l.ij.C.de cõmer.τ mer.vbi plene no.τ similis gl.habetur in.l.non alias.ff.de his qui notantur ĩfamia.Et ista glo.optime loquitur quam etiam docto.sequuntur.Ex qua conclude quod aut vasallus potuit denũciare τ nõ fecit.τ tunc punitur vt in isto tex.τ not.in glo.seq.Aut non potuit denunciare neqz resistere.τ tũc non punitur.aut non potuit denũciare sed tamen potuit resistere.Et tunc punitur vt in hac gl.in princ.τ de hac materia plene in dicto.§.exercitu.Ubi hoc tex.τ i capi.generali de electio.lib.vj.Utrum autem quis teneatur se interponere tam de iure ciuili quam canonico ne aliquis of
a fendatur [a] vel iniuriam patiatur dic per glo.τ Bart.in.l.culpa caret.ff.de regulis iuris.τ plene per Bald.in.l.vt vim.ff.de iusti.τ iure.per Cyn.in.l.j.C.vnde vi.per canonistas in.c.quãte.de sen.ten.excommu.Dyn.in regula non est.de regulis iuris.libro.vj.τ xxiij.questio.iij.in glo.summe.τ per Dy.in capi.non est sine cul
5 pa.extra de regu.iuris lib.vj. ¶ †Quero cum gloss.tertia in fi.qd si iste vasal.q tanquam ingratus priuatur feu.eo quia nõ certiorauit dominum:vt in isto tex.habeat filium.an similiter priuabit feu.Et respondet gl.quod non de iure cõmuni.l.adoptiuus in.§.patronũ.τ ibi no.ff.de in ius vocan.Sed secus est de consuetudine feu.vt probatur in capi.vasalli.infra si vasal.feud.priuatus cui defer.debe.Et de hac questione ibi dicam.τ in capit.si vasal.infra si de feu fue.ztr.τ infra hoc ti.§.penultimo.τ plene dixi supra de succes.feu.in.c.j.τ supra qbus mo.feu.amit.in.§.aut si rebellario.Et tangit per glos.infra de probi.feud.alie.per fe.in.§.insuper. ¶ Oppo.ab extra quod imo iste vasal.non puniatur τ eo quod nõ certiorauerit dominum cum nemo compellatur de iure ciuili indicare malefactorez.vt.l.ciuile cum ibi no.C.de fur.So.iurisdictio quam habet dominus in vasalluz hoc operatur secundũ And.de yser.facit etiã ipsa fidelitas prestita per ipsum vasallũ cuius virtute hoc fieri debet.s.de forma fide.τ de no.forma fide.Simile videmus ꝙ quis tenet indicare pditorẽ.l.metrodorus.ff.de penis.De hac materia an qs teneat indicare maleficos de iure ciuili τ de iure canonico dic per gl.τ Cy.in.d.l.ciuile.τ in l.iij.i.§.fi.ff.de zdi.ob tur.cãm.τ ibi p Ray.τ Bal.p canonistas i c.qui cũ fue.extra de fur.τ extra de exces.plato.in.c.dilectus.τ per no.j.q.j.ꝙ quidã in.§.ex his vbis.τ Bal.tangit plura circa istã materiã in.l.vt vim.ff.de iusti.τ iu. ¶ Ultimo de materia huius §.habet.s.in ti.de no.fi.for. ¶ In tex.τ glo.τ qd ibi dixi.facit etiã qd dictũ est.s.de forma fide.τ p Jac.ardi.i sum.in ti.quib⁹ mod.feu.amit.in pri.τ in.d.§.exercitu veniente.per glo.τ doct.τ in locis.s.allega. ¶ Jacobus.

1 ☞ Iniuria maior fit dño ex persona filie τ nurus quã sororis.
2 Puelle non maritate capite reuelato debent incedere.

Rursus si domini.

Si vasallus cõcubuerit cũ filia aut nuru domini vel etiam cum sorore nondũ nupta adhuc in domo stante priuatur feu.hoc dicit. ¶ In tex.ibi.Rursus.hoc ideo dicit qr ponit aliã causam perdẽdi feudũ.Ibi vel nomine.Est casus genitiui.Ibi filie.Est casus datiui.Ibi manenti.hoc referas solum ad sororẽ supra nominatã.Non autez ad filiam vel nurum:qr in quocũqz loco vasallus cõcubuerit cum istis etiam extra domum domini habitantibus priuabitur feudo.Sed quando cum sorore est necesse quod adhuc maneat in domo sub generatione domini.Secus autem si esset in domo mariti.qr tunc cõmittit custodie viri sui.τ ista fuit mens huius litere.vt pbatur supra quibus modis feudũ amitta.in.§.j.quem titulum allegare voluit glos.hic posita dum dixit istud expositũ est supra in equipollenti titulo.Ibi in capitulo dicitur loquit secundum vulgare lombardorum secundũ Andre.de yser.nam puella que in capillo apud ipsos appellatur nuncupatur apud nos domicella apud aliquos puella.Uerũ ista denominatio lombardoruz de qua in isto tex.fit ab eo quod communiter accidit quoniã puelle nondum nupte communiter incedũt in capillis.quinimo etiam hoc satis est cõmunũ iuri vt nedũ nupte incedere debeant capite discooperto sed pte vo velate.vt not.glo.insti.de patria pote.in princ.τ xxxij.q.v.hec imago.τ ita est cõsuetudo apud plures nationes scilicet in alamania alta.Et super hoc dixit Jac.de bel.se vidisse iam magnã arduã questionem in curia regis caroli que dicatur esse i capillo.Nostra autez denominatio qua ipas domicellas appellamus fit ab allusiõe vocabuli vt dicatur domicella quasi i domo celata quia stat celata in domo.Ibi carere debeat scilicet per sententiã
1 vt dixi in paragraphis precedentib⁹. ¶ † No.qd maiori iniuria afficit dominus ex persona filie τ nurus quam ex persona sororis.quod patet quia vasallus indistincte priuatur feudo ex cõcu
b bitu celebrato [b] cũ filia vel nuru.sed si fiat cum sorore tunc requirit quod in domo domini sit commissus ad hoc vt pdatur feudũ quasi locus aggrauet delictum.vt.ff.de penis.l.aut facta.in paragrapho locus.Itez quia tunc erat sub tuitione domini vt dixi sup tex. ¶ †No.qd iuuẽcule nõ maritate debent stare in
2 capillo τ nõ velate.ꝙ aũt hic loquat de nõ maritata.ptz qr adhuc erat i domo ppria.Nã maritate cõiter trãsducunt i domũ mariti.vt.ff.de dona.iter vir τ vxo.l.seia. ¶ Op.ab extra qr hic dicit ꝙ vasall⁹ cõmittẽs delictũ in psonã sororis dñi sui priuat feudo.sz ztra de.c.j.j.an ille q interfe.fra.do.τc.vbi dicit ꝙ etiã occidẽdo fratrẽ dñi nõ amittit feu.So.pl⁹ vr peccare τ cũ ignominia quã occidẽdo.Merito hic priuat ar.i.l.isti qdẽ.§.j.ff.qd metus cã.τ tz Jac.ardi. ¶ Quero qd si ista soror dñi erat maritata.sz adhuc stabat in domo fris vna cũ marito suo vt multoties accidit.an isto casu habeat locũ iste tex.τputo ꝙ sic p tex.in d.§.j.s.qui.mo.feu.ami.q solũ considerasse videt delictũ esse cõmis.in domo dñi.Nã maiorẽ iniuriã putauit legislator i domo dñi fieri ꝙ alibi vt.ff.ad.l.iul.de adul.l.qd ait.τ ita dixit gl.sup vbo sciens.s.in.d.ti.qui.mo.feu.amit.in.§.ij.idẽ dicerẽ p predicta in sorore dñi q remãsisset vidua.τ postea esset reuersa i domũ dicti dñi.idẽ dicẽdũ esset si esset spõsa.τ nõdũ trãsducta.ad ꝙ facit insti de nup.in.§.si vxor.τ.ff.de sponsalib⁹.l.tutor. ¶ Quero an iste.§.habeat locũ si vasal.fecerit ẽt cũ volũtate istarũ mulieꝝ τ rñdeo ꝙ sic.qr nõ zsiderat volũtas eaꝝ.ar.ff.de iniur.l.j.§.vsqz τ.l.si qs seruũ.τ tz Ja.ardi. ¶ Quero qd si vasal.hoc fecit cũ volũtate dñi rñdeo ꝙ nõ priuabit feu.ar.in.c.j.in.§.τ si clientulus s.de feu.τ tz idẽ Jac. ¶ Ultimo ad materiã hui⁹.§.vide plures qõnes quas formaui.s.i.d.ti.qui.mo.feu.amit.i.§.j.τ s.hic põt esse ti.qui.mo.feu.amit.in.c.j.per Jac.ard.in.d.ti.qui.mo.feud.amit.sub rubricella.idẽ de filia domini qd de vxore τ in plurib⁹ remissionibus rubricellis ibidem precedentibus τ contiguis.

1 ☞ Vasallus in personã dñi insultũ faciens feudum perdet.
2 Vasallus cum hostibus domini amicitiam contrahens feudo priuandus.
3 Heres domini vasallum nõ molestabit de quo dominus dum viueret non fuit conquestus.
4 Vasallus animo se defendendi morti domini insidiatus feud.non est priuandus.
5 Vasallus si absqz insidijs dominum offenderit an puniatur.
6 Vasallus per alium verberans dominum feudo priuatur.
7 Vasallus contra dominum leuans manum non tamen percutiens feudum perdit.
8 Vasallus morti dñi insidiat⁹ pena legis corne.de sica.tenetur.
9 Vasallus dominum se occisurum iurans si vltra non processerit feudo non priuatur.
10 Libellus a domino contra vasallum qualiter formandus.

Porro si dominũ.

Vasall⁹ cõmittẽs aliq ex causis hic expressis amit.feu.h.d. ¶ In text.ibi porro p sed vt cle.ne romani.in.§.porro.de dec.Ibi vt ita loquar assalierit dic ꝙ autor taliter locut⁹ est ex eo qr legislator nõ solet vti isto ver.assalierit.l.capitaliũ in.§.grassatores.ff.de penis.τ in.l.j.§.cũ arietes.ff.si quadru.pau.fe.dica.sz tñ est ppria τ directa locutio vt dicat assalierit quasi in aliũ salierit.vt dixi.s.e.in.§.pterea.Et intellige ꝙ hic assalierit dñm in psonã vt differat a sequẽti.vt dixi.s.q.mo.feu.amit.in.§ similiter.Ibi vicũ.i.burgũ vel villã.τ hoc intellige hoc idẽ esse in castro.vt i.d.§.similiter.Ibi iniecerit ipsuz vulnerãdo.vt no.in.l.fi.C.de reuo.dona.τ in aut.vt cum de appel.cogno.in.§.causas.vñ iste tex.sumptus est.Ibi graues.ideo dixit graues qr nõ ex omni cã ingratitudinis.sed solum ex magna amittit feu.vt.j eo.§.illud.τ dixi.s.tit.pri.in notabilibus.τ consideratur an sit grauis ex trib⁹ que habẽtur insti.de iniurijs.in.§.atrox.Et aduerte qr etiã iste tex.sumptus est ex.d.l.fi.τ ex.d.§.causas.Ibi insidiatus fuerit.Subaudi τ sic peruenit ad actũ:merito puniri dz l.pp insidias.C.q accu.nõ pos.Et scias qd iste tex.similiter sumitur ex.d.§.causas.τ ex.l.consensu.C.de repu.τ in aut.de nupt.in.§.minores.Ibi amittat.f.p sñiam.vt sepius dixi in.§.precedentibus.τ non solũ ipse vasal.sed etiã successores sui.vt.j.eo.in.§.fi.τ ibi dicã in conclusionib⁹.τ extra de penis.c.in quibusdã.vbi de hoc. ¶ †Not.qd vasal.amit.feu.pp insultum factũ per ipsum in psona domini.vt hic τ.s.qui.mo.feu.amit.in.§.similiter.τ in ti.tu.hic põt esse tit.qui.mo.feu.amit.c.j.Idem dicendũ si fiat in locum in quo est.vt hic τ in.d.§.similiter.Idẽ dicendũ si dñm verberauit vel grauiter τ inhoneste sibi iniuriatus fuerit vel cũ veneno aut gladio seu aliter morti eius insidiatus fuerit.vt hic τ in.d.§.causas τ in.d.l.fi.τ in dicta.l.zsensu.Nã sicut vasal.ex istis causis priuat feud.Ita filius priuaret successione τ bonis patris vt in dicto.§.causas.τ donatarius priuaretur dona.τ bonis sibi donatis dicta.l.fin.quoniam circa has ingraditudinis causas equiparantur.vt dicit tex.infra eo.in.§.predictis modis.
2 ¶ †Quero cum glo.prima quid si vasal.contraxit amicitiam [a] seu parentelam cum inimicis domini.an intelligat ex hoc insidiari domino adeo vt priuetur feudo.Et respondet glossa.prima indistincte quod sic per.l.primã in.§.cum patron⁹.ff.de offic.pfe.vrb.Et probat etiam ratione.quia etiam accusator non recipitur de domo inimici tanquam suspectus.iij.qd.v.accusatori bus.Secũdo respondet glo.τ melius quod tunc demum priuatur si ista duo cõcurrant.videlicet ꝙ conspiret cũ inimicis domini τ contra dominum per tex.in .d.§.cum patronus.τ remittit se ad no.supra hic põt esse tit.qui.mo.feu.amit.in.c.j.Et ibi amplissime disputaui hanc questionẽ τ tenui istam secundam partẽ que vera est:vt vcz vtrũqz exigatur:τ dic vt ibi.τ pro hac opinione videt casus.j.quot testes sint necess.ad probãdũ feu.ingrati.Quis aũt pbabit an vasall⁹ vel dñs:dic vt habet in.l.liberi.in fi.C.de inoffi.tex.τ qd dixi in.d.c.j.s.hic põt esse titu.quib⁹
3 mo.feu.amit. ¶ †Quero cũ eadem gl.in ver.Istud aũt τc.quid si dñs dũ vixit non fuit cõquestus de vasallo qui cõtra ipsuz cõmisit aliquã de causis hic descriptis:an postea mortuo dño poterit heres dñi inqetare dictũ vasallũ occasione dicti delicti.Et respondet ꝙ nõ allegando plura iura vsqz in fine.Idẽ tenet gl.j.de phibi.feu.aliena.in.§.insuper.hoc idẽ tenuit.s.quib⁹ modis feu amit.in.§.j.τ ibi dixi.τ tenui istas gl.procedere nisi dñs celeritate mortis preuẽtus vel iusta ignorantia nõ vẽdicauit qr tunc trãsmitteret ad heredẽ.Et hoc etiã tenet hic dñs Bal.de quo per Jac.ardizo.in summa in ti.qbus modis feu.amit.sub rubricella si dñs cõquestus in vita.τ rubricella sequen.Et p canonistas in.c.fi.extra de dona.Et ita tz etiã Jo.andre.in addi.Spe.in ti.de feudis.in.§.fi.versi.sed quare quid aũt iuris esset ecõtra si vasal.delinquens moriat an filius sit puniẽdus.vide ꝙ dixi.s.eo.in.§.pterea.τ dicam.j.eo.in.§.deniqz.τ in Spe.de feu.§.fi.versi.j.τ in.l.fi.C.de reuo.dona.τ per Jo.an.in loco.s.allega
4 to.τ plene dixi.s.de suc.feu.in.§.j. ¶ †Quero cum glo.ij.quid si vasal.fuerit insidiatus morti dñi gladio animo se defendẽdi cũ alteri periculũ suum nõ posset euitare:an habeat locũ iste text.vt feu.pri.Et respõdet ꝙ nõ p.l.vt vim.ff.de iusti.τ iure.hoc idez tenet gl.j.de pace te.in.§.si quis hominem.τ dixi.s.eo.in.§.idem
5 q dominũ.de quo etiã.j.hic finitur lex.c.j.in fi. ¶ †Quero cum glo.fi.qd si sine insidijs vasal.vellet offendere dominũ an priuabit feu.Et respondet ꝙ nõ per.c.si voluerit.in prin.j.de capi.qui cur.vendi.Sed tu dic de hoc latius.qr aut vasal.soluz cogitauit offendere dominũ:sed nõ laborauit neqz insidias posuit:τ tunc nõ punit:vt i.l.cogitatiõis penã.ff.d penis.τ ita ĩtelligat ista gl.Aut vltra cogitatũ etiã laborauit sine insidijs.sed non perduxit ad aliquẽ actũ:τ tunc si ipm penituit est dignus venia τ nõ punit:vt no.glo.in.d.c.si voluerit.Aut laborauit cũ insidijs perueniẽdo ad actũ offendẽdi:vt qr ãbulauit cũ telo vl alios fecit ambulare ad offensionem dñi.τ tũc punit vt hic τ in.d.c.si voluerit.De qua materia plene per Cy.τ doc.in.l.si quis nõ dicã rapere.C.de epi.τ cle.τ videtur esse de mente An.de yser.lz nõ ita clare. ¶ Oppo.ab extra de supfluitate huius.§.quoniã satis erat prouisum domino aduersus vasal.p sacramentũ fidelitatis in quo cõtinentur sex capitula.vcz incolume.tutuz τc.vt in.c.j.s.de for.fide.Solu.hic vltra dictã puisionem etiaz additur de conatu cũ actu aliquo nõ cõpleto delicto.τ istud nõ bene colligebatur ex forma iuramenti.Itẽ qr melius intelligitur materia per expressa exempla quã per intellectum tacitum.vt no.glos.magna in fi.in.l.de rebus.ff.de arbitris.De qua materia plene p Bart.in.l.j.ff.si penden.appella.mors interue.τ in.l.nonnũquam.ff.de conditioni.τ demon.τ ad pdicta facit qd dixi.s.de no.fi.for.in.c.j.
6 ¶ †Quero ab extra quid si vasall⁹ facit dominũ verberari atrociter per alium etiam sine telo an priuetur feu.Et dicit And.de
7 ysern.quod sic.argu.in.l.j.§.deiecisse.ff.de vi τ vi ar. ¶ †Quero qd si vasallus manum eleuauit contra dominum sed nõ percussit an ex hoc solo priuatur feudo.τ videretur quod sic per.l.item apud labeonẽ.§.j.ff.de iniurijs.Item quia sufficit terror armoꝝ licet non percusserit.vt.ff.de vi τ vi ar.l.iij.§.qui armati.cum.§.sequent.Sed puto veritatem esse in contrarium quia talia non videntur habere vim nisi perducant ad effectum nec verba sufficiant.vt.ff.de fur.in.l.si quis vxori.in.§.neqz verbo.item quia hec pulsatio videt fieri sine dolore non verberatio.ff.de iniurijs.in.l.lex cornelia.in.§.inter pulsationem.vnde talis conatus non debet nocere vasallo.vt.j.de capita.qui cur.vendi.in capi.si voluerit.item quia non nisi ex magna causa feu.perditur.vt.j.eo.in.§.illud enim.neqz omnis occasio sufficit.vt.s.ti.pri.in.§.j.Nec obstat dictus.§.j.quia ibi tenetur actione iniuriarum non lege cornelia qua teneret si percussisset.vt ibi no.in glo.quicqd ibi dicat
8 Jac.de are. ¶ †Quero an vasal.qui est insidiatus morti dñi vt hic teneatur etiam.l.cornelia de sicarijs.τ dicit idem Andre.de yser.quod sic per.l.j.in principio.in.§.diuus.τ in.l.diuus.ff.ad.l.cor.de sica. ¶ Quero qualiter probabuntur iste cause ingratitudinis de quibus in isto.§.ad hoc vt vasal.feu.priue.τ respondeo quod per qnqz testes.vt infra quot testes sint neces.ad proban.feu.ingra.in.c.j.Uerum qr glo.in dic.capi.si voluerit.dubitat an dictũ capitulum sit extrauagãs vel lex approbata.ideo dic vt ibi
9 dicam. ¶ †Quero qd si vasal.iurauit de occidendo dominum sed vltra non procedit an ex hoc puniatur.τ dicit Andr.de yser.qd ex hoc solo non venit priuãdus feu.per dictum.c.si voluerit.quoniã istud iuramentũ lz sit de se malum.vt extra de elect.in.c.

a ¶ Cõtraxit inimicitias.adde tex.in.c.j.qt test.sint ne.ad pbã.igrati.gl.i.c.j.in vbo zcubuerit.q.mo.feu.amit.gl.i.l.j.i.§.cũ patron⁹τ ibi Bal.ff.d offic.pfe.vr.gl.in.l.libert.C.d iof.test.spe.i ti.de dona.i.§.j.v.qd si aliqs baro Oldra.zsil.lxxi.ici.nnnqd xpianis.Jo.de ana.zsil.ij.ici.visis τ põderat ad fi.limita dicta iura qñ facit amicitiã i dãnũ dñi als nõ:nec pt puari feu.hoc mõ limitauit Ja.alua.in.c.j.q.mo.feu.amit.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

significauit.tñ nõ videt addere nisi ad alium actum peruenerit p dictam.l.si quis non dicam rapere.secus aũt dicit ipse si cum alijs iurat vel ordinat.q2 tũc priuaret.arg.j.de pace iuramen.fir-
10 man.in.§.cõuẽticulas.¶†Quero qualiter formabit libellus per dominũ aduersus ipm vasal.dic vt in Spe.de feudis.§.j.in prin. ⁊ de offi.or.ver.eodẽ modo.⁊ tetigi.j.e.in.§.fi.in primo no.⁊ vide Bart.in.l.pretor ait in prin.ff.de iniurijs.⁊ Bal.s.qui mo.feud. amit.in.§.j.⁊c.¶Vltimo de pertinentibus ad materiã psentem vide in locis.s.allegatis ⁊ maxime qd dixi in.d.§.similiter.in tit. qbus mo.feu.amit.⁊ in.c.j.hic potest esse ti.quib.mo.feu.amit.⁊ qd no.gl.insti.de dona.i.§.sciẽdũ.⁊ p Ja.ardi.plene in ti.q.mod. feu.amit.sub rubricella.j.⁊ in ti.de feu.⁊ bñfi.in prin.alteri9 compilationis.⁊ per Bald.in.l.j.ff.de rerum diuisio.in qõne.clij.Et per canonistas in.c.ad aures.⁊ in.c.in quibusdã.extra de penis Si autẽ scire vis de materia veneni vide in.l.j.⁊ in.l.iij.ff.de sica. ⁊ i.l.j.C.de maleficijs.⁊ isti.de publi.iudi.i.§.eadẽ lege.⁊.xxiij.qd. v.homicidas.De materia aũt insultus vide doct.in.l.vt vim.ff. de iusti.⁊ iure.⁊ quod dixi.supra.in.§.preterea.De insidijs vero ⁊ cõspirationibus satis remisi.s.in.d.c.j.hic potest esse tit.qui.mo. feud.amit.

1 ☞ Vasallus dño de re feudali iustitiã denegãs ea destituetur.
2 Dominus vasallo in re feudi iustitiã facere recusans eius priuabitur proprietate.
3 Vasallus domesticum domini offensorẽ requisitus non tradẽs feudo priuatur.
4 Vasallus potestas existẽs ciuitatis dño de crimĩe accusato iustitiã denegans nõ acceptãdo ipsius fideiussiones:feudũ amittet.

Item qui domino.

Nõ potest iste.§.breuius summari.vex loco sũmarij quãtũ ad intellectũ ipsius premittã aliqua exẽplificãdo ipm. Intelligit itaq̃.§.iste in vero cõtu.vcz qñ vasal.requisitus ad instantiã dñi vt cõpareat corã iudicio occasiõe feu.⁊ ipse vasal.expresse ⁊ apte dixit ꝙ nõ volebat venire vel ꝙ non volebat parere iuri.vel ꝙ nõ volebat nec pmitteret iustitiã fieri dño de dicto feu. Nã tũc statim perdit feu.vt hic.Secus aũt si fuisset solus factus cõtu.in nõ rñdẽdo.q2 tũc fuisset opus trina citatiõe quo casu veniret priuãdus sola possessiõe ipsius feu.Sz si vltra hoc laberetur etiã annus tunc priuaret etiam pprie.vt dixi satisplene.s.de mili.vasal.q cõtu.est in prin.Et nũc habes intellectum istius.§. ¶In text.ibi itẽ dño.Quidã libri habent in princ.huius.§.ista verba vcz illud te nõ lateat ꝙ qui dño ⁊c.quidã vo lib.nõ habẽt sed in hoc nõ est vis q2 nõ mutat intellect9 litere.Et hoc vult ẽt glo.hic posita quã videas.q2 per hoc est expedita.Ibi insti.facere noluerit.ex hoc colligit expressa cõtu.cũ aperte dixi noluerit. i.noluerint fieri iustitiã p iudi.pertinaciter nolendo parere iuri Naz ⁊ alibi in simili exponit condẽnauero.i.condẽnari fecero.l. fur.in.§.mãda.cũ ibi no.ff.de his qui no.infa.Et per hoc remanet sublatũ ar.qd potuisset ex isto text.elici:vcz ꝙ vasal.eẽt iudex in cã ppria.Ibi perdit dic.i.perdere dz ⁊ ipso feudo spoliãdus est:vt hic dixit gl.qd intellige.s.per sñiam.Oportet em ꝙ cõuincatur de culpa vt not.j.de prohibi.feu.alie.per fede.in.§.insup.⁊ dixi.s.de feu.sine cul.nõ amit.in.c.j.Et postea cõtra ipsum feratur sñia p qua exequẽda si nollet obtemperare.tunc manu militari spoliabit dicto feu.vt dixi.s.i dicto tit.de mili.vasal.in.§.j.in fin.
1 ¶†No.ꝙ vasallus recusans facere iustitiã dño de re feudali illã pdit.sicut alibi dixit tex.de vasal.recusan.facere seruitium dño.j. hic finit lex.in.§.j.⁊.j.eo.in.§.sed nec est alia.¶Quero cũ gloss.ij. an determinatio huius.§.habeat locũ vbicũq̃ vasallus denegat iustitiã dño etiam si conueniat super re nõ feudali.Et respõdet glo.ꝙ non:q2 solum intelligit qñ vasallus est conuentus sup re feudali.quo casu bene priuat ipso feudo.Secus aũt si cõuẽtus sup alia re denegat iustitiã.q2 tũc nõ preiudicat sibi in feudo qm iudiciũ super vna re nõ parit preiudicium in alia.ar.ff.de pactis in.l.si vn9.in.§.ante oĩa.⁊.ff.de except.rei iudic.in.l.si mater.in.§. eãdẽ.⁊.C.in qbus cau.res iudi.nõ nocet.per totũ.⁊ est text.in proposito nostro.j.si de feu.fuerit cõtro.in.c.vasallus.el.j.in fi.lz glo. non alleget.Et per hoc habes expeditã glo.vsq̃ ad ver.Istud er-
2 go ⁊c.que bene loquitur sm doc.¶†Quero subsequenter cũ eadem gl.quid econtra si dominus denegat facere iustitiã vasallo suo super re feudali an similiter dominus priuetur proprietate. Et respõdet ꝙ sic per.c.j.j.quali.do.pprie.priue.Et ex hoc infert gl.ꝙ soluta remanet questio posita.s.in tit.quid sit inuestitu.in §.j.i gl.fi.in fi.videlicet quod dominus qui denegat facere iustitiã ipsi vasal.volendo compellere pares ad testificandum quod priuat proprietate feu.sed de ista questione dic vt ibi dixi.Et intelligas ꝙ ista pprietas applicabitur ipsi vasal.vt no.gloss.in dicto.c.j.quali.do.proprie.priue.De qua materia hr.s.de forma fide.in.§.fi.⁊ p gl.s.p quos fiat inuesti.in.§.fi.⁊.s.de milite vasallo q
3 cõtumax est.in.§.pño ⁊ ꝙ ibi dixi.¶†Quero ab extra qd si dñs sit offensus a filio vel ab aliquo alio q sit domesticus ipsi9 vasal. q vasallus requisitur a dño deducat ipsum offendẽtẽ ad satisfaciendũ ipsi dño de offensa recusauit hoc velle facere an priuari debeat feu.⁊ dic ꝙ sic:vt est casus i.§.in sup.j.de phi.feu.alie.per fe.⁊ hoc modo posset etiam exẽplificari iste.§.sm Andr.de iser.
4 ¶†Quero pone ꝙ vasall9 est ptãs huius ciuitatis ⁊ dñs de aliquo crimine hic cõmisso accusat9 fuit.⁊ ipse vasal.ptãs non facit iustitiã dño suo accusato.vt q2 forte noluit recipe fideiussiões a dño i casu i quo debeãt recipi.vtrũ ipe vasal.priuabit feu.⁊ tz dominus And.de iser.ꝙ sic p istũ tex.qui gñaliter loquit.l.de pro de publici.⁊ hoc modo etiã poterit exẽplificari iste.§.⁊ tũc litera stabit pprie.Et pbat ista determinatio per glo.j.in.§.sed ⁊ qui vbi vasal.pnũciãdo cõtra do.contra formã iuris priuat feudo. Ergo multo magis dicendũ erit in hac cã criminali.ar.in.l.eos sentem.ff.de penis facit.§.deniq̃.j.e.⁊ dixi in.d.§.sed ⁊ q delator. Et intelligo pdicta qñ in hoc iudicio criminali expresse cõtra vasal.sponte denegat sibi dictã iustitiã per predicta.Secus aũt in iudicio ciuili super alia re quã feudali per ea que hic not.i gl. ⁊ per dictũ.c.vasal.in fine infra si de feu.fuerit cõtro.⁊ circa hoc vide qd dixi.j.in.d.§.sed ⁊ qui delator.in questione vlti.⁊ de hac materia extra de iudeis.c.iudei.el.ij.⁊ extra de heret.i.c.excõicamus.xxij.q.ij.dñs.⁊ Bal.i aut.statuim9.C.de epi.⁊ cle.¶Vltimo de materia hui9.§.dixi in dicto.c.j.in pn.s.de mili.vasal.q cõtu. est.⁊ vide in remissionibus quas ibi dedi.⁊.s.in ti.qd sit inuesti. in.§.si em.⁊ qd habetur in dicta aut.statuimus.⁊.xxij.q.v.administratores.⁊ bal.in.l.obseruare.ff.de offi.procosul. ¶Jaco.

1 ☞ Vasallus dño seruitium ob quod sibi datum est feudum denegans ipso priuandus est.
2 Pactum conuentum qui fregerit ipsius commodo carebit.
3 Impotententia excusat obligatum.
4 Dominus vtili rei vendicatione contra vasallum aget seruitium debitum negligentem.
5 Vasallus domino censum pro feudo debitũ non soluens ipsum amittit.
6 Vasallus vt feudo possit priuari ad seruitiũ conuentum debet interpellari.
7 Vasallus sua culpa ad seruitiũ prestãdum impotẽs factus feudo priuandus.

Sed nec alia.

1 †Si vasallus spõte recusat dño exhibere seruitium p quo feu.fuit sibi datũ amittit ipsum feu.secus si p impotentiã illud exhibere nõ pz. h.d.Et ponit autor in isto.§.aliã cãm amittendi feudũ quã sumpsit ex.l.fin.C.de reuo.do.⁊ diuidit in duas ptes.In prima parte vasall9 nõ seruiuit q2 noluit.In scda q2 nõ potuit.scda ibi:alioq̃. Et pmitte p euidentia ꝙ feudũ potest dari ad certum seruitium vt.j.de capi.q cur.ven.in.c.fi.⁊ dixi.s.titu.pri.in fi.super text.⁊ in vltimo nota.⁊.s.qd sit inuestitura in.§.pterea.¶In text.ibi congruentior causa.hoc id dixit q2 nihil est tam congruum humane fidei ꝙ seruare conuentionẽ:vt in.l.j.ff.de pact.¶Item q2 graue est fidem fallere.l.j.ff.de cõsti.pec.Ibi beneficij.i.feudi.Ibi ꝙ si.d.seruitiũ.Ibi amittit dic.s.p sñiam.vt no.glo.in.l.si qs in tantam.
1 vnde vi.⁊ dixi.s.in.§.precedẽti.¶†Not.ꝙ qui non seruat fidem conuẽtionis priuãdus est eius emolumẽto.Sicut in simili videmus in donatione q̃ reuocat si nõ adimpleat modus vel cõditio vt in.l.j.⁊ in.l.iij.C.de dona.que sub modo.facit.s.de for.fi.in fi.
2 qd ibi dixi.⁊.j.de pa.te.in.§.quicunq̃.¶†No.ꝙ impotẽtia excusat vt hic.s.de feu.sine cul.nõ amit.in.c.fi.in fi.⁊ ibi late dixi.cũ glo.s.qui.mo.feu.amit.in prin.⁊ ibi etiã dixi sicut alibi dixi ꝙ no.ꝙ qui nõ põt soluere nõ est periur9.extra de offi.dele.i.c.p h.⁊ no.glo.i.c.querelã.⁊ in.c.breui.extra de iureiu.Et ad predicta vide gl.xxij.qd.ij.latorem.nam lz sit periurus quo ad animã nõ est periurus quo ad reatum qd est no.dignũ.Inopia em quidam exceptionem prestat vt no.ff.de procu.i.l.titius.sm Bald. ¶Quero cũ glo.an determinatio huius.§.hz locũ etiam si in inuesti.nõ fuit expresse dictũ ꝙ vasal.amittere debe.feu.si nõ pstiterit.seruitiũ.⁊ respondet ꝙ sic.q2 hoc tacite subintelligit sicut i simili videm9 de colono ⁊ iquilino qui si cessant soluere p biẽniũ pensionez possunt repelli quãq̃ i locatione nõ fue.hoc expressum l.quero.§.iter locatorem.ff.loca.Item videm9 in donatario qui priuatur donatione si nõ adimplet pactuz adiectũ in donatione quãq̃ i ipsa donatione hoc nõ fuerit expressuz.qm donans nihilominus vtiliter vendicabit.vt probat i.l.ij.ff.de cõdit.ob cã. i.l.j.C.de dona.q̃ sub modo.Et hoc vult tota ista glo.vsq̃ ad fi. remittendo ad ea q̃ in dictis locis notata sunt.Sz aduerte q2 glo.se remittit ad not.i.l.ij.ff.de cõdi.ob cãm.voluit se remittere ad not.in.l.j.⁊ de hac materia an tacitũ habeat pro expresso vel tacite subintelligat:habet per glo.⁊ doc.in.l.cuz quid.ff.si cer.pe. ta.ff.de reg.iur.in.l.expressa.⁊ i.l.actus ltimi.⁊ ibi p Dy.¶Quero ad extra ꝙ imo impotẽtia nõ excuset de.l.cõtinuus.in.§.illud.ff. de verbo.obligatio.Sol.ibi loquimur in pena cõuentionali.hic autem in pena legali que infligitur a lege vel consuetudine quando non fit seruitium.vt hic que pena legalis remittitur propter impotẽtiã.lege illicitas.i fine.digestis de officio presidis.⁊ i.l.si eos.in fi.C.de modo mul.⁊ i simili no.glo.in.l.fi.ff.q satis.cogan. ⁊ in.d.c.breui.extra de iureiurã.de qua materia tam in cõtractibus quã in iudicijs.dic vt p doc.in.d.§.illud.⁊ in predictis locis.
4 ¶†Quero ab extra p intellectu predictorum quã actionẽ intẽtabit dominus contra vasallum ad repetendum feu.quia nõ facit seruitiũ cõuentũ.Et hec glos.videt sentire qd habeat vtilem rei vẽdicationẽ p.d.l.j.C.de donat.que sub modo.Sz aduerte qd ibi est spãle fauore alimẽtorũ.vt ibi no.in glo.quare dixit Ja.de bel.qd dñs poterit agere directa rei vendica.cũ semper remanserit penes eũ dñiũ directũ feudi.vt.§.de inuest.de re alie.in fi.Vel posset agere publiciana.sm Nic.de nea.si nõ posset pbare de dominio directo vel cõdictiõe ob cãz tãq̃ cã nõ secuta.Et hãc sequitur An.de iser.vel cõdictiõe sine causa tãq̃ cã deducta ad nõ cãm vel pscriptis verbis:vt.C.de rerũ pmu.in.l.in rebus vel cõdictione ex.l.si qs cõductiõis.C.locati.vel ex stipulatu si stipulatio intercessit.vel cõdictiõe ex moribus feudorũ:vel actione in factũ subsidiaria.C.de sac.san.ecc.in.l.sancimus.sm Jaco.de bel.Sed tu dic qd aut sumus i casu in quo vasall9 esset priuat9 ipso iure quãdo sit: vt dixi i.d.c.j.s.de feu.siue cul.nõ amit.⁊ tũc nõ est dubiũ ꝙ dñs hz plenũ dñium.⁊ p cõs plenã rei vendica.aut sum9 in casu in quo venit priuãdus p sñiam.prout est in casu nostro.vt dixi sup text. ⁊ in hoc sunt opiniones diuerse.de quibus.s.dixi.⁊ isto casu dñs Bal.vel seq Ja.de bel.qd adhuc dñs habeat directã rei vendicationẽ quasi directũ dñium sufficiat sibi ad vendicandũ.ar.ff.ad trebel.in.l.si heres institut9.nec poterit vasallus excipere de vtili dñio quasi replicabit de cul.⁊ in hũc modũ priuabit iure suo argu.ff.de inoffi.testa.in.l.papi.§.si filius.ff.ex qui.cau.maio.in.l. necnõ in.§.exemplo.Si aũt ageret cõtra tertiũ possessorẽ.certuz est ꝙ nõ posset excipere de iure vasal.tũc q2 elisuz est.tũ q2 sua nõ interest.ar.i.l.ij.ff.si ager.vec.vel emphi.pe.⁊.ff.q po.in pig.ha.in l.creditor.in.§.ij.Putat tñ idẽ Bal.ꝙ vasal.posset cõueniri etiaz triticaria tãquã predo.vt in.l.j.in fi.coniũcta.l.ij.ff.de triticaria. Itẽ cõdictiõe ex morib9.vt.s.dixi.arg.ff.de cõtrahẽ.emp.in.l.celsus in.§.si fund9.⁊ de act.emp.in.l.ex empto.in.§.si qs virginẽ.⁊ hoc plene disputat p gl.i.c.fi.j.de capi.q cur.vẽ.qualiter aũt dñs formare debeat libellũ.vide in Spe.de feu.in.§.fi.⁊ i tit.de offi.or.in ver.eo modo.sed qd econtra si vasal.vult agere ꝯ dñm qd facere dz.vide gl.⁊ ꝙ ibi dixi.j.de mili.vasal.qui cõtumax est.c.j.in.§.j.⁊ in Speculo de censib9.in.§.nũc dicendũ.ver.sepe quoq̃.⁊ in tit. de na.ex libe.ven.¶Quero qd si ex feu.non debet aliquod seruitiũ ex pacto an amittat feu.⁊ rñde vt dixi.s.tit.primo.i qõne fi-
5 nali ⁊c.¶†Quero qd si ex feud.debeat solui census a ⁊ vasallus nõ soluit an priuabit feu.dic vt in Spe.de loca.in.§.nũc aliqua. ver.lxxxv.vbi tenet ꝙ nõ.Et ita cõsuluit dñs Frã.zaba.cardinalis:put ipse scribit in.c.potuit.extra de locato.Et i hoc dicit differre ab emphiteota q cadit nõ soluẽdo.⁊ rñdet ad istũ.q2 dicit qd loquit qñ ex illa tm cã dat.Sec9 si fidelitas pmittat ⁊ vltra hoc pensio.q2 tũc nõ dr datũ pp pẽsionẽ.sz est quasi causa impulsiua sm ipm facit ꝙ dixit Andre.de iser.in.c.de cõtro.inter masc. ⁊ femi.vbi sic ait ꝙ est differẽtia inter dare in emphiteosim ⁊ dare in cẽsum soluendũ.q2 in censu nõ perdit res si nõ soluat.Sed in canone iuris emphiteotici sic.Et allegat.c.consti.extra de religio.do.cũ ibi no.Et ita ẽt i facto cõsului simul cũ dño Pau.de
6 castro.¶†Quero an sit necesse ꝙ vasallus interpellet ad pstationẽ seruitij ad hoc vt ipse possit priuari feudo.Et dic ꝙ sic vt.j.si de feu.fue.cõtro.in.c.lz.⁊.j.de phi.feu.alien.per fede.in.§.firmiter ⁊.j.in ti.an ille qui interfecit fra.do.in.c.fi.⁊.j.de pace iuramẽ.firman.in.§.fi.⁊.j.hic finit lex in.§.j.qd itellige verũ nisi vasallus sciret dñm periclitantẽ.q2 dz pbere seruitiũ nõ expectata interpellatiõe.vt.s.e.in.§.pterea.Et ita tz gl.j.hic finit lex.qm q scit nõ dz certiorari sm Andr.de iser.vt.ff.de actio.emp.in.l.j.in fi.⁊ pbat j.in.§.sequẽ.vel nisi seruitiũ deberet certo die.q2 tũc dies iterpellat p homine.vt in.l.magnã.C.de cõtrahen.⁊ cõmitten.stipu.cũ ibi no.⁊ in.l.si mora.ff.solu.matrimo.⁊ tenet idẽ Andr.de isern. Et de hac questione plene etiam tetigi.s.de no.fide.forma.per Jaco.ardi.in titu.quibus mod.feud.amit.sub rubricella an tenetur vasal.seruitium offerre domino ⁊ sequen.vbi plura dicit pertinentia ad materiam.Et vide circa predicta quod dixi in dicto capitulo licet in tertio notabili.⁊ in prima oppositione.
7 ¶†Quero quid si val.fuit in culpa vt non possit seruire an priuabitur feu.⁊ dicit Andr.de iser.quod sic.argumẽ.in.l.de accessionibus in fi.ff.de diuer.⁊ tempo.prescrip.⁊ in regula dam.ff.de regulis iuris.⁊ pbatur.d.§.firmiter dũ dixit temere ⁊c.¶Quero in quo loco teneat vasal.ad prestãdum seruitium.⁊ an teneat exire ciuitatem propriam ⁊ vagari cum domino ⁊ cuius expensis b.dic vt dixi.s.de no.fid.for.in princip.⁊.j.de pace iura.fir.in fi.⁊ plene hic per Andre.de iser.⁊ per Bald.j.de capi.q cur.vẽdi. in.c.j.¶Quero quot modis excusetur vasal.si non prestat seruitium.dic plene p Jaco.ardi.in.d.tit.sub rubricella excusatur vasal.ppter eta.⁊c.cum.xv.rubricellis sequẽ.vbi videas ad plenum ⁊ di.s.quid sit inuesti.in.§.fi.¶Quero an possit seruire per substitutũ.dicam in.c.si quis decesserit.j.si de feudo fue.controuer. ⁊ tangit glo.in.c.q clericus.in eo.ti.⁊ de probi.feu.alie.per fe.in §.firmiter.de qua per Cy.C.de epi.⁊ cle.in.l.qsquis censib9.⁊ per Bar.ff.de verbo.obli.in.l.cõtinuus.in.§.si ab eo.¶Vltimo de materia psenti vide plene in summa.Ja.ardizo.in titulo quib9 modis feudum amittatur sub rubricel.excusatur etiam varijs ex causis.⁊ sub rubricella si vasallus non faciat id pro quo datũ est feu.⁊ in.d.rubricella an teneatur vasallus seruitium offerre dño.⁊ in.d.l.fi.C.de reuo.dona.⁊ qd dixi.s.de feud.sine cul.non amit.in.c.ij.⁊ in.c.fi.j.de ca.qui cur.ven.⁊ ꝙ no.gl.j.de probi.feu. alie.p loth.in pri.⁊ qd dixi.j.si de feu.fuerit cõtro.in.c.⁊ si vasallus facit in capitulis extraord.in.§.penul.⁊ de feudis ⁊ bñficijs. §.ij.⁊ vide in specu.de loca.§.nũc aliqua.ver.lxxxix.

1 ☞ Delator quis dicatur ⁊ quot modis capiatur.
2 Vasallus deferens vel accusans dominum perdit suum feudũ.
3 Vasallus dominum detentum vltro se offeret ad liberandum.
4 Vasallus fideiubens pro dñi accusatore priuabitur feudi iure.
5 Vasallus accusans dominum in principem vel rem publicam peccantem non punietur.
6 Vasallus cõtra dñm si aduocauerit suo feudo statim carebit.
7 Vasallo penitẽti quod dñm accusauerit quando ignoscatur.
8 Vasallus iudicãs cõtra dñm in causa ipsius dñi feudo priuat.
9 Vasallus agens actione iniuriarum contra dominum in rem publicam conuitiantem non punitur.
10 Vasallus in dñm cõmittẽs causa sui iuris seruãdi nõ puniet.
11 Vasallus vxorẽ dñi alteri adulterãdã tradens feudo priuabit.
12 Affectus non sequuto effectu qualiter puniendus.
13 Vasallus minor si fuerit accusando dñm feudum non amittit.

Sed ⁊ qui delator.

In hoc.§.autor adhuc psequit adducendo ad materiã alias causas ex quib9 feudũ amittit.Et diuidit in duas partes prout duas causas ponit amittendi feudũ.Secũda ibi vel si cognouerit.Casus.Vasallus deferẽs dominũ amittit feudum si ex delatiõe graue damnum sustineat.Idẽ si sciens dñm inclusum nõ liberauit cũ potuit.hoc dicit.Et attẽde q2 prima pars hui9.§.est sumpta ex aut.vt cũ de appellatio.cogno.in.§. causas.versi.si delator.Secũda vero pars est sumpta ex dicto.§
1 in versi.si qualibet ⁊c.¶†Et p euidentia huius litere scias qd istud nomẽ delator capitur pluribus modis in iure:vt no.glo. C.de delatoribus.super rub.lib.x.Sed quantum ad tex.nostruz põt capi dupliciter.Primo modo p accusatore:put in simili habemus in.l.iubemus.C.ad.l.iul.repetundarum.Scdo modo pro denunciatore qui defert.i.denũciat aliqua bona in fiscũ vt probat in.l.inter quatuor.ff.de diuer.⁊ tempo.prescrip.⁊ in.l. j.ff.de iure fisci.qd aũt vtroq̃ modo possit intelligi ⁊ exemplificari iste.§.tã in accusatore q̃ delatore probatur per.d.§.causas ver.si eos.⁊ in.d.ver.si delator.vbi pariter punit accusator ⁊ debitor.¶In tex.ibi delator põt capi pprie qñ vasal.detulit bõa domini in fiscũ quo casu punitur si non pbat.vt in.l.nõ tantũ. ff.de iure fisci.vel põt intelligi de accusatore quãdo vasallus accusauit dñm criminaliter.vt in.d.§.causas.⁊.ff.de bo.liber.l.qui cum maior.in.§.his demũ.Ibi graue.ideo dixit graue.quia secus si esset leue.vt no.s.eo.in.§.preterea in glo.j.Ibi dispendiũ i.dãnũ vt not.glo.in.c.ij.extra de cõstitu.⁊ in cle.dispendiosam de iudi.Ibi sustinere fecerit.i.pcurauerit vt sustineret si pbasset delationẽ vel accusationẽ.⁊ ideo q2 nõ pbauit debet feu.priuari.Nõ aũt intelligas ꝙ dñs fuerit passus istud dispendiũ ex sñia cõdẽnatoria aduersus ipm lata ex pba.factis per vasal.qm tunc vasall9 iuste accusando vel deferẽdo nõ veniret priuãdus feu.vt statim videbitis in gl.Põt etiã iste tex.intelligi pprie sm An.de iser.vcz q2 dñs fuerat passus graue dispẽdiũ q2 multum expẽderat in dicta lite pro se defendendo.vel intellige graue dispendiũ.vcz respectu fame sue.vt q2 erat diuulgatũ apud multos dñm cõmisisse tale crimẽ de quo accusabat.ar.i.l.isti qdẽ in fi.ff.qd me.causa.⁊ i.l.in seruor.in fi.ff.de penis.⁊ extra de testi. i.c.fi.cũ ibi no.Ibi cognouerit.i.sciuerit nec reqrit ꝙ iterpellet. vt dixi.s.§.primo.Ibi inclusuz.i.icarceratũ vel detẽtũ siue sit in vinculis siue nõ.q2 in hoc nõ est vis.Sufficit em ꝙ nõ sit i libera potestate abeundi.vt pdicta pbant in.l.succurrit.ff.ex qui.cau. maio.sm An.de iser.Ibi cũ potuit.impotentia enim ipm excu-
2 saret.vt dixi.s.in.§.pri.¶†Not.ꝙ vasallus accusans vel deferens dñm priuat feudo si non probat q2 calũniari videt.de calumniante enim solum intelligitur iste.§.vt no.glo.in.l.qui cuz maior.in fi.ff.de bo.lib.⁊ tenet An.de iser.hic.⁊ etiam gloss.sensit.Nã si pbaret crimen nõ priuaret feu.q2 peccata nocentiũ debent esse no.vt in.l.eũ qui nocẽtẽ in prin.ff.de iniurijs:lz Dy.videat tenuisse cõtrariũ.d.l.q cũ maior.in fi.p.l.fi.C.de dela.li.x.sed ibi loquit in seruo cui9 temeraria psumptio refrenat.de quo in
3 Spe.de accu.ver.itẽ ꝙ est libertus.¶†No.ꝙ vasal.cũ sciet dñm detentũ dz vltro se offerre ad ipm liberãdũ si põt alias priuat feu.facit.c.lz.j.si de feu.fue.cõtro.vtrũ aũt hoc intelligatur siue sit iuste detentus siue iniuste.vide qd dixi.s.qui.mo.feu.amit.in prin.§.j.⁊.j.hic finitur lex in prin.¶Quero cũ glo.de intellectu

a ¶Quid si ex feudo debeat solui cẽsus.Add car. zaba.cõsi.xcij.

b ¶Et cui9 expensis.adde bar.in l.meuia i.§.j.ff. d annu.leg.bal. i.l.q manumittitur.ff.d ope.liber.lu.ro.i.l.recusare.i.§.si qs a filio.ff.ad trebel.bal.i.c.cũ ex officicij.i.j.co.de pscri.⁊ p Oldr. cõsi.ccxxiiij.ici. factũ taie ẽ gdã miles.

huius tex.in fi.Et rñdet ꝙ ista litera habet diuersimode.nā qui
daꝫ habēt feu.ꝑdit:quidā hñt amittit:qdā indignationē nō eui
a tabit:quasi dicat a feu.priuari pōt sicut videm⁹ i filii in filio con
mittēte similē cām īgratitudinis^a ꝯ parētes qꝛ ꝓuari poterit he
reditate vt i.d.§.causas.Idē videmus i ꝑsono accusante libertū
suū capitaliter vt ꝓuari possit i totū hereditate sua.d.l.q cū ma
ioꝛ.⁊ hoc vult ista gl.vsqꝫ ad vsi.idē ⁊c.Ex qua no.ꝙ ista vba in
dignationē dñi nō euitabit ⁊c.iportant priuationē feu.ꝙ indu
cit Bal.i ar.ad literas apostolicas in quib⁹ dicit.aliogn idigna
b tionē apostoloꝝ Pe.⁊ Pau.^b se nouerit icursurū ⁊c.ꝙ ista vba
cōminant priua.benefi.ecclesiastici.qd est mēti tenēdū ꝑm ipsum
de qb⁹ verbis fit mētio in cle.exiui.in fi.de vbo.sig.sed tñ Barto.
in tractatu qui sint rebelles.in fi.glo.sup verbo indignationem
dicit ꝙ nescit videre ꝙ ista verba aliqd operent nisi ꝙ sonant:vt
imperatoꝛ de cetero nō exhibebit se gratiosum in illū.Tu autē
quātū ad tex.nostrū nō recedas ab expositione huius glo.vt ista
verba importent priuationeꝫ feud.ad qd facit tex.in.§.item qui
4 dominū.s.eo.¶†Quero subsequēter cū dicta glo.quid si vasal.
fideiussit ꝓ eo q accusabat dñm ꝙ ꝓsequeret appellationem an
priuet feu.⁊ respondet ꝙ sic per.l.post legatū.in.§.sunt q putant
ff.de his q.vt indi.Idē.dicit si vasal.inducit acusatorem ad accu
sandū vel ꝓhibuit testimoniū adiuuādo accusantē.d.l.cū maioꝛ
i.§.sed ⁊ si.⁊ hoc vult gl.vsqꝫ ad ver.sꝫ lꝫ.qñ aūt ⁊ qualiter accu
c satoꝛ teneat fideiubere habet i.l.j.C.ad turpil.De denūciatiōe^c
vo habet in.l.ea qdē.C.de accusa.⁊ in.c.super his.⁊ in.c.qualiter
⁊ qñ.De submittente aūt aliū ad accusandū habet in.l.polla.C.
de his qui.vt indig.De delatoꝛe vero dic vt in.l.senatus.in.§.j.ff.
de iure fisci.qd aūt dixit gl.de vasallo ꝓhibente testimoniū in
tellige qñ spōte id fecit.Sec⁹ aūt si fuisset coactus per iudiceꝫ qꝛ
tūc excusaretur.vt.j.tangit gl.⁊ tꝫ etiā gl.accur.in.d.l.post lega
tū.in.§.is vero.⁊ gloss.in.d.§.similiter.j.de cōsue.recti feudi.Te
d stis eñ regulariter potest cogi^d.l.si qñ.C.de testi.in proposito tñ
vasallus nō debuisset cogi.sicut dicimus de liberto ꝯ patronum
l.inuiti.ff.de testibus.vnde iste vasal.dꝫ resistere ne ꝓhibeat testi
moniū:⁊ si non resistat videtur volens:ita potest intelligi.d.l.qui
cū maioꝛ.i.§.sed non.Si tñ non obstāte repugnatione sua iudex
pure coegisset nō amitteret feu.qꝛ ꝓpter seueritateꝫ iudicis excu
saretur.d.l.q cū maioꝛ.in.§.sed non.Nā iudex forte cōpulit eum
qꝛ dicebat qd nō reperiebat ꝓhibit⁹ per edictū de testibus.l.j.
ff.de testibus.De qua materia tñ dic vt not.j.de consue.recti feu.
in.§.similiter.⁊ i.d.l.post legatum.in.§.is vero.Et posset induci
ista gl.in argumentum scdm Bal.qd valeat dictum testis nō ci
tati.quod est verū dummodo iuret parte presente vel citata vel
admonita ꝑ iudicem que monitio vim citationis habet:vt not.
C.quomodo ⁊ qnando iudex.l.cessante.de quo per eundē Bald.
5 in.l.ꝑsbyteri.C.de epis.⁊ cle.⁊ qd no.in dicto.§.is vero.¶†Que
ro subsequenter cū dicta glo.qd si vasallus accusat dñm ex deli
cto cōmisso in pricipem vł rempub.an tunc priuabitur feudo.⁊
respōdet quod nō dicens quod regula istius.§.fallit in illo casu
quia tūc excusatur per dictum.§.causas.Item similiter dicit gl.
qd excusatur vasal.si nō accusauerit criminaliter dicta.l.qui cū
maioꝛ.in.§.j.Sed de hac dic vt habetur.in.d.§.similiter.Iteꝫ fal
lit si accusando ꝓsequatur suam vel suoꝛum iniuriam.Iteꝫ fal
lit si ꝓbauit accusationem suam.Item fallit si de leui causa accu
sauit.Sed iudex contra ius exacerbauit penam.Item fallit si se
defendendo vel vlciscēdo accusat:⁊ predicta probat per plura iu
ra que allegat vsqꝫ ad versicu.qd ergo.Et dic vt in ea que bene
6 loquitur. ¶†Quero subsequēter cum predicta glossa qd si va
sallus fuit aduocatus cōtra dominum an priuetur feudo.Et di
cit quod videretur quod sic per.l.fin.ff.de inofficio.testamen.ta
men vt tollatur omnis dubitatio distinguit.qꝛ aut fuit sponta
neus ⁊ tūc priuetur aut coactus ⁊ tunc non prout dictum est de
teste.Potest namqꝫ aduocatus compelli lege prouidendum.C.
de postulādo.Et hoc voluit gloss.vsqꝫ ad versicu.quid ergo si va
sal.Et bona est distinctio hui⁹ glo.per quam potes etiaꝫ limita
re dictam.l.fina.de inofficio.testamē.secundum Jacobum de bel.
⁊ Nico.de neapo.vnde siue sit coactus per iudiceꝫ siue ex necessi
tate officij hoc faciat excusabitur.l.post legatum.in.§.aduocatū
ff.de his qbus vt indignis.Et ita etiam potest intelligi dicta lex
qui cum maioꝛ.in.§.si patroni.secundum Andream de ysern.⁊
no.etiaꝫ in dicta.l.fi.de inoffi.testamen.⁊ quod no.extra de postu
lan.in.c.fi.facit ad predicta quod habetur i.c.grauamē.extra de
excessi.prela.⁊ in Specul.de aduoca.in.§.primo versiculo.Item
7 quod postulat.¶†Quero subsequenter cum dicta glossa vtruꝫ
vasallū qui accusauit dominum liceat penitere ante sententiaꝫ.
Et dicit quod si ideo penitet quia probare non potuit:cum ta
men fecerit suum posse vt probaret non parcitur sibi.Alias si
re integra destitit sibi ignoscitur:ne in totum videatur sublata
humanitas plenitudinis vt.ff.de in ius vocando.l.quāuis.cum
similibus.Et hoc vult glossa ad versiculū sed quia erit.Sed in
hac questione dicit Bald.qd posset distingui an iustam habue
rit cām deserēdi:⁊ tūc pōt penitere.aut nō.tūc secus quādo inte

a ¶Similē cāꝫ in gratitudis.ad de gl.magistrā.in.c.qntauallis de iureiuran.

b ¶Indignationem apostoloꝝ pe.⁊ paul.adde cle.exiui de paradiso.de v.sig.philip.de frā.in c.j.in.ij.nota de sepul.li.vj.bal.i.l.cūctos populos.C.de sū.tri.⁊ bart.in extrauagā.q sint rebelles.in vbo in dignationē.⁊ ꝑ fely.in.c ꝙ olim in.ij.not.de iudeis.

c ¶De denunciatiōe.add ꝑ bar.i aut.ad hec.C.de vsur.bart.i.l.diuus.ff.de custo.re.Inn.in.c.sup his d accu.doc.i c.nouit de iudi.archi.i.c.hoc iure.xxij.q.v.

d ¶Testis eñ regulr ꝑt cogi.ad de spec.tit.de teste.i.§.de testiuꝫ cōpulsiōe.vsi.sꝫ qualr cogūtur.doc.i.c.dilectoꝝ d testi.cogē.⁊ an ꝑñt cogi i cā heresis.vide ꝑ archi.⁊ Domi.de sancto gemi.i.c.vt offiñ.i.§.vex de here.lib.vj.

ligatur habuisse iustā causaꝫ declarat in.l.nostris.C.de calū...
de qua materia vtrū accusanti liceat penitere.dic vt i.l.desistere
ff.de iudicijs.⁊ i.l.si ea.C.q accusare nō possunt.⁊ i dicta.l.qui cū
maioꝛ.in.§.accusasse.vbi etiā declarat quid iuris sit in causa ap
pellatiōis.de quo etiā per glos.in.l.papinianus.in.§.meminisse
ff.de inofficio.testa.⁊ per Cy.in.l.fi.C.de accu.⁊ per Barto.in.l.ca
talus.⁊ in.l.q falsam.ff.ad legem coꝛ.de fal.⁊ per canonistas in.c.
8 lꝫ.extra de accu.¶†Quero subsequēter cum dicta gl.quid si va
sallus i cā domini sui iudicauit contra ipsum:⁊ hec talis senten
tia ex eisdem actis tanꝙ male lata rescissa est in cā appellatiōis
an ex hoc venit feudo priuandus.Et respondet ꝙ sic per.l.post
legatū.in.§.quidā.ff.de his q.vt idi.Et hoc vult glo.vsqꝫ ad ver.
si.Itē adhuc super hac questione dicit And.de yser.attendēdum
qd si detegatur vasallum habuisse malum animum qꝛ perperā
iudicauit vt tunc puniat:quod intellige qñ est grandis causa ⁊
graue dispendiū:vt in hoc tex.ꝑm Nico.de neapo.Si vero indi
cauit ꝑ imperitiā.qꝛ credidit bene iudicare ⁊ tunc fuit in culpa.
vt.ff.locati.in.l.si qs fundū.in.§.si qs.Debebat enim cōsulere pe
ritioꝛes.ꝙ qꝛ nō fecit fuit insoluta negligentia quē ꝓpe do
lū:vt in.l.quod nerua.ff.depositi.vnde dꝫ puniri.Et quod facit
§.preterea.s.eo.Alioqn si consuluisset peritos non sibi...
bi imputaretur.argu.in.l.si ignoꝛans.ff.loca.⁊ tunc non deberet
puniri.Sed ego puto qd ista gl.⁊ supradicta sint intelligēda in
cā criminali.qm̄ in causa ciuili si vasal.nō faciat iustitiam domi
no in alia re quā feudali non priuetur feu.vt not.glos.s.eo.in.§.
item qui domino.Vel si vellem⁹ intelligere in ciuili est necesse di
cere ꝙ ideo hoc cōtingit.s.ꝓpter delictum ipsius vasal.male iu
dicātis.vt insti.de obli.que ex quasi deli.in prin.⁊.C.de pena iu
di.per totū.Secus aūt quādo non per delictuꝫ denegat iustitiam
9 dño tāꝙ iudex.vt in.d.§.item qui duo.⁊ quod ibi dixi.¶†Que
ro subsequēter cum dicta glo.quid si dominus fecit conuitium...
uersus hāc rempubli.vt qꝛ dedit operam vt vociferaretur cōtra
bonos moꝛes in infa.huius reipu.⁊ vasal.vt tueretur ⁊ venera
tur hanc rempu.egit contra dominum actioe iniuriarum an ex
hoc priuādus sit feu.Et respondet qd non.qꝛ cū in ipso conui
tio non sit specificata ꝑsona certa.sed solū vniuersitas ⁊ respu.
in genere non dꝫ fieri ex tali conuitio aliqua executio.l.itē apud
§.cui.ff.de iniurijs.Sicut in simili nō tenet qs de cōuitio non de
ducto ad actū lꝫ curauerit ⁊ cōsuluerit vt fieret.vt habetur in.d.
l.j.in.§.si curauerit.qd intelligit gloss.esse verū quādo vasal.non
deduxit ad actū.qꝛ destitit spōte ab eo ꝓposito ⁊ ipsuꝫ penituit
secus aūt esset si nō stetit ꝑ ipsum.sed tñ non potuit ad actuꝫ con
uitij perducere conuitiato.qꝛ dꝫ puniri ac si fecisset.Et hoc vult
gl.vsqꝫ ad ver.itē adhuc.Sꝫ tu adde quia in hoc vltimo mēbro
qñ non deduxit ad actū ēt per impotentiā nō putarē qd ex hoc
vasallus veniret feudo priuādus ꝑ.c.si voluerit.j.de capit.q cu.
ven.⁊ per ea que dixi.s.in.§.poꝛro.⁊ quod statim.j.dicā.de qua
materia an in delictis puniāt affectus lꝫ non sequatur effectus
dic per gl.in.d.c.si voluerit.⁊ per doc.in.d.l.si qs nō dicam rape
re.C.de epi.⁊ cle.quid aūt sit cōuitiū ⁊ qualiter fiat habetur in.d.
10 l.itē apud.in.§.ij.⁊ seq.¶†Quero subsequenter cū glo.pre...
quid si vasallus cōmiserit aliquā ex suprascriptis culpis cā...
cōseruandi ius suum.exempli cā.pone quod vasallus emit ...
suū tanꝙ seruū.dñs aūt ꝓclamat in libertatē sed vasal.dicit ...
seruū cā sui iuris ꝯseruādi vt possit agere de euictiōe an amittat
feu.⁊ dicit ꝙ nō ꝑ.l.si qs.ff.de bo.liber.quinimo ēt si obtinuisset
cōtra ipsuꝫ sententiā.⁊ postea fuit detectus liber ⁊ pro libero di
missus nihilominus nō amitteret feu.vt.ff.de bo.liber.l.si fra
tem.in.§.si petierit.⁊ hoc voluit glos.vsqꝫ ad ver.adhuc.⁊ de his
11 qōne dic ꝑ Dyn.in.l.qui cū maioꝛ.in.§.si patris.¶†Quero vlti
mo cū dicta gl.in fi.quid si vasal.per lenociniū conatus fuit red
dere vxoꝛē dñi sui alteri adulterandā an priuetur feudo.⁊ rñdet
qd sic qꝛ etiā ex simili cā vxoꝛ posset diuertere a marito.⁊ allegat
aut.sed nouo iure.C.de repudijs.que nihil facit:sed debuit potius
allegare.l.cōsensu.Et intellige hanc glo.ꝑm And.de yser.quando
per lenocinium vasalli peruentū est vltra colloquium ad aliquē
actū inhonestū.vcꝫ vel qꝛ turpiter lusit vel osculatus est vel eā
amplexatus vel tāgēdo eā inhoneste ad pect⁹ vel in aliqua parte
pudēdo.vt ergo priuet feudo ex dicto lenocinio est op⁹ ...
fiat in ꝑsonā mulieris.ex solo eñ colloquio nō priuaret.vt ...
cta sunt.s.qui.mo.feu.amit.in.§.j.⁊ hoc videtur etiam ...
te istius gl.dum istam ingratitudinem appellauit egregiam ...
si habuerit respectū ad ipsum conatum cū facto subsecuto ...
ea que dixit text.s.tit.j.in ver.si quis.enim ⁊c.⁊ huic sententie vi
detur etiā assentire Cy.in.l.si quis non dicam rapere.in.vlti.co
po.⁊ Bart.in.l.j.ff.de extraoꝛ.cri.⁊.d.Bald.in.l.si qs non dicam
12 in penu.col.†vbi tenēt qd illa regula qua disponitur qd puniat
eadē pena affectus:licet nō sequat effectus non hꝫ locū quando
affectus solum stetit in finibus colloquij ⁊ verboꝝ.Sed ...
quod sit peruentū ad aliquem actum facti.Item qꝛ vbi ...
punit affectū nō secuto effectu quod nō debet adeo ...
puniri affectus nisi expresse lex hoc diceret.vt probatur ...

ge.C.ad.l.iuliā maie.⁊ tenet Cyn.in.d.l.si quis non dicam.in.ix.
oppositione.in fine qd dicit posse trahi ad multa que quotidie
de facto contingūt.ꝓbatur etiam ratione qꝛ si ipse vasallus vo
luisset adulterare vxoꝛem dñi sed non tñ peruenit ad aliū actum
nisi ad turpe colloquium non esset priuandus feudo ex hoc solo
colloquio.vt tenēt doc.⁊ Bal.⁊ ibi dixi.s.quib.mod.feu.amit.in
§.j.ergo ⁊ idē si fuerit leno pro alio qꝛ videntur ista equipara
ri.l.qui domū.ff.de adul.⁊ not.gloss.in.l.is cuius.in princip.ff.de
adul.⁊ in.l.neganda.C.qui accu.non pos.⁊ in.l.is qui reus.ff.de
publi.indi.Et ꝑ hac determinatione facit etiā dictū.c.si volue
rit.j.de capi.qui cur.vēdi.facit.ff.de seruo coꝛrupto.l.j.in fi.⁊.l.ij.
Sed aduerte qꝛ lꝫ cōcludat ꝙ ex solo colloquio sine aliquo alio
actu subsecuto vasall⁹ leno non priuet feudo tñ bene poterit pu
niri alia pena.d.l.j.ff.de extraoꝛ.cri.⁊ in.l.sꝫ est questionis.in fine
cum.l.seq.ff.de iniurijs.⁊ in aut.de lenonibus.col.ij.⁊ in.l.j.ff.de
seruo coꝛrupto.⁊ tenet An.de yser.s.in.d.§.j.quib.mo.feu.amit.
⁊ Bal.in.d.l.si qs nō dicā rapere.¶Oppo.ab extra contra.s.pro
xime dicta ꝙ imo vasallus leno etiā ꝑ solū colloquiū subsecutuꝫ
veniat feudo priuandus:quia facit contra formā sacramēti sui
circa tertium capitulū de honesto.vt.s.de foꝛ.fi.in.c.j.Et illud vr
mihi forte cōtrariū verū tuendo suprascriptaꝫ determinationeꝫ
1 oportet nos soluere ⁊ itelligere istud cōtrariū scdꝫ ꝑdicta.vcꝫ qꝛ
nō omnis occasio est sufficiēs ad feu.amissionē sed est necesse ꝙ i
gratitudo sit egregia ⁊ magā.d.c.j.s.titu.ꝑri.Itē qꝛ cū iste casus
non reperiat expresse determinatus ⁊ comprehensus consuetudi
ne feudoꝛuꝫ stabimus determinatiōi iuris cōmunis.vt.s.de feu.
cogni.in.c.j.de iure antē cōmuni nō tātū operat colloquiū sim
plex quātū actus subsecutus vt dixit Bart.in.d.l.j.de extraoꝛdi.
cri.lꝫ glo.ibi videat innuere cōtrariū.facit qd no.glo.in.l.qd ait
lex.in prin.ff.de adul.Itē qꝛ in dubio pene poti⁹ moliēde sunt ꝙ
extēdende ⁊ asperande.l.interpretatione.ff.de penis.⁊ ad ꝑdicta
facit.d.l.j.in fi.de extraoꝛ.cri.⁊.l.j.in fi.ff.qd qsqꝫ iuris.¶†Quero
qd si vasal.accusans dñm sit minoꝛ an debeat priuari feud.scdm
foꝛ.huius.§.Et dic ꝙ non ꝑm Jaco.ardi.in.l.post.in.§.etati.ff.de
his qui.vt indi.⁊.d.l.q cuꝫ maioꝛ.ij.rñso.de bo.lib.¶Ultimo de
materia huius.§.in.j.parte.vide.j.de ꝯsue.rec.feu.in.§.similiter.
⁊ in.l.j.in.§.cū patronus.ff.de offic.pre.vr.⁊ in.c.grauem.extra de
exces.pla.⁊ in.l.fi.C.de reuo.do.⁊ in locis.s.in prin.alle.⁊ ꝑ Jaco.
ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si dela.extiterit vasal
lus ⁊c.⁊ sub rubricella si contra dñm accusatuꝫ testimoniū dixe
rit ⁊c.⁊ in directoꝛia iuris ti.de feudis.in.§.sed nunquid vasall⁹.
de pertinentibus antē ad secundam partē huius.§.vide qd dixi.
s.eo.in.§.item qui dominum.⁊ in.§.preterea.⁊ Jacob.ardi.in.d.
ti.sub rubricella si sciat dominū inclusum ⁊c.⁊ in remissionib⁹
adductis supra in.ij.notabili. ¶Jacobus.

1 ¶Priuatio feudi eisdem causis fit quib⁹ exheredatio diuoꝛ
tium ⁊ donationis reuocatio.

Leges ob ingenij nostri tenuitatē non ita scribuntur vt omnes
casus contineantur.

Iudex iustus equitatis sectatoꝛ.

Preditcis modis.

Postꝙ autoꝛ.s.in ꝑcedēti
bus declarauit cās i spē ex
quibus feudum amittitur.Nunc vero intendens declarare alias
causas in genere facit duo:qꝛ primo probat per similitudinē ⁊
per rationē quare cause.s.spāliter enumerate fuerūt ⁊ sint iuste
⁊ rationabiles ad feudi amissionē.Scdo subijcit ⁊ declarat alias
causas in gñe ex quibus similiter feu.amitti dꝫ.scda ibi:sꝫ qꝛ na
tura.Casus.Ratio tā naturalis quam ciuilis suadet vt ex cau
sis.s.enumeratis feudū amittat ad similitudinē causaꝝ ex qbus
filij si exheredant mrimonia dissoluunt ⁊ donatiōes reuocant.
⁊ si vltra dictas cās enumeratas repiat alia filijs aut maioꝛ de
bebit codē mō feu.amitti.h.d.¶In text.ibi ꝑdictis modis.scili
cet specificatis.s.a principio hui⁹ tituli hucusqꝫ.Ibi naturalis.
subaudi que obligat naturaliter vt bene faciēti bene facere de
beam⁹.l.si nō soꝛtē.in.§.libert⁹.⁊ ibi no.ff.de cōdi.indebi.Et qui
facit cōtrariū offendit naturā.l.sed ⁊ si lege.in.§.consuluit.ff.de
peti.here.Ibi ciuilis.subaudi que statuit idem in similibus casi
bus vt sequit statim per exempla.Ibi enumerantē subaudi que
est in aut.vt cū de appella.cogno.in.§.causas.Ibi constitutiōes
veteres.subaudi in.l.consensu cū.l.seq.⁊ sequē.C.de repud.⁊ ideo
appellauit veteres.qꝛ cause ibi inserte ex quib⁹ matrimonia dis
soluebant abbreuiate sunt scdm cōstitutiōes nouas.vt in aut.de
nup.in.§.ꝑ occasionem.cū sequētib⁹.⁊.§.minoꝛes.Hodie de iure
canonico ex nulla cā pōt dissolui matrimoniū.vt not.in.l.diuoꝛ
tio.in prin.ff.de neg.gest.qꝛ quos deus cōiunxit homo non sepa
ret vt in.c.gaudem⁹.extra de iudic.De qua materia hodie dica
tis vt ibi in.c.ꝑ venerabilē.qui filij sint legitimi.Ibi repudij.qd
aūt sit repudiū habet in.d.l.cōsensu.in princ.Et differt a diuoꝛ
tio^a vt not.gl.in.l.qd serui⁹.ff.de condi.ob causam.Ibi reuocant
de qb⁹ habet in.l.fi.C.de reuocā.dona.Ibi sciscitat⁹.i.ꝑscrutat⁹.
vt i.c.sciscitat⁹.extra de rescrip.Ibi foꝛmas.Iste text.sumpt⁹ est
ex.l.ij.in.§.sed qꝛ.C.de vete.iure enucle.Et vult dicere quod quia

conditio humana nunquam est perfecta cum quotidie natura
ꝓducat nouas foꝛmas.Nam quotidie de nouo peccatur quoti
die vasalli nouas ingratitudines commitunt.vnde non po
tuerunt omnes cause ingratitudinis que possent occurrere ex
primi.vt.s.tit.j.in prin.Et ideo si committeretur alia ingratitu
do que non reperiat.s.expressa debet bonus iudex animaduer
tere an sit similis vel maioꝛ quo casu iudicabit feuduꝫ esse amit
tendum an non.⁊ tunc iudicabit feudū esse retinendū vt sequit.
Ibi emergunt cause scilicet que superius non sunt expresse.Ibi
vbique solers.i.qui in quacunqꝫ causa debet esse solicitus.l.con
gruit.ff.de offi.presi.Ibi equitati obsecundare.i.sequi equitatem
que in paribus causis ⁊ culpis paria iura desiderat.vt.j.de pace
iuramē.firman.in fi.Ibi dispēsans.i.ponderans ⁊ determinans
cuncta subtiliter.vt in.l.iij.C.de sen.ex peri.recitan.⁊ in.l.iij.in.§.
eiusdem.ff.de testibus.Ibi si qua.i.aliqua causa ingratitudinis
de nouo emergēs que nō sit de specificatis supꝛa.Ibi antiquio
ribus causis.i.s.specificatis ⁊ appellat antiquioꝛes videlicet re
spectu causarū de nouo emergentium.Ibi amittendum.suban
di qd esse debet quando causa esset similis aut maioꝛ.Ibi reti
nendū.dic quod esse debet quando causa non est similis nec ma
1 ioꝛ ⁊c. ¶†Not.ꝙ ex eisdem causis ex quibus fit exheredatio ma
trimonij dissolutio ⁊ donationis reuocatio.fit etiā feudi priua
tio.Et est ratio qꝛ eadē equitas que cadit in illis insurgit etiam
in hac feudi priuatione merito vniformiter iudicari debent.vt
in dicto titu.de pace iur.firman.in.§.fi.Nam vbi est eadem ratio
debet statui idem ius.vt in.l.a titio.ff.de verbo.oblig.⁊ in.l.illud
ad.l.aq.⁊.C.ad.l.falci.l.fi.dicit tñ Jac.de bel.ꝙ iste text.non dicit
hoc:sꝫ ꝓbat causas specificatas ꝑmissas foꝛe iustas ⁊ rōnabiles.
Sꝫ tñ bene est bonum argumētū a simili vel de maioꝛi ad min⁹:
qꝛ cū in dictis casibus qui maioꝛes censent hoc statutū sit:mul
tomagis in cā feudali que minoꝛ reputat.Igit magis feudū ex
eisdē causis dꝫ amitti ꝑm Jaco.de bel.facit qd dixi.s.de feudi co
gni.in.c.j.Utrū autē filius exheredatus priuet feudo late dixi.s.
2 de his q feu.da.pos.in.§.j.⁊.j.an agna.vel fi.re.here.in.c.j.¶†No.
ꝙ ꝓpter hominū ingenij exiguitatē nō pñt leges ⁊ decisiones ita
scribi vt oēs casus q incidere possunt cōprehendant sed sufficit
contineri ea que plerūqꝫ accidunt:vt in.l.neqꝫ leges.cū ibi no.ff.
de legi.⁊ ideo bon⁹ iudex ꝓcedit de similibus ad similia vt hic.⁊
in.l.nō possunt.ff.de legi.nā quoties lege aliquid inductū bona
occasio est ⁊ cetera que tendūt ad eandē vtilitatē vel iuris inter
pretationē suppleri:vt dixit text.in.l.nam vt ait pedius.ff.de legi.
Utrum aūt ⁊ qnādo in materia feudali procedendū sit de simili
3 bus ad similia dixi in.d.c.j.s.de feu.cogni.¶†No.bonū iudicem
debere sequi equitatē vt hic imo semper dꝫ habere ante oculos.
vt in.l.ꝙ si ephesi.in fi.ff.de eo qd cer.loco.Et intellige ꝑdicta qñ
non reperiretur rigoꝛ scriptus in cōtrarium.l.prospexit.ff.qui ⁊
a qui.De qua materia dic per doct.in.l.placuit.C.de iudi.⁊.l.j.C.
de legibus.de quo vide qd dixi.s.de cōtro.inuestitu.in.§.j.⁊ in ti.
an mari.suc.vxo.in.c.j. ¶Not.bonū tex.ibi similis aut maioꝛ ⁊c.
per quem dixit Guliel.in aut.non licet.C.de libe.preteritis.quod
si inueniretur aliqua causa que esset maioꝛ quā ille que sunt nu
merate in.d.§.causas.in aut.vt cum de appel.cogno.quod pos
set nihilominus fieri exheredatio quod est menti tenendum se
cundum ipsum.Et tenet hic Nicolaus de neapo.⁊ idem tenuit
bone memoꝛie genitoꝛ meus in sua solenni repe.aut.ex causa.C.
de libe.prete.vel exhere.respondendo ad tex.in.§.aliud quoqꝫ ca
pitulū.in fi.in eo.ti.in quo disponit qd preter illas cās enumera
tas nō liceat oppōere aliā nisi que in dicta ꝯstitutiōe ꝯtinent ⁊c.
Sꝫ dicit ipe ꝙ nō obstat qꝛ si eā est maioꝛ ergo est eadē.l.a titio.ff.
de ver.obliga.item per no.in.l.ob es.C.de predijs minoꝛum.item
per.l.cum his in.§.in causa.ff.de transact.⁊.ff.de arbi.in.l.si qua.
⁊.ff.ex quibus cau.maio.in.l.j.in fin.⁊ quod no.ff.de lega.ij.l.cum
ita in fi.magne gloss.⁊ de manu.vindicta.in.l.etiam.i.§.j.⁊ per di
ctam.l.non possunt.ff.de legibus.faciunt notata per docto.in.l.
consensu.C.de repudijs.¶Opp.ab extra ꝙ imo non sit bona si
militudo de donatione ad feu.quoniam ille qui donat pure nil
retinet vt in.l.j.ff.de dona.in feudo autem retinet dominus dire
ctum dominium.vt.s.de inuesti.de re.alien.fac.in.§.j.Item quia
propter ingratitudinē donatarij non reuocatur donatio ab he
rede ipsius donatarij.l.fi.in fi.C.de reuocā.dona.sed feudum be
ne reuocabitur ab herede vasal.vt no.est.s.eod.in.§.poꝛro.Solu.
ego fateoꝛ contrarium ꝙ in hoc non sunt similia quātū in reuo
catione fienda ab herede ⁊ contra heredes.Et est ratio diuersita
tis quam.s.dixi.qꝛ in donatione nil retinetur.⁊ ideo ab heredi
bus non reuocatur sed in feudo qꝛ dominus semꝑ hꝫ ius in re
ideo etiā ad heredes transit reuocatio de quo dixi in.d.§.poꝛro.
¶Ultimo ad materiā huius.§.facit ꝙ dixi.s.hic potest esse tit.
quib⁹ mo.feu.amit.in vlt.no.⁊.s.ti.ꝓximo in primo ⁊ tertio no.
⁊ vtrum fieri debeat extensio de similib⁹ ad similia ⁊ qualiter ⁊
qñ vide plene ꝑ bal.in.l.ij.C.de ꝑfi.q fili.distra.⁊.i.l.fi.C.de inter.
ma.inter pu.⁊ tu.⁊ in.l.humanitatis.C.de impu.⁊ alijs substi.⁊
Cyn.in.l.illud.C.de sacrosanc.eccle.⁊ ꝑ canonistas extra de ꝯstit.

a ¶Et differt a diuoꝛtio.adde.c.ꝙ autē.⁊ in.§.ecce ipossibilitas.xxvij.q.ij.⁊ glo.in verbo diuoꝛtiū.in.l.quot.filius.ff.de condi.ob causam.

vtili vel inutili.in.c.cū dilecta.⁊ ibi gloss.⁊ quod plene dixi.in.d.c.j.de feu.cogni.⁊ p Jacob.ardi.in summa qui.mo.feu.amit.sub rubricella generaliter feu.vasal.amittit si facit contra ea ⁊c.Ja.

1 Ingratitudo non quelibet in feudo amittendo sufficiet.
2 Infamia non omnis vasallum feudo priuabit.
3 Periurus an sit infamis habendus.
4 Vasallus alienans rem feudalē inscio dño auersatur fidelitatē.
5 Feudi portio alienata a vasallo ad dominum remeabit.

Illud enim. Cōtinuat se iste.§.ad p̄cedentē hoc mō: q̄r.s̄.dictum est qđ si vasallus cōmittat aliquā cām ingratitudinis q̄ nō sit de specificatis.s̄.q̄ amittere dz feu.dūmō dicta cā sit aut silis aut maior specificatis.Nunc vo in isto.§.infert ex p̄dictis vcz qđ nō oīs cā ē sufficiēs ad priuationē feu.lz vasall⁹ videat̄ peccasse:⁊ hoc ꝓbat p exēplū.⁊in summa hoc vult.vasall⁹ nō amit.feu.ex oī cā ex q̄ opi.grauat̄.q̄r interdū deierat partē feu.alienando.⁊ tñ retinet bñficiū.h.d.In text.ibi grauat̄.vt q̄r ei⁹ opi.est grauata apud bonos ⁊ graues viros.vt in sili dixit tex.i.l.ea q̄.C.ex q.cau.infa.irro.Ibi deierat.nā iuro fidelitatis iurat vtilitatē dñi.vt.s̄.de for.fide.in v̄bo vtile ⁊c.Sed alienando facit cōtra vtilitatem dñi.vt.j̄.de probi.feud.alie.per loth.in.l.j.in fi.⁊ qđ istud cōtineatur in iuramēto tz Jaco.ardi.in ti.qualiter iura.dz vasal.in.§.vj.Ibi portiōe.Intelligit̄ de dimidia in dubio.l.nomen filiarum.in.§.portiōis.ff.de verb.signi.de quo dixi plene.s̄.de contro.inuesti.in.§.cū aūt.⁊ de alie.feu.in prin.Ibi ꝑmissum.s.in iuramento fidelitatis vt.s̄.quid prece.de

1 be.i fi.†Not.qđ nō oīs cā ingratitudinis est sufficiens ad feu.priuationē.vt hic ⁊.s̄.tit.proximo.in ver.si quis enim dixerit ⁊c.Et p hoc est expedita gloss.j.hic posita.de modicis enim non curat p̄tor vt in.l.in rebus.in.§.possunt.ff.cōmodati.⁊.l.iij.ff.de in

2 integrū resti.†No.q̄ nō omnis infamia ex qua op.vasalli grauata est sufficit ad feu.priuationem.Naz lz deierauerit non tñ p hoc efficit̄ infamis.vt no.in.l.lucius.ff.de his q no.infa.Sufficit enim qđ deum habeat vltorem vt in.l.ij.C.de iureiuran.Et ita tz Ja.ardizo.in ti.q̄bus mo.feu.amit.sub rubricella si feloniā com

3 miserit.†Et quāq̄ periur⁹ nō habeatur īter infames[a] tñ re ipsa

a ⁊ opinione hominū nō effugit infamie notā.vt hic ⁊.ff.de obse.a li.p̄stā.l.ij.Et ita no.gl.extra de testi.in.c.cū tu.De qua materia dic plene vt in.d.l.lucius.⁊ in.l.si quis maior.C.de transactio.Nā ex ista alienatione non priuat̄ presentia domini ⁊ curia sua: q̄r solū si ex cā ignominiosa feloniā cōmittit:vt.j̄.an ille q īterfe.fra.do.Et de hoc dic per Jac.ardi.in tit.qui.mo.feu.acquir.sub rubricella vñ dicat̄ feudū.⁊ in tit.q.mod.feu.amit.sub rubricella

4 vasallus tenet̄ dñm adiuuare.†Not.qđ vasallus alienādo rem feudalem sine scientia dñi facit ꝯtra fidelitatem.⁊ iđ punit̄ in eo in quo delinq̄t.q̄r si alienat totū feu.dz totū perdere.Si vo alienat partē debet solum illam partem perdere ⁊ aliā retinere.vt.j̄.de vasal.q cōtra consti.loth.feu.ali.in.c.j.Et per hoc est expedita gl.ij.in p̄ri.Et de hac mā dixi.s̄.q.mo.feu.amit.in.§.aut si libel

5 lario.⁊ de alie.feu.in prin.⁊.j̄.in.§.primo.†Quero cum dicta gl.ij.i fine ad quē spectabit ista portio alienata an ad dñz an ad agnatos vasalli alienātis.Et rñdet̄ qđ ad dñm q̄r ip̄m contēnere videt̄ per alienationē.vt.j̄.statim patebit in.§.seq.Et per hoc voluit gl.vsq̄ ad finem.Sz tu circa hoc dic melius vt statim dicā in.d.§.seq.⁊ scripsi in.d.§.aut si libellario.s̄.q.mod.feud.amit.Op.ab extra q̄r hic dicit̄ qđ vasal.licet non seruet fidem nihilominus beneficiū retinet.sed contra q̄r frāgēti fidē ⁊c.vt dixi.s̄.eo.in.§.est ⁊ alia.⁊ ꝓbat̄ in.d.l.si quis maior.Solue vt dixi.s̄.in vltimo notabili.q̄r punit̄ in ea parte in qua rupit fidem ⁊ sic cōcordat.Op.de no.p gl.s̄.q̄b⁹mo.feu.amit.in.§.similiter.Solue vt ibi not.q̄m iste tex.loquitur de periurio cōmisso in cōtractu.Secus aūt si ex delicto.Vltimo de materia huius.§.vide not.j̄.de alie.feudi.paterni i.c.j.in fi.⁊.j̄.si de feu.fue.cōtro.in.c.lz.⁊ in locis.s̄.allegatis.

[a] Periur⁹ non hr̄ inter īfames adde gl.i.l.luci⁹ ff.de his q no.infa.gl.in.c.q̄relā.de iureiurā.gl.in.c.venerabilē.de ele.glo.in.c.si q̄s ꝯiūctus.xxij.qđ.v.doct.cle.j.de iureiurā.arc.in.c.autoritatē.xv.q.vj.⁊ an perdit feudū.vide per bal.in.c.j.de forma fide.⁊ an priuat̄ bñficio ecclesiastico ⁊ dignitate.vide p bal.in.l.j.C.de reb⁹ credi.⁊ Bald⁹ in lege.ij.C.de digni.⁊ an pdit cāz.vide saly.in l.si q̄s ius.C.de bo.au.iudi.pos.

1 Priuatio feudi duplici ingratitudine consurgit.
2 Feudū debet ad dominum reuerti si ipse offendat̄ reatu vasalli.
3 Paricidia vasallus est feudo priuandus.
4 Vasallus in personam domini delinquens feudum tā nouū q̄ paternum perdet.
5 Vasallus fratrē suū ꝓditorie occidēs an succedat ei i hereditate.
6 Feudū ecclesiasticū an possit alienari sine cōsensu p̄lati vel capi.
7 Prelatus solus feloniam in se commissam remittere an possit.
8 Feudum ad quem deuoluatur si ius vasalli in eo perdatur.
9 Feudum non reuertetur ad dominum qui culpe in se commisse a vasal.fuit in causa.
10 Pater delinquēs filio nō p̄iudicat i feudo qđ cōe habet cū ipso.
11 Feudū semp ad vasalli agnatos deuoluit̄ vbi ei⁹ culpa nō repit̄.
12 Vasallus delinquens grauiter in aliū q̄ in dñm feudo priuat̄.
13 Agnati ad feudū vocati propter delictū vasalli deliquētis mortem non presto labuntur.
14 Cōitatis pte i dñm delinquēte nō priuabitur feudo tota cōitas.
15 Feudū vasalli occidētis seipsum non reuertetur ad dominum.
16 Filius feudo semper priuatur vbi ex culpa ipsum amittit.
17 Filio nō p̄iudicat̄ si feu.acq̄sitū a vasal.de consensu dñi alienat̄.
18 Feudū ob nō petitā inuestiturā amissum ad quem deuoluat̄.
19 Feudum illicite alienatum reuertitur ad dominum.
20 Feudum propter imperfectionem a vasal.ablatū ad filios vel agnatos mittetur.
21 Alienatio feudi inter agnatos permittitur.
22 Filius ceteris agnatis ⁊ domino prefertur in feudo antiquo consuetudine permittente alienato.
23 Feudum antiquum de licentia domini sine agnatorum consensu ab agnatis reuocatur.
24 Agnatus vasallo feudū alienāti cōsentiēs filijs nō p̄iudicabit.
25 Alienatio feudi necessario dño etiam ignoranti erit nociua.
26 Feudum ad agnatos deuoluetur si vasallus in capite maxime diminuatur.
27 Vasallus feudi vtilitatem pro tempore poterit vendere.
28 Vasallus redimens feudum iam alienatum non releuatur a pena priuationis.
29 Feudū ab alienāte recuperatū nō min⁹ regrediet̄ ad dominuz.
30 Vasallus feudum alteri sibi equali potest sine fraude largiri.
31 Tacens consentire videtur.
32 Vasallus alienans feudū eo nō priuatur nisi traditio sequat̄.
33 Vasallus si ad clericatum promoueatur ad quem feudum deuoluetur.
34 Feudum ad dominum reuertitur si a vasallo vocato pro re necessaria non associatur.
35 Alienatio feudi noui legitime facta neq̄ p filios neq̄ p agnatos reuocanda.

§ **Deniq̃ sepe.** Postq̄ autor hucusq̄ declarauit cās tā in specie q̄ in genere ex quib⁹ feu.amit.nūc vero declarare intēdit ad quos feu.amissum debeat deuolui ⁊ reuerti.Et diuide in duas partes principales.In prima loquit̄ de vasallo delinquēte peccatū cōmittēdo.In scđa loquit̄ de vasallo cōtēnente dñm feudū alienādo.scđa ibi si vasallus.Prima subdiuidit̄ in duas.q̄m in prima delictū fuit cōmissum in persona dñi.scđa ibi.si vero.Casus.Vasallus delinquendo in dñm amittit feu.quo casu ad ip̄m dñm ⁊ nō ad agnatos reuertit̄.Sed vbi vasallus delinquit in aliū tūc ex ip̄o delicto bene amittit feu.Sed isto casu trāsit ad agnatos.Vbi aūt vasall⁹ cōtēnit dñm feu.alienādo tūc similiter amit.feu.sed ad dñm reuertit̄.h.d.In tex.ibi iustā cām.Que multe sunt vt ptz.s̄.hoc eo.ti.Ibi successore.intellige tex.s̄m verā lec.vt habeat respectū nedū ad descēdētes sed etiā ad quosq̄ agnatos qui al̄s fuissent successuri in dicto feu.Ibi rōne.Subaudi tā naturali q̄ rōne iuris ciuilis sicut est dare exēplū s̄m gl.primā hic positā de donatiōe q̄ reuocat̄ per similē ingratitudinē.Et de liberto q̄ reuocat̄ in seruitute.vt ptz in legib⁹ hic in gl.adductis.q̄ gl.p hoc manet expedita.Ibi moribus.i.cōsuetudine feudorū.vt.j.ti.in.c.morib⁹.⁊ dixi.s̄.in p̄ambulis libri.in prin.Ibi peccante.Puta ipsum acriter verberādo vel ipsum cucurbitādo.al̄s graues iniurias inferēdo vt.s̄.e.in.§.porro.⁊.s̄.q.mo.feu.amit.in.§.j.Ibi ad ꝓximos subaudi etiā agnatos nedū filios ⁊ descēdētes.vt.s̄.dixi s̄m verā lec.Ibi bñficiū.i.feu.⁊ subaudi etiā paternū s̄m verū intellectū.Ibi fratrē suū.s.ipsi⁹ vasalli.vt.j.an ille qui interfe.fra.do.in.c.j.in.ij.rñso.Ibi paricidij.vt q̄r interficit filiū fratris sui vel al̄s personas ex q̄b⁹ intelligit̄ cōmitti paricidiū q̄ numerant̄ i.l.j.ij.⁊.iij.ff.ad.l.pompeiā de parici.Ibi ad ꝓximos.s.agnatos nō aūt ad filiū.vt in.c.j.j̄.si vasal.feu.pri.in gl.neq̄ ad ceteros descēdētes.vt.j̄.ti.ij.in.c.si vasal.Ibi paternū.subaudi q̄r nouū semp reuertit̄ ad dñm.vt hic in gl.⁊.j.si vasal.feu.priue.in.c.j.Ibi scio.s.ego Obert⁹ de horto.vt.s̄.de feu.cogni.in prin.Ibi cōstitutionē q̄ est.j̄.de ꝓhi.feu.alie.p loth.j.Ibi bone memorie.quare hoc dicat̄ dixi.s̄.quali.feu.po.alie.in prin.ibi ꝯtēnere.i.despicere alienādo feu.sine cōsensu suo.Ibi bñficiū.i.feu.qđ intellige si sit nouū.al̄s si esset paternū deberent admitti.agnati.si sunt.vt no.gl.s̄.de suc.feu.in.§.hoc quoq̄.in gl.magna.in fi.⁊ tz Py.⁊ Ja.de bel.⁊ And.de yser.Nic.de neapo.Ja.ard.Bal.q̄ñq̄ lz ꝯriū.q̄ñq̄ idē Bal.tenuerit sequēdo Spe.de cer.Ibi scriptū est eñi.Subaudi in.l.j.in fi.j̄.de ꝓhi.feu.alie.p lot.Ibi p̄tio.Subaudi q̄ illud p̄tiū tenebit̄ restituere emptori bone fidei.vt no.gl.in.d.l.j.in fi.Ibi cariturū.s.ip̄o iure quo ad alienātē.vt tz gl.in.§.callidis.j̄.de ꝓhi.feu.alie.p fe.⁊ j̄.in

1 c.ex parte.de feu.⁊ Bal.hic.†Not.vasallū dupliciter priuari feu.vcz p ingratitudinē delicti vel p igratitudinē cōtract̄.Primo casu aut deliq̄t in dñm.⁊ tūc dñs p̄fert̄ q̄buscūq̄ descēdētibus ⁊ agnatis vasalli siue feud.sit nouū siue antiquū.Si vo vasal.deliq̄t ⁊ tūc feu.reuertit̄ ad dñm si est nouū sz si est ātiquū venit ad agnatos exclusis tñ descēdētib⁹.Scđo casu p̄ncipali vasall⁹ ꝯmittit igratitudinē alienādo.⁊ tūc si est nouū reuertit̄ ad dñz.si est antiquū trāsit ad agnatos.⁊ hoc vult i effectu iste.§.qualiter aūt debeat ꝯcipi ⁊ formari libell⁹ circa istā materiā priuationis.vide plene in Spe.de feu.in.§.nūc dicam⁹.⁊ dixi.s̄.eo.in.§.porro.i vltia.q.

2 †No.regulā q̄ vbicūq̄ dñs p̄ncipaliter offenditur reatu vasal.ibi ad dñz reuertit̄ feu.vt habeat saltē sue iniurie vltionē quasi dicat q̄ hoc mō satisfit dño de iniuria sua facit.l.sed si vni⁹.i.§.si ante.ff.de iniurijs.sicut alibi satisfacit i solatiū tristitie.vt pz i.l.raptores.C.de epi.⁊ cle.⁊.ff.de iure do.in.l.iure.⁊ i glo.ij.hic posita que predicta declarauit exēplificādo ⁊ dic vt in ea.

3 †No.aliā regulā q̄ oīs paricida est priuādus feud.de quo tñ dic vt.j.an ille q īterfe.fra.do.in.c.j.⁊ intelligit̄ esse paricidia siue secuta sit mors siue tractata cū ꝑseueratiōe.lz nō habuerit effectū vt.ff.ad.l.pōp.de paricidijs ⁊ i.l.si sciēte.⁊ tz Bal.idē dixit Bal.si procurauit malā captionē fratris sui vasalli ipsum detrudi faciendo in carcerem tyrāni.Nam cum ex hoc fiat iniuria dño poterit priuare ip̄m feu.⁊ allegat Inn.in.c.dilectis.extra de appella.

4 †Quero cū gl.ij.an iste.§.in prima parte dum dixit q̄ vasal.amittit feud.ꝑp delictū cōmissum in ꝑsonā dñi habeat locū siue feu.fuerit nouū siue fuerit paternū.⁊ rñdet q̄ sic duab⁹ rōnib⁹.⁊ p̄io q̄r distictio quā facit iste text.dz aliq̄d opari vt vcz magis puniat̄ delinquēs i dñz q̄ in aliū.Scđo q̄r si intelligerem⁹ soluz in feu.nouo vt q̄dā voluerūt ⁊ male nō haberet iste.§.aliquā dubitationē cū in feu.nouo agnati nullū habeant ius.vt.j̄.si de feu.fue.ꝯtro.in.c.si vasal.culpā.⁊.j̄.an ille q interfe.fra.do.in.c.j.Et s̄m hūc itellectū oēs ꝓximi ipsi⁹ vasalli tam descēdentes agnati excludunt̄ p dñm:lz aliqui voluerint intelligere istū tex.⁊ male q̄ solū ꝓximi.i.descēdētes excludant̄ nō aūt agnati.Et hoc voluit ista gl.vsq̄ ad ver.⁊ ita habes que bñ loquit̄ intelligēdo isto modo.vt.s̄.dixi ⁊ statim lati⁹ dicā in cōclusionib⁹.Oppo.cū dicta gl.in illa parte q̄ imo ex delicto vasal.cōmis.i personā dñi nō debeant excludi agnati p regulā q̄ disponit q̄ ex delicto vni⁹ nō dz alter puniri.l.emācipatū i fi.ff.de senato.cū si.So.enormitas criminis cōmissa in ꝑsonā dñi hoc operat̄.Sicut alibi videm⁹ in.l.q̄sq̄s.C.ad.l.iuliā maie.cū si.hic allegatis in gl.de quo p Dy.in.c.nō dz de regul.iur.lib.vj.⁊ quod not.in.d.c.j.j̄.si vasal.feu.priua.⁊

5 ibi late dixi.†Quero cū gl.iiij.q̄d si vasal.iterfe.fra.suū ꝓditorie ad hoc vt consequeret̄ totā hereditatē que cōis erat inter eos an habeat locū iste.§.i scđa pte vbi disponit̄ q̄ agnati admittuntur ad feu.excluso dño.Et rñdet q̄ sic dicēs q̄ etiā si ex tali delicto ipse vasal.nō posset ampli⁹ ꝯseruari in curia dñi nolētis habere ꝓditores i curia sua q̄ nihilomin⁹ ip̄e dñs nō capit dictum feu.sz ipsi agnati.vt ꝓbat̄.j̄.an ille q īterfecit fra.do.i.c.j.sepi⁹ al

6 legato vbi videas.†Quero ab extra q̄d in feu.ecclesiastico an

a vasal.possit vēdere feu.sine cōsensu p̄lati[a] vel capituli.Et Jac.de bel.format istā questionē.s̄.q feu.da.pos.in prin.⁊ arguit multipliciter ad ptes.⁊ p̄io dicit ipse videt̄ qđ possit ꝓximo agnato q̄ successur⁹ est i feu.vt.s̄.de alie.feu.in.§.⁊ si cliētulus.⁊ per quos fiat inuesti.in.§.sz ⁊ res.Ecōtra videt̄ q̄ nō possit sine cōsensu prelati vēdere alicui q̄r rerū ecclesie ꝓhibet̄ alienatio.vt in aut.hoc ius porrectū.C.de sacrosan.eccle.⁊ extra de re.eccle.non alie.⁊ de ꝓhi.feu.alie.p fed.⁊ de decimis.in.c.ꝓhibemus.⁊ de ꝯstititu.q̄ in ecclesiarū.Sed cū cōsensu prelati videt̄ q̄ possit fieri venditio.⁊ maxime q̄r pretiū ꝯuertit̄ i locū rei.vt.ff.de peti.here.l.si ⁊ rē.⁊ vasal.videt̄ durare sicut prius vt.s̄.de alie.feu.in.§.⁊ si clientulus.simile in emphiteota.vt.C.de iure emphiteo.in.l.ij.⁊ fi.Sz videt̄ q̄ non possit vēdere etiā cū ꝯsensu p̄lati sine ꝯsensu capituli p dictam aut.hoc ius porrectū.xij.q.ij.sine.⁊ extra de his q̄ fiunt a p̄la.sine con.capitu.c.cū apostolica.de reb⁹ eccle.nō alie.in.c.fi.Sz videt̄ q̄ etiā cū ꝯsensu p̄lati ⁊ capituli nō possit vendere q̄r p venditionē talē ecclesia perdit directum dominū.vt.C.de rebus alie.non ali.in.l.penul.⁊ extra de rebus eccle.nō alie.per totū.Preterea resoluto iure datoris resoluit̄ ius acceptoris dicto.c.⁊ si cliētulus.Itē q̄r p̄tiū non pōt cōuerti i feudū:vt.j̄.si de feu.vasal.inter.feu.c.j.Et ideo videt̄ feudū totalr̄ extinctū:q̄r nō cōstitit i rebus immobilibus.vt.s̄.de feu.cogni.in.c.ij.Et vasallus videt̄ absolutus a sacramēto fidelitatis ⁊ ecclesia omni iure priuata ⁊ enormiter lesa.quare ex predictis cōflictatiōib⁹ idē Jac.de bel.tradit duplex cōsiliū cū vasallus ecclesie vult vendere.Primū est vt vēdat cū cōsensu p̄lati ⁊ toti⁹ capituli.⁊ vēdat eadez.l.q̄ ip̄e hz ⁊ equali ꝑsone.vt.j̄.de leg.corra.in.c.ij.Hoc acto i ꝯctu ⁊ post cōtractū qđ emptor debeat cognoscere feu.ab ecclesia ⁊ sibi seruire pro eo ⁊ venditor refutare.ar.s̄.qualiter oli feu.po.alie.in.§.j.⁊ s̄m hoc ēptor erit successor:⁊ venditor tenebitur de euictione ⁊ ecclesia non erit lesa.Secūdū cōsiliū est ⁊ hoc in vsu magis frequētat̄ q̄ vasal.q vult vendere nō vendat sz refutet feudū prela.vt ip̄e īuestiat eū q emptur⁹ est p̄lato cōsentiēte.⁊ tūc post refutationē vasalli prelatus ipse inuestiet eū qui emptur⁹ est.⁊ ipse recognoscere dz feu.ab ecclesia ⁊ fidelitatem facere ⁊ si timet nouiter inuestit⁹ casum stipulationis stipulari potest a vasallo qui vendidit de indēnitate sua prout fuerint concordes.Et ista cōsilia possunt trahi etiā ad vasallos laicorū ⁊ secularium personarum secundum ipsum Jaco.de bel.Vtrum autem talis venditio seu refutatio p̄iudicabit filijs vel agnatis statim patebit in cōclusionibus.quid autē in iuribus decimalib⁹ an possint vēdi locari ⁊ obligari:vide qđ dixit Spe.in ti.de pignoribus.§.j.ver.quid de decimis.⁊ qđ dixi supra qui feu.da.pos.in princ.distinctione.†Quero an solus

b prelatus possit remittere feloniam[b] sibi commissam dic quod si collatio spectat ad ipsum solum ⁊ felonia ipsum solum respicit quod potest remittere.Sec⁹ si collatio feu.esset communis arg.no.in.l.ij.C.de liber.⁊ eoruz libe.⁊.C.de auto.prestan.i.l.finali facit quod notat Joan.an.in.c.cuz desideres.extra de sententia ex

8 cō.⁊ tenet Bal.supra qui feu.da.pos.in princ.†Quero pro intellectu huius materie quando vasal.cadit a feud.vel ꝓpter delictuz vel propter alienationem ad quē debeat deuolui feu.Vtrū ad dominuz an ad filios vel ad agnatos.Et quoniaz ista materia est multum intricata ⁊ semper sit tractata a doctoribus in diuersis locis:super qua gl.⁊ doctores frequenter variasse reperiūtur.Ideo pro elicienda veritate subijciā infrascriptas conclusiones quas puto veras ⁊ tenendas i ista materia secundum cōmunem opinionez ab ipsis glossis ⁊ doctoribus nobis traditaz.Et prima cōclusio sit ista.Vasallus committens delictum in personam domini cadit a feudo.Quod feudum si est nouum reuertitur ad dominum exclusis omnibus descendentib⁹ ⁊ agnatis vasalli.Hec conclusio probatur in prima parte huius.§.secunduz vnam lecturam.⁊ no.in.c.j.infra si vasal.feu.priuetur.ibi Bal.⁊ supra de succes.feu.in.§.j.in glossa magna.in fine.Et in hac conclusione cōsentiunt omnes doctores probatur in.l.j.C.de bo.liber.Secunda conclusio.vasallus committens delictū in ꝑsonam domini cadit a feudo.quod feudum si est paternuz reuertitur ad dominum exclusis omnib⁹ descendentibus ⁊ agnatis vasalli.Hec conclusio probatur in prima parte huius.§.secunduz vnam lecturam gl.Intelligendo tex.duz dixit proximos.i.agnatos.Et probatur per tex.in dicto.c.j.in fine infra an ille qui īterfe.fra.domini.Hanc cōclusionem tenet expresse glo.prima de pace iura.fir.in.§.fi.i vltima glos.in fi.⁊ Jac.de bel.Nico.de Neapo.⁊ Bald.in isto.§.⁊ supra quibus modis feudum amittatur i.§.aut si libellario.⁊.j̄.i ti.ij.in.c.si vasal.culpam.⁊ ibi gl.⁊ quod habetur in.c.granem extra de senten.excommunica.facit etiaz.c.ad aures.⁊ quod nota.in.c.in quibusdā.extra de penis.Hanc conclusionem sequuti sunt Jacob⁹ de arena ⁊ Odoffredus.vt dixit Bal.in dicto titu.si vasal.feu.priue.Et videtur etiaz esse de mente Bartoli in.l.eum qui.ff.de interdict.⁊ relega.⁊ eam etiam sequitur Jaco.ardi.Quidam tamen non tenet istam cōclusionem dicentes qđ quādo feu.est antiquum ⁊ vasal.committit delictuz in personam domini quod excluduntur solūm descendentes p istum textum exponendo proximos idest descendentes sed agnati bene admittuntur excluso domino.Et hāc partem tanquam equiorem videtur tenere glo.in dicto ti.si vasal.feu.pri.⁊ in dicta glo.magna.in fi.s̄.de suc.Hāc eandem partem sequitur hic An.de yser.⁊.j̄.in tit.si vasal.feu.priue.⁊ i.§.firmiter.j̄.de ꝓhi.feu.alie.per fe.⁊ per Hos.in summa de feudis.Sed circa istā q̄ōnē seu cōclusionem alia fit determinatio.in.c.extraordin.in.§.vbi eligitur media vcz q̄ reuertit̄ ad dominū donec extant descendētes aliq̄

c masculi ex ipso delinquēte.Tertia cōclusio fili⁹ priuat̄ feu.[c] ēt antiquo propter delictuz patris cōmissum ⁊ in personam domini.Hec conclusio ꝓbatur in dicto.c.si vasal.feu.priue.⁊ in.d.c.ad aures.⁊ i dicto capitulo si vasal.cul.⁊ tenet Bar.in.d.l.eum qui.ff.de inter.⁊ relega.Nico.de mata.⁊ Bal.in.l.ij.C.de libe.⁊ eorum libe.⁊ Jaco.ardi.in tit.de succe.feu.sub rubricella si vasal.cōmittit culpā.Quarta conclusio.Nepos succedat in feu.auito nō obstāte patris delicto commisso viuente adhuc ipso auo.secus si mortuo auo dictū delictum fuisset commissum.ista cōclusio probat̄ in.c.j.extra de feudis.⁊ in dicto.c.si vasal.si de feu.fue.cōtro.⁊ tz Bal.in.l.emācipatū.in fi.ff.de sena.⁊ Bar.in dicta.l.eum q.⁊ Bal.in dicto.c.j.si vasal.feu.priue.⁊ in.§.hoc quoq̄.supra de succes.feu.⁊ Ja.ardi.in tit.q.mo.feu.amit.sub rubricella si filius repellat̄ an nepos ex eo ad.⁊ Spec.in ti.c.de feudis.in.§.fi.versic.j.Idē tenet Jo.de brono.in summa sua.Et refert Bal.in dicto.c.j.limitat tamen nisi ipse nepos nondū fuisset conceptus tempore vite aui:q̄r tūc nepos non veniret ad successionem feudi.vt.ff.de iniusto rupto ⁊ irrito testa.l.si q̄s filio.ver.ceterum.⁊.ff.vnde cogna.in.l.j.in.§.si q̄s.Itē limitat ⁊ alio modo.s.si pater adiuit hereditatē aui ipsius nepotis alias ipse nepos succederet auo ⁊ ex persona aui haberet feudum.vt.C.vnde libe.in.l.qui se patris.

9 †Quinta cōclusio.Si vasallus studiose domino assentiēte cōmittat delictū in personam domini vt priuet agnatos feudo nō debet feudū ad dominum reuerti.Hanc cōclusionez tenet bald.supra q̄b.mo.feu.amit.in.§.aut si libellario.arg.l.fi.in prin.ff.de eo per quē factum est.ff.solu.matrimo.in.l.filie mee.⁊ in.c.j.de renuncia.li.vj.Idem tenet Jacob.ardizo.in tit.qui.mo.feu.amit.sub rubricella.Si vasallus ex cogi.culpam.argu.ff.de lega.primo in.l.si seruus pluriū.in.§.si quis.xxviij.questione fin.§.cum ergo.ff.de questionibus.in.l.prima.§.si seruus.Sexta conclusio vbi culpa domini vasallus incidit in casum amissionis feudi.nō dz feudū ad dñm reuerti sed ad agnatos.Hāc conclusionem tz idē Jac.in dicto loco per dicta iura ⁊ per.l.si.opera.ff.de doli excep.Septima cōclusio pōt esse inuestitura taliter concepta quod attētis verbis inuestiture nō priuarentur descendentes vel agna

[a] Sine ꝯsensu p̄lati.addđ Inn.i.c.fi.de his q̄ fi.a prela.

[b] Possit remittere feloniā.adde gl.i.c.q̄uis de rescri.li.vj.bart.i.l.aurelio.in.§.gai⁹.i.vj.q.ff.de libe.leg.ang.i.l.q rome.i.§.duo plures.ff.de ver.obli.

[c] Fili⁹ priuatur feudo.adde gl.i l.adoptiuū.ff.de i ius vo.gl.i.c.fi.de do.Bart.i.l.eū q.ff.de iterdi.⁊ rele.spe.i ti.de feu.i.§.fi.v̄si.j.⁊ ibi Joan.an.in addi.

ti feudo ꝑpter delictū vasalli etiam in personam domini cōmis-
sum. Exempli cā. si inuestitura dicat. Concedo de vno in aliū vel
cōcedo oībus principaliter. vel ꝯcedo attentis meritis singuloꝝ
Hāc cōclusionē tenet Bal. in dicto ti. si vasal. feu. priue. ⁊ in ti. de
vasal. qui contra consti. loth. feu. alien. ⁊ tāgit etiā in isto. §. exem-
plificādo in feudis regalibus dicens pro ⁊ contra. ⁊ idem tenet
Jac. de rauen. in summa sua ad qđ facit qđ habetur in. c. penult.
ꝭ. si de feu. fue. cōtrouersia. ⁊. s. qui de feu. da pos. in. §. si naūt. ⁊ sen
sit etiā An. de yser. in dicto tit. si vasal. feu. priue. ⁊ Jac. ardi. in ti.
quib. mo. feu. amit. sub rubricella pōt alienari feu. si ab initio ⁊c.
10 ¶ † Octaua conclusio. vbi datum est feu. patri ⁊ filio noīatiꝫ: vt
habeat partē filius in feu. ēt viuo patre si pater deliquat in dñm
nō fit ꝑiudiciū filio in parte sua. argu. in. l. si quis titio. ff. de vsu-
fru. accre. ⁊. ff. si qs aliquem testa. probi. in. l. ij. in. §. fratris. facit ꝙ
no. in. l. ex facto. i fi. ff. ad treb. ⁊ tꝫ An. de yser. in dicto tit. si vasal-
lus feu. priue. per dicta iura. ⁊ Jo. an. in addi. spec. de feu. §. finali.
ver. j. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de liber. ⁊ eoꝝ libe. ⁊ Barto. in. l. eum q. ff. de
interdic. ⁊ relega. ⁊ An. de yser. qđ presumit in dubio cōtēplatio
ne filiorū noīatorum. vt. C. de vsuf. l. fi. Secus si noīauit. sꝫ dixit fi-
lijs titij. qꝛ tūc in dubio intelligit cōtēplatiōe patris. vt. ff. de in-
iurijs. in. l. sꝫ si vniꝰ. in. §. fi. ⁊ in. l. auia. in. §. titio. ff. de condit. ⁊ de
11 mon. ¶ † Nona cōclusio. In omnibus causis vbi non sunt culpe
vt puta si decessit vasal. sine liberis vel feudū vel hereditatē repu-
diauit filius aperit feu. agnatis. Hāc conclusionē firmat Odof.
in summa quē recitat. ⁊ vr sequi Bal. in dicto c. j. si vasal. feu. pri-
ue. ⁊ probat per. c. j. ꝭ. de vasal. qui contra cōstitu. lotha. feu. alien.
12 ¶ † Decima conclusio. vasallus grauiter ⁊ enormiter delinquēs
in aliū ꝙ in dominū priuat feu. Quod feudum si est nouum re-
uertitur ad dominum exclusis descendentibus ⁊ agnatis omni-
bus. Hec conclusio probat in isto tex. in scđa parte. ⁊ infra de ꝓ-
hi. feu. alie. ꝑ fede. in. §. illud. ⁊ ifra in dicto tit. si vasal. feu. priue. ⁊
ibi glo. ⁊ in ti. an ille qui interfe. fra. do. Hanc conclusionē sequū
tur An. de yser. Pet. de cer. Jac. de bel. Bal. Nico. de neapo. ⁊ o-
mnes doc. hic. Et idē an. in dicto ti. si vasal. feu. ꝑue. ⁊ infra de pa
ce tenen. i. §. si vo pacis. ¶ Undecima cōclusio. Vasal. grauiter ⁊
enormiter delinquēs in aliū ꝙ in dominū priuatur feu. qđ feu. si
est paternū trāsit ad agnatos ꝓximiores excluso dño ac oībꝰ de
scendētibus vasalli. Ista conclusio probatur in isto text. ⁊ est ca-
sus nō canillādo literā in dicto. c. an ille q interfe. fra. do. Istam
conclusionē tenet An. de yser. hic ⁊ in dicto ti. si vasal. feu. priue. ⁊
in dicto titulo an ille q interfe. ⁊c. Et ꝓbat per capitulū primū
infra de natura successionis feudi. Cū hac conclusione trāsit hic
Nicolaus de neapo. ⁊ Bal. ⁊ in dicto ti. si vasal. feu. priue. ⁊ est de
mente glo. supra qui feu. da. pos. in. §. si nautem. ⁊ in dicto. c. si va-
sal. culpa. ⁊ Odoffre. in summa quem refert bal. in dicto. c. j. Qui
dam tamen intellexerūt istam conclusionem fatendo quod tale
feud. bene transit ad agnatos dummodo non sint infra tertium
gradum dicentes quod ad hoc vt agnati admittant ad tale feu.
sit necesse quod sint in quarto gradu vel abinde. s. ipsi delinquē-
ti qꝛ quemadmodū descendentes excluduntur ita debeāt exclu-
di transuersales vsqꝫ ad dictum tertium gradum inclusiue pro-
pter proximitatē sanguinis ad delinquentē. Et ita intelligebat
Jac. de bel. per. c. si vasal. cul. infra titu. ij. vbi videtur casus. Et ꝓ
batur in dicto ti. si vasal. feu. priue. Hoc idē tenet Bald. in dicto
capi. si vasal. culpā dicēs qđ istud idē tꝫ ⁊ sequit Jacob. ardizo. in
summa. quib. mod. feu. amit. sub rubricella quādoqꝫ feu. reuertit
ad agnatos. Ad qđ adducit. c. in quibusdā. ex de penis. facit qđ
dixit Spe. i tit. de dispē. §. iuxta versi. est etiam. Sed cum reueren-
tia ipse Jaco. ardizo. hoc nō tenet sed imo simpliciter dicit qđ re
uertitur ad agnatos ⁊ incontinenti non expectata morte delin-
quentis. ¶ Nec obst. dictum. c. si vasal. culpam quia puto intel-
ligendum vt habeat respectum ad iura antiqua secundum que
agnati admittebātur vsqꝫ ad quartum dūtaxat gradum quod
postea fuit vsurpatum vsqꝫ ad septimum gradū vt supra q feu-
dum dare pos. in. §. hoc quoqꝫ. ⁊ de succes. feu. i. §. hoc quoqꝫ. Sꝫ
hodie extēsum est vsqꝫ in ifinitum: vt notat glossa supra de feud.
marchie. i capitulo si capitanei. ⁊ ibi dixi. ⁊ probatur in. l. ij. in fi.
de prohibita feud. alie. per Lotha. ⁊ in dicto capitulo. j. de natu-
ra successiōis feudi. ⁊ quod notat glo. in dicto capitulo si vasal.
culpam. Et ita videtur ibidem sentire And. de ysernia. ¶ Duo
13 decima cōclusio. † Ubi agnati vocātur ad feudum propter deli-
ctum vasal. nō habēt necesse expectare mortem delinquētis. Sꝫ
incontinenti venient tanquam eo mortuo. Hanc conclusionem
tenet Jacobus de arena ⁊ Baldus videtur sequi in. c. primo in-
14 fra si vasal. feu. priue. per illum textum. ¶ † Tertiadecima con-
clusio. Ubi communitas aliqua recognoscit feudum a domino
⁊ pars communitatis delinquat contra dominum. non tamen
priuabitur communitas feudo. Et hāc conclusionem tenet bal-
dus supra quib. mo. feudum amit. in principio. per nota. in. c. in
nostra. extra de iureiurādo. ⁊ vide quod dixi in dicto principio.
15 † Quartadecima conclusio. Si vasallus occidat seipsūꝫ nō reuer
titur feudum ex tali delicto ad dominum cum nō supersit per-

a ¶ Ut qꝛ mutus
vel surdus. adde
Car. za. ⁊ Card.
Alex. i. c. cū apđ
de spō. Bald. in
extraua. de pace
ꝯstan. in vbo li-
bellariꝰ ⁊ in ver
bo feudorū. ⁊ ꝑ
Alex. de imo. ꝯs.
cxxxvi. inci. viso
⁊ examinato ꝓ-
cessu. in. j. volu.

sona delinquens que pati possit sententiam. Hec conclusio fir-
matur per Baldum in dicto titu. an ille qui interfe. fra. do. l. [illegible]
19 C. qui testa. face. pos. ⁊. l. si pena. ff. de penis. ¶ † Quintadecima
ꝯclusio. In omnibus culpis ex delicto prouenie̅tibus propter
quas perdit pater feu. siue ad dominuꝫ redeat siue non semper
filius priuatur. Hec cōclusio infert ex supradictis. ⁊ probat
dicto ti. si vas. feu. priue. Et eā expresse firmat ibidē An. de yser.
⁊ hic. Et est de mente gl. hic posite super verbo proximos. Et te-
net Jac. ardi. in dicta rubrica: quandoqꝫ feu. reuertit ad agna-
in fi. ⁊ sub rubricella si alienauerit feu. ⁊c. Bald. in dicto. §. hoc
quoqꝫ de suc. feu. ¶ Sextadecima ꝯclusio. Vasal. per alienatio-
nē feu. factā sine cōsensu domini cadit a iure suo. qđ feu. si est
nū reuertit ad dominum. Hec cōclusio probat in hoc. §. in fi. se-
cūdum vnā lecturam. ⁊ in. c. j. in prin. ꝭ. de vasal. qui cōtra cōsti.
lotha. feu. alie. ⁊ supra qui. mo. feu. amit. in. §. si fuerit. Et hāc con-
clusionē tenet glo. magna circa mediū. in. §. hoc quoqꝫ. s. de suc.
feu. ⁊ ibi Bal. eā sequit ⁊ alij doc. vt dixi super tex. Et excluden-
tur filij ⁊ agnati vt tenui supra ⁊ dixi in dicto. §. si fuerit. ¶ De-
cimaseptima cōclusio. Ubi vasal. alienat feu. paternum sine cō-
sensu domini ⁊ nō habet agnatos vel si habet nō sunt de linea
primi acquirētis debet dictū feu. reuerti ad dominum [illegible]
beret agnatos: qꝛ tunc trāsiret ad agnatos. Hec cōclusio proba-
tur. s. de suc. feu. in. §. hoc quoqꝫ. ⁊ ibi gl. hoc firmat respondens
ad iura cōtraria. quā ibi sequitur Bal. ⁊. s. qualiter olim feud.
pote. alie. in. §. penul. ⁊ in ti. de vas. q cōtra cōsti. loth. feud. alien. ⁊
eam tꝫ Ja. de bel. An. de yser. Ni. de nea. Jac. ardizo. in dicta ru-
bricella qñqꝫ feu. reuertit ad agnatos. ⁊ Bald. Licet in dicti te-
neat Pet. de cer. dicens ꝙ reuertit ad dñm ꝑ. l. j. de probi. feud.
alie. per fed. i. §. callidis. in fi. ⁊. ꝭ. in titulo qđ iuris sit ⁊c. in. c. j. ⁊
istū tex. quē etiā interdū vr sequi Bal. Et pro hac opi. facit. c. j. in
parte. extra de feu. Ex qbus iuribus ista conclusio videt esse mul-
tis dubitabilis. ⁊ iđ vt tollat oīs dubitatio dat Bal. consilium
ꝙ filij ⁊ agnati vasal. alienātis pro eorū interesse opponant
ne possessio tradatur ⁊ sup hoc ēt requirere dñm feu. ꝙ prohibeat
emptorē in possessionē ingredi. ar. ff. de ꝯtra. emp. in. l. si qs scien
als dñs esset in dolo ⁊ sic de dolo suo nō debet lucrari. vñ impe-
dita possessionis traditione nō pderet feu. vt ꝓbatur in. l. alie-
natū. ff. de ver. signi. ⁊ qđ ibi per Dy. ⁊ doc. Predictus tñ domi-
nus Bal. tenet expresse suprascriptā cōclusionē in. l. eū qui. in. §.
17 si libertus. ff. de iureiurā. ¶ † Decimaoctaua ꝯclusio. vbi feu. est
acquisitū ⁊ vasal. illud alienat cū cōsensu dñi nō ꝑiudicat filio
vasalli. Ista cōclusio ꝓbat per gl. iij. in. §. hoc quoqꝫ. s. de succes.
feu. ⁊ eā firmat Bal. ibi: ⁊ i tit. de feu. alie. in. §. si clientulꝰ. ⁊ An.
de yser. in. c. si vasal. culpā. ꝭ. si de feu. fue. contro. ¶ Decimanona
ꝯclusio. vbi vasal. alienat feudum dño aperit agnatis ꝑ supra-
dicta. Et hāc cōclusionē vident seq doc. vt refert Bal. in. d. §.
18 fi. ¶ † Uigesima cōclusio. si vasallꝰ amittat feu. ꝑpter inuesti-
rā nō petitā. ꝭ. tēpus debitū si dictū feu. erat nouū: tūc reuertit
ad dñm ēt filijs exclusis. Si vero est antiquū tūc ad filios [illegible]
tāt als ad agnatos quibus nō extātibꝰ reuertit ad dñm. Et [illegible]
ꝯclusio est de mēte An. de yser. in. c. j. s. quo tēp. miles. ⁊ ibi [illegible]
19 maui vbi videas. ¶ † Uigesimaprima cōclusio. vbi vasallꝰ alie-
nat feu. nouū illicite reuertit ad dñm exclusis ēt filijs vasal. [illegible]
conclusio ꝓbat in. §. si fuerint. s. qui. mo. feu. amit. ⁊ ibi eā [illegible]
And. de yser. ⁊. ꝭ. si de feu. feu. contro. in. c. si vasallus culpā. ⁊ [illegible]
isto tex. in fi. ¶ Uigesimasecūda cōclusio. alienatio feudi [illegible]
valet etiā de domini volūtate nisi cōsentientibꝰ agnatis ad [illegible]
feudū est reuersurū. Ista cōclusio ꝓbat. ꝭ. de alie. feu. pa. in [illegible]
⁊ ibi eā sequit Bal. ⁊ in. §. hoc quoqꝫ. s. de succes. feu. ꝑ. l. ꝑ [illegible]
ff. de serui. ru. pdi. ⁊ Jac. ardi. in tit. qui. mo. feu. alie. sub rubricel-
20 la ꝯsensus ēt agnatorū ⁊c. ¶ † Uigesimatertia cōclusio. si vasal-
lus priuat feudo pr̄no ꝑpter imperfectionē vt qꝛ mutꝰ vel sur-
a dusª ⁊c. ⁊ tunc feu. nō reuertit ad dominū sed ad filios ⁊ agna-
tos. Secus aūt si feudū esset nouū. qꝛ tūc reuertit ad dñm exclu-
sis oībus ꝑm An. de yser. in. §. mutus. in tit. epi. vel abba. ⁊ lat
21 dixi in titulo an mutꝰ vel aliter imperfectꝰ i. c. j. ¶ † Uigesima
quarta cōclusio. lꝫ ꝓhibeat feudi alienatio sine cōsensu domini
inter agnatos ad q̊s feu. est reuersurū tenet. Ista cōclusio pro-
ꝭ. de alie. feu. pa. post prin. ⁊ in. c. titiꝰ. ꝭ. si de feu. fue. ꝯtro. ⁊ fir-
mat Bal. in ti. de vasal. q ꝯ cōsti. lot. ⁊ in dicto ti. de alie. feu.
22 ¶ † Uigesimaquinta cōclusio. vbi vas. alienat antiquū feu. iure
⁊ cōsue. ꝑmittēte: tūc filius prefert oībꝰ agnatis ⁊ dño in reuo-
cādo. secus si alienatio esset facta iure vł cōsue. refragāte: qꝛ tūc
agnati preferent excluso filio. Hec cōclusio probat in. d. §. hoc
quoqꝫ. ⁊ de alie. feu. in. §. ⁊ si clientulus. ⁊ si de feu. fue. cōtro. in. c.
titiꝰ. Et eā tenet Jaco. de bel. ⁊ Bal. in. d. §. hoc quoqꝫ. ⁊ ibi di-
xi. ⁊ idē Jaco. de bel. in. d. c. titius. ⁊ dicit ibi hūc esse casum sin-
gularē. ¶ Uigesimasexta cōclusio alienatio feu. antiqui facta a
vas. sine licētia dñi tūc demū nocet filio vasal. si est habiturꝰ ali-
quid de heredi. patris alias secus. qꝛ tunc reuocaret feu. alienatum.
tum. Hec conclusio probatur. ꝭ. in ti. an agna. ⁊ in. d. c. titiꝰ. ⁊ ibi
firmat Bal. i. d. §. hoc quoqꝫ. de succes. feu. ⁊ ibi gl. iij. videt [illegible]

re. ⁊ sentit Bar. in. d. l. eū q. ff. de interdic. ⁊ relega. ⁊ isto casu pre-
ferret agnato in reuocādo. vt dixi in. d. c. titiꝰ. si de feu. fue. cōtrou.
in questiōe pr̄a. ¶ † Uigesimaseptima conclusio. alienatio feudi
antiq facta lr̄e cū licētia domini sine cōsensu tñ agnatoꝝ reuoca
tur per agnatos demū mortuo alienante ⁊ non in vita. Sed per
filios reuocat incontinēti refuso pretio. Si vo alienatio fit facta
nō legitime tūc reuocat etiam in vita. Hec cōclusio probat. ꝭ. de
capi. cotra. i fi. ⁊ i. d. c. titiꝰ. ⁊ tenet glo. ⁊ Bald. in. d. §. hoc quoqꝫ.
vbi videt casus. ⁊ Jac. ardi. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella
qđ si coactus vendat. Et ibi etiā determinat conclusionem ꝙ va
sallus coactus ꝑ iudicē ad venditionē nō cadit in penā huius. §.
¶ Uigesimaoctaua cōclusio. tūc demū vasallus per alienationē
feu. amit. illud si sciebat esse feu. qꝛ secus si ignoraret. Hec conclu
sio ꝓbat in. c. j. ꝭ. de ꝯtro. inter do. ⁊ emphi. feu. hanc cōclusionem
firmat Ja. ardi. in. d. ti. sub rubricella si alienauerit feu. vasal. i. §.
sciēs. ⁊ ꝓbat ipsam ꝑ istū tex. ⁊ per. l. si ignorās. ff. locati. ⁊ Bald.
in. d. §. hoc quoqꝫ. de suc. feu. Et de hac ꝯclusiōe videt casus in. c.
si vasal. feu. ꝭ. si de feu. fue. cōtro. ¶ Uigesimanona ꝯclusio. si agna-
ti primiores ex quo sciuerunt alienationē factā per vasal. agna-
to remotiori tacuerūt ꝑ annū perinde est ac si consensissent alie-
nationi. hec cōclusio probat in. d. c. titius. in fi. ⁊ eā firmat ibi gl.
⁊ Bald. in. d. §. hoc quoqꝫ. ⁊ Jaco. ardi. sub dicta rubricella qñqꝫ
feud. reuertit ad agnatos. Secus aūt si alienatio fieret in extra-
neū: qꝛ non excluderent agnati nisi post annos triginta: vt not.
24 in. d. c. titius. ⁊ ibi dixi. ¶ † Trigesima ꝯclusio. agnatus consen-
tiens vasallo alienāti nō ꝑiudicat filijs suis. hec cōclusio firmat
per glo. iij. §. hoc quoqꝫ. ⁊ ibi etiā per Bald. s. de succes. feu. per ea
que habentur in. l. si vnus. in. §. pactus. ff. de pact. ¶ Trigesima
prima conclusio. etiam si duo fratres de nouo bene. inuestit. sint
cum pacto vt inuicem succedāt. si tamē vnus eorū illicite aliena
nauerit nihilominus ad dominum reuertitur altera excluso.
hec cōclusio ꝓbatur. s. qui. mo. feu. amit. in. §. si fuerint. ¶ Tri-
gesimasecunda cōclusio. per alienationem factā sine domini vo
luntate fit preiudiciū solum in parte alienata. hec cōclusio pro-
bat. ꝭ. de vasal. qui contra consti. lotha. in. c. j. ⁊. s. in. §. proximo. ⁊
ibi glos. eam tenet. ⁊ similiter eam firmat gl. penultima hic posi-
ta. ⁊ Dy. eā sequitur. ⁊ Bal. in. §. aut si libellario. s. quib. mo. feu.
amit. ⁊ Joā. an. in addi. titulo de feu. sup rubrica. ver. Roffr. qđ.
lꝫ in charta. ij. ⁊ canoniste i. c. ij. extra de sentē. ⁊ Bal. i dicto. c. j.
⁊ Ja. ardi. in dicto. ti. sub rubricella si alienauerit feu. vasallꝰ ⁊c.
vñ qđ dictū est. licet idē Bal. videatur velle contrarium in. §. j.
s. quali. olim feu. po. alie. ⁊ Pe. de cer. idē sentiat. s. de alien. feud.
in prin. ¶ Trigesimatertia cōclusio. Vasallus etiam necessitate
vrgente non pōt alienare feu. sine consensu domini. Hec conclu-
sio probatur. s. quali. olim feu. pot. alie. post prin. ⁊ ibi dixi. Eam
sequit And. de yser. ⁊ Bal. in. §. aut si libellario. s. qui. mo. feudū
amit. ⁊ vide in spec. de feu. §. quoniam. versi. xxx. ¶ † Trigesima-
quarta cōclusio. Licet alienatio voluntaria non admittatur si-
ne consensu domini. tamen secus est in necessaria q̃ fit per senten
tiam latam contra vasallū conuentum que preiudicabit etiā do
mino ignorāti si velit venire ad aduocandum ex ꝑsona vasalli.
vt determinat An. de yser. in ti. si de feu. fue. cōtro. in. c. si vasal. de
feu. ⁊ ibi dixi ⁊ ille in quē ꝑueniet retinebit donec viuet vasal. vt
plene dixi infra de probi. feud. alie. ꝑ fed. in prin. in questione an
tepenul. ¶ † Trigesimaqnta cōclusio. Ubi vasal. patitur maxi-
mam capitis diminutionē ex quo bona veniunt publicāda non
reuertit feu. ad dominum: sed ad agnatos. Ista cōclusio probat
hic in dicto titulo. an ille qui interfecit fra. do. ⁊ eam sequitur
Bal. supra qualiter olim feu. pot. alie. in. §. si vero licet Andre. de
yser. teneat quod ad dominum donec viuit delinquens in dicto
ti. si vasal. feu. priue. per. l. si quis presby. C. de episco. ⁊ cler. ⁊ de bo.
dam. in. l. si filius ⁊. l. fi. §. si in libertinū. sed specu. in ti. de feud. in
§. quoniā. ver. xl. tenet quod interim spectet ad illum q publica-
uit. ⁊ ibi per Joā. an. ⁊ per Bart. in. l. si finita in. §. si de vectigali-
bus. ff. de dam. infec. ⁊ per Cyn. in. l. si quis in tātam. C. vnde vi. ⁊
ita tenet Bal. qđ interim spectet ad fiscum. in titu. per quos fiat
inuestitura in. §. fi. in fi. per. §. j. in auc. de alie. ⁊ emphi. ⁊. l. statius
in. §. cornelio de iure fisci. Sꝫ in. l. j. ff. de rerū diui. i qōne. xl. tenet
Briū. vꝫ ꝙ redeat ad ꝓprietatē. Non aūt ad fiscū per. l. si finita in
§. si qua. ff. de damno infe. ⁊. l. correptionē. C. de vsuf. Et hoc vide
tur eqꝰ facit qđ dictū est supra in conclusione. xi. ¶ † Trigesima
sexta cōclusio. Vasal. potest impune vēdere commoditatem feu.
ad tempus. Hanc ꝯclusionē firmat Bal. in dicto. §. aut si libella
rio per not. in. l. j. C. si pignus pi. da. sit. ⁊ Jaco. ardizo. in ti. quib.
mo. feud. amit. sub rubricella an possit vendere ius percipiendi.
¶ Trigesimaseptima ꝯclusio. Si vasal. refutauerit feu. pr̄num
dño nō fit ꝑiudiciū agnatis nisi donec viuit refutans ⁊ sui descē
dentes. Hec ꝯclusio ꝓbat in dicto. §. hoc quoqꝫ. supra de suc. feu.
Et ibi eā firmat Bal. per. c. beneficiū de cap. extraordi. ⁊ in. d. c. j.
de vas. q contra consti. lotha. ⁊ gloss. in. c. j. de alie. feu. pater. ⁊ ibi
Bal. ⁊ Jac. ardi. in ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella. Si vasal. dño
feu. refu. ⁊ i ti. de succes. feu. sub rubricella qñ vasal. refutat feu. ⁊c.

lꝫ Jac. de bel. in dicto. c. j. de alie. feu. credat ꝙ agnati reuocēt sta-
28 tim. ¶ † Trigesimaoctaua cōclusio. Licet vasal. redimat feu. iam
alienatū nō iuuat a pena priuationis. Hec ꝯclusio probat in. c. j.
ꝭ. qđ iuris sit si post alie. feu. Et eam firmat Bald. in dicto. §. hoc
quoqꝫ. ⁊ Jac. ard. in dicto ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella si alie
nat feu. ⁊ postea recuperat. Quid aūt si redimat incōtinēti vide
29 ꝙ dico in dicto. c. j. in ti. quid iuris sit ⁊c. ¶ † Trigesimanona cō
clusio. Ubi vasallus alienat feu. ⁊ recuperat nihilominus feudū
reuertit ad dominū si est nouum vel ad agnatos si est antiquuꝫ.
Hāc ꝯclusionē firmaui in dicto. c. j. ⁊ in dicto. §. hoc quoqꝫ. lꝫ gl.
30 ibi indistincte videat tenere ꝙ ad dñm. ¶ † Quadragesima ꝯclu
sio. Licet vasal. nō possit feu. alienare sine cōsensu dñi: pōt tamē
illud in feu. alteri sibi equali dare sincere ⁊ sine fraude ⁊ eadē lege
Hec cōclusio ꝓbat in. c. ij. in. §. similiter. ꝭ. de lege corra. Et eā fir-
mat glo. in. §. preterea. ꝭ. de capi. corra. ⁊ Bal. in. §. si vero. ⁊ ibi dixi
s. qualiter olim feudū pot. alie. ⁊ gl. v. in. l. j. de probi. feu. alie. per
lotha. ¶ Quadragesimapr̄a cōclusio. Etiā per pignorationem
feudi cadit vasallus a feudo dūmodo sit sequuta traditio. Hāc
cōclusionē firmant fere oēs in titulo de probi. feu. alie. per fed. in
ꝑncipio ⁊ in titulo de aliena. feu. in princ. licet ibi glos. ⁊ Py. vi-
31 deant tenere cōtrarium. ¶ † Quadragesimasecunda conclusio.
Sciētia dñi sine cōtradictione in alienatione feudi facta per va
sal. operat cōsensum. Hāc cōclusionē firmat gloss. in. l. j. de probi.
feu. alie. ꝑ lotha. quā etiā ibidē sequit And. de yser. ⁊ allegat. l. ij.
C. de re. pigno. ⁊ glo. s. de feu. dato in vicē legis cōmis. in fi. ⁊ Jac.
ardi. in ti. qb. mo. feu. amit. sub rubricella si dñs cōsenserit aliena
32 tioni. ¶ † Quadragesimatertia ꝯclusio ad hoc vt vasal. ꝑ aliena
tionē priuet feu. est necesse ꝙ sequat traditio. Ista cōclusio ꝓbat
in. §. callidis de ꝓhi. feu. alie. per fed. Eam firmare videt glo. sup
verbo excogitare in. l. j. de ꝓhi. feu. alie. per loth. Eā sequit And.
de yser. ibidē ⁊ in. c. si inter. in prin. de lege corra. ⁊ in. c. j. de vasal.
q ꝯ cōsti. lotha. feud. alienat. ⁊ in. c. j. ꝭ. quid iuris ⁊ Bald. in. d. §.
aut si libellario. ⁊ in. d. §. callidis ⁊ ꝓbat in. l. alienatum. ⁊ ꝙ ibi ꝑ
Dy. ⁊ Ja. de are. ff. de ver. signi. ⁊ in. c. si voluerit. ꝭ. de capi. qui cu-
ri. vēdi. ⁊ ꝙ dixi in. d. §. aut si libellario. vbi etiā tetigi ꝙ simplex
hypothecatio sine traditiōe nō priuat vasallū. facit ꝓ hac cōclu-
33 siōe ꝙ dixit spe. in ti. de loca. in. §. nūc aliqua. in ver. xcv. ¶ † Qua
dragesimaquarta ꝯclusio. in feu. qđ amisit vasallus ꝑ clericatuꝫ
superueniētē ꝓut disponit in. c. qui clericus. si de feu. fue. contro.
vocat dñs ⁊ nō agnati si feudū erat nouū nisi essent filij: qꝛ tunc
filij vocarent excluso dño. Secus aūt si feudū esset antiquū quia
tūc vocarent agnati excluso dño. Et hāc cōclusionē firmaui i. c. j.
de mili. vasal. q arma belli. depo. super tex. ⁊ in. c. j. in fi. de bene. fe.
34 vbi glo. tangit. ¶ † Quadragesimaquinta cōclusio. vbi vasallus
citatus nō associauit dñꝫ ꝑ suscipiēda corona iperij vel aliter nō
satisfecit priuat feu. ꝙ feu. reuertit ad dñm siue sit nouū siue anti
quū siue extēt agnati vel nō. hanc cōclusionē firmāt oēs i. §. fin. ꝭ.
de pace iura. fir. vbi videas. ¶ Quadragesimasexta cōclusio. lꝫ va
sallꝰ possit feudū alteri infeudare sine volūtate dñi. vt. s. dictum
est. Ista tñ infeudatio nō ꝑiudicabit agnatis nisi eo viuēte. Hāc
cōclusionē tꝫ Spe. ⁊ An. de yser. ⁊ Jac. ardi. vt late scripsi. s. ꝑ q̊s
35 fi. iuesti. in. §. j. ¶ † Quadragesimaseptia conclusio alienatio feu-
di noui facta legitime non reuocat neqꝫ ꝑ filios neqꝫ ꝑ agnatos
alienātis. Hāc cōclusionē firmat An. de yser. ⁊ de ea plene scripsi
in. c. j. i pr̄i. in qōne fi. ꝭ. de alie. feu. paterni. ¶ Ultimo de ꝑtinenti-
bus ad materiā huiꝰ. §. in qualibet sui ꝑte. Et circa ea. q̃. s. tacta
sunt vide ꝙ dixi. s. q. mo. feu. amit. in. §. aut si libellario ⁊ de suc.
feu. i. §. hoc quoqꝫ. ⁊ i allegatiōibꝰ q̊s adduxi ad fundādas supra
scriptas ꝯclusiōes ⁊ ꝑ canonistas i. d. c. ij. extra đ feu. ꝑ gl. ⁊ doc. ⁊
i. c. ad aures. ⁊ i. c. i qbusdā. extra de penis ꝑ hostiē. in ti. de feudis.
i. §. qbꝰ modis ⁊ i directoria iuris i ti. de feu. i. §. quot modis vsqꝫ
ad. §. q̃rit. ⁊ ꝑ Ja. ardi. i ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella. qñqꝫ feu
dū reuertit ad agnatos qñqꝫ ad dñꝫ. ⁊ i ti de successiōe feudi sub
rubricella si vasal. cōmittat culpā an filij ex eo succedāt cū duabꝰ
rubricellis seqnētibꝰ ꝑ Bar. i. d. l. eū q. ff. de iterdic. ⁊ rele. ⁊ ꝑ Cy. ⁊
Bal. i. l. ij. C. de liber. ⁊ eoꝝ libe. ⁊ ꝑ Bal. i. l. plꝫ. C. de liberali cā. ⁊ i
l. j. C. de bo. liber. ⁊. l. q se pr̄is. C. vñ libe. ⁊ i. l. emācipatū. ff. de sena-
toribꝰ. ⁊. C. de epi. ⁊ cleri. i. l. si qs ꝑsbyter. ⁊ plene i. l. executorem. C.
execu. rei indi. qñ aūt dñs debeat ꝓprieta. ꝑuari. ⁊ ad quē ꝓprie-
tas vadat. vide quod dico. ꝭ. si de feu. fue. contro. in. c. dño ⁊ quod
dixi in ti. si vasal. feu. priue. cui defe. debeat in. c. j. ⁊ in remissioni-
bus ibi adductis. ¶ Jacobus.

¶ Si de feudo vasallus fuerit interpellatus. Rubrica.

¶ Continuatur hec rubrica ad precedentem hoc ordine quia su
pra proxime visum est qualiter succurratur domino quando feu
dum amittitur culpa vasal. vt supra proxime. in fine. §. fin. Nunc
vero ecōtra tractare intendit qualiter succurratur vasallo quā-
do feu. amit. culpa domini ex eo quod inuestiui vasallum de re
aliena nec ipsum defecit. ¶ Jacobus.

1 Vasallus de euictiõe cõ dñz agẽs in re feudali ipsuz vocabit.
2 Vasallus agẽs de euictiõe non ad duplum sed ad tantũdẽ aget
3 Protestatio domini vasalli protestationem non dirimit.
4 Res vna pro alia non soluitur.
5 Non negans an fateri dicatur.
6 Pecunia non potest in feudum dari.
7 Dñs cõcedẽs feudũ cũ pacto qꝺ ꝓ facto ꝓprio non teneatur de euictione an teneatur pro facto autoris.
8 Vasallus dño denũciare debet litẽ sibi motã etiã si ipse dñs hoc non ignoret.
9 Dñs dubitãs an sit feu. sup quo denũciat sibi lis an litẽ cõtestari debeat.
10 Vasallus in possessorio inquietatus de euictione agere debet.

NEgocium. Diuide totum capitulũ in duas partes principales quoniã in prima pte declarat quando vasal. ꝯuentus in iudicio super re feudali interpellat dñz vt ipsuz defendat sz domin⁹ recusat venire ad iudi. ⁊ tãdem sententia lata est cõ vasal. In scda qñ dominus interpellatus comparuit ante sñiaz allegãdo cãs quare nõ teneatur ad defen. scda ibi sz si domin⁹. Pria subdiuidit in tres qm̃ prio ponit ꝓcessuz ventilatũ ⁊ sñiaz supinde latã inter extraneũ vendicantẽ rem feuda. ⁊ vasal. se defen. Scdo ponit ꝓcessuz ventila. inter vas. agẽtẽ de euic. ⁊ dñm se defenden. tertio subijcit ꝯsiliũ mediãte q̃ cã ipa terminat. scda ibi: nũc vo. tertia ibi: sup. Scda ps principalis similiter subdiuidit i duas qm̃ primo declarat qd iuris qñ vasal. plene ꝓbat intentio. suaz. scdo qñ non plene scda ibi alioquin. Casus. Dominus recusans defen. vas. cõuẽ. in iudi. sup re feuda. tenet ad aliud feudũ eiusdez estimatiõis cuius fuerat feu. euictum tpe sentẽtie vel ad dandũz tot nũmos in feu. cõuertẽdos ꝙ similiter fiendũ erit etiã dño cõparente in iudicio ante sententiã dũmodo vasallus plene ꝓbet inttẽionẽ suam. Secus aũt si nõ ꝓbaret: qꝛ tũc staret sacramẽto domini hoc dicit. ¶ In textu. ibi negocium tale est. q. d. casus talis est. Nã narrat factũ. Ibi de quo. s. feu. Ibi ab alio. s. vendicare volẽte. Ibi vocauit. Subaudi ipse vasal. Ibi renuẽte. i. recusante. Ibi cãbiũ. i. tantũdẽ ⁊ eiusdẽ bonitatis feu. quãtum erat euictũ. Et est vulgare ꝓpriũ loquẽtis. ⁊ est similis loquutio supra ꝺ cõtro. inuesti. in. §. cũ aũt. Ibi cõ quem. s. dominũ. Ibi ab eo. s. dño. Ibi nec ille. s. dñs. Ibi inficiabatur. i. negabat. Ibi nostre ciuitatis. i. mediolani. vt supra titu. proximo in prin. ⁊ dixi supra tit. ij. in prin. Ibi cõsiliũ. Intellige ꝙ ista cã fuit determinata de ꝯsilio borũ sapientũ qbus sepe cõmittebantur huiusmodi cause: vt supra de feu. cogni. in prin. Hoc iꝺ dico ne videat tibi incõgruũ qꝺ hic loquat in tertia ꝑsona cum ipse obertus fuerit cõpilator huius opis: vt ibi dixi. Nã inseruit ipsum factũ ⁊ decisionẽ emana-
3 tam de eoꝝ consilio prout in eius scriptis ⁊ consilijs reperit. oẽs enim sentẽtias ⁊ decisiões que fiebant in materia feudorũ redigebat in scriptis ad futurorũ memoriã vt dixi sup rubrica supra q feu. dar. pos. ⁊ per Iac. ardi. in princ. summe sue ad qꝺ facit qꝺ habetur infra q testes sint neces. ad probã. inuesti. illi in. c. j. ⁊ infra de capi. q curi. vendi. in pluribus capitulis. Ibi victus fuerit. s. per sñiam cõdemnatus ad restituendum feu. tanquam rem alienam de qua erat inuesti. vt sequit. Ibi qꝺ fuerat. i. vt fuerat.
4 Ibi restituat: hoc est dicere quod dominus tenetur dare vasallo aliud feudũ eiusdem estimationis prout fuerat feudum euictuz tẽpore sentẽtie late arg. vij. q. j. ꝑsentium latoris. ⁊ extra de ꝑbendis. in. c. cũ scdm. Ibi dãdos. Subaudi cõuertendos in emptionẽ alicuius rei imobilis vel que immobiliũ nomine censeat que valeat tãtũdẽ ꝓut valebat feu. euictũ q̃ res sic empta retineatur nomine feu. ꝓut fiebat pria euicta. Nõ aũt itelligas qꝺ nũmi retineant in feudũ cũ hoc esse nõ possit attẽta cõsue. feudorũ. vt ꝓbat supra de feud. cogni. in. c. ij. Et hoc totũ sensit gloss. tertia hic posita que ꝑ hoc est expedita vsq3 prope fi. Ibi vitiũ fore. s. ꝑ sententiã iudicis. Ibi sed si nominus. Subaudi comparens in iudicio ante sententiã latã. Ibi vt hoc vcz ꝙ imo ipse vasal. tenuit ipsum feud. a dicto domino. ⁊ de ipso petijt inuesti. Ibi pares. i. cõuasallos vt dixi supra si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. in. c. j. i prin. ibi dñs. Subaudi tãq̃ conuictus. Ibi tenebitur videlicet ad tãtũdẽ vel ad pecuniã vñ tãdẽ emi possit: vt. s̃. dictũ est in alio casu. ibi alioqn vcz si ipse vas. nõ plene probaret: sz solũmodo induceret ꝑ se aliqua indicia ⁊ nõ ꝓbationes plenas. ibi illũ q in cã est
1 dic. s. vasal. q in iudicio se defendit ab euicẽte. ¶ † Not. qꝺ ad hoc vt vasal. succũbẽs in dicta cã feudali sibi mota possit agere de euictione cõ dominũ est necesse qꝺ vocet ipsum ad eũ defendendum Alias nullũ haberet regressum aduersus ipsuz dominũ. l. si fundo in. §. fi. ff. de eui. ⁊ hic in gl. prima que per hoc est expedita. Qꝺ intellige nisi ipsa denũciatio fuisset remissa ꝑ pactũ: vt in. l. herẽ-
2 ni⁹. in prin. ff. de euic. ⁊ sz ꝙ stati dicã in sequẽti no. ¶ † No. istã regulã qꝺ vasal. agens de euictione nõ agit ad duplum sz ad tantundẽ eiusdem bonitatis ⁊ quantitatis: vel ad pretium conuertendum in tantundẽ: vt hic ⁊ in. c. j. in princi. supra de inuesti. de re alie. facta. Quã regulã intelligas esse veram ibi pater. si vasallus ignorauit dictã rẽ sibi infeudatã fuisse alienã. Secus si sciuisset: qꝛ tũc nõ ageret de euictione. Quod est verũ ꝺm Ia. de bel. nisi isto casu esset stipulat⁹ vel pact⁹: vt. s̃. de inuesti. de re alie. facta. in prin. Intelligas ⁊ secũdo hanc regulã esse verã qñ vasallus denunciauit dño vel eius procuratori ipso dño ꝑsente ⁊ sciente vel dicto eius procuratori ipso domino absente ⁊ etiã ignorãte. vt in. l. si dictũ in. §. si ꝑsente: cũ ibi no. ff. de eui. Itẽ tertio intelligas istã regulã esse veram vt agat de euictione vcz si sñia fuit lata per iudicẽ ordinariũ. Secus autẽ si fuisset lata per arbitrũ: vt in dicta. l. si dictũ in. §. si compromisero. Itẽ ⁊ quarto intelligas hãc regulam dũmodo sentẽtia fuerit lata contra ipsum vasal. presentẽ ⁊ se defendentem. Secus aũt si fuisset lata cõtra ipsum absentẽ ⁊ contumacẽ qꝛ non ageretur de euictione vt in. l. si emptor. C. de euic. ⁊ in. l. si ideo. in principio. ff. de euic. Itẽ quinto limita hanc regulã vt vasallus interdum agere possit de euictione etiã non precedente denunciatione. vcz quando dñs dedit operã vt sibi nõ posset fieri denũciatio: vel etiam sine opera domini vasallus non potuit dñm reperire: vt in. d. l. si dictũ. in. §. simili modo. Itẽ subsequẽter limita regulã ꝙ tũc demũ agi poterit de euictione per vasallũ si non fuit in culpa per dictã. l. si dictũ. in. §. si cũ posset. ff. de euic. Et postremo limita predicta ꝙ qñ est aperta via vasal. ad agendum de euic. potest deduci totũ interesse ipsius vasal. ⁊ omnes meliorationes factas in dicto feu. per ipsum. l. si cõtro. C. de eui. Et per hoc habes modo totã glo. ij. hic positã expeditã. quam sequitur Iaco. de bel. Pe. de cer. ⁊ Bal. ⁊ doc. verũ addas aliũ casum in quo nõ agit de euic. quẽ etiã sensit gl. licet nõ declarat dũ allegauit. l. si p imprudẽtiã. vcz qñ per iniustitiã iudicis vasal. succubuit ad qꝺ facit. d. l. emptor. Itẽ ꝺm Ia. de bel. intellige ꝙ etiã si denunciauit non agit de euictionẽ si denũciatio nõ fuit facta debito tpe. vt ff. de euic. l. si ratio. §. fi. Itẽ similiter nõ agit si nõ appel. vel nõ denunciauit ꝙ app. l. herennius. §. fi. ff. de euic. Et de hac materia denũciationis in casu euictionis dic plene per gl. ⁊ doct. in. l. si rem. in fi. ff. de euic. Aduerte tñ ad vnũ ꝙ dictũ est supra. vcz ꝙ vasallus nõ põt reperire dñm cui denũciare possit ꝙ excusatur ⁊c. Sed intelligas istud verũ dũmodo ipse denũciet amicis vel ad domũ suã qꝛ alias nõ excusaret. prout dixit gl. notabilis in l. aut qui aliter. in. §. ⁊ si forte. ff. ꝙ vi aut clã. Itẽ ⁊ aliud qꝺ dictũ est vcz ꝙ absens cõtra quẽ ẽ lata sñia nõ agat de euic. debes limitare ⁊ intelligere nisi fuisset absens iusta ⁊ ꝓbabili cã. Itẽ nisi sñia fuisset iustissima attẽta veritate sup qua iudex mouetur est ⁊ nõ fundauit se sup absentia qꝛ tunc ipse absens posset agere de euictione ꝺm Bal. ⁊ allegat gl. singularẽ in. l. ij. C. de cõtrario iudi. tu. Animus aũt iudicis cognoscet ex vbis suis infertis
3 tis i sñia vt no. gl. in. l. si ꝑtor. ff. de iudi. qꝺ est no. dignũ. ¶ † No. ꝙ protestatio dñi nõ tollit ꝓtestationẽ vasalli. qꝛ dñs nõ habet protestãdi: tũc em̃ ꝓtestatio tollit ꝓtestationẽ qñ tractat de inducẽdo consensum alterius vt in. l. fi. in prin. ff. nau. cau. sta. vel de aliquo preiudicio generãdo rõne taciturnitatis vt ff. locati. in. l. cũ in plures. §. si locator horrei. ⁊ ff. ad macedo. filius. ⁊ ff. de exercitoria in. l. j. in. §. magistrũ. Et de hac materia protestationis dic plene per Bart. in. l. nõ solũ. in. §. morte. ff. de operis no. nũ. ⁊ ꝑ canonistas in. c. cumana. extra de elec. ⁊ de iu-
4 sti. in. c. cũ. m. ⁊ ꝑ Bal. in. l. clarũ. C. de fideicõ. ¶ † No. ex hoc text. ꝺm Bal. istum libellũ ꝓcedere peto cãbiũ feu. euicti. ⁊ est sing. Nã regula est in ꝯriũ vt vna res ꝓ alia solui nõ possit: vt in. l. j. in. §. mutui. cũ ibi no. ff. si cer. peta. vtrũ aũt possit per indicem dari insolutũ res pro re. ponit Bal. in. l. j. C. de rerũ pmu. ⁊ ꝑ Bal. in. l. nõ amplius. ff. de leg. j. ⁊ qꝺ dixi in. d. c. j. in prin. s̃. de inuesti.
5 de re. alie. facta. in vltimo notabili. ¶ † No. ꝙ ille q nõ negat non videt ꝓpterea fateri. ⁊ ideo põt postea negare. facit. c. is q tacet ⁊ qꝺ ibi ꝑ Dy. ⁊ in. c. q tacet de re. iu. in. vj. ⁊ ff. de re. iur. in. l. q tacet.
6 cet. ¶ † Quero cũ glo. iij. iuxta fi. in ver. sed si qs ⁊c. qd si aliquis simplex dñs dedit pecuniã in feu. alicui vasallo. ⁊ iste tanq̃ vasal. credens esse feu. iurauit fidelitatẽ ei tãquã domino: an censeat esse feu. Et vtrũ dictũ iuramẽtũ obliget ipsum: ⁊ in quantum nõ sit feu. an ipse dñs amittere debeat pecuniã. Et hec gl. non respõdet: vñ tu dic scdm. d. An. de yser. ꝙ non est feu. censeri qꝛ est contra regulas iuris cõsuetudinarij: vt in. d. c. ij. s̃. de feu. cogni. Et est ratio quia ꝓprietas feudi debet remanere apud dominũ. ⁊ vtile dominiũ transit in vasallũ. vt in. d. c. j. de inuesti. de re alie. fac. sed quando datur pecunia in feudũ ⁊ consumitur per acceptorem desineret esse proprietas apud dantem ⁊ sic desineret esse feudũ. Nam in ipso vsu extinguitur. vt insti. de vsufru. in. §. cõstituitur sed si non consumeret sed in arca teneret tunc esset inutile acceptãti nec haberet vsumfructum nec commoditatẽ aliquã qꝺ esset contra naturam feudi. vt supra titulo ꝙ §. fi. Et ex hoc ergo respondeo ad secundum quesituz videlicet qꝺ dictum iuramẽtũ non teneat nec obliget iurantẽ quia est interpositum super re impossibili de iure. Et sic cũ nulla fuit obligatio que causam habuit impossibilẽ a iure vel natura. vt ff. de inutilibus stipu. in. §. impossibilis. Merito ⁊ iuramentũ qꝺ sequit ex eo vel ob id erit nullũ. vt in. l. nõ dubiũ. C. de legib⁹. Nõ ergo vr̃ legatus iuramẽto cõtinẽte ipossibilitatẽ nature ⁊ rationis naturalis nec pactis. ⁊ cõuẽtiõib⁹ partiũ põt ali⁹ mutari. l. ius publicũ. cũ ibi not. ff. de pact. ⁊ qꝺ hr̃ in. l. nemo. ff. de legat. j. Posset etiã ipse vasall⁹ ꝯdicere obligationẽ qua se ꝑ sacramẽtũ astrinxit cũ nõ possit esse cã per quã fit prestitũ. ar. ff. de cõdi. ob causam. in. l. si qs accepto. Ad tertiã aũt q̃stionẽ vcz an dñs posset repetere dictã pecu. Rñdeo ꝙ sic ꝺm doc. per condictionẽ sine cã ar. in. l. j. in fi. ff. de cõdi. sine causa. ⁊ in. l. si ⁊ me ⁊ titiũ. ff. si cert. peta. qꝺ intellige verũ qñ dñs q dedit istam pecu. in feu. credebat posse dare aliogn si sciẽs nõ valere dederit nõ posset repetere qꝛ videret donasse. vt. ff. de ꝯdi. idebi. in. l. j. ⁊ de opis liber. l. cãpan⁹. ⁊ de regu. iur. l. cui⁹ ꝑ errorẽ. ⁊ tz An. de yser. ⁊ Nico. Subiungit etiã idẽ An. ꝙ si vterq3 sciuisset ꝙ adhuc erit potior cã possidentis. l. iij. ff. de cõdi. ob tur. cãm. Limitat ẽt supradicta ꝙ tũc demũ habeat locũ repetitio nisi ipse recipiẽs vellet eẽ vasal. ⁊ seruare fidelitatẽ ⁊ facere ꝙ ꝯuenit qꝛ tũc quãq̃ nõ sit feu. tñ rõne ꝯuẽtiõis poterit ipse recipiẽs retinere nec isto casu haberet locũ repetitio ꝑ ea q no. i. l. elegãter. in principio. ff. de dolo. Et hoc etiã sequunt nõnulli alij doc. ar. ff. de vsufr. eaꝝ reꝝ q̃ vsu consu. l. j. ⁊ l. postq̃. ⁊ ff. de iure iu. in. l. sed si possessori. in. §. iurauero. ad ꝙ facit. ff. cõia predi. l. ij. ⁊ l. venditor. in prin. ¶ Oppo. cũ glos. quarta ⁊ quinta cõ ea q hic dicuntur vcz ꝙ est necesse ꝙ vasal. ꝓbet ꝑ pares curtis vel per publicũ instrumẽtũ ꝯtra dñm negãtẽ vasal. tenuisse ab eo dictũ feu. qñ etiã ꝑ extraneos testes dz posse fieri dicta probatio. ar. s̃. qui testes sint neces. ad probã. no. inuesti. in. c. j. So. dicit glo. ꝙ predicta sunt intelligẽda scdm hãc distinctionẽ. vcz ꝙ aut loquimur de inuesti. antiqua. ⁊ tunc est verũ cõtrariũ vt per quoscũq3 etiã extraneos possit fieri ꝓbatio. Aut loqmur de iuesti. noua. qñ feu. prio fuit acqsitũ ⁊ tũc dz fieri ꝓbatio per pares curtis. ⁊ nõ ꝑ extraneos vel ꝑ instrumentũ publicũ a duob⁹ vel trib⁹ parib⁹ cõfirmatũ. lz scdm mediolanẽses sufficeret etiã si tale instrumentũ esset confirmatũ ab extraneis. ꝓut declarat text. in dicto. c. j. ⁊ plene no. per gl. s̃. qd sit inuestitura. in principio. ⁊ in. §. j. Et modo habes has duas gl. expeditas q̃ ad hoc simul tendũt. ¶ Oppo. cũ gl. fi. contra text. hic in fi. positũ. vbi ꝙ si vasallus nõ ꝓbat qꝺ dominus debet absolui dũmodo iuret. Sed contra de. l. qui accusare. C. de edẽdo vbi actore non ꝓbãte reus dz absolui etiam absq3 aliquo iuramẽto. So. dicit gl. intellige ꝙ in isto tex. aliqua presumptio erat ꝑ vasal. siue velis intelligere ꝙ dominus a pric. nõ negabat sz tñ non diffitebat neq3 confitebat quo casu ex quo ipse. d. nõ negat esse feu. quãdo fuit sibi denũcia. insurgit ꝑsumptio cõtra ipsum vt videat eẽ feu. Et ideo ad tollendã. istã ꝑsumptio. est necesse ꝙ iuret. Si vo dñs expresse negasset ⁊ tũc intelligas istũ tex. ꝙ ipse vasallus induxit aliquas probationes pro se sed nõ plenas quo casu ipse dñs similiter est absoluend⁹ mediaz eius sacramẽto suo. vt probat in. §. sacramentum. j̃. de consue. recti feudi. Si vero a principio ipse dñs fuisset ꝯfessus esse feu. ⁊ vasal lz ab ipso dño tenuisse ⁊ dictam inuesti. fecisse tunc non posset dicere ꝯtrariũ etiã per iuramentum suuz qꝛ non posset venire cõtra propriã scripturã nec cõtra ꝓpriã cõfessionẽ. vt in. l. generaliter in fi. C. de nõ nu. pecu. Et hoc vult tota ista glo. vsq3 ad finem Et conclude ꝙ interduz dominus negat. ⁊ nulla presumptio seu probatio limitat cõtra euz ⁊ tunc debet absolui absq3 aliquo iuramẽto dicta. l. q accusare. Interdum cõfitetur ⁊ tunc debet condemnari ex sola dicta sua confessiõe dicta. l. generaliter. Interdũ tacet qꝛ neq3 negat neq3 cõfitet ⁊ tũc est presumptio cõtra ipsum ⁊ ideo absoluit mediãte iuramẽto si nil aliud contra ipsum probatuz est vt dicit gl. Interdũ negat sed plene ꝓbat cõtra ipsuz. ⁊ tunc debet cõdẽnari. vt in isto tex. inversi. sed si dominus. Interdum similiter negat sed sunt soluz alique ꝓbationes seu presumptiones nõ plene cõtra ipsum. ⁊ tunc dz absolui mediãte iuramẽto. vt hic in fi. ⁊ probatur in dicto. §. sacramentum. ad quod facit qꝺ dixi de cõtro. inuesti. in prin. ⁊ in. §. item si vasallus. ⁊ si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis oriatur. in. c. j. in fin. Insup collige ex dictis huius gloss. bonum argumentum ꝺm Ni. de neap. ꝙ si emptor denũciauit venditori vt defenderet eũ in cã euictiõis. ⁊ venditor dixit vade defende te. qꝛ bene tibi vendidit ꝙ postea re euicta non admittit volẽs ꝓbare se nõ vendidisse. Secus si nihil dixit qꝛ debebit se saltẽ purgare per sacramentũ. vt ꝓbat in hoc tex. cõiuncta gl. qꝺ est no. dignũ ⁊c. ¶ † Quero ab extra qd si domin⁹ concessit feu. alicui hoc pacto ꝙ non teneat de euictione nisi ꝓ suo facto ⁊ dicto. tãdez cõtingit ꝙ cõuincitur ex facto sui autoris. queritur vtrũ teneatur ⁊ Bal. mouet hanc questionẽ in. c. j. s̃. hic põt esse ti. q succe. tene. ⁊ dicit Bart. determinare ꝙ sic in. l. si seru⁹. ff. de cõdi. fur. de quo tamen vide no. per Cy. in. l. fine. C. de neg. gest. ¶ Quero quid si dñs nõ põt reuocare feud. alienatum obstante pacto an alienãs remaneat vasallus. In pecunia videret ꝙ sic q̃ si pretium succedat loco rei. ff. de peti. here. in. l. si rem ⁊ pretium. ⁊ ff. de vsuf. qui pretio. ⁊ C. de operis liber. l. fin. Et hoc videt seqni Ioan. andr. in addi. specula. in titulo de feu. super rubrica versi.
8 adeat. vbi videas. ¶ † Quero an dño sciente questionẽ esse motã vasallo sit denũciãdũ. Et dic qꝺ sic ꝺm verã opinionẽ que tutior reputat. ⁊ quã sequit gl. in. l. emptor. C. de euic. ⁊ ibi per docto. lz Dy. in. c. q certus de regu. iur. videat innuere cõtra. Nam denunciatio non solũ fit ꝓpter sciẽtiaz autoris sed propter defensionẽ fiendã ⁊ grauãdã ipsius autoris cõtumaciã vt probat i. l. denunciasse. ff. de adul. ⁊ tenet Spe. de emp. ⁊ vendi. in. §. fi. ver. fi. ⁊ idem tenet Pe. Ia. de ra. Ia. bu. Ray. Bar. ⁊ cõmuniter doct. oẽs in. d. l. emptor ⁊ Roffre. in tit. de act. ex stipulatu que interponit ꝑ vitio ⁊ morbo. Forma autem denũciationis est vt defendat. vt dixit gloss. ⁊ ibi per doc. in. l. autore. C. de euic. ⁊. ff. de ꝓcura. in. l. qui
6 absente. ⁊ est tex. hic. ¶ Quero qd si domin⁹ dubitat an sit feud. vel nõ sup quo sibi est facta denũciatio an cogatur litẽ contestari. ⁊ dicit Bal. qꝺ primo videret qꝺ nõ ꝑ. l. primã. in. §. is qui nescit. ff. de libe. ho. exhiben. ⁊. C. de iure delib. in. l. fi. in. §. sz qꝛ. qꝺ est verũ ꝺm ipsum nõ dato spatio ad deliberã. Secus autẽ si detur spatiũ ad delib. qꝛ tunc cogitur litẽ cõtestari. vt in aut. offerat. C. de lit. contesta. Et si non posset se informare fiet contestatio per verbũ non credit. vt ꝓbat in simili in. c. cũ ad sedẽ. extra de restit. spo. ad quod facit no. per gl. in. c. quosdã. extra de presum. Et ad
10 hoc adduco bonũ tex. in. c. vasal. j̃. ti. ꝓximo. ¶ † Quero qd si vas. ingetet solũ in possessorio an tũc hẽat locũ iste tex. vt agat de euictione ⁊ ad quantũ si succumbit. Respondeo ꝙ sic ad intereresse vt no. glos. in. l. ratio. in prin. ff. de act. emp. ⁊ probatur in. l. si duo in fin. ff. vti possidetis. ¶ Quero quid si solũ euincatur pars feudi a vasallo qualiter tunc sibi succurrat. dic vt habetur plene in tex. ⁊ in gl. ⁊ ꝑ doc. in. l. j. ff. de euic. ⁊ per Cy. in. l. ij. C. eo. tit. ¶ Ultimo ad materiã huius tituli vide qꝺ dixi. s̃. in dicto titulo de inuesti. de re alie. fact. in prin. ⁊ in remissionibus quas ibi dedi ⁊ ꝙ tangitur infra an apud iudi. vel do. questio feu. termi. in. c. j. ⁊ qꝺ no. j̃. de ꝓhi. feu. alie. per fe. in. §. j. ⁊ per Cyn. ⁊ Bald. in. l. fin. C. de actio. emp. ⁊ in. l. ij. C. de euict. ⁊ qꝺ habetur in. l. libera. C. de sen. ⁊ interlo. om. iud. ⁊ ꝑ Bal. super rubrica. C. de periculo ⁊ commo. rei vendi. ⁊ per Bar. in. l. aut qui aliter. in prin. ⁊ in. l. non solum. in. §. morte. ff. de operis noui nũc. ⁊ Io. and. in addi. Specu. in. §. generaliter.

¶ Si de feudo fuerit controuersia. Rubrica.

¶ Supra in titulis precedentibus in pluribus locis ⁊ etiã in titulo proximo determinati sunt plures casus in quibus erat cõtro. occasiõe feu. Uerum quia non est nouum vt quibusdam specialiter enumeratis subijciat clausula generalis specialia plura comprehendens. l. si seruus seruum. in. §. inquit lex. ff. ad. l. aquiliã. Iccirco post tit. precedentes subijcitur ista rubrica generalis que talis est: vcz si de feu. controuer. fue. Et hoc modo semper allegat. ⁊ est communis rubrica secundum doct. licet quidam habeant rubricã aliter ⁊ non bene videlicet si de feu. defuncti mili. contro. fue. inter dominũ ⁊ agna. vasalli. ⁊ ita habeat Andre. de yser. sed tu nõ recedas a communi rubrica. vt dixi. ¶ Iaco.

1 Feudum presumitur antiquũ cuius non apparet initium.
2 Agnati vasalli in feudi possessione decedentis in eadem conseruandi sunt.
3 Possessio feudi facit vt in dubio causa possidentis iuramẽto expediatnr.
4 Feudum a quo debeat possideri lite super eo pendente.
5 Dominus feudum esse nouum se probaturum asserens impedit possessionem tradi agnati.

SI de feudo. Diuidit i duas partes quoniã in pria parte determinat questio in possessorio. In secũda vero in petitorio. secũda ibi eo facto. Casus. Si contentio est inter dñm ⁊ agnatos vasal. defuncti debent agnati interim ante lit. finitã cõstitui in possessiõe. Utroq3 aũt in cã principali nõ probãte dz iuramẽtũ deferri ipsis agnatis. h. d. ¶ Premitte ꝓ euidẽtia qꝺ dicat feu-
a dũ nouũ[a] ⁊ qꝺ dicat paternũ[b] seu antiquũ. Et qꝺ i feudo nouo
b nõ succedũt agnati sed soluz descẽdẽtes ab ipso prio iuestito. In paterno ãt succedũt ẽt agnati collaterales vasalli defũcti dũmõ veniãt ⁊ descẽdant ab eo prio parẽte qui fuit agnatiõis cõis. vt hec declarant in ti. de gradi. in. §. his vo. ⁊ dixi i ꝑambulis libri. ¶ In tex. ibi militis. i. vasalli qꝛ nõ est fiẽda differẽtia siue vasall⁹ sit miles siue nõ. vt no. gl. s̃. de feu. sine cul. nõ amit. in. c. j. ⁊ dixi. s̃. imperator loth. in. c. j. Ibi defuncti qui tenuerat feu. ab ipso dño Et intellige. qꝺ defunct⁹ sit sine descẽdẽtib⁹ masculis ex linea masculina qꝛ alias isti tales admitterent etiã si feudũ esset nouum excluso dño ⁊ agnatis. vt. s̃. qui feuduz dare possunt. in. §. ⁊ quia ⁊ supra de gradib⁹ in. c. j. ⁊ infra de natura successiõis feu. in. c. j. Ibi nouum feudum ⁊ ideo esset sibi apertum. Ibi de quo queritur idest super quo pendet causa ⁊ controuersia principalis. Ibi constituendi sunt id est ponendi etiam pendente licet secunduz Iaco. de bel. Et hoc ideo qꝛ constat vasallum defunctũ agnatuz

a ¶ Quod dicat feudũ nouũ. ad de gl. i. c. acaci⁹. xxiiij. q. j. ⁊ ꝑ docto. i. c. ex parte. de feu.

b ¶ Et qꝺ paternũ. adde Bald. in. c. j. de successio. feu.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

suũ fuisse in possessione. Ibi eo facto.i.agnatis in possessione cõstitutis. Ibi principali q̃one.i.super cã proprietatis. Ibi cognoscendũ erit.s.iudicio ordinario quo dñs ꝯsequet̃ ius suũ vẽdicãdo tanq̃ feu.nouũ. In quo non ꝓbante deferri dꝫ iuramentum agnatis.vt sequit̃. Ibi dãda est. Et id est.videlicet ꝓpter p̃sumptionẽ q̃ est pro ipsis agnatis ratiõe possessiõis vt infra de ꝯsue.

1 rec.feu.in.§.sacramentũ. ¶ †Not.ex isto tex.qd vbi non cõstat de origine feu.ꝓpter antiqtatẽ tẽporis an sit antiquũ vel nouuꝫ respectu agnatorũ succedere volentiuꝫ debemus in dubio potius p̃sumere esse antiquuꝫ q̃ nouuꝫ rõne antiqtatis cũ ab antiquo vasal.possederit facit.l.in finalibus.ff.fini.regun.⁊ quod tradit̃ in.l.cũ de in rẽ verso.ff.de vsuris ⁊ sentit Jac.de bel.Nico.de neapo.⁊ Bal.Magna eñ est p̃sumptio pro factis antiquis vt dixit Bart.in.l.admonẽdi.ff.de iureiu. Possibile tamen esset qd esset nouũ respectu agnatorum nunc cõparentiũ.quãq̃ etiã per centũ annos fuisset possessum p vasal.mortuũ ⁊ eius lineam potuisset esse antiquũ quantuꝫ ad ipsum vasal.mortuũ licet esset nouũ quãtuꝫ ad istos agnatos qui nũc admitti desiderãt:vt supra de gradi.suc.i feu.in.§.his vo. Uerum in dubio ꝑ antiquitatẽ tpis nõ debet p̃sumi nouuꝫ:sed poti⁹ antiquum qd est nota.dignum facit supra de inuesti.in mari.facta.in.§.j.⁊ de gradi.in.§.fi.⁊ qd dixit idẽ Bal.supra de ꝯtro.in.§.cum autẽ.⁊ in.c.ij.supra de feu.

2 mar. ¶ †No.qd vbi vasall⁹ defunct⁹ reperit̃ esse in possessiõe feudi tẽpore mortis debẽt similiter agnati ad feudũ veniẽtes cõseruari in possessione ipsi⁹ feudi donec cognoscat̃ an sit feudũ antiquũ vel nouũ. Ex quo infertur qd magis fauetur agnatis q̃ domino.⁊ est ratio q: dñs nõ negabat feudũ sed qualitatẽ feu.cõfitendo feudũ confitebat̃ vasallũ possedisse tempore mortis. Unde dominus nõ potest intercipere istam possessionem cũ sit q̃dã cõtinuatio naturalis iter ipsum vasallũ mortuuꝫ ⁊ agnatos.ar.ff.ex qui.cau.ma.i.l.cuꝫ miles.in princi.scdm Bal.itẽ suadet etiã ratio antiqtatis.vt supra dictũ est. Item quia ipse dominus est actor arg.l.q accusare.C.de edendo ꝯm Ja.de bel. Et probatur a simili p casum in.l.fi.C.quorum bo.hic allegata in glos.circa mediuꝫ.⁊ q̃ no.supra de cõten.inter do.⁊ vasal.in prin.⁊ q̃ ibi dixi.

3 ¶ †No.q̃ possessio feudalis inducit p̃sumptionẽ vt in dubio debeat causa expediri p iuramentuꝫ possidentis vt hic in fi.⁊ supra de cõtro.inuesti.in pri.⁊ in.§.itẽ si vasallus.⁊ supra si de inuestit.inter dñm ⁊ vasallũ lis ori.in fi. Et sentit hic gl.se remittẽdo ad distinctionẽ q̃ habet̃ in dcõ.§.sacramẽtum infra de cõsue.rec.feu. scdm quã distinctionẽ dꝫ itelligi ista litera ⁊ bñ. Nã p̃sumptiões erãt ꝓ ipsis agnatis.vt supra ꝓrime dictũ est ex quib⁹ apparuit iudici esse deferẽdũ sacramẽtũ ipsis agnatis. Et eodẽ modo presumptiones fuissent ꝓ dño ⁊ nõ pro agnatis potuisset iudex dare electionẽ dño iurandi vt dixi.s.de gradi.suc.in feu.in fi.⁊ probat̃ in dcõ.§.sacramentũ.⁊ tetigi etiã supra ti.proximo.sup glo.fin. ¶ Opp.cum glo.qd decisio huius capituli nõ sit bene fundata in eo quod determinatur q̃ agnati tũc demũ possint obtinere huiusmodi feu.si iurauerit eẽ antiquũ quoniã ex hoc videnť subire anceps piuriuꝫ cũ verisimiliter ignorare debeant.⁊ sic est cõtra regulas iuris.l.videamus.in prin.ff.de in litẽ iuran.cum si. So.dixit gl.qd isti agnati admittunt̃ volẽtes ad iurãduꝫ.vt hic nõ autẽ inuiti vt ibi. Et intellige qd non erit anceps periurium postq̃ lex feudalis p̃sumit hoc.vt in dicto.§.sacramentũ.⁊ sentit Bal.de quo dic vt in dicto.§.sacramentũ. Et nunc est expedita

4 gl.vsq̃ ad versi.sed quid si stat⁹ ⁊c. ¶ †Quero subsequẽter cũ dicta gl.iuxta fi.quid si huic agnato vasal.mouet̃ questio stat⁹ qs possidere debet interim feu.⁊ dicit glo.qd dñs per.l.j.C.de carbo.edic.⁊.l.ij.C.de ordi.cog.cũ si. Et hoc voluit gloss.vsq̃ ad fin.sui Sed tu dic meli⁹ ꝯm Ja.de bel.p Nico.q̃ si ex possessiõe libertatis prouocat̃ in seruitutem ⁊ tunc possidere debet vasal. Alias autẽ possidebit dominus.vt in hac glo.arg.C.de asser.tol.in.l.j.⁊ C.qbus ad liber.pro cla.non licet in.l.ij. Et est ratio ꝯm Bald.q: in dubio nõ debemus priuare vasal.cõmodo possessionis.vt in.l.si putas.C.de peti.here.C.de edic.diui adr.tol.in.l.ij. Et de hac materia plene habet̃ per glo.⁊ doc.in.l.j.C.de ordi.iudi. Nec obstat huic questioni.s.in ti.per quos fiat inuesti.§.personam.vbi patet q̃ seruus põt de feu.inuestiri.⁊ sic videretur qd hec questio nõ posset p̃cedere.sed dicas q̃ illud habet locum quãdo sciebat ipm esse seruũ. Secus autem quando ignorabat vt ibi patet. Et hoc mõ procedere põt questio ista ꝯm Nico.de nea. Posset etiam intelligi ꝯm An.de yser.qd fiebat q̃stio status ipsi domino vcꝫ q̃ nõ fuerat filius vi domini sed ipse in summa improbauit se filiũ vnde interim stabit in possessiõe vt patet in iuribus allegatis in

5 glossa. ¶ †Quero ab extra qd si dominus vult incontinenti probare feu.esse nouũ an ex hoc possit impedire vt interim non tradatur possessio ipsis agnatis. Et videretur quod sic per regulã dolo facis.⁊c.ff.de exceptio.doli.⁊.ff.de regulis iuris.in lege dolo.⁊ p legẽ si is a quo.ff.vt in pos.legatoꝝ.⁊ tenet And.de yser.j.in capitulo sequen.quod intelligas verum nisi ista cognitio exhibi gat ⁊ reqrat altiorem indaginem:vt probatur in dicta lege fina.in textu ⁊ gloss.C.quorum bonorum. Et ibi hoc tenet Barto.fa

a ¶ Utrũ aũt liuellũ eccl'e.adde Jo.de imo.i repe.c.potuit.d lo ca.⁊ an sit differẽtia inter liuellũ ⁊ feudũ.vid p bal.i p̃ludijs feudorũ ⁊ qd inter ẽphiteosim.vid gl.magnã ⁊ ibi doc.i aut.igressi.C.d sacrosan.eccle. gl.i.c.p̃carie.x.q.ij.Joã.an.in c.fi.de feu.Bar.in.l.si finita.in §.si de vectigalibus.ff.de damn.infecto.

cit qd no.in.l.si de vi ⁊ in.d.l.si is a quo. De qua materia tñ dic p Cy.in.l.ij.C.de edicto diui adri.tol.⁊ p Bar.in.l.si socer.in.§.lucius.ff.sol.mat.⁊ qd tradit̃ in.l.si quis cõductionis.C.locati. ¶ Ultimo de materia presenti habetur in.c.sequẽti.⁊ supra de gradi.in fine ⁊ qd ibi dixi.⁊ quod no.supra de contro.inuesti.in.c.j.in.§.cum autem.⁊.s.de conten.inter do.⁊ vasal.de inuesti.in prin.⁊ in tit.de cõten.inter me ⁊ do.de por.fra.mei.in.c.j.⁊ in ti.si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis ori.in prin.⁊ fi.⁊ qd dixi.s.de inuestitu.in mari.fac.in.§.itẽ plꝫ.⁊ p Jac.ardi.in summa in ti.de conten.feu. sub rubricella decurritur ad sacramentũ vasalli et sub rubricella fina.circa mediũ.⁊ vide ad materiam possessorij j.de pace tenenda.in.§.si tres.

1 Filia predium dicente hereditarium:contra agnatis feudale illud asserentibus interim possidebit filia.

2 Filia in re emphiteotica succedere potest.

3 Filia ⁊ si in allodialibus ⁊ patrimonialibus bonis succedere possit in feudalibus tamen succedere nequibit.

4 Filie predium asserenti allodium tandem dicenti esse feudale femineum an obstet exceptio rei iudicate.

INter filiam. Diuiditur in duas partes. In prima determinat cã

1 possessorij. In scda cã petitorij.scda ibi deficientibus. Casus. Si cõtẽtio est inter filiã defuncti asserentem p̃diũ esse hereditariũ ⁊ agnatos asserẽtes illud prediũ esse feudale dꝫ interim possessio remanere apud filiã.verũ si vtereq̃ in ꝓbatiõe deficiat decidet̃ cã principalis p iuramentũ agnatorum b.d. Et pone casum in terminis prout ponit gl.in.c.j.j.de contro.inter masculũ ⁊ fe.de bñficio. In tex.ibi q̃stio mota est. Quilibet ipsorũ dicebat illud prediũ ad se spectare:sed diuerso respectu vt seqt̃. Ibi allodiũ.i.liberũ ⁊ ꝓpriũ q̃ a nullo recognoscit̃ nisi a solo deo.vt ptꝫ.j.de pace iura.fir.in.§.ad hec.ꝯm Jac.de bel.Nico.de nea.⁊ Bal. Et allodiũ ꝓprie dicit̃ res hereditaria quã vendere vel donare possum tãq̃ meã ꝓpriã ꝯm vguzonẽ. Ibi libellario.i.emphiteotico vt dixi.s.qui.mo.feu.amit.in §.aut si libellario. Ibi interim.s.donec cognoscat̃ de principali. Ibi ꝓbationibus. Subaudi sup ꝓprietate. Ibi per iusiurãdũ. Subaudi ipsorum vasal.⁊ etiam aliorum duorum sacramẽtalium.vt ptꝫ in.d.c.j.de contro.inter masc.⁊ fe.in tex.⁊ glo.⁊ sequitur Pet.de cer.And.de yser.⁊ Bal. Ibi cã cognita. Que autẽ veniant in ista cause cognitiõe.dixi.s.de gradi.in fi.vbi est similis tex.⁊ ꝓbatur in.c.sacramentum.j.de cõsue.rec.feu. Ibi agnatis.subaudi ꝓ quib⁹ erat presumptio vt in dicto.§.sacramentũ. secus si esset presumptio ꝓ filia q: tunc daret̃ filie electio iuramẽti.vt.j.§.proximo.⁊ dixi.s.c.proximo. Et ista est ratio diuersitatis inter istũ casum ⁊ sequentem ꝯm gl.hic positam in fi.⁊ statim sup ea dicã. ¶ No.q̃ heres defũcti dꝫ cõseruari in possessionem rei hereditarie quã defunctus possidebat tpe mortis donec discutiat̃ de iurib⁹ aduersarij. Et est ratio scdm glo.q: filia hꝫ fundatã istam suã exceptionẽ.cum enim defunctus possidebat̃ dñs ergo ⁊ ista filia que est heres.l.siue possidẽtis.C.de p ba.cũ ibi no. Et hoc sensit glo.hic posita in sui prin.q̃ p hoc remanet expedita vsq̃ ad ver.sed quid est ⁊c. Et adde etiã aliam rationẽ ꝯm Bal.vcꝫ q̃ hoc operat̃ qualitas possessionis paterne q̃ qualis fuit in patre talis presumit̃ in filio.vt no.instit.de

2 here.abintest.in.§.sui. ¶ †No.q̃ filia põt succedere in re libellaria seu emphiteotica.vt ꝓbatur in isto tex.⁊.j.in.c.sequẽ. Quod intellige verũ etiã si ad ecclesia defunctus recognouisset talem libellũ seu emphiteosim:vt in aut.de nõ alie.in.§.emphiteosim.

a col.j.scdꝫ An.de yser. Utrũ aũt liuellũ ecclesie[a] trãseat ad extraneos successores.vide p Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle.⁊ in.l.de iure emphiteotico.⁊ per Jo.an.in addi.Spe.in ti.de loca.in.§.nũc aliqua.ver.vij.⁊.ver.xiij.⁊ in.c.in presentia.extra de ꝓba.⁊ p glo.⁊ aliquos doctores in.l.etiã in prin.ff.

3 solu.matri. ¶ †No.q̃ licet filia in bonis patrimonialibus ⁊ allodialibus succedere possit tñ in feudo nõ succedat. Et q̃ hic habet̃.s.in ti.q feu.da.pos.in.§.hoc aũt. Et ista erãt fundamenta qbus in isto.c.filia vtebat̃.⁊ agnati vicissim litigãtes. ¶ Opp.gl.in ver.sed qd ⁊c.q̃ imo ista lr̃a nõ bene dicat.dũ vult q̃ vtroq̃ deficiẽte in ꝓbatiõe debeat deferri sacramẽtũ agnatis possidentib⁹. Qd est ꝯregulã in.l.q accusare.C.de edẽdo.vbi actore non ꝓbãte re⁹ dꝫ indistincte absolui. Sol.dicit gl. Ista regula dꝫ intelligi ꝯm distinctionem q̃ tradit̃ in dicto.§.sacramentũ.q: aut nihil est inductũ ꝓ agnatis q̃ habeat inducere iudicẽ ad deferendũ sacramẽtũ.⁊ tũc ꝓcedat contrariũ. Aut ꝓ agnatis sunt inducte alique presumptiones.⁊ tunc dꝫ eis deferri sacramẽtũ:vt hic ⁊ in.l.bonefidei.C.de iureiurã.⁊ dixi sup text. Et hoc est expedita ista glo.vsq̃ ad ver.huic autẽ ⁊c. ¶ Opp.subsequẽter cũ dicta gl.in dicta parte de.c.defuncto q immediate sequitur:vbi expresse patet cõtrariũ.videlicet q: iuramentũ dat̃ filie. Solu.intelligas istud contrariũ ꝯm supradictã distinctionem in dicto.§.sacramẽtum.quia si presumptio est pro filia ⁊ tunc datur filie:vt ibi. Si pro agna.⁊ tunc datur agna.vt hic. Et hoc qd voluit dicere gl.vsq̃ ad finẽ.que bene loquit̃ vt dixi sup text.

4 in fi.⁊ not.gl.etiã in.d.c.sequẽ. ¶ †Quero ab extra qd si ista filia litigãs primo dixit istud p̃dium esse allodiũ ⁊ succubuit. Post ea vult dicere qd est libellariũ vel etiã feudale femineũ in q̃ põt succedere.p.§.filia.s.de succes.feu.an sibi obstabit exceptio rei iudicate. Et gl.que est singularis ꝯm Bal.in.l.pe.C.de inge.ma.tꝫ q̃ nõ p.l.si mater.in.§.si qs aũt.ff.de excep.rei iudi. Sꝫ tu habes aliã gl.q̃ hoc idẽ sensisse videt̃ in.l.⁊ si quis.in.§.sed iterdũ.ff.de religiosis. Et super hac q̃stione:tu dic ꝯꝫ Jac.de bel.⁊ Ray.i.d.l.penul.distinguẽtes qd aut vasal.litigat cũ dño feudi:aut cũ extraneo. ¶ Primo casu aut fuit sciẽs ⁊ nõ dꝫ audiri aut ignorãs.⁊ tunc dic vt infra eo.in.c.vasallus feudum. ¶ Scdo casu aut ẽ reus ⁊ nõ debet audiri:vt.ff.de excep.in.l.nemo. Aut est actor et tũc aut litigat cũ alio dꝫ audiri:vt.ff.de inoffic.testa.in.l.pap.in §.sed nec impuberis.⁊ in aut.de triẽ.⁊ semis.in.§.illud quoq̃.cũ ibi no. Aut cũ eodẽ ⁊ tunc aut in primo iudicio exp̃ssit causaꝫ ⁊ dꝫ audiri in.d.§.si qs.⁊.ff.de euic.in.l.minor.in.§.j. Aut non expressit ⁊ non dꝫ audiri tanq̃ sibi cõtrari⁹.ar.in.l.j.C.de fur.⁊ de codicil.in.l.fi.nisi ꝓbaret errorẽ:vt in.l.habebat.ff.de institoria cũ si. Et vide circa istã questionem qd dixi in.c.vasallus.el.j.j.eo.l.q.ij. ¶ Ultimo de materia pertinẽte ad istud capitulũ vide similem tex.⁊ qd ibi no.in.c.si cõtentio infra de capi.qui cur.vẽdi.⁊ in.d.c.j.de cõtro.inter masculũ ⁊ feminã.⁊ in.d.c.seq.⁊ remissionib⁹ quas dedi supra in.c.p̃cedẽti.⁊ de capitulis extraordinariis.in.c.si qua cõtentio.⁊ p Jo.an.in addi.Spec.in titu.de feudis.§.quoniam.versi.xxi.

¶ Jacobus.

1 Filia defuncti de beneficio interim gaudebit si dominus ei super eo litem mouerit.

DEfuncto. Prosequit̃ eadẽ materiã de qua supra in duobus capitulis precedentibus. Et aduerte q: quidã habẽt p.§.qdã habẽt p capitulo sꝫ cõiter habet̃ p capitulo. Et ita allegat̃ p glos.quotiescũq̃ facit mentionẽ de isto tex. Et cõtinuat̃ cum superioribus: q: supra in.c.j.erat controuersia inter dominũ et agnatos defuncti. In capitulo aũt scdo erat cõtrouersia iter filiã defũcti ⁊ agnatos eius. Nũc vero i isto capitulo ẽ ꝯtrouersia inter dominũ ⁊ filiã defuncti. Et diuide i duas partes:q: p̃mo determinat cãꝫ possessorij.scdo causaꝫ petitorij.scda ibi:ꝓbatio

1 ne. ¶ †Casus. Si cõtẽtio est inter dñm ⁊ filiã defuncti de beneficio filia iterim debet manere in possessiõe.nemine autẽ in ꝓprietate ꝓbante terminabitur causa per iuramentuꝫ filie.hoc dicit. ¶ In tex.ibi milite.i.vasallo:vt dixi supra i.c.j.ibi feudo. Alias et fundo.i hoc nõ est vis.ibi alodium.quid hoc sit dixi supra in c.p̃cedẽti. Ibi libellariũ.i.emphiteoticum:vt declaraui supra in dicto.c.p̃cedẽti. Ibi feu.alias est fundi nõ curo. Ibi manere. Subaudi nisi tunc dñs haberet in promptu ꝓbatiões qd esset feudũ vt dixi supra i.c. Ibi iurisiurãdi. Subaudi cũ.xij.sacramẽtalibus:prout dixi i.c.p̃cedẽti super tex. Ibi dãda est. Et est rõ q̃ presumptiones erãt ꝓ ipsa filia. Sec⁹ aũt si essent cõtra ipsaꝫ q: tũc daret̃ iuramẽtũ parti aduerse:vt supra.in.c.p̃cedenti. Et hoc modo ista duo capitula ad cõcordiã reducunt̃ q̃ videbãtur omnino cõtraria secũdũ glossellaꝫ hic positã q̃ nihil aliud fecit.de quo etiã ibi dixi. ¶ Notabilia eadẽ colligere potes ex isto text.q̃ collecta sunt supra in.d.c.precedẽti:q: cõformitatẽ habẽt. Insuper ⁊ remissiones quas ibi dedi adducas ad materiã presentis capituli.

¶ Jacobus.

1 Dominus laicus quo casu feudo per vasalluꝫ possesso aliũ inuestire possit.

2 Dominus laicus si quem feudo verbaliter inuestierit nõ curat̃ quando dies cesserit.

3 Domin⁹ laicus feudo nõ adhuc sibi apto aliũ inuestire potest.

4 Successor clerici predecessoris gesta habere rata nõ compellitur.

5 Consensus extranei non queritur vbi de iure ꝓprio disponitur.

6 Pactum quod super successione futura improbatur iuramẽto quando refirmetur.

Inuestitura de feudo eius qui putabatur mortuus cũ viueret an valeat ipso postea moriente.

MOribus. Diuidit̃ i tres ptes:q: p̃mo ponit vnũ dictũ cũ determinatiõe i laico infeudãte. In scda aliud dictũ i clerico. In tertia reuertit̃ ad primũ dictũ. Scda ibi:secus. Tertia ibi in

1 tali. Casus. †De feudo per vasallũ possesso potest dominus laic⁹ alium inuestire etiam absq̃ cõsensu vasalli dummodo cõferat̃ in tempus quo feu.erit apertum domino vel heredi suo. Si vo dominus esset clericus:tunc demũ talis inuestitura haberet effectum si ipsum feudum aperiatur in vita ipsi⁹ clerici inuestiẽtis h.d. ¶ In tex.ibi moribus.i.ꝯsuetudine feudorum vt dixi in.§.si super tex.s.que fuit pria causa be.amit. Ibi dñm.s.laicuꝫ. Ibi militis.i.vasalli.vt dixi.s.i.c.j. Ibi ipsi⁹.s.militis. Ibi separat̃ q: nullos hꝫ agnatos nec successores neq̃ sperat habere. Alias aũt si haberet non teneret inuestitura in eorum preiudiciũ vt in.c.ij.in fi.supra de feu.da.in vicem legis com. Ibi militem.s.vasalluꝫ.

Ibi ipsius.s.vasalli possidentis. Ibi inuestiturã.s.verbaleꝫ que abusiua nũcupatur. Ibi effectũ.s.vt possit adipisci possessioneꝫ qua tunc cẽsetur vera ⁊ propria inuestitura vt habetur supra in ti.quid sit inuesti.i principio. Ibi apertum.i.reuersum vt supra de gradibus.i.§.his vero.in fin. Ibi faciat inuestituram dic.s.de bonis ecclesie quia secus esset si de suis ꝓprijs vt infra de cler.qui inuesti.fa.c.j. Ibi sibi.s.iuestiẽti. Ibi aperiatur. Subaudi quia est successor nõ tenebitur adimplere dictam iuestituram factam per predecessorem vt supra qui suc.te.in.c.j. Ibi i tali.istum versi.referas ad primum dictum de laico iuestiente. Ibi feudũ sit.s.illius vasalli viuentis ⁊ feudum possidentis. Ibi nõ oportet vt supra de feu.da.in vicem legis cõmis.in.d.c.ij.secundum verã opi-

2 nionẽ mediolanẽsium ibi positam. ¶ †No.q̃ in laico verbaliter inuestiente nõ refert quãdo cedat dies ipsius iuestiture quoniã etiaꝫ eo iuestiẽte mortuo tenet̃ eius successor si tũc cedat dies ad prestandam corporalem possessionẽ dicti feudi vt hic in prima parte. Idem intelligas si inuestitus esset mortuus ⁊ dies cederet eius successori vt in capit.j.supra hic põt esse titulus qui suc.te.

3 ¶ †No.quod laicus de feudo nondum sibi aperto potest aliũ inuestire etiã absq̃ possidentis consensu hoc modo.videlicet post mortem possidentis vel cum aperietur. ¶ Nã ex tũc habebit dicta inuestitura effectũ vt hic. Secus autem si dicta inuestitura fieret pure quia tunc nulla esset.licet Jaco.de bel.intellexerit etiaꝫ de inuestitura pure facta ⁊ male:vt.j.de cleri.qui inuestit.facit i c.j.⁊ dixi i dicto ti.hic po.esset ti.qui suc.te. Ubi vero possidẽs esset cõtẽtus qd alter pure inuestiretur ⁊ sibi traderetur possessio tunc bene posset hoc fieri:vt dixi.j.de cleric.q inuesti.fa.sup text.

4 ¶ †No.quod successor clerici[a] nõ tenetur habere ratum factuꝫ

a predecessoris. Et est ratio quia non succedit tanq̃ heres extra de inuestitu.in.c.ad decorem.⁊ de prebẽdis.in.c.j.⁊ no.glo.in.c.j.s.qui succes.te. Et hoc nisi illud factum iam sit cõsummatuꝫ de iure.⁊ est ratio quia tunc gratia iam est sortita effectuꝫ ideo nõ expirat per obitum concedentis:vt in.c.si sup gratia de offi.deleg.li.vj.⁊ no.i.c.ex tua extra de filijs presby.⁊ dixi in.d.c.j.hic potest

5 esse ti.qui succe.te. ¶ †No.quod vbi quis dispõit de iure suo nõ est requirendus cõsensu extranei.quod verum est secundũ Bal. si disponit de iure suo libero tunc vel in tempus quo liberũ erit vt hic. Secus si esset i alterius preiudiciuꝫ:vt.ff.de aqua pluuia ar.in.l.in concedẽdo.⁊ communia predi.l.in diem.⁊.l.receptum ⁊.ff.de seruitu.ru.predi.l.per fundum.cum similibus. ¶ Oppo.cum glo.cõtra determinationem huius capituli in eo quod disponit vt valeat pactum seu iuestitura facta per dominuꝫ de feu.vasal.adhuc viuentis absq̃ cõsensu ipsius vasal. Et sic videt̃ presupponere quod teneat pactum de futura successione:etiaꝫ sine consensu illius de cuius hereditate agitur.queadmodum videmus in simili:vt teneat vẽditio rei aliene lege si qs alienam.ff.de act.emp. Et teneat cessio.⁊ donatio iuris futuri.C.de dona.in.l.iij.cum similibus que omnia videntur esse cõtra bonos mores ⁊ per cõsequens non debent valere.l.finali.C.de pactis.cum similibus ⁊ pro solutione huius cõtrarij hec glo.se remittit ad ea que tractauit supra qui succe.te.in.c.j.⁊ meli⁹ in.c.ij.s.de feud.da.in vicem legis com.⁊ ibi plene declaraui in secũdo notabili.videlicet quod hic loquimur de iure cõsuetudinario vbi tales conuẽtiones valere possunt cum nõ regulentur secundũ regulas iuris cõis vt in.c.j.s.de feu.cogni.⁊.j.eo.in.c.filij.⁊ tenet spe.in titu.de feudis.in.§.ij.ver.xxxv.⁊ est ratio quia feudũ multis alijs modisq̃ per mortẽ potest amitti.vt supra i ti.qui.mo.feu.amit. Itẽ q: iste ꝯtractus in.c.isto celabrabatur super ipsius dñi cõcedentis q nullo modo est obligatus primo feudatario ad nõ ifeudãdũ secundo in casu caducitatis ipsius feu.argu.i.l.si ita quis.in §.ea lege.ff.de verbo.obliga. Sicut dicimus de vsufructu.in.l.q fructus.⁊ in.l.fundi.ff.de vsu ⁊ vsufruct.lega.⁊ ideo in hac inuestitu.facta per laicum non refert an cõsentiat possidens vel nõ cõsentiat postquam iuri suo nõ preiudicatur. Nam domin⁹ nõ dat ius ipsius possidentis vt dixi.sed dat suum ius futurũ quãdo sibi aperietur. Sed quando fit pactum super successiõe futura tunc bene requiritur consensus illius de cuius hereditate tractatur.vt in dicta lege fina.⁊ sentit.Andre.de isernia.⁊ per hoc videtur posse responderi ad capitu.ij.⁊.iij.extra de cõcessio.prebenda.eccle.nõ vacantis quia ibi expresse reprobatur talis possessio ecclesie non vacantis quia frequenter petebãtur. Et ideo ad illam frequentiam importunam processit prohibitio cõcilij lateranensis.argumento in lege nam ad ea.ff.de legibus. Sed in feudis non sic.vt dixit Andreas de isernia qui succes.teneã.i

6 capitulo primo. ¶ †Quero ab extra an tale pactũ quod est improbatuꝫ super futura successione possit firmari iuramẽto. Et dixit Bart.in lege stipulatio hoc modo.ff.de verborum obligatione quod aut est negatiuum de non succedendo.⁊ tunc firmatur ⁊ iuramentum ligat. Secus si sit affirmatiuum de succedendo. Et est ratio quia primum non inducit votum captãde mortis. Secundum sic arg.in lege si quis pro eo.ff.de fideiussoribus. Sed Baldus hic non putat hanc distinctionem recipi per ca-

a ¶ Successor clerici. Adde glo.i verbo cũ factũ.l.c.literas.de rescri.in.c.ij.xlij.di.c.si eps.vi.q.iij. Bal.in.l.emptores.C.loca.i l.iubemus.C.de sac.san.eccle.

a nonistas cũ quodlibz sacramentũ qd̃ nõ vergit in dispendiũ salutis eterne sit seruãdũ:vt in.c.cum cõtingat.extra de iureiuran.⁊ sup hoc fundamẽtũ est.c.j.extra de pactis.li.vj.Et si dicatur qd̃ induceret votũ captãde mortis hoc ignoramus.Sz bene certi sum⁹ qd̃ tale iuramẽtũ potest obseruari sine iteritu salutis eterne.Et p hoc dicit ipse qd̃ putat qd̃ episcopi cogerent iurãte ad obseruãtiã talis pacti.Et p hac sua opinione adducit Pe.de cer.q idẽ videt tenuisse sup hoc capitulo per dictũ.c.cũ.Et pbat etiam ratiõe quia pactũ qd̃ nõ succedat filia habet in se tacitũ pactũ qd̃ succedat filij p exclusionem ipsius filie.ar.i.l.cũ ꝓtor.ff. de iudi.Sz tu aduerte quia reperio eundẽ Bal.tenere cõtrariũ in.l.pactũ.C.de colla.dicentem qd̃ pactũ de succedendo est ꝯtra ius diuinũ qz per fas ⁊ nefas induceretur votũ captande mortis vt in.c.ij.extra de cõcessi.pben.Merito etiã cũ iuramẽto nõ firmari.vt in aut.qd̃ eis.C.de nup.⁊ in.c.nõ est obligatoriũ de regulis iur.in.vj.Itẽ idẽ Bal.dixit i.l.si ad excludendam.C.de iureiurã.qd̃ ibi iuramẽtũ est iductũ ad firmãdũ actũ qui est ꝯtra bonos mores qd̃ nõ est seruãdũ neqz sup eo requiritur aliqua absolutio episcopi.Hoc idẽ sensisse videtur i.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.Ex qb⁹ nõ recederem a cõmuni opinione.vt tale pactum de succedẽdo etiã firmatũ iuramẽto nõ astringat iurantẽ.Et ita tenẽt doc.moderni ⁊ Rapha.ful.i.l.pactũ.qd̃ dotali.C.d pactis.⁊ Pau.de ca.ibidẽ p dictũ.c.nõ obligatoriũ.⁊ Butri.in

7 d.c.cũ ꝯtigat.ℭ†Quero si dñs iuestiuerit titiũ de feu.sempronij putans ipz semproniũ esse mortuũ q viuebat an si postea moriatur vtrũ iuestitura pdcã hẽbit effectũ.Rñdeo qd̃ nõ sz an.de iser. nisi iuesti.dixisset tãq̃ de feu.deuoluto vł deuoluẽdo.Et ẽ rõ qz inestitura ẽ restrigẽda ad casuz suũ tãq̃ ãbitiosa.vt i.c.quis.⁊ i.c. cũ nõ de sacerdotali de pben.li.vj.⁊.ff.de auro ⁊ ar.lega.i.l.si ita. Itẽ qz error iperitiã ꝯsesus detegit.l.si p errorẽ.ff.de iurisdi.om. iudi.Eodẽ modo dicit ipe si inuestisset tãq̃ de feu.vacaturo vel qd̃ vacauit p mortẽ qñ si reperiatur alio mõ vacasse ⁊ nõ p mortẽ vt nõ debeatur quia ex vna causa donauit q̃ nõ reperit esse vera.Et pbat i.c.susceptũ.extra de rescrip.li.vj.⁊.ff.de ꝯhẽ.emp.in l.rutilia.⁊.ff.mãdati.i.l.si mãdauero.in.§.eis cui⁹.⁊.ff.de libe.et posthu.i.l.placet.ℭ Vltio ad materiam huius capituli vide plura q̃ dixi.s.in ti.q suc.te.i.c.j.⁊ in ti.hic põt eã ti.q suc.te.i.c.j.⁊.in d.c.ij.s.de feu.da.i vicẽ legis cõ.⁊ vide qd̃ tãgit infra ti.d cleri.q inuesti.fa.in.c.j.⁊ supra de inuesti.de re alia.fac.in princi.Et per canonistas in capitu.j.⁊ in.c.accedens.extra de conces.preben.⁊ in capitu.detestanda.de ꝯces.pben.li.vj.⁊ i.c.ꝯsultationibus.extra de dona.⁊ plene per Jac.ardizo.i summa.in ti.qui.mo.feud. acquir.sub rubricella de inuesti.prelatoruz ⁊ i remissiõib⁹ quas dedi in.§.ex eadem infra de lege cor. ℭ Jacobus.

a ℭ Lũ q̃dlibet sacramentum. Adde diffuse p Ant.corse.de sicilia olim auditor sacri palatij.in repeti. Rubrice extra de iureiu.

b ℭ Quis non dr scire. Adde c.hoc vr.xxij.q. v.Car.Zaba.i c.cuz.nobis.in xiij.not.de elec. idẽ Cardi.i.c.ce nobiis.i.j.no.de cle.peregri.phi lip.frãch⁹ in regula psumit.de reg.iur.lib.vj.⁊ qs dicatur scire p certo vide p Archi.i.c.in domo.de peni.di. iij.⁊ p domi.in c.de capitulis. x.dist.vbi dicit qd̃ dr scire p certo qñ est certificatus ab vno si de digno.⁊ pro isto dicto do.est tex.⁊ ibi Anto. de but.in.c.j.de scruti.Ant.de but.in.c.q̃ties. i vlti.colũ.de testi.idẽ Ant.in c.p inq̃sitionez. de elec.idẽ Anto.in.c.ex lr̃is de iureiur.Archi.⁊ Jo.de fantu.i.c.testes.iij. q.ix.Jo.de imo. i.l.i repudiãda ff.de acqr.here. ⁊ p Pau.de ca. i.l.si posthum⁹. i.§.si p illuz tex. in v.quẽ scio.ff. de lib.⁊ posth.

1 ☞ Vasallus feudum vel illius conditionem negans mendacij conuictus ipso probatur.⁊ nu.3.
2 Scire quis dicatur.
4 Negare mendaciter ⁊ rem ab alio negatam non manifestare differunt.
5 Vasallus iniustitiã faciẽs dño in re feudali feudum nõ perdit.
6 Vasallus qui feudum negauit penitere non valebit.
7 Vasallus feudum negans iuramento domini si conuincatur feudo non priuabitur.
8 Feudum petens si succubuerit:vt allodium petere valebit.
9 Dubitans dubitanter respondere debet.
10 Vasallus longissimo tempore domino obsequutus si seruitiuz cõsuetum denegauerit feudũ diffitens.rem ob quam seruiebat ostendere cogetur.
11 Respõsio infra terminum a iudice datũ facta nõ põt reuocati.

VAsallus si. Istud capitulũ diuidit i tres ptes qñ i pma declarat qñ vasall⁹ denegauit rẽ quã tz eẽ feudalẽ vł qñ denegauit ꝯditionẽ feu.i scda declarat qñ vasall⁹ nõ mãifestauit feu.denegatũ ab alio vasallo cũ q̊ dñs hẽbat ꝯtrouersiã In tertia qñ vasal.celauit rẽ dñi nõ feudalẽ.scda ibi ali⁹ aũt.tertia ibi aut si aliã.

1 †Cas⁹ vasall⁹ sciẽter ificiãs feudũ vel ꝯditionẽ ipsi⁹ illud pdit si ꝯuincat de mẽdacio.Sec⁹ aũt si nõ patefaciat mẽdaciũ alteri⁹ vasalli negãtis vł celauerit rẽ domini qz ex his feu.nõ amittit.h.d.ℭ In tex.ibi cõditionẽ vt qz dñs dicat feu.esse cõditionatũ ex quo forte debebat aliud seruitiũ ⁊ vasall⁹ neget sz dicat rectũ.ista eñi inter se differũt:vt.j.de capi.qui curi.vẽdi.in.c. fi.⁊ ibi gl.Ibi ex certa sciẽtia quasi dicat sec⁹ si p ignorãtiã quia tũc nõ puniret nisi illa ignorãtia eẽt crassa ⁊ supina vt qz ignorat illd qd̃ oẽs de ciuitate sciebãt vt no.gl.s.q̊ tẽpo.mil.i.c.j.⁊.j. de cõtro.inter do.⁊ emp.⁊ in gl.j.hic posita i pn.q p hoc i dicto prin.est expedita.Ibi eo qd̃.i.iõ qd̃ sz Bal.Ibi spoliabit.i.priuabit feudo qd̃ abnegauit vt.j.eo.in.c.vasallus.⁊ itellige ordine iudiciario ⁊ nõ violẽto vt dixi.j.de lege cor.i.c.fi.Ibi vasall⁹.Subaudi qui videbat conuasallũ suũ negare suum feudũ domino ⁊ sciebat qd̃ mentiebat ⁊ tñ hoc nõ manifestauit domino vt sequitur.Ibi aliã rẽ.s.nõ feudalẽ.

2 ℭ†No.ex isto tex.i pri.qd̃ qs nõ dr
b scire^b nisi qui certitudinaliter scit.facit.C.de fur.l.mãifestissimi.ff.§.finaũt.Idẽ tamẽ intelligẽdũ est de eo q debuit scire:qm habet p sciẽte vt dixi sup tex.⁊ pbat in.l.qd̃ te.in fi.ff.si cer.pet.⁊ qd̃ no.in.l.penul.C.de piculo tutor.Idẽ etiã esset i eo qui dolose refugit sciẽtiã vt in.d.l.qd̃ te.⁊.ff.q.ex cau.in pos.eat.in.l.fulcinius. in.§.qd sit latitare sm Bal.Aliqñ tamen quis dicit scire pcipiẽte mentẽ opinionẽ consonãtẽ substãtie veritatis vt no.ff.de acq.here.in.l.cũ quidã.in.§.qd̃ dicit.Itẽ ⁊ p locũ a cõiter accidẽtib⁹ vt

3 no.C.de pba.in.l.neqz natales.ℭ†Not.qd̃ sciẽter negãs feudũ amittit illud qd̃ itelligas etiã totũ si negauit totũ vt hic ⁊ i.c.vasallus.j.eo.Si vero cõuincat de mẽdacio solũ in parte tũc priuabit i ea pte feu.tñ ⁊ nõ vltra.ar.j.de vas.qui cõtra cõsti.loth.fe.alie.in.c.j.Et hoc tz hic dicta gl.j.in scda sui parte.i ver.qd̃ pro ea.⁊ est ratio qz pena nõ dz excedere metã delicti.l.sancim⁹.C.de penis q̃ gl.sequũtur doc.cõiter oẽs excepto petro de cer.q voluit qd̃ per negationẽ ptis priuaret in totũ:q̃ opinio nõ ẽ vera.imo vr esse ꝯtra istũ tex.Ibi eo qd̃ negauit.Sufficit eñ puniri i eo q cõtra legem fecit vt.ff.de vulg.⁊ pup.in.l.ex facto.in.§.iulianus largi⁹.Vtrũ ãt iste tex.habeat locũ i libellario negãte.dixit bal.qd̃ nõ p no.in.§.itẽ mixta insti.de act.ℭ No.qd̃ vasallus q sciẽter negat qualitatẽ feu.perdit totũ feu.vt hic sm oẽs doc.⁊ est ratio qz ista negatio respicit totã rez nec respicit diuisionẽ vt i.l.si is qui quadraginta in.§.j.ff.ad.l.fal.Sed negatio feu.non põt recipere diuisionẽ si cõuicant de mẽdacio i pte ⁊ ideo solũ pars amittitur.vt dixi.s.ar.i.l.rescriptum.ff.de his qui.vt indignis.

4 ℭ†No.qd̃ aliud est negare p mendaciũ.aliud est tacere ⁊ nõ manifestare rẽ negatã mẽdaciose p aliũ.qd̃ pz qz in pmo casu amittitur feudũ in scdo nõ.⁊ põt esse ratio qz fortior est vera cõtumacia in expsse negãdo q̃ ficta i tacẽdo:vt dixi.s.que fuit prima ca. he.amit.in.§.itẽ q domino.De qua tamẽ materia videlicet vtrũ eodẽ modo delinquat tacẽs veritatem sicut expresse negãs.dic vt no.in.l.eũ q celauit.C.de fal.⁊ in.l.presbyteri in gl.fi.C.de epis.⁊ cle.⁊ in aut.ad hec.C.de lati.liber.tol.De pena aũt mẽdacij ⁊ q̃liter pũiat mẽdax se remisit dicta glo.i fi.ad libellũ.disputatoriũ py.Sed tu de hac materia dic vt no.in.l.cũ de indebito in prin.ff.de pb.⁊ in.l.inde neratius.in.§.penul.ff.ad.l.aquil.⁊ i.l.pe.ff.de rei ven.p Cy.C.cõia vtriusqz iudi.in.l.si cũ patrono.plene per Bal.in.l.pscriptiõe.C.si cõtra ius vel vtili.publi.⁊ in aut.ꝯtra qui ppriã.C.de non nu.pecu.⁊ in.l.j.C.de furtis.⁊ not.xxij. q.ij.primũ ⁊ per totũ.⁊ p Dy.in.c.nullus pluribus.de reg.iu.in

5 vj.⁊c.ℭ†No.ex isto text.in fi.qd̃ vasallus qui facit iniustitiã domino de alia re q̃ feudali nõ perdit feudũ sz Bal.⁊ de hoc dixi s.que fuit prima causa he.amit.in.d.§.itẽ qui domino.ℭ Op.cõtra glo.fi.cõtra finẽ huius capituli qd̃ imo vasal.celãs rem domini debeat amittere feudũ.qd̃ probatur sic naz ex forma fidelitatis iurauit facere vtilitatẽ domini.itẽ ⁊ nõ facere rez difficilẽ q erat facilis domino.vt habet.s.de forma fideli.in.c.j.Sed celando rem ipsius domini facit ꝯtrariũ:qm celãdo facit rem esse difficilẽ domino i pbãdo q̃ esset facilis si manifestaret:itẽ esset vtile domino vt manifestaret.⁊ celãdo facit sibi rẽ inutilẽ.igit ipse vasal.deierat cũ faciat cõtra ea capitula fide q̃ semper dz habere in memoria ⁊ per ꝯsequẽs dz amittere feu.vt ibi So.dicit ista gl.intellige istũ tex.qd̃ iste vasallus celabat simpliciter ⁊ per ignorãtiã ideo excusat qz nõ amit.feu.Sec⁹ aũt si sciẽter ⁊ dolose seu fraudulẽter hoc faceret qz tũc pcederet cõtrariũ ⁊ priuaretur feu.⁊ est casus.j.de lege corra.in fi.⁊ hoc vult tota ista gl.vsqz in fi.⁊ sequũtur omnes docto.Limitantes tamen istud qd̃ dictuz est de ignorãte nisi talis ignorãs eẽt i supina ⁊ crassa ignorãtia q tũc equipararet dolo nec eẽt excusabilis p ea q̃ dicta sunt supra.⁊ nota bñ istã gl.sm Bal.qz per eã possumus limitare multa iura que loquunt de pena negãtis sicut pz in eo qui negat relicta pijs locis vt insti.de actio.j.§.itẽ mixta.itẽ in eo qui negat res remansisse in hereditate vt.ff.ad legẽ falci.in.l.hereditatẽ.in fine.itẽ in eo qui negat se possidere.d.l.fi.ff.de rei vẽ.itẽ in eo qui negat feu.vt hic.Nã oĩa ista iura ⁊ similia debẽt itelligi quãdo negat p dolum vel latã culpam sm ipsum Bal.qd̃ ẽ no.dignũ.Et ad hoc facit gl.in.d.l.fi.Vtrũ autẽ facta negatione requirat libell⁹ ad executionẽ pene.vide gl.in aut.de trien ⁊ semis.in.§.illud.⁊ doc.in.d.l.fi.⁊ Bal.in aut.ꝯ qui ppriã.C.de nõ nu.pecu.ℭ Op.ab extra imo p negationẽ nõ debeat puari vasall⁹ feu.sz solũmõ possessione ipsi⁹ feudi de.d.l.pen.alias est.l.fi.ff.de rei vẽ.so.ibi qs negabat se possidere.Hic vo negabat eẽ feudũ nec a dño tenere sz Bal.de yser.Et pt esse rõ qz magis offendit domin⁹ i ista negatiõe ⁊ i totũ excludat a iure suo p istã negationẽ ⁊ maius onus pbãdi icũbit sibi quã quãdo vasall⁹ simpl'r negasset se possidere qz facilis ẽ pbatio possessiõis vt dixit gl.i.l.stipulatio ista in.§.hoc quoqz.ff.de v.ob.⁊ ibi p Bar.facit.l.cũ res.⁊.l.fiue possideris.⁊ ibi no.C.de pbatio.ℭ Opp.dupliciter ⁊ fortiter sz Jac.de bel. Et pmo si vasall⁹ succedat i ius alteri⁹ pt licite negare fine pena l.q in alteri⁹.ff.de reg.in.Itẽ si est factũ recẽs cur.vasall⁹ cogitur contra regulã.l.actor.C.de pba.Et dicit ipse quod ad hoc fortis est respõsio nec aliter respõdet.Sed tu soluas primũ cõtrariũ ea que dixi supra in pmo ⁊ secũdo notabili quoniaz cogitur vt sciat.Ad scdz aũt dic qd̃ vasal.iõ cogit qz dz ostẽdere rẽ cui⁹ gratia pstitit seruitiũ.ar.ff.de ꝯfes.in.l.certũ.⁊.xij.q.ij.c.longinquitate ⁊ infra tangã.

6 ℭ†Quero ab extra an postq̃ vasal.negauit possit penitere ⁊ postea cõfiteri ad h vt euitet penã hic positã.Et dixit An.de yser.qd̃ nõ etiã re integra qz iaz est acquisitũ ius domino ex negatiõe qd̃ nõ põt sibi auferri eo iuito:tñ qz delictũ est ꝯsumatũ:tũ qz cõtẽpsit ẽt iudicẽ vt.ff.de ꝯtab.in.l.si post mortem.§. j.ff.de pac.i.l.fi.⁊ in.l.qui ea mente.ff.de furtis.⁊ i.l.si quis sit fugitiuus.i princi.ff.de edi.i.edicto nisi vellet vasal.pbare errorem vel ignorãtiã suam per dictũ tex.de lege cor.in fi.Ja.autẽ de bel. dixit qd̃ vsqz ad litẽ cõtestatã potest penitere postea nõ vt in autẽ. de triẽ.⁊ semis.in.§.studiũ.⁊.ff.de cõdi.ob causam in.l.si pecuniã.⁊.ff.de rei vend.i.l.is qui se obtulit cũ.l.seq.idẽ tz Ja.ardi.Subiunxit tñ Bal.qd̃ si dñs esset passus aliquas expẽsas vel dãnũ qd̃ eo inuito etiã ante litẽ cõtestatã nõ admitteret cõfessio ad penã euitãdã per.l.eũ qui.ff.de iureiuran.Nisi vasallus vellet reficere dictas expensas ⁊ dãna.ar.C.de iudi.in.l.sancimus ⁊ i.l.de etate in.§.fi.ff.de interroga.act.Et itellige pdicta qd̃ etiã post litez cõtestatã posset penitere semp si etas vel alia iusta causa patrocinaretur per dictã.l.de etate in.§.ex causa.⁊.§.seq.⁊ sequẽ.tenet idez Ja.ardi.⁊ Bal.ar.in.l.distitisse.ff.de iudi.⁊.C.de iudi.i.l.re non nonã i fi.Quid aũt si sua respõsio negatiua fuisset iura.Vtrum postea possit eã retractare:vt euitet penã.vide p Inno.i.c.cũ dilecti extra de accusa.⁊ doc.⁊ bal.i aut.cõtra qui propriã.C.de nõ nu.pecu.

7 ℭ†Quero quid si vasallus negãs ꝯuincat de mẽdacio p iuramẽtũ dñi an patiet istã penã vt amittat feudũ.Et dic qd̃ nõ sm Ja.de bel.⁊ bal.p.l.eũ qui.ff.de iureiur.⁊ i aut.de trien.et semi.in.§.studiũ quoqz.⁊.§.sequẽ.Intelligit eñi iste text.qñ dñs

8 pbat feudũ per testes scdm ipsuz.ℭ†Quero si petij feudũ ⁊ succubui an potero postea petere vt alodiũ dic vt no.i.l.penul.C.de inge.manu.⁊ tz Bal.qd̃ sic in.l.j.ff.de re.diui.in.q.xxix.de qua q̃stione tñ latius vide per doc.in.d.l.penul.⁊ hãc.q̃stionẽ late examinaui.s.eo.in.c.j.in fine.

9 ℭ†Quero quid si vasallus dubitat dic qd̃ põt rñdere dubitanter vt infra in.c.vasallus dz tñ habere terminũ ad deliberandum vt in.l.qui interroga.act.⁊.C.de iuramẽto calũ.i.l.ij.in.§.qd̃ obseruari.⁊ si postea nõ rñdeat aliter poterit fieri litis contestatio.vt dixi.s.si de feu.vasal.fue.iterpel.

10 in.c.j.in fi.⁊c.ℭ†Quero si vasal.prestitit seruitiũ domino lõgo tpe vel lõgissimo tanq̃ vasal.⁊ postea incipit seruitiũ dño denegare ⁊ denegat se tenere in feu.an tenet ostẽdere rẽ cuius causa pstabat seruitiũ vel an psumat pstitisse de oĩbus bonis vel an debeat probare dñs.Et sup hac q̃stione Azo.Jaco.de bel.⁊ Nico. de nea.determinãt cõtra vasal.vt cogatur ostẽdere rẽ cuius gratia pstabat seruitiũ.ar.in.l.certũ.ff.de cõfessis.⁊.xij.q.ij.c.longinquitate.⁊.ff.de interro.act.l.nõ alienũ.⁊.ff.de alimẽ.⁊ ciba.le.in l.penul.⁊ i aut.de mãda.prin.in.§.coges.⁊.C.de dona.in.l.si quis argẽtũ.alias videatur p toto patrimonio pstitisse seruitium:vt.ff.de iudi.in.l.si fideicõmissuz in.§.j.dũmodo nõ habuerit iustã causaz ignorãtie.ar.in.l.qui in alterius supra allegata.Dicit tñ do.Bal.qd̃ in istis factis antiquis vbi non apparẽt instrumẽta nec testes recurritur ad cõem hominũ memoriã ⁊ famam vt.ff. de pba.in.l.si arbiter.⁊ de neg.gest.in.l.atqui natura.⁊.C.de rei vẽdi.in.l.iudicia.qm fama que diu viguit inducit psumptionez ⁊ sup hoc etiam domestici potuerũt interrogari.ar.no.in.l.ij.C. quãdo ⁊ quibus quarta pars de.⁊ in.l.si in rẽ.in prin.ff.de rei vẽdi.⁊ in.l.subsignatũ.in.§.fi.ff.de verb.sig.Et ad hanc questionẽ vide qd̃ dixi.s.eo.in.c.j.⁊ in.c.ij.s.de feu.mar.⁊.j.de contro.inter mas.⁊ fe.in.c.j.⁊ ibi plene p An.de yser.⁊ per eundẽ.An plenius j.de phi.feu.alie.p fe.in.§.illud quoqz.⁊ qd̃ ibi tãgitur.⁊ qd̃ ibi dixi.facit.c.cũ causam.de pba.ij.q.j.legum.⁊ extra.vt eccle.bene. vt nostrum.⁊ qd̃ no.in.c.ex frequẽtibus extra de insti.⁊ in.c.j.de reg.iur.li.vj.⁊ p Jo.an.in addi.Spec.in ti.de feudis sup rubrica ad finẽ.⁊ hic p Ja.de bel.In bñficijs autẽ ecclesiasticis an qs teneat ostẽdere iura sua habetur in.c.ij.extra de cõsue.ℭ†Quero quid si per statutum vel p iudicez est stabilitus ⁊ prefixus certus terminus ad respondẽdũ an elapso termino poterit reuocare suaz rñsionem factaz infra terminum.⁊ sentit Bal.qd̃ nõ in dicta aut.cõtra qui propriam.ar.ff.de adulte.in.l.accusato.⁊ qd̃ no.ff.qd̃ metus causa.in.l.si cum exceptiõe.in.§.hec autem actio. ℭ Quero si vasall⁹ priuetur feu.per suum mendaciũ put dispo nitur hic ad quem debet redire feu.⁊ vtruz etiaz filij sint exclusi vide qd̃ dixi.s.que fuit prima causa benefi.amit.in fi.⁊ quod dicam.j.eo.in.c.si vasallus culpam.ℭ Vltimo de pertinentib⁹ ad materiam istam vide in.c.si vasallus.j.eo.⁊.j.in ti.de cõtro.inter do.⁊ empto.⁊ in.d.ti.de lege corra.in fi.⁊ Jaco.ardi.in summa.i ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella.si sciens vas.feud.fuerit inficia. amittit ⁊ in directoria iuris.in ti.de feu.§.vij.⁊ Host.in summa in ti.qui.mo.⁊ per.d.Fran.zaba.i.c.ceteruz.extra de iudi.i quinta questione. ℭ Jacobus.

☞ Res feudalis esse que dicatur.
Feudum vt prescriptione acquiratur que ad hoc requirantur.
Seruitium non inducit feudum.
4 Vasallus non habens titulum se tuetur etiam cõtra dominum.
5 Vasallus permittẽs ius suũ prescribi si dominus illud auocauerit ipse vasallus non recuperabit.
6 Feudum per prescriptionem acquisitũ an transeat ad heredes

SI quis per triginta annos.Si res sit possessa tãquã feudalis p ãnos trigita ⁊ ex ea tãq̃ feudali sint pstita seruitia censet feudalis dato qd̃ nõ appareat alia inuestitura.h.d.Vel sic sm An.de yser.Si vasall⁹ possidet feu.de quo seruiuit dño ⁊ seruitiũ prestitit p triginta annos licet nõ probet se inde inuestitũ fuisse tutus erit pscriptiõe.h.d. ℭ In tex.ibi p triginta annos.s.cõpletos cũ hic ponatur dicto

a per:que denotat pfectionẽ^a tpis vt in vrbana in.§.pernoctare.in fi.ff.de ver.sig.⁊ no.ff.de vẽ.in pos.mit.in.l.j.§.penul.Ibi i feu.i. tanq̃ feudalẽ.Ibi exhibuerit.s.quãdo dominus voluit ⁊ requisiuit sm qd̃ tradit in.c.licet.j.eo.Ibi se tueri potest.Subaudi qz habebit exceptionẽ paratã ad se defendendũ in dicta re tãq̃ feudali.Et est ratio:qz oĩs actio tollitur tãto tpe vt in.l.oẽs.C.de pscrip.xxx.an.Et hoc voluit gl.hic posita in sui pn.que i dicta pte

2 per hoc est expedita.ℭ†No.qd̃ feu.potest acquiri prescriptiõe^b
b dũmodo ista interueniãt vcz ⁊ primo qd̃ quis possederit re tãq̃ feudalẽ per spatiũ.xxx.anno.cõtinuo.qui anni.xxx.debent esse integri cõtinui ⁊ non interrupti vt no.s.de feu.da.in vicem legis com.in.c.fi.in gl.magna.i fi.⁊ ibi dixi.Secũdo qd̃ ex dicta re sint pstita seruitia tãq̃ de re feudali dicto tpe qd̃ itellige ver ẽt si non fuisset pstitũ seruitiũ nisi postq̃ seruitiũ iã fluxi sũt ãni.xxx.sufficere eñ dz semel pstitisse ⁊ ex tũc trigita ãnos elapsos si qd̃ dñs nõ habuit necesse habere seruitiũ p ea q̃ dicunt extra de cã pos.⁊ p prie.in.c.cũ ecclesia i fi.sz An.de yser.Fuit tñ ipse vasal.semp paratus obedire ⁊ seruire dño tãq̃ vas.vt i.d.c.lz.j.eo.Tertio requirit qd̃ possessio ista.xxx.ãno.fuerit formis.i.habita semp tanq̃ feudalis put alibi dicimus i.l.fi.ff.quẽad.seruitus amit.Et hoc mõ loquit etiã.l.cũ de in rẽ verso.ff.de vsuris q̃ intelligi dz in pstatiõe formi ⁊ cã iserta.secus si possessio vel pstatio esset iformis s.absqz causa qz tũc nõ operat plus q̃ stipulatio sine cã vt in.l.ij. in.§.circa.ff.de doli except.Qualiter pbari debeat ista possessio cõtinua.vide Bar.i.l.celsus.ff.de vsucap.⁊ Cy.C.de long.temp. prescrip.in.l.sup.⁊ Bar.in.l.post sententiam.C.de sen.⁊ spe.i ti. de pba.in.§.j.ad finẽ.⁊ qd̃ habetur i.l.meuia.ff.de manu.testa.et in.l.j.i.§.j.ff.de iti.actuqz priua.⁊ p eundẽ Bal.in.l.nõ iccirco.C.

3 de fide instru.ℭ†No.qd̃ p receptionẽ solã seruitiorũ nõ iducit cõstitutio feudorũ nisi sit pscripta lõgissimo tpe.s.trigita annorũ quo casu feudũ intelligit cõstitutũ vt hic.qd̃ intellige verũ etiã absqz aliquo iuramẽto vasalli vt no.gl.j.de ꝯsue.rec.feu.in.c.j.in prin.⁊ hoc ideo est qm i hac re possessa nunq̃ fuit habitus p vas. alius tit.precedẽs nisi qz semp possessa est tãq̃ feudalis.Si vero a pncipio ipsaz possedisset aliquo alio ti.vt forte loco pignoris sed post dictũ ti.pignoris ipsam possedit per spatiũ.xxx.ãnorũ tanq̃ rẽ feudalẽ.tũc vltra dictã pscriptionẽ triginta annorũ eẽt necessariũ iuramẽtum ipsius vasalli cum.xij.sacramẽtalibus ad hoc vt probaret feu.Iste est casus in.d.c.fi.supra de feu.da.i vicẽ legis com.Sed aduerte vt bene ⁊ feuditus intelligas istuz text. quod omnia predicta habent locuz quãdo nulla est facta iuestitura nec aliquid probat vasallus de ipsa inuesti.vt psupponit iste tex.quoniã si fuisset facta inuestit.quam allegat vasallus.sz eam plene nõ potest probare.tunc si mediante ea asserta inuestitu.ipse vasal.steterit in possessione ipsius feu.per annũ sciẽte domino ⁊ non contradicente.tunc stabit sacramento vasalli de dicta inuestitura facta ⁊ per suum sacramentum probabit dictuz feu.vt est casus.s.in ti.si de inuestitu.inter dominum ⁊ vasal.lis oriat in.c.ij.i fi.⁊ in isto casu sufficeret sola possessio anni:vt ibi. Et per ista habes soluta plura cõtraria.Et hoc modo potest itelligi etiam.§.similiter supra de contro.inuest.Quid autẽ in iuribus incorporalibus que nõ proprie possident sed quasi dic vt dixi.s.quid sit inuestitu.in.§.si vero vasal.ℭ Quero cum glo.de quatuor questionibus de quibus breuiter se expedit remittẽdo ad.l.si quis emptionis.C.de prescrip.xxx.an.⁊ prima questio est ista an iste tex.habeat locũ:etiã si iste vasallus possidẽs fuerit in mala fide.⁊ rñdeo qd̃ sic quia se defendit ⁊ est tutus exceptione prescriptionis cõtra oẽs etiaz cõtra dominũ vt hic:⁊ est de mẽte huius gl.tamen Jac.de bel.quẽ sequi videt Nico.de neapo.dicit qd̃ in feudo oportet quod habeat bonam fidez ad hoc vt cẽseatur feudum.Ego autem non recederem a mente gl.in questiõe proposita nec in hoc contradicit etiam ipse Jac.vt iste vasallus etiam in mala fide habeat exceptionem.argumentum in.l.fina. in fi.C.de edic.di.adri.tol.⁊ tenet And.de yser.etiam Azo sentit in summa.De iure autem canonico dicvt per Dy.in capit.ij. de regulis iuris.in.vj.⁊ extra de prescript.si diligenti de quo per Barto.plene in.l.sequitur.in.§.si viam.ff.de vsucapio.Et ibi tenet quod lex ciuilis ⁊ statutũ potest disponere vt male fidei possessor prescribere possit in odium negligentis vt in.l.finali in fi. C.de edic.di.adri.tol.⁊ Bald.hanc opinionem sequitur hic di-

a ℭ Dictio per q̃ denotat pfectionẽ.Adde Bar. in.l.quinquaginta.ff.de excusa. tut.in.l.placet. C.de sac.san.ec. p Car.zaba.i.c. lz.in.§.ex pmissis.de proba.

b ℭ Qd̃ feudũ pt acqri pscriptione.Adde doct.i c.ad audientiã. de prescri.Joã. an.i addi.spec. sup Rubrica.d pscri.Spe.in ti. de feu.sup Ru. Bal.i.c.ex parte adde.de testi. Bal.in proe.secũdi li.decretalium.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ... І.І. МЕ...

tens ita debere obseruari in foro nostro propter libertatẽ subdi
torũ ne de iure suo semper dubitent vt no.glo.singularis ĩ aut.
de tẽpo.nõ solu.pe.in.§.j.Et intelligitur esse quedam pena lega
lis.ar.ff.qb.ex cau.ma.lz.l.sed si ꝑ pretorẽ.in.§.sed si dum.⁊ ad pre
dicta facit quod nota.in.c.j.de prescrip.⁊ in.l.j.in prin.ff.de eden
do.⁊ ꝑ Inno.in.c.cura.extra de iure patro.⁊ de hac materia ple
ne per eundem Bal.in aut.ad hec.C.de vsur.vbi videtur sentire
contrarium.⁊ ibi plura ponit ad hanc materiam.⁊ vtrũ ⁊ qualr
possit denũciari ecclesie ibi videas.⁊ in Spec.de prescrip.ad finẽ
4 ⁊ qd no.in.c.fi.extra de prescri.¶†Scda q̃stio ẽ an habeat locũ
etiam in vasallo nullum habẽte titulũ.Et dic qd se defendit ad
uersus omnes etiã contra dominũ.Et casus est hic.⁊ probat in
dicta.l.si quis emptionis in.§.j.⁊ tenet An.de iser.¶Tertia q̃
stio est quid si iste vasallus caderet a possessione an possit dictaz
rem vendicare tanq̃ dominus.Et ad hanc questionẽ rñdeo qd
aut bona fide prescripsit aut mala fide.Primo casu habet vtilẽ
rei vendicationem cõtra quemlibet preterq̃ contra dominũ sz
cõmunem opinionem.pe.tamen dixit qd etiam cõtra dominuz
possit vẽdicare.vt ibi dicit Cy.Scdo casu quãdo mala fide tũc
non potest vendicare nec habet actionẽ nisi cõtra eũ qui sibi ab
stulit vel surripuit.⁊ contra eum qui missus est in possessionẽ ex
primo decreto ꝓpter cõtumaciam ipsius prescribẽtis qui nõ cõ
paruit vt patet in dicta.l.si quis ẽptiõis.in.§.penulti.¶Quar
ta questio est quid si prior dominus ⁊ iste prescribens cõcurrãt
in vendicãdo quis eorum preferatur.Et respõdeo q̃ si ꝑscribẽs
fuit bonefidei cum habeat actionem vtilẽ debet preferri ipsi do
mino habenti actionem directã.ar.in.l.j.⁊.ij.ff.si ager vectigalis
vel emphi.peta.⁊ tenet Jac.ardizo.quẽ sequi videtur Cy. in di
cto.loco.⁊ And.de iser.hic.facit quod no.ĩ.de lege corra.in.§.si
militer licet alij cõsenserint:vt ibi patet.Si vero prescribẽs fuit
malefidei tũc dominus deberet preferri.vt puto nisi ageretur cõ
tra eas ꝑsonas de quibus supra proxime in alia questiõe dictuz
est. Possent etiã plures alie questiones ad istuz propositũ faciẽ
tes adduci que ibi tangũtur quas hic recitare superfluũt videt
sz sufficiat remittere ad dictã.l.si qs enptiõis vbi videas.¶Op.
ab extra qd imo talis possidens ꝑ annos.xxx.nõ ꝑscribat.sz req
rant anni.xl.l.fi.C.de fun.pa.li.xj.⁊.C.ne rei do.vel tẽplo.in.l.ij.et
C.de prescrip.xxx.anno.ĩ.l.oẽs.⁊ ĩ.l.cõperit.So.hic loqmur de ꝑ
scrip.q̃ currit aduersus priuatũ dicta iura loquũtur de prescri.
aduersus rẽ publicã vel tẽplorũ qbus ꝑscribit solũ ꝑ spatiũ. xl.
annorum.facit.l.fi.⁊ autentica quas actiones.C.de sacrosanctis
ecclesijs ⁊ tenet Andr.de iser.hic.Sed Nicola.de neapo.ĩ dicta
lege fina.de fun.patri.tenet indistincte in feudis currere ꝑscrip.
xxx.anno.per istũ tex.¶Opp.qd imo in feudis nulla habeat ob
stare prescriptio:vt in.l.j.in.§.j.ĩ.de prohi.feud.alie.ꝑfede.⁊.ĩ.de
ca.corra.ĩ.§.ꝑterea.So.itelligas illa iura vt tollãt oẽz ꝑscriptio
nem in feudis except a prescriptiõe longissima de qua loquitur
iste textus ita nota.glossa soluendo istud contrarium in.d.§.pre
terea.vel possumus dicere quod dicta iura loquunt qñ ꝑ ꝑscri
ptionem tolleretur feu.de medio.hic vero nõ prescribitur ꝯtra
feu.sz ꝑ prestationem seruitij facti tanto tempore inducitur pre
sumptio qd sit feu.Sicut videmus in simili de ꝯtu emphiteo
tico q ꝑsumit ꝑ solutionẽ lõgissimi tpis vt no.glo.magna.in fi.ĩ
l.ij.C.de iure emphi.⁊ spe.in ti.de loca.in.§.nũc aliqua.ver.cxliij.
Itẽ similiter videmus si qs permãserit tanq̃ homo meus reddẽ
do mihi ꝑ spatiũ.xxx.annorũ:qm ĩtelligit ꝑscriptũ:vt ponit spe
cu.in tit.de feudis.in.§.ij.ver.iij.queritur.¶Op.qd imo iste va
sall⁹ nõ potuerit ꝑscribere q a ꝑncipio nõ habuit nisi naturalẽ
possessionẽ solã mediãte qua nõ ꝓcedit ꝑscripto.l.acqrit ĩ fi.ff.
de acqui.re.do.So.h videbat habere etiã ciuilẽ coherẽtẽ illi na
turali ꝑpter prestationem seruitiorũ.⁊ sic prescribit vl h potuit
prescribere vtile dominiũ. de qua materia dic vt per doc.ibi ⁊ ꝑ
5 Dy.in.c.fine possessione.de reg.iur.in.vj.†Quero ab extra quid
si vasall⁹ ꝑmittat ꝑscribi ius suũ a tertio dñs vo auocauit ab isto
tertio:an possit postea idẽ vasall⁹ auocare a domino.⁊ dicit py.
q̃ nõ:q per suã negligẽtiã vr renũciasse iuri suo.ar.C.de his q a
nõ dñis ma.in.l.fi.⁊ qd no.ff.de neg.ĩ.l.si ego.Itẽ q dñs nõ põt
ꝯueniri actione ꝑsonali ꝑ.l.corruptionẽ.C.de vsuf.nec vtili q iã
est absorpta ꝑ ꝑscriptionẽ vt ĩ.l.si qs emptiõis.C.de ꝑscri.xxx.an
no.⁊ ita determinat etiã Bal.ĩ.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ fed.in.§.pe.Et
1 subiũgit qd ipe dñs vẽdicãs a possessore nõ pt ab eo petere fru
a ct⁹ ꝑteritos ꝑ ipz ꝑceptos.ar.ĩ.l.fi.in.§.penul.ff.q̃ ĩ fraudẽ credi.
⁊ qd no.ĩ.l.fructus.ff.de rei vendi.⁊ de cõdi.indebi.l.indebiti.in
§.sed ⁊ si nũmi.Et circa hãc questionẽ vide plene ꝑ Jo.an.ĩ ad
di.ĩ ti.de feudis.super rubrica.versi.xxviij.¶Quero an decima
possessa iure feu.possit ꝑscribi.dic vt in.j. causam q̃ extra de pre
scrip.⁊ qd dixi.s.de his qui feu.da. pos.ĩ prin.⁊ qd habet ĩ.c.du
dũ.extra de decimis.¶Quero nũqd sicut vasal.ꝑscribit sibi rẽ
in feudũ ita ecõtra dñs ꝑscribat ius petẽdi seruitium.Rñdeo q̃
sic sm Bal.cũ ista sint correlatiua:q dato vno seqtur ⁊ aliud d
2 necessitate per contrarium.l.finali.C.de indic.vidui.⁊.ff.de iure
iurando in lege si duo.§.si quis iurauerit.⁊ in.§.marcellus. Et

a ¶Feudatarius ꝑ supueniẽtẽ clericatum. Adde doc.in.aut.igressi.C.de sac.sanc. eccle.⁊ ꝑ doct.ĩ c.ĩ presentia. de proba.

ꝑ hac sñia adduco autoritatẽ specu.in. d.§.ij .ver.iij.qrit in tit.
de feudis.Idẽ dicit Bal.si possideat dñs totã rẽ feudalẽ ꝑ sua
⁊ tanq̃ sua ꝯsolidãdo vtile dominiũ cũ ꝓprietate ita q̃ ꝑ spa
tiũ.xxx.anno.possideat integre ꝯtradictiõe vasal.qd possidẽdo
suã ꝓprietatẽ sine adeptiõe alteri⁹ ti.ꝑscriberet ꝯsolidationẽ
amotionẽ vtilis dñij.⁊ allegat.l.si heres.ff.ad trebel.⁊ autorita
tẽ gul.de cu.in.l.si qs emptiõis.⁊ qd habet.d.§.si viã.¶Quero
an feu.antiquũ qd dz semꝑ ⁊ imꝑpetuũ trãsire ad agnatos pos
sit ꝑscribi ĩ ꝑiudiciũ agnatorũ nasciturorũ dixi.s.de snc.fue.ĩ.§.
hoc quoq ĩ questione si.vbi videas. ¶Quero an qñ qs est tm
ista vl alia ꝑscriptiõe approbata a iure possit tenere rẽ ꝑscriptã
etiã in foro ꝯsciẽtie.⁊ sentit Inn.qd sic ĩ.c.cũ pastoralis.extra de
iure patro.⁊ Bal.s.de cõten.inter do.⁊ vasal. de iuesti.feu.in.§.
⁊ in.l.cũ qs.C.de iuris ⁊ facti igno.de quo etiã per ipm ĩ aut.ad
hec.C.de vsuris.¶Quero an feu.gastaldie possit ꝑscribi ꝑ annos
trigita.dixi.s.de feu.guar.ĩ.§.j.¶Quero qd si vasallo accrescat
aliqua portio acqsita ꝑ ꝑscriptionẽ ⁊ postea ꝑscribẽs moriat an
dicta pars resoluat.dixi.s.de ꝯtro.inuesti.in fi.¶Quero qd si
seruit⁹ sit ꝑscripta ꝯtra feudũ an ꝑiudicet dño.dic vt dixi.s.de i
uesti.de re alie.fac.in.§.qd ergo. ¶Quero an augmẽtũ acqsitũ
ꝑ vasal.possit ꝑscribi iure feu.dic vt dixi.d.§.quid ergo & inue
sti.de re ali.fa.¶Quero vtrũ ꝑ stãtutũ posset abbreuiari tps
ius ꝑscriptiõis de qua ĩ capitulo isto.Et sẽtit Bal.qd sic ꝑ regu
lam generalem qd tps suborgatũ loco alteri⁹ tpis sapit eius na
turã.l.si eũ in.§.qui iniuriarũ.ff.si qs cau.⁊. C.de tẽpo.in integ.
resti.in.l.supuacuã.⁊ ad hoc adduco.l.ĩ cõtractibus.⁊ qd ibi di
xit bal.C.de nõ nu.pecu.⁊ qd dixi.s.quali.oli feud.po.alie.in.§.
6 porro.¶†Quero an istud feu.acquisitũ ꝑ ꝑscriptionẽ trãseat
ad heredes.Et format ista q̃stio.⁊ bal.in.l.liberti.C.de operis li
ber Et tz qd sic.s.ad alios q veniebãt ex natura feu.ꝯcessi sm
ꝑr.ar.in.c.sup quibusdã.de ver.sig.ĩ.§.ꝑterea.⁊ qd no.in.l.j.C.de
serui.⁊ aqua.vide circa hoc qd scripsi supra de cõtro.feu.in.§.&
in penultima ⁊ finali questione.¶Vltimo ad materiã ꝑntis ca
pituli vid qd dixi supra de ĩuesti.de re alie.fac.ĩ.§. qd ergo.⁊ ĩ.§.
ecõtrario ⁊ qd dixi supra si de ĩuesti.iter do . ⁊ vasal.lis oriã fue
de feu.da.ĩ vicẽ legis cõ.in.c.fi.⁊ in ti.qd sit ĩuesti.in.§.si vero va
sallus ⁊ q̃ habet supra qualiter olim feu.po.alie.l.§.porro.⁊ qd
dicã.ĩ.de feu.nõ ha.ꝓpri.naturam feu.ĩ.c.j.Et vide Jo.an.in ad
di.specul.in ti.de ꝑscrip.sup rubrica.⁊ plene per Jacard.ĩ sum
ma.in ti.qui.mo.feu.acqui.in.§.fi.rubricella fi.⁊ in tit.de succes.
feu.sub rubricella.In feu.regni marchie duca.nõ ẽ successio ĩ.§.
fi.⁊ qd dicit Bal.in.l.j.ff.de rerũ diui.in.iiij.q.⁊ latius ĩ.q.xxx.⁊
Cy.in.l.compit.C.de ꝑscrip.xxx.anno.⁊ Bal.ĩ.l.j.C.de fideicom.
crica mediũ.⁊ plene per spe.in ti.de feudis.in.§.ij.v.tertio que
ritur ⁊ de capitulis extraordinarijs in.§.ĩ beneficijs.⁊ in spe.de
locato.in.§.nunc aliqua.ver.xliij.⁊ seq.⁊ per Joã.in summa de
feudis.in.§.qualiter ⁊ per Hu.⁊ canonistas ĩ.c.ad audientiam
extra de prescrip. ¶Jacobus.

1 Feudatarius si efficiatur clericus feudo priuabitur.
2 Feudatarius clericus an possit feudum retinere ⁊ per substitu
tum seruire.
3 Feudum an voto sine tamen ingressu religionis amittatur.
4 Filius ex clerico auo non succedet in feudo.
5 Liuellum vel precarium clericatu superueniente amittitur.
6 Clericus feudum a laico recognoscens ipsius iurisdictiõi subd
se dicitur.

Qui clericus.

Si vasallus efficiat cleric⁹ secularis vl regularis amit
tit feu.h dicit.¶In tex.ibi cleric⁹.s.secularis:vt dicit
rat a sequẽ.Ibi assũpsit.s.itrãdo religionẽ aliquã ap
probatã vl expressaz aio ibi remanẽdi faciẽdo ibi ꝓfessionẽ taci
tã vl expssaz. Nã hoc mõ ĩtelligit votũ religiõis assumi ⁊ solem
zari vt ĩ.c.j.de vo.⁊ vo re.li.vj.⁊ no. ĩ.c.porrectũ.ex de regularib⁹
vbi ponit forma.⁊ dixi supra de vasallo mili.q arma bel.depo.ĩ
c.j.Duplex nãq est votũ.s.simplex.⁊ solẽne:vt ĩ.c.rursus.ex q
cle.vel vo.⁊ ĩ.c.sicut.xij.q.j.⁊.c.nuptiaruz. Ibi eo ipso.i.ipso iure
absq aliqua alia sñia ꝑuatiua ex eo q mutauit statũ sz bal.
⁊ dicit hic esse casuz notabilẽ ꝓ quo vide q̃ dixi in.c.j.s.de feu.
sine culpa nõ amit.q.ij.⁊ ꝑ ipsuz Bal.ĩ.l.si qua.C.de sec.nup.⁊ ĩ
l.sub cõditiõe.ff.de cõdi.indebi.⁊ ĩ.l.incestas. C.de secũdis nup.
1 ¶†No.q̃ feudatari⁹ ꝑ supueniẽtẽ clericatũ[a] amit.feu.siue sit cle
a ricus q possit hẽre ꝓpriũ vt sunt clerici seculares siue sit cleric⁹ q
nõ possit hẽre ꝓpriũ sicut sũt regulares ⁊ reli.Et est rõ q̃ postq̃
ĩcepit eẽ miles dei desinit eẽ miles seculi.Nec dz ꝑtinere bñficiũ
ad eũ q nõ dz gerere officiũ vt.ĩ.d.c.j.s.de eo q arma bel. depo.
Et hoc voluit gl.hic posita ĩ sui ꝑn.q̃ ꝑ h remanet expedita vsq
ad ver.sz nũquid.Et alia ratio q militãs deo nõ dz se implica
re negocijs secularibus.extra ne cle.vl mo.ĩ.c.j. ⁊. xxx.questio.ij.
apostolorum.Et hanc rationẽ assignauit gl .infra de be.fi.ĩ.c.
2 ¶†Quero cum gl.ꝑdicta in dicto versicu.sz nũquid an iste va
sal.effectus clericus qui ꝑ clericatum amisit feud.possit illud re
tinere donec viuit ⁊ seruire per substitutum.Et ista glo.ad hãc
questionẽ

questionẽ nõ respondet sed remisit ad brocarda Azo.quẽ appel
lat iuris prudẽtiã sicut alibi facit de libello py.vt supra de ꝯtro.
inter vasal.⁊ episc.in.j.Alia tamen gl.ĩfra de lege corra.in.c.ij.in
§.dicit qd ista questio est pylei.Et aduerte quia Azo in brocar
dis suis nõ determinat sed solum inducit ĩ argumentum quod
feudatarius per subrogatum possit seruire ⁊ quẽ voluit loco sui
subrogare põt.Ita dicit ipse ĩ dicto libello sub rubricella de feu.
beneficijs ⁊ causis.Et ad hoc probandum ĩducit dictam.l.qsqs.
C.de episc.⁊ cleri.⁊ insti.de rerũ diui.ĩ.§.si qs aũt.⁊.ff.de sta.ho.in
l.paulus.⁊.C.de legiti.here.ĩ.l.ex libero.cũ pluribus similibus.
Tu aũt ĩ ꝓposito cõsidera qd questio nostra loquitur ĩ clerico
qui de se nõ potest feudo seruire an poterit per aliuz.Et gl.ĩfra
de be.fe.tenet quod sic.Sz tu de hac questiõe dic vt dixi latius ĩ
dicto.c.j.supra de mili.vasal.qui arma belli. depo.ĩ oppositione
ibi formata vbi distinxi cõditiões feudorũ seu genera seruitiorũ
que si possunt eque prestari per clericũ seu monasterium tũc pos
sit fieri per substitutum alias secus.Et hoc etiam tenet hic Bal.
quia nõ debet status obligationis variari.vt.ff.de verbo.obli.le
ge insulam.⁊ nõ debet domino per vasal.iniqua cõditio afferri.
vt.ff.de regu.iu.in.l.non debet.Et pro hac determinatiõe addu
co textũ ⁊ glo.ĩ.an mutus vel aliter imperfec.in fi.⁊ qd dixi.ĩ.de
bene.fe.in.§.j.Et per hec iura tradit an.de iser.talem ꝯclusionẽ
qd vbicũq clericus potest hẽre feu.q̃ seruiet per substitutum.Et
hoc dicit esse regulare ĩ oib⁹ feuda habẽtib⁹ ⁊ ꝑsonaliter serui
re nõ valẽtib⁹.vt.ĩ.e.ĩ.c.si minori.⁊ ĩ.c.si qs decesserit.Et hãc ꝯclu
sionẽ sequit ẽt bal.in.d.c.de vasal.mili.q arma belli.depo.Sed
his q nõ sũt clerici sz tñ ꝑ se ꝑuire nõ valẽt an possit ꝑ substitutũ
seruire dicã ĩ.d.c.si qs decesserit.facit q̃ dixi.s.q̃ fuit pria cã be.am.
l.c.sz nec alia.ĩ fi.¶Op.ab extra qd imo ꝑ clericat⁹ seu mõacha
tus susceptionẽ nõ deberet qs priuari feu.cũ ex tali actu quis nõ
debeat pati aliquam penam etiã respectu honorũ.vt est casus in
lege fi.ĩ.§.hac etiam.de epi.⁊ cle.So.ipsa qualitas ⁊ natura feu.
hoc operat vt effectus cleric⁹ illud retinere nõ valet dicto.c.s.d
3 mili.vasal.⁊.c.⁊.ĩ.d.c.j.ĩ fi.ĩ.an mut⁹ vel alr impfectus.¶†Que
ro ab extra qd si iste vasall⁹ nõ ĩtrauit religionẽ:sz vouit ĩtrare ⁊
in perpetua religione ꝑseuerare an ex hoc voto sine ĩgressu amit.
feu.⁊ dicit And. de yser.qd sic ꝑ istũ tex.vbi videt esse cas⁹ nõ vio
lãdo literã.ꝓbat etiã ratione q obligat⁹ est voto ad ĩgrediẽdũ
l.ij.ĩ.§.voto.ff.de polli.⁊ si nõ implet votũ peccat mortalr cũ scri
a ptura sacra precipiat vouete ⁊ reddite[a] dño deo vota vestra.Et
et hoc nõ posset stare in curia domini sine dedecore.xxij.questio
ne.ij.faciat.⁊ per consequẽs ipse dominus poterit ipm repellere
vt.j.an ille q interfe.fra.do.in.c.j.qñ aũt ⁊ qualiter votũ obliget
vouẽtẽ ⁊ an possit cogi ad ingressum religiõis ⁊ silr an mona
sterium possit cõpelli ad suscipiẽdũ vide ĩ.c.porrectũ.extra de reg.
⁊ ĩ.c.pe.extra de voto.⁊ ꝑ Inn.extra de cẽsi.in.c.ex pte.Aliud em
est religionẽ ĩtrare aliud ĩtrãdo vouere ⁊ aliud ꝓfiteri religionẽ
vt in.c.q post votũ.de reg.li.vj.Vtrũ aũt epi possint ĩ voto dispẽ
4 sare dic vt no.extra de voto ĩ.c.j.¶†Quero an filius legitim⁹ ex
clerico succedat auo in feu.Et dicit Ja.ardi.q̃ nõ sicut nec eius
pat ad similitudinẽ nati ex filio naturali q nõ succedit ꝓut ipe
refert vin ti.de suc.feu.sub rubricella an clericus.succedat.Sz ego
non puto hoc esse verũ in filio nato ante clericatũ quẽ puto pos
se succedere auo in fendo.Probo rõne q si iste cleric⁹ fuisset pri
uatus per delictum nõ preiudicaret filio ĩ feudo aui.Multo mi
nus isto casu prout dixi.ĩ.si vasal.feu.priuetur cui deferri debeat
in.c.ij.¶Quero an istud capitulũ habeat locũ etiã in clerico q
suscepit ordines minores vt amittat feu.nec illud recupare pos
sit dato q̃ desinat esse clericus.⁊ glo.in.c.naturales.ĩ.eo.videtur
tenere q̃ sic:vcz vt amittat nec recuperare possit.idẽ videt tene
re Nic.de nea.in.d.c.j.in fi.ĩ.de bene.fe.idẽ tenet dñs Bald.hic si
cum illo clericatu habuit bene.ecclesiasticũ alias secus ꝑ ea q̃ ha
bent in.c.gratie.extra de rescrip.in cle.Ad qd facit qd dixit bar.
in.l.in concubinatu.ff.de cõcubinis.Et ꝓ hoc adduco.c.si volue
rit.ĩ.de capi.qui curi.ven.facit aut.si clericus.C.de episco.⁊ cle.⁊
in aut.qũo oportet epos in.§.semel aũt.⁊ de sanctis.epi.in.§.⁊ ge
neralr.Sz aduerte q ipse idem Bal.in.d.c.j.de benefi.feu.tenet
expresse.q̃ per susceptionẽ ordinum minorũ nõ vr qs renũciare
feu.neq fieri ĩhabilis ad feu.q poterit seruire per substitutum.
Et posset esse ratio satis vrgens ꝓ hac pte quã hic Bal.allegat
vcz ne sit ĩ ptãte agnatorũ circũuenire adultum habentem feud.
Et ideo dimittẽdo clerica.posset recupare ⁊ reĩtegrari ad dictũ
feu.ope.restitutionis ꝑ not.in.d.c.naturales.⁊ in.d.c.j.de bene.fe.
Et ista opi.videtur mihi satis equa ĩ isto casu huius suspitiõis
qui imo Ja.de bel.motus ex hac eadẽ equitate tenet q̃ talis cle
ricus ĩ minorib⁹ cõstitut⁹ nõ priuet ꝑ.c.ei q postea qninquage
sima di.⁊.xxvij.q.ij.c.scripsit.ꝓut ipse dicit.d.c.j.in fin.de bñfi.fe.
vbi formauit qõnẽ ⁊ dicit vidisse d fcõ.¶†Quero an ꝑ clericatũ
vel mõachatũ supueniẽtẽ qs amittat liuellũ vl ꝑcariũ seu vsũ
fructũ quẽ hẽbat ĩ re aliq̃.⁊ dicit bal.q̃ nõ q retinebit saltẽ do
nec viuet.l.peto.§.j.ff.de le.ij.⁊.C.de epi.⁊ cle.ĩ.l.si qs ꝑsbyter.⁊ est
rõ q ẽ talib⁹ nõ exigit seruitiũ personale sz reale qd a clerico vel

monasterio poterit eque ꝑsolui.ar.insti.de acq.ꝑ arroga.in.§.fi.
Mortuo aũt ipso clerico qs debeat ꝑferri ĩ bonis suis:an agna
ti sui vel ecclesia.vide per bal.ĩ.l.si quis presbyter.C.de epis.⁊ cle.
Eo aũt viuẽte qs ꝑferatur ĩ feudo dixi in.d.c.j.de mili.vasallo q
6 arma belli.depo.¶†Quero si ecclesia vel cleric⁹ recognoscat feu.
a laico an ratiõe talis feu.sit sub iurisdictiõe ipsius dñi laici.Re
spõdeo qd sic:vt tz gl.xj.q.j.ĩ summa.⁊ Inno.in.c.ceterũ.extra de
iudi.⁊ archi.in.c.clerici.de cleri.cõiug.li.vj.⁊ bal.ĩ.l.fi.C.sine cen
su vel religs.Et ad hoc vide.ĩ.de capi.corra.ĩ fi.⁊ q̃ dixi.ĩ.de sta
tu.⁊ cõsue.cõtra liber.eccle.in.§.statuim⁹ .in.j.nota.vbi late scri
psi.Vtruz autẽ talis clericus qui recognoscit feu.a laico teneat
sibi iurare ⁊ fidelitatẽ facere.dic qd sic:vt ĩ.c.nimis.extra de iure
iurã. de quo dicatis vt ibi ⁊ qd dixi ĩ.c.qualiter iura.debeat vas.
⁊.s.de cõtro.inter.vasal.⁊ epi.in.c.j.Sed vtrũ tenens feu.ab eccle
sia teneat iurare fide.nedũ ecclesie sz etiã ꝑlato.dic qd sic:vt no.
gl.lxiij.dist.j.c.tibi dño.¶Vltimo de materia hui⁹ capituli vide
plura q̃ dixi supra in.d.ti.de mili.vasal.qui arma belli.depo.⁊ in
remissionib⁹ quas ibi dedi.⁊ qd no.ĩ.c.naturales.ĩ.eo.⁊ qd dicã
ĩ.in ti.an mutus vel aliter imperfectus.in.c.j.⁊ Jaco.ardizo.in
summa.in ti.qui.mo.feu.amit.sup rubricella si vasal.cleric⁹ effi
ciatur.⁊ in spec.de locato.in.§.nunc aliqua.versi.ccliij.⁊ ver.seq.
⁊ qd dixit Bal.ĩ.l.qui se patris.C.vnde liberi.⁊ ĩ aut.nisi ad tre
bel.⁊ ꝑ canonistas in.c.statuimus.extra de regularibus.⁊.ĩ.c.be
neficiũ.de regula.li.vj.⁊ ꝑ Hosti.ĩ summa ti.de feu.in.§.qui.mo.
ad fi.⁊ ꝑ Barth.de pi.in summa sua ĩ litera feu.⁊ in.l.j.C.que sit
lon.consue.per gl.⁊ per doc. ¶Jacobus.

1 Vasallus non tenetur omni anno nisi vocatus fuerit se ꝑ
sentare.

Et si vasallus.

1 †Vasallus nõ ꝑuatur feu.
lz omni ãno se dño nõ ꝑse
tet.hoc dicit.Et ratio dubitandi poterat esse q vide
bat qd deberet se ꝑsentare sicut statutũ est ĩ epo qui ex
forma iuramẽti sui semel in ãno dz se ꝑsentare ⁊ visitare limina
apostolorũ nisi ex iusta cã excusetur.Alias punit vt extra d re.iu.
ĩ.c.ego eps.in fi.⁊.xciij.di.iusta ratio decidẽdi est in oppositum
q hoc nõ reperit statutũ in vasal.neq in iuramẽto eius hoc cõ
tinet.Igitur nec nos debemus hac dicere.l.si seruũ.in.§.non di
xit.ff.de acqui.hered.⁊ ꝓbatur.ĩ.eo.c.lz.ad quod glo.hic posita
se remittit.⁊ nihil aliud fecit.Sufficit enim qd vasallus sit para
tus seruire dño petẽti lz nõ ꝑsentet se nec se offerat vt ibi.Et de
hac materia ibi dicã.⁊ vide qd dixi supra que fuit ꝑma causa bñ
fi.amit.in.§.sed nec alia.⁊ ĩ remissionibus quas ibi dedi.⁊ qd di
cã ĩfra in ti.hic fin.lex.in.§.j.⁊ per Jac.ardizo.qui.mo.feu.amit.
sub rubricella an teneat vasal.seruitium offerre domino.cũ seq.
facit quod habetur de sta.⁊ he.in.§.si autem aliqua.

a ¶Vouete ⁊ reddite. Add. xvij. q.j.in ꝑn.⁊ in.c. magne.de voto. originalr. xxiij. ⁊ psalmo. lxxv. incip. notus in iudea.

1 Filij decedentis vasalli feudum pro ĩdiuiso retinentes fideli
tatem domino prestabunt.
2 Fidelitas an pluribus fieri debeat vbi sunt plures decedẽtes do
mini heredes.
3 Ius patronatus est indiuisibile.
4 Ius vasallorum si ad fidelitatem referatur indiuiduũ reputat.
5 Vasallus feudi retentione grauatus illud dimittere potest.
6 Vasallus fidelitatẽ omnibus domini heredib⁹ polliceri debet
7 Seruitium propter feudũ debitũ qualiter ab heredibus vasal
li illud pro indiuiso retinentibus sit prestandum.
8 Procurator constitui an possit ad iurandã fidelitatẽ dño feudi.
9 Fidelitas qualiter prestatur vbi feuda dignitatum diuiduntur.
10 Seruitium qualiter pluribus domini heredibus prestandum.
11 Vasallus nulli filiorum ⁊ heredum domini inter se bellantiuz
opem prestabit.

Omnes filij.

Oẽs filij supstites ex vas.mor
tuo retinẽtes feu.ꝓ ĩdiuiso d
bẽt iurare fide.dño.Si vo dcm feu.ex diuisiõe ad vnũ
ꝑuenit ille sol⁹ iurabit.h.d.¶In tex.ibi acqsiuit.⁊ sic
loqtur ĩ feu.nouo ĩ q̃ filij ⁊ ceteri descẽdẽtes succedũt.vt.s.q feu.
da.pos.ĩ.§.j.Idẽ ĩtelligas ĩ feu.antiquo vt.ĩ.de nã succe.ĩ.c.j.⁊.s.
de gradi.in ꝑn.Ibi fidelitatẽ.i.iurm fide.qd a vasallis ꝑstat dño
rũ supra qd ꝑce.de.vtrũ ĩuesti.an fide.in.c.j.ĩ fi.Ibi facere debẽt.
s.petẽdo ĩuesti.⁊ fide.iurãdo.ĩ.tps debitũ.de q̃ supra q̃ fuit pria
cã bñ.amit.in ꝑn.Et ĩtellige si sunt plures.Alias secus:vt.ĩ.eo.ĩ
c.si minori.⁊.c.si qs decesserit.Ibi maxime.Ista dictio maxie po
nit.h declaratiue nõ aũt ĩtelligas vt significet idẽ ĩ casu ꝯrio q eẽt
ꝯ id qd stati subijcit quasi dicat maxie.i.tm si ĩdiuisuz habẽt.nõ
aũt si diuisũ q tũc ille sol⁹ q possideret esse cẽsend⁹ vas.⁊ iuraret
facit.l.iij.§.hĩs.ff.ꝯmo.cũ si.Et h voluit gl.h posita post sui ꝑn.
ĩ v.⁊ ĩtelligo vsq ad v.sz q̃rit.Et ita expõit ẽt alibi ꝑ gl. in.c.ad
soluẽdũ.ex de filijs.ꝑsby.⁊ ĩ.c.cũ ꝯtigat.ex de fo.cõpe.Vl possum⁹
dicere qd abũdet.ꝓut alibi dixit gl.ĩ.l.fi.de testa.manu.quot aũt
modis capiat in iure ista dictio maxie ponit bar.ĩ extrauagãti
ad reprimẽdã.in gl.sup vbo maxie ⁊ spe.ĩ ti.de disputa.ĩ.§.post
hec.⁊ qd no.in.l.illud.ff.ad.l.aq.⁊ in.l.j.C.de rescin.vẽdi.¶†No.
ex ꝑm a pte qd feu. pt ꝓ ĩdiuiso simul teneri ⁊ possideri ꝑ filios